Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af N. C. Rom.

Udkom 1873-1901.

Skønlitterært indhold indekseret på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p108811.htm

---

Udarbejdet af Niels Jensen

Husvennen

Menigmands Billedblad

for

Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

(Med 180 Billeder.)

Udgivet af N. C. Rom.

Aargang 1874—75.

Kjøbenhavn.
I Kommission hos Boghandler Rudolph Klein.
Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.
1875.

BOLSEN del. H. C. HANSEN

Indholdsfortegnelse.

Hvad der ikke er forsynet med Navn eller Mærke, er af eller ved Udgiveren.

Fortællinger.

Digte.

Fra Naturen og Folkelivet.

Billeder.

Husflid.

Bognyt.

I næsten hvert Nr. findes

Smaating. — Gaader. — Firkantede Nødder. — Billedgaader. — Brevvexling.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 1. | Søndagen d. 4. Oktober. | Kjøbenhavn. 1874.

Danmark, vor Moder:

„Børn, er I oppe? Har
Blikket I fæstet
klart og skarpt paa Maalet
for Ære og Pligt?
Har ej Fornedrelsen Livs-
modet kvæstet?
Har end Haabet Klang som
et løftende Digt?
Har Eders Aand endnu
Evne til Flugt
højt over Hverdagens smaa-
lige Tanke?
Har I end Sans for For-
ynqelsens Frugt,
voxet af Kjærligheds
Ranke?

Glem ej, at Havet, som
blaaner der ude,
som sin Stime fylder i
Fiskernes Vaad,
og som i Favn vugger Skip-
perens Skude,
det var fordum Vejen til
Hæder og Daad!

„Danmark".
Efter et Maleri af Fru Jerichau.

Glem ej, at Marken, hvor
Rigdommens Flod
bølger med Guldskær ved
Midsommerstide,
den er indviet ved Bønner
og Blod,
pranger med Minder saa
vide!

O maatte Danebrogsdugen
Jer kalde
levende i Minde Jer
Kjærlighedspligt!
O maatte Korstanken rejse
Jer alle
til et Aandens Dagværk,
velsignet og rigt!
Vaagne I virke, saa ret
det har Skik,
for Eders Arne og Eje
at frede!
Agt paa hver Fare med
spejdende Blik,
altid med Værget tilrede!"

Zakarias Nielsen.

Gjengjældelsen.

Fortælling af Beatus Dodt.

Præsten og Degnen i Hulerød, en Landsby tæt ved Øresund, havde i mange Aar været de bedste Venner, ja næsten uadskillelige, og dog havde de saavel i Sind som i Skind kun grumme lidt tilfælles. Præsten Hr. Dahl var en høj, mager Mand med et saa mildt og fromt Udtryk i sit endnu smukke Ansigt, at man næsten alene ved at se det, kunde sige sig selv, hvilken Stand han tilhørte. Hans Hjerte var blødt og kjærligt, og hans hele Sind og Væsen opfyldt og gjennemtrængt af den hellige Gjerning, han havde at vogte: Med Øje og Tanke fæstet paa det Aandelige og ivrig beskjæftiget med Studiet af de Videnskaber, der hørte til hans Omraade, havde han kun liden Sans for det Materielle, for det som Møl og Rust kan fortære, men som, man sige nu, hvad man vil, dog er en højst væsentlig Ting, saa længe man skal færdes her i Verden. Embedet var godt, Indtægterne vare efter den Tids Forhold store; men Udgifterne vare endnu større, og det faldt aldrig Pastor Dahl ind at spørge om, hvortil Pengene gik, og hvorfor de gik eller om han virkelig særligt var ansat til at befordre deres Omløb iblandt Folk. Hans venstre Haand saa ikke, hvad den højre gjorde, og var der god Tid i Kassen, ja saa havde den travlt med at uddele, men havde „Thomas“, som man siger, opslaaet sin Bopæl deri, ja saa kunde han nok se lidt betænkelig og mistrøstet ud, og det var desværre som oftest Tilfældet. Tid til rigtig og grundig at tænke derover, det havde han ikke, dertil var hans Hoved for fuldt af helt andre Sager, og hvad Husvæsenet og dets Styrelse angik, saa var det jo ogsaa en Sag, som hans Søster, Jomfru Lene, havde paataget sig, efter at han var bleven Enkemand. Paa hendes Skuldre hvilede Byrden, og Bekymring fyldte hendes Hjerte, naar Skabe og Krukker begyndte at blive tomme, naar hun maatte begynde at skrabe Resterne sammen og ryste Poserne for at faa Noget til de mange Munde, hvis Skæbne afhang af hende, og Præstens Pengepung dertil var saa tom og tør, at han ikke kunde vride en eneste lille bitte Skilling deraf. At han, ved hendes Hentydninger dertil, saa meget ulykkelig og forfærdet ud, at han med en Mine, hvori den højeste Forbavselse udtrykte sig, gjennemsøgte alle Skuffer og Gjemmer forsikkrende, at han dog ikke kunde forstaa, hvor Pengene vare blevne af, ja det var kun en daarlig Trøst og rækkede langtfra til at kjøbe lidt Kaffe og Sukker for, end sige store Stykker Kjød og hele Poser Gryn.

En fuldstændig Modsætning til Præsten var, som sagt, Degnen Hr. Holm. Lille, trivelig og gesvindt, som han var, var han stedse i Bevægelse og Virksomhed, og hans smaa, livlige Øjne, der blinkede frem fra hans runde, rødmussede Ansigt, havde snart opdaget, hvad der overhovedet var værd at opdage. Hans Indtægter af Embedet vare kun smaa og stode kun i et maadeligt Forhold til de store Taskelommer i hans side Frakke; men hvad der skortede paa den ene Bov, det forstod han at bringe tilveje paa den anden. Kyndig og dygtig, som han var i mange Retninger, var der Ingen i hele Omegnen, der bedre end han forstod at skrive Klager og Ansøgninger eller forfatte Kontrakter over Kjøb og Salg. Ved enhver Handel af nogen Betydning maatte han være med som Mægler, og det skulde være løjerligt, om han ikke enten ved en munter Spøg anbragt i rette Tid, eller ved at belyse Sagen fra en uventet Side fik Overenskomsten istand. Paafærde var han allevegne, hvor han for sit Arbejde kunde vente Løn selv om denne var nok saa ringe, og, som han sagde, han tog Alting med, kun ikke gloende Jern, det lod han ligge.

Som en Følge af sin utrættelige Flid i Forbindelse med klog Sparsommelighed var det lykkedes ham at blive en velhavende Mand, til Gavn og Glæde for ham selv og til stor Forundring for Præsten, i hvis Penge der jo kun var en ringe Grøde og daarlig Vært.

Disse Modsætninger i Begges Væsen og hele Livsretning, var maaske netop tildels det som bandt dem sammen, hvad den Ene ikke vidste, det kjendte den Anden, og lyttede Degnen med Glæde og Interesse til, naar Præsten aabnede hans Blik for det Skjønne og Store i Livet og ved sin Viden ligesom fremmanede længst forsvundne Tider og lod dem staa klart og levende for hans Blik, saa hørte Præsten med ligesaa stor Forbavselse om det daglige Livs Færden og Virken, dets Rivninger og Kampe samt dets store og smaa Interesser. Hver bragte altsaa sin Skjærv til Underholdningen, og ingen af Parterne agtede denne ringe. Jevnt og afverlende gled Talens Strøm, hvad enten de i de lyse Sommeraftener sade i Præstens Have og lode Blikket dvæle paa det blaa i den nedgaaende Sol flimrende Øresund, hvor de store Sejlere, med hvide, udspændte Vinger glede frem og tilbage, ligesom bringende Hilsen og Bud fra fjerne, fremmede Lande, eller de i de lange Vinteraftener sade i den lune Dagligstue, hvor da ofte Jomfru Lene føjede sit Besyv til Underholdningen ved at lave et Glas Punsch, hvilket Degnen holdt meget af, og Præsten ikke uvillig nippede til.

Var dette nu i og for sig Tilknytningspunkt nok, saa fandtes der dog et andet og ligesaa stærkt, nemlig Børnene.

Degnens Datter, Hanne, og Præstens Søn, Karl, havde fra Smaa af været trofaste Legekammerater, der ærligt holdt sammen i Modgang og Medgang, og stedse, naar Tid var dertil, færdedes med hinanden snart i Degneboligen og snart i Præstegaarden, og da Begge, hver for sig, var deres Faders Øjesten, saa er det intet Under, at Baandet ved dem knyttedes saa meget desto fastere.

Under Leg og Glæde vare de nu imidlertid voxede til, og den Tid nærmede sig, da Laagen skulde lukkes for den brogede Barndoms Have og med det samme Portene aabnes for et Liv, der ikke altid er saa lysteligt, som Ungdom og et let Sind lader det smile os imøde. Idetmindste er der nok ikke saa ganske Faa, der med et vemodigt Blik ser tilbage til den Tid, da Tanken ikke rakte synderlig udover Havegjærdet og Sorgen ikke længere end til Sengen.

Karl, som den ældste, var den, der først stod for Turen, og, som Dreng, var han vel ogsaa den, der maatte længes mest efter at optage Kampen og nyde dens Løn. Han tænkte imidlertid kun sjeldent derover eller rettere sagt, det faldt ham næsten aldrig ind, at den Tid snart maatte komme, da han skulde forlade Hjemmet. Men en løjerlig Dreng var han ogsaa i mange Henseender, og En og Anden rystede tidt paa Hovedet ved Tanken om ham, ja hele Sognet rystede tilsidst med, saa det ordentlig saa ganske ængsteligt ud. Det var imidlertid langtfra den Slags Rysten paa Hovedet, der bevirkes ved Misbilligelse eller Vrede. Tvertimod det var den Slags, der fremkommer ved hjertelig Velvillie i Forening med et Anstrøg af Beklagelse, og som faar sit Udtryk i Spørgsmaalet om, hvad dog Enden skal blive.

Præsten kunde ikke tænke paa at skilles fra ham, og Jomfru Lene næsten endnu daarligere. Hanne var en lille Pige og kunde jo som saadan egentlig slet ikke tale med; hendes Fader derimod, han kunde det, og han talte ogsaa saa det havde baade Fynd og Klem for at faa Karl anbragt i en god Vej, men ligemeget hjalp det. Præsten saa helt nedslaaet og forknyt ud derved, Jomfruen satte et bistert Ansigt op og gjorde ved slige Lejligheder Degnens Punsch saa tynd, ja saa tynd som en Sytraad, som han sagde, til Straf for, at han bragte slig ubehagelige Emner paa Bane.

Og Karl, ja han var her og der og Straalemester tillige, hvilket dog ellers netop er det, man ikke kan være. Var han ikke i Degneboligen eller løb om i Mark og Skov med Hanne, ja saa var han snart hos En snart hos en Anden og altid parat til at være til Tjeneste, hvor det behøvedes. Snart stod han astadig og trofast og trak Blæsebælgen for Smeden, medens dennes Dreng løb et Ærinde for sin Madmoder; saa drejede han det store Hjul for den gamle Per Rebslager, for at hans Kone, hvem denne Hæderspost ellers var betroet, kunde se efter Maden eller sysle lidt i Huset, og til andre Tider sad han i Høkerens Bagstue, fordybet i at bringe hans Regnskab i Orden, hvilken Kunst iøvrigt ikke var hans mindste, naar man betænker de underlige Tegn og fortvivlede Hieroglyfer, hvormed Høkeren betegnede de forskjellige Poster; thi ganske vist var denne en dygtig Handelsmand, der med god Fordel handlede med alle mulige Varer og saa da ogsaa med Penne og Blæk; men Brugen heraf havde altid været ham en Gaade, ved hvilken han rystede højst betænkelig paa Hovedet.

(Fortsættes.)

Frelseren og den Blinde.

Lukas Evang. 18, 35—43.

Ved Vejen der sad en fattig Mand
fra Gry, indtil Sol sig dukked,
nær Rosernes Skud i Østerland,
om Almissebrød han sukked;
dog Giverens Aasyn ej han saa;
thi Øjnenes Lys var slukket.

Guldskyerne over hans Hoved drog
og glødede i Solens Lue,
sig Palmernes rige Skjærm udslog
højthvælvet som Templets Bue;
men alle Guds Værkers Dejlighed
var ikke for ham tilskue.

Dog Fuglenes Kvad i Palmens Top
tidt maatte ham Sindet røre,
og kom der et Tog ad Vejen op,
det mærked den Blindes Øre.
Han spurgte en Dag: „Hvem kommer nu?"
og da fik han Nyt at høre.

„Den Skare, der træder fri og let,
som var al dens Sorg forsvundet,
hos Herrens Profet fra Nazareth
har Freden og Lyset fundet;
han kalder saa mildt ad hver en Sjæl,
der ligger i Mørket bundet".

Den Tidende tyktes underskjøn
hos Tiggeren i sit Mørke.
„O mægtige Jesus, Davids Søn!"
saa raabte han lydt med Styrke.
„Forbarm Dig over min lange Nat,
mit ensomme Hjertes Tørke!"

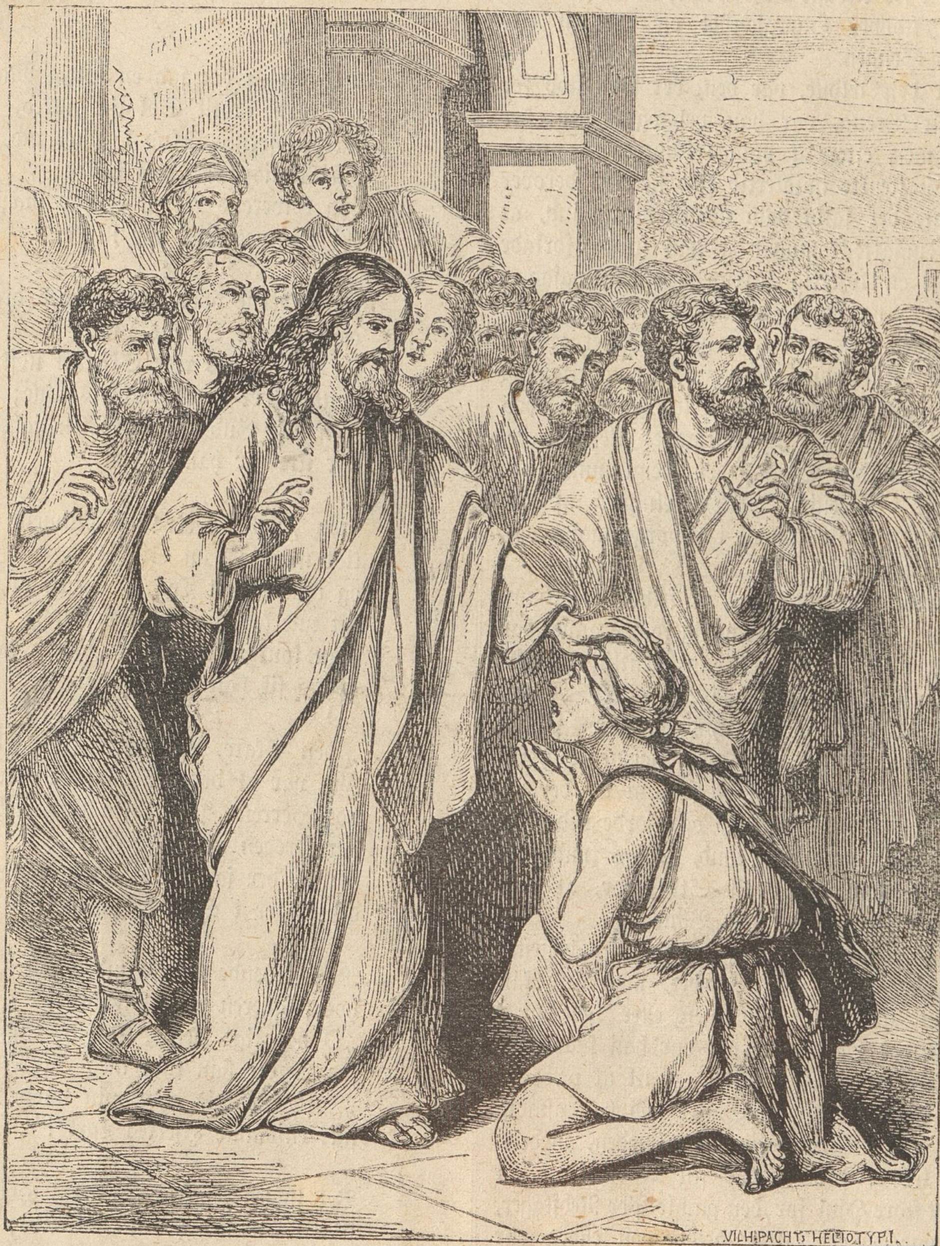
Vel tyssed og trued Folkets Hob,
slig Standsning den hued ilde;
men Frelseren hørte Smertens Raab,
som aarle han gjør og silde.
„Dig Troen har frelst af Mulmets Ørk,
og se Dig skal som Du vilde".

Da Tiggerens tunge Nød forgik,
som Natten for Dag maa vige;
ham lyste en Tak i graadfyldt Blik,
som Læben ej mægted sige.

Nu Lyset han saa fra Verdens Sol
og Lyset fra Himmerige!

Saa mangen en sorgfuld Sjæl i Løn
end sukker i Mørkets Vaade,
dog tænder endnu Guds egen Søn
sit Lys over Livets Gaade.
Paakalder Du ham i ydmyg Tro,
oplyser han Dig med Naade!

C. A. Thyregod.

Frelseren og den Blinde.

En Oase i Sahara.

Af R. A.

Ørkenen! Hvad er en Ørken? Ja for os Danske i vort frugtbare og vandrige Land er det svært at forestille sig hvad en Ørken er og hvilken mistrøstende Tanke dette Ord indeholder. En Ørken er en Landstrækning, der er blottet for al Plantevæxt og for alt Vand. Det er snart en uhyre Slette og snart en stenet, klippefuld Egn, hvor Mennesker ikke kunne bo og hvor de fleste Dyr maa dø af Hunger og Tørst. Blottet for alt Liv er den ikke, thi der findes enkelte Rovdyr og Fugle, som nære sig af Aadsler, men det er ikke mange,

thi deres eneste Føde er Ligene af de af deres Medskabninger, der finde en rædselsfuld Død i den uendelige, alt Haab tilintetgjørende Orken.

Min Læser, tænk paa hvor godt Du har det; naar Du skal foretage Dig en Rejse, kort eller lang, saa sætter Du Dig i Din magelige Vogn eller i det endnu mageligere Jernbanetog, og lader Lokomotivet og Jernbanebetjentene om Resten. Du har ingen Bekymringer paa Din Rejse; har Du ikke Mad og Drikke med Dig, saa er der Steder nok, hvor Du kan faa det. Du er under Tag og kan gjerne, om Du vil, sove saa sødt som hjemme i Din Seng. Vejr og Vind kommer Dig ikke ved. Du kan, lige som Hollænderen, da han var paa et Skib i Havsnød og sad ganske roligt paa Dækket og røg af sin Pibe, sige: „ja mig er det Hele ganske ligegyldigt; jeg er Passager; det er Matrosernes Sag at redde Skibet".

Tænk Dig i Modsætning hertil en Rejse gjennem den største af alle Orkener, Sahara, som ligger i det Indre af Afrikas nordlige Halvdel. Der gaar ingen Jernbane, ja der kan ikke engang kjøre en Vogn, thi der findes ingen Veje. En stor Sten med Mærke paa, hist og her, angiver Retningen, som man skal følge. Du maa stige op paa en Kamel eller paa en af Arabernes fortræffelige, udholdende Heste; en dansk Hest vilde ikke bære Dig ret langt her. Du har nogle store Læderssække med Vand og nogle tørre Kager og Kaffebønner med Dig; har Du ogsaa noget Vin, er det godt.

Oase i Sahara.

Saa drager Du afsted gjennem Orkenen. Dag ud og Dag ind, den ene Uge efter den anden, traver Du afsted paa Din skikkelige, nøjsomme Kamel, som er tilfreds med den Opmuntring, som de Bjælder, der hænge om dens Hals, kan skaffe den. Du ser, hvorhen Du end vender Dit Oje, Intet uden det gule Sand; Sand overalt. Solen, Afrikas glødende og blændende Sol bestraaler Sandet, Alt løber i Et for Dit Oje, Du maa lukke Ojenlaagene til, ellers bliver Du blind. Naar Vejret er stille, ligger det gjennemhedede Sand stille og synes at udsende ligesaa hede Straaler som Solen. Du længes efter at der skal komme Blæst. Dit Onske er dog ubesindigt. Vinden rejser sig, men hvilken Vind? den tørreste, hedeste Luft farer hen over Dig; Vinden hvirvler det fine Sand afsted som store Skyer og det fylder Dine Ojne, Oren, Næse og Mund med fine knittrende Støvgran. Din Tunge og Din Gane bliver tør, ja selv Marven i Dine Knokler synes Dig at tørres hen. Omsider lægger Vinden sig; det begynder at mørknes; Du kan atter aabne Dine røde, angrebne Ojne. Ved Solens sidste Straaler ser Du det samme, som Du saa før Vinden kom; kun har den hist og her afdækket det blege Skelet af et Menneske eller Dyr, som har fundet sin skrækkelige Død i Orkenens Sand. Det er som et Varsel om hvad der kan hænde Dig selv. Du falder i sørgelige Tanker om en kvalfuld Død af Tørst i disse trøstesløse Egne. Da øjner Du pludselig

der langt borte en stor By med Kupler og Taarne, et frugtbart Landskab med Palmelunde og kjølige Kilder. Du fatter nyt Mod og Dine Kræfter vende tilbage; men ak! det er en kort Glæde, et forgjæves Haab som saa meget her i Livet. Thi det hele er et Sansebedrag. Det er efter Sagnet Feen Fata morgana, der skuffer den trætte Vandrer med sine Gøglebilleder og indgyder ham et glad Haab, for strax efter atter at sænke ham endnu dybere i Fortvivlelsen. Natten falder paa; i den ensomme tavse Ørken hører Du kun det dumpe Brøl af en hungrig Løve eller det hæse Skrig af en Grib, der flyver over Dit Hoved og venter paa det Øjeblik, da Du synker om i Sandet, for at den kan mætte sig med Dit Lig.

Men fører Rejsen i Ørkenen ubeskrivelige Lidelser og Kvaler med sig, saa har den ogsaa Øjeblikke, som ere skikkede til at fylde den Rejsende med Glæder, som vi ikke kunne fatte, da vi ikke have kunnet prøve dem. Der er et gammelt latinsk Ordsprog, som siger, at naar Modsætninger stilles op lige over for hinanden, kjendes Forskjellen bedst. Det gjælder i den højeste Grad om Rejser i Ørkenen. Man træffer nemlig nu og da i Ørkenen Steder, hvor Kildevandet vælder op af Jorden og udbreder sig over Sandet. Paa saadanne Steder danner der sig snart et blødt Græstæppe. Den varme Sol kalder Sydens yppige Plantevæxt frem. Palmerne give Skygge og Frugter, Træer og Buske med mørkegrønt, friskt Løv, vederkvæger Øjet, der er angrebet af Sol og Sand, og rækker Dig saftige, kjølende Bær. Pappegøjerne sladdre i Træerne og Aberne gjøre deres morsomme Gymnastik fra Gren til Gren. Og hvad der er det Bedste af Alt, den klare Kilde giver rigeligt af det kolde, friske Vand istedetfor det lunkne, fordærvede Vand, Du havde i Dine Lædersække paa Kamelens Ryg. Her smager Hvilen dobbelt godt. Her kan Du strække Dig i det kjølige, bløde Græs, medens Araberne stege en Abesteg og lave Kaffe. Du kan med Velbehag her se den blaalige Røg fra Ildstedet bølge hen under Palmernes Toppe, mens Du lytter til Bækkens Rislen. Hestene vælte sig i Græsset for at forfriske den støvede fortørrede Hud og samle Kræfter til nye Anstrengelser. Kamelerne drikke ved Bækken og ryste deres tykke, læderagtige Skind, naar Sadlen og Oppakningen er taget af dem. Overalt er der Glæde og snart har Du glemt de overstaaede Lidelser. Thi saaledes ere vi Mennesker jo; naar vi have det godt i Øjeblikket, da glæde vi os derved og hengiver os til den flygtige, korte Nydelse. Og deri gjøre vi ret, Sorgen og Savnene kommer jo tidsnok og Møjen og Besværlighederne glemme ikke at kalde os tilbage til Livets Alvor. Naar vi fra Lykkens Oase drage ud i Ulykkens Ørken, maa vi kun huske paa, at hvad enten vi færdes i Oasen eller Ørkenen maa vi søge at finde den rette Vej til Rejsens Maal.

Hvordan Uglen blev til.

Jydsk Folkeeventyr.

Af Bendix Hansen.

Den Gang Vorherre og St. Peder vandrede omkring paa Jorden, kom de til en Smedie. Over Døren var der et Bræt, og paa dette stod skrevet med store Bogstaver: „Her boer Mesteren over alle Mestre".

Da Vorherre havde læst dette, sagde han til St. Peder: „Det er nok bedst, vi se lidt ind til den Mester!" og saa gik de ind.

Smeden og hans Svend stode derinde og hamrede af alle Livsens Kræfter.

„Goddag Mester!" sagde Vorherre.

„Tak!" svarede Smeden, idet han holdt inde med sit Arbejde, tørrede Sveden af Ansigtet med Ærmet og saa paa de to Fremmede.

„Er I Mesteren over alle Mestre?" spurgte Vorherre.

„Javel! Det er mig!" svarede Smeden.

„Er det ikke vel meget, I giver Jer ud for?" spurgte Vorherre igjen.

„Nej!" sagde Smeden, „jeg kjender Ingen, der kan staa sig for mig!"

„Men derfor kan det dog være, I havde en Overmand!" sagde Vorherre.

„Jeg troer det ikke!" svarede Smeden.

Under denne Samtale var der kommen en gammel Kjærling ind i Smedien. Hun vilde have Ringe og Krammer til sine Træsko. Det var en rigtig grim gammel Kjærling. Hun var baade stiv og krumbøjet og slæbte sig møjsommelig afsted ved en Stok.

„Kan I da smede en ung og smuk Pige af denne gamle Kjærling?" spurgte Vorherre Smeden.

Mesteren grinte polisk og svarede: „Nej, det tror jeg rigtignok ikke, jeg kan; men det er der heller ingen anden Mester, der kan gjøre".

„Vi faa se ad!" sagde Vorherre, og saa tog han Kjærlingen og holdt hende ind i Ilden, imedens St. Peder trak Blæsebælgen. Da hun var godt gjennemglødet, tog han hende ud og lagde hende paa Ambolten. Saa tog han Mesterens Hammer og St. Peder den store Forhammer, og nu hamrede de lystigt løs paa Kjærlingen, saa Skællene fløj snurrende omkring i Smedien saa tæt som en Bisværm.

Da de holdt op, var den gamle Kjærling bleven den dejligste Pige, man kunde se. Hun sagde Farvel og Tak og løb rask ud af Smedien.

„Hvad siger Du nu!" sagde Vorherre.

„Ja det var rigtignok et godt Stykke Arbejde!" svarede Smeden. „Det troede jeg ikke kunde lade sig gjøre!"

„Ja nu kan Du tage Dit Skilt ned; for nu har Du fundet Din Mester!" sagde Vorherre, og saa gik han og St. Peder.

„Vi faa se ad!" sagde Smeden til Svenden. „Man skal aldrig forhaste sig". Og saa gik han ind.

Han havde nemlig en gammel Bedstemoder, som var saa svag og daarlig, at hun ikke kunde bestille andet, end sidde i Kakkelovnskrogen og ryste, og grim var hun ogsaa, det kunde Ingen nægte.

Hende tog han nu med ud i Smedien, puttede hende ind i Ilden og lod hende gløde dygtig; for „hvad Andre kan, kan jeg vel ogsaa", tænkte han, og saa begyndte han og Svenden at bearbejde den gamle Bedstemoder.

De hamrede i en, og de hamrede i to Dage, ja de hamrede den tredie med; men endnu kunde Ingen se, hvad det vilde blive til, for det blev altid mindre.

Da begyndte Smeden at blive lidt betænkelig.

„Bare det dog vilde blive til Noget, hvad det saa end skulde være"; sagde han, „for Noget er dog bedre end Intet, og det var dog slemt, om hun skulde blive til ingen Ting, det sølle Skind!" Og saa hamrede de løs igjen.

Den fjerde Dag begyndte det omsider at faa Form som Noget.

„Det bliver til Noget!" sagde Smeden, „det bliver en sær Tingest; men det bliver dog til Noget!"

„Uhu!" skreg det pludselig, og Smeden blev saa forskrækket, at han slap. „Uhu!" og vips var det borte fra Ambolten og ude af Døren.

Bestemoderen var bleven til en Fugl, en rigtig stor, grim Fugl, med krumt Næb og store Øjne.

„Hvad tykkes Du om det?" sagde Smeden til Svenden. „Hun blev jo længere jo grimmere!" Nu er det nok bedst, Du gaar ud og tager Skiltet ned!"

Og saa kom Skiltet ned; thi Smedens Bedstemoder var bleven til en Ugle.

Husflid.

En Drengs Fortjeneste.

(Af et Brev fra en Lærer til „Husvennen").

Jeg kunde ønske at fortælle lidt om Armbaandsfletning af Hestehaar, som jeg øvede i mine Drengeaar og tjente ikke faa Penge ved, men dels ere disse Armbaand for længe siden gaaede af Mode, og dels kan denne Syssel næppe føres videre. Derimod er det faldet mig ind, at en anden Husflidssyssel, som jeg øvede i mine unge Dage, vistnok egnede sig til at tages i Betragtning, da den baade kan give en betydelig Indtægt, og, hvad der er endnu bedre, give større Plads for Færdighedens, Smagens og Begavelsens Udvikling, nemlig Udskæring i Læder, og jeg skal nu, da jeg er kommet til at omtale den, i korte Træk fortælle hvordan jeg kom til at øve denne Idræt.

Det var Aaret efter min Konfirmation jeg kom i Berøring med et ungt Menneske fra Kjøbenhavn, som forberedte sig til at blive Skolelærer. Han havde aldrig før opholdt sig længere Tid paa Landet, og kjedede sig derfor meget ved bestandigt at være bundet dertil. Han havde ikke Lyst til altid at læse, og saa begyndte han som Tidsfordriv, at danne Blade af Læder, som jeg fik at se. Han havde hverken Udholdenhed eller Fingerfærdighed, og slap derfor strax den begyndte Syssel; men den interesserede mig. Jeg fik snart at vide, hvad han vidste derom og tog strax fat. Jeg vandrede om i Skov, Mark og Have, hvor jeg udsøgte mig smukt formede Blade, hvorefter jeg tegnede og udklippede Mønstre i Papir. Saa gik jeg hen til Skomageren og fik en Haandfuld Læderaffald (smaa Stumper og Stykker af forskjellig Slags, dog ikke Saalelæder) lagde det i Vand for at faa det rigtigt blødt og bøjeligt. Derpaa foretog jeg Udskæringen, idet jeg lagde mit Papirmønster paa et Stykke Læder og derefter udskar et Blad. Mønsteret blev vaadt og derfor skrøbeligt, men jeg tørrede det igjen og kunde dog bruge det flere Gange. Var Bladet udskaaret, saa lagde jeg det i venstre Haand, medens jeg med en Syl eller en Stoppenaal tegnede eller indtrykkede Aarerne i det, hvorefter jeg bøjede det op i den rette Form og lagde det til Tørring i Varmen (om Vinteren paa Kakkelovnen). Læderbladet blev da stivt og haardt og beholdt alle Ridser og Bøjninger det havde faaet. Vedbend og Egeblade lykkedes bedst i Begyndelsen, men siden vovede jeg mig til Vindrueblade og andet smukt formet Løv. Af tyndere Skind (Faareskind) lavede jeg Blomster. Det gik ganske nemt. Fingerbølblomster formede jeg ved Hjælp af en lille Glasprop idet jeg trykkede en lille vaad Læderskive ned i Flaskemundingen med Proppen. En lille Læderstrimmel med en Knude paa blev stukket gjennem den og gjorde Tjeneste som Stilk og nogle faa fine Gryn blev efter den første Lakering strøet ned i Bægeret som Støvdragere og siden atter lakeret. Alle mine Læderblomster og Blade overstrøg jeg nemlig med Spirituslak (Schellak opløst i Spiritus). Andre Blomster dannede jeg af i forskjellig Størrelse udskaarne 5 eller 6 bladede rundt udskaarne Læderlapper, fæstede til hinanden ved en Læderstrimmel, eller limede sammen.

Kunsten uddannedes, Variationerne bleve altid rigere og smukkere. Af gamle Skindhandsker og Kaffebønner lavede jeg Vindrueklaser, idet jeg bandt Bønnerne ned i de udblødte Skindlapper. Saadanne Blomster, Blade

og Bær kunne bruges til Forsiring af Rammer og i det Hele i Stedet for udskaaret Træarbejde, som paa Pibebrædter, Cigarbægere, og Syæsker, men jeg brugte mine alene til Lampebakker. Paa et rundt Stykke Pap limede jeg paa Undersiden et Stykke gammelt Klæde og paa Oversiden et Stykke ensfarvet Vordug. Rundt om ved Udkanten fastlimede jeg mine Blomster i den skønneste Orden og Uorden, saa de dannede en smuk Krans. Derefter bleve alle Overflader lakerede og saa var den straalende Lampebakke færdig. Materialerne kostede mig ikke en Mark, ja maaske næppe 8 Skilling, men for hver Lampebakke fik jeg 8–12 Mk. (kun en eneste har jeg solgt for 1 Rd.) og saa kunde jeg afsætte saa mange jeg kunde forfærdige, saa meget var dette Arbejde søgt. Jeg har dog ikke senere set noget lignende, men er vis paa, at der vil kunne leveres nydelige Arbejder i mangehaande Retninger af Læder, hvorved en Masse Affald vilde kunne bringes til Anvendelse og give en god Indtægt for mangen en flittig og skønsom Haand. Maaske disse Linier kunde henlede en og anden snild Guts Opmærksomhed paa denne lille Syssel.

Bognyt.

Folkelæsning.

Ved Udvalget til Folkeoplysnings Fremme er der i Kommission hos G. E. C. Gad udkommet Nr. 63–66, 3die til 6te Hefte af „Smaastykker“, indeholdende: Skildringer af det virkelige Liv, af C. A. Thyregod: 12) Selvejer og Fæstebonde og 13) En Husmand paa Heden. Om Tal og Maal, samt Fordelene ved Tiregningen, af A. Andersen. En Vinter i Ajaccio, Rejseminder af L. Vagner. To Bejlere, Fortælling af Carit Etlar. Skildringer af det virkelige Liv af Thyregod: 14) Værst mod sig selv. Om Giftplanter, af Chr. Grønlund (I, danske Giftplanter) med 38 Træsnit.

Skrift 67: Præmiekarlen, Fortælling af Berthold Auerbach oversat af Fr. W. Horn.

Vi skulle ikke yderligere end tidligere er sket, anbefale de fortrinlige Folkeskrifter der udgives under ovenstaaende Titel, men kun udtale som Overbevisning, at Enhver, hvem Udbredelsen af god Læsning ligger paa Hjerte, ikke maa forsømme at anbefale Subskribtion paa Folkelæsning til Alle, som kunne formaaes til hvert Aar at anvende et Par Daler paa at anskaffe gode Bøger.

Nu da Efteraaret stunder til og Læsetiden begynder paa Landet, gribe vi tillige Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa, at „Udvalget“ har set sig i Stand til at gjøre et for Skoler, Foreninger og fattige Kommuner særdeles fordelagtigt Tilbud, som vi særlig kunde ønske at bringe i Dhr. Læreres Erindring, hvorfor det herved meddeles:

„Tilbud fra Udvalget til Folkeoplysnings Fremme.

Ved Hjælp af en Bevilling paa indeværende Aars Finanslov se vi os i Stand til at gjøre følgende Tilbud:

1. Hvor man til Brug for **Almueskolens** Børn vil forsyne sig med en Del af vore hidtil udgivne Skrifter — ligegyldigt om med et enkelt Exemplar af flere, eller med et større Antal af færre —, ville disse blive leverede til halv Pris. Det samme Tilbud gjælder ogsaa de saakaldte „**Friskoler**“ paa Landet, som have eget Lokale eller hvis Bestaaen paa anden Maade er sikret.

De Nummere af „Folkelæsning“, der bruges mest i Skolerne, ville til Brug efter Tilbudets Post 1. indtil videre blive udleverede i simple, stærke Bind med Læderryg (istedetfor i stivt Hefte) uden Forhøjelse af Prisen.

2. **Husholdningsforeninger,** som have dannet et Oplysningsfond og ere Subskribenter paa „Folkelæsning“, og paa lignende Vilkaar **Arbejderforeninger** og andre deslige Foreninger, ville kunne faa en større eller mindre Række af vore tidligere Skrifter som Gave.

3. **Fattige Kommuner** vil der kunne ydes en lignende Hjælp til Dannelsen baade af **Sogne-Bogsamlinger** og **Skole-Bogsamlinger**.

4. Endelig ville vi gjerne yde vort Bidrag til, at der paa **Kaserner** og lignende Steder kan blive Bogsamlinger til Brug for Soldater og Underofficerer“.

N. J. Fjord. M. Hammerich. H. V. Rasmussen.
M. Steenstrup. N. J. Termansen.

Anmodninger med de fornødne Oplysninger indsendes til Udvalgets Formand, Dr. M. Steenstrup, Rahbeks Allee 17 Kjøbenhavn, Vesterbro.

Smaating.

Ved Gadekæret. Frøkenen (nylig kommen paa Landet). Nu har jeg aldrig set Magen! Ih, der gaar en Høne, hvis Unger jo alle ere blevne til Ællinger.

Forvalteren (tørt). Aa, lille Frøken, den Slags Ting er saa almindeligt herude paa Landet. Se nu! derovre bor Jordemoderen og begge hendes Børn ere blevne til Grovsmede.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af N. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 2. | Søndagen d. 11. Oktober. | Kjøbenhavn. 1874.

Elieser ved Brønden.

(1 Mosebog 24. Kap.).

— Med det store Tillægsbillede. —

„Hør, Elieser, min Tjener tro!
Af Landet Du strax skal drage
og søge i mit Fædrebo
til Isak, min Søn, en Mage!"

Saa talte Abraham, Herrens Ven,
og Tjeneren adlød Røsten;
i Herrens Navn han rejste hen
til Bethuels Stad i Østen.

Og da han kom til den By i Kvæld,
ved Brønden i Palmeskygge
han knæled ned og bad om Held
og saa om et Tegn paa Lykke.

Og Svenden neppe sin Bøn fik endt;
thi før han fik rejst sig atter,
saa kom, som var af Gud hun sendt,
Rebekka, Bethuels Datter.

Tjenstvillig kom hun imod ham hen,
gav ham og hans Dyr at drikke,
da skjønned Svenden, hun var den,
som Gud vilde Isak skikke.

Saa gav han Pigen det røde Guld
alt til hendes hvide Hænder
og takkede Gud, der naadefuld
alt Godt sine Venner sender.

Men hun gik hjem med Tidende ny
og med Guldringene prude,
og Laban kom og bød i Ly
den fremmede Svend derude.

Dog han vil ej nyde Brød og Vin
og ikke paa Bænk sig sætte,
før han har talt for Herren sin
det Ord, han fik at forrette.

Dit Ærinde kommer vist fra Gud,
Rebekkas Slægtninge meldte.
Saa drog hun som en yndig Brud
til Abrahams fjerne Telte.

Gud signede hendes og Isaks Hjem
og gav dem de Sønner tvende,
hvis Navne aldrig skal gaa iglem,
men mindes til Verdens Ende.

C. A. Thyregod.

Gjengjældelsen.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Fortsat.)

Var Karl nu færdig hos Høkeren, saa hjalp han Fiskerne nede ved Stranden med at rede Garn ud eller, naar det traf sig, den gamle Sidse med at tage Fisk ud og hænge dem til Tørre. Dette var nu ganske

vist ikke noget pænt Arbejde, og Lugten derved heller ikke synderlig forfriskende; men Sidse var gammel og svag, og de Fisk, hun fik til sin Del for en lille Part, hun ejede i en Baad, skulde dog behandles for at de kunde blive gjorte i Penge. Mest interesserede det ham dog at underholde sig med den gamle Kapitain Busk. Denne, der havde faret paa lange Rejser og fortjent mange Penge, havde bygget sig et smukt Sted paa Kysten, hvor han nu nød Lønnen for et langt, i strengt Arbejde og bittre Savn tilbragt Liv. Med spændt Opmærksomhed og bankende Hjerte lyttede Karl til den gamle Mands Fortællinger om fremmede Lande og alt det Vidunderlige, han der havde oplevet og set, eller til Beskrivelsen af det stormende Hav og den modige, anspændende Kamp mod Orkanens og Bølgernes Magt. Og naar han da forlod Kapitainens venlige Bolig og vandrede hjem langs Kysten, kunde han ikke andet end kaste et længselsfuldt Blik ud over det blaa Sund, som jo førte ud til den store, eventyrlige Verden, hvorom han nys havde hørt; medens paa sin Side Kapitainen med Glæde saa efter den raske, livlige Dreng, i hvem han havde fundet en saa opmærksom Tilhører.

At Præstens Karl ved alle disse Idrætter vandt Alles Godhed og Venskab, behøver næppe at forsikkres, men, som Degnen rigtignok bemærkede, det var et temmelig magert Levebrød, og om Pension derefter vilde der næppe blive Tale. Karl var imidlertid konfirmeret, han havde nydt en god Undervisning af sin Fader, han var en smuk, velvoxen Dreng, med et ligesaa frejdigt Udtryk i sit aabne Ansigt, som en trofast og brav Karakter. Netop paa Grund af disse Egenskaber var det, at Folk rystede paa Hovedet ved Tanken om, at han ved at gaa hjemme ikke kunde faa Lejlighed til at nytte det Pund, som Vorherre havde medgivet ham, ligesom man ogsaa dermed udtrykte sin Beklagelse over Præstens Svaghed.

En Vinteraften begav Degnen sig, som sædvanlig, op til Præstegaarden. Sneen, der kom hvirvlende ind fra det isbelagte Sund piskede ham i Ansigtet, og den skarpe Frostvind, som havde gjort Rejsen over Nordsøen, hvoraf den ikke var bleven mildere stemt, pinte ham Vandet af Ojnene, men opfyldt af Noget, han havde paa Hjerte, agtede han hverken paa det Ene eller det Andet, og stod snart efter i den hyggelige, varme Stue, hvor han blev modtaget med et hjerteligt Velkommen.

Præsten og hans Søster sade hver i sin Lænestol foran Kakkelovnen, hvori Ilden gnistrede lystigt, medens de Roser og Lavendler, som vare strøede ovenpaa den, udbredte en mild og forfriskende Vellugt. Degnen gned sig i Hænderne og lod sig derpaa med et velbehageligt „Ah“, glide ned i den for ham parat staaende Stol, medens Karl stillede sig bag sin Faders, for at høre paa Samtalen, ved hvilken han sjelden manglede.

„Her er hyggeligt og godt og langt behageligere end ude paa Strandvejen, hvor Kulden er saa opsat og desperat, at den er nærved at bide Næsen af Folk“, begyndte Degnen, „og saa er her en Vellugt“, vedblev han, stikkende Næsen i Vejret og skottende til Kakkelovnen, paa hvilken der stod en lille Terrin med Laag, „ja en Vellugt, der bringer En paa Tanken om de danske Besiddelser i Vestindien, hvor der frembringes Rom og Sukker“.

„Saa Fatter kan allerede lugte Mosten“, svarede Jomfruen, idet hun rejste sig og fyldte Glassene. „Ja, ja, det er som man siger: gode Jægere finde snart Sporet“.

„Som da intet Under er, naar Byttet er saa lokkende, som dette; thi, det være sagt til Deres Roes og Ære Jomfru Dahl, Punschen er krabat og yderst behagelig.“

„Jeg takker skyldigst, gode Holm“, svarede hun smigret, „en Hjertestyrkning til Maade forfrisker Sindet og gjør Blodet let“.

„Samt sætter Tungen i Bevægelse, maa Du tilføje hjerte Søster“, bemærkede Præsten.

„Og bringer Munden til at løbe i Vand paa den, som Intet faar“, tilføjede Karl.

„Nej, vil man nu høre til Monsjø Snus, snakker han ogsaa med. Stærke Drikke ere ikke gode for Børn ved Du nok“.

„Jeg ved det nok Tante“, svarede han, „men det er heller ikke Alt, hvad der er godt, vi skulle have; vi skulle ogsaa døje lidt Ondt engang imellem, og jeg er ikke bange for min Part“.

„Nej det er han ikke, Jomfru“, raabte Degnen, „tilvisse det er han ikke, og jeg foreslaar derfor, at give ham Lejlighed til at vise sit Mod, ved at give ham et Glas“.

„Giv ham kun et, hjerte Søster“, tilføjede Præsten, „jeg tror at have hørt, at det er godt for Orm, og er han ikke plaget dermed, nu, Herre Gud, saa er det jo ingen Skade til at belave sig paa det, som mulig kunde komme“.

„Apropos“, udbrød Degnen, „og for ikke at glemme det, jeg har en flittig og kjærlig Hilsen at bringe fra et af Deres gamle Sognebørn, som nu færdes i fjerne Lande“.

„Hvem kan det være?“ spurgte hin.

„Det er Gunder Nielsen, Hr. Pastor, De ved nok ham, der ejede Skovhuset, som vi kalder det, henne i Julebæk“.

„Gunder Nielsen“, gjentog Præsten, idet han synlig gjorde sig Umage for at klare sin Hukommelse. „Ja, var det ikke ham, der kom i Slaveriet?“

„Jo, ganske rigtig, Hr. Pastor, men det var ogsaa ham, der tog sig den Frihed at forlade det igjen, og det uden at sige Farvel“. Ved disse Ord kastede han et Blik til Karl, der med spændt Opmærksomhed lyttede til.

„Det husker jeg, som var det sket igaar“, udbrød nu Jomfruen. „Jeg hørte selv Kanonskuddet med mine

egne Øren, som de affyrede derinde paa Kronborg, til Tegn paa, at en Slave var brudt ud".

„Ja, ja, raabte Degnen, „den Ære gjorde de ham, at de saluterede for ham ved Afrejsen, der manglede kun at Besætningen ogsaa skulde have præsenteret Gevær".

„En Slave, en Forbryder, der, det være sig nu ved List eller ved Vold, unddrager sig den retfærdige Straf — jeg forstaar ikke rigtig, hvor De kan spøge dermed, min kjære Holm", sagde Præsten alvorlig.

„Ja saa er det fordi De ikke erindrer Sammenhængen", udbrød hin. „Var der nogen flittig og stræbsom Mand i Sognet, saa var det Gunder, han stod og arbejdede tidlig og silde og havde derved tilsidst bragt sin Jordlod, der, da han fik den, var den elendigste i hele Sognet, i en saa fortrinlig Stand, at han blev tilkjendt Selskabets Sølvmedalje. Saa var det, at Dyrene derinde fra Strøvang havde faaet deres Gang paa hans Hvedemark, hvor de gik og nippede Arene af. Alt hvad han gjorde for at drive dem bort, hjalp ikke, og i sin billige Harme og Ærgrelse over en tidlig Morgen at se en hel Flok derinde, var det da, at han greb til Bøssen og skjød et, hvilket han dog lod ligge paa Pletten, hvor det var falden. Det er imidlertid en farlig Sag at skyde Kongens Vildt, og ihvorvel meget talte til hans Gunst, saa blev han dog dømt til Slaveriet".

„Ja, ja, jeg husker det", svarede Præsten, „og jeg husker ogsaa, hvor dybt det græmmede mig, at den skikkelige, retskafne Mand skulde blive ført i en Fristelse, der styrtede ham i en saa forfærdelig Ulykke. Naa men hvad skriver han nu, og hvor er han?"

„Naturligvis i Amerika, Hr. Pastor, som jo er det store Bundtmagernes Loft, hvor saa Mange, der ere komne galt afsted, samles. Han har det godt. Alt trives og lykkes for ham, og han ser en sorgfri Fremtid i Møde. Hele hans Brev vidner om den inderlige Taknemlighed han føler for den, der rakte ham Haanden til Flugt, og hvor gjerne han i Gjerningen vilde vise sin Hengivenhed for den raske Dreng, der vovede saa meget for hans Skyld. Ja Karl", vedblev han til denne, der var bleven blussende rød og stirrede paa den Talende, som vilde han se ind i hans Hjerte, „Du ser saa overrasket og forfærdet ud, som Skrædderen, da han satte sig paa sin egen Synaal. Du kan iøvrigt tage Dig saa meget af hans Taknemlighed til Indtægt, som Du tror der tilkommer Dig, og det er nok ingen lille Part".

„At stakkels Gunder er den taknemlig, som hjalp ham, det kan jeg forstaa; men jeg ved aldrig at have hørt noget Nærmere om, hvorledes det gik til, at han slap ud", bemærkede Præsten.

„Det er rimeligt nok Hr. Pastor, og om De saa anspænder Deres Hukommelse til den skriger ved det, saa vil den dog ikke kunde hjælpe Dem, der er nemlig ingen Moders Sjæl, som har haft den mindste Anelse om, hvem der hjalp ham, eller paa hvilken Maade det skete, med Undtagelse af en Eneste, og saa aabenmundet nu denne end ellers kan være, saa forstod han dog her at tie".

„Og er det da nu opdaget?" spurgte Jomfruen.

„Nej Gudbevares højstærede Jomfru Dahl, vedblev Degnen, „opdaget er det ikke; men det er oplyst, hvilket gjør en stor Forskjel, og denne Oplysning har fyldt mit Hjerte med den inderligste Glæde. Ser De, der var en Dreng, hvem Gunder altid havde holdt meget af, og hvem han havde vist mangfoldige af de smaa Tjenester, som kan glæde et Barns Hjerte. Da nu Gunder uforskyldt, thi saaledes kunne vi vel nok kalde det, blev et Offer for en ubillig Lov, saa havde Drengen hverken Rist eller Ro før han, som Musen, fik gnavet Baandet over, hvormed Løven var bundet. Ved sit Bekjendtskab med flere af Beboerne paa Kronborg, blev det ham let at færdes der, hvor han vilde, og paa den Maade lykkedes det ham at træffe Aftale med Gunder. Det blev nu bestemt, at naar det var lykkedes Drengen at formaa en Kapitajn paa et af de mange Skibe, som gaa igjennem Sundet, til at tage Gunder med, saa skulde Drengen give ham et Tegn, hvorefter da Gunder skulde iværksætte sin Flugt om Natten, medens hans Hjælper skulde vente paa ham med en Baad ved et aftalt Sted paa Kysten. Gunder var en snu Karl, og ved de Midler, som hans Ven lidt efter lidt havde forsynet ham med, lykkedes det ham at overliste sine Bevogtere, da Ojeblikket var kommen, og Drengen havde opspurgt en engelsk Kapitajn, der manglede en Mand i sin Besætning, og som i sin Forlegenhed gjerne vilde tage hvem det skulde være, naar han bare forstod at haandtere et Sejl. I Mørke og Mulm roede nu Drengen langs Kysten til det aftalte Sted, hvor Gunder allerede befandt sig, og derefter ud til Skibet. Dette gik nu altsammen godt nok; men hvad de ikke havde beregnet, det var, at det lidt efter lidt satte op med en Storm, saaledes at da de kom til Skibet, indsaa Gunder at det vilde blive vanskeligt, om ikke umuligt for Drengen at naa tilbage til Land med den lille Baad. Med tungt Hjerte og opfyldt af den pinligste Angst, saa han sin Ven forlade Skibet, idet det var, som skulde hvert Ojeblik Baaden opsluges af den oprørte Sø — og nu skriver han og beder mig inderlig og hjerteligt om snarest muligt at lade ham vide, hvorledes det gik, da han siden den Tid bestandig har levet i Sorg og Angst for, at hans Redningsmand skulde være bleven et Offer for sin behjertede Handling".

„Nu og Drengen, ved De Noget om ham?" udbrød Præsten, der med spændt Opmærksomhed havde lyttet til Degnens Beretning, idet han helt glemte sin lange Pibe.

„Saamænd gjør jeg saa", vedblev denne. „Vend Dem om og se paa ham. Vel er Søen barsk og streng,

men den kan ogsaa være højmodig, og derfor undlod den vel at begrave det Barn i sine Bølger, som havde vovet sit Liv for sin Ven".

„Karl", raabte Præsten, idet han sprang op og tog ham i sine Arme. „Men Barn, hvilken fortvivlet Gjerning, hvor turde Du vove at unddrage en Domfældt Lovenes Straf? Min egen raske Dreng", vedblev han med Taarer i Øjnene, „mit Hjertebarn, som glemte Alt, Lovens Straf og Søens Farer, for at frelse den, Du holdt af".

„Og at Drengen", udbrød Jomfruen, der nu paa sin Side ikke lod det mangle paa Kjærtegn, „at Drengen forstod at holde det for sig selv, at han ikke ved et Ord eller et Vink lod os ane sin Glæde og Stolthed over, at den farefulde Gjerning var lykkedes ham, det vilde næppe have tiltroet et voxent Menneske, endsige et Barn".

„Ja, ja Søster, og det aabenbarer et Træk i hans Karakter, hvorover vi i Sandhed have Grund til at glæde os".

„Ja men saa i Stilhed Fader", indvendte Karl med et polisk Smil, idet paa samme Tid Taarerne trillede ned over hans Kinder; „thi ellers bliver jeg jo nødt til ved al den Roes at forlade Stuen og gaa ud, hvor, som Hr. Holm siger, Frosten bider Næsen og Ore af. Men hvad skriver saa Gunder mere?"

(Fortsættes.)

Ude fra Vesterhavet.

Af Emanuel Henningsen.

I. Vestkysten.

Man har et gammelt Sagn, som fortæller, at en engelsk Dronning for tusind eller flere Aar siden bejlede til en dansk Konge, som imidlertid var ugalant nok til at give hende Afslag. Den Gang var England landfast med Frankrig, og Vesterhavet altsaa en stor Havbugt. I sin Vrede over, at hun blev forsmaaet, lod Dronningen grave en Kanal fra Atlanterhavet til Vesterhavet, og det store Verdenshavs vældige Bølger trængte nu som en ødelæggende Vandflod ind gjennem Kanalen, bortrev store Stykker af England og Frankrig, druknede den hævngjerrige Dronning, der havde vovet sig for langt frem, og bragte det hidtil saa rolige Vesterhav i et saa frygteligt Oprør, at det steg over sine Bredder og bortskyllede en stor Del af Jyllands Vestkyst. Et andet Sagn fortæller ligeledes, at Havet steg med et brusende Bulder, som de stridbare Kystbeboere tilskreve et fjendtligt Indfald, hvorfor de flux greb til Vaaben. Men den Fjende, som kom denne Gang, var dem for stærk, og det var næppe nok, at en enkelt Mand paa sin gallopperende Hest kunde undfly Havets dræbende Favntag.

Skjønt man ikke kan sige, hvor megen eller liden Sandhed der findes i disse Sagn fra gamle Tider, saa er det dog vist nok, at der findes temmelig sikre Kjendetegn paa, at et saadant Gjennembrud, som hin Dronning skal have foranlediget, en Gang har fundet Sted. Vesterhavet forvandledes derved fra en stille Havbugt til et uroligt og stormfuldt Hav, og dets ødelæggende Indflydelse paa Jyllands Vestkyst tog sin Begyndelse. Aar for Aar røver det mindre eller større Stykker af Landet, som undergraves af Bølgerne og skylles ud, dels for at blive ført bort med Stormen og afgive Materiale til Havets Grunde, dels for atter at blive kastet op paa Bredden, hvorfra det fine Sand af Vinden føres ind i Landet og efter Haanden samles i høje afrundede Bakker langs med Kysten. Paa denne Maade ere gjennem Aarhundrederne Klitterne fremstaaede, og de vare slet ikke rare Naboer i gamle Dage. Naar Vesterstormen kom ind fra Havet, sattes det fine Sand i Bevægelse og føg ind over Markerne, hvor det dækkede Sæden og gjorde den i Forvejen lette Jord endnu lettere, hvis det ikke rent ud ødelagde den. I vor Tid er det som bekjendt tildels lykkedes at binde Sandet ved Hjælp af forskjellige Græsarter, hvis lange og sejge Rødder strække sig vidt ud og derved tjene til at fæstne Sandbankerne til deres en Gang indtagne Plads, dog findes der endnu adskillige Steder vandrende Klitbanker, som Aar for Aar trække sig længere ind i Landet.

Naar man ser de vidtstrakte Klitrækker i Frastand, ligne de med deres Toppe og Hulinger et lille Bjerglandskab. Nogle Banker ere fuldstændigt overgroede med Lyng, Enebær og Pors, andre ligge endnu halv nøgne med det hvid- og brungule Sand skinnende frem mellem det blaagraa, halvvissent udseende Marehalms smalle Blade. Inde i Kløfterne mellem de henved 30 Fod høje Bakker ligger Sandet sammenføget i Driver,

afrundede, bølgeformige eller skarpkantede, som om det var Sne. Man modtager et underligt trist Indtryk ved at vandre ind mellem disse Sandhøje; thi om end Naturlivet rører sig ligesaa fuldt der som andet Sted, saa synes man dog, at der er saa øde, saa forunderlig tyst. Vinden gaar med en ejendommelig sørgmodig Hvislen hen gjennem Marehalmen, en opskræmmet Hare farer os forbi med lette Spring, en enkelt Faareflok, bestaaende af de smaa Klitfaar, som saa at sige sørge for sig selv baade Sommer og Vinter, gaa stille græssende omkring oppe paa Højen, og Hjejlen udstøder sin klagende Fløjten nede ved Havet. Ellers er alt Liv tilsyneladende forsvundet; det er, som vandrede man i en Ørken; Fodtrinene give ingen Lyd paa den bløde Sandvej; selv Digesvalen, som bygger sin Rede i Klitskrænterne, synes at have forglemt sin muntre Kvidren.

Vi gaa nu ned til Havet, hvis Overflade ligger blank og rolig, neppe kruset af den svage Luftning; men op paa Forstranden gaar Dønningen frem og tilbage, langsomt og højtideligt med en ensformig, drømmende Skvulpen, Havets stille Aandedrag. Ude imod Sydvest skimte vi en Bakke, der falder stejlt af mod Havet. To hundrede Fod rækker den op over Bølgerne, og uden for den hæver der sig op af Havet en Kalkstensklippe, der helder lidt til den ene Side, som om den hvert Øjeblik vilde styrte i Bølgerne. Det er det 350 Fod høje Bulbjerg med Skarreklit. Man fortæller, at et Selskab, der en Gang besøgte Bulbjerg, lagde sig til Ro paa Toppen af Bakken for at nyde det storartede Skue, som vilde frembyde sig, naar Klippen styrtede ned fra sit Granitunderlag; men Ventetiden blev for lang. Endnu knejser Klippen der ude i Havet, som den har gjort det i Aarhundreder, endnu

I Klitterne.

trodser den ru og uformede Stenmasse de fraadende Bølgers Magt.

De Rigdomme, der langs den nordvestlige Kyst ligge begravne i Havet, ere af en betydelig Værdi. Aar for Aar ere de strandede Skibsskrog, naar de ikke ligefrem ere sønderslagne, et efter et sunkne ned i Grunden; Sandet har hvælvet en Gravhøj over dem, under hvilken de dog ikke altid faa Lov til at ligge i Fred. Under stærk Storm eller ved en forandret Strømsætning kan en saadan Sanddynge bortskylles, og den aabenbarer da de Skatte, som den, maaske i et halvt eller helt Aarhundrede, har ruget over. Det gjælder nu om at benytte Øjeblikket og at bjerge saa meget som muligt; thi den næste Storm kan atter føre Sandet tilbage og opkaste en ny Gravhøj, der ikke flytter sig mere i dette Aarhundrede. Mangfoldige af de Vrag, der ligge langs Kysten, have i sin Tid fundet deres Kjøbere; men disse have først i de sidste Aar ret med Alvor søgt at faa lidt Udbytte af den Kapital, de have liggende paa Havets Bund. For ikke længe siden anskaffede saaledes et herværende Aktieselskab et Dykkerapparat, ved Hjælp af hvilket man agtede at frarive Havet lidt af dets Rov. Et saadant Apparat bestaar — som Læserne ville erindre fra forrige Aargangs Nr. 19 — af en fuldkommen vandtæt Dragt og af en rund Hjelm, som dækker Dykkerens Hoved, og som er forsynet med stærke Glasruder, igjennem hvilke Dykkerne frit kan se sig om paa Havets Bund. Hjelmen staaer ved et Guttaperka-Rør i Forbindelse med en Luftpumpe (Trykpumpe), der stadig forsyner den med frisk Luft, hvorved det gjøres muligt for Dykkeren at spadsere om under Vandet, saa længe han

har Lyst. For at Vandets Tryk ikke skal kaste ham omkuld eller bære ham op i Vejret, ere hans Fødder forsynede med meget solide Blysaaler. Der viste sig imidlertid den Vanskelighed, at ingen af Bjergerne havde Lyst til at være første Mand til at prøve en Tour under Vandet; en Aktionærs Kusk, der var kjørt ned til Havet for sin Husbond, beskjæmmede dem alle ved at tilbyde først at gjøre Forsøget, og det lykkedes fuldkomment. Nu gaar Bjergningen for sig hver Dag, naar Vejret tillader det.

(Fortsættes.)

Om vore Skilderier.

(Efter en tidligere Artikel af Udg. i Dansk Landbotidende.)

At gode Bøger ere et fortrinligt Middel til Udbredelsen af Kundskaber og Aandsdannelse, er vist omtrent almindelig anerkjendt. Der er imidlertid et andet Dannelsesmiddel, som næst gode Bøger har en stor Betydning, og som har det store Fortrin fremfor disse, at udøve en ganske anden Tiltrækningskraft, nemlig gode Billeder, der ere et fortrinligt Middel til at vække Sandsen for det Skjønne og Ædle, ligesom de ere en uudtømmelig Kilde til megen ædel Glæde baade for Gamle og Unge, Ringe og Fornemme. Hvor der kommer et nyt Billede til Huse, vil man derfor se, hvorledes baade Børn og Voxne flokkes om det med glade Miner.

Men ligesom Billederne kunne være noget mere og højere end blot morende, være et Middel til at fremme Aandsdannelse, saaledes ville de ogsaa gjerne forraade det Dannelsestrin, Ejeren befinder sig paa; thi det er vist, at ligesom det fordærvede Sind synes bedst om slette, smudsige Bøger, Historier, Viser o. lign., saaledes vil ogsaa det raa og udannede Menneske foretrække raa og slette Billeder og fortrinsvis finde sin Glæde i dem, medens det er den Dorske og Sløve aldeles ligegyldigt, enten han har et smukt eller et usselt Billede for sig.

Ligesom nu slette Bøger ikke alene intet Gavn gjøre, men anrette særdeles megen Fortræd ved at sløve de rene og gode Følelser og vække de slette, saaledes er det ogsaa vist, at slet udførte Afbildninger med slet Indhold ikke kunne være i Stand til at udøve den forædlende Indvirkning paa Beskueren, som gode Billeder, men ligeledes gjøre megen Skade. De sløve nemlig ogsaa Sansen for det Gode, Skjønne og Ædle, lukke Øjnene for Berettigelsen og Nødvendigheden af Kunsten og Videnskaben i Livet, ja fremme Raaheden paa Bekostning af det, der kunde have en opløftende og forædlende Virkning paa Aanden og paa Livet.

Den Maade, hvorpaa især større Billeder hyppigst anvendes, er, som bekjendt, ved at sætte dem i „Glas og Ramme" som Skilderier, der hænges paa vore Vægge som en Prydelse. Her er Billedernes Betydning som Dannelsesmiddel saameget større, som de daglig, fra Morgen til Aften, haves for Øje; men herved fremgaar ogsaa Vigtigheden af at have gode Billeder, idet man ved stadigt at have slette Afbildninger for Øje let tilsidst kan faa Tro paa, at det simple Billede maa være noget fortrinligt, da man har anvendt det som en Prydelse og lader det hænge i maaske mange Aar, og man anlægger da let dette Indtryk som Maalestok for Bedømmelsen af andre Billeder. Se vi os nu om paa Landet, da ville vi uimodsigeligt finde uhyre mange slette Billeder hængende paa Væggen som noget rigtigt seværdigt; ja skulle vi følge den strenge Sandhed, maa vi tilstaa, at det Meste, der har den Ære at være sat i Glas Ramme, er noget daarligt Stads, ofte noget ret elendigt Krammeri.

Men hvor i Alverden er da alt det usle Tøjeri, der i Form af Billeder i Skilderier „smykke" vore Værelser, dog kommet fra? kunde man fristes til at spørge.

Ja, „hvad gjør Tysken ikke for Penge"?

For det er saamænd ham, kjære Læser, som tilligemed saa uendelig meget andet Snavs ogsaa fylder os med dette. Ligesom det for over 100 Aar tilbage og hundred Tusinde Gange siden den Tid er sagt: „al vor Fortred er tysk", kunde vi fristes til at paastaa: alle vore slette og usle Skilderier og Billeder ere tyske. Se kun selv efter! Finde vi ikke enten en hel tysk Paaskrift paa de fleste Billeder eller en dansk, som ved at være meget værre end en tysk, røber, at det er udgaaet fra et tysk Trykkeri, saa finde vi vist enten den dejlige Vignet „Neu Rupin bei osv.", eller vi finde et „Druck und Verlag" der røber Tyskeren. Hvor gotter ikke den driftige Tysker sig over de „dumme Dänen", naar han stikker deres gode Penge i Lommen, for at de kunne faa Lov til at hænge hans usle Kram som en Prydelse paa deres Vægge! Give Penge for at gjøre sig til Latter for Enhver, som har en lille Smule Smag, en lille Smule Kjendskab til Godheden af et Billede!

Ja hvor ofte finde vi dog ikke Billeder paa Væggene, som netop ved deres Slethed maa vække den største Forargelse! Vi se usle tyske Uglebilleder, som skulle forestille en eller anden dansk Konge eller Dronning, en eller anden berømt dansk Mand. Hvor anstødeligt og forargeligt er det dog ikke, at se vor Frelser afbildet som et sandt Vrængbilled, at se „Mutter" Maria med et stort karmoisinrødt Hjerte fuldt af gruelige, rødgule Flammer og dejlige, blaa Sabler; se, at endog Gud Fader selv — han som boer i et Lys, Ingen kan komme til, som intet Øje kan se — bliver afmalet og solgt for Penge som et andet Karikaturbillede, er det ikke næsten gudsbespotteligt! Ja endog vidunderlige katholske Helgenbilleder vide at finde Vej til den

godtroende danske Mands Vægge — alt smagløst tysk Arbejde.

Men ere de tyske Billeder som oftest gale, latterlige og forargelige, saa ere Underskrifterne og Texterne det ikke mindre, naar Tyskerne have villet lave danske Paaskrifter, efter en Ordbog uden at kunne Dansk, saa at det ofte er blevet til det meningsløseste og ravgaleste Tøjeri, som kan tænkes. Havde vi blot en lille Samling af slige tyske Billeder eller kunde vi blot huske alle de Galskaber, som vi have set Tyskerne vove at byde os i denne Retning, vilde en Gjengivelse af dem paa engang baade vække Latter og Harme hos den fornuftige danske Læser. Det er ikke Spot og Skam, at Tyskerne af Uvidenhed latterliggjøre og forvrænge vort smukke danske Modersmaal, saa at man endog kan se de smukkeste Bibelord blive gjorte til Gjenstand for Latter og Forargelse, men det er Spotten og Skammen, at **vi Danske** give saadant Kram Plads paa vore Vægge.

Afset fra hvad Skade de saaledes ved deres slette Udførelse foraarsage, ved at kvæle Udviklingen af en god, sund og naturlig Smag paa den, der fra Barndommen af stadigt ser disse Billeder fremstillede som noget smukt, og afset fra den Forargelse, de volde hos dem, der have faaet Øje for Sletheden, er der et Punkt, som heller ikke er uden Betydning for hver den, der elsker sit Fædreland, og det er den ubodelige Skade, det tyske Billedkram har gjort, ved at svække Troen paa og Følelsen for den fædrelandske Dygtighed. Thi det ligger jo nær at antage for den, der fra Barnsben atter og atter mest kun har set slette tyske Billeder og troet, at de vare noget rigtig udmærket, at Danmark slet ikke eller kun daarligt formaar at frembringe lignende, og i andre som i denne Retning staar langt tilbage for Tyskland, saa ser han op til dette som til et Land, der dog i Grunden staar uendeligt højt over det lille Danmark. Der er ingen Tvivl om, at Syndfloden af tyske Billeder har givet Næring til den Beundring, som det danske Folk desværre idelig er saa tilbøjelig til at yde alt Fremmed, og har bidraget uendelig meget til at svække Troen paa vor egen Kraft og Dygtighed; de Tyske have ved deres ofte skamløse Iherdighed og Driftighed snildt forstaaet at fortrænge det Gode, vi have, ved at trænge deres prisbillige Slette ind. Ja ved den herved svækkede Nationalitetsfølelse er deres Indtrængen bleven lettere og lettere. — Mon det ikke snart var paa Tiden, at vi vaagnede og satte en Pind for vor Fortyskning ad denne Vej?

Thi det maa virkeligt for Fremmede, som Vanen ikke har gjort fortrolig med dette bagvendte Forhold, tage sig ud som en Fortyskning. Under sidste Krig, da vi i Jylland vare oversvømmede af tysk Indkvartering harmede det vist mangen god Dansk at se den Glæde, hvormed de tyske Soldater opdagede det ene tyske Billede efter det andet paa Væggen i Huse og Gaarde eller Skoler og i Kjøbstæderne, saavelsom paa Landet, at høre deres hoverende Bemærkninger om, hvorledes de stakkels barbariske Danske ikke kunde undvære den tyske Kultur og Kunst, men endog kunde nøjes med Bundfaldet deraf. Mon endvidere ikke Tusinder af tyske Soldater herved ere blevne bestyrkede i deres Tro paa, at vi dog i Grunden havde været tyske eller vare paa Vejen til at blive det, at vi med et Ord vare halvtyske, og at det derfor var en sand og god Sag, de kæmpede for? Ja mon ikke mange Tusinde Preussere, efter Hjemkomsten til „das große Vaterland“, i god Tro have fortalt, at Jyderne i Grunden vare tyskfindede, da de overalt, fra Ejderen til Skagen, med Forkjærlighed smykkede deres Værelser med tyske Billeder, fremfor med danske? Og hvorfor fornegter det danske Folk saaledes tilsyneladende sit danske Sind, sin Nationalitet? Ja hvorfor vel, uden fordi man godtroende mener, at det ene Billede er ligesaa godt som det andet; — men var det ikke snart paa Tide, at vi gjorde en brat Ende paa dette Tyskeri i Hjemmet, dette hæslige Hjemmetyskeri?

Det var herligt, om man i de mange jævne danske Hjem, hvor „Husvennen“ alt kommer som en kjær Gæst, vilde svare „Ja“ paa dette Spørgsmaal, og man kunde blive enige om at kassere de slette tyske Billeder, som de fleste Steder skæmmer Væggene, saa at de ikke længere faa Lov at sidde som Vidner om en vis national Sløvhed og Mangel paa god Smag. Har Læserne saadanne slette Billeder i Stuerne, hvor de maaske have hængt i mange Tider uden at man har tænkt videre over det, da er det vort indstændige Raad, hellere i Dag end i Morgen at tage Rammerne ned, Bagklædningen af og Billedet ud. Giv det til Smaabørnene; de skulle med al ønskelig Hurtighed gjøre Kaal paa Tysken. Kunde man saa bevæge Venner og Naboer til paa samme Vis at rense Snavset af Væggene, saa var det saa meget bedre.

„Husvennen“ er imidlertid, som de Familier han besøger hver Uge, vist allerede har lagt Mærke til, en overmaade skikkelig Fyr, som nødig vil bringe Nogen i Forlegenhed. Han har saaledes ikke villet raade sine Værter til at kaste det skidne Vand ud før de kunne faa det Rene, og kommer derfor først **nu** med sit velmente gode Raad idet han samtidig bringer Begyndelsen til en Række Gaver, som netop ere bestemte til at gjøre det muligt at følge Raadet, uden Bryderi og uden Udgift. Han beder blot om at man ikke vil forsmaa det smukke bibelske Billede som bringes med i Dag, men vil begynde med at jage de tyske Billeder paa Døren ved strax at sætte „Elieser og Rebekka“ i Glas og Ramme i Stedet for et saadant slet Billede man maaske har hængende af samme Størrelse. Hvert Fjerdingaar skal saa Husvennen nok møde med et stort, eller flere smaa smukke danske Billeder, som efterhaanden kunne erstatte de grimme tyske Skilderier

i Læsernes Hjem, og for den Fremmede bære Vidne om, at Beboerne af Huset have Sans for noget mere end for at spise og drikke. Vi ere forvissede om, at danske Kunstnere ikke ville lade os savne deres Støtte til at dette kan ske til Gavn og Glæde for alle de Hjem, der have aabnet sig for „Husvennen“.

Husflid.

Indsamling af Bær,

er et ikke uvigtigt Bierhverv i de bærrige Skovegne. Det er især paa Grændsen af Hedeegnen i Jylland at Indsamlingen gaar for sig, da de forskjellige Bær baade ved deres Forekomst og ved Buskvæxternes naturlige Slægtskab ere knyttede til Lyngen, som findes overalt i Skovenes Lysninger, Banker og Mosedrag. Det er især tre nærstaaende Bærarter, som plukkes i Mængde: 1) Tyltebær, Tyttebær, eller som Jyderne almindelig kalder dem Krusbær (Vaccinium vitis idæa) som mest findes i Heden; 2) Blaabær (Vacc. Myrtillus) og 3) Bøller (Vacc. uliginosum) hvilke 2 Arter især findes i og ved Skovene. Indsamlerne gjøre dog neppe Forskjel paa de to sidstnævnte Arter, skjønt Bærrene af den første ere røde indeni og Bladene takkede i Randen, medens Bøllerne ere hvide indeni og Bladene helrandede, men betegner dem begge med Fællesnavnet „Bylli“ eller Blaabær.

Det er især Sognene Linaa, Them, Brads, Bryrup, Vinding, Ry, Søndervissing og Vorladegaard at Smaamændene med deres Kvinders og Børns Hjælp have ret god Fortjeneste af Bærplukning, ja der nævnes oftere Exempler paa, at de ved denne Bisyssel kunne erhverve Penge nok til at betale deres Amtstueskatter med. I den flere hundrede Tdr. Land store Skov Højlund i Vorladegaard Sogn, samles især en overordentlig Mængde „Bylli“, thi i det mindste 2/3 af den ere blot bevoxede med Lyng, Enebær og Bøgepurrer, og herimellem have hine Bær deres rette Hjem. Bærplukningen er for Omegnen af Højbjerg næsten hvad Vinhøsten er for Sydlandene, kun i en mindre Maalestok med Hensyn til Værdien af det Indhøstede. Indsamlingen begynder naar Hylden staar i Blomst, og fortsættes ofte 4—6 Uger igjennem. Store og Smaa strømme da hen til de Steder, hvor Bærrene voxe i Mængde, og nu opstaar mangen en Væddestrid om hvor de kan plukke de fleste, og naar Buskene bære rigeligt, skal en vel øvet Plukker kunne samle 1 Skjeppe paa en Dag. For mange Aar siden var det Brug i denne Egn at tørre en stor Del af de indsamlede „Bylli“, for siden at afsætte dem til højere Priser; Tørringen skete da i en Ovn efter Brødbagningen, og af 4 Potter friske Bær fik man kun 1 Pot tørrede; men nu finder dette ikke længere Sted, da Bærrene i frisk Tilstand stedse ere afsættelige til Kjøbstadfolk, som afpresse Saften, sylte dem, eller bruge dem til sød Suppe, Rødgrød, eller deslige. Tyttebærrene eller Krusbærrene modnes først i Høsten, og i denne travle Tid gaa derfor ikke saa mange ud for at samle dem. Priserne ere stundom ens for alle tre Sorter, dog betales Tyttebærrene i Reglen nogle Skillinger dyrere for Potten da de ere sjeldnere. I Kjøbstæderne betales i Førstningen, saalænge Bærrene endnu ere sjeldnere, stundom 10 ß. for Potten, men efterhaanden som de modnes i større Mængde, daler Prisen ned til 8, 6 ja vel endog 5 og 4 ß. Potten, dog er den almindelige Pris 8 ß. i Byen og 6 ß. hjemme. Ogsaa ved denne tarvelige Industri optræder Mellemhandlere, idet mange Smaafolk, som holder en Hest, opkjøbe Bærrene hjemme i Tøndevis og kjøre dem til Kjøbstaden for ved den der opnaaede større Pris, at tjene en god Vognleje. Heller ikke er denne lille Erhvervsgren fri for Kneb, da Bærrene især Krusbærrene, indsamles før de blive modne, inden for mange Samlere trænge hinanden paa de gode Bærpletter, og medens Dagene endnu ere lange. De umodne Bær gjemmes da i Kar og Kister, og vinde ved Henliggen det samme Udseende, som friskplukkede modne naar den rette Plukketid er kommen, men ere langt mere saftløse og værdiløse end disse. I Vesteregnens Lyngmasser findes ogsaa Tranebær, som dog ere sjeldnere end de andre Bær og først plukkes naar „de have faaet Frost“.

Endelig drives Plukning af vilde Hindbær i de østligere Skove, dog langtfra i saadant Omfang som den øvrige Bærplukning.

Smaating.

Hvad der kom. Povl: Er det ikke underligt Pe'r, jeg lagde Kartofler i min Have og tænkte: de komme igjen —, jo Pyt! Hvad tror Du der kom?

Pe'r: Ja hva', der kom maaske Ingenting.

Povl: Jo . . o, der kom Svin.

Tankesprog. Den Flittige har 7 Gange „idag“, hvorimod den Dovne lige saa mange Gange „imorgen“ om Ugen.

Brevvexling.

Hr. E. C. i Sk. — Naar Stoffet foreligger mindre rigeligt vil Udg. have Deres gode Vink i Erindring.

Hr. S. Fr. i H. Tr. Tak! vil blive benyttet ved Lejlighed.

Kr. Sk. i O. M. Venligst Tak for Deres Raad; men det er med velberaad Hu, at Sagnene gjengives uden nogen Udlægning, da Udg. mener, at denne egner sig langt bedre for livlig mundtlig Fremstilling end til at fremsættes stykkevis i et Tidsskrift, der for at tiltale og bestaa holde den gode Morskabslæsning i Forgrunden.

„Pamepro“. Kan ikke anvendes.

Hermed Tillægsbilledet for Oktober Fjerdingaar:
Eliefer og Rebekka.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af N. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 3. | Søndagen d. 18. Oktober. | Kjøbenhavn. 1874.

Gjengjældelsen.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Fortsat.)

„Det maa Du nok spørge om, min Dreng", raabte Degnen. „Han skriver, at det er lykkedes ham at fortjene mange Penge, at han har kjøbt sig en stor „Farm", som de derovre kalder en Landejendom, og at dersom Du vil komme over til ham, saa vil han gjøre en rig og dygtig Mand af Dig, saa vil han efterlade Dig Alt, hvad han ejer, da han Ingen har, han skylder mere end Dig".

„Men er De fra Forstanden Mand", udbrød Jomfruen med et Udtryk af Skræk, som havde hun traadt paa en Slange, „at tale til Karl om saadant Noget".

„Naa, naa, bedste Jomfru Dahl, da har jeg dog sandelig hørt Folk komme med taabeligere Snak end den, at aabne et Menneske Udsigt til en lys og sikker Fremtid, som han kan gribe blot ved at strække Haanden ud".

„Lys og sikker Fremtid?" gjentog hun oprørt. „I et Land, der er fjernet Tusinder af Mile fra os, borte og tabt for dem, der elske ham, og ved hvem hans Hjerte hænger, og alene paa et Sted, hvor de gyselige, nøgne Indianere husere, og det kalder De en lys og sikker Fremtid. Nej, nej", vedblev hun idet hun med en krampeagtig Mine trak Karl til sig, „Ingen skal rive min smukke, raske Dreng fra os, og den, der forsøger derpaa, ham vil jeg kalde min arrigste Fjende, og ham vil jeg bekjæmpe til den sidste Stund med al min Kraft og Udholdenhed. Jo De er mig en net Kumpan", vedblev hun, „og ikke et Haarsbred bedre end den gamle Kaptajn Busk dernede, som, ved sine Historier forvirrer Drengens Hoved og retter hans Hu og Attraa til det troløse, falske Hav; men pas paa, jeg skal nok finde paa Midler til at betage baade Dem og Deres Ven Lysten til at forføre det uskyldige Barn".

Degnen, som ellers ikke saa let lod sig forknytte, saa dog hel modfalden og ængstelig ud ved et Angreb, som just ikke kom ham uventet, men hvis Heftighed lod ham ane, at han næppe vilde naa sin Hensigt.

„Jeg anerkjender tilfulde Gunders gode Hensigter", sagde Præsten, „og jeg ærer dem, som opstaaede i et taknemligt og godt Hjerte; men derved faar det saa ogsaa at bero, og jeg nærer ingen Tvivl om, kjære Holm, at det heller ikke var Deres Mening i Virkeligheden at opmuntre og tilraade os til et saadant Skridt".

„Ja, hvad min Mening var og ikke var, Hr. Pastor, har jeg næsten tabt Modet til at bekjende. Kun saa meget vil jeg ærlig tilstaa, at var det min Søn, man gjorde et saadant Tilbud, da skulde jeg ikke være længe om at fatte en Beslutning".

Med et Sideblik til Jomfruen og i Følelsen af et Udbrud af en ny og ikke mindre heftig Storm fra den Kant, rejste Degnen sig nu hastig og greb sin Hat.

„Overfor Damerne", sagde han, „sænker selv den tapreste General sine Vaaben og stryger sit Flag".

„Men han flygter ikke, min gode Holm, han flygter ikke", afbrød Jomfruen ham, „men beder paa sine Knæ om Tilgivelse".

„Dertil er jeg ogsaa mere end villig, bedste Jomfru Dahl, naar De saa vil sande mine Ord og give dem Medhold".

Ved disse Ord forlod han Stuen uden at oppebie Jomfruens Svar, hvilket, som han følte, under disse Omstændigheder var det sikkreste.

Med den Ihærdighed, som var Degnen medfødt, vedblev han efter den Tid sine Angreb i Præstegaarden, og hvor ofte han end blev slaaet paa Flugt af Jomfruen, gik han dog tappert i Ilden næste Gang. Den Godhed, han nærede for Karl i Forbindelse med Overbevisningen om, at denne ved de Egenskaber, han var i Besiddelse af, let vilde kunde bryde sig en Bane i Livet, gjorde, at han aldrig blev træt af Kampen. Tilbudet fra Gunder havde gjort ham endnu ivrigere, da han følte sig overtydet om, at det vilde føre til Karls Lykke, hvortil endnu kom en anden Omstændighed af en maaske endnu mere tvingende Natur.

Karl og Hanne vare nemlig voxede til. Det ene Aar skred hen efter det andet, og Børnene vare næsten umærkeligt for Forældrene blevne voxne Mennesker. Det Venskab, der havde forenet dem fra Barndommen af, var lidt efter lidt gaaet over til en varmere Følelse, og uden at tænke over Vigtigheden af det Skridt, de gjorde, havde de fulgt deres Hjerters Tilskyndelse: skænket hinanden deres Tro og nøde nu den rene og ublandede Lykke, som er Kjærlighedens første Morgengave, hvorover ingen Tanke om Fremtiden endnu formaaede at kaste en Skygge.

Hvor de imidlertid ikke tænkte, der gjorde Degnen det, og fra det Øjeblik han mærkede, fra hvilken Kant Vinden kom, og at han saaledes var endmere interesseret i Karls Skjæbne, fra det Øjeblik besluttede han at gribe ind for Alvor, det koste nu, hvad det vilde.

En Foraarsdag, medens Karl var ivrig beskjæftiget med at hjælpe Fiskerne at sætte deres Baade i Vandet, og medens Arbejdets sunde Sved trillede ned over hans Pande, og hans Kinder glødede af Iver og Varme, kom Degnen til. Et Øjeblik blev han staaende og betragtede med Glæde det muntre Arbejde og det kraftige ufortrødne unge Menneske, der uden Tanke om Belønning eller Tak kun arbejdede for at være sine Medmennesker til Tjeneste.

„Du slider haardt Karl", raabte han til denne, „man skulde tro, det var for Brødet".

„Vi sætte Baaden ud fra Strand,
Hurra, hurra i Ungdomstid,
og sejle glade bort fra Land,
Hurra, hurra i Ungdomstid",

sang Karl lystig til Gjensvar, medens de Andre gjentoge Omkvædet.

„Ja, ja", svarede Degnen, „og saaledes bør det ogsaa være. Vort Fartøj bør vi sætte i Søen med Haab og Fortrøstning uden at tænke paa eller frygte de Storme, som mulig kunne møde os, kun maa vi ikke vente dermed til Skuden er gammel, men lade det ske i vor Ungdomstid, som Du sang, medens vi endnu med et let Hjerte kunne raabe Hurra".

Der var Alvor i den Gamles Stemme og Karl betragtede ham et Øjeblik opmærksomt.

„Men hvor er Vandet, Fartøjet skal sættes i og Børen, som skal bringe det afsted?" spurgte han derpaa.

„Kom med", svarede hin, saa kan vi tales ved derom; jeg tror nok, at det nogenlunde er paa høje Tid. Hvorledes staar det sig saa med Dig og Hanne?" vedblev han, da de nu vandrede sammen henad den solbeskinnede Strandbred.

„Det staar sig saaledes Hr. Holm", svarede han rødmende men med et frimodigt og aabent Blik, „at vi holde af hinanden og have lovet at holde trofast sammen i Liv og Død".

„Det kunde i Grunden ikke godt komme anderledes", sagde hin, idet han dog med et lille Suk kløede sig bag Øret. „Men har Du betænkt, hvad et saadant Løfte fra Din Side har at sige, har Du betænkt, at Omsorgen for Hannes timelige Velfærd kommer til at hvile paa Dig, har Du betænkt, at Du skal være hendes Støtte og Forsørger, at Du skal være den, der skal bane Vejen for hendes Fod, at den ikke skal blive for snever og trang? Og naar Du har betænkt det, hvad er saa Din Hensigt og Dine Planer for Fremtiden".

„Naar jeg vilde sige: at jeg med Alvor havde tænkt derpaa, at det klart havde staaet for mig, da jeg talte med Hanne, saa vilde jeg tale Usandhed", svarede Karl. „Nej, jeg har ikke tænkt derpaa. Jeg har fulgt mit Hjertes Drift og ladet min Følelse tale. Men saa godt kjender De mig, at De næppe kan tvivle om, at jeg aldrig hverken kan eller vil svigte hende, og at jeg vil gjøre Alt, hvad der staar i min Magt, for at skabe hendes Lykke".

„At Dit Hjerte er kjærligt og trofast, som Din Villie er god og ærlig, det erkjender Enhver, og jeg fremfor Alle; men Evnen Karl, Evnen, hvorledes staar det sig dermed? da Du aabnede Dit Hjerte for Hanne da gjorde Du Dit Krav paa at være Mand gjældende, vis nu i Gjerningen, at Du virkelig er det, ved at tage en mandig Beslutning".

„Og hvilken?" spurgte hin med blussende Kinder.

„Efter min Overbevisning gives der kun en Vej for Dig, og det er at tage imod Gunders Tilbud. Du er ved Din Faders og Din Tantes Svaghed bleven for gammel til at begynde paa Noget som Lærling, og enhver Vej, Du slog ind paa, vilde blive Dig dobbelt lang og møjsommelig. I Amerika derimod spørger man kun om et kraftigt Legeme, et Par stærke Arme og en trofast Villie, og alle tre Dele er Du i Besiddelse af; jeg er derfor overbevist om, at Du der, inden en ikke altfor lang Frist, vil kunne erhverve det, Du behøver for at kunne hjemføre Hanne, og jeg svarer Dig for, at hun trofast skal vente paa Dig".

„Men Fader, Tante og Hanne?" spurgte hin bedrøvet.

„Ja, skal de tages paa Raad med, skal det afhænge af deres Minde og Bifald", afbrød Holm ham, „saa er al videre Talen derom overflødig; thi om end Hanne kunde formaas til at indvillige, saa gjøre Din Tante og Din Fader det aldrig. Nej er Din Aand og Villie stærk og kraftig, som Dit Legeme, saa tag Beslutningen i det Ojeblik, Du har fattet den. Rejs hellere idag end imorgen; thi lang Betænkning er i Almindelighed en ond Raadgiver, gaa til England, med et af de Skibe, som passere Sundet, og efterlad da Breve, hvori Du forklarer Alt. Tro mig, Afskeden er en bitter Stund, og jeg tvivler om, at Du i et saadant Ojeblik kan modstaa de Bønner og Overtalelser, som skulle holde Dig tilbage. Hvad Du gjør er Ret og Pligt. Bevidstheden derom vil styrke Dig paa den lange Vej og give Dig Mod, og den Gud som læser i vore Hjerter og kjender vor Villie vil ikke forlade Dig".

Det var et haardt Slag for Karl, og næsten følte han sit Mod at svigte ved Tanken om det Offer, som forlangtes af ham. At drage bort til et fjernt og fremmed Land, hvis Folks Sprog var ham ligesaa fremmed, som dets Sæder og Skikke, og hvor han maaske som fremmed og forladt skulde komme til at kæmpe den tungeste Kamp med Sorg og Længsel; at forlade et Hjem, der for ham omfattede Indbegrebet af Alt, hvad der var kjærligt og godt, og af hvis Fred og Lykke han nu netop i det Ojeblik, da han maaske stod i Begreb med at skilles derfra, følte sig dobbelt hendraget; og tilsidst, at skulle forlade den, ved hvem hans Hjerte hang i usigelig Kjærlighed, og som først for saa ganske nylig var bleven hans. Ved Tanken herom var det, som skulde hans Hjerte briste, og hans hele Væsen kæmpede mod at bringe et Offer, ved hvilket, som det forekom ham, han maatte bukke under. Men naar han ikke gjorde det, naar han lod Alt blive, som det var, hvad saa? Hvorledes skulde han da kunne blive det for Hanne, som han følte, at han skulde og maatte blive, hvorledes skulde han kunne blive istand til at opfylde de Forpligtelser, som han nu for første Gang fik den klare Bevidsthed om at have paataget sig. Han saa ingen Udvej. Hans første Ungdoms Tid var svunden hen i Leg og Glæde, og hvad der saaledes var gaaet tabt, lod sig ikke mere erstatte.

„Husk paa Karl", begyndte endelig Holm, efter at de i lang Tid tavse havde vandret med hinanden, „husk, at ingen varig Lykke naaes uden Kamp, at først efter Vinterens Sne og Storme spirer Foraarets Blomster, og at gjennem Nattens Mørke gaar Vejen til den lyse Dag".

„Men i Vinterens Sne og Nattens Mørke kan Livet ogsaa udslukkes og dø, og Foraarets Blomster og den lyse Dag skal det saaledes aldrig mere komme til at fryde sig ved", svarede Karl med et dybt Suk. „Nuvel", vedblev han derpaa med fast Stemme, idet et Udtryk af kraftig Villie afspejlede sig i hans Aasyn, „hvad der skal ske, maa ske, og for det, jeg ved sløv Villie og tankeløs Vedhængen, har forbrudt, derfor maa jeg nu bøde. Men skal der bødes, skal det Tabte atter vindes, og Livet begyndes paa ny, da maa al Vaklen, al Forsagthed og al Hjertets bange Tvivl være banlyst; thi kun for den Modige vifte Sejrens Palmer, og i den Stærkes Haand hviler Lykken. Værn om dem, jeg har kjær", vedblev han trykkende Holms Haand, „styrk deres Mod, og vær dem til Trøst i deres Sorg; vil Gud, skulle vi da atter samles til en lysere Tid end den, jeg nu gaar imøde".

Uden at vakle et Ojeblik og uden at tøve med Udførelsen af den Beslutning, han havde taget, havde Karl nogle Dage efter forladt sin Hjemstavn og var draget bort med en forbisejlende Engelskmand. Til sin Fader og Tante havde han skrevet et kjærligt Brev og idet han bad om deres Tilgivelse, havde han aabent udtalt Grunden til sin hemmelige Afrejse, idet han tillige udviklede, hvorfor det nu mere end nogensinde var hans Pligt at bryde sig en Bane, hvilket han haabede skulde lykkes ham ved den Vens Hjælp, der havde budt ham Haanden fra Amerika. Holm og Hanne havde i Stilhed sørget for, at der i hans Kuffert Intet manglede, da Ojeblikket var kommen, havde de fulgt ham til Stranden, hvor Baaden ventede.

Tung og smertelig havde Afskeden været, og da det store Skib lidt efter lidt forsvandt i Kimmingen, da Sejl efter Sejl dukkede under, som sank de ned i det skummende Hav, indtil der tilsidst kun saaes et enkelt, hvidt, skinnende Punkt, der sank og steg som Haabet i Menneskets Bryst, da var det for Hanne som lukkede Bølgerne sig over hendes Lykkes Grav, som gaves der nu ingen Glæde for hende mere, og som var hver Gnist af Haab udslukket for hende med det sidste Glimt, der lyste tilbage til hende fra det Fjerne.

Ogsaa hendes Fader havde været dybt bevæget. Karl havde stedse været hans Yndling, og i Afskedens Ojeblik havde han først ret erkjendt, hvor nær han var hans Hjerte. Bevidstheden om, at paa ham og ingen Anden hvilede Ansvaret for det Skridt Karl havde gjort, og for, at han havde forladt et kjærligt Hjem uden sin Faders Indvilligelse og uden at medtage hans Velsignelse, havde tynget haardt paa ham i hint Ojeblik, idet det var for ham, som havde han været med til at bedrage og forurette den Mand, der maaske mest af Alle havde vist ham den hjerteligste Godhed og Velvillie.

Dagen efter Afrejsen, paa en Tid da han vidste, at Præsten havde modtaget Karls Brev, begav han sig op i Præstegaarden. Langsomt, tankefuld og med en forknyt Mine vandrede han nu hen ad den Sti, hvilken han saa ofte havde betraadt med lette Skridt og i glad Forventning om at skulle tilbringe en gemytlig Aften

i Præstens Selskab. Nu var det anderledes, og idet han bankede paa Døren, fristedes han næsten til at flygte ved Tanken om den Modtagelse, der ventede ham.

Da han traadte ind, kom Jomfru Dahl ham i Møde. Hendes blege Kinder og forgrædte Øjne vidnede noksom om den Sorg, der tyngede paa hende; men idet hendes Blik faldt paa ham, foregik der pludselig en Forandring med hende, idet Vreden bragte hende til at glemme alt Andet.

„Hvad vil De her?" raabte hun med skarp sittrende Stemme.

„Jeg vil tale med Deres Broder og med Dem", svarede han sagtmodig, „og fremfor Alt spørge om De har modtaget Brev fra Karl?"

„Det har vi", svarede hun, „og det med ligesaa bitter Fortrydelse som smertelig Sorg. Tungest af Alt er det imidlertid", vedblev hun, „at se sig bedraget af den, man troede at være sin bedste Ven; thi saa sandt Gud lever, Holm, De har havt en Finger med i Spillet".

„Jeg maa bekjende det, kjære Jomfru Dahl, ikke en Finger men hele Haanden har jeg havt med i Spillet. Jeg bærer Skylden og ingen Anden; men det er mit Haab, at naar De og Hr. Pastoren har hørt, hvad jeg har at sige til mit Forsvar, De da ikke vil fordømme mig".

„De", udbrød hun, „De siger „kjære" til mig, som om der endnu kunde være Tale om noget Venskab mellem os; De taler om Forsvar, som om slig ryggesløs Gjerning nogensinde kunde forsvares. Kan De skaffe den Tabte tilbage, kan De bringe den Vildledte og Forførte til at vende hjem til sin Faders Hus, hvis Stolthed og Glæde han var, og over hvilket De nu har bragt Sorg og Fortvivlelse, kan De frelse ham for det graadige Hav, hvis Bytte han maaske allerede er bleven eller, kan De rive ham ud af de vilde, forfærdelige Menneskers Klør, i hvilke det maaske skal blive hans Lod at falde? — Gud forlade Dem, Holm, hvad De har gjort imod os", vedblev hun bristende i Graad. „Med Alt hvad De har at sige, kan De dog ikke skaffe os vor tabte Fred og Lykke tilbage".

(Fortsættes.)

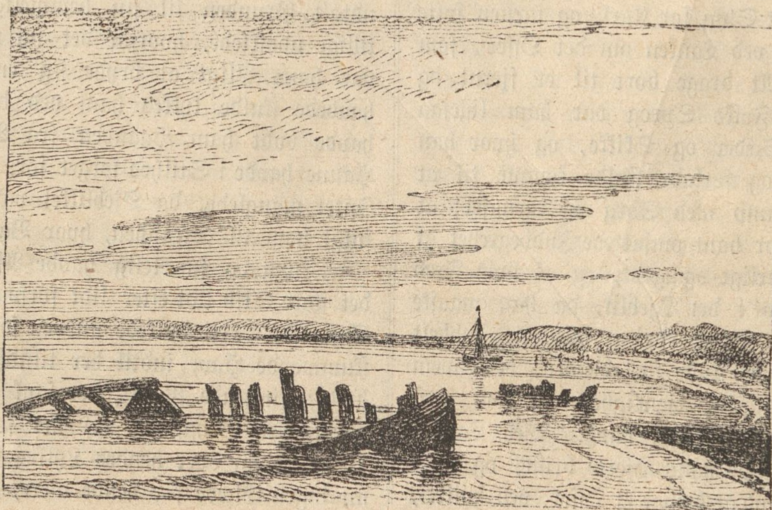
Ude fra Vesterhavet.

Af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

II. Havets Magt.

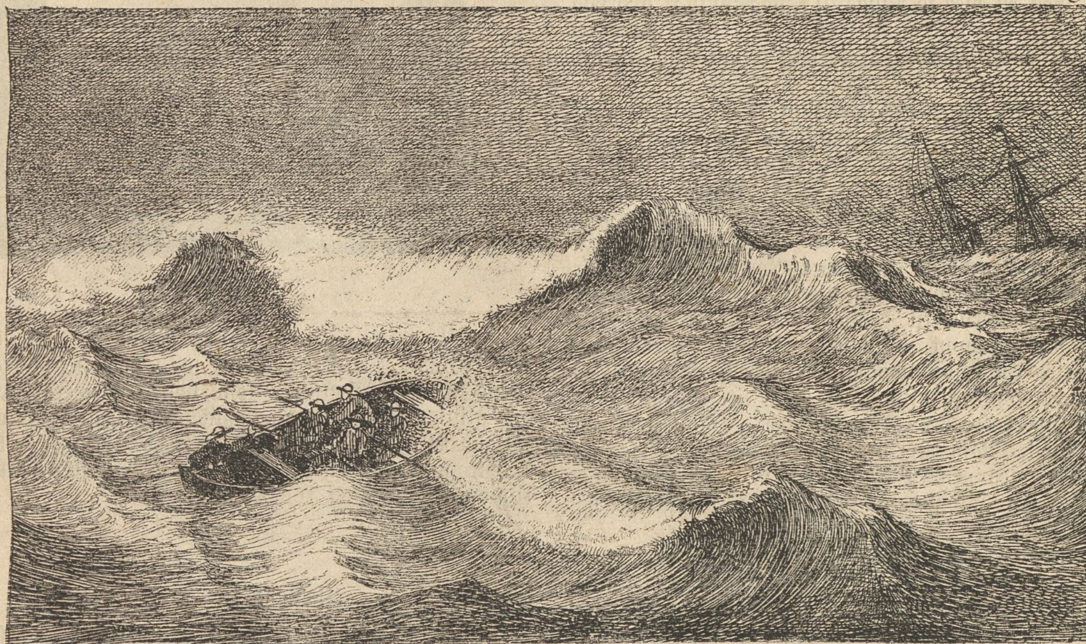
Ikke langt fra Bulbjerg skimte vi endnu en ringe Del af et Skibsskrog, der har boret sig langt ned i Sandet. Det er Resterne af en svensk Jerndamper, som for et Par Aar siden, kastedes ind paa den inderste Revle. Langs med Kysten strækker der sig, som bekjendt, tre Grunde eller Revler, der, paa samme Tid de ved at bryde Bølgernes Magt afgive Værn for Landet, ere til Ulykke for mangt et Skib, som kommer for nær ind til Kysten i Nattens Mørke. Ve den Sejler, der uforsigtig nærmer sig til Landet, naar Vestenstormen farer hylende hen over Havet, piskende Bølgerne skumhvide! Den er i Reglen fortabt. Ude paa Ydrerevlen brydes Bølgerne med en tordende Brusen, det er, som om de styrtede ned i en kogende, sydende, kæmpemæssig Kjedel. Skibet løftes sædvanlig ind over Revlen og synes at være frelst, men atter hæver Bølgen sig og bærer det frem til Midtrevlen, hvor den atter taarner sig op, huler sig og brydes med en øredøvende Larm, medens Skumflager som store Maager bæres ind over Kysten og opløses i en salt Regn. Er Skibet ikke for dybtgaaende, kan det endnu slippe over denne Grund, dog det er kun Galgenfrist, thi kort efter støder dets Kjøl med et dundrende Brag mod den inderste Revle, og ingen menneskelig Magt formaar at frelse det til Undergang viede Fartøj. Nu kommer Redningsmandskabet i Bevægelse for at frelse Besætningen, før de graadige Bølger, der med en utrolig Kraft bryder ind over Skibet, faar slaaet det i Stykker. Er Søen for oprørt til, at Redningsbaaden, der ved en sindrig Konstruktion er saaledes indrettet, at den kun ved et rent Ulykkestilfælde kæntrer, kan gaa ud til Skibet, tager man sin Tilflugt til Raketapparatet og Redningsstolen. En brændende Raket, som fører en tynd Line efter sig, skydes i en Bue ud over Skibet, saa at Snoren

Vrag i Sandet.

kommer til at ligge paa dette. Ved Hjælp af den hales efterhaanden et Tov ud til Skibet og fastgjøres der, og langs med Tovet trækkes saa Redningsstolen frem og tilbage mellem Skibet og Kysten, ved hver Tur medtagende en af de Skibbrudne. Det er ingen lystelig Fart at begive sig ud paa, man faar adskillige Dukkerter, før man kommer i Land og føler den faste Jord under Fødderne; men Turen er ikke saa farlig, som den ser ud til, og støder der ellers ikke noget Uheld til, bliver gjerne hele Besætningen, en efter en, draget sikkert i Land.

Havet har en forfærdelig Magt; det ser man ret under og efter et Skibbrud. De Jernsager, som hyppigt opfiskes, eller som drive i Land med Bjælker og Planker, ses undertiden undergaaede saadanne Forandringer med Hensyn til Skikkelse, at man næsten ikke kan fatte, hvorledes Vandet, dette bevægelige Element, har kunnet frembringe dem. Jernbolte af anselig Tykkelse findes snoede som en Proptrækker eller saaledes indkilede i andet Metal, at det er en komplet Umulighed igjen at skille Delene fra hinanden, og svære Bjælker og Planker blive ved et eneste Bølgeslag sønderbrudte i mange Stykker og af og til ligefrem malede til Splinter. For et Par Aar siden strandede der et Skib, hvis Vrag blev kjøbt af et Aktieselskab. Et Par Dage efter en lille Storm, var man i Færd med at bjerge Skibsinventariet og lignende, og man havde fortøjet det halvt sønderslagne Skib ved Hjælp af et Tov af Tykkelse som en Mands Arm. Da kom der en ganske lille Efternøler af en Bølge spagfærdig rullende ind mod Land, Skibet duvede lidt, og med et Hvin, der lød som en Kugles Fløjten, sprang det svære Tov

Skibbrud.

og klippede i Forbigaaende det yderste Led af en Aktiehavers ene Finger. Det saa ud, som om Ledet var hugget af med en skarp Øxe, og heldigt var det, at han slap med det; thi han kunde lige saa let have mistet en Arm eller et Ben.

(Sluttes.)

Husflid.

Sten- og Stenkulsrammer.

Af Smaasten og Stenkul kan man danne mange smukke Gjenstande ved at bruge dem til Beklædning af Overfladen. Vi skulle her blot omtale Rammer til Fotografier og Smaabilleder, og ville overlade til Læsernes Opfindsomhed at udvide Anvendelsen paa lignende Maade til mangfoldige andre Ting.

Til sit Arbejde samler man et Forraad Sten, som have en bestemt Farve. Boer man i Nærheden af en Landevej, hvor der slaas Sten til Skærver, vil man have den allerbedste Lejlighed til at gjøre et rigt og smukt Udvalg. Man finder der enkelte røde eller rettere kjødfarvede Stykker med bestemte Krystalflader, det er Feldspath; man ser klare halvt gjennemsigtige hvide Stene med musklet Brud, ligesom Flint, det er Kvarts og stundom finder man Stykker, der indeholde en Mængde metalglinsende Blade, der let lade sig kløkke fra hinanden i tynde hornagtige Skæl, det er Glimmer. Disse tre Mine-

ralier sammenblandede i et Virvar af smaa Korn og Krystaller er den almindelige Graasten eller Granit, der udgjør Hovedbestanddelene af vore Kampesten og blandt hvilke man ogsaa finder mangen smuk graa og rødagtig spættet Sten, blandt Landevejsskærverne, som vi kunne bruge til Udpyntning. Ligeledes forskaffer man sig nogle smukke Stykker Stenkul, helst Parotkul, alle disse Stenstykker knuser man nu mindre med en Hammer paa en Sten, til de danne Smaaskærver som Nøddeskærver og mindre; alt samles, indtil det fine Grus der er fremstaaet ved Knusningen, og hver Stensort opbevares i en Æske for sig.

Have vi nu et Billede, f. Ex. et lille Landskab, som vi ville danne en Stenramme til, tilklippe vi først den hvide Rand der ikke maa være mindre end to Tommer ens bred rundtom Billedet, tilskære derpaa et Stykke Papir af godt samme Størrelse nøjagtigt i vinkelret Firkant til Bagklædning og lade Glarmesteren tilskære et Stykke Glas af samme Størrelse. Naar Glasset er pudset godt, lægger man Billedet derpaa og dækker dets Bagside med Papstykket, som man har forsynet med en eller to Ringe til Ophængning, hvorpaa alle tre Dele forbindes ved at klistre, eller lime en Papirskant rundt omkring, ligesom Bagsiden beklædes med Papir.

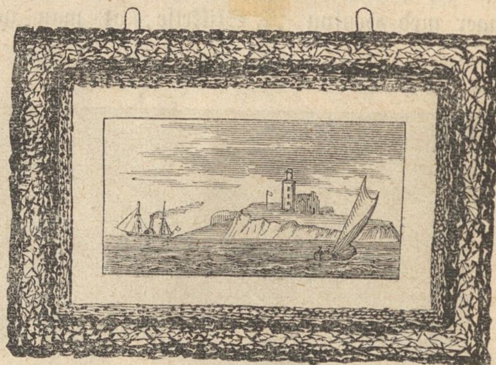
Nu dannes Rammens Underlag af en Papstrimmel af 1 Tommes Brede, som limes paa en lignende der er henved $1^1/_2$ Tomme bred; en 2 Tom. bred Strimmel mørkt — brunt eller graat — Papir klistres over og bøjes om paa den flade Bagside. Naar det er tørt afskæres Side- og Endestykkerne af Glassets Længde og Brede og Hjørnerne afskæres i Gering, saa at alle fire Stykker sammenlagt danne en til Glasset svarende Ramme. Stykkerne til denne skulle nu belægges med Sten, inden Sammenføjningen. Til Paaklæbningen kan benyttes tyk Gummiopløsning eller stærk Lim; det sidste Bindemiddel er billigst og mest at anbefale, da det staar sig bedre for Fugtighed end Gummi; men for en enkelt Ramme, der kan hænge paa et tørt Sted, er det nemmest at kjøbe for 4 ß. arabisk Gummi. (Kirsebær- eller Blommetræ-Gummi er ubrugeligt da det ikke bliver tørt).

Bruger man Lim, maa Stenene helst opvarmes lidt. I Fig. 1 se vi Papstrimlerne fra Enden i Gjenemmsnit. Vil vi have den lavere Kant, der skal vende indad., i sort Stenmasse, overstryges den med varm Lim og

Fig. 1.

paastrøes grovknust Stenkulspulver. Naar Limen er tør børstes det overflødige af, og man har en smuk ujævn sort Belægning, som man ser ved c. Nu stryger man et tykt Lag Lim paa den lidt ophøjede tommebrede Kant og belægger denne med et Lag smaa opvarmede Stenstykker, et for et, saa de nogenlunde passe sammen. Alle de, der støde op til den sorte Kant (d) kan man lade blive graa; Farven af Resten, der bliver dækkede, er ligegyldig. De indre opadvendte Sider af Stenene paastryges nu lidt Lim, og man lægger nok et Lag Sten paa Midten af det forrige, idet man dypper den nedadvendte Flade af hver Skærve man paalægger, i lidt Lim, og søger at give det Leje i en Huling mellem de underliggende. Man kan da ordne den saaledes, at de indre og ydre (e og o) blive røde (Feldspath) og de mellemliggende (i) hvide (Kvarts) Stykker, idet alle smaa Mellemrum omhyggeligt fyldes med passende mindre Stumper, saa det Hele faar den paa Midten ophøjede Form, som Fig. 1 viser. Den nævnte Ordning af Farver, som mange ville synes godt om, er naturligvis ikke nødvendig, da man kan faa ligesaa smagfulde Resultater, ved at blande de forskjelligt farvede Stenslijer sammen i et broget Virvar, baade i den tykke Kant og paa den flade Forkant. Naar alle fire Sidestykker ere belagte — de skraa Ender undtagen — limes de ovenpaa Glasset og Sammenføjningerne i Hjørnerne dækkes med Sten i Lighed med Sidestykkerne, hvis Kanter a b tilsidst bestryges med Lim og overdrysses med fint knuste Sten, for at dække Papirskanterne. Man har nu en meget smuk Ramme af et Udseende som Fig. 2 giver en Forestilling om.

Fig. 2.

Vil man have en Sørgeramme, f. Ex. om en kjær Afdøds Billede, danner man hele den tykke Kant alene af Stenkulsstykker som bagefter overdrages med en glinsende Lak. En saadan Stenkulsramme tager sig særdeles smukt ud, og er meget billig — ligesom Stenrammerne i det Hele — da Materialet til Udpyntningen intet koster.

Uldbindingens Nytte.

I Henhold til nærværende Blads Formaal, at fremme Husflid, nyttig Tidsfordriv og gode Sæder, var det mig kjært, om jeg kunde yde et lille Bidrag, der kunde gavne i denne Retning ved at fremdrage lidt om Nytten af Uldbinderiet. Denne Husflid, er jo intetsteds ukjendt i Landet, og heller ikke er det ukjendt, at den i visse Egne drives som Hovederhverv; men det er næppe overtænkt, hvilke Fordele og hvilken Nytte den kunde medføre og hvormeget den burde optages som almindelig Aftensyssel over hele Landet. Jeg ved vel, at i de Egne, hvor denne Husflid kun er kjendt som Kvindearbejde, betragtes den lidt foragtelig, for kvindeagtig, til at Mandfolk skulde tage Del deri. Men da Alt i Verden nu forandrer sig, saa at mangen Gjerning man før kun ansaa for mandlig nu ogsaa er bleven kvindelig, saa kan vel ogsaa det omvendte ske med Hensyn til Strikning.

Uldtøj er sikkert det sundeste og behageligste — ikke alene til Hænder og Fødder, men til Undertøj for hele Legemet. Er vi nu enige om dette, ville vi snart blive enige om Fordelene ved at hvert Hus selv for-

fyner sig rigeligt i denne Retning. Der gives jo intet Redskab, man saa tidligt kan give et Barn i Hænderne som Bindepindene. (Jeg har set, at Børn kunde binde rask af en Strømpe, førend man kunde lære det ABC). Herved øves Barnet til Flid fra Ungdommen af; det gamle Ordsprog vil stedse staa ved Magt: „Hvad man i Ungdommen nemmer man ikke i Alderdommen glemmer“, og Ingen kan nægte, at det er et Gode for Barnet, at blive opdraget til nyttig Anvendelse af Tiden, og ikke til Lediggang; thi Opdragelsens Retning vil gjerne blive Grundlag for hele Livets Vandel. Der er ligeledes heller ingen Ting et gammelt og affældigt Menneske saa godt kan udføre, som binde paa en Strømpe eller andet Bindetøj, naar det fra Ungdommen er øvet i denne Gjerning. Det er saaledes et Gode, baade for den tidlige og den sildige Alder; men det er ogsaa et Gode i hele Livet, thi mangt et ungt fattigt Menneske der maa tjene for sit Brød vilde ofte kunde finde en ligesaa nyttig som behagelig Syssel ved Bindepindene i de lange Vinteraftener, naar de ingen anden Husflidsgjerning kunde finde paa. De vilde da, uden at kjede sig, faa Tiden til at gaa paa en god Maade. De vilde spare mange Penge der nu udgives for Strømper, Vanter og Undertøj og altid være forsynede langt bedre med Uldtøj, end de ere naar det kjøbes. Jeg har kjendt mange Familier, der have ernæret sig ganske net af Binderiet, ja endog enkelte, der have erhvervet sig Velstand derved; men denne Gang vil jeg indskrænke mig til at fortælle om en Kvinde jeg kjendte og kan huske fra min Barndom. Det var i Byen Aale, hvor der sad en fattig Pige, der var kommen af Bindeegnen, og som man — maaske lidt spottende — kaldte Ane Bindpige. Hun var, som man siger, kommet galt afsted og havde et Barn at opdrage, men ernærede sig ret godt af at forsyne Byen og Omegnen med Bindtøj, og jeg tror næppe, at der var nogen Mand i Byen, som ikke var forsynet med uldent Undertøj fra hendes Haand, hvilket vidner om, at man fandt Behag i Uldtøjet, om man end ikke selv forstod at tilvirke det. Hendes Søn, der snart maatte tage fat paa Bindepindene med, blev opdraget i Flid og Orden, og blev en dygtig og agtværdig Karl. Jeg traf ham mange Aar efter at han havde været Soldat, og saa ham flere Gange med Bindetøj i Haanden, hvilket i mine Ojne klædte ham rigtig godt. Jeg tror ikke han nogensinde har bandet sin Moder, der fra hans Barndom havde lært ham at anvende Tiden nyttig.

H.

Bognyt.

Historier af Bendix Hansen. Under det fordringsløse Navn har denne Forfatter udgivet et Bind Fortællinger. Det er jævne Landsbyhistorier de fleste, men der hviler en saa varm og hjertelig Stemning og en saa ædel, from Tanke over dem alle, at Læsningen ikke alene glæder, men løfter og styrker. Nogen bedre Anbefaling behøve vi ikke at medgive disse Historier, der ere grebne lige ud af Livet. De mange Venner Bendix Hansen allerede har erhvervet som Fortæller for Husvennens Læsere ville i hans „Historier“ faa en fortrinlig lille Tilvært til deres Bogsamling, ligesom den sikkert snart vil blive en af de mest læste Bøger i Sognebogsamlingerne.

Smaating.

Hver sit Kors. For en Del Aar siden da Sessionerne endnu holdtes efter den gamle Skik, var der blandt Sessionsherrerne en velbekjendt skeløjet og kaadmundet Person, som øfte Grovheder ud overlangs til alle dem der stode i Rullen og til en Del af dem der stode udenfor. Saa var der paa samme Tid et Sted en gammel Sognefoged, som var lidt tunghør, men ellers havde Hjertet paa det rette Sted. Den store Herre gjorde ham et Spørgsmaal, som han ikke strax besvarede. „Hvorfor svarer han ikke, gamle døve Slyngel!“ raabte Herren groft.

„Ja saamænd, saamænd Hr. General; vist er jeg døv, ja saamænd er jeg saa. Men hvad skal man sige. Nogle have det paa Ørene og Andre har det paa Ojnene. Hver har sit Kors at trækkes med, og derfor kalder jeg for min Part aldrig en vindøjet Stakkel for en Slyngel om jeg ogsaa kunde have Aarsag dertil. Nej mænd gjør jeg ej, Hr. General!“

Det smukke Kjøns Ustadighed. Saa længe en Pige gaar i Skole, vilde hun gjerne have to Fødselsdage om Aaret. Naar hun kommer op i de Tyve, holder hun ikke en Gang af at have en.

Tænksomhed. En Lærer spurgte en af Skolepigerne „Hvad gjorde Israeliterne, efter at de vare komne over det røde Hav“. — „Jeg ved det virkelig ikke“, lød Svaret; „men de tørrede vist Vandet af sig“.

Brevvexling.

„F. D...værk d. 22. Sept. 1874.

Fra en Bekjendt fik jeg Opfordring til at holde „Husvennen“, hvilket jeg med Glæde gik ind paa, og da jeg for mit eget Vedkommende var glad for det lille „Puf“ jeg fik ved Opfordringen — idet jeg, dersom den ikke var fremkommet, neppe var kommet i Tanke om at bestille den — saa tænkte jeg det kunde idetmindste ikke skade, om jeg gjorde mine Arbejdere opmærksomme paa at det er et rart lille Blad, baade nyttigt og fornøjeligt. Jeg gik saa omkring til dem og havde den Glæde at 30 af dem gjerne vilde have en „Husven“ hver.

Jeg har anset det for rigtigt at meddele Dem dette, da det muligt kan have sin Interesse for Dem for Fremtiden, at vide hvilke umiddelbare Resultater en saadan lille Opfordring kan have.

Ærbødigst
P. V. R..., Forvalter.“

Red. kan ikke modstaa Fristelsen til at optage dette Brev til „Husvennen“, ikke alene som et smukt Vidnesbyrd paa et godt Forhold mellem Arbejdsleder og Arbejdere, men især som et fremtrædende Exempel paa Sandheden af den gamle Sætning: „Et godt Ord finder et godt Sted“. Det er nemlig kun altfor ofte Tilfældet, at de, der kunne have særlig Lejlighed til at raade og oplyse, eller vejlede Arbejderne i saadan Retning, gjerne undlade det, af Frygt for at tale for ligegyldige eller for døve Øren.

Ovenstaaende Exempel viser, at dette ingenlunde altid er Tilfældet, og det skulde glæde Udg. meget, om det maatte bidrage til, at man ret mange Steder nu og da uddelte saadanne smaa velgjørende „Puf“, der kunde aabne Døren for „Husvennen“ til mangt et Arbejderhjem. Man trænger ikke mindst her til et godt oplivende og underholdende Ord, naar Ugens anstrengende Arbejde er endt og Hviledagen kommer.

Haandgjerningsbog for Ungdommen. Udgivet af N. C. Rom.

Da senere Aars Husflidsbestræbelser i vort Land, synes at have bidraget til, at det legemlige Arbejde kommer noget mere i Agt og Ære ogsaa blandt de bedre stillede Samfundsklasser, end det tidligere har været, hvorfor man ved Ungdommens Opdragelse begynder at indse, at megen af vor Tids Blødagtighed, Forfinelse og Forlystelsessyge vilde modvirkes paa den sundeste og bedste Maade, naar man ved Opdragelsen kunde lede Ungdommens Trang til Sysselsættelse saaledes, at den Unge i Haandens Gjerning kunde finde en uudtømmelig Kilde til Fritidsglæde og ligesom legende forbinde Haand og Tanke til de kommende Dages Gjerning. Dette medfører ikke alene mangen kostelig, skyldfri Ungdomsglæde, men vil senere i Livet paa mange Maader bringe Nytte og Tilfredsstillelse. Den **Tillid til egne Kræfter og Evner som Selvøvelsen** udvikler i Drengesindet vil nemlig ubetinget komme den modnere Alder til Gode. Man undgaar, foruden mangen Ungdomsfristelse, den kejtede Ubehjælpsomhed til selv den simpleste Haandsyssel, som saa ofte skæmmer vor Tids Mandkjøn, og vinder langt lettere et sundt praktisk Greb paa de seuere i Livet forekommende Arbejder, naar man i Ungdommen har lært at „**bruge sine Hænder**“ og har faaet Haandgjerning kjær.

Savnet af en god alsidig, praktisk Anvisning, har derfor bestemt Udgiveren til at udarbejde en let overkommelig Haandbog med fuldstændig Vejledning til en stor Mængde lettere og sværere Haandarbejder af en saadan Art, at den kan give Anvisning til nyttig og underholdende Adspredelse for den mandlige Ungdom, samtidigt med at øve Haand og Øje, skærpe Ordenssansen og vænne den Unge til Stadighed ved sin Gjerning.

Enhver Anvisning vil blive fremsat paa en muligst letfattelig Maade, oplyst ved mangfoldige vejledende Smaategninger. Da Udgiveren selv fra sin Ungdom har erhvervet sig mere end almindelig Øvelse i allehaande Arbejder, tør vi indestaa for en fuldstændig sagkyndig, original og klar Fremstilling af de vigtigste Affnit i Bogen Endvidere har Udgiveren erholdt værdifuld Bistand af ikke faa Venner og Husflidsdyrkere, som have fortrinlig Øvelse hver i sin Retning, ligesom samtidigt de bedste Kilder ere blevne benyttede ved Bogens Udarbejdelse.

En saadan Bog vil forhaabentlig have Krav paa alle Forældres og Læreres Opmærksomhed. Den vil gjøre meget fordærveligt Legetøj overflødigt og vil afgive mangfoldige velkomne Svar paa Børnenes evindelige Spørgsmaal: „**hvad skal jeg bestille?**“

„Haandgjerningsbog for Ungdommen“ vil omfatte en mere eller mindre udførlig Vejledning og Anvisning til følgende Arbejder: **Snedkerarbejde** (Fuldstændig Beskrivelse af Værktøjet og dets Brug, Anvisning til gradvis fremskridende Øvelsesarbejder, bestaaende af mangehaande Brugsgjenstande, Limning, Slibning og Polering). **Huggehusarbejde** (Arbejder for Øxe, Skærebænk og Baandkniv som River, Grebe, Skovle o. s. v.); **Naturarbejder** (Naturmøbler af Grene: Stole, Bænke, Blomsteropsatser, Tobakspiber og -Kasser, Beklædning af Rammer, Æsker o. lign. med Kviste o. s. v.; **Kurvefletning; Drejerarbejde; Udsavningsarbejde** og **Billedskærerarbejde; Børstenbinderarbejde** m. v. **Paparbejde, Bogbinderarbejde. Opklæbning af Landkort, Papmachearbejde. Metalarbejder** saasom Støbning, Lodning, Filning og Polering, Ætsning, Forsølvning og Fortinning, Staaltraadsarbejder o. s. v. **Straafletning, Maattevævning, Halmsko, Flaskehylstre, Fiskeskælsarbejder, Fjederblomster, Læderblomster, Piske, Kornsold, Klinkning,** mange Slags **Legetøj, Skibsbygning, Spanskrørsfletning, Spanskrørsmosaik, Gipsarbejder, Malning** og **Lakering, Broncering** og **Forgyldning, Overføringsbilleder, Tilberedning af Lakker** og **Fernisser.**

Man vil i det Hele i denne Haandbog finde en Mængde Oplysninger samlede, som ellers vanskeligt, eller slet ikke, kunde erholdes af dem, der finde Glæde ved Haandgjerning i Hjemmet. Ethvert, for Husflid og Selvøvelse passende Arbejde, hvis Udførelse kan lade sig forklare i en Bog ved Hjælp af Tegninger, vil saaledes findes i Haandgjerningsbogen. Den vil blive paa omtrent **400 Sider** og udstyret med **henved 300 Billeder.**

Det i nærværende Numer optagne lille Affnit af Bogen: Sten- og Stenkulsrammer, afgiver en Prøve paa Indhold og Udstyrelsen. Den første Halvdel af Bogen omfatter en klar praktisk Anvisning til Forfærdigelsen af mangfoldige Træarbejder, hvoraf første Hefte udkommer i næste Uge og er til Eftersyn i alle Landets Boglader.

For at selv mindre Bemidlede kunne anskaffe denne nyttige og underholdende Bog for deres Drengebørn, vil der hver eller hveranden Maaned udgaa et Hefte paa 3 Ark i smukt Omslag, til den, i Forhold til den rige Udstyrelse med Billeder, overordentlige billige Pris 24 Sk. (50 Øre) Heftet. Bogen vil blive afsluttet i omtrent 8 Hefter. Subskription modtages hos de fleste Boghandlere, samt hos Hovedkommissionæren, Boghandler Rudolph Klein i Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af N. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 4. | Søndagen d. 25. Oktober. | Kjøbenhavn. 1874.

Gjengjældelsen.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Fortsat.)

Saa godt det var ham muligt, forsøgte nu Degnen at tale hende tilrette, men da hverken Bønner eller Fornuftgrunde formaaede Noget over hende i den Tilstand, hvori hun befandt sig, og da han heller ikke kunde komme til at tale med Præsten, der havde lukket sig inde i sit Studereværelse, saa maatte han opgive det for denne Gang og vende ligesaa mismodig og nedslaaet tilbage, som han var kommen.

Nogle Dage efter lykkedes det ham dog at komme til at tale med Præsten i Enrum, og hvor nedslaaet og krænket end denne var, saa bragte han ham dog til at se Sagen i et bedre Lys, Forlovelsen med Hanne var især den Talsmand, som Præsten ikke kunde modstaa. Hun havde stedse været hans Yndling, og idet han nu glædede sig hjerteligt over Karls Lykke, maatte han tillige erkjende, at Besiddelsen af hende vel var et Offer værd, selv om det var nok saa stort.

Freden var nu saaledes nogenlunde vendt tilbage, det vil da sige for den ene Parts Vedkommende; thi med Hensyn til Jomfruen, saa indtraadte der jo rigtignok en Stilstand; men den var, som Degnen godt følte, ikke til at lide paa. Ilden ulmede under Asken, og det mindste Pust kunde bringe den til at bryde ud i lys Lue, hvilket han mere end en Gang i den efterfølgende Tid til sin Skræk erfarede. Ogsaa hun glædede sig hjerteligt over Forbindelsen med Hanne, ihvorvel hun just ikke ganske tog det paa samme Maade som Præsten.

„Nu kunde vi have havt vor Fryd og Øjenlyst af at se paa de Unges Lykke", sagde hun en Aften, da de atter vare samlede, „og istedetfor kunne vi nu kun græmme os ved at se den Ene hænge med Vingerne og vide den Anden udsat for Farer".

„Men hvor stor var Øjenlyst og Fryd bleven, bedste Jomfru Dahl", indvendte Degnen, „naar vi ved at se deres Lykke tillige havde tænkt os, hvad Enden skulde blive; hvorledes de skulde finde Midler til at sætte Bo og bygge sig selv en Rede?"

„Ja De tænker nu aldrig paa Andet end det fyldte Madskab", udbrød hun fortrydelig. „For Dem gives der ingen højere Lykke end en fyldt Pengepung, og for at opnaa det, sendte De gjerne Enhver i Landflygtighed, ja solgte maaske endogsaa Deres egen Sjæl. Gud forlade mig det".

„Saa galt er det vel ikke, Jomfru Dahl, jeg ved vel, at der gives en højere og bedre Lykke end den, det jordiske Gods kan yde; men jeg ved ogsaa, at trange Kaar og Næringssorger formaar at sløve vort Blik og lukke vort Sind for Alt, hvad Skønt og Godt Livet ellers kan byde os. Vi staa jo dog i det Mindste med det ene Ben paa Jorden og kan derfor ikke undlade at tage Hensyn til de Krav, den stiller. Lad nu Karl prøve sine egne Kræfter. Lad ham lære at stole paa sig selv, og lad ham vise, at han ikke frygter for at vove en Dyst for at naa det Maal, han har sat sig. Dermed vil han vinde sin egen og Andres Agtelse,

og jo haardere han har kæmpet, jo mere vil han forstaa at skatte Sejren, naar den er vunden".

„Og han vil nok vinde den", sagde Præsten tillidsfuldt, „Gud har givet ham Forstand og Hjerte dertil".

„Men denne Kamp", indvendte Jomfruen til Degnen, „dersom den ellers er nødvendig, den kunde han ogsaa have udkæmpet her hjemme".

„Maaske", afbrød denne hende, „naar han havde faaet Lov dertil".

„Sig mig Holm", spurgte nu Præsten i den Hensigt at bringe Samtalen i en anden Retning for at aflede det Uvejr, hvormed hans Søsters kamplystne Mine truede, „er nu Alt bragt i Rigtighed angaaende Salget af Bæklund derovre?"

„Det vil jeg mene Hr. Pastor!" raabte Degnen munter. „Kjøberen den unge Hr. Højer betalte prompte, hvad der skulde udbetales, og jeg strøg den Procent der tilkom mig som Mægler og Mellemmand i Lommen med god Samvittighed; thi Handelen var ærlig og god. Den unge Mand har Penge som Græs!"

„Ja, og fin og galant er han, det maa man indrømme", bemærkede Jomfruen i en anerkjendende Tone.

„Ja udvortes, min kjære Jomfru Dahl, udvortes er han det tilvisse; men, om det Ydre svarer til det Indre?"

„Derom tillader De Dem nok at have en lille Tvivl som det lader", afbrød Præsten ham.

„Det kan maaske ikke lykkes Dem, at faa ham forført til at løbe til Amerika", spurgte Jomfruen i en spids Tone, „hvilket nok kunde forklare Deres Uvillie imod ham".

„Oprigtig talt, Jomfru Dahl, havde jeg Haab om, at det vilde lykkes for mig, da skulde jeg sikkerlig ingen Overtalelse spare; thi jeg har en lumsk Anelse om, at han just ikke vil blive til nogen Pryd og Glæde for Egnen".

„Jeg har hørt Noget derom", sagde Præsten rystende paa Hovedet. „Livet derovre paa Bæklund, som før under den forrige Ejer, var saa smukt og godt, er nok nu nogenlunde det Modsatte".

„Jeg vil mene det", udbrød hin. „Propperne knalde og Glassene klinge fra Aften til Morgen og Kortene ere aldrig af Bordet, saa jeg vil nok tro, Jomfru Dahl, at handlede jeg uklogt, da jeg fik Karl afsted, saa vilde det ikke være dummere, om jeg fik den ny Ejer til at gjøre det Samme".

Ved disse Ord greb Degnen sin Hat og Stok og fjernede sig hastig for at undgaa den Ladning, som han nok saa, at Jomfruen stod i Begreb med at affyre paa ham.

Saa megen Aarsag Degnen end havde til at være velfornøjet med den Gevinst han havde havt ved Salget af den lille Herregaard, saa havde han dog maaske hellere opgivet den end skaffet Egnen en Beboer som Højer. Beleven, høflig og forekommende som han var, samt dernæst i Besiddelse af et smukt og stateligt Udvortes lykkedes det ham let at vinde Enhver, han kom i Berørelse med. Dette fordelagtige Indtryk var imidlertid sjelden af nogen synderlig Varighed; thi om man end vilde skrive hans Hang til et lystigt temmelig vildt Liv paa Ungdommens Regning, saa var der dog i hans hele Væsen og Væren Noget, som nøjere beset, gjorde Folk betænkelige. Mange trak sig derfor snart tilbage fra hans Selskab, og kun de bleve tilbage, for hvem hans gode Vine, overdaadige Maaltider og lystige Selskab havde en altfor stor Tillokkelse.

Blandt de, der i Tidens Løb havde trukket sig tilbage fra hans Selskab, var først og fremmest Degnen, hvortil Aarsagen imidlertid, foruden hint, var af en mere personlig Karakter. Det unge Menneske havde nemlig kastet sine Øjne paa Hanne, hvis Skjønhed og tækkelige Væsen lod til at have gjort et dybt Indtryk paa ham. Her fik han imidlertid af gode Grunde en Kurv, rigtignok pæn og pyntelig, men som dog netop for ham paa Grund af hans hele Karakter, blev højst ubehagelig og besværlig at bære hjem. Hertil kom, at hans gode Venner, der snart havde faaet Nys om Sagen, drillede ham med, at han som en erfaren og rig Kjøbenhavner ikke formaaede at erobre en Landsbyskjønhed. Dette i Forbindelse med hans saarede Selvfølelse bragte ham tilsidst saa vidt, at han i et lystigt Lag indgik et højt Væddemaal paa, at det skulde lykkes ham at hjemføre Hanne, det koste, hvad det vilde.

At vædde om at skulle vinde en Piges Haand er imidlertid en temmelig mislig Sag, især, naar det kommer hende for Ore, og havde der derfor ikke været andre Grunde som bevirkede, at Hanne stod fast ved sit engang udtalte Nej, saa var denne fuldstændig tilstrækkelig. Alle Højers Kunstgreb, hans Smiger og vindende Tale bleve derfor uden Virkning, men tjente kun til at gjøre hans Nederlag endnu større og føleligere. Slaaet paa alle Kanter trak han sig endelig tilbage; men som hans Venner, der kjendte ham nøjere, havde Følelsen af, med den faste Beslutning at tage Hævn for Nederlaget og søge at ramme Hanne med en alvorlig Hjertesorg. Kjærligheden var bleven bittert Had.

Længere Tid efter denne Begivenhed, der havde givet Folk nok at tale om, begav Degnen sig en Aftenstund til Bæklund, hvor han med Ejeren havde en Sag at berigtige, som endnu havde henstaaet uafgjort siden Salget. Kun nødig begav han sig til et Møde, der for begge Parter maatte være lige ubehageligt; men Sagen var af paatrængende Vigtighed, og han maatte derfor bide i det sure Æble. Til hans Forundring traadte Højer ham imøde paa en saa venlig og forekommende Maade, som om de stedse havde været de bedste Venner, og med en Beredvillighed og hjertelig Imødekommen, som Degnen ikke kunde Andet en yde sin fulde Anerkjendelse, gik han ind paa dennes Forslag, saaledes at Sagen let og hurtig blev afgjort. Idet

Degnen nu efter fuldført Ærinde stod i Begreb med at fjerne sig, traadte en Mand ind i Stuen, hvem han mindst havde ventet at træffe her. Det var nemlig en ved Drukkenskab og Spil halv ruineret Gaardmand. Degnen havde i den senere Tid havt meget at bestille med hans Pengesager, og navnlig havde han i de sidste Dage efter at hin havde solgt sin Gaard modtaget et temmelig betydelig Beløb af ham, der nu som Prioritet skulde anbringes i en lille Ejendom, Degnen havde kjøbt. Denne havde stedse havt megen Ulempe og Besvær af Manden, der ved sit uordentlige Levnet bestandig sank dybere og dybere, og naar han nu havde laant Resten af hans Formue for at sætte den i en af ham kjøbt Ejendom, hvor den stod fuldstændig sikkert, da var det kun for derved at kunne holde tilraade med ham, saaledes at han ikke sank fuldstændig i Armod. Var nu Degnen bleven forundret ved at se Morten Iversen, som han hed, hos Højer, saa blev han det endnu mere, da denne med en fripostig og uforskammet Mine traadte hen til ham og forlangte hin Sum tilbagebetalt øjeblikkelig.

„Det kunne vi tale om hjemme, Morten", svarede Degnen, „her er ikke Stedet til at afgjøre vort Mellemværende".

„Hvorfor ikke", raabte hin. „Det ene Sted er lige saa godt som det andet, naar det kommer an paa at sikkre sin Smule Ejendom. Kommer jeg hjem til Dem, skal De vel vide at sno Dem fra mig ved allehaande Snak som saa ofte har været Tilfældet; men jeg vil have mine Penge; thi før jeg faar dem ud af Deres Kløer, er jeg ikke sikker paa, hvad jeg har".

„Tys, tys", udbrød Degnen, „betænk hvad Du siger; thi Du kan da umulig tro, at jeg vil bedrage Dig".

„Hvad jeg tror og tænker, behøver jeg vel ikke at gjøre Dem Regnskab for", svarede hin i en haanlig Tone, „men naar jeg siger, at efter min Mening ere mine Penge sikkrere hos mig selv eller hos enhver Anden, end hos Dem, saa kan De jo tage deraf hvad De vil".

„Du har drukket for meget Morten", udbrød Degnen, hvem Blodet begyndte at stige til Hovedet, „ellers kunde det næppe falde Dig ind at fornærme mig paa en saadan Maade; thi af Dig har jeg mindst fortjent det. Du tilbød mig selv Pengene, som Du nu fordrer tilbage, Du erkjendte selv, at det var bedst paa den Maade, og Du ved, at jeg ifølge Kontrakten skal udbetale dem om nogle Dage, og altsaa ogsaa, i hvilken pinlig Forlegenhed Du nu sætter mig ved Din Uordholdenhed. Alt dette fik imidlertid at være, hvad det vil; men at Du ovenikjøbet lægger an paa at saare og fornærme mig, at Du ikke undser Dig ved at sætte Plet paa min Vandel og gode Navn og Rygte, det er skammeligt Morten Iversen".

„Deres gode Navn og Rygte", afbrød Morten ham, „ja hvad det angaar, saa tror jeg det vilde være vanskeligt for Nogen at sætte en Plet derpaa, eftersom man vist næppe vil finde et rent Sted dertil".

„Det er nok", udbrød Højer her i en fornærmet Tone. „Jeg hverken kan eller vil være Vidne til, at en agtet og anset Mand paa en saa skjændig Maade bliver fornærmet, og hvad jeg kan gjøre til, at Hr. Holm idetmindste ikke kommer i Forlegenhed ved Deres troløse Adfærd, det skal jeg ikke undlade. Her er Summen", vedblev han rækkende Morten en Pakke Sedler, tæl dem nu og forføj Dem saa bort, her har De Intet mere at skaffe. Som jeg haaber, Hr. Holm", fortsatte han til denne, „vil De tillade mig, at jeg med Hensyn til Pengene træder i hin Utaknemmeliges Sted. Behold dem saalænge De har Brug for dem, og jeg kan forsikkre Dem, at det er mig en sand Glæde at have kunnet gjøre Dem en for mig saa ubetydelig Tjeneste".

Hvormeget det end var Degnen imod at modtage en saadan Tjeneste af en Mand, han hidtil ikke havde agtet eller staaet paa nogen god Fod med, saa lyste dog en saadan Højmodighed og Velvillie ud af den Maade, paa hvilken Højer kom ham imøde, at den rørte ham dybt, og han formaaede derfor idetmindste ikke øjeblikkelig at vise Tilbudet tilbage, Morten Iversen havde dernæst allerede stukket Pengene til sig og var halvt ude af Døren, og Sagen var hermed saaledes allerede næsten afgjort. Fast besluttet paa om et Par Dage at tilbagebetale Højer, halv skamfuld ved Tanken om dog mulig i sin Dom hidtil, at have gjort denne Uret, og opfyldt af Taknemlighed, forlod han kort efter Gaarden, idet han endnu en Gang med oprigtig Varme takkede Ejeren, der fulgte ham et lille Stykke paa Vejen.

Nogle Dage efter, en Morgen, medens Præsten endnu laa i Sengen kom Jomfruen ind til ham med alle Tegn paa Sorg og Rædsel malet paa sit Ansigt.

„Hjerte Søster", udbrød Præsten, „hvad er der hændet? Du ser jo ud, som var der timedes os en Herrens Sorg og Ulykke".

„Ikke os Broder, ikke os", stønnede hun, idet hun sank om paa en Stol, „men Degnen! Ak Du kjære Gud, hvem kunde tænke paa Sligt. I dette Øjeblik har Øvrigheden været der og ransaget Huset og derefter ført ham med sig som Arrestant".

„Raser Du Pigebarn", udbrød Præsten rejsende sig overende, idet han fuld af Rædsel og Forbavselse stirrede paa hende. „Hvem i Alverden kunde tillægge ham en Brøde eller Skyld, hvorved han kunde komme til at fortjene en saadan Medfart?"

„Hvad man siger, er saa forfærdeligt, at man maa grue ved at tænke derpaa. Du ved, at Morten Iversen er forsvunden og ikke har været til at opspore siden den Aften han var paa Bæklund sammen med Højer og Degnen, og nu siger man, at han er myrdet og at Degnen er hans Banemand".

„Men saa er da ogsaa Verden helt af Lave og Øvrigheden iligemaade", udbrød Præsten. „Du forbarmende Gud, hvem kan dog falde paa at tro, at en Mand som Holm skulde kunne begaa slig græsselig Gjerning. Men det er ogsaa noget Snak, hjerte Søster, forholder det sig virkelig saa, at Holm er arresteret, da har det sikkerlig en anden Grund".

„Arresteret er han", svarede hun, „og det netop som beskyldt for hin Forbrydelse. Men deraf kan man lære, hvor lidet man ofte aner om det, der kan bo i et Menneske!"

„Hvad siger Du Søster", raabte Præsten harmfuld. Er det muligt, at Du kan fæste Lid til slig taabelig og ondskabsfuld Tale".

„Jeg ved ikke, hvad man skal tro", svarede hun, „Øvrigheden har vist ikke gjort et saadant Skridt uden god Grund, og naar man betænker, at han kunde have Hjerte til at rive Karl fra os og sende ham i Landflygtighed, den uskyldige, velsignede Dreng, saa kan han maaske have Sind til at gjøre det som er værre". Ved disse Ord brast hun i Graad og forlod hulkende Værelset.

Hvad Jomfruen havde fortalt, var ikke andet end den sørgelige Sandhed. Siden den Aften, Morten Iversen havde forladt Bæklund, havde han ikke været til at finde. Al Søgen havde været forgjæves, og da Øvrigheden nu tog sig af Sagen og optog Forhør, kom det frem, at en Mand, som havde passeret Strøvang netop en halv Time efter at Degnen havde forladt Bæklund, havde set ham sammen med Morten Iversen, idet, som det forekom ham, de befandt sig i en heftig Ordstrid. Den betegnede Plads blev nu undersøgt, og da den befandtes stærkt nedtrampet, og der fandtes Spor af Blod hist og her, saa blev Degnen draget ind i Undersøgelsen. Ved Visitationen af Degnens Hjem fandtes nu ogsaa de Penge, som Højer i Degnens Navn havde givet Bonden, hvilken Omstændighed ikke kunde andet end i højeste Grad bestyrke Mistanken, hvoraf hans Arrestation maatte blive Følgen.

(Sluttes.)

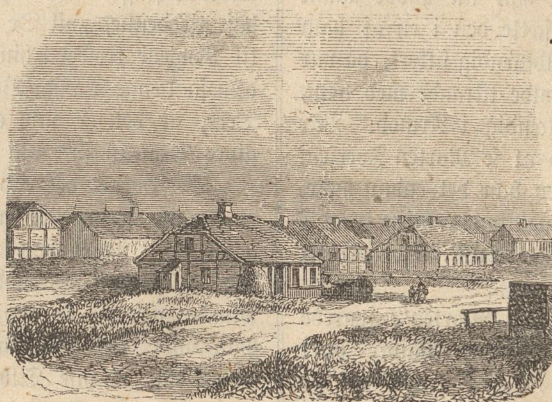
Ude fra Vesterhavet.

Af Emanuel Henningsen.

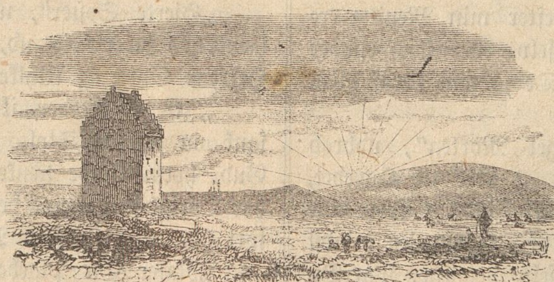
(Sluttet.)

III. Skagen.

Følge vi nu Kysten længere nordpaa, finde vi hovedsagentlig samme Naturforhold. Af og til kan man træffe paa enkelte Kviksands-Huller, og da gjælder det om at være forsigtig med, hvor man sætter Foden. Dette Sand, hvis Overflade ganske ligner andet Sand, er nemlig saa stærkt gjennemtrængt af Vand, at man synker ned i det, som om det var det blødeste Dynd, og man har havt Exempler paa, at Heste og Vogne ere sunkne ned i saadanne Huller. Jo nærmere man kommer op mod Jyllands Nordspids, jo mere øde og ørkenlignende bliver Egnen. Herom siges der i en Beskrivelse over Hjørring Amt: „Man vandre paa Strandbredden, som fører til Skagen! Fra den tre Mile lange Kyst ser man kun til venstre det store Ocean, som ruller sine store Bølger op for vor Fod, og til højre de hvide Bakker, hvor Vinden piber i det lange, blaalige Klittag; ikke en eneste Hytte, ikke en eneste Plovfure vidner om, at Mennesker bo i disse Egne. Ak nej; Døden har her trykt sit Stempel paa mangen stakkels Sømand, medens hans Kone og Børn hjemme talte Dagene til hans Hjemkomst; thi Vrag ligger ved Vrag paa den øde Kyst, og kun skrigende Maager kredse om de sorte Stavne, som halvt ere nedborede i Sand. Vil man, længselsfuld efter kjærere Gjenstande, gjennem Klittag og Marehalm, trænge sig op paa Klittens Ryg, da ser man ofte Strækninger af snehvide Miler, der, uhyre i Omfang, knejser i sørgelig Pragt. Ikke er det den snart hensmeltende Vintersne, der dækker disse Flader; nej, Foraaret vil ej smykke dem med et eneste Græsstraa, og deres Beplantning overskrider Menneskekraft. Møder jeg da endelig en Fisker og vil opmuntre mig ved Samtale med ham, da gyser jeg ved at bemærke hans Længsel efter Skibbrud og Vrag, eller jeg maa dybt røres ved

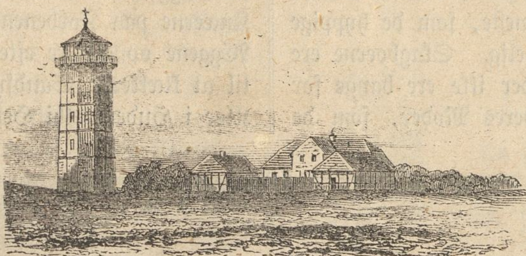
Skagen.

Skagens gamle Kirke.

Fortællingen om de sørgelige Tildragelser, disse Kyster have været Vidne til."

I disse Omgivelser ligger Danmarks nordligste By, Skagen, paa den Odde, der strækker sig ud mellem Vesterhavet og Kattegattet. Den første Oprindelse til Byen findes antydet i et gammelt Dokument fra Aaret 1355, hvori der berettes om, at en af de danske Konger, muligvis Erik Glipping, skjænkede Bonden Thorkil Skarpæ hele Skagens Mark til Græsning for hans utæmmede Høveder, samt at Thorkils Hyrde, Thronder, byggede det første Hus der og lagde sig efter Fiskeriet. Snart flyttede flere Nybyggere til, og i Aaret 1248 stod der allerede en By, som plyndredes og opbrændtes af Normændene.

Skagens gamle Fyrtaarn.

I vore Dage bestaaer Byen af tre Dele: Højen, Øster- og Vesterby. Naar man fra Vesterhavet tager Vejen op gjennem Klitten, støder man tæt indenfor Bankerne paa Højen eller Gammel-Skagen. Husene, der dels ere tjærede Træhuse med Straatag, dels grundmurede teglhængte Bygninger, ligge spredte mellem Klitbankerne, som tjener dem til Værn mod den alt kuende Vestenvind. Udenfor hvert Hus staar der i Reglen et Stillads til Fisketørring eller et lavt Plankeværk til Beskyttelse mod Flyvesandet. Gader er der ingen af; kun Sandveje, i hvilke Foden synker dybt ned, sno sig hen mellem Husene. Af og til træffer man paa et lille Stykke opdyrket Jord, som gjødes med Affald fra Fiskeriet, ellers er alt Sand og atter Sand. Her byggede Skotter og Hollændere i gamle Dage den anselige St. Laurentii Kirke, som nu ligger begravet i Sandet; kun Taarnet rager endnu frem af Sandmilen og vedligeholdes paa Statens Regning som Sømærke.

Skagens nye Fyrtaarn.

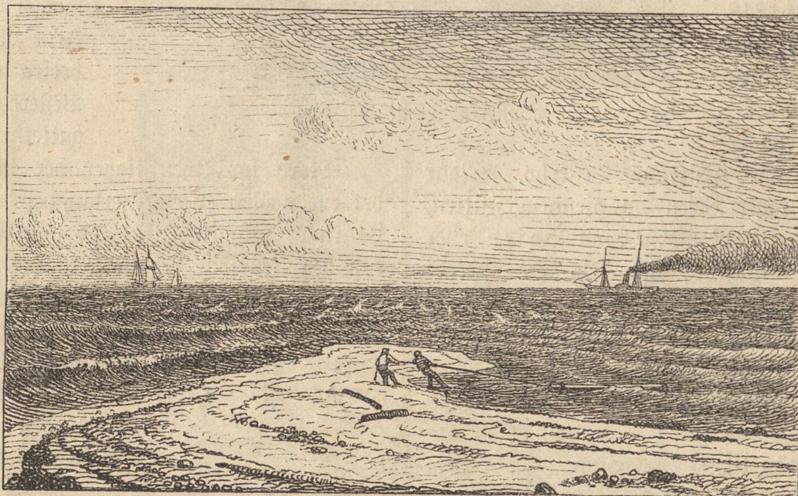
En halv Mil fra Gammel-Skagen ligger Øster- og Vesterby i en Udstrækning af en Fjerdingvej langs med Kattegattet. Overraskende er det for Vandreren pludselig at støde paa en frodig Lystskov og Have, der ligger halvt i Skjul og godt i Læ mellem Bankerne og de mere eller mindre bevægelige Sandhøje. Her voxer Eg og Bøg, Fyr og Gran, Poppel og Pil Side om Side, her findes Frugttræer og smukke Blomsterpartier fremtryllede af det golde Sand. Inde under Træerne vandrer man i Skyggen paa det friske Grønsvær, Fuglene kvidre mellem Buskene, man tror sig langt borte fra Vesterhavets Klitter; men træder man et Skridt uden for, staar man i det tørre, bløde Sand til op over Anklerne. Haven og Plantagen ere anlagte af en tidligere Byfoged og høre med til Embedet. Ikke langt derfra ligger den nette, hyggelige Præstegaard og den ny Kirke, der er bygget i samme Stil som Frue Kirke i Kjøbenhavn; herfra er der Udsigt over Vesterhavet og Kattegattet.

Nord for Byen ligger der to Taarne, af hvilke det ene næsten er en Fjerdingvej borte. Det nærmeste Taarn er Skagens, 67 Fod høje, gamle Fyr, som nu kun benyttes som Sømærke. Det blev bygget i Aaret 1747 og afløste den Gang et Vippefyr, der allerede var grundet af Frederik den Anden. Hen ad en haard, stenet Grund gaar Vejen til det andet, 140 Fod høje Taarn, Skagens nye Fyr, der sender sit advarende Lys ud over Vesterhavet og Kattegattet i en Vidde af over fire Mil. Ved Foden af Taarnet har Fyrinspektøren sin Bolig, som ved en høj Mur beskyttes mod Stormen og Sandet. Inden for Muren er der en lille, frodig Have, og op ad den slynger der sig Espalier med blomstrende Kirsebærtræer.

Fra Fyret er der endnu et godt Stykke Vej ud til Grenens yderste Rand, der ved en lille Sandpynt drejer mod Øst. Den er ikke bredere, end at man samtidig kan staa med den ene Fod i Vesterhavet og med den anden i Kattegattet. Fra dette Punkt strækker Skagens Rev sig en hel Mil ud i Havet. Utallige Sværme af Søfugle fare med gjennemtrængende Skrig hen over Bølgerne; Vandmænd, Søstjerner og Muslingeskaller ligge spredte langs Bølgebredden, sorte Skibsskrog og Vragstykker staa halvt nedsunkne i

Sandet, og langt ude paa Havet krydser en hel Flaade af Sejlere forsigtigt ud om Jyllands farlige Spids.

Naar nu En og Anden maaske undrende spørger, hvorledes det dog kan være, at noget Menneske kan have Lyst til at bo og bygge paa et saa øde og ufrugtbart Sted, som Skagen er, saa lyder Svaret, at paa samme Tid som Havet optræder forstyrrende og øde læggende, skænker det ogsaa med rund Haand Beboerne af sin Rigdom. Fiskeriet er saa rigt som faa andre Steder i vort Fædreland, og den Fortjeneste, som de hyppige Strandinger give, er ikke ubetydelig. Skagboerne ere derfor ogsaa dygtige Sømænd, der ikke ere bange for den oprørte Sø. Havet er jo deres Moder, som de fra Barns Ben af have lært at omgaas, og om det end af og til tager en eller flere af de stærke, forvovne Sønner i sin Favn for først at slippe dem, naar de ere knuste i Favntaget, saa glemmer det dog ikke at sørge for sine Børn.

Skagens Gren.

Hestebræmserne.

Hestene hjemsøges af to forskjellige Bræmsearter, som vi ville benævne den **store** og den **lille**, da den ene er dobbelt saa stor som den anden.

Den store Hestebræmse
(Gastrophilus equi. Fabr.)

er omtrent en halv Tomme lang, lodden, lys, graagul med brune og brungule Tegninger paa Kroppen. Denne Bræmse ses meget almindeligt om Sommeren, naar Hestene gaa paa Græs, især henimod Høsten. Hunnen søger sig en Hest, hvorpaa den kan lægge sine Æg, hvilke fastklæbes til Hestens Haar. Bræmsen svæver nemlig tæt ind til Hesten, med Kroppen i lodret Stilling, og Læggerøret med det færdige Æg i Spidsen. Uden at sætte sig, bringer den i samme Stilling Ægget i Berørelse med Hestens Haar, til hvilke det strax fæstes ved Hjælp af en klæbrig Vædske hvorved det er overdraget. Denne tørrer saa hurtigt i Luften, at Æggene snart ere saa fast limede til Haarlaget, at man kun kan fjerne dem ved at skrabe dem af med en Kniv.

Bræmsen holder sig saaledes svævende i kort Afstand fra Hesten og gjentager efterhaanden Æglægningen indtil den har lagt det fulde Antal, hvilket undertiden kan beløbe sig til 4—500 Æg paa en Hest. De lægges især omkring og bag Bovene, samt rundt om Knæerne paa Forbenene. Ved Dyrets Varme svulme Æggene op og ere efter en 4—5 Dages Forløb modne til at klækkes. Sandsynligvis frembringe de en stærk Kløe i Huden, thi Hestene slikke eller nappe og bide sig jævnlig paa de Steder Æggene ere anbragte, hvilket gjerne er paa de Steder den kan naa med sin Mund. Herved brister Skallen paa de modne Æg og de deri udviklede smaa Larver klæbes til Hestens Tunge, hvorved de føres ind i Munden paa Dyret og derfra med Føden ned i deres Bestemmelsessted: Maven. Her hage de sig fast til Mavens Slimhud ved Hjælp af Takkerne midt paa deres Legemes Ringe, og ernæres ved Slimhudens Afsondringer. Hele Vinteren over ligge de saaledes i Hestens Mave, indtil de i Maj Maaned ere fuldvoxne. De ere nu omtrent en Tomme lange, af en Blyants Tykkelse og rødlige gule af Farve; de slippe deres Tag og føres med Gjødningen ud af Legemet for senere at forpuppe sig. Det bedste Middel til at befri Hestene fra disse Syltedyr, er omhyggeligt at fjerne Æggene ved Afskrabning. Paa Heste af mørk Farve falde de let i Ojnene, da Æggene selv ere lysgule. De kaldes gjerne Gnidder. Forresten lader disse saavelsom den følgende Bræmseaarts Larve sig fordrive ved almindelig Olie, der gives i Portioner af $^1/_2$ til $1^1/_2$ Pægl, samt med Terpentinolie, der gives i en Mængde af 6—8 Lod i Meldrikke.

I Almindelighed bemærker man vel ingen videre Ulemper ved disse Larvers Nærværelse i Hestens Mave, men de kunne dog være tilstede i saa stor Mængde, at de kunne foraarsage Sygdom og Ildebefindende hos Dyret, skjønt man er uvidende om den sande Grund, og derfor ikke ved hvorved man skal faa Sygdommen

hævet. I ethvert Tilfælde kan der vel ikke være Tvivl om, at Hesten trives bedre naar den er fri for disse hæslige Snyltedyr, end naar den har en Mængde af dem, og man burde derfor ikke sky en Smule Ulejlighed for at holde Hestene fri for dem.

Den lille Hestebræmse

(Gastrophilus hæmorrhoidalis Linn.)

er kun halv saa stor som forrige Art, men alligevel til større Plage for Hestene end denne. Med Hensyn til Maaden hvorpaa den anbringer sine Æg, afviger den deri fra den foregaaende, at den lille Bræmse lægger Æggene umiddelbart paa Hestens Læber. Denne Bræmse synes disse ogsaa langt ængsteligere for, end for den større. Ikke saasnart sporer Hesten Bræmsen, førend den kaster med Hovedet og galopperer afsted, ofte lige ud i Vandet, hvor Bræmsen gjerne opgiver Forfølgelsen. Lykkes det den imidlertid at faa lagt et Æg paa Hestens Læber, gnider denne sig øjeblikkeligt med Munden heftigt mod Manken eller mod Forbenenes Knæ, mod et Træ eller lignende. Ofte ses ogsaa Hesten at stampe og slaa op med Forbenene, og det med saadan Heftighed at den undertiden støder Munden derimod og derved forøger Smerten. Bræmsen omsvæver den imidlertid fremdeles og forsøger at faa anbragt flere Æg. Herved drives Hesten igjen afsted i rasende Galop for at undfly sin Plageaand; men er der ikke Vand i Nærheden forfølger Bræmsen saa haardnakket sit Maal, at den dog sniger sig til at faa lagt sine Æg, trods Hestens Modstand. Stundom synes den ogsaa at skjule sig i Græsset, og naar saa Hesten græsser i Nærheden, farer Bræmsen med et frem og anbringer sine Æg i Hestens Mund. Efter dennes Lader at dømme maa dette fremkalde en pinlig Kløe eller Svie i Læberne, som maa være Dyret til stor Plage.

Ligesom den større Bræmsearts Larver, føres ogsaa denne Arts med Føden ind i Maven, hvor de en en Tidlang hage sig fast. Senere slippe de løse og føres gjennem Tarmkanalen helt ud i Endetarmen, hvor de igjen sætte sig fast tæt indenfor Endetarmens Aabning. Her ere de Hestene til megen Ulejlighed og forurolige dem altid ved den Kløe de ved deres Bevægelser foraarsage. Herved bringe de Hestene til at slaa ud og vise megen Uro, ligesom de kunne gjøre deres Bevægelser for Vognen klodsede og usikre. Tilsidst slippe Larverne løs og afgaa med Gjødningen, i Almindelighed i Maj, og Forpupningen sker umiddelbart efter.

Det er klart, at man ikke for denne Bræmsearts Vedkommende kan anvende det Middel vi nævnte under forrige Art: at fjerne Æggene; disse lægges jo umiddelbart paa Hestens Læber, og komme meget snart ind i Munden. Det er imidlertid ikke vanskeligt at dræbe Larverne ved indvortes Midler, som nævnt ved forrige Art. Et andet Middel er at lade Hesten staa en Nat over uden Æde, om Morgenen give dem en halv Pægl Mælk med Honning i og fem Minuter efter Meldrikke med et Fjerdingspund Salt i. Da disse Larver desuden om Vinteren sidde helt yderlig mod Endetarmens Aabning, er det ikke saa vanskeligt at undersøge denne, og fjerne dem uden at behøve noget indre Middel.

Husflid.

En god Livserfaring.

Et smukt Exempel paa, hvorledes Husflidsøvelse, som erhverves i Barndommen kan komme de ældre Dage til Gavn, ja frelse fra Nød og Elendighed, naar der indtræffer trange Aar, anføres af den svenske Husflidsinstruktør Ahlborn, idet han meddeler et Brev indsendt fra en 63aarig Mand. Efter at have omtalt hvorledes Ahlborns Foredrag, som han havde hørt, opmuntrede ham til at skrive om hvorledes han fik Lyst og Iver til at forfærdige Husflidsarbejde, fortæller han følgende.

„Jeg er født 1811 og Søn af en yderst fattig Indsidder paa Ginka Brug. Aar 1818 var der den største Hungersnød i vort Land, som har været kjendt i Mands Minde. I vort Hjem var Nøden saa stor, at den ikke kan beskrives. Jeg var da 7 Aar gammel og havde begyndt at gjøre smaat Legetøj. I Ginka Nabolag fandtes otte Drenge paa samme Alder. Disse Drenge kom daglig for at kjøbe af mig; en havde en Øre, en anden en Bid Brød. Naar Drengene kom og jeg saa Kanten af Knækbrødet stikke frem fra Trøjelommen, lagde jeg Legetøjet frem paa Gulvet, og der blev et stort Marked; dette fortsattes med stor Iver. Siden fandt jeg paa at danne Haarkamme til Pigerne; da blev Fortjenesten bedre, saa at min Moder kaldte mig for „Fødehjælpen". Ved 14 Aars Alderen tog jeg fast Tjeneste hos en Bonde og tjente nu saaledes for mit Brød i de følgende 14 Aar. I denne Tjenestetid sysselsatte jeg mig i de ledige Timer med at forfærdige Stole, men Smaaarbejder laa saa fast i min Tanke, at jeg anvendte alle mulige Stunder, der blev tilovers fra Arbejdet, paa Smaaarbejder af Træ. Naar vi vare ude paa Høbjergning, havde jeg altid et Emne til en Daase eller et Pibehoved i Lommen, og naar de andre Arbejdere hvilede til Middag, saa tog jeg fat paa mit lille Arbejde og fortsatte det. Fortjenesten var min egen Ejendom, saa at jeg kunde understøtte min fattige Fader, uden at tage af min Aarsløn. Senere vandt jeg en vakker Piges Kjærlighed, og vi giftede os paa vore Spareskillinger. Men saa velsignede Vorherre os med Børn, det ene efter det andet; da blev jeg forknyt og ængstelig for Fremtiden, thi Elendigheden i mine Forældres Hytte steg levende frem for mit Øje. Saa kastede jeg mig med største Iver over Husflidens Smaaarbejder, og det lykkedes herved at opdrage Flokken. Tilsidst havde jeg 10 Børn, 4 Drenge og 6 Piger, hvoraf 3 endnu ere ukonfirmerede, som alle leve. Med Husflidsarbejdets Hjælp har jeg opfostret disse

Børn, klædt og født dem vel og holdt dem i Læse- og Syskolen, saa at de alle ere baade oplyste og dygtige Medlemmer af Samfundet. Vel har jeg oplevet mange Misværtsaar, saa Hungersnøden har været i Bygden; men til mit Hus er den endnu aldrig kommen. Mit Husflidsarbejde har holdt den borte; naar jeg var uden Brød om Kvælden, arbejdede jeg om Natten, og Dagen efter savnede vi ikke Brødet".

Ved bedre Modeller som denne flittige Gamle senere erholdt ved den svenske Sløjdforenings (Husflidsforenings) Forsorg og ved at erholde Afsætning paa de af ham efter disse Modeller forarbejdede Sager til en langt højere Pris end han før kunde opnaa for simplere Snusdaaser og Pibehoveder, er han kommet saa godt frem, at han paa sine gamle Dage er blevet sat i Stand til for en Sum af 2500 Kroner at kjøbe en lille Selvejendom, der giver ham 22 Tønder Korn og har tilstrækkelig Skov til hans Brug, og er bebygget med et lille, godt Hus. Paa denne lille Ejendom har han allerede set sig i Stand til at afbetale mere end Halvparten af Kjøbesummen.

Vi have, for en Forandrings Skyld, hentet denne lille Fortælling af Hverdagslivet fra vort Broderland Sverrige. Men mangen gammel flittig Husflidsmand vil kunne fortælle os lignende fra sit eget Liv, trindt om i vort Fødeland, til Bekræftelse paa, at den i Ungdommen vundne Lyst til Husflidssyssel og erhvervede Arbejdsøvelse er en herlig Ven for de kommende Dage, ja ofte en sikker Frelser fra Nøden og Fattighuset.

Vilde vor Tids Ungdom blot agte vel paa saadanne Gamles Erfaring!

Mærker af Træ.

„Kan De skaffe mig en Halvtredsindstyve Tusind smaa „Etiketter", Mærkepinde af Træ, til at binde ved Pose og Sække, naar de skulle forsendes?" spurgte en af Udgiverens Venner, der hvert Foraar har Del i en meget stor Forretning. „Forrige Aar havde vi ondt ved at faa en Snedker til at levere dem, og dette Pilleri egnede sig ogsaa langt bedre for Husfliden".

Vi lade Spørgsmaalet gaa videre til de enkelte blandt vore mange Læsere, der kunde have Lyst til at tjene en lille Skilling med at snitte Mærkepinde i den forestaaende Vinter. Det skal være smaa, flade, glatte Pinde, af Cigarkassetræes Tykkelse, 1 Tomme brede og 2½ Tomme lange, med et Hul i den ene Ende. Hvem der ønsker at prøve dette Arbejde vil, ved Henvendelse til Udgiveren kunne faa tilsendt en Prøve med Angivelse af Prisen, der betales for Tusindet og Meddelelse om, hvor de kunne leveres.

Bognyt.

En Samling af nye Forskrifter af Skrivelærer Fischer i Horsens, udkommer i denne Tid paa Forlag hos Boghandler Nielsen i Silkeborg. De indeholde en smuk flydende Haandskrift og gaar frem fra lettere til sværere Træk efter en af Hr. Fischer opfundet egen Methode, som, efter mange Vidnesbyrd, gjør det muligt for Eleverne hurtigt at tilegne sig en fast, smuk Haandskrift.

Strandingskommissjonæren i Skagen er Titlen paa en lille Bog, der nylig er udgivet af Pastor J. J. F. Friis (Forfatter til Svenskerne paa Lolland) og som vi i Anledning af de i Dag meddelte Billeder fra Skagen, skulle henlede Opmærksomheden paa, da den vil fortælle Læserne en hel Del om Livet i Skagen i „gamle Dage". Med sit sædvanlige Liv og Lune, skildres Heltens, den fattige, fremmede Drengs, uforknytte Leven og Færden; og de Begivenheder — i Kraft af Ordsprogene: Ærlighed varer længst, Fals slaar sin egen Herre paa Hals og Lykken er bedre end Forstanden — faar den bedste Afslutning, saa vil Husvennens Læsere, hvad man end kan have at indvende mod flere af de skildrede Karakterer, dog sikkert læse dette lille „Tidsbillede" fra Danmarks nordligste By med Fornøjelse.

Smaating.

En Hundeelsker lod sig fotografere, og det hos Byens bedste Fotograf; „men Billedet maa ligne paa en Prik", sagde han. „Det skal blive saa livagtigt, at Deres Hund skal kunne kjende det", lød Fotografens Svar, „men saa skal De give en flot Middag oven i Kjøbet". „Det er et Ord", sagde Kunden; kan Diana uppege mit Billede mellem andre, betaler jeg Gildet; men i modsat Fald gjør De det". — Billedet var færdigt og blev udstillet paa Gulvet mellem en Del andre. Hunden kom med Herren og nogle gode Venner som Dommere; den snuste til Billederne, men standsede ved Herrens og gav sig kjærligt til at slikke det. Der blev stor Jubel, som ikke blev mindre ved den splendide Middag. Men her drak Fotografen et Glas Vin formeget, og fortalte sin Nabo i Fortrolighed, at han havde indgnedet paagjældende Billede med Stegefedt i Stedet for med Fernis, saa at det ikke var saa underligt at Diana gav sig til at slikke det. Den muntre Hemmelighed gik underhaanden fra Mund til Mund, og alle, selv Herren, maatte le ad den snilde Fotograf; kun denne lo ikke mere, da Kunden og hans Venner enstemmigt dømte ham til at betale Gildet, da han vel havde vundet Væddemaalet men Maaden hvorpaa han havde vundet det var temmelig „fedtet".

Brevvexling.

Hr. B.xen i Dgl. Fejlen er Postkontorets.

Hr. J. C. H.m i U. Glædeligt at Hv. har fortrængt nævnte slette Blade i Deres Kreds. Det vil forhaabentlig blive Tilfældet mange Steder. De 8 Billeder ere affendte.

Hr. Fib. i L. De 5 Rd. modtagne.

en-en. Venligst Tak! En Del kan bruges deraf og mere skal være kjært. Deres Adresse udbedes.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 5. | Søndagen d. 1. November. | Kjøbenhavn. 1874.

Ludvig Holberg.

Af Bendix Hansen.

Man kalder Ludvig Holberg den danske Literaturs Fader, og det er et Hædersnavn, som tilkommer ham med Rette; thi han var Banebryderen for den uendelige Rigdom af Bøger, hvoraf det danske Folk nu henter Opløftelse, Oplysning, Trøst og Glæde. Førend Holberg traadte frem, var det paa en vis Maade øde, tomt og mørkt i vort Fædreland; Danskheden laa skjult under det Fremmede, som Frøet ligger skjult under Is og Sne i Vintertiden, Folket laa i Dvale og Modersmaalet var skudt tilside og foragtet som en Trælkvinde, men Holberg kom, som en frejdig Foraarssol, vakte Folket af Vinterdvalen løfte Modersmaalets Trældom og gjorde Plads, saa Livet atter

Ludvig Holbergs Billedstøtte (af Billedhugger Stein).

kunde begynde at udfolde sig frit. Der er en underlig Forbindelse mellem et Folks Liv og dets Digtekunst; den er som Pulsslagene, hvoraf man kjender Livskraften, den udspringer af Folkelivet og giver dog Livet Form og Retning, vækker, løfter og klarer, og derfor ere de store Digtere altid Folkets Talsmænd og Bærere af det Store, der skaber de nye Tider; men om ingen dansk Digter gjælder det dog i den Grad, som om Holberg; thi med ham begyndte en Tid, vor Tid, der stod i den skarpeste Modsætning til Fortiden.

Den Del af det danske Folk, der paa Holbergs Tid endnu bedst havde bevaret Resterne af Danskheden, var Bondestanden; men Bonden sukkede i Trældom og Vankundighed. Han var ikke stort Andet end Herremandens

Arbejdsdyr, kunde sælges og spilles bort, som andet Gods, kunde kastes i Hundehullet, sættes paa Træhesten og gjøres til Gjenstand for mange andre vanærende Straffe uden Lov og Dom og var aldeles værgeløs overfor Herremandens Lune og Vilkaarlighed. Han kunde ikke forlade den Plet, hvor han var født, undtagen naar Herremanden sendte ham bort til Soldatertjeneste, og da fik han det endnu værre; thi da blev han hundset, pryglet og kommanderet af tyske Officerer, der ikke en Gang kjendte hans Sprog. Holberg har selv i „Jeppe paa Bjerget“ givet et sørgeligt, sandt Billede af Bondens Liv i hine Tider; men som Alt, hvad han har skrevet, er det givet med et forunderligt rigt Lune, saa at man istedetfor at græde maa le ad Tidens Skrøbelighed. Forresten skal det ikke glemmes, at i hine trange Dage, fandt de gamle danske Folkesagn og Viser et Hjem i Bondens Hytte og blev hans eneste aandelige Livskilde.

Med faa Undtagelser vare Kongerne kun danske Konger af Navn og arbejdede af alle Kræfter paa at indplante tysk Sprog, tyske Sæder og Skikke, ja endog tysk Adel i dansk Jordbund, medens den hæderlige gamle danske Adelsstand, der havde fostret Helte som Herluf Trolle og Kvinder som Birgitte Gø, blev forurettet, tilsidesat og fortrængt, for de stortalende Fremmede; for at komme frem maatte selv Adelsmændene være tyske, og hvem der ikke var det, havde ingen Ret; thi han var mistænkelig.

Den lærde Stand, der skulde forsyne Landet med Embedsmænd og Præster, var alt Andet end Dansk. Ved Reformationen naaede man det store Gode, at det latinske Kirkevæsen blev afskaffet, da Luther vilde have, at Folkene skulde høre og læse Guds Ord paa Modersmaalet, og da fik vi ogsaa Guds Ord paa Dansk, og enkelte Mænd begyndte at skrive Bøger paa Dansk, men det blev saa omtrent ved Begyndelsen; thi det latinske Kirkevæsen afløstes af det latinske Skolevæsen. Det danske Sprog var saa foragtet mellem de Lærde, at de blot talte og skrev Latin, Børnene fik Ris, naar de talte Dansk i Skolerne, og Studenterne, der boede paa Regentsen i Kjøbenhavn, maatte betale Bøder, naar Naturen gik over Optugtelsen, saa de kom til at sige flere end 3 danske Ord under Maaltiderne. Holberg siger selv om sin Samtid: „De fleste Standspersoner læse heller Pølse-Snak paa Fransk, end de grundigste Skrifter paa deres eget Sprog, saa at dette Land er fast det Eneste paa Jorden, hvor man finder Folk, som gjør sig en Ære af ikke at forstaa deres eget Modersmaal“. Og om sin egen Undervisning udtaler han sig saaledes: „Saa snart jeg begyndte at tale, blev jeg sat ud i en tysk Skole; thi mine Forældre raisonnerede med andet godt Folk i deres Nabo-Lav saaledes: „Lad ham kun bravt øves i det Tyske. Det Danske læres af sig selv, det er at sige: Lad ham lære Tysk i Skolen; Dansk kan han for Intet lære af Smaadrengene paa Gaden; saaledes bleve de fleste Aar af min Barndom bortdrevne, ved at lære Tysk udi Skolen og Dansk udi Ammestuen. Da der begyndte at frembryde lidt Dun paa min Hage, syntes mig, at det var høj Tid for mig at rejse uden Lands. Jeg gjorde ogsaa adskillige Rejser og hver Gang jeg kom hjem, var jeg udi samme Tilstand som Jean de France, idet at mit Modersmaal vilde ikke synderlig flyde for mig; thi man kand let glemme det, som man aldrig har forstaaet tilgavns“.

Naar det Usande og Usunde saaledes havde Overhaand, saa er det en Selvfølge, at Sæderne maatte være slappe og slette. Letfærdigheden og Letsindigheden var derfor stor, selv i de højeste Samfundslag og ikke mindst i Kongens Sale. More sig vilde man, og da man ikke havde Øje for det Sande og Skjønne, saa morede man sig med det Usande og Uskjønne. Man opførte tyske og franske Komedier, vilde Spektakelstykker og bibelske Skuespil, blandede mellem hverandre; thi det var atter en Ejendommelighed ved Tiden, at den mest letfærdige Verdslighed gik Haand i Haand med en mørk, aandløs Kristendom, der naturligvis var lige saa usand som alt Andet. Frederik den 4de, der maa kaldes „en af Danmarks bedre Konger“ var en letfærdig Verdensmand, og hans Søn Christian den 6te var gudfrygtig; men hans Gudsfrygt var mørk, streng og sygelig. Ved Trusler om Vand og Brød tvang han Folk til at gaa til Alters, og satte Folk i Gabestokken for Forsømmelse af Kirkegang.

Vistnok skreves der Bøger og det endda baade mange og lange; men det var dels sprænglærde latinske Afhandlinger, der handlede om slige vigtige Emner, som „om Romerne gik i Støvler eller Sko“, og dels gudelige Skrifter; især var der en umaadelig Mængde Ligprædikener, hvoraf Nogle vare saa lange, at de næppe kunde holdes i 2 Dage; men de vare jo heller ikke bestemte til at holdes, det gjaldt blot om, at skrive Meget om Lidet, det var Lærdommens højeste Kunst, selv om det, der skreves, var uden Indhold. Fra 1500 til 1700 have vi kun 3 danske Forfattere, der ere værd at nævne, nemlig: Anders Sørensen Vedel, der oversatte Saxos Danmarkshistorie fra Latin til Dansk, begyndte at fortsætte den og udgav den første Samling danske Kæmpeviser; den adelige Historieskriver Arild Hvidtfeldt og den berømte Salmedigter Thomas Kingo.

Af disse saa spredte Træk vil man kunne skjønne, at det er sandt, hvad en senere Digter siger om Holberg:

„Før var der knap skrevet paa Dansk en Bog,
Som ret kunde Hjerterne hue,
Kun Eventyr, brugbart i Kakkelovnskrog,
Kun Vise til Spinderskens Stue.
Hver Mand, som med Kløgt gik i Lærdom til Bund,
Latin paa Papiret kun malte;

Med Fruerne Fransk og Tysk med sin Hund
Og Dansk med sin Tjener han talte".
(Chr. Wilster).

Ludvig Holberg blev født i Bergen i Norge den 13de December 1684. Hans Fader, der var Oberst og en kjæk gudfrygtig Mand, døde inden Holberg var et Aar gammel, og den betydelige Formue, han havde efterladt sin Enke, tabtes ved en Ildebrand, saa Holberg voxede op i fattige Kaar. Da han var 10 Aar gammel, døde ogsaa hans Moder, og han blev nu indskreven i Krigsrullen, for ad den Vej, at naa frem til en Livsstilling. Han naaede ogsaa at blive Korporal; men han havde større Lyst til Studeringerne, og da en af hans Slægtninge, en Præst, havde lagt Mærke til hans ualmindelige Evner, tog han ham til sig og lod ham undervise sammen med sine egne Børn, og Aar 1702 blev han Student ved Kjøbenhavns Universitet. Da han Intet havde at leve af, maatte han dog kort efter modtage en Huslærerplads hos en Præst, med den Forpligtelse, at prædike saa ofte Præsten havde Forfald; men denne Stilling syntes Holberg slet ikke om; thi han siger selv, at han ikke kjender noget saa kjedeligt, som at give Drenge Ris og omvende Bønder. Saa vendte han atter tilbage til Kjøbenhavn og tog theologisk Examen med bedste Karakter.

(Sluttes.)

Beduinerne.

Vore Læsere ville maaske erindre, at vi for nogen Tid siden fortalte om Ørkenen Sahara og om Oaserne. Hvo der læste vor Skildring om Farerne og Besværlighederne ved Rejsen i Ørkenen, vil maaske tænke: Ja, men hvad ville de gode Folk derude i den golde Ørken? de kunne jo blive hjemme ved deres Hus og sidde der i Ro og Fred og uden Fare. Ja, kjære Læser, ser Du, vi maa være noget varsomme med at dømme om andre Folks Levevis og Skikke. Ligesom vi ikke udenfor Danmark kunne bruge den danske Alen, saaledes kunne vi heller ikke bruge de danske Forhold som Maalestok ved Bedømmelsen af Folk, der leve i et Land, hvor Alt næsten uden Undtagelse er saa grundforskjelligt fra vort. Det er meget let for Dig, som bor i et fedt og frugtbart Land, at tale om at blive hjemme; thi Din Mark ligger jo lige ved Din Gaard og Du behøver ikke anden Ulejlighed, end at tage Din Hue paa og gaa ud af Din Dør, for at Du strax kan have Øje med Dit Korn, Dit Hø og Dine Kreaturer. Ganske anderledes forholder det sig med Ørkenens Søn, den brune Araber eller Beduinen, som han kaldes. Han kan ikke sidde hjemme og passe sin Mark, thi han har hverken noget Hjem eller nogen Mark. Kun faa Steder er der saameget dyrkelig Jord, at Kornet kan trives. Men hist og her i Bjergene findes der Græs, hvor hans Hjorder af Oxer og Faar kunne finde Næring. Beduinen maa være hvor hans Hjord er og Hjorden maa være der hvor Græsset er, men Græsset i disse klippefulde Bjerge er snart fortæret, og saa maa han opsøge en ny Græsgang for sit Kvæg. Derfor har han ingen fast Bolig, han drager om fra det ene Sted til det andet og fører sin Hustru eller sine Hustruer, thi han nøjes ikke altid med en, og sine Børn og alt sit Gods med sig. Alt hvad han ejer af Bohave, læsser han paa Kamelens og Æslets Ryg og saa gaar det ud i de vide Landstrækninger paa Tog efter Græsgange. Som sagt naar alt Græsset er fortæret, der hvor han nu er, saa maa han flytte. Hans Kameler lægge sig paa Knæ og paa deres Pukler lægger han sine Telte, andet Slags Hus kjender han ikke, sine Gryder og hvad han ellers har af rørligt Gods. Paa den bedste Kamels Ryg spænder han den høje pæreformige Indretning, som Du ser paa omstaaende Billede; det er et Slags Telt, hvori han gjemmer sine Hustruer og sine andre Kvinder for at skjule dem for Uvedkommendes Blikke og beskytte dem mod Solens Straaler. Hans Folk, de yngre Mænd og Drenge maa gaa til Fods og ofte maa de bære de mindste Kid, medens den sorte, spidsnæsede, næsten nøgne afrikanske Hund passer paa at holde Hjorden samlet. Selv stiger han op paa sin bedste Hingst, med sin lange Bøsse hvilende paa Sadelknappen rede til at skyde de vilde Dyr, der mulig kunde forsøge paa at snappe et Faar eller en Kalv bort af Hjorden. Stolt sidder han der, hyllet i sin hvide Burnus (Kappe) medens hans sorte Øje søger i Horisonten efter Græssets grønne Farve. Beduinen er ret et Naturens Barn med alle dets Dyder og alle dets Fejl. Han føler sig fri og uafhængig som en Konge, han stifter Ret og Skjæl i sin store Familie og blandt sine mange Undergivne. Han er troende som den bedste Muselmand, men han er ofte grusom og hevngjerrig. Han hader de Christne og er altid rede til Krig imod dem, og det er Krig paa Liv og Død. Han er ærlig og trofast mod sine Venner, men lumsk og bedragerisk mod sine Fjender. Dette er dog mindre en slet Side i hans Karakter end en Følge af hans religiøse Grundsætninger og hans ubetvingelige Kjærlighed til Friheden. Thi ofte er det hændet, at en Beduin, der har modtaget Beviser paa Velvillie af sine formentlige Fjender, har skiftet Sind og er bleven deres mest trofaste Tilhænger og Ven. Mange Beduiner, hvem Franskmændene i Algier have søgt at vinde ved Gaver og aaben Imødekommen, ere blevne omvendte til at være de Kristnes Venner og Tusinder af Beduiner have taget Tjeneste i den franske Arme og have blandet Blod med den ved Weissenburg og Wørth, ved Metz og foran Parises Mure. I den franske Arme kaldes de „Turco'er", naar de tjene som Fodfolk og „Spahi'er" naar de ere Kavallerister. De staa der i høj Anseelse for det

Raseri og den hensynsløse Tapperhed, hvormed de anfalde Fjenden, men i Fredstid ere de noget vanskelige at behandle, da de ikke kunne udholde at bo i Kaserner eller at føre et regelmæssigt Liv. I Provinsen Algier have forøvrigt mange Beduiner i de senere Aar nedsat sig som Landmænd. Franskmændene har lært dem Engvanding og et ordnet Agerbrug og det har vist sig, at de med deres hurtige Fatteevne, store Begavelse og sjeldne Haardførhed, Tarvelighed og Udholdenhed ville efterhaanden aflægge deres omstrejfende Liv og blive nyttige og velhavende Borgere. Naar man træffer en Beduin, som man kan tale med (flere af dem kunne Fransk), saa undres man over deres store Livlighed og levende Sans for Digtekunst. Navnlig elske de Fortællinger med et moralsk Indhold, ligeledes træffende Ordsprog. Deres Tale er fuld af billedlige Udtryk og glødende Begejstring. Jeg talte en Gang med en ung Beduinhøvding, som jeg traf paa et italiensk Dampskib; vi bleve gode Venner og da vi skiltes ad sagde han: „De Kristnes Gud velsigne Dig! Han gjøre Dig til en gammel Mand! Han give Dig en stor Flok Børn og han lade Dit Kvæg formere sig! Han slaa Dine Fjender med Pest og give Dine Venner rigeligt af Jordens Lykke! Vi skilles, for aldrig mere at ses! Allah (d. e. Gud) oplyse Dig og give mig den Lykke at kysse Dig en Gang i Paradiset!

R. N.

Beduinerne.

Gjengjældelsen.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Sluttet.)

Forhøret forklarede han, at, efter han havde forladt Bæklund og var kommen ind i Strøvangsskov, var Morten Iversen kommen til ham. Denne, der som det syntes var i høj Grad modfalden, bad og besvor Degnen at tilgive ham hans Opførsel, hvilken han nu inderlig fortrød. Han var, som han forsikkrede, bleven ophidset og vildledet af en Anden, hvis Navn han dog ikke vilde nævne, og det var nu hans inderligste Ønske, at Degnen vilde modtage Pengene, idet han forsikkrede, at han ingensinde mere skulde give Degnen Anledning til at beklage sig over ham. Ved at se Mandens Anger var Degnen bleven bevæget og havde opfyldt hans Begjæring efter dog først alvorlig og indtrængende at have foreholdt ham hans Opførsel og Levnet. Herefter vare de skiltes ad og Degnen havde senere ikke set ham. At han endnu

var i Besiddelse af Pengene havde sin Grund i, at Højer var bortrejst. Om den nedtrampede Plads og Blodpletterne kunde han ingen Oplysning give, som han højtidelig forsikkrede, vare han og Bonden skiltes ad i Fred.

Højer, som ogsaa mødte i Forhøret, udtalte sig med et Forbehold, der mere skadede end gavnede Degnen og det saa meget mere, som han troede sig forpligtet til at fremhæve, at denne, da han fulgte ham ud af sin Gaard, havde befundet sig i en overordentlig ophidset Tilstand.

En lang og sørgelig Tid paafulgte nu, i hvilken den, paa hvem en saa skrækkelig Mistanke hvilede, mere sank sammen under Vægten af Sjælslidelsernes tunge Kors. Endelig faldt en Dom, ifølge hvilken, han vel erholdt sin Frihed, som en Følge af manglende fuldstændige Beviser, uden dog at blive fuldstændig frikjendt, ligesom han ogsaa blev fradømt sit Embede, og han levede nu stille og tilbagetrukkent, plejet og trøstet af Hanne og Præsten, der forblev ham en fuldtro Ven, da saa mange Andre svigtede.

Den eneste, men ogsaa store Trøst de havde i disse Sorgens Dage, var de Breve, som indløb fra Karl. Havde hans Barndom og første Ungdom været at ligne med en stille Flod, hvis rolige Vande flyde hen gjennem et smilende Landskab, saa var den nu bleven til en rivende Strøm, der skummende og med al den Kraft, den har opsparet fra en tidligere Tid, bryder sig igjennem alle Hindringer.

Fra det engelske Skib, hvormed han var tagen hjemme fra, var han gaaet ombord i en dansk Tremaster, som var bestemt til Boston i Amerika. Dette havde imidlertid i en Havn i Frankrig, som det anløb, faaet en anden Bestemmelse og skulde nu gaa til Ostindien. Som en Følge af, at der ingen Skibslejlighed fandtes til Amerika, modtog han Kaptajnens Tilbud og gik med som Letmatros. Fra Ostindien gik han til Kina og vedblev nu i flere Aar at fare imellem Sydhavets forskjellige Havne. Endelig fik de Fragt til Ny York; men paa Rejsen dertil, bleve de under de vestindiske Øer overhalede af en dansk Orlogsmand, som gjorde dem bekjendt med, at Krigen med England var i fuld Gang. Krigsskibet manglede Mandskab og Kaptajnen paa det Skib, ombord i hvilket Karl befandt sig, maatte derfor finde sig i at afstaa en Del af sin Besætning. Blandt de saaledes pressede befandt ogsaa Karl sig. Denne blev imidlertid dels paa Grund af, at han havde tjent sig op til anden Styrmand, dels som en Følge af hans Kaptajns udmærkede Anbefaling, antagen som Maanedsløjtnant, som det paa den Tid hed, idet han fik Ordre til at føre en Prise, som Orlogsmanden havde taget, til nærmeste, sikkre Havn. Denne blev imidlertid efter nogle Dages Forløb, i Storm og Mørke oversejlet af en Amerikaner, ombord i hvilken han og det øvrige Mandskab dog reddede sig og fra dette Skib, der var paa Rejsen til Boston i Amerika, var hans sidste Brev skrevet. Hvor ofte man end i Hjemmet havde modtaget Breve fra ham, saa havde han dog selv, paa Grund af sit omflakkende Liv, intet modtaget derfra, og han bad nu, at man vilde skrive til Boston, som var den By, der laa nærmest den Del af Landet, hvor Gunder Nielsen havde bosat sig.

Paa en smuk, solvarm Sommereftermiddag var der et stort Selskab forsamlet hos den gamle Kaptajn Busk nede ved Kysten. Denne festligholdt nemlig sit Sølvbryllup og der var i den Anledning ikke alene samlet en stor Kreds af Venner og Bekjendte, som hans Hus kunde rumme, men ogsaa nogle af Omegnens Øvrighedspersoner og større Landejendomsbesiddere, der vilde hædre den gamle brave Sømand. Degnen og Hanne var der ogsaa; thi ihvorvel han i Aar og Dag næsten ikke havde forladt sit Hjem, saa havde han dog ved denne Lejlighed givet efter for sin gamle Vens Overtalelser. Medens nu en Del af de Unge, blandt hvilke ogsaa Højer befandt sig, idet han, der var kommen for at gratulere, ogsaa var bleven indbuden, spadserede frem og tilbage paa Strandbreden snart syngende og snart legende, havde nogle af de Ældre, blandt hvilke Degnen, Præsten og Kaptajnen befandt sig, lejret sig paa Bænken ved Huset. Medens deres Blikke med Velbehag hvilede paa det blaa, af en let Brise krusede Sund, hvor Skib efter Skib gled frem, talte de om fremfarne Tider, om den ulykkelige Krig, som nu mere og mere døde hen, og om de mange Beviser paa Tapperhed og opofrende Fædrelandskjærlighed fra vore Søfolks Side, som Krigen havde været saa rig paa.

„Se nu til den svære Amerikaner derude", udbrød Kaptajnen pegende paa en af Sejlerne, „braser den ikke bak paa en Gang og lægger sig med Næsen lige mod Vinden, som blev den bange ved Synet af Kronborg og forsøgte at retirere".

„Maaske ønsker den at faa Lods ombord", bemærkede Degnen.

„Lods", gjentog hin med et lille Smil, „nej ved Du hvad Holm, slet saa daarligt bevendt, som det er med Dit Sømandskab, er det dog nok ikke med hans. Vilde han have havt Lods, saa havde han nok fundet paa at kalde paa rette Maade, der maa være noget Andet som trykker hans Hjerte. Se nu", vedblev han, „det lader sig dog forstaa, nu sender han en Baad i Land, maaske trænger han til lidt Mælk til sin Kaffe og vil nu hente det her".

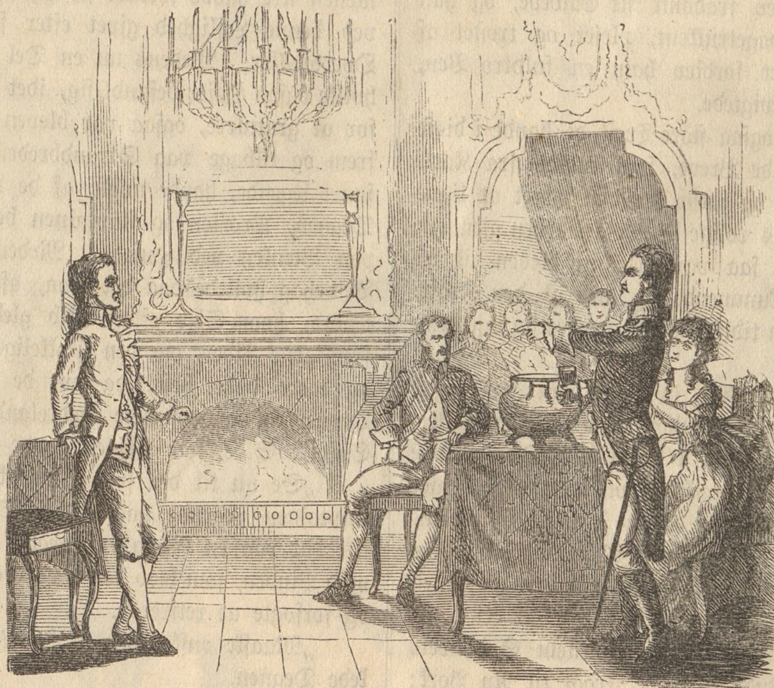
„Det skulde da ikke være en Engelskmand. Gud fri os vel", udbrød Præstens Søster, seende sig tilbage, som vilde hun maale Afstanden til Præstegaarden.

„Ja, Hilledød", udbrød hin leende, „var det det, saa kom han til Gilde og vi Andre med kan jeg tænke. Men", tilføjede han forbavset, „enten er jeg allerede bleven fuld af den Punsch, vi først skulde drikke iaften,

eller ogsaa ser jeg Syner midt paa Dagen. Er det ikke en af vore egne Søofficerer, som staar agterude ved Roret?"

Enhver betragtede nu med spændt Opmærksomhed det lille Fartøj, som hastig nærmede sig Land, medens man udgjød sig i Betragtninger over, hvorledes det kunde hænge sammen dermed.

Medens dette foregik ved Huset, havde en Del af de Unge nærmet sig Stedet, hvor Baaden vilde lande. Iblandt disse var ogsaa Hanne. Med stigende Opmærksomhed stirrede hun ud mod Baaden, saa gjorde hun et Par Skridt fremad, og idet nu en blussende Rødme bedækkede hendes Kinder, ilede hun med et Udraab af Glæde hen mod Landgangsstedet. „Karl, Karl!" raabte hun, idet hun med et Udtryk af usigelig Glæde strakte Armene ud mod den unge Officer. Denne, der stod med Foden paa Rælingen af Baaden, sprang idetsamme trods Afstanden ind paa Land, og et Øjeblik efter laa hun i hans Arme. Grædende lænede hun sit Hoved mod hans Skulder, idet hun overvunden af Glæde og Overraskelse ikke formaaede at tale.

Præsten, Jomfruen og Degnen kom nu ogsaa til, og under høje Udbrud af dyb og inderlig Glæde blev han trukken fra den Ene til den Anden, indtil han tilsidst ganske fortumlet atter landede hos Hanne.

„Naa Mutter", raabte Kaptajnen ind i Huset, „dæk saa op med Provianten, jeg længes efter at komme til Højbords, for at kunne drikke et alvorligt Glas paa hans Sundhed og Velkomst, der faldt som en Raket ned iblandt os. Jeg har jo dog ogsaa havt min Lod og Del i, at han fik rystet Pjalten af sig og blev til en Mand".

Snart efter sad hele Selskabet omkring Bordene, som bugnede af de solide Retter, idet de dampende Punscheboller spredte deres krydrede, lokkende Duft rundt omkring i Værelset.

Med vemodig Glæde lyttede Hanne nu til Karls Beretning om hans Færden i fremmede Lande, om de Farer han havde været udsat for og om den dybe, hjertelige Længsel, hvormed han stedse havde tænkt paa dem, han havde efterladt hjemme, og tilsidst om, hvorledes han endelig havde truffet Gunder Nielsen døende. „Ja vedblev han, hvorledes han kom til den Ulykke, der skulde blive hans Død, er Noget som ikke egner sig til at tale om her; men i Morgen skal Du faa Alt at vide. Saa meget kan jeg imidlertid sige Dig, at der gives intet lumskere og elendigere Menneske end denne Højer, der nu sidder og taler venlige og glatte Ord med Din Fader, hvem han har forraadt; men Gud har styret det saaledes, at..."

Her stansede han pludselig ved at Højer rejste sig, og, idet han hævede sit Glas, udbragte den nys Hjemkomnes Skaal, hvormed han i velvalgte Ord og med en hjertelig Mine talte til Karls Ros, medens han dernæst skildrede den Kjærlighed, hvormed man under hans Fraværelse havde erindret ham, og den Længsel, hvormed man saa hans Hjemkomst imøde.

Maalløs havde den Hjemkomne hørt paa Velkomsten, men endnu forinden den Talende havde sat sig efter det rungende Hurra, hvormed hans Ord blev hilset, rejste Karl sig op; med blussende Kinder og et Blik, der tydede paa alt Andet end Taknemlighed, strakte han Haanden ud mod Højer, idet han med en af Vrede dirrende Stemme udbrød: „Stod det i min Magt, saa godt, som det lader til at staa i Deres, at hykle venlige Følelser og hjertelig Deltagelse, naar man bærer Had og Nag i Hjertet, da skulde jeg med Tak og Smil have modtaget Deres Hilsen og gjemt den Afregning, jeg har at gjøre med Dem, til en mere passende Tid og Sted, men jeg kan ikke se Ondskaben med et fromt Smil eller Lumskheden med en hellig Mine uden at væmmes, uden at mit Sind oprøres i sit Inderste. Jeg erklærer Dem herved", vedblev han med forstærket Røst, „for en fejg, usel og lumsk Skurk, og for at De ikke et Øjeblik skal være i Tvivl om, hvortil jeg sigter, saa bringer jeg Dem med det Samme en Hilsen fra Morten Iversen, den Elendige, hvem De ved usel Binding fik forlokket til at bringe Skjændsel og Sorg

over sin Velgjører. Han lever nu i Amerika og har der bøjet under Herrens Straf aflagt Bekjendelse om sin Brøde og Skyld".

Som var et Lyn slaaet ned iblandt dem, sade Gjæsterne et Ojeblik lamslaaede og maalløse ved den forfærdelige Beskyldning, der blev udslynget mod en af deres Midte. Men snart brød Stormen løs, og medens Enhver trængte sig frem for at kaste et Blik paa Ophavsmanden til saa megen Sorg og Lidelse, stod denne bleg og rystende med Skændslens Stempel paa sin bøjede Pande. Et Ojeblik stod han som naglet til Jorden; men derpaa vendte han sig med en pludselig Bevægelse mod Døren, og et Ojeblik efter var han forsvunden.

„Lad ham løbe", raabte Karl, da han saa Nogle gjøre Mine til at ville forfølge ham, „sin Straf undgaar han dog ikke".

„Men hvorledes, er det bleven Dig mulig at faa Lys i dette Mørke, som truede med at trykke mig til Jorden?" udbrød nu Degnen, der hidtil havde siddet stum i den heftigste Bevægelse.

„Det var som ved et Mirakkel", svarede hin. „Da jeg efter min lange Omflakken endelig kom til Gunder Nielsen, traf jeg dennne liggende for Døden. Som han fortalte mig, var han, nogle Dage forinden min Ankomst bleven anmodet om at indfinde sig paa et Hospital i en lille By, hvor en Landsmand af ham ønskede at tale med ham. Til sin Forundring traf han her, syg og elendig, Morten Iversen, hvem han godt kjendte. I Overbevisningen om snart at skulle forlade denne Verden, ønskede han at lette sit Hjerte for den tunge Byrde, der hvilede paa det og om mulig ogsaa at frelse den, han havde styrtet i Ulykke. Han aabenbarede nu, at Højer ledet af Hævn og Ondskab havde ved Løftet om en stor Sum forlokket ham til at deltage i dennes Anslag mod min Svigerfader. Til den Ende blev det bestemt, at han skulde indfinde sig hos Højer samtidig med Holm; han skulde der affordre denne Pengene, og naar da, hvad der ingen Tvivl kunde være om, denne ikke havde dem hos sig, da skulde Højer paanøde ham Summen. Dette skulde nemlig ske saaledes, for at Højer senere i Retten kunde bevidne, at Morten Iversen havde faaet Pengene, idet det tillige var bleven en Aftale, at denne derefter skulde møde Holm i Skoven, og der, ved at hykle Anger over sin Opførsel, bevæge denne til atter at modtage dem. Da dette var lykkedes, hvorved Holm utvivlsomt vilde blive mistænkt for den Gjerning, det nu skulde gives Udseende af at være begaaet, skjulte Morten Iversen sig i Skoven efter først at have nedtrampet Stedet og plettet det med Blodet af sin lille Hund, som han i dette Ojemed dræbte, hvorpaa han, da det var bleven mørkt, af Højer blev bragt over til Skaane, hvorpaa han i Gøtheborg fik Lejlighed til Amerika. Hans af den amerikanske Ovrighed nedskrevne og bekræftede Bekjendelse bringer jeg med mig, og den skal imorgen blive nedlagt i Retten. Selv ligger han endnu meget syg dog, som man tror, uden Fare for Døden.

Da min Velgjører, Gunder Nielsen", vedblev Karl bevæget, „havde faaet Alt bragt i Rigtighed, begav han sig paa Hjemvejen. Opfyldt af, hvad han havde hørt, gav han ikke Agt paa Vejen, og hermed skete det, at han med Vognen væltede ned fra en brat Skrænt; det Slag, han derved fik, blev hans Død, og to Dage efter min Ankomst udaandede han i mine Arme.

Ved et heldigt Sammentræf af lykkelige Omstændigheder og fremfor Alt ved Udholdenhed og Flid var Gunder bleven en i høj Grad velhavende Mand, og idet han ved sit Testamente efterlod mig, hvem han mente at være Taknemlighed skyldig, Alt, saa har vi ham at takke ikke alene for de lykkelige Livsvilkaar, under hvilke jeg er vendt tilbage; men ogsaa for Opdagelsen af en Forbrydelse, under hvis Følger min Svigerfader maaske ellers skulde have hensukket hele sit Liv".

Nedbøjet og pint af Skam og afmægtigt Had, samt fortæret af Angst for Lovens Straf havde den fejge Højer endnu samme Aften forladt Egnen, uden at det nogensinde derefter blev oplyst hvor han havde skjult sig for Verdens Straf og Foragt. Da hans Gaard nogen Tid efter blev solgt, kjøbte Karl den, og endnu mange Aar efter samledes Degnen, Præsten og Jomfruen der i de Unges Hjem for at glæde sig ved deres Lykke og for, som Præsten sagde, i Kjærlighed at betragte Livet her og i Haab Livet hisset.

Hvidtornshækken og dens Behandling.

Ved A. Rasmussen Søkilde.

Omkring Haver, ved Veje eller overhovedet paa alle Steder, hvor Jorden egner sig dertil, og hvor man ønsker et smukt og varigt Hegn, bør man foretrække Plantning af Hvidtorn. Der er intet Hegn, som kan sammenlignes med en vel vedligeholdt Hvidtornshæk, den freder og den afgiver Læ. Hvidtornen har fremfor de fleste andre Hegnsplanter den gode Egenskab, at den skyder sine Rødder lige ned i Jorden uden at brede sig i Agerlandet, og en Hvidtornshæk, der er holdt under Sax, har den Fordel, at Fuglene ikke her saa let kunne søge Ly som i andre levende Hegn. Der er i de senere Aar gaaet mange Penge til Kiel og Lübeck for Hvidtornsplanter, men det indtræffer ofte, at hele Strækninger af saadan Plantning mislykkes, fordi de unge Planter let tage Skade før Indpakningen og paa Rejsen af Frost, Solskin og andet uheldigt Vejrlig. Vi kunne undgaa denne Usikkerhed, naar vi selv ville have den Smule Ulejlighed at opelske vore Hegnsplanter, og Hensigten med disse Linier er nærmest at give en kort og letfattelig Vejledning i at indsamle og udsaa Hvidtornenes Frø, opelske Planter og til disses videre Behandling.

Der gives forskjellige Arter Hvidtorn, der mere eller mindre egne sig til Plantning i Hegn. Indsamlingen af Frøet, de bekjendte røde Bær, maa helst foregaa i Oktober eller November. Man maa kun samle Bær af de store kraftige Torne med den mørke Bark; de kjendes let derpaa, at de længst beholde deres Blade. De smaa Torne med den hvide Bark, som først tabe Bladene, ere af en meget langsomt voxende Sort og fortjener derfor ikke at opelskes. De indsamlede Bær opbevares Vinteren over ved at lægges i en Kasse eller Bøtte lagvis mellem vaadt Sand, og hensættes saaledes paa et lunt Sted i nogen Tid for at raadne sammen. Siden kan Kassen hensættes i en frostfri Kjælder for at overvintre. Om Foraaret graver man et firkantet Hul paa et bestemt Sted i Haven, fem Kvarteer dybt, hvori man hælder Kassens Indhold. Man sætter tilbørligt Mærke ved Stedet, og Hullet tildækkes igjen. Det paafølgende Efteraar tilbereder man et Bed i Haven, i god, ren ikke for tør Jord; man graver det til en Dybde af fjorten femten Tommer, men gjøder det ikke. Næste Foraar, saasnart Frosten er af Jorden, optager man de nedgravede Bær, af hvilke enkelte allerede have begyndt at spire. I det om Efteraaret tilberedte Bed trækker man efter en Snor fire eller fem Riller et Par Tommer dybe, hvori man strøer baade Sand og Kjærner, der tildækkes med en Tomme Jord og trykkes lidt fast med en Jernskovl. Hen i Maj ville de unge Planter, der have nogen Lighed med Hør, komme frem i betydelig Mængde. Man taale aldrig, men allermindst den første Sommer, noget Ukrud paa Plantebedet. Efter to Aars Forløb vil en stor Del af Planterne have opnaaet en Alens Højde og være tjenlige til Udplantning. Man optager derfor alle Planterne af Bedet; de mindste af disse omplantes paany i Rader paa 10 Tommers Mellemrum og fire fem Tommer imellem Planterne. Disse plantes bedst med en Pind, efter at Roden er afstudset til 6—8 Tommer og det yderste af Toppen afskaaren.

Nye Hegn anlægges helst om Efteraaret for at Jorden kan skørnes af Frosten om Vinteren og blive mere bekvem til Foraarsplantning. Volden bør ikke være over to Tørvs Højde med en Bredde i Bunden af to Alen, medens der paa hver Side afsættes en Fod paa sex Tommer. Er det gamle Volde, man agter at beplante, maa disse om Efteraaret tilstrækkelig udgraves for at Vinterfugtigheden kan gjennembløde den tørre Jord. Man maa i alle Tilfælde undgaa en høj og smal Vold. Den bedste Jordbund til Hvidtorn er en almindelig god Muldjord, men den kan trives paa enhver Jordart, undtagen Flyvesand og Tørvejord.

Naar Hegnet, hvori man vil plante, nu er i Orden, vælges helst om Foraaret en Dag, da Solen ikke skinner for stærkt. Er det to- eller treaarige Planter, der ikke have været omplantede, kan man godt plante med Pind, naar Jorden i Volden er gravet og løsnet. De plantes i en lige Linie i Midten af Volden. Er det derimod ældre grenede Planter med større Rødder, maa de plantes med Spade. To Mand er nødvendig til dette Arbejde. Den ene holder Planten i Haanden, medens den anden gaar baglænds paa Volden med Spaden og ryster Jorden jævnt paa Plantens Rod, der samtidig hæves lidt. Enten man planter med Spade eller Pind, maa Hegnet efter Plantningen vandes saa rigeligt, at Jorden bliver til Velling ved Planternes Rødder. Naar Jorden atter har fæstnet sig, lægges et lille Lag frisk Jord ovenpaa, saaledes at Planterne komme til at staa i en fordybet Rende. Jorden trykkes lidt til med en Spade, og Hegnet er færdigt, hvis man ikke ser sig nødt til at frede samme med Risgjærde eller Lægter, thi Kreaturbid maa ingenlunde taales. Det er sjældent, at Hegnet i nogenlunde god Jord behøver at vandes om Sommeren. Indtræffer derimod i den første Sommer langvarig Tørke, maa Vanding anbefales; men man maa da vande saa rigeligt, at hele Volden gjennembløbes; en Spand Vand paa hver tre Alen vil ikke være for meget.

De første Aar efter Plantningen maa Hegnet renses et Par Gange hver Sommer. Det er et Arbejde, der lønner sig selv ved Plantningens større Frodighed. Efter tre eller fire Aars Forløb have Tornene opnaaet en Højde af flere Alen, med talrige Sidegrene; man afskærer dem da om Foraaret i Frostvejr med et skarpt Jern en Tomme over Jorden. Længere hen i Foraaret renser man Volden og lægger lidt frisk Jord derpaa, hvorpaa man freder dem omhyggelig denne Sommer. Hver Plante giver nu en Mængde kraftige Skud; næste Foraar begynder man med Saxen at danne en Hæk, og denne Beskæring fortsættes hvert Foraar saa vel som ved Midsommer. Tre fire Aar derefter har man et uigjennemtrængeligt Hegn.

Paa høje og meget lette Jorder, hvor Hvidtorne ikke ret ville lykkes, har man en anden Hegnsplante, som her vil kunne trives. Det er Syrenen, den formeres ved Rodskud, plantes og vandes tidlig om Foraaret ligesom Hvidtornen. Den kan holdes under Sax, men den afgiver i naturlig Form et meget smukt Hegn og den fortrinligste og varigste Gjærdsel. Til dens Fordel bør fremhæves, at Kreaturerne ikke gjerne afbide dens unge Skud.

(Efter Landmandsblade).

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 6. | Søndagen d. 8. November. | Kjøbenhavn. 1874.

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

(Se forrige Aargang.)

Vi hørte før, hvorlunde Aserne fældede Jætten Tjasse, som havde ranet Ydun. Da hans Datter Skade spurgte sin Faders Drab, klædte hun sig i Hjelm og Brynje og foer strax med Sværd og med Skjold til Asgaard for at hævne sin Fader. Men da hun kom did, bød Aserne hende Forlig og Bøder, og først bød de hende da, at hun maatte kaare sig en Mand iblandt dem, men hun maatte kun se efter Benene og intet Andet. Saa søgte hun sig en Mand ud, som havde overmaade kjønne Ben, og sagde: „Denne Mand vælger jeg; Alt er fagert paa Balder". Men det var Njord fra Noatun, hun paa den Vis havde valgt, og ikke Balder. Saa krævede hun, inden hun vilde slutte Forlig med Aserne, at de skulde faa hende til at le, thi det mente hun ikke de evnede; dog Loke var Mand derfor, han bandt et Gjedeskjæg paa sig og gjøglede saadan for hende, at hun brast i Latter; saa blev de forligte, og Odin tog oven i Kjøbet Tjasses Øjne og kastede dem op paa Himlen og

Frej.

gjorde to Stjerner af dem. — Det blev ellers ikke det lykkeligste Ægteskab, det imellem Njord og Skade, de enedes kun daarlig, thi Njord vilde altid være i Noatun ved Havet, hvor han hørte til, og Skade vilde, at de skulde bo oppe imellem Fjeldene, i Trymhjem, hvor hendes Fader havde haft sit Bosted; saa forligtes de paa det Vilkaar, at de skulde bo ni Døgn ad Gangen paa hvert Sted, men da Njord kom hjem til Noatun efter at have været sine ni Døgn imellem Fjeldene, brød Trætten løs igjen, han vilde ikke mere derop; Ulvenes Tuden var led i Sammenligning med Svanernes Sang, sagde han, men Skade sagde, at hun kunde ikke sove ved Stranden for Maagernes og de andre Søfugles Skrig, og Enden blev da, at de flyttede fra hinanden og boede hver for sig. Hun foer op i Fjeldene, hvor hun løber paa Ski og jager Dyr med sin Bue, men Njord sidder i Noatun og raader for Vind og Vejr.

Njord hørte ikke til Aserne, men var af Vanernes Æt. Hvad Vanerne egentlig betyde, er det vanskeligt at sige; de ere guddommelige Magter som Aserne, ligesom disse gode Magter i Modsætning til Jætterne og de med dem forbundne og beslægtede Væsner, men alligevel ere Aser og Vaner, om vi maa bruge dette Udtryk, to forskjellige Folkefærd. Der var Kamp imellem dem, og de hærgede hinandens Lande, til de omsider sluttede Fred og gave hinanden Gisler. Paa den Vis kom Njord, Vanernes berømmeligste Mand, da til Aserne, og fra den Tid af holdtes Freden imellem dem, men ved Tidens Ophør vil han komme tilbage til Vanerne. Utallige ere de Gudehuse, han raader for; god er han at paakalde for den, der vil sejle eller fare paa Fiskefangst, thi han raader for Vindens Gang og stiller Sø og Ild. Han er saa rig paa Gods og saa gavmild, at han kan give Alle dem, som paakalde ham. Hans Bolig hedder Noatun d. v. s. Skibenes Land, thi det er kun Havet nærmest Land, han raader for, paa det vilde Hav længere ude hersker Ægir og Ran.

Da Njord boede blandt Vanerne, var han gift med sin Søster, thi det var lovligt der, men hos Aserne gjaldt ikke den Lov. Med hende havde han to Børn, der fulgte med ham til Asgaard, Freja, som vi alt have omtalt, og Frej, den herligste blandt alle Guder, som hans Søster blandt Diserne.

Frej raader for Regn og Solskin og derved for Jordens Grøde; vil man have Fred og gode Aar, da faar man paakalde ham; thi vel er han ogsaa snild og dygtig i Strid, men frem for alt dog Fredens og Agerbrugets Ven; han kaldes den boldeste af de Bolde i Asernes Gaarde, og der siges om ham, at han hverken volder Mø eller Kone Graad, og løser Enhver af hans Baand; derfor elskes han ogsaa af Alle. Hans Bolig var Alfehjem; den fik han af Guderne som Tandfæ, da han fik sin første Tand. Skibet Skibladner, der altid havde Medbør og sejlede baade gjennem Luft og Hav og kunde foldes sammen saa lille, at det kunde ligge i Lommen, var hans; hans var ogsaa Galten Gyldenbørste; naar han om Natten red igjennem Luften paa den, lyste det af dens Børster, det kaldte Folk for Kornmod. Efter Frej har Fredagen sit Navn ligesom Tirsdagen efter Tir eller Tyr, Onsdagen efter Odin og Torsdagen efter Thor.

Ludvig Holberg.

Af Bendix Hansen.

(Sluttet.)

Nu kom der en urolig, higende og søgende Tid. Kræfterne gjærede og voxede i ham, og Skjalden modnedes til sit store Kald. Det var umuligt for ham at slaa sig til Ro herhjemme, fordybende sig i Tidens spidsfindige, ufrugtbare og døde Lærdom, han maatte ud i Verden, ud i Livet, gjøre sig bekjendt med de forskjellige Folks Tankesæt og Livsform, med deres Lyder og Dyder, og derfor gjorde han en hel Del Udenlandsrejser. Imedens han paa denne Maade studerede Folkelivet, studerede han lige saa ivrigt Folkeslagenes Historie og gjorde sig bekjendt med deres Sprog, og saaledes blev han en ualmindelig lærd Mand — ualmindelig; thi hans Lærdom var folkelig, og det var et Særsyn i hine Tider. Han rejste mest til Fods, dels af Sparsommelighed, dels for at styrke sit svage Helbred, og sit Underhold tjente han ved at undervise i Musik og de levende Sprog; men synderlig stiv i Fransk var han dog nok ikke; thi en fransk Pige skal en Gang have sagt, at han talte Fransk som en tysk Hest, og det var jo ikke meget smigrende.

Aar 1718 blev han udnævnt til Professor ved Kjøbenhavns Universitet; men endnu havde han ikke drømt om, at han var Digter, „skjøndt", som han selv siger, „jeg levede i en By, hvor der hvert Aar fødes flere Poeter end Fluer i September", derimod havde han skrevet en Del historiske Bøger, og de vare anderledes jævne, friske og fornøjelige at læse, end dem man var vant til; men just derfor var der Nogle, der ikke kunde lide dem, og blandt disse var en Professor, der hed Anders Høyer. For at vise, hvorledes Holberg, efter hans Mening burde have skrevet, udgav han i en Fart en kortfattet, tysk Danmarkshistorie, og i Fortalen kalder han de gamle Historikere Sladderhanker, de nyere Fuskere og Holberg en Tyv, og saa var man strax inde i en hed Strid, der fortsattes i flere Smaaskrifter. Da udkom pludselig, „som et Lyn fra klar Himmel" Holbergs „Peder Paars". Det var et Digt, saa mærkværdigt nyt, saa mageløst vittigt, klart og forstaaeligt, at det snart blev en Folkebog, som Alle maatte læse, og den læstes igjen og atter

igjen, indtil man kunde den udenad, og alligevel vedblev den at være lige fornøjelig; den Bog kunde man ikke blive kjed af.

Den blev trykt 3 Gange i halvandet Aar og den oversattes i næsten alle Europas Sprog. Aldrig tidligere havde nogen dansk Bog, vundet et sligt Bifald, og aldrig havde nogen dansk Bog, fremkaldt et Røre og vakt saadan en Forbittrelse, som „Peder Paars". Det var Samtidens Usandhed og Taabeligheder han i dette Digt blottede og gjorde Nar ad, og de, der følte sig ramte, det var mest de Lærde, rejste sig harmslagne imod ham, men de vare afmægtige imod den Latterstorm, Holberg havde fremkaldt. Da de ingen anden Udvej saa, klagede de til Kongen, for at han skulde tage dem under sin mægtige Beskyttelse imod Holbergs Vid og Lune, og „Peder Paars" blev underkastet Drøftelse i Kongens Raad; men Frederik den 4de erklærede, at det var et meget morsomt og uskyldigt Skrift og saa fik det Lov at passere.

Nu havde Holberg fundet sig selv; nu var han Digter. Han skrev ikke flere Heltedigte, som „Peder Paars", men 1722 aabnedes i Kjøbenhavn den første danske Skueplads, og dertil skrev han Komedier, i hvilke han skildrede Folks og Tidens Vrangsider saa morsomt og træffende, at man ret fik Ojnene opladte derfor, og Komediehuset gjenlød af en ustandselig Jubel og Latter, hver Gang hans Stykker bleve spillede, og det skete ofte; thi man havde intet Andet, der var værd at ses og høres i Sammenligning med Holbergs Stykker.

Holbergs første Komedie var „den politiske Kandestøber", hvori han viser, hvor naragtigt det er, naar Folk i deres Indbildskhed og Dumhed snakker klogt om og dømmer over Ting, som de slet ikke forstaa sig paa, og hvor latterligt hjælpeløse slige Folk staa, naar de kaldes til Handling i Stedet for til Snak. Derfor ender Stykket ogsaa med dette Vers:

„Vi Ovrighed med Munden slaa
Kan dog selv Intet gjøre;
Et, er et Søkort at forstaa,
Et Andet, Skib at føre!"

Det blev for vidtløftigt, her at omtale alle Holbergs Komedier, og det behøves vistnok heller ikke, da de fleste af vore Læsere ganske vist kjender dem, og hvem der ikke gjør det, vil let kunne faa dem at læse, da de findes omtrent i ethvert Sognebibliothek, og jeg vil derfor indskrænke mig til kortelig at omtale nogle Enkelte.

Holberg var af en mærkværdig sund og stærk aandelig Natur, og han staar næsten som et Underværk i sin Tid. Ethvert Menneske er jo til en vis Grad et Barn af sin Tid og glider derfor uden selv at vide det og ofte uden at tænke derover med sin Tids Strømning, og det er sjældent, saare sjældent, at Nogen kan blive staaende midt i den stride Strøm, standse den og tvinge den til at gaa i en anden Retning. Det kan kun de med de store Kræfter, Tidernes og Folkenes Stormænd; men det kunde Holberg. Han havde et forunderligt klart Blik for Daarskaben og Usandheden og en dyb Forstaaelse af Folkenaturens Sandhed og Trang, og han greb det ypperligste Vaaben, der er givet Menneskeslægten til at slaa Trolde til Jorden med, nemlig Latteren; thi naar man kan le ad det Onde, saa har det tabt sin Magt, saa ser man det i hele sin Jammerlighed, og naar Latteren klinger, saa er Fortryllelsen løst, og Livet kan atter begynde at udfolde sig frit, som det hedder i vore gode gamle Kæmpeviser.

Der var især to Stænder, som Holberg tog fat paa; det var de Lærde og Officererne, og det var ogsaa dem, der trængte mest til at ombannes, da de kuede to Hovedretninger af Folkelivet, nemlig Oplysningen og selvstændig Danskhed. Det latinske Skolevæsen med dets opskruede Lærdom angreb han kjækt i „Peder Paars"; men det mægtigste Slag fik det i „Erasmus Montanus"; thi i denne Komedie, led det et Nederlag, som det aldrig kunde forvinde. Den storpralende tyske Officersstand, der paa den skammeligste Maade hundsede Danmarks Sønner, skjøndt den bestod af usle og jammerlige Personer, tog han under Behandling i „Jakob v. Thybo eller den stortalende Soldat", og i „Didrik v. Menschenschræk" med hans Tjener Kristoffer Maurbrecher, to stakkels Pjalte med forfærdelige Navne. Det er naturligvis slet ikke behageligt, at blive fremstillet paa Skuepladsen, aldeles som man er, og saaledes gjort til Gjenstand for Latter og Spot, og vi kunne derfor let begribe, at Holberg fik mange bitre Fjender. Man har bevaret Fortællingen om en lille Begivenhed, der træffende viser, hvor prægtigt Holberg forstod at møde og tilbagevise sine Fjenders smaa Angreb. En Dag mødte han to Officerer, der ikke vilde gaa tilside for ham, skjøndt han havde Fortovsret. „Jeg gaar ikke af Vejen for en Nar!" sagde den Ene. „Da gaar jeg saamæn af Vejen for to!" svarede Holberg med et Smil, idet han hilsede høfligt og gik til Side.

Da Kristian den 6te blev Konge, blev den danske Skueplads lukket, og al Livsglæde fordømt som Synd og Ugudelighed, og saa tog Holberg fat paa andre Arbejder, som der ogsaa var Trang til. Han skrev Historie, Danmarks Riges Historie, Kirkehistorie, Helte- og Heltindehistorier og en jødisk Historie. Det var lutter gode og fornøjelige Bøger, der fremfor nogen anden, fandt Vej til Folket og lærte dem at kjende sig selv. Desuden skrev han en Del Smaastykker, som han kalder „Epistler" (Breve), hvori han paa en morsom Maade udtaler sin Mening om mange forskjellige Forhold og Ting. Et af hans betydeligste Arbejder er dog „Niels Klims underjordiske Rejse"; thi i denne Bog „fremdrages næsten alle menneskelige Forhold for Betragtningen, afførte det falske Skin, som Indbildning eller Vane har

laant dem, og den fatteligste Visdom meddeles i den vittigste Indklædning". Da Kristian den 6te døde, og Skuepladsen igjen aabnedes, skrev han atter Komedier.

Det var i det Hele Holbergs store Opgave at blotte og revse det Usande og bane Vej for det Sande; Livet, der laa i Dvale under Tidens Unatur, vilde han have frem, og derfor lærte han Folket at kjende sig selv. Derfor skrev han sine Komedier, derfor skrev han sine Historier, derfor skrev han Dansk og hans Gjerning bar tusindfold velsignede Frugter.

Han var en jævn og ligefrem Mand, simpel og tarvelig i Levemaade og Klædedragt og iagttog i alle Henseender den strængeste Orden. Han stod op, spiste, arbejdede og gik til Sengs til bestemte Klokkeslet, og han tog sjelden Del i Gjæstebud eller anden Tidsfordriv. Han blev aldrig gift, skjøndt han vel kunde have havt Raad dertil; thi han tjente saamange Penge ved sine Bøger og fin Sparsommelighed, at han blev en rig Mand og kunde kjøbe Godser med ialt over Tusinde Tdr. Hartkorn. Hans Ejendom ophøjedes til Baroni og han selv til Baron, hele Godset, hele hans store, kostbare Bogsamling og 15,000 Daler skjænkede han til Sorø Akademi.

Han døde i Kjøbenhavn 1754 og blev, skjøndt han altid havde været svagelig, 70 Aar gammel. Da han laa paa sit Dødsleje, sagde han: „Jeg har hele min Levetid stræbt efter at være en nyttig Borger; derfor vil jeg gjerne dø, da jeg mærker, at mine Aandskræfter ikke længer ville staa mig bi". Og paa hans Ligkiste stod skrevet: „de store og mange Værker med hvilke han berigede og prydede sit Fædreland, endog til Misundelse og Forundring for Fremmede, le ad Døden og Graven. Holberg lever og er i Alles Munde, hans Rygte grønnes altid og skal voxe hos vore Efterkommere". Og disse profetiske Ord har den svundne Tid stadfæstet, endog dette om „Misundelse og Forundring for Fremmede"; thi Tyskerne, der har den slemme Egenskab, at ville tilvende sig Alt, hvad der er Ualmindeligt, Stort og Herligt, har ogsaa villet „anektere" Holberg og gjøre ham til „en nordtysk Digter;" men deraf kunne vi le; thi aldrig har Danmark havt en Digter mere Dansk end Fader Holberg, og derfor kunne vi frejdigt synge med Chr. Wilster:

„Saalænge som derfor med Liv og med Aand
Den Danske kan synge i Lunden,
Saalænge som ikke hans Smilebaand
Af Moden i Knuder er bunden;
Saalænge en Draabe gammeldags Blod
Kan Vej gjennem Hjerterne finde;
Saalænge som Bøgen ved Sorø slaar Rod,
Skal leve vor Holbergs Minde!"

Lapperne.

Den nordligste Del af Sverrig og Norge, samt tilstødende Dele af Rusland, udgjør et raat, vildt Land, med lave Bjergaase adskilte ved Sletter, opfyldte af Moser, Søer og Sandstrækninger. Det er Lapland.

Vi have tidligere (forrige Aargang Side 307 og 8) omtalt det tamme Rensdyr som lever i disse Egne, og er Befolkningens vigtigste Husdyr, og skulle i Dag bringe et Billede af dette haarde Lands Befolkning Lapperne, der næppe udgjør 30,000 Sjæle. De have et eget mærkeligt Sprog, som ikke er beslægtet med noget andet europæisk Tungemaal, ere smaa, lave, sorthaarede Skikkelser, med kraftige, hærdede og meget smidige Lemmer. De have en naturlig Godmodighed og Fredsommelighed ere temmelig ligegyldige og rolige, saa at de hverken have synderligt fremtrædende Dyder eller Lyder, men lever et forholdsvis lykkeligt Liv i meget tarvelige Kaar, og de elske derfor deres Fædreland, trods Fattigdommen og de haarde Livsvilkaar det byder. At megen Urenlighed og Overtro hersker blandt dem, er derfor ikke saa underligt, især da deres Omvendelse til Kristendommen ikke ligger saa meget langt tilbage i Tiden, og meget af det gamle Hedenskabs religiøse Vildfarelser endnu hænger ved dem i Form af mange Haande Overtro.

Renen er, som tidligere omtalt, deres største Rigdom og uden dette Dyr vilde Landet være ganske ubeboeligt for Mennesker. Lapperne garver dens Hud og gjør Traad af dens Sener. Men de forstaa ogsaa at væve Tæpper paa en oldtidsmæssig Vævestol, ligesom de kunne strikke Vanter med pæn Udsyning og forfærdige de Klædningsstykker, som de bruge, meget net. Mændenes og Kvindernes Klædebragt er temmelig ensartet, idet de bære Huer og lange pelslignende Overkjoler, lange Benklæder og Læderstøvler. Stoffet er groft Uldtøj eller Pelsværk. Der findes tre adskilte Stammer, eller Slags, Lapper, nemlig Skovlapper, der væsenligst ere Jægere, Sølapper ved Kysten der ere Fiskere, de fattigste af dem alle, og Bjerglapper, der ere de anseligste og rigeste, takket være Rensdyret, som gjør Bjerglapperne til et uroligt Nomadefolk uden blivende Sted.

Lidt om Torvemosernes Dannelse og Betydning.

Paa en botanisk Udflugt forleden Dag besøgte jeg Gaardejer Hans Jensen, som jeg af og til plejer at se ind til, naar min Vej fører mig forbi hans Gaard. Da jeg kom ind til ham, var han just i Begreb med

at gaa ud for at se til sine Folk, som arbejdede i hans Tørvemose, og han indbød mig til at gjøre sig Følgeskab. Vi fandt Alle i fuld Virksomhed her, og efter at vi en Tid havde seet paa de forskjellige Arbejder, gik vi atter tilbage til Gaarden. Det var meget naturligt, at vor Samtale paa Hjemvejen kom til at dreje sig om Moserne, og Hans Jensen, som er en meget videbegjærlig og forstandig Mand, bad mig fortælle sig lidt om Mosernes Dannelse og Oprindelse. Det Lidet, som jeg ved denne Lejlighed fortalte ham, gav ham Lyst til at høre Mere herom, og jeg maatte love ham at fortsætte en anden Gang. Da jeg ved, at Hans Jensen holder Husvennen, vil jeg indfri mit Løfte til ham ved at fortælle lidt om denne Sag i dette Blad i Haab om, at det maa kunne interessere Læserne.

Jeg vil da strax bede Læserne om i Tanken at følge mig ud i en Mose, og da vor Vandring som sagt kun sker i Tanken, have vi jo frit Lov til at vælge hvilkensomhelst vi ville, uden først at spørge om Tilladelse og uden at frygte for at træde hverken Pers eller Povls Ejendomsret for nær. Vi ville da helst vælge en udtørret Mose, som Læserne altsaa trøstig kunne følge mig ned i uden at frygte for at faa vaade Fødder og Snue. Ankomne paa Bunden af Mosen ville vi strax tage dens lodrette Vægge, som omgive os paa

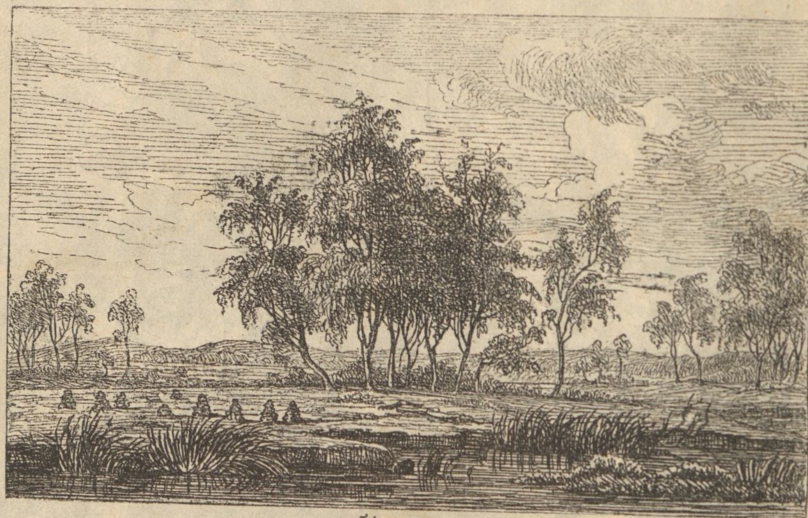

Bjerglapper i Højtidsdragt.

alle Sider, i nærmere Øjesyn. Vi se da, at disse Vægge ere dannede af brun Tørvejord, hist og her afbrudt af større og mindre Træstammer. Tørvejorden bestaar af Rester af Planter, og hele Mosen er altsaa udelukkende sammensat af Plantedele. Tørven, som vi brænde i vore Kakkelovne og Komfurer er derfor ikke andet end Levninger af Planter, der langt tilbage i Tiden voxede i Moserne og deres nærmeste Omgivelser. Disse Plantedele ere altid ordnede i Lag, der dog som oftest ikke tydeligt kunne skjelnes, men i en udtørret Mose, som vi have gjort til Gjenstand for vor Undersøgelse, kan man dog ret godt se dem. Hvert enkelt Lag angiver den Tilvæxt af Plantedele, som Mosen har faaet i Løbet af et Aar, og ved at tælle disse Lag kunne vi altsaa bestemme den Tid, som der er hengaaet med dens Dannelse, ligesom vi, ved at tælle Aarringene i Tversnittet af en Stamme, kunne bestemme Træets Alder.

Enhver Mose har fra først af været et Bassin eller en større eller mindre Fordybning fyldt med stillestaaende Vand, hvis Overflade efterhaanden blev bevoxet med Vandplanter som Skovgræs, Aakander, Vandax og flere andre. Disse Planter fik dog ikke ret længe Lov til at voxe i Ro og Fred der, men bleve snart fortrængte af forskjellige Mosarter, især Tørvemos (Sphagnum) og Endeknop (Hypnum), som hurtigt

dannede et Tæppe over Vandet, medens de andre Planter, som ikke mere kunde faa det fornødne Lys og Varme, efterhaanden visnede og sank til Bunds. Mosarterne hævdede deres Herredømme i Moserne gjennem et langt Tidsrum; den ene Slægtfølge af Mos afløste den anden, de visnede Mosser sank til Bunds og affatte sig her lagvis, hvorfor den egentlige Tørvejord og især den af Tørvegraverne saakaldte „Svamp" udelukkende bestaar af Mosarter. Saaledes vedblev Lagdannelsen, indtil Mosen omsider blev aldeles opfyldt. Det følger naturligvis af sig selv, at de nederste Lag maatte blive stærkest sammentrykkede paa Grund af det store Tryk, som de øvre Lag og Vandet udøvede paa dem. Foruden Mosarterne og de førnævnte Planter træffe vi ogsaa andre Plantedele i Moserne, og jo nærmere vi komme til Mosens Rand, desto mere tiltager Antallet af disse, da de hidrøre fra Planter, som voxede i Mosens nærmeste Omgivelser. Vi kunne ikke alene finde Blade, Bladstilke, men Stængler og hele Frugter, ja som før nævnt endogsaa hele store Træstammer. Naar vi undersøge den Stilling, hvori Træstammerne ligge i Moserne, finde vi altid, at de vende Toppen eller Kronen ind efter mod Mosen og Roden nærmest mod Randen. Heraf kunne vi slutte os til, at de maa være bukkede under for Tidens skarpe Tand, og de faldt derfor meget naturligt til den Side, hvor Grunden var mest løs, altsaa udad mod Mosen eller rettere sagt i denne. Denne Dannelse af Moserne er gaaet meget langsomt for sig og har optaget et langt Tidsrum, som vi uden Overdrivelse godt kunne anslaa til flere Tusinde Aar.

Skovmose.

De Moser, som vi ved denne Fremstilling nærmest have havt for Øje, ere de saakaldte Skovmoser, der forekom over alt i de store sammenhængende Skove, som i Fortiden bedækkede den største Del af Danmark. Foruden Skovmoser have vi her i Landet ogsaa store Kjærmoser og Lyngmoser. De første ere dannede ved Randen af Aaer, Søer eller Fjorde, og Tørvejorden i dem bestaar især af forskjellige Halvgræsser, Siv, Rør samt Endeknop. Lyngmoserne, der især forekomme i Jylland, ere næsten udelukkende dannede af Tørvemos, som dog senere efter Haanden er bleven fortrængt af Planter, der henhøre til Lyngfamilien, f. Ex. Moselyng, Hedelyng, Tranebær og Bøller. Til Lyngmoserne høre f. Ex. den store og den lille Vildmose i Jylland samt Holmegaardsmosen paa Sjælland. Enkelte Steder her i Landet f. Ex. i det nordlige Jylland og ved Tidsvilde i Nærheden af Frederiksværk ere Moserne efterhaanden blevne aldeles dækkede af Flyvesand. Trykket af dette har presset Tørvejorden overordentlig stærkt sammen, og fra disse Moser hidrøre de saakaldte Mostørv, der have saa stor Lighed med Brunkul, at de næsten ikke kunne skjælnes fra dette.

Med Hensyn til Mosernes Betydning for os vide vi jo Alle, at de ere af stor praktisk Betydning ved at forsyne os med Brændsel, men de have ogsaa en stor Interesse for os i videnskabelig Henseende. Da denne Betydning næppe er alle Læserne bekjendt, vil jeg fortælle dem lidt herom.

For en Del Aar tilbage i Tiden, vidste man omtrent slet Intet, om hvorledes Plante- og Dyreverdenen var her i Fortiden, idet man kun havde løse Gisninger at støtte sig til. Nu ved man derimod god Besked herom, og de store og heldige Resultater, som man er kommen til i denne Retning, skyldes ene og alene en grundig Undersøgelse af Moserne. Det var vor Landsmand, den bekjendte Naturforsker, Professor Steenstrup, som med Iver og Dygtighed foretog disse Mose-Undersøgelser, og med stor Klarhed og Skarpsindighed har han tillige fremstillet Resultaterne heraf. Moserne indeholde nemlig en stor Mængde Levninger af Planter og Dyr fra Oldtiden, og disse Dele ere paa Grund af den saakaldte Humussyre eller Muldsyre, der har den mærkelige Egenskab, at den beskytter Alt, som bliver gjennemtrængt af den, mod Opløsning, blevne bevarede i en saadan Tilstand, at man ved Hjælp af dem med Bestemthed har kunnet paavise hvilke Planter og Dyr der fandtes her for Tusinder af Aar siden. Som allerede omtalt, bestaar Tørvemassen udelukkende af Plantedele, der ere ordnede lagvis, saaledes at de dybeste eller nederste Lag ere de ældste. Da disse Lag indeholde Stammer, Blade og Frugter af Fyr, Bævreasp og Birk foruden en Del andre Planter, kan man heraf med Bestemthed slutte sig til,

at Skoven her i Oldtiden maa have bestaaet af Fyr, hist og her blandet med Bævreasp og Birk. Fyrren blev senere aldeles fortrængt af Egen, af hvilken man finder Levninger i de øvre Lag i Moserne, og Egen er tildels atter bleven fortrængt af Bøgen, som jo nu er vort vigtigste Skovtræ. Foruden Levninger af Planter har man ogsaa i Moserne fundet Knokler og Horn af Dyr, og ved at undersøge disse er man kommen til sikker Kundskab om Dyreverdenen her i Oldtiden. Disse Undersøgelser have vist, at der paa den Tid fandtes en Mængde vilde Dyr her, som nu forlængst enten ere uddøde eller blevne udryddede. Man har saaledes i Moserne, foruden Levninger af de endnu vildtlevende Dyr, ogsaa i stor Mængde fundet Levninger af Bjørne, Ulve, Losser, Vildkatte, Elsdyr, Rensdyr, Uroxer eller Kæmpeoxer, Pukkeloxer, Vildsvin, Bævere, Tjure og Gejrfugle samt Moseskildpadder. Det er heller ikke sjældent, at man i Moserne finder forskjellige Redskaber fra Oldtiden, og disse Fund i Forbindelse med Fundene i Kjøkkenmøddingerne, Jættestuerne og Gravhøjene sætte os i Stand til at danne os et klart Begreb om det Kulturtrin, som Nordens ældste Beboere stode paa.

Læserne se altsaa heraf, at Moserne have en Betydning i videnskabelig Henseende, som er af ikke ringe Vigtighed. De ere, som Professor Steenstrup saa træffende har sagt, „at betragte som Landets store Aarbøger, der i mange Retninger oprulle Billeder fra dets Fortid for os".

A. P. C. Toepfer.

Den gamle Stenslager.

Af Zakarias Nielsen.

Der sidder han henne, det gamle Pus,
i Faareskindskofte, med lodden Kabus
og Knæbind og Træskostøvler.
Mens Hammeren knuser Sten for Sten,
og Haanden fjerner dem en for en,
han sidder saa smaat og vrøvler.

Halvt hældende op mod det store Træ
staar Langhalms-Skjærmen, som yder ham Læ
for Regnens Draaber og Blæsten.
Ved Siden til Højre hans Madkurv staar
— imellem han tager en lille Taar;
den varmer der inden for Vesten!

Paa Vejen ruller der Læs paa Læs;
snart kommer en Bonde med Svin og Gæs
og snart en Slagter med „Kalle".
Den Gamle tager i Huen et Tag
og nikker og hilser: „God Dag! god Dag!"
— han kjender dem magelig Alle.

„Ja det er nok mig, I takke kan,
at Vejen er lavet saa godt i Stand,
I skylder mig mer, end I tænker!"
— Saa smiler i Skjægget han stolt og klog
og retter i Vejret sit gamle Skrog,
mens Hamren en Stund han sænker.

Den ene Dag som den anden gaar —
der har han nu siddet i tredive Aar
i Sol og i sludfulde Dage.
Til Hustru og Smaa han skaffede Brød,
og led han stundom end selv lidt Nød,
man hørte ham aldrig klage.

Ej trykkes af nogen Brøde hans Sind,
hans Hjerte er friskt, og Vejr og Vind
har hærdet hans Sener og Nerver.
Og Tro han har paa sit Arbejds Værd:
„Hvor finder man saadan en Vej som her,
hvor finder man saadanne Skjærver!"

Nuvel! han er kun et gammelt Pus
i Faareskindskofte, med lodden Kabus
— ej højt han i Samfundet knejser.
Men se — han fylder en Plads dog ud,
og det kan være, han staar for Gud
over mangen Konge og Kejser.

Husflid.

Husflidens arbejdsopdragende Magt.

I et nyligt afholdt Foredrag om Husfliden i Sverrig siger C. Ahlhorn: „Hvad den mandlige Husflid angaar, saa er det denne som tiltrænger en grundig Vækkelse. Medens Kvinderne i de lange Vinteraftener ere flittigt sysselsatte med Arbejde i en eller anden Retning, sidder sædvanlig største Delen af det mandlige Personale efter at Skumringen er indtraadt og Kreaturrøgten er afsluttet, hele den lange Kveld i al Ro og Mag omkring Skorstenen, eller ogsaa ligge de sovende paa Bænkene. Saadanne Exempler virke naturligvis meget uheldigt paa den opvoxende Slægt. Naar Børnene se Forældre eller Sødskende stadigt sysselsatte med et eller andet Arbejde vænne de sig til at betragte Fliden som noget naturligt nødvendigt; de ville da heller ikke gaa med tomme Hænder og intet bestille. Saaledes opvoxer Arbejdsomhedens Dyd hos dem ved Siden af en Dygtighed og Evne til at hjælpe sig selv som i en modnere Alder kommer dem vel til Gode. Naar Børnene tidlig tilholdes at gjøre Nytte, udvikles deres Haandelag og Forstand, saa at de tilegne sig den ene Færdighed og Haandtering efter den anden, og man gjenfinder ikke hos saadanne Folk den Klodsethed og Mangel paa Evne til at hjælpe sig ved Forfærdigelsen af de simpleste Redskaber, eller i andre Gjøremaal, som desværre endnu saa ofte ses hos vore Gutter af de højere Samfundsklasser".

Hvor passer ikke denne Udtalelse paa vore danske Forhold? Udgiveren af „Husvennen" har paa mange Steder i sine Foredrag om Husflidssagen fæstet Opmærksomheden skarpt paa dens Betydning for Barnets Arbejdsopdragelse og paa Exemplets Magt i det huslige Liv i denne Retning. Maatte blot mange Forældre og Husbonder ret klart indse Husflidens arbejdsopdragende Magt hos Ungdommen!

Arbejdet adler.

Ved Landbrugs- og Industrimødet i Mariestad i Sverrig, der afholdtes i August Maaned, fandtes i Husflidsafdelingen en arbejdende Husflidsfremstilling hvor 26 Personer dagligt for de Besøgendes Øjne udførte ligesaa mange Husflidsarbejder, blandt hvilke Frøken Luise Sparre tildrog sig særlig Opmærksomhed ved sit Bord som en dulig Kniplerske. Ved Festmaaltidet ytrede hendes Fader, Greve Sparre, at han havde sat hende der „derför att det numera endast är arbetet som adlor".

Bognyt.

Geografiske Forskrifter af Chr. N. Bech. Den Samling af geografiske Forskrifter, som den flittige Forfatter, Skolelærer og Dannebrogsmand Bech i Nyde har udgivet, har været benyttet i mange Skoler og har ogsaa fra Skolerne banet sig Vej til ikke faa Hjem. Der foreligger Vidnesbyrd om, at man baade i Skole og Hjem har været glad ved disse Forskrifter. Det omtalte Apparat er ogsaa et særdeles hensigtsmæssigt Læremiddel, der giver den dygtige Lærer fortrinlig Lejlighed til at tale med Børnene om Mangt og Meget, som kan være gavnligt med Hensyn til disses aandelige Udvikling, samtidig med, at det kan berige dem med flere nyttige Kundskaber. — Forskrifterne kunne derfor paa det Bedste anbefales til Udbredelse i Landets forskjellige Skoler. Kunde den smukt skrevne Samling skaffe sig ret Indgang i Hjemmene trindtom, vilde den sikkert kunne være til megen Nytte baade for Ældre og Yngre.

Smaating.

Jordens Overflade. Man har sammenlignet Ujævnhederne paa Jordens Overflade, Bjerge, Dale, Bygninger o. desl. i deres Forhold til hele Jordklodens Størrelse med de smaa Forhøjninger og Prikker paa en Appelsin, og denne Sammenligning er meget træffende. Det største Bjerg paa Jorden, Everet i det asiatiske Bjergland Himmalaya, er 27,212 Fod, altsaa noget over en Mil højt, hvilket udgjør omtrent en 1700 Del af Jordens Gjennemsnit; og dette mægtige Bjerg vilde paa en Skoleglobus med 17 Tommers Gjennemsnit ikke blive højere end omtrent Hundrededelen af en Tomme. Dersom man paa en saadan Globus vilde fremstille en nøjagtig Afbildning af vor Jord og dens Fastland, da maatte det tørre Land fremstilles ved Hjælp af almindeligt Skrivpapir, idet saa de ubedækkede Steder vilde fremstille Havet; Højlandene og Bjergkjæderne vilde kun udkræve et Par Lag tyndt Silkepapir, og kun de højeste Bjerge maatte betegnes ved ubetydelige Sandskorn.

En god Tak for Mad. Den store Sheridan gik en Gang ind til en Parykmager for at bestille sig en Paryk. Efter at der var taget Maal, indbød Parykmageren den almindelig afholdte Mand til at nyde nogle Forfriskninger i hans private Lejlighed. Værten viste sig saa gæstfri, at Sheridan blev helt bevæget derover. Da de rejste sig fra Bordet og skulde sige hinanden Farvel, sagde Sheridan:

„Efter nærmere Overlæg bryder jeg mig ikke om nogen Paryk". Overrasket udbrød Parykmageren: „Men, Du store Gud! Jeg er da vel ikke, mig selv ubevidst, kommen til at fornærme Dem, Hr. Sheridan?" „Nej, paa ingen Maade", svarede denne; „De er en Hædersmand. Og jeg siger Dem endnu en Gang, at De ikke skal gjøre nogen Paryk til mig, thi jeg vil aldrig kunne betale Dem den. Jeg vil hellere henvende mig til en af Deres mindre værdige Standsfæller".

Om Insekternes Muskelstyrke har en fransk Naturforsker anstillet følgende Forsøg. I en let Æske, som blev anbragt paa Vingedækket af en stor Hornbille, lagde han lidt efter lidt smaa Sandposer, indtil den samlede Byrde udgjorde $2^1/_4$ Pd. Billen var bleven stillet paa en jævn Flade, og uagtet dens Byrde var 315 Gange saa stor som dens egen Vægt, kunde den dog stadigt bevæge sig fremad under Byrden.

Brevvexling.

Hr. P. Er. i Ids. At De først midt i Kvartalet modtog de 5 Exemplarer er Husvennens Expedition aldeles uskyldig i, da de vare indmeldte og indsendte til Postexpeditionen i Kjøbenhavn i rette Tid.

Friexemplarer. I Anledning af flere Forespørgsler bedes bemærket, at Enhver der bestiller 10 Exemplarer af Husvennen, kan fordre det 11te udleveret frit, hos vedkommende Boghandlere, som en Gang for alle ere tilstaaede $^{11}/_{10}$ i dette Øjemed. Gjennem Postvæsenet kan derimod kun erholdes Friexemplar tilsendt, naar der til **Udgiveren** indsendes Postkvittering for at 10 Exemplarer ere bestilte. Indsenderen vil da snarest i Løbet af 14 Dage erholde sit Friexemplar sendt gjennem vedkommende Postkontor.

C. C. i Sb. Oversættelser anvendes kun lidet, og Husvennen er allerede i denne Retning rigeligt forsynet med Medarbejdere.

Chr. N. i O—r. Er forsynet i denne Retning og kan ikke anvendes.

Mærkepinde. Alle Forespørgere meddeles, at deres Breve ere indsendte til vedkommende Bestiller i Kjøbenhavn, fra hvem de kunne vente Svar og Prøver.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 7. | Søndagen d. 15. November. | Kjøbenhavn. 1874.

Johannes Evald.

Af Bendix Hansen.

Ludvig Holberg er den danske Digtekunsts Fader. Det var ham, der ved sine friske, frejdige og morsomme Skildringer af Tidens Skrøbeligheder, der som en kaad Foraarsvind suste hen over vort Fædreland, løftede og adsplittede de fremmede Pjalter og smeltede det gamle tykke Lag Vintersne, hvorunder Danskheden laa i Dvale. I Kæmpeviserne, som den Gang vare trængte tilbage til Fattigmands Stue, synges der ofte om Trylleharpen, hvis Klang løser det i Troldomsslummer bundne Liv og atter faar det til at strømme frit og fyldigt, og en saadan Harpeklang begyndte atter at tone henover Danmark, da Holberg stemte op; thi Trylleharpen er Digtekunsten. Holberg er Banebryderen; thi han fik Folk til at le, og naar Latteren bryder frem, saa har det Onde tabt sin Magt; derfor kunne vi nu synge:

„Og just som de mente, hun var i Baand og Bast,
da lo hun saa hjerteligt, at alle Lænker brast!"

Han ryddede op i alt det gamle Skrammel og jævnede Grunden, og det er hans store Betydning; men saa skulde der bygges op, og dertil maatte andre Kræfter. Nu skulde det vise sig, om den Aand, der i Oltiden havde frembragt Stordaad, Saga og Sang, atter mægtede at arbejde sig frem til Klarhed i Daad og Sang, der stedse følges ad, og skabe en ny Tid, og Gudsfrygt, den mægtede det; men derfor bør vi aldrig glemme de Stormænd, der i trange Tider led, og kæmpede for Folkeaandens Sag. Det Store fødes altid til Verden under store Smerter, og den første Profet for den vaagnende Folkeaands dybe, mægtige Rørelse var derfor en Smertensmand som ingen af de senere Skjalde; hans Navn var Johannes Evald.

Johannes Evald.

Han blev født i Kjøbenhavn den 18de November

1743. Hans Fader, en Sønderjyde, var en brav Præstemand, men mørk, tungsindig og fjendsk imod al Livsglæde som den Tids Pietister. Hans Moder var derimod en flygtig og letsindig Kvinde, og, som det ofte er Tilfældet med overfladiske Mennesker, kold og haardhjertet. Johannes Evald var en sjælden begavet Dreng; han udmærkede sig tidlig ved sin store Lærelyst og forunderlige Hukommelse. Da han var 11 Aar gammel erklærede hans Lærer, at han ikke kunde lære ham mere, og han blev da sat i Skole i Slesvig.

Han havde arvet Faderens dybe Følelsesliv forbunden med Moderens lette, flyvende Fantasi, men ædlere og mægtigere end hos nogen af disse. Hans Hjerte glødede for alt, hvad der var stort og eventyrligt, og hans Sjæl higede ubevidst fremad imod det Høje. Deraf kom det, at han som Barn vilde stille sig i Spidsen for en Armee af Drenge og erobre Tyrkiet; deraf kom det, at han i længere Tid opfyldtes af Tanken om at drage til Afrika som Missionær og vinde Martyrkronen; og deraf kom det, at han prøvede at løbe af Skole i Slesvig for at komme tilsøs, strande alene paa en ubeboet Ø i det vilde Hav og leve der som en Robinson Kruso. 1758 blev han Student og kort efter saa han for første Gang den dejlige Arendse (Hulegaard) og blev forelsket; det blev ikke blot til ungdommelig Sværmeri, men en dyb, mægtig, begejstrende Lidenskab, der gav hans Liv Retning og holdt ud til hans Dødsstund.

For ham med den højtflyvende Fantasi var det for langsomt, jævnt og almindeligt at naa sin Kjærligheds Maal ad Studeringernes slagne Landevej, og derfor flygtede den 16 aarige Student bort fra Hjem og Fædreland for i Syvaarskrigen som Soldat at kæmpe for sin Arendse og en glimrende Fremtid. Først gik han i prøjsisk Tjeneste som Menig, og siden i østerrigsk, hvor han naaede at blive Underofficer og kunde blevet Officer, om han vilde have opgivet Lutherdommen. Det gik ham for langsomt med Forfremmelserne, og saa flygtede han atter og kom til Kjøbenhavn efter halvandet Aars Fraværelse. Han kastede sig nu med Kraft over Studeringerne og tog efter 2 Aars Forløb theologisk Examen med bedste Karakter.

Hans Livsvej som Præst laa nu jævn og lige foran ham; men da skete en Begivenhed, der som et Lyn knuste alle hans glimrende Fremtidsdrømme og hans hele Livsmaal; Arendse giftede sig med en Anden! Alt styrtede sammen for ham, en forfærdelig Tomhed afløste hans glimrende Livsbilleder, han blev ligegyldig for sin Fremtid og grebes af en Sjælslidelse, som Intet kunde læge, og som han forgjæves søgte at bedøve. Men var det denne Begivenhed, der ødelagde hans borgerlige Fremtid, saa var det ogsaa den, der gjorde Johannes Evald til den store Skjald, som vi elske og beundre; thi under Smerte fødes det Store til Verden.

Saa begyndte han sin Digtervirksomhed. Det var hans Sørgesange over Frederik den 5te, der først ret vakte Opmærksomhed og lod ane hans dybe og rige Digteraand. Det var simple, men dybtfølte Vers, hvori han tolkede sin Sorg over Kongens Død, og de fandt en mægtig Gjenklang i andre Hjerter som et Udtryk for Øjeblikkets bevægede Stemning:

„Hold, Taarer! op at trille,
Og Du, vor Cithar stille!
Nu bæres Kongen bort
Til Graven".

Man har sagt, at det i Evalds Digtning mere er Tonen, Klangen og Stemningen, end Tankerne, der virker saa forunderligt gribende, og det maa saa være; thi hans mægtige Følelse og dybe Hjerteslag er hans Digtnings Kilde. Det er saa med disse Sørgevers, og det er saa i samme Grad med den mest bekjendte af hans Sange: „Kong Kristian stod ved højen Mast i Røg og Damp!" og just ved at Tonerne klinger ud af Ordene, bliver denne Sang saa mægtig.

Holberg havde vel jævnet Grunden og forberedt Folket til dybe Folkelivstoner og store Billeder af Livskræfternes Klang; men Ingen havde endnu grebet Tonen, Ingen havde fremmanet Billederne; der var Evald den Første og blev Oehlenschlægers Forløber, og det maa man ikke glemme. Desuden var det danske Sprog den Gang langtfra saa udviklet som nu. Naar man læser Holberg, saa synes man næsten, at dette danske Sprog kun daarligt egnede sig til at bære bløde og dybe Toner, og det var ogsaa Tilfældet; men det er en af Skjaldenes store Hemmeligheder, at de kunne faa Sproget til at udtale, hvad Ingen havde anet eller tænkt, og just derved udvikles Sproget.

(Sluttes.)

Fra Kirkerensningens Tid.

Et Træk af den danske Prinsesse Elisabeth, Kurfyrstinde af Brandenburgs, Liv.

Efter G. Hiltl ved A. Th. Jakobsen.

Det kurfyrstelige Slot i Berlin blev paa den ene Side begrænset af Floden Spree, hvis Bølger beskyllede den gamle Bygnings Ydermur. Fra Taarnværelset i andet Stokværk havde man Udsigt saavel til Floden og dens modsatte Bred, som til den store Plads foran Slottets Hovedbygning. Dette Værelse havde et ikke prægtigt, men just derfor des hyggeligere Præg. Høje Lænestole, et stort, med rigt Billedskærerarbejde prydet Skab, et Bord i samme Smag og et smukt Brabanter Tæppe udgjorde Bohavet, hvortil sluttede sig en Kobber-Lysekrone, tykke, folderige Gardiner og forskjellige Malerier, væsentlig fremstillende bibelske Personer og Begivenheder.

En skjøn Majaften sad en Dame i Lænestolen ved det aabne Vindue. Hun var iført en mørkebrun ulden Kjole med en bred kruset Halsstrimmel; Haaret var skjult under en Fløjels Kappe. Damen saa ud til at være henved fyrretyve Aar gammel. Hendes Ansigtstræk vare smukke og regelmæssige, hvilket man i det omtalte Øjeblik havde nemt ved at bemærke, da hun netop befandt sig i fuldstændig Ro: hun læste.

Af og til holdt hun op med denne Beskæftigelse; hendes Øjne rettedes da opad, derpaa førte hun sin hvide Haand til Panden og kastede vel ogsaa et Blik ud ad det aabne Vindue; altsammen saadanne Bevægelser, som fremkaldes af en grundig Eftertænkning og ere uadskillelige fra denne.

I saadanne Øjeblikke forandredes da ogsaa den Læsendes Træk; men det syntes altid at være glade Følelser, der gjennemtrængte hende, og undertiden straalede hendes Ansigt af et livsaligt Smil, som om hun i den lille, i Pergament indbundne Bog, som hun holdt i Haanden, havde fundet noget rigtig Herligt og Smukt. Hun var atter ivrig beskæftiget med at læse, idet Bogen hvilede paa hendes Skjød og hun bøjede sig ned over den, da en næsten hvinende Salmesang lød op til hende fra Slotspladsen.

Elisabeth, Kurfyrstinde af Brandenburg, Joachim den Førstes Hustru, thi hende var den læsende Dame, lagde lidt fortrædelig Bogen i Vindueskarmen og saa ud over Pladsen. Rede paa denne vrimlede det af Mennesker, og igjennem den mylrende Masse banede et Optog sig Vej. Forrest i Toget gik Munke med Vorkærter i Hænderne, efter dem fulgte en Præst i Embedsdragt, og derpaa flere Munke, som bare en stor Kiste. Undertiden standsede Toget, hvorpaa Præsten talte til de Omstaaende, medens Munkene toge Sedler op af Kisten og uddelte dem. De, som havde faaet disse Sedler stak saa Penge i en Blikbøsse, som en af Munkene havde paa rede Haand. Hver Gang en Uddeling og paafølgende Indsamling af Penge var til Ende, uddelte Præsten Velsignelser, og de paa begge Sider af Toget med Frelserkors og Faner gaaende Kirketjenere begyndte da en ubehageligt lydende, skurrende Lovsang, hvilken en Del af Tilskuerne strax stemmede i med.

„Et Aflasdsoptog!" mumlede Kurfyrstinden. „Det er i Sandhed en Skjænsel at skulle se Sligt og tie dertil netop nu, da jeg lige har læst saa herlige Ord".

Hun fulgte med Øjnene Optoget, som langsomt bevægede sig hen over Pladsen. Hun saa dog ogsaa Meget, som glædede hende. Det overvejende Antal af Seddelkjøbere syntes kun for Morskabs Skyld at have modtaget Aflasdsbrevene; thi saasnart de havde læst dem, uddelte de dem til de Gadedrenge, der i stort Antal havde indfundet sig.

Kurfyrstindens Opmærksomhed var netop henvendt paa en Klynge velklædte Personer, der i ivrig Samtale stod i nogen Afstand fra Optoget, da hun bag ved sig hørte en Støj, og idet hun hurtigt vendte sig om, fik hun Øje paa sin Mand, der sagte var traadt ind i Værelset og, nærmende sig Vinduet, strax havde grebet den Bog, i hvilken Kurfyrstinden nylig havde læst.

Begge Ægtefæller stode altsaa over for hinanden. Kurfyrsten holdt Bogen og bladede i den uden at sige et Ord, idet han kun af og til kastede et Blik paa sin Hustru.

Elisabeth forholdt sig aldeles rolig og afventede hvad der maatte komme. Efter at Joachim flygtigt havde læst nogle Sider, slog han Bogen sammen, rakte sin Hustru den og sagde:

„Atter en af denne Luthers Bøger!"

„Som Du ser, min Joachim", svarede Kurfyrstinden. „Og en fortræffelig Bog er det: „Om at sky Menneskelærdomme, samt Svar paa de Talemaader, som skulle bestyrke saadanne Lærdomme". Gid Du en Gang vilde læse denne Bog, min kjære Herre; anderledes vilde Du da tænke, end Du nu gjør".

„Ved Hjælp af den Bog der?" spurgte Kurfyrsten noget haanligt. „Ej, den vilde aldrig kunne omvende mig. Dersom en Omvendelse var mulig, ved Gud og alle Helgene! jeg vilde allerede være omvendt, da jeg har læst Alt, hvad der har nogen Betydning af denne Luthers Skriverier. Dette Menneske bringer mig ikke til at forandre min Tænkemaade".

Kurfyrstinden sukkede vemodig. „Jeg kan ikke forandre Dine Anskuelser, min kjære Herre", svarede hun. „Og jeg maa adlyde Dig, skjønt mit Hjerte ikke tilsiger mig det i denne Sag".

„Elisabeth!" raabte Kurfyrsten opfarende. „Du er i Sandhed en dristig Kvinde, at Du vover at tale saaledes til mig, hvis Sindelag er Dig bekjendt. Jeg vil og maa holde fast ved den ene saliggjørende Kirkes Tro, jeg har lovet det og vil holde det, ved Alt, hvad helligt er!"

Opbragt gik han frem og tilbage i Værelset; tilsidst blev han staaende foran Elisabeth og greb hendes Hænder. „Elisabeth", begyndte han med blidere Stemme; „Du ser, at jeg ikke hører til dem, der strax bruge Magten. Jeg har aldrig forbudt Dig at læse Luthers Skrifter. Da Din Broder Kristjern blev stødt fra Tronen i Danmark, ydede jeg ham Hjælp og Beskyttelse, skjønt vi staa imod hinanden i Troens og Samvittighedens Sag, jeg ved, at Du, da Eders Onkel, Kurfyrst Frederik af Sachsen, havde indbudt Din Broder til et Besøg i Torgau, hemmeligt gjorde en Rejse til Wittenberg, for at tale med Luther — far ikke sammen — Du hører, jeg ved det".

„Jeg bliver ikke bange, min Ægteherre", svarede Kurfyrstinden i en rolig Tone. „Jeg har kun tiet, fordi Ingen har spurgt mig. Men nu, da Du taler om hine Dage, nu siger jeg: Ja, jeg har talt med Luther, jeg har følt hans Ords overbevisende Magt og er fra de Dage af bleven et andet Menneske".

„Afgjør den Sag med Din Samvittighed!" udbrød Joachim. „Men jeg er Landsherre, jeg maa holde fast ved min Tro og byder Dig under Trusel af min Vrede: Vov aldrig at lade denne Kjætterlære prædike i dette Slots Haller, det være aabenlyst eller i Hemmelighed; jeg kan ikke støtte min Troes Fjende og lige saa lidt hans Tilhængere. Dem træffer min Vrede, hvor jeg finder dem, og bliver Du ved at høre til dem, vil den ogsaa ramme Dig".

Kurfyrstinden blegnede; hun greb med skælvende Haand fat i Ryggen af en Lænestol og presfede den anden mod sit bankende Hjerte. „Min Ægteherre, vær mig naadig!" stammede hun.

„Jeg er det endnu", vedblev Joachim. „Jeg ved, at der til i Dag ikke er sket Andet, end denne Læsen i Luthers Skrifter og hine Samtaler i Wittenberg, jeg har ladet, som om jeg ikke lagde Mærke dertil, men, tænk nøje over denne fordømte Sag", tilføjede han med et harmfuldt Blik; „gaa ikke videre, Elisabeth, vov det ikke, thi da maa jeg være Dommer over Dig. Jeg har paa ny ladet Kejserens Skrivelse angaaende Wormser-Kjætterlæren opslaa og selv udsendt et Forbud imod Brugen af den lutherske Bibeloversættelse til mine Undersatter".

„Vilde Du kun give Dig Tid til at forske i Luthers nyeste Skrifter; men Du har kun gjennembladet dem og udpillet det, der lyder som en Krigserklæring til Kirken".

„Jeg vil ikke granske i saadanne Skrifter; de, som læse en Frafaldens Bøger, blive forblændede af Satan", sagde Kurfyrsten, som derpaa efter et Øjebliks Tavshed atter traadte hen til sin Hustru. „Elisabeth", begyndte han; „jeg kan forstaa, at Luthers Tale og Skrifter have havt en saadan Magt over Dig; thi det er sandt, og jeg maa bekjende det, at hint Menneskes Mund og hans Redskab, Pennen, fortjene megen Ros, naar man finder det rosværdigt, at forlede til Frafald og forfatte Skrifter derom; men, jeg besværger Dig, riv Dig atter løs fra disse Lænker. Sku omkring Dig og døm. Se, hvorledes Gjenstridighedens Aand rører sig. Folket læser Luthers Skrifter med glubende Iver. Imod min, imod Landets Herres Villie har næsten hver Borger en Bibel i den Oversættelse, som denne Mand i al Stilhed har bragt i Stand paa Wartburg. Man tager ikke mere ivrig Del i Optogene; to Gange har jeg allerede maattet sende Berlins Overøvrighed Befaling til at vaage nøje over, at Stadens Jomfruer bivaane dem, da Borgerne ikke længer tilstede deres Døtre at deltage i Bedetogene. Overalt rører Oprørets Aand sig; have de ikke i Magdeburg, hvor min kjødelige Broder Albrecht som Kardinal har Magten over hele Præsteskabet, vovet at forandre Kirketiden! Og saaledes er det overalt, og bliver det ved at gaa paa den Maade, vil Antikrist, Dyret med de syv Hoveder, opsluge os Alle".

„Luther sætter sig imod enhver Voldsgjerning; hans Ords Kraft skræmmer Oprørerne. Han har vist, hvorledes han vil kæmpe".

„Der kommer en Tid, da vi ikke ville formaa det. Ene den Lære, som har sin faste Borg i Rom, kan holde Menneskene i Tømme, fordi den kun lærer, hvad der er rent og ædelt".

„Joachim!" udbrød Kurfyrstinden. „Ikke Alt, hvad der kommer fra Rom, er godt. Se, hvad der foregaar hist nede!" Hun aabnede hurtigt begge Vinduerne og trak Kurfyrsten ind i Vinduesfordybningen. Net som om dette Øjeblik var blevet forudset, hævede Larmen sig nu stærkere; Sangerne, der vare ledsagede af Pøblen, som opførte sig med megen Raahed, begyndte atter at synge, og det var let at bemærke, at de selv opfattede Sagen fra en komisk Side; thi medens de aandsfraværende affang Koralen, skare de Ansigter til Publikum, lo og hilste nogle Bekjendte. De Munke, der uddelte Afladsbrevene, betragtede disse som en ganske almindelig Vare og skammede sig ikke for, medens de handlede, at tage sig en dygtig Slurk af de Kruse, der bleve rakte dem foran nogle Huse i Nærheden af Brødregade, hvilket hver Gang blev ledsaget af Gadeungdommens Jubel. Kun enkelte gamle Kvinder og Mænd kastede sig andægtigt paa Knæ for at modtage Præstens Velsignelse, medens en af Munkene uafladelig svingede med Blikbøssen, saa at Pengene i den raslede og klirrede.

„Er ikke dette et uværdigt Skuespil?" spurgte Elisabeth. „I Sandhed, jeg beklager den Kirke, der vanhelliger sig med saadant Gjøgleri, kan Du, min Ægteherre, kalde dette ren og ædel Lære?"

Joachim var traadt tilbage fra Vinduet. Aarerne i hans Tindinger svulmede, hans tykke, runde Ansigt blussede.

„Jeg har forbudt dette Uvæsen!" raabte han. „Det er sandt, de vanhellige ved dette Optog Herren og hans velsignede Søn, men selve Kirken er heri skyldfri, det er Menneskepaafund. Jeg vil paa det Strengeste forbyde denne Handel med Afladsbreve paa aaben Gade. Har jeg ikke forbudt den medens Tetzel var i Berlin? Du ser, at jeg vel forstaar at skille de ægte Stene fra de falske, jeg vil bevare Kirken ren, da vil den sejre".

„Og har man adlydt Dig?" spurgte Kurfyrstinden. „Nej, Du klager over Lutheranernes Opsætsighed imod deres Landsherres Bud, se her, her bliver Dit Bud aabenlyst overtraadt; disse Munke bekymre sig ikke om Dine Befalinger, i Tillid til Kirkens Magt trodse de Dit Forbud; og har ikke Rektoren ved Dit Universitet i Frankfurt udnævnt denne latterlige Tetzel til Doktor i Theologien?" Kurfyrstens truende Blik bragte hende her til at tie.

„Elisabeth!" raabte han, idet han hævede den knyttede Haand, „jeg føler, at Du desværre ikke har Uret, men vogt Dig, jeg siger det endnu en Gang: Vov ikke at skride videre fremad i Din Gjenstridighed

mod den hellige Kirke, underkast Dig dens Love og Skikke, eller jeg maa straffe Dig, da jeg ikke er til Sinds at skaane nogensomhelst, der vover at sætte sig op mod Kejserens Magt og Befaling og mod mit eget Forbud".

Han gik nogle Gange frem og tilbage i Værelset. „Nu om noget Andet. Jeg maa paa Grund af Breve, jeg i Dag har modtaget, gjøre en Rejse til Stettin for at tale med Hertugen. Medens jeg er borte, vil vor Datter Elisabeth komme hertil fra Brunsvig i Besøg. Det vil sagtens være Dig en behagelig Efterretning".

„Min Datter?" udbrød Kurfystinden glad overrasket. „Og naar kommer hun?"

„Paa Lørdag; og da jeg maa rejse i Morgen Aften, vil jeg ikke kunne være her for at modtage hende. Jeg beder Dig, tæm Din Tunge og vaer Din Tale, Du ved, at Elisabeth er en katholsk Herres Ægteviv, forvir ikke hendes Sind med de Lærdomme, som have besnæret Dit Hjerte og Din Aand".

Elisabeth tilbageholdt en Taare mellem Øjenlaagene, rakte Kurfyrsten Haanden og vendte sig bort. „Rejs med Gud, min Ægteherre", sagde hun. „Jeg skal i den Sag ikke gjøre Dig imod".

Da Joachim havde forladt Værelset, aandede Elisabeth friere. Hun lyttede nogle Minutter, derpaa ilede hun hen til Skabet, aabnede det og fremtog Papir, Pen og Blæk. Derpaa satte hun sig til at skrive ved Bordet. „Det maa ske hurtigt", hviskede hun. „Der er ingen Tid at spilde. Paa næste Lørdag kommer Elisabeth, hun maa for sin Faders Skyld ikke vide Noget derom. Paa Fredag maa det ske! Hjælp mig, o Gud! Jeg siger med den store Troeshelt: „Jeg kan ikke Andet, Gud hjælpe mig!" (Sluttes.)

En australsk Konge.

En Dansk, der har opholdt sig i længere Tid i Australien, har tilstillet os et meget karakteristisk Portræt, som vi bringer idag, og har dertil knyttet følgende korte Text:

„Jerry" er Navnet paa en Stammefyrste for en af de vilde Negerstammer, hvis Distrikt støder op til Provindsen Victoria i den sydøstlige Del af Australien. Han er omtrent 40 Aar gammel, efter hans eget Sigende; dog er de Vildes Angivelse af deres Alder nok ikke fuldkommen til at stole paa, da deres Talbegreber ikke altid er tilstrækkelig udviklede. Jerry er en godmodig Mand, ligesom hele hans Stamme, og han taler flydende Engelsk. Naar han har været i Staden Geelong, generer det ikke Hs. Majestæt at komme hjem i temmelig beruset Tilstand. Hans Stamme bliver vel lidt paavirket af de nærboende europæiske Nybyggere, men den er dog ikke kommen ret langt ud over sin oprindelige Levemaade. Disse Negre opholde sig mest i Skovene, hvor de bygger deres simple Hytter af Grene op til en stor Træstamme. Hytten søger de at faa saa tæt som muligt ved at flette Grene, Mos og Løvværk sammen. Skovene leverer dem Vildt til Føde, og de dræber deres Bytte enten med Bøsse eller med et eget Slags Kastevaaben, hvormed de træffe yderst sikkert. Af de dræbte Dyrs Skind (Kænguruhen og en Art smaa Bjørne, som klattrer behændigt omkring i Træerne) gjøre de sig en lille Indtægt, idet de i Flokke drage til Byen for at sælge dem. Og det er næsten

Kong Jerry.

ogsaa deres eneste Indtægtskilde, da de er for sorgløse og lade til at give sig af med anstrengende Arbejde, hvorved der kunde være Noget at fortjene. Dog fortjene Adskillige af dem Lidt som Gjøglere paa Gaderne og i Gaardene, hvor de navnlig viser deres Færdighed i at kaste et af deres Vaaben højt op i Luften, saa det drejer sig rundt flere Gange og derefter falder ned tæt ved Siden af dem. Naar de holde deres Fester, opføre de forskjellige Danse, der gjerne samler en Del Nybyggere som Tilskuere; de benytte da i Regelen Lejligheden til at indsamle nogle Skillinger blandt de tilstedeværende Nysgjerrige. Regeringen har gjort flere Forsøg paa at give disse godmodige Vilde Lyst til et mere arbejdsomt Liv, idet den flere Gange har sendt dem Trækoxer, Vogne, Plove og andre Avlsredskaber. De tage med Glæde mod Foræringen, men benytte dem ikke i det tilsigtede Øjemed, hvorimod de slagte Oxerne Tid efter anden, naar de trænge til Noget at spise, det er saa nemt at gaa til. Vognene og de andre Redskaber sælge de og kjøbe sig unyttige Ting for Pengene. Det skal være et morsomt Syn at se, naar en Flok Vilde har været i Byen for at gjøre sine Indkjøb; man ser da En med en høj sort Hat, en Anden med en lavpullet dito, en Tredie med en broget Vest, Nattrøje eller Lignende, og ellers ingen andre Klædningsstykker end deres Tæppe eller Dyrehud, som de svøbe sig i, naar de skal til Byen; thi her maa de ikke vise sig som i deres Hjem, hvor de afkaste al Tvang og optræde aldeles nøgne. Man tænke sig blot et Negerfruentimmer komme hjem fra Staden med moderne Hat og Parasol, et Tæppe eller Dyrehud om Lænderne og bare Fødder. — King Jerry har flere Gange været inde hos Meddeleren af Nærværende og faaet tændt sin Pibe eller slebet sin Øxe, et Redskab, der er Øxe i den ene og Hammer i den anden Ende; de bruge det blandt Andet ogsaa, naar de vil op i de høje slanke Træer, hvor der er et langt Stykke, til man naar Grenene. De hugge nemlig saa smaa Fordybninger i Træets Stamme, som de kunne sætte Fødderne i. Man ser Øxen i en Fart flytte sig fra højre Haand til Munden, derfra til venstre Haand og tilbage igjen, og inden ret lang Tid er Manden oppe i Træet.

(Nyt illustreret Ugeblad).

Faarebræmsen.

(Oestrus ovis. Linn.).

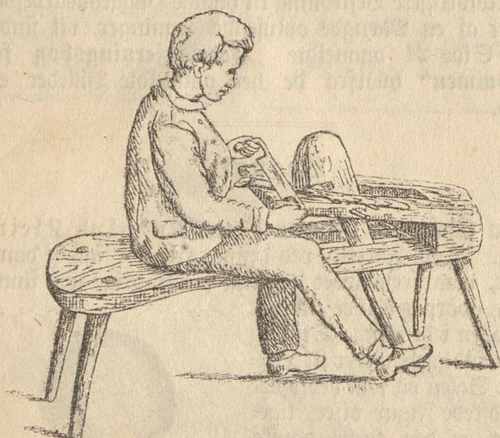
Faarenes Plageaand er en Bræmse der er henimod $1/2$ Tomme lang, med et temmelig stort lysgult Hoved, lysgraat Brystlstykke med en Mængde smaa lodne sorte Pletter, og hvid sølvglindsende Bagkrop med sorte Tegninger. Denne Bræmse ser man i varme Sommerdage sværme omkring Hovedet og Snuden af Faarene, og den er under dette sysselsat med at lægge sine Æg, Disse lægger den paa et mærkeligt Sted, nemlig paa Næseboerne af Faaret. Disse søge af al Evne at forhindre den næsvise Bræmse i dette lumske Anslag; de ryste heftigt med Hovedet, blæse gjennem Næsen, trampe i Jorden med Forbenene, springe uroligt frem og tilbage eller stikke Næsen ned mod Jorden, eller ind under hinandens Legemer. Faaret tager aldrig, som Koen og Hestene sin Tilflugt til Vandet for at undgaa Bræmsen, men ses tvertimod ofte søge hen til Vejene, hvor den stikker Næsen ned i det støvede Hjulspor, eller i det tørre Sand, for at hindre Bræmsen Adgang til Næseboerne. Trods alle Faarets Anstrængelser, lykkes det ofte Bræmsen at faa lagt et eller flere Æg i dets Næsebor. Faarets Aandedræt tilvejebringer nu den ønskeligste Grad af Varme og Fugtighed til Æggets Udklækning. Den snart udkrøbne lille Larve kryber nu op gjennem Næsens Aabning og kommer ad denne Vej op i Pandebenet, der indvendig har en Hulhed, som staar i Forbindelse med Næsehuden ved en Aabning paa hver Side af Næseroden, svarende til hvert Næsebor. Det indvendige af denne Hule er beklædt med en tynd og meget følsom Slimhinde; den her affondrede Slim ernærer Larven, der paa Hovedet har 2 smaa hornagtige Kroge, med hvilke den holder sig fast; imellem dem er Munden anbragt. Disse Kroge irriterer den følsomme Hinde paa en for det stakkels Faar meget smertelig Maade. De anfaldes ofte paa Grund heraf af Svimmelhed og støde i et Slags Raseri Hovederne mod Væggen. Naar Larverne have naaet deres fulde Størrelse ere de omtrent $3/4$ Tomme lange og krybe da ned i Næsehulen igjen, hvorved Faarene pirres, saa de komme til at nyse og Larverne fare ud paa Jorden, hvor de strax krybe ned i Græsset og forpuppe sig der. Et Par Maaneder derefter fremkommer Bræmsen af Puppen. I Mellemevropa er denne Bræmse langt hyppigere end hos os, og forvolder derfor ogsaa større Ulemper end her. Flere Steder i Tyskland maa man en stor Del af Sommeren holde Faarene inde for denne Bræmses Skyld. Dersom Bræmsen noget Sted skulde plage Faarene for meget hos os, kunde man forsøge at holde dem borte fra dem ved at indgnide disse rundt om Næsen med et eller andet som Bræmserne sky, f. Ex. Saften af friske Hyldekviste eller Hyldeblade, der er bekjendt for sin Evne til at forjage Insekter, eller Afkog af Hvidløg, Malurt og deslige. Tillavningen af saadant Afkog, sker simpelthen ved at udkoge vedkommende Ting i Vand, hvorved man dog ikke maa bruge for meget Vand, saa Saften bliver for svag og lidet lugtende. Et saadant Afkog var sikkert ogsaa godt at overstænke Heste og Køer med om Sommeren, naar de anfaldes af Fluer, Myg og Bræmser, da de rimeligvis derved vilde blive en Del befriet fra deres utrættelige Plageaander.

Husflid.

Huggehusarbejdet.

(Af N. Rasmussen, Søkilde.)

Paa flere Steder i Landet var det i ældre Tider Skik, at enhver, før han blev antaget for Karl, maatte aflægge Prøve paa sin Dygtighed, ikke alene ved at høste og slaa, men ogsaa ved at lave de til en Gaards Brug nødvendige Redskaber: Skovle, Grebe, River o. s. v. Det var saaledes Skik paa Baroniet Brahetrolleborg paa Fyen i Grev Ludvig Reventlows Tid (1777—1801) og han holdt strengt over denne Skik. Hvert Aar kunde de Unge melde sig til Prøven, der maatte udføres i Herregaardens Huggehus, og Greven gav baade Træ og Værktøj dertil. Efter udført Prøve bleve Gjenstandene bedømte, og enhver Ungkarl fik sin Karakter derfor, og hvem der bestod Prøven meddelte Greven et trykt Bevis, der satte Vedkommende i Stand til at tjene for „Hel Karl".

Denne Skik havde til Følge, at Drengen allerede i sin Skoletid begyndte at øve sig i at lave Redskaber paa Huggehuset, i halv eller endnu mindre Størrelse, thi at være en af de daarligste, naar Tiden kom, at man skulde være Karl, var en utaalelig Tanke.

Vi have i vor Tid ikke en saadan tvungen Husflidsexamen at studere til, men vi have de fleste Steder i Landet de frivillige Husflidsforeninger, der lønne ethvert snildt og veludført Arbejde; derfor er der mere end Anledning nok til at anbefale Børnene i Skolen, at de i deres Fritid more sig ved at lave saadanne simple smaa Redskaber af Træ som Legetøj, og naar man først har Haandgrebet paa det smaa, kommer Haandgrebet paa det større af sig selv. Idet vi herved give et Par Anvisninger til den rette Maade at lave enkelte af de til Agerbruget nødvendige Redskaber, kunne disse Anvisninger ogsaa gjælde for Smaaredskaber i halv eller fjerdedels Størrelse efter de her opgivne Maal. Enhver Skoledreng vil kunne sætte sig ind heri og lave saadant nyttigt og morsomt Legetøj.

I intet ordentligt Huggehus maa man savne Modeller til noget Redskab; det letter Arbejdet meget og man opnaar, hvis Modellen svarer dertil, at give Arbejdet den smukkeste Form.

Firspaltet Træ bør foretrækkes til de fleste Redskaber, men især til Grebe og Skovle. Til et Grebskaft udfordres det stærkeste og bedste Bøgetræ; saavel til et saadant som til Skovlskafter eller Slaastager er det fordelagtigst at spalte Træet saaledes, at det kan ophugges efter Modellen til at skjæres 2 eller 3 saadanne fra hinanden paa en Gang.

Ved Hjælp af Høvl og Spaankniv dannes et **Grebskaft** saaledes som Tegningen (Fig 2 B) viser. Dets hele Længde er 2 Al. 6 T., hvoraf Haandtaget er 1 Al. 8 T. og sammes mest passende Brede er $1^5/_{12}$ T. og dens Tværmaal er $^{10}/_{12}$ à 1 T.

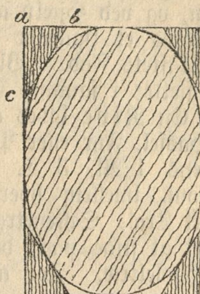

Fig. 1.

Nu har man Skaftet dannet efter Modellen i en Firkant og efter disse Maal afsætter man ved Hjælp af Vinkel og Stregemaal de 3 Huller nøjagtigt paa begge Sider og borer ligeledes fra begge Sider med et $^3/_4$ T. Centrumsbor; Kanterne af Skaftet skjæres nu af med en Spaankniv og Haandtaget dannes ved Hjælp af Høvl, Spaankniv, Rasp og Sandpapir saaledes, at det bliver baade jævnt og glat at tage paa. Naglerne (c) passes nu i Skaftet (Fig. 2), hvorefter man tager de allerede paa begge Sider tilhøvlede til Kjæverne bestemte Stykker Træ og borer Hullerne deri ganske som i Skaftet, de sættes endnu utildannede paa Naglerne i Stagen (bb) for at tilhugge og tildanne dem paa den bageste Side. Efter at dette er sket, tages de af og tildannes paa den øverste Side, Kanterne tages af; de sættes atter paa, kiles fast, og Greben er færdig. En Spredegreb laves i alle Maal $^1/_3$ Del mindre, undtagen Skaftet, der kan være en 4 à 5 Tom. kortere end et almindeligt Grebskaft.

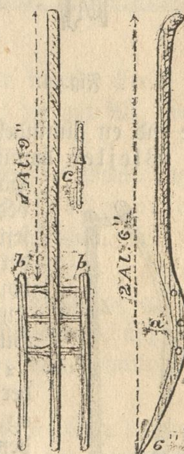

Fig. 2.

Et **Skovlskaft** dannes paa samme Maade som Skaftet til en Greb; dets Længde 2 Alen, og dets Rejsning i Flugt med Fodens underste Side som Tegningen viser (Fig. 3) maa være omtr. 1 Alen. (Fig. 1 viser et saadant Skaft set i Gjennemsnit i dets første firkantede, i den ottekantede og i den færdige Form alt i virkelig Størrelse.) Skovlbladet bør være af stærkt, retkløvet Bøgetræ 18 T. høj og 12 à 13 T. bredt. Ved Tilhøvlingen iagttages, at begge Siderne komme til at staa en lille Smule højere end Midten,

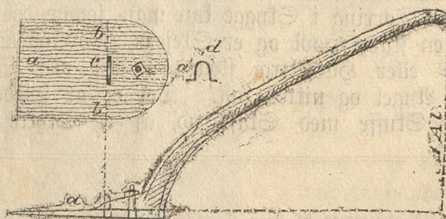

Fig. 3.

saaledes, at denne ligger omtr. 2 Linier lavere, naar

man lægger en Retholt derover. For at faa Skaftet til at sidde lige paa Skovlen, slaas først en Streg midt ned ad Bladet (a a), hvorfra drages 2 Vinkelstreger paa det Sted Hullet til Krampen anbringes (b b), og Hullet bores og skjæres nøjagtigt (c). Derefter bores Hullet til Skruen, der bør foretrækkes for et Søm, og ved Hjælp af Vinkel og Stregemaal afsættes og bores et lignende Hul nøjagtigt igjennem Midten af Skaftets Fod. Bladet saves nu rundt; Krampen (d) sættes i samme, Skaftet sættes paa og skrues fast.

En Rive laves af godt Askætræ, med et Skaft af Hassel, Fyr eller Piletræ. Skaftets Længde $2^3/_4$ Al. Rivens 1 Al. 3 T. med 12, 13 eller 14 Tænder 2 Tom. imellem hver. Tænderne laves af tørt og stærkt Træ, Syrenetræ er det bedste af alt, det er stærkt at slide paa; dernæst Hvidtorn, Benved, Hyld og Hasseltræ. For at Tænderne ikke skal gaa løse, laves de saaledes som (Fig. 4) viser, og for at de ikke skal flække Riven, naar man driver dem i, bestryger man Siderne enten med lidt Tjære eller Vox. En almindelig Rivetands Længde er $3^1/_2$ T. Derimod maa Tænderne paa en Lorive, som bruges ved Tærskningen være 6 à 7 T. lange og $2^1/_2$ à 3 T. imellem hver. Riven laves i det hele stærkere end en almindelig Markrive.

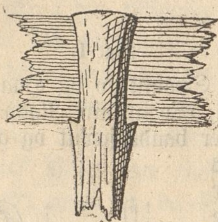

Fig. 4.

Plejlen dannes af Slaglen a og Haandtaget eller Haandvollen b (Fig. 5) der forbindes ved Hillen. Slaglen maa være af sejt Askætræ, 12 Haandspand lang, det er henved 2 Alen. Haandvollen høvles rund af let Træ, Pile- eller Fyrretræ, maa være $1^3/_4$ Al. lang. Hillen lægges af en stærk Læderrem $^1/_2$ T. bred og henved $1^1/_2$ Al. lang, der dygtig vaad snoes om hinanden og kiles paa et Brædt, saaledes at den, naar den bliver tør og stiv kan være 6 T. lang til at holde baade Slaglen og Haandvollen sammen, hvorefter den omvikles med tyndere Læder eller Aaleskind.

Fig. 5.

Vi skulle endnu give et lille Vink til at lave de i en Lo nødvendige Kornskuffer. Disse laves af enhver Sort Blødtræ, dog er den almindelige Poppel mest anvendt til dette Brug. Træet kløves paa Skuffens Længde og ved Hjælp af Tængsel og Huljern tildannes den inden i, hvorefter man tilretter den yderste Side, alt medens Træet endnu er vaadt. Naar det siden lægges til Tørring i Skygge kan man jævne det bedre af med en skarp Høvl og et Skejern, hvorefter Skaftet af Pile- eller Hasseltræ skæres i den ved Skuffen værende Angel og nittes fast. Det er at spilde Træ at lave Skuffe med Skaft ud af et Stykke Træ, hvilket desuden let under Tørringen kaster sig og bliver skjævt.

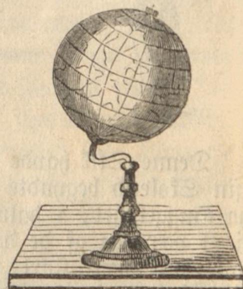
Vi have havt Lejlighed til at gjøre os bekjendt med de forskjellige Provinsers Redskaber, der næsten paa enhver Egn har sin egen udprægede Form og Dannelse. Vi skulle ikke indlade os paa at fremhæve disses indbyrdes Fortrin og Mangler, men kun tillade os den Bemærkning, at Fynboerne tilkommer Æren for de fleste Redskabers snildeste Form. Vi have derfor taget de fynske Redskaber til Mønster i denne lille Anvisning.

Ethvert Redskabs Dannelse kræver sit bestemte Maal, derfor er det nødvendigt for Enhver at have en Tommestok ved Haanden. De fleste Tegninger i nærværende Anvisning (Fig. 1, 2, 3 og 5) ere dannede ved Hjælp af Tommestokken, saaledes at hver halve Linie gjælder her en Tomme og som en Følge heraf hver Tomme 1 Alen. Altsaa ere disse Tegninger i $^1/_{24}$ Størrelse, undtagen Fig. 4 der er i virkelig Størrelse.

(Udførligere Vejledning til mange Huggehusarbejder, ledsaget af en Mængde oplysende Tegninger, vil findes i den Side 24 ommeldte **„Haandgjerningsbog for Ungdommen"** hvorfra de her ommeldte Billeder ere laante).

Bognyt.

En Globus er udkommet paa Rudolph Kleins Forlag. Som Fortrin ved denne, fremfor andre danske Glober, maa fremhæves den lige saa sindrige som simple Maade, hvorpaa den er anbragt paa Foden i den skraa Stilling Jorden indtager under sit Omløb om Solen og som vedføjede formindskede Figur viser, ligesom det er den første danske Globus, der er udført med blaa Farve over Havene, hvorved Havets og Landets indbyrdes Forhold træde klart ud fra hinanden. Et meget væsentligt Fortrin er endelig Prisen 2 Rd., der er særdeles billig for den i Tvermaal næsten 5 Tommer store Globus, paa smukt lakeret Fod. Enhver Lærer ved hvilken Lettelse det er ved Jordbeskrivelsen at have en Globus i Skolen, hvorved al Forklaring bliver langt anskueligere for Børnene, og dog savnes dette Hjælpemiddel endnu i de fleste Landsbyskoler. Lærerne og Skoletilsynet ville ved Kjøbet af nævnte Globus kunne afhjælpe dette Savn paa en ligesaa billig som fyldestgjørende Maade. Den faas i de fleste Boglader.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Johannes Evald.

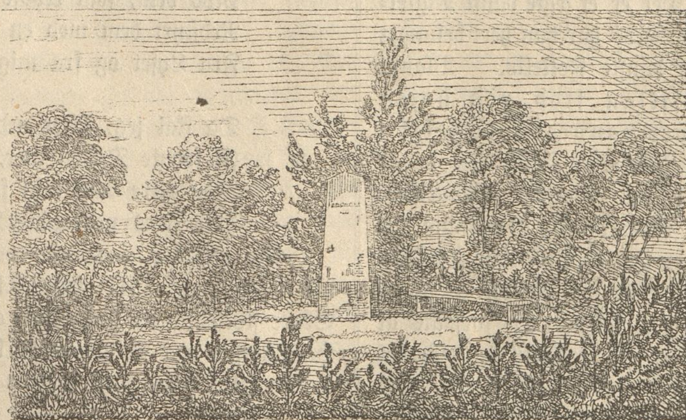
Af Bendix Hansen.

(Sluttet.)

Hans første større Arbejde var „Adam og Eva", en dejlig religiøs Digtning, hvor han skildrer Syndefaldet i Paradishaven. Derefter skrev han „Rolf Krage", det første danske Skuespil, hvis Ry gik langt udenfor Danmarks Grænser, skjøndt det ikke kunde maale sig med hans næste Sørgespil: „Balders Død". Det var Digtninger, som Danmark aldrig havde kjendt Mage til. Men her maa vi mindes, at i de Tider var det kun en lille Flok af det danske Folk, der kunde fatte saadanne Digtninger, dels fordi det stod meget daarligt til med Oplysningen i Borger- og Bondestanden, og dels fordi det Fremmede endnu havde stor Magt i de højere Samfundslag. Derfor maatte Evald alle sine Dage leve i Nød og Fattigdom, medens den tyske Digter Klopstock fik en rigelig aarlig Understøttelse af den danske Statskasse, og først i sine sidste Leveaar naaede Evald at faa en aarlig Hjælp af — 100 Rd.; det var Alt, hvad Danmark gjorde for sin store Digter!

Foruden de nævnte Mesterværker skrev Evald nogle morsomme Komedier som „De brutale Klappere", hvori han revser den dumme Smagløshed, der vil dømme over Kunsten, som den ikke forstaar sig paa. For at kunne leve, maatte han efter Bestilling og for Betaling skrive en stor Mængde Lejlighedsvers, af hvilke dog mange ere ualmindelig skjønne; meget fattig var han og dertil meget ulykkelig.

Hans Fader var død, da han var 11 Aar, og hans Moder havde atter giftet sig. Hun var formuende, men haardhjertet imod ham og meget utilbøjelig til at yde Hjælp, da hun ansaa ham for en fortabt Søn, som hun kun havde Skam af, og hos hans faa Venner skortede det dels paa Evne og dels paa Villie. Desuden havde han den meget almindelige Digtersvaghed ikke at kunne holde paa Pengene. Til hans Fattigdom kom hans lange pinefulde Sygdom. I sin Soldatertid havde han en Gang maattet staa i Vand til op over Livet i flere Timer

Evaldshøj ved Rungsted.

hvorved han havde paadraget sig en Gigtsygdom, som han aldrig ret kunde forvinde. Da han arbejdede paa „Rolf Krage", blev han meget syg og kom paa Hospitalet; men da han atter var i Bedring, listede han sig en Aften ud, og da han kom tilbage var Porten lukket saa han maatte tilbringe Natten liggende i Sneen paa Gaden. Da man om Morgenen fandt ham, var han forfrossen, stiv og magtesløs, og siden fik han aldrig mere sin Helbred.

Aar 1773 flyttede han ud til det dejlige Rungsted ved Øresund; her befandt han sig vel mellem de simple, ærlige og kraftige Fiskere og skrev her en af sine dejligste Sange: „Rungsteds Lyksaligheder"; men 1775 flyttede hans ukjærlige Familie ham til Søbækhus ved Helsingør, og her maatte han savne al den Pleje og Deltagelse, han saa haardt trængte til. Hvis han ikke vilde fryse, maatte han opholde sig i den urenlige af usunde Dunster opfyldte Krostue, og der sad han med sit blege Ansigt og de dybe Øjne i en Krog sysslende med sine Bøger og Papirer, medens raa og fulde Folk larmede omkring ham og Tobaksrøgen forøgede hans pinefulde Hoste og her maatte han holde ud i to lange og trange Aar.

Saa flyttede han atter til Kjøbenhavn, hvor han indtil sin Død blev plejet paa det kjærligste af sin Værtinde, en Madam Schouw, der i Sandhed blev en Moder for den syge Skjald. Her fuldendte han sit sidste og største Digterværk. Under sit Ophold i Rungsted og Søbækhus ved Øresund havde han i sine ensomme Timer ret lært at elske Havet „De Danskes Vej til Ros og Magt", baade naar det blidt og sagte vuggede sig i Sommersolen, og naar det med vældig Kraft rejste sig i Bølger under Vinterstormen, og han havde lært at elske de kraftige Fiskere, der turde trodse Havets og Stormens Magter, naar det gjaldt om at redde et Menneskeliv. Han havde været Vidne til, at 5 Fiskere af Hornbæk med Livsfare havde reddet en engelsk Skipper og afslaaet at modtage Betaling derfor, hvorfor en dansk Rigmand gav dem en Aarpenge paa Livstid, og denne Begivenhed begejstrede ham, saa han skrev det herlige Sangspil: „Fiskerne". Det er et ægte dansk Digterværk. I simple, klangfulde Vers har han heri besunget den danske Natur og det danske Folkeliv. Blandt Sangene er „Kong Kristian stod ved højen Mast" og „Liden Gunver vandrer som helst i Kveld!" i hvilken Sang han atter fandt den længe glemte Folkevisetone i al sin gribende Simpelhed. „Fiskerne" har faaet en overordentlig Betydning for det danske Folk; thi det blev Forløber for mange dejlige Folkelivsbilleder, der ret have kunnet forædle og glæde Folkets Hjerter. Allerede Th. Thaarup forsøgte at efterligne det i sine Komedier „Høstgildet" og „Peders Bryllup", der vel staa langt under „Fiskerne", men fordi de slog paa Strænge, der fandt Gjenlyd i Folket, vandt et umaadeligt Bifald, og hjalp godt til at vække Folkebevidsthed og Fædrelandskjærlighed.

„Arendse?" Jo de mødtes atter, og herom vil jeg lade Evald selv fortælle:

„Det er næppe to Aar siden at min Arendse kom til mig, da jeg laa i min ensomme Hytte uden andet Selskab end min Kummer og mine Smerter. Blege og indfaldne var den Dejliges Kinder, og en mat Gnist af den mig saa bekjendte Ild skimrede endnu kun i hendes Øjne. Hun forekom mig som den lidende Dyd, som Arria, da hun med Døden paa Læberne, med det dybe, dræbende Saar i Brystet, rakte Pøtus Dolken og sagde: Det smerter ikke, min Pøte! Med en Klementinas melankolske, afmaalte, langsomme Gang, med hendes ærværdige Kummer i hvert et Træk, med en kæmpende uovervindelig Højhed, gik hun hen til mit Leje og lagde de yderste Spidser af tre Fingre paa min zittrende Haand. „De forrige Tider ere forsvundne, Evald!" sagde hun, og gik hastig bort, som om hun frygtede at have sagt for meget. „Ja de ere forsvundne!" sagde jeg og saa stivt paa det Sted, hvor hun havde staaet, og ikke en eneste venlig Taare vilde lindre mit beklemte Hjerte. O min Arendse, min Arendse!"

Hans sidste Dage vare meget smertefulde. Krumbøjet og sammenknuget af 12 lange Aars Lidelser, maatte han sidde i Sengen eller Lænestolen med Brystet hvilende paa en Pude, som laa paa hans Knæ, og tilsidst kunde han ikke en Gang vende sig i Sengen uden Hjælp; men medens Legemet sønderssledes, voxede hans Aands mægtige Flugt til en herlig, ren og klar Begejstring, og har man end sagt om Evald, at hans Levnet ikke altid var saa rent, som det burde været, saa maa man dog indrømme, at hans Sjæl var ren og ubesmittet som det klareste Guld.

Han døde den 17de Marts 1781, „og sin Heltesjæl udaandede han i den mægtige Sejerssalme":

„Udrust Dig, Helt fra Golgatha,
Løft højt Dit røde Skjold!
Thi Synd og Skræk, Du ser det — ja!
Angribe mig med Vold.

Udstræk Dit Glavind i Din Harm
Mod dem, som trodse Dig!
Nedstyrt dem med en vældig Arm
Fra Lyset og fra mig!

Da skal jeg, sikker ved Din Haand,
Ej frygte Døden mer,
Men offre Dig min frelste Aand
Paa dens nedbrudte Ler!"

Da var det, som om det danske Folk forstod, at det havde tabt sin største Skjald; thi en umaadelig Skare flokkedes om hans Kiste og fulgte ham til Graven. Han hviler paa Trinitatis Kirkegaard i Kjøbenhavn, og en simpel Ligsten dækker hans Grav.

Hesten og Regnskærmen.

Efter et engelsk Tidsskrift meddele vi vore Læsere følgende nyttige Vink for Hesteejere.

„Jeg har en fortrinlig Hoppe ved Navn Fanny. Den er meget blid og rolig i Seletøjet og gaar ypperligt for en Vogn. For en Tid siden havde den faaet en slem Vane. Den blev altid sky for en opslaaet Regnskærm, skjøndt intet Andet kunde bringe den ud af sin sædvanlige Ro. Saa stor var imidlertid dens Rædsel for denne Gjenstand, at naar som helst den mødte en Person med en opslaaet Regnskærm, foer den sammen og styrtede over mod den anden Side af Vejen, og jeg havde ofte Møje med at forhindre den i at vælte Vognen. Dette var en meget slem Fejl, og Hensynet til min egen og min Families Sikkerhed fordrede, at jeg enten paa en eller anden Maade fik den helbredet for sin slemme Vane eller ogsaa skilte mig af med den, hvilket sidste jeg højst nødig vilde gjøre, da „Fanny" i enhver Henseende var et ypperligt Dyr. Jeg begyndte derfor at overveje, hvorledes jeg skulde faa den kureret. Vilde det vel kunde hjælpe at tvinge den med Prygl? Nej, maatte jeg svare mig selv; det vænner aldrig en Hest af med sin Skyhed, men gjør den i Almindelighed værre; thi, naar man i et saadant Tilfælde har brugt Pisken, da vil Hesten for Fremtiden ikke blot være bange for den Gjenstand, der tidligere har gjort den sky, men, idet den husker Piskeslagene, vil den i Forventning af en Gjentagelse af Straffen belave sig paa at løbe løbsk i Haab om at kunne slippe bort fra den frygtede Gjenstand og Slagene. Jeg benyttede mig derfor ikke af dette Middel, men udtænkte et mildere og klogere.

Heste holde i Almindelighed meget af raa Kartofler. Jeg lod Pigen skrabe nogle rene, med hvilke jeg derpaa gik ind i Stalden med en sammenslaaet Regnskærm i Haanden. Jeg gav nu Hesten en Kartoffel, og efter at den begjærlig havde ædt den, presenterede jeg den en anden paa Enden af den sammenslaaede Skærm. Kort efter gav jeg den en til, idet jeg samtidig slog Regnskærmen lidt ud, og saaledes blev jeg ved, indtil Skærmen var helt opslaaet. I Begyndelsen syntes „Fanny" foruroliget ved Synet af sin gamle Fjende; men da den bemærkede Kartoflen, der sad paa Enden af Skærmen, forsonede den sig med Synet, om den end viste nogen Ængstelse. Da jeg næste Gang gjentog Forsøget, viste den neppe Spor til Frygt, og jeg opnaaede efter nogle Dages Forløb, at den blev saa fortrolig med den opslaaede Regnskærm og saa indtagen i Kartoflerne, at jeg, uden at den ytrede mindste Frygt, kunde slaa Regnskærmen op og i under og over dens Hoved og i alle Retninger; ja, da den stadig blev belønnet med en Kartoffel, blev den tilsidst sjæleglad, hver Gang den saa mig komme med Skærmen.

Men hvorledes vilde den vel nu opføre sig udenfor Stalden? det var Spørgsmaalet.

Det varede ikke længe, før jeg paa en Regndag fik Lejlighed til at prøve den. Ude paa Vejen kom en Mand med en opslaaet Regnskærm os i Møde. Jeg gav „Fanny" temmelig fri Raadighed, og mit Forsøg viste sig at være fuldstændigt lykkedes. Hoppen gik af egen Drift over mod den Side af Vejen, hvor Regnskærmen var, uden Tvivl i Forventning om en Kartoffel. Den blev naturligvis skuffet i Øjeblikket, men fik sin Belønning, da vi kom hjem og har siden efter aldrig været sky for en opslaaet Regnskærm."

Saaledes blev ved en Smule Umage en værdifuld Hest gjort endnu mere værdifuld. Venlig Behandling virkede, hvor Slag og strenge Forholdsregler vilde have svigtet, og jeg lærte, at mange af de Fejl, som kunne findes hos Heste paa Grund af slet Afretning, lade sig overvinde ved Anvendelsen af en Smule Eftertanke, en Smule Ulejlighed, ved taalmodig Udholdenhed og Venlighed.

Saa vidt vor engelske Kilde. Vi benytte Lejligheden til af et tysk Tidsskrift at meddele følgende ligesaa gavnlige Raad med Hensyn til Heste, der ere tilbøjelige til at bide.

En tysk Officer, der har tilbragt en Tid i den russiske Stad Kasan, fortæller, at han der for Spotpris kjøbte sig en prægtig Steppehingst. Det var et dejligt Dyr at se til; men naar Nogen kom i Nærheden af den, snappede den som en Hund efter ham og gjorde paa den Maade ofte Ulykker. „Alligevel", siger Officeren, „kunde jeg ikke skille mig af med den ædle Skabning. Det skar mig i Hjertet, naar jeg tænkte paa, at den skulde ofres for den tatariske Slagters Kniv".

En Dag fik jeg Besøg af en Tatar fra Landsbyen Achmetowa, til hvem jeg stod i Venskabsforhold. Han var kommen, dels for at indbyde mig til en tatarisk Fest, dels for at besørge forskjellige Forretninger i Staden, til hvilke han omtrent benyttede otte Dage. Det var en trykkende Hede. Thermometret viste om Middagen i Solen 39° R. Neppe havde vi hilst paa hinanden, før han sagde: „Har Du en Hest?"

„Ja vel! Et prægtigt Dyr, men den bider som en Hund. Det er en vild Steppehingst, en Kirgiser".

„Saa—aa! Saa den bider? Det skulde vi snart vænne den af med," sagde han med et fiffigt Smil.

Idet han anvendte alle mulige Kjælerier, trak han Hesten ud af Stalden. Jeg saa, hvor hans Øje straalede af Tilfredshed ved Synet af det stolte Dyr. Det nappede flere Gange efter ham. Men uden at sige et Ord forstod han hver Gang ved en mesterlig Haandbevægelse at vise Dyret tilbage. Han bandt Hesten

til en fritstaaende Stolpe, hentede en opstaaende Krybbe, stillede denne i brændende Solhede foran Hesten, rystede et godt Foder Havre i Krybben, og gav sig saa først Tid til at beskue den fra alle Sider.

„Mit dejlige Dyr! O, hvor prægtig Du er! Hvilke skjønne Øine har ikke Allah givet Dig! Kunne de være saa ondskabsfulde?“

Idet han saaledes vedblev at lovprise Hesten, klappede og kjærtegnede han den fire Timer i Træk; derpaa rakte han den en Spand Vand. Hesten brød sig ikke om Vandet, men snappede atter efter ham. Strax vendte han sig om fra den og gik bort med Spanden; derpaa gik han ud i Byen for at besørge nogle Forretninger. To Timer efter kom han tilbage og forsøgte atter at vande Hesten, hvis Tørst nu var saa stærk, at den tog sig en ordentlig Slurk. Men derpaa tog den lynsnar sit Hoved op af Spanden og vilde bide ham.

„Er Du endnu ikke tørstig, Du Perle blandt Heste! Du den skjønne Steppes Stolthed! Vær kun ikke vred, jeg har Tid at vente“. Og nu klappede han den paa den herlige Ryg og bar rolig Spanden bort. Om Aftenen blev det samme Forsøg gjentaget. Den næste Dag ligesaa, og efter tre Dages Forløb havde Hesten lært at forstaa, hvorom Sagen drejede sig — den holdt op med at bide, og fra den Dag var den stygge Vane aflagt.

Da jeg nogle Aar efter forlod den herlige, halvt østerlandske, halvt russiske By, fik jeg 800 Rubler (1 Rubel = 8 Mk. 8 Sk. dansk) for det prægtige Dyr, og endnu den Dag i Dag, efter tyve Aars Forløb, tænker jeg med Vemod paa det og med Beundring paa Tatarens taalmodige og ømme Behandling af Hesten.

A. Th. J.

Den eneste lykkelige.

Der var en Gang en Konge i Østerland; han havde Alt, hvad Hjertet kan begjære, et herligt Land og Undersaatter, der elskede ham, Rigdom og Hæder, en dejlig Hustru og gode Børn, og dog var han aldrig glad. Et ulægeligt Tungsind havde betaget ham, saa at alt, hvad han ejede, ikke syntes ham noget værd, og selv Solen ikke skinnede klart for hans Øjne. Hans Hustru og hans trofaste Tjenere søgte Raad hos al Verdens Læger for Kongens Tungsind; men Ingen kunde hjælpe ham. Endelig kom der en gammel Vismand fra Indiens fjerneste Egne; han vidste Raad: Kongen skulde kun bære en Skjorte, der havde tilhørt et fuldkommen lykkeligt Menneske; da vilde han blive helbredet.

Nu blev der da sendt Mænd ud til alle Verdens Lande for at finde et lykkeligt Menneske; men det var en saare vanskelig Opgave. Der var saa megen Sorg og saa liden Lykke i Verden, at de vare nær ved at fortvivle om nogensinde at finde det, de søgte.

De befandt sig allerede paa Hjemvejen med uforrettet Sag, da de en Dag kom forbi et Gjærde, hvor en pjaltet Tigger laa og slikkede Solskin.

„Stakkels Mand“, sagde et af Sendebudene, „kom her og lad mig give Dig en Almisse“.

„Tak for Almissen, gode Herre“, svarede Tiggeren; „men jeg er ellers ingen Stakkel. Skinner ikke Vorherres Sol paa mig hele den udslagne Dag, undtagen naar der er Skyer paa Himlen, og saa skinner den jo heller ikke paa Andre. Gode Mennesker give mig, hvad jeg behøver for at leve, og maa jeg ogsaa en enkelt Aften lægge mig sulten til at sove, saa trøster jeg mig med, at jeg nok faar noget at spise den næste Dag. Jeg er saa lykkelig, som noget Menneske kan være; jeg har intet mere at ønske“.

Da bleve Sendebudene betagne af en stor Glæde, her havde de jo fundet, hvad de søgte.

„Lykkelige Mand“, sagde de, „giv os Din Skjorte, og vi ville give Dig saa mange Skatte derfor, at Du kan leve som en Fyrste til Din Dødsdag“.

„En Skjorte?“ sagde Tiggeren forundret. „Hvad skulde jeg med den? Jeg har aldrig ejet nogen Skjorte“.

Da droge Kongens Mænd nedslagne og bedrøvede hjem, og Kongen selv maatte beholde sit Tungsind; thi Lægemidlet kunde ikke skaffes. Den eneste lykkelige Mand paa Jorden ejede ingen Skjorte!

Luther i sit Hjem.

(Nogle Smaatræk tildels efter Listov og Hammerich.)

Vort nærværende Billede af Luther fører os ham frem fra en anden Side, end Verdenshistorien plejer at gjøre det. Det er ikke Luther, der i ædel Nidkjærhed brænder Pavens Banbulle i Wittenberg, ej heller den samme dristige Munk, som for Kejsere og Fyrster paa Rigsdagen i Worms, med en hel Verden imod sig, aflægger den gode Bekjendelse; men det er den prøvede Stridsmand, der i sin Familiеs Skjød spiller paa sin Luth og forfrisker sig fra sin aandelige Kamp. Arbejde kunde Luther og ofre sig med sin hele Sjæl til sin Livsgjerning; idelig var han i Virksomhed, snart med Munden, snart med Pennen; hvad han har arbejdet med den første, lader sig ikke beregne i Tal; men hele den store Bevægelse paa hans Tid, bærer levende Vidne derom; hvad han derimod har arbejdet med den sidste, derom vidner de 24 tykke Bind trykte Skrifter og de 3000 Breve, som han har efterladt sig og som viser,

med hvormange forskjellige Mennesker, han har staaet i personlig Forbindelse. Men var det Luthers Lyst at arbejde for Sandhed i Kirken og Sandhed i Menneskelivet, saa trængte han ogsaa til den Vederkvægelse, som kan hentes i et ædelt og muntert Familieliv, ligesom han ogsaa betragtede al sund Glæde og Lystighed som en Gave fra Gud, som vi ikke skulde vrage men være ham taknemlig for. Hans Bordfælle Matthesius fortæller, at da Luther engang saa Philip Melanchton uafladelig gaa beskjæftiget i Tankerne med et Skrift, han vilde udgive, saa at han endog skrev under Maaltidet, saa tog han Pennen fra Melanchton med de Ord: „Man tjener ikke alene Gud med Arbejde, men ogsaa med Hvile og Rolighed, derfor har Gud givet det 3die Bud og indstiftet Hviledagen“. Saaledes søgte ogsaa Luther Hvile for sine aandelige Kampe i det stille Familieliv. Aar 1525 havde han, Munken, til den pavelige Verdens Forargelse ægtet Nonnen Katharina af Bora. Han har maattet høre meget ilde af sine Fjender for dette Skridt. Men her brød Luther overtværs med alt det opstillede Væsen, hvormed man betragtede den ugifte Stand som en særlig Gud velbehagelig Gjerning, der navnlig skulde paalægges Præsterne. Da han giftede sig var han iøvrigt i en Alder af 42 Aar, en Alder, hvori Ungdoms-Lidenskaben ikke skulde forstyrre ham den rolige Indsigt, at Gud har indstiftet Ægtestanden og skabt Mennesket dertil og deri har intet Menneske selvraadig Lov til at gjøre nogen Forandring. I sit Familieliv, omgiven af sin Hustru, sine Børn og de mange Venner, som gjæstede hans aabne Hus, udfoldede Luther hele sit barnlig-fromme Sind. Hos ham gik Alvor og Gammen sammen. Musik satte han blandt de højeste menneskelige Goder. „Fru Musica er“, som han siger, „en halv Lærer og Opdragerinde, som gjør Folk mildere og blidere, sagtmodigere og taalmodigere, den er en Gunst og Gave fra Gud og ikke af Mennesker, den fordriver Djævelen og gjør glad, man glemmer derover al Vrede, Ukydskhed og andre Laster“. Selv spillede Luther flere Instrumenter og han oprettede et Sangchor i sit Hus, hvor man øvede sig i flerstemmige Sange. I sit lykkelige Hjem glædede den store Aandskæmpe, som alle sine Dage havde nok at stride med den kolde Mester Fornuft, sig over Børnene, over deres ubetingede Tro, over deres barnlige Tvistemaal og Lege. Naar han saa paa Børnene, som længselsfuldt betragtede Frugterne paa Bordet, udbrød han: „Hvem der vil se et Billede paa en, der glæder sig i Haabet, han kan se det her. O, gid vi kunde se hen til Dommedag,“ lige

Luther i sit Hjem.

saa glade i Haabet". Og som han omgikkes barnligt med Børnene, saaledes færdedes han ogsaa fromt og tilbedende i Guds fri Natur. Saa ofte taler han om de smaa Fugle, som man maa tage sin Hat af for og kalde dem Hr. Doktor, fordi de ere de bedste Lærere i den Kunst at lægge alle Sorger paa Gud og lade ham raade for Føden, som har givet os Livet.

Fra Kirkerensningens Tid.

(Et Træk af den danske Prinsesse Elisabeth, Kurfyrstinde af Brandenburgs, Liv).

Efter G. Hillt ved A. Th. Jacobsen.

(Sluttet.)

Hun begyndte ivrigt at skrive og gjorde kun en lille Bevægelse med Hovedet, da vilde Skrig lød nede fra Pladsen. Pøbelen støjede som besat, medens Stokknægtene paa Kurfyrstens Befaling dreve Afladskjøberne bort.

Da Kurfyrstinden var færdig med at skrive, lagde hun Bladet sammen og forseglede det med rødt Vox, som hun dryppede paa en Traad, der omsluttede Brevet; derpaa trak hun i Klokkestrengen. Et Øjeblik efter traadte en Mand ind i Værelset. Han kunde vel være en tredive Aar gammel, var iført en mørkerød Vams og havde godmodige, men bestemte Ansigtstræk.

„Gøtze", sagde Kurfyrstinden sagte. „I maa bevise mig en vigtig Tjeneste".

„Jeg er altid rede, naadigste Frue", svarede Manden. „I behøver kun at befale".

„Se paa dette Brevs Udskrift, hvor det skal bringes hen, og I ved Alt".

Gøtze saa paa Brevet og udstødte et svagt Glædesskrig, medens hans Ansigt dog samtidig antog et bekymret Udtryk.

„Saa det vil I virkelig vove, høje Frue?" udbrød han. „I viser et Mod, som en Krigsmand kunde misunde Eder".

„Jeg har Herren ved min Side og hans Haand beskytter mig. I vil indtræffe her igjen sammen med Præsten. Brevet indeholder nøjagtig Anvisning, ogsaa hvor I skulle holde med Vognen. Der er ingen Tid at spilde, og, saasnart I ere indtrufne her, gaar det for sig".

Gøtze, Kurfyrstindens Dørvogter, en vakker Adelsmand, trykkede ærbødig sin Herskerindes Haand og ilede ud af Værelset.

Optrin som det oven for skildrede, havde i de sidste Aar hyppigt fundet Sted mellem Kurfyrst Joachim og hans Ægtefælle. Medens Joachim dels af Overbevisning, men vistnok endnu mere af Lydighed imod Kejseren, holdt fast ved den katholske Kirke, hyldede Elisabeth den store Reformators Lære. Hvor og hvorledes hun gjorde hans første Bekjendskab er allerede fortalt, og fra den Tid af indtraadte der et spændt Forhold mellem begge Ægtefællerne, i Begyndelsen dog næsten umærkeligt, fordi Kurfyrsten ikke troede, at Elisabeth for Alvor tænkte paa at forlade den katholske Kirke.

Kurfyrst Joachim, der var en begavet Mand og med Hensyn til Tidsalderen i Besiddelse af en usædvanlig Dannelse, har sikkert i sit Indre ikke været ugunstig stemt mod den store Reformator. En Fyrste, der arbejdede saa meget som han paa sit Lands Bedste, der var kommen saa vidt i Erkjendelse, at han forbød sine Tjenere at kjøbe Tetzels Afladsbreve, kunde umulig af Overbevisning være en saadan Kæmpeaand som Luther fjendsk. Hvad der bevægede Kurfyrsten til at træde op imod den nye Lære og dens Talsmand var sandsynligvis baade politiske og personlige Grunde. Med Luthers Lære saa han Revolutionen komme, og det syntes Kurfyrsten farligt at give Aanderne fri og tillade Enhver at følge sin religiøse Overbevisning. Han mindedes de frække Svende, der en Gang havde skrevet paa Slotsporten: „Jochimke, Jochimke, hüde Di, wenn wi Di kriege, so hänge wi Di (Joachim, Joachim, vogt Dig, naar vi faa Dig fat, hænge vi Dig)". Han ansaa saadanne Ytringer af den adelige Ungdoms Tøjlesløshed som Forløbere paa en stor Omvæltning, og Kejseren, som den Eneste, der i Længden vilde kunne modsætte sig saadanne Rørelser; men Kejseren vilde paa ingen Maade forlade den katholske Kirke.

Desuden havde Kurfyrsten ogsaa personlige Grunde til at være indtagen imod Luther. Han havde stiftet et Universitet i Frankfurt ved Oderen, der dog trods alle Anstrengelser ikke formaaede at holde Højskolen i Wittenberg Stangen; den vældige Bevægelse, der ledebes af Luther, drog saa godt som alle Studerende til denne sidste By.

Alt dette maatte bidrage til at gjøre Kurfyrsten fjendtlig sindet imod Luther. Han saa, hvorledes den dristige Mands Lære gjorde rivende Fremskridt ogsaa i hans Land, hvorledes Folket begjærligt lyttede til Luthers Tordentaler imod den pavelige Vælde. Joachim maatte vel have en Fornemmelse af, at Strømmen ikke mere stod til at dæmme for; han vilde da i det mindste opholde de brusende Bølger saa længe som muligt.

Næsten hver Uge modtog man i Kurfyrstens Kreds nye Efterretninger om Reformatorens vældige Iver i Daad og Skrift. Familiens Medlemmer dannede Partier. Kurfyrstinden lagde ikke Skjul paa, at hun beundrede Luther, medens hendes Mand ivrede imod ham og var en af Første, der paa Rigsdagen i Worms raadede Kejseren til ikke at holde det Reformatoren givne Lejde.

Det kom til heftige Optrin i Familien, og Kurfyrsten vægrede sig haardnakket ved at underkaste Luthers

Skrifter en nøjagtig Prøvelse. Hin Rejse til Torgau, hvilken Elisabeth havde foretaget sig tillige med sin Broder, den i Danmark affatte Kong Kristjern den Anden, for med Kurfyrsterne Frederik den Vise og Johan den Bestandige at raadslaa om, hvad der kunde gjøres for at hjælpe den fordrevne Konge paa Tronen igjen, havde virket afgjørende paa hende. Hun var fast bestemt paa at vove Alt, hendes Samvittighed tillod hende ikke længere at tilhøre en Kirke, med hvis Lærdomme hun allerede havde brudt, og hvilke hun ansaa for ligefrem fordærvelige.

Den omtalte Fredag var kommen. Kurfyrstinden befandt sig allerede tidlig om Morgenen i en saadan Spænding, at hendes nærmeste Omgivelser lagde Mærke dertil.

Hun bestræbte sig dog for at beherske sig for at skuffe de Spejdere, der mulig maatte omgive hende; men en uforudset Begivenhed syntes med et Slag at skulle omstyrte hendes Haab. Ved Middagstid indtraf hendes Datter Elisabeth, Hertug Erik af Brunsvigs Hustru. Kurfyrstinden havde, som vi vide, først den følgende Dag ventet sin kun sextenaarige Datter. Nu kunde hendes Forehavende ikke blive holdt hemmeligt; men den modige, i sin Tro urokkelige Kvinde holdt fast ved sin Beslutning, hvilken hun meddelte Datteren. Denne skjælvede af Frygt for Faderens Vrede; men de ildfulde Ord, med hvilke Moderen, som forøvrigt ikke søgte at rokke Datterens Tro, forsvarede sin Beslutning, beroligede den unge Hertuginde. Hun maatte opfyldes af Ærefrygt over en saadan Kraft og Fasthed.

Klokken syv om Aftenen var Bedekamret i det kurfyrstelige Slot oplyst. Paa det lille Alter brændte to Voxlys hvert paa sin Side af den Korsfæstedes Billede. Altertavlens Fløjdøre vare aabnede.

Kurfyrstinden havde smykket sig som til en Fest. Da hørte man en Vogn standse udenfor Slottet. Achim von Bredow, Kammerjomfruen Ursula von Zedtwitz og Hertuginde Elisabeth vare i Nærheden. Næsten aandeløs traadte Gøtze ind. „Hans Højærværdighed kommer“, sagde han. „Vi kommer i dette Øjeblik lige fra Wittenberg“. Ved Døren modtog Kurfyrstinden den evangeliske Præst, der mødte i fuldt Skrud, ledsaget af en Kirketjener. En kort, gribende Tale indledede den højtidelige Handling. Præsten havde medbragt de til den hellige Nadvere nødvendige Kar; lige overfor Alteret knælede Kurfyrstinden foran en Bedepult; Achim og den unge Hertuginde vare andægtige Tilhørere, medens Kammerjomfruen og Gøtze bekymrede saa sig om efter Kurfyrstens Spejdere. Gøtze var gaaet hen til Døren, hvor han holdt Forhænget til Side og saa ud i Forværelset, rede til at afvise dem, der maatte nærme sig.

Men Ingen forstyrrede den hellige Handling. Uhindret kunde Præsten udføre sin Gjerning; andægtig og glad skuede Kurfyrstinden op paa ham, og da Solen var sunken ned bag de skovkransede Høje, havde Landets Moder fuldendt sin Skilsmisse fra den katholske Kirke og modtaget den hellige Nadvere i Brød og Vin.

De Timer, der nu paafulgte, vare for Kurfyrstindens Omgivelser fulde af bange Forventning, medens hun selv med største Ro og Fatning imødesaa, hvad der vilde ske. Hun følte, at et Slags Martyrium ventede hende. Om Søndagen kom Joachim tilbage fra Stettin.

Man ved ikke, paa hvilken Maade Kurfyrsten fik Underretning om, at der i hans Fraværelse maatte være sket noget Særdeles. Det var næsten umuligt at lægge aldeles Skjul paa den Spænding, hvori en Del af Slottets Beboere befandt sig, og Joachim besluttede endelig at skaffe sig Vished. Han lod sin Datter Elisabeth kalde. Denne formaaede ikke at modstaa Faderens gjennemborende Blik, hans barske Ord og faderlige Befaling; grædende og skjælvende tilstod hun Alt.

Joachims Raseri var forfærdeligt. Han styrtede strax ind i Kurfyrstindens Værelse og overdængede hende med Bebrejdelser og Trusler, hvilke hun rolig og ydmyg tog imod. Joachim kunde ikke skjule for sig selv, hvilken uhyre Virkning dette hans Hustrus Skridt vilde have saavel paa Luthers Tilhængere, som paa de mange allerede vaklende Katholiker. Deraf fremkaldtes hans næsten grænseløse Vrede. At han skal have mishandlet sin Ægtefælle, er en Opdigtelse; Elisabeth siger ikke Noget derom i sine Breve; maaske forhindredes han i Udførelsen af et saadant skrækkeligt Forsæt, idet han i sin ophidsede Tilstand faldt i en dyb Afmagt. Man maatte bære ham ud af Elisabeths Værelse.

Fra denne Time af var Bruddet mellem de to Ægtefæller fuldstændigt. Lidelsens og Kummerens Dage begyndte nu ret for Elisabeth. Kurfyrsten stillede hende den haardest mulige Betingelse: Modtagelsen af Nadveren efter katholsk Kirkeskik. En Skriftefader bestormede hende med alle mulige Forestillinger; men den modige Kvinde var urokkelig. Joachim lod hende anklage for Domstolen og truede med at ville gaa til det Yderste med hende. Det Eneste, han vilde gaa ind paa, var at indrømme hende en Betænkningstid, og da hun ikke kunde bestemme sig til at handle imod sin Samvittighed, besluttede hun at flygte. Den 25de Marts 1528 benyttede Elisabeth sig af sin Ægtefælles Fraværelse til om Natten at flygte fra Slottet i Berlin, indenfor hvis Mure hun i den senere Tid havde levet som en Fange.

Iført en Bondekones Klæder og ledsaget af Ursula Zedtwitz og Gøtze undveg hun gjennem den Port, der fra Slottet førte ud til Floden. Paa dennes modsatte Bred holdt en Bondevogn, som lykkeligt førte de Flygtende over den brandenburgske Grænse til Torgau, hvor Kurfyrst Johan gav hende og hendes trofaste Hjælpere Ly. Paa Vejen derhen havde et ulykkeligt Tilfælde nær bragt Flygtningene i Fare, idet et af Hjulene gik

i Stykker, og man maatte, da man ikke vovede at søge Hjælp, binde det sammen med et af Kurfyrstindens Tørklæder.

Denne Flugt vakte almindelig Opsigt over hele Tyskland. Joachim opbød Alt, for at faa sin Ægtefælle dømt, og først lang Tid efter, medens Elisabeth havde kæmpet med tunge Sorger, betragtede den forbitrede Ægtefælle hendes Færd med mildere Øjne, om han end hele sit Liv var den Lutherske Lære fjendsk.

Han tillod sin Hustru at modtage Børnenes Besøg; men selv saa han hende aldrig mere. Syg og svagelig boede Elisabeth endog en Tidlang i Luthers eget Hjem, indtil hun endelig efter atten Aars Forløb ved sin Ægtefælles Død atter kunde vende tilbage til Brandenburg, modtagen af sin Søn, der aabenlyst var gaaet over til den evangelisk-lutherske Lære. Hun døde paa sit Enkesæde i Spandau den 10de Juni 1555.

Husflid.

Arbejdslyst og Mærkepinde.

I Husvennen af 25de Oktober fandtes en Meddelelse om at en Handlende ønskede 50,000 Mærkepinde af Træ, med Spørgsmaal om nogen havde Lyst til at paatage sig dette Husflidsarbejde. I Løbet af meget kort Tid indløb over 100 Tilbud herom til Udgiveren, som det næsten gjorde ondt at modtage saa mange, ofte indstændige, Anmodninger om at faa Arbejdet, da kun et mindre Antal kunde tilfredsstilles i denne Retning ved Levering af de 50,000 Pinde.

Det havde imidlertid tillige sin store Interesse for Udgiveren at se, at der alene blandt vore Læsere fandtes saa mange, der overvandt Brevskriveriets Besværligheder for at indsende Tilbud om at overtage Arbejdet. Det er nemlig et glædeligt talende Vidne om, at der findes større god Villie til Husflidsarbejdet blandt Smaafolk, Unge og Gamle, end man tror, blot der kan tilbyde sig en Gjerning, som man tør vove sig til at tage fat paa — som disse Mærkepinde — selv om man kan forudse, at dette kunstløse Arbejde kun vil give en lille Fortjeneste. Udgiveren vilde nu saa gjerne give et lille Bidrag til, at ret mange af dem, der vilde levere Mærkepinde kunde faa Arbejde derved, og optager atter dette Stykke herom, idet han vender sig til de Handlende. Det var nemlig kun **en** Forretning („Kontor for fælles Indkjøb af undersøgt Markfrø") som havde Brug for de 50,000 Pinde, men der er maaske Tusinder Handlende, som ofte ere i lignende Forlegenhed med at faa gode Mærkepinde til Forsendelser, og som gjerne vilde unde den flittige Husflidsmand lidt Arbejde og Fortjeneste derved, ja maaske kunde finde deres Fordel ved at benytte solide, flade Smaapinde af Træ i Stedet for de Pap- eller Papirlærredsetiketter, som man nu ofte maa nøjes med, fordi de stærke Træmærker ikke kunde faas. Enhver Handlende, som i større Maalestok forsender Sække med Mel og Gryn, Kunstgjødning o. lgn. vil vist ofte, saavel som Modtageren, have erfaret, hvor megen Ulempe der let afstedkommes ved at de tynde Papirlærredsmærker afrives. Dhr. Handlende, som kunde ønske at gjøre Bestilling paa Mærkepinde (Etiketter) til Forsending af Varer, bedes henvende sig med Bestilling, helst ledsaget af en Prøve eller Opgivelse af Størrelse og Træsort samt Pris der kan gives pr. 1000 og Leveringstid til Husvennens Udgiver (N. C. Rom, Føvling pr. Horsens).

Smaating.

Mærkeligt. Det er en besynderlig Kjendsgjerning, grundet paa en Mængde Jagttagelser, at enhver spættet Hund har en hvid Tip paa Enden af sin Hale, medens de spættede Katte have sorte Haleender.

Opmærksomhed. „Naturen er dog beundringsværdig i at indrette Alt paa det Bedste", bemærkede en ung Dame for nylig under det stormfulde Vejr. „Den samme Vind, der bringer vor Klædning i Uorden, strør Sand i Øjnene paa dem, der ellers vilde glæde sig over vor Forlegenhed".

En Rejsende fortæller, at han kun en Gang i sit Liv har set Folk passe deres egne Sager. Denne mærkværdige Tildragelse hændtes til Søs, da Passagererne vare for søsyge til at bryde sig om hverandres Anliggender.

Gaade.

Mit Andet henad Jorden gaar,
Skjøndt Ben det ej blev givet,
Som Frugt af det mit Første staar
Med Bælte pænt om Livet.
Mit Hele har i Dig sin Rod,
Du nødigt dem undværte —
Dog for mit Hele tidt flød Blod
Naar Arrighed regerte.

—t.

Brevvexling.

Hr. X. Haandgjerningsbogen er først under Trykning og kun 1ste Hefte udkommet. Paparbejde og Bogbinderi vil først komme i 5te—7de Hefte.

Hr. P. M. i Mo—p. Friexemplaret bedes De forlange gjennem Hr. R. P.s Boghandel, hvor Bladene ere bestilte.

Hr. R. O. i St. Ja.

„En Bondekarl". Duer ikke.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 9. | Søndagen d. 29. November. | Kjøbenhavn. 1874.

Johan Herman Vessel.

Af Bendix Hansen.

Det er altid forekommet mig, at der er en vis Lighed mellem Evalds og Wessels Billede. Jeg kan ikke ret forklare, hvori denne Lighed bestaar; men naar jeg sidder stille og betragter disse to Ansigter, saa vække de omtrent samme Stemning i min Sjæl, hvor forskjellige de end ere. Evalds Ansigt har et stærkt lidende Præg, det er som om han udadtil var ganske magtesløs; men det Lidende er forklaret af et aandfuldt Drømmeri og en barnlig ren Begejstring. Vessel løfter Hovedet anderledes kjækt og frejdig; han ser ikke indad, men udad, det er, som spillede en lunefuld Skjæmt om hans Læber. Det er Forskjellen, og hvor stor og øjnefaldende denne end er, saa forekommer det mig dog, at der bag Vessels lunefulde Kjækhed dølger sig noget af Evalds lidende Tungsind. Er det end muligt, at denne udvortes Lighed kun er en Indbildning, saa er det desto vissere, at der var en anden Lighed imellem dem: De havde begge en stor Del af deres Samtids Skrøbeligheder. Vil man kjende de aandelige Strømninger i deres Tid, da er det nødvendigt, at stifte Bekjendtskab med dem begge; thi idet de repræsentere hver sin Side af Livet og i meget staa som Modsætninger, udfylde de hinanden og give tilsammen et helt Billede af det fremvoxende Folkeliv, hvoraf vor Tid udvikler sig. Det mørke, tunge Livssyn, vi omtalte i Artiklen om Holberg, blev løftet og frigjort og skød sine dejligste Blomster i Evalds Digtning, medens den lette, lystige Verdslighed fandt sin Forædling i den livsglade Latter, Vessel fremkaldte.

Johan Herman Vessel.

Han var født i Norge i Vestby Præstegaard den 6te Oktober 1742. Hans Fader var en Brodersøn af den berømte Peder Tordenskjold, hvem Vessel lignede ikke alene i Djærvhed og muntert Lune, men ogsaa i sin jævne, trofaste Tænkemaade, der altid var langt fra det Uædle og Lave. Han kom til Kjøbenhavn for at studere, men maatte, for at tjene sit Brød, give Undervisning ligesom Holberg i de levende Sprog, især Engelsk og Fransk; thi han var ualmindelig sprogbegavet. Siden overtog han en Huslærerplads i Kjøben=

havn, og hans Studeringer til Embedsexamen bleve næsten ganske opgivne. Derimod anvendte han sine Fritimer til at læse baade vore egne og Udlandets bedste Digtere. Han var en ukjendt Mand, indtil han var 30 Aar gammel. Da udgav han sit Sørgespil „Kjærlighed uden Strømper", og skjønt han ikke havde navngivet sig som Forfatter, var hans Navn dog paa Alles Læber; „thi siden Holbergs Dage, havde intet dansk Digt gjort saa megen Opsigt, som Vessels", siger Rahbek. „Det gik med det, som med „Peder Paars"; man lærte det næsten udenad og anvendte det den Gang allevegne, ved alvorlige, saavelsom ved lystige Lejligheder, i Tide og i Utide, ved Spillebordet og for Retten, i lærde Stridigheder og i spøgefulde Samtaler". At et Digt, der vandt et sligt Bifald, fik en uberegnelig Indflydelse paa Folkets Udvikling og Dannelse, er en Selvfølge. Holberg havde jo fejet godt ud ved sit bidende Lune; men siden hans Tid havde der atter sneget sig herind en Del uægte, fremmed Stads, som nok fortjente at kastes paa Døren for at gjøre Plads for noget bedre og sundere, og saa kom Vessel med „Kjærlighed uden Strømper". Hans Evner vare langt fra saa store som Holbergs; men de sloge til; thi hans Opgave var heller ikke saa stor, om den end var betydelig nok. Han skulde ikke bane Vejen; men atter føre Vognen over i sit rette Spor. Det er jo altid saa, desværre ogsaa i vore Dage, at en stor Del af det danske Folk, langt foretrækker det Fremmede for vort eget. De spørge ikke, om det er godt og sandt, men kun om det er i Mode i Udlandet, og saa skrue de sig op til at tro paa det, beundre og — efterabe det. Saaledes var det ogsaa den Gang. Der havde trængt sig frem, baaret af en forblindet Begejstring og en slet Smag, et Slags franske Sørgespil og italienske Sangspil. Indholdet i disse Heltekomedier var naragtigt, flovt og dumt, og Helteskikkelserne vare, trods deres forfærdeligt højtravende Talemaader, nogle usle, stakkels Pjalte, saa man maa undres over, at Folk henflød i Taarer ved at se disse Komedier istedetfor at briste ud i en skraldende Latter. Ja det var tilvisse en usund Retning, men da Folkets Smag og Digteren altid staa i levende Forhold til hinanden, saa fandt den ogsaa rig Efterligning af middelmaadige Digtere herhjemme. For alt dette havde Vessel et aabent Øje og denne Ukrudsplante rykkede han op med Rod; thi han havde Latteren paa sin Side, og den kan jo slaa Trolde ihjel. Jeg kunde have stor Lyst til at fortælle Indholdet af dette mageløse Digt, „Kjærlighed uden Strømper", men da der ikke bliver Plads dertil, maa jeg nøjes med at fremdrage nogle smaa Træk og saa opfordre Enhver, der ikke kjender det, til snarest muligt at læse det. Det Hele drejer sig om et Par Strømper. Grete har drømt, at hun „aldrig bliver gift, hvis det i Dag ej sker!" og derfor vil hun naturligvis giftes strax; men hendes Kjæreste, Helten i Stykket, Skræddersvend Johan von Ehrenprejs har ingen Strømper, og uden Strømper er det umuligt at holde Bryllup; thi den Gang brugte man jo Knæbuxer og Sko. Da Grete, om galt skal være, hellere vil gifte sig med Mads, som er Skræddersvendens Medbejler, end slet ikke giftes, saa nødes Johan, efterat han som en rigtig Komediehelt har talt store Ord om Dyd og Kjærlighed, at lade Kjærligheden sejre over Dyden og stjæle et Par Strømper fra Mads. Tyveriet opdages, og det giver en Forstyrrelse, der bliver til Fortvivlelse. Alle Stykkets Personer stikke sig derpaa ihjel, efterat have styrket sig til denne Heltegjerning ved at spise Ærter og Flæsk, og Moralen, — thi saadanne Stykker havde altid en Moral i Slutningen —, er denne:

„Gid det ej Eder gaa, som det gik denne Stymper!
Gid Eders Kjærlighed maa aldrig mangle Strømper!"

Det vil altid læses med Fornøjelse og fremkalde Latter; men hvad der den Gang især gav det sin Betydning og forstærkede dets Indtryk var, at det helt igjennem var et stærkt, men morsomt og godmodigt Vrængbillede af de omtalte Heltekomedier, som det blottede saaledes, at de for Fremtiden bleve en Umulighed; thi nu, da Vessel havde klaret Folks Øjne, nu kunde Alle se det latterlige i dem. Som Exempel paa Sangene i „Kjærlighed uden Strømper" kan jeg ikke undlade at anføre efterfølgende, der ret gjør Nar af den Tids opstyltede Kjærlighedsviser:

„Paa mit Hjertes Skorsten brænder
En harpixet Elskovs Brand,
Som er tændt i begge Ender,
Elskovs Gud den tændte an.

Hver som Røgen ser opstige,
(Røgen er min Aria)
Tænke maa, om ikke sige:
Der er hedt, hvor den kom fra!"

En Del af Vessels rimede Fortællinger, som „Gaffelen", „Hundemordet", „Smeden og Bageren" og flere ere meget vittige og morsomme og meget kjendte; men hans første Arbejde var og blev hans betydeligste, og Aarsagen dertil er ikke vanskelig at forklare.

Hans Fremtidsudsigter vare jo kun lidet glædelige, da han var en gammel Student, uden Examen og altsaa uden Udsigt til Embede, og hans Stilling var alt andet end behagelig, da han hver Dag maatte slide haardt i den trættende Sprogundervisning. Det er derfor let at forstaa, at han, der af Naturen var livlig og glad, men savnede Udholdenhed, ikke kunde have Lyst til at beskjæftige sig med store Digterarbejder i sin Fritid, men hellere søgte hen til lystige Venners Selskab. I de studerende og oplyste Kredse havde der dannet sig to Partier, af hvilke det ene holdt med Evald, sværmede for hans højtflyvende Digte og efterabede ham men i indholdsløse, bombastiske Vers, medens det andet, der væsentlig bestod af Normænd, holdt paa Vessel, afskyede det

Højtravende, vilde have alt simpelt, jævnt og naturligt og efterlignede Vessel i Vers, der ofte var kjedelig Hverdagssnak eller slove Vittigheder. Disse to Partier førte en lille Krig med hinanden, i hvilken Vessel, der slet ikke var krigerisk, ikke videre deltog, saa det er mer end sandsynligt, at han har anerkjendt og elsket Evalds Digtning, om han end kunde gjøre Hentydninger til Evalds „Ha"-stemte Toner og hans Udtryk at „sadle Havets Bølge". Hvert Parti havde sit Kaffehus, hvor de mødtes for at samtale og more sig. Normændenes Samlingsplads var hos Juels i Sværtegade, hvor de stiftede en Forening som kaldtes „Det norske Selskab". Her gik det lystigt til med Sang og vittig Skjæmt omkring den rygende Punschebolle, og her var Vessel en stadig Gjæst og lavede i et Øjeblik mangt et lille morsomt Vers, som strax gik fra Mund til Mund og snart var ude over hele Kjøbenhavn. Destoværre kan det ikke nægtes, at Vessel holdt temmelig meget af Punschebollen og Vinflasken; men dog blev det norske Selskab snarere hans Frelse end hans Ruin; thi der havde han et Tilhold mellem gode og trofaste Venner, og Selskabet havde ogsaa højere og ædlere Formaal end Drik og Løjer; det bestod tildels af begavede Mænd, der her kom sammen for at drøfte alvorlige og vigtige Emner, og det udsatte Præmier for Digte, hvorved det ansporede Vessel til Virksomhed og friede ham fra ganske at henfalde til Orkesløshed. De to alvorlige Digte „Nøjsomhed" og „Søvnen" bleve præmiebelønnede af Selskabet og skylde alene dette deres Fremkomst.

Ret betegnende for Vessel er det Vers, han skrev til en Vinhandler Lunds Vintapperdreng:

„Hør Du søde rare Fyr,
Du som altid er ved Muffen,
Laan mig tvende Mark af Skuffen;
Vinen den er her saa dyr.
Lund tre Mark for Flasken ta'r,
Og jeg kun den ene har".

Da Drengen viste Vinhandleren Verset, svarede denne, at han maatte give Vessel en Flaske Vin for Intet, dersom han vilde lave et Vers som Svar fra Drengen, og det gjorde han strax:

„Søde rare Vessel, Fa'er,
Du som aldrig er ved Muffen,
Hvis jeg laante Dig af Skuffen,
Var jeg sandelig en Nar.
Drik som Du har Penge til;
Lund ej kreditere vil".

(Sluttes.)

Daabsfest under Linien.

Admiral Steen Bille fortæller i sine interessante Skildringer i Tidsskriftet „Fra alle Lande": „Nogle Ungdomserindringer" om en „Daabsfest under Linien", hvoraf vi laane medfølgende morsomme Billede.

Det vil maaske være nogle af Husvennens Læsere bekjendt, at det er en gammel Skik blandt Søfolk, at holde Lystighed, naar de paa den lange kjedelige Rejse til den sydlige Halvkugle passere over Ækvator eller, som man ogsaa kalder det, Linien. De, der ombord paa Skibet ikke før har „passeret Linien", maa da holde for og modtage Liniedaaben, d. v. s. blive dygtigt overøste med Vand, dersom de ikke afbøde Daabens Voldsomhed ved at bidrage noget til Gildet.

Ovennævnte Forfatter fortæller om en saadan morsom Daabsfest, som han i sin Ungdom overværede paa et fransk Skib, hvormed han foer.

Den 1ste August passerede det Linien, og Chefen havde givet Mandskabet Lov til at højtideligholde denne Dag med alle de Kunster, de kunde finde paa, og det skete ogsaa paa en storartet Maade. Allerede den foregaaende Dags Aften begyndte Forløberne for disse Løjer. En Herold, klædt som Trompeter ved Husarerne, kom ridende paa et Kosteskaft fra Store Mers (første Udkigspunkt i den midterste Mast), blæste en Fanfare og meldte Chefen, at den gamle „Liniefar" vilde gjøre Skibet sin Opvartning næste Dag, hvortil Chefen svarede, at den gamle Herre skulde være velkommen mellem Kl. 10 og 4 i hvilken Tid Mandskabet skulde have Lov til at gjøre sig ligesaa lystigt som det vilde. Kl. 12 næste Dag kom først en Astrolog (Stjernetyder) med en af Tømmermanden forfærdiget Oktant (et meget fint Vinkelinstrument til at maale Solens Højde over Synskredsen med), maalte Solens Højde med stort Alvor og meldte, at nu vare vi ved Linien. Derpaa kom Liniemandens Hofstat marcherende, bestaaende af Trolde, Djævle, Engle, Bjørne, Bjørnetrækkere, Marionetter, Charlataner (Gøglere) osv. Det medfødte franske Talent til alt hvad der grænser til theatralske Forestillinger fornegtede sig ikke; thi der var virkeligt ikke en, som ikke udførte sin Rolle fortræffeligt. Ubegribeligt var det os, hvorfra de havde kunnet skrabe alle de Ting sammen, hvormed de havde udmajet sig. Smaadjævlenes Dragt var den simpleste: de vare nøgne, oversmurte med Kønrøg, kun med et lille Bælte om Lænderne, hvori var anbragt en lang Hale af sværtede Rebsejsinger. Disse Djævleunger leverede en Træfning med en Bjørn og en Bjørnetrækker som var yderst komisk. Bjørnen tog den ene Djævleunge efter den anden i sin lodne Favn og kastede ham langt hen ad Skansen; men de

smaa Utysker faldt, som Kattene, altid paa Benene og gik ufortrøden løs paa Bjørnen igjen og sled og trak ham i hans store Pels. Endelig kom „pere la ligne“ selv, iført en græsk Paaklædning, med lange Knebelsbarter og et langt graat Skæg. Det var Baadsmanden som udførte denne Hovedrolle. Han sad paa en Triumfvogn, bestaaende af sammenslagne Brædder lagte paa Rapperthjul, smykket med Spyd og Flag. Otte Slaver i Lænker trak hans Vogn. Paa Skansen blev han modtaget af Admiralen samt alle Officererne og holdt en højtravende Tale. Efter at Chefen havde reddet Galionsfiguren paa Skibet fra at miste Hovedet, ved at bøde 5 Guldstykker til Havdrotten, begyndte den store Indvielses og Daabsfest paa Skansen, hvor alle ombord, som ikke før havde passeret Linien, bleve døbte med en større eller mindre Skylle Vand. Officererne slap med lidt Vand i Ærmet, men nogle mindre afholdte Underofficerer fik ved en af Djævlenes Ondskab en Pøs Vand over Hovedet. Denne „alvorlige Del af Festen“ sluttede med en Daab massevis over alle de Menige, som ikke før havde passeret Linien. De bleve drevne frem af Djævlene og fik en alvorlig Afkylning med den store Sprøjte, hvilket morsomme Øjeblik Billedet forestiller, hvor man ser de udklædte Matroser midt for Masten, hvor Havkongen under Solsejlet giver sine Medbrødre en ordentlig Straale i Nakken, medens Officererne og nogle Passagerer til Venstre more sig over den kostelige Spas.

Daabsfest under Linien.

At denne sluttede med Dans og Lystighed var en Selvfølge, især da der blev uddelt dobbelt Portion Vin og Vejret var yndigt i den herlige kølige Nat under Maanens venlige lyse Skær.

Bulbjerg og Skarreklit.

kke alene mod Sydost har Danmark et Kalkfjeld, der, som den dejlige Møens Klint, knejser ud over det blaanende Hav; ogsaa mod Nordvest hæver sig en mægtig hvidgraa Kridtklint der har et ganske anderledes vældigt Havs tunge drønende Bølger at modstaa. Det er Bulbjerg med den ligefor i Havet liggende lille Klippeø Skarreklit, som vi i Dag se os i Stand til at bringe et smukt Billede af, tegnet af en af vore dygtigste Marinemalere. Vi behøve ikke at ledsage Billedet med yderligere Forklaring, da Læseren vil erindre, at Emanuel Henningsen allerede i Nr. 2 har skildret dette mærkelige Punkt, som vi derfor tro, at det nu vil være Læseren kjært at faa Billede til.

En lykkelig „Gevinner“.

Fortælling af Knud Skytte

Gjennem Landsbyen Bajstrup gaar en Landevej, som deler den i to omtrent lige store Dele, en nordlig og en sydlig, eller, som Beboerne sige, „Nørreby og Sønderby“.

I denne By boede Jens Peter Jørgensen — De kjendte ham maaske? Han var da nok værd at kjende; for han var Fremskridtsmand af den gode Slags. Da jeg først gjorde Bekjendtskab med ham, var han endnu Ungkarl, en høj, kraftig og svelvoxen Gut med et saa fortræffeligt Skudsmaal i sit kjønne aabne Ansigt, at Folk næsten vare nødsagede til at holde af ham.

Hans Gaard laa i Sønderby med Stuehuset ud mod Gaden. Foran Huset var en lille Blomsterhave, smukt indhegnet med en klippet Ligustrumshæk; denne lille Plet passede Jens Peter selv med egen Haand, og man kunde se, det var baade en kyndig og kjærlig Haand, der havde den under Behandling. Midt i Græsplænen uden for Døren var der anbragt en høj hvidmalet Flagstang, og i det ene Hjørne af Haven var der et Lysthus, hvor Jens Peter gjerne vilde sidde om Sommeren i Mørkningen og ryge sin Pibe. Udsigten var rigtignok ikke vid. Men han kunde da se over

Bulbjerg og Skarreklit.

Gaden til Wolle Persens, og det kan hænde sig, han var slet ikke saa kjed af at se derover.

Folk kunde ikke begribe, hvorfor han ikke giftede sig. Hans Gaard var rigtignok kun lille, men i god Drift og gjældfri, saa vidt man vidste; han havde for flere Aar siden tjent Kongen, der var ingen Ting i Vejen, bare han selv kunde blive ved Sind. Men han brød sit Hoved og spildte en hel Del Tid paa saa meget Udenomsvæsen, sagdes der, og maaske det var Aarsagen, saa at det Ene forjog det Andet. Ja, ja! De kunde da ellers spare sig at have travlt med Jens Peter. Den Karl klager jeg mig ikke for; han kommer nok med.

Lige over for Jens Peters Gaard, paa den nordre Side af Landevejen eller Gaden, boede Wolle Persen, Sognets største og mest ansete Gaardejer. Hans Stuehus laa langs Vejen; der var kun Stenbroen og en lang Række Lindetræer imellem, saa at naar de tunge Fragtvogne kjørte forbi, kunde der mærkes en let Rystelse inde i Værelserne, og Vinduesruderne klirrede. Hovedindgangen var midt paa Huset. Bygningen var Grundmur med Spaantag. Den havde aftavlede røde Vægge og høje lyse Vinduer, indenfor hvilke saas lange hvide Gardiner. Alting saa storartet og prægtigt ud, og Enhver kunde skjønne, det var ingen Smaamand, som boede her.

Wolle Persen havde intet Lysthus at sidde i; men der stod en Bænk under Lindene, hvor man ofte saa ham sidde og bakke paa Merskumspiben. Var Jens

Peter i Lysthuset hist ovre, saa vilde Wolle ikke sidde paa Bænken; thi han kunde ikke lide Gjenboen. Det var dog sjeldent, de gik hinanden i Vejen. Thi Wolle vilde helst sidde om Dagen, naar det var varmt, og der var stærkest Færdsel ad Landevejen, hvorimod Gjenboen sjelden kom til Syne i Lysthuset før i Tusmørket, naar „Naturen, som i Drømme, var fordybet i sin Fred". Maaske kjendte han sin Gjenbos Luner og lempede sig efter dem. Det kunde han jo have sine Grunde for, om saa var.

Wolle Persen var, paa det Tidspunkt, da Fortællingen begynder, en Mand paa omtrent et halvt hundrede Aar, af middel Højde og ualmindelig Drøjde. Ansigtet var bredt og godmodigt, de smaa dybtliggende Øjne kloge og livlige. Af Sindelag var han rolig og tilfreds, der skulde meget til at bringe ham i ondt Lune; thi Wolle var altid oven paa. Fedmen og det gode Humør holdt ham oppe, og hans Liv var hidtil en jævn og rolig Fart ned ad Medgangens sagte flydende Strøm. Han tog ingen Del i legemligt Arbejde, men „holdt Folk for sig, ligesom Hasle Hyrde;" thi det havde han Raad til. Der blev dog Intet forsømt alligevel; for de smaa klare Øjne vare med over Alt, og han skulde nok sørge for, at hver Ting blev gjort som den skulde og i rette Tid. Han purrede selv Folkene ud om Morgenen og satte dem i Gang, og om Sommeren gik han stadig hos dem i Marken og saa til, var alle Vegne paa Færde, ledende og ordnende. Det saa egenlig morsomt ud, naar den tykke Mand kom vraltende hen over Agrene i Skjorteærmer, med Frakken paa Armen, Stokken i Haanden, Piben tændt, en Kaskjet med en umaadelig stor Skygge paa Hovedet, og, var det meget varmt, saa desuden med en udspændt Paraply over sig. Men Ingen lo ad ham; thi Wolle var en rig Mand, en stor Mand, en klog Mand, en god Mand, en agtet Mand, en — ja, saa var han maaske ikke Mere.

Han havde været gift, men var nu Enkemand. Hans afdøde Kone havde været ham en trofast og kjærlig Ægtemage, og Tabet af hende var den tungeste Sorg, der nogen Sinde havde ramt hamt. Et helt Aar efter hendes Død gik han med Flor om Hatten, og Folk syntes, han var en lille Smule mere alvorlig end før; men sit gode Huld beholdt han, og da Sørgeaaret var endt, lagde han Hat og Flor til Side, den storskyggede Kaskjet kom atter for en Dag, Sorgen var overstaaet, og Wolle var fremdeles den samme Wolle Persen som forhen.

Læseren har maaske allerede gjættet, at han havde en Datter. Hun var nu netop saa gammel, at hun for Alders Skyld godt kunde gifte sig, hvad Øjeblik det skulde være. Det var en ualmindelig knøv Pige, og formedelst hendes store Dejlihed kaldte man hende almindelig „den smukke Else" eller „Skjønheden i Bajstrup". Det var jo paa en Maade Ögenavne; men det gjør vel ikke Noget, da de vare saa kjønne og velmente. Faderen havde Intet sparet paa at faa hende opdraget saa fuldendt som mulig. I hendes Skoletid blev hendes Undervisning ikke forsømt, og da hun var bleven voxen, kom hun ud og lærte baade Skræddersyning, Husholdning og Mejeri. Jo, Wolle forstod nok, hvorledes „en stor Mands Datter" nu til Dags skulde opdrages. Nu var hun hjemme og forestod Faderens Husholdning, og hun gjorde det til en saadan Fuldkommenhed, at „Jomfru Petersens" Smør tog Præmie paa de fleste Udstillinger, og det var Noget Wolle kunde lide.

Det kunde da ikke slaa fejl, at jo en saadan Pige fik Bejlere. De meldte sig i Flokketal, og skjønt Mange af dem gjerne kunde gaa an, ja Flere af dem vare endog saa gode, at det næsten var Synd at kaste Vrag paa dem, saa fik de dog Kurven alle syvsammen og maatte med uforrettet Sag gaa den Vej, de vare komne.

Hendes Fader kunde ikke forstaa dette. Han rystede paa Hovedet og sagde: „Hvad tænker Du paa, lille Else? Jeg frygter for, Du kaster bort af det rene Vand saa længe, til Du en Gang maa nøjes med det skidne".

„Jeg kan ikke lide Nogen af dem", sagde hun med et Suk, og saa skottede hun over til Jens Peters.

„Hvem sukker Du for?"

„Jeg sukker ikke", og saa sukkede hun igjen.

„Jo, Du gjorde sandelig saa, jeg hørte det. Og Du saa over efter Jens Peters".

„Gjorde jeg? Det maa have været af Vanvare".

„Den Springfyr!"

„Er han saa slem?"

„Den Husflidsapostel!"

„Husflid er jo dog noget Godt, Fader".

„Saadan en nymodens — Spirantmager!"

„Aa, lad ham nu være, Fader!"

„Der bilder sig ind at være klogere end alle Andre og vil vende op og ned paa Alting med Hoppen og Springen og Skytteri og hist op og her ned! Jeg kan ikke udstaa den Karl!"

„Ha, ha, ha! Dersom I vidste, Fader, hvor morsomt det klæder Jer at være vred! Det har I slet ingen Gaver til".

Wolle sukkede og tørrede Sveden af sit fede glinsende Ansigt. „Du maa ikke blive vred paa mig, lille Else. Jeg kan ikke gjøre for det, jeg er saa hastigsindet. Kom og kys mig".

Hun slyngede Armene om hans Hals og kyssede ham flere Gange.

„Og vær saa en god og lydig Pige?"

„Ja, det skal jeg; men nu maa jeg ud og have Kjærnen i Gang".

Dermed ilede hun ud og lod den bekymrede Fader være ene.

„Ak ja!" sukkede han, naar hun var borte. „Nu

mærker jeg først, at den Gud gav Børn, gav han Hjertesorg. Mon der skulde være Noget om det, som jeg er saa bange for? Ja, ja! Lad os nu se!"

Wolle Persen holdt, som rimeligt var, over Maade meget af sin Datter, og der var ikke den Ting i Verden, som kunde tjene til at fremme hendes Lykke, han jo vilde gjøre den, bare det var ham muligt, naar hun blot i et Punkt vilde være „en god og lydig Pige". Og det var i Grunden hans eneste Bekymring, at hun maatte gjøre „et godt Parti". Thi hun maatte paa ingen Maade ægte Nogen, der var „under hendes Stand". Hendes Brudgom skulde i det Mindste have en Gaard, der var lige saa stor som hendes Faders. Ringere kunde det ikke være.

Skjønt det jo, naar Alt kom til Alt, slet ikke hastede med Giftermaalet, kunde Wolle dog ikke længer dølge for sig selv, at hans Sind jo begyndte at fyldes med bange Anelser; thi det saa ham noget betænkeligt ud med Datterens stadige og halstarrige Vægring. Han havde rigtignok ikke erfaret noget bestemt; men kunde den sørgelige Mulighed ikke tænkes, at hun spillede Hejgut med ham og hemmelig havde skjænket sit Hjerte og sin Haand til den vederstyggelige Person, som han, naar det kom til Stykket, umulig kunde godkjende som Svigersøn? Man havde jo da hørt saa galt før. Hvor dog denne Tanke pinte den stakkels Mand. Han tænkte saa tidt, at havde han hidtil kjendt lidet til Sorg og Modgang, saa kunde det maaske hænde, at han havde sin fulde Part tilbage.

Det Eneste, der under disse fortvivlede Omstændigheder kunde gjøres, var at have et Øje paa hver Finger, for at beskytte hende og om muligt at komme efter Hemmeligheden. Derfor tillod han næsten aldrig, at Datteren kom ham ud af Syne. Skulde hun til Marked, vilde han selv ledsage hende, og hun maatte da hele Dagen finde sig i at hænge ved hans faderlige Arm. Og naar han om Vinteren skulde til Kjøbstaden med Korn, tog han hende med. De sad ved Siden af hinanden i Agestolen og havde Benene i samme Fodpose. Hun var, efter Faderens indstændige Raad, saa indhyllet i Sjaler og Kaaber, at de Forbirejsende ikke kunde se et Glimt af hendes smukke Ansigt. Wolle havde Kabussen paa og Øreklapperne slaaet ned. Skulderslagene paa hans Kavaj hang i Folder ned ad hans Ryg; Merskumspiben gik som en Perpendikel frem og tilbage foran hans Bryst; Piskesnærten svingede manende og opmuntrende snart over den Frahaands og snart over den Tilhaands, efter som Nødvendigheden krævede det; Tømmen daskede op og ned paa Rygremmene, og klap, klap! gik det hen ad Vejen. Ankommen i Kjøbmandens Gaard bleve de venlig modtagne af Handelsbetjentene, der kom springende ud og hjalp „Jomfru Petersen" af Vognen. Fader og Datter kom ind i Kjøbmandens varme Stue og fik en Kop Kaffe, og naar Kornet var vejet og betalt, og Wolle havde faaet Pengene i Firken, fulgtes de ad omkring i Byen for at hilse paa Venner og Bekjendte og for at „slaa til Side i Krammen". Thi Else maatte faa hvad Stads, hun pegede paa, bare hun vilde være „en god og lydig Pige". Lidt før Aften satte de sig atter til Vogns og kjørte Hjem. Han sad stadig med et polisk Smil om Munden og syntes at tænke: „Du er dog en overhaands klog og snu Rad, Wolle Persen, og Du forstaar rigtignok at sætte en Pind for Tøsens Føjteri og tage den slikmundede Fyr ved Næsen!"

(Fortsættes.)

Husflid.

Sæbekogning.

Det hænder sig undertiden, at Svin og andre Kreaturer dø af Sygdom, og at de da begraves og saaledes ikke komme til Nytte, skjønt de i levende Live havde en temmelig betydelig Værdi, og dog kan man anvende selvdøde Dyr paa en saadan Maade, at der bringes et ret antageligt Udbytte ud af dem, og da „Husvennen" kommer ud til Mange, for hvem det kan hændes, at de miste f. Ex. et godt, fedt Svin, som de da vilde grave ned i Møddingen, saa vil jeg ved disse Linier gjøre Mit til, at de for Fremtiden lade være med at henkaste selvdøde Svin, Faar, Heste og Køer, saa at de ingen Nytte faa af dem. Man kan nemlig koge Sæbe af selvdøde Dyr, og hvem der nøjagtig vil følge min Forskrift skal visselig faa Grund til at takke mig for et særdeles godt Raad.

For hvert 50 Pd. Flesk eller Kjød, tages 30 Pd. Soda og 10 Pd. ulæsket Kalk. Først kommes saa meget Vand paa Kalken, at den kan blive godt læsket, hvorpaa Sodaen kommer deri; nu hældes der under stadig Omrøring 38 Kander kogende Vand paa Massen, som saa bliver staaende, til Luden er klar. Af den klare Lud øser man saa meget, man kan faa, hvorpaa der atter hældes 38 Kander kogende Vand paa Bundfaldet under stadig Omrøring; dette henstaar nu til Afklaring. Med den først aføste Lud sætter man Flesket, der er skaaret i Stykker paa nogle faa Pund, over Ilden; ogsaa Ben og Indvolde tages med. Man lader nu Flesket koge i 4 Timer, medens man af og til hælder Halvdelen af den sidst aføste Lud paa saaledes, at det Hele, der bestandig maa omrøres, ikke gaar af Kog. Derefter kommes 4 Kander groft Salt deri, hvorpaa det koges i 5 Kvarter. Det bemærkes udtrykkeligt, at man slet ikke maa komme Lud i, efter at Saltet er kommet til, da Sæben ellers ikke vil skille sig fra Luden. Nu tages Massen af Ilden og staar urørt til næste Dag. Man skærer da Sæben oven af og lader den koge 3 Kvarter med den anden Halvdel af den sidst aføste Lud, hvorpaa Massen henstaar til næste Dag, og, naar den er fuldkomment afkjølet, er Sæben færdig; den skæres da i Stykker og lægges paa Hylder til Tørring. Jo bedre Blodet er kommet af Dyret, desto hvidere bliver Sæben, men man kan koge denne, selv om der ikke er kommet Blod af Dyret, før det døde. Jo federe Dyret var, desto mere Sæbe faar man. Et Svin paa 100 Pd. gav 9 Lpd. 8 Pd. utørret Sæbe; en So paa 13 Lpd., levende Vægt, gav 26 Lpd. Sæbe, der solgtes til 10 Mk.

pr. Lpd., og Nettoindtægten af Soen blev c. 26 Rd., og da den kunde være solgt til 15 Mk. pr. Lpd. levende Vægt, var Tabet forholdsvis ringe.

K. M. L.

Som et lille Bidrag til Stykket om „Bølli"samlingen i „Højlund" (Side 16) anføres, efter senere Meddelelse, at Børnenes Fortjeneste derved er saa stor, at hvert Barn derfor aarlig kan anskaffe sig en ny Klædning.

Bognyt.

„Fra alle Lande" er Navnet paa et Værk der udkommer som Maanedsskrift hos Forlagsboghandler Wøldike i Kjøbenhavn. Som Navnet antyder, indeholder det Skildringer af Naturen og Folkelivet „fra alle Lande", ledsaget af smukke Træsnit, og Indholdet er saa vel valgt, at man kan læse det med megen Interesse. „Fra alle Lande" tør utvivlsomt regnes for det bedste, der endnu er budt danske Læsere i denne Retning, og har derfor vundet almindelig Anerkjendelse i Pressen. Da Sognebogsamlinger jo ikke alene bør anskaffe det alene morende, men ogsaa Bøger af paa en Gang underholdende og belærende Indhold, kunne vi i denne Henseende særligt anbefale „Fra alle Lande", især da Forlæggeren byder en betydelig Prisnedsættelse, hvorved Anskaffelsen af en Række Bind lettes betydeligt. Aargangene 1868, 69, 70, 71 og 72, hver paa to Bind, kan nemlig faas for 2 Rd. 3 Mk. Aargangen (Bogladeprisen var 4 Rd. 3 Mk.) Ja for Kjøberen af Aargangen 1873, der koster 5 Rd., tilbydes de 5 foregaaende Aargange endog for 10 Rd., d. e. 1 Rd. Bindet, saa at altsaa ialt 6 Aargange, paa ialt 12 smukt udstyrede Bind med mange Tegninger, kunne faas for den særdeles billige Pris 15 Rd. Som Prøve paa Billederne henvise vi til omstaaende to smukke Træsnit, Bulbjerg og Liniedaaben, der ere laante af „Fra alle Lande". Det faas baade gjennem Boghandelen og Postkontoret.

Smaating.

Et sælsomt Tilfælde. Den engelske General Lord Anglesea (Englsi) lod sig male, og Maleriet var færdig paa et Ben nær. Da fik han Ordre til at drage til Hæren, men lod først Maleren hente og sagde til ham: „Det er bedst, De gjør Benet færdigt med det samme, maaske bringer jeg det ikke med tilbage". Og, mærkeligt nok, mistede han netop dette Ben i Slaget ved Waterloo.

— Tvivl og Frygt maa ledsage den sande Kjærlighed; thi den er i sig selv en altfor stor Lykke, til at man ikke skulde tvivle om dens Besiddelse, eller frygte for at miste den.

Et klogt Lovforslag. Washington, den første Præsident i de nordamerikanske Fristater, indlod sig sjelden paa en Spøg, men skete det, var det altid paa en vittig Maade. Under Forhandlingerne om Oprettelsen af Forbundshæren stillede et Medlem det Forslag, at denne skulde indskrænkes til 3000 Mand og Washington kom da med følgende Ændringsforslag: „Det tillades paa ingen som helst Betingelse nogen Fjende at bekrige Landet med mere end 2000 Soldater". Den Latter, som dette vakte, knuste Forslaget.

Andre Tider. Den 15de Februar 1543 beundrede man i Paris en nylig fra England ankommen Knappenaal, en hidtil ukjendt Vare, idet man indtil da havde betjent sig af smaa Træpinde. Nu bruger Evropa for c. 28 Millioner Rd. Knappenaale om Aaret.

Gaade.

Mit Første Du saa gjerne drikker,
Mit Andet omvendt gjøres bør,
Og paa mit Hele Du er sikker,
Naar Sommeren har lukt sin Dør.

—t.

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 8: Negle.

Brevvexling.

J. Chr. A. i Fr. Venligst Tak, men kun originale Bidrag af den Art kunne bruges.

—„XXI"—. Samme Svar.

N. B. i Aa. Jo. 10 Øre Stkr.

Flere. At besvare alle Breve strax er ofte Udg. umuligt, da der indløber 10—20 Breve hver Postdag. Breve, der kræve vidtløftigt Svar, eller ikke ere af paatrængende Nødvendighed, maa derfor ofte vente, hvilket Vedkommende venligst bedes undskylde.

„Kragerup". Uordener ved Forsendelsen gjennem Posten er Udg. fuldstændig uden Skyld i. Det gjentages til Deres og alle Postabonnenternes Efterretning, at Husvennens Expedition bestemt hver Torsdag Aften indleveres til Avispostkontoret i Kjøbenhavn nøjagtigt det samlede Antal Exemplarer, der ere bestilte gjennem alle Landets Postkontorer. Det er hvert Kontors Pligt at forvisse sig om, at intet Numer mangler naar Bladet kommer. Enhver Mangel ved Fordelingen, bedes **strax** skriftligt paatalt til det Postkontor eller Brevsamlingssted der har modtaget Bestillingen, og hvis Pligt det er bekostningsfrit at skaffe de manglende Numre. Først naar dette nægtes, eller den **strax** paatalte Mangel ikke rettes, bedes Klage sendt til Udgiveren, for at den kan indsendes til det overordnede Postvæsen.

Enhver, der bestiller Bladet ind i Kvartalet, kan **fordre** at Postvæsenet skaffer **alle de i Kvartalet udkomne Numre.** Sker dette ikke, er det Postkontorets og ikke Udgiverens Fejl.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 10. | Søndagen d. 6. December. | Kjøbenhavn. 1874.

Johan Herman Vessel.

Af Bendix Hansen.

(Sluttet.)

Som Prøve paa det Slags Øjebliksvers tillader jeg mig endnu at anføre et Par.

Engang da han sammen med nogle Venner skulde ofre i en Landsbykirke, opdagede han, at han kun havde 6 Skilling, og da han syntes, at det var temmelig lidt, saa listede han ubemærket en Tiskilling fra en af sine Venner og lagde de 16 Skilling i en Offerseddel, hvori han skrev:

„Som udi andre Ting, saa og udi min Gave
Fra de gemene Folk jeg mig adskille vil;
De offre Lidet af det Meget, som de have;
Jeg offrer Dig alt Mit og — Lidt af Andres til!"

En Agent Holk opfordrede Folk til at sende ham Gaver til Understøttelse af Fattige og Syge, idet han forsikkrede, at Himlen nok skulde gjengjælde det mangefold. Vessel var strax parat til at efterkomme Opfordringen og sendte en Mark med følgende Vers:

„Agent Holk,
De Fattiges Tolk,
Sygekassens Patriark!
Jeg Dig sender her en Mark,
I det Haab, at Himmelen
Giver en Dukat igjen".

I nogle af disse Smaavers ligger det morsomme alene i Rimet; saaledes i dette:

„Du lille vakre Karen Bak!
For hvert et mødigt Sting, Du stak
Paa en mig højst nødvendig Frak,
Som sprak,
Tak! —"

Jeg maa her bemærke, at om end Vessel har laant mange af det Slags Vers, saa er der dog flere af dem, der i Folkemunde tillægges ham, og af hvilke adskillige ere meget platte, som tillægges ham med Urette. Naar man saaledes fortæller, at to af Vessels Modstandere, der engang fandt ham liggende drukken paa Valby Bakke og for at haane ham vilde lave et Vers over ham og begyndte:

„Et Svin paa Valby Bakke laa" —

hvilket Vessel strax fortsatte med:

„To Æsler stod og saa derpaa!" —,

da fortæller man noget aldeles lignende om den svenske Digter Belman, hvem det nok ogsaa tillægges med Urette.

Vessel holdt nok af et lystigt Lag; men en Drukkenbolt var han ikke. Han søgte muntert Selskab for at glemme Livets Sorg og Bekymring, der ofte tyngede ham meget, men han drak ikke for Drikkevarernes Skyld. 1778 var han bleven Oversætter for Theatret, og da hans Indtægter derved forbedredes noget, giftede han sig. Hans huslige Liv var ganske vist ikke som det burde været; thi han havde nu engang faaet Vane at søge til Kaffehuse og Vinstuer, og denne Vane kunde han ikke aflægge; men sin Søn elskede han dog højt. Hans Indtægter kunde naturligvis ikke slaa til og Øhlenschlæger fortæller, at hans Venner derfor fik ham til at gaa til Minister Guldberg, for at bede om et eller andet passende Embede. Man laante ham et Par sorte Silkestrømper og en Paryk; men da han saaledes

udstyret kom ind til Guldberg, kunde denne ikke kjende ham og spurgte, hvem han var.

„Vessel!" lød Svaret.

Men da Ministeren var lige klog, tog Vessel i en Fart Parykken af og puttede den i Lommen, og nu var han kjendt.

„Hvorved kan jeg tjene Dem!" spurgte Ministeren.

„Med et Embede, hvor der er meget at fortjene, men lidet at bestille!" svarede Vessel rask.

Ministeren lod, som om han overhørte Svaret, drejede forlegent Snustobaksdaasen i Haanden og gjentog sit Spørgsmaal.

„Nu, saa giv mig en Pris Tobak, Fa'er!" sagde Vessel. Den fik han, bukkede og gik.

Øhlenschlæger fortæller ogsaa, at da der engang var En der paastod, at intet var varmere end to Skjorter, bemærkede Vessel:

„Hvad siger han da om tre, min Far!"

Da det ikke kunde blive til noget med at faa Embede, begyndte han at udgive et Ugeblad; men da han havde leveret 54 Numre var han træt og kjed deraf og opgav det. Der var flere fortræffelige Ting i dette Blad, skjøndt det destoværre mange Steder vidnede om, at det mest var Nøden, der tvang ham til at skrive.

I sine yngre Dage var han en kjæk og livsglad Mand; men da han blev ældre, tyngede Sorgerne ham svært; han blev indesluttet og tungsindig, og hans Vid og Begavelse brød kun frem i enkelte korte Lysglimt som Stjerneskud i Natten; men hans Hjerte blev uforandret ædelt og venligt, og sin Trøst fandt han i en stille Gudsfrygt. I det Hele var han en elskelig Personlighed; Nag og Bitterhed imod andre kjendte han ikke, han angreb aldrig nogen personlig, skjøndt hans Vaaben, de vittige Smaavers, let kunde friste ham dertil, og overfor sine Fjender var han altid forsonlig. Han vandt mange og trofaste Venner, og det ligger jo nær at antage, at de ogsaa have understøttet ham med Penge. Hvilken Hær af Sorger og Bekymringer ligger ikke i dette Vers over Tandpine:

„Du Tændernes uhøflige Gæst,
Al Roligheds og Frihedს Pest,
Du er paa Jorden Vin-Fanden
Og halve værre end den anden;
Men sig mig, naar Du plage skal,
Hvi falder just paa mig Dit Valg,
Paa mig, som ser kun sorte Dage,
Og sorte haver langt tilbage;
Paa mig, som mer ej Kjole har,
Og har den ubetalt, jeg bar;
Hvis Krop knap fire Skilling gjælder,
Hvis Aand Bekymring daglig fælder,
Hvis Kreditorer er en Flok?
Er dette Dig ej Plager nok?
Paa denne Suppe kom en Jævning
Af Mandags og af Torsdags Stævning —
Se der gaar Meldahl glad og fed,
Som nu af ingen Plager ved;
Forlad Du mig, tag ham i Steden,
Og lad ham faa lidt Sorg blandt Glæden."

Om hans tungsindige Sindsstemning vidner ogsaa hans Gravskrifter over sig selv:

„Han uden Drik var sjælden glad,
Og sine Støvlehæle gik han skjæve,
Han ingen Ting bestille gad,
Tilsidst gad han ej heller leve."

og:

„Han syntes født til Bagateller,
Og noget Stort blev han ej eller."

Han døde efter et kort Sygeleje den 29. Decbr. 1785, og hans Venner i det norske Selskab maatte bekoste hans Begravelse, da hans Efterladte ikke havde Raad dertil. Et stort Følge ledsagede hans Baare til Trinitatis Kirkegaard, hvor han fik sin Grav nær hos Evald. Paa Theatret spillede man „Kjærlighed uden Strømper" til Fordel for hans Søn, og flere af hans Venner skreve Mindevers over ham. Det bedste var Baggesens:

„Graad smelted hen i Smil, naar Vessels Lune bød,
Og Glædens Smil forsvandt i Taarer ved hans Død!"

En Mindesten fik han først 1864, og da vidste man ikke længere bestemt, hvor hans Grav var; men hans „Kjærlighed uden Strømper" har holdt sig paa den danske Skueplads lige indtil vore Dage, og ses endnu med usvækket Glæde, og kun faa Digtere, endog af dem, der ere langt større end han, ere blevne Folkets Yndling, saaledes som han; thi hvem kjender ikke Vessel, den morsomme og vittige Vessel?

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

(Fortsat.)

Om Frejs Elskov er der lagt et herligt Kvad, af hvis Indhold vi ville anføre det Væsenligste.

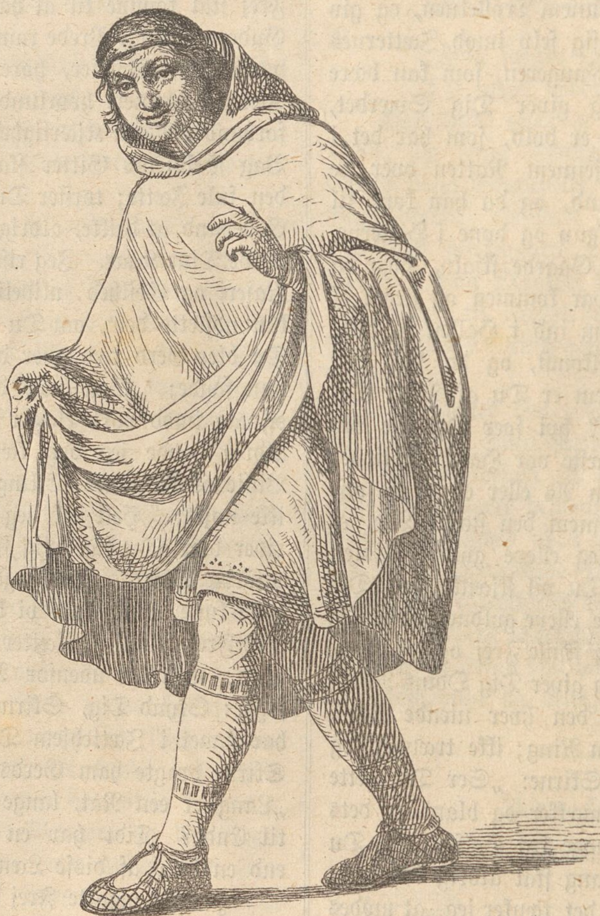
En Dag havde Frej sat sig i Odins Højsæde, Lidskjalv, hvorfra man saa ud over Alverden. I Jættehjem saa han den fagre Gerd, Jætten Gymes Datter, da hun gik fra sin Faders Hus til Fruerstuen, og fra den Stund af var Vanernes vise Ætling tavs og mod i Hu. Hans Fader, Njord, bød da Skirne, saa hed hans Skosvend, gaa frem for ham og faa at vide, hvi han var sorrigfuld. Skirne svarede, at han ventede sig kun onde Ord, om han røgtede det Ærinde, dog gjorde han, som Njord bød, gik frem for Gudernes Hersker og spurgte, hvi han sad saa ene i den store Sal Dag ud og Dag ind. Frej: „Hvi skulde jeg fortælle Dig min

svare Kummer, Yngling? Hver Dag lyser Solen, men mig fryder den aldrig". Skirne: „Din Sorg er aldrig saa stor, at jeg jo mener, Du burde sige mig den. I Tidens første Dage vare vi unge sammen, vel kunne vi To lide paa hinanden". Frej: „Saa vid da, at i Gymes Gaarde saa jeg gange en Mø, som jeg elsker; hendes Arme lyste, saa Luft og Hav gav Gjenskin deraf; højere elsker jeg denne Mø, end selv min Ungdoms Ven; men Ingen blandt Aser og Alfer vil, at vi To maa komme sammen". Skirne: „Giv mig Din Ganger, som kan bære mig gjennem Trylleluen, og giv mig Dit Sværd, som svinger sig selv imod Jætternes Æt". Frej: „Jeg giver Dig Gangeren, som kan bære Dig igjennem Trylleluen, jeg giver Dig Sværdet, som svinger sig selv, om den er bold, som har det i Hænde". Saa red Skirne gjennem Natten over de vaade Fjelde til Thursernes Land, og da han kom til Gymes Gaard, hørte Gerd det gny og døne i Hallerne, Jorden bævede og alle Gymes Gaarde skjalv, men da Tærnen meldte, at en Mand var kommen og steget af Hesten, bød hun hende føre ham ind i Hallen og byde ham den skjære Mjød til Velkomst, og da han var kommen ind, sagde hun: „Hvem er Du af Alfer eller Asers Sønner eller vise Vaner? hvi foer Du ene hid gjennem den stærke Lue, at gjæste vor Hal?" Skirne: „Jeg er ingen Alf, ej heller en As eller en af de vise Vaner, dog foer jeg ene gjennem den stærke Lue, at gjæste Eders Hal. Her har jeg elleve gyldne Æbler, Gerd; dem skal Du faa, om Du vil skjænke Frej Din Elskov". Gerd: „Aldrig skulle elleve gyldne Æbler faa bøjet min Hu til Elskov, aldrig skulle Frej og jeg bygge samme Bo". Skirne: „Se, jeg giver Dig Odins Ring; otte lige saa tunge dryppe af den hver niende Nat". Gerd: „Jeg tager ej imod Din Ring; ikke trænger jeg eller min Fader til Guld". Skirne: „Ser Du dette Sværd i min Haand, Mø? smækker og blank er dets Klinge; Dit Hoved skal jeg hugge fra Halsen, om Du ikke vil føje mig". Gerd: Tvang skal aldrig bøje mig under nogen Mands Villie, og det tænker jeg, at mødes Du og Gyme, vil det komme til Kamp". Skirne: „Ser Du dette Sværd i min Haand, Mø? smækker og blank er dets Klinge; for den skal den gamle Jætte bide i Græsset, med den skal jeg fælde Din gamle Fader. Dig selv slaar jeg med Tryllevaanden; vel skal jeg faa Dig bøjet under min Villie, Mø. Did skal Du fly, hvor Menneskenes Sønner aldrig skulle se Dig. Paa Ørnens Tue skal Du sidde, vendt fra Verden og vendt mod Hel; ved Mad skal Du ledes mere, end Mennesket ledes ved den glinsende Orm. Et Utyske skal Du vorde, saa de fuleste Jætter skulle stirre paa Dig med Undren, naar Du viser Dig; videre kjendt skal Du vorde, end Guders Vogter, som et Skræmsel skal Du staa ved Ledet. Jeg rister Runer, som fylde Dig med Raseri og Jammer, med Afsind og rastløs Higen, med Kummer skal Din Graad øges. Sæt Dig og hør mig, jeg vil skildre Din svare Kvide og grumme Kval. Hele den udslagne Dag skulle Trolde pine Dig i Jætternes Hjem, sorrigfuld og glædeløs skal Du krybe til Thursernes Hal, Graad skal Du have for Gammen, med Taarer skal Du slide Dit Liv. Hos en trehovedet Thurs skal Du være eller vide af ingen Mand; Gejlhed skal gribe Dig, trodsige Jættekvinde! men gold skal Du være som Tidslen, der kastes i Ovnen. Jeg gik i de dunkle Skove at finde Tryllevaanden, Tryllevaanden fandt jeg. Vred paa Dig er Odin, vred paa Dig er Asabrage, ogsaa Frej skal komme til at hade Dig, Du lede Kvind! alle Guders vældige Vrede rammer Dig. Hører mig, Jætter, hører mig, Thurser, hører mig Suttungs Sønner og Asernes Venner, hvorlunde jeg forbyder, hvorlunde jeg forbander Møen Kjærlighedens Lyst, Mandens Favntag. Bag Helhjems Gitter skal Du bo hos Hrimgrimner, den fule Jætte; tørster Du, skulle usle Trælle række Dig Gedevand at drikke, aldrig faar Du bedre Drikke, bedske vorde Dine Kaar. Jeg rister Dig Runer, ramme Runer, Raseri og Gejlhed, ulidelig Attraa rister jeg Dig; jeg kan udslette dem, om Du bøjer Dig under min Vilje." Da blev Gerd ræd over de Kaar, der bødes hende, og hun sagde: „Saa vær da heller velkommen Svend, og tag imod vort Bæger med den gamle Mjød. Men aldrig havde jeg dog tænkt, at jeg skulde bøje min Villie til Vanernes Ætling." Men dermed var Skirne ikke nøjet: „Helt vil jeg røgte mit Ærind, før jeg rider bort, Du sige mig først, naar Du vil mødes med Njords Søn". Da sagde Gerd: „Barre hedder den stille lune Lund, som vi begge vide; der vil jeg mødes med Frej, naar ni Nætter ere ledne". Saa red Skirne hjem; men alt udenfor Asgaard mødte Frej ham og sagde: Skynd Dig, Skirne, og sig mig strax hvad Du har naaet i Jættehjem Dig og mig til Villie". Og Skirne bragte ham Gerds Bud, og Njords Søn sagde: „Lang er een Nat, lange ere tvende, naar lide trende til Ende? Tidt har en Maaned tyktes mig kortere end en halv af disse Længselsnætter".

Haardt maatte Frej siden bøde, fordi han for at vinde Gerd havde skilt sig ved sit Sværd. Han savnede det alt, da han maatte kjæmpe med Jætten Bele, men ham fik han dog fældet med et Hjortehorn, men værre gaar det i den sidste store Kamp imellem Guder og Jætter, der kan Intet bøde Tabet, og Frej falder selv sværdbidt.

Alle de Aser og Asynjer, vi hidtil have omtalt ere gode Guder; de ere hver paa sin Vis Udtryk for de Sider i Naturen og Livet, der efter hele Nordboernes Livsopfattelse stod som gode og heldbringende: Tapperhed og Styrke, Frugtbarhed og Skjønhed, Visdom og Ordsnildhed, navnlig for saa vidt de kunne bidrage til at tjene og forherlige det Kampliv, der for Nordens Folk stod som det højeste, det var de Kræfter og Egenskaber, den nordiske Folkeaand satte Pris paa, og som den nedlagde i sine Guder. Tilværelsen op-

fattedes som en stadig Kamp imellem disse Aandens og Naturens velsignede Magter og de vilde Jætter, de ubundne og derfor som oftest vilkaarlige og ødelæggende Kræfter. Striden kan stille af for en Stund, Guderne kunne glemme Fjendskabet, fatte Elskov til og slutte Pagt med Jætternes dejlige Kvinder. Men det varer kun stakket, før Striden bryder løs igjen, Modsætningen naar aldrig til blivende Forsoning. Men Forholdet imellem det Gode og det Onde er ikke indskrænket til Modsætningen mellem Guder og Jætter, det Onde kommer frem i en langt dybere, mere bevidst Form, i en Skikkelse, der ret viser os, hvor fin og levende en Følelse Nordboerne havde for dets Væsen, saaledes som det fremtræder i Aandens Verden, i Menneskets Sind og Villie. Jætterne ere det Uhyre, det Lovløse, det Vilde, de ere onde, fordi de i Følge deres Natur stemmer imod den lovbundne Udvikling, der er Livets Maal; Loke er ond paa en helt anden Maade, han er Nordboernes Djævel, ikke blot trodsig, men ogsaa falsk og snedig, en ful Forfører til det Onde. Og dog se vi ham færdes blandt Guderne, og disse taale ham iblandt sig, ikke blot fordi han tidt morer dem med Skjemt og Løjer, men ogsaa fordi de ved, at der er store Kræfter i ham, der kunne bruges i det Godes Tjeneste saavel som i det Ondes, og hvor meget han end hader dem, hvor stærkt han end lader sin ætsende Haan gaa ud over dem, thi han er en gudsforgaaen Spotter, hvor mange Raad han end lægger op imod dem, han kan dog ikke sige sig løs fra dem, dertil er hans Natur for beslægtet med deres. Loke ved fuldt vel, hvad han gjør, naar han gjør det Onde, der kommer en djævelsk Lyst over ham til at gjøre det, netop fordi det er ondt, han er en falden Engel. I Tidens Ophav gaar han Side om Side med Odin, med hvem han blandede Blod som Fostbroder; han er den Lodur, som sammen med Odin og Høner skabte Menneskene, og det er værd at lægge Mærke til, at det er den sanselige Natur, Blodet, som gjør Kinden rød, der udgaar fra ham. Men det varer ikke længe, før Frafaldet kommer, hans Leflen med Guderne begynder, og hans i sin dybeste Grund mod alt Godt fjendtlige Natur kommer til Gjennembrud i Spot og Ondskab. Lokes ligefremme, umiddelbare Modsætning er givet i en enkelt bestemt Skikkelse, den fromme Balder, Lysets, Godhedens, Al-Kjærlighedens særlige Guddom.

Loke.

Der er adskillige Fortællinger, i hvilke Loke spiller en mer eller mindre fremtrædende Rolle, og i dem alle se vi det ovenfor kortelig Udviklede stadfæstet. Snart se vi ham draget til Guderne, snart til Mørkets Magter, næsten altid pønsende paa Svig; i det ene Øjeblik staar han Guderne bi med Raad og Daad, som da han farer med Thor som Tærne til Jættehjem, i det næste slaar han dem de dybeste Saar, han kan tilføje dem. Dybsindigt er det Træk, der oftere kommer frem, hvorlunde denne tvetydige Skikkelse jævnlig bringes til at handle imod sin Villie, tvinges til at arbejde i det Godes Tjeneste, hvor han helst vilde gjøre Ondt, og omvendt, som vi f. Ex. se det i Fortællingen om Yduns Ran, thi det er lige saa lidt med hans gode Villie, at han raner hende til Tjasse, som at han skaffer Guderne hende tilbage.

(Fortsættes.)

Paa Sætren.

Af H. K. A. Hovmøller.

Midt i Juni, naar Sneen er smeltet paa Fjeldene og Græsset spirer op af Jorden, da drage de norske Bønder op til Sætren med hele Besætningen af Heste, Køer osv. Kun et Par Køer bliver hjemme paa Gaarden, for at de derhjemme kunne have Mælken af dem. Ligeledes bliver der ogsaa et Par Heste derhjemme til Kjørsel og til Gaardsbrug. De blive deroppe,

til Kulden og Sneen igjen driver dem ned sidst i September eller først i Oktober. Saa maa de hjemad til Dalen og Gaarden igjen. Hjemme i Lierne, Fjeldsiderne og Skoven, gaar Kvæget saa til lidt længere ud paa Efteraaret, naar Vinteren klemmer paa, da de maa tages ind. Saaledes gaar Kvæget ogsaa hjemme om Vaaren og først paa Sommeren, da Sneen først smelter nede i Dalen.

Langt har man at færdes til Græsmærkerne oppe paa Fjeldene, og Vejen er flere Steder trang, saa det for os Danske synes, som om det er helt umuligt, at Dyrene ikke brække Benene ved at kravle opad de snevre bratte Veje og Stier. Paa flere Steder, hvor man til Sætervolden eller Græshavningen har fra 1 til over 20 Mil, maa Folk være flere Dage undervejs med alt Slags Kvæg. Hver Mand nede i Dalen ejer da gjerne Lod i Sætervolden, og han har bygget sig et Sæterhus, som kun er i Brug godt 3 Maaneder om Sommeren. Der er flere forskjellige Huse, et, som Pigen boer i, et til Køerne og Kalvene og et til Grisene. Flere Steder er der en Hølade, hvor Høet gjemmes til om Vinteren, for lettere at føres hjem paa Snesleden.

Pigerne have dygtig Arbejde deroppe paa Sæteren.

Lørdagskveld paa Sætren.

Om Morgenen tidlig skal Køerne malkes; saa drives de ind paa Sætervolden tilligemed Kalvene, Faarene og Grisene. Saa skal Mælken sies, og dernæst skal Fjøset (Fæhuset) renses. Saa skal den store Kjedel hænges paa Krogen eller ogsaa paa Stangen, som kan drejes om over Ilden, Fløden skummes af Mælken og — i Kjedlen med Mælken —, som da maa ud med den hvide Ost. Saa blive de ved med at koge Vallen, til den er kogt ind til en brun Vælling, som de idelig maa røre i, for at den ikke skal sætte sig fast paa Bunden af Kjedlen. Denne Vælling presses nu i en Form og bliver til den meget velsmagende Myseost (Valleost) især af Gedemælksmysen. Der laves altsaa Ost af Vallen, og saa skal de jo en Gang imellem kærne Smør, saa skal de mange Mælkeringe (Bøtter) skruppes, skures og vaskes dygtig i Bredskvand for at Træet ikke skal blive surt. Saa skal Mælkebøtten ud at soles, tørres og luftes, og saa skal der sommetider ses efter Køerne og Grisene; nogle have en Gætergut eller Hjuringgut til at se efter dem.

Have Pigerne lidt Tid tilovers, saa have de gjerne en Bindehose, eller ogsaa lidt fint eller groft at sy paa. Saa kommer Aftenen, og saa skulle Køerne hjem, bindes og malkes, og synes hun saa at det er for tidligt at gaa til Sengs, da gaar hun gjerne hen til en af Veninderne, for at tale om et og andet, enten om

Folkene hjemme i Dalen eller om Køerne og Faarene. Saa har Guldstjærne givet for lidt Mælk, Blomros eller Fagerli været nær ved at blive siddende i en Myr (Mose), og saa er det ikke for tidlig at gaa i Seng og drømme om Gutten sin.

Om Søndagen ystes der ikke Ost eller kjærnes Smør. Dagen er sommetider for lang, og da længes man mest efter at komme ned til Hjemmet i Dalen, efter at komme i Kirke for at høre Præsten og samles med Venner og Frænder. Men saa have de Bøger at læse i, og saa gaar de sammen, de som er de bedste Venner, og fortæller Historier for hinanden.

Er der ikke alt for langt hjem til Gaarden, skiftes de til at komme ned til Hjemmet. Er der flere Mil, kommer Pigen tidt ikke ned fra Sæteren hele Sommeren, men maa blive der ligesaa længe som Køerne. Har en af Pigerne en Kjæreste, og det er nok ikke saa sjeldent endda, saa kommer han jo sommetider op paa Sæteren om Lørdag Nat, bliver deroppe om Søndagen, men maa gaa ned ad Fjeldet om Natten, for at være hjemme ved Dagværket om Mandagen. Vort Billede viser netop det Øjeblik da Gutten, efter den milelange Vandring sagte aabner Døren for at overraske sin ensomme „Jente", som med forventningsfuld Lytten hjerteglad har hørt hans faste Fodtrin, men lader som mærkede hun ham ikke.

Stundom kommer en Gaardmandsgut op til Sæteren for at spørge, hvordan det staar til med Kvæget, og de kan da ved ham faa høre hjemmefra, ligesom de ogsaa kan sende Bud med ham. Det er nogle af de bedste og mest betroede Piger, som ligger paa Sæteren om Sommeren, da de have meget at passe paa og meget er dem betroet med hele Mælkestyret.

I et senere Numer skulle vi fortælle om et Besøg paa en saadan norsk Sæter.

En lykkelig „Gevinner".

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Det skulde ellers ikke forbydes Else „at følge Skik med andre Folk", og hun maatte gjerne gaa til Dans. Men den Gamle vilde med, under Paaskud af at more sig, men i Virkeligheden for at udspionere Datteren. Han satte sig hos Spillemanden og var munter hele Aftenen. Mellem Dansestykkerne sang han nogle Vers af sin Yndlingssang, som begyndte saaledes:

„A, B, C, D!
Kunde jeg se,
bare jeg kunde se,
Kunde jeg se Dig, min Ven,
kunde jeg se Kjæresten!
A, B, C, D,
kunde jeg se,
bare jeg kunde se!"

Men skjønt han gjennemgik hele Bogstavrækken flere Gange, lykkedes det ham dog ikke at „se Kjæresten" i Jens Peter Persen. Denne opførte sig ikke i mindste Maade anderledes mod Else end mod nogen af de andre Piger; han dansede med hende en Gang imellem, men deri var jo intet Paafaldende, og stjaalne Øjekast, „Portomine" eller Smutten sammen i Krogene mærkedes ikke det Mindste af. Men det hændte stundom, at Jens Peter tog Tonen fra Wolle, naar han nemlig samlede Karle og Piger om sig og fik dem til at istemme „Der er et yndigt Land", „Vift stolt paa Kodans Bølge" eller andre gode og smukke Fædrelandssange. Den Slags syntes Wolle Persen ikke om. „Naa, kommer han nu med dette nymodens Skraaleri fra Højskolen", mumlede han ærgerlig, „der kan jeg ikke være med; jeg er af den gamle Verden".

Enten maatte Jens Peter være en mageløs udspekuleret Træring, eller ogsaa var der Intet af Kjæresteriet. Gid det var saa vel, tænkte Wolle.

En Dag var Else sysselsat i Mejeriet. Hun havde sin hvide Kniplingskappe kastet let over sit sorte fyldige Haar, sin smaatærnede Hvergarns Kjole paa, det hvide Forklæde for og saa i det Hele saa nydelig ud, saa det var en Lyst. Faderen sad der nede hos hende og fornøjede sig over at se, hvor flinkt hun kunde bruge sig. Han lettede sig og gik til Vinduet og saa ud; thi Lænkehunden tog til at gjø.

„Hvem Skam kan det være? Jeg synes ikke, jeg har set ham før".

„Er han kjøn, Fader? For det er vel sagtens en Frier til mig".

„Du med Din Frier! Ja, saa mænd. Han ser godt nok ud. Jeg maa ud at tage imod ham".

Den Nysankomne var til Fods. Det var en Ungkarl, saa det ud til, paa henimod de Tredive. Han var godt klædt, havde Ur paa Laaret og en sølvknappet Stok i Haanden. Af Hudfarve var han noget mørkladen, Skjægget var afraget, undtagen under Hagen, hvor han bar et tæt, glinsende sort „Tagskæg". Blikket var fast og roligt, og da Wolle gav ham Haand og bød ham velkommen, fik han et saa gjennemtrængende, forskende Øjekast af den Fremmede, at han syntes, det gik ham helt igjennem Sjælen. Wolle bød ham indenfor i Dagligstuen, hvor de toge Plads for Bordenden; Else satte Ølkrus og Brændevinsflaske for dem til at begynde med, de fik stoppet og tændt, og Samtalen begyndte.

Den Fremmede kaldte sig Søren Ullits og gav sig ud for at eje en stor Gaard ude ved Kolding eller „langt ude i det Sønden". Nu var han ude paa Handelen; thi han var ogsaa Kreaturhandler, Ejendoms-

kommissionær osv. og drev Forretningen i det Store. Han gjorde Indtryk af at være et sat og alvorligt Menneske, og Wolle, der over for „store Folk", var meget godtroende, syntes grumme godt om ham og tog alle hans Historier for gode Varer.

„Men sig mig en Gang, Søren", spurgte han blandt Andet, „naar Du er saa stor en Handelsmand, som jeg nok kan skjønne, Du er, hvorfor holder Du Dig saa ikke en Ridehest eller en Enspænderbefordring? Det er saa besværligt for Dig at gaa saadan omkring fra By til By".

„Aa, det forholder sig saadan, at somme Tider er jeg kjørende og somme Tider ridende, ligesom det kan falde sig; nu for Øjeblikket er jeg gaaende, for jeg solgte baade Hest og Vogn i Horsens til en Herremand, som syntes saa godt om begge Dele, at jeg ikke kunde være i Skindet, med mindre jeg lod ham faa dem, og som Du ved, Varerne sidde altid løse paa en ægte Handelsmand. Desuden fik jeg dem godt betalte, næsten det dobbelte af deres Værdi"; lagde han ligegyldigt til og tog sig en Slurk af Kruset.

Wolle var ganske godt tilfreds med denne Redegjørelse; men saa var der et andet Spørgsmaal, han var nysgjerrig efter at faa besvaret.

„Du kom vel forbi Kroen, Vajstrup Kro?"

„Ja, jeg gjorde", svarede Søren og trak langsomt paa Piben, „og jeg var ogsaa der inde og saa paa Lejligheden. Det var nemlig min Agt at slaa mig til Ro der i nogen Tid, saa længe jeg havde Forretninger her paa Egnen; men hverken Opvartning eller Lejlighed stod mig an, jeg er nok saa godt vant, hvor jeg plejer at færdes. Derfor sagde jeg Farvel til Kromanden og spurgte mig for, indtil jeg fandt her ned, og det er nu min venlige Anmodning til Dig, Wolle Persen, at Du vil unde mig Husly i nogle Dage, indtil jeg bliver færdig med mine Indkjøb. Du skal faa det rigeligt betalt".

„Ja, hvad den Ting angaar", svarede Wolle, „saa kan vi nemt komme til Rette. Bliv her, saa længe Du har Lyst; men det koster Intet; thi det er ikke mit Fag at tjene Penge paa den Maade. Naa, saa Du syntes ikke om Værkeriet her omme i Kroen? Den har dog et godt Lov paa sig, og vi Vajstruper synes, det er den bedste Kro her omkring".

„Det kan nok være; men kom ud til os, der skal I se anderledes Kram. Jeg har selv i otte Aar drevet Gæstgiveri i Lindby Kro, og jeg ved nok, hvorledes det skal være".

„Lindby Kro? Hvor ligger den?"

„Aa, det er langt herfra, ude i det Sønden. Jeg holdt ogsaa baade Husjomfru og tre Opvartere, og mit Gæstgiveri var i en saadan Anseelse, at naar Grever og Baroner vare paa Rejse, drog de mange Mil af deres Vej for at logere hos mig".

„Saa har Du ogsaa forstaaet Din Haandtering til Gavns, Søren".

„Ja, det er man nødt til, naar man vil frem i Verden. Men nu skal jeg fortælle Dig en Historie om Greven fra Gjedserodde. Han boede en Gang hos mig i fjorten Dage, og det var slet ikke saa nemt at komme ud af det med saadan en Herre; men det gik jo, og da han rejste, forsikkrede hau, at han aldrig var bleven bedre opvartet noget Steds paa alle sine Rejser, og saa var han nærved at forgylde Folkene med Drikkepenge".

„Hille Død og Pine! Fortæl videre".

„Hm! Saa gik det hverken værre eller bedre, end at han et Par Aar derefter, atter kom der paa Egnen og vilde overnatte i Sølvad Kro. Det passede nu bedst med hans Rejseplan, forstaar Du".

„Ja, vel saa. Videre".

„Nu skal jeg ikke lakere min Kollega. Hans Gæstgiveri kunde saamænd gjerne gaa an, skjønt godt var det ikke, og kunde paa ingen Maade sammenlignes med mit; til en Greve var det nu altfor simpelt, naar jeg skal sige min Mening. Saa gik det da hverken værre eller bedre, end at de maatte have syv Retter Mad frem, og Greven kasserede dem alle syv".

„Alle syv?"

„Alle syv, en efter en anden. Maden var ikke til at spise, sagde han, og det endte da med, at han fik Ingenting. Det var nu ikke det Eneste; men saa forlangte han at se Gæstekammeret; han havde dog aldrig saa snart sat sin Næse inden for Døren, før han sprang tilbage og svor en Ed paa, at her vilde han ikke ligge. En, to, tre! maatte Tjeneren til at rede Seng inde i Vognen, og der lagde de sig alle Tre, Greven, Tjeneren og Kusken".

„Det var da bansat!"

„Men saa, ligesom de skulde til at putte sig, giver Tjeneren saadan et lille Suk fra sig og siger: „Ak ja! Det var ikke saadan, som da vi boede hos Søren Ullits i Lindby". „Hvor langt er det her fra?" spurgte Greven. Ja, det kunde vel være en lille halv Mil. „Kjør!" raabte Greven og sprang op. I en Hast maatte Kusken have Bæsterne for, og afsted gik det, og saa kom de til Lindby og bankede mig op Klokken tolv om Natten. Alle Folkene snorksov, og jeg var lige ved at falde i Søvn, da Tjeneren meldte Greven fra Gjedserodde. Jeg maatte da op og gjøre Anstalter, men Greven var dog saa venlig at gaa sulten i Seng, fordi det var saa sent. Der blev sat en Karaffel med Vand ind i Kammeret til ham; Kusk og Tjener puttede jeg op paa Loftet i et Par ringere Kamre, og saa gik jeg til Sengs igjen. Men saa om Morgenen vilde de have Kalkunsteg. Det kan jeg ikke skaffe, Deres Excellence, svarede jeg, men Kyllingesteg? Ja, ja! Det fik at gaa for den Gang. Kokkepigen maatte jo saa have Hovedet af en halv Snes Kyllinger, og da Jomfruen havde faaet dem stegte, lod jeg hende dække Bord oppe i Salen; jeg satte selv et Par Flasker Portvin og nogle Cigarer til 2 Mk. Stykket derind, og saa lod jeg ham gjøre sig saa lystig, som han vilde. Men den

Ret kasserede han ikke; thi han levnede ikke mere, end jeg spiste til min Frokost Dagen efter."

(Fortsættes.)

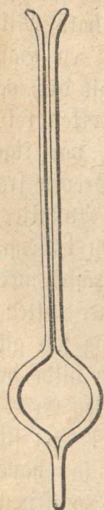
Husflid.

Pilekvistes Afbarkning.

Pilekviste til Kurvefletning skæres om Efteraaret, Vinteren eller Foraaret. Kviste som skulle bruges med Barken paa til grovere Arbejde, skæres efter Løvfaldstid fra November og hele Vinteren. De sammenbindes fast i Bundter paa et Par Alens Omfang og opstilles til Tørring i to mod hinanden støttende Rækker, saa at Rodenderne ikke staa lige paa den fugtige Jord. Naar de saaledes have staaet i det Fri i Tørrevejr i nogle Uger, kunne de tages i Hus paa et frit luftigt Sted og opbevares. Faa de Regn i Tørringstiden, eller efter at de ere blevne tøre, blive de let fordærvede.

Til Afbarkning egne alle slanke grenefrie Kviste sig bedst, og selv de fineste kunne bruges. Disse blive bedst naar de staa Vinteren over og først skæres fra Midten af Februar til Enden af Marts, naar man kan vente at blive nogenlunde fri for Frost. Efter Afskæringen samles de i Bundter paa 5 Kvarters Omfang. Bundterne blive nu stillede nogle Tommer fra hinanden, med Rodenden i en flad Vandbeholder, saa at Vandet staar et Par Tommer op om Rodenderne, idet man passer at det ikke bliver ret meget højere og især at enhver Kvist er under Vandet med sin afskaarne Ende. Naar man nu tillige passer, at de ikke udsættes for skarpe udtørrende Vinde, vil Saften snart begynde at stige og Barken at løsne, og lidt ind i Maj vil man kunne begynde at afbarke Kvistene. Dette Arbejde kan man, naar man har en stor Mængde Kviste, fortsætte indtil Juni; men paa de senere afbarkede Kviste danner der sig sorte Pletter, som forringer Varernes Værdi til det halve.

Afbarkningen foretages paa følgende Maade. Kvistebundterne blive tagne af Vandet og det ved Rodenderne siddende Dynd afskylles. Kan Afbarkningen ikke ske strax, kunne Bundterne opbevares paa et mørkt Sted tildækkede med afrevet Bark og overheldte med lidt Vand, for at de ikke skulle blive for tørre. Den herved opstaaede Gjæring er gavnlig for Afbarkningen, men over tre Dage tør man dog ikke lade Kvistene blive liggende.

Nogle Timer før Afbarkningen begynder, skyder man det overbundne Baand op mod Toppen, udbreder den nederste Del af Bundtet vifteformigt og stiller det omvendt op ad en Mur for at Fugtigheden kan tørre af. Nu begynder Afbarkningen, hvortil man i piledyrkende Egne af Nordtydskland anvender en Jernklemme af hosstaaende Figur, hvis Sidegrene ere omtrent en halv Tomme tykke og hvis hele Længde er omtrent tre Kvarter. Den er enten indrettet til at fastskrue i en Træblok, eller til at stikke Enden i Jorden, hvorved man da fastholder den foroven med venstre Haand, medens man med den højre trækker Kvisten gjennem Klemmen. Herved bliver Barken knust og gaar løs. Naar man har trukket et Bundt gjennem Klemmen, begynder man at tage Barken af, hvilket dog bedst udføres efterhaanden af en anden Arbejder, eller af Børn. Hertil bruger man en mindre Klemme af Træ, som man lader Rodenden gaa igjennem, da denne, hvorved Arbejderen holder ikke er klemt. Man maa paa ingen Maade afskrabe muligt fastsiddende Bark med en Kniv, hvilken beskadiger Kvistens blanke Ydre og forringer dens Værdi. Saasnart et Bundt er afbarket, udlægges Kvistene til Tørring i fri Luft, idet man lægger dem i en Tommes Tykkelse paa to Lægter, der ere opslaaede noget fra Jorden i 1 til 2 Alens Afstand. Man kan ogsaa stille Kvisten til Tørring op ad en Mur, med herved slaa de sig krumme, hvilket forringer deres Udseende og gjør det vanskeligt at bundte dem ordentligt sammen efter Tørringen. Jo hurtigere Kvistene tørres jo hvidere og smukkere blive de. Derimod taale de kun daarligt Regn og Rusk, og naar man i fugtigt Vejr, maa tørre dem under Tag, bliver de aldrig saa smukke som i det Frie. Afbarkning af et Bundt paa den angivne Størrelse betales med 8 ß.

Kvistene kunne nu gjemmes saa længe det skal være, i flere Aar, naar de blot holdes fri for Fugtighed. Naar de skulle anvendes maa de udblødes godt i rent Vand, og det er fornødent at have en Ballie Vand staaende ved sig under Fletningen, for jævnlig at kunne fugte Vidierne, saa at de beholde deres fulde Smidighed.

Firkantede Nødder.

Til uskyldigt Tidsfordriv skulde vi Tid efter anden levere nogle af ovennævnte nye Nødder, med mere eller mindre haard Skal, som man ikke maa have alt for firkantede Hoveder til at knække.

Skriv med Kridt paa Bordet denne Figur og skriv Bogstaverne A. A. A. A. — K. K. — T. T. og D. et i hvert Rum, saa at der dannes tre Ord, som hvad enten man læser op eller ned, frem eller tilbage giver Løsningen paa følgende Gaade:

Det Første er en Jæger i Lade og i Lo,
det Andet var en Kone, men hun var Numer to,
mit Tredie ofte koster mer, end mangen en vil tro.

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 9: Vinter.

Brevvexling.

Hr. C. Fs. i Sk. Der er trykt saa stort Oplag, at enhver i Løbet af Oktober Kvartal tiltrædende Abonnement kan faa (og gjennem Postvæsenet eller Boghandelen fordre) udleveret alle de fra Kvartalets Begyndelse udkomne Numre af det nye Bind.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 11. | Søndagen d. 13. December. | Kjøbenhavn. 1874.

En lykkelig „Gevinner".

Fortælling af Knud Skytte

(Fortsat.)

Nu har jeg aldrig hørt Mage!"

„Aa, jeg skal sige Dig, den Slags Folk ere jo vante til at leve godt, og saa saadan en Madvom som Greven havde — Du har vel nok set Greven fra Gjedserodde?"

„Nej, jeg har hverken hørt Tale om ham før eller set ham."

„Aa, han er saa tyk, bitte Børn, som fire Andre; det var slet ikke saa Meget til ham. Naa! Men da han saa skulde til at afsted, bød han mig hverken Hvid eller Skilling i Betaling, og jeg syntes, det var saa upassende at kræve en saadan Mand."

„Især formedelst at han betalte saa godt forrige Gang; det maa man nu ogsaa tage i Betragtning, Søren."

„Ogsaa det. Han rejste da altsaa, og jeg fik Ingenting — mente jeg; men et Par Dage efter kommer jeg ind i Gæstekammeret og ser mig om efter Noget, hvad det nu var, og da ligger der, Gud straffe mig, tre Hundrededalersedler under Vandfadet."

„Har nu Nogen hørt saa galt!" sagde Wolle Persen og saa paa sin Gæst med et beundrende Blik.

„Jo, saadan gik det til," svarede Søren Ullits, „og saadan kunde jeg fortælle Dig hundrede og sexten Historier, om jeg ellers havde Tid; for jeg har oplevet ikke saa Lidt af den Slags."

Men der behøvedes ikke Mere. Wolle var vundet fuldstændig, og han viste fra nu af sin Gæst den mest udsøgte Opmærksomhed.

Samtalen kom nu til at dreje sig om Kreaturhandel og Agerdyrkning, og det viste sig snart, at ogsaa her var Søren Ullits den samme praktiske og erfarne Mand, som han gav sig ud for at være i alle andre Forhold. Hans Gaard stod for 9 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 1¾ Alb., fortalte han, og han beskrev nøje dens Bygninger, Beliggenhed, Driftsmaade, hvad der kunde avles af Hø, og Korn, hvor stor Besætning, der holdtes, og mere Saadant, og det var Altsammen saa meget godt. Wolle Petersen sad og tænkte: „Hvem kan vide, om han ikke er ude paa Frieri og har hørt Tale om min lille Else? Hvilken Lykke, om hun kunde kapre saadan en Karl!" Han lod hende sætte Mad paa Bordet, og under Maaltidet lagde han nøje Mærke til, om Gæsten skænkede hans Datter nogen Opmærksomhed; men saa vidt han kunde skønne, var det ikke Tilfældet i nogen højere Grad end almindelig Høflighed krævede.

Da de havde spist og drukket Kaffe, tog Søren Ullits Afsked. Han skulde ud at gjøre Indkjøb til et forestaaende Marked, sagde han, men bebudede at ville komme igjen om nogle Dage. Wolle Persen fulgte ham et langt Stykke udenfor Byen og tog en hjertelig Afsked med ham.

Da de kom gaaende et Stykke hen ad Gaden, var Jens Peter sysselsat i sin Blomsterhave. Buskadset skjulte ham, og han kunde iagttage de Forbigaaende uden selv at blive set. Ved Lyden af Søren Ullits's Stemme, studsede han og bøjede nogle Kviste til Side, saa at han tydelig kunde tage ham i Øjesyn. „Den

Karl her!" sagde han overrasket til sig selv; „ham maa der holdes Øje med, hvis han oftere lader sig til Syne". Derpaa gav han sig atter i Færd med sit Arbejde, medens Wolle og Søren gik videre.

Ex-Gæstgiveren blev borte i fire Dage; saa kom han og fortalte, at nu havde han kjøbt og affendt fyrretyve Stude og tredive udsøgte Luxusheste. Meddelelsen blev givet i en ligegyldig, næsten skødesløs Tone. Han fortalte senere, at han havde været i Handel om en Gaard, da han havde i Kommission at skaffe en god Ven en Ejendom; men det var ikke blevet til Noget med Handelen, da der ikke kunde opnaas Enighed om Prisen. „Jeg havde ikke taget i Betænkning at slaa til, hvis det havde været for mig selv, jeg handlede," saaledes sluttede den store Sønderbo; „men naar man har med Andres Penge at gjøre, er man nødt til at være lidt mere varsom."

Det kunde Wolle Persen ikke indvende det mindste imod. Han syntes overordentlig godt om Sønderboen. Der kunde intet Spørgsmaal være om, at det jo var en solid, grundmuret Karl, en Kærnekarl, en klog Karl! Bare han dog vilde lukke sine Øjne op og se paa lille Else!

Wolle Persen meddelte sin Gæst, at der var en større Gaard til Salg i Nabosognet, om han ikke kunde have Lyst til at tage den i Øjesyn?

Aa jo. Det kunde han jo gjerne. Og allerede samme Dags Eftermiddag lod Wolle spænde for sin Fjedervogn, og de to store Mænd kjørte ud paa Gaardhandel.

Søren Ullits lod til at kunne se med et halvt Øje, hvad Ejendommen duede til, og alle de Bemærkninger, han lod falde, syntes at tyde paa, at han var en Kjender ud af første Skuffe. Dog viste han Wolle den store Ære at kalde ham til Side flere Gange og udbede sig hans Raad. Wolle Persen var helt forelsket i ham. Han kunde ogsaa grumme godt lide, at Pengene ikke sad for løse paa ham. Det første Bud, Søren langt om længe gjorde, var anstændigt, men dog temmelig langt „fra Nummeret." Han holdt sig tappert, og hvad han lagde til, maatte Modparten sejgpine ud af ham. Der blev ikke handlet den Dag; men efter Wolle Persens Raad bekvemmede Kommissionæren sig til at tage derned næste Dag, og efter den mest udholdende og sejgpinende Prutten lykkedes det omsider Mæglerne at bringe Parterne til at nærme sig hinanden, saa at Handelen blev afsluttet og Kontrakten oprettet. Der skulde betales tusinde Daler paa Haanden, og Søren fremtog en Tegnebog, der lod til at være saa vel spækket, at den saa ud, som den skulde revne. „Jeg har rigtignok saa mange Penge og flere til hos mig," sagde han; „men det er mine egne, som jeg har udtaget til eget Brug, og oprigtigt talt, kan jeg ikke godt undvære dem. Jeg vilde derfor gjerne, om det kunde bero med Betalingen i nogle Dage. I Aften skal jeg skrive til Manden, som jeg har handlet for, og I kan være sikker paa, han godkjender den og møder her paa Pladsen i Løbet af nogle Dage. Saa kan han selv betale og bringe alt det Nødvendige i Rigtighed."

„Eller ogsaa kan jeg lægge Pengene ud saa længe," sagde Wolle Persen.

„Nej, det behøves ikke," sagde Manden, der havde solgt Gaarden. Han var ikke saa mistænksom, og det kunde godt bero med Betalingen i nogle Dage.

Det spurgtes snart trindt om i hele Omegnen, hvilket „Skrald" den fremmede Sønderbo havde slaaet under sit Ophold hos Wolle Persen; der blev talt Meget om ham, og mangen En gjorde sig et Ærinde ind til Wolles for at se ham og snakke et Par Ord med ham. Man gjættede sig snart til, at det maatte være en Bejler til Else, og Folk fik travlt med at faa udspioneret, hvad der nu skulde gjøres med hendes Faders Gaard, da Bejleren havde en i sin Hjemstavn, der var langt større.

En Søndag Eftermiddag sad Wolle Persen og hans Gæst og snakkede sammen inde i Dagligstuen. Jens Peter kom hen ad Gaden med Sognets Skytteafdeling, hvis Øvelser han ledede. Idet de kom forbi Wolles Vinduer, drejede Anføreren Ansigtet til den anden Side og lod som han var ivrig sysselsat med Kommandoen, saa Søren Ullits fik ikke hans Ansigt at se. Skytterne marscherede i Takt efter en munter Sang med Geværet i Hvil og Danebrog i Spidsen for Delingen.

(Fortsættes.)

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

(Fortsat.)

Lokes dobbelte Natur kommer allerede frem deri, at han strax fra første Færd slutter sig til Guderne, thi af Slægt og Herkomst hører han egentlig Jætterne til, hans Fader var Jætten Forbaut, hans Moder Jættekvinden Laufey. At han med Jættekvinden Angerbode avlede Fenrisulven, Midgaardsormen og Hel, have vi alt omtalt; det er det Onde, der parrer sig med det Onde og avler Ondt. Fra en anden Side ville vi faa et Glimt af ham i hans Ægteskab med Sigyn, hvis Kjærlighed til ham er saa trofast og bestaar saa haard en Prøve, at vi allerede deri have et Vidnesbyrd om, at der i alt det Onde hos ham dog maa være noget Godt. Men Loke avler ikke blot Børn med Kvinder, han stod i den Grad for Nordboernes Bevidsthed som et Dobbeltvæsen, at han selv maa føde; han er Moder til Odins ottefodede Ganger Slejpner, som vi nu skulle høre.

Da Guderne havde rejst Midgaard og bygget Valhal, kom der en Jætte og tilbød dem at bygge dem saa fast en Borg, at Turser og Bjergriser aldrig skulde kunne faa Bugt med den, om ogsaa de kom ind over Midgaard. I Byggeløn krævede han, at de skulde give ham Freja samt Sol og Maane. Guderne holdt da Raad, og den Aftale gjorde de med Bygmesteren, at han skulde faa, hvad han havde forlangt, om han fik Borgen bygget i en Vinter, men stod Noget ubygt den første Sommerdag, skulde han have sin Løn forbrudt, og han skulde gjøre hele Arbejdet alene og maatte ikke tage Hjælp af Nogen; det gik han ind paa, kun bad han, om han maatte tage sin Hest Svadilføre med til Hjælp, og det gav de ham efter Lokes Raad Lov til; saa blev Kjøbet sluttet med mange Vidner og stærke Eder, thi det tyktes Jætten utrygt at være blandt Aserne uden sikkert Lejde, om Thor, som var østerpaa at slaa Trolde ihjel, kom hjem. Den første Vinterdag begyndte han sit Arbejde. Om Nætterne kjørte han Sten til Stedet, og Aserne undrede sig højlig over, hvor store Fjelde den Hest kunde trække, den gjorde dobbelt saa meget Arbejde som Bygmesteren. Da det led mod Vinterens Ende, var Arbejdet skredet godt frem, Borgen var rejst og stod der saa høj og stærk, at den kunde staa sig imod ethvert Angreb, og da der var tre Dage igjen af Sommeren, manglede kun Borgledet. Da skjønnede Guderne, at nu vare gode Raad dyre; de plejede Raad og spurgte hverandre, hvem der dog havde raadet til at gifte Freja med Jætten og lægge Luft og Himmel øde ved at tage Sol og Maane bort derfra og give Jætten dem. Kom det da frem, at det Raad var kommet fra den, der er Ophav til det meste Ondt, der sker i Verden, fra Loke, og de sagde, at han fortjente den værste Død, om han ikke fandt paa Raad, saa Jætten tabte. Saa gik de alle løs paa ham, og han blev ræd og svor dem til, at han skulde mage det saa, at Jætten skulde tabe, hvad det saa end skulde komme til at koste ham. Samme Aften, da Jætten kjørte ud efter Sten med Svadilføre, sprang en Hoppe vrinskende frem fra Skoven, og da Hingsten saa og hørte det, blev den gejl, sled sig løs og løb efter Hoppen, som sprang ind i Skoven igjen; Jætten satte efter den og vilde fange sin Hest, og de løb hele Natten, saa der blev ingen Sten hentet og intet Arbejde gjort den næste Dag. Men da Jætten saa, at han nu ikke vilde kunne faa Borgen færdig til den fastsatte Tid, foer han i sin Jættevrede, og da Aserne nu bleve visse i deres Sag, at det var en Jætte, der var kommen, da brød de sig ikke længer om deres Eder, men kaldte paa Thor. Han kom strax, og flux var Mjølner, hans gode Hammer, i Luften; paa den Vis gav han Jætten sin Byggeløn, i Stedet for Sol og Maane fik han Hjerneskallen knust. Men Hoppen, som lokkede Svadilføre, var Loke, og da der var ledet en Stund, fødte han et Føl; det var graat og havde otte Ben. Slejpner hedder den Ganger, den bedste Hest blandt Guder og Mennesker.

Loke havde engang i Ondskab og Kaadhed klippet alt Haaret af Sif. Da Thor fik det at vide, greb han ham og vilde have knust hvert et Ben i ham, om han ikke havde svoret, at han skulde faa Dværgene til at lave Sif et nyt Haar af Guld, der skulde voxe paa hendes Hoved som andet Haar. Han foer da til Dværgene Ivaldes Sønner, og de lavede Haaret til Sif, Skibet Skibladner, samt Spydet Gungner, som Odin fik. Saa væddede han med Dværgen Brok, at tre saa ypperlige Klenodier som disse var hans Broder Sindre ikke Mand for at lave, og det satte han sit Hoved ind paa. De gik nu til Sindres Smedie, og han lagde et Svineskind i Essen og bad Brok trække Bælgen og ikke standse, før han havde taget af Essen, hvad han havde lagt derind. Saa gik han ud, og Brok trak Bælgen; men aldrig saa saare var Sindre gaaet, før der kom en Bremse og satte sig paa Broks Haand og stak, men han holdt ud og trak Bælgen, til Broderen tog Skindet af Essen; da var det blevet til en Galt med gyldne Børster. Saa lagde han Guld i Essen og bød Brok trække Bælgen som før, men aldrig saa saare var han gaaet ud, før Bremsen kom igjen og satte sig paa Broks Hals, og nu stak den meget hvassere end før, men Brok holdt alligevel ud, til Sindre kom og tog Guldet ud af Essen; da var det blevet til den Ring, vi kjende, som hedder Drypner. Saa lagde han Jern i Essen og bød Broderen blæse som før, men holdt han op før Tiden, sagde han, gik det galt med hvad han havde for. Nu satte Bremsen sig imellem hans Øjne og stak saadan, at Blodet randt ham ned i Øjnene, saa han ikke kunde se, han tog da med Haanden derop et Øjeblik og jagede Bremsen bort, men da Smeden kom, sagde han, at det var nær ved at hele Arbejdet var gaaet tilspilde derved; saa tog han frem af Essen en Hammer og gav saa sin Broder alle Klenodierne, at han skulde fare til Asgaard med dem og faa Væddemaalet afgjort. Da Loke og Brok nu kom frem med deres Klenodier, satte Aserne sig til Doms, og derom blev man enig, at den Dom, Odin, Thor og Frej fældede, skulde stande ved Magt. Saa gav Loke Odin Spydet Gungner, Thor Haaret til Sif og Frej Skibladner, og gav Forklaring over alle Klenodierne, at Spydet aldrig svigtede, at Haaret vilde gro fast, saa snart det sad paa Sifs Hoved, og at Skibladner altid havde Medbør, saasnart der hejsedes Sejl paa det, hvor man saa end stævnede hen, og naar det ikke brugtes, kunde det foldes sammen og bæres i en Pung. Nu kom Brok frem med sine Klenodier. Ringen gav han Odin og forklarede, at hver niende Nat dryppede der otte ligesaa tunge af den; Galten gav han Frej og sagde, at den kunde løbe gjennem Luft og over Hav, Nat og Dag, stærkere end nogen Hest, og aldrig var det saa mørk Nat, at der jo blev skinnende lyst, hvor den foer, saadan Glans gik der af dens Børster. Hammeren gav han Thor og sagde, at med den kunde han slaa saa store Slag han vilde, den skulde nok holde

og aldrig svigte, og den kunde aldrig blive borte, thi hvor langt han end kastede den, søgte den stadig tilbage til hans Haand igjen; og saa lille kunde den blive, om han vilde, at han kunde have den i Lommen; men den Fejl var der ved den, at Skaftet var noget vel kort. Aserne fældte nu den Dom, at Hammeren var det bedste af alle disse Klenodier, thi den var det bedste Værn mod Thurser og Jætter, og Dværgen havde vundet sit Væddemaal. Loke vilde nu indløse sit Hoved, men det kunde der slet ikke være Tale om, sagde Dværgen. „Saa tag mig da", sagde Loke, men hver Gang han var ved at faa fat i ham, var han langt borte, thi han havde Sko, som han kunde løbe i Luften med. Dværgen bad da Thor om at tage ham, og da Thor havde gjort det, vilde Dværgen hugge Hovedet af ham, men Loke sagde, at Hovedet fik han tage, men Halsen maatte han ikke røre. Saa tog Dværgen en Kniv og en Rem og vilde stikke Huller i Lokes Læber og sy Munden sammen paa ham, men Kniven bed ikke, og først da han fik sin Broders Syl, gik det, dog rev han strax Remmen ud igjen, og saadan slap Loke.

Der er levnet os et gammelt Kvad, der kaldes Loketrætten, og som ret viser os Loke som den ondskabsfulde Spottefugl, hvis Haan Intet sparer undtagen overfor den, af hvem han ligefrem venter at blive lønnet med tørre Hug. Det er aabenbart, at Digtet hidrører fra en forholdsvis sen Tid, da den ærefrygtsfulde Tro paa Guderne i det Mindste hos enkelte fremragende

Ægirs Gjæstebud.

Aander havde veget Pladsen for en mere blot digterisk humoristisk Opfattelse; det fremgaar umiskjendelig af hele Digtets Tone og af de alt andet end glimrende Roller, adskillige af Guderne spille i det, og de Synderegistre, de maa høre paa, det er i Grunden for en Del et Spottedigt over den gamle Gudeverden, udført med skarpt Blik for dens Skrøbeligheder og med stort Lune. Da en væsentlig Side hos Loke kommer godt frem i det, ville vi se lidt nærmere paa det.

Da Ægir havde faaet den store Kjedel, vi mindes Thor og Thyr skaffede hos Jætten Hymer, bryggede han Øl og lavede til Gilde for Aser og Alfer. De kom allesammen paa Thor nær, han var i Østerleding, som sædvanlig vel for at slaa Trolde ihjel. Stort og stateligt gik det til i Ægirs Hal, som var et højhelligt Fredsted; lysende Guld var der i Stedet for Lys, og Øllet bar sig selv omkring. Ægir havde to Tjenestefolk, som vare overmaade flinke; Guderne roste dem meget, men det blev Loke misundelig over, og tilsidst blev han saa kjed af at høre derpaa, at han slog den ene ihjel. Da rystede Aserne deres Skjolde og raabte imod Loke og drev ham til Skovs; saa satte de sig til at drikke igjen. Men Loke kom snart igjen og traf den anden af Ægirs Tjenestefolk, som hed Elde, udenfor; han spurgte ham, hvad Aserne sad og talte om over Øllet. „De tale om deres Vaaben", sagde Elde, „og om deres Lykke i Strid,

men Ingen taler Venneord om Dig". „Jeg vil dog gaa ind og se paa det Drikkelag", sagde Loke; „Haan og Hadingsord vil jeg bringe dem, og blande Ondskab i deres Mjød". Saa gik han derind, men da de saa, at han var kommen igjen, faldt der Tavshed over dem Alle. Da sagde Loke: Tørstig kom jeg langvejsfra hid til Hallen for at bede Eder, Aser, give mig at drikke. Hvi er I saa tavse? Viser mig til Sæde eller jag mig herfra, om I vil". Brage: „Aldrig vise Aserne Dig til Sæde; de ved vel, hvem de skal bænke ved deres Gilder". Loke: „Har Du glemt, Odin, hvorlunde vi blandede Blod i fordums Dage? dengang svor Du, at aldrig skulde Du smage Øl, om det ikke bares for os Begge". Odin: „Saa rejs Dig da, Vidar, og gjør Plads for Ulvens Fader, ikke vil jeg, at han skal laste os i Ægirs Hal". Vidar stod da op og skjænkede for Loke; men førend han drak, hilsede han Aserne: „Hil Eder, Aser, og hil Jer Asynjer, hil Jer alle, I høje Guder, undtagen Brage der inderst paa Bænken". Brage: „Jeg giver Dig Hest og Sværd dertil en gylden Ring i Bod, om Du vil spare Aserne for Din Avind; egg ikke Guderne imod Dig".

(Fortsættes.)

En Nat ved Amazonfloden.

Fra Brasilien.

Ethvert Barn kjender sikkert af Navn dette store Kejserdømme i Sydamerika, og der findes næppe det Hus, hvori man ikke saagodt som dagligt nyder et Produkt, der for største Delen kommer fra dette Land, nemlig Kaffen.

Et Blik paa Verdenskortet viser, at dette Rige af umaadelig Udstrækning, ligger paa Jordens varmeste Strøg, idet Ækvator gaar igjennem dette Land, ligesom gjennem den afrikanske, umaadelige Ørken Sahara, som vi tidligere have omtalt. Man vilde tage meget fejl, dersom man antog, at Klimaet og Landenes Beskaffenhed var ens, da begge ligge ligemeget under den brændende Sol; man kan vel næppe tænke sig nogen større Modsætning, end den golde dødsfvangre Sahara Ørken og det endnu nærmere Ækvator liggende Brasilien, med sit yppige rigtsvulmende Plante- og Dyreliv. En af de ypperste Forskere af det brasilianske Planteliv forsikrer, at han har set mindst 15,000 forskjellige Plantearter i dette Land, og saa er dog umaadelige Strækninger i det vestlige Brasilien endnu næppe kjendte, langt mindre undersøgte af Planteforskerne.

Intet Sted i Verden finder man derfor de umaadelige Urskove tættere og med en mere overraskende Rigdom af vexlende Farver end her, og intet Steds trives vel alle mulige fra andre Egne af Jorden indførte Planter bedre end her. Skovene levere det fortrinligste Skibstømmer, udmærkede fine Træarter til Gavntræ (Mahogni osv.) Farvetræ (navnlig Fernambuk) og en Rigdom af herlige Frugter, som Pisang, Kokusnødder, Ananas, Rabarber, Meloner og hvad de alle hedde. I de lavere fugtigere Egne trives Ris og Mais, medens de mere højtliggende Egne frembringe en rig Høst af Tobak, Sukker, Kaffe og Kakao (Chokolade), samt Bomuld og Indigo, foruden en Mængde fortrinlige Krydderier, som Vanille og Ingefær.

Hvad der giver Brasilien sin rige Plantevæxt er Vandet. Fra det vestlige Sydamerikas Bjerge strømme talrige Vandløb mod Øst og forene sig til Jordens største Flod: Amazonfloden; den fører en saa umaadelig Vandmasse, at den i sit Udløb er bred nok til at rumme Sjælland i sin Munding. Vel er det varme Klima overordentlig tørt en stor Del af Aaret, og al urte- og græsagtig Plantevæxt fortørres da paa Sletterne som i Bjergene, men saa kommer „Regntiden". Vandet strømmer ned Uger og Maaneder; hvor der før var vide Sletter, bliver nu store Vandstrækninger, der dog hurtigt forsvinde og efterlade en ny svulmende Plantevæxt, ved hvilke de halvvilde Hjorder af Heste og Bøfler fryde sig og fede sig i ubændig Glæde ovenpaa den store Nød, de led under den lange Tørke, og derpaa følgende Overflod af Vand.

Man vil forstaa, at det over hele Brasilien forgrenede Flodnæt har bidraget overmaade meget til at Landet er blevet undersøgt og bekjendt i det Indre, saa godt som det allerede er, og at saa mange udmærkede Produkter ere fundne og udførte derfra. Æren derfor tilkommer de utrættelige Videnskabsmænd, som under utrolig Savn og Møje have gjennemtrængt de tørre Sletter og vilde Bjerge, som de umaadelige Urskove, der aldrig ere betraadte af nogen hvid Mands Fod tidligere. Det er ikke Tørst efter Guld og Hæder som have bragt hine Mænd til at sætte Livet i Vove og til at gjennemgaa al den med Rejser i saadanne Egne følgende Møje, Nød, Sult og Anstrængelser. De ere kun ledede af den uegennyttigste Lyst til at gavne deres Medmennesker og Trang til at udvide deres Kundskaber for at være blandt Videnskabernes Banebrydere. Det er med Stolthed at vi Danske selv ogsaa paa dette Omraade kunne nævne en Landsmand Dr. P. W. Lund, som en Mand, der ved saadanne videnskabelige Undersøgelser har indlagt sig overordentlige Fortjenester og erhvervet sig et højt anset Navn blandt Udlandets Videnskabsmænd.

Hvilken Forskjel paa Videnskabsmænds Liv! Mange sidde saalænge bøjede over Bogen, at de blive fremmede for det daglige Liv, andre færdes som ovenfor omtalt. Det vil for Læseren, der sidder i Ro og Mag om Lyset i den fredelige Stue, være interessant at høre et Par Træk af saadan en Lærds Færden og vi laane et Par Smaatræk fra Dr. Lunds for adskillige Aar siden hjemsendte Breve.

Efter at have omtalt en 6 Dages Rejse gjennem en aldeles flad, ufrugtbar Slette, fortæller han: „Den næsten kvælende Hede, som disse, af en brændende Sol opvarmede Sandørkener kaste tilbage, det stinkende, varme Sumpvand, vi maatte drikke, og Mængden af de Muskitoer, der sværmede om de lave Søer, ved hvis Bredder vi vare nødte til at opslaa vort Nattekvarter, bragte os i disse faa Dage i en næsten feberagtig Tilstand. Vi mistede vor Fører, vore Kort vare upaalidelige og Forvildelser i disse Ørkener kunde medføre vore Dyrs og vor egen Undergang. Dog der var ingen Udvej; anbefalende os Forsynets Styrelse, begave vi os atter paa Vejen med Kompasset i Haanden og naaede endelig efter 7 stærke og besværlige Dagsmarscher den forønskede Flod paa rette Sted.

Egnene som denne Rejse førte os igjennem, høre til de skønneste og mest henrivende, jeg traf paa hele Rejsen. Naar efter Solens Nedgang, den velgjørende Kølighed havde indfundet sig, naar vi efter fuldendt Dagværk trætte henstrakte os paa vor Oxehud paa Skrænten af en herlig grøn Dal, hvor Grupper af den ranke Viftepalme spejlede sig i Bækken, og den rene stjerneklare Himmel, uhindret af alle menneskelige Værn hvælvede sig over vore Hoveder og nedaandede sin friske, oplivende Dug — at beskrive de Følelser, der da gjennemstrømmede mig, at skildre den salige og dog med usigeligt Vemod blandede Sjælstilstand, hvori jeg befandt mig, vilde jeg forgjæves forsøge paa. Natlige Stemmer i uophørlig Afvexling gjenlødе fra de omliggende Skove og deres hemmelighedsfulde Toner, der snart opvakte Forundring og snart Rædsel holdt mig ofte hele Timer vaagen, indtil Viftepalmens raslende Blade inddyssede mig i en Søvn, hvoraf jeg først vaktes ved tusinde Fugletungers aarle Morgensang. Jeg ved faa Erindringer fra denne Rejse, som min Tanke hellere vender tilbage tilbage til, end disse himmelske Nætter, hvor jeg i Skødet af den mest fortryllende Natur for et Øjeblik glemte Menneskesamfundet og dets Tusinde selvskabte Kvaler".

Saa rolige gik Nætterne dog ikke altid for de Rejsende og vi skulle som Modsætning meddele en senere Rastnat, hvorom han fortæller:

„Daglige Uvejr ledsagede os fra nu af, men hindrede iøvrigt lidet vor Rejse, da de almindelig først brøde ud om Aftenen og vi hver Nat fandt Skjul. Det var en sand Lykke for os, at vi slap gjennem Ørkenerne med saa godt Vejr, thi vi havde, stolende herpaa, ikke forsynet os med Telt, og jeg har havt en Forsmag paa, hvor aldeles man er givet til Pris for Elementerne, naar man overfaldes af et sligt Uvejr om

Natten under aaben Himmel. Den 30te September havde vi opslaaet vor Lejr paa Skrænten af en sandig Høj, der førte ned til en af de smukke Viftepalmesumpe, hvor vi hentede vort Vand. Vejret var klart, men Himlen indhyllet i Røg og Heden trykkende. Et Par Timer efter Solens Nedgang steg en lille Sky op fra Horisonten og hævede sig, under fuldkomment Vindstille, med utrolig Hurtighed op paa Himlen. Jeg stod i tavs Beundring af dette Natursyn, men anede ingen Fare, da pludseligt et blændende Lyn, ledsaget af et voldsomt Tordenslag, udgik fra Skyen, der nu næsten stod over vore Hoveder. Enhver løb nu til sin Post. I et Øjeblik vare mine Kasser trængte sammen og mit Leje redt paa dem. Sengen er meget simpel og bestaar af en stor stiv og svær Oxehud, der er sammenfoldet efter Længden. Man lægger sig paa den ene Halvdel og bedækker sig, i Tilfælde af Regn, med den anden. Knap vare mine Anstalter trufne, før Forløberne til Uvejret indfandt sig. En stærk Susen fra den nærliggende Skov forkyndte Stormens Fremrykken. Hurtig krøb jeg ned under mit Skjul, og ved at klamre mig fast med den ene Haand til Hanken i Kassen og ved med den anden at holde en i Oxehuden anbragt Strop fast om mig, lykkedes det mig, saalænge mine Kræfter holdt ud, at værne mig nogenlunde mod det voldsomme Angreb. Min Rejsefælle var ikke saa heldig. Hans Oxehud var endnu ikke udbredt da Stormen indfandt sig, og nu var det for sent. Han kastede sig derfor paa sine Kasser og bedækkede sig med den udbredte Hud, som han søgte at fastholde med begge Hænder; men forgjæves. I denne ufordelagtige Stilling havde Stormen for megen Magt; Huden udreves af hans Hænder, og jeg saa den fra mit sikrere Skjul flyve op i Luften som et Ark Papir. Inden han havde indhentet den og indrettet sig et sikrere Skjul, var han gjennemblødt af det strax paafølgende Skybrud. Til Lykke varede Uvejret kun en Time; men Larmen af de nedøsende Vande paa min Oxehuds-Kappe i Forbindelse med Stormens Susen og Tordenens uophørlige Rullen, havde næsten bedøvet mig. Flere Gange forgik Kræfterne mig; mit Oxeskind fløj op, og et Øjeblik var nok til ganske at gjennembløde mig. Det var vor Frelse, at vor Lejr var opslaaet i løs Sandbund, der indsugede Vandet, da ellers upaatvivleligt alt var skyllet af Vandfloden ned i den nedenfor liggende Palmesump; men nu reddede vi endog en Del af vore Baal, som Negerne behændigt havde vidst at tildække, saa at vi efter overstaaet Nød kunde opvarme vore stivnede Lemmer og tørre vore Klæder".

Det er dog som sagt Floderne, der oftest maa afgive Vejen paa saadanne Undersøgelsesrejser, hvorpaa man trænger ind i de ubeboede Egne og vilde Skove. Maaned paa Maaned kan den Rejsende da leve paa en jammerlig Flodbaad en „Pirog", i Selskab med et Par dovne Negere eller lumske Indianere, som han i dyre Domme har lejet til at ledsage sig som Tjenere og Roerfolk. Bagtil er den usle Baad gjerne forsynet med et Ruf af Palmeblade eller Sejldug, for om Dagen at skærme den Rejsende mod Solens stikkende Straaler, og om Natten mod de store giftige, blodsugende Myg, Moskvitoerne, som i Masse anfalder ham i fri Luft med deres smertelige Stik. Hans Ledsagere tage det ikke saa nøje hermed. De gaa næsten nøgne og deres Hud er tilstrækkelig hærdet baade mod Moskvitostik og Solstik.

Vort Billede viser os et saadant Rejseselskab. Den ensomme Rejsende er i sin Baad trængt højt op gjennem vildsomme, ubeboede Egne ved at ro og stage Baaden op ad Amazonfloden, vi se tilvenstre yderst paa Billedet. Det er blevet Aften og det af Dagens Hede og Møje udmattede Rejseselskab har roet Pirogen ind i Udløbet af en lille Biflod, der munder ud i det store Vand. Her have de fortøjet det skrøbelige Fartøj med Stager der ere rammede ned i den dyndede Flodbund og ligge nu i Læ af en vild Skovpynt. Det er en dyb stille Nat. Maanen har begyndt at fordele et optrækkende Uvejr og skinner nu med en Glans, som vi ikke kjende i vort Land, læggende et sitrende Skær henover de dovne Floders rolige Vand og kastende et Sølvskær over alt hvad den beskinner. Vor Rejsende har lagt sig til at sove, men hans Ruf er saa lille og kvalmt i den lumre Nat, at han har stukket Benene langt ud paa Baadens Dæk. Som en god General har han udstillet en af Negrene som Vagtpost inden han begav sig til Ro. Men det er en upaalidelig Armee han har. De to Negre sove strax, saa nøgne som de ere, som Stene i Forstavnen, og det have de Lov til, men den tredie Neger, der skulde „passe paa dem allesammen" og som har sat sig paa Hug paa Rælingen af Baaden, er blevet kjed af at beskue „Massas" lasede Benklæder og sine egne kulsorte, nøgne Ben, bliver omsider søvnig, og det har han ikke Lov til. Maanen skinner ham i Øjnene, han lukker dem og snart sover han den Retfærdiges Søvn som han sidder — thi en Neger kan sove i hvilken Stilling han end er. Nu bliver der imidlertid noget Liv i Skovpynten. Det er en Abefamilie, som hopper fra Gren til Gren og betragter det løjerlige stille Fartøj. Der er bestemt noget der glinser i Maanelyset derude — det maa efterses og snart hopper den rastløse Abefatter og Abemutter ude paa Ruffets Tag. Ikke en levende Sjæl bevæger sig i Baaden; behændigt rane de ligesaa tyvagtige som nysgjerrige Aber flere Smaating, som vor Ven vil haardt savne de næste Dage, medens Aberne næppe faa videre Brug for Krudthornet og Fyrstikkeæsken af Messing, som er faldet ud af den Sovendes Lomme. Men der er mere der glimrer, to store skinnende blanke Sølvringe i den vagthavende Negers Øren. Længe vimser Abefatter omkring den Sorte; han vedbliver at være stille, det maa voves! Et Nap i begge Ringene! Men Virkningen

bliver meget uventet, for „Sam" farer forfærdet op af sin dybe Søvn, og inden han kan give sin Forfærdelse over den sorte, lodne Djævel, der napper ham vaagen, Luft i et Hyl, ligger han paa Ryggen i det sorte, mudrede Vand, medens Abefatter, ligesaa forfærdet i samme Nu er oppe paa Ruffet og med forundrede, plirende Øjne betragter de synlige Rester af den stakkels Neger, de sorte Ben som stikker i Vejret. Da han halvkvalt, forvildet og pustende atter klarer sig ud af Dyndet, er Fredsforstyrrerne borte; men Sam slaar nu Allarm og hans forfærdede Fortælling om at Flodtroldene have anfaldet ham og kastet ham i Vandet og tillige om hans mandelige Forsvar, der har reddet Fartøj og Besætning, finder villig Tiltro hos hans overtroiske Kammerater og volder „Massa" en Fornøjelse, som kun ellers sparsomt tilmaales ham i hans, paa denne Slags Morskab fattige Rejseliv.

Bognyt.

Nordisk illustreret Børneblad. Af dette meget prisbillige Blad der udgaar paa A. Westrups Forlag, foreligger nu en Aargang, som danner et net Bind med mange Billeder og et i det Hele godt Indhold. Det fører nærmest Navnet „Nordisk" fordi det udkommer samtidigt i de tre nordiske Lande, da Indholdet just ikke har noget særligt Præg, idet de fleste Billeder ere hentede fra det engelske Børneblad „The Children's Friend", som Bladet i sin Form ogsaa har meget Lighed med. De danske Forfattere som have skrevet i Bladet, har ubetinget leveret det fortrinligste af Indholdet (navnlig har Zakarias Nielsen og Emanuel Henningsen givet smukke Bidrag), hvorimod de norske og svenske Bidrag, ofte er temmelig flade. Bladets danske Udgave er redigeret af Skolebestyrer Chr. Bredsdorff og anbefalet af flere ansete Mænd, hvoriblandt Konferentsraad H. C. Andersen og Skoledirektør, Prof. Holbech, udgaar to Gange maanedlig afvexlende med et 8- og et 16-sidigt Ark til en Pris 24 ß. Kvartalet.

Smaating.

Godt Raad. Dersom Ulykken kommer ind i Dit Hus, da vær taalmodig og smil fornøjet, og den vil liste sig bort igjen, thi den kan ikke udstaa muntert Selskab.

En falsk Ven er som en Skygge. I Solskin kan man ikke blive ham kvit, men i Graavejr er han sporløst forsvunden.

Aandsnærværelse. Frederik den Store af Preussen væltede engang og foer med sin Stok imod Kusken for at tugte ham. Men Kusken var snild. „Min Gud, Deres Majestæt", sagde han, „De er den bedste General, der endnu har levet i Verden, og alligevel har De tabt mangt et Slag. Jeg har nu ogsaa tabt e t og i 30 Aar det f ø r s t e. Tro mig, jeg ærgrer mig ti Gange mere end De". Kongen maatte le ad denne løjerlige Sammenstilling og formildedes.

Ogsaa en Forskjel. Faderen: „Hvad Forskjel er der paa et Æble og en Pære?" Den lille Dreng: „Paa Pæren kan man spise Kjærnehuset med; paa Æblet bliver det siddende mellem Tænderne". —

„Intet overgaar dog et godt Glas Vin", sagde en Mand til en Ven, som han traf sammen med i en Vinkjælder.

„En Flaske er mig dog kjærere", var Svaret.

Efter Ritualet. En raadsnild Præst i Skotland bad en Officer eftergive en Soldat en Straf, han ved en lille Forseelse havde gjort sig fortjent til. Officeren indvilgede paa det Vilkaar, at Præsten samtykkede i den første Begjæring, han paa sin Side maatte fremkomme med. Da Præsten havde indrømmet dette, bad Officeren ham have den Godhed at døbe en Hundehvalp overensstemmende med Ritualet. Præsten gjorde ingen Indvendinger, og en Del Herrer indbødes til at overvære Akten. Da Alt var i Orden, bad Præsten Officeren holde Hunden frem, hvorpaa han sagde: „Da jeg er Præst, kan jeg ikke afvige fra Haandbogen". „Det forstaar sig", svarede Officeren; „det er jo netop det vi ere blevne enige om, at Daaben skal foretages aldeles efter Ritualet". „Nu vel, Hr. Major, saa begynder jeg med det sædvanlige Spørgsmaal: „Erkjender De at være Fader til denne Hvalp?" En Skoggerlatter hilsede dette Spørgsmaal, og Officeren slængte Daabskandidaten fra sig.

Opløsning

paa Gaaden „Firkantede Nødder" i Nr. 10:

KAT. — ADA. — TAK.

Brevvexling.

Hr. Lærer N. P. i L. Om Skrivebøger ikke tilvirkes ved Husflid til billige Priser? Jo. De — og enhver Lærer — som vil have meget gode og særdeles billige Skrivebøger af denne Art med danske Billedomslag, anbefales at henvende Dem med Bestilling til Hr. M. Sørensen i Lemvig.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 12. | Søndagen d. 20. December. | Kjøbenhavn. 1874.

En lykkelig „Gevinner".

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Naa, saa I maa ogsaa plages med de Narrestreger her paa Egnen," bemærkede Søren Ullits.

„Ja det er en sølle En, som de kalde Jens Peter, og som bor her over for i en bitte Gaard. Siden han har været paa Højskolen og i Kongens Tjeneste, har han faaet saa mange nymodens Nykker, saa det er en stor Skam, og han gjør et saadant Sprœl, at vi ældre tørre Jyder knap kan faa Lov at være i vort gode Skind for ham."

„Ja saa."

„Jo, nu saa Du jo, hvordan han faar de unge Karle til at rende gal efter sig. De skulde ned paa Skydepladsen og skyde til Maals. Saadan render de og plaffer hver Søndag Eftermiddag, saa Folk og Kreaturer næsten ikke kan gaa i Sikkerhed paa Marken, men ere udsatte for at blive skamskudte eller ligefrem dræbte. Jeg har talt med Herredsfogden om det; men Øvrigheden holder med dem, saadanne Springfyre, og i Stedet for Medhold fik jeg en lang Formaningstale om at støtte Sagen, om Fædrelandskjærlighed, Sønderjyder og hist op og her ned. Saadan noget kjendte vi slet ikke til her i Bajstrup, før den Springfyr, som sagt, kom hjem af Kongens Tjeneste. Jeg kan ikke udstaa den Karl! Det er ham og ene ham, der har bragt os det hele Uvæsen paa Halsen. Ungdommen er rent forgabet i ham og render avet om, akkurat som han fløjter til, og Pigerne skal endelig hen og se paa, naar de render og gjør højre om og hopper og springer her omme paa Skolens Gymnastikplads. Men det værste er, at Mange af de Ældre er lige saa tossede, ellers skulde jeg nok faa min Krig frem og det hele Uvæsen afskaffet."

„Hva'! er de Bajstruper saa tossede?" spurgte Sønderboen i en spottende Tone.

„Ja, saagu er de nær ved at blive det. Før kunde jeg prægtig tumle dem; men siden den Knægt begyndte at gjøre sig bansat, kan jeg ingen Vegne komme med dem. Han er nær ved at tage Styret fra mig."

„Tager han sig saa ikke Andet for end dette her?"

„Ak jo! Du skulde være her for en Maaneds Tid, saa skulde Du se Løjer. Han har f. Ex. oprettet en Sangforening, og om Vinteren bestiller Karlene ikke andet de to Aftener om Ugen end at synge Lirum larum, Katten gjør Æg! Han synger forbandet godt, den Skabhals, og naar han om Søndagen møder med sit Komplot i Kirken, saa er han nær ved at tage Troen fra Degnen, der er kaldet og beskikket til at lede Sangen for os. Jeg sagde en Dag til vor Naboes Søn, om han ikke havde Andet at bruge sin Tid til, end at rende efter saadanne Narrestreger. Men kan Du gætte, hvad den Knægt svarede mig?"

„Nej."

„„Musik er ikke skabt for Æselsører," svarede han han nok saa profos."

„Nej, fikken Lømmel! Nej fikken nederdrægtig næsvis Æsel!" raabte Søren Ullits opbragt. „Saadan en Fyr kunde have godt af at komme under min Behandling

et Aarstid — jeg skuld lave en kjøn Dreng af ham! At svare en brav og estimeret Mand saadan — fy!"

„Ja, maa Du ikke nok sige det! Men hvad skal en enkelt Mand gjøre, naar hele Verden løber avet om?"

„Nej, Du har Ret", indrømmede Søren Ullits med et Suk.

„Ikke en Gang Skoledrengene kan gaa i Fred for ham", vedblev Wolle Persen. „Dem samler han ogsaa sammen, hvor han kan, stiller dem op i Række som Soldater og faar dem til at gjøre halsbrækkende Kunster. En Dag, jeg kom gaaende i al Skikkelighed op af Gaden og var hverken fuld eller gal, fik han dem til at løbe Storm ned efter Sprøjtehuset. En af dem løb bardus lige mod min Mave og havde Gud straffe mig nær drevet mig bag over".

„Av!"

„Og forleden fortalte Tjenestepigen, at han havde faaet Samling paa en halv Snes Stykker og lod dem øve sig i at tage Spring fra sin Mødding og ned paa Stenbroen, hvor der var strøet Halm. Og før han lod dem gaa, skreg de nok Hurra derovre, saa det sang i alle fire Husene".

„Hvordan passer han saa den Smule Gaard, han har? Daarligt kan jeg tænke?"

„Nej, saagu, det maa jeg endda ikke sige. Han og Karlen slider godt i det, og der er god Orden nok paa Sagerne derovre. En gammel Faster holder Hus for ham, og saa holder han en Tjenestepige og en Dreng, for uden Karlen, som jeg snakkede om. En Apartehed hos ham er det ogsaa med den „Husflid", som han driver saa stærkt paa. Om Vinteren, naar han ikke har Sangeriet at løbe efter, saa sidder han og Karlen og Drengen inde paa Gulvet og binder Halmkurve, laver Soldbunde, snitter Sker og saadan noget. Det kan nu være, hvad det er; men det passer sig dog ikke for en Gaardmand, og det har aldrig været Skik og Brug før. Naar han saa endda vilde holde sig paa sit Eget. Men der skal holdes Taler om det og laves Udstillinger med det Krammeri, kort sagt: Alle skulle være som han, og hele Egnen skal danse efter hans Pibe. Det er Meningen. Jo, det er Fandens, hvor han forstaar at spytte om sig!"

„Han er altsaa ugift endnu, hører jeg?"

„Ja, han er endnu ugift". Wolle Persen sagde dette i en lavere Tone, og som om der var Noget, der trykkede ham for Brystet.

„Tænker han maaske paa at gifte sig?"

„Det gjør han maaske".

„Har han set sig En ud?"

„Det kan nok være".

Der opstod en lille Pavse. Wolle Persen drog et dybt Suk. Derpaa stod han op og sagde til Gæsten: „Følg med her ind lidt". De fulgtes da ad ind i Sovekammeret, og Døren blev lukket.

De forbleve længe sammen derinde og samtalede i en fortrolig, hviskende Tone. Hvad det var om, fik Ingen at vide; men inden de stode op, gave de hinanden et trofast Haandslag, og da de atter traadte ud i Stuen, saa Wolle Persen saa kisteglad ud, at han lo over hele sit fede Ansigt.

Fra den Stund af foregik der en paafaldende Forandring i Gæstens Opførsel over for lille Else. Han søgte hendes Selskab ved enhver Lejlighed og gjorde sig al optænkelig Flid for at indynde sig hos hende, hvilket dog ikke syntes at ville lykkes for ham; thi hun gik af Vejen for ham, hvor hun kunde, og hvor hun var nødt til at indlade sig i Samtale med ham, forstod hun ypperlig, uden at være ligefrem uhøflig, at holde ham i tilbørlig Afstand, saa han ikke ret kunde faa Lejlighed til at komme frem med, hvad der tydelig nok laa ham paa Hjertet. Men den tapre Elsker lod sig ikke saa let afvise; han tænkte: „Ligesaa godt springe i det, som krybe i det", og en Dag tog han Mod til sig og rykkede ud med en formelig Kjærlighedserklæring. Else tog ogsaa Mod til sig og sagde ham klart og bestemt, at hun vilde hverken eje eller have ham. Der stod han saa, og for Øjeblikket var der ikke Andet at gjøre, end at ophæve Belejringen og overveje, om det maaske var muligt at indtage Fæstningen ved andre hidtil uprøvede Midler. Efter en grundig Overvejelse anlagde han et lidende melankolsk Ansigt, og hver Gang Else kom i hans Nærhed, lod han sine Øje hvile paa hende med et tungsindigt Udtryk, og saa sukkede han, saa en Sten maatte forbarme sig. Paa den Maade lykkedes det ham virkelig at røre hendes Hjerte til Medlidenhed, og hun tænkte, det var slemt, at hun havde svaret ham saa haardt, da det lod til, at han virkelig havde Godhed for hende.

Saa var det en Dag, at hendes Fader kaldte hende ind i Sovekammeret; der inde sad Elskeren, og han saa meget nedbøjet og lidende ud. Ved denne Lejlighed var det Wolle Persen, der førte Ordet paa Frierens Vegne, og han baade tiggede og truede; men lige meget hjalp det. Lille Else var bestemt, og hun sagde rent ud, at de kunde tumle med hende, saa længe de vilde, hendes Svar blev dog det samme, nemlig Nej og atter Nej! Dermed ilede hun ud af Kammeret og gik op i Øverstestuen, hvor hun satte sig til at græde. Hendes Fader og Sønderboen tilkastede ved hendes Bortgang hinanden et betydningsfuldt Blik, og den Første rystede modfalden paa Hovedet og sagde: „Hvad nu? Jeg er bange, vi komme til at give tabt; thi vi komme aldrig nogen Vegne med hende. Den bansatiske Springfyr! Jeg er vis paa, det er hans Skyld det Hele. Gid han sad paa Bloksbjerg!"

Frieren drog et dybt Suk og sagde: „Ja, Du har desværre vist Ret. Der er ingen gode Udsigter for mig, i det Mindste ikke for Øjeblikket. Det er vel bedst, jeg rejser hjem og bliver borte en Tid. Jeg kan

jo altid komme igjen, hvis hun skulde blive omsindet, og Du vil være saa god at skikke mig Bud".

„Aa nej! Bliv nu i nogle Dage. Hvem ved, hvad der imidlertid kan ske! Du ved, at Kvindfolk kan blive ved to Sind, mens de gaa over et Dørtræ, og en oprigtig Bejler maa være standhaftig. Bliv her og lad Hvile falde paa Dig i nogle Dage!"

Den fortvivlede Elsker gik omsider ind paa Forslaget og blev.

Lille Else var imidlertid aldeles utrøstelig. Hun græd, og hun sukkede og tænkte ved sig selv: „Havde vi endda haft den paatrængende Gæst ude af Huset! Han kan jo passe sig selv og lade mig være i Fred, jeg har jo ikke gjort ham Noget, det grimme, mørke, skulende Spektakel! Jeg hader ham! Jeg afskyer ham! Hvor min Fader ogsaa har haft sine Ojne, siden det kunde falde ham ind, at saadan en Morian var en passende En til mig! Fy!" Hvert Ojeblik saa hun over til Gjenboens, som om hun vilde sige: „Mon han da ikke snart vil komme og redde mig?"

I Mørkningen kom der et Par Mænd og sad og snakkede med Wolle Persen og hans Gæst. Else gik ud og satte sig paa Bænken under Lindene, hun havde faaet saadan en rædsom Hovedpine.

Der var Nogen derovre i Lysthuset; men hvem det var, kunde hun ikke se. Nu kom der en Skikkelse til Syne mellem Buskene. Aa jo! Det var ham, den slemme Jens Peter, der tituleredes saa haanlig af sin Gjenbo. Med et let gymnastisk Spring satte han over Hegnet, gik over Gaden og tog Plads paa Bænken ved lille Elses Side.

(Fortsættes.)

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

(Fortsat.)

Loke: „Gid Du altid maa savne baade Sværd og Guldring, Brage. Ingen her i Hallen, hverken af Aser eller Alfer, varer sig saa vel for Kamp som Du eller er saa sky for Skrald". Brage: „Sad jeg yderlig, som jeg nu sidder inderst paa Bænken, skulde det koste Dig Dit Hoved, saadan Løgn Du farer med". Loke: „Naar Du sidder paa Bænken, er Du modig nok, Brage Bænkepryder; men er Du vred, saa kom; modig Mand betænker sig ikke". Ydun: „Brage, jeg beder Dig for Dine Børns Skyld, skjæld ikke paa Loke". Loke: „Ti Du bare stille, Ydun, Du er den mandlystneste af alle Kvindfolk; Du husker nok, at Du lagde Dine hvide Arme om Din Broders Banemands Hals". Ydun: „Jeg vil ikke kives med Dig, Loke, her i Ægirs Hal, bare holde Styr paa Brage, som er øllet; jeg vil ikke, at I skulle slaas i Vrede". Gefion: „Hvi ville I to Aser nu strides med saarende Ord? Det hører sig jo til for Loke at skjemte, og alle Guder have ham kjær". Loke: „Ti Du bare stille, Gefion, nu vil jeg fortælle, hvorlunde Ungersvenden fik lokket Dig til at føje hans Villie: han gav Dig en Halsring, og saa fik han Lov til at hvile i Din Favn". Odin: „Rasende er Du nu, Loke, og fra Dig selv, siden Du egger Gefion til Vrede; thi hun kjender alle Slægters Skæbne ligesaa godt som jeg". Loke: „Ti Du bare stille, Odin, aldrig forstod Du at skifte Strid imellem Mænd; tidt gav Du dem Sejren, som aldrig burde haft den, gav den til fejge Mænd". Odin bliver nu vred og skjælder Loke for Usling, fordi han har født Børn som en Kvinde, men Loke bliver ham ikke Svar skyldig og skjælder ham for Usling igjen, og beskylder ham for at have kogt Sejd som en Hex og faret igjennem Verden som en Troldkarl. Saa tager Frigg Ordet: „Aldrig burde I fortælle Folk, hvilke Skjæbner I have fristet, og hvad I to Aser have taget Jer for i Tidens Ophav, det bør være ukjendt for Alle". Loke: „Ti Du bare stille, Frigg, Du har alle Dine Dage været lysten efter Mandfolk; Du er Odins Hustru, men baade Vile og Ve har sovet i Din Favn". Frigg siger nu, at om hun blot havde sin Søn Balder, skulde han aldrig slippe derfra, og Loke gjør sig da til af, at han, som vi siden skulle høre, er Skyld i, at Frigg maa savne Balder. Freja bebrejder ham nu, at han praler af sin Udaad, og minder ham om, at Frigg grant kjender Skæbnen og dens Veje, om hun end kun taler lidt derom. Loke: „Ti Du bare stille, Freja, Dig kjender jeg nu saa overmaade godt, Dig er der nok at sige paa, hver en As og Alf her i Hallen har bolet med Dig". Freja: „Løgn og Svig er paa Din Tunge, og den bringer Dig sikkert i Ulykke engang; vrede ere alle Aser og Asynjer paa Dig, skynd Dig herfra, mod i Hu". Loke: „Ti Du stille, Freja, Du er en led Hex, fuld af Ondskab fra den Stund, Guderne holdt Dig borte fra Din egen Broder; arrig fnøs Du dengang, Freja". Njord: „Det gjør kun lidt til Sagen, hvem en Kvinde tager til Husbond, men underligt er det, at han, der har født Børn som en Kvinde, faar være iblandt os". Loke: „Ti Du bare stille, Njord; som Gidsel sendtes Du hid, og ilde handlede Jættemøerne med Dig, da de tog Dig for et Lerkar og kastede deres Vand i Din Mund". Njord: „Sendtes jeg hid som Gidsel til Guderne, har jeg dog det til Trøst, at jeg har avlet en Søn, som Ingen hader, og som tykkes den ypperste blandt Aserne". Loke: „Stop nu, Njord og hold Maade med Dine Lovtaler; det skal ikke dølges, at det var med Din egen Søster, Du avlede den Søn, og det er ikke Din Skyld, at han ikke er bleven værre". Tyr: „Frej er den bedste blandt alle bolde Mænd i Asernes Gaarde, aldrig volder han hverken Mø eller Mands Viv Graad, og han løser Alles Lænker". Loke: „Ti

Du bare stille, Tyr, Du er ikke Mand for at skille Trætte, husk blot paa Din højre Haand, som Ulven tog". Tyr: „Savner jeg Haanden, saa savner Du Ulven, og tungt er vel Savnet for os begge; ikke tænker jeg, at Ulven lider vel, medens den i Lænker bier paa Ragnarok". Loke: „Ti Du bare stille, Tyr; det skal Du vide, at Din Kone har faaet en Søn ved mig, og aldrig har Du faaet Hvid eller Skilling i Bod derfor, Din Usling". Frej: „Ulven ligger bunden til Verdens sidste Tider, og tier Du ikke, Du Rænkesmed, skal Du selv komme til at ligge bunden ved dens Side". Loke: „For Guld kjøbte Du Gymers Datter og gav Dit Sværd med i Kjøbet; men naar Eders Fjender ride gjennem Verden, har Du Intet at slaa med, Din Usling". Frejs Tjener Byggvir tager nu sin Herre i Forsvar, men kommer kun slet fra det, han faar baade at høre, at han er et Kræ, der logrer for sin Herre, og at, naar Folk fare ud at stride, gjemmer han sig i Halmen. Saa siger Hejmdal: „Ti nu stille, Loke; Du er drukken og fra Sans og Samling; tidt volder overstadig Drik, at man ikke kan styre sin Tunge". Loke: „Ti Du bare stille, Hejmdal; det var ikke gode Kaar, der blev bestemt Dig i Tidens Ophav; vaad paa Ryggen maa Du altid staa paa Post som Gudernes Vægter". Skade: „Du er lystig Loke, men jeg tænker ikke, Du længe faar Lov til at slaa op med Halen. Med Din onde Afkoms Tarme skulle Guderne binde Dig til Klippens skarpe Kant". Loke: „Binde Guderne mig end til Klippens skarpe Kant, saa ved jeg dog, at jeg var først og sidst ved Drabet, dengang vi vog Din Fader Tjasse". Skade: „Det skal Du vide, at var Du først og sidst ved Drabet, da I vog min Fader, saa skal Du kun faa Hævn og Had fra mig og Mit". Loke: „Blidere var Du i Mælet imod Loke, Skade, dengang Du tog ham til Dig i Din Seng; det faar vi ogsaa mindes, om vi skal gjøre op, hvad der er os imellem". Da gik Sif frem og skænkede Mjød for Loke og sagde: „Hil Dig, Loke, tag imod Bægeret med den gamle Mjød. Vil Du end ikke spare nogen af os Andre for Din Avind, saa spar i det Mindste hende". Loke: „Du er den Eneste, Sif, som jeg vilde kalde øm og varsom for Din Husbonds Ære, om Du bare var det; jeg ved kun En, som har bolet med Thors Viv, og det er den snilde Loke". Da sagde Bejla, Byggvirs Hustru: „Hør, alle Fjældene skælve, nu mener jeg Thor er paa Vej herhid; han skal vel vide at skaffe os Ro for ham, som haaner alle Guder og Mennesker". Loke: „Ti Du stille, Bejla, Du er Byggvirs Hustru og et urent, ondskabsfuldt Utyske, det værste blandt alle Aserne". Saa kom Thor og sagde: „Ti, Din Usling! Min gode Hammer skal tage Maal og Mæle fra Dig; Hovedet skal jeg slaa Dig af Halsen, og øde saalunde Dit Liv". Loke: „Se, der har vi Jordens Søn! Hvorfor er Du rasende, Thor? men naar Du skal slaas med Ulven, naar den sluger Sejrfader, saa skorter det paa Modet". Thor: „Ti, Din Usling! Min gode Hammer skal tage Maal og Mæle fra Dig; jeg skal kaste Dig op i Luften østerpaa, saa aldrig Nogen skal se Dig siden". Loke: „Dine Bedrifter østerpaa skulde Du aldrig tale om, Thor. Kan Du huske, da Du laa krum i Handsken? aldrig skulde Nogen have tænkt, at det var Thor der laa". Thor: „Ti, Din Usling! Min gode Hammer skal tage Maal og Mæle fra Dig; med min højre Haand svinger jeg Rungners Bane imod Dig og knuser hvert Ben i Dig". Loke: „En Stund, tænker jeg, faar jeg leve endnu, om end Du truer med Hammeren. Haarde var Remmene paa Madposen dengang, Thor; Du kunde ikke komme til Maden og blev sultet fund". Thor: „Ti, Din Usling! Min gode Hammer skal tage Maal og Mæle fra Dig; med Rungners Bane skal jeg jage Dig ned til Hel". Loke: „Nu har jeg kvædet for Aser og Asers Sønner alt, hvad mig lysted, men for Dig vil jeg vige, thi jeg ved, Du slaar til. — Nu har Du gjort Gilde, Ægir, men gjør det aldrig mer. Gid

Balder.

Luerne maatte lege med Alt, hvad her er inde, og svide Dig selv paa Din Bag".

Somme sige, at Guderne nu tabte Taalmodigheden, fangede Loke og smeddede ham til en Klippe, hvor han maatte ligge til den yderste Dag, men deri have de Uret, det skete først, efter at Loke havde øvet endnu en Udaad, og det den værste af alle, en Udaad, som bragte Sorg og Kvide over hele Verden, Guder og Mennesker, Himmel og Jord, det var Drabet paa Balder.

Tjuren.

Balder var en Søn af Odin og Frigg; han var den bedste af alle Aserne, der er kun idel Godt at sige om ham, og Alle lovede og prisede ham. Han var saa fager og lys, at der stod Lys og Glans af ham, og den Urt, vi kalde Balders Braa, har faaet sit Navn, fordi den er hvid som hans Bryn. Han var ogsaa den viseste og mest veltalende af Aserne, mildere og blidere end nogen Anden, og hans Dom kom altid til at staa ved Magt, saa vis og retfærdig var den. Hans Bolig hed Brejdablik, og der taaltes intet Urent.

Nanna hed hans Hustru og Forsete hans Søn, der dyrkedes som Retfærdighedens Gud.

Balder hin Gode havde onde og tunge Drømme, der tyktes ham at varsle, at hans Liv stod i Vaade. Han fortalte Aserne dem, de raadslog om, hvad der var at gjøre, og saa blev det da besluttet, at man skulde bede om Fred for Balder for alskens Fare. Frigg tog da Alting i Verden i Ed, at det ikke vilde skade Balder, baade Ild og Vand, Jern og alskens Malm, Stene, Jorden, Træer, Sot, Dyr, Fugle, Edder og Orme. Da nu det var sket, havde Balder og Aserne deres Morskab af, at Balder stod frem paa Thinge, og Somme skjød paa ham, Somme hug til ham, og Somme slog Sten paa ham, og Alt hvad de end gjorde, saa skadede det ham ikke, og det tyktes Alle at være ham til stor Hæder. Men da Loke saa det, huede det ham ilde, at Intet blev Balder til Meen; saa tog han en gammel Kones Skikkelse paa og gik til Frigg i Fensal. Frig spurgte, om hun vidste, hvad Aserne tog sig for, og Loke fortalte, at de skød paa ham, uden at det gjorde ham noget. Da sagde Frigg: „Intet i Verden, hverken Vaaben eller Træer eller Andet, kan længere skade Balder, jeg har taget Alting i Ed". „Har virkelig alle Ting i Verden svoret ikke at skade Balder?" spurgte Loke. „Der voxer en liden Urt, der kaldes Misteltееn østenfor Valhal", svarede Frigg, „den tyktes mig saa ung og spæd, at det ikke gjordes nødig at tage den i Ed." Saa gik Loke hen og rykkede Misteltenen op og gik med den til Asernes Thing. Yderst i Kredsen stod Høder, Balders blinde Broder. „Hvorfor skyder Du ikke ogsaa efter Balder", sagde Loke. „Fordi jeg ikke kan se, hvor han staar", svarede Høder, „og ogsaa er jeg vaabenløs." „Hvorfor skulde Du ikke gjøre som de Andre og vise Balder den Hæder", sagde Loke; „jeg skal hjælpe Dig og vise Dig, hvor han staar, her har Du en Vaand Du kan skyde efter ham med." Høder tog Misteltenen og skød den imod Balder, som Loke viste ham til Rette med, og Misteltenen fløj lige gjennem Balder, saa han faldt død til Jorden i det samme, og saalunde skete den største Ulykke, der er timedes Guder og Mennesker.

Tjuren.

Vi bringer i Dag vore Læsere Billedet af en Fugl som i gamle Dage var meget almindelig her, men som nu forlængst er bleven udryddet, nemlig Tjuren.

Denne Fugl, hvis Ophold her i Landet faldt sammen med Fyrrens Periode, er en af de største Landfugle i Evropa, da Hannen omtrent kan blive saa stor som en Kalkun og veje 10—12 Pd. Paa Hovedet har den en Slags Hætte, der tilligemed Struben er sortagtig, over hvert Øje findes en nøgen Plet, som har en smuk rød Farve; Næbet er hvidt og Nakken mørk askegraa med sorte Bølgelinier, medens Forhalsen omvendt er sort med askegraa Bølgelinier. Ryggen er sortagtig og ligesom overstrøet med et fint graat og brunt Pudder, Vingerne ere mørkebrune med sortbrune Zigzaglinier og sorte Styrefjer med nogle faa hvide Pletter. Brystet har en smuk glinsende staalgraa Farve, og Bugen er sort og hvidplettet. Hunnen, som er meget mindre end Hannen, har mere brogede Farver, af hvilke de mest fremherskende ere graa og brune.

Tjuren er i vore Dage meget almindelig i Norges, Sverrigs og Ruslands Naaleskove; den forekommer dog ogsaa andre Steder i Evropa, f. Ex. i mange Bjergegne i Tydskland, Schweitz og Spanien, men den findes der kun enkeltvis og langtfra saa almindelig som i de førstnævnte Lande. Bjergskovene ere dens kjæreste Opholdssted, og den forlader kun disse i strenge Vintre, og tyer da ned i Lavlandene, som den atter forlader, naar Vejret bliver mildere. Om Dagen opholder den sig mest paa Jorden, hvor den smutter om mellem lavt Krat og søger sin Næring, der bestaar af Bær, Knopper, Naale af Gran og Fyrretræer, Frø og Insekter; den flyver kun op, naar den skræmmes, og saasnart Mørket falder paa, slaar den sig til Ro i den nederste Del af Kronen paa et eller andet Træ.

Tjurerne leve i Polygami, det vil sige, en Han lever sammen med flere Hunner. Hannerne ere meget stridbare, især i Parringstiden, og paa den Tid forefalder ofte alvorlige Kampe mellem dem om Hunnerne. Parringstiden falder henimod Midten af April, og de give da under de mest paafaldende Lader og Manerer de besynderligste Lyde fra sig, hvilket i Jagtsproget kaldes at „skoggre". Meget tidlig om Morgenen, saa snart Dagen begynder at gry, begynder Hannen sit forunderlige Spil eller „Parringslag", som det ogsaa kaldes. Idet den „skoggrer", løfter den Halen, udbreder den vifteformig og holder de noget sænkede Vinger ud fra Legemet; paa samme Tid rejser den tillige Fjerene paa Hovedet og Struben og begynder at trippe om paa den Gren, den sidder paa, hvorved den frembyder et meget komisk Syn. Dens første Slag lyder som „Tød!", der gaar over til et hurtigere og hurtigere „Tød, ød, ød, ød!" osv., indtil det saakaldte Hovedslag kommer, der lyder som „Glak!" og klinger højere end de foregaaende Skrig. Derpaa følger der en ejendommelig Lyd, der varer henimod 4 Sekunder og omtrent klinger som den Støj, der frembringes, naar man hvæsser en Le. Hannen er imidlertid som aldeles ude af sig selv og befinder sig i en Henrykkelsesrus; den sanser Intet omkring sig, og det er derfor let for Jægere at nærme sig den paa sikker Skudvidde. De egentlige Jægere gaa kun paa Jagt efter den i Lege-

tiden, og det er altid kun Hannen, som er Gjenstand for deres Jagt. Saasnart Dagen er brudt frem, forlader Hannen sin Gren og begiver sig til Hunnerne, der trippe omkring paa Jorden i nogen Afstand.

Efter Legetiden vender Hannen tilbage til sit sædvanlige Opholdssted, og Hunnerne faa nu travlt med at indrette en passende Rede, der som hos alle de øvrige Hønsefugle altid er meget simpel. Den anlægges som oftest i en lav Fordybning ved en gammel Træstub, under et ungt Naaletræ eller imellem Bregnerne og udfores løselig med Riskviste. Her lægges Æggene, der ere forholdsvis smaa og gulgraa med mørkere, graagule og kastaniebrune Pletter og Punkter; unge Hunner lægge 6—8 Æg, ældre 10—12. Hunnen ruger især i den sidste Tid af Rugetiden saa troligt, at man kan tage den op af Reden og atter sætte den paa denne, uden at den bliver bange eller flyver bort. Da Reden undertiden anlægges tæt ved Veje eller andre stærkt befærdede Steder, maa man ofte, for at beskytte den, omgive den med en Slags Indhegning, i hvilken man kun lader et Hul aabent, som er stort nok til at Hunnen kan smutte igjennem det, og den plejer ganske rolig at finde sig i dette Arbejde. Kort efter at Ungerne ere komne ud af Æggene, ere de i Stand til at kunne følge Moderen, som passer dem med den største Omhu og Kjærlighed. Naar man uventet støder paa en saadan lille Tjurfamilie, bliver man modtaget af Hunnen med Skrig og Støj, medens Ungerne strax forsvinde og skjule sig saa godt, at det er meget vanskeligt at finde dem. Ræven søger Hunnen altid at narre ved den velbekjendte List at løbe og halvt flagre et Par Skridt foran den, som om den ene Vinge var lammet, for saaledes at lokke den bort fra Ungerne og give disse Tid til at skjule sig. Foruden Ræven ere ogsaa Ørnen, Høgen og den store Hornugle slemme Fjender af Tjuren, hvis Æg og Unger ogsaa efterstræbes af en Mængde mindre Rovdyr.

A. P. E. T.

En Arbejderfest.

Julen nærmer sig, og en Meddelelse fra Norge, som jeg modtog forrige Sommer, rinder mig i Sinde; den kunde maaske dog glæde En og Anden foruden mig selv, og jeg lader derfor Meddelelsen her „gaa videre".

Tredie Juledag fejrede „Alfarhejm Arbejdersamfund" i Elverum en større Julefest, hvortil der havde indfundet sig omtrent 500 Deltagere. Denne temmelig betydelige Arbejderforening skylder den for Arbejdernes Vel saa nidkjære og utrættelige Brugsejer, den ivrige Fremmer af Husfliden i Egnen, Helge Væringsaasen sin Tilblivelse, og sin i flere Aar fortsatte heldige Virken. Med stor Interesse og Dygtighed og med megen Opofrelse har han taget sig af Sagen, og faaet den til at gaa over al Forventning. Han har dannet Samfundet en Handels- og Spareforening, der hidtil har virket med meget Held; han har faaet oprettet et Bibliothek og et stort Læseværelse, som Udg. i Fjor fandt rigt udstyret med fornøjelige, gavnlige Tidsskrifter, hvor Arbejderne i Fritimerne kunne følge Dagens Begivenheder; han holder regelmæssige Sammenkomster med Medlemmerne, og har med enkelte dygtige Læreres Hjælp bragt dem mangen nyttig og behagelig Time, snart ved Foredrag som ere blevne holdte, snart ved Oplæsning af gode Stykker, ved Samtaler og Lignende. Ved de større Fester, som hidtil ere blevne holdte i Foreningen, har der ikke blot været sørget for et smukt Arrangement, og efter Lejligheden vakre Dekorationer, der kunde hæve Arbejderens Sind, og bidrage sit til at løfte hans Tanke op til en højere og bedre Forstaaelse af sit Kald og af de mangeartede Livsforhold i det borgerlige Samfund, han tilhører; men der har tillige — og det fortjener særligt at fremhæves og bemærkes — været sørget for, at Festen kunde nydes og Glæden trives uden nogensomhelst øllet eller punschet Stemning, og dette har ved de to Fester, som Meddeleren har havt den Fornøjelse at overvære, gaaet over al Forventning fortrinligt. Med Kaffe og Hvedebrød, godt Dagligøl og fælles Smørrebrød fik Legemet sit i al Tilstrækkelighed, og med en behagelig Afvexling af Taler, Dans og Sang befandt Sjæl og Sind sig meget lykkeligere end Tilfældet er hvor Spiritussens raa Aand sidder i Højsædet, og man ofte, naar det lider lidt ud i Laget maa blues over Glæden. Ved Arbejderfesten i Elverum savnedes denne ikke, men en hyggelig og glad Stemning vedvarede saalænge Laget stod paa. Der var ogsaa sørget for, at Tale og Sang kunde vexle med Musiken og den muntre Dans. Der blev saaledes talt smukt for det unge Norge, med Henvisning til Wergelands og Ole Vigs Billeder, som smykkede Salen; der blev talt til disse to mærkelige norske Digteres Minde, fortalt om deres varme Iver for at løfte Folkets Tanke og Sind, ligesom Bjørnstjerne Bjørnsons Betydning fremhævedes; der blev talt om Samfunds- og Nationalitetsfølelsen, for Kvinden, for Væringsaasen, som det glade Lag skyldtes osv. Der foretoges endvidere et Par smukke Oplæsninger og Fremsigelser mellem Dansene. Disse gik en hel Del gemytligere end det ellers plejer at være Tilfældet ved saadanne Dansegilder; der var ingen som prøvede paa at være Høj over de andre, saa man følte, at det var en Samling af Venner og Kammerater, og ikke af Balkavalerer som vare tilstede.

Dagen efter holdtes Børnefest med Juletræ i Arbejdersamfundet. Henved 500 Børn og 150 Voxne

deltoge, og blandt de sidste en 95aarig Oldemoder, som omgivet af sine Børn, Børnebørn og Børnebørns Børn frisk og frejdig og med Glæde nød Julens Fryd midt imellem den talrige Sværm af Unge. Foruden Dans, smaa Taler og Oplæsning af Eventyr, samt Uddeling af Kager og Mælk til de Smaa, var der tillige sørget for det, som for Børnene danner den største Juleglæde, nemlig et herligt Juletræ propfuldt af dejlige Julekager. Dette flokkedes Skaren om, og plukkede det under usigelig Jubel.

Meddeleren om Festen slutter med Ønsket om, at man i hver Bygd maatte faa saadanne Foreninger, og i hver Forening lignende Fester. Et bedre Middel til at ophjælpe Arbejderen, fremme hans Oplysning og glæde ham paa en ædel og sømmelig Maade findes neppe.

Smaating.

Praktisk Fromhed. Før Slaget ved Murten (1476) imellem Schweitzerne og Karl den Dristige af Burgund faldt Schweitzerne paa Knæ, og deres Anfører bad da saaledes:

„Kjære Herre Gud! Have vi Ret, saa staa os bi, har vor Fjende Ret, da hjælp ham; men have vi Uret paa begge Sider, da hold Dig til den, der slaar bedst til!"

En Diplomat. En Kjøbmand, som havde en betydelig Sum Penge til Gode hos den franske Fyrste Talleyrand, og som flere Gange forgjæves havde forsøgt at faa sin Betaling, stillede sig en Morgen, da Excellencen skulde stige ind i sin Vogn, i Vejen for ham. „Hvad vil De mig, kjære Ven?" spurgte den berømte Minister. „Jeg vil blot vide, naar Eders Excellence har i Sinde at betale mig min lille Regning", lød Svaret. „Hvor kan De dog være saa nysgjerrig!" sagde hans Excellence, idet han lukkede Vogndøren efter sig.

Firkantet Nød.

Skriv 3 E, 2 B, 2 L, 2 A, 2 M, 2 R, D, I og K, saa de danne fire Ord med fire Bogstaver i hver og læst fra Venstre til Højre og fra oven nedad giver Opløsningen paa følgende Gaader:

Det første yndes ofte mer end Vandet,
det andet er en Kjøbstad her i Landet,
det tredie først af alle Døden fandt,
det fjerde født i Spanden Pigen vandt.

Julenumret.

Næste Nr. vil, som Julenumer, i Stedet for at udgaa til Søndagen den 27de, udkomme saa tidligt, at det hele Landet rundt vil være Holderne i Hænde **Juleaften.**

Da det er Kvartalets sidste Nr., erindres Postabonnenterne om i Tide at indsende Betalingen 1 Krone (3 Mk.) for næste Kvartal, for at undgaa Afbrydelse i Forsendelsen.

Husvennens Opbevaring og Indbinding.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares, ville Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor indholdsrig Bog, der, ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning, baade for Gamle og Unge.

Solide og nette billige Mapper til at bevare de løse Numre i, faas hos Bogbinder C. Haastrup, Badstustræde i Kjøbenhavn, for 24 Sk. Stykket (ved skriftlig Bestilling ledsaget af 28 Sk. i Frimærker, frit tilsendt overalt i Danmark.

Samme Sted indbindes første Aargang i smukke og solide Bind i Læder eller Safian (Chagrin) for 4 Mk. og 6 Mk. Bindet. Enkelte manglende Numere tillægges for 4 Sk. Stykket.

Første Aargang af Husvennen

faas fuldstændig heftet i net Billedomslag for 1 Rd. 4 Mk. og indbundet med smuk rød, forgyldt Shirtingsryg for 2 Rd., i enhver dansk Boghandel og hos Hovedkommissionæren Rudolph Klein i Kjøbenhavn.

Enkelte fuldstændige Fjerdingaar af Bladet kunne ligeledes faas gjennem enhver Boghandel for 40 Sk. (80 Øre), undtagen Januar 1874 — Nr. 14—27 — der er udsolgt.

Brevvexling.

Sendebrev til Læserne.

Det medfører altid Ulemper, baade for Læserne, Postvæsenet og Udgiveren, naar Postabonnenterne bestille næste Fjerdingaar af Bladet for sent. De ærede Læsere bedes derfor venligst om at bestille Husvennen paa ny, helst inden Jul, for at der ikke skal indløbe Afbrydelse i Forsendelsen, der er lige ubehagelig for Læser og Udgiver.

Ved Aarets Slutning, tillader jeg mig at anmode Bladets mange Venner — hvortil jeg tror at kunne henregne de allerfleste Læsere — samt Enhver, som Udbredelsen af et sundt og sædeligt Familieblad ligger paa Sinde, om at anbefale „Husvennen" paa det bedste for Venner og Frænder nu til det kommende Aar. De mange Læsere som have havt Glæde af at modtage Husvennen som en kjær Søndagsgæst, kunne ikke give Bladet nogen bedre Støtte, og ikke paa nogen bedre Maade opmuntre Husvennens mange dygtige Medarbejdere, eller mig, til vedvarende at anvende den største Flid paa at Indholdet kan blive saa smukt og tiltalende for Læserne som muligt. Jeg har denne Gang desuden en særlig Grund til at anmode om denne velvillige Bistand. Sætterne og Bogbinderne have nemlig fra Nytaar, sat en forholdsvis betydelig Lønningsforhøjelse igjennem, som uventet med et vil forøge mine Udgifter til Bladets Trykning med ikke faa hundrede Kroner aarlig, og da Bladets Pris paa ingen Maade bør forhøjes oftere, trænger det selvfølgelig til en endnu større Udbredelse for at kunne dække de forøgede Udgifter.

Jeg seer mig i Stand til at indestaa for, at Bladets Venner ville have Fornøjelse af at medvirke hertil, da en talrig og smuk udsøgt Samling Billeder, Fortællinger og Skildringer af Bladets bedste Medarbejdere, alt ligge færdige til hele Vinterens Forbrug.

Efter Nytaar vil medfølge et meget smukt Tillægsbillede (Ruth samler Ax) som Prøve paa Dorés verdensberømte bibelske Billeder, og til Foraaret medfølger et stort fortrinligt Billede der er i Arbejde hos Hovedstadens bedste Xylograf og er tegnet til Bladet af en duelig dansk Kunstner. Billedet fremstiller Niels Ebbesen der overrasker Grev Gert i Randers.

N. C. Rom.

Rettelse. I Fortællingen om Vessel er indløbet nogle meningsforstyrrende Trykfejl som bedes rettede, nemlig:
Side 73, Sp. 2, Lin. 4 staar: laant for lavet.
— 74, 1ste Sp. i Digtet om Tandpine staar: Vin-Fanden for Vice-Fanden.
— 74, samme Steds 8de Linie staar: langt fra lagt.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 13. | Juledag. | Kjøbenhavn. 1874.

Mod Julen.

Julen sig nærmer! Vi skimte alt
dens Lys bag de taagede Dage.
O, hvor tidt blir ej Døgnene talt,
som vi endnu har tilbage!
Børnene juble: „Velkommen Jul!"
— Børn selv med graanede Isser —,
Mødrene fysle med Gaver i Skjul,
Perlebaand, Dukker og Nisser.

Bonden slagter sin Gris til Jul,
tinger med Brygger og Bager,
Julebordet skal bugne af Sul,
Godt-Øl og Kringler og Kager.
Gulvet bli'er skrubbet, og Dørtag og Slaa
skures i Stue og Køkken,
Stadsvognen vaskes og Hestene faa
Striglerne tidt over Ryggen.

Kjøbmanden pynter sin Bod med Flag,
Fløjter og Heste og Hunde;
Granerne segne for Øxens Slag
trindt om i Haver og Lunde;
Vedkurven fyldes, at Vinterens Gys
kan glemmes i Højtidens Dage;
Kirkerne fejes og Julelys
sættes i Krone og Stage.

Midt under Travlhedens Støj og Raab
barnligt dog Hjerterne banke.
selv den letsindige larmende Hob
aner dog Højtidens Tanke.
Mangen, der raaber: „Korsfæst, korsfæst!"
ellers i Daarskabens Timer,
bøjer sig lønlig for Julens Gæst,
naar det fra Taarnene kimer.

Ej vil vi glemme for Travlhedens Sprog
Sproget paa Bibelbladet,
nej, vi vil aabne den gamle Bog,
nynne paa Bethlehems-Kvadet,
bede, at ret vi til Lovsangens Væld
Hjerter maa laane og Mæle,
at vi maa Barnet, som ventes i Kveld,
favne med jublende Sjæle!

Zakarias Nielsen.

Bedstefaders Jul.

Af Bendix Hansen.

Det var et stille og klart Frostvejr. Isen kunde bære, og det var første Gang den Vinter; den var ny, glat og blank som et Spejl, og Dammen midt i Byen havde i det regnfulde Efteraar udvidet sig og oversvømmet et stort Stykke af Sognefogdens Toft, saa der var den prægtigste Isflade til at lege paa. Børnene havde faaet Ferie igaar, de vare fri for at tænke paa Skolen, fri for at tænke paa nogetsomhelst, i Dag var det Juleaftensdag, og saa kom alle de dejlige Festdage med Pebernødder og Julekage, Risengrød og Andesteg, Leg og Dans, jo de havde rigtignok Grund til at være glade, og det var de ogsaa. Alle de, der paa nogen Maade kunde undværes hjemme, morede sig paa Isen, og deres muntre Larm og Latter lød ud over hele Byen. Hvor de havde travlt, ligesaa travlt som Bierne i Sommertiden, naar de sværme og samle Honning; ja de sværmede jo ogsaa, og de samlede Honning, Barnelivets Honning, den man har at tære af hele Livet igjennem, og dog bestilte de slet Intet, de legede kun, og de gik op i Legen, levede i den, som Børn kunne gjøre det. Hvilket Mylder der var der ude paa Dammen, og hvilken Forvirring! der var slet ikke tale om nogen Slags Orden og Regel, og dog gik Legen herligt, ja just saaledes gik den allerbedst. De fore omkring mellem hverandre, imod hverandre, saa spredte og saa i Klynger, og saa faldt de over hverandre enten med et fast Bums, saa Isen slog Revner, eller med en Slædetur i Tilgift, paa Hovedet eller Ryggen, eller som det nu kunde træffe sig. Dog, det hørte med til Fornøjelsen, det var nok saa omtrent den vigtigste, for hver Gang det skete, fulgte en jublende Latter fra hele Flokken, og den Faldne rejste sig op, gned sig et Øjeblik paa det Sted, der havde modtaget Stødet, udstødte et Sejrsskrig og styrtede sig atter ind i Legen. Nogle enkelte kjørte i Slæder, det var mest Smaapiger, og et Par vare komne paa Skøjter; men det morsomste var nok, at glide saaledes omkring imellem hverandre, for det gjorde de fleste, og Isen var saa glat, den var som en eneste stor Glidebane. Frosten var hvas, bed i Næse og Kinder og gjorde dem røde; men det mærkede de ikke, de vare altfor lykkelige og ivrige i deres Leg.

„Ja, hvor Børn dog ere forunderlige! En Ubetydelighed kan fornøje dem og gjøre dem lykkelige, sorgløse tumle de omkring, stolende paa Fader og Moder, og over Glæden glemme de al Sorg og Modgang, glemme Alt. De falde med et Skrig, for det gjør ondt at falde, men de rejse sig strax igjen, ler med Taarer i Øjnene, og Faldet er glemt. Og Strid og Vrede glemmes lige saa snart, intet Ondt kunne de gjemme. Men vi Store, vi kunne det! Vi kunne gjemme Sorg og Nag, Had og Fjendskab i Aar og Dage til vor egen Forbandelse, og vi kunne se det Onde, se det allerbedst, til vor egen Sorg. Ja hvor vi ere forskjellige fra Børnene, vi ere næsten Modsætninger, og dog have vi en Gang selv været Børn, sorgløse, lykkelige Børn som disse. Gud ske Lov, at vi kunne mindes det, gid vi aldrig, aldrig glemme det!"

Saaledes tænkte han, den gamle Mand, der kom gaaende hen ad Vejen og nu standsede ved Dammen og betragtede Børnenes Leg. Det var en meget gammel Mand; hvide Haarlokker kiggede frem under den store laadne Hue, Ansigtet var fuldt af Rynker, Munden var tandløs, og han gik langsomt, støttende sig til en Stok. Der hvilede en underlig tankefuld Sørgmodighed over hans Ansigt og hele Skikkelse; men som han nu stod der og betragtede de jublende Børn, opklaredes hans Ansigt lidt efter lidt, saa det tilsidst blev det venligste og gladeste gamle Ansigt, man kunde se.

Nu opdagede Børnene ham.

„Bedstefader, Bedstefader, Hurra for Bedstefader!" raabte de i Munden paa hinanden og stormede hen imod ham.

„Aa Bedstefader, naar kommer Du om til os? Og naar kommer Du til os? O, kom i Morgen! Kom i Aften! Nej kom nu strax med mig hjem, saa skal Du se mine nye Klæder, og mine, og mine! Saa skal Du smage vore Pebernødder, og Julekager, og Æbleskiver! Kom, kom!" raabte de, flokkedes om ham og trak i ham. „Og saa fortæller Du Historier! O ja, Historier! Aa ja, ja! Den om Guldfuglen, den om Nissen; nej om ham, der vilde lære at gyse, — om Lille Klaus og store Klaus, om Holger Danske — „Klip en Hæl og klip en Taa, nu har den Rette faaet Guldskoen paa!" raabtes af forskjellige Røster i et vildt fornøjet Kor. Larmen blev altid stærkere, Trængslen tættere, alle ville de erobre ham, og hans Ansigt blev altid lysere.

„Ja, ja Børn, jeg skal nok komme! jeg skal fortælle for Jer allesammen, alt hvad jeg ved; men nu kan jeg ikke, nu har vi ingen Tid, og her fryse vi. Se der, der har I noget at more Jer med!" sagde han, og saa greb han i Lommen og kastede den ene Haandfuld Pebernødder efter den anden ud paa Isen. De toge Fart og fløj vidt omkring; Børnene efter dem, over hinanden og i Klynger under den vildeste Jubel, og han skød Huen tilbage og nikkede og lo saa fornøjet.

Men en lille Dreng paa 7—8 Aar og en noget mindre Pige, toge ikke Del i den glade Jubel over Bedstefader. De vare blevne staaende alene ude paa Isen, da de andre flokkedes omkring ham, og der stode de endnu tæt op til hinanden forladte af alle. Det var et Par kjønne Børn med mørkeblaa tankefulde Øjne og lyst Haar, og de betragtede det hele Optrin med en underlig sorgfuld Alvorlighed —, det var ikke frit for, at der glimtede Taarer i deres Øjne — og

dog saa de saa kjærligt og længselsfuldt hen til den gamle Mand. Ja, de vare de eneste Børn i Byen, i hele Verden, der havde Ret til at kalde ham Bedstefader; for de vare hans Datterbørn, han var deres Bedstefader; det vidste de begge to, og saa var det rigtignok tungt, ikke at turde være med.

Nu vare Pebernødderne opsamlede, og de havde travt med at spise, og der blev Ro et Øjeblik. Da begyndte Kirkeklokken at kime. Den klang saa mægtigt og højtideligt, saa klart og velsignet i den stille graa Luft; det var Juleklokken, som man havde drømt om saa ofte og ønsket saalænge og alle lyttede de med glade Hjerter. Hvilken Sang og Klang, — hvilken Fylde af Toner, der dog kunde strømme ud fra det lille Kirketaarn! Var det ikke som utallige glade usynlige Engle fløj ud over Byen ud over Marken, langt, langt ud over den hele Jord og sang: „Nu er det Jul! Jul! Jul!“

„Nu kimer det til Helligt! Nu maa I nok helst skynde Jer hjem,“ sagde den Gamle, „at I ikke komme for sent til Juleaftensnadver. Glædelig Jul allesammen!“

„Glædelig Jul, glædelig Jul!“ raabte de, og som grebne af een Tanke, spredtes de til alle Sider og ilede bort, og nu stod den Gamle alene ved Dammen.

Da kom Drengen og Pigen, der havde staaet alene derude, langsomt gaaende Haand i Haand hen til den Gamle, og hans Ansigt blev atter alvorligt.

„Er Du vred paa os Bedstefader?“ spurgte Drengen og begge saa de saa alvorligt op paa ham.

„Vred — paa Eder Børn!“ svarede han. „Nej, lille Niels, det er jeg ikke!“

„Men Du er vred paa Fader og Moder, og det maa Du ikke være;“ sagde den lille Pige, „for Du er jo vor egen rare Bedstefader, det siger Moder, og Du kommer ogsaa snart om til os, siger hun. Kommer Du ikke i Julen? Aa, kom Bedstefader! Saa skal Du faa saa meget godt, saa er Du rigtig rar!“

„Hm, hm!“ svarede han, „Du er en god Pige, lille Marie!“ Og han klappede hende kjærligt.

„Fader og Moder vilde være saa glade til dig!“ sagde Drengen, „og vi ogsaa, jeg og lille Marie. Kan Du huske, Bedstefader, dengang vi tændte Juletræet foran det kjønne Billede. O, det var et Juletræ! Kan Du huske det?“

„Aa ja, Billedet med Julebarnet, og Hyrderne og Kongerne og Englebørn med Vinger, og Juletræ og Stjerner!“

„Maa jeg ikke nok faa det at se, Bedstefader?“ sagde Pigen. „Det tager Du med, naar Du kommer, ikke sandt! Niels siger, det er saa kjønt, saa kjønt. O, hvor Du er en rar Bedstefader!“

„Ja, ja! Du skal faa det at se, engang; men gaa nu hjem Børn!“ han ragede i Lommen. „Se her er et Par Pebernødder endnu, der har I hver fire; jeg har ikke flere. Glædelig Jul, Smaabørn!“

„Glædelig Jul, Bedstefader!“

Og saa toge de hinanden ved Haanden og gik; men lille Marie vendte sig flere Gange og nikkede til ham.

„Vi fik Pebernødder af Bedstefader, og han klappede os, han snakkede med os!“ sagde hun fornøjet og saa op til Broderen. „Dem ville vi gjemme til Fader og Moder. Tror Du ikke, de ville blive glade ved dem. Det er en rar gammel Bedstefader, og det er vor Bedstefader!“

„Ja Marie, bare han vilde komme og bo hos os igjen!“ svarede han alvorligt. Han var saa tankefuld i Aften. Han mindedes den velsignede Tid, da Bedstefader boede hos dem, da han var hans egen Dreng, red Ranke paa hans Knæ og lyttede til hans mange dejlige Historier, og han mindedes, at Bedstefader var bleven vred og var flyttet bort, at Fader skjændte og Moder græd. Ja et Barn kan ogsaa fatte Sorg og Strid og gjemmer længe Mindet derom, Barnehjertet er modtageligt for alt! Men det kunde lille Marie ikke mindes, hun vidste blot, at Bedstefader aldrig kom hjem, aldrig talte med Fader eller Moder, eller med hende og Niels, skjøndt han var en god gammel Mand, det sagde Moder og alle Børn i Byen, men i Aften havde han talt med dem og givet dem Pebernødder, og derfor var hun saa glad og stolt.

Den Gamle blev staaende ved Dammen og saa efter de to Børn, indtil de vare forsvundne, saa sukkede han sagte og gik langsomt videre, hen til det lille Hus der laa i Udkanten af Byen. Der boede han, ganske alene. En fremmed Kone hjalp ham lidt med at gjøre rent og koge Mad, men ellers var han overladt til sig selv, og derfor søgte han andres Selskab og helst Børnenes, for han holdt af Børn, og alle Børn holdt af ham.

Der var fyret i Kakkelovnen, der var varmt, rent og hyggeligt i hans Stue; men der var saa underligt stille derinde. Ovenpaa Sengen stod hans Julegrød, Kartofler og et lille Stykke Steg. Det var hans Juleaftensnadvere. Den fremmede Kone havde travlt i sit Hjem i Aften, og derfor havde hun først tilberedt hans Mad og sat den der, for at den kunde holde sig varm.

Han tændte Lampen, hængte op for Vinduerne, for nu var det blevet mørkt, dækkede Bordet med hvid Dug og dobbelte Tallerkener og satte Maden frem. Hvor underligt! i hele sit lange Liv havde han altid havt nok at bestille; men aldrig havde han været nødt til at gjøre Kvindegjerning, aldrig han været savnet kjærlige Hænder til at hygge omkring sig, aldrig førend nu, da han var gammel og træt og trængte mest dertil! Ak ja!

Han satte sig og begyndte at spise, men det vilde ikke ret smage ham, ikke som dengang da han var et Barn og siden mange, mange Gange, ja som dengang,

han sad paa Hæderspladsen deromme hos sin Datter med lille Niels paa sit Knæ og maatte give ham hverandet Skefuld. Hvor den Dreng var ellevild den Aften, og hvor han holdt af ham, og hvor glad han var ved den otteskillings Trompet, Bedstefader havde hængt til ham i Juletræet. Ja Manden var maaske ligesaa god som dengang, maaske bedre; men han var ene, ene paa Juleaften, og nu var det den tredie Juleaften han var ene. Ja, det var han jo altid; men han følte det aldrig saaledes som paa Juleaften, aldrig som i Aften. Derfor vilde Maden ikke smage. Han tog af Bordet, satte Brillerne paa og begyndte at læse i Bibelen, som han plejede. Det var Juleevangeliet han læste, om Jesubarnets Fødsel i Stalden ved Bethlehem, om Englenes Julesang til Menneskenes Børn: „Eder er i Dag en Frelser født!" „Ære være Gud i det Høje, Fred paa Jorden og i Menneskene Velbehagelighed!" Men Tankerne vilde ikke blive ved det dejlige Evangelium; de fløj saa vide omkring, de havde saa mangesteds Ærinde, og saa overgav han sig til dem, tændte sin Pibe, lænede sig tilbage i Lænestolen og lod dem raade, de fløj afsted med ham; Tid og Rum forsvandt, svundne Tider kom igjen, Mindets Engel stod hos ham i sit lysende Klædebon.

„Kan Du huske den Gang Du var et Barn!" sagde Englen, og han smilede og nikkede; jo det huskede han saa grant, huskede hver lille Smaating, og nu var han det atter.

„Husker Du den Juleaften for mange Aar siden, da Du havde pyntet en lille Grangren med Æbler, Juleknas og broget Papir. Lysene vare kun Stumper af tynde Praase; men Du var stolt af Dit Værk, Du syntes, at det var det dejligste Juletræ; thi det var Din egen Opfindelse, lavet efter et Billede og Moders Fortællinger. Kun et grundede Du forgjæves over; Englene, der paa Billedet løftede Juletræet, hvordan skulde Du faa Englene til at løfte det, og Du kunde ikke finde Dig tilfreds med, at Moder sagde, at Englene vare usynligt tilstede. Du tændte det. Fader og Moder smilede saa kjærligt, og Naboens lille Marie, der var indbudt for at se paa Stadsen, lo, jublede og dansede foran Træet. Det stod paa et lille Bord foran det store Skilderi med Stalden i Bethlehem, Joseph, Marie og det straalende Jesubarn, for hvem de fattige Hyrder og de rige Konger knælede i from Ydmyghed og Glæde, glemmende al Forskjel paa Jord; thi Julen samler Alle, gjør Alle lige; ovenover straalede Julestjernen og to dejlige Engle med store Vinger kom flyvende med et Juletræ, der havde Stjerner istedetfor Lys og var omgivet af smilende Englehoveder. Ja, det var dette Billede, der havde givet Dig Tanken om Juletræet, og derfor var det tændt foran det. Og hvor Billedet skinnede! Farverne bleve klarere, Skikkelserne traadte ud af Billedet, det var, som bleve de levende og større, som om de bevægede sig; det var som Juleglæden og Juleglansen straalede ud fra det og fyldte hele Stuen, aabnede Himlen over den.

Bedstefaders Julebillede.

Jo Tællepraasene kunde rigtignok skinne, skinne som Stjerner! Og den lille Marie klappede i Hænderne og sang det første Vers af „Et Barn er født i Bethlehem", for mere kunde hun ikke, og saa klatrede hun op paa en Stol, stak sit lille smilende Ansigt, omkranset af de lyse Lokker, ind imellem Træet og Billedet, og kyssede alle Skikkelser i Billedet, Kongerne, Hyrderne, Englene, ja selv den

røde Ko, der saa ud over Krybben, hvor Jesubarnet havde ligget, og derpaa sprang hun ned, tog Dig om Halsen og kyssede Dig med Taarer i Øjnene. Aldrig havde Du set hende saa glad, aldrig havde Du set hende saa skjøn, aldrig havde Du elsket hende saa højt; thi Du anede, at hun var en Engel, en Juleengel, der

Juleneg.

bar det lysende Juletræ med Fred og Lykke frem gjennem det taagede Jordeliv og op til den klare Himmel, og da følte Du, at det er velsignet at skabe Glæde omkring sig, og derfor var ogsaa Du lykkelig som en Guds Engel. Mindes Du det, Du gamle Mand!" sagde Englen til ham, og han nikkede saa fornøjet hen til

det gamle Billede, der nu hængte i Krogen, tilhyllet af Skyggen. „Jo det husker jeg rigtignok!“ sagde han, „det glemmer jeg aldrig, aldrig!“

„Og siden!“ blev Englen ved. „Siden! alle de dejlige Timer derhjemme. Du voxede op med Marie. Hun blev en skjøn, en herlig Pige, og hun elskede Dig, som Du hende. Vorherre førte Eder sammen, velsignede Eders Pagt, velsignede Eder med rigeligt Gods og med et smilende Barn, og Livet randt som en eneste stor og herlig Julefest. Kjærligheden lyste om Eder og i Eder, Barndomstiden holdt ud saa længe, ja saa længe! Eders lille Pige blev stor, selv bleve I gamle; men I vidste det ikke, mærkede det ikke, førend der kom en Dag, da hun, Dit Livs Engel, fløj fra Dig. Bleg og stille, men smilende som i en lyksalig Drøm, laa hun der i den sorte Kiste mellem de fagre Blomster, som hun havde elsket saa saare. De sloge Kisten til og sang en Salme over hende, og saa bare de hende bort til de Dødes Havn, og der hviler hun nu; men det er kun Støvet! Du ved det: I lyse Klæder venter hun Dig deroppe, hvor der hverken er Død eller Grav, hvor Lyset aldrig slukkes. O det var, som om Dit Hjerte skulde briste; men det brast ikke. Da stod Du alene, da mærkede Du, at Du var bleven gammel og træt! Kan Du huske det, Du gamle Bedstefader?“

Og Bedstefader tog Piben af Munden og tørrede Taarerne bort. „Ja det mindedes han allerbedst“.

„Men Dit Liv var ikke tomt, Glæden var ikke vegen fra Dig!“ blev Englen ved, „Du bar en Dattersøn paa Dine Arme, blev Barn med ham, lærte ham og levede med ham, og skjøndt Du intet kunde bestille, var Du dog aldrig ene og forladt; thi endnu var der Kjærlighed omkring Dig; men saa stødte Du det fra Dig Altsammen. Du blev vranten og egenkjærlig, Du vilde befale og regere, og det burde Du have overladt til de Unge, til Din Datter og hendes Mand. Der kom en ond Aand, Ufredens Aand, ind i det lykkelige Hjem. Du hidkaldte den, og saa flygtede Du og blev ene, ganske ene, og dog ikke; thi den var fulgt med Dig, det anede Du ikke! Husker Du alt det, Du gamle trætte Bedstefader!“

„Ja, ja! men det var ikke min Skyld, det var hans Skyld!“ indvendte han klagende. „Jeg havde Ret til at raade i Gaarden, for den var min, han skulde tage Hensyn, han skulde lystre og hun med, og da det ikke kunde gaa, tog jeg den ikke fra dem, som jeg kunde have gjort, men overlod den til dem, tog Mit og flyttede herind. Det var visseligen ikke min Skyld! Nej, nej!“

„Jo det er Din Skyld, Du gamle egensindige Mand!“ sagde Englen. „Men Du straffede Dig selv; den onde Aand fulgte med Dig, og Du har ikke været lykkelig siden, selv om Du i enkelte Øjeblikke bildte Dig det ind. Du har forladt Dine egne Børn og Børnebørn, og derfor blev Du selv forladt; Du har baaret Nag, Du har været en slem gammel Bedstefader; for de holder endnu af Dig; men Du har haft en ond Samvittighed, og derfor er Du gaaet afvejen for deres Kjærlighed og har skjult Dig som Adam i Paradiset, dengang Gud Herren kom og kaldte ad ham. Pas paa, at han ikke jager Dig ud, saa Du aldrig kan komme tilbage. Du var gammel og træt, Din Livsgjerning var forbi, de Unge skulde arbejde for Dig; men Du vilde være Herre, en streng Herre, Du vilde blande Dig i, hvad der ikke vedkom Dig, hvad Du ikke forstod, fordi Tiden var løben fra Dig. Det var alene af Forfængelighed, Du ikke vilde overlade Gaarden til Din Datter og Svigersøn, skjøndt Du vidste, at han var en dygtig og god Mand, og dengang Du saa brød ganske med dem, ja saa lod Du dem beholde den; men de maatte betale den dyrt, dyrere end om de havde været fremmede, Du gav dem Intet, Du var rigtignok ikke, som en Fader bør være mod sine Børn, som Din Fader var imod Dig og Marie! Ja Marie, hvad tror Du hun vilde have sagt, om hun havde levet den Stund! Det glædede Dig at se, hvor de pinte sig, sled og slæbte tidlig og silde for at slaa sig igjennem, Du havde Midler til at hjælpe, men Du hjalp ikke, Du gik og ventede paa deres Ulykke, paa at de skulde komme og tigge Dig om Hjælp, det vilde have glædet Dig; men den Sejr fik Du ikke, de kom ikke, Din Hjælp var overflødig, thi Vorherre hjalp dem, og det harmede Dig. Fy, skam Dig, Du gamle Mand! Du kunde have været lykkelig, men Du vilde ikke, Du stødte Lykken fra Dig. Nu sidder Du her alene og græmmer Dig paa den velsignede Juleaften, da den hele Verden fryder sig, og Du kunde, om Du vilde, have fejret den dejligste Julefest hos Dine egne Børn og Børnebørn, Niels og lille Marie. Saa Du, hvor de stode ene og forladte, da Du legede med de Andre ved Dammen? Saa Du, hvor bedrøvede de vare, de uskyldige Smaa, og dog kom de saa kjærligt hen til Dig og vare saa glade ved de Pebernødder, Du havde glemt at give de Andre. Fy Du slemme Bedstefader! Du burde staa op og gaa hen til dem og bede dem Alle om Forladelse!“

„Men det kan jeg ikke; det er saa svært! O, hvordan skal jeg kunne gjøre det!“ sagde han bedrøvet.

I den anden Ende af Byen laa den Gaard, hvor Bedstefaders Svigersøn og Datter boede. Det havde været strenge Aar, de sidste tre; men nu var det bedre, nu tegnede Alt saa godt, og derfor vare de glade.

De vare lige blevne færdige med deres Juleaftensnadvere og rejste sig nu fra Bordet.

Manden kyssede sin Kone og sagde hende Tak for Mad og Tak for alt godt i de svundne Aar, og hun kyssede Børnene, Niels og Marie.

„Hvor vi nu have det godt og velsignet!“ sagde hun, Gud ske Lov, nu savne vi Intet!“

Den lille Pige saa op paa hende.

„Jo Moder; Bedstefader!" sagde hun, og der gled en Skygge hen over Moderens Ansigt.

„Ja Bedstefader!" gjentog Drengen. „Maa jeg ikke nok løbe hen og se til ham, han har det saa ene, og det er lyst udenfor, jeg er slet ikke bange!"

„Og jeg gaar med;" sagde Pigen. „Kom Niels, kom! Bedstefader skal se vort Juletræ; men saa maa I ikke tænde det, førend vi komme!"

„Hvad tænker i dog paa, Børn!" udbrød Faderen. „Han vil jo ikke kjendes ved os, han jager Eder bort!"

„Nej, han gjør ikke!" indvendte Pigen, hun var saa ivrig. „Nej han gjør ikke! Vi talte med ham ved Dammen, Niels og jeg, og han klappede os og gav os Pebernødder; der kan Du selv se!" Og hun greb i Lommen og fremviste Pebernødderne som et uomstødeligt Bevis.

„Jeg vil se hans store Julebillede og vise Marie det", sagde Niels, „og naar han saa vil med os hjem, saa tager vi ham med. Han sidder saa alene, han har slet intet Juletræ, og jeg er ikke bange for ham!"

„Ja kom Niels, kom!" sagde Marie og tog ham ved Haanden.

Faderen tav; men Moderen bøjede sig ned og kyssede Børnene.

„Gaa med Gud!" sagde hun. „Ønsk ham glædelig Jul fra Fader og Moder og sig, at vi holde meget af ham!"

Saa fik Drengen sin Hue paa og Pigen et Tørklæde om Hovedet.

„Men I maa ikke tænde Juletræet, førend vi komme med Bedstefader!" sagde hun og saa løb de.

Bedstefader havde glemt at lukke Døren i Laas, og han var saa fordybet i sine egne Tanker, at han slet ikke mærkede, at Børnene kom ind.

„Bedstefader!" raabte de begge to, løb hen og klyngede sig til ham.

Og han tog en i hver Arm, løftede dem op paa sine Knæ og trykkede dem ind til sig, og der var Taarer i hans Øjne, og Børnene omfavnede ham, kyssede ham og kjælede for ham.

„Kjære, rare Bedstefader!" sagde de.

„Gud velsigne Eder, mine smaa Engle!" sagde han.

„Maa jeg se Dit kjønne Julebillede?" spurgte Pigen.

Og Bedstefader hentede Billedet frem fra den dunkle Krog, tørrede det af med sin Hue og holdt det hen til Lyset, og Børnene betragtede længe det straalende Billede paa den mørke Grund; det var Juleglansen og Juleglæden, som den aabenbaredes hin mørke Nat i Bethlehem, sagde Bedstefader.

„O det er dejligt, dejligt!" udbrød Pigen. „Se der flyver Englene med Juletræet; men vi faa ogsaa et Juletræ i Aften. Kom med hjem Bedstefader, saa skal Du se det!"

„Med hjem!" gjentog han langsomt og alvorligt.

„Aa, ja gjør det!" bad Drengen. „Fader og Moder ville blive saa glade, og saa tage vi Billedet med, og tænder Juletræet foran det, saadan som vi plejede. Kan Du huske det, Bedstefader!"

„Jo, jo!" svarede han. „Det glemmer jeg aldrig!"

„Og saa kan Fader og Moder selv ønske Dig glædelig Jul og sige Dig, hvormeget de holder af Dig, for det, sagde de, skulde vi gjøre!" sagde Pigen. „Aa, lille Bedstefader, kom nu med, saa er Du rigtig sød og rar!"

„Naa, saa i Guds Navn da!" sagde han.

Han tog en ved hver Haand, han glemte ganske sin Stok, slukkede Lampen, laasede Døren og gik med dem. Billedet maatte Niels bære, for det skulde ogsaa med.

„Godaften og glædelig Jul!" sagde han, da han traadte ind til sin Datter og Svigersøn, og de rejste sig, gik ham imøde og trykkede hans Hænder; de vare saa glade. De satte ham i den blødeste Lænestol, gav ham den bedste Plads ved Bordet.

„Jeg har været en slem gammel Mand; kan I tilgive mig!" sagde han.

„Ja, vi har maaske heller ikke været, som vi burde; men nu er jo alt godt, og lad saa det være glemt. Du er tusinde Gange velkommen, vi har savnet Dig meget," sagde Svigersønnen.

„O Fader, naar Du vidste, hvor vi har længtes efter Dig i den lange Tid, vi og Børnene; men nu har vi Dig igjen, Gud ske Tak og Lov! Nu slippe vi Dig ikke mere!" sagde hans Datter.

„Nej, aldrig, aldrig mere! Nu bliver jeg her!" svarede han og saa sig fornøjet omkring.

„Men Juletræet, Juletræet! Bedstefader skal se det!" raabte Marie. Hun var atter krøben op paa hans Knæ, medens Niels lænede sig op til ham.

„Ja, nu skal jeg tænde det; for nu er vi alle lykkelige!" sagde Moderen, tog Billedet og gik ind i Storstuen.

Lidt efter aabnedes Døren, og der straalede Juletræet i al sin Herlighed og Pragt! Bag det hængte Bedstefaders Julebillede, og det glimrede og lyste, som om det var levende og virkeligt, som om det var det, al Lys og Glæde straalede ud fra.

„Et Barn er født i Bethlehem!" istemte Niels og Marie, og alle de Voxne, selv gamle Bedstefader, stemte i med. En saadan Juleaften havde han ikke oplevet siden dengang, da han var en Dreng, og da hun, hans egen lille Marie sang: „Et Barn er født i Bethlehem", og klattrede op og kyssede Billedet. Det var, som saa han hendes lyse, smilende Engleansigt igjen derhenne mellem de grønne Grene. Taarerne randt ham ad hans Kinder, og han glemte at tørre dem bort.

Han stod med den lille Marie i Favn og trykkede hende ind til sit Hjerte, for det bankede saa stærkt, og hun sang med jublende Røst og bredte Armene ud imod Juletræet og Billedet, mod Fader, Moder og Niels, som vilde hun favne alt, hvad hun havde kjært. Glæden lyste ud fra Juletræet og Billedet, trængte ind i Hjerterne og skinnede i alle Ansigter.

Jo det var rigtignok en velsignet Julefest!

Julen og Juleneget.

vert kristent Menneske kjender jo Julen, og ved hvad den betyder. Julen er den første Fest, der præger sig i Barnets Erindring og som det imødeser med den største Længsel. Og vi Voxne, kjende vi en bedre Tid det hele Aar rundt, end Julen? Er det ikke som om Luft og Jord var opfyldt af noget Helligt, noget, vi ikke kunne forklare, men kun føle i vort eget Indre? Er det ikke, som om alle Sorger tabte deres skarpe Braad og mildnedes til stille Vemod i den dejlige Juletid? Er der noget Mennesket der kunde bære det over sit Hjerte, at fortrædige og krænke sin Næste, selv om det er hans Uven, paa hellig Juleaften? Nej, Julen er som en Forsoningsfest for hele Aarets Kampe, idet Alles Tanker søge hen til Ham, den store Forsoner, der fødtes hist i Bethlehem, det Frelserbarn, hvis Ord snart skulde lyde som salig Klokkeklang hen over Landene og kalde alle de adspredte og vildfarende Mennesker til hans Kongeslot, hvor der er Boliger for Alle fra Kejseren til Stodderen.

Fra Nordpolen til Sydpolen, fra Japans yderste Klipper til Amerikas Skove, kort sagt, saa vidt som Kristi Navn er kjendt højtideligholdes Julen, og om det end er paa forskjellig Maade i det Udvortes, saa tillægge alle Kristne, hvad enten vi ere Lutheranere, Katholiker, Baptister eller med hvad Navn vi nævne os, Julen den samme Betydning.

Dog er det maaske især i Norden at Julen staar som Aarets skjønneste Fest, uagtet den falder i den umilde Aarstid. Men Julen er ogsaa en gammel Fest i Norden, thi længe førend Kristendommens Lys kastede sine første Straaler paa Nordens Snee, kjendtes Julen her som en Midvinterfest, hvor Slægt og Venner samledes til glade Leg, hvor Skjalden til Harpens Klang sang om tapre Bedrifter, medens de store Drikkehorn gik rundt langs Bordene. Da de første Munke kom for at forkynde Ordet, da var det dem en Hjælp, at de kunde forene den kristne Julefest med den Fest, der allerede var kjendt og elsket som Julen; snart forandredes Thors Hammertegn til Korsets Tegn, og vi maa vel tro, at der ved mangen Julefest i Højnorden er vundet mangen Hedning for den hellige Daab. Var Julefesten en Glædens Fest hos vore hedenske Forfædre, saa var den det ikke mindre efter Kristendommens Indførelse, men det hændte ogsaa nu og da at vore Forfædre ikke rigtigt tilgavns havde rystet Hedenskabet af Ærmet. Thi Julegilderne gav unægtelig ogsaa i gamle Dage Anledning til en Lystighed, der ikke altid holdt sig indenfor Sømmelighedens Grændser og gamle Fortællinger melde os, at stundom Julestuer, Julelege og Julebukke have medført Optøjer og temmelig raa Uordener. Men dette har dog vel neppe havt meget at betyde i Sammenligning med alt det Gode, som Julefesten har udrettet og den formildende Indflydelse den har havt paa Folkets Tænkemaade. Et af de smukkeste Træk, der vidner om den Stemning, der opfylder Alle i Juletiden, er den Skik, ikke blot at tænke paa de Fattige, men endogsaa at sørge for at volde Dyrene Glæde. At Lænkehunden, Katten og alle de andre Husdyr faa en bedre og rigeligere Bespisning Juleaften end ellers, er i og for sig smukt, men hvad der er endnu mere rørende, er den Omhu, man paa Landet i Norge viser Smaafuglene, ved at der ved hver Gaard og Hus sættes en Stang med et Kornneg uden for Huset til Føde for dem, saaledes som omstaaende Billede viser, og det er et saa meget smukkere Træk, som Kornet i Norge er en mere kostbar Vare end hos os. Det er en saa smuk Skik, at den fortjener at efterlignes. Glæden ved at se de smaa Fugle og høre deres muntre Kviddren vil rigeligt opveje, hvad et Kornneg er værd og desuden staa vi i Gjæld til de smaa Fugle, fordi de gjøre os en uberegnelig Nytte ved om Vaaren og Sommeren at fortære Millioner af skadelige Insekter og Larver. Derfor glem ikke de smaa Fugle Juleaften! Lader os bidrage til at Kornneget Juleaften bliver en almindelig nordisk Skik og her maa det kornrige Danmark ikke være karrigt med sin Gave til den lille Spurv.

K. N.

Fortællingen „En lykkelig Gevinner" vil blive fortsat i næste Numer.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 14. | Søndagen d. 3. Januar. | Kjøbenhavn. 1875.

Rasmussens Nyaar.

Efter „Allehanda för Folket".
Ved Zakarias Nielsen.

Glædelig Nyaar, Naboer!" raabte Murmester Rasmussen til Madam Holm, den fattige Vaskerkone, og hendes Søn, idet han Nyaarsmorgen traadte frem i Gadedøren, hvorfra han fik Øje paa de tvende omtalte Personer, der stode og talte sammen paa Fortoget nogle Skridt derfra.

Det gav et Sæt i begge de tiltalte; de vendte sig forbavsede hen imod Murmesteren, og Vaskerkonen nejede i sin Befippelse dybt for ham og sagde skyndsomt „Tak, i lige Maade!"

Det var dog forunderligt! Naar havde de hørt et saa venligt Ord af Murmester Rasmussens Mund! De vidste knapt, om de turde tro deres egne Øren.

„Kom inden for, Madam, med Deres Søn og smag paa vor Nyaarsmad! Mutter skal i en Fart sætte frem paa Bordet det bedste, Huset formaar, og saa skal vi tage os en rigtig god Frokost. Naa kom nu, Madam, og gjør ingen Dikkedarier, for jeg gjør ikke megen Snak af en Ting! Se saa — velkommen!"

Vaskerkonen og hendes Søn traadte inden for; de vidste ikke ret, om de drømte eller vare vaagne, men inden de fik Tid til at overveje Stillingen nøjere, traadte Murmesteren hen foran Sønnen, rakte ham sin store, grove Næve og udbrød:

„Naa, Svend! Velkommen igjen inden for min Tærskel! Det er længe siden, Du var Gæst... ja undskyld! jeg siger rigtignok „Du" endnu, hvor skrap en Bogbinder og dygtig en Skarpskytte Du end er. Naa, værs'go og sæt Jer ned, Folk, og lad som I var hjemme. — Skal vi saa have den Bid Brød, Mutter?"

De to fremmede satte sig nær Døren, og Murmesteren begyndte at passiare med dem om Tiderne, om Vejret og lignende.

„Hvad i al Verden gaar der dog af Fatter?" sagde Madam Rasmussen, da hun tilligemed sin Datter, Elise, var kommen ud i Spisekammeret. Elise kunde af Forbavselse ikke sige et Ord; men hendes Hjerte bankede højt af Glæde og Overraskelse, medens hun hjalp Moderen at ordne Alt til Bordet.

Det nye Aars første Solstraaler tittede ind mellem de tarvelige, men rene og pæne Gardiner i Dagligstuen. Der var lyst og venligt derinde. Murmesteren hældede sig tilbage i Sofaen og saa, medens han talte med sine Gæster, hvorledes Bordet lidt efter lidt begyndte at bugne af Hvedekage, Ost, Smør, Pølse, Skinke o. s. v.

„Naa, værs'artig! Lad os nu begynde", sagde han, da Bordet var dækket. „Sæt Du Dig nu her, Mutter, ved min højre Side, og De, Madam, ved min venstre, saa kan de to Unge sidde der midt for Bordet, og saa Rollingerne der nede omkring, hvor de bedst kan faa Plads. Se saa, i Guds Navn!"

Den unge Bogbinder og Elise satte sig ved hinandens Side, men dog saa langt fra hinanden som vel muligt. De saa begge ned paa Dugen og lod som Solen forhindrede dem i at løfte Blikket op; men alt imellem skottede de op til Sofaen. Den raske Skarpskytte, som ellers nok plejede at kunne fortære sit Foder,

sad og stak til Maden, som om han ikke gad haft den, og Elise lige saa. Og da Murmesteren med Glasset i Haanden nikkede ned til ham og sagde, idet han blinkede med det ene Øje: „God Morgen, Bogbinder! og et glædeligt Nyaar!" blev Svend helt „forfjamsket" i det og havde nær væltet Brændevinsglasset. Men Murmesteren lod, som han Intet mærkede; han spiste og drak af Hjertens Lyst, roste sin Kone for den dejlige Mad og saa med faderligt Velbehag ned paa sine smaa, rødmussede, fornøjede Børn, der lige som deres Fader gjorde Anretningen al mulig Ære.

Efter Maaltidet løb Drengene med deres Skøjter ned til en tæt uden for Byen værende Dam, og Smaapigerne bleve af Faderen viste ud i Kjøkkenet for at vaske op, slibe Knive o. s. v., i Moderens og Elses Sted, for at disse et Øjeblik kunde faa Lov til at sidde i Ro inde i Stuen.

„Naa, Svend Holm! Er det virkelig sandt, at Du vil rejse til Amerika?" begyndte Murmesteren.

„Ja, Hr. Rasmussen, jeg..."

„Lad os bare være fri for dette hersens „Hr.", for det lyder saa fornemt, og vi er jo dog gamle Bekjendte, hvad?"

Bogbinderen forsøgte at smile, bukkede let for Murmesteren og fortsatte: „I næste Uge rejser jeg til Kjøbenhavn og derfra videre, saa hurtig det kan lade sig gjøre".

„Findes der da ikke Bøger nok at indbinde i Danmarks Rige? Og har Du ikke allerede gjort aarelange Rejser paa Haandværket, baade i Tyskland og Frankrig, ja døjet meget Ondt, været Vidne til baade Krig og Elendighed?"

„Jo, men..."

„Jeg kan for min Død ikke lide at høre Folk snakke om at rejse til Amerika, det Rakkerland! Skulde ikke en hæderlig Karl holde sig for god til at rejse derover, hvor alle Skælmer og Kanaljer søge Tilflugt! „Bliv i Dit Land og ernær Dig redeligt", siger Skriften, og det siger jeg med".

„Man kan ogsaa ernære sig redeligt i Amerika".

„Nej, det er netop det, man ikke kan, idet man nemlig stjæler fra sit Fædreland de Kræfter og den Duelighed, som Vorherre har givet Enhver, især til dets Hæder og Lykke. Fy for Pokker Svend, hvad er det for en elendig Vej, Du giver Dig ind paa! Hvad vil Du der ovre?"

„Jeg vil blot bort her fra, jo længer, des bedre".

„Og hvorfor?"

„Det ved Hr.— hm!... det ved Rasmussen nok, og hvis ikke saa..."

„Saa kommer det mig ikke ved, mener Du maaske, men se det gjør det nu aligevel. Hør, træk Din Stol noget nærmere her hen til Bordet, og lad mig fortælle Dig Noget!"

Den unge Bogbinder saa forbavset paa den Talende, der under Samtalen havde faaet stoppet og tændt sin Pibe og nu lod Røgen hvirvle mod Loftet.

„Ser Du!" begyndte Murmesteren, „for femten Aar siden var jeg en stor Drukkenboldt. Syv Aar i Forvejen havde jeg giftet mig; jeg var den Gang en brav og dygtig Karl, men siden kom jeg i Komplot med... naa, ja det hører ikke med til dette hersens: Det er min egen Skam og Skade, jeg vil fortælle om, ikke Andres. Altsaa, jeg begyndte at gaa paa Kroen, arbejdede vel dygtigt imellem og fortjente mange Penge, men der var intet Forslag i dem. Kroen blev mig mere og mere kjær, og tilsidst sad jeg der Dag efter Dag. Det værste var, at naar jeg sent om Aftenen kom hjem med brændende Pande og tomme Lommer, ærgerlig paa mig selv, som jeg vel havde god Grund til at være, blev jeg ogsaa ærgerlig paa hele Verden, blev vild og uregerlig. Mutter døjede meget ondt med mig, den Stakkel, thi endskjønt jeg holdt meget af hende, hændtes det dog flere Gange, at jeg var ond imod hende og slog hende... jo, det nytter ikke, Mutter, at Du ryster med Hovedet og blinker med Øjnene, for det er sandt, hvad jeg siger, og jeg maa vel kjendes ved, hvad jeg gjorde. Nyaarsaften kom jeg pærefuld hjem, og som saa ofte forhen gik mit Vildskab ud over hende. Jeg gav hende et Par Ørefigen, og tumlede derpaa om i Sengen. Hun har tilgivet mig det, og jeg tror forvist ogsaa, at Vorherre har tilgivet mig, ellers kunde jeg ikke saadan sidde her og tale derom. Imidlertid sov jeg som en Sten, var endnu ikke vaagen om Formiddagen, da Klokkerne ringede sammen til Gudstjeneste. Mutter havde lovet den lille Elise, som den Gang endnu var vort eneste Barn, at hun skulde faa Lov til at følge med til Kirke; men da Morgenen kom, havde Mutter en ophovnet Kind, hun foregav, at det var af Tandpine, og hun kunde ingen Steder gaa, men bad Jer, som vare blevne vore Naboer Sommeren forud, om at tage Tøsen med til Kirke. Jeg vaagnede først, da Elise kom hjem igjen. Hun sprang hen til mig, klarøjet og rødmusset, Mutter stod ved Siden ad hende, saa mild og bleg, med sin opsvulmede Kind og ønskede mig et glædeligt Nyaar — mig elendige Karl! I det Øjeblik tog Vorherre saadan fat i mig, at jeg ikke kunde slippe fra ham. Hvad jeg sagde, ved jeg just ikke saa lige, men jeg havde saadan mine egne Tanker, og jeg gjorde et Løfte den Nyaarsmorgen, et dyrt og alvorligt Løfte, og jeg bad ham, som er god og naadig mod os elendige Stympere, om at give mig Kraft til at holde det Løfte, og det gav han mig. Siden den Dag har Ingen set mig paa Kroen eller i Værtshuset. Jeg drikker en Snaps til min Mad og dermed er den Pot ude. Og siden jeg begyndte med at opføre mig som en brav Mand og Fa'r, har mit Arbejde gaaet lystigt fra Haanden, og al Ting er gaaet fremad.

Saa blev det Nyaar for ti Aar siden! Vi havde svunget os svært op paa de faa Aar, siden jeg begyndte at bringe al min Fortjeneste hjem eller sætte den i Sparekassen. Og skjøndt vi i Aarenes Løb havde faaet det ene Barn efter det andet, saa begyndte dog Mutter imellem Stunder at tale om, at vi nok kunde se at faa indrettet al Ting en Smule finere, ikke for hendes eget personlige Vedkommende — hun var alt for fornuftig dertil — men saadan her i Huset og især med Hensyn til Børnene. Jeg gik en Tid og tænkte paa, hvad hun egentlig mente med det, men jeg nænnede ikke at sige noget. Saa til Julen gik hun hen og kjøbte en lille fin og kostbar Muffe og en Hat med alle Slags Krusedullér og Krimkrams paa til Tøsen. Naa hun mente det godt, og Elise var jo naturligvis voldsom glad, og jeg tav endnu denne Gang. Men til al Lykke regnede det baade første og anden Juledag; derfor skulde Stadsen gjemmes til Nyaarsdag. Men saa Nyaarsaftén tog jeg Bladet fra Munden og fik endelig, efter at have talt en hel Del om Sagen, baade Mutter og Elise til at indse, at det kun daarligt passer sig for Smaafolk at lege Herskab; at Forfængeligheden gjør Hjertet tomt og maaske Huset med; at den vanskelig bliver et dygtigt og arbejdsomt Menneske, som fra Barndommen vænnes til at gjemme Hænderne i Pelsværk, og at det var meget bedre for Elise at ligne sin fortræffelige Moder end Byens fine Frøkner. Stemningen var lidt flov den Aften, men da Morgenen kom, gik Elise til Kirke med sin sædvanlige Kyse paa Hovedet og med sine hjemmestrikkede Vanter paa Hænderne. Muffen og Hatten havnede inden Aften hos en fattig Enkefrue, som havde en Datter, der naturligvis skulde agere fin Dame, og som blev meget glædelig overrasket ved de uventede, dejlige Nyaarsgaver. Saa snart jeg kunde, satte jeg dobbelt saa meget ind i Sparekassen, som Stadsen havde kostet, og jeg har vedblevet lige til nu at sætte ind, saa at Du nu har en god Spareskilling der, min Pige. Ja, saadan drev det Nyaar Forfængelighedsgrillerne ud af vort Hus. Ingen af mine har siden den Tid gjort Mine til at skabe sig ud, men alle have skikket sig, som det sømmer sig jævne og borgerlige Folk.

Saa blev det Nyaar for fem Aar siden! O derom behøver jeg ikke at sige mange Ord, endskjøndt der den Gang var Tale om noget mere betydningsfuldt end at give Afkald paa Kroen og paa Forfængeligheden. I vare da gode Venner og tro Naboer imod os — Du, Madam, og Du, min Dreng! I havde vaaget med os to Nætter i Forvejen og vaagede dog hele Nyaarsnat med, mens Mutter og jeg gik og vare færdige at gaa ud af vort gode Skind. Da det om Morgenen ringede sammen, gik ingen af os i Kirke, thi vi havde Sørgegudstjeneste her hjemme, hvor Elise laa og var nær Døden. Hun laa saa bleg og stille, og vi troede allerede, at alt var forbi, men efter Haanden som Solen steg højere paa Himlen, kom Pigebarnet til sig selv igjen. Det var som et Underværk, og aldrig glemmer vi den Dag med al dens Glæde og Velsignelse.

Vaaren der efter var det saa, at Du, Svend, gav Dig ud paa Rejse i fremmede Lande. Det var rene Tossestreger af Dig, syntes jeg, for en fattig Fyr som Du kunde godt lære det Haandværk her hjemme, men jeg tænkte som saa: han har maaske godt af at døje en Del ondt — og det kom Du jo da ogsaa til. Alt havde ellers hidtil været godt imellem os, og vi glædede os med Din Moder, hver Gang hun fik Brev fra Dig. Men saa, da Du nu for halvandet Aar siden kom hjem, udlært, berejst og forfinet, bevares vel! ja saa rev det helt ud imellem os. Du begyndte at gjøre Haneben til Elise, og hun begyndte ogsaa at spidse Næse efter Dig; men jeg lugtede snart Lunten, og jeg blev gnaven for Alvor! Bogbinderhaandværket er — det er nu min Mening — et Pilleværk, som det kan være passende for Kvindfolk og Børn at fingerere med; men en Karl, som Du, burde have valgt et bedre Haandværk. Og saa saa Du saa nederdrægtig spansk ud, og havde saadan nogle fine, hvide Hænder! Du blæste Klarinet, gik med Skarpskytteuniform, vandt Præmie ved Skyttefesterne og kom i Aviserne! Og Du blev snart en Pokkers Karl i Arbejderforeningen, fik et fint Skilt op udenfor Din Bod der henne i Storegaden; og hvad var Du saa dog andet end en fattig Pjalt, som Pokker og ikke jeg skulde tage til Svigersøn! Naar man har mange Børn, maa man se til at faa dem vel forsørgede, skal jeg sige os. Slagter Grønlund begyndte at lade sig forstaa med, at han havde sine Tanker henvendte paa Elise. Han er en rig og anset Mand med Gaard og Grund, Heste og Vogne og fede Stude baade til Slagtning og til at holde paa Stald. Selv er han vel ved Magt og skinner af Velbefindende. Al Ting skinner i hans Stue. Kasserollerne i Kjøkkenet, Møblerne i Stuerne og Sølvkanderne i Skabet. En saadan Svigersøn syntes jeg om, og jeg var stolt, naar han kom her med sine Foræringer. Men Elise vilde hverken høre Tale om Slagteren eller hans Gaver; hun satte sig hen og sørgede og græd, saa det var en Ynk at se paa. Aldrig havde det gaaet saa bedrøveligt til i vort Hus, siden jeg var bleven en ordentlig Mand. Mutter holdt med Elise, og jeg holdt med Slagteren, og han blev mere og mere paatrængende, jo koldere Tøsen blev. Saa blev det Jul, og Slagteren gjorde et vældigt Knald. Folk sagde, at han nu havde faaet Ja af Elise, men det var da ikke sandt; og strax der efter fik vi at høre, at Du vilde tage Skiltet ned, sælge hele Kramkisten og stikke af til Amerika. Fra det Øjeblik har Elise gaaet her hver Dag og været ligbleg og rødøjet. Men da saa Nyaar nu kom, tænkte jeg som saa: Daarskab er Daarskab, hvad enten den kommer

fra Hoffærdighed eller fra en Rus; at jage efter en rig Svigersøn turde maaske være en farligere Forfængelighed end at kjøbe Hatte, og Vorherre gav mig ikke Pigebarnet tilbage, for at jeg skal gjøre hende ulykkelig. Derfor siger jeg nu: Vil Du have hende Svend Holm, saa tag hende til Nyaarsgave, for Du er lige godt en brav Karl, om Du ogsaa er lidt vel nymodens."

Ja, det var nu vist nok, at Svend vilde have Elise. Hun havde været hans Drøm, lige siden hun som femtenaarig Pige fik Liv og Helsen tilbage; hun havde været hans Haab under hans møjsommelige Rejser i fremmede Lande; for hende havde han stræbt og slæbt efter sin Hjemkomst, og hende havde hans haabløse Sorg drejet sig om i den sidste Tid.

Angora Geder.

Nu blev der glædeligt Nyaar i Murmester Rasmussens Hus: Mutter omfavnede sin dejlige Mand, Vaskerkonen sin kjære Søn, denne igjen sin vakre Fæstemø og Murmesteren dem Allesammen. Smaapigerne kom styrtende ind fra Kjøkkenet, og Drengene kom just i det samme hjem fra Dammen; baade Store og Smaa lo og klappede i Hænderne, som om de vare blevne forlovede allesammen, og ingen ynkedes over Slagteren, den arme Slagter, som havde faaet saadan en uhyre Kurv.

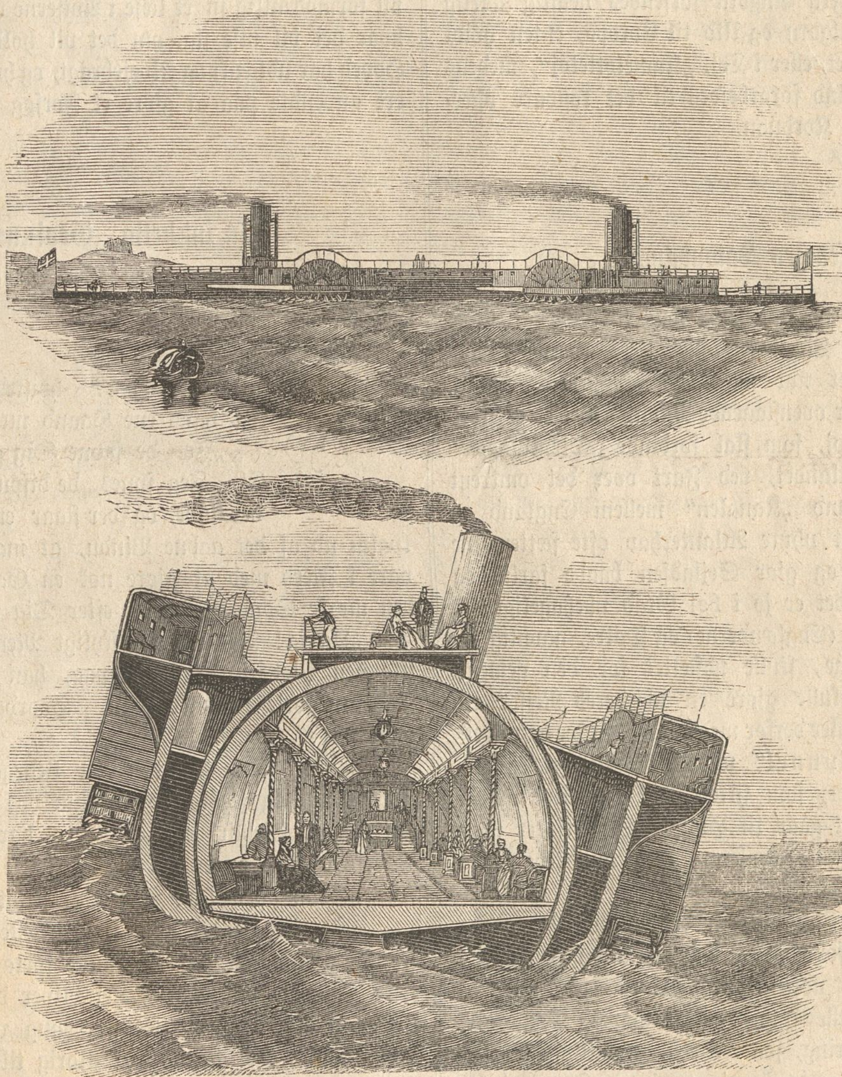
Svend sprang hjem efter en Bibel, som han i Haabets lykkelige Dage havde indbundet i Pragtbind til sin Brud; og da det ringede sammen til Gudstjeneste, gik det unge Par stille og højtidelig tillige med Forældrene til Kirke for at takke Gud for al den Lykke, det nye Aars første Dag havde bragt.

Angora Geden.

Mange af vore Læsere kjende uden Tvivl „Kamelgarn", i det Mindste af Omtale. Det er spundet af smukke, bløde, silkeglinsende Haar, som man efter Navnet at dømme maa antage kommer af Kameler. Dette er imidlertid en slem Fejltagelse, da Haaret af dette Dyr er meget stridere end Kohaar, hvorfor Fortællingen om Apostelen Johannes's Kamelhaarsklædning netop vidner om hans Haardførhed.

Det kostbare Kamelgarn faas af en Art Geder, som leve i Angora, der ligger paa Lille-Asiens indre bjergrige Højslette i det asiatiske Tyrki. Disse, under Navnet Angorageder, bekjendte Dyr, kalde Indbyggerne for Kamelgeder, efter et arabisk Ord Chamal, der betegner noget fint og blødt.

Angorageden er nemlig om Vinteren beklædt af otte Tommer lange silkebløde og stærkt glinsende Lokker, som hænge rundt ned paa Benene, som vor Afbilding i Dag efter et fransk Tidsskrift viser. Denne Silkeuld har kun været kjendt i Evropa i nogle Aarhundreder. Den første Meddelelse man finder om den, er af en fransk Forfatter Pierre Belon, som i et Værk, der udkom 1555 taler om Kamelotgeder som have Uld, der ser ud som om den var finere end Silke og som overgaar Sneen i Hvidhed. Disse Geder, fortæller han, ere ikke større end vore Faar og man klipper dem lige som disse. Dersom man forøvrigt paa Belons Tid brugte denne Fremgangsmaade for at berøve Gederne deres Uld, saa har den ikke altid været anvendt, thi man finder i en Beretning af en tyrkisk Rejsende, ved Navn Evliya-Effendi, beskrevet en Fremgangsmaade som nu er opgivet, men tidligere brugtes ved Geder og Faar, idet man nemlig rev Ulden af dem i Stedet for at klippe dem, idet man mente, at den afrevne Uld var af en bedre Beskaffenhed end den afklippede. Dette er rimeligt nok, thi om Sommeren er Geden bedækket med en kort og tynd Haarklædning, selv om den ikke klippes. Man har nemlig i Angoras Bjergegne en meget hed Sommer og en særdeles streng Vinter, hvorfor vi se, at Naturen har sørget kjærligt for at Gedernes vexlende Klædning kunde passe fuldkomment til Klimaet. Det er forøvrigt ikke det eneste Dyr, der i denne Egn er udstyret saaledes af Naturen, thi ogsaa Kaniner (som vi i forrige Aargang Side 389 bragte en Afbilding af) og Katte, have om Vinteren en lignende lang silkeblød varm Pels. Klimaet forklarer vist ogsaa hvorfor talrige Forsøg paa at indføre den herlige Kamelged, der ere gjorde gjentagne Gange i Rusland, Sverrig,

Bessemers nye Salondamper.

Frankrig, Spanien og Amerika, ere mislykkede. Man kan ikke flytte Angoras hede Sommer og strenge Vinter med Gederne, og Naturen lader derfor dens kostbare Klædning rette sig efter Klimaet paa det ny Sted man indfører dem, og saa siger det misfornøjede Menneske, at Geden udarter, idet den taber sin silkeuldne Dragt.

Det er derfor tvivlsomt, om de store Anstrængelser det zoologiske Selskab i Paris i de senere Aar har udviklet, vil krones med Held, idet man har indført store Hjorder af denne Ged i Frankrig og Algier, paa Afrikas Nordkyst, for ogsaa her at gjøre en Rigdomskilde ud af dette Dyr, ligesom den er det hvor den hører hjemme. Fra Angora forsendes nemlig aarlig 3000 Baller Kamelgarn og Uld til Evropa, enten hvidt eller prægtigt farvet, eller i Tøj, „Kamelottetøj", medens Gedernes fine Skind forarbejdes til det kostbare østerlandske Safian og Korduan.

Bessemers Salondamper.

De af vore Læsere, som i Aviserne „følge med Tiden", ville flere Gange have set et nyt mærkeligt Dampskib omtalt under ovenstaaende Navn. Det er et stort Fartøj, som skal forbinde „Stenkulsøen" England med Fastlandet, ved Fart over det omtrent 4 Mile brede Sund „Kanalen" mellem England og Frankrig, hvor det uhyre Atlanterhav ofte sætter sine Kæmpebølger ind og gjør Sejladsen baade farlig og ubehagelig — og det er jo i høj Grad ubehageligt, at „Albions Sønner" (Englænderne) og Døtre, navnlig de Fornemme og Rige, skulle udsættes for den gemene Søsyge naar de skulle gjøre en af deres Rejser til Fastlandet. Man taler derfor meget om at grave en undersøisk Gang, en „Tunnel" under Kanalen, et kæmpemæssigt Foretagende, som sikkert nok vil blive udført inden Aarhundredet gaar til Hvile. Saa kjører man yderst mageligt paa Jernbane flere hundrede Alen under Havet!

Men da man nu ikke har denne Tunnel og dog gjerne vil være fri for Søsyge, har den begavede engelske Opfinder Bessemer udtænkt et løjerligt Skib, hvor de Rejsende næppe skulle kunne mærke Havets Bølgegang ved Skibets Slingring, som er den væsentligste Aarsag til Søsyge. Omstaaende Tegninger give en Ide om dette mærkelige Skib. Det er meget stort, halvfjerdehundrede Fod fra Stævn til Stævn, forsynet med to Par Hjul, hver med sine Maskiner. Det ejendommelige ved Skibet er imidlertid en uhyre, hvælvet Kahyt, der, som en lang Sal (Salon) strækker sig gjennem hele Skibets Midte i henved 75 Fods Længde. Denne store Sal hviler paa Tapper, saaledes at den kan dreje sig, og ved Hjælp af en overordenlig sindrig Maskine, kan en Mand, blot ved at dreje en opretstaaende Vægtstang til Højre eller til Venstre, styre det store, af Rejsende fyldte Rum saa at Gulvet altid staar vandret, selv om Skibet slingrer nok saa meget. Skibet ruller i Bølgegangen til Højre og Venstre, men i Kahytten mærker man intet dertil saaledes som paa Dækket ovenover; alt bevarer sin jævne Ligevægt som om man sad roligt paa en Stol i den hjemlige Stue. Dette viser vort andet Billede, der forestiller Skibet set i Gjennemskæring, hvor vi se det i stærk Krængning, men se „Salonen" uforstyrret beholde den for „Landkrabber" behageligste Stilling.

Skibet er løbet af Stabelen i Efteraaret og man vil formodentlig snart læse i Aviserne om dets Prøvefart, hvor det vil vise sig, om det vil holde, hvad et snildt Hoved har udtænkt og tilvejebragt, og hvad uhyre Summer ere anvendte paa at gjøre et Forsøg med.

En lykkelig „Gevinner".

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Kan det gaa an?" hviskede hun, idet hun tog hans ene Haand mellem begge sine.

„Jo, de savne Dig vel ikke lige med Et. Jeg synes, de disputere saa voldsomt der inde, og der staar en saadan Tobakskvalm ud af det aabne Vindu, at man skulde tro, de vare i Færd med at gjøre nok en Gaardhandel. Har den mørke Sønderbo været efter Dig igjen?"

„Aa ja! Det er et afskyligt Menneske. Jeg ved ikke den Plet, jeg tør staa paa, han forfølger mig jo med sine sorte stikkende Øjne. Hvordan skal vi blive ham kvit?"

„Ham? Den Pjalt? Den Bedrager? Det er en smal Sag, og jeg kan pirre ham væk som en Skurrehat, hvad Øjeblik jeg vil. Nu har jeg rigtig bidt Mærke i ham, og er vis paa, jeg ikke tager fejl".

„Hvad siger Du? Har Du kjendt ham før?"

„Ja, jeg kjender ham fra Tjenesten af, vi stod ved samme Kompagni, og jeg kunde fortælle Dig adskillige nette Historier om ham. Det bliver der vel Tid til en anden Gang, men for denne Gang vil jeg trøste Dig med: Din Fader tager ham aldrig til Svigersøn, naar han rigtig lærer ham at kjende. Han er en Kjæltring, hedder egenlig Jens Grønholt og ejer rimeligvis ikke Mere, end de Klæder, han gaar og staar i".

„Herre Jesus! Min Fader kan jo aldrig være bekjendt at have saa megen Omgang med en saadan Person. Gaa ind og sig ham det Hele. Saa bliver han Dig taknemlig og faar bedre Tanker om Dig".

„Nej, lille Else! Det stoler jeg ikke paa. Og han vil næppe tro mig, naar jeg saadan kommer dumpende ned som en Ugle mellem Krager. Men giv Dig kun

tilfreds og stol paa mig. Vi maa gaa snildt til Værks og se at fange Fyren i hans egne Garn".

„Gud ske Lov, Du kom?" sagde hun og trykkede hans Haand. „Nu er jeg langt bedre tilfreds end før. Ja, jeg stoler ganske paa Dig, og Du er da ogsaa den Eneste, jeg har at stole paa".

„Du er en sød Pige, lille Else!" svarede Jens Peter, idet han slyngede sin Arm om hendes Liv og stjal et Kys fra hende. „Naar skal jeg faa Lov at gjengjælde Dig, hvad Du maa gjennemgaa og døje for min Skyld?"

Efter en lille Pause sagde hun: „Med Guds Hjælp naar det sig vel nok en Gang. Jeg synes ogsaa, vi skulde aabenbare det for ham; det maa jo dog til en Gang; thi saaledes som vi have aftalt det, bliver det dog og ikke anderledes".

„Nej, det er vist og sandt. Men jeg vilde jo saa gjerne og har al min Tid bestræbt mig for at vinde hans Yndest, saa han fik at se, at hvad jeg stiler paa, er ikke Andet end lutter Ære, Dyd og Godt. Hidtil er det ikke lykkedes mig; men jeg haaber endnu. Det er dog haardt, at skulle tvinge sin Sag igjennem trods Forældrenes Villie".

„Lad os sætte vor Sag i Guds Haand", sagde hun saa stille. „Han hjælper os nok. Maaske kunde Fader skifte Sind, hvis Du kunde være saa heldig at gjøre ham en Tjeneste og redde ham ud af Kløerne paa denne forskrækkelige Sønderbo".

„Det Samme har jeg tænkt".

„Else? Hvor bliver Du af, lille Else?" lød Wolle Persens Røst inden for.

„God Nat, lille Else!"

„God Nat, Jens Peter!"

De ilede fra hinanden, hun ind i Huset og han over Gaden til sit eget Hjem.

Men inden Sengetid fandt de atter Lejlighed til at tale sammen, og Jens Peter stak hende en Billet i Haanden og bad hende sørge for, at den kom hendes Fader i Hænde, uden at han fik at vide, fra hvem den kom.

Om Aftenen, da Wolle Persen kom ind i sit Sovekammer og vilde gaa i Seng, laa der et Brev til ham paa Bordet. Han gav sig Tid, til han var kommen i Seng. Saa trak han Bordet med Lyset paa tæt hen til Sengen, aabnede Brevet og læste:

„Kjære Wolle Persen!

Den Person, som kalder sig „Søren Ullits", og som for Tiden er Jeres Gæst, har jeg tidligere havt Lejlighed til at lære at kjende, og jeg tør driftig sige, det er et af de sletteste Mennesker, jeg nogen Sinde har havt med at gjøre. Det er derfor mit venlige Raad til Jer, at I ikke indlader Jer mere med ham end højst nødvendig, og at I skiller Jer af med ham, saasnart som mulig; thi tro mig: der er en Ulykke begravet i ham, og det er ikke for det Gode, han har sneget sig ind hos Jer.

En, som vil Jeres Vel."

„Hvad nu?" sagde Wolle Persen til sig selv, da han havde læst Brevet igjennem, „kommer der nu saadanne Epistler til mig! „En, som vil Jeres Vel." Hvem kan det være? I Grunden kjender jeg kun En, som vil mit Vel, og det er mig selv. Andre stoler jeg sku ikke paa. Jo, det er sandt, lille Else. Hun har aldrig gjort mig andet end Godt. Skulde det være fra hende? Det kan ikke være mulig; thi jeg kjender hendes Haandskrift. Ellers kunde det nok være fra hende, eftersom hun bilder sig ind, at hun ikke kan lide den prægtige Mand, jeg har udset til hende. Skulde det være fra Jens Peter! „Ha, ha, god Karl! Tror Du, at jeg lader mig fange ved den Slags Kunster? Nej, saa skulde Du staa tidlig op, naar Du skal tage Wolle Persen ved Næsen med Dine Krinkelkrogerier. Ser man det! Jo, det er nok fra ham, den Springfyr; men jeg blæser ham et Stykke. Han kan passe sig selv." Han puttede Brevet under Hovedpuden, slukkede Lyset og lagde sig tilrette i Sengen. Det klukkede i ham af indvendig selvbehagelig Latter over, hvilken djævleblændt snu gammel Rad han dog var, der ved første Blik kunde gjennemskue „Springfyrens" Rænker.

Aldrig saasnart aabnede han Øjnene næste Morgen, før han stod op og klædte sig paa, inderlig tilfreds med sine egne Tanker og Følelser. Han gik ind i Gæstekammeret for at sige Godmorgen til sin kjære Gæst. Men Søren Ullits var allerede staaet op og gaaet ud. Wolle Persen satte sig paa Stolen for at vente paa hans Tilbagekomst. Hans Øjne faldt imidlertid paa nogle Brevskaber, der laa paa Bordet. „Jeg maatte vel egentlig ikke være nysgjerrig," tænkte han; „men min tilkommende Svigersøn maa jeg dog vel kige lidt i Kortene." Der var Brev fra en Mand i Tydskland; det var affattet paa Dansk og skrevet med en fast og tydelig Haand. Manden, der havde skrevet det, titulerede Søren Ullits „deres Veldædighed!" og underskrev sig „Med Højagtelse", hvilket Wolle Persen syntes overmaade godt om, eftersom det viste, hvor agtet hans tilkommende Svigersøn var, selv i Udlandet. Brevet angik en Forretning, som ikke lod til at interessere Wolle synderlig; thi han lagde det fra sig, efter at have læst de øverste Linier. Saa var der en linieret Liste, tæt beskrevet med Navne og med Overskrift over de forskjellige Rubriker i „Nr. — Navn — Stand & Næring — By — Navnenes Postbefordring." Det undrede Wolle Persen, at hans Navn var anført paa denne Liste, ja ikke alene hans, men alle hans Bymænds. Der var en hel Bunke saadanne Lister, alle beskrevne med Navne fra Nabobyerne. Wolle kjendte Flere af de Paagjældende, og han lagde Mærke til, at det var lutter velstaaende Mænd, hvis Navne vare

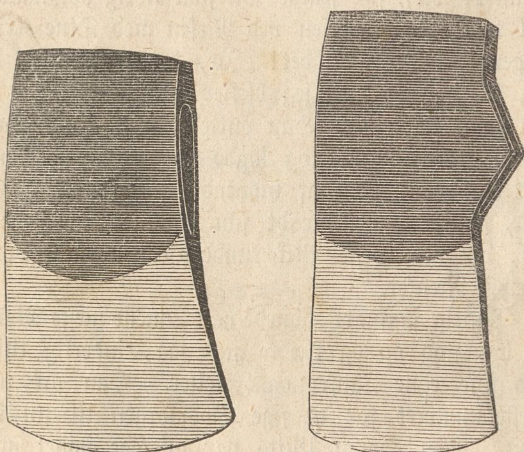
optegnede. Hvad mon det havde at betyde? Aa hvad!? det var jo i Grunden let at forstaa. En Person som Søren Ullits, der drev en saa storartet Forretning, kunde jo nok have Interesse af at vide, hvor han kunde finde Saadanne, som havde Noget at handle med. Det maatte være en Pokkers dygtig Forretningsmand, denne Søren, rent ud et stort Handelsgeni. Hvad vare Hjemprangerne mod ham? Saa man nogensinde dem gjøre sig en saadan Ulejlighed med at skrive op?

(Fortsættes.)

Husflid.

Amerikanske Øxer.

Det er en bekjendt Sag at Amerikanernes Redskaber ofte ere langt snildere end vore. For den Mand

Ohio-Øxe. Turpentine-Øxe.

for hvem Betydningen af Ordet „Tid er Penge" staar saa klar som for Amerikaneren, maa det jo være af Vigtighed, at faa udtænkt saadanne Redskaber, som i kortest Tid og paa billigste Maade udføre det, Tiden skal bruges til for at tjene Penge, Arbejde. Naar man betænker, at man i Amerika oftest med Øxen i Haanden maa bryde sig Vej, idet Nybyggerne have den Opgave at forvandle uhyre Skove til Agerland, saa kan man nok forstaa at Øxen i Amerika mere end noget andet Værktøj maa have naaet en fuldendt Form og blive forfærdiget af det fortrinligste Staal.

Vi bringe her, efter Odes norske Blad „Arbejderen", Afbildning af et Par af de almindeligste amerikanske Øxer, og enhver Kjender vil se, at Formen er fortrinlig og at den skarptslebne Egg maa kunne uddele vældige Hug, ført af en kraftig Arm, lige saa let som udføre det fineste Pudsearbejde.

Øxen burde være et af de nødvendigste danske Husflidsredskaber, men svarer meget sjeldent til Formaalet, da ofte baade Form, Materiale og Hærdning er lige uheldig. Hvor man lader udføre eller kjøber ny Øxe, vil man derfor gjøre vel i at faa den efter amerikansk Forbillede.

Bognyt.

Haandgjerningsbog for Ungdommen, af Husvennens Udgiver, i Kommission hos R. Klein, Kbhvn. Af denne Bog er de to første Hefter udkomne. De indeholde en udførlig Anvisning til Træarbejde, nemlig i Snedkerarbejde, Redskaberne og deres Anvendelse: Høvlebord. Høvlen og dens Brug. Vinkelen. At „rette op". Smigvinkelen. Trækklingen. Forskjellige Høvle. Stregemaalet. Savene. Stemmejernet og dets Brug. Forskjellige Bor. Hammer, Tang og Smaaværktøj. Værktøjskabet. Slibning. Tilberedning af Lim. Limning. Øvelsesarbejder: Spækkebrædt. Støvleknægt. Hylde. Knagerække. Slibebrædt. Firkantet Kasse. Strygebrædt. Vandspandsbænk. Skammel. Bænken. Flueskabet. At sinke. Skilderirammer. Bord og Stol. Lakering og Polering. Huggehusarbejde: Snittebænk og Baandkniv. Øxen. Tøjrepæle. Klaptræer. River. Træskovle. Trægrebe. Plejlen. Smaa-Redskaber. Ialt 82 oplysende og forklarende Afbildninger trykte i Bogen. De to i de næste Maaneder udkommende Hefter ville indeholde Huggehusarbejde, Drejning, Naturarbejder og Kurvefletning, hvorved Bogens første Halvdel, om Træarbejde, vil danne et afsluttet Hele.

Haandgjerningsbogen udkommer med et 3 Arks Hefte i smukt Omslag hver eller hveranden Maaned, og vil blive sluttet i omtrent 8 Hefter à ½ Krone (24 ß). Bogen vil meddele en fuldstændig sagkyndig Anvisning til alle saadanne Haandarbejder, som egner sig til Fritidssyssel, og vil komme til at indeholde **omtrent 300 vejledende Afbildninger.** Udgiveren anbefaler særligt denne gavnlige og smukt udstyrede billige Bog til Husvennens Læsere.

Firkantet Nød.

Skriv 3 I, 2 E, 2 L, 2 K, 2 O, 2 V, A, N og S til fire lige lange Ord, som skrevne i en Firkant under hinanden læst fra Højre til Venstre, fra oven og nedad, giver Opløsningen paa følgende Gaader:

Det første kranser Sø og Vang
og er et Hjem for Duft og Sang;
det andet er et kemisk Navn
paa noget, som gjør meget Gavn,
naar med mit tredie det forenes
det renser hvad der forurenes;
det fjerde rigtig er en glad
og munter, livlig Kejserstad.

Opløsning

paa „den firkantede Nød" i Nr. 12:

DRAM
RIBE
ABEL
MELK.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 15. | Søndagen d. 10. Januar. | Kjøbenhavn. 1875.

En lykkelig „Gevinner“.

Fortælling af Knud Skytte

(Fortsat.)

Nu traadte Sønderboen ind.

„God Morgen!“ sagde Wolle venlig, idet han rejste sig og gav sin Gæst Haanden. „Saa tidlig paa Tæerne? Hvordan har Du sovet i Nat? Godt, ikke sandt?“

„God Morgen! Jo, Tak! Jeg har haft det meget godt, og nu har jeg gjort min Morgentur og er saa kvik som en Fisk“, svarede Gæsten, medens han omhyggelig samlede Papirerne sammen og puttede dem til sig.

„Posten har endnu ikke bragt de tusinde Daler, der skulde betales paa Gaardhandelen?“

„Nej, det er fordømt kjedeligt, og Manden hverken skriver eller indfinder sig. Nu vil jeg vente i Dag og i Morgen. Kommer han saa ikke eller sender Pengene, saa er det bedst, jeg lægger dem ud. Sagen er jo ikke farlig“.

Wolle sad og grundede paa, om det var passende at gjentage sit Tilbud om Laanet; men inden han kom til nogen Beslutning, sagde Søren Ullits:

„Jeg venter op ad Formiddagen en stor Drift Gæs, som jeg har ladet opkjøbe paa Mors. De kunne ikke være langt borte; jeg fik Brev fra en af Driverne i Aftes, og i Løbet af et Par Timer har vi dem. Du kunde ikke sælge mig en Tønde Byg til at fodre Gæssene med, naar de kommer?“

„Jo, der er ingen Ting i Vejen. Du kan faa to, tre, fire Tønder, saa mange Du vil“.

En Tønde Byg blev strax maalt op, og Søren Ullits strøede den ud paa Stenbroen ude i Gaarden.

„Se saa!“ sagde han, da han var færdig, „nu er Frokosten færdig, og nu maa de komme, naar de vil“.

Han og Wolle Persen gik nu ind og spiste, og da de vare færdige dermed, tændte de Piberne og gik samtalende frem og tilbage paa Gaden. Søren Ullits kigede bestandig efter Gæssene og saa til sit Uhr. Men de kom ikke endnu.

Det blev Middag, og det blev langt ud paa Eftermiddagen — endnu var der ingen Gæs at se.

Sønderboen var i højeste Grad urolig. Omsider sagde han: „Jeg frygter for, der er tilstødt dem et Uheld, og jeg har ingen Ro paa mig, før jeg faar Vished i Sagen. Laan mig Din Enspænderbefordring, at jeg kan jage et lille Stykke hen ad Vejen og se, om jeg ikke kan mødes med dem. Og vil Du saa ikke blive hjemme og passe paa; thi det kunde jo tænkes, at de have taget fejl af Vejen, Driverne mener jeg, og komme fra en anden Kant, end jeg havde tænkt. Skulde de saa komme, mens jeg er borte, vil Du saa sørge for, at de blive drevne ind i Gaarden og faar Noget i Kraasene?“

Jo, der var Intet i Vejen. Søren Ullits fik Enspænderbefordringen, og snart jog han afsted hen ad Gaden igjennem Byen. Solen var ikke langt fra sin Nedgang.

Imidlertid havde Jens Peter holdt Øje med, hvad der gik for sig ovre hos Gjenboens, og da han saa, at den Fremmede kjørte bort med Wolle Persens Befordring, tænkte han: „Endelig! Nu falder Godtaar nok mig til, saavidt jeg kan skjønne“. Han trak fine Støvler paa,

tog en forsvarlig Knortekjæp i Haanden og ilede afsted bag efter Ex-Gæstgiveren.

Wolle Persen blev gaaende hjemme og passede paa, det bedste han kunde; men den ene Time svandt efter den anden, det var bleven mørk Aften, og der kom hverken Gæs eller Gaasehandler. Den stakkels Wolle kunde ikke længer skjule for sig selv, at han jo begyndte at blive urolig og finde Sagen lidt mistænkelig. Det var Sengetid, men han blev siddende oppe og ventede, og medens Lyset i Stagen brændte længer og længer ned, blev Haabet i hans Bryst svagere, og han sukkede: „Mon det virkelig skulde være en udspekuleret Kjæltring, og Springfyren altsaa have Ret?" Else sad hos ham; men han turde Intet sige hende. Ene maatte han bære paa den frygtelige Mistanke; det var ikke til at udholde.

Endelig — Klokken var nu næsten tolv — lød der Hestetrampen paa Gaden, og en Vogn svingede ind i Gaarden og kjørte for Bagdøren. „Gud ske Lov! nu har vi ham!" jublede Wolle. Han satte Lyset i Vinduet og ilede ud i Døren. „Er det Dig, Søren?" raabte han.

„Ja, det er ham", svarede Jens Peter, der sad i Agestolen ved Siden af Fyren; „men han er ikke saa mundstærk mere, som han har været. Er der En, som kan tage sig af Hesten, saa skal vi strax komme ind og fortælle en lille Historie".

Nu kom Gaardskarlen og tog imod Befordringen. Jens Peter og Søren Ullits steg af Vognen og gik op ad Trappen. Wolle Persen gjorde Plads for dem og lod dem træde inden for. Det løb ham koldt ned ad Ryggen; thi det anede ham, at et uhyggeligt Optrin forestod.

Jens Peter traadte ind i Dagligstuen med sin Fange; Wolle kom bag efter og satte Lyset paa Bordet. Søren Ullits sagde ikke et Ord, men stod og saa saa modfalden ud, som om hans Liv kunde kjøbes for fire Skilling. Wolle Persen glemte rent at bede sine Gæster sidde ned. Han støttede begge sine Hænder paa Bordkanten og stirrede vexelvis paa Jens Peter og Søren Ullits.

„Det er vel bedst, jeg begynder, for der er vel ellers Ingen, der vil", sagde Jens Peter.

Søren Ullits skottede efter Døren, som om han pønsede paa at smutte fra, hvad der forestod.

„Aa, tøv lidt", sagde Jens Peter og stillede sig i Vejen for ham; „Du maa bie og høre Slutningen paa Historien, skjønt Du kan den udenad i Forvejen. I maa vide, Gjenbo", vedblev han, henvendt til Wolle Persen, „at denne Person og jeg kjende hinanden fra Militærtjenesten af. Han var da den værste Kortspiller og Bedrager, jeg nogen Sinde var stødt sammen med, og jeg er vis paa, han er ikke et Haar bedre nu. Jens Grønholt, thi det er hans rette Navn, var ligefrem afskyet baade af Officerer og Menige. Omsider rømmede han af Tjenesten, og det var en almindelig Mening blandt os Soldater, at han som Overløber gik over til Fjenden. I det Mindste saa jeg ikke Mere til ham, før jeg nu, til min store Forundring, fik Øje paa ham her i Bajstrup. Jeg kunde, om der var Tid og Lejlighed dertil, fortælle mange smukke Ting om ham; men det gjemmer vi til en anden Gang. Det Hele kan sammenfattes i faa Ord: han er en rag Kjæltring, der lever af at slaa Plader; thi de store Ejendomme, han har pralet med her, ligge allesammen i Maanen, og jeg antager ikke, de give ham nogen Indtægt".

Wolle Persen stønnede og lod sig falde ned paa en Stol. Han foldede Hænderne over sin tykke Mave og saa ud som En, der strækker Gevær og overgiver sig paa Naade og Unaade.

Jens Peter vedblev:

„Da jeg saa, at han stak af med Enspænderbefordringen, tænkte jeg, det var altfor pæn en Maade for en Kjæltring at komme afsted paa, og jeg satte efter ham for at redde, hvad han vel ellers havde glemt at aflevere".

Her kom Wolle Persen pludselig til Kræfter. „Nej, sikke da en syvsatans udspekuleret Gavtyv!" raabte han og foer op. „Vilde Du have tyvstjaalet baade Hest og Vogn?"

„Han tier og samtykker, ser I nok", sagde Jens Peter; „men hør nu videre: Det var nær gaaet mig paa med at faa ham indhentet; thi han kjørte jo, som om han havde stjaalet baade Hest og Vogn, hvilket han jo ogsaa havde; det manglede blot at faa Kosterne bragte i Sikkerhed. Men jeg kjendte Egnen og snedløb ham, hvor Vejen krummede. Omsider halede jeg ham, som han kjørte op ad Bakken paa den anden Side af Lysballe Skov. Han mærkede mig slet ikke, før jeg befandt mig i Vognen bag ved, og det var knap, han vilde kjendes ved en gammel Kammerat, at dømme efter den Maade, hvorpaa han i Førstningen vilde behandle mig. Men da jeg lod ham føle, hvad der bor i disse to Næver, saa blev han nemmere at komme til Rette med. Vi fik Vognen vendt og kjørte tilbage. Og nu er vi her. Hvad agter I nu at gjøre med ham? Vil I endnu" — her bøjede Jens Peter sig ned til Wolle Persen og hviskede ham i Øret — „vil I endnu have ham til Svigersøn?"

„Pøj for Satan!" raabte Wolle og spyttede. „Nej, han skal ud af mit Hus og det øjeblikkelig, Pøj!"

„Skal vi saa ikke ledsage ham ud af Byen? Thi det var vel ikke værd, at vi gav ham Lejlighed til at gaa og luske om her i Byen i Nat?"

Wolle Persen var rede. Han bad blot Jens Peter tøve, mens han saa efter, om Else var gaaet i Seng, og da han havde forvisset sig derom og var vendt tilbage, forlode de Huset alle Tre. Da de vare komne ud paa Gaden, toge de hver i en Arm paa Jens Grønholt, for at han ikke skulde løbe fra dem, og saa vandrede de afsted.

„Nu gaar vi jo samlet her i en fortrolig Klynge", sagde Jens Peter.

„Aa, ti stille!" svarede Wolle Persen; „jeg kan ikke lide at snakke".

„Ja, saa skal jeg nok holde Tand for Tunge", lovede Jens Peter.

Jens Grønholt havde heller ingen Lyst til at sige Noget, og saaledes fortsattes Vandringen i Tavshed.

Da de kom paa Broen over Boldrup Aa, sagde Wolle Persen: „Skal vi ikke styrte ham her ned?"

„Er I gale? vil I myrde mig?" raabte Jens Grønholt og sled i sine Ledsagere for at komme løs.

„Nej, det er vel ikke værd", mente Jens Peter, „og da vi nu har fulgt ham over Sogneskjellet, skal vi saa ikke lade ham løbe?"

„Ja, løb saa da, Din Kjæltring", raabte Wolle, „og lad os se, hvordan Du kan bruge Dine forbandede Skanker!"

Jens Grønholt lod sig ikke dette sige to Gange. Saasnart han følte sig fri, stak han i Rend op ad Bakken paa den anden Side; men han stansede snart og raabte tilbage:

„Det skal I en Gang faa betalt, I to Storhanser! Jeg skal vende tilbage, naar I mindst skjøtter om det, og gjøre en Ulykke paa Jer!"

„Aa, vi blæse Dig et Stykke, Jens Grønholt!" svarede Wolle Persen. „Du hytter Dig nok for at komme til os mere".

De to Gjenboer gik tilbage i Tavshed. Først da de vare komne under Lindetræerne sagde Wolle:

„Du kunde tjene mig i at holde dette her Værkeri for Dig selv, Jens Peter. Der er nok til at snakke Dig foruden".

„Ikke en Sjæl skal faa et Ord at vide af mig. God Nat, Wolle Persen!"

„God Nat, Jens Peter, og Tak for den Gang!"

„Selv Tak".

Dermed skiltes Gjenboerne.

(Fortsættes.)

Stakkels Morten.

Af Emanuel Henningsen.

Et „Harehjerte" er den en Gang vedtagne Benævnelse paa den, der er frygtagtig og let at forskrække; men var det ikke saaledes indrettet af Naturen, at Haren var forsynet med „Harehjerte", saa havde den forlængst været udryddet af Jordens Overflade; thi faa ere de Dyr, der have saa mange Fjender som den, og færre de, som ere lige saa forsvarsløse. Betragt en Gang stakkels Morten, medens den er i Lag med sit Foder, og Du vil se, at den, hvor stille og tyst end Alt er rundt om, dog hvert Ojeblik rejser sig i Sædet og lader de lange Oren spille frem og tilbage for at opfange hver Lyd, der lader sig høre. En sagte Raslen mellem Bladene, en brækket Kvist er nok til at jage den paa Flugt. Det synes endogsaa, at den selv under Søvnen ikke lader Tanken om Fare og Forfølgelse undslippe sig, idet den gjerne sover med kun halvt tillukkede Ojne. Kun i Parringstiden forglemmer den til Dels sin medfødte Forsigtighed, da springer Ramler og Sætter (Han og Hun) om med lystige Krumspring, der, paa Grund af Dyrets hele Legemsbygning, se temmelig naragtige ud. Dens lumske Fjende, Ræven, lister sig da ud fra Buskene og deltager i dens forrykte Lystighed, efterabende dens sære Dans, indtil den pludselig ser sit Snit og lader Legen blive til Alvor. Herfra har man derfor ogsaa hentet et gammelt Ord til Betegnelse af et taabeligt Menneske, idet man siger: „Han er saa gal, som en Hare i Marts Maaned".

Haren er et fromt, godmodigt Dyr, der i Fangenskab let lader sig tæmme og bringe til at fatte Hengivenhed for sin Herre. Med de andre Husdyr kommer den i saadanne Tilfælde snart paa den bedste Fod, og den oprindelige muntre Karakter, som dens Frygt i vild Tilstand sjelden lader komme til Syne, træder nu frem, idet den villig gaar ind paa en Leg baade med Hunden og Katten. Den er heller ikke blottet for en vis Snildhed og ved under Tiden ret godt at klare sig i en snever Vending. Bliver den forfulgt af Jagthunde, tager den ofte, naar Lejlighed gives, sin Vej ind mellem en Flok Faar eller Kvier, for derved at skjule sin videre Flugt og forvilde Sporet, og er dens Fjende den lige i Hælene, dukker den sig pludselig fast ned i Sædet; Hunden, der ikke saa brat formaar at stanse sit Løb, springer med et Hyl af Skuffelse hen over den, og inden den atter faar vendt sig om, er Haren allerede et godt Stykke borte i en anden Retning. Morsomt er det, at den til Trods for sin Frygtsomhed dog godt ved, at det staar i dens Magt at forskrække en Flok Faar ved pludselig at springe op i Vejret og igjen lade sig falde ned i Sædet. Dette Kneb anvender den, naar Flokken kommer den saa nær, at der er Fare for, at den skal trædes under Hove. Faarene flygte da forskrækkede til alle Sider.

Men er der saaledes et Dyr, der fly'r for den, saa er der paa den anden Side en hel Hoben, for hvis Efterstræbelser den selv maa søge sin Frelse i Flugt eller Skjul, lige som det nu kan træffe sig. Forrest blandt disse staar da Ræven, der for sig alene er lige saa fordærvelig for Haren, som alle dens andre Fjender tilsammen, hvilket allerede kan ses deraf, at paa Oer, hvor Ræven ikke findes, formere Haren sig i en overordentlig Grad. Mikkel elsker Haresteg, hans Frue og haabefulde Børn ikke mindre, og hele Sommeren igjennem forsyner Ægtemanden derfor sit Familietaffel med denne udsøgte Spise, hvorfor man ogsaa jævnlig finder stakkels

Mortens Sokker og Ben spredte ved Indgangen til dens Sommerlejlighed. Vi have allerede omtalt, hvorledes den snedige Herre forstaar at overrumple de ramlende Harer; men den forstaar ogsaa prægtig at gaa paa Sporene og jage Morten efter alle Kunstens Regler.

Har Morten hidtil været saa heldig at undgaa Ræven, saa maa den ikke glemme at være paa sin Post mod en anden Fjende, der, hvis den var saa talrig repræsenteret som Mikkel, muligvis vilde være endnu frygteligere end denne. Det er den brune Ørn. Højt oppe under Himlen svæver den hen over Mark og Hede, upaaagtet af Haren, som ikke ser noget truende i den lille Prik, der næppe kan skimtes oppe under Skyerne; men snart efter kløves Luften af kraftfulde

Vingeslag, Ørnen farer ned, og Jagten begynder. Den svæver tæt hen over den springende Hare og giver den i Forbifarten et eftertrykkeligt Slag med Vingen; træffer det Hovedet, er Jagten forbi med det samme, Haren ruller da sanseløs hen ad Jorden og bliver et let Bytte for sin rovgriske Fjende; træffer det derimod andet Steds, kan den vel et Øjeblik falde om, men i det næste er den atter i fuld Fart. Kan den naa hen til et Krat eller en Skov, er den frelst; men finder Jagten Sted ved Vintertid paa den snedækte Mark, da er den redningsløst fortabt. Man har havt Exempel paa, at en stærk Ørn har taget Haren i Springet og bortført den levende i sine Kløer, uden at agte de ynkelige Skrig, som det stakkels Dyr udstødte i sin Angst. Ravne og Krager spille ogsaa af og til Ørn lige over for Harens halvvorne Killinger, dog kunne de kun faa Bugt med disse, naar de ere flere om en Killing.

Maaren, Ilderen og Væselen kunne vel under

Tiden knibe en Hare, dog ere ingen af dem ret farlig. Værre er det for stakkels Morten at vogte sig for Hunde og Katte, som gjennem Aar og Dag fortære flere Killinger og gamle Harer, end man maaske tror. Navnlig ere Kattene jævnlig paa Jagt i Yngletiden og gjøre det af med mangen gammel Hare, som troskyldig sidder i sit Leje uden at ane Nærheden af den skjulte Fjende, der netop krummer sig til Spring.

Haren.

Harens fornemste Fjende, om end ikke dens mest fordærvelige, er som bekjendt Jægeren, baade den almindelige Jæger og Søndagsjægeren, som begge yde deres bedste for at gjøre stakkels Morten Livet saa surt som muligt, saafremt de ellers lade den beholde det. Den almindelige Jæger gjør det i Embeds Medfør, og det kunne vi derfor ikke sige videre imod; men Søndagsjægeren, hvis Naboskab under en Jagt til visse Tider kan være af en livsfarlig Beskaffenhed, synes os at være en Uting, der burde udryddes jo før jo heller; thi ved hans Foranstaltning udaander mangen en anskudt Hare bag Busk og Krat, hvor den ligger og henraadner til ingen Verdens Nytte. „Jeg ser en Hare dukke sig i Sædet nede i en Plovfure", fortalte en saadan selvgjort Jæger en Gang, „jeg spænder Hanen — den bliver siddende ganske rolig — jeg nærmer mig lidt mere — den bliver siddende — jeg sigter — Knald — og den bliver paa Stedet!" „Naa, saa fik De Dem en Haresteg?" spurgte en Tilstedeværende.

Jernbanefart under London.

„Nej", svarede Jægeren koldblodig, „for det var en Dynge Hestepærer, jeg havde skudt paa. Det er den eneste Hare jeg har skudt i mit Liv". Men saa uskadelige ere ikke alle Søndagsjægere, hvis Karakteristik en engelsk Forfatter træffende har givet i følgende Replik: „Hør, det er nydeligt Vejr i Dag; kom, lad os gaa ud og slaa Noget ihjel".

Efter at have gjort sig bekjendt med foranstaaende, ville Læserne kunne forstaa, hvorfor vi have benyttet „stakkels Morten" som Overskrift til vor Artikel. Haren er virkelig en skjælvende, flygtende Stakkel, der stedse gaar med sit Liv — ikke i Hænderne, men i Benene; svigte de ham, da er hans Levnetsløb ude. Til Exempel paa den Snildhed Haren kan udvise i Farens Stund, anføres endnu en lille Jagthistorie, som findes i St. St. Blichers „Diana":

En Skytte i Fyn havde et Efteraar med Støverne flere Gange rejst en Hare næsten altid paa et og samme Sted i et Krat; men hver Gang tabte de ellers dygtige Hunde Sporet ved en Dam midt inde i Krattet, uden derefter at kunne finde det igjen. Den ærlige Jæger, som havde sin gode Portion Overtro, begyndte omsider at anse Haren for en Hex og nærede stor Mistanke til en vis gammel, rødøjet Kjælling i Byen. Han anraabte vel derfor et Par Gange Morten med det magiske „Maren Olesdatter! staa op!" men den ventede Forvandling paafulgte ikke Tilsidst kom han slet ikke paa denne Kant af Krattet, førend den første Sne var faldet; da drev Nysgjerrigheden ham igjen der hen, for dog at se Sporet af den mysteriøse Hare, og hvor det vel monne forsvinde. Den blev rigtig rejst; Hundene halsede et Stykke, derpaa tav de, som sædvanligt i Nærheden af Dammen. Lidt frygtsom nærmer han sig og ser Hundene firme omkring ved Dammen; men ingen Hare. Sporet forsvandt med Et ved Bredden, som om den var sluppen bort gjennem Luften. Han havde allerede besluttet at forlade dette mistænkelige Sted, da hans Blik falder paa en gammel Selje, der heldede i temmelig skraa Retning ud over Dammen. Oversiden af Træstammen var belagt med et tyndt Lag Sne, og omtrent en Favn fra Jorden ser han Sporet af den forhexede Hare. Han følger det med Øjnene en Favn højere op, og se! der sidder Morten i den afhuggede Seljes Krone, halvt skjult af de udvoxede Kviste. Tvivlsom og skjælvende sigter han, trykker til, og den formentlige Hex falder til Jorden. Der er ingen Tvivl om, at Haren jo stedse de forrige Gange har tyet til dette sælsomme Skjul.

Man kan virkelig ærgre sig over, at stakkels Mortens usædvanlige Snildhed skulde faa en saa sørgelig Belønning, og vi ville derfor slutte med en morsommere Harehistorie, som en jydsk Bondesøn, der nu er Skolelærer („Felix"), har fortalt til „Husvennen", som virkeligt oplevet for nogle Aar siden og som viser, at stakkels Morten virkelig kan faa Mod — rigtignok ligesom andre Kryster, naar de mærke, at der ingen Fare er.

„Det var i Slutningen af August Maaned. En Dag havde jeg lagt mig i Græsset for, efter en Stunds Forløb at flytte Hestene, som stode tøjrede i Nærheden.

Jeg havde en kort Tid ligget og moret mig over en Kat, som, krybende om mellem Buskene, forgjæves søgte at fange en eller anden lille Fugl. Med et springer Mis i Vejret og staar nu med en Ryg saa krum og saa høj og med Halen lige i Vejret, som naglet til Stedet. Uden at vide det, var Jægeren stødt paa en Hare, som ikke mindre overrasket gjorde et Par vældige Spring ud af Lejet; men ogsaa kun et Par. Da nemlig Morten saa, at han ikke blev forfulgt, men maaske endog indgød Skræk, satte han sig ganske stolteligt ned og gloede paa Katten. Et Øjeblik holdt de denne Stilling, hvorpaa Katten gjorde omkring og satte i raske Spring tilbage mod Byen. Men det var i Sandhed morsomt at se det Væsen, Haren nu paatog sig. Man kan ikke tænke sig det kaadeste Gedekid lave mere komiske Spring end de, hvormed Haren forfulgte Katten. Denne var imidlertid kommen tæt forbi mig, og Haren fulgte efter; men den blev opmærksom paa min Nærværelse, og nu kan det nok være, at Morten maatte bruge sine Ben til noget andet end Narrestreger".

Den underjordiske Jernbane i London.

Jernbanerne ere vort Aarhundredes uhyre Løftestænger, og der er derfor udfoldet en Flid og en ihærdig Udholdenhed hele Verden rundt med Bygning af Baner, og ofret saa umaadelige Kapitaler paa at overvinde Vanskeligheder af enhver Art, at man med Rette kan pege paa Banelinierne og kalde dem vor Tids Storværker. Vi tro, at det vil interessere mange af vore Læsere lidt en Gang imellem at høre om hvilke Vanskeligheder der ofte ere at overvinde, hvilket uforfærdet Mod og uforsagt Snille Jernbanebygmesteren ofte lægger for Dagen naar han udkaster Planen til, og trods alle Hindringer fuldfører, Jernvejene paa Jorden og under Jorden, gjennem Luften over Havet eller dybt under Havet. Vi skulle derfor en Gang imellem give Tegning af mærkelige Jernbaneanlæg, og bringe i Dag et Billede af en Jernbanefart under Jorden i Verdens Kæmpestad London, paa en af de mærkeligste Jernveje der maaske endnu er bygget.

Denne Banes Formaal er at forbinde fire af de vigtigste Banegaarde paa den nordlige Themsbred, (Themsen er en Flod, som deler London i to Dele) idet den begynder ved den store Vestbanes Station og slutter i City, Londons Hjerte. Den har henimod en halv Snes Mellemstationer, og gaar, alle Steder hvor

Grunden nogenlunde var til Kjøbs for Penge over Jorden, men den største Del af sin Længde gaar den, ialt henimod en dansk Mil, under Jorden i uhyre udgravede og udmurede Hvælvinger, de saakaldte „Tunneller" (udtales Tunneler), der ere udførte med umaadelig Bekostning. De ere omtrent 15 Alen brede og 8—10 Alen høje og Murværket bestaar af 6 Murstenslag paa hvert 4 Tommers Tykkelse, murede i Vandbygningskalk eller i Portlandscement. Den største Dybde under Jorden er henved 30 Alen. De mørke Hvælvinger oplyses af Gas. Der bruges røgfortærende Lokomotiver og er sørget for rigelig Luftfornyelse, saa at Luften er god. Selv Mellemstationernes Banegaarde ligge her dybt under Jordens Overflade med deres over 100 Alen lange og 5 Alen brede Peroner. Ved „Baker Street" og „Gower Street" have de en ejendommelig Oplysning, idet fjorten uhyre Vinduer, eller rettere sagt Kælderhuller, aabne sig paa begge Sider af de uhyggelige Hvælvinger. Det ned i disse strømmende Dagslys falder paa en skinnende Mur, beklædt med hvidglasserede Lerplader, og tilbagekastes da herfra, gjennem de egentlige Vinduer ind i Banehallerne, som man ser i Billedets Baggrund. Der er dobbelte Spor, det ene for frem- og det andet for tilbagegaaende Tog, som hvert Kvarter suser gjennem de uhyggelige Hvælvinger fra Kl. 6 Morgen til Midnat, førende utallige Skarer travle Mennesker fra den ene Byende til den anden.

Dette Kæmpeværk fuldendtes 1863 af Ingeniørerne Fowler og Johnson, efter at utrolige Vanskeligheder — hvoraf de gamle Gas-, Vandlednings- og Kloak- (Spildevands)-Rør ikke vare de mindste, vare overvundne. Man kan derfor nok tænke, at Arbejdet blev dyrt. Bekostningen gik ogsaa op til over 10 Millioner Rigsdaler, eller 20 Millioner Kroner. Men disse umaadelige Bekostninger og det kæmpemæssige i hele Arbejdet faar man næppe noget rigtigt Begreb om, naar man i et Kvarters Tid i Ro og Mag muntert gjennemfarer den underjordiske Bane, som det lystige Selskab vi se paa vort Billede.

Husflid.

Hvad en Krøbling formaar.

Et sjeldent Exempel paa Husflidsvirksomhed frembyder Erik Mortensen i Tranekjær paa Langeland. Siden han var 8 Aar gammel har han, nu i 30 Aar, været saa sammentrukken af Gigt, at han er fuldstændig vækbruden og vanfør. Knæleddene have forskudt sig, saa at han slet ikke kan gaa, men maa lade sig trille om i sin Stue paa en dertil indrettet Stol. Hans Arme ere paa samme Maade stive, saa at han ikke en Gang selv kan føre Maden til Munden. Organerne i Brystet have ikke deres naturlige Plads, da hans Legeme er fuldstændig sammentrukket, og han har vel ikke i mange Aar været fri for legemlige Smerter hver eneste Dag. Og dog er han et Vidunder af Husflid, som gjør de fleste Sunde til Skamme. Han har tilegnet sig en udmærket Færdighed i Paparbejde og Bogbinding, og ved sin Snildhed til at istandsætte saa godt som hvad det skal være, har han skaffet sig selv sit Ophold og er blevet en uundværlig Person i Tranekjær, som alle gjerne ty til, fordi han er ligesaa tjenstvillig som tænksom, og altid kan finde paa en Udvej. Udg. besøgte ham for nogle Aar siden i hans Hjem, og maatte beundre den Taalmod og Udholdenhed hvormed han overvinder alle de Vanskeligheder, som hans stakkels Legeme lægger i Vejen for hans Arbejde. Et lille Træk skal fremdrages. Han har en gammel Lineal, den er meget forstødt og simpel, men han vil dog ikke paa nogen Maade ombytte den med en ny, fordi den i mange Aar har tjent ham som en Slags Haand. Naar han i sin sammenkrympede Skikkelse sidder ved sit Arbejdsbord, en Plads han har hele Dagen, og taber en Synaal paa Gulvet, saa dypper han blot Enden af Linialen i Klister, stikker den ned mod Synaalen, som saa hænger fast i Klisteret og smukt maa følge med op. Vil han have fat i sin Limpotte, som staar lidt fra ham paa Bordet, saa stikker han et Hak der er i Linealens Kant, ind i Hanken paa Potten og trækker den til sig. Byder man ham en Cigar, som han gjerne røger, stikker han den ind i Linealens Hul og kan nu prægtigt føre den til Munden. Han er i Sandhed et Mønster paa hvor stor en Nød der kan overvindes ved Husflid, thi det er ikke Smaating han pusler med. For nogle Aar siden lavede han f. Ex. over 3000 Fotografirammer, af de smaa med Lister om, der gaa i Handelen. Ifjor har han lagt sig efter at danne Pengekonvoluter, som han laver udmærket gode for 1 ß. Stykket og alt har affat henved et Par Tusind af. Han holder meget af dette Arbejde, som ikke er saa anstrængende, og enhver der har Brug for saadanne vilde glæde ham med Bestilling. Han har saaledes affat en Mængde til Sparekassen i Horsens. I Pastoratets Husflidsforenings Udstilling har hans udmærkede Arbejder altid vakt Beundring og erholdt første Præmie; men hans sjeldne Husflidsdygtighed fortjener at kjendes i hele Danmark for at staa som et lysende Exempel for alle dem Vorherre har skænket Førlighed og sunde Lemmer og — intet „kan" bestille.

Bognyt.

„Folkelæsning. Ved „Udvalget til Folkeoplysnings Fremme er udkommet Nr. 68 „Smaastykker" indeholdende en Historie af C. Henningsen: „Perpetermobilet", Lynaflederen, af A. Andresen, Skildringer af det virkelige Liv af C. A. Thyregod (15. Mosekongen), Danmarks Folkemængde 1801—1874.

Skrift Nr. 69: „Billeder af Dyrelivet til Belysning af Kommunismen og Socialismen" af Ivan Sahlertz, og 70 „Herodes den Store", af A. Ingerslev.

Bret Harte, Fortællinger og Skildringer, oversatte af Robert Watt: 4 Dele, L. A. Jørgensens Forlag, Kjøbenhavn. De fleste have vel hørt lidt, mere eller mindre, om Guldlandet Kalifornien, paa Amerikas Vestside, men det er egentlig først gjennem ovennævnte

Forfatters naturtro, amerikansk ejendommelige Fortællinger og Skildringer, at man kommer ligesom til at staa Ansigt til Ansigt med Livet ved Guldminerne og i Minebyerne, med al dets Lovløshed og Raahed. Men skjøndt Skildringen holder sig med fotografisk Nøjagtighed til Virkeligheden, indtil Ord og Sprogvendinger, er den i sig selv dog langtfra raa. Bret Harte tager sine, ofte smudsige, Helte og Heltinder som de ere; han undskylder ikke deres Raahed eller Laster, men idet han opruller deres Hændelser for Læseren forstaar han oftest at vise os et Glimt af det varme, trofaste Hjerte, af Opofrelse og Hengivenhed som den raa Skal kan gjemme, og man ser mere end en Gang hvorledes de glemte Barneminder og Barndomsfølelser, hvorledes de af Savn og Nød, haarde Anstrengelser og vild Raahed skjulte gode Følelser, kunne bryde frem paa en naturlig og bramfri Maade og avle Daad, smukkere og ædlere end den kommer frem i det civiliserede pæne Samfund, og det er i vore Øjne Hovedfortrinet i disse Fortællinger.

Mark Twain. Udvalgte Skitser, oversatte af R. Watt paa samme Forlag, 2 Bind, en anden kalifornisk Forfatter hvis Skrifter danne et Sidestykke til Bret Hartes. Hans Skildringer viser os Livet i „det fjerne Vesten" fra ny Sider, og de Fleste skildrer det paa en saa tør komisk Maade, at man ikke kan lade være at more sig derover. Begge Forfatteres Skrifter vise iøvrigt hvor ulykkeligt et almindeligt, skikkeligt, civiliseret Menneske — af dem der danner en Hovedmasse af Udvandrerne hos os, ligefra Kontoristen til Bondekarlen, maa føle sig til Mode i det vilde vestamerikanske Mineliv, hvor et Menneskeliv kun er et Revolverskud værd, førend Legemet er gjennemgarvet af Nød og Savn og Sjælens gode Følelser ere afstumpede eller godt gjemte.

Den overordentlig vanskelige Oversættelse har Robert Watt skilt sig ypperligt fra; men han har da ogsaa under sit bevægede Rejseliv levet under de Forhold og paa mange af de Steder, som der skildres.

Smaating.

Forsynligt. En klog Mand i Danburg (Amerika) gaar i Almindelighed i November Maaned med to Hatte, af hvilke han har den ene i Lommen. Naar nu den, han har paa Hovedet, blæser af, sætter han hurtig den anden paa og springer afsted efter Flygtningen, hvorved han faar Udseende af at være en uegennyttig Menneskeven, idet Folk tror, at han anstrænger sig for en Andens Skyld, medens han samtidig slipper for at blive udlet af de skadefro Tilskuere.

Ogsaa en Bøn. I et Slag under den amerikanske Borgerkrig, ved hvilken Lejlighed Kuglerne faldt saa tæt som Hagl, hørte man en Soldat bede saalunde: „O, Herre, gjør mig tynd som et tyndt Knivsblad!"

— En gammel Landmand gav sine Sønner følgende Formaning: „Indlader Eder aldrig paa Spekulationer, Drenge, og haab aldrig paa, at noget Uventet skal falde ned over Eder. Lige saa gjerne kunde I sætte Eder paa en Sten midt i Engen og vente paa, at Køerne skulde komme baglænds hen til Eder for at blive malkede".

Den rette Grund. Ved en Skoleexamem holdt en af de Tilstedeværende en lille Tale, hvori han formanede Børnene til Lydighed imod deres Lærere, at de kunde voxe op til gode og nyttige Borgere i Landet. For at give sine Bemærkninger større Vægt, pegede han paa et stort Dannebrogsflag, som bedækkede en af Skolestuens Vægge, og spurgte: „Hvorfor hænger vel dette Flag der, Drenge?" En lille Fyr, der var bedre bevandret i Husets Hemmeligheder end Taleren, svarede uden Betænkning: „For at De ikke skal se, at der er Snavs paa Væggen".

Opløsning

paa den firkantede Rød i Nr. 14:

S K O V
K A L I
O L I E
V I E N.

Brevvexling.

„Adas" Venner paa K. Folkehøjskole m. Fl. bedes undskylde at deres Løsninger ikke optages, da alle de mange Læseres Navne og Navnebyer vilde optage ikke liden Plads — og det kniber netop altid paa Plads til mange mere interessante og læseværdige Ting, som Udg. har liggende til Optagelse i Bladet.

Lærer K. M. Hm. i V. — P. Chr. i Vbr. — F. P. i Fr. og flere Indsendere af Digte takkes venligst for Opmærksomheden; men Husvennen har større Forraad af Stof end der længe kan forbruges i denne Retning, da den ikke for ofte tør bringe Digte.

Ungkarl F. R. E. Tp. Samme Svar, men takkes for Meddelelsen, som vi snart vilde bringe lidt om.

„Knud Gyldenstjerne". Det var ikke umuligt, at vi kunde bringe Anvisning i nævnte Retning, men da maa en saadan være mere udførlig og bringe flere smukke, sindrige Løsninger, end den givne.

C. C. R—g. i D. Venligst Tak for gode Ønsker. Enhver Ven af Bladet kan selv bidrage mest til deres Opfyldelse ved ikke at blive træt med at anbefale Bladet hver i sin Kreds. Træet falder jo ikke altid for første Hug.

Bestilling paa sluttede Kvartaler. Da det af og til kommer til Udgiverens Kundskab, at Postvæsenet nægter at modtage Bestilling paa nys sluttede Fjerdingaar af Husvennen, meddeles herved paa ny, at ethvert Postkontor er pligtig at modtage Bestilling paa den i tidligere Fjerdingaar udkomne Del af Bladet, naar Bestillingen (for indeværende Aargangs Vedkommende) ledsages af en Krone (3 Mk.) Nægter noget Postkontor saaledes at modtage Bestilling paa Fjerdingaar af Bladet som ere afsluttede, eller nær Afslutning, bedes vedkommende Bestiller have den Godhed at tilstille Udgiveren en med Navns Underskrift forsynet Meddelelse over saadan Nægtelse med Opgivelse af Navnet paa vedkommende Postkontor for at dette kan blive draget til Ansvar for sin Pligtforsømmelse ved at Klage derover af Udgiveren indsendes til det overordnede Postvæsen.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 16. | Søndagen d. 17. Januar. | Kjøbenhavn. 1875.

En lykkelig „Gevinner“.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Den næste Dag blev Wolle Persen liggende i Sengen; han var syg, sagde han. Else var utrøstelig derover. Hun gik til og fra ham og hittede paa hundrede Ting, hun vilde lave til ham, naar han bare kunde blive rask. Den stakkels Mand var saa nedbøjet, at han laa og græd som et Barn. Tilsidst kaldte han Datteren hen til Sengen og fortalte hende, hvad der var gaaet for sig om Aftenen, efter at hun var gaaet til Ro, og han lagde ikke Skjul paa, hvilken Skurk hans Gæst omsider havde vist sig at være. „Jeg kunde let have gjort Dig ulykkelig, lille Else“, saaledes sluttede han: „men Du ved nok, det var ikke Hensigten, og Du maa ikke være vred paa mig“.

Hun slyngede sine Arme om hans Hals og forsikrede, at hun umulig kunde blive vred paa ham. Men derpaa tænkte hun: „Nu eller aldrig!“ og saa fortalte hun ham, hvor højt hun elskede Jens Peter, og det var da deres inderligste Ønske, at de en Gang maatte faa hinanden.

Wolle Persen drog et dybt Suk, og derpaa sagde han:

„Hvorfor skulde det just være ham? Det er en Person, som jeg aldrig har kunnet udstaa, og naar jeg tænker mig ret om, saa synes jeg langt mindre om ham nu end før. Rigtignok har han gjort os en Tjeneste, og jeg burde være ham taknemlig derfor; men jeg kan ikke, jeg kan ikke! Han har ydmyget mig og er den Eneste, der har kiget tilbunds i min Skænsel. Jeg er vis paa, han griner i Skægget, hver Gang han ser mig“.

„Ak, nej, søde Fader! Hvordan kan I tænke saadan? I kjender ikke Jens Peter, siden I kan tro saa slet om ham. Han er det ædleste og bedste Menneske paa Jorden“.

Lille Else var i højeste Grad bedrøvet. Naar skulde hun faa Bugt med Faderens fordomsfulde og halsstarrige Sind?

„Ja, ja, min Pige!“ sagde Wolle Persen. „Du kan jo mene, hvad Du vil; men det nytter ikke, Du snakker om at faa Jens Peter, for det bliver der Intet af“.

Saa tav hun da; men i sit stille Sind tænkte hun, at maatte hun ikke faa ham, saa skulde ingen Magt i Verden tvinge hende til at ægte Nogen, men hun vilde leve og dø som ugift.

Wolle Persens Sygdom var ikke langvarig. Da der var gaaet et Par Dage, stod han op, lige saa trind og rødmusset som før. Men han var dog i den første Tid derefter lidt stille og ordknap.

Der blev talt Meget om Wolle Persens gaadefulde Gæst, som forsvandt paa en saa hemmelighedsfuld Maade. Folk fik aldrig ret fat i, hvorledes det hang sammen med Affkeden; men at der maatte være noget Skident i Enden af Historien, havde de dog en Anelse om, og det fremgik jo desuden af den fingerede Gaardhandel, der aldrig kom i Kraft, at „Sønderboen“ maatte være en snavs Person, som Wolle Persen, mente man, omsider havde maattet skille sig af med paa en snild Maade.

Der var imidlertid ikke hengaaet mange Maaneder, før Sladderen forstummede, idet der nemlig frembød sig et nyt Stof for Folkesnakken og for en Tid gav den mere end nok at tage vare paa, saa at den ikke behøvede at rippe op i „gamle Historier" for at faa Tiden til at gaa.

Sagen var følgende:

Til Wolle Persen og flere andre velstaaende Mænd i Bajstrup og Omegn kom der paa samme Tid Breve af følgende enslydende Indhold:

„„Lykke og Velsignelse hos Cohn!"
Ærede Herre!

I Henhold til indlagte Bekjendtgjørelse og paa Anbefaling af en i Nærheden af Dem boende lykkelig Gevinner til dette store Lod og Præmie af 205,000 Mark Courant paa Nr. 456 fire Fjerdedele, hvilken han den 19de Maj d. A. har vundet hos mig og samtidig været saa godhedsfuld at meddele mig Deres ærede Adresse, er jeg saa fri at tilstille Dem et Lykkenummer, og er vis paa, at ogsaa De vil vindne (vinde) en stor Hovedtræffer; i denne Overbevisning fulgte jeg dette Vink, med at indbyde Dem, til Deltagelse i et Lykkesforsøg.

Hertil byder den af Staten Hamburg indrettede og garanterede store Penge-Bortlodning, den bedste Lejlighed. Som af vedlagte Gevinst-Prospect vil ses, er denne Bortlodning for Interessenterne den allerfordelagtigst indrettede og byder saavel ved de betydelige Hovedgevinster, som ved mange større og mindre Gevinster, hvormed dette Lotteri saa rigeligt er udstyret, de allerstørste Chancer, og er den næstkommende Gevinsttrækning den 15de og 16de Juli d. A., til hvilken er for et helt Original-Lod $5^{1}/_{3}$ Rd.; for et halvt Original-Lod $2^{2}/_{3}$ Rd.; for et fjerdedels Original-Lod $1^{1}/_{3}$ Rd. De kan efter Behag erholde et helt, et halvt eller et fjerdedels Original-Lod, hvilke samtlige ere garanterede af Staten og forsynede med Statsvaaben, og garanterer Staten for en punktlig Udbetaling af Gevinsterne, ligesom ogsaa Trækningen sker offenlig og i Overværelse af Statsøvrigheden.

Ved derfor at indbyde Dem til at deltage i denne Kapital-Bortlodning, vil De behage at træffe Deres lykkelige Valg blandt efterfølgende Nummere:"

(Her følger saa en hel Mængde Nummere til at vælge imellem. Derpaa hedder det videre:)

„Jeg tør haabe, at De reflekterer paa min ærbødige Indbydelse og beder Dem snarest muligt at indsende Deres ærede Ordrer, for at jeg, saavidt gjørligt, kan tilstille Dem de ønskede Lykkenummere, da Bestillingerne paa Original-Lodderne meget talrigt indtræffer fra alle Sider.

Den prompteste og reelleste Betjening, Tilsendelsen af Original-Gevinstlisterne, Gevinstbeløbet og strengeste Diskretion i Gevinsttilfælde, vil De hos mig stedse være forsikret om.

Da jeg meget ofte har udbetalt de store Kapital-Gevinster, tvivler jeg ikke om at have den Ære ogsaa at kunne udbetale Dem

Den største Hovedgevinst.

I denne Forventning imødeser jeg snarest Deres ærede Ordrer og tegner mig

med Højagtelse
Laz. Sams. Cohn
i Hamburg".

Der blev grundet meget over, hvem vel den „lykkelige Gevinner" med de 205,000 Mark Courant, som var saa „godhedsfuld" at erindre sine Naboer, at ogsaa de kunde faa Del i „Lykke og Velsignelse hos Cohn", vel kunde være. Thi de godtroende Jyder, der havde modtaget Brevene, tog Alle Laz. Sams. Cohns ømme Omfavnelse for gode Varer.

Saa var det en Morgenstund, der kom en Indsidderkone ind i Wolle Persens Kjøkken med sin Mælkekrukke for at bede om en Taar Mælk i Guds Navn. Lille Else stod ved Komfuret og kogte Kaffe, og Wolle Persen stod henne i Døren og røgte sin Morgenpibe.

Konen var snaksom, og blandt Andet sagde hun: „Ja, I har vel hørt, hvilken slem Orefigen Jens Peter her ovre har faaet?"

Om det var af Varmen fra Komfuret, skal jeg lade være usagt; men nok er det: lille Else blev pludselig saa rød, som et dryppende Blod. Hun vendte sit Ansigt bort og vilde ingen Snak høre om Jens Peter.

Wolle Persen derimod lod til at have et mere aabent Ore. Han gik hen og satte sig paa Trefoden og sagde:

„Jens Peter, siger Du? Er han bleven slaaet?"

„Slaaet?" gjentog Konen leende; „ja, det var ingen Sag, hvem der saadan kunde blive slaaet eller beslaaet, hvad det nu skal kaldes. Det er Sølvhammeren, der har ramt ham, den sølle Stakkel!"

„Saa—aa! Det har jeg ikke hørt Noget om. Hvordan det?"

„Jo, han skal have vundet saa mange Penge i Lotteriet, at han kan forgylde hele Bajstrup, om han vil. Det er sært at I ikke har hørt det?"

„Nej, jeg plejer ikke at rage synderlig i Jens Peters Sager", svarede Wolle Persen og skottede om til Datteren. „Men det er vel en Historie, Du staar og fortæller mig?"

„Gu' minsæl er det ingen Historie, men den grangivelige Sandhed, nu bandte jeg! Det er sært at I ikke har hørt det? Da er det over den hele By, og der er kommen Brev fra Lotterimanden derom baade til Søren Halskov, Niels Vanggaard, Hans Lyngholm og mange flere. Jo, det skal nok være sandt".

Wolle Persen kom pludselig i Tanker om Cohns

Brev, som jo ogsaa han havde modtaget. Det gav et Sæt i ham.

„I ved jo desuden", blev Konen ved, „at Jens Peter har revet sin gamle Lade ned og vil have sig bygget en ny, der kan sige sex, og hvor skulde han, der ellers har siddet og lirket sig frem og tidligere døjet nok med Gjæld og Haardhed fra Faderens Tid, hvor skulde han, siger jeg, pludselig faa Raad til at gjøre en saadan Bekostning, hvis det ikke var sandt, at denne Skjæppe Penge er kommen dumpende ned lige for Næsen af ham? Jeg er nu glad ved det for Jens Peters Skyld" — her skottede hun om til Else — „for han har helesten Tiden været en skikkelig og flink Karl, har Jens Peter, og er altid grov god mod Smaafolk; Gud lønne ham i sin miskundelige Naade derfor, at han maatte finde en from og dydig Ægtefælle, det fortjener han".

Hun sendte atter lille Else et langt og meget sigende Blik; derpaa tog hun sin Krukke, der stod fyldt paa Kjøkkengulvet, og idet hun gik, sagde hun:

„Jeg snakker nok for længe; men det har altid været min Fejl: hvor jeg kan sige noget Godt om Folk, der kan jeg nok lide at give et Ord med i Laget, og saa glemmer jeg, at Tiden løber fra mig. Mange Tak, Wolle Persen! Mange Tak, lille Else! Farvel og mange Tak!"

Og saa gik hun da.

Wolle Persen var bleven tavs under den sidste Del af Konens flydende Ordstrøm. Saasnart hun var borte, gik han ind til sit Skatol og fremtog Cohns Brev. Jo, der stod det rigtignok: „en i Nærheden af Dem boende lykkelig Gevinner.... 205,000 Mark Courant.... som han har vundet hos mig". „Hille Død og Pine, hvilken Pengesum!" sagde han højt til sig selv. Derpaa satte han sig for Bordenden og lagde Hagen i den hule Haand. I denne grundende Stilling sad han, da Else kom ind til ham med Kaffen.

„Er det sandt, lille Else?" spurgte han og saa mildt paa hende; „eller har Du maaske heller ikke hørt det før?"

„Hvilket, Fader?"

„At Jens Peter har vundet?"

„Jo, jeg har nok hørt det før".

„Har Du saa ikke talt med ham derom?"

„Jo, jeg spurgte ham derom i Gaar".

„Og hvad svarede han? Skynd Dig og sig mig det!"

„Han gav sig først til at le, og saa sagde han: Ja, jeg er en lykkelig „Gevinner"; thi jeg har vundet en større Skat, end Nogen ved".

„Sagde han virkelig det? Kom og kys mig, lille Else! Du er en sød Pige".

(Fortsættes.)

Hvalrossen.

At høre lidt om Menneske- og Dyrelivet i de meget varme og meget kolde Egne af Jordkloden, har altid sin store Interesse for det tænkende Menneske, hvorfor vi ogsaa gjerne af og til bringe gode Billeder og Smaaskildringer, baade fra Syd og Nord. Idag bringe vi et Billede fra det høje Nord. I de Skildringer fra Grønland, som Bladet bragte i forrige Aargang, omtaltes i Forbigaaende Sælen og dens Betydning for Grønlænderen. Hvalrossen, som Billedet viser en Kamp med, er en Slags Sæl, den største Art der findes, og et af de faa Pattedyr, der har sit Hjem og „rette Element" i Havet, og det er forsynet med to vældige Stødtænder, der kunne blive fem Kvarter lange og veje 12—14 Pd. Den har, ligesom Sælen, en plump, tyk, fed, pølsedannet Krop, men bevæger sig dog ret let over Klipper og Isbjerge, da den rask hager sig frem med Stødtænderne, som den bruger som en Baadshage. I Vandet svømmer den overordenligt hurtigt og snildt, og den har her sin Hovednæring af Tang, som den løsriver fra Klipperne under Havet. De leve gjerne selskabeligt i store Flokke, der kjækt forsvare hinanden, naar Fare truer. Næsten alle Nordpolsfarere fortælle om Eventyr med Hvalrosser, som de har Fornøjelse af at gjøre Jagt paa, naar de træffe dem paa Isen, og trods de af Dyrene udstillede Skildvagter kunne komme bag paa dem. I Havet er Angrebet derimod en langt farligere Historie, da de rasende anfalde Baaden, naar en angribes og saares.

Saaledes fortæller den berømte Polarhavsfarer Parry, at han en Gang i Ishavet traf en Flok paa over 200 Hvalrosser og udrustede en velbemandet Baad for at begynde en Jagt paa dem. Men Matroserne stødte paa en mere haardnakket Fjende end de havde ventet. Fra alle Side fore de store Dyr til, for at forsvare deres saarede Kamerater, anfaldt Baaden med Raseri og huggede løs paa den med deres farlige Stødtænder. Kampen blev saa alvorlig, at de kun med største Livsfare naaede at drage sig ud af den og komme tilbage til Skibet igjen. Flere Bord vare huggede ind i Baaden og man havde sin Nød med at bevare den fra at synke, indtil man naaede Skibet, forfulgt af den rasende Skare. Vi se en saadan farlig Kamp i fuld Gang paa omstaaende smukke Billede, hvor Flokken søger at hævne Kameraten der er hugget med Harpunen til Venstre. En saadan Kamp fra en lille overfyldt Baad paa det mørke Hav, blandt farlige Isbjerge, som vi se paa Billedet, maa ikke høre til de behagelige; men hver Hvalros giver 2—400 Potter af det fortrinligste Tran, af Skitpæk, der er hvidt og fast som Flæsk, hvorfor de raske Hvalfangere med stor For-

En Hvalrosjagt.

nøjelse anfalde dem naar de finde en Flok. Det er nu deres Levebrød.

Per's Frierhistorie.

Af Emanuel Henningsen.

Hvordan i al Verden skulde man være saa heldig at faa Per gift og forsørget? Det var det store Spørgsmaal, som Moder og Datter i en lille Bondegaard paa Falster forgjæves søgte at løse. Det kunde jo ikke nytte noget at lade ham bejle til Pigerne i den nærmeste Omegn; de kjendte ham alt for godt til at tage ham til Fæstemand, og andet Steds var hverken hans Moder eller Søster kjendt. Hvad Per selv angik, da bar han sin Skæbne med stor Ro, og det fortrød ham kun, at de unge Piger ikke lod en virkelig Kurv følge med, naar de afviste en Bejler; thi hvis saa havde været, kunde han, hvad Dag det skulde være, have etableret et vel forsynet Kurveudsalg.

Falstringerne paa Bornholm.

Per var en meget skikkelig Fyr; men det kan jo ikke nægtes, at han var en „Døldrian", og hans Søster sørgede da ogsaa for, at han fik det at høre saa ofte, at han ikke ret vel fik Tid til selv at glemme det. I sin Ynglingealder havde han havt et haardt Anfald af Mæslinger, eller Gæslinger, som han selv kaldte det, og fra den Tid havde det ikke staaet rigtig til i hans Hoved. „Gæslingerne" vare slaaede ind, paastod han, og han rystede hvert Øjeblik sit Hoved, som om det var en Rangle, i hvilken „Gæslingerne" vare Stenene. Lægen havde lovet, at Sygdommens Følger nok en Gang skulde forsvinde; men nu var Per snart tredive Aar, og Løftet var endnu ikke indfriet. Moderen havde derfor ogsaa for lang Tid siden taget den Beslutning, at hans otte Aar yngre Søster skulde have Gaarden; thi at overlade den til Per, mente hun, kunde slet ikke gaa an. Det gjaldt altsaa om at faa ham anbragt andet Steds; men det var ikke saa ganske let en Sag. De unge Piger, der havde en Gaard i Vente, kastede Vrag paa ham, og Enhver syntes heller ikke om at indlade sig med ham.

Endelig fik hans Moder og Søster Kig paa en gammel Gaardmandsenke, som nok havde Lyst til at faa sig en ung Mand. En skjøn Dag blev Per sendt afsted med Søsteren, for at Enken kunde tage ham i Øjesyn; men han forstyrrede selv hele Arrangementet ved at give efter for en ulykkelig Svaghed, som han havde. Han „tænkte" nemlig højt. Den gamle Enke holdt ikke sit Hus i den pæneste Tilstand, og da Per hjemme fra kun kjendte til Renlighed og Orden, „tænkte" han ved sig selv, saasnart han traadte ind i Stuen:

„Føj, hvor her er snavset; her har vist ikke været fejet i otte Dage."

„Jo, her har saamæn", svarede Enken, højlig fornærmet; „men er her ikke rent nok til Dig, saa er der jo ingen, der holder paa Dig!"

Dermed gik det Parti overstyr. Søsteren skjændte paa ham, da de med uforrettet Sag drog hjem igjen.

„Ja, ved Du hvad, Stine," svarede Per, „snavset var der min Tro; men jeg kan bare ikke begribe, hvor hun kunde vide, at jeg tænkte paa det."

„Aa, Din Tosse; Du sagde det jo ganske højt."

„Gjorde jeg?" sagde Per og rystede sit Hoved. „Ja, det er de Gæslinger, som gjøre det altsammen."

Nogle Uger efter kom der glædelige Tidender fra Faster i Vendsyssel. Per skulde strax komme der over; hun havde et udmærket Parti til ham. Naa, der var en Glæde! Det blev strax bestemt, at Stine skulde tage med ham, og en stor Trækiste blev pakket fuld med Rejsetøj og med Foræringer til Fasteren. Rejsen skulde gaa over Kjøbenhavn og derfra med Dampskib til Aalborg.

„Pas nu paa, min Dreng, at Du ikke kommer galt af Sted i den store By," formanede Moderen. „Man kan aldrig være sikker paa sin Ejendom mellem saa mange Mennesker. Du spørger for Exempel En om Vej, og han siger til Dig: „Jo, min Ven, kom om i den anden Gade", og naar I saa er kommen

derom, plyndrer han Dig ud og lader Dig løbe nøgen bort."

„Aa jeg skal nok passe paa", lovede Per.

Men det første, han foretog sig ved Ankomsten til Byen, var netop at forvilde sig. Søsteren blev borte for ham, og han vandrede Gade op og Gade ned, uden Tanke om, hvorledes han skulde finde hende igjen. Heldigvis huskede han Navnet paa den Gjæstgivergaard, hvor de skulde overnatte, og han spurgte derfor en forbigaaende Herre, om han ikke vidste, hvor den var at finde.

„Jo", svarede Herren, „De kan følge med mig om i næste Gade, saa skal jeg vise Dem den",

„Nej, Tak", sagde Per, erindrende sin Moders Formaning, „det skal jeg dog ikke have noget af! Om i den næste Gade! Jo vel! Nej, jeg lader mig ikke tage ved Næsen!"

Dermed gav han sit Hoved en Rystning og vandrede videre, seende sig alle Vegne om efter Søsteren. Endelig traf han hende paa et Gadehjørne.

„Per... Per", sagde hun, „Du bliver Dig dog selv lig! Saadan en Angst, jeg har været i for Din Skyld!"

„Aa", svarede Per, „jeg klarede mig jo godt nok; jeg fandt Dig jo tilsidst. Der var ellers en Fyr, som vilde have mig med om i en anden Gade; men Du kan tro, jeg lod mig ikke fange."

Næste Dag skulde Rejsen fortsættes til Aalborg, og de kom netop tids nok til, at Dampskibet ikke gik fra dem.

„Det var da godt, vi ikke kom for silde", sagde Stine, da de en Times Tid efter sad og fortærede deres Mellemmad.

„Ja; men havde jeg ikke været, saa havde Du faaet Lov til at blive i Byen", svarede Per med Selvfølelse, „for jeg fandt det rigtige Dampskib".

„Hvad Tid kommer vi til Aalborg i Morgen?" spurgte Stine en Matros, som stod i Nærheden.

„Til Aalborg?" gjentog han. „Det vil knibe at komme dertil i Morgen; vi maa da først til Bornholm."

„Bornholm!" raabte Stine forskrækket. „Gaar dette Skib ikke til Aalborg?"

„Nej, det gaar kun mellem Kjøbenhavn og Bornholm."

„Aa, Per, hører Du det," sagde Stine halvt grædende. „Vi er gaaet paa et fejl Skib og kommer til Bornholm i Stedet for til Aalborg."

„Ja, jeg hører det nok," svarede Per og kløede sig forlegen bag Øret; „men det kan jo ogsaa være ret morsomt at komme der en Gang. Vi har jo aldrig været der før."

„Hvor Du dog snakker!" udbrød hans Søster ærgerlig. „Hvad skal vi paa Bornholm? Der har vi jo slet intet at gjøre... Godt er det endda, at der tæt udenfor Rønne bor et Søskendebarn til Morbroe'rs Kone; hende kan vi maaske faa opspurgt."

„Det kan vi vel nok", mente Per.

Kort efter deres Ankomst til Rønne, fik de at vide, hvor deres Slægtning boede, og de begav sig trøstig ud ad Landevejen for at aflægge hende et Besøg. Vejen var imidlertid mere vildsom, end de havde ventet, og de bleve nødte til at gaa ind i en nærliggende Bondegaard og spørge sig for. De kom ind i en smuk, gammeldags Dagligstue, og en kjøn, ung Kone traadte dem i Møde og bød dem velkommen.

„Saadan kunde jeg lide, at mit Hus skulde være", tænkte Per — vel at mærke, højt — medens han saa sig om, „her er rigtig pænt, er her."

Hans Blik faldt nu paa den unge Kone, der halv forlegen, halv smilende stod foran dem med Strikketøjet i Haanden. Der gik lige som et elektrisk Stød gjennem ham, da hans Øjne mødte hendes.

„Hun ligner Kirsten", „tænkte" han. „Ak, Kirsten... Kirsten, Dig faar jeg aldrig mere at se."

„Sid ned og tag lidt Hvile", afbrød den unge Kone ham rødmende.

„Tak; men vi maa strax videre", sagde Stine, der var ærgerlig over Broderens Tænken.

„Aa, hvorfor det, Søster", svarede Per og satte sig. Han fæstede sit Blik fast paa den unge Kones Ansigt, medens hun underlig tilpas og forlegen talede med Søsteren om Vind og Vejr, og alt som han saa paa hende, lysnede det op i hans eget Ansigt, dets sløve, søvnige Udtryk veg bort som et Slør, og hans Øje fik en fugtig Glans.

„Det er mærkeligt", „tænkte" han, da der opstod en Pavse i Samtalen, „det er, som om jeg saa min egen Kirstine lys levende for mig. Ak, hun var en yndig, lille Pige! Hun græd, som om hendes Hjerte skulde briste, da hun maatte skilles fra mig, og hun lovede, at hun aldrig vilde glemme mig... men hun var jo næsten et Barn den Gang. Omme bag Havediget tog hun mig om Halsen og..."

„Men Per da!" raabte den unge Kone dybt rødmende og strakte sin Haand afværgende ud imod ham.

Stine saa forundret paa hende; men Broderen sprang saa hæftigt op, at hans Pibe rullede hen ad Gulvet. Han stirrede et Øjeblik aandeløs paa hende, derpaa tog han pludselig Piben op og vendte sig til sin Søster.

„Nu er det bedst vi gaar," sagde han kort.

„Nej, Per... Per", udbrød Konen bevæget, „saaledes vil Du dog vel ikke forlade mit Hus. Jeg ser jo godt, at Du har kjendt mig igjen. Og Du, Stine; kjender Du mig ikke ogsaa? Jeg er jo Kirsten, jeres forrige Naboes Datter!"

„Jo, nu kjender jeg Dig", svarede Stine fornøjet. „Jeg var kun et Barn, da Du og Dine Forældre flyttede bort."

„Ja, det er nu tolv Aar siden."

De trykkede hjertelig hinandens Hænder; men Per

satte sig tavs paa Bænken og kigede ned i sit Pibehoved. Han sagde ikke et Ord; men hans arbejdende Træk viste, at det gjærede i ham, og at den sløve Ligevægt, der hidtil havde hvilet over hans Sjæl, var forstyrret. Kirstine fortalte imens, hvorledes det var gaaet hende, siden hendes Forældre flyttede fra Falster til Bornholm. Begge Forældrene vare døde; hun selv var kommen i Tjeneste hos en gammel, sygelig Enkemand, der havde fattet Godhed for hende og ladet sig vie til hende paa sin Dødsleng.

„Det er nu to Aar, siden han døde", sluttede hun, „og jeg har efter den Tid ofte tænkt paa at besøge min Fødeegn; men jeg kan saa daarlig være borte fra Gaarden, og min Rejse er bleven opsat fra Maaned til Maaned. Men hvordan er det gaaet til, at I er kommen her over?"

„Vi!" udbrød Per barsk og saa op. „Vi er ude paa Frieri!"

„Per, da!" tyssede hans Søster paa ham, medens Kirsten bøjede Hovedet ned over sit Strikketøj.

„Nu kan det være nok med dit Formynderskab, Søster," afbrød han hende heftigt, „jeg tror, det har varet lovlig længe. Du og Moder har holdt mig i Ledebaand som en Dreng, og gjort mig en hel Del mere halvfjollet, end jeg er. Nu faar det være forbi dermed! Jo, Kirsten, vi er ude paa Frieri, vi to; det er ikke første Gang, maa Du tro. Vi har været hos gamle Enker og unge Enker, hos gamle Piger og unge Piger; men ingen vilde have mig. Nu skulde vi til Vendsyssel for at fri, men kom af en Fejltagelse til Bornholm. Er det ikke morsomt, Kirsten? Men hvorfor ler Du ikke? Jeg skulde dog tro, det er et lystigt Eventyr, jeg her fortæller!"

Stine saa forskrækket op paa hans ophidsede Ansigt; men Kirsten lagde beroligende sin Haand paa hans Arm og sagde stilfærdig:

„Per, hvorfor siger Du mig alt det?"

„Hvorfor?" gjentog han roligere. „Jeg ved det ikke selv. Hvad har jeg vel vidst om mig selv at sige i alle de Aar, siden Du rejste bort. Da var jeg sytten Aar og Du var femten, og da var det, at jeg blev syg, og der lige som gik noget bort i mit Hoved. Siden har jeg aldrig faaet Lov til at tænke eller handle for mig selv; mit Liv har været som en Drøm for mig. Men i alle de Drømmens Aar har der i min Sjæl boet et Billed, som jeg aldrig kunde glemme, Billedet af den lille Pige, der hulkende klyngede sig til mig. Jeg taler vist noget forvirret Tøj, Kirsten, som Du ikke forstaar... Kom Stine; vi maa af Sted!"

„Nej, vent lidt endnu, Per", sagde Kirsten. „Saa vidt jeg har forstaaet, er Du altsaa taget ud paa Frieri?"

„Ja, men nu bliver der ikke noget af det!"

„Og hvorfor ikke det?" spurgte hun. „Aa, Stine, Du er vist tørstig; gaa ud i Køkkenet og faa Dig lidt at drikke".

Stine gik villig ud af Stuen; hun anede, hvad der forestod.

„Hvorfor vil Du ikke fortsætte Frieriet?" spurgte Kirsten igjen.

„Og rejse til Vendsyssel!" udbrød Per. „Nu efter at jeg har set og talt med Dig!"

„Du behøver jo ikke at rejse dertil", svarede Kirsten smilende. „Du kan jo fri til en her".

„Jeg frier aldrig mere", sagde Per utaalmodig.

„Heller ikke til mig, Per?"

Ordene kom saa sagte frem; men han hørte dem dog, og hans Pibe rullede igjen hen ad Gulvet.

Da Stine lidt efter kom ind igjen, sad han og Kirsten og holdt hinanden i Hænderne. Per saa glad og stolt ud; det var, som om alle de Gæslinger, der havde huseret i hans Hoved, vare fløjne deres Vej for stedse.

„Nu kan Du rejse til Vendsyssel og sige til Faster, at jeg har faaet Forfald", sagde han til Søsteren.

Husflid.

En gammel Mands Tidsfordriv.

(Skildring fra det virkelige Liv af Bertrand.)

De havde stridt og de havde sejret. De havde kæmpet sig frem fra det Lille til det Større, og nu kunde de i timelig Henseende se en sorgløs Alderdom i Møde. Børnene vare voxede fra Haanden, og snart skulde ogsaa den Yngste forlade Hjemmet; men saa døde hun, Hustruen og Moderen. Hun blev savnet af ham, som hun havde støttet og styrket i Livets Kamp, ja, han fik derved et Stød, som han aldrig har forvundet. Sygdom slog sig sammen med Alderdommen og nedtrykkede ham i den Grad, at han mente, at nu var ogsaa hans Livsgjerning endt. Og han blev savnet af Børnene, for hvem Hjemmet havde tabt sin Tiltrækningskraft.

Men Tiden heler, hvad der er brudt, og den kan ogsaa udrette Meget med gamle Folk. Han mandede sig atter op, han saa, at der endnu var Noget for ham at gjøre; han havde sine Børn, for dem skulde han virke, for dem skulde han leve. Men i Stedet for, som saa Mange vilde have gjort, at tage et Par af sine Børn hjem, lod han dem blive ude blandt Fremmede, der skulde de se og lære, hvad de ikke allerede havde lært i Hjemmet; men da han ikke paa Grund af Svaghed selv kunde forestaa sin Gaard, forpagtede han den bort, og lod et Par Værelser indrette til sig i den ene Ende af Beboelseslejligheden, Kost og Pleje skulde Forpagterfolkene give ham.

Nu havde han det roligt og godt. Børnene besøgte ham ofte, og det saa ud til, at han rigtig skulde nyde sin Alderdom. Hans Helbred blev bedre, og Forpagterfolkene regnede ham i Et og Alt som hørende til Familien; men saaledes skulde det ikke vedblive at gaa.

Den før saa virksomme Mand følte paany Virkelysten vaagne, alt som Helbredet blev bedre; han kunde ikke faa Ende paa Tiden ved at gaa ledig, og han begyndte derfor som forhen at gaa og pusle omkring ude i Gaarden; men nu var han ikke længere den Styrende,

og naar det saa i det Hele ikke gik, som han var vant til at se det, blev han i daarligt Humør; thi nu kunde han ikke blande sig deri, og skjøndt der var god Forstaaelse mellem ham og Forpagterfolkene, saa syntes han dog, der burde være taget mere Hensyn til, hvad han fandt at være det Rette, han kunde da blive helt syg derover og maatte ligge til Sengs i nogle Dage; men blev Humøret da atter godt, ja saa var Sygdommen tildels ogsaa forbi, indtil det Samme gjentog sig.

Omsider fandt han sig dog i Forholdene, som de vare, og han gik af Vejen, naar der var Noget, han ikke syntes om, ja tilsidst kom han næsten aldrig i Gaarden, derimod søgte han ud i Haven, hvor han i det Hele kunde faa Lov til at gjøre, som han vilde.

Han gravede og plantede, og det var, som om Alt, hvad han her tog sig for, skulde lykkes, saa snart stod der et Hegn omkring Haven, stærk nok til at trodse de haardeste Foraars- og Sommerstorme og skjærme, hvad der voxede indenfor. Han skuffede og lugede, tog lidt for ad Gangen og hvilede tidt; men det var en sand Fornøjelse, at se den gamle Mand med Tilfredsheden i sit Aasyn, gaa og sysle om mellem Blomsterne, der rundt om nikkede til ham og ofrede ham deres Vellugt, eller se ham mellem Urtetøjet, hvor ikke en Ukrudtsplante fik Lov til at staa en Dag til Ende.

Men med Sommeren svandt ogsaa Helbredet, og da han om Vinteren maatte holde sig inde ved Kakkelovnen, blev Tiden ham atter for lang, Humøret blev slet, og tilsidst maatte han holde Sengen.

Som han nu der laa og lod Tanken løbe, hvorhen den vilde, faldt det ham ind, hvad han havde hørt om visse Egne i Jylland, hvor Mænd og Kvinder, Unge og Gamle, navnlig om Vinteraftenerne, sidde og strikke, og da dette kunde lade sig gjøre for Andre, mente han ogsaa, at det maatte være muligt for ham.

Han kjøbte Uld, fik det spundet, og saa skulde han til at begynde. Tanken om, at han atter havde fundet en Virksomhed, gjorde ham næsten rask, og han tog fat med en Udholdenhed, som nødvendigvis maatte krones med Held. Vel gik det i Begyndelsen langsomt; men han vidste, at Øvelse gjør Mester, og i Løbet af Vinteren forsynede han sig selv rigelig saavel med Strømper, som med Undertøj af enhver Slags, og sjeldent eller aldrig mislykkedes hans Arbejde.

Imidlertid maatte han se at finde paa noget Andet; thi han havde ingen Lyst til at strikke for Fremmede, og selv var han mere end forsynet. Da kom Sommeren, og atter tog han fat paa Haven; men det var nu en Dag da Regnen tvang ham til at blive inde, da tog han sit Vinterarbejde frem, og da det var ham mest om at gjøre at faa Tiden til at gaa, lagde han ofte, skjøndt med megen Tidsspilde, lidt Kunstfærdighed i sit Arbejde.

Han tænkte ofte paa, hvad han skulde faa at bestille til Vinteren; thi at være ledig var for ham det Samme som at være syg; men saa faldt det ham ind, hvor ofte han havde hjulpet sin Kone med at passe Lærredet paa Blegen. Nu var det andre Tider, og snart vilde han blive nødt til at kjøbe, hvad der før var bleven tilvirket i Huset. Han tænkte da, hvor heldig han havde været med sin Strikning, og fik med det Samme ogsaa Lyst til atter at forsøge sig.

Han kjøbte nogle Pund heglet Hør i Byen og kunde knap vente til næste Dag med at prøve, om han virkelig ogsaa var i Stand til at spinde. Næste Morgen tidlig stod han op og fik Rokken hentet ned fra Loftet, og saa begyndte han.

I Begyndelsen var Traaden grov og ujevn; men han skulde jo ogsaa først lære det, og hvordan det end gik, vilde han have den kjøbte Hør opspundet, selv om den skulde blive ødelagt.

Folk, som hørte, hvad han havde for, smilede og rystede paa Hovedet; men da de siden med Forundring saa, hvad han havde udrettet, slog de pludselig om og fandt det Hele ganske i sin Orden.

Det blev nu hans meste Arbejde at sidde inde ved Spinderokken, og da han havde faaet en Del Øvelse, kunde han spinde en Traad saa jævn og fin, som havde det været en gammel øvet Spinderske. Saaledes lavede han Lagener og Linned til sig selv, og derefter tog han fat paa at forsyne sine Børn, og i Løbet af nogle Aar har han spundet til flere Hundrede Alen Lærred.

Nu har han taget en af sine Sønner hjem til at styre Gaarden for sig, og naar de Andre gaa ud til deres Arbejde, gaar den Gamle hen til sin Spinderok, hvor Tiden aldrig falder ham lang. Han er nu over halvfjerdsindstyve Aar; men han synes at blive raskere med den høje Alder, og kommer der en gammel Bekjendt til ham, da er han for det Meste i godt Humør; saa sætter han Rokken til Side, mens han faar sig en gemytlig Passiar, hvorpaa han atter tager fat og lader Rokkehjulet løbe omkap med Tiden, som umærkelig lader den ene Dag glide hen over ham efter den anden uden at efterlade andet Spor end de graa Haar.

Firkantet Nød.

Af 4 O, 3 S, 2 L, 2 T, 2 R, 1 P, 1 V, 1 Ø, dannes 4 Ord som læses fra Venstre og fra Oven:

Det første naar til Hytter og til Borge
og bringer Budskab trindt paa Verdens Ø;
det andet var en Kongestad i Norge;
bag tredie sig skjuler mangen Mø;
det fjerde er en Handelsplads paa Gaden
som ofte ligger lige midt i Staden.

Brevvexling.

Lærer B. i V. Om Husflidsskrivebøger paa Fyn? Jo! vil kunne faas gjennem Lærer C. E. Hansen i Søndermark over Vesterskjerninge i danske Billedomslag med $3^1/_2$ Ark linieret Papir for 5 ß. Stk. dusinvis (ufrigjort tilsendt med Posten).

DHr. Kapitajn X. — K. M. L. — Fr. Ld. — Ath. F. med Tak modtaget.

J. P. Kn. Deres „første Fortælling" vil ikke kunne „forskønne Bladet", da den, Ord til andet, er — udskrevet af en Almanak.

N. N. Kun til navngivne Brevskrivere kan tages Hensyn. Der anvendes al mulig Omhu paa at hvert eneste Nr. kan blive af et interessant Indhold, og en Sammenligning med forr. Aarg. vil vise at Bladet stadig gaar fremad i Godhed og smuk Udstyrelse.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 17. | Søndagen d. 24. Januar. | Kjøbenhavn. 1875.

En lykkelig „Gevinner".

Fortælling af Knud Skytte

(Fortsat.)

Hvor glad Wolle Persen end var ved denne Meddelelse, saa pinte den Tanke ham dog, at Historien om den store Gevinst, trods alt hvad han havde hørt, alligevel kunde være usandfærdig; Pengearistokrat var han saa godt som Nogen, og det var hans faste Bestemmelse at give sit Samtykke til Forbindelsen mellem Datteren og den hidtil saa forhadte Gjenbo, hvis denne virkelig havde vundet den store „Hovedtræffer". Men han var lige saa fast bestemt paa, at Alt skulde blive ved det Gamle, indtil han kunde faa Sikkerhed i Sagen.

Hvorledes skulde en saadan Sikkerhed kunne erholdes? Det var „Dagens brændende Spørgsmaal".

De 205,000 Mark Courant stod Wolle Persen i Parykken baade Dag og Nat. Han lyttede efter, hvad der blev snakket om i Byen, og, ganske rigtigt! Der var et vældigt Rygte i Omløb. Folk talte næsten ikke om Andet end „den store „Gevinner"", og det var Jens Peter. „Men det Hele er maaske 205,000 Løgne", tænkte den forsigtige Wolle. Hvordan skulde han komme til Bunds i Sagen? Frem for Alt maatte han gaa snildt til Værks; thi hverken Jens Peter eller Nogen maatte have mindste Nys om, hvad han gik og bryggede paa. Ellers kunde han jo have gaaet ligefrem til Værks og spurgt Jens Peter: „Er det sandt, at Du har vundet det store Lod?" Nej, det gik ikke an; der maatte vælges en anden Fremgangsmaade.

Den stakkels Mand havde faaet saa Meget at tænke paa, at Hovedet var nær ved at blive kruset paa ham. Og det Værste var, at saa snart han lukkede sine Øjne til et Blund, saa plagedes han af slemme Drømme.

En Middag havde han lagt sig til at sove paa Grønningen under Lindetræerne. Han havde aldrig saasnart lukket sine Øjne, før han i Drømme saa nogle Drenge, der nærmede sig Gaarden og forsvandt gjennem Hoveddøren. Den Ene kjendte han, for det var Jens Peter, saaledes som han saa ud, da han gik i Skole. De gik ind i Sovekammeret og traadte op i Sengen med deres urene Træsko. Wolle Persens Hængeskab, der var anbragt over Fodenden af Sengen, og hvori han gjemte sine Kreditbeviser, sine kongelige Obligationer og en Mængde Hundrededalersedler, brød de løs og slæbte det ud paa Gaden. Saa bandt de et Stykke Reb fast til det og fore i Galop med det ned igjennem Byen, som om det havde været en lille Vogn og ikke et Pengeskab. I Farten tørnede det mod store Sten, Ledpæle og andre fremragende Gjenstande og foer hver Gang i Vejret med et Hop. Tilsidst buldrede det mod Hjørnet af et Hus, og med et Brag gik det i tusinde Stumper! Det lød saa højt, at Wolle Persen vaagnede derved. Folk saa ham ile forstyrret og med bart Hoved ind i Huset. Til hans store Glæde sad Skabet paa sin vante Plads, og da han lukkede det op og saa ind i det, var Alt i sædvanlig Orden.

Folk fortalte, at Jens Peter havde anskaffet sig en Sabel, der hang paa Væggen over hans Seng, og hvis det var sandt, var Wolle Persen tilbøjelig til at tage denne Omstændighed som et Bevis paa, at han

var kommen i Besiddelse af mange Penge. Saa var det en Aften, Wolle stod og lurede udenfor Jens Peters Sovekammervindu, for om muligt at høre ham snakke over sig i Søvne. Der var mørkt i Sovekammeret; thi Jens Peter var gaaet i Seng. Pludselig hørte Wolle ham rasle derinde med Sabelen og raabe paa Tyve og Mordere. Forfærdet herover tog han Flugten ned over Blomsterhaven; men medens han ilede bort, hørte han, at Vinduet blev aabnet og atter slaaet i med et Smæld!

Man siger for et gammelt Ord, at „naar gamle Folk blive gale, saa blive de det for Alvor". Det fik man rigtignok at se paa Wolle Persen. Det kom omsider dertil med ham, at han vilde snige sig ind i Jens Peters Hus og hemmelig efterse hans Papirer. Sin Samvittighed trøstede han med, at han gik i en ædel Hensigt, og at han ikke vilde tage Noget — „nokse, men ikke røre".

Saa var det en Dag i Høstens Tid, at han listede sig derover for at udføre sit Forsæt. Jens Peter var i Marken med sine Folk; selv gamle Faster var med, og der var ikke en Sjæl hjemme.

Men uheldigvis mødte der den stakkels Mand den Vanskelighed, at alle Indgangsdørene vare aflaasede, og det var ham ikke muligt at komme ind. Saa fik han at se, at Loftslugen paa Gavlen stod aaben; han tog en Stige, der stod rejst til et af Udhusene, satte den op til Væggen under Lugen, og da han havde forvisset sig om, at Ingen gav Agt paa ham, kravlede han op ad Stigen og gik ind paa Loftet. At finde Lemmen, aabne den og stige ned ad Loftstrappen var et Øjebliks Sag. Men baade Dagligstue- og Kjøkkendøren vare aflukkede, og nu stod han i Gangen og kunde ikke komme videre. Saa krøb han atter op ad Trappen i den Hensigt at ville vende tilbage med uforrettet Sag. Men idet han gik hen ad Loftet, fik han Øje paa en stor Jernlem paa Kjøkkenskorstenen. „Ha, ha!" tænkte han; „det er en daarlig Mus, der kun har et Hul", hvorpaa han aabnede Lemmen og kigede ind i det sodede Rum. Det maatte være en let Sag at putte sig igjennem Lemmen, gribe i Røgtræerne med begge Hænder og derefter lade sig dumpe ned paa Skorstensskjødet. Fra Kjøkkenet maatte han kunne komme ind i Værelserne, og naar han var færdig med Undersøgelsen, vilde han aabne Kjøkkendøren ud til Gangen stige op ad Loftstrappen og gaa ud ad Lugen. Hvem havde saa været der? Altsaa satte han sig ned paa Fire, stak Benene ud i Skorstenen og gav sig i Færd med at krybe igjennem. Men, ak ve! Aabningen var for lille for Wolle Persens tykke Mave, han vred og vendte sig og pressede paa, saa Sveden sprak ham ud af Panden; men forgjæves, Forsøget maatte opgives. Saa vilde han gaa tilbage; men det var heller ikke saa let, han havde arbejdet sig saa fast i Hullet, at han hverken kunde komme frem eller tilbage. „Nu sidder Du net i det", sagde han til sig selv. „Hvis Nogen fik mig at se i denne Stilling, jeg maatte jo skamme mig som en Hund. Man siger, at Brændevin gjør Nar ad Folk; men jeg tror næsten, at Penge kan gjøre det lige saa groft. Bare jeg endda var vel herfra igjen!"

Nu kom Jens Peter og hans Folk hjem af Marken, og der lød Fodtrin i Værelserne neden under. Gamle Faster gik ud i Kjøkkenet for at tænde Ilden op paa Ildstedet. Men hun foer tilbage med et Skrig og kaldte paa Jens Peter. „Kom hid!" raabte hun; „der sidder et Par Ben og spjatter oppe i Skorstenen, og der dumpede en Træsko ned i Gryden!"

„Nu har jeg aldrig set Mage!" raabte Jens Peter, da han havde kiget op i Skorstenen.

Han tog Trappen i faa Spring, og da han stod paa Loftet og saa Wolle Persens røde svedige Ansigt og den fortvivlede Stilling, han var i, brød han ud i en hjertelig Latter.

„Aa, lad nu det Grineri være", sagde Wolle, „og kom og hjælp mig ud, saa skal jeg skrifte ærlig for Dig".

„Det var Synd andet, end at hjælpe sin Næste", svarede Jens Peter, idet han tog et kraftigt Tag i Wolle Persen og slæbte ham ud paa Loftet. „Uppedas!" raabte han, „kan I staa paa Benene? Jo, magelig! Saa er der jo ingen Ulykke sket".

„Jo, Gu' er der sket en Ulykke, for jeg har gjort mig til Nar. Dersom det kommer ud mellem Folk—"

„Paa ingen Maade! Faster og jeg ere de Eneste, der ved det, og vi skal binde saa fast for Hemmeligheden, at ikke en Hund skal gjø ad Jer".

„Kan jeg stole paa det?"

„Ja, det kan I forlade Jer paa!"

„Godt. Hent mig saa min Træsko, som jeg tabte".

„Skal vi ikke gaa ned?"

„Nej, ikke ad den Vej. Vi vil snakke Sagen af her oppe".

Jens Peter ilede ned ad Trappen og var snart tilbage med den tabte Træsko.

„Naa, begynd saa, Wolle", sagde han.

„Ja, Historien er snart fortalt; thi jeg vilde have set Dine Papirer efter, for at faa at vide, om det er sandt, hvad Folk siger. Men det maa Du ingen Fortræd gjøre mig for. Hører Du?"

„Det skal jeg heller ikke. Men hvad siger Folk om mig? Hvorfor vilde I se mine Papirer?"

„Ja, nu er jeg nødt til at tale ud. Sig mig en Gang: Er det sandt, at Du er den lykkelige „Gevinner?""

Han saa spørgende paa Jens Peter, der blev staaende uden at svare, som om han ikke ret vidste, hvad Spørgsmaalet gjaldt. Men pludselig syntes det at klare op for ham. Han lagde fin Haand paa

Wolle Persens Skulder og sagde med et glædestraalende Ansigt:

„Ja, det er sandt. Jeg er den lykkelige „Gevinner““.

„Du er altsaa en rig Mand?“

„Ja, den rigeste og lykkeligste i femten Kirkesogne“.

Wolle Persen drog et langt dybt Suk, som om han følte sit Bryst befriet fra en Byrde, der længe havde trykket ham; derpaa gav han Jens Peter et kraftigt Haandslag og sagde:

„Ja, Else havde ellers sagt mig det. Men sig mig en Gang: Hvorlænge vil Du og hun gaa og se paa hinanden? Du tror maaske, jeg har Ingenting mærket. Jo, jo! En gammel Ulk som jeg, er vant til at bruge sine Øjne. Du kunde jo se der over en Gang; saa kan vi snakkes ved om det“.

Ved disse Ord blev Jens Peter saa fornøjet, at hans Glædesytringer kjendte ingen Grænser. Han greb sin tilkommende Svigerfader om Livet og gav sig til at danse rundt med ham. Tilsidst kastede han sin Kaskjet op i Mønningen, greb den i Faldet og raabte: „Jeg har vundet det store Lod! Hurra! Jeg er den lykkelige „Gevinner!““

„Hvad er dog det for en Larm, der er ovre paa Jens Peters Loft? Og hvor mon Fader er bleven af? Har Ingen set ham?“

Saaledes spurgte lille Else der nedenfor paa Gaden. Hvert Ord, hun sagde, kunde tydelig høres oppe paa Loftet, da Jens Peter omsider blev stille.

„Kom hid!“ sagde Wolle Persen og tog Jens Peter ved Haanden. De satte sig ned ved Siden af hinanden i den aabne Loftsluge og stak Hovederne ud.

„Her, lille Else! Her er jeg — se her op!“ raabte Wolle Persen til Datteren, „kan Du se os? Nu ere vi enige“.

Lille Else drejede sig rundt og saa og saa! Da hun omsider fik Øje paa de to straalende Ansigter oppe i Lugen, slog hun sine Hænder sammen og blev staaende som fasttryllet til Stedet.

Jens Peter steg hurtig ned ad Stigen, og Wolle Persen skyndte sig at følge efter. Men inden han naaede Jorden, greb Jens Peter ham om Livet og bar ham i Triumf over Gaden og satte ham paa Bænken under Lindetræerne.

„Gud fri os, hvor Du er stærk!“ stønnede Wolle; „Du havde nær klemt Vejret fra mig. Hvor blev lille Else af? Naa, hun smuttede vel ind. Lad mig nu drage min Aande et Øjeblik, saa skal Du følge med ind, Jens Peter!“

Da de kom ind, maatte lille Else frem for en Dag. Wolle Persen bragte hendes og Jens Peters Hænder i hinanden og ønskede dem til Lykke og Velsignelse!

Jagildet og Tillysningen fulgte snart efter, og da Høsten var endt, gjorde Wolle Persen et Bryllup, der spurgtes i mange Miles Omkreds.

Men paa den anden Bryllupsdag kaldte han sin Svigersøn til Side og sagde:

„Du har endnu ikke sagt mig, hvor Meget det kunde beløbe sig til i vore Penge. Det kunde dog more mig, at vide det?“

Jens Peter saa paa ham med et polisk Smil. Derpaa løb han ind i den anden Stue og hentede sin unge Kone, og idet han atter traadte frem for sin Svigerfader, slog han sin Arm om hendes Liv og sagde:

„Her har I Gevinsten. Det er mig ikke muligt, at regne ud, hvad hun kan være værd i Penge“.

Wolle Persen havde nær tabt sin Merskumspibe af Forbavselse.

„Lapperi!“ raabte han. Har Du ikke vundet Andet? Du har ikke vundet de 205,000 Mark Courant?“

„Nej, ikke en Skilling. Jeg har aldrig spillet i Lotteriet, hvordan skulde jeg saa vinde Penge i det? Men jeg har vundet lille Else; det var det, jeg mente“.

Wolle Persen følte sig i højeste Maade skuffet. „Fy for en Ulykke!“ sagde han ærgerlig. Derpaa vendte han det unge Ægtepar Ryggen og vilde ikke snakke mere med Jens Peter den Gang.

Men lidt efter kaldte han ham atter til Side og sagde i Fortrolighed:

„Ja, ja! Sket er sket og kan ikke gjøres om—“

„Og gjort Gjerning er halvt forsvaret“.

„Ja, vel saa. Det er ogsaa min Tænkemaade at ville finde mig i min Skjæbne og ingen Kvalm gjøre. Men en Ting maa Du love mig“.

„Det tør jeg nok sige ja til forud“.

„Du skal holde Mund med „Gevinneren“ og lade Folk blive i den Tro, at Du har vundet“.

„Det skal ske saaledes“, svarede Jens Peter og rystede sin Svigerfaders Haand.

„Ja, for Skaden kan jeg endda bære, naar jeg blot ikke oven i Kjøbet skal have Skammen med“.

Den unge Mand forsikrede endnu en Gang, at han skulde være saa tavs som Graven, og dermed gav den Gamle sig tilfreds.

(Sluttes.)

Elefanten.

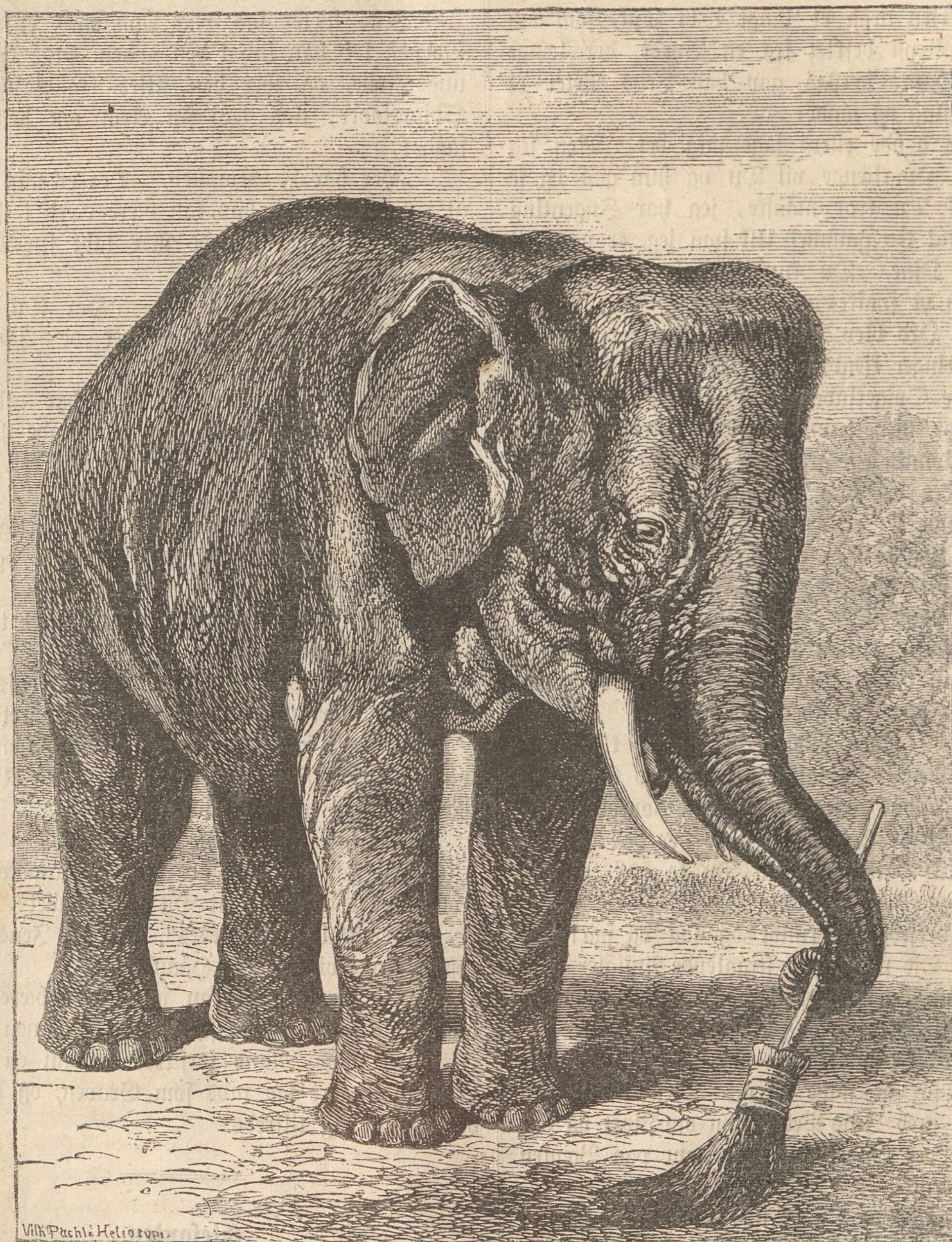
Af A. P. C. Toepfer.

Medens mange af de middelvarme Lande, som f. Ex. vort Fædreland, ere fattige paa forskjellige Arter af vilde Dyr, ere de varme Lande, som bekjendt, derimod meget rige paa disse, af hvilke tillige mange i Størrelse og Styrke langt overgaar de Dyr,

der findes i de middelvarme Lande. Det er en af disse Beboere fra de varme Lande, som vi her fremstiller for vore Læsere, nemlig Elefanten. Dette Dyr hører tillige med Svinet, Flodhesten, Tapiren og Næshornet til den Afdeling af Pattedyrene, som paa Grund af Hudens overordentlige Tykkelse kaldes Tykhudede, og med Undtagelse af Tamsvinet, der som Husdyr er udbredt over hele Verden, leve disse Dyr kun i de varme Lande.

Elefanten, der har hjemme i Afrika, Indien og

Elefanten.

paa flere af de indiske Øer, er som Billedet viser, et plumpt bygget Dyr med en kort og tyk Krop, der sædvanlig har en brunlig, jordagtig Farve og kun er meget tyndt beklædt med børsteagtige, mørke Haar og som ender med en omtrent 4 Fod lang Hale, der ligner en Kohale. De temmelig høje og søjleformede Ben have Klumpfødder, hvis Tæer ere forbundne med hinanden lige til Hovene. Halsen er kort, Hovedet stort og rundt, Ørerne meget store, især hos den afrikanske Art, og nedhængende, Øjnene derimod kun smaa. Næsen er stærkt forlænget og danner den saakaldte Snabel, der kan blive 6—8 Fod lang. I Enden af Snabelen ere Næseborerne

anbragte, og i Spidsen findes der desuden en fingeragtig Forlængelse. Snabelen tjener Elefanten baade som Lugte-, Føle- og Griberedskab. Den er i Besiddelse af en næsten utrolig Bevægelighed og Smidighed og kan drejes og bøjes til alle Sider; den har desuden en saa stor Styrke, at Elefanten med den kan brække temmelig tykke Træer og slynge tunge Gjenstande højt i Vejret. Naar Elefanten bliver angrebet af et eller andet vildt Dyr, søger den at gribe dette med Snabelen for at slynge det højt op i Luften og knuser det derpaa efter Faldet med sine mægtige Fødder. Med Snabelen griber Elefanten sin Føde, der bestaar af saftige Grene, Frugter og Græs; den oprykker friske Totter Græs med denne, slaar dem mod et Træ for at faa den vedhængende Jord til at falde fra Rødderne og putter dem derpaa ind i Munden. Den afrykker ligeledes ofte store Grene med Snabelen for at vifte sig med dem og jage de besværlige Fluer bort, der ere en sand Plage for den og dens værste Fjender, thi dens Hud er trods sin Tykkelse meget følsom og pirrelig. Den fylder derfor ofte Snabelen med Sand, Støv eller Vand og sprøjter dette ud over Kroppen, for at jage Insekterne bort og afkjøle sig. Ogsaa naar Elefanten vil drikke, maa Snabelen gjøre Tjeneste, idet denne da fyldes med Vand, som derpaa sprøjtes ind i Munden. Det er især Snabelens fingeragtige Forlængelse, der tjener som Griberedskab; med denne kan Elefanten gribe de ubetydeligste Gjenstande, som Synaale, smaa Sølvmynter, Papirsstrimler, løse Knuder o. s. v. Snabelen er derfor et meget vigtigt Redskab; dens Finhed i Følelse, dens Styrke og de mangfoldige Maader, hvorpaa den kan bruges, gjør den ligesaa uundværlig for Elefanten, som Haanden for Mennesket.

Tandforholdet hos Elefanten er meget mærkeligt og afvigende fra alle andre Pattedyrs. Den har kun faa, men meget store Tænder. I Overkjæben har den to Fortænder, de saakaldte Stødtænder, der kunne blive 8—9 Fod lange og rage langt ud af Munden; de benyttes som Elfenben og kunne opnaa en Vægt af henved 300 Pund. Disse Tænder have en aaben Rod og kunne derfor vedblive at vokse. Elefanten benytter dem paa mange forskjellige Maader; den løfter tunge Byrder op med dem, graver Huller i Jorden, vælter Sten og bruger dem tillige baade som Forsvars- og Angrebsvaaben. Hjørnetænderne mangle aldeles, og i hver Kjæbeside findes kun en eneste, men meget stor Kindtand. Naar denne er bleven saa medtaget af Slid, at den ikke mere kan bruges, erstattes den af en ny Tand, der imidlertid har udviklet sig bag ved den gamle, som nu skydes ud af Munden. Et saadant Tandskifte af Kindtænderne sker i Reglen 6 Gange i Elefantens Levetid, der beløber sig til over 100 Aar.

Elefanten er som bekjendt det største af alle Landpattedyrene; den kan opnaa en Vægt af 10,000 Pund, Længden udgjør 10—15 Fod foruden Snabelen og Skulderhøjden omtrent 10 Fod. Det er derfor meget heldigt, at et saa stort og stærkt Dyr er af en meget mild og fredsommelig Natur. Den angriber aldrig Dyr eller Mennesker uden at være bleven tirret, men i saa Tilfælde er dens Vrede frygtelig. Paa den anden Side indgyder Elefantens Størrelse og Styrke de andre vilde Dyr en saadan Respekt, at de næsten aldrig vove at angribe den. Elefanterne leve i Flokke paa 10—100 Stykker. Enhver saadan Flok, i hvilken der omtrent findes 6—8 Hunner for hver Han, danner en sluttet Familie, som det ikke tillades nogen fremmed Elefant at trænge sig ind i. Den klogeste Elefant i Flokken, ligegyldig om det er en Han eller Hun, er altid Anfører, og de andre Elefanter vise denne en saa villig Lydighed, at de blindt hen følge den, naar den gaar i Spidsen. Trods sit plumpe Udseende er Elefanten dog et meget behændigt Dyr. Den kan trave saa hurtigt, at en Rytter vanskelig kan følge den, og den kan liste sig saa stille igjennem Skoven, at det næppe er muligt at høre den. Den er ogsaa en fortræffelig Svømmer og sætter ofte over meget brede Strømme. Paa Øen Ceylon, hvor den helst opholder sig i Bjergegnene, bevæger den sig med Behændighed op og ned ad de stejle Skraaninger, og anlægger ofte Veje her med en saadan Klogskab, at Folk, der give sig af med slige Anlæg, forbavses ved Synet af dem. Paa denne Ø har man endog fundet Spor af Elefanten paa den stejle Adams-Peak, en Bjergtop, der kun kan bestiges af Mennesker ved Hjælp af Trin, som indhugges i Klippen.

Det er dog ikke alene ved sin Størrelse og Styrke, at Elefanten udmærker sig i Sammenligning med de øvrige Pattedyr, men ogsaa ved sin Klogskab og Lærvillighed, i hvilken Retning den endog kan stilles ved Siden af Hunden og Hesten. Det er derfor let at forstaa, at Menneskenes Opmærksomhed allerede i Oltiden blev henvendt paa dette Dyr, som de med Held tæmmede i dens Hjemstavn og benyttede som Husdyr. Baade den afrikanske og indiske Elefant benyttedes ofte i Oldtidens Krige med megen Nytte, idet man lod den rykke frem mod Fjenden med et stort Taarn paa Ryggen, som var fyldt med Soldater. De af Læserne, der kjende Verdenshistorien, ville vistnok erindre Elefantens Anvendelse fra Tarentinerkrigen og Hannibals Kamp med Romerne. Efter at Skydevaabnene vare blevne opfundne, kunde man ikke mere benytte Elefanten paa denne Maade, da Geværilden og Kanontordenen gjør den bange og jager den paa Flugt; den bruges nu kun i Krigen som Lastdyr f. Ex. til at slæbe eller bære det svære Skyts fra et Sted til et andet. Endnu i vore Dage holdes Elefanten flere Steder som Husdyr især i Indien og paa Ceylon; dens Anvendelse vilde sikkert være langt større og almindeligere, hvis den ikke var saa kostbar at holde. Den æder nemlig daglig 200 Pund Grønfoder og en Skæppe Korn, og der fordres tre Mænds

Virksomhed til dens daglige Pasning. Hertil kommer endnu, at den er udsat for mange forskjellige Sygdomme, og at den kun sjældent forplanter sig i Fangenskab, men som oftest maa fanges, og derpaa tæmmes, hvilket omtrent fordrer tre Maaneders Arbejde. I Fangenskabet, ved Omgangen med Mennesker træder Elefantens Klogskab og høje Begavelse først ret tydeligt frem, og dens Evner kunne udvikles i en forbavsende Grad. De romerske Skuespillere lærte i Oldtiden den afrikanske Elefant at skrive Bogstaver med en Griffel, at gaa op og ned ad et udspændt Tov, fire i Tallet at bære en femte, der forestillede syg, paa en Bærestol, at danse i Takt, at spise af Guld- og Sølvfade ved et prægtigt besat Bord med Iagttagelse af Alt, hvad den fineste Levemaade fordrede, og mange andre Ting. Ved de Arbejder, som Elefanterne udføre, lægge de ikke alene en beundringsværdig Kraft, men ogsaa en vis Skarpsindighed for Dagen. Paa Ceylon blive de saaledes ofte brugte til at opstable Tømmer, og der kan man se dem hele Timer i Træk lægge den ene Bjælke ovenpaa den anden, næsten uden at Opsynsmanden behøver at sige et eneste Ord eller give det ringeste Vink. Naar Stablen har naaet en vis Højde, og Elefanterne ikke længer med forenede Kræfter ere i Stand til at løfte en tung Ibentræes Blok op oven paa den, forstaa de, naar det blot er bleven dem vist et Par Gange, at stille to Bjælker skraat op imod den, saa at der dannes et Skraaplan, op ad hvilket de da rulle det tilbageværende Tømmer og ordner det, naar de først have faaet det op, ovenpaa Stablen. I Neapel brugte man for en Del Aar siden en Elefant som Haandlanger ved et Bygningsarbejde, især til at hente Vand i en stor Kobberkjedel. Den lagde Mærke til, at hver Gang Kjedlen gik i Stykker, blev den bragt til en Kobbersmed for at istandsættes; da den en Dag opdagede et Hul i Bunden paa Kjedelen, som Vandet løb ud af, bragte den selv denne til Smeden, ventede til den var færdig, og gik saa atter til sit Arbejde. En Aften, da en Englænder red igjennem en Skov i Nærheden af Byen Kandy paa Ceylon, hørte han en hæs og misfornøjet Stønnen, som satte hans Hest i en vis Uro. Ved en Krumning af Vejen saa han pludselig en tam Elefant for sig, uden al Ledsagelse. Dyret havde en tung Bjælke at slæbe paa, hvilken det holdt i Ligevægt paa begge Stødtænderne. Da Vejen var meget smal, var det nødt til at vende Hovedet til Siden for at føre Bjælken igjennem paalangs. Da Elefanten saa Rytteren holde, løftede den Hovedet, betragtede ham et Øjeblik, kastede derpaa Bjælken paa Jorden og trykkede sig baglænds ind i Buskene for at gjøre Vejen fri. Hesten tøvede imidlertid; Elefanten bemærkede det og trængte sig endnu længere tilbage, idet den gjentog sin Mumlen, men aabenbart i en Tone, der skulde opmuntre Hesten til at gaa forbi. Denne rystede og vilde ikke fremad, og da Englænderen vilde iagttage begge de kloge Dyrs Instinkt, lod han den raade. Elefanten trak sig da endnu en Gang længere tilbage imellem Buskene, men lagde dog en vis Utaalmodighed for Dagen over, at man opholdt den saa længe. Endelig benyttede Hesten sig af, at Vejen var fri, og efter at være kommen forbi, saa Englænderen, at den kloge Elefant bukkede sig og løftede Bjælken op paa sine Stødtænder, hvorpaa den fortsatte sin Vej med den samme misfornøjede Stønnen som før. Den tæmmede Elefant lærer snart at forstaa, hvad dens Vogter siger til den, og den viser Lydighed, Hengivenhed og Taknemmelighed, naar den behandles godt, men hævner sig ved Lejlighed, naar man behandler den ilde, fornærmer eller driller den. En anset Herre i Indien havde en Elefant, som han holdt meget af, og han plejede altid at være nærværende, naar den blev fodret. Da han en Gang maatte gjøre en Forretningsrejse, overgav han Elefantens Pasning til sin Tjener. Denne vilde benytte Lejligheden til at tilvende sig en ulovlig Fordel; han solgte derfor omtrent Halvdelen af Elefantens Foder, saa at det stakkels Dyr hver Dag blev mere og mere magert. Da Herren kom tilbage, paastod Tjeneren, at han havde passet den godt, og at han ikke kjendte Aarsagen til dens afmagrede Tilstand. Da nu Elefanten skulde fodres, gik Herren som sædvanlig ind til den, og han saa nu til sin Forundring, at den delte sit Foder i to lige Dele, tog den ene til sig, men skubbede den anden med Snabelen hen til Tjeneren, saa at dennes Utroskab herved blev opdaget. Elefanten er en Ynder af stærke Drikke og Føreren opmuntrer den ofte til fordoblet Anstrengelse ved dens Arbejde ved at give den Løfte herom, men han maa da vel vogte sig for at narre den. En Soldat i Indien, der holdt meget af Brændevin, plejede ofte at dele dette med en Elefant. Da han en Dag var beruset og blev forfulgt af Vagten, som han vidste vilde bringe ham i Fængsel, tyede han hen under Elefanten. Vagten, der snart opdagede hans Skjulested, søgte forgjæves at faa ham ud derfra; Elefanten forsvarede ham tappert med sin Snabel og vilde ikke tillade, at man rørte ved ham. Saasnart Soldaten, der var sovet ind under sin Rus, atter blev ædru, vaagnede han, skjælvede ved at se sig under det vældige Dyr og turde hverken røre Haand eller Fod. Elefanten dæmpede dog snart hans Frygt ved at kjærtegne ham med Snabelen som om den vilde sige: „Gaa Du kun bort i Fred". Da Franskmændene i forrige Aarhundrede førte Krig i Indien, fik en Elefant et slemt Kjødsaar; den blev ført til et Hospital og forbunden der. Efter at den var bleven forbunden et Par Gange, gik den senere af sig selv hen til dette, hver Gang den skulde forbindes, uden at Nogen behøvede at erindre den derom. Den forholdt sig aldeles rolig, da Saaret blev udbrændt, underkastede sig taalmodig Lægens Behandling og viste ingen Uvillie mod ham. En ung Elefant erholdt ved en anden Lejlighed et slemt Saar i Hovedet, der gjorde

den saa rasende, at Ingen turde nærme sig den. Det lykkedes dog endelig Føreren ved Hjælp af Moderen at bemægtige sig Ungen. Han gav Moderen at forstaa, hvad han ønskede og denne greb da Ungen, trykkede den med Magt til Jorden, holdt den i denne Stilling indtil den var bleven forbunden, og gjentog det samme hver Gang Forbindingen skulde fornyes. Ved Belejringen af Paris 1871 nødte Mangelen paa Levnetsmidler til at man maatte slagte en Mængde Dyr i den zoologiske Have, og mellem disse ogsaa flere Elefanter. Der var tilsidst kun en Elefant tilbage, som Vogteren allerede havde bundet for at dræbe den, men da kom der Befaling til at den skulde skaanes. Vogteren kom derpaa en Tid bort fra Haven, men vendte efter nogle Maaneders Forløb atter tilbage til den. Elefanten kjendte ham strax igjen, og da han kom for at bringe den Føde, greb den ham med sin Snabel, kastede ham flere Gange højt op i Luften og lod ham derpaa rolig blive liggende uden at bryde sig videre om ham. Man har endnu mange andre Træk, der vidne fordelagtigt om Elefantens store Evner, men de anførte maa allerede være tilstrækkelige til at give Læserne en Forestilling herom. Jeg vil kun endnu anføre et Træk, som viser, at den er i Stand til at aabenbare en høj Grad af Troskab og Taknemmelighed mod sin Herre eller Fører, naar denne har behandlet den godt. Da Kong Pyrrhus med væbnet Haand trængte ind i Byen Argos i Grækenland, fik en af hans Soldater, der sad paa en Elefant, et farligt Saar i Hovedet og faldt ned af den. Da Elefanten mærkede dette, blev den aldeles rasende, slog de omgivende Fjender paa Flugt med sin Snabel, tog derpaa den saarede Soldat forsigtig op fra Jorden med Snabelen og bar ham bort fra Kampen. Elefantens aandelige Evner vise sig dog aldrig i noget klarere Lys end ved de Tjenester, som den yder Mennesket ved Fangsten af sine vilde Brødre, og herom ville vi senere bringe vore Læsere en interessant Fremstilling.

Bognyt.

Johannes Holsts „nyeste illustrerede Skoleatlas" er Navnet paa en smuk lille Samling Landkort, som vi ville henlede Læsernes Opmærksomhed paa. Vi bringe jo jævnligt Skildringer af Livet og Naturen i andre Lande og i andre Verdensdele, hvilke Holderne vilde have dobbelt Fornøjelse og Nytte af at læse, dersom de kunde opsøge vedkommende Steder paa Kortene, som dog i Reglen savnes i de fleste Hjem, da en større Samling af saadanne, et „Atlas", er temmelig kostbar. Paa given Foranledning er det os derfor kjært at kunne henlede Læsernes Opmærksomhed paa ovennævnte lille Samling Kort over alle Verdensdelene og Europas Lande, ialt 18, der sælges for den billige Pris 1 Krone. De ere udførte særdeles tydeligt og smukt, samt forsynede med oplysende Billeder, saa hver Tomme af Papiret er omhyggeligt benyttet. Da det som sagt ofte vil være nyttigt og behageligt at have en Kortsamling ved Haanden og Holsts er det billigste og forholdsvis bedste Atlas vi kjende, ikke mindst til Brug for Skolebørn, kunne vi særlig anbefale det til Anskaffelse i alle Hjem.

Børnevennen, som udgives af Kantor J. Holst har nu atter afsluttet en Aargang og foreligger nu som en smuk lille Børnebog paa henved 200 Sider til den billige Pris 4 Mk. Det er nu ikke saa faa Aar siden, at Børnevennens Udgivelse begyndte, og den har i Tidens Løb faaet flere Konkurenter, men dette har kun haft den gode Følge, at det lille Blad stadigt er blevet bedre og smukkere. Det er originale Bidrag af de bedste danske Folkeskribenter, der gjør Børnevennen til et tiltalende Blad for de Smaa, vi skulle kun nævne de for vore Læsere bekjendte Forfattere: Thyregod, Zacharias Nielsen, E. Henningsen og P. H. Sønderkøge, hvis Bidrag alle gjennemgaaende ere fortræffelige. Vi tro derfor ikke, at Børnevennen behøver det Lokkemiddel, der ligger i Uddeling af 200 Præmier eller „Julegaver" aarlig, og især vil vi tilraade, at Lokkeduen: den „store kostbare Dukke", fremtidig bortfalder, da der blandt virkelige Børneopdragere vel kun kan være en Mening om at disse silkeklædte moderne Dukkeuhyrer hverken ere gode til at lege med, eller til at faa Forstand af for Smaapiger. Børnevennen er det billigste danske Børneblad, da det kan bestilles paa alle Postkontorer for 35 Ører Fjerdingaaret og udgaar to Gange om Maaneden.

Firkantet Nød.

Af 6 A, 4 R, 2 S, 1 G, 1 L, 1 O, 1 Y, dannes 4 Ord, som læses fra Venstre og fra Oven:

En Danekvinde bold
fra Danmarks første Old —
det første Navn
som Moder kjendes godt
til en navnkundig Drot
ved Lejre Havn.

En Danekonge bold
fra Danmarks første Old —
er andet Ord;

dog bærer end hans Ry
til os en gammel By
ved Isefjord.

Det tredie har tro
fortalt om begge
alt hvad vi ved.
Det fjerde er et Vand
en Sø i Asialand —
Ved Du Besked?

Opløsning

paa „den firkantede Nød" i Nr. 16:

P O S T
O S L O
S L Ø R
T O R T.

Brevvexling.

„En Ven af Naturen". Deres Ønsker falde sammen med Udgiverens, og der er alt truffet Forberedelser til at Bladet af og til kan bringe Afbildninger af Danmarks smukkeste og ejendommeligste Egne.

„Fridolin". „Vinterens Nytte" kan ikke blive anvendt. For tyndt.

I Nord og Syd.

1. Isbjørnen og Grønlænderen.

Han havde just faaet en lækker Steg
En dejlig Sælhund, slæbt op paa Isen,
Og nu han gottede sig til Spisen;
Thi Sulten højt i hans Mave skreg.
Da kom der med et en laaden Vante
Og klappede ham paa Hoften blidt,
Det hjalp ham ej, at han skreg og bandte;
Thi Enden blev dog, at hver tog sit.
Om Delingen var' de enig' i Grunden:
Manden tog Spydet, og Bjørnen Hunden.

2. Ved en Tyrefægtning i Spanien.

I Cirkus var der stegende hedt,
Han sad og drømte, han laa i Fjeren,
Da dumped den gode Mand med et
Paa Hovedet over Barrieren,
Og neppe saa ham den vrede Tyr,
Saa styrted den løs paa den arme Fyr.
Man kan vel sige han fik en Vækkelse,
Der ikke var ganske uden Forskrækkelse.
Moralen er — det man sagtens fatter,
Det har man jo gjentaget atter og atter,
Kun synes det skjult for Bjørne og Tyrene —
„At Herre vi ere over Dyrene"!

Emanuel Henningsen.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 18. | Søndagen d. 31. Januar. | Kjøbenhavn. 1875.

En lykkelig „Gevinner".

Fortælling af Knud Skytte.

(Sluttet.)

Lindetræerne havde tre Gange fældet Løv, siden det store Bryllup stod hos Wolle Persens. Nu stode de atter iførte deres yndige lysegrønne Vaardragt, Fuglene kvidrede i Træernes Kroner, Myggene summede, Solen skinnede og varmede; det var deiligt Sommervejr.

Paa en smuk Søndag Eftermiddag ville vi finde Jens Peter og hans unge Kone siddende paa Bænken i Lindenes Skygge, og de se ligesaa ungdomsfriske og livsglade ud som paa deres Bryllupsdag, saa det lader ikke til, at Savnet af de 205,000 Mark Courant har gjort mindste Skaar i deres Lykke. Han sidder og faar sig en Pibe Tobak, mens han læser Aviserne, og hun har noget Haandarbejde mellem Hænderne.

„Er der noget Nyt i Aviserne?" spurgte Else. „Du skulde læse højt, saa havde jeg ogsaa godt af det".

„Ja, her traf jeg just et Stykke, som jeg er vis paa vil interessere Dig. Læs selv". Og han gav hende Bladet.

Else læste Følgende:

„Fredericia, den 14de Juni 18—. Det er i disse Dage lykkedes Politiet at paagribe og indbringe i Arresten hersteds en vagabonderende Person, der længe har forstaaet at trodse dets Aarvaagenhed. Han hedder Jens Grønholt, men er stadig, under Udøvelsen af sine „Forretninger", optraadt under andre Navne, saasom „Søren Ullits", „Mikkel Busserup" o. fl. Under det i Dag over ham optagne Forhør foregav han at være „Agent" for en tydsk Lotterikollektør, og at hans Hverv var, ikke at afhænde Lottterisedler, men at optegne og til Kollektøren indsende Fortegnelser over velstaaende Mænd med nøjagtig Opgivelse af deres Navne, Opholdssted og nærmeste Poststation, for at Kollektøren derefter i stort Antal kunde udsende Indbydelser til at spille i vedkommende tydske Lotteri. Men ved siden af denne for en dansk Mand lidet hæderlige „Forretning" skal „Agenten" have drevet en Mængde endnu mindre hæderlige „Biforretninger", eller med andre Ord, gjort sig skyldig i en Række Bedragerier og ligefremme Kjæltringestreger, som det forhaabenlig vil lykkes vor dygtige Politimester at bringe tilstrækkelig Lys over, for at Fyren derefter kan faa sin fortjente Straf".

„Det var dog sørgeligt, at det skulde gaa ham saadan", sagde den unge Kone, efter at have læst Beretningen og lagt Bladet fra sig, „jeg mener, han burde jo nok have sin Straf, som han vistnok har fortjent; men det gjør mig dog saa ondt for ham, og —"

Hun standsede. Jens Peter nikkede, som om han vilde opfordre hende til at tale ud.

„Og paa en Maade bør vi jo være ham taknemmelige; thi dersom han ikke havde været, og den tossede Historie om „Gevinneren", ikke var kommen op, hvad saa? Det var vel imod hans Villie; men han har dog hjulpet os".

„Ja, det er ganske sandt", svarede Jens Peter og greb hendes Haand.

„Det gjør mig dog mest ondt for Fader", vedblev hun efter en lille Pavse; „han vil blive ilde tilmode,

naar han læser denne Beretning, der vil rippe op i et gammelt Saar".

„Jeg sidder just og tænker paa det Samme", svarede Manden; „vi komme til at lægge dette Blad til Side. Han har bedst af aldrig at se det".

„Aa ja! lad os det, Jens Peter! Det var maaske bedst, jeg gik ind og puttede det i Komfuret strax".

Hun tog Avisen og rejste sig for at gaa. Men idet hun vendte sig om, udstødte hun et lille Skrig og blev pludselig staaende. Thi uden at Ægteparret havde mærket Noget dertil, var Wolle Persen traadt ud af Døren med Morgensko paa og stod næsten tæt bag ved dem med deres lille Barn paa Armen, og han havde maaske hørt hele den oplæste Beretning og hvert Ord, der i den Anledning var faldet imellem dem.

Men Else følte sig snart beroliget; thi da Faderen saa hendes tavse Skræk, satte han et fornøjet Ansigt op og sagde overgivent:

„Vak, vak, vak — gæk, gæk, gæk! Hvad sidder I To og sladrer om? Jeg har saamænd læst Artiklen, før nogen af Jer saa den, og jeg bryder mig ikke en Døjt om den".

Derpaa satte han sig paa Bænken ved sin Datters Side og med Barnet paa sit Knæ.

„Husker Du, Jens Peter, hvad Slyngelen sagde hin Aften, da vi fulgte ham saa kjønt paa Vej, og vi havde sluppet ham løs?" spurgte den Gamle.

„Ja, det husker jeg nok", svarede Svigersønnen; „han gjorde slemt Nar ad os og truede med at komme igjen og gjøre os Fortræd; men som vi Begge mente, var det kun en tom Trusel, og Ingen af os har jo heller mærket Noget til Udførelsen".

„Jøsses, har han truet os?" sagde Else i en frygtsom Tone. „Bare han ikke skal komme en Gang og gjøre Alvor af det! Hvorfor har Du ikke sagt mig det, Jens Peter".

„For jeg syntes, det var unødvendigt at forskrække Dig med det, min Pige!"

„Saaledes som jeg nu har gjort", faldt den Gamle ind; „men Du kan ellers spare Din Ængstelse, lille Else; thi nu er han jo nappet, og desuden — han har, det sølle gode Skind, søgte at gjøre os, hvad han kunde; men heldigvis slog det Klik for ham, for jeg er ikke saa nem at narre — som jeg har været", lagde han til.

„Har han været her igjen?" spurgte begge Ægtefolkene paa en Gang.

„Nej, været her har han dog ikke; det hyttede han sig endda for, som jeg ogsaa lod ham vide ved Affkeden, det husker Du nok, Jens Peter? Nej, men han har skrevet mig det ene Brev til mere ondskabsfuldt end det andet. Jeg havde tænkt at holde det for mig selv; men siden han nu en Gang er kommen paa Tale, den Uselryg, er det dog bedst, I faar det at vide".

Else havde foldet Hænderne og lyttede med spændt Opmærksomhed.

„Har I disse Breve endnu?" spurgte Jens Peter.

„Nej, jeg har ikke, de ere brændte; for jeg vilde ikke gjemme paa det Kram. Det vilde ogsaa have været altfor megen Ære at vise den Lumpenhund, der skrev dem."

„Men er I nu ogsaa vis paa, de vare fra ham? Thi at hans rette Navn ikke var under dem, kan jeg da vel begribe."

„Nej, der var slet intet Navn under dem, de forbandede Lapper, men jeg havde jo set hans Haandskrift baade her i Huset og da jeg var med til at gjøre den tossede Gaardhandel; thi da skrev han Kontrakten, og hvis den er til endnu, kunde jeg vel nok have faaet den at laane; men jeg gad ikke lukke min Mund op om det. Desuden behøvede jeg det ikke; thi jeg var vis i min Sag".

„Naa da! Lad mig saa faa mit Skudsmaal at høre," sagde Jens Peter muntert og gned sig i Hænderne; „thi jeg kan jo vel tænke, det var mig, der maatte holde for. Hvad skrev han om mig?"

„Ja, det er ganske sandt, det var Dig, der maatte holde for!" raabte den Gamle og lo; „Du kan tro, han malede Dig kjønt af, og ligesaa sandt som Du er en Hædersmand —"

„Naa, naa! smør nu ikke saa tykt paa, jeg kan maaske ikke taale saa Meget af den Slags," sagde Jens Peter leende.

„Jo, Du baade kan og skal taale det; for det er sandt, det lærte jeg snart at indse, saa saare jeg fik Sølvbrillerne af, og jeg vilde ønske, jeg i mine unge Dage havde lært ligesaa Meget som Du kan, saa havde jeg været en anderledes Mand —"

„I glemmer Skudsmaalet, hvad var det, I vilde have sagt?"

„Jeg vilde have sagt, at saa sandt som min Svigersøn, Jens Peter Jørgensen er en brav Mand" („Han kan endnu ikke bare sig", hviskede Jens Peter til sin Kone. „Nej, for han holder jo saa meget af Dig; men forstyr ham nu ikke".), „ligesaa vidst er det, at Du maatte være en æreløs Pjalt, hvis blot Tredieparten af det, han skrev om Dig, havde været sandt. I havde været Krigskammerater hed det, og Du havde, mens Du tjente Kongen, gjort Dig skyldig i alle de Lumpenheder, som kunde optænkes. Han udmalede sine Løgne omstændelig nok for mig; men jeg kan ikke huske dem saadan i det Enkelte, og selv om jeg kunde, vilde jeg dog ikke bryde mit Hoved med at fortælle enten Dig eller Nogen hans ondskabsfulde Vrøvl. Brevene endte alle med, at jeg skulde være paa min Post, og Summa Summarum: han vilde sætte Splid imellem os; det var Meningen. Men Gud ske Lov og Tak: det lykkedes ham ikke. Tvertimod for hvert Brev der kom, følte jeg mig jo inderligere knyttet til den, der skulde lægges for Had, og naar jeg skal sige rent ud, hvad jeg mener, saa er der ikke en Mand i Verden, jeg vilde se i Dit Sted, min kjære Jens Peter!"

Med disse Ord greb han sin Svigersøns Haand og trykkede den, som til Besegling paa, at han mente hvad han sagde.

„Han maa altsaa have erfaret, at vi vare blevne gifte," sagde Else.

„Ja, naturligvis!" svarede den Gamle; „saadan en Landløber og Snushane, hvis Haandværk det er at have sin Næse i andre Folks Sager, kunde jo sagtens faa det at vide; det var en smal Sag for ham".

Lidt efter vedblev han:

„Nu senere har det ofte moret mig at tænke paa, hvorledes jeg løb og vilde kige Dig i Kortene, Jens Peter, og hvor udmærket det faldt i Traad for os, skjøndt jeg havde tænkt mig det paa en ganske anden Maade. Det er jo en gængs Talemaade: „Hvem ved, hvad det skulde være godt for?" og den er der vist bedre Mening i, end mange tror. Var det ikke ogsaa grinagtigt, at Folk kunde hitte paa den „Gevinner"-Historie om Dig? Den kom lige tilpas! Ha, ha, ha!"

„Ja, det er virkelig morsomt", sagde den unge Kone, „at da vi fra Tyskeren og hans Haandlanger modtog en Indbydelse til at spille i hans Lotteri, saa gik det saadan, at vi vandt alle Tre, skjøndt vi intet Nummer tog."

„Og alle Tre ere vi glade ved Gevinsten", sagde Wolle Persen.

„Men jeg er dog den lykkelige „Gevinner", sagde Jens Peter. Han slyngede sin Arm om sin unge Kones Liv og stjal et Kys fra hende.

„Nej, vi er lige gode om Gevinsten," paastod hun.

„Og Gevinsten er lille Ole Peter!" jublede den Gamle. Han lod Drengen ride Ranke paa sit Knæ og sang dertil:

„Ride, ride til Møllerens Hus,
der var Ingen hjemme,
uden en lille Missekat
og saa en lille Hund,
og den laa i Lænken
og bed i Bænken,
og den sagde: vov, vov, vov!"

Ja, det var morsomt! Drengen lo, saa det klukkede i ham, og Bedstefader lo, og saa begyndte de Rideturen forfra.

Kineserne.

Hvo kjender ikke af Omtale Kineserne? Enhver af os ved meget godt hvorledes en Kineser ser ud. Vi vide, at hans Øjne ere smaa og sidde skævt i Hovedet paa ham, at hans Næse er flad, hans Kindben fremstaaende, hans Hudfarve gul, at han rager sit Hoved, saa at der kun er en lang Pisk tilbage, som udgjør hans Stolthed. Vi kjende Kinesernes underlige Hatte og Huer, deres ejendommelige Klædedragt, deres tykssaalede Sko, ja selv de Bogstaver, som de bruge, kjende vi fra Thekasser og Soyaflasker. Og dog er der ikke mange af os, der har set en ægte, virkelig levende Kineser. Grunden dertil er ikke den, at der findes saa faa Kinesere i Verden, — tvertimod, intet Folkeslag er saa talrigt. Der findes saa mange Kinesere, at hvis alle de Mennesker, som idag leve paa Jorden bleve ligeligt blandede imellem hinanden og saa marcherede forbi os en for en, saa vilde imellem hver anden og hver tredie være en Kineser; thi dette Folk udgjør over en Trediedel, men ikke fuldt Halvdelen, af hele Jordens Befolkning. Man skulde derfor synes, at det ikke var saa svært at faa en Kineser at se og dog er det saa. Det er vel nok hændet, at en enkelt Kineser har været i Danmark, men det er yderst faa, og naar man ikke tilfældigvis opholdt sig i Kjøbenhavn for nogle Aar siden, da et stort Gesandtskab af fornemme Kinesere med deres Tjenerskab besøgte vor Konge, er en Kineser et sjeldent Syn i Danmark. Det ligger i, at saavel de kinesiske Love som den kinesiske Religion under streng Straf forbyder Kineserne at forlade deres Fædreland. „Nød bryder alle Love" og den i Kina herskende Nød, der er fremkaldt ved Landets store Overbefolkning, har i de senere Aar drevet mange hundrede Tusinde Kinesere til at bryde overtvært og udvandre dels til Ostindien, dels til Kalifornien og andre amerikanske Lande, hvor de ernære sig som Markarbejdere og tildels ogsaa som Haandværkere og gjøre megen Nytte ved deres Flid og Nøjsomhed.

Man er noget tilbøjelig til at le ad Kineserne og finde, at de ere et underligt Folkefærd. Ja, underlige er de rigtignok i europæiske Øjne, men det er et Spørgsmaal om de egentlig ere mere latterlige end vi; det er under alle Omstændigheder en Smagssag. Saa meget er vist, at det er et Folk, der ved sin store Talrighed, sin Arbejdsomhed og Industri spiller en ikke lille Rolle her paa Jorden, og som maaske en Gang i Tiden kan komme til at gribe alvorligt ind i Begivenhedernes Gang. Den smidige Telegraftraad og Hundreder af Dampere og andre Skibe føre ved den levende Handel mere og mere af Europas Kultur og Dygtighed til Kina, Beboerne ere et livligt og vel begavet Folk, der efterhaanden nok vil vide at drage Nytte af den Lære, Europæerne kan give dem. Lad os en Gang tænke os frem i Tiden, at Kineserne faa ligesaa gode Vaaben og lige saa vel uddannede Officerer og Soldater som vi Europæere, hvad saa? Saa kunne de stille Armeer i Marken og Flaader i Søen, mod hvilke alle andre Folkeslags Hære og Flaader ville være smaa og svage. Tænke vi os europæisk Fabriks-, Handels- og Haandværksdrift almindelig indført i Kina, hvilken uberegnelig Indflydelse vil dette da ikke have paa alle de nuværende Handelsforhold? Ja i Sandhed, ligesaa

mærkværdige som Kineserne ere ved hele deres hidtilværende Ejendommelighed, ligesaa betydningsfulde kunne de i Fremtiden blive og det er umuligt at sige om ikke en Gang Han, som styrer Folkenes Skjæbne, vil give Kineserne Opgaver at løse, som vi nu ikke drømme om. Saa meget er vist, at vi ikke med Ligegyldighed eller Foragt bør se paa et Folk, der er talrigere end Verdens største Nationer. For Øjeblikket er der ingen Fare; thi Kineserne tilegne sig kun langsomt den evropæiske Kultur og tage hun imod det af den, som de for Tiden have Brug for, men naar de en Gang ere voxede fra Riset og blive sig deres egen Kraft bevidste, da skal Evropæerne vogte sig for at tirre dette Kæmpefolk.

Medens den fattige Kineser, som næsten alene lever af Ris og The — om da ikke en gunstig Skjæbne „beriger" hans Bord med en Rotte eller Frø, der afgiver meget yndede Retter — lever kummerligt, og ofte dræber sine Børn, især Piger, for at undgaa Byrden ved deres Opdragelse, lever den rige og fornemme Kineser ofte et overdaadigt og mageligt Liv.

De fornemste Embedsmænd og Lærdeste kaldes Mandariner, og ere meget ansete og indflydelsesrige. Det er overordentligt vanskeligt for Evropæere at faa Adgang til disse mægtige Herrer og faa kastet et Blik paa deres huslige Liv. Vore Læsere faar dog at danne en Undtagelse og indbydes derfor til at kaste

En Mandarins Bolig.

et Blik ind i den stormægtige Mandarin Tsin-Fut-Tshos fornemme Hjem. Man vil se, at det er en ret anselig Ejendom med store rigtudstyrede Bygninger, Broer og Haveanlæg. Men, vi kunne ikke nægte det, „underligt" ser det ud lige fra Husenes svajede Tage til de Skamler, der staa paa Gulvet og den sære uregelmæssige Døraabning, som ses tilvenstre paa Billedet. Den rige Husets Herre er iført med den Nydelse at drikke The, noget som Kineserne sætte megen Pris paa. Det ser i det Hele ganske hyggeligt ud og en rig Kineser kan føre et meget behageligt Liv; men der er altid en Mulighed for, at det ender paa en mindre behagelig Maade; thi er han engang saa uheldig at falde i Unaade ved Hoffet eller hos en Stormand, saa kan det meget gjerne være, at han en skjøn Dag modtager et Brev med det kejserlige Segl, hvori han i de høfligste Udtryk anmodes om at tage Afsked med sin herlige Ejendom og med sit kjære Liv, og saa er der intet andet at gjøre for den stakkels rige Kineser end strax at tage Livet af sig. Naar alt kommer til alt, er det saa dog maaske bedre at være en fattig Daglejer i Danmark, under retfærdige Loves Beskyttelse mod Vold og Uret, end at være en fornem Kineser.

Vi kunde fortælle adskilligt mere om Kineserne.

men Pladsen tillader det ikke. Vi skulle kun endnu omtale korteligt den kinesiske Skrift. Istedetfor Bogstaver bruge de et Tegn for hvert Ord. Da Sproget ejer en Mangfoldighed af Ord, er der ogsaa en Mangfoldighed af Tegn, som følgelig ere meget vanskelige at lære. Det vilde ligefrem være umuligt, naar ikke selve Tegnets Udseende hjalp til at huske dets Betydning, hvilket vi ville vise ved et Exempel. Der findes et Tegn, der ser saaledes ud | λλ | og dette Tegn betyder Klammeri; det kan man huske derved at det ligner to Kvinder i een Stue og Kineserne mene, at hvor der en to Kvinder i een Stue, der er der ogsaa Uenighed; det kan jo gjerne være, at det er Tilfældet i Kina, men saaledes er det jo ikke hos os?

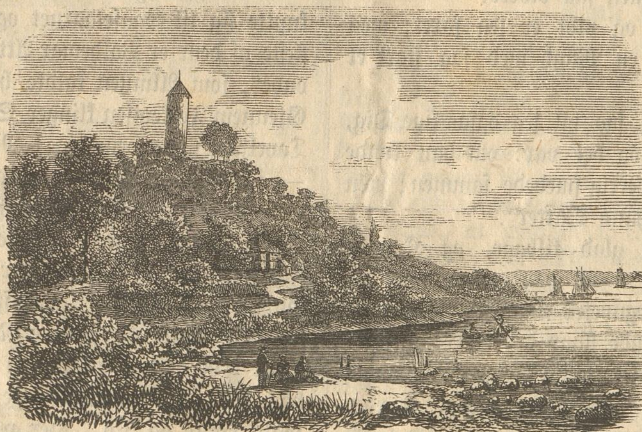
K. N.

Gaasetaarnet*).

Af Emanuel Henningsen.

Tæt udenfor Vordingborg ligger der paa en Bakke et ældgammelt Taarn, Gaasetaarnet, snart den sidste Levning af det gamle, bekjendte Vordingborg Slot, der har givet Byen sit Navn. Her var i Valdemarernes Tid de danske Kongers almindeligste Opholdssted, her fra udgik deres berømmelige Tog til Venden, her lukkede første og anden Valdemar deres Øjne i Dødens Blund. Det antoges, at Slottet fra først af blev opført af Valdemar Sejr og Atterdag, og navnlig skylder Gaasetaarnet denne sidste sin Oprindelse. Slottet var bygget i en Cirkel og omgaves af en massiv, firkantet Ringmur af brændte Sten, uden for den var der en Grav, af hvilken der endnu tydelig ses Spor. Ringmuren og de andre af Slottets Bygningsværker ere forlængst sunkne i Grus; kun faa Rester, der stadig gnaves af Tidens Tand, staa endnu tilbage. Men over Ruinerne tr oner det 80 Fod høje Gaasetaarn med sine ved Grunden fem Alen tykke Rødstensmure, med sine otte Sto kværk, skuende vidt ud over Land og Sø, rugende over sine et halvt Aartusind gamle Minder. Kunde dets brunrøde Munkestene tale, hvad vilde det da ikke have at fortælle den undrende Nutid om hin fjerne Fortid, da harniskklædte Riddere med klirrende Guldsporer vandrede over Slotspladsen, medens Tvillingbrødrene, Axel og Esbern, sad i Lønkammeret hos deres kongelige Ven og raadslog om Rigets Vel og Ve? Hvad vilde det da ikke kunne fortælle om hine Tider, da Jagthornene gjaldede, da Valdemar Atterdag med Falken i sin Haand sprængte ud over den dundrende Vindebro, efterfulgt af sine Mænd og de halsende Hunde, medens en uselig Fange sad sukkende oppe bag Taarnfængslets Gitter? Naar man staar der oppe i Taarnets øverste Stokværk og skuer ud over den bølgende Sø, over de vidtstrakte Skove, da er det, som om de gamle Mure virkelig faa Røster, da er det, som om man i Billed efter Billed saa den hele brogede Tidsalder med al dens Poesi drage forbi.

Nede i Gaarden foran Slotstrappen staar der en hvid, opsadlet Hingst, den stamper og puster, og Staldsvenden har Møje med at styre den til Rette. Da spidser den med et fine Øren, den lader høre en glad Vrinsken; thi inde fra Forhallens Stenfliser lyder den kongelige Herres faste, klirrende Trin. Og ud paa Trappen træder dens Herre, Manden med det fine, kloge Ansigt, bag hvis brede Pande der boer Kløgt og Snille. Hans ellers saa skarpe Øje er tilsløret og drømmende, og, sættende den venstre Fod i Stigbøjlen, bliver han staaende i dybe Tanker. Hoffolkene staa tavse og ubevægelige bag ved ham, og lige saa ubevægelig staar den kongelige Ganger; det er, som var den mejslet i Sten. Da aabnes Ormetaarnets tunge, jernbeslagne Dør, en dødsdømt Mand føres ud for at vandre sin sidste Gang til Retterstedets Blok; Dødsangst og Rædsel taler ud af hans vilde, urolige Blik, og da han føres forbi Kongen, kaster han sig ned paa Jorden og hæver de lænkede Hænder:

Gaasetaarnet.

„Naade, Naade, Herre Konge!“

„Kongen ser op, vakt af sit Drømmeri; et underligt Smil lejrer sig om hans Mund, og han siger:

„Kan Du skaffe mig at vide, hvad Tanke det var, der nu gik mig af Minde, og om det vil ske, saa skal Du blive fri“.

Da rejser den dødsdømte sig og vandrer ud i Verden for at raadspørge vise Mænd; men ingen kan give ham Besked. En Aftenstund kommer han til Bovbjerg, hin stejle Klint ude ved Vesterhavet, og banker paa med sin hvide Stav, indtil Bjergmanden kommer ud.

*) Benyttede Kilder: Traps „Statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark“, Hammerichs „Danmark i Valdemarernes Tid, Thieles „Folkesagn“ m. fl.

„Kongens Tanke kjender jeg ej", siger han, „men jeg har en Oldefar i Davbjerg=Daas; det er en gammel, fremsynet Mand; gaa Du der hen".

Saa styrer Manden ad Davbjerg til; men Bjergmanden der, ved heller ingen Ting.

„Men i Rødsten paa Fur har jeg en Tip=Oldefa'er; kan han ikke vide Kongens Tanke, saa ved Ingen den".

Ved Midnatstid banker Manden paa ved Hulen, og der kommer en gammel udlevet Pusling frem. Hans Skæg er saa stort, at han staar og træder paa det.

„Ja, jeg kunde vel hjælpe", siger han, „men saa skal Du først sige mig tre Sandheder".

Manden tænker sig lidt om og svarer:

„Meget har jeg rejst, og vidt er jeg faret; men aldrig har jeg set saa fast et Hus, som Dit er".

„Ja, det kan jeg tro, for det er hulet af en Sten".

„Meget har jeg rejst, og vidt er jeg faret; men aldrig har jeg set saa meget Guld og Sølv paa en Plet".

„Det er muligt det; men saa videre!"

„Meget har jeg rejst, og vidt er jeg faret; men aldrig har jeg set saa lille en Mand med saa stort et Skæg".

„Ja", siger Puslingen, saa vil jeg ogsaa sige Dig, hvad Kongen tænkte paa, og det var: om han kunde faa Danmark, Norge og Sverrig smedede sammen; men det skal ikke han, det skal hans Datter".

Da vandrer Manden glad tilbage, og Kongen skænker ham Liv og Fred.

Det er en sludfuld Regnvejrs Dag, Slotsgaarden er en eneste Pøl, og der ude staar der et Gesantskab, udsendt af det mægtige Hanseforbund for at underhandle med den danske Konge. Deres pragtfulde Klæder gjennemblødes af Regnen, deres lyse Kravestøvler synke dybt ned i Mudderet, og deres Ansigter udtrykke Vrede og Ærgrelse over, at de ikke blive kaldte op til Kongen. Da træder denne ud paa Trappen med et spottende Smil paa sit Aasyn, og Gesanterne falde paa Knæ dybt ned i Mudderet, saa byder Skik og Brug; men Kongen ler. Kort Tid efter modtager han paa en Gang 77 Krigserklæringer fra de forenede Hansestæder. Hans Læbe kruser sig haanligt, og han siger med drøj Skjæmt paa Plattysk:

„Söven und söventig Hense;
söven und söventig Gense;
bieter mich nicht die Gense,
so frag ich nicht een Schit na die Hense".

Men ved Paaskétid derefter nødes han til at gaa om Bord paa et Skib med alle sine Skatte og sætte Syd ad Tydskland til. Fire Aar vanker han om dernede, halvt som en landsflygtig Mand; thi den jydske Adel har gjort Oprør, og Hansestædernes Flaade hærjer paa Danmarks Kyster.

Uden for Slottets stærke Mure ligger den fjendtlige Hær; men Slotshøvedsmanden, Hr. Vicko Moltke, forsvarer det mandeligt. Han lader Vindebroen gaa ned i Nattens Mulm, fører sin Besætning ud til Fjendens Lejr, slaar løs paa de søvndrukne Lybekkere og vender tilbage med mange Fanger. De lybske Hærførere sende ham Bud og betinge sig Fangernes Frihed, imod at de saa hæve Belejringen. Det bliver dem tilstaaet; men da de faa Undsætning, bryde de deres Ord. Kort efter indbyder Hr. Vicko dem til at møde paa Slottet til at modtage dets Nøgler, som han agter at overrække dem. Lybekkerne komme og faa ogsaa Nøglerne i Hænde; men da raaber den listige Høvedsmand:

„Nu har jeg holdt mit Ord, men I ikke eders!"

Dermed lader han dem gribe og kaste i Taarnets Fangehuller, hvorfra de først vandre ud, da Freden sluttes. Efter fire Aars Landflygtighed vender Kongen atter tilbage og griber paa ny Tøjlerne med sine stærke, snilde Hænder. Han er den eneste danske Konge, som kunde forlade sit Rige og dog ikke miste det . . .

Mangfoldige ere de Sagn og gamle Minder, som knytte sig til Gaasetaarnet og dets Omgivelser, og i de fleste af dem er Valdemar Atterdag eller Valdemar „den onde", som Almuen kaldte ham, den handlende Helt. Gjennem Folkevisen klinger Sagnet om Kongens Elskede, Tovelille*), os vemodig i Møde. Tovelille eller Duelil — fortæller Sagnet — fulgte Kongen ind fra Tydskland. Han skjulte hende først paa Hjortholm, hvis Spor endnu findes i Mosen ved Frederiksdal, hvor Furesøen har sit Udløb; her fra flyttede han hende til Gurre, et lille Slot i Nordsjælland, hvis Ruiner endnu ses ved Søen af samme Navn. Her laa det lønlig skjult i de dejlige Skove, og her hen ilede Kongen, naar han træt af Kronens tunge Vægt for en kort Stund søgte Hvile og Ro. Her vandrede han med sin lille Due i den stille Sommeraften langs Skovsøens sivkransede Bred, hvorom Bøgen strakte sin hvælvede Krone, her klang hans Jagthorn ved Vintertid lydt gjennem de stille Skove, medens Hjort og Hind i vild Flugt sprang hen mellem Busk og Krat; her fandt hans Hjerte Fred, og hans Tanker Hvile. Hvor levende afmaler ikke Digteren**) hans glødende Længsel efter den Elskede, medens han paa sin fodrappe Ganger rider op „gjennem Moser og dunkle Dale:"

Mig tykkes alt fra min høje Hest
at høre min Due kurre;
o, dejligste! snart er jeg Din Gæst
i Din Rede, det grønne Gurre.

---

*) Nyere Historieskrivere have paavist, at Sagnet om Tovelille maa henlægges til Valdemar den 1stes Tid, og at denne Konge og Valdemar Atterdag ere blevne forvexlede med hinanden.

**) Chr. Winther.

Alt som jeg farer i Skovene frem,
gjennem Moser og dunkle Dale,
synes mig høre omkring Dit Hjem
de fløjtende Nattergale.

Nu dæmrer Dag, de Fugle smaa
alt vaagne i Krattets Bure;
klart spejlende sig i Søens Blaa
jeg skimter de røde Mure.
Mig tykkes alt fra min høje Hest
at høre min Due kurre.
O, dejligste! snart er jeg Din Gæst
i Din Rede, det grønne Gurre!

Folkevisen fortæller videre, at Dronningen i sin Skinsyge lod Tovelille indespærre i Badestuen, i hvis hede, kvælende Luft hun ynkelig maatte dø. Kongen sørgede inderlig over hendes Død og førte i lang Tid hendes Lig, indesluttet i en pragtfuld Kiste, med sig, hvor han saa rejste. Tovelilles Moder skal nemlig have bundet en Amulet om Datterens Hals, og Amulettens hemmelige Troldom bandt Kongens Hjerte. En Hofmand opdagede senere Amuletten og stak den til sig, og fra det Ojeblik faldt Kongens Kjærlighed paa ham, indtil han, kjed deraf, kastede Amuletten i en Sø ved Vordingborg. Fra den Stund blev Vordingborg Kongens Hjerte dyrebart.

„Vilde Vorherre evig unde mig Vordingborg og Gurre, da skulde jeg ikke misunde ham Himmerig", lægger Sagnet ham i Munden.

Hans Dronning, Fru Helvig, blev ham tilsidst saa forhadt, at han lod hende holde fangen paa Søborg Slot i samfulde 23 Aar. To Aar efter Tovelilles Død — fortæller et andet Sagn — var Kongen en Gang paa Jagt i Skovene om Søborg. Da saa han mellem Træerne en Tærne i grønne Klæder, og det syntes ham, at det var Tovelille, der opstanden og foryngət viste sig for ham. Opfyldt af en heftig Lidenskab svor han, at hun skulde blive hans; men Ternen tyede angstfuld til den fangne Dronning og bad hende med Taarer om Hjælp og Frelse. Dronningen iførte sig nu Ternens Dragt, og ukjendt hvilede hun derefter i Nattens Mørke paa Søborg i Kongens Arme. Næste Aar fødte hun deres yngste Datter, Margrethe, den, der skulde gjøre Kongens Tanke, om de nordiske Rigers Forening, til Virkelighed.

Kong Valdemar var ikke elsket af det menige Folk, som ikke havde Ojet aabent for, at han i Virkeligheden var Danmarks Frelser i Nødens Stund. Hvad Almuen mindst kunde tilgive ham, var hans lidenskabelige Lyst til Jagten, under hvilken deres Ejendomme maatte lide. Derfor har Sagnet ogsaa dømt ham til fredløs at jage i Natten gjennem Nordsjællands Skove, ridende paa sin hvide Hest og efterfulgt af sorte Jagthunde med flammende Tunger. Ogsaa i Gaasetaarnet spøger hans urolige, fredløse Aand, og mangen Bondemand ved at fortælle om, hvorledes Svende og Terner i gammeldags Dragter af og til færdes der oppe i Taarnet, redende Sengen til deres Herre, at han kan hvile sig, naar han træt vender tilbage fra Jagten.

Medens alle disse Syner og Minder ere gledne os forbi, har Solen sendt os sit sidste Glimt, før den forsvinder bag Skovene i Vest. Vi kaste endnu et Blik fra Taarnets Tinde ud over Sjællands dejlige, skovklædte Kyster, over Falster, Lolland og Sundene mellem Oerne, hvor Skibene gynge for fulde Sejl, endnu et Blik ned over de sunkne Mure, der omslynges af Hyldetræer, Humleranker og vilde Roser, ned over de blomstrende Frugthaver, som ere anlagte langs ad Voldbakkens Skraaning, saa stige vi atter ned ad de stejle Trapper med en taknemmelig Følelse mod den, der i Aarhundredets Begyndelse fik den smukke Tanke. at skænke Taarnet til Kongen, hvorved en af Danmarks minderigeste Levninger fra Middelalderen blev bevaret mod Vandalismens ødelæggende Haand.

Husflid.

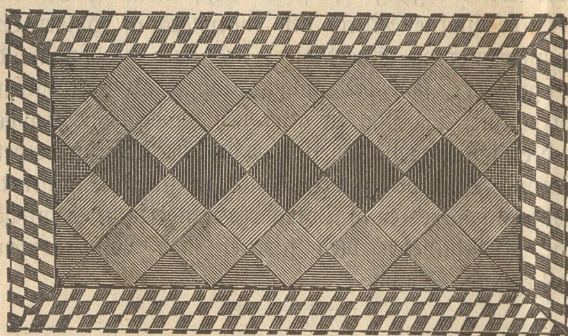
Gamle Klude.

Medens Linnedklude er et eftersøgt og værdifuldt Affald, fordi det er uundværligt til Papirfabrikkerne, har gamle Klædeslapper langt mindre Værdi, skjøndt ogsaa de opkjøbes for af rivende Maskiner at kradses „saa fine som Fnug", spindes sammen med lidt Uld og væves til det i Nutiden saa bekjendte, mere smukke end solide Kradsuldsklæde, som sælges for saa godt Kjøb, at mangen fattig Karl flotter sig dermed en kort Tid. Det tykke halvuldne „Düffel" ser en kort Tid med Haan paa det „simple" Vadmel — men kommer snart sin Kludenatur i Hu og bliver igjen en „sølle Klud" medens Vadmelstøjet endnu i lang Tid er Stadsdragt og i endnu længere Tid en varm stærk Arbejdsdragt.

Det er imidlertid ikke herom at vi denne Gang ville tale, men om forskjellig anden nyttig Anvendelse af gamle Vadmels- og Klædeslapper. Udg. har nemlig for kort Tid siden modtaget et Brev fra en Ungkarl i Vestjylland med flere smukke Prøver i det smaa paa Anvendelsen af Klædeslapper til smukke Tæpper, og Brevskriveren mener, at kunde Husvennen gjøre Smaafolk opmærksom paa saadan Anvendelse, vilde det kunne komme mange til Nytte. Nu er vel saadan Anvendelse af Klædeslapper ikke noget nyt, men da den dog ikke er kjendt af mange Læsere, henleder Bladet saa gjerne Opmærksomheden derpaa.

Nævnte Ungkarl skriver, at han af Smaaklude, han har faaet for intet eller for en Ubetydelighed hos en Skræder, i sin Fritid i Vinter har sammensyet flere Tæpper til at lægge foran Senge eller under Borde. Han har ingen solgt, men dersom han vilde sælge dem, tror han nok han kunde faa sit Arbejde meget godt betalt. En af de sendte Modeller ser ud som omstaaende Tegning viser. Af fire forskjellige Slags, eller Farver, Kludestumper er udskaaret lige store firkantede Lapper. Disse er i regelmæssig Orden syede sammen, eller rettere kastede sammen med stærkt højrødt eller grønt Uldgarn, i Knaphulssting, og presede fladt ud.

Om det langagtige firkantede Tæppe er nu syet en Kant flettet af Klædelister, der er forfærdiget paa den Maade, at tre Lister ere udspændte fladt ved Siden af hinanden (f. Ex. en graa, med en grøn i Midten), og deri er da en sort Liste indvævet, idet man har begyndt fra den ene Ende og stadigt har indvirket den frem og tilbage vexelvis over og under de tre Strænge, der forestille Renningen, medens den sorte Liste er Islætten. Naar Fletningen er færdig, skæres den skraa i Hjørnerne og syes sammen om Midtpartiet — og man har da et rigtigt varmt og smukt Tæppe af værdiløse Klude.

Saadanne Kludetæpper ere hidtil kun blevne forfærdigede til Tidsfordriv af Damer. Det kunde blive en Del mere for Fattigfolk. Brevskriveren fortæller saaledes, at han kjender en fattig Kone, som har syet sig et Sengetæppe af Smaaklude og bruger det varme Tæppe som Kasteklæde naar hun skal ud i stærk Kulde, og han anfører en fattig Mand, som af Klude har syet sig et lille kjønt Dynevaar og andre, der have brugt saadanne Smaatæpper til Stolesæder og Betræk paa Sivskamler.

Udgiveren har oftere set gamle Klude anvendt til fortræffelige Morgensko, baade syede med mangedobbelte sammenstukne Klæde- og Vadmelslaser til Saal, og flettede af Klædelister, og ved mere end en fattig Kone, som har en god Indtægt af dette Kludeskomageri. Skulde nogen af vore Læserinder være Mestre i denne Kunst og vil sende Udgiveren en tydelig Beskrivelse af Arbejdet (eller af andre simple, smukke Sammensyninger af Klude, som kunde være til Nytte for det tarvelige Hjem), saa skulle vi gjerne give Plads for saadan Arbejderanvisning. Paa Husflidens Omraade gjælder det mere end paa noget andet:

„Samler det Tiloversblevne sammen, at intet spildes!"

Bognyt.

Jydsk Bondeliv. Af Knud Skytte. Af de, under denne Fællestitel bekjendte Fortællinger er i denne Tid udkommet et nyt Bind paa Schønbergs Forlag, indeholdende to vakre Fortællinger: Lykkeskillingen og „Stuerhed". Vore Læsere have netop i denne Tid fulgt den lykkelige „Gevinners" heldige, og Wolle Persens fortrædelige Hændelser, som „Knud Skytte" saa morsomt har skildret, alle godtroende Folk til Skræk og Advarsel ligeoverfor de tydske Lotterikollektøres frække*), ømme Henvendelser, og alle „ulykkelige Elskende" til Trøst og Opmuntring, saa at maaske ikke Faa netop kunde være i Stemning til at høre samme Forfatter fortælle et Par andre jævne Landsbyhistorier, og vi tro, at de fleste ville have godt af at læse begge de ovennævnte. Den første skildrer den nærige „Madstrævers" Elendighed, og den anden den flotlevende „Proprietærbondes" Usselhed, sammenholdte med den jævne Bondemands bramløse og brave Færd, og begge have dagligdags Træk fra det daglige Liv, skildrede med en sjelden Naturtroskab og Ynde. Saaledes Vintermorgenen, hvorpaa den prægtige „Saaren" begynder Fortællingen „Stuerhed", med Morgensyslen i sin Husbonds Gaard.

Det er maaske ikke mange af vore Læsere bekjendt, at Navnet „Knud Skytte" er et „Forfatternavn", hvorunder Lærer J. Nielsen (i Sjelle) skriver.

*) Efter hvad Udgiveren har erfaret, er der nylig fra Kjøbenhavn sendt hamborgske Lotterikollektører 30,000 nye Postanvisningsblanketter, som de have kjøbt af det danske Postvæsen, hvilke sandsynligvis alle skulle ledsage 30,000 Løgnebreve om en lykkelig Nabo, „Gevinner" af 205,000 Mark, af samme Art som det, der her i Knud Skyttes Fortælling er ordret aftrykt efter Originalen.

Smaating.

En dristig Spøg. Rabelais, en af Frankrigs berømteste Lærde (Læge og Skribent, død 1553), havde været i længere Tid i Italien og vendte nu tilbage til Fædrelandet. Han var kommen til Lyon, men manglede Penge for at komme til Paris. Han fandt da paa en List, der vilde have været livsfarlig for enhver Anden end ham. Da han var kommet ind i et Hotel i Lyon, forlangte han et affidesliggende Værelse og en lille Dreng, der kunde læse og skrive. Han lavede imidlertid flere smaa Pakker af Asken paa Kaminen og da Barnet havde bragt ham Pen og Blæk samt Papir, bød han ham at skrive Billetter som: „Gift til Kongen", „Gift til Dronningen" o. s. v. Derpaa klistrede han disse Billetter paa Pakkerne og sagde til Barnet: „Min lille Ven tag Dig nu vel i Agt for at sige til Nogen, hvad jeg har ladet Dig skrive; thi det vil koste baade mit og Dit Liv". Medens han spiste, undlod Barnet imidlertid ikke at underrette sin Moder om det forefaldne, og det første den gode Kone gjorde, var naturligvis at melde Hotellets nye Gjæst til Gensdarmerne. Politimesteren kom løbende med sine Bueskytter, udspurgte Rabelais, som svarede galt paa hans Spørgsmaal, bemægtigede sig derpaa den Rejsende og hans Vadsæk og førte ham under god Bevogtning til Paris. Men da Rabelais var ankommen hertil, navngav han sig. Han forlangte at tale med Kongen, som strax gjenkjendte ham, og fortalte ham det vellykkede Puds, som han havde benyttet, for at komme fra Lyon til Paris, godt bespist, vel bereden, alt paa hans Majestæts Bekostning. Kongen blev, fortæller man, langtfra vred, men morede sig med sit Hof over den dristige List.

K. H.

Opløsning
paa den firkantede Nød i Nr. 17:

YRSA.
ROAR.
SAGA.
ARAL.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 19. | Søndagen d. 7. Februar. | Kjøbenhavn. 1875.

Ruth sanker Ax paa Boas' Ager.

Ved Bethlehem stor Travlhed var,
der sysled Svend hos Pige.
Krumseglen skar, og Lastdyr bar
til By de Byrder rige.
Høstglæden herskede paa Vang
og gav sig Luft i festlig Sang.
— Sørgmodig dog og stille
en Kvinde sanked paa sin Gang
de Ax, som gik til Spilde.

Hun var saa smuk, hun var saa ung,
og dog var Kinden blegnet;
thi hendes Ungdomsvej var tung
og stærkt af Alvor tegnet.
Hun havde prøvet Smertens Kval,
hun havde gjort et Livsens Valg,
og skilt fra Hjem og Frænder
hun fattig gik i fremmed Dal,
foruden Værn og Venner.

Den rige Boas kom fra By,
han hilste: „Fred med Eder!"
og spurgte: „Hvem er hun, som bly
om tabte Vipper leder?
Hun gaar saa ensom og forsagt,
og fremmed synes hendes Dragt;
hvor kom hun her i Høsten?"
— Gjensvared Svenden: „Man
har bragt
den Kvinde hid fra Østen.

Skøndt Bethlehem har Navn af
Brød,*)
ej altid blid var Tiden;
i Staden var der Hungersnød
for flere Somre siden.
En Mand med Viv og Sønner to
drog da til Moabs Land at bo,
og der hans Nød fik Ende;
thi han blev stedt til Gravens Ro.
— Den Mand var nok Din Frænde.

De Sønner fandt og Døden der
og lagdes ved hans Side;
men først de vandt en Hustru hver
blandt Moabs Døtre blide.
Tre Enker sad i Sorg og Savn.
I Bethlehem var Noomis Navn
vel kjendt i fordums Dage.
— Hun længtes mod sin Fødestavn
og stunded hid tilbage.

Saa tog den Gamle Stav i Haand,
hun fulgtes af de Tvende.
Der var saa stærkt et Omhedsbaand
imellem dem og hende.
Hun bød ved Landets Grænseskjel
de Sønnekvinder ømt Farvel,
bød dem med Gud hjemdrage,
og Orpa med bevæget Sjæl
gik til sit Folk tilbage.

Endnu den unge blide Ruth
dog græd i Noomis Arme.
„Med Folk og Fortid har jeg brudt,"
saa brød hun ud med Varme
„Til Jakobs Gud staar nu min Lid;
med Dig jeg følger al min Tid,
Din Fremtid min skal være,
og Livets Møje, Savn og Strid
vi hjælpes ad at bære".

Saa kom hun hid, og nu hun boer
i Armod hos den Gamle,
og da de ej har Gods og Jord,
hun gaar for Ax at samle."
Saa talte Svenden snild og klog,
omtrent som i den gamle Bog
det end for os staar prentet,
og Boas dybt bevæget drog
et Suk, fra Hjertet hentet.

„Vel!" svared Boas. „Mose Lov
forbød os Alt at skære,**)
at Lidt til Fattigfolks Behov
der kan paa Agren være;
vi Lovens Fordring agte vil. —
Men Du, min vakre Datterlil!"
saa lød til Ruth hans Stemme
„Vær trøstig kun og hold Dig til
blandt mine Folk som hjemme!"

*) Bethlehem betyder: Brødets Hus.

**) 3 Moseb. 23, 22.

Jeg kjender vel Din Kjærlighed
imod Din Mages Moder,
og at Du gik de tunge Fjed
fra Hjemmets Gods og Goder
og ændsed ikke Nød og Savn
i Tro paa Herrens Magt og Navn,
der hersker i det Høje.
Stol Du kun paa: For Smaa-
folks Gavn
og Værd han og har Øje!

Vor Gud, paa hvem Du ydmygt
tror,
skal vel Dit Tarv betænke!"
Saa lød den gjæve Høvdings Ord
til den forladte Enke.
— Og førend Høstens Tid randt ud,
Da fæsted Boas Ruth til Brud,
og glad den gamle Kvinde
igjen saa klædt i Brudeskrud
sin kjærlige Veninde.

Hun fik et Navn i Brødets Stad,
som ej forglemmer atter:
Blandt Herrens fromme Mødres
Rad
staar Moabs ædle Datter;
fra hendes Hus gik Stammen ud,
den Kongestamme høj og prud,
hvis Minde ej forstummer,
saa vidt som Davids Søn og Gud
en gjenløst Slægt hukommer.

C. A. Thyregod.

Jagthistorier.

Efter en gammel Jægers Fortælling af Bx. H.

1. En „født" Jagthund.

Jeg er Kjøbmand, eller rettere sagt, jeg har været det; for nu forestaar min Svigersøn Forretningen, og jeg har Lov til at slaa mig løs paa mine gamle Dage, og det gjør jeg ogsaa. Hvert Efteraar gjør jeg en Tur derned til Viborgegnen, hvor jeg har en god Ven, der ejer en stor Gaard med ypperlig Jagt. Ja der er det en Fornøjelse at jage; for der er man ikke indskrænket af alle disse smaalige Bekjendtgjørelser i Avisen om, at „al uberettiget Jagt paa min Mark forbydes og straffes efter Loven", nej der har man Frihed, der har man Plads til at røre sig, og der er der endnu Vildt. Jeg har ellers ikke altid været Jæger; jeg var en ældre Mand, henad de halvhundrede, inden jeg lærte at haandtere en Bøsse og skyde en Hare, og det er ikke saa nemt, som mangen maaske tror. Jagten har sin Videnskab; men den lærer man ikke ved at hænge over Bøgerne, den læres kun med Bøssen i Haanden ude i den fri Natur. Man siger rigtignok, at man ikke skal lære gamle Hunde Kunster, og forsaavidt det angaar Hunde, da slaar det til, det ved jeg af Erfaring; for min gamle Trofast, der havde været Gaardhund i 12 Aar og var en ualmindelig klog Hund, kunde aldrig lære at staa for Høns, skjøndt Gud ved, jeg gjorde mig Umage nok med den! — men vil man anvende dette Ord paa Mennesker, saa skal man være meget varsom, for saa hedder det, „man skal lære, saa længe man lever", og paa gamle Kjøbmænd passer det nu ikke det allermindste, det ved jeg ogsaa af Erfaring.

Jeg havde i, Gud ved hvor mange, Aar gaaet Dag efter Dag og rodet i Butikken og Pakhusene, slidt og slæbt og aldrig tænkt paa andet end at kjøbe billigt og sælge dyrt; for det er der Fordel ved, og det er Fordelen, en Kjøbmand skal leve af, og jeg fik da ogsaa paa denne Maade skrabet saa meget sammen, at jeg kan leve paa mine gamle Dage uden at bryde mig om alt dette Roderi. Den eneste Opmuntring, jeg dengang undte mig, bestod i, at jeg hver Onsdag og Lørdag Aften, bestemt Kl. 7½ mødtes i Klubben med to gode Venner for at drikke et Glas Punsch og spille nogle Rubbere; for vi spillede altid Tremandswhist med blind Makker som fjerde. De andre to vare Kjøbmand Bruhn — ja han skrev altid med „h" — og Propietær Møller. Bruhn var ingen rigtig Kjøbmand, men en Forening af en Spekhøker, Urtekræmmer, Vinhandler, Farver og Apotheker, intet fuldstændig, men lidt af hver Slags, det man nutildags kalder for Materialist, og Møller var heller ingen rigtig Proprietær; han var ingen Ting, han levede af sine Penge; men det er jo en Titel, der godt kan bruges i Mangel af nogen anden. I fordums Tider havde han et eller andet Sted havt en større Landejendom, og siden den Tid havde han beholdt stor Forkjærlighed for Jagten. Han var en høj, tynd og mager Mand, men alligevel stærk, ret hvad man kalder en sej Karl, han snakkede ikke meget, og hans Ansigt var altid saa ubevægeligt og uforanderligt, som om det var gjort af Jern. Enten han sad med Hænderne fulde af Trumfer eller han ikke havde et Stik, han spillede med samme Ro og Opmærksomhed, og han spillede altid godt. Imellem Rubberne snakkede vi lidt, for det var forbudt under Spillet, og da kunde han sommetider ret faa Munden i Gang. Det var da altid Jagthistorier, han opvartede med, underlige Begivenheder, mærkværdige Tildragelser, som han selv havde oplevet, og efterhaanden bleve vi andre to saaledes smittede af dem, at vi omfattede hans Jagtidræt med en Interesse, som angik den os selv, og det gjorde den jo ogsaa paa en Maade, fordi den afgav Stof til vor eneste Underholdning. Saa foreslog han os at deltage i en Jagttur. Vi gik ind derpaa, anskaffede Bøsser og Jagtrekvisiter, og saa gik det løs. Det var et morsomt Liv. I Begyndelsen kunde vi ikke gjøre andet end kyse Vildtet, og det gjorde vi ogsaa tilgavns, for vi sparede ikke paa Krudtet, saa Møller ofte bandede paa, at vi vare værre end to uopdragne Køtere; men da vi først havde faaet Blod paa Tanden, det vil sige, nedlagt vort første Bytte og spist det i Form af Steg, saa gjorde vi hurtige Fremskridt og bleve altid ivrigere, især Bruhn.

Endnu havde vi ikke faaet anskaffet Hunde, vi nøjedes med Møllers Diana; det var forresten en ganske udmærket Hund; Major Ballerup bød en Gang forgjæves 150 Rd. for den — men vi tænkte stærkt paa at faa os selv et Par.

Saa hændtes det en Løverdag Aften sidst i September, at Bruhn ikke mødte i Klubben til bestemt Tid, og det var meget mærkværdigt, for det var endnu aldrig hændt i de 16 Aar, vi havde spillet sammen. Møller og jeg, sad lige over for hinanden ved Spillebordet, Bruhn skulde have den Blinde og Møller give. Hvert Øjeblik saa han paa Uhret. Da Klokken var $7^1/_2$ blandede han, og da den var 8 blandede han atter.

„Kommer han nu ikke inden et Kvarter, saa giver jeg; det maa han finde sig i!" sagde han og tændte en frisk Cigar.

„Maa jeg ikke helst gaa hen og se, hvor han bliver af?" spurgte jeg.

„Nej!" svarede han; „han kommer nok. Maaske hans Uhr gaar galt; men mere end en Time kan det ikke være!"

„Eller maaske er han bleven syg!" sagde jeg.

„Syg! Bruhn syg!" Gjentog han og saa mig ind i Ansigtet. „Hvorfor skulde han blive syg?"

Ja det vidste jeg ikke, og saa tav jeg og grundede over dette Spørgsmaal. Da aabnedes Døren pludselig, og en stor Hønsehund kom farende ind, medens Bruhn i egen Person viste sig i Døren, sund og rask og med et fornøjet Ansigt. „Er det ikke en prægtig Karl, hva'?" sagde han og nikkede hen ad Hunden.

Ja det var en stor, ualmindelig smuk sortbroget Hønsehund, stærk, smidig og rask, som en Jagthund bør være, men lidt klodset og kluntet, som unge Hunde pleje at være. Den opførte sig just ikke saa særdeles godt. Først gjorde den en hurtig Vending omkring i Stuen og afsøgte fuldstændig Gulvet, derpaa foer den op paa Sofaen, Stole og Borde, væltede et Par Kopper ned paa Gulvet, slugte i en Mundfuld Resten af Møllers Smørrebrød, og foer saa løs paa ham, som om den endelig i ham fandt, hvad den søgte, sprang op ad ham, slikkede ham i Ansigtet, gjøede af Glæde og var saa overvældende ivrig og stærk i at bevidne ham sin Kjærlighed og Yndest, at han næppe kunde værge sig mod at blive kastet ned paa Gulvet.

„Er det ikke en prægtig Karl?" gjentog Bruhn, „og det er min!"

Aa saa kald dog Bæstet til Dig!" skreg Møller.

„Sjanko, Sjanko!" kaldte Bruhn i alle Tonarter fra den mest kjælende til den mest bydende; men forgjæves! Sjanko havde saa ganske forelsket sig i Møller, at den glemte at adlyde sin Herre. Saa tog han den i Halsbaandet og den rejste sig paa Bagbenene og blev ved at slaa efter Møller med Forpoterne, medens den tillige gabede og gjøede kjælende hen imod ham.

„Den kan ganske bestemt lugte, at Du er en rigtig Jæger!" sagde Bruhn. „For det er mærkværdigt saa klog den er!"

„Hunden er kjøn nok, men det er jo ikke stort andet end en Hvalp. Er den dresseret?" spurgte Møller.

„Ja det kan Du bande paa!" svarede Bruhn. „Den er af engelsk Race, en rigtig ægte Jagthund, af den Slags, der ikke trænger til Dressur. Den har Naturen, Jagtnaturen, og det er nok. Jeg kjøbte den af Forvalter Larsen paa Bøgholm. Han har selv bragt den hjem fra England.

„Hm!" sagde Møller, „bare den er godt dresseret. Den ser mig ud til allehaande, den er endnu for kaad!"

„Ja, den er ogsaa ung;" svarede Bruhn, „den er fuld af Spillopper. Aa, saadan den har rendt omkring med mig. Jeg vilde have den med for at vise Eder den; men saasnart vi vare ude af Døren kilede den af, og jeg bagefter, og saaledes have vi faret omkring fra den ene Ende af Byen til den anden i en hel Time!"

„Vi maa prøve den!" sagde Møller og begyndte at give Kort. „Lad os saa begynde at spille."

„Bruhn havde bundet en Strikke i Hundens Halsbaand, bandt den nu til Benet af sin Stol, og saa slog den sig til Ro, medens vi spillede den første Rubber. Bruhn tabte, hans Tanker vare ikke ved Kortene, men ved Hunden, og derfor spillede han slet.

„Jeg længes efter at se, hvad han duer til," sagde han, „Vejret er godt, vi lejer en Vogn og kjører i Morgen tidlig 3—4 Mil vest paa til et Sted, hvor der en god Jagt. Jeg afholder alle Udgifterne og indbyder Eder som Gjæster!"

„Men saa maa Du tage en god Madkurv med, for der ude er det vanskeligt at faa noget ordentligt at spise!" sagde Møller.

„En Madkurv!" svarede Bruhn. „Ja I skal faa en Madkurv der har vasket sig! I skal faa baade at æde og drikke, saa Eders Hjerter skulle fryde sig!"

„Godt, saa tage vi med Tak mod Indbydelsen!" sagde Møller, og jeg yttrede ogsaa mit Bifald.

Bruhn lettede sig lidt for at samle den Blindes Kort. I samme Øjeblik gik Døren, Hunden sprang op, Stolen væltede og Bruhn laa paa Gulvet.

Naa! der blev en Latter.

„Hvem skulde have troet det! Hvor den dog er stærk!" sagde Bruhn, da han atter var kommen paa Benene, og saa blev Sjanko bunden ude i Gangen og gjorde ingen flere Ulykker den Dag.

Næste Morgen kjørte vi vest paa. Det var et mildt og dejligt Efteraarsvejr, det var en smuk Kjøretur, og vi ventede alle den største Fornøjelse af Jagten. Bag i Vognen stod Madkurven.

„Duer den noget?" sagde Møller.

„Duer!" gjentog Bruhn. „Ja det skal Du faa at se, den indeholder et Prøveudvalg af min Butik: Lax, Skinke, Ost, Østers og Vin! ja vent bare!" Han smækkede med Tungen.

Da vi vare komne langt nok frem, lode vi Vognen blive ved en Gaard og traskede ud slæbende paa den tunge Madkurv godt en halv Mils Vej ind i Landet. Der var Mose og Kjær, Lyng og Skov; det var saadan et Stykke Land i Urtilstand, som Vildtet ret finder Behag i, og Jægerne ikke mindre.

Saa begyndte Jagten. Sjanko var ubetinget den ivrigste af os alle, selv Bruhn var kun en Sinke imod den. Med vældige Spring satte den henover Grøfter og Kjær, som om den bare vilde øve sine Kræfter, og saa foer den afsted, frem og tilbage, snart i Nærheden, snart langt borte, som om den vilde jage alene for sin egen Fornøjelse, og intet vilde have med os at bestille. Halen var bestandig i Bevægelse, Hovedet var løftet, og kun en enkelt Gang sænkede den Næsen.

„Nej sikken Hund!" sagde Bruhn. „Han kan lugte i Vinden, han har en udmærket Næse, og sikken et Stykke, han kan afsøge! Han er lige saa god som to andre!"

„Det vil snart vise sig!" svarede Møller.

Se, der stod Sjanko! Den saa sig om efter os; men da den nok skjønnede, at vi vare for langt borte, saa var den for ivrig til at vente; den maatte forsøge paa egen Haand. Langsomt listede den sig fremad, gjorde et vældigt Bjæf, og en stor Flok Høns fløj op. Med Fortvivlelsens Kraft satte den efter dem.

„Den er ikke dresseret," sagde Møller; „men den har gode Anlæg!"

Nu stod Diana. Den ventede paa os, sneg sig forsigtig fremad og stod saa fast. Da nærmede Sjanko sig. Hønsene vare fløjne fra den, og nu troede den maaske, at det var dem, Diana havde fundet og foer derfor lige løs paa dem, og jog dem atter op.

Bruhn skød, men det var forgjæves; Afstanden var alt for stor.

„Hør, ved I hvad!" sagde Møller, „den Hund fordærver os det Hele. Her er Høns nok; men faaer den Lov til at jage dem bort, saa kan vi lige saa godt lægge os ned og synge: „Ach Du lieber Augustin, Alles ist væk!" Den maa bindes!"

„Ja," svarede Bruhn lidt langtrukkent, „det bliver sagtens nødvendigt; men hvad skal vi binde den til?"

„Et Træ!" svarede Møller.

Bruhn kaldte Hunden til sig, fik den i Line og saa sig omkring. Vi vare midt paa en stor Slette, og der var hverken Træer eller Buske før i godt en Fjerdingvejs Afstand, og saa langt havde han ikke Lyst til at gaa. Pludselig fik han en Tanke.

„Jeg kan binde ham til Madkurven;" sagde han. Saa kan han passe paa den, og saa gjør han dog Nytte.

Madkurven stod paa Skraaningen af en Banke, der højnede sig op fra Mosen. Her blev Hunden bunden og lagde sig taalmodigt til at sove, som om den følte sig krænket i sin Værdighed som Jagthund.

Saa gik vi videre, og vi havde Held; vi skød 16 Høns og 4 Harer. Møller og jeg vare tilfredse med Byttet og desuden baade trætte og sultne, hvorfor vi foreslog at holde Maaltid; men Bruhn havde set en Ræv i Mosen, og den vilde han have. Han ladede med Rævehagl og gik derned; men saa var det ingen Ræv; men et Stykke Mosetræ, og han fik ikke Brug for sit Skud førend senere. Nu skal I høre.

Dengang vi nærmede os til vor Madkurv, fik vi et Par forvildede Høns paa Skud og plaffede dem ned. Da opdagede vi pludselig Sjanko. Den kom farende med vilde Spring og korte Bjæf ned ad Banken paa hin Side Mosedraget.

„Se der kommer han sandelig!" siger Bruhn, „saa er han dog sluppen løs. Ja det er en mærkværdig stærk og klog Hund."

„Men hvad er det, der kommer løbende efter den?" siger Møller. „Se, hvor det springer! Det ser ud, som om det var en Køter; men man skulde da ikke tro, at den var bange for en Køter!"

„Det skulde da vel aldrig være en Ræv!" siger Bruhn og ser meget opmærksomt derhen. „Død og Pine!" udbryder han saa pludselig og stiller sig i Skydestilling, „er det noget, der vil gjøre min Hund Fortræd, saa skyder jeg, hvad og hvem det saa er!"

„Kurven! Madkurven!" raabte vi andre to paa en Gang. Ja det var Kurven han løb med.

Nu satte han over et Mosehul. Strikken brast, Kurven gav et Plask, vendte sig om og var saa forsvunden. Men i samme Øjeblik fløj en Flok Vildgæs op af Mosen, og Bruhn, der endnu stod i Skydestilling, brændte løs, og to dejlige Gæs faldt for hans Skud.

Ja det var en Begivenhed, og deraf kan man se, at det er godt at væbne sig mod Ulykken med et Skud Rævehagl, selv om Ulykken bestaaer i Tabet af en god Madkurv. Det var Moralen, som man kalder det, og den kom lidt for tidlig; men nu staar den der.

Begge Hunde apporterede meget pænt de skudte Gæs, og Sjanko foer løs paa Møller, som om den gjenfandt en længe savnet Ven; men han modtog den med et saa vældigt Spark, at den luskede afsted med Halen mellem Benene.

„Kunde Du ikke engang passe Madkurven, Din Køter!" raabte han.

Ja Madkurven med sit dejlige Indhold var tabt.

Vi rodede omkring i Mosehullet med vore Ladestokke, men det var saa dybt og mudret, at vi ikke engang kunde mærke den dernede, og vi havde blot den Trøst, at vi vidste hvor den var, og kan det end i somme Tilfælde være meget trøsteligt, saa hjalp det os dog ikke denne Gang.

„Hm!" sagde Møller, „Du lavede os en Madkurv, der havde vasket sig, og Du fik Net; men den blev borte i Vasken, destoværre. Lad os nu skynde os afsted, inden vi døe af Sult og blive liggende til Føde for Ræve og Harer og andre vilde Dyr; for det var baade skammeligt og ærgerligt!"

„Aa, min dejlige Madkurv!" klagede Bruhn, „der var Madejra, Portvin, Genever, Østers, Skinke, Ost, Pølse, Lammesteg og meget mere, og nu ligger det altsammen dernede! Ja nu skal Sjanko dresseres, det er sikkert.

Jagten var forbi. Vi slæbte os hen til Bondegaarden, hvor Vognen holdt, og der fik vi noget gammelt Rugbrød med harsk Smør, tør Ost og surt Øl til, og det smagte ikke videre godt; men da vi kom hjem, indbød Bruhn os til Aftensmad, og gav os Madkurvens Indhold i fornyet Udgave, og det hjalp paa Humøret. Snart var al Modgang og Trængsel glemt, vi lo af vort Uheld og pralede af vort Jagtbytte, især Bruhn, der i uskyldig Befippelse havde skudt de to Vildgæs.

„Det var et sjeldent Skud," sagde han, „og det var dog Sjankos Skyld; den skal nok blive til noget!" Og det blev den ogsaa, da den havde lært Jagtkunsten hos Skovfoged Jensen i Østerskov, for han var udmærket til at dressere Hunde, selv „fødte" Jagthunde.

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

Da Balder var falden, svigtede Mælet alle Aserne, og ligesaa Hænderne, saa Ingen kunde gribe ham; de saa til hverandre, og eet Sind var der i dem Alle imod ham, der havde øvet denne Udaad, men Stedet var saa højhelligt, at de ikke kunde hævne den der. Og da Aserne prøvede at tale, da kvaltes deres Røst af Graad, saa Ingen kunde faa et Ord frem om sin Sorg; men haardest knugede denne Sorg Odin, thi Ingen vidste bedre end han, hvor stort et Tab, Aserne havde lidt ved Balders Død. Da Guderne atter vare komne til sig selv, da tog Frigg til Orde og spurgte, hvem af Aserne der vilde vinde hendes Gunst og Kjærlighed og ride til Helhjem og prøve, om han kunde træffe Balder og byde Hel Løsepenge, om hun vilde lade ham fare tilbage til Asgaard. Da tren Hermod den raske, Odins Svend, frem og bød sig til den Færd.

Saa blev Odins Ganger, Slejpner, ført frem, og Hermod satte sig op paa den og gav sig paa Vej.

Men Aserne toge Balders Lig og bar det ned til Søen. Ringhorne hed Balders Skib, det største af alle; det vilde Guderne sætte ud og gjøre Balders Baalfærd derpaa, men de kunde ikke faa det af Stedet. Saa sendte de Bud til Jættehjem efter Jættekvinden Hyrrokkin, og hun kom ridende paa en Ulv med Hugorme til Tømme. Da hun var staaet af sin Ganger, kaldte Odin paa fire Kæmper, at de skulde holde den, men saa vælig var den, at de ikke kunde styre den, førend de fik kastet den om. Hyrrokkin gik frem til Skibets Stavn og skjød det ud med et Tag, saa Rullerne under det stod i Luer og hele Jorden skjalv; men da blev Thor vred og greb til sin Hammer, og visselig havde han knust hendes Hoved, om ikke alle Guderne havde bedet om Fred for hende. Nu blev Balders Lig baaret ud paa Skibet, og da hans Hustru Nanna saa det, brast hendes Hjerte af Sorg; saa blev hun da ogsaa lagt paa Baalet, og det blev tændt. Thor stod hos og viede det med Mjølner; en Dværg, der hed Lit, og som løb foran hans Fødder, sparkede han ind i Ilden, saa han brændte op. Til denne Baalfærd var der kommet mange Slags Væsener; først er at melde om Odin, at med ham fulgte Frigg og Valkyrierne og hans Ravne, men Frej agede i sin Kærre med Galten Gyldenbørste, og Hejmdal red paa sin Ganger Guldtop, og Freja havde sine Katte for sin Kærre, der var ogsaa mange baade Hrimthurser og Bjergriser. Odin lagde sin Guldring Drøpner paa Baalet, og Balders Hest blev ført derud med alt sit Ridetøj.

Nu er at fortælle om Hermod, at han red tre Dage og Nætter gjennem dybe og dunkle Dale, saa at han Intet saa, før han kom til Gjallarbroen, som er dækket med skinnende Guld. Modgud hedder den Mø, der vogter Broen, hun spurgte ham om Navn og Herkomst og sagde, at Dagen i Forvejen var der redet fem Flokke Døde over Broen, „men ikke dundrede den mere under dem end under Dig alene, og ikke ser Du ud som en død Mand; hvorfor rider Du paa Vejen til Hel?“ „Jeg skal ride til Hel for at søge Balder op“, svarede Hermod; „har Du set noget til ham her paa Vejen?“ Hun sagde, at Balder var redet over Broen, og viste ham Vejen til Helhjem. Hermod red saa, til han kom til Ledet, der steg han af Hesten og spændte Gjorden fast om den, satte sig op igjen og gav den af Sporerne, og Hesten sprang saadan til, at den kom højt op over Ledet. Da Hermod var kommen til Hels Hal, stod han af og gik ind; han saa sin Broder Balder sidde i Højsædet derinde. Han blev der Natten over, og om Morgenen bad han Hel, om Balder maatte ride med ham hjem, og fortalte, hvor stor Sorg der var imellem Aserne. Hel sagde, at nu skulde det vise sig, om Balder var saa elsket, som Rygtet gik, „hvis Alt i Verden, levende og dødt, græder over ham, skal han komme tilbage til Aserne, men siger Nogen Nej, og vil ikke græde over ham, da skal han blive i Helhjem“. Saa gik Hermod, men Balder fulgte ham ud af Hallen og tog Ringen Drøpner og sendte Odin den til Amindelse, og Nanna sendte Frigg sit Slør og andre Gaver og til Fulla en Fingerring. Saa red Hermod tilbage til Asgaard og meldte Alt, hvad han havde set og hørt.

Nu sendte Aserne Bud ud over hele Verden for at bede Alt græde Balder ud af Helhjem, og Alt græd, Mennesker og Dyr, Jord og Stene, Træ og Malm. Men da Sendemændene vendte hjem og havde røgtet deres Ærinde vel, traf de i en Hule en Troldkvinde, som kaldte sig Thøkk. De bad hende græde Balder af Helhjem, men hun svarede:

„Thøkk begræder
med tørre Taarer
Balders Baalfærd.
Død eller levende,
lidet jeg ænser
Balder; han blive hos Hel!“

Og det tro de Fleste, at denne Troldkvinde har været Loke, der har voldet det meste Ondt blandt Aserne.

Men Loke slap ikke ustraffet fra sin Udaad. Da Guderne vare blevne saa vrede paa ham, som venteligt var, løb han bort og skjulte sig imellem Fjeldene. Han lavede sig et Hus med fire Døre, saa han kunde se til alle fire Verdenshjørner. Men tidt forvandlede han sig til en Lax og skjulte sig i den Fos, der hedder Franangers Fos, og pønsede paa, hvilken List Aserne vel kunde udtænke for at fange ham i Fossen. Saa satte han sig i Huset, tog Garn og knyttede det i Masker, og det blev det første Net. Men i det Samme saa han Aserne var nær, thi Odin havde set fra Lidskjalv, hvor han var; han sprang da strax op, kastede Nettet i Ilden, der brændte foran ham, og sprang ud i Aaen. Da Aserne kom til Huset, gik Kvaser, som var den viseste af dem alle, først ind, og da han saa Asken af Nettet, skjønnede han, at det maatte være et Redskab til at fange Fisk med, og det sagde han Aserne. De lavede da et Net efter det Mønster, de saa i Asken af det, Loke havde lavet, og da det var færdigt, gik de til Aaen og kastede det ud; Thor holdt i den ene Ende og alle Aserne i den anden, og saalunde trak de det. Men Loke svømmede foran og lagde sig imellem to Stene, saa Nettet gik hen over ham. Saa bandt de noget Tungt ved Nettet, for at det ikke anden Gang skulde gaa paa den Vis. Loke svømmede atter foran, men da han saa, at der var saa kort til Søen, sprang han over Nettet og løb op i Fossen. Nu havde Aserne set ham; de gik da atter op til Fossen og delte sig i to Flokke, men Thor vadede midt ud i Aaen. Nu saa Loke, at han kun havde to Kaar at vælge imellem; det ene var at springe ud i Søen, og det var livsfarligt, det andet var igjen at springe over Nettet, og det valgte han. Thor greb efter ham og fik fat i ham,

men han gled igjennem hans Haand, saa han først fik rigtig Hold paa ham ved Halen, og derfor er Laxen smal bagtil. Nu var Loke fangen og havde ingen Fred at vente. De foer med ham til en Hule, og der tog de tre flade Sten, som de satte paa Kant og borede Hul i, saa tog de Lokes Sønner Vale og Narve, Vale forvandlede de til en Ulv, og han sønderrev sin Broder. Med Narves Tarme bandt Aserne Loke over de tre Stene, saa der var en under Hærderne, en under Lænderne og en under Haserne, og Baandene forvandledes til Jern. Saa tog Skade en Edderorm og hængte den op over ham, saa at dens Edder kunde dryppe i hans Ansigt, men hans Hustru Sigyn staar hos og holder en Skaal under Edderdraaberne. Men naar Skaalen er fuld, og hun maa slaa den ud, drypper Edderen i hans Ansigt; da farer han saadan sammen, at Jorden skjælver derved, og det kalde Menneskene for Jordskjælv. Der ligger han bunden til den yderste Dag.

Om folkelig Læsning.

Af Mads Hansen.

Nu ere vi midt i de lange Vinteraftener. Saa have vi Tid til at læse, hvem der har Lyst dertil, og det kan være en meget god Maade at tilbringe Tiden paa; men den kan ogsaa være meget skadelig. Jeg har hørt en Mand, der var bleven et Offer for sine sanselige Lyster, sige, at det første, der drog ham ind paa Lastens Vej, var at han i sin tidlige Ungdom hørte saa megen letsindig og tvetydig Snak — og jeg tror, at hvad han sagde var sandt — men mon der ikke kan være lige saa mange Ulykkelige, for hvem den første Aarsag til et forspildt Liv findes i Læsning af slette Bøger; for det er netop det farlige ved disse, som det er ved forblommet, slibrig Tale, at det Onde fremstilles ikke som noget Ondt, men som noget lysteligt, som en morsom Leg, som en fin Nydelse, som den største menneskelige Frihed, der findes; og saa fristes og lokkes og drages den Unge, naar han hører eller læser sligt, hen derimod; Sindet ophidses og for Indbildningskraften danner der sig Billeder efter de modtagne Indtryk, og de ser saa yndige ud, at man higer og jager efter at se dem virkeliggjorte i Livet. Og naar det endelig naar sig, hvad har man saa? Tomhed, Slappelse og oftest tillige en rædsom Anger, et brændende Ønske, at kunne gjøre det Gjorte ugjort. I Middelalderens Digtning er dette træffende fremstillet i Sagn og Sange om Ellekvinder, der dansede under Taageslør paa de grønne Enge i maaneklare Nætter; de ere unge og dejlige at se til, og det synes som de svæve mere end de gaa, saa let og yndig er deres Gang; og saa spille og synge de saa forførerisk, at de let kunne daare Ungersvendens Hjerte. Det hænder da heller ikke saa sjeldent, at en rask Gut træder med dem i Dansen og forbinder sig med en af de Skjønne, men naar han vil hjemføre sin Brud er det kun en Elletrunte eller hun bagtil er hul som et Dejgtrug. Og vil han rive sig løs, da gaar det som det gik Hr. Oluf, om hvem der staar i en gammel Folkevise:

„Saa slog hun ham over hans Hærde god,
saa Slaget gjaldt i hans Hjerterod".

„Det skete før Dagen blev lys udi Gaard;
bleg laa Hr. Oluf paa sorten Baar".

Og i en anden gammel Vise fortæller en „fattig Ungersvend", at han lagde sig til at sove ved en Elvehøj, og da kom der tre Jomfruer, som først vilde lokke, og, da det ikke kunde batte, true ham til at blive hos sig.

Der bliver da budt ham Mjød at drikke af et Sølvdrikkehorn; men hans Søster, der er blandt Elvepigerne, altsaa en falden Kvinde, raader ham at lade Mjøden rinde ned ad Brystet, i Stedet for at drikke den. Det gjør han, og Elvepigerne tror alt at have vundet ham og klappede med deres Hænder; men da kommer Frelsen, og derom hedder det i Visen:

„Havde Gud ikke gjort min Lykke saa god,
at Hanen havde slaget med Vinge:
da var jeg dog kommen i Bjerget ned
alt til de Elvekvinder".

Hvad det er for et Hanegal der menes, er jo let at forstaa; det er Gudsrøsten i hans Ord, Daabspagten, der er rundet ham i Hu, og derfor bliver han frelst, saa han kan advare Andre og sige:

„Thi raader jeg hver en Dannesvend,
som rider sig ud at gilje:
han dvæle sig ikke under Elvehøj!
der havde jeg saa nær faret ilde".

Disse Billeder fra Middelalderens Folketro skildrer, som jeg i Korthed har søgt at vise, hvor fortryllende og tillokkende det Onde ser ud, og hvor hult og tomt dets hele Væsen i Grunden er. Saaledes er det ogsaa med de mange slette Bøger, der findes: de ere saa morsomme at læse, saa „spændende", som man kalder det, at man knap kan lægge dem tilside, før man naar Enden; Vantro, Usædelighed, Utroskab og alskens Laster fremstilles i et Lys, der blænder, saa Tingene se helt anderledes ud, end de i Virkeligheden ere. Saadan Læsning er som Gift, der er blandet med en sød Drik, eller som Duften af visse Blomster, der er saa yndig at indaande, men som bedøver Sanserne og skader Livet. Dette er især Tilfældet med mange af de saakaldte Romaner, der i vor Tid er en meget yndet Læsning, og fornemmelig de, der ere oversatte fra Fransk og Tydsk og som for en stor Del fylder Lejebibliothekerne og andre Laanebogsamlinger — altsaa let tilgængelige for Alle og Enhver og derfor farligst

for læselystne Mennesker, der ikke have Kjendskab nok til hvad der virkelig er god Læsning. Jeg kan ikke opregne alle saadanne fremmede Forfatteres Navne, de ere mange, og jeg kjender langtfra dem alle, endnu mindre deres Skrifter — der er iblandt dem kunstforstandige og højt dannede Mænd, der have en skarp Jagttagelsesevne og en fin Sans for Sjælelivets Bevægelser og for Maaden at fremstille deres Skildringer paa. Deres Bøger kan derfor ogsaa læses med en vis Interesse, der kan have sin Berettigelse; men den rene kristelige Grundtone, der gaar igjennem de fleste af vore nordiske Forfatteres Værker, mangler; man mærker strax, at disse smukt skrevne Bøger ere Fritænkeriets Fostre, og selv det, der ikke er ligefrem anstødeligt, det reneste, er derfor uden Kraft til at kunne løfte Læseren op til en højere Glæde, end Øjeblikkets Nydelse som i en luftig Elvedans. Andre skildre de urimeligste og utænkeligste Tildragelser, eller Mennesker, der slet ikke ere rigtige Mennesker, men saa onde som Djævle og saa rene som Engle, og atter Andre, som Paul de Kock og flere, skal være yderst letfærdige. Enkelte, gjør derimod ingen anden Skade, end at de ved en bestandig Søgen efter at være morsomme fordærve Folks gode Smag og nære den Lyst til at høre paa daarlig Pjat, der desværre er saare almindelig. Af danske Forfattere kan jeg, som godt er, kun nævne een, der er traadt i de letfærdige franske og tydske Digteres Spor, og det er Johannes Wildt; men hans Skrifter, især „den smukke Skoppige“, ere desværre en meget yndet Læsning for Folk, der mangler Smag og Evne til at dømme om, hvad der er godt og skjønt. Et eget Slags „Morskabslæsning“, som man ofte kalder det, har vi i nogle mindre Bøger, der bæres Landet rundt af vandrende Bogsælgere. Jeg mener langtfra de Skrifter, der udgives af „Udvalget til Folkeoplysningens Fremme“, som flere Gange ere omtalte her i Bladet og som senere ville blive nævnte blandt de gode Bøger; men de, jeg sigter til, udgaa for Størstedelen fra mindre agtede kjøbenhavnske Forlæggere, og indeholde i Reglen Fortællinger om en eller anden skrækkelig Begivenhed, eller ogsaa de ere til at „gjøre Grin“ med usle Vittigheder; men allesammen bære de Vidnesbyrd om at være fabrikerede paa Spekulation af Folk, der vil drage Fordel af deres Medmenneskers daarlige Smag eller deres Uvidenhed. Og det samme er Tilfældet med de Dyrlægebøger, Kogebøger o. s. v., der forhandles paa samme Maade og udgives af de samme Forlæggere. Ja man har endog gjort Folks enfoldige kristne Tro til Gjenstand for Spekulation, idet man laver mange Godtkjøbsskrifter, der skulle se ud som gudelige og alvorlige Bøger. Jeg har saaledes blandt flere Bøger af denne Slags engang set en Bønnebog, hvori der fandtes Formularer til næsten alle mulige Henvendelser til Vorherre; om det saa var for et tungnemt Barn, som ikke kan lære sin Lektie i Skolen, var der en afpasset Bøn. Det er baade til at le af og græde over. Jeg kunne ogsaa have Lyst til at tale et Ord om de mange Aviser og Blade, der fylder Folks Huse med daarlig Læsning, gaar fra Dør til Dør som Sladderkjærlinger og nærer sig af at fortælle Ulykkeshistorier om Mord, Tyveri, Brandstiftelse, Hoer, Bedrageri med meget mere, og saa i Tilgift opvarter med en sød Mundfuld i Form af Fortællinger og Romaner, alle Slags Mysterier, ligefra Paris's og Kjøbenhavns til den lille Herregaards, og Beretninger om Tyves og Kjæltringers Liv og Bedrifter — de stakkels Mennesker, der Dag for Dag bliver proppet med saadan raadden og vammel Kost! Det er sørgeligt at være Vidne til. Det eneste glædelige derved er at se, at den danske Natur er stærk, siden den ikke forlængst er bukket under, først af Mangel paa aandelig Næring og senere af Nydelsen af fordærvet Føde. Jeg kunde, som sagt, have Lyst til at tale længere og stærkere her om; men jeg vil vende Tanken hen paa noget lysteligere, og det er den store Rigdom af gode Bøger vi har og som vistnok mange af vore Læsere kjender, men som der uden Tvivl dog ogsaa er adskillige, som ikke har læst, og det er disse sidste, jeg især vil tale til og sige dem, at næst efter de gode Ord, vi høre Aandens Mænd tale i vore Forsamlinger, er der Intet, der saaledes kan glæde og styrke os, Intet der saaledes kan sprede Lys for os og udvide vort Syn, som Læsning af vore danske Digtere og mange andre gode Forfattere.

(Sluttes.)

Bognyt.

Bibelen i Billeder. Tohundrede og tredive Tegninger af Gustave Doré. Under dette Navn udkommer paa Fr. Wøldikes Forlag i Kjøbenhavn et overmaade smukt Billedværk, som er tegnet af den berømte franske Kunstner Doré. Enhver der ønsker at eje et omfangsrigt Sæt Billeder til sin Bibel, vil ikke kunne faa noget smukkere end det her bydes til en forholdsvis særdeles billig Pris, idet Værket udkommer i 23 Hefter, med 10 Billeder i hvert, til en Krone. Vi skulle ikke yderligere anbefale det fortrinlige Billedværk, men blot antyde, at hvor der er Evne og Villie dertil, ville Sogneraadene gjøre Lærerne og Børnene i Skolerne en stor Glæde, og give dem en Opmuntring, ved at anskaffe et Exemplar til Fordeling i Sognets Skoler, da det er en Kjendsgjerning, at gode store Billeder er et fortrinligt og i høj Grad opmuntrende Hjælpemiddel ved Undervisningen.

Husvennen har erhvervet et Billede af dette smukke Pragtværk til sine Læsere, der i medfølgende Tillægsbillede „Ruth“ vil se en Prøve af de fine Tegninger.

Brevvexling.

„En Ven af Husvennen“. Udgiveren har selv skrevet den spøgende Yttring S. 110 uden mindste Tanke om at lægge hverken Rige eller Fattige for Had, og beklager at en Ven af Bladet har kunnet opfatte det fra en anden end den spøgende Side.

Tillægsbillede.

Hermed følger Tillægsbilledet for Januar Fjerdingaar: **Ruth samler Ax.**

Den større Tegning „Niels Ebbesen og Grev Gert“, som var bestemt til Tillægsbillede for dette Fjerdingaar, kunde ikke naa at blive færdig i rette Tid, da den store Omhu, hvormed dette større Arbejde udføres, kræver mere Tid end paaregnet, hvorfor det maatte erstattes med ovennævnte smukke bibelske Billede.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

En Udaadsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

1.

Vestergaarden i Mølby var i gamle Dage udflyttet fra den egentlige By og laa lavere end denne. Den laa i Læ for de aakaldte Jonsbjerge, der var en Samling af Bakker med lyngkronede Toppe, medens frugtbart Agerland laa omkring og opad Bakkefoden. Gaardens meste Agermark strakte sig dog mod Syd og var temmelig lavtliggende. Langstrakte og smalle Sige og Sivkjær snoede sig omkring imellem lave og lerede Banker. Gaarden var skyldsat for sex Tønder Hartkorn og havde et forholdsvis meget stort Jordtilliggende af ret god Beskaffenhed.

Rasmus, som i sin Tid boede der i Gaarden, sad dog i smaa Vilkaar. Han havde megen Gjæld og kunde ikke magte at faa det forsømte Avlsbrug sat i bedre Skik. Han levede da heller ikke ret længe. Ved sin Død efterlod han sig en Enke, der hed Dorthea, og en liden Søn, der hed Kjæld. Enken var henved tredive Aar og var en blid og kjøn Kone; der fattedes ikke Bejlere til hende, og hun var jo ogsaa omtrent nødt til at gifte sig igjen, hvis hun vilde blive ved at besidde Gaarden.

Hun var nok ikke begavet med nogen usædvanlig stor Kløgt; men hun skjønnede godt nok, at skulde de forfaldne Sager bringes paa Fode, saa maatte den Brudgom, hun skulde vælge, medbringe baade Dygtighed og Penge. Blandt sine Bejlere valgte hun da Jens Pedersen, der var fra — ja, hvor fra? — Navnet mindes jeg for Øjeblikket ikke; men han var temmelig langt borte fra. Imidlertid vidste man, at han besad de ovenomtalte Goder i antageligt Maal. Desuden var han et frisk, stærkt Menneske, der saa ganske godt ud og omtrent var paa Alder med Dorthea.

Nogle syntes, han var saadan en smuk Mand; Andre syntes det ikke — det er som bekjendt en Smagssag. Han var høj og stærkbygget. Hovedet med det sorte Haar og Kindskæg bar han højt og dristigt; Ansigtet var ikke aldeles regelmæssigt af Form, men sundt og rødmusset af Farve. Han havde en stor uskjøn Mund og smaa, lumske, lurende Øjne, der sade dybt inde under de buskede Øjnbryn. Hænderne og Fødderne vare store og stærke, og de lange, svingende Arme syntes ideligt at kræve mere Plads til at røre sig i.

Jens Vestergaard, som han kaldtes, efter at han var bleven gift med Enken, medbragte en klækkelig Pengesum, og med stor Driftighed tog han fat paa at oprette, hvad der kunde være forsømt. Et af de første Arbejder, han personlig tog sig for, var at banke begge Tjenestekarlene, og denne Idræt gjentog han oftere; thi han var ligesaa haardsindet, som han var driftig, og Alt skulde bøje sig for ham, enten med det Gode eller med det Onde. Ogsaa mod Hustruen og Stedsønnen var han haard nok; men Dorthea var saa frygtsom og føjelig, at han ikke behøvede at banke hende; hun havde Tugtelse nok i et Ord eller et Øjekast. Mellem Ægtefolkene gik det derfor taaleligt fredeligt. De fik sig med Tiden en Søn, der kom til at hedde Rasmus efter Konens første Mand, og til denne sin Søn nærede Jens megen Kjærlighed og store Forhaabninger, medens Kjæld i sin værdige Stedfaders Øjne var et sandt Kvæghøved.

Manden var snu og klog i sine egne Tanker; men i mange Retninger var han højst uvidende. Han kunde stave sig igjennem et Brevskab eller en Side af en Bog; dog han gjorde det højst nødigt; thi det Krimskrams, sagde han, kan være godt nok for Folk, der ikke du til Andet. Præg og Tal paa de forskjellige Myntsorter var for ham den mest opbyggelige Læsning; men han havde faaet en Tanke om, at Ens Domsbreve og Gjældsbreve og Skigt kunde staa i meget nær Forbindelse der med, og i Tydningen af slige Brevskaber havde han derfor ogsaa søgt at skaffe sig en, som han troede, udtømmende Færdighed.

Førend han overtog nogen fuldstændig bindende Forpligtelse mod Vestergaarden og dens Ejerinde, havde han da ogsaa ved egen og ved Andres Hjælp gjennempløjet Skjøde og Skiftebrev og andre Papirer, der vedrørte Ejendommen. Han havde afvejet dennes Værd mod dens Forpligtelser og derefter gjort sine Overslag, som han fandt tilfredsstillende. Jens var ikke nogen elskovssyg Bejler. Ak nej! Saadan var han ikke; dog han syntes ganske godt om Dorthea, og da han havde regnet efter og fundet Regningen rigtig, kunde han jo gjerne stille sig mere forelsket an, end han var.

Men Juleaften kom som bekjendt bag paa Kjællingen, og da Alt var klappet og klart, kom der en Historie bag paa Jens Pedersen, som han aldrig havde tænkt paa.

Enken havde sin afdøde Mands thinglæste Skjøde, der hjemlede Besiddelsen af Vestergaarden med Jorder og Bygninger og alt Tilbehør. Ved Siden deraf var der thinghævdede Gjældsposter, og der var en lille Arvesum til Stedsønnen, og der var Klatgjæld. Alt dette havde han forlangt Oplysning om, og Oplysningen var givet ham uden Svig og Forbehold, saa den Sag var aldeles paa det Rene; men at der var Noget i Verden, som hed Kirke- og Kongetiende, det stod der Intet om i Skjødet eller i Gjældsbrevene, og det havde Ingen omtalt til ham, hvilket syntes ham en lumpen Fortielse, da han siden blev mindet om Sagen.

Enhver fornuftig Mand, som kjendte Noget til slige Sager, maatte nu rigtignok vide, at naar Tienden ikke stod nævnt i Skjødet, var det, fordi den som en selvstændig Ejendom ikke var indkjøbt til Gaarden. Det vidste Jens endelig ogsaa nok, han havde bare ikke tænkt paa det, og saa knurrede han paa sin Kone, som om hun med Villie havde fordulgt denne Sag for ham. Hun kom imidlertid med sit ofte gjentagne: „Herregud! Det forstaar jeg mig jo ikke paa, og jeg troede Du vidste det". Nu vendte al hans Vrede sig mod Tiendeejeren, fordi — fordi — han var Tiendeejer.

Og havde denne endda været en rig Herremand eller en anden mægtig Person, saa kunde Tingen været, hvad den var; thi overfor de Mægtige kunde Jens godt være myg og medgjørlig. Men det skulde nu være saa uhyggeligt, at Tiendeejeren var en fattig, skrøbelig og enfoldig Mand, Lars Lejel, der boede tilleje ovre i Krogbjerg Enghus og levede af at dyrke sin lille lejede Huslod og saa af Vestergaardens Tiender, som hans afdøde Hustrus Fader engang i Fortiden havde tilkjøbt sig for en Ubetydelighed. Der var ikke engang oprettet nogen Tiendeakkord. Lars Lejel og Rasmus plejede at enes om Afgiften for et Aar ad Gangen. Jens Pedersen var ikke saadan at komme tilrette med, og saa maatte Tienden ydes i Kjærven, og det var en bitter Pille for Jens, at han, den stormægtige Gaardejer, i Høstens Tid ikke turde kjøre et Læs Korn i Hus, inden der var sendt Bud efter den ringe Husmand, og han var kommen og havde udtaget sin Del, som da Gaardmanden maatte lade kjøre over til Enghuset. Og saa vilde ovenikjøbet Husmanden have at vide, og havde Ret til at faa at vide, hvormange Grise, Gæslinger, Kalve og Føl, der hvert Aar lagdes til i Vestergaarden. Og han skulde have sin Afgift af det Altsammen.

„Hvorfor Pokker sælger Du ikke de lumpne Tiender?" sagde Jens til Husmanden. „Jeg vil kjøbe dem, og Du har Brug for Pengene".

„Det har jeg jo rigtignok", sagde Lars; „men jeg vil ikke sælge dem. De vare min Kones Ejendom, og de skulle tilhøre min lille Martha".

„Gid Troldene vilde tage Din lille Martha! Jeg synes, det var en hel Del bedre, om Du fik en Pengesum og satte fast til hende til hun blev stor".

„Jeg er ikke vis paa, at jeg kunde skaane en Pengesum, om der var en saadan at tage af. Tienderne ere en fast Ejendom, der ikke saadan kan optages. Vil Martha, naar hun bliver stor, heller have en Medgift i Penge, saa kan hun selv sælge Tienden. Den vil altid være af Værdi".

Dette Forsæt havde Lars Lejel præget sig saa fast i Hovedet, at han ikke lod sig rokke derfra, og saa var der jo Intet at gjøre derved. Men Jens Vestergaard fandt, at Fattigfolk slet ikke havde Lov til at nære saadanne Tanker, især naar de medførte som nødvendig Forudsætning, at han, Jens, skulde vedblive at yde Tiendeafgift og engang overlade sin stolte og rige Gaard til sin Søn, Rasmus, med uindløste Tiender.

Og en stolt og rig Gaard blev Vestergaarden til under Jenses Hænder, og hans Driftighed vilde været al Ære værd, selv om den havde gaaet mindre vidt. Han var omsigtig og klog, nærig og egennyttig i Handel, Vandel og Avlsbrug. Sine egne betydelige Kræfter skaanede han ikke. Han kunde tærske en Trave Rug og tillige banke en eller to Tjenestekarle om Vintermorgenen, før han spiste sin Davre. Han behøvede mindre Søvn end en Lærke, og i den travleste Sommertid var han mangen Nat slet ikke i Seng, men blundede kun nogle Øjeblikke udstrakt paa en Bænk eller et Ladegulv. Tyendet skulde holde Skridt med ham. Karle med Dygtighed og Selvstændighed kunde han rigtignok ikke have i Tjeneste, men saa hjalp han sig med opvoxende, oftest

fattige og forsvarsløse Knøse, som han saa drev frem i Arbejdet med Stød, Slag og onde Ord og anstrængte over Evne, saa at mere end et ungt Menneske tilsatte sin Førlighed i hans Brød. Idelig og altid fandt der Tjenesteskifte Sted i Gaarden. En Tjenestekarl, der hed Morten Rævstrup, som rigtignok var et daarligt Menneske, dreves endog saa vidt, at han hængte sig selv i Gaardens Lade. Stedsønnen, der jo ikke kunde flytte bort, havde det ingenlunde godt i sit Hjem. Jens sagde, han var et Fæ, og der var andre Folk som mente, at Stedfaderen havde banket ham Forstanden ud af Hovedet. Men ingen af Delene var sandt. Kjæld var noget forkuet og noget pjaltet; men havde ganske gode Evner og blev med Tiden til en vakker Knøs. Han var heller ikke uden Beskyttelse; thi engang havde Dorthea taget sig sammen og alvorligt fortalt sin Mand, at hvis han oftere mishandlede Drengen, saa vilde det være forbi med deres Samliv. Siden blev Kjæld saa temmelig i Ro; men Jens fattede et grundigt Nag til ham, der aldrig udslukkedes.

Og Drengen nærede for sin Stedfader en grulig Rædsel, der skrev sig fra en skummel Begivenhed, hvortil Kjæld havde været eneste Vidne. Han havde været ifærd med at fortælle Sagen for sin Moder; dog hun havde afbrudt ham, paastaaet at han havde drømt, men derhos bedet ham, for Guds Skyld, aldrig at omtale det til noget Menneske. Han havde da ogsaa fortiet Tildragelsen, men havde ikke kunnet glemme den, om han havde villet.

Medens vi ere ved at omtale Huslivet i Vestergaarden, kan det med det Samme meddeles, at Rasmus, der var nogle Aar yngre end Kjæld, tegnede til at blive en brav Knøs og havde i al Fald gode Anlæg; men han var sin Faders Yndling, og Jens Vestergaard stræbte at oplære ham i sine egne Veje, hvilket kanske ikke var saa heldigt, som det kunde være.

Det blev sagt, at Jens kunde være føjelig og medgjørlig overfor de Mægtige, og saaledes var han for den Sags Skyld ogsaa mod ligestillede Jævnlige. Han vilde mele sin Kage, hvor han kunde; men naar man i den Retning var paa sin Post, kunde Naboen og Andre godt komme tilrette med ham. Hans overlegne Driftighed og den stærke Fremgang i Velstand, skaffede ham Anseelse, og i mangt et Samlag førte han det store Ord. Der forkyndte han saadanne Lærdomme som, at Enhver var Tyv i sin Næring, at Ingen var fattig uden sin egen Skyld, og at de Fattige vare at sætte i Lighed med et Slags Maddiker, der vilde æde Kjødet af Gaardmændenes Krop, medens andre Samfundsklasser vare som Vandbier, der aad Honningen uden at arbejde. Ved slige Lejligheder endte han gjerne med at omtale Lars Lejel, der tog Tiende paa hans Mark og derfor var halv Maddike og halv Vandbi.

Thi der var ligesom en Vredens Engel, der forfulgte Jens Pedersen og ramte ham gjennem det, der var hans Glæde og Stolthed: Det stigende Udbytte af hans Gaard og hans voxende Rigdom. Af alt det, han med Ret og Uret skrabede sammen, skulde den forhadte Stedsøn en Gang nyde sin Del, og af hans veldyrkede Jorders flerdobbelt øgede Udbytte øgedes i samme Grad Lars Lejels Indtægt, skjøndt Husmanden ikke rørte en Finger for at medvirke til Forøgelsen. Ganske vist var deri noget unaturligt; men Tingen var den Gang aldeles lovlig, og Loven maa være Rettesnor for Alle, saalænge den er Lov. Jens kunde dog ikke finde sig i det, og han lagde an paa at drille og plage Husmanden paa alle Maader, dels for at hævne sig og dels for at gjøre ham kjed af sin Tiende. Der var Noget, som kaldtes Tiendesvig, og den øvede han paa enhver tænkelig Maade. I Høsttiden bortkjørte han Korn i Læssevis og skjulte det i Bakkekløfterne oppe paa Jonsbjerg eller stuvede det bort i Stuer og paa Loft, indtil Tiendeejeren havde været der og fuldbragt sin Tælling og taget sin Del. Til andre Tider bandt han Halmviske med en Smule Straakorn udenom og satte dem, hvor Tienden efter Tallet kunde formodes at blive taget. Han havde ofte mere Umage dermed, end den vundne Fordel var værd; dog saa havde han tillige Fornøjelsen af at bedrage Lars.

Men der kom en Tid, da Tiendesvig næsten blev umulig. Den ikke synderlig kløgtige Husmand havde faaet et forunderligt Greb paa at opdage ethvert Kneb, der var øvet. Og saa medbragte han i Lommen en Opskrift, som han nu og da raadførte sig med, og han vidste da paa en Prik, hvormange Traver Korn, der var høstet af hvert Slags paa Vestergaardens Jorder. Det var tydeligt, at Jens husede en Forræder i sin egen Lejr; men han kunde ikke opdage hvem det var; thi at han skiftede Tjenestefolk, hjalp ikke det Mindste.

Han lagde sig efter en anden Krigsførelse, idet han nægtede at svare Tiende snart af Gæslinger og Grise, snart af Boghvede og Andet, og han fik Lars indviklet i flere Retssager. De kostede Penge, som den fattige Mand havde ondt ved at skaffe; men Jens, der stadigt tabte Sagerne, maatte endnu stærkere punge ud, og det var ubehageligt nok. Dertil kom, at hans Sagfører blev kjed af Brøvlet og sagde til ham: „Troer De, at en Prokurator er til blot for at hitte paa Kroglove til at forlænge uretfærdige Sager, der dog ikke kunne vindes".

„Jeg troede, at naar jeg betaler—"

„Saa det troede De! Men jeg kan fortælle Dem, at en Prokurator har ogsaa Ære i Livet. Og som jeg hører, er Deres Modpart ikke alene en fattig Mand, men han er ogsaa tungsindig og gaar og er nærved at ærgre sig tildøde over Deres Forfølgelser. Kort sagt! De maa søge Dem en anden Sagfører. Jeg vil ikke have Mere med Dem at gjøre".

Jens sundede sig lidt paa det, saa gik han ud og opsøgte Lars Lejel, med hvem han den Dag skulde havt

en Sag i Retten. Jens tilbød Forlig, og Husmanden gik glad og gjerne ind paa Tilbudet og lod sig frasnakke fem Rigsdaler, som Gaardmanden skulde have for at lade Trætten falde. Men saa fik de sig ogsaa en god Taar at drikke sammen, og fra den Dag af skulde de være Perlevenner.

(Fortsættes.)

Jagthistorier.

Af Bx. H.

2. Paa Sneppejagt.

Som jeg sagde: Jagt er en Videnskab, der ikke læres ved at hænge over Bøgerne; men nu havde Bruhn engang læst noget om, hvordan man drev Sneppejagt dernede i „das große Vaterland"; og han var saa begejstret som en Tydsker for denne Fremgangsmaade og lod os ingen Ro, førend vi lovede at tage med ud i Skoven for at gjøre en Prøve. Det var en stille Maaneskinsnat i Marts Maaned, da vi droge ud til Skoven. Bruhn, der naturligvis maatte være Fører, anviste os hver en aaben Plads med enkeltstaaende Træer. Der skulde vi staa rolige, lænede op til en Stamme og vente paa Dagningen og paa, at Snepperne skulde komme flyvende, saa skulde vi naturligvis skyde dem. Det sidste var overmaade simpelt; det gjaldt bare om, at Snepperne vilde komme og lade sig skyde, ligesom i det berømte „Slaraffenland", hvor stegte Duer flyve ind i Munden paa En, saasnart man gaber efter dem. Møller og jeg tvivlede dog meget om, at Snepperne vilde være lige saa længselsfulde efter at blive skudte, som disse Duer efter at blive spiste.

„Det er noget tydsk Vrøvl, det Hele!" sagde Møller. „Hvorfor skulde Snepperne just komme her? Og i hvert Fald er det noget Lumskeri og ingen Fremgangsmaade for ærlige Jægere; thi man skal ogsaa gjøre Dyrene deres Ret. Lad os hellere afsøge Skoven, for er der ingen Snepper, saa er der Ræve!"

Men Møller maatte lystre, og saa stode vi da rolige enhver paa sin Post, overladte til vore egne Tanker; thi vi vare for langt fra hinanden til at holde Snak, og det var desuden strengeligen forbudt.

Der gik en Time, der gik to. Det begyndte at dages en Smule i Øster, men Snepperne mærkede jeg ikke noget til. Det var lidt koldt; men ellers et rart og stille Vejr. Jeg blev kjed af at staa, hyllede mig godt ind i min Overfrakke, lagde Bøssen fra mig, og satte mig ned under Træet paa en gammel Stub. Hvor det var stille rundt omkring mig! Det var som hele Jorden slumrede i evig Fred og Ro, som om al Slid og Slæb, Strid og Kamp var forsvunden! Det milde, sølvklare Maanelys skød sig ind mellem de bladløse Træer, og frembragte et forunderligt Spil mellem Lys og Skygge, og alle Træer rakte deres krogede Arme opad mod den rene Himmel i stille Glæde. Saa begyndte det at fløjte og kviddre sagte, snart hist, snart her, en Ræv bjæffede i det Fjerne, det raslede i de tørre Blade, det var en Væsel eller maaske kun en Frø; en lille Fugl flagrede med Vingerne og flyttede sig over paa en anden Gren; saa var det stille en Tid, og derpaa rørte Livet sig atter, altid stærkere og stærkere eftersom Lysskjæret i Øster tog til og Maanen blegnede.

En forkert Sneppe.

Naa ja! jeg gabede et Par Gange, lukkede Øjnene og faldt i Søvn. Da drømte jeg, at Bruhn kom ridende i flyvende Fart paa Sjanko. Han var i Dragonuniform, havde Sadel og Bidsel paa Hunden, Sabelen ved Siden og en Jagtbøsse i Haanden: „Er det ikke en prægtig Karl, hva'?" sagde han og nikkede til mig, medens han gav Hunden Sporerne og satte over et Træ. Da kom der noget sort flyvende henover Trætoppene, det blev større og større, indtil det saa ud som en Bjørn med mægtige Vinger. „Der har vi Sneppen!" sagde Bruhn, lagde Bøssen til Kinden og skød. „Bum — bum!" lød det i det samme, og jeg foer op, for det var ingen Drøm, det var virkelig Bruhn, der skød, og nu raabte han ovenikjøbet et fornøjet Hurra, for at meddele os sit Held.

Jeg sprang afsted hen til ham, og Møller kom fra den anden Side.

„Fik Du den!" siger vi begge paa en Gang.

Men Bruhn svarer ikke. Han skubber Hatten lidt tilside og river sig i Haaret, medens han betragter

Fuglen, som Sjanko nok saa triumferende præsenterer ham.

„En Sneppe!" siger Møller; „men hvor er Næbet?" Han tager den fra Hunden og holder den hen imod mig. „Ja sikken mærkværdig Sneppe, den har baade Ører og Haar!" Og saa stak vi i at le, medens Bruhn vendte os Ryggen og ladede paany; for det var ingen Sneppe, men en stor Flaggermus.

„Nu lader vi Snepperne flyve, baade dem, der hører til Fuglene og dem, der hører til Pattedyrene," sagde Møller; „men jeg har lagt Mærke til, at en Ræv lusker om hist henne i Krattet; lad os prøve, om vi ikke kan nappe ham!" og saa fik vi Rævehagl i Bøsserne.

Det var imens bleven Dag.

Møller og jeg gik ind i Krattet for at jage Ræven ud, og Bruhn fik Post udenfor ved Vejen for at tage imod den. Vi vare den snart paa Spor, og den trak lige ud ad den Kant, hvor Bruhn stod, saa vi tvivlede ikke om, at den vilde falde; for Bruhn skød godt, især naar han var lidt ærgerlig.

Naa, der faldt et Skud, og vi skyndte os frem.

„Fik Du den?" raabte vi atter.

„Ja gu fik jeg den!" svarede han og fremviste triumferende en — Sneppe, og denne Gang er den ægte, da skal I ikke gjøre Nar ad mig!"

„Men Ræven, Ræven!" siger Møller.

„Ja den tog Pokker ved!" svarer han. „Jeg skød lige hen over den, og den blev saa forskrækket, at den rendte som om den var gal lige ned ad Vejen med alle tre Hunde i Hælene. Hør! den er ikke langt borte endnu!"

„Men hvorfor skød Du den ikke, den kom jo lige ud imod Dig!" sagde jeg.

„Aa, jeg stod her og var saa ærgerlig over den Fejltagelse med Flaggermusen og forbandede af mit ganske Hjerte den Tydsker, der havde skrevet det Sludder!" siger han; „saa ser jeg over Træerne og tænker, om det dog ikke alligevel skulde være muligt, og sandelig, der kommer en Sneppe aldeles saaledes, som den skulde komme. Jeg kaster Bøssen til Kinden og brænder løs, saa den dratter lige ned som en moden Pære; men just i dette Øjeblik springer Mikkel ud af Buskene foran mig og farer ned ad Vejen. Ja saa fik jeg da alligevel Ret!"

I Baghold.

„En hel Ladning Rævehagl i en Sneppe;" siger Møller, „den er dejlig mør, for den er ganske smaddret. Velbekomme! Lad os saa se at faa fat paa Ræven; jeg kan høre paa Hundene, at den staar fast dernede et Sted!"

Vi skyndte os ud af Skoven. Dernede i Dalen laa et Par smaa forfaldne Huse og op ad den ene laa en Stak gammelt Halm. De to Hunde sprang gjøende omkring Huset, og Sjanko var ifærd med at klattre op ad Halmstakken, for oppe paa Rygningen af Huset sad Hr. Mikkel nok saa stolt og saa sig omkring. Da han saa os, gjorde han en hurtig Vending frem og tilbage, men da han ikke fandt det raadeligt at springe ned, lagde han sig ved Skorstenspiben, hvoraf kun den ene Side ragede op over Taget.

Vi lagde an paa ham. Han løftede Hovedet og skulede til os, og saa var han borte. I samme Øjeblik kom Sjanko farende hen ad Huset, standsede ved Skorstenen stak Hovedet ned og halsede af alle Kræfter.

„Nej nu har jeg aldrig i mine Levedage kjendt Mage!" udbrød Møller, „den gik min Sandten ned i Skorstenen!"

Folkene i Huset havde mærket, at der var noget usædvanlig paa Færde og vare derfor komne op; men da vi forklarede dem, at Ræven var i Skorstenen, vilde de paa ingen Maade tro det. Vi fik saa Lov til at gaa ind i Kjøkkenet og kigge op i Skorstenen. Ja ganske rigtig! der sad Mikkel paa Sodbænken og gloede ad os, medens Sjanko øverst oppe stak Hovedet ind og gav Hals.

„Naa skyd nu, Bruhn!" sagde Møller, „Du har havt Modgang idag, og derfor skal Du have Æren af, at have skudt en Ræv i en Skorsten!"

Bruhn skød, og Ræven faldt ned paa Arnestedet. Den gav et Spjat, og saa var den død.

Saa sagde vi Farvel og Tak. Bruhn tog Ræven i Halen og smed den over Skulderen og saa gik vi hjemad, snakkende om denne mærkværdige Tildragelse. Men da vi vare komne midt ind i Skoven gav Bruhn pludselig et Brøl og et Spring, slap Ræven, og greb sig med begge Hænder bag paa — og Ræven foer ind i Krattet og var borte. Den var atter kommen til Live, som det saa tidt hændes med Ræve, havde bidt ham og var saaledes sluppen. Og vi fik den heller ikke mere, skjøndt vi strejfede omkring en Timestid. Den var gaaet i Graven og vi kunde ikke jage den op, da vi ingen Gravhunde havde med.

Om folkelig Læsning.

Af Mads Hansen.

(Sluttet.)

Jeg vil først nævne de historiske Skrifter, og blandt disse skal Grundtvigs Oversættelser af Saxe Runemesters „Danmarks Krønike" og Snorre Sturlesons „Norges Konge-Krønike" have første Plads. Hvis nogen undrer sig over at disse Skrifter, der handle om Nordens Historie, er oversatte fra et fremmed Sprog, da skal jeg blot tilføje, at den først nævnte oprindelig er skreven paa Latin i de Tider, da næsten ingen her i Landet skrev sit Modersmaal, og den anden var fra først af skreven paa Islandsk. Desuden har vi en udmærket god Folkebog i Fr. Barfods „Fortællinger af Fædrelandets Historie" og de i denne Tid udkomne „Billeder af Nordens Historie". Og i Række hermed vil jeg nævne tre mindre Bøger af Birkedal „En folkelig Julegave" Nr. 1, 2 og 3, den sidste tillige med Titel „Danske Syn og Minder", hvori Forfatteren paa en djærv og ægte folkelig dansk Maade udlægger Nordens Gudelære, der allerede for en Del er fortalt i dette Blad, saa man faar at se, at det vore Forfædre troede og holdt helligt, var mere end nogle opdigtede Fabler og Eventyr, at det var Livets store Gaader de grundede paa at løse, og at der i disse Sagn om Aser og Asynjer, om Alfer og Dværge, om Jætter og Trolde, ligger skjult de dybeste og de højeste Tanker, noget Naturfolk paa Jorden har tænkt, om den stadige Kamp mellem det Onde og det Gode, Troen paa at det Gode evig skal sejre, Troen paa en usynlig Gud, der ved Tidernes Ende skal aabenbares og holde Dom over Alle — Troen paa, at der udenfor denne jordiske Tilværelse er aandelige Magter, der gribe ind i det vi kalde Begivenhederne og som i Grunden ere de ledende og styrende Kræfter. Og ved Siden heraf viser han hen til flere af de Sagn, der ere os overleverede fra Hedenold, og gjør os opmærksomme paa, at Folkets Liv i hine Tider stod i nøjeste Overensstemmelse med det de troede, saa at de turde leve og dø derpaa.

I nær Forbindelse med Fædrelandets Historie staar den fædrelandshistoriske Digtning, det er, Fortællinger fra svundne Tider, der ere lagte til Grund for en udførligere digterisk Behandling, udsmykkede og tillæmpede efter Digternes Syn paa Begivenhederne og Tidsalderen, saa at langtfra alle enkelte Træk maa tages som historiske Kjendsgjerninger, men som til Gjengjæld fremstiller Livet og Personerne i et klarere Lys end den nøgne Historie kan give os. Af saadanne Skrifter have vi Ingemanns fire historiske Romaner „Valdemar Sejer", „Erik Menveds Barndom", „Kong Erik og de Fredløse" og „Prins Otto af Danmark". Det er Folkevisens Beretninger, der i Særdeleshed ligger til Grund for disse Fortællinger, som i mange Aar vil staa i første Række af vore nordiske Folkebøger. Den varme Fædrelandskjærlighed, der strømmer Læserne imøde, det muntre Lune, den Friskhed og rene Tone, der gaar igjennem disse Værker, gjør dem til kjære Gæster i alle de Huse, hvor de kommer, og der er Mænd og Kvinder i hundredetal, som ville erkjende, at ved disse Bøger er den folkelige Følelse, Kjærlighed til Fædrelandet og til vore skjønne Minder, vaagnede hos dem. Nærmest herved vil jeg sætte H. F. Ewalds og Carit Etlars Skrifter, der ligeledes for Størstedelen ere grundede paa Historie, Sagn og andre Overleveringer fra Fortiden. Af Evalds Skrifter udmærker sig især „Den skotske Kvinde paa Tjele" ved en tro [illegible]engivelse af den Tidsalder den omhandler (ved Reformationens Indførelse), ikke blot hvad Folkets daglige Sædvaner og Levevis, saavel hos Bonde som hos Herremænd og Klosterbroder, angaar, men ogsaa ved den klare Fremstilling af Datidens Tænkemaade og de forskjellige Aandsretningers Brydninger. Og af Carit Etlars Fortællinger er „Gjøngehøvdingen" en af de mest tiltalende og underholdende ved Skildringen af Hovedpersonernes Mod og Snildhed og ved de mange eventyrlige Bedrifter de udførte i Krigen under Frederik den Tredie, før og under Kjøbenhavns Belejring. Heraf følger dog ikke, at de mange andre Forællinger, som disse Mænd have skrevet, ikke er værd at læse, tvertimod, alt hvad de have ydet, fortjener Paaskjønnelse og bør kjendes i alle danske Huse. Vi har desuden en Mængde fædrelandshistoriske Fortællinger af P. P. (Rumohr) „Grevens Fejde", „Niels Juel", „Tordenskjold" og „Historiske Billeder fra Christian den Fjerdes Tid" af Hauch „Vilhelm Zabern" m. fl., af Rumohr „Jakob Dannefærd", af T. A. Becker „Claus Limbæk den yngre", „Bondekrigen" m. fl.

Af Folkesagn og Eventyr have vi rige Samlinger i Thieles „Folkesagn", Svend Grundtvigs „gamle danske Minder", Carl Andersens „Islandske Folkesagn"; Asbjørnsens „Norske Huldreeventyr og

Folkesagn", og med Hensyn til den nyere Eventyrdigtning har H. C. Andersen givet os en Skat, som intet Folk i den hele Verden har Mage til.

I de sidste Aar er ved Udvalget til Folkeoplysningens Fremme paabegyndt Udgivelsen af forskjellige Smaaskrifter, der alle egne sig til Folkelæsning og som ere meget billige. De sælges foruden i Boghandelen af vandrende Bogsælgere og kjendes fra de foran omtalte værdiløse og skadelige Bøger ved, at der paa Titelbladet af dem alle findes et Billede af Frihedsstøtten paa Kjøbenhavns Vesterbro.

Og saa har vi en stor Mængde Skildringer af Folkets Liv, Hverdagshistorier. De begynde med St. St. Blichers Noveller og fortsættes af C. A. Thyregod — hvis Skrifter have været anmeldte her i dette Blad — af Anton Nielsen, Hother Tolderlund (Dr. H.), Thomas Lange, Budde, Knud Skytte, Beatus Dodt og flere, hvoraf de fleste ere kjendte for „Husvennens" Læsere af deres Smaafortællinger her i Bladet. Det vil være for vidtløftigt at nævne alle de gode Bøger, disse Mænd have givet os, hver for sig, men Forfatternes Navne ere Borgen for, at det er god sund og som oftest tillige værdifuld Læsning, der bydes. Fra Norge have vi ligeledes en Mængde vakre Fortællinger af Bjørnstjerne Bjørnson, Jonas Lie, Ivar Ring, Kristoffer Janson og Magdalene Thoresen, der læses ligesaa let af Danske som vore egne Bøger, da vi have fælles Skriftsprog sammen med Normændene.

Vor Skuespil-Digtning begynder med Holberg. Hans Komedier, „den danske Skueplads", er noget af det morsomste man kan faa at læse. Flere af disse Skuespil ville have Betydning saalænge Danmark er til; det var ved dem at Holberg slog de første mægtige Slag til alt det fremmede udenlandske Væsen, som var trængt herind, saavelsom til mange andre Daarskaber, vi endnu den Dag idag have at kæmpe imod. Jeg vil blot henvise til „Erasmus Montanus", „den politiske Kandestøber", „Jeppe paa Bjerget", „den Stundesløse" og „Julestuen" (alle udgivne paa ny af ovennævnte „Udvalg til Folkeoplysningens Fremme") — disse Skuespil vil enhver have Fornøjelse af at kjende; ligesaa Ohlenschlægers Tragedier (Sørgespil), hvortil Digteren paa en enkelt Undtagelse nær har hentet Emnet fra Nordens Historie, især Sagnhistorien. Men der skal en vis Udvikling til at kunne læse Ohlenschlæger med Glæde og saaledes at man rigtig kan have Gavn deraf, saa hans Bøger maa helst gjemmes til man har hørt og læst en Del andre gode Skrifter, som de jeg foran har henledet Opmærksomheden paa. Senere har Normændene Bjørnstjerne Bjørnson og Henrik Ibsen skrevet flere smukke historiske Skuespil, den førstnævnte t. Ex. „Kong Sverre" og „Mellem Slagene" og den sidstnævnte „Kongsemnerne". Ibsens „Brand" og „Per Gynt" have ligeledes fundet stor Anerkjendelse. Hvad denne Art Digtning angaar, skal jeg endnu kun minde om Hostrups Komedier, der uden Tvivl er det bedste, den nyere Tid har frembragt i denne Retning, og som ere saa livfulde og saa træffende i Karakterskildringerne, at man kan være vis paa at faa en rigtig forfriskende Latter ved at læse dem eller høre dem forelæse af en, der læser godt.

Endnu staar tilbage at omtale den episke Digtning (Fortællinger i bunden Stil). Heraf have vi to dejlige historiske Digte af Ingemann, der følger i Række med hans historiske Romaner, nemlig „Valdemar den Store" og „Dronning Margrethe", samt af Paludan-Müller „Adam Homo", af Christian Winther „Hjortens Flugt" og af H. P. Holst „den lille Hornblæser", som især egne sig til Folkelæsning, saavelsom endel mindre Digte, der for det meste findes spredte hist og her i Forfatterens egne Skrifter. De bedste af vore fortællende Digte, der egner sig for Sang, have Højskolelærerne Schrøder og Nutzhorn samlet i en billig Udgave: „Historiske Sange", ligesom J. Nørregaard og Baagø have udgivet en tilsvarende Samling af Fædrelands- og Folkesange. Efterhaanden som man kommer videre maa Ohlenschlægers „Alladdin" og „Nordens Guder", samt hans „Frodes Drapa", „Helges Eventyr", „Yrsa" og „Rolf Krake", der hører med til den store Digters bedste Arbejder, læses.

Af den fremmede Literatur staa de Bøger, der ere oversatte fra engelsk, højest, og flere af Englands bekjendte Digtere, som Walter Scott, Charles Dickens, Bulwer og Marryat, hvis bedste Skrifter ere oversatte paa Dansk, fortjener at læses, hvor der er Tid og Lejlighed dertil. Svensk kan med en Smule Øvelse læses uden at være oversat, især hvad der er skrevet i ubunden Stil, og naar man har en lille Bog ved Haanden, hvori de Ord, der afvige mest fra vort eget Sprog, findes forklarede (Svensk Ordbog for danske og Norske af A. Larsen). Man vil have størst Glæde af at læse en Forfatter i hans eget Modersmaal, da selv de bedste Oversættelser have tabt noget, og det vil tillige være gavnligt for de nordiske Folks aandelige Sammenslutning, naar vi gjensidig ville gjøre os bekjendte med hinandens bedste skrevne Værker.

Af det Anførte vil det ses, at der er Vinterarbejde nok til de ledige Timer for den, der har Lyst til at læse, og det var godt, om der i hvert Hus var en, der kunde og vilde læse højt for alle Husets Folk i de lange Aftener. Derfor kan de andre godt sysle med alskens Smaaarbejder, der ikke gjør for megen Larm. Og man maa endelig ikke glemme at synge gode Sange til Afvexling.

Nu er Spørgsmaalet, hvordan skal man faa fat i saadanne Bøger? Ja, naar man forstaar at vælge, kan man jo godt bruge Lejebiblioteker i Kjøbstad og paa Land, det er jo den billigste Maade; man kan

ogsaa oprette nye Læseforeninger, saaledes som jeg har givet Anvisning til i „Husmandsbogen", hvor større Kredse kan enes derom. Og man skal slet ikke være saa bange for selv at kjøbe nogle Bøger; de Penge, der gives ud til gode Bøger ere ikke saa ilde brugte som mange tror, og tilmed ere mange Skrifter, som t. Ex. Ingemanns og de, der udgives af „Udvalget til Folkeoplysningens Fremme", meget billige.

Skjøndt jeg kun har talt om folkelig Læsning maa Ingen tro, at jeg vil holde Folk fra at læse rent nyttige Bøger. Nej langtfra. Men jeg har holdt mig til dette ene, fordi jeg ikke frygter for at Nogen ved Læsningen af Landvæsens- og andre saadanne Skrifter tage Skade paa deres aandelige Udvikling, som maa sættes højt over de materielle Fremskridt, skjøndt begge helst skulde følges ad. Heller ikke maa man tro, at jeg har villet give en Fortegnelse over alle de Skrifter, der egne sig til Folkelæsning. Nej, der er mange flere; og skulde jeg omtale alle de jeg kjender — og jeg kjender langtfra alle — vilde jeg gjøre altfor store Krav paa „Husvennens" Gæstfrihed. Jeg har blot villet give en lille Vejledning for dem, der ikke rigtig vide hvad de skulle vælge og altsaa ligesaa let kunne faa fat i daarlig som i god Læsning; og jeg vil derhos til Slutning bede de Læsere, der ere ligesaa „kloge" som jeg, at undskylde mig, fordi jeg har optaget en Plads, som kunde have været brugt til „noget for dem", og med Glæde gjøre denne lille Opofrelse for Andre.

Husflid.

Kludetæpper.

Som et lille Bevis paa, at der af unyttige Klude kan frembringes et varmt og stærkt Gulvtæppe, uden Udgift og alene ved lidt taalmodigt Fritidsarbejde, tillader jeg mig at meddele Læserne, at jeg for en Tid siden hos et Par gamle Jomfruer i Sk., der ernære sig ved Skræddersyning, saa et ret mærkeligt Tæppe. Det var samlet af 17 Breder og hver Brede var i 17 Stykker, saa der altsaa ialt var 289 Firkanter paa et Kvarters Størrelse. Disse vare strikkede over blyantstykke Træpinde af tynde udklippede og i Længden sammensyede Kludestrimler, saa hver Firkant havde sin særlige Farve, Rødt, Sort, Blaat o. s. v., der ved Sammensyning dannede et smukt ordnet smagfuldt Hele, omgivet af en tre Tommer bred strikket sort Kant. Hele Tæppet var derpaa syet fast paa et Stykke Sækkelærred af samme Størrelse for ikke at tabe sin Form. Hele Arbejdet havde de to Jomfruer udført i deres knappe Fritid, ved at benytte Mørkningen til at strikke det.
L. M.

Hundeuld.

Hundeuld er en Ting, der ofte bortkastes som ubrugelig, men er dog fortrinligere end noget andet til Vanter, Strømper og Halstørklæder for hvem der maa færdes meget i fri Luft naar det er vaadt og koldt Vejr, da intet andet Stof er saa varmende, ligesom det er en gammel Erfaring, at det er et godt Lindringsmiddel for Gigt. Hvor man har Pudelhunde, bør man derfor aldrig bortkaste Ulden naar den klippes, men anvende den, enten alene, eller blandet med Faareuld til ovennævnte Ting.

Bognyt.

8 **Melodier for Sang og Pianoforte**, komponerede af Organist L. Nielsen i Odder, ere udkomne i Kommission hos Thaarup i Kjøbenhavn. Melodierne ere ret nette; de første 3: „Alt hvad som Fuglevinger fik", „Den store hvide Flok vi se" og „Denne er Dagen, som Herren har gjort", ere de bedste. De ere meget lette og ville kunne afgive gode Øvelsesstykker for Begyndere.

Smaating.

Kotræet i Sydamerika. Dette Træ har sit Navn efter en hvid, mælkeagtig Vædske, som i stor Mængde findes baade i dets Marv og dets Ved. De Indfødte bore et Hul i Stammen, stikke et lille Bambusrør ind og opfange saa Vædsken i Spande, som de danne af store Græskar eller Meloner. Denne Vædske, der smager omtrent som Komælk, men er endnu federe, har en næsten uvurderlig Betydning, fordi de Egne, hvor Træet findes, som oftest ere fattige paa Vand. Ogsaa Kotræets Bark afgiver et sundt Næringsstof, og naar den er knust eller malet fin, tillave de Indfødte af den en Dejg, som de bage mellem hede Stene. Paa denne Maade skaffe de sig et fortrinligt Næringsmiddel, der omtrent har Smag som vort Hvedebrød.

Firkantet Nød.

Af 5 E, 4 S, 2 K, 2 L, 2 Æ, 1 N, dannes 4 Ord som læses fra Oven og fra Venstre:

Det første Du nødig vil miste
det andet Du nødig vil se
det tredie er to Gange tre
et Kvindenavn er det sidste.

Brevvexling.

„**Jerusalems Skomager**" og en Del andre retskafne „**Nøddeknækkere**". Det er sørgeligt men sandt, at Husvennen bogstavelig talt ikke har Plads til de interessante Meddelelser om Nøddeknækkernes heltemodige Bedrifter. De bedes derfor venligst nøjes med den gode Bevidsthed, de kjærnefulde Knækninger medfører og — spare deres 8 Ører.

„**Kongen og Smeden**". Har været trykt før i en mere morsom Skikkelse.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af R. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 21. | Søndagen d. 21. Februar. | Kjøbenhavn. 1875.

En Udaadsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

2.

De hvidblaa Foraarsdampe bølgede hen over Jonsbjergenes solbeskinnede Tæppe, saa de mørke Højder toge sig ud som Sølvskyer. Saaledes toge de sig ud fra Krogbjerg, der laa en lille Mil længere mod Syd. Afstanden mellem de to Punkter optoges af en bred Slette, som nærmest ved Krogbjerg By var frodig Eng, der paa den smukke Majdag var pyntet med røde, hvide og gule Blomster i det fløjlsgrønne Tæppe. Tæt nede ved Engen laa Enghuset, Lars Lejels Hjem, omgiven af høje Piletræer, der endnu vare bladløse, men til Gjengjæld vare rigt smykkede med hvide og gule Ulddukke. Boligen bestod af en lille Bindingsværks Bygning til Stue og Lade og et Slags Sidehus, der var opført af Jordtørv og Lyng og havde Staldplads til to Køer og tre eller fire Faar. Nu indeholdt dog Huset kun een Ko; thi den ene havde man maattet sælge for at faa Korn til Sommerføden og Penge til at føre de kostbare Retssager igjennem. Fattigdom var tilsyne baade ude og inde, og det var ikke godt at vide, hvorvidt den vilde gaa, hvis Manden fremdeles skulde forfølges med Retstrætter.

Omme bag Huset i Læ af Piletræerne var der en lille og velholdt Husmandshave, der foruden Frøkaal og Urtebede havde blomstrende Paaskelilier og Tusindfryd; men Havens smukkeste Blomst var dog dennes unge Herskerinde, Lars Lejels lille Martha, som forresten nu var en fuldvoxen nittenaarig Pige, der var sin skrøbelige og tungsindige Faders Husholderske, Forsørger og trofaste Støtte. Hun var en smuk Pige med en slank Vært, et lille fint og blegt Ansigt, blide og smukke blaa Øjne og et svært kastaniebrunt Haar, som hun for Tiden havde fængslet under et hvidt Tørklæde. Hendes mørkeblaa hjemmegjorte Dragt sluttede net og tæt om hendes brede Barm, og den Maade, hvorpaa hun haandterede Spaden og Haveriven, viste, at hun hverken var vant til Sløseri eller Lediggang.

Der var over hendes Aasyn og Væsen et Alvorspræg, der ikke ret passede med hendes Alder, men som kunde hentyde paa Bevidstheden om et tidligt Ansvar og tidlige Sorger. Naar hun spejdede hen ad den hvidsandede Gangsti, der fra Huset førte op til Kirkebyen, saa var der ganske vist forventningsfuld Omhed i Blikket, men dog ikke den Art Omhed, som ses i en ung Piges Øjne, naar hun spejder efter en jævnaldrende Hjertenskjær. Der var ligsom en Afskygning af mandig Kraft i hendes Smil og i den Maade, hvorpaa hun stødte Spaden i Jorden, da den Ventede endelig kom tilsyne, og hun ilede ind for at se, om Alt var i Orden til hans Komme, hvorpaa hun gik ham imøde. Den Kommende var hendes Fader, Lars Lejel selv. Han var en lille, hvidhaaret, for tidligt ældet og sygelig udseende Mand, der paa en ubehjælpsom Maade listede hen ad Jorden og ligesom roede sig frem med Hænderne. Der var Bekymring i Pigens Aasyn, da hun gik ud fra Huset; men paa Mandens Aasyn saaes et Smil, der, hvor kummerligt det end var, fik et livligt og dejligt Gjenskin til at straale i hendes Ansigt.

Hun bød ham sin Arm, og træt og tung støttede han sig til hende.

„Hvordan gik det?" spurgte hun.

„Net godt," hvidskede han stakaandet.

Hun spurgte ham ikke videre, da det anstrengte ham at tale. Først da han kom ind og fik fat i sin Læneſtol, og hun havde omgjordet ham med Puder og ſat Mad og Drikke for ham, tog hun atter til Orde:

„Sagen er vel ikke endt?"

„Jo, den er."

„Fik Du Ret?"

„Jeg havde jo Ret. Det havde Jens indſet og vi ſluttede Forlig — og vi bleve Venner — og vi ſkulle aldrig trættes mere."

„Gud ſke Lov! Gid det maa ſtaa ved Magt!"

„Det gjør det nok. Jens er viſt ikke ſaa ſlem, ſom vi har antaget ham for. Nu er han jo ogſaa ældre og har faaet bedre Forſtand. Det Eneſte der ærgrer mig, er at jeg ſkulde give ham fem Rigsdaler for at lade Sagen falde. Hvad ſkulde jeg give ham dem for, naar jeg havde Ret og han Uret?"

„Det veed jeg ikke; men hvis vi nu kunde faa Fred, ſaa er den dog ikke for dyrt kjøbt."

„Det ſyntes jeg ogſaa dengang; men ſiden fortrød jeg det. Bagefter var han iſærd med mig igjen om at kjøbe Tienderne."

„Var det ikke bedſt, Du ſolgte ham dem?"

„Nej, jeg lovede Din Moder, at Du ſkulde faa dem ſom Arvelod. Din Moder holdt altid, hvad hun lovede mig."

„Naa i Guds Navn! Kanſke det ogſaa kan gaa bedre, end det har ſet ud til. Bare Du kunde blive glad igjen, Fader!"

„Bare det ikke var for de fem Daler," ſagde han.

Pigen ſtræbte og ikke uden Held at faa ham til at glemme denne Sag, og ſaa gik han ſnart til Hvile, og hun tog paany fat paa ſit Arbejde i Haven.

Det ſaa virkeligt ud, ſom om de brydſomme Retsſager var mere end Lars Lejels ſkrøbelige Hoved kunde taale, og Datteren havde ſet og ſørget over, at det i den ſidſte Tid var gaaet ſaa ſtærkt ned ad Bakke med hans Aands- og Legemskræfter. Ofte havde hun tryglet ham for, at han for at blive fri for Brydericrne, ſkulde ſælge Tienden, ſom Jens Veſtergaard jo nok vilde betale noget nær til dens Værdi. Dog i det Stykke var Lars ikke til at overtale. Martha havde ſukket inderligt til Gud om, at der maatte undes hendes ſtakkels Fader Fred; thi Martha havde et klart Hoved og et gudhengivent Sind, og hun ſkjønnede nok, hvad det var, der ſaa ſtærkt nedtrykte hendes Faders Mod; men hun vidſte ogſaa, at kun Gud formaaede at bøje Jens Veſtergaards Vrangvillie, ſaa han kunde blive tilbøjelig til at lade dem nyde deres Smule Ejendom i Fred. Ogſaa denne Dag havde hun opſendt ſine Bønner, og det ſaa ud, ſom hun var bleven bønhørt. Hun ſagde ſig ſelv, at hun burde være inderlig glad og taknemmelig derfor; men hun kunde ikke være det i den Grad, ſom hun vilde; thi hun vovede ikke at tro paa Freden. Imidlertid gik Tiden. Der hørtes ikke noget til nye Paafund fra Jens's Side, og Lars oplivedes kjendelig paa Legeme og Sjæl. Snart kom nu den Tid, da han ſkulde tage Kvægtiende, og ved den Lejlighed viſte Veſtergaardsmanden ſig retfærdig og medgjørlig ſom aldrig før. Det ſyntes nu aldeles klart, at hans Tilſagn om Fred og Venſkab var mere end et tomt Mundsvejr, og baade Husmanden og hans Datter glædede ſig derover.

Kort Tid derefter var det en Graavejrsnat med Blæſt og Bygevejr, og hvis man da havde været tilſtede og paafærde, kunde man have ſet en høj og ſværtbygget Mand at komme frem mellem Piletræerne. Han ſneg ſig krumbøjet og lyttende forbi Dør og Vinduer og forſvandt derpaa i det lille Jordhus, hvorfra han dog ſnart efter kom frem, ledende en Ko efter ſig. Han bandt Koen ved et af Træerne, bankede derefter paa Vinduet, og da han havde givet ſig tilkjende ſom Jens Veſtergaard fra Mølby, blev han ſnart indladt.

„Naa Lars!" ſagde han, da han kom ind, og der var tændt Lys. „Du er altſaa ikke i Klæderne endnu."

„Nej," lød Svaret. „Det er jo midt om Natten."

„Ja, det var jo Aftalen."

„Hvilken Aftale?"

„Hvad for Noget? Har Du glemt den. Ved Du ikke, hvilken Dag det er i Morgen?"

„I Morgen er det Torsdag; men jeg veed ikke noget Mærkeligt ved den Dag. Jeg veed heller ikke, hvad det er for en Aftale, Du ſnakker om."

„Ih, det var da pudſigt! Da Du var ovre at tage Kvægtiende, aftalte vi, at vi ſkulde følges ad til Salten Marked, og i Morgen er det Salten Markedsdag."

„Det har jeg rent glemt."

„Da er det dog vel Din Mening, at Du vil med?"

„Ja—a, naar jeg har lovet det, og Du for den Sags Skyld har lagt Din Vej herom, ſaa vil jeg nok følge med, hvis Du da ikke vil gaa raſkere, end at jeg kan følge med."

„Nej, jeg gaar langſomt; jeg trækker med en Ko."

Han gjorde ſig nu færdig, og Martha hjalp ham med god Villie. Hun vilde gjerne, at hendes Fader ſkulde ud at ſe ſig om engang imellem; thi det kunde oplive ham for mange Tider. Og der var ikke nogen Fare ved en ſaadan Udflugt; thi han var en ædruelig og forſigtig Mand, der kjendte ſin egen Skrøbelighed navnlig ſin Glemſomhed. Derfor var han ikke ſaa lidt mistroiſk og indlod ſig ikke paa Noget, der kunde volde ham Fortræd. At han havde aftalt en Markedsfærd med Jens og glemt Aftalen, var meget rimeligt; men ſelv i dette Øjeblik havde han Lyſt til Udflugten. Og Martha ſyntes, at nu var der flere tydelige Tegn til

at Gaardmanden havde opgivet sit Fjendskab. Det var hun meget glad ved, og hun vilde da nødig, at man skulde forspilde de gode Udsigter ved at støde den stolte Mand for Hovedet.

Det varede saa ikke længe, inden de to Mænd gik bort. Martha gik roligt tilsengs igjen og drømte om Fred og ingen Fare, thi det kunde jo da ikke falde hende ind, at Gaardmanden havde stjaalet deres eneste Ko ud af Huset, og at nu Lars uden at vide det hjalp til med at drive sin egen Ko til Marked.

De to Mænd vare rigtignok bleven forligte om deres forehavende Retstrætter; men Husmanden tog fejl, da han troede, at han og Gaardmanden var bleven „virkelig gode Venner".

Imidlertid, som de nu droge fremad — Jens gaar foran og trækker Koen, og Lars gaar bagefter og driver den frem — saa voxer den gryende Dags Lysstyrke, og Husmanden har sine Øjne saa opmærksomt fæstede paa Koen, at han sommetider er nær ved at falde, fordi han glemmer at se for sine Fødder. „Det er mærkeligt," siger han, „hvor min Ko ligner denne her."

„Ja, der er mange Ting, der ligner hinanden," siger Gaardmanden.

De gik videre, men efter en Stund, da det var saa lyst, som det kunde blive, sagde Lars: „Hvis jeg ikke vidste bedre, turde jeg bande paa, det var min egen Ko, jeg her gaar og driver til Marked."

„Ja, men saa er det jo godt, at Du ved bedre," sagde Jens.

Lars Lejel fandt maaske ogsaa, det var en Trøst, men — mistroisk og frygtsom, som han var — syntes han dog at finde en større Trøst senere, idet han med kjendeligt lettere Sind udbraabte: „Nu ser jeg en hvid Plet paa Koens venstre Bov, som jeg aldrig har lagt Mærke til paa min Ko."

„Naa, da var det godt, Du kunde finde en Forskjel! Du kunde ellers let have fundet paa at beskylde mig for at have stjaalet Din Ko."

„Beskylde Dig — for det! Nej, det kunde da ikke falde mig ind," svarede Lars forskrækket.

Under temmelig ligegyldig, men yderst venskabelig Samtale fortsattes nu Vandringen. De hvilte en Stund ved Balle-Bøge, medens de smagte paa Indholdet af Jens's Lommeflaske, og Koen græssede i Vejgrøften og kanske en lille Smule i Kløvermarken ved Siden af Vejen. Sligt tog Jens ikke saa nøje, og det vedkom jo ikke Lars. Efterat den Firbenede og de Tobenede saaledes havde vederkvæget sig, gik Rejsen videre, og op paa Dagen naade de Markedet, hvor Handelen allerede var i fuld Gang.

„Nu kunde Du gjøre mig en Tjeneste," sagde Jens.

„Hvori skulde den bestaa?"

„Simon Skrædder i Asklav skylder mig tolv Rigsdaler, og det lader til, han helst vil skrive dem i Glemmebogen. Han er sagtens her paa Markedet, og jeg gad nok have fat paa ham for at kræve ham. Men hvis han ser mig, det Asen, saa hytter han sig nok for at komme mig nær, og jeg kan ikke forfølge ham, naar jeg hænger i den ene Ende af Koens Tøjr. Du kunde holde ved Koen, mens jeg afsøger Markedet og ser at finde ham."

„Det vil jeg meget gjerne, men —"

„Hvad vil Du sige med Dit „Men?"

„Hvis der indfinder sig en Kjøber, mens Du er borte, hvad skal jeg saa sige."

„Saa skal Du sælge Høvedet! Fem og tredive Daler er den nøjeste Pris."

„Og det er en lovlig lav Pris, synes mig. Er der kanske nogen usynlig Fejl ved Koen?"

„Du kan sige, at Du ikke ved nogen," sagde Jens med et lunt Smil.

Dermed strøg han af. Lars tænkte ved sig selv: „Der maa jo være noget Galskab ved Dyret, siden han vil sælge det saa billigt. Min forthjelmede Ko, der ligner denneher saa meget, vilde jeg ikke sælge for fyrretyve Daler. Dog det maa blive hans Sag."

Husmanden blev staaende ved Koen. Lysthavere gik fra og til. Lars forlangte glatvæk fyrretyve Daler for Dyret; men lidt efter lidt gav han bedre Kjøb, og inden ret længe havde han solgt den for syv og tredive. Han fik Pengene tiltalte og Koen førtes bort; men nu stod Jens Vestergaard pludselig hos ham, som om han var skudt op af Jorden. Han modtog da Kjøbesummen, og saa strøg han af igjen for at lede om sin gode Ven fra Asklev, hvem han endnu ikke havde fundet.

Lars saa sig ogsaa om paa Markedet; men Jens saa han ikke mere til den Dag. Hen ad Eftermiddagen maatte han uden Følgeskab gaa til sit Hjem, hvor han kom ved Aftenstid og fandt sin Datter i stor Ve og Vaande, fordi deres eneste Ko var borte. Han lod hende fortælle om den Sag, hvad hun vidste, hvilket jo i Grunden var Ingenting. Saa foldede han sine Hænder og sukkede: „Gud naade mig! Jeg har nok selv solgt Koen uden at vide det."

(Fortsættes.)

Skovmaaren.

Af A. P. C. Toepfer.

Skovmaaren eller Træmaaren, som vi her bringer Læserne et Billede af, hører til den saakaldte Maareslægt af Rovdyrene. Alle Maarene ere smaa lavbenede Dyr af en langstrakt, smækker, næsten ormdannet Legemsform, der sætter dem i Stand til at trænge sig gjennem meget smalle Aabninger. Uagtet de i Størrelse staa langt tilbage for de farligste af alle Rovdyrene, Katteslægten, kunne de dog i Blodtørst fuld-

kommen maale sig med disse. De leve næsten udelukkende af andre Dyr, som Mus, Egern, Harer samt tamme og vilde Fugle. Af dette deres Bytte dræbe de mere, end de strax kunne æde, idet de blot drikke Blodet af de dræbte Dyr, og kun naar dette ikke er i Stand til at stille deres Hunger, æde de tillige Kjødet.

Skovmaaren maa regnes til de skadeligste af de mindre Rovdyr her i Evropa, hvor den er almindelig udbredt i næsten alle Lande, ligesom i det nordlige Asien. Den er omtrent 30 Tommer lang, hvoraf Halen alene udgjør 12 Tommer; Skulderhøjden er 10 Tommer. Dens Pels, som er tæt, blød og glindsende, er mørkebrun paa Ryggen, lysere paa Bugen og Siderne. Struben samt Underhalsen er gul og Halen og Benene sortebrune. Den er meget almindelig her i Landet, især i alle skovbevoxede Egne, hvor den indretter sig en med Mos udforet Bolig i en hul Træstamme; i Mangel af en saadan tager den ofte en forladt Egern- eller Kragerede i Besiddelse. Den klatrer og springer med stor Behændighed omkring paa Træerne fra den ene Gren til den anden og er derfor en farlig Fjende for Smaafuglene og deres Yngel. Saasnart Tusmørket falder paa, begynder dens Jagttid; forsigtig og lydløs

Skovmaaren.

sniger den sig omkring paa Træernes Grene eller paa Jorden, og ve nu de stakkels mindre Pattedyr eller Smaafuglene, som det kan lykkes den at overraske, thi de falde strax som Offere for dens Blodtørst. Naar den ikke er saa heldig at finde noget Bytte i Skoven paa sit natlige Røvertog, er den ikke bange for at nærme sig vore Boliger. Kan det her lykkes den at trænge ind i et Due- eller Hønsehus, huserer den slemt derinde, idet den gjør kort Proces med alle Beboerne, som dens store Blodtørst driver den til at dræbe, og den beruser sig formelig i sine Offeres Blod. Uagtet den gjør en Del Nytte ved at dræbe en Mængde Mus, maa den dog betragtes som et for os skadeligt Dyr paa Grund af de store Ødelæggelser, som den foraarsager paa Fjerkræet, Agerhønsene og de nyttige Smaafugle. Man bør derfor efterstræbe den, hvilket kan ske ved at fange den i Saxe og Fælder eller ved at skyde den. Det er ikke vanskeligt at skyde den, da man om Dagen ofte kan se den i Træerne; den tager ikke Flugten, naar man har opdaget den, men bliver i Reglen rolig liggende udstrakt paa en Gren og stirrer paa Jægeren. Selv om denne skulde fejle den ved

det første Skud, søger den dog ikke at undfly, men giver ham Tid til at lade Bøssen. Hvis man ingen Bøsse har med, naar man tilfældig opdager den, behøver man, efter hvad den bekjendte Naturforsker Brehm fortæller, kun at hænge sin Frakke eller et Tørklæde paa en i Jorden stukken Stok; den vil da forsigtig blive liggende paa samme Sted, indtil man kommer med en Bøsse og dræber den. Paa medfølgende Afbildning ses to Skovmaare, Han og Hun, paa deres natlige Røvertog; af deres spejdende og stirrende Blik er det let at se, at noget maa have tiltrukket sig deres Opmærksomhed. Dersom den snu Maar rigtig faar Øje paa, at det usædvanlige er en Fælde, hvoraf vi se den ene skulte Kjæbe og lidt af Lænken den er fastgjort med, vil den vist forsigtig gaa uden om. Men er Fælden skjult godt nok, og den blot rører ved den med Poten, vil de grusomme Jernarme slaa sammen om den og dens Røvertog har forstedse taget en Ende.

Husmaaren eller Stenmaaren er lidt mindre end Skovmaaren, som den ligner baade i Levemaade, Næring og Farve, men den kan dog let skjelnes fra denne ved den hvide Hals og Bryst. Den har omtrent den samme Udbredelse som Skovmaaren, men her i Landet findes den dog kun i Jylland, paa Fyen, Langeland og Samsø, hvor den især opholder sig i Skure, Stalde, Udhuse og Stenhobe. Den er ligesaa blodtørstig som Skovmaaren og endnu farligere end denne paa Grund af sit stadige Ophold i eller ved vore Boliger. Skindet af begge disse Maare afgiver et godt og kostbart Pelsværk.

Til Maarslægten høre ogsaa Ilderen samt den store Væsel eller Hermelinen, ogsaa kaldet Lækatten, og den lille Væsel eller Bruden, der alle findes her hos os, men den indskrænkede Plads tillader os ikke denne Gang at omtale disse nærmere. Vi ville maaske en anden Gang faa Lejlighed til at fortælle Læserne lidt om dem og om nogle enkelte af de mange udenlandske Maarearter.

Rensdyrrytteren.

Det fortvivlede Ridt.

Læserne ville erindre, at Husvennen i forrige Aargang Nr. 8 og 10 bragte en interessant Skildring om en Rensdyrjagt, sammendraget efter Asbjørnsens herlige Skildringer „Højfjeldsbilleder“. Blandt de Jægerhistorier fra Renjagten som fortælles i denne Skildring, vilde det uden Tvivl endnu kunne interessere Læserne at høre en af Førernes Fortællinger om et mærkeligt Eventyr med en Ren, som minder om St. Blickers Historie om Hjorterytteren. Den dygtige Renskytte Thor fortalte den, medens de holdt Hvil, som følger:

„Der var en Skytte i Vestfjeldene. Han hed Gudbrand Glesne og var gift med Bedstemoderen til Gutten I saa i Gaar Kveld og en glup Skytte skal han have været. En Høst var han kommet i Hold med en svær Buk. Han skød paa den og kunde ikke vide andet end den var stokdød, som den faldt. Saa gik han, som En ofte plejer, og satte sig skræys over Ryggen paa den og skulle have sat paa Kniven for at skille Nakkebenet fra Skallen. Men bedst som han havde sat sig, sprang den op, lagde Hornene tilbage og trykte ham ned imellem dem, saa han sad som i en Armstol, og saa gik det afsted, for Kuglen havde bare strøget Dyret paa Skallen, saa det var svimeslaaet. Slig Skyds (Befordring) har vel aldrig noget Menneske haft, som den han, Gudbrand fik. Det gik mod Vejr og Vind over de fæleste Bræer og Styg-Urer (Ismarker og ufarbare Fjeldskrænter). Saa satte den over Gjende-Eggen; men da bad han til Vorherre, thi da troede han, at han aldrig skulde faa se Sol og Maane mere. For Gjende-Eggen er Ryggen paa et Fjeld, som ligger imellem Gjendevandene og er saa fælende smal og brat, at naar En staar der og kaster en Sten ud med hver Haand, saa rulle de ned hver i sit Vand, over 700 Alen under Ryggen.

Men det gik, og tilsidst sprang Renen i Vandet

og svømmede tvers over med Skytten paa Ryggen. Imens havde han faaet Kniven løs, og i det samme Bukken satte Foden paa Land, stødte han den i Nakken, og død var den, og Gudbrand Glesne havde vist ikke gjort den Rejse om igjen, om han kunde have vundet al den Rigdom, som var til".

Det er Øjeblikket, da Renen springer i Vandet, som Læserne se fremstillet paa vort smukke Billede, som er udført efter en Tegning af den berømte norske Maler, Professor Gude.

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

Tredie Afsnit.

Undergang og Gjenfødelse.

Naar man sammenligner vore Fædres Guder med andre Folkeslags, vil der, som vi alt i Begyndelsen af denne Skildring have antydet, paa alle Punkter vise sig en gjennemgribende Forskjel. Dette er nu i og for sig ikke saa underligt, thi de ejendommelige Forhold, hvorunder Oldtidens Nordboere levede, maatte jo give deres Betragtning af Livet og Tilværelsen i det Hele og i det Enkelte et særligt Præg, der ogsaa kom frem i de Skikkelser, deres Fantasi formede som Menneskehedens Idealer efter nordisk Synsmaade, og imellem de øvrige Folkefærds Gudeskikkelser er der da ogsaa store indbyrdes Forskjelligheder, som bero paa det forskjellige Syn. Men der er eet Punkt, hvori den nordiske Gudelære adskiller sig fra alle andre af menneskelig Fantasi udformede Religioner, det er dens Forkyndelse af, at den Tilværelse, den skildrer, den Gudeverden, den fremmaner, kun er ligesom et Forspil for hvad der skal komme. Medens de Guder, Menneskene have gjort sig i deres eget Billede, som Udtryk for hvad de betragtede som det Højeste i Menneskelivet, ellers altid forudsættes at være evige Magter, viser den nordiske Gudelære ud over sig selv, bærer i sig en Følelse af, at den Tilstand, den skildrer, i Virkeligheden ikke er den højeste, men skal afløses af en anden endnu højere, saa den næsten bliver som en dunkel Spaadom om den Verdensorden, der hviler paa Kristendommen. Vi have set, at hvad det hovedsagelig drejer sig om i vore Fædres Gudetro er Kamp og Strid. Som Kristendommen skjelner imellem Godt og Ondt, skjelner hin imellem Tapre og Fejge, — de Tapres glade Kampliv efter Døden hos Odin i Valhal og de Straadødes ynkelige Skyggetilværelse hos Hel, der har vi Grundmodsætningen. Saa langt ere alle hedenske Folkefærd hver paa sin Vis komme, men Nordboerne ere naaede endnu et Skridt; den fulde Sandhed kunde kun aabenbares af Gud selv, men det er mærkeligt og vidner om, hvor dybsindigt et Folk de vare, at de dog have kunnet kaste et Blik bag det tætte Slør, der skjuler Sandheden for Mennesket, saalænge det ikke har Guds Aabenbaring at støtte sig til. Ved Siden af den nævnte Grundmodsætning kommer paa mange Punkter Spliden imellem Godt og Ondt frem, det Sidste især fremtrædende i Lokes Skikkelse. Det Onde breder sig mere og mere blandt Guderne, der oprindelig vare uskyldige og gode, og jo større Magt det faar, des svagere blive de selv. Nordboerne have som intet andet Folk set, at det er Forkrænkelighedens og Ufuldkommenhedens Verden, vi leve i; de have forstaaet, at en Natur, en Tilværelse, der kun bæres af Guder som dem, deres Fantasi kunde skabe, var viet til Undergang, og de have skimtet den højere Verdensorden, der skulde komme efter den, de kjendte. „Guderne kunne ikke overvindes, med mindre de gjøre sig selv svage", hedder det hos en udmærket Forfatter, „men Tingenes Natur er just saadan, at de maa gjøre det: for at vinde Gerd, maa Frej bortgive sit Sværd; for at faa Fenrisulven lænket, maa Tyr sætte sin højre Haand i Vove, og han mister den; naar Guderne ikke selv havde været forblindede og overmodige, hvorledes kunde da Balder have døet; deres Betænkelighed gav Fjenden Vaaben ihænde; den blinde Høder vilde aldrig have kastet den fordærvelige Mistelten, naar ikke deres egen Leg havde været en Opfordring for ham til at hædre sin Broder. Naar Loke endelig blev til som et særskilt Væsen, saa var derved Fordærvelsen givet".

Verden var viet til Undergang og Guderne med den, og de vidste det godt selv, det var spaaet dem mange Gange, hvad der ventede dem i Ragnarok, saa kaldtes den sidste store Strid, i hvilken Alt skulde gaa tilgrunde. Et af de mærkeligste og mest storslaaede Oldkvad, der er levnet os, „Vølvens Spaadom", skildrer i mægtige Træk ikke blot Gudernes Liv, men ogsaa og særlig deres Undergang og Verdens Gjenfødelse efter Ragnarok. Det er netop dette Digt, der især maa tjene os til Grundlag i den følgende Skildring, og vi ville nu og da give den med Digtets egne Ord.

Haarde Tider skulle gaa forud for den store Strid. Ufred og Troløshed hærger Verden, og en tre Aar lang Vinter med Frost og hvasse Vinde knuger den.

Brødre skulle strides,
fælde grumt hverandre,
Frænder skulle bryde
deres Frændskabs Baand;
Ondt det er i Verden,
Hor og Utugt øves,
Øxetid og Sværdtid
bringer Skjolde Meen.

Ulvetid og Stormtid
skal paa Jorden komme,
førend Verden synker,
førend Ragnarok;

lydt skal Jorden døne,
Jættekvinder flyve,
ingen Mand skal skaane
andre end sig selv.

Asernes guldkammede Hane galer og vækker Heltene til Strid, og en sodsort Hane hos Hel vækker deres Fjender. Hunden Garm gør for Gnipehulen, saa det gungrer vidt i Verden; Jorden skjælver, saa Træerne løsnes og Bjergene styrte sammen, alle Baand og Lænker briste, og Fenrisulven slipper løs. Midgaardsormen rører sig i sin Jættevrede saa voldsomt, at Vandet vælter ind over Jorden, og Jætternes store Skib Naglfar bliver flot. Fenrisulven farer frem med gabende Svælg, den ene Kjæve naar til Jorden, den anden til Himlen; Midgaardsormen blæser sin Edder, saa Hav og Luft driver deraf. Under dette Gny brister Himlen, og Muspels Sønner komme ridende derfra; først rider Surt, der er Flammer baade foran og bag ham, og hans Sværd skinner klarere end Solen; da han og hans Følge rider over Bifrøst, brister Broen under dem. Loke kommer med alle Hels Mænd. Alle stævne de frem til Sletten Vigrid, hvor den store Strid skal staa, den er hundrede Mile paa hver Led.

Nu blæser Hejmdal vældig i sit Gjallarhorn og kalder alle Guderne til Thing, men Odin rider til Mimers Brønd og søger Raad for sig og sin Flok. Asken Yggdrasil skjælver, og der er ikke den Ting i Himlen eller paa Jorden, der ikke ræddes. Aserne og alle Ejnherjarne hærklæde sig og stævne frem til Kampen; forrest rider Odin med Guldhjelm og fager Brynje og Spydet Gungner; han kæmper med Fenrisulven; ene maa han kæmpe den Dyst ud, thi Thor, som han har ved Siden af sig, kan ikke hjælpe ham, han har fuldt op at gjøre med Midgaardsormen. Ulven sluger Odin, men saa gaar Vidar imod den og sætter den Fod, hvorpaa han har den Sko, der er samlet til alle Dage, i dens Underkjæve, og i Overkjæven tager han fat med sin Haand, og saaledes sønderriver han Ulven. Thor fælder Midgaardsormen, men han naar kun ni Skridt bort fra den, saa falder han om, dræbt af dens Edder. Frej kæmper mod Surt og værger sig drabelig, før han falder, men det bliver hans Bane, at han savner det gode Sværd, han gav Skirner for at vinde Gerd. Hunden Garm kæmper med Tyr, og de fælde hinanden, og Loke og Hejmdal give hinanden Bane. Nu kaster Surt Ild over Jorden og hele Verden brænder op:

Da ses Solen sortne,
Havet sluger Jorden,
Himlens klare Stjerner
blegne og forgaa;
Flamme slaar mod Flamme
under Brag og Knitren,
selv mod Himlens Hvælving
klare Luer slaa.

Men Verden skal ikke blive liggende i Ruiner; den gamle Spaadom forkynder, at Jorden atter skal skyde op af Havet, grøn og skjøn som aldrig før; da skulle Aserne atter samles paa Idasletten, tale om Midgaardsormen og alt det Store, de havde set, og om hvad „den høje Gud" havde lært dem; de gyldne Brikker, hvormed de legte Tavl i deres Uskylds Dage, skulle atter findes; usaaede skulle Agrene voxe, og Balder kommer tilbage. Men fagrere end Solen knejser en Sal tækket med Guld; dens Navn er Gimle, og der skulle alle Gode bo og være glade i al Evighed; og paa Ligstranden staar der en anden Sal; dens Døre vende mod Nord, lede Orme sno sig om den, og deres Edder drypper ned igjennem Gluggerne, og

i de stride Strømme
ser jeg der dem vade,
dem, som falsk har svoret,
dem, der grumt har myrdet,
dem, der har forlokket
falsk en Andens Viv.

De gamle Guder ere komne tilbage, men det er en Anden, der nu staar for Styret:

Saa den Stærke kommer,
han, som Alting styrer,
vældig ned fraoven
til den store Dom;
alle Ting han dømmer,
hver en Strid han ender,
siger, hvad der helligt
være skal paa Jord.

Husflid.

Nok en Krøblings Arbejde.

En vanfør Krøbling, Peter Rasmussen, Nykjøbing vestre Lyng (Sjælland) som har været lam i begge Ben i 27 Aar, saa at han ikke kan gaa, men kun sidde i en Kjørestol, har desuagtet sat sig i Stand til at ernære sig uden offentlig Understøttelse siden hans Forældres Død. Det er Husflidsarbejdet der har gjort dette muligt for ham, navnlig allehaande Smaaarbejde, som Klinkning af Porcellæn, Istandsætning af Harmonikaer, Bliktøj o. lign. samt med at rengjøre Stueuhre, indtil han for 8 Aar siden lærte sig selv lidt Uhrmageri, som siden efterhaanden er blevet hans Hovederhverv. Fra en hjælpeløs Stilling har han ved Flid og Sparsommelighed bragt det saa vidt, at han nu ejer et Hus, som han selv har ladet bygge, hvortil hører 3½ Td. Land Lyngjord, paa hvilken han har anlagt en Have, som 1868 indbragte ham en Præmie paa 10 Rd. fra Holbek Amts landøkonomiske Selskab. I dette Hjem har han giftet sig, og da han fra sine Forældre havde arvet en Væv, og Kundskab om at bruge den, lærte han sin Kone at væve, hvad hun tidligere ikke forstod; siden har hun vævet alt det Tøj, der bruges i Huset, hvoraf flere Dynevaar vævet med Islæt spundet af gamle opkradsede Klude. Som Uhrmager har han ikke glemt Husfliden. Skjøndt han ikke

er Sømand, og aldrig har været paa et Skib, forarbejdede han sidste Vinter, om Aftenen ved Lys, et stort Stykke Legetøj, et tilrigget Fregatskib „Holger Danske", alene vejledet af et Billede i en Bog. Taklingen var indrettet saaledes, at Børn med Lethed kunde stille Sejlene, saa at det kunde sejle smukt. Han havde det indsendt til Husflidsselskabets Udstilling i Kjøbenhavn, hvor det dog ikke naaede at faa Præmie, eller blive solgt. Det var et skuffet Haab for den svagelige, flittige Forfærdiger, som efter i det sidste Aar at have gjennemgaaet en meget haard Sygdom, i sine trange Kaar haardt behøver til den Hjælp Salget kunde indbringe. Vi anføre ham som nok et Exempel paa, hvad Husflid kan være for en Fattigmand, selv om de bedste Betingelser for Arbejderøvelsens Udvikling, et sundt Legeme og førlige Lemmer, mangler.

Bognyt.

„Dansk Landbotidende". Af dette Tidsskrift sluttedes til Nytaar 9de Bind, idet Udgiveren med det samme afsluttede Tidsskriftets Udgivelse. Vi ere forvissede om, at mange ville beklage dette smukke lille Tidsskrifts Ophør. Det første Hefte udkom i Oktober 1865. Der var den Gang kun to Landbotidsskrifter i Landet, begge beregnede paa den mere theoretisk dannede Landmand. Udgiverne af det ene af disse Tidsskrifter, „Ugeskrift for Landmænd", DHr. E. Møller Holst og J. V. T. Hertel, bestemte sig da til, for den talrige Landbobefolkning, at udgive et populært mindre Blad, der kunde være nyttigt ikke alene ved Afhandlinger om Landbruget, men ogsaa om Spørgsmaal, der angik Landbefolkningens almindelige Livsforhold, deres Undervisning og Oplærelse, Boliger og Levemaade, Forhold mellem Husbond og Tyende osv., samt ethvert Emne, der kunde antages at tjene til Landbefolkningens Udvikling, bidrage til dens almindelige Velvære og give Anvisning til nyttig Anvendelse af deres Tid. Landbotidenden har i de forløbne 9 Aar holdt mere, end den lovede. Der foreligger i de 9 Bind, der ere udkomne, en Mængde fortrinlige Skildringer og Afhandlinger, som ikke alene have glædet og oplyst naar de kom Holderne i Hænde, men som næsten alle ville have blivende Værd og ville kunne læses med Glæde og Nytte baade nu og i mange Aar. Udgiverne kunne saaledes se med Glæde tilbage paa deres Arbejde og man maa erkjende, at dette har været ledet af en ren ærlig Stræben efter at fremme alt hvad der var gavnligt, godt og sandt, saa vi ere forvissede om, at Bladet ikke alene har gjort meget godt, skjøndt det ikke hørte til de meget udbredte, men ogsaa fremtidigt endnu vil gjøre meget Gavn paa Bondens Hylde og i Sognebogsamlingernes Skabe. Ogsaa i anden Retning turde den lille Landbotidende have gjort Gavn. Den har sat adskillige Penne i Bevægelse i en god Retning, som maaske ellers beskedent vilde holdt sig tilbage, og maaske været første Grund til at flere Samfundsspørgsmaal ere blevne gjennemtænkte og rejste, som ellers vilde have hvilet en Stund endnu. Udgiveren af Husvennen vil i al Fald for sin Part altid mindes Landbotidenden med Taknemlighed, thi dette Blad fremkaldte for hans Vedkommende en lang og alvorlig Virksomhed, der har bragt megen Glæde. Som fast Medarbejder af Bladet fra dets Begyndelse skrev han nemlig deri, i Hefterne for Februar og Marts 1866, en Række Artikler om Anvendelsen af vore lange Vinteraftener og Syslen med dette Spørgsmaal, bragte ham ind paa en alvorlig Undersøgelse af Husflidstanken, hvis Resultater nogle Aar efter forelaa Offentligheden i Bogen „den danske Husflid", der gav Stødet til hele den danske Husflidsbevægelse, som allerede har bragt Virksomhed og Glæde i mangt et Hjem, og fremtidig med Guds Hjælp vil bidrage til at bringe Hjemmeflidens Velsignelse til mangen en Familie, efter Haanden som Flere og Flere faa aabent Syn derfor.

Det vilde føre for vidt at nævne alle de fortrinlige populære Afhandlinger, som de udkomne ni Bind indeholde fra Landbrugets og Naturvidenskabens Omraade, eller til Oplysning og Forædling af Samfundsforholdene, jævnligt udfyldt med gode Fortællinger og smukke Afbildninger. Det glæder os derfor at kunne meddele, at Udgiverne have bestemt sig til at lette Anskaffelsen af den Restbeholdning der haves af Bindene, ved at nedsætte den i Forvejen billige Pris saa betydeligt, at de udsælges til halv Pris, 1 Krone 50 Øre Bindet. Det er vor Overbevisning, at ingen Sognebogsamling bør savne denne overordentlig billige Række Bøger og tillade os at gjøre opmærksom paa, at enhver større Landejendomsbesidder for samme Pris ikke vil kunne faa nogen nyttigere og mere tiltalende Samling Bøger til Læsning for Folkene, end ved at kjøbe de udkomne 9 Bind af Landbotidenden.

Gaade.

Saa fagert er det Klædebon,
Hvormed jeg bli'er begavet;
Og jeg skal gaa fra Haand til Haand,
Kun derfor blev jeg lavet.
For Danmark er jeg større Skat
End Guld og Ædelstene,
Og jeg kan skaffe Folk en Hat,
En Blyhat, notabene.

Opløsning

paa den firkantede Nød i Nr. 17:

N Æ S E
Æ K E L
S E K S
E L S E.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

En Udaadsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

3.

Han fortalte nu paa sin Side, hvad han vidste, og der kunde da ikke være mindste Tvivl om, at den snedige Jens Vestergaard havde havt dem tilbedste. Men det stemte kun daarligt med det Venskab, som Manden i den senere Tid havde vist Tegn paa, og som han hin Thingdag havde tilsvoret Lars ved det fulde Glas. Det stemte næsten endnu mindre med, hvad man kunde vente af en velhavende Gaardmand, der holdt stramt paa sin Anseelse; thi i sig selv var det jo et gement Tyveri, der var øvet, og et saadant kunde man ikke lettelig tiltro den selvfølende Jens Vestergaard, hvad man end ellers vidste om ham. Lars kunde dog ikke ret tænke sig nogen anden Forklaring, og han gik lige strax tilsengs, idet han ikke alene var træt, men ogsaa følte sig syg af Sorg og Harme. Han klagede bitterligt og syntes, at der var skeet en Skade, som aldrig kunde forvindes, og at det nu var forbi med hans og hans Datters Velfærd her i Verden. Martha havde i Forhold til sin Alder og sit Kjøn temmelig megen Livserfaring; men dog var hun mere godtroende og havde en lysere Livsanskuelse end Faderen. Hun kunde slet ikke faa i sit Hoved, at Jens Pedersen var en usel Tyv, hvorimod hun syntes, det kunde ligne ham udmærket at drive en raa Spøg med Fattigfolk og have sin Moro af at volde dem nogle angstfulde Timer. „Han vil vist bare have Noget at le ad," sagde hun til sin Fader, „og Du skal se, han er villig til at betale os Koen."

„Hvorfor kommer han saa ikke og betaler den?" spurgte Manden.

„Maaskee han ikke engang er kommen tilbage endnu, og maaske han vil ogsaa, at vi skulle give ham et Ord for det."

„Ja, jeg skal give ham et Ord! Jeg skal gaa over til ham i Morgen og sige ham i Alles Paahør, at han er en Tyveknægt og en Kjæltring."

„Ak, nej! Gjør endelig ikke det! Det taaler han ikke, og Du kan jo heller ikke overbevise ham om Noget."

„Hvad skal jeg da sige?"

„Hør! Maa jeg ikke gaa over og tale med ham?"

„Hvad vilde Du sige til ham?"

„Jeg vilde give ham alle de gode Ord, jeg veed, og bede ham for Guds Barmhjertigheds Skyld dog ikke gjøre os saa stor en Uret. Jeg vil sige, at naar han gjør os Ret og Skiel, saa ere vi slet ikke vrede paa ham, fordi han har gjort Nar ad os."

„Naa, ja lad det saa være saadan! Men ringere end fyrretyve Daler, bør vi ikke nøjes med for Koen."

„Du skal se, han betaler villig den fulde Værdi, bare vi ikke trodse ham."

Det er ikke sagt, at Martha var fuldt saa vis i sin Sag, som hun lod. I al Fald havde hun en Tanke om, at det baadede Sagen bedst at tale med Jens i hans Kones Nærværelse, og hun vilde derfor helst træffe ham hjemme i sit Hus. Derfor gik hun næste Dag paa en saadan Tid, at hun kunde komme til Vestergaarden i Middagsstunden. Hvem veed, om

der ikke ogsaa var et andet Ansigt i Gaarden, som hun tænkte ved den Tid at kunne faa et Glimt at se af. Hun gik barfodet for at spare paa Fodtøjet, og undervejs syslede hun flittigt med sit Strikketøj; thi det var i Hovedsagen hendes Hænders Arbejde, der skulde skaffe Brød og Klæder til hende og Faderen. Hun kom ind i Vestergaardens Stue, medens Husfolkene sade ved Middagsbordet, og hendes Haab og Mod sank en Del, da hun saa den stormægtige Bonde sidde saa myndig og stor for sin Bordende. Hun undveg hans stikkende Ojekast, skiftede et varmt og hurtigt Gjenkjendelsesblik med Kjæld og satte sig saa tavs paa den Stol, Husmoderen satte hen til hende indenfor Døren. Pigen vilde gjemme sit Ærinde, indtil der var Færre tilstede.

Men det fik hun ikke Lov til. Jens Vestergaard gjættede Ærindet og var allerede paa det Rene med, hvilket Tilsnit han vilde give Historien. Han sagde: „Naa, Martha! Din Fader narrede Dig nok i Gaar!"

„Hvormed?" spurgte hun.

„Med at sælge Eders Ko. Eller vidste Du kan ske, at den skulde sælges?

„Det var nok ikke min Faders Mening at narre mig; men han blev selv narret."

„Det ved jeg ikke Noget af. Ja, han solgte den for lovlig godt Kjøb; men det kan ikke kaldes for Narreri. Jeg tænkte, at Du maaske slet ikke vidste, det var hans Hensigt at tage Koen med til Marked."

„Det var heller ikke hans Hensigt, det var en anden Mand, der tog Koen ud af vor Stald og trak den til Marked og der lod min Fader sælge den, som det var en fremmed Ko."

„Saa—aa! Det var da en mærkelig Begivenhed. Ja, jeg ved ikke, om jeg vil spørge, hvem den Mand var, for Du maa jo passe paa, hvad Din Mund siger."

„Der er ingen Fare for, min Mund skal løbe løbsk i den Sag, for den Mand jeg taler om, holder sig nok alt for god til at stjæle Køer. Han har bare villet gjøre Løjer med min Fader, tænker jeg; men han raader nok Bod paa den Skade, der er sket."

„Du er godt skaaret for Tungebaand, min Pige; men Du er fejl underrettet. Jeg veed bedre Besked. Din Fader førte selv Koen til Marked og solgte den og fik Penge for den. Siden har han bildt Dig en anden Historie ind. Du tror mig ikke? Jeg var dog nærværende ved hele Tildragelsen, og jeg kjender ogsaa ellers Din Fader. Han har trukket mig tilvands hvert evige Aar, naar han har skullet have Tiende hos mig, og i alle vore Retssager har jeg maattet trække det korteste Straa. Det er en snu Hund, er Din Fader. Saadanne troskyldige Folk som Dig og mig, er det ham en liden Kunst at gjøre Nar ad."

Pigen stak i at græde og sagde: „Det er Dig, Jens Pedersen, der gjør Nar ad mig; men det maa Du godt, naar jeg saa dog tilsidst kan faa Held af mit Ærinde."

Kjæld gjorde en Bevægelse bagved Bordet, som om han vilde springe op. Stedfaderen tilkastede ham et lurende Blik; han saa det og tvang sig til at sidde stille. Jens spurgte nu i sin mest indsmigrende Tone: „Hvad er da Dit Ærinde, lille Martha?"

„Naar Du ikke allerede ved det eller ikke vil forstaa det, saa vil jeg helst sige Dig og Din Kone det i Enrum."

„Naa saadan! Ja, det kan ogsaa lade sig gjøre."

Da Maaltidet var endt, fjernede Tyendet og Sønnerne sig, og Martha blev alene med Jens Vestergaard og Dorthea. Det var dog ikke til nogen Nytte, at hun talte rent ud af Posen om det Skete og med bønlige og indtrængende Ord tryglede Manden om at gjøre god igjen den Uret, som hun dog vedblivende kaldte en Spøg. Jens lod, som han blev baade forbavset og fornærmet over hendes Paastand, og i de stærkeste Udtryk nægtede han at have havt det Ringeste med Koens Forsvinden at gjøre. Under hele Samtalen vejede Pigen omhyggeligt sine Ord, og brød Braaden af hvert eneste Udtryk, der kunde egnet sig til at saare den stolte Mand; men han var paa sin Side ikke saa lemfældig. Han lod det hagle med Haansord mod hendes Fader, hvem han paasagde, at han var svinepolisk og snu og dog alligevel doven, dorsk, glemsom og næsten fjantet. Pigen tav til alt dette, men da han begyndte at tale om Tienden, sagde hun, at den vilde hendes Fader vist aldrig sælge. „Men det lover jeg Dig," føjede hun til, „at hvis jeg engang bliver dens Ejer, saa skal den blive solgt, og da skal Du være nærmere til at faa den end nogen Anden." Dermed var han dog ikke tilfreds; men nu kom han frem med et andet Forslag, først vagt og antydningsvis, men siden mere ligefrem. Det gik jo Krebsgang med Lars Lejels Velfærd, vidste han, og han paastod, det var Mandens Udueligheb og Daarskaber, som var Skyld deri. Nu havde han jo solgt deres sidste Ko og sagtens tilsat Pengene, og der var neppe nogen Udvej til, at de kunde faa sig en Ko igjen. Lars vilde da nok ogsaa bære sig galt ad paa andre Maader, saa deres sidste faa Ejendele vilde faa Fødder at gaa paa. Der var efter hans onde Spaadomme intet Andet at gjøre end at faa Pigens Fader erklæret for umyndig. Saa kunde han faa en Formynder, der vilde tage sig af Sagerne, saa Tienden blev solgt og Pengene sat fast som Marthas Ejendom. Saa vilde han, Jens, gjerne række Haand til, at de kunde faa en Ko igjen og ellers være til Tjeneste — han vilde end ikke undslaa sig for selv at være Formynder, hvis det ønskedes. Og Tingen kunde overmaade let lade sig gjøre, forsikrede han, naar hun, Martha, vilde række en Haand dertil.

Nej, det vilde hun dog ikke, og nu vilde hun ikke høre et Ord mere. Hun rejste sig for at gaa.

„Jo, et eneste Par Ord skal Du dog høre endnu," udbrød han glødende af Vrede. „Ser Du, min rare

Pige! Hvis jeg ogsaa havde baaret mig ad med Koen, som Du siger — hvilket jeg ikke har — saa var det slet ikke for meget for alt det Bryderi I Aar efter Aar have voldt os med Eders Tiendetælling, og fordi I Aar efter Aar ligger og mæsker Eder med Frugten af min Ejendom og mit Arbejde, og fordi Din Fader gaar og smidsker for Herredsfogden, saa jeg ikke kan vinde nogen Retssag imod ham. Og hvis jeg i Fremtiden lægger an paa at snyde og skade Eder paa alle Maader — hvad jeg maaske slet ikke gjør — saa mener jeg, at det ikke er mere end hvad I kunne vente, og at det er Løn som forskyldt. — Saa nu kan Du gaa med den Besked!"

Pigen foer ud af Døren som en Pil.

Dorthea sad hele Tiden paa en Stol med Armene korslagte over Brystet. Hun var bleven ligbleg af Skræk, og nu udbrød hun: „Herregud! Hvad er dog Alt dette."

„Ingen Ting der vedkommer Dig," sagde han og gav et Kast med Hovedet.

Da rejste hun sig langsomt, foldede sine Hænder, saa ham alvorligt og stivt i Ojnene og sagde: „Jens! Husk paa, at Du skal dø, og derefter er Dommen."

„Bah!" sagde han og drejede sig rundt paa Hælen. Derpaa gik han hen at sove Middagssøvn.

Da Martha kom ud, standsede hun omme bag Laden gav hun sine Taarer frit Løb. Det fuldstændigt mislykkede Ærinde, Mandens Trusler og det ondskabsfulde Blik, der havde ledsaget dem, hele det Væv af onde Anslag, der var kommet tilsyne, — Alt havde fyldt hende med Mismod og Skræk, saa hun ikke vidste, hvad hun skulde gribe til, og hvorledes hun nu skulde fremstille Sagen for sin svage, tungsindige Fader, at den ikke skulde virke alt for nedtrykkende paa ham, medens han dog vækkedes til at være paa sin Post mod den bitre Fjende. Da opskræmmedes hun af sine Tanker ved, at en lang Knøs kom dumpende paa Hoved og Hænder ud af en Ladeglug. Det var Kjæld, og snart stod han paa Benene foran hende.

(Fortsættes.)

Lidt om den kunstige Fiskeavl.

Af Arthur Feddersen.

Vore Læsere have vistnok af og til set, at der i Aviserne har været talt om „kunstig Fiskeavl" og om „kunstig Udklækning af Fisk", og der har mulig endog været dem, som have ønsket, at vide noget nærmere derom. Husvennen er for saa vidt det rette Sted, at omtale denne Sag, som i det mindste i vort Land meget godt kan gaa ind under Benævnelsen „mindre Næringsveje", for hvilke Bladet jo i en vis Henseende er det vigtigste Meddelelsesmiddel.

Man maa imidlertid ikke lade sig afskrække af Ordet „kunstig" fra at læse de efterfølgende Sider af Udfra at tænke lidt over selve Sagen. Thi man vil, haaber jeg, snart fatte, at der egentlig hører meget lidt Kunst til, for at give sig af med „kunstig Fiskeavl" og for at faa Udbytte af den. Navnet er der nu en Gang, og vi have ikke hidtil kunnet finde nogen bedre Betegnelse for Emnet. Det er da endelig heller ikke Navnet, det kommer an paa.

Først og fremmest maa jeg, for at undgaa Misforstaaelse, fortælle, at den kunstige Fiskeavl endnu for største Delen kun har det Formaal, at skaffe Æg til Veje af laxeartede Fisk (Lax, Orred o. s. v.), der udklækkes under Tilsyn for at blive til stor og madnyttig Fisk; i nærværende lille Afhandling er der kun Tale om Æg af Orreden og af Bækørreden eller, som den med et tysk Navn kaldes, Forellen. Det er nemlig den af de nævnte Fisk, som det er lettest at skaffe sig i vort Land, og som det bedst lønner sig at udklække til Udsættelse i Sø og Aa eller til Opdrætning i Damme.

Orreden hører til de saa kaldte vinterlegende Fisk, det vil sige, den gyder sin Leg i Vinterens Løb, altsaa fra November til Februar Maaned. Tiden retter sig for en Del efter de forskjellige Vandløb, efter Fiskens Alder, efter Vejrlaget o. s. v., men i Løbet af det nævnte Tidsrum gydes Æggene og Hanfiskenes saa kaldte Mælke, og Udklækningen sker da i de paafølgende Maaneder. Orreden er, ligesom de andre Laxefisk, let at kjende fra vore andre Ferskvandsfisk ved sine 2 Rygfinner, af hvilke den bagerste er ganske lille og uden Finnestraaler, hvorfor den ligner en Hudlap og kaldes Fedtfinne (Fig. 1). Kroppen er ellers, naar Fisken

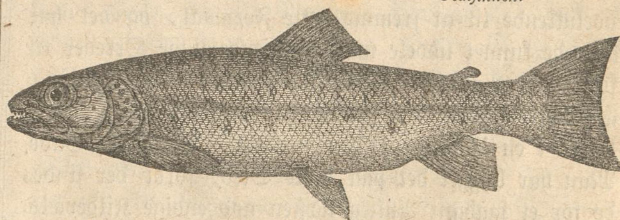

Fig. 1. En Orred.

er ældre eller lever i større Vande, smukt tegnet med mørke Pletter. Bækørreden har derimod en Mængde smukke, røde Pletter. Som alle andre Laxefisk lever den af dyrisk Føde og tager alle Slags Insekter, Orme, Fisk, Frøer o. s. v. Den er meget graadig og fanges derfor let med forskjellig Slags Mading, og kun naar den er fuldkommen mæt eller er bleven skræmmet, staar den i længere Tid ubevægelig i et eller andet Skjul eller frit paa Bunden, og den er da ligegyldig for den mest fristende Lokkemad. Da denne Fisk efterstræbes meget paa Grund af sit smukke og fint smagende Kjød og fordi den staar i høj Pris, og da man desuden endnu ikke ret bryder sig om at frede den, gaar det naturligvis her i Landet, som mange andre Steder, at den aftager stærkt i Tal i vore Vande, saa meget mere

ikke ogsaa, er til de meget frugtbare Fisk og dens Æg for en stor Del gaa til Grunde, førend de blive udklækkede. Disse og flere andre Forhold have for over hundrede Aar siden bragt Folk paa den Tanke, at man maatte kunne sikre Ægene imod de dem i det Fri truende Farer, og at man tillige maatte kunne sørge for, at ethvert Æg, som Hunfisken lægger, bliver befrugtet og altsaa tjenligt til at udklækkes. Det blev vist, at man ganske mekanisk kunde bevirke Ægenes Befrugtning, ved at bringe dem under Paavirkning af Hanfiskens Mælke, og at man derefter kunde udklække Ægene, ved at holde dem i egne Udklækningskasser, igjennem hvilke der blev ført en Strøm af rindende Vand. Denne Opdagelse blev imidlertid ikke saaledes paaagtet, som den fortjente det, og den gik i Glemme. Først da to fattige franske Fiskere Gehin og Remy paa en Maade opdagede Methoden paany, kom den til Ære, og den kunstige Fiskeavl har i de sidste 25 Aar udbredt sig over hele Evropa og Nordamerika, i hvilket sidste Land den nu maaske drives efter større Maalestok end noget andet Sted. Den praktiske Nordamerikaner har fattet, hvad den duer til og hvad den mulig kan føre til, naar den faar Tid til at udvikle sig.

Da det netop er Vintertid, vil jeg indbyde Læseren til at følge mig paa en Vandring til Udklækningsanstalten i Asmildklosters Have ved Viborg. Naar jeg har beskrevet den, vil mulig Forstaaelsen af, hvad jeg ellers har at meddele, være lettere. Den nævnte Anstalt ejes af Fiskeriselskabet for Viborg og Omegn, hvis Formaal det blandt Andet er, at udbrede Kjendskab til den kunstige Fiskeavl og fremme Sansen for Fredningen af Ferskvandsfiskeriet. Selskabets Indtægter anvendes udelukkende til at fremme dette Formaal, og det har allerede kunnet uddele mange Tusende unge Orreder til forskjellige Vandløb, Søer og Damme. Udklækningsapparatet findes i en smuk, grundmuret Bygning, som ligger i en Udkant af den nævnte Herregaards Have. Man har bygget det paa dette Sted, fordi der findes de for et saadant Anlæg næsten nødvendige Kildevæld. Vandet, der bryder frem i Foden af Bakkerne som Væld, samles i tre Brønde og ledes fra dem igjennem Jern- og Stenrør ind i Udklækningshuset, som ligger lavt, for at Vandet kan strømme saa meget des rigeligere igjennem Udklækningskasserne. Huset omfatter kun et eneste Rum; i Midten af dette hæver der sig fra Gulvet en trappedannet Indretning af Beton, hvis enkelte Trin netop danne de smalle Kasser eller Render, hvori Æggene udklækkes. Disse Betonkasser ere indbyrdes i Forbindelse med hverandre og udgjøre det egentlige Udklækningsapparat. Igjennem dem gaar Vandet fra Vældene, men da det ikke er aldeles rent, maa det først gjennemløbe et Renseapparat, som bestaar af en Cementkasse, der ved to Vægge er delt i tre Rum, hvori dels findes Grus og dels Stængler af den i alle vore Hedeegne almindelige Ulvefod, som er udmærket skikket til at holde de fleste af de smaa Emner tilbage, som Vandet fører med sig. Lad os nu træde nærmere til Kasserne, hvori Vandet rinder fra det ene Trin til det andet, indtil det til sidst løber ud i en Rende, som fører Vandet fra Udklækningsapparatet. Vi finde da, at næsten alle Kasserne paa Bunden ere belagte med et Lag af ravgule Æg, der ere lidt mindre end Ærter. Her findes Tusender og Tusender af Æg (for Tiden over 150,000 Stkr. siger man os), og medens Vandet rastløs farer hen over dem, spirer Livet frem i dem, saa at der efter omtrent 60 Dages Forløb af næsten ethvert af dem fremkommer en lille Orred.

Det er en af de store Fordele ved den kunstige Udklækning, at Æggene i Udklækningstiden ere værnede imod de mange Farer, som kunde møde dem, dersom de af Moderfisken vare lagte i det fri Vand. Det kan nemlig ikke undgaaes, at et eller andet Æg døer, og et saadant dødt Æg angribes hurtigt af en Slags Skimmel, som let overføres paa de endnu friske Æg og dræber dem. Vi se ogsaa hist og her i Kasserne et enkelt uigjennemsigtigt og hvidligt Æg, det vil sige et dødt Æg, som altsaa maa fjernes. Undersøge vi Ægene nærmere, ville vi snart opdage, at de ikke alle ere paa det samme Udviklingspunkt. De ere nemlig indbragte i Udklækningskasserne til forskjellige Tider og have altsaa ligget et uens Tal af Dage i dem. Tage vi et af de sidst nedlagte Æg op af Vandet (Fig. 2) og holde det op imod Lyset, se vi en mørkere Plet i Æget, der er omgivet af nogle olielignende Draaber; det er den saakaldte Kimplet eller Grundlaget for den Fisk, som er i Færd med at dannes i Æget.

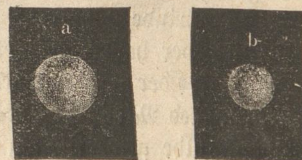

Fig. 2. Æg af Orreden.
a) af Orreden. b) af Bækorreden.

Tage vi derpaa et noget ældre Æg op fra Vandet, finde vi, at Kimpletten ligesom er delt ved en lysere Stribe, og det er da det første Tegn til, at Ægets Udklækning er begyndt. Det er nemlig den saakaldte Fosterstribe eller det første Anlæg til Fiskeungen. I et ældre Æg se vi allerede tydelig Hovedet dannet ved den ene Ende af Fosterstriben, og frem for Alt opdage vi, at de mørke Øjne skinne igjennem Ægets klare Skalhinde, ja tage vi et Forstørrelsesglas til Hjælp, se vi endda tydelig Blodet løbe til og fra Fosterets spæde Hjerte. Videre har Udklækningen endnu ikke naaet, men det vil ikke vare længe, førend den lille Fisks enkelte Dele ses helt tydeligt, og man vil da endog af og til se den vende og dreje sig i Æget. Dernæst spænges Skalhinden, og Fisken kommer frem. Den svømmer ikke strax omkring for at søge Føde, men den holder sig endnu en Tid rolig paa Bunden af Udklækningskasserne, idet den tærer paa den saa kaldte Blommesæk eller Navleblære, som

sidder under dens Bug (Fig. 3), og som den i nogen

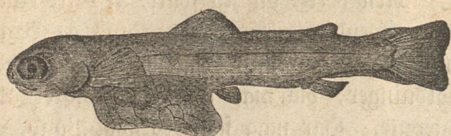

Fig. 3. Ung Ørred. 1 Maaned gl. (3 Gange forstørret)

Tid slæber om med sig lige som en Madpose. Naturligvis bliver Madposen mindre for hver Dag, Ungen alene er henvist til at leve af den, og endnu flere Maaneder efter Udklækningen og efter at den lille Fisk har begyndt at snappe smaa næsten mikroskopiske Dyr i Vandet, kan man tydelig se, hvor Blommesækken har siddet (Fig 4). Men efterhaanden tabes ethvert

Fig. 4. Ung Ørred 6 Uger gl. (3 Gange forstørret.)

Spor af Blommesækken (Fig. 5); den lille Fisk har

Fig. 5. Ung Ørred. 4 Maaneder gl. (1½ Gang forstørret.)

da Magt over den Opgave at samle sig selv Føde, og den vorer nu stærkt, for saa vidt som den kan faa Føde nok i det Vand, hvor den imidlertid er bleven anbragt. I September Maaned kan den allerede have en Længde af 3—4 Tommer, og den er da en meget pæn og væver lille Fisk med smukke, mørke og røde Pletter.

I Udklækningshuset kunne vi dog ikke følge de smaa Ørreders Udvikling længer end til den Tid, da de næsten have fortæret deres Blommesæk. Paa den Tid er det nemlig mest praktisk, at udsætte dem i det Vand, hvortil man har bestemt dem. Det lønner sig ikke, at fodre dem i Udklækningskasserne, hvad dog meget godt kan lade sig gjøre, enten med fint i Vand udrevet Kjød eller endnu lettere med i Vand udtværet, kogt Æggeblomme. Men saa snart den lille Fisk svømmer kvikt omkring, saa snart den omtrent har mistet sin Blommesæk og saa snart den viser Tilbøjelighed til at snappe efter Smaadele i Vandet, er den tjenlig til at udsættes, og den vil da meget godt kunne bjerge sig selv.

Vi ville nu foreløbig ikke tale længer om de smaa Fisk, men ville fortsætte vore Undersøgelser i Udklækningshuset i Asmildklosters Have. Efter at Vandet har gjennemløbet alle Kasserne, føres det ud i en Beholder eller Kumme af Beton midt i Huset, der kan bruges som et midlertidigt Opholdssted for de unge Fisk, og derfra gaar Vandet ud i de ved Siden af Udklækningshuset liggende fire smaa, murede Damme eller Bassiner. Ved Hjælp af Fodring, holder man i dem flere Fisk fra de forskjellige Aargange, i hvilke Anstalten har været i Virksomhed. Der er Fisk fra en Længde af fire til henved tyve Tommer, og herved maa vi bemærke, at Fisk i snævre Damme, og som fodres, ikke nær faa den Størrelse, som de vilde have naaet, dersom de vare blevne satte i Frihed. Fiskene fodres med Smaafisk, Regnorme, hakket Kjød o. s. v., og i Udklækningstiden ere de meget begjærlige efter at faa de døde Æg, som samles op fra Udklækningskasserne. Det er morsomt at se, hvorledes disse Fisk flokkes, naar man løfter Dækket af Bassinerne, og hvorledes de ligesom Kyllinger fare til, for at gribe det udkastede Foder.

De ældste Basinfisk i Asmild afgive allerede Æg og Mælke til Frembringelsen af ny Individer. Medens vi aflægge vort Besøg, indbringes der fra Viborg Sø en prægtig Hunfisk, hvis svulmende Bug noksom viser, at den er moden til at afgive sin Rogn. Vi overvære altsaa Befrugtningen af dens Æg, som sker paa følgende Maade, der maa kunne udføres af Enhver, naar man først har overtydet sig om, at man raader over gydefærdige Fisk. Da det er en temmelig stor Hunfisk, maa der to Personer til for at faa alle Ægene fra hende. Den ene tager Fisken i Nakken med den ene Haand, medens han med den anden holder hende fast om Halen, for at hun ikke skal slaa sig løs. Da han har godt Hold, fører han Fisken frem foran sig over et Fad uden Vand, og idet han nu bøjer Fiskens Ryg lidt tilbage, varer det neppe et Minut, førend Ægene strømme rask ned i Fadet. Men for at de alle kunde afløbe, maatte Mandens Hjælper dog, ved at stryge Ørreden langs dens Bug, hjælpe til og herved opnaaedes det da, at faa den helt tømt for Æg. Denne Behandling havde til Følge, at Fiskens smukke, trinde Bug blev ligesaa hul som et Dejtrug. Havde Fisken været mindre, kunde en Person have tømt den for alle dens Æg paa den i (Fig. 6) angivne Maade.

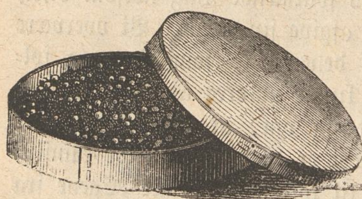

Fig. 6. Udpresningen af Ørredens Æg.

Paa samme Tid, som Ægene toges fra Hunfisken, udvalgtes en moden Hanfisk blandt Bassinfiskene og under en lignende Behandling, som den der blev Hunørreden til Del, samledes i en Skaal med Vand noget af dens Mælke d. v. s. en mælkehvid Vædske, som tjener til

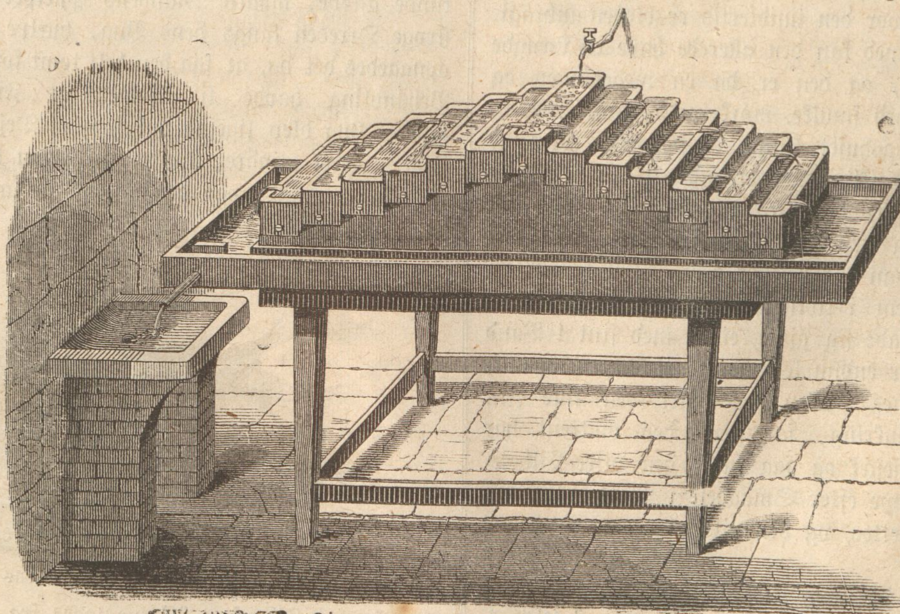
Befrugtning af Fiskenes Æg. Vandet i Skaalen fik derved et Udseende som Mælkevand og blev hældt ud over de nylig gydte Æg, og Æg og Mælkevand henstod nu roligt i nogle Minuter. Ægene fik derved et mindre gjennemsigtigt Ydre og viste sig ligesom duggede eller overtrukne af en hvidlig Hinde. Saa blev Vandet hældt fra Ægene, og disse bleve nedlagte i Udklækningskasserne. Der vandtes i det hele omtrent 4000 Æg ved denne Befrugtning, og Moderfisken vejede netop fire Pund. I Almindelighed vil hvert Pund Moderfisk afgive 1000 Æg.

Forinden vi forlade Udklækningshuset, overvære vi endnu Bortsendelsen af nogle Tusende Æg, som skulle udklækkes hos en Mand paa Sjælland, der efter en mindre Maalestok i et af sine Udhuse har indrettet sig en Udklækningsanstalt, for at have den Fornøjelse at kunne følge Fiskens Vært i Æget og tilmed have unge Fisk til Udsættelse i dertil indrettede Damme. Ægene nedlagdes imellem fugtigt Mos i en Spaanæske (Fig. 7) eller i en Cigarkasse, og de kunne paa denne Maade sendes langt bort. De sendes sikrest, naar man tydeligt kan se Fosterets Øjne igjennem Æggehinden.

Fig. 7.

Efter at vi saaledes have set, hvad der gaar for sig i en af de Udklækningsanstalter, som findes her i Landet, vil man vistnok give mig Ret i, at der ved selve Befrugtningen og Udklækningen af Ægene ikke er nogen synderlig Kunst, og at den maa kunne udføres overalt, hvor man kan skaffe sig Moderfisk og hvor man har godt Vand. Derimod vil man mulig indvende, at det ikke er enhver Mands Sag, at skaffe sig et Udklækningshus, de dyre Udklækningsrender, Rensere og Kummer og ligesaa lidt murede Bassiner. Men hertil vil jeg svare, at dette paa ingen Maade er nødvendigt. Har man Vand og Æg, kan man nemlig hjælpe sig med meget simple Redskaber og Vandbeholdninger, om man i det Hele ønsker at have de sidst nævnte. Har maa saaledes godt Vand, og har dette Fald nok, vil man let kunne lede det ind i et Udhus, eller ogsaa vil man af gamle Brædder kunne slaa et Skur op over Udklækningsapparatet. Dette kan man da anbringe paa et Bord, idet man stiller Kasserne trappeformigt over hverandre, omgiver Bordet med en Ramme og sørger for, at Vandet kan løbe fra Bordet og føres bort. I sin fuldkomneste Form ses et saadant Bord i Fig. 8, men enhver vil fatte, at det kan gjøres meget, meget simplere, og at det egenlig ikke behøver at bestaa af andet end af en, to eller flere smalle Trækasser, der kunne slaas sammen af et Par Fjæl. Og disse simple Kasser kan man naturligvis let finde Plads til i det Par Maaneder, Udklækningen staar paa.

Ved at indrette sig efter Omstændighederne, det vil sige efter de stedlige Forhold og efter den Evne, man har lige over for Udgifterne, kan man naturligvis snart lave sig en Udklækningsanstalt, og den behøver langt fra at være i det smaa, da man alene i en 3 Alens Kasse, der er 7 Tommer bred, vil kunne udklække omtrent 5000 Ørredæg. Ønsker man altsaa at besætte en dertil passende Dam, Mergelgrav eller et andet passende Sted med Ørreder, behøver man kun at skaffe sig Ægene, udklække dem og derpaa udsætte den vundne Yngel; man vil da tre Aar efter have en smuk Beholdning af madnyttige og salgbare Ørreder, og den Pris disse Fisk kunne sælges for, skal nok vise, at der godt kan haves en lille Næringsvej og en god Bifortjeneste ud af Foretagendet. Jeg kjender flere Landbrugere, som allerede have indrettet sig paa denne Maade, og som have megen Tilfredsstillelse deraf. Det er en Selvfølge, at der vil kunne gjøres endnu mere Gavn, dersom man ved

Fig. 8. Et Udklækningsbord.

Hjælp af den kunstige Udklækning skaffer sig Fisk til Forsyningen af en eller anden dertil skikket Sø. Men da en saadan i Almindelighed ejes af flere Lodsejere, maa disse være enige om et saadant Foretagende.

I Almindelighed altsaa: Vil man anlægge et Apparat til kunstig Udklækning af Orreder, maa man først og fremmest sørge for godt Vand, det vil sige det maa være saa rent, at det ikke sætter Bundfald, naar det med lidt Fald strømmer hen over en Flade, og det maa ikke være jernholdigt. Har man en passende Kilde, anbringer man Apparatet saa nær ved dennes Udspring som muligt, thi der vil Vandet have den tjenligste Varme til Udklækningens Fremme. Har man mindre rent Vand, maa man rense det, ved at lade det løbe igjennem en Kasse med den ovenomtalte Ulvefod eller igjennem Grus og Sand eller igjennem en Rende, hvori det kan afsætte de Emner, som gjøre det urent. Vandet, der helst maa have en Egenvarme af 4—6° R., ledes ind i Apparatet, der altsaa dannes af smalle Kasser eller Render (en, to, tre eller flere), som ere stillede trappevis, den ene lavere end den anden. De kunne passende være 3 Alen lange, 7 Tommer brede og 4 Tommer dybe (indvendige Maal). Disse Render kunne gjøres af Træ og belægges med groft Grus i Bunden, eller de kunne være af Træ og udfores med Cement i Bunden, eller ogsaa støbes de af Cement. Ligesom hver Kasse har sit Tilløb, saaledes har den sit Afløb, men dette maa for Yngelens Skyld afspærres ved et temmelig fint Metalnæt. Endelig kan man dække Kasserne med et Laag, hvori der er enkelte Huller, for at Luften kan have uhindret Adgang, men dog saa smaa, at Insekter, Vandspidsmus, Rotter og andre Fjender af Æg og Yngel ikke kunne komme til. Afløbet fra Kasserne frembringes ved Hjælp af korte Zinkrør, som anbringes i den modsatte Ende af den, hvor Tilløbet er. Billedet af Udklækningsbordet (Fig. 8) vil forklare det hele; men det skal dog bemærkes, at Rørene helst indbores lidt nede i Kassernes Sider. Det er en Selvfølge, at Tilløbs- og Afløbsrør maa have samme Tværmaal.

Naar Æggene ere nedlagte i Apparatet, holdes Vandstanden i Kasserne helst saaledes, at Æggene ligge temmelig nær ved Vandets Overflade, men hvor man ikke kan ofre megen Tid paa Tilsynet, vil det være bedst, at lade Vandet staa rigeligt over Æggene, for at de ikke ved et Uheld skulle blive helt blottede for Vand. De døde Æg maa, som allerede sagt, omhyggelig pilles fra, hvilket hurtigst sker ved Hjælp af en flad, temmelig lang Pincet. Denne dannes billigst af en sammenbøjet Jernstrimmel, der tilspidses lidt i Enderne. Iøvrigt gjælder det med Hensyn til Pasningen af Æggene i Apparatet, at jo mindre man rører ved dem des bedre, og at man altsaa staar sig bedst, naar det slet ikke er nødvendigt, at gjøre noget ved dem. Naar Yngelen er udklækket, bør man flittig se til den og borttage enhver død, lille Fisk, der ligesom et dødt Æg er tilbøjelig til at skimle og derved kan smitte de levende Unger.

Ved Yngelens Udsætning er der endnu kun dette at mærke, at Dammen eller Vandet, foruden at være godt forsynet med passende Føde for de smaa Fisk, ikke maa være for meget udsat for at opvarmes for stærkt i Sommerens Løb, at det altsaa helst maa have et godt Tilløb og Afløb, at det har gode Gjemmesteder for Fiskene, at det ikke kan bundfryse, og at endelig Fiskene ikke kunne undvige fra det. Det er desuden en Selvfølge, at man ikke gjerne vælger et mindre Vand til de kostelige Orreder, hvor der findes saadanne Røvere som Gedder og Aborrer; er Vandet større, er Faren mindre.

Hermed er jeg da ved Slutningen af det, som jeg har at meddele. Der kunde naturligvis endnu være et og andet at sige, men da det kun har været min Hensigt paa dette Sted at vække Opmærksomhed for Sagen, vil jeg nøjes med at sammenfatte Alt i den Sætning, som ikke alene gjælder her, men ogsaa i mange andre Forhold, hvor der tales om Opdrætning af et eller andet Dyr: Kom Naturen saa nær som mulig!

En ny Ret.

At Skolen staar bag Kirkens Hegn,
Det kan sig sagtens føje;
Men sjælden man dog Præst og Degn
Fik, Haand i Haand, for Øje.
Bevar os vel, vi tale kun
Om gode, gamle Dage,
Da Provstetasken*), fed og rund,
Var Degnene en Plage.

I denne gode, gamle Tid,
Som nu for længst er svunden,
Da leved der en Degn med Vid,
En Skjælm han var i Grunden.
Han talte Græsk, Latin og Tysk,
Som ingen her i Landet;
Med Præsten prated han dog Jydsk,
Han kunde ikke andet.

Til Præsten kom fra Bispen Brev,
Han vilde visitere
I Kirke, Skole, saa han skrev
Til Slut blandt andet mere:
„Ej Gilde, kjære, gjøre I
Jeg spiser helst alene
I eders Selskab, bene qui
Latuit, vixit bene!“ **)

*) Degnene havde fordum den Forpligtelse at besørge Præstens Embedsbreve, „løbe med Provstetasken“.
**) En latinsk Sætning, som betyder: „Lykkelig har den levet, som levede i Stilhed.“

„Ej," sagde Præsten, „hvad er det,
Som Bispen helst vil have?
Jeg, sandt for Dyden, ikke ret
Forstaar, hvad Du skal lave!"
„Men," svared Konen, „kjære Ven,
Det er paa høje Tide;
Gaa derfor strax til Degnen hen
Og skaf mig det at vide!"

Og Præsten gik med samt sit Brev
Til Degnen hen, den Vise,
Og spurgte ham, hvad Bispen skrev
Om det, han vilde spise.
„Det," sagde Degnen, „er mig let
At tyde Brevets Tale;
Hr. Bispen ønsker blot een Ret:
En lille Føllehale!"

Da Bispen nu kom søndenfjords
Ved Middagstid til Gaarden,
Han blev naturligvis til Bords
Strax buden; smukt i Orden
Stod Retterne paa Bordets Rund,
Et Fad for Præst og Kone,
Et andet for Hr. Bispens Mund
For hannem monne trone.

Den gamle Højærværdighed
Ret flinkt paa Maden kiler,
Og ved hver Bid, som glider ned,
Blidt Præstekonen smiler.
Hun hjertensglad ham spise ser
Og at det ham behager.
Da ej han nu kan spise mer,
Han flux til Orde tager:

„Tak, kjære, tak; nu er jeg mæt!" —
Han Kniv og Gaffel lagde —
„Men sig, hvad var det for en Ret
Der mig saa herligt smagte?" —
„Ak," svared Præstekonen, „I
Mig glæder ved den Tale;
Det var saamænd en Benequi,
Paa Dansk: „en Føllehale!"

Emanuel Henningsen.

Husflid.

Jerntraadsarbejder i Sverig.

I Jönköpinglän har Husfliden naaet en omfattende Udbredelse i Forfærdigelsen af Jern- og Messingtraadsarbejder, som Sigtedugsvæv, Fabrikation af Haarnaale, Hægter, Maller o. lign. I Gnosjösogn findes omtrent 50 Familier, som tilsammen forbruge henimod 1000 Skp. Jern aarlig til saadanne Arbejder. Deriblandt kjender Ahlborn en Person, som tidligere brugte 10 Skp. Jern aarlig til Krinolinefjedre og 30 Skp. til Hægter og Maller, og flere Familier i dette Sogn fabrikere 50 Skp. om Aaret. Nu er Afsætningen til Krinolinefjedre liden eller ingen, men saa øges Afsætningen paa Haarnaale — der stiger i samme Forhold som Kvindernes Haarfrisure. Efter Kommunalbestyrelsens Enklæring var en Husmand, P. Magnusson ved Anderstörp, den første som for 12 Aar siden begyndte at forfærdige Haarnaale, idet han fandt paa denne Binæring, hvormed Familien kunde være ham behjælpelig, da hans Dagløn paa den Tid med Jordbrugsarbejde, ikke forslog til at forsørge Kone og 5 Smaabørn. Han staar sig nu godt og forarbejder aarlig omtrent 50 Skp. Jern til Haarnaale.

Bognyt.

Tidsskrift for Biavl, udgivet af Biavlerforeningen med 24 Ark aarlig, redigeret af A. C. Andersen i Nyborg, er et lille Blad, som vi paa det bedste skulle anbefale alle Biholdere og Bivenner, da det giver mange nyttige Oplysninger om Biavlens Udvikling og fordelagtigste Driftsmaader. Det er vist det billigste Tidsskrift i Landet, da man faar det gratis, blot man indmelder sig som Medlem af Biavlerforeningen (til Redaktøren) til hvilken Aarsbidraget kun er 1 Krone.

Firkantet Nød.

Af 4 O, 2 L, 2 S og 1 B dannes tre Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Venstre og Højre, fra Oven og Neden giver Opløsning paa Gaaderne:

Det første kalder Blomster frem
I Øster og i Vester,
Det andet har sit rette Hjem
I hvert et stort Orkester,
Det tredie er ret en slem
Rovgjerrig Fyr; Gud hjælpe dem
Hvis Nakke lumsk han gjæster.

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 21: En Mark.

Brevvexling.

F. M. i Trondhjem. Modtaget. Venligst Tak.

„Knud Gyldenstjerne". Tak. Vil blive anvendt saa snart Pladsen nogenlunde tillader det.

„Nemo". Brugelig — **N. A. i G.** Kun en brugelig. — **J. J. i M. v. Aa.** For lang. — **Martin S. i V.** Kjærnerne ere gode, men Skallerne duer ikke.

„Kaptajn X." Venligst Tak Deres Adresse udbedes.

„En Ven af Træskæring". Plader til Træskæring, udskæres med Rundsav, som Husflidssyssel flere Steder. De kan saaledes faa fortrinligt tørt Pære- og Æbletræ, Egetræ (gammelt) Navr, Bøg og Avnbøg, Ask og Pil, efter Bestilling i alle Tykkelser og (Navr undtagen) indtil 8 Tommers Brede, hos Lærer P. H. Lund i Landet Skole pr. Søllested (paa Lolland).

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 23. Søndagen d. 7. Marts. Kjøbenhavn. 1875.

En Udaadsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

4.

Hun viskede hurtigt Taarerne bort og sagde: „Kommer Du her! Jeg troede, at alle Folkene vare henne at sove."

„Det ere de ogsaa. Jeg alene sov ikke, for jeg vilde møde Dig. Hvad Pokker er der nu i Stykker?"

Hun saa sig omkring, som hun ikke var sikker paa, at der ikke dog kunde være vaagne og vagtsomme Folk i deres Nærhed.

„Du har Ret," sagde han, gjættende hendes Tanker. „Væggene kunne have Ører sommetider. Gaa derfor Din Gang, men vent en lille Stund mellem Vidiebuskene ovre ved Plaskjær!" Dermed smuttede han bort om Hushjørnet. Pigen tog sit Strikketøj frem og gik bort fra Gaarden. Da Vejen snart efter førte hende forbi en sumpig Sænkning af Jordbunden, som var omkranset af et smalt Kratbælte, satte hun sig i Skyggen af en Busk. Kjæld, der fra Gaarden af havde løbet en Omvej, var strax efter ved hendes Side.

Hun fortalte nu hele Historien fra Først til Sidst, og Karlen sagde: „At min Fader har stjaalet Eders Ko er nu vist nok; men der vil kanske ikke ret Mange tro det, fordi de ikke kan eller tør antage, at Jens Vestergaard er en lumpen Tyv. Han har jo ogsaa spillet sine Kort saa fint, at Din Fader gjør klogest i at tie og taale Skaden, for det Du siger om Ønsket at faa Din Fader gjort umyndig, det har jeg ogsaa hørt en lille Fugl synge om, og det er sagtens Meningen, at Historien med Koen paa en eller anden Maade skal hjælpe til. Jeg kunde ønske, at I vare ude af ethvert Forhold til min Stedfader. Klogest var det vist at sælge Tienden."

„Det gjør min Fader aldrig."

„Han kan blive nødt til det. Nu have I ingen Ko og ere nødt til at skaffe Eder en igjen; I have Gjæld nok i Forvejen, og min Fader finder vel sagtens nok paa Raad til at volde Eder flere Ulykker. Øvrigheden sælger mangen Mands Ejendom, som han nødig vilde være af med."

„Aa Herregud!" klagede Pigen, „hvad skal jeg dog gjøre. Min Fader taaler saa lidt Modgang."

Kjæld bøjede Hovedet, som om han tænkte efter. Dette „Kvæghøved", som hans værdige Stedfader kaldte ham, var nu en tre og tyveaarig slank og skægløs Karl, der med sin høje spinkle Bygning og sine glatte røde Kinder endnu saa temmelig drengeagtig ud. Dette Udseende forhøjedes ved adskillige Ejendommeligheder. De friske Læber sluttede sig i Almindelighed fast sammen, og ved Mundvigene var der et Træk, der tydede paa, at de enten havde lukket sig om tilbagetrængt Smerte eller dybt gjemte Løndomme. I hans mørke Øjne fremlynede undertiden et Glimt af Trods og ubændigt Mod; men naar han saa havde purret op i sit sorte Haar, der sædvanligt havde et løjerligt Fald over hans hvide Pande, saa var det, som han med det Samme bortstrøg enhver mandig Tanke, som han igjen var en forknyt og forkuet Dreng. Ved denne Lejlighed strøg han flere Gange sit Haar frem og til-

bage, og saa udbrød han: „Jeg kan sige Dig, hvad Du skal gjøre! Du skal blive min Kone!“

Pigen foer angst tilbage med det Udraab: „Kjæld! Gjør Du Nar ad mig?“

„Nej, det vilde jeg nødigst af Alt, kjæreste Martha! — Gjør det Ord Dig saa bange? — Sig mig oprigtigt: Har Du aldrig tænkt paa det før?“

„Jeg har tænkt paa, at Du er en rig Gaardmandssøn, og jeg er en fattig Husmandsdatter,“ sagde hun undvigende.

„Det er intet Svar paa mit Spørgsmaal, og desuden er det ikke sandt. Den Gaardmand, hvis Søn jeg er, var en fattig Mand. — Men, hvad har Du tænkt, naar jeg tidligt og sent opsøgte Dig for at tilhviske Dig, hvilken Tiendesvig eller hvilke andre Rævestreger mod Eder, jeg nu havde faaet opsnuset.“

„Saa har jeg tænkt, at Du var en ærlig Karl, der ikke kunde finde Dig i, at fattige Folk led Uret, naar Du kunde hindre det.“

„Det er rigtigt! Det er meget rigtigt! Jeg har lovet baade min Moder og mig selv, at jeg, saa vidt jeg formaaede det, skulde holde vort Hjem frit for uretfærdigt Gods. Men derhos — —“ Hans Læber sluttede sig sammen og hans Hoved bøjede sig forknyt; men det varede kun et Øjeblik, saa rettede han sig i Vejret og sagde: „Ak, lille kjære Martha! Du veed godt, hvad jeg vilde sige, ellers skulde jeg have set meget fejl i Dine dejlige Øjne. Vær Du nu ikke haard at tigge til om Svaret, for jeg har saa daarlige Talegaver! Vi have knap Tid, og der er saa meget, vi skulde tale om.“

„Ja, vi kom bort fra det, vi først talte om.“

„Nej, vi ere netop inde i det, vi først talte om, det skal Du nok forstaa, naar Du hører, hvad jeg har udregnet. Men sig mig det nu først ærlig og sanddru for Guds Aasyn: Vil Du være min næreste og kæreste Ven alle Dage? Vil Du, søde Ven! Vil Du være det glad og hengiven.“

„Det var bedst at tie; men siden Du endelig vil have det: — Ja, jeg har ikke nogen kjærere Ven end Dig, faar det heller ikke; men hvad kan det hjælpe? Vi ere jo ikke hinandens Lige for ikke at tale om det Fjendskab, der Dag for Dag bliver større.“

„Det er min Stedfaders Fjendskab, Du mener; men han er ogsaa min Fjende, for han ærgrer sig stadigt over, at jeg engang skal have Del i al den Rigdom, han har samlet. Det er der Noget i. Manden kan have Ret i, at han helst vilde unde sin egen Søn alt det Gods, som han ved sin Flid og Dygtighed har skrabet sammen. Og saa er der desuden det Gods, som han har vundet ved Uret og Svig og Lumskeri og det, som er kjøbt med de Undertryktes og Forurettedes Sved og Taarer — det vilde jeg helst ingen Del have i. Hvis altsaa Jens Vestergaard og jeg begge faar vor Villie sat igjennem, saa er jeg ikke meget rigere end Du, og saa ved jeg ikke, hvad der skulde være til Hinder for vort Ønske. Vi kunne begge arbejde, og vor Herre hjælper os nok til at bjerge vort Udkomme.

„Du glemmer, at jeg har min Fader at forsørge.“

„Nej, det husker jeg nok, og Tienden husker jeg ogsaa, og begge Dele ere med i mit Regnestykke. Du skal jo have Tienden til Medgift; men saa ville vi sælge den, som Du jo har ønsket saa tidt, og naar min Fader faar at høre, at han kan faa Tienden og tillige kan faa Lov til at give mig saa lille en Arvelod, som han synes, saa vil han nok blive glad, og saa vil han vist hjælpe os til, at vi kunne faa et lille Hjem, og saa lade os og Din Fader være i Fred for Fremtiden.“

„Men Din Moder! Hvad vil hun sige?“

„Ja min Moder!“ gjentog han, og der fløj en vemodig Skygge over hans Ansigt. „Hendes glade Samtykke vilde jeg nødigt undvære; men jeg tænker, jeg kan overtale hende.“

Det unge Pars gryende Kjærlighed havde hidtil været en Hemmelighed for alle og halvvejs for dem selv med; men den var ubevidst voxet med dem, medens en ansvarsfuld Fortrolighed tidligt havde knyttet dem til hinanden. Da Jens Petersen saa, at saa mangen tilsigtet Svig blev røbet i Utide, at han nødvendigvis maatte have en Forræder i sin egen Lejr, da var det fra først af hans egen Hustru, der ikke kunde taale Tanken om, at hendes Hus og Hjem skulde bygges med uretfærdigt Gods, og hun sendte enkelte Gange sin ældste Søn, at han skulde hviske — ikke Lars Lejel, men hans unge Datter — et Varselsord i Øret. Det var alligevel den redelige Kvinde en tung Tanke, at hun paa den Maade skulde modarbejde sin egen Husbond; men det behøvede hun heller ikke; thi Sønnen forstod snart en halvkvædt Vise, og fra den Tid af, da han og Martha bleve ret fortrolige, blev næsten enhver Tiendesvig en Umulighed; thi Kjæld havde med al den Dumhed, Stedfaderen tiltroede ham, en fin Næse. Først da Manden forlagde sin Krigsførelse til andre Omraader, blev Sønnen magtesløs, og dette bragte ham til at aabenbare sin Kjærlighed for Pigen, og da de nu vare komne til fuld Forstaaelse, dvælede de med Glæde ved de lyseste Fremtidshaab. Skjøndt de vare saa unge og kun havde Udsigt til smaa Kaar, bleve de dog let enige om, at de helst maatte paaskynde deres Forening saa meget som muligt. Det var Pigen om at gjøre at skaffe sin svagsindede Fader den Fred og Sindsro, der alene kunde naaes ved at komme ud af ethvert Forhold til Jens Vestergaard. Karlen delte dette hendes Ønske, men derhos længtes han bort fra sit Fødehjem, der i hans Øjne fremfor i nogen Andens var et uhyggeligt Sted, hvorover der rugede en gruelig Løndom og et Hævnens Sværd.

Dette omtalte han dog ikke videre for sin Hjertenskjær. De havde jo desuden nok at tale om, og de

havde kun kort Tid til deres Samværen. Omsider reve de sig løs fra hinanden; men da han kom hjem, var Arbejdet allerede i Gang, og han maatte gjøre Regnskab for sin Fraværelse. Han fortalte derom en Historie, som Jens Vestergaard ikke troede paa; men han troede heller ikke sin Stedsøn, naar denne talte Sandhed, saa Skaden i Grunden ikke var ret stor.

Det stod saa hen indtil Høsten, og i Mellemtiden mødtes Kjæld og Martha adskillige Gange, uden at det gjorde nogen Opsigt. Om deres Forehavende talte han med sin Moder, da han vilde have hendes Samtykke, inden han fremlagde Sagen for Stedfaderen. Men hos Moderen fandt han mere Modstand, end han havde ventet. Det var nu ikke saadan, at hun satte strænge og bestemte Ord mod hans Ønsker — sligt laa ikke i hendes Natur; men hun græd, og hendes Taarer havde Sønnen ikke Kraft til at modstaa. Hun havde mange Grunde til at misbillige hans Forehavende. Igjennem de mange Aar havde Jens Petersen idelig og altid høvlet og hærpet paa Lars Lejels og hans Datters Rygte. Konen vidste nok, at just ikke ethvert af hendes Mands Udsagn var saa sandt som Guds Ord; men hun havde dog uvilkaarligt fæstet nogen Lid til hans Tale, og Tiendedelen af, hvad han havde sagt om Enghusfolkene, var nok til at berøve en hel Slægt det sidste Gran af Hæder og Ære, hvis det var Sandhed. Dorthea var derfor af den Mening, at Martha og hendes Fader vare daarlige og ryggesløse Mennesker. Sandt nok! Hun vilde ikke, at man skulde gjøre dem Uret; men hun vilde da ligesaa lidt, at hendes Søn skulde indlade sig saa vidt med dem, at han skulde tage Tøsen til Hustru. Og hun vilde nødig have Kjæld ud af Huset; thi foruden det, at han var et godt Menneske og en kjærlig Søn, saa var han hende et dyrebart og levende Minde om hendes første Husbond og om den Tid, da hun havde været fattig og lykkelig. Nu var hun ingen af Delene. Der var endnu en anden Grund. Rasmus, hendes anden Søn, havde været et godt Barn; men Faderen havde forlængst begyndt med at lede ham paa sine Veje og bruge ham til Hjælper i mangen Idræt, der hverken var hæderlig eller redelig. Sønnen var vist endnu ikke fordærvet, og der var et ganske godt broderligt Forhold imellem ham og Kjæld. Hun vilde derfor gjerne, de skulde blive sammen, at den Ældre vedblivende kunde virke paa den Yngre. Der var altsaa Grunde nok til, at hun ikke kunde finde sig tilrette i Tanken om, at hendes ældste Søn i sin unge Alder skulde gaa hen og bosætte sig i et fattigt Hjem.

Man var færdig med Rughøsten og skulde snart til at kjøre ind, da Kjæld en Aften sent tog sin Trøje paa og vilde snige sig ud af Gaarden. Men i Porten mødte han sin Fader, der spurgte ham: „Hvor skal Du hen?"

„Jeg vilde et Løb op i Byen," sagde han.

„Nej, nu bliver Du hjemme og gaar i Seng. I Morgen skulle vi op før Dag og binde Korn, og naar Du vaager i Nat, saa gaar Du og sover ved Dit Arbejde." Sønnen vidste, at Indvendinger ikke gjorde nogen Nytte, og han vendte tilbage til Staldkamret, hvor han havde sin Seng. Han gik dog ikke til Hvile; thi han var misfornøjet og raadvild i sit Sind. Han havde sat Martha Stævne omtrent midtvejs imellem hans og hendes Hjem, og nu skulde han lade hende løbe April, hvilket var saa meget værre, som det ikke var et blot og bart Kjærestemøde, der var tilsigtet; men han havde Ting af Vægt at aftale med hende. Tiendetagningen var nemlig snart for Haanden, og han var vis paa, at der var et eller andet Lumskeri i Værk, og saa vilde han, at Lars Lejel skulde overtales til at melde sig syg og sende en anden Mand med Fuldmagt i sit Sted. Ønskeligheden af denne Ordning havde han sat sig saa fast i Hovedet, at han bestemte sig til at trodse Forbudet og forlade Gaarden, saa snart han kunde tænke, at Alle sov.

Da han mente, det var Tilfældet, aabnede han en Luge, der vendte ud til Marken, og sprang ud deraf. Han var dog ikke kommen mere end et Par Bøsseskud bort, da han hørte en Vogn rulle ud fra sit Hjem. I et Øjeblik grebes han af en Tanke, der tilskyndede ham til at gaa hen til den høstede Rugmark for at se, om der ikke skulde gaa Noget for sig. Han agtede at skjule sig blandt Korntraverne, men før han fik det iværksat, rejste hans Stedfader sig pludselig foran ham med det Spørgsmaal: „Hvad vil Du her?"

„Herop at binde Rug," svarede han uforknyt.

„Godt! Jeg har allerede begyndt," svarede Faderen; „men jeg vilde ladet Dig sove en Stund endnu. Dog da Du er her, lad os saa tage fat."

„Men hvad skal Vognen?" spurgte Kjæld.

„Vognen?" gjentog den Gamle og lyttede efter det rullende Kjøretøj, der allerede nu var dem nær. „Aa, det maa være en Misforstaaelse af Rasmus. Han var kun halv vaagen, da jeg bød ham følge med mig." Derpaa sprang Manden hen mod sin Søn og sagde nogle Ord til ham. Hestene bleve satte paa Græs, og de Trende toge fat paa Arbejdet. Hen mod Morgenstunden bleve Tyendet hentet, og senere blev der sendt Bud til Lars Lejel, at han skulde komme og tage Tiende, da man vilde kjøre Rug ind om Eftermiddagen.

Op paa Formiddagen fik man en Times Hvile, og da greb Kjæld Lejligheden til at tilskrive sin Pige og gjøre Undskyldninger for, at han ikke havde holdt Ord den foregaaende Aften. Han var vis paa, at der om Natten skulde været øvet en eller anden Kjæltringstreg, og han var oprørt i Sindet over, at hans unge Broder øjensynligt var indviet i og skulde have været Deltager i denne, idet han skulde have hjulpet sin Fader at bortføre det Korn, der skulde været unddraget Tiendetagerens Blik. Men det var uklogt af Kjæld, at han

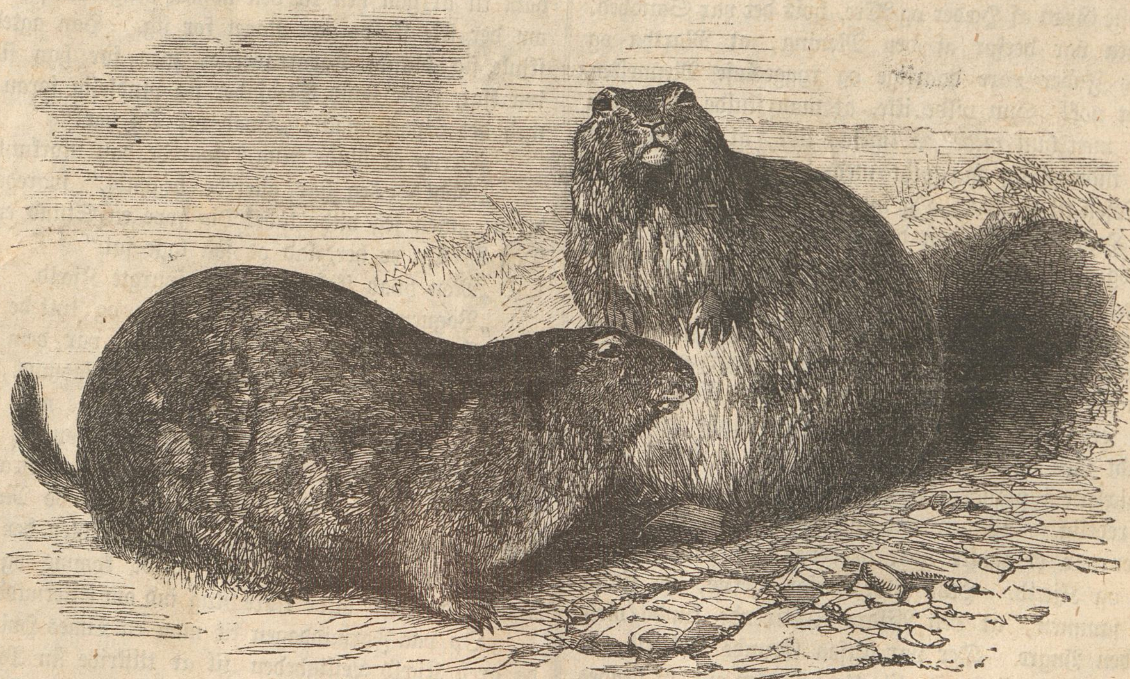
fortalte Martha det i Brevet, og ikke mere klogt var det, at han i sin misfornøjede Stemning omtalte sin Stedfader paa en alt andet end skaansom og kjærlig Maade. Maaske var det heller ikke allerbedst betænkt, at han overlod Brevet til Besørgelse af Hyrdedrengen, der i Middagsstunden skulde kjøre Rugtienden over til Enghuset.

Men saadan bar han sig nu engang ad, og medens den største Travlhed herskede paa alle Marker, kom Lars Lejel og talte Rugtraverne og udtog sin Tiende, og Jens fulgte med og passede paa at han ikke fik mere end sin Ret, og mellem al den rige Velsignelse, Gud havde ladet voxe paa Marken, gik de to Mænd og skiftede kun faa og uvenlige Ord, og den lille graahaarede Lars Lejel skottede af og til frygtsom til sin mørke og lumske Avindsmand, der paa sin Side betragtede Husmanden med Øjne, der gnistrede af Avind og Ondskab. Omsider var Tienden taget, og Vognen fuldpakket, og Jens gav sin Hyrdedreng Tømmen i Haanden og løftede ham op paa Læsset. Da saa han et Brev stikke frem af Drengens Lomme. Han snappede det ubemærket og stak det til sig.

Da Drengen var kommen til Sæde, tog han til sin Lomme og savnede Brevet. Han saa sig med et raadvildt og bekymret Blik om efter Kjæld, der arbejdede paa Marken noget derfra. Men Jens sagde: „Kjør nu! Hvad gaber Du efter?" og saa maatte Drengen adlyde.

At stjæle og aabne et forseglet Brev var en Handling, som ikke kunde tynge ret meget paa Jens Vestergaards Samvittighed, og han skyndte sig med at komme i Enrum og faa Brevet læst. Han var, som det tidligere er omtalt, ikke stærk i Bogstavtydning; men Vreden skærpede hans Blik og Fatteevne, og Brevet

Præriehunde.

gav ham et Indblik i Meget, som syntes ham værd at lægge Mærke til. Han saa nu for det Første, hvem den Forræder var, der i de senere Aar var traadt i Vejen, naar han vilde øve Tiendesvig, og han saa tillige, at Kjæld var Kjæreste med Martha Lejel, og at altsaa de Mennesker, han bar grundigst Nag til, ligesom havde sammensvoret sig mod ham. At det unge Par havde aftalt en Maade, hvorpaa de vilde imødekomme hans Ønsker, var der ikke Tale om i Brevet, og altsaa maatte han tro, at ikke alene Tienden vedblivende skulde tilhøre Enghusfolkene; men at ogsaa Stedsønnen vilde tilføre dem den Arvelod, han kunde faa fra Hjemmet, saa Jens Vestergaards Flid og Driftighed vilde komme hans værste Fiender tilgode. Og han kunde da ogsaa læse sig til

— om han ikke vidste det før — at Stedsønnen ikke nærede nogen Velvillie mod ham. Der var i Brevet slaaet paa en og anden begaaet Kjæltringstreg, og Historien med Koen var omtalt paa en Maade, som om Jens Petersen var en vitterlig og overbevist Tyv. Dette tilsammen var da meget mere, end den stolte Gaardmand stiltiende kunde finde sig i.

(Fortsættes.)

Præriehunden.

Af A. P. C. Toepfer.

Et af de mærkeligste Dyr i Nordamerika er den saakaldte Præriehund, som lever paa de udstrakte Græssletter, der indtage et Fladerum af mange Kvadratmile og ere bekjendte under Navn af Prærier. Største Delen af disse Prærier ere bevoxede med en saftig og velsmagende Græsart (Sesleria dactyloides), der tjener til Næring for Præriehunden og mange af de andre Dyr, der have deres Hjem der. Præriehunden er omtrent saa stor som en almindelig Kanin, men dens Krop er mere sammentrængt og kjødfuld og dens Ben kortere. Paa Ryggen og Siderne er den rødbrun og paa Bugen smudsig hvid. Hovedet er stort, Ørerne afstumpede, og Halen omtrent kun 4 Tommer lang. Dens Kjød er meget velsmagende, men den er vanskelig at gjøre Jagt paa, da den er meget sky og frygtsom og ved den mindste mistænkelige Lyd strax flygter ned i sin underjordiske Bolig. Præriehundens Navn hidrører dels fra dens Opholdssted, dels fra dens gøende Stemme; med Hunden har den ikke den mindste ydre Lighed. Det, som gjør dette Dyr saa interessant og mærkeligt, er dets store Selskabelighed. Den lever

Slaget paa Grathehede.

neimlig aldrig enlig som saa mange andre Dyr, men altid i store Selskaber, hvis Boliger paa Grund af deres store Udstrækning kaldes „Byer". Den bekjendte Naturforsker Balduin Möllhausen har paa sine Rejser i Nordamerika havt Lejlighed til nøje at iagttage dette mærkelige Dyr, og da hans Skildring af det er den bedste, som er skrevet, meddele vi Læserne nedenfor et Uddrag af den.

Præriehundens Kolonier have en saa stor Udstrækning, at man uafbrudt i hele Dage kan vandre omkring mellem smaa Høje, hvoraf hver betegner en Bolig for to eller flere saadanne Dyr. De enkelte Boliger ligge sædvanlig 15—20 Fod fra hverandre, og enhver lille Høj, der hæver sig foran Indgangen til dem, kan bestaa af et godt Vognlæs Jord, der lidt efter lidt af Beboerne er bleven befordret til Dagens Lys fra de underjordiske Gange. Boligerne have enten en eller to Indgange; en fasttraadt Sti fører fra den ene Bolig til den anden, hvoraf man tør formode, at der hersker et inderligt Venskab mellem disse livlige smaa Dyr. Omstaaende Afbildning fremstiller to Præriehunde i livlig Samtale med hinanden; den mørke Plet til højre betegner Indgangen til den underjordiske Hule, og bag ved den ses en lille Høj. Boligerne anlægges helst paa højere liggende Sletter, da den før nævnte Græsart, som udgjør deres Næring, bedst trives der. Man finder dem endogsaa paa Ny-Mexikos Højsletter, hvor der i mange Miles Omkreds ikke er en Draabe Vand at finde, og da der i den Egn ingen Regn falder i flere Maaneder, og man, for at naa Grundvand, ofte maa

grave over 100 Fod dybt, saa maa man næsten antage, at Præriehundene ikke behøve noget Vand, men nøjes med den Fugtighed, som en stærk Dug Tid efter anden lader blive tilbage paa Græsstraaene. Om Efteraaret hentørres Græsset om deres Huler aldeles, og Frosten gjør Jorden saa haard, at det vilde være umuligt for dem at forskaffe sig Næring paa den sædvanlige Maade. Da de ikke samle sig noget Forraad af Næring til Vinteren, er det naturligt at de maa holde Vintersøvn. Naar Præriehunden i Slutningen af Oktober føler Sovetiden nærme sig, lukker den Udgangene for sin Bolig for at beskytte sig mod Kulden, og overgiver sig da til Søvnen, som varer indtil de milde Foraarsdage vække den til nyt Liv.

En lille Jordugle er Medbeboer af disse underjordiske Kolonier, og den lever paa den fortroligste Fod med Præriehundene, dog finder man den sædvanlig kun i saadanne Huler, der ere forladte af deres oprindelige Beboere. Prærie-Klapperslangen træffes ligeledes ofte i Kolonierne, hvilket har givet Anledning til den Mening, at der skulde herske et venskabeligt Forhold mellem den og Præriehundene. Dette er dog langtfra Tilfældet; Klapperslangen er tværtimod dens farligste Fjende, og den udrydder aarlig en Mængde af Præriehundene. Ved Jetonfloden i Nordamerika fandtes saaledes tidligere en Præriehundeby af stort Omfang, men alle dens Beboere ere blevne udryddede af Klapperslanger, og de underjordiske Boliger huse nu hele Skarer af disse giftige Krybdyr.

En Præriehundeby frembyder et mærkværdigt Syn, naar det lykkes, upaaagtet af de udstillede Vagter, at naa hen i dens Nærhed. Saavidt Øjet rækker, hersker et bevæget Liv og en rastløs Virksomhed. Næsten paa enhver Høj sidder den lille brune Præriehund opreist som et Egern; Halen, som staar i Vejret, er i stadig Bevægelse, og de fine, gøende Stemmer af de mange tusinde Beboere lyde som en formelig Summen. Naar man nærmer sig paa faa Skridt, kan man høre og adskille de dybere Stemmer af de ældre og mere erfarne Individer; men snart er ligesom ved et Trylleslag alt Liv forsvundet fra Overfladen. Kun hist og her i Aabningen af en Hule kan man se Hovedet af en Spejder, der ved vedholdende Gøen advarer sine Paarørende om den farlige Nærhed af et Menneske. Lægger man sig da ned og taalmodigt forholder sig aldeles roligt i nogen Tid, vil man snart atter se Spejderen indtage Pladsen paa Højen foran sin Dør, og den underretter nu ved sin Gøen sine Kammerater om Farens Ophør. Den ene efter den anden af disse kommer atter fra de mørke Gange op til Overfladen, og de selskabelige Dyrs uskyldige Virksomhed begynder paany. Et ældre Medlem af meget sat Ydre aflægger da vel et Besøg hos Naboen, der venter ham paa sin Høj i opreist Stilling med logrende Hale og gjør Plads for Besøgeren ved sin Side. Begge synes nu ved afvexlende Gøen gensidigt at ville meddele hinanden ligesom Tanker og Følelser; i bestandig ivrig Underholdning forsvinde de i Boligen, men kommer efter et kort Ophold atter frem for i Forening at tiltræde en Vandring til en fjernt levende Paarørende, som efter en gjæstevenlig Modtagelse tager Del i Spadsereturen. Naar de møde Andre, udvexles der korte, men lydelige Hilsener. Omsider adskiller Selskabet sig, og enhver begiver sig til sin egen Bolig. I hele Timer kan man uden at trættes betragte dette vedvarende vexlende Syn, og man fristes til at ønske, at man var i Stand til at forstaa Dyrenes Sprog for at kunne opfatte deres livlige Underholdninger.

Præriehunden hører til en Afdeling af Pattedyrene, som kaldes **Gnavere**, hvilket Navn hidrører fra at de gnave i alle mulige Gjenstande med deres skarpe Fortænder. Af disse findes der kun to i hver Kjæbe; de have Form af en Mejsel, og da den ydre Side af dem er langt haardere end den indre, afslides denne Side ved den stadige Brug hurtigere end den ydre. Fortænderne ere derfor altid skraat afskaarne foroven, og jo mere de slides, desto skarpere blive de; Roden paa dem er aaben og de kunne derfor vedblive at voxe. Da Gnaverne udgjøre den talrigste Familie af alle Pattedyrene, og da flere af dem ere mærkværdige og interessante i forskjellige Retninger, ville vi en anden Gang atter meddele Læserne lidt om enkelte af dem.

Slaget paa Grathehede.

Efter Barfod ved Fr. Ld.

Morgenen efter Blodgildet i Roeskilde, hvorom vi have fortalt S. 355 forr. Aarg., sammenkaldte Svend Borgerne, fremviste sin Kappe, som han selv havde gjennemstukket paa Kryds og paa Tværs, skjældte Knud og Valdemar for Gæstenidinger, Menedere og Ildgjerningsmænd, og takkede Gud, som havde tilintetgjort deres onde Anslag og slaget den ene af Forræderne. Men man kjendte hans Falskhed fra tidligere Tid, og ingen troede et eneste af hans Ord. Imidlertid havde først Absalon og senere Valdemar søgt Beskyttelse hos en Bonde i Nærheden, og denne havde paa raske Heste og med sikre Ledsagere befordret dem til Fjenneslev, hvor, som vi vide, Tvillingbrødrene Asbjørn Snares og Absalons Moder samt Valdemars Plejemoder den kjække Fru Inge med hendes Datter Jomfru Ingefred boede. Her fik Valdemar sine Saar forbundne. Svend paabød nu, for at ingen skulde undslippe, at udhugge en Planke paa alle Sjællands Baade og Skibe, samtidig med at han lod søge paa de mest afsides og skjulte Steder efter Valdemar. Dog, hans Søgen blev for-

gjæves, og hertil bidrog meget Asbjørn Snare, idet han ved at vise sig med en lille Trop Ryttere snart hist, snart her stadig forstod at vildlede de søgende.

Endelig lykkedes det Valdemar at indskibe sig med sit Følge; men strax kom der en flyvende Storm med Regnskyl, Torden og Lynild. Raaen knak i en Byge og gik over Bord, Sejlene kunde Ingen bjerge, og Roret maatte Styrmanden slippe, saa Skibet fik gaa for Storm og Strøm. Samme Nat forgik hele den vendiske Flaade paa 1500 Skibe; men Valdemar havde bjærget sig paa en Ø i Kattegat og naaede herfra næwnte Dag lykkelig Jylland. Han søgte strax til Viborg, hvor han paa Thinge førte høje Klagemaal over Svends Forræderi, fremviste sine Saar fra Blodgildet, skildrede sine Savn og Farer paa Flugten og rørte selv de haardeste Hjerter til Medfølelse, saa Iyderne flokkede sig mandstærke under hans Banner.

Da Svend hørte at Valdemar var undkommen, fik han travlt med at gjøre alt rede til hans Forfølgelse; men her hjalp atter Fru Inge og hendes Datter, idet de med stort Mod ved Nattetide lode Svends Skibe forhugge. Valdemar vandt herved Tid til at samle endnu flere Jyder og til i Viborg at holde Bryllup med sin Fæstemø den smukke 16aarige Sofie, der var den myrdede Kong Knuds Søster, hvorved han haabede at knytte dennes Venner end fastere til sig.

Nu kom Svend i Spidsen for Skaaninger og Fynboer (Sjællandsfarerne havde tidligere og af sig selv taget Hjemlov og vare sejlede bort med Flaaden) og stævnede ad Viborg til. Valdemar, hvis Hær daglig havde faaet Tilløb af friske Tropper, ilede ham i Møde, og paa Grathehede sønden for Viborg stod det Slag, der gjorde Begyndelsen til Danmarks Storhed i de næste tre Slægtled. Natten før Slagdagen lod Valdemar sine Heste staa med tørre Munde, medens Svend, der havde slaaet Lejr i en Bygmark, lod sine æde saa meget, de lystede. Samme Nat drømte Valdemar, at hans Fader, Hellig-Knud Hertug, kom til ham og sagde: „Vær trøstig min Søn! thi Du har Retten paa Din Side. Naar Du vaagner, vil Du se en Ravn flyve, og hvor den sætter sig, skal Du stille Din Fylking. Da vil Gud give Dig Sejr." Drømmen tog han som et Varsel herovenfra og fulgte den derfor frimodig. Langs Valdemars Række red en Sanger, som med sin Vise om Svends Troløshed ved Gildet i Roeskilde opflammede Folket til Mod i Kampen, og ligeledes er det fortalt, at Ravnene svævede hans Folk saa tæt om Hovederne, at de kunde naa dem med Spydstagerne. Paa hans højre Fløj stode lutter Bønderkarle i staalgraa Kofter. Svend lod sig skuffe af Ligheden, tog disse Kofter for Jernbrynjer, havde ogsaa allerede skikket sine Kjærnetropper mod Bønderne, men opdagede i Tide Fejltagelsen, og var da ikke sen med at sætte Hovedstyrken mod Kongebanneret. Næppe var et Tjørnegjærde, som i Begyndelsen af Slaget havde hindret Valdemars Rytteri i at rykke frem, blevet fjernet af hans Fodfolk, før Svends Hær begyndte at vige næsten paa alle Punkter. Nu maatte de højlig beklage, at de om Natten havde ladet Hestene foræde sig; thi saa tunge, som de vare, bleve de strax trætte og kunde ingen Vej komme. Riber-Ulf, Bannerføreren, kaldte vel med høj Røst de flygtende Skarer tilbage; men det hjalp lidet eller intet. Folket vedblev at flygte. Saa stødte han, som Billedet viser, Bannerstangen i Jorden og holdt den stiv med den venstre Haand, medens han kæmpede med den højre og med utrolig Tapperhed uddelte Banesaar til enhver, som nærmede sig. Tilsidst segnede han dog, mere udmattet end overvældet, i Kreds af de myldrende Fjender.

Ogsaa Svend var flygtet. Han var gjerne den voldsomste til Angreb og Forfølgelse, men tillige den skyndsomste til Flugt. Paa sin Flugt med et ringe Følge kom han ud i en Mose, hvor han for Hængedyndets Skyld maatte lade Hesten fare og se at bjærge sig til Fods. Ja selv Rustningen maatte han kaste, før Gyngerne nogenlunde vilde bære, og der er dem, som ville sige, at han gav en Munk baade Hest og Vaaben for at skjule sig i hans Kappe. Saa træt var han, at tilsidst kunde han neppe flytte en Fod, end ikke ved Hjælp af to Venner som holdt ham under Armene. Da satte han sig under et enligt Træ og aftakkede hele sit Følge, som ogsaa forlod ham paa en eneste Tjener nær, der vilde dele Livet og Døden med ham, og lagde sig derfor som en Hund ved hans Fødder. Her bleve de fundne af nogle Bønder, som søgte efter Bytte. Tjeneren blev strax dræbt. Svend selv udgav sig for Kongens Haandskriver; men de saa godt, hvem han var, og satte ham derfor ærbødig til Hest. Da bad og besvor han dem at blive ført frem for Valdemar, hvis Ædelmod han kjendte; men i det samme sprang en af Bønderne til og gav ham Øxen i Hovedet. Af Stedet, hvor han faldt, fik han længe efter Navnet Svend Grathe; men hans Lig, som Bønderne uden mindste Højtidelighed havde puttet ned i Mosen, skal senere være bragt til St. Kjælds Kapel i Viborg, skjøndt andre sige, at han blev liggende, hvor han var falden, og at man senere byggede et Kapel af Graasten, den saakaldte Grathekirke, over hans Grav.

Dette skete den 23de Oktober 1157.

En ny Dag efter den lange Nat oprandt over vort kjære Fædreland, Valdemar blev dets Enekonge, i Raadet som i Marken fortjente han sig snart det Tilnavn, der gaves ham: den Store, og da han efter 25 Aars Regjering lukkede sine Øjne, var Danmark kommet til Kræfter, Velstanden blomstrede, det var lykkeligt i sit Indre og anset af sine Naboer.

Husflid.

Hornskearbejde.

Husmand Rasmus Rasmussen, Frelstofte Tørvemose Nørre Lyndelse Sogn (Fyen) havde som Skoledreng Lejlighed til at se, hvorledes en gammel Jyde behandlede og tildannede Horn til Skeer. Dette kom ham senere meget til Nytte, thi endskjøndt han i sine yngre Aar, medens han tjente, ikke befattede sig videre dermed, saa var dog Spiren lagt for en Erhvervsgren, der senere har udviklet sig saaledes, at han ikke alene i sine kraftige Aar, men i Særdeleshed nu paa sine gamle Dage har fundet en behagelig lønnende Sysselsættelse ved Forfærdigelsen af Hornarbejde, Skeer, Skohorn osv. Naar man ser hen til, at han aldrig har lært Hornarbejdet, og at Begyndelsen var ham ikke lidet vanskelig, saa er det et ret anseligt Resultat, og han har erhvervet sig saa stor Færdighed i Hornets Behandling, at han aarlig sælger Hornvarer for ca. 300 Rd. og aldrig har savnet rigelig Afsætning. Af Spiseskeer har han forfærdiget 3000 aarlig til 8 ß. Stykket, og af Sennepsskeer, Flødeskeer og Skohorn har han solgt for omtrent 50 Rd. aarlig. Han har nu som gammel Mand trukket sig tilbage fra Daglejearbejde, og finder en herlig Sysselsættelse, navnlig om Vinteraftenerne med sit Hornarbejde. Om Sommeren giver Arbejde paa Lodden og i Mosen Hovedbeskæftigelsen.

Skjøndt hans Kaar kun ere smaa, saa er han dog, naar man ser hen til Begyndelsen, der skete med saa godt som Intet, gaaet meget fremad, og har det Stykke Jord, der hører til hans Fæstehus i en saa fortrinlig Gjødningskraft, at han i flere Aar ikke har kunnet anvende alt sit Hornaffald til Lodden, men har overladt det til Andre, mod Andel i Høstudbyttet.

Bognyt.

„Indenlandsk Silkeavl med Egeløv-Silkeorme“ er Navnet paa en lille nylig udkommen Bog, skrevet paa Grundlag af egne Forsøg af den, særligt sommerfuglekyndige Entomolog Lærer Nielsen i Horsens, som paa Lærer N. C. Roms Anmodning forrige Sommer foretog et grundigt omfattende praktisk Forsøg med Opklækning af to forskjellige egeløvædende Silkespindere, der trivedes fortrinligt. Resultatet af dette, med videnskabelig Kyndighed og Omhu ledede Forsøg, fortjener uden Tvivl at blive almindeligt kjendt, da det næsten synes, som om Betingelserne her til Lands ere særdeles gunstige for at denne nye Silkeavl kan faa Betydning som en lille Bifortjeneste eller Husflidsbeskæftigelse; men for at der skal kunne siges noget bestemt herom, maa der nødvendigvis foretages en Mængde Forsøg trindt om i Landet, for at det kan blive afgjort, om Sagen praktisk taget fortjener Opmærksomhed som Indtægtskilde. En „Silkeorm-Mani“ vil i ethvert Tilfælde blive langt fornøjeligere end f. Ex. en „Velocipede-Mani“, da selve Udklækningen af Æggene, Larvernes Opfodring, deres Indspinding og Udviklingen af den kæmpemæssige, udmærket pragtfulde Sommerfugl (der er omtrent 6 Tommer bred over Vingerne) fordrer saa lidt Plads og Bekostning, er forbundet med saa ubetydelig Tidsanvendelse, saa faa Vanskeligheder og afgiver Stof til saa mange interessante Iagttagelser, at Forsøg dermed foruden at være til virkelig Nytte for Sagen, vil bringe Opdrætterne megen Glæde og Tilfredsstillelse. Den lille Bog, der kun koster 50 Øre er oplyst med fem smukt udførte forklarende Afbildninger, indeholder fuldstændig Anvisning til Opklækningen, og Opmærksomheden henledes paa Forfatterens (Adr. Lærer P. Nielsen, Horsens) Slutningsord:

„Enhver, som maatte ønske at se min lille Silkeavl, skal jeg med Fornøjelse forevise den. De, som maatte have Lyst til Forsøg i denne Retning, skal jeg ogsaa gjerne meddele enhver yderligere Oplysning, som jeg maatte se mig istand til, ligesom jeg til Lysthavende haaber at kunne overlade Æg af Pernyi, naar de bestilles i Løbet af April. Af Yama-may-Æg har jeg ikke flere, end jeg selv behøver til videre Forsøg; men jeg skal gjerne, hvis det ønskes, forskrive dem fra Stuttgart, hvor Prisen sidste Aar var 3 Thlr. for 180 Stkr. og 1 Thlr. for 36 Stkr. foruden Porto. De maa forskrives snarest muligt og senest inden Marts Maaneds Udgang.“

Gaade.

Jeg er en lille sælsom Bog,
Der kun om Fortid melder,
Og dog skal Nutid gjøres klog
Af det, som jeg fortæller.

En enkelt Mand mig ikke skrev,
Nej flere mig forfatted;
Mit Værd dog derved mindre blev,
De mange blev ej skatted'.

Den Ejermand, som kjøbte mig,
Og hvem jeg ret tilhører,
Beholder mig kun kort hos sig,
Til andre man mig fører.

Dog nu jeg læses sjeldent mer;
Thi rent jeg er af Mode,
Hvad mange vistnok gjerne ser
Og regner for et Gode.

Opløsning

paa den firkantede Nød i Nr. 22:

S O L
O B O
L O S.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

En Udaadsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

5.

Der forefaldt et Optrin, som heller ikke skal skildres, saameget mere, som det ikke havde andre Vidner end Dorthea, der tryglede sin Mand om Naade for sin Søn og fandt tilsidst Bønhørelse. Men Sønnen selv vilde ikke bede om Naade, om det saa skulde koste Livet. Ligbleg og skjælvende af Harme styrtede han ud af Huset, saasnart han fik Lov til det, og han skyndte sig at pakke sine faa Ejendele sammen, da det var hans Forsæt, at han ikke vilde blive en Time længer i sit Hjem. Men Dorthea vilde ikke, at hendes Søn skulde drage bort, og det vilde Jens heller ikke. Hos ham var det ikke Kjærligheden, der satte sig imod Sønnens Bortrejse; men naar Kjæld forlod sit Hjem i Vrede, saa kunde han fortælle om sin Stedfaders slette Streger, og det holdt denne ikke af. Han vilde nu rigtignok ikke give Karlen et godt Ord; men han fortalte sin Kone, at han kunde gjøre hendes Søn ulykkelig paa Grund af nogle Ord i Brevet. Deri havde han jo omtalt sin Fader, som en Tyv og Bedrager; men Jens vidste om et Lovsted, hvori det hedder, den som fornærmer sine Forældre paa Ære og Lempe kunde gjøres arveløs og sættes i Slaveriet. Konen syntes da, at hun maatte tilvejebringe Forlig til enhver Pris, og i sin angstfulde Uro opsøgte hun ufortøvet Sønnen, der stod i Staldkamret og bandt sine Klæder i et Bundt.

„Forlang ikke, Moder! At jeg skal blive her hjemme, for jeg hverken vil eller kan det.“

„Aa jo, Du baade kan og skal; thi ellers —“ og nu sagde hun, hvad Manden havde truet med.

„Ja, lad ham prøve det,“ sagde Kjæld.

„Jeg er bange for, at han virkelig vil prøve det, for den Historie med Lars Lejels Ko er vist ikke sand, og Du kan hverken bevise det ene eller det andet, Du havde skrevet i dette ulykkelige Brev.“

„Ja, hvad saa!“ udbrød Karlen ude af sig selv. „Lad ham saa bringe mig i Slaveriet, om han har Magt til det. Der er vist ikke meget værre end her, og bedre kan jeg vel ikke vente af den Stedfader, der slog sin Tjenestekarl ihjel og saa bildte al Verden ind, at han havde hængt sig.“

„Ti! — For Gud i Himlens Skyld ti med den ulykkelige Barnedrøm!“ raabte hun og holdt sin Haand for hans Mund, og nu vendte hendes Angst sig ad en anden Kant. Nu var det Sønnen, hun gjorde bønlige Forestillinger, og han havde hverken Evne eller Villie til at modstaa hendes Bønner. Moder og Søn lænede deres Hoveder mod hinanden og græd. Men da de paa en Gang saa op, stod en af Gaardens Tjenestepiger i Døren. Hvor meget eller hvor lidt hun havde hørt, vidste de ikke. Hun gled lydløst bort, som hun var kommen.

Kjæld var overvunden ved sin Moders Graad og Veklager, og han blev gaaende hjemme og udviste al den Taalmodighed, som han nu behøvede; thi Jens, der mente at have havt Stedsønnen helt i sin Magt, men havde taget ham til Naade paa hans Moders Forbøn, fandt Ædelmodighedsrollen at være noget Nyt, hvori han kunde gjøre sig tyk og bred. Der var kommen

en vis overbærende Faderlighed i den Maade, hvorpaa han nu behandlede Kjæld, saa at Tyendet og Alle maatte se, at Kjæld var en fortabt Søn, og Jens var den fortabte Søns tilgivende Fader. Forresten blev der aldrig med rene Ord hentydet til hin Høstdags Hændelser imellem nogen af Parterne. Karlens Forhold til Pigen i Enghuset fortsattes i Stilhed som forhen. Jens var for stor til at ofre slige Smaating en Tanke; men Dorthea syntes umærkelig at hjælpe til, at Sønnen engang imellem kunde mødes med sin Pige, saa det kunde næsten skjønnes, at hun ikke længer saa afgjort misbilligede Forbindelsen. Hun var jo ogsaa forlængst vant til at give slip paa sine egne Ønsker og rette sig efter sine Nærmestes, og det gjorde hun med Glæde, naar Alt saa kunde gaa godt.

Der var nu over Gaarden og dens Beboere en fredlignende Ro, lig den dumpe Stilhed, der stundom gaar forud for det sig nærmende Uvejr. Men Jens Vestergaard kjedede sig i Fredstid, og det syntes ordentlig at være en Lettelse for ham, da han fik Lejlighed til at aabne en ny Retssag mod Lars Lejel.

Vi have set, med hvilken Klogskab og Varsomhed Martha hin Sommerdag omtalte Salget af Koen i Tyendets Nærværelse. Hun havde bedet sin Fader om at iagttage en lignende Forsigtighed; men det havde han ikke husket paa, og baade til en og anden god Ven havde han omtalt og fra først til sidst fortalt, hvilket skjændigt og lavt Puds Vestergaardsmanden havde spillet ham. Det fik Jens at høre, og han fik lovfaste Vidner paa Lars Lejels Mund. Det var ikke Gaardmanden ukjært, da han som sagt kjededes ved Stilheden, og han var ikke sen til at anlægge en Retssag mod Husmanden, der den Gang neppe vilde undgaaet at blive domfældt, eftersom han jo ikke havde Skygge af Bevis til Støtte for sin Beskyldning. Sagen tog dog en anden Ende, end man kunde ventet, eller rettere: den fik slet ingen Ende.

Det var nemlig en haard og barsk Vinterdag med Frost og Snefog, og Jens sadlede sin Hest og red til Thinge; men han naaede ikke Thingstedet; han traf en god Ven paa Halvvejen, og saa vendte han om, idet han udsatte sig for, at Sagen kunde blive paadømt i hans Fraværelse. Men han havde faaet vigtigere Ting at tænke paa. Han var ved sin Hjemkomst ordknap og spagfærdig. Han skiftede Farve hvert Øjeblik og nød næsten intet af den Mad og Drikke, Konen satte frem. Derefter forlangte han at tale med hende i Enrum, siden lod han hende gaa og kaldte Kjæld ind til en Samtale under fire Øjne.

Den Tjenestepige, som Dorthea og hendes Søn hin Høstdag havde set staa i Staldkammerdøren, havde forladt Gaarden den første November for at flytte til en anden Tjeneste. Hun havde i den omtalte Stund ikke hørt hvert Ord, Moderen og Sønnen havde sagt; men eet Ord havde hun grebet, det Ord, at Jens Vestergaard en Gang havde slaaet en Karl ihjel. Da hun nu var kommen vel ud af den Gaard, der sjeldent efterlod ret mange venlige Minder i et Tyendes Sjæl, saa meddelte hun under Tavshedsløfte en Veninde hint Ord, og dette farlige Ord gik videre mellem Veninder og Venner ligeledes stedse under Tavshedsløfte, indtil det kom Øvrigheden for Øre. Der blev søgt i gamle Optegnelser og fundet, at Morten Rævstrup der i sin Tid tjente Jens Vestergaard, havde hængt sig selv der i Gaarden. Den Gang var der bleven afholdt Forhør angaaende Selvmordet, men temmelig skjødesløst. Morten Rævstrup var et daarligt og forfaldent Menneske. Han havde været paa Svir om Natten og tilsat alle de Penge, han havde, og var først kommen hjem, efter at Gaardens Folk vare gaaede til deres Arbejde, og da havde han hængt sig selv i Laden. Der var Ingen, som havde undret sig synderligt over Karlens fortvivlede Handling; nogen Frygt for den strænge Husbonde kunde vel havt sin Del deri, men mod den ansete Gaardmand rejstes den Gang ingen Mistanke. Konen havde været angstfuld og dybt rystet under Forhøret, men hun var jo altid saa blød af sig, og hendes Søn, der den Gang var et ungt Barn, var slet ikke bleven adspurgt. Men det Ord, der nu sagdes at være falden fra denne Søns Mund i en bevæget Samtale med Moderen, kunde have sin dybe Betydning. I hvert Fald fortjente Sagen at drages frem paa ny, og hin gode Ven, der paa den omtalte Vinterdag mødte Jens Vestergaard, fortalte ham, hvilket Uvejr der trak op, samt raadede ham til at vende om igjen, da det ikke var vist, han fik Lov til at drage hjem, hvis han naaede Thingstedet.

Da han nu, efterat han havde talt med sin Kone, fik Stedsønnen ind i Kammeret til sig, paatog han sig et overlegent og haanligt Smil, bød Sønnen sætte sig ned, forvissede sig om, at Ingen lurede ved Døren, satte sig derpaa selv og sagde: „Naa, Kjæld! Du har nok fortalt Din Moder nogle Krøniker om den — den — Karl, der hængte sig her i Gaarden i gamle Dage!"

Karlen blev saa betagen af Skræk og Undren, at han hikkede efter at faa Aande, idet han svarede: „Jeg har fortalt min Moder Sandheden."

„Det kan der være to Meninger om. Imidlertid! Fortæl mig nu, hvad Du ved, eller hvad Du tror at vide, fra Først til Sidst. Husk Dig om! Du var kun et Barn den Gang."

„Jeg var mellem otte og ni Aar. Det var i Høsttiden og jeg havde Natteleje ude i Staldkammeret, som jeg har endnu. Jeg skulde vogte Lammene; men jeg var meget søvnig af mig, og det var sommetider at min Moder tog Rasmus ved Haanden og drev ud med Lammene en Timestid, for at jeg kunde faa en Morgensøvn. Saadan var det ogsaa en Mandag Morgen, og da vaagnede jeg ved, at der var Nogen, der skjældte og skreg og sloges ovre i Laden. Jeg foer op og løb over Gaarden i mit blotte Linned. Ladedøren stod paa Klem, og jeg saa —"

„Nu, hvad saa Du?" spurgte Manden, der var bleven meget bleg.

„Jeg saa — og jeg kan tydelig se det i dette Øjeblik — at Du slog Morten med et Stykke Træ omtrent som en Vognkjæp, og Morten værgede sig og bad for sig, indtil er Slag ramte ham i Hovedet — saa faldt han om og blev liggende. Da blev jeg saa forskrækket, at jeg ikke turde være der længere. Jeg løb tilbage og klædte mig paa, og saa skyndte jeg mig ud til Lammene. Men da jeg kom hjem om Middagen, hørte jeg, at Morten havde hængt sig selv."

„Og fortalte Du saa, hvad Du troede at have set?"

„Jeg fortalte det til min Moder, og hun sagde, at jeg bare havde drømt, men paalagde mig, saafandt jeg havde hende og min lille Broder kjær, aldrig at fortælle den Drøm til noget Menneske."

„Ja, naturligvis var det en Drøm — en slem Drøm. Det indser Du da ogsaa selv nu?"

„Nej, for jeg er sikker paa, at jeg var ligesaa lysvaagen den Gang, som jeg er i dette Øjeblik."

„Naa, om Du ogsaa havde været vaagen, og Du havde set mig give den skjødesløse Karl nogle Bank, saa kunde han jo gjerne have taget Livet af sig selv bagefter."

„Umuligt er det jo ikke."

„Der ser Du! Og dog har Du sagt, og det saadan, at det er kommen ud iblandt Folk, at jeg havde slaaet en Karl ihjel."

„Det har jeg sagt i en harmfuld Stund for ikke ret længe siden; men Gud er mit Vidne, at jeg ikke havde fjerneste Tanke om, at Nogen anden end min Moder da var tilstede."

„Men Du tror, at Din Stedfader er en Morder."

„Jeg tror ikke, Du dræbte Morten med Villie; men jeg tror, at han fik et Slag, han ikke kunde taale, og at — han — ikke selv har hængt sig."

„Ja, Tanker ere toldfri; men der er kommet et slemt Rygte ud, og det er Din Skyld, og Du kan gjerne komme i Forhør. Men saa er Du da vel saa fornuftig at sige, at det Hele er Drøm og Barnesnak!"

„Jeg maa sige, hvad jeg har sagt her, at jeg er lige saa vis paa — —"

„Tys! Forhast Dig ikke. Ser Du Kjæld! Du og jeg have ikke altid været Venner, og kanske jeg sommetider har været lovlig haard imod Dig. Men det skal blive anderledes. Jeg ved da ogsaa, at Du holder af Din Moder og Din Broder, og dette her kan blive en slem Historie, der, hvordan saa Udfaldet bliver, vil være ubehagelig for dem. Og Du kan slippe grumme nemt fra det, eftersom Du var saadant et Barn, der laa og sov sin Morgensøvn. Du kan have havt en Drøm, som Du saa siden knyttede sammen med Karlen, der havde hængt sig, og der er Ingen, der kan forlange, at Du nu skal gjøre Rede for, hvad der er Drøm, og hvad der er Sandhed. Vi kunne siden overlægge, hvordan det Hele kan udtydes. Og saa kunne vi med det Samme tale om — Du vilde jo gjerne hjemmefra, og Du har nok Giftetanker i Hovedet! Kanske der kunde blive Raad til, at jeg kunde kjøbe Dig en god lille Gaard. Du maa nu slet ikke tro jeg er bange, for jeg har en god Samvittighed; men det Hele kunde give en styg Opsigt."

„Det er ikke min Agt at omtale Sagen; men kræves jeg for Retten, saa er jeg jo nødt til at sige Sandheden."

„Aa ja! Det er Du kanske," sagde Manden med mærkelig Kulde. „Og nu kan Du gaa ud og sadle mig den fortblisfede Hest."

Karlen adlød, og Manden red bort. Han sagde ikke, hvor han vilde hen, og Kjæld havde en Tanke om, at han muligen ikke mere fik sin Stedfader at se. Dorthea havde maaske en lignende Tanke, og der var en ængstelig Uro over hende. Rasmus mærkede, at der var noget galt paafærde; men kunde ikke faa at vide, hvad der var at frygte. Det var ham saa meget mere paafaldende, som han i den senere Tid var bleven inddragen temmelig dybt i sin Faders Fortrolighed og havde begyndt at finde ikke saalidt Behag i Rævestreger og Rænkespind. Som Følge deraf holdt han sig selv for en Pokkers klog Karl, der kunde se sin Moder og Broder over Hovedet paa Grund af deres enfoldige Ærlighed.

Men et Par Timer over Midnat hørtes der Hestetrampen paa Gaardens islagte Stenbro. Kjæld, der ikke havde kunnet sove, var strax paa Benene og kom ud. Det var Jens, der var kommen tilbage. Han gav sin Stedsøn Hesten og sagde: „Den har havt en streng Tur og er baade sulten og tørstig. Sørg godt for den! Kanske jeg ogsaa selv kommer og ser til den, inden jeg gaar i Seng. Her har vel ingen Fremmede været?"

Det sagde Kjæld Nej til, og saa trak han Hesten ind.

I Stalden mødte han Rasmus, der nu var oppe og fuldt paaklædt. „Hvad er der paafærde?" spurgte han.

„Jeg ved ikke, at der er Noget paafærde," lød Svaret. „Jeg bliver oppe for at fodre og vande Hesten."

„Altsaa skulle de hemmelige Raadslagninger fra igaar ikke begynde igjen," sagde Rasmus spydigt. „Imidlertid har jeg nu Lyst til at blive oppe og hjælpe Dig at røgte Hesten."

„Som Du vil," sagde Broderen.

(Sluttes.)

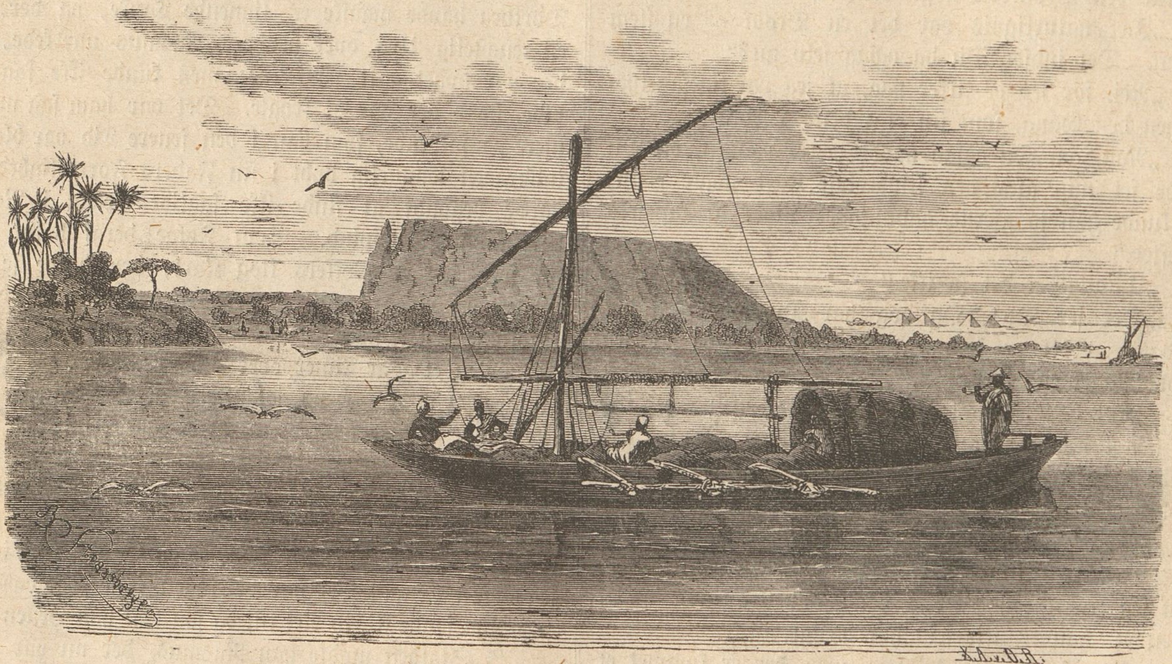
Paa Nilen.

Her i Danmark hverken kjende vi eller vide vi at vurdere hvilken Betydning Floderne have for et Land. Vi have slet ingen Floder, uden man vil regne Gudenaa for en Flod, men den er og bliver da kun en af de smaa. At her ingen Floder findes, er en Følge

af Landets Form, der er saadan, at der ingen Plads bliver til dem. For at en Flod skal blive stor, maa den have en lang Vej at løbe, thi det tager Tid og Plads at faa samlet alt det Vand, der hører til, for at danne en Flod. Danmarks Form, er saa splittet af Havet og Sunde, at der intetsteds findes saa meget Land samlet, at der kan opstaa en Flod. Danmark er for lille til Floder, ligesom det tydske Fyrstendømme Bückeburg, der er saa lille, at der ikke en Gang er Plads til Keglebaner, da Keglerejserne maatte anbringes i Nabolandet. Heldigvis er Danmark dog stort nok til Keglebanerne, Floderne maa vi se at undvære.

For at træffe Floder, maa vi gaa til de store Fastlande og der finde vi da ogsaa adskillige, og nogle af dem ere berømte vidt og bredt for deres Skjønhed og for deres velsignelsesrige Indflydelse paa de Lande, som de gjennemløbe. Hvo kjender ikke af Navn Rhinen, Donau, Elben, Rhone, Seine, Tiberen og Ebro. Det kunde være interessant, om vi i Tankerne sejlede ned ad enhver af disse store Floder og gjennemgik alle de Egne og Byer, som de gjennemstrømme. Men det er en lang Tur, og vi have ikke Plads paa disse smaa Blade til at beskrive saa store og mærkelige Rejser. Jeg vil blot bede Læserne om at tilbringe en Nat ombord hos mig paa mit Skib, mens det ligger for Anker paa den berømteste af alle Floder, nemlig Nilen.

Nilen ved jeg, at enhver af mine Læsere kjender. Det er en Flod, som vi ere megen Tak skyldige; det er den, der har skabt det Land Ægypten, som uden

En Baad paa Nilen.

Nilen vilde være en Ørken. Og Ægypten skylder vi meget. Hør, hvorfor. I gammel, længst forsvunden Tid, boede her et Folk, udmærket ved sine overordentlige Evner og sin utrættelige Flid. Medens de nu blomstrende Lande i Evropa kun vare beboede af omflakkende Vilde, medens Danmark maaske kun var beboet af Bjørne og Sælhunde, for flere Tusinde Aar siden, da var der i Ægypten travl Virksomhed og Folket, som var talrigt og mægtigt, byggede ved Nilens Bredder Stæder, maaske saa folkerige som nu Paris og London, Templer og Pyramider, der staa endnu den Dag i Dag og forbavse os ved deres uhyre Størrelse og en Fasthed, der synes at trodse Tiden. Ved Kanaler og Vandrender førte Ægypterne Nilens Vande ud i Ørkenens Sand og forvandlede de øde Egne til frugtbare Sletter. Landet var saa rigt, at naar der var Hungersnød i andre Lande, saa kunde man hente Hveden fra Ægypten, hvis Kornkamre aldrig bleve tomme. Ved Samkvem med andre Nationer udbredes den ægyptiske Kultur til Asien, til Grækenland og derfra videre til det øvrige Evropa og er den ægyptiske Kultur end ikke ligefrem Moder til vor, saa er den dog Bedstemoder eller idetmindste Oldemoder til den. Min Læser ved ogsaa, at i Ægypten udviklede sig det jødiske Folk af Jakobs Afkom. Fra een Familie voxede det op til et talrigt Folk; det voxede unægtelig op i Trældom, men det havde dog under denne Trældom tilegnet sig Ægypternes Dannelse og Dygtighed. Vi vide, at da det i Moses, der som lille Dreng blev sat ud i Nilen i en Kurv, men blev fundet af Kongedatteren og opdraget ved Hoffet, hvor han lærte Alt, hvad den Tid ejede af Visdom og Kundskab, havde fundet en Mand, der besad

Evner til at løse den store Opgave at føre Jødefolket ud af Ægyptens Trældom til det forjættede Land, da førte Jøderne en Dannelse og en Dygtighed med sig fra Ægypten, uden hvilken de vel ikke vilde kunne have hævdet deres Stilling gjennem saa mange Aarhundreder.

Men Tidens ustandselige Hjul er rullet hen over Landene og har forandret saa meget. Det fordums saa rige Ægypten har været og er endnu forholdsvis fattigt og langt tilbage i Kultur. Muhameds Halvmaane kaster kun et svagt Lys over Nilens Land. Vi ville haabe, at det en Gang igjen kan blive rigt og lykkeligt. De dygtige og driftige Franskmænd og Englændere have i de senere Aar virket umaadeligt til at ophjælpe Landet og da den ægyptiske Vicekonge er gunstigt stemt for den evropæiske Kulturs Udbredelse i Ægypten og kraftigt understøtter den, gaar Landet og dets livlige og begavede Befolkning nu med raske Skridt fremad, idet den frugtbargjørende Flod nu, som for Aartusinder siden, gjør det lettere end i noget andet Land paa den hele Jord at avle en saadan Masse af Korn, af en saa udmærket Beskaffenhed, som vi slet ikke kjende eller kunne forestille os.

Lader os nu en Gang en Aftenstund gaa ombord i en af de store Baade, som benyttes til Sejlads paa

Dromedarer passere et Badested.

Nilen. Det er en underlig Tingest, omtrent som en stor Pram. Midt paa den er der anbragt en Hytte af Palmeblade, for at vi der om Dagen kunne have Ly mod Solen og for at vi kunne sove der om Natten. Skibsmandskabet bestaar af to Negre, hvis hele Klædedragt udgjøres af Svømmebenklæder. Skipperen er en Araber; han har foruden de smaa korte Benklæder ogsaa en rød Hue paa Hovedet og noget, som ligner en Vest, men skal forestille en Trøje. Hans væsentligste Bestilling synes at være den, at sidde ved Roret og skjænde paa Negerne og røge Tobak. Saadan er Lejligheden ombord. Vi skulle først lette imorgen tidlig, da man ikke her plejer at sejle om Natten; vi kunne derfor nu herligt bruge Aftenen til at se paa Omgivelserne. Solen er nær ved at gaa ned og kaster sine sidste glødende Straaler paa Palmelundene, paa de rødlige Bjerge, der strække sig langs Floden, paa Kairos slanke Taarne og runde Kupler, paa de fjerne Pyramider ved Gizeh og over Nilens blanke Overflade. I Orientens varme Sol straaler det Alt som Guld om det saa er den store Flok vilde Duer, der i store Kredse svinger sig under Aftenhimlen. Langs Flodbredden gaar vor gode Ven Storken og fanger Frøer i god Forstaaelse og Venskab med sin Slægtning den langbenede rosenrøde Flamingo,

medens Pelikanen sidder og spejder efter, om ikke en letsindig ung Fisk skulde i ungdommelig Kaadhed komme den saa nær, at den kan snappe den med sit lange Næb og lade den falde ned i den Pose, som hænger under Næbet. Langt borte lyde Bjælderne fra en Flok bepakkede Kameler, der skynde sig afsted til deres Bestemmelsessted inden Mørket falder paa. For at skyde en Gjenvej her hvor Nilen slaar en Bugt, svømmer hele Karavanen over Strømmen, Dyrenes lange Halse rage op over Vandet tilligemed Pukkelen, saa Rytteren med tørre Fødder mageligt kan blive siddende paa Saddelen; se paa Billedet hvor de skynde sig for at naa Kairo inden Aftenen og Mørket kommer, men det er ogsaa af Vigtighed, thi Mørket kommer pludseligt og uden Tusmørke. Just nu, som Solen er nede er Alt hyllet i det dybeste Mørke, et rigtigt „ægyptisk Mørke" og er Mørket end ikke saa tykt, at man, som et vittigt Hoved har sagt, kan tappe det paa Flasker, saa er det dog saa tæt, at man ikke kan se en Haand for sig. Heldigvis varer det ikke længe; thi Maanen hæver nu sin blanke Skive over Horisonten. Medens før Alt var Guld, bliver det nu Sølv. Maanelyset er i Ægypten langt stærkere og klarere end hos os, vi ser nu ved Maanens klare Straaler det samme, som vi før saa i den nedgaaende Sols røde Lys, men Belysningen er nu saa forskjellig fra før, at det næsten er som om hele Landskabet har forandret sig. Maaneskinnet er saa hvidt, at de fjerne Bjerge, Pyramiderne og Kairos Tage se ud, som om de vare belagte med Sne. Overalt hersker den dybeste Stilhed; kun nu og da høres en Hunds Tuden eller Ugles Skrig. Man kan tilbringe hele Natten under aaben Himmel, thi ikke det svageste Spor af Kjølighed mærkes.

Saaledes er en Nat paa Nilen, stille og rolig, lun og smuk. Men naar vi om Morgenen tidligt ville gjøre et Besøg i Kairo, saa faa vi nok af Larm og Uro, af Hede og Støv. Næppe have vi sat Fødderne paa Land, før vi omringes af en Flok Æseldrivere, der med høje Skrig og rasende Fagter kaste sig over os, rive vor Vadsæk og Paraply fra os, trække os i Skjøderne og Ærmerne og slaas om at erobre os og vort Tøj. Der er ikke andet at gjøre, end at slaa fra sig igjen og udsøge det Æsel, der ser bedst ud og den Æseldriver, der har det skikkeligste Ansigt og saa se til at komme op paa Æslet og i fuld Galop ride bort fra al denne Tummel ledsagede af vor Æseldriver, der paa sine bare sorte Ben følger os holdende sig fast i Æslets Hale for ikke at tabe os, Æslet og Udsigten til at tjene sine Skillinger, af Syne.

K. U.

Ankomst til Kairo.

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

Efter at vi nu have fulgt vore Fædres Guder igjennem Liv og Død til Livet efter dette, ville vi i Korthed gjøre Rede for, hvorfra man ved alt det, vi i det foregaaende have fortalt.

De vigtigste, ja saa at sige de eneste, Kilder, hvoraf vi kunne øse Kundskab om Nordboernes Gudelære, er de to Oldbøger, der gaa under Navnene den ældre og den yngre Edda. Den ældre Edda, der ogsaa kaldes Sæmunds Edda, fordi man, skjøndt med Urette, antog, at den var forfattet eller idetmindste samlet af den lærde Islænding Sæmund, kaldet den Vise, der levede i sidste Halvdel af det 11te og første Halvdel af det 12te Aarhundrede, indeholder Sange om Nordens Guder og Helte. Det er gamle hedenske Kvad, hvis Forfattere ere ukjendte, sande Folkedigte fra den graa Oldtid, der ere blevne bevarede ved at forplantes fra Mund til Mund, indtil de, rimeligvis i Slutningen af det 13de eller Begyndelsen af det 14de Aarhundrede bleve samlede og nedskrevne i den Bog, der nu udgjør et af de kosteligste Arvestykker, Oldtiden har efterladt os.

Det skjønneste og betydningsfuldeste af den ældre Eddas Digte er det, der kaldes Vøluspaa eller Vølvens Spaadom. Det handler om en Vølve eller Spaakvinde ved Navn Hejd, til hvem Odin, den ypperste af Guderne, kommer for at faa Gudernes Skæbne at vide; han giver hende kostelige Ringe og rige Skatte, for at hun skal bruge sin Spaadomsgave, og hun føjer sig efter hans Villie. Vidt skuer hun ud over henfarne og kommende Tider, hun skuer tilbage over alle Tiders Begyndelse, hun skuer frem over alle Tiders Ende, og hvad hun ser, forkynder hun Odin, og opruller saaledes et Billede af det hele Gudeliv i Norden; først da Maalet er naaet, da Alt, hvad hun har at sige, er sagt, synker hun, skræmmet ved at Dragen, bærende Lig paa sine Vinger, kommer flyvende over Sletten. Meningen med Digtet er at give en Udsigt over Gudernes og Verdens Liv og Skjæbne, det andet er kun en digterisk Ramme, hvori denne er indfattet, men det

Hele er smeltet sammen til en Digtning, der i Storhed og Skjønhed søger sin Lige.

Der er flere andre Digte, hvis Formaal det ogsaa er at melde om Gudernes Kaar og Skjæbne, og som ligeledes ere indfattede i saadanne Rammer. Dette er saaledes Tilfældet med den saakaldte Sang om Vafthrudner, der handler om et Besøg, Odin aflægger hos den „hundvise“ Jætte Vafthrudner. Odin kommer som vejfarende Mand til Jætten, og efter at denne ved at gjøre ham nogle Spørgsmaal har prøvet, hvad hans Hoved duer til, byder han ham ind i Hallen, og de væddе nu, om hvem der ved mest — det er Hovedet, det gjælder. Odin fritter da Jætten om mangt og meget, og Jætten ved fuldt vel at gjøre ham Besked, indtil Odin omsider spørger ham om Noget, som kun han selv kan vide; da kjender Jætten ham, og erkjender, at han har talt med dødsens Mund, thi Ingen er vis som Odin.

Det gamle Digt, Grimnersmaal, har ogsaa en saadan digterisk Indklædning. Der fortælles om to Brødre, Agnar og Gejrrød, der vare Sønner af en Kong Hraudung, at da de en Gang vare roede ud sammen i en Baad for at fiske, tog Vinden Magten fra dem og drev dem til Havs. Om Natten strandede de, men slap dog i Land; der traf de en Kotkarl (Hytteboer), og hos ham og hans Hustru bleve de Vinteren over. Konen fostrede Agnar, som dengang var 10 Aar gammel, Gejrrød, som var 8 Aar, blev fostret af Bonden, som lærte ham mange gode Raad. Da det vaaredes, gav Bonden dem en Baad, og han og hans Kvinde fulgte dem ned til Stranden, da de skulde fare bort; men paa Vejen taltes Bonden og Gejrrød ved i Løn. Drengene fik god Bør og kom hjem til deres Faders Gaard. Gejrrød, som stod fremmest i Baaden, sprang først i Land, og saa stødte han Baaden ud og sagde: „Far Du did, hvor Troldtøjet tager Dig“. Baaden drev til Havs, men Gejrrød gik op i Kongsgaarden, hvor de tog godt imod ham; han blev tagen til Konge, thi hans Fader var død, og Gejrrød blev en meget berømmelig Mand. — Saa var det en Dag, at Odin og hans Hustru Frigg sad og saa ud over Alverden. Da sagde Odin: „Kan Du se Agnar, din Fostersøn? nu avler han Børn med Hexen i Fjeldet, men Gejrrød, min Fostersøn, er Konge og raader for Land og Rige“. Frigg svarede: „Saa madkarrig er Gejrrød, at han sulter sine Gæster, naar de tykkes ham at blive for mange.“ „Det er den værste Løgn“, sagde Odin, som da ogsaa fandt var, og det væddede de om. Frigg sendte Fulla til Gejrrød, det var hendes Kammerpige eller Æskemø, som det kaldtes den Gang. Hun sagde til Kongen, at der var kommet en farlig klog Troldkarl der i Landet, han skulde tage sig iagt, at han ikke blev forgjort af ham; han kunde kjende ham paa, at ingen Hund turde fare løs paa ham, hvor gal den end ellers var. Gejrrød lod da den Mand gribe, som Hundene ikke vilde fare i; han havde en blaa Kappe paa og kaldte sig Grimner, mere vilde han ikke sige om sig, hvor meget han end blev spurgt. Saa lod Kongen ham pine for at faa ham til at tale; han blev sat imellem to Baal, og der sad han i alt otte Nætter og Dage. Gejrrød havde en Søn, der var ti Aar gammel og hed Agnar efter sin Farbroder. Han gik hen til Grimner og gav ham et fuldt Drikkehorn at læske sig paa og sagde, at hans Fader gjorde ilde i at pine denne sagesløse Mand. Grimner drak ud, og da var det kommet saa vidt med Ilden, at Kappen brændte paa ham. Til Løn for Drikken lovede han Agnar, som han spaaede skulde blive Konge, sin Gunst, „aldrig faar Du bedre Løn for en Drik“. Han fortalte ham dertil meget om Guderne og deres Lande og Livet der (det er disse Meddelelser, der er Digtets egentlige Formaal), og tilsidst aabenbarede han, hvem han var. Men da Kong Gejrrød, som sad med et halvdraget Sværd paa Skjødet, hørte, at det var Odin, der var kommen i hans Hal, stod han op og vilde tage ham fra Ilden; Sværdet slap ud af hans Haand og faldt saaledes, at Hjaltet vendte nedad. Kongen gled ud med Foden og faldt forover, saa at Sværdet stod igjennem ham. Saa fik han Bane og Odin Hævn. Da forsvandt Odin.

Ogsaa om Digtet Alvismaal er der lagt en saadan Ramme, der er ret ejendommelig, skjøndt den kun er lille. En Dværg ved Navn Alvis har faaet Løfte paa Guden Thors Datter, en Gang da Thor ikke var hjemme, og kommer nu for at hente hende. Thor vil ikke vide noget af det at sige, men tilsidst lover han at lade ham faae hende, dersom Dværgen kan sige ham Besked om Alt, hvad han vil vide fra alle Verdener. Det vil Dværgen nok gaa ind paa, han har gjennemfaret alle ni Verdener og kjender alting, saa han skal nok vise Thor, hvad han duer til. Thor spørger ham nu, hvad Jorden, Himlen, Maanen og mange andre Ting hedde i de forskjellige Verdener, og Dværgen ved at klare ypperlig for sig. Men i sin store Lærdom glemmer den alvise Alvis, der er saa klog paa alt baade i Himlen og paa Jorden og under Jorden, at Dværge ikke kan taale Solskin; men det husker Thor; han ved, at naar Dværge og den Slags Væsener blive overraskede af Dagen, blive de forvandlede til Sten; derfor opholder han ham med Snak, til Solen staar op, og det sidste Vers i Digtet indeholder just Thors haanlige Afskedshilsen til ham:

> Aldrig traf jeg saadan Vidskab,
> i eet Bryst saa stor en Lærdom,
> dog jeg siger, blev Du svegen,
> stor var Sviget, som Dig fanged,
> Dagen tog Dig, Dværg, thi Solen
> skinner nu i Salen ind.

De øvrige Gudekvad eller mythiske Digte, der indeholdes i den ældre Edda, ville vi forbigaa her; vi have i det foregaaende gjengivet de Sagn om Guder, der for-

tælles i de fleste af dem. Heltesangene have for vort Formaal ikke nogen videre Betydning, thi skjøndt naturligvis den nordiske Gudetro har efterladt sig Spor i dem alle, er det dog nærmest kun Heltelivet, de have for Øje.

(Sluttes.)

Dyrkning af Græs til Frøavl.

Fordelen ved at benytte flere Sorter Græsfrø til Udsæd i Udlægsmarken, i Stedet for som hidtil almindeligst kun at faa noget Rajgræsfrø og Thimothej iblandt Kløveren, synes i de senere Aar at blive mere erkjendt af Landmanden og vil sikkert blive det desmere, efterhaanden som det lykkes at skaffe større Sikkerhed ind i Handelen med det sjeldnere benyttede Græsfrø. Det er næsten utroligt, hvilke Vanskeligheder det frembyder, saaledes som Sagen nu for Tiden staar, at faa rent og godt Græsfrø af de sjeldnere Arter. Vi have f. Ex. for os en Række Prøver af Hundegræs, af hvilke den bedste viser en Renhed af 15 pCt., Resten er hovedsagelig Rajgræs, og dette Hundegræs koster dog i en gros Indkjøb 58 Øre pr. Pd.; uden Hensyn til Spireevnen koster 1 Pd. rent Hundegræs i denne Vare 386 Øre. Som det staar til med Hundegræsset, er det ogsaa med de øvrige Græsarter. Under disse Forhold paatrænger det Spørgsmaal sig os, om det ikke maa være et Forsøg værd at dyrke disse sjeldne Græsarter til Frøavl herhjemme. De voxe jo allesammen vildt paa vore Marker og Enge, ved Grøfter, Gjærder og i Skove, og mange Steder kunde der sikkert samles ikke ubetydeligt Græsfrø paa de nævnte Voxesteder. Saadan Indsamling af Frø maatte kunne bringe Arbejderstandens Kvinder og Børn en ikke ringe Indtægt, naar de f. Ex. af Egnens Lærerstand fik lidt Anvisning til at kjende Græsarterne og at undersøge, hvorvidt Frøet var modent. Hvis en eller anden Læser heraf skulde finde Anledning til at gjøre et Forsøg i denne Retning, ville Udgiverne af „Landmandsblade" i Kjøbenhavn med Fornøjelse yde deres Bistand dertil. Men mere Betydning vilde det kunde faa, om de nævnte Græsarter bleve optagne til Dyrkning, og skulle vi især foreslaa til en Begyndelse at gjøre Forsøg med Frøavl af Hundegræs. Af Hundegræsfrø bruges der en betydelig Mængde, Planten voxer villig og sætter meget Frø og dette er nemt at bjerge, og dertil er dette Frø, som antydet, forholdsvis kostbart, saa Avlen uden Tvivl vil betale sig godt. De Landmænd, der maatte ønske at gjøre et Forsøg i den Retning, kunne i Aar faa rent og godt Hundegræsfrø til Udsæd paa Markfrøkontoret, og Kontoret vil med Fornøjelse i sin Tid afkjøbe dem deres Avl til Priser, som tilsvarende Varer kunne haves for fra Udlandet. Hundegræsset voxer paa alle gode Jorder og Frøet modnes hos os i August. I os foreliggende Værker anføres der 40 Pd. Frø af Hundegræs til Udsæd pr. Td. Land, men da dette er beregnet til Græsning eller Hø, og da Markfrøkontorets Hundegræs i Brugsværdi staar betydelig over almindelige Handelsvarer, saa turde 30 Pd. heraf formentlig være en passende Udsæd til Frøavl. Hvis flere heraf tage Anledning til saadanne Forsøg med Græsfrøavl, skal Udg. søge at fremskaffe en kortfattet, sagkyndig Vejledning dertil. (Lmdbl.)

Husflid.

Humlerankemaatter.

Snedker Laurits Hansen i Aakojerup er vistnok den første i Bogenseegnen, som har fundet paa at benytte Humleranker til Maatter, idet de tidligere kun anvendtes til Brændsel, og nu leverer han og Lars Jørgensen, Gamby Mark, næsten alle de Maatter der bruges i Bogense, idet Humlerankerne ere langt stærkere at slide paa end Halm og Siv. De opblødes 3—4 Timer i Vand og tørres halvt inden de flettes. Som Exempel paa hvad der kan tjenes ved saaledes at lægge sig efter en ny Anvendelse af et forhen værdiløst Materiale, kan anføres, at de i de sidste 4 Aar, hos L. Hansen i Fritiden, med deres Børns Hjælp, tjent henved 1200 Rd. ved Tilvirkning af Humlerankemaatter.

Bognyt.

Vaar og Høst er Titlen paa en Digtsamling af Frøken Povline Worm, som er udkommen i andet Oplag paa Schønbergs Forlag, Kbhvn. Der gaar en alvorlig religiøs og fædrelandsk Tone gjennem alle disse Digte, der for en stor Del ere Lejlighedsdigte, hvorfor de sikkert ville blive modtagne med Glæde af den ansete Forfatterindes mange Venner.

Firkantet Nød.

Af 6 A, 2 R og 1 S dannes tre Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Venstre og Højre, fra Oven og Neden giver Løsningen paa Gaaderne:

Det første sejler rolig ad Tidens jævne Strøm,
Og hvad den fører med sig, tidt svinder som en Drøm,
Det andet er af Gudeæt oprunden.
Det tredie i Skoven saa lystig springer om,
Dog svæver det vel ogsaa højt over Sejl og Bom —
Nu tænker jeg, Du Løsningen har funden.

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 23: En Skudsmaalsbog.

Husvennen udkommer til hver Sondag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

En Udaadsmand.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Sluttet.)

6.

Det var en bidende kold Vinternat. En skarp Nordenvind jog den løse Sne i rask Flugt hen over den Isskorpe, hvormed nogle Dages Tøvejr og den efterfølgende stærke Frost havde indhyllet Jorden. Vinden peb om Hushjørnerne, og Vippeværket ved Brønden omme bag Gaarden knagede og knirkede. Himlen var overtrukken med Skyer, og hverken Maane eller Stjerner lyste, saa det var kun et svagt Skjær fra Sneen, der ligesom mildnede Nattens dybe Mørke. Vandtruget var tillagt med Is, og da Hesten var afgnedet med Halm og havde fortæret et Foder, skulde den vandes. Der lød da raske Øxeslag i Nattens Stilhed, og da Vandtruget var iset, kunde man høre, der blev larmet med Brøndvippe og Brøndspand. I det Samme hørtes Stuehusets Udgangsdør at blive aabnet og lukket, og der lød nogle faa Træskotrin paa Stenbroen, men ikke videre.

Havde man i denne Stund været nær, kunde man skimtet en høj og kraftig Mandsskikkelse, der paa Hosesokker og lydløst sneg sig hen over Gaarden og ud af Porten. Man kunde trods den stærke Blæst have hørt Mandens korte og hurtige Aandedræt, medens han skyndsomt nærmede sig Brønden, hvor han standsede og opbiede det Øjeblik, da den der staaende Karl bøjede sig ud over Rækværket for at drage Spanden op. Hurtigt som Lynet bukkede nu Manden sig og greb Begge Karlens Ben, der øjeblikkeligt mistede Fodfæstet paa Glatisen. Der lød et dumpt Raab, et Plump, en kort Plasken, og saa var Alt stille. Forbryderen listede sig lydløst tilbage, som han var kommen.

Men i Porten traadte Kjæld ham imøde med den tændte Staldlygte og det Udraab: „Hvad var det for et Skrig? Hvor er Rasmus?" Da styrtede Jens Pedersen til Jorden som ramt af Guds Dommerhaand. Han havde druknet sin egen Søn, da han tænkte at myrde sin Stedsøn.

Rasmus blev hentet op af Brønden; men var og blev livløs. Jens Vestergaard var bragt ind og tilsengs. Da han faldt i Porten, havde han slaaet et stort Hul i Hovedet, og vel overlevede han det, men hans Forstand var borte og vendte aldrig mere tilbage. Om Hjernerystelsen ved Faldet eller den foregaaende Dags Spænding eller Opdagelsen af, at hans sidste gruelige Brøde var saa rædselsfuldt mislykket, eller alle disse Ting i Forening vare Aarsag i hans Sindsforvirring, saa var Virkningen den samme.

Og i sit rastløse Vanvid gjennemlevede han paany sit forudgangne rastløse Liv, idet han særligt og omstændeligt dvælede ved sine Synders Mærkedage. Med Vanvidslatter hoverede han over sine vellykkede Rænker, og med forfærdelig Klarhed udmalede han sine sorteste Handlinger. Det var rystende og tillige lærerigt at høre paa, hvorledes han, Manden med de rige Evner, men det haarde egenkjærlige Sind, Tid efter anden havde afstumpet sin Samvittigheds Braad, og hvorledes han var gaaet langsomt frem fra det Smaa til det Store. Saaledes havde Harme over den forhadte

Tiendetagen ført ham frem fra smaalig og næsten latterlig ubetydelig Tiendesvig indtil han endte med den Misgjerning at stjæle Fattigmandens eneste Ko. Hensynsløshed mod sit Tyende og overdreven Gridskhed efter at faa sit Arbejde frem, havde hærdet hans Sjæl mod hans Undergivne, indtil han i Overilelse begik Drab paa et Tyende, der ganske vist var uordentligt, men som ligefuldt var hans Medmenneske og Broder. Og det var næsten det Rædsomste derved, at han, som det nu fremgik af hans Ord, ikke vidste, om Mennesket var død eller blot daanet ved hans Slag; men at han i sin fejge Frygt for Menneskers Straf skyndte sig med velberaad Hu at knytte den Faldne til den visse Død for derefter at give det Udseende af, at et Selvmord havde fundet Sted. Og da saa endelig hans Brøde truede med at springe frem af Fordølgelsens Mørke, og den vrede gjengjældende Skjæbne løftede sin Haand mod hans brødefulde Hoved, og da han saa vovede at gribe ind i Skjæbnens Hjul ved et overlagt Mord paa sin fromme Hustrus mest elskede Søn, da ramte Slaget hans egen Søn, som han havde søgt at danne efter sit eget Billede. Næsten som ved en sammenhængende Kjæde var han gaaet frem fra Synd til Synd, indtil Maalet fyldtes, Langmodigheden trættedes, og Dommens Time kom.

Den stolte, driftige og samvittighedsløse Mand, der havde været saa højt anset og agtet som et Mønster af Mange, der mere eller mindre hensynsløst stræbte efter Fremskridt og Formue, han var nu bleven et advarende Exempel for alle de af hans Kjendinge, der egennyttigt og egenkjærligt gik deres egne Veje uden at agte den Fattiges, den Ringes og den Forsvarsløses Ret eller Følelser. Han blev et synligt Tegn paa, at der er en Hævner over al Uretfærdighed, en Herre, der ikke lader sig spotte, men vil at Menneskene engang skulle høste, hvad de saaede.

Sindsforringens Slør, der havde svøbt sig om hans Hjerne, var ham et Værn mod Bøddelsværdet, men ikke mod den Væmmelse og Uvillie, hans Nærmeste maatte føle for ham. Da han derhos til sine Tider var ustyrlig og farlig i sit Vanvid, blev han ført bort og indspærret. I Daareanstalten levede han et Par Aars Tid, saa døde han i Spændetrøjen, medens han i Tanken syslede med sit Livs onde Gjerninger til det Sidste.

Det viste sig, at han havde Frænder, der slægtede ham paa, og den stolte Gaard, hvis Værdi han ved sin i mange Retninger hæderlige Flid havde mangegange fordoblet, blev Gjenstand for deres begjærlige Tanker. Manden var jo død barnløs, og hans Frænder skulde arve ham, de søgte at trænge Enken og hendes Søn bort fra Gaarden og afspise dem med saa lille en Del af Godset som muligt. Det blev ikke vanskeligt at faa dette Forsæt frem; thi Vestergaarden var for dem Begge bleven et Ulykkens Hjem, og Dorthea var ved de skrækkelige Ting, hun der havde oplevet, bleven saa forskræmt, at hun saa Rædsler og Skræmmebilleder i hver en Krog. De vare meget imødekommende mod de vidtgaaende Arvekrav, og temmelig fattige paa jordisk Gods vandrede de begge en skjøn Dag bort fra det rige Hjem.

Omtrent midtvejs imellem Mølby og Krogsbjerg ligger paa den brede solbeskinnede Bakke en ganske lille Bondegaard med Bygninger, der ere faste og tæt sammentrængte for at modstaa Vestenstormen, der har fri Flugt over de flade, ubeskyttede Marker. To Aar efter Jens Vestergaards Død finde vi der bag Stuehuset en nyanlagt Have, der har unge opvoxende Piletræer og blomstrende Paaskeliljer og Tusindfryd; men Havens og Husets bedste Prydelser er dog Blomsten fra Enghuset, den smukke Martha. Husets Herre er dog ikke Lars Lejel, men Kjæld fra Vestergaarden, som her har fundet et Fredens Hjem for sig og sin Moder og sin unge Veninde og hendes Fader. Den som fordum saa de fire Mennesker i de to forskjellige Hjem, vilde dog næppe kjende dem igjen eller vilde i al Fald faa et levende Indtryk af, i hvilken Grad et enkelt Menneskes Vanart kan virke nedtrykkende paa de Fleres Lykke, som staar i Forhold til ham. Gamle Lars er næsten bleven ung igjen i Freden og Trygheden, hans Tungsind er gaaet op i stille Gudhengivenhed, og han ler ad sin egen Sløvhed og Glemsomhed; thi nu veed han, at der er Ingen, som lurer paa hans Svagheder for at anvende dem som Vaaben imod ham. Martha er lys og glad som en Sommerdag, hendes blege Kinder have faaet Glædesrødme, og i hendes før saa frygtsomme og tvivlende Kjærlighedsblik er der velsignet Tryghed, hvad enten hun fæster det paa sin Ægtefælle eller paa den smilende sladrende Glut i Vuggen, der i hendes driftige Moderhaab er Arving — ikke til Vestergaarden eller dens Tiender, thi begge Dele ere nu i Fremmedes Hænder — men til alle de Egenskaber, der kunne gjøre et Menneske godt og lykkeligt.

Og Kjæld Rasmussen færdes ved sin unge flinke Hustrus Side som en frejdig og selvstændig Mand, og der er ikke Spor af det tunge, tvungne, stundom kejtede Væsen, han ofte har tilskue, medens Stedfaderens mørke Skikkelse overskyggede ham som en Vintersky. Jens Pedersen kaldte ham et Kvæghoved; men det er der ellers Ingen, der kalder ham; thi alt tyder paa, at han har en jævn klar Forstand og ikke mangler Dygtighed. Har han ikke sin Stedfaders overdrevne Driftighed, saa har han det, der er mere værd; et trofast, varmt og redeligt Hjerte, og vinder han ikke megen Rigdom, vinder han maaske desto mere sand Lykke.

Dorthea er vistnok den, der er mindst forandret og til hvem Glæden i de forandrede Forhold har vanskeligst ved at finde Vej. Hendes gjennemvandrede Livsbane har for mange Grave, Grave ikke alene for Mennesker, som hun engang har elsket og fæstet smukke

Haab til, men ogsaa for lyse Tanker og blomstrende Glæder. Hun smiler med en vis Medynk ad Andres Forhaabninger og Lykkedrømme, hun ved, at mangen straalende Lykke er kun Skin og Skuffelse, og at mangen gyldenrødmende Morgen følges af en Uvejrsdag; men hun ved dog ogsaa, at Kjærligheden er en Livsensmagt selv for det Hjerte, der maa bløde sig tildøde, og hun ved tillige, at Guds Kjærlighed er trofast og evig, og at hinsides Graven skal Jordlivets skærende Mislyd opløse sig som en evig fuldtonende Glædesklang.

Paa Havet.

Jeg ved ikke hvad der staar i de Geografier, som nu læses i Skolerne, om Danmark. Det er nemlig længe siden jeg gik i Skole, men den Gang stod der, at den danske Nations vigtigste Næringsveje ere Agerdyrkning og Søfart. Sandt var det den Gang og sandt er det endnu; men løjerligt nok er det, at netop disse to Næringsveje ere de vigtigste for et og samme Folk, thi man kan dog vanskeligt tænke sig større Modsætninger end Landvæsenet og Søvæsenet; de ere ligesaa forskjellige fra hinanden som Land og Hav. Landmanden maa blive ved sin Jord og hver Dag han er borte fra den, er for ham et Tab; men for Sømanden er det et Tab hver Dag han er hjemme. Landmanden sørger for at Brødet voxer op af Jorden paa hans Mark, men Sømanden maa søge efter Brødet paa den vilde Sø, ofte mange hundrede Mile borte fra det Sted, hvor hans Vugge stod. Landmandens Liv er ensformigt og han er ikke udsat for mange Farer, i hvor strængt han end ofte maa arbejde, men Sømandens Liv er idelig Afvexling og hver Time paa Dagen kan bringe hans Liv i Fare.

De Fleste af vore Læsere høre til Landbostanden og de kjende derfor meget vel hvorledes man lever paa Landet. Det vilde være overflødigt her at fortælle noget derom. Men Livet paa Søen, det er dem ubekjendt og vi skulle derfor i Dag tale lidt derom.

Man kan egentligt inddele Søfolkene i to Slags, nemlig de, som fare paa de lange Rejser, til Amerika, Kina, Ostindien, Middelhavet o. s. v. og de, der kun gjøre smaa Ture. Man maa nu ikke tro, at de længste Rejser ere de farligste; det er ingenlunde Tilfældet. Ude paa det store aabne Hav er der langt færre Farer end i Kattegattet, eller i Kanalen mellem England og Frankrig, eller i Nordsøen langs Jyllands Vestkyst. Her lurer Sandgrunde og Stenrev under Vandfladen, her skjuler den tætte Taage eller den mørke Nat Kysterne for den aarvaagne Sømand. Der er derfor maaske ingen Sømand, der maa døje saa meget ondt, som Fiskeren, hvadenten han hver Morgen drager ud med sin Baad for atter at vende hjem op ad Dagen, eller han færdes flere Uger ad Gangen i en Fiskejagt ude paa Havet og kun sjeldent kommer hjem for at udhvile sig en kort Tid fra sit anstrængende og farefulde Arbejde. Af denne sidste Slags Fiskere findes der en stor Mængde i England, Frankrig, Holland og Belgien. Hele Flaader af Fiskefartøjer drage ud i Nordsøen og paa Atlanterhavet, stundom helt op til Islands og Norges Kyster paa Fiskeri. Flere Maaneder ad Gangen ligge disse Fartøjer ude paa Fangst i det stormfulde Hav. Ikke en Gang naar Skibet er fuldt af Fisk kommer det hjem; nej, større Fartøjer komme og afhente Fangsten paa Stedet, saa at Fiskerne kunne begynde paa Ny. Det er et haardt Liv disse Sømænd føre; de maa besørge Sejladsen, reparere Sejl og Tovværk, holde Fiskeredskaberne i Orden, foreløbig rense og nedlægge de fangede Fisk og besørge alle de mange Smaaarbejder, som dagligt forekomme ombord i et Skib. Nok at bestille have de og dog faa de sjeldent høj Løn for alt det Onde, som de maa udstaa, og deres Kost er yderst tarvelig. De stenhaarde Skibstvebakker (Beskøjter) og Fisk er deres daglige Kost og kun ved højtidelige Lejligheder vanker der saa lækre Ting som et Stykke Flæsk og en Skaal Ærter. Fornøjelser er der ikke Tale om, medmindre man hertil vil regne Skraatobak eller en Pibe Tobak og et Glas Grog. Du, kjære Landmand, kan, naar Du vil fornøje Dig, besøge Venner og Frænder, og nu og da deltage i et lille Dansegilde om Du har Lyst dertil. Den fattige Nordsø-Fiskers eneste Glæde, er den, at komme hjem til Hustru og Børn. Men det er ogsaa en Glæde for ham, som vejer op mod meget Ondt. Han elsker sin Hustru og sin talrige Børneflok dobbelt, fordi han maa være saa længe borte fra dem og fordi han, hver Gang han forlader dem, ikke ved om han nogensinde mere faar dem at se, eller om hans Seng næste Gang skal redes paa Havets Bund mellem Søgræs og Stene i Stedet for i Hjemmet. Naar han faar sig et Blund derude paa det farefulde Hav, da drømmer han om, at han sidder i sin Hytte og hos sine Kjære, og naar han i den tavse Nat staar paa Udkig i Forstavnen, saa flyver Tankerne til hans Hjem bag Sandbankerne og det hænder vel ikke sjeldent, at en Taare blander sig med det salte Vand, som det skummende Hav sprøjter ham i Ansigtet. Men er det et haardt Liv for Legemet, saa er det godt for Aanden, thi han vænnes til Gudsfrygt, og Tanken om Døden, som er den af alle Tanker, der bedst er i Stand til at forædle Hjertet, stiller sig hver Dag frem for hans indre Øje. Han lærer at trodse Faren i det Haab, at den, som rejser Stormen og Bølgerne og igjen stiller dem, vil holde sin Haand over ham, og han ved, at naar det er Guds Villie, at han skal dø, har han ikke Noget at frygte af Døden, som han saa tidt har set

Fiskere paa Nordsøen.

under Øjne og som kun forfærder den, som frygter Dommen. Han tror, at naar han i sit Liv har gjort sit Bedste i det Kald han er sat i, vil Gud ikke forlade hans Hustru og hans Børn, thi han føder jo Fuglene under Himlen og klæder Markens Lilier.

Derfor er det, at vi saa ofte, naar vi læse om Strandinger og Søulykker, tillige læse om de beundringsværdigste Prøver paa Mod og Selvopofrelse hos Fiskerne, idet de for at redde de fremmede Skibbrudne, Folk, som de aldrig før have set og hvis Navn de ikke kjende, uden at tænke paa nogensomhelst Belønning som Vederlag sætte deres Liv i den allerøjensynligste Fare. Exempler herpaa haves i Mængde fra alle Lande og ikke mindst fra vore egne uforfærdede og brave Fiskere.

R. U.

Den flyvende Hund.

Flagermusene.

Af A. P. E. Toepfer.

Naar Solen er gaaet ned, og de fleste af Luftens vingede Beboere ere gaaede til Ro, kommer der en ejendommelig Familie af Pattedyrene, nemlig Flagermusene, frem fra hule Træer, Taarne og andre mørke Steder, hvor de have tilbragt den lyse Dag. Medens de andre Pattedyr i deres Bevægelser enten udelukkende ere bundne til Landet eller Vandet eller snart færdes paa det tørre Land og snart i Vandet, ere Flagermusene de eneste der kunne bevæge sig frit omkring i Luften. De danne derfor et interessant Bindeled mellem Pattedyrene og Fuglene, af hvilke de sidste nærmest kunne sammenlignes med Uglerne, da de ligesom disse ere natlige, menneskesky Væsener, der leve af andre Dyr. Man kalder ogsaa Flagermusene for Aftenbakkerne, hvilket Navn har sin Oprindelse fra den Tid, de komme frem paa, eller de Haandvingede, da det især ere Forlemmerne, der ere udviklede til Flyveredskaber. For at kunne opfylde denne Bestemmelse ere disse Lemmer og især Fingrene paa dem med Undtagelse af Tommelen stærkt forlængede. Mellem Fing-

rene, Forlemmerne, Kroppens Sider og Baglemmerne samt undertiden ogsaa mellem disse og Halen er der udspændt en meget tynd og nøgen Flyvehinde. Det er denne, som sætter Flagermusene i Stand til at flyve, idet de spærre Fingrene og Lemmerne ud fra hinanden, hvorved Flyvehinden bliver udspændt, og de bevæge sig omkring i Luften ved at slaa med Flyvehinden, paa samme Maade som Fuglene bevæge sig ved Slag med deres Vinger. Deres Flugt er dog hverken saa let eller hurtig som Fuglenes, de ere heller ikke i Stand til at flyve ret længe ad Gangen, men hvile ofte, idet de med Baglemmernes Kløer hage sig fast til fremspringende og højtstaaende Gjenstande, da de herfra lettere kunne udfolde Flyvehinden, naar de atter ville flyve. For at lette Flugten ere deres Knokler tynde, men dog kraftige. Saasnart de ophøre at flyve, foldes Flyvehinden sammen. Af denne Beskrivelse af Flagermusenes Lemmer ville Læserne vel kunne indse, at de kun langsomt og med Besværlighed ere i Stand til at bevæge sig paa Jorden; under Gangen benytte de den fri Tommel paa Forlemmerne samt Baglemmernes Poter, ligesom ogsaa ved Klatring paa Træer og Mure. Deres Krop er meget lille og ligner Musens (her af Navnet Flagermus) samt er beklædt med en blød Pels. Som de fleste andre Natdyr have Flagermusene et meget svagt Syn, men derimod er Hørelsen og Følelsen meget stærkt udviklede. Ørerne ere meget store, og den fine Høresands sætter dem i Stand til at høre de flyvende Insekters Summen i lang Afstand. Følelsen er stærkest udviklet i den tynde Flyvehinde. Uagtet Flagermusenes Syn kun er svagt, bevæge de sig dog omkring i Luften med stor Sikkerhed og støde aldrig mod de forskjellige Gjenstande i denne. Naturforskerne vare længe i Uvished om, hvorfra denne Sikkerhed hidrørte. En af dem, Italieneren Spallanzani, hævede denne Uvished, idet han tilklistrede Øjnene med Hæfteplaster paa flere Flagermus, som han havde fanget; efter saaledes at have blindet dem, slap han dem alle løs i et Værelse, hvor der var udspændt et stort Antal Snore i forskjellige Retninger. Flagermusene bevægede sig omkring i Værelset med stor Sikkerhed og stødte aldrig under Flugten mod Snorene. Ved dette og flere andre lignende Forsøg opdagede man omsider, at det er den fine Følesands, der vejleder dem under Flugten, idet de ved Hjælp af denne strax kunne mærke, naar de nærme sig en fast Gjenstand og i Tide dreje af fra denne. Flagermusene ere som før nævnt Natdyr, der sky Lyset og derfor ligesom Uglerne sove om Dagen paa mørke Steder, hule Træer, Taarne og lignende Steder, hvor de hvile i en hængende Stilling, idet de hage sig fast med Kløerne paa Baglemmerne ag lade Hovedet hænge nedad. I den samme Stilling og paa lignende Steder tilbringe de ogsaa hele Vinteren i en Dvaletilstand. De kunne nemlig ikke taale Kulden, og vilde desuden heller ikke kunne finde tilstrækkelig Næring i den kolde Aarstid; da deres Flugt ikke er saa hurtig og udholdende, at de som mange af vore Fugle kunne drage mod Syd til varme Lande, og da de heller ikke ere i Stand til som saa mange andre af Pattedyrene at grave sig Huler til Beskyttelse mod Kulden, maa de nødvendigvis opsøge sig lune Smuthuller, hvor de forblive, indtil den milde Aarstid vækker dem af deres Dvale og kalder dem frem til nyt Liv. Ungerne suge sig fast til Moderens Pattevorter paa Brystet, og i denne Stilling flyver hun omkring med dem; de voxe meget hurtigt og have allerede 5 à 6 Uger efter Fødselen opnaaet deres fulde Størrelse. Man kan temmelig let gjøre dem saa tamme, at de æde af Haanden.

Flagermusene have især hjemme i varme Lande, hvor der findes et meget stort Antal forskjellige Arter af dem; i disse Lande falde de ikke i Dvale, men ere i Virksomhed hele Aaret igjennem, da der her bestandig er tilstrækkelig Næring for dem. Vort Fædreland danner deres Nordgrænse, og vi have her 10 forskjellige Arter, af hvilke Dværgflagermusen, den langørede og den store brune Flagermus ere de almindeligste. I de middelvarme Lande leve de udelukkende af Insekter; da de fortære en stor Mængde af disse, ere de overordentligt nyttige Dyr, som vi bør frede om saa godt det staar i vor Magt. Vi behøve ikke at frygte for, at de skulle formere sig saa stærkt, at de kunne blive besværlige for os, da baade Maare, Ildere, Væsler og især Uglerne forfølge dem saa stærkt, at deres Antal herved bliver betydelig indskrænket. Af de mange forskjellige udenlandske Arter ville vi her kun nævne Vampyrerne og den flyvende Hund. Vampyrerne have hjemme i Amerika; den største af dem har en Krop, der er 5½ Tomme lang, og et Vingefang af 15 Tommer. De leve vel mest af Insekter, men overfalde ogsaa om Natten sovende Pattedyr, ja endogsaa Mennesker for at suge Blod af dem, hvorved de baade blive besværlige og farlige. Den flyvende Hund, af hvilken der findes en Del forskjellige Arter i Østafrika og Sydasien, er den største og styggeste af alle Flagermusene; hos den sidste Art af dem har Kroppen en Længde af 15 Tommer og dens Vingefang er 5 Fod. Naturforskeren Brehm fortæller om de flyvende Hunde, at deres Størrelse og afskyelige Udseende har bevirket, at de fra de ældste Tider af ere blevne betragtede som sande Uhyrer, som man troede udsugede Hjerteblodet af sovende Mennesker og antog for Gjenfærd af fordømte Sjæle. Da de imidlertid udelukkende leve af Frugter og ikke af Blod, er denne Forestilling om dem naturligvis aldeles forkert. Navnet „flyvende Hund" have de faaet paa Grund af Hovedets Lighed med et Hundehoved. Omstaaende Afbildning fremstiller en Gruppe flyvende Hunde sovende i et Træ. Billedet viser tydelig den Stilling, som Flagermusene indtage, naar de sove; de ophænge sig ved Bagpoternes Kløer med Hovedet nedad og sammenfoldet Flyvehinde. Forneden paa

Billedet ses en flyvende Hund med udspændt Flyvehinde.

Vore Fædres Guder.

Ved Fr. Winkel Horn.

(Sluttet.)

Medens den ældre Eddas Kvad stamme fra en Tid, der ligger forud for al Historie her i Norden, idet de mundtlig have forplantet sig fra Slægt til Slægt, indtil de bleve nedskrevne, forholder det sig helt anderledes med den yngre Edda, der ogsaa gaar under Navnet Snorres Edda, fordi man, imidlertid uden skjellig Grund, har villet tillægge den berømte islandske Krønikeskriver Snorre Sturlasøn Forfatterskabet til den. Det er et lærd Værk fra det 13de Aarhundrede, der er udarbejdet til Nytte for den Tids Skjalde. Skjaldenes Vers her i Norden i den historiske Tid vare nemlig overordentlig kunstige og indviklede, saa at det ikke var saa lige en Sag at være Skjald; thi naar Versene vare af en saadan Beskaffenhed, at det, som det berettes os, undertiden var nødvendigt at granske over, hvad deres Mening var, saa kan man nok tænke sig, at det maatte koste en hel Del Hovedbrud at lave dem. Det var derfor vistnok et for den Tid meget nyttigt Arbejde, der er levnet os i den yngre Edda. Der gives deri Skjalden forskjellige Oplysninger, der vare ham nødvendige, f. Ex. om de forskjellige Versemaal o. a. lign.; men det er navnlig den anden Del, der er af Vigtighed for vort Emne, det er de to Stykker, der kaldes Gylfaginning og Bragarædur, hvor der gives en Fremstilling af Gudelæren, thi Digterne benyttede stadig, endnu længe efter Kristendommens Indførelse, Billeder hentede fra den hedenske Tid, og maatte altsaa være inde i dennes Tro og religiøse Forestillinger.

Gylfaginning eller, som det i vort Sprog vilde hedde, Gylfes Forblændelse, meddeler en Udsigt over hele den gamle Gudelære og fortæller adskillige Myther eller Gudesagn. Ligesom ved flere af Digtene er ogsaa her det egentlige Indhold meddelt i en Fortælling, saaledes at det bliver et sammenhængende Hele. Der fortælles, at der i Svithjod eller Sverrig herskede en Konge, som hed Gylfe. Til ham kom der en Kvinde, som hed Gefion, der var af Asernes eller Gudernes Slægt. Hende skjænkede Gylfe saa meget Land i sit Rige, som hun i et Døgn kunde pløje op med 4 Oxne. Saa tog hun 4 Oxne nord fra Jættelandet, dem havde hun selv avlet med en Jætte. Hun spændte dem for Ploven, og den gik saa haardt og dybt, at den skar Landet op, og Oxerne trak det ud i Havet vesterpaa, til de kom til et Sund, hvor Gefion lod det ligge og gav det Navnet Sjølund; men der, hvor det før havde ligget, blev der en Sø, som Svenskerne kalde Venern, og som Vigene ligge i Venern, saa ligge Næssene paa Sjælland. — Samme Kong Gylfe var ellers en viis og troldkyndig Mand; han undrede meget paa, at Aserne eller Guderne vare saa vise, at alting gik, som de vilde have det, thi hvor de end dvælede, var der Fred og gode Aaringer, og det troede Alle, at de raadede for; det skjønnede man ogsaa let, at de langt overgik andre Folk i Skjønhed og Vid. Gylfe tænkte paa, om det laa hos dem selv, eller det maaske kom af de Guder, de ofrede til. Han foer da til Asgaard, saadan hed deres Højborg, og den Færd gik for sig iløn, thi han tog en gammel Mands Skikkelse paa; men det hjalp ham ikke, thi Aserne vare saa vise, at de kunde se ud i Fremtiden, hvad der vilde ske, og saa saae de da ogsaa, at han var paa Vejen, og gjorde Ojenforblændelse imod ham. Dengang han kom ind i Borgen, saae han en Hal, der var saa høj, at det var neppe nok han kunde se over den op til Taget, der var lagt af gyldne Skjolde ligesom et Spaantag. I Døren saa han en Mand, der kastede med Sværd saa kunstig, at der var syv i Luften paa engang. Han spurgte Gylfe, hvad han hed; Gylfe sagde, at han hed Ganglere, og var kommen langvejsfra ad vildsomme Veje, saa han vilde gjerne have Nattely, om han kunde faa det, og hvem der ejede Hallen? Manden svarede, at det gjorde deres Konge; „nu skal jeg følge Dig hen til ham, saa kan Du selv spørge ham om Navn“. Saa gik Manden iforvejen ind i Hallen, og Gylfe fulgte efter, og strax slog Døren i bag ham. Der saa han mange Sale og mange Folk, Somme legte, Somme drak, Somme bare Vaaben og sloges. Han saa sig om, og Mangt af det han saa, tyktes ham fast utroligt. Han saa tre Højsæder, det ene ved Siden af det andet, og en Mand sad i hvert. Da han spurgte om Navnene paa disse Høvdinger, svarede han, som førte ham omkring: „Han, som sidder i det nederste Højsæde, er en Konge, og Høj er hans Navn; han, der sidder ham næst, hedder Jævnhøj, og han, som sidder øverst, hedder Trediemand“. Høj spørger nu den Fremmede, hvad Ærinde han har, Mad og Drikke skal han faa, som Sæd er for alle i Højs Hal. Han svarer, at det vil han først vide, om der er nogen vis Mand derinde; dertil svarer Høj:

„Staa kun frem og prøv vor Visdom,
vi, som svare, sidde bør.“

Nu begyndte da Ganglere at spørge, og meget var det, han fik at vide om Alt i Verden. Han spurgte saalænge, at Højs sidste Ord til ham blev: „Hvis Du nu evner at spørge om mere, da ved jeg ikke, hvor det kommer i Dig, thi ingen Mand hørte jeg melde mere om Verdens Gang.“ Da hørte Ganglere vældige Drøn fra alle Kanter, og da han saa sig om, stod han ude paa fri Mark, og hverken Hal eller Borg var mere at se. Saa gik han da hjem til sit Rige og meldte om alt, hvad han havde set og hørt, og efter

ham gik disse Tidender fra Mand til Mand, fra Mund til Mund.

Det andet Afsnit af den yngre Edda, som vi ogsaa ville opholde os lidt ved, hedder Bragarædur eller Brages Tale. Det begynder med at fortælle, at en meget troldkyndig Mand, som hed Ægir eller Hler, og som boede paa Hler Ø (Læsø), foer til Asgaard. Aserne toge godt imod ham, men meget af det var dog ikke andet end Øjenforblændelse. Om Kvælden, da de skulde til at drikke, lod Odin nogle Sværd bære ind i Hallen, og de vare saa blanke, at det lyste af dem, saa at der ingen anden Belysning behøvedes, medens de sad ved Drikkebordene; paa alle Væggene hang der fagre Skjolde, saa det tyktes Ægir gjævt at se sig om der; stærk Mjød var der nok af, og meget blev der ogsaa drukket. Næst ved Ægir sad Brage, og de to drak sammen og skiftede Ord. Brage fortalte Ægir meget, af hvad der var vederfaret Aserne, og som vi have hørt om.

Læserne vil vist have bemærket, at der i det, der er meddelt baade af Gylfaginning og Bragarædur, tales paa en underlig Maade om Guderne. Dette har sin Grund i, at disse Fortællinger stamme fra en Tid, da den gamle Tro var bleven afløst af Kristendommen, og hvor de, der før havde været betragtede som Guder, nu kun ansaas for at være arge Troldmænd, der med djævelske Kunster forblændede Øjnene paa Folk, ja vi have jo endog set Kong Gylfe være i Tvivl, om deres overnaturlige Magt stamme fra dem selv eller fra de Guders Gunst, som de ofrede til. Men denne senere Opfattelse træder os saagodtsom kun imøde i de tildigtede Fortællinger, vi have meddelt; i Beretningerne om Gudernes Færd og Skjæbne, der er det egentlige Indhold i begge Afsnit, klinger det gamle Hedenskab endnu igjennem, vel ikke saaledes, at man har troet paa det, dengang de bleve nedskrevne, men dog saaledes at vi kan høre meget deraf, som engang i længst henfarne Tider har været Tro her i Nord.

Gaade.

Mit hele skrev en fin og dannet Pige,
Men aldrig turde hun mit sidste sige.
Og ingen Mand i hele Danmarks Rige
Vil saadan som mit første kunne stige,
Det søger altid om sin Lige.

Opløsning

paa den firkantede Nød i Nr. 24:

A A R
A S A
R A A.

Til Husvennens Opbevaring.

Naar de enkelte Numre af dette Blad efter Haanden bevares, ville Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor Bog, der ved at indbindes i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning baade for Gamle og Unge. For at lette Opbevaringen af de løse Numre i en god Stand har Udgiveren formaaet en duelig Bogbinder til at forfærdige solide og nette billige Mapper til „Husvennen." Bestillinger paa saadanne løse Bind, til at opbevare Aargangens Numre i, modtages af Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Badstuestræde Nr. 5 i Kjøbenhavn. Mapper med smukt presset sort Schirtings Ryg, Hjørner og Bændler, beklædt med sort presset Papir, leveres i Kjøbenhavn for 50 Øre (24 ß.) Stykket, og faas mod skriftlig Bestilling, ledsaget med 60 Øre i Frimærker frit tilsendt overalt i Danmark.

Samme Sted indbindes Husvennens første Aargang smukt og billigt og manglende Numre leveres à 10 Øre, saavidt Forraad haves.

Brevvexling.

Aubin H. Nogle ville blive anvendte.

Fr. B. Kff. i R. Forbindligst Tak.

„En Noddeknækker". Tak, ville blive brugte.

„En Abonnent". Med de „Søndagsjægere", der ere omtalte i Nr. 15, mener Forfatteren ingenlunde Landboarbejderen, der om Søndagen paa egne Enemærker driver Søndagsjagt til Nytte og Fornøjelse. Ordet „Søndagsjæger" er en gængs humoristisk Benævnelse paa saadanne forlorne Jægere, der nu og da, uden at have Begreb om Jagten, strejfe om, baade hvor de have Lov og ikke Lov at komme, med Bøsse og Hund, og som vilde være komiske Figurer, dersom de ikke ofte vare farlige for Folk og Fæ. De fleste Vaadeskud, som aarligt anrette saa mange Ulykker, udgaa netop fra „Søndagsjægernes" Bøsser.

„Knækkerup". Nøddehøsten har været meget rigelig og Husvennen har nok for lang Tid. Derimod „geografiske Gaader" efterspurgte. Saadanne med velkjendte geografiske og historiske (helst danske) Navne, og ikke altfor vanskelige, kunne vente Optagelse og modtages gjerne.

„Unge Roland". Som De af foregaaende Svar ser: gjerne.

J. J. V. paa A-v. Digtene kunne ikke bruges.

M. J. i H. Forbindtligst Tak! Enhver praktisk Husflidsmeddelelse modtages altid gjerne.

„Hilarius" takkes for Opmærksomheden, men Tegningerne ere ikke fint nok udførte til at kunne bruges og komme bagefter. Gjennemgaaende at levere Billeder til Fortællingerne er en meget kostbar Historie, som Husvennen først kan indlade sig paa, naar Udbredelsen er blevet meget stor. Rebus vil blive leveret i næste Kvartal.

L. P. A. i L. takkes for Meddelelsen om Kok.

Til samtlige Abonnenter. For at Udgiveren i rette Tid kan bestemme Oplagets Størrelse i næste Fjerdingaar, for at Postvæsenet ikke for meget skal ulejliges med Efterbestillinger, og endelig for at Læserne ikke skulle komme til at savne et eller flere Numre i rette Tid ved Kvartalsskiftet, bedes de ærede **Postabonnenter** om at indsende Bestilling med Betaling for næste Fjerdingaar snarest efter Modtagelsen af nærværende Nr. Postkontorerne ere ikke forpligtede til at minde Abonnenterne om Bladets Bestilling.

Subskription gjennem **Boghandelen** betragtes derimod i Reglen som bindende for en Aargang, naar ingen Affigelse af Bladet finder Sted inden hvert Kvartals Slutning.

Hermed et Tillægsblad med Bestillingssedler.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 26. | Søndagen d. 28. Marts. | Kjøbenhavn. 1875.

Langfredag.

Kan Du fatte Dagens Gaade,
rumme al dens Sorg og Gru,
og dog rumme al dens Naade?
— har Du Plads der inde, Du?

Famler ej i Mulm Din Tanke
midt i Hobens vilde Lag?
Ved Du, Du var med at banke
Sømmet i hans Kors i Dag?

Jo, Du ryster, og Du lukker
Blikket skamfuldt i for Guds;
o, men han ej Tanden slukker,
Naaden puster den i Blus

Han, som Kronens Torneramme
bar om blodig Lok til Spot,
bar Din Blodskyld med det samme;
— arme Hjerte: tro det blot!

Se hvilket Menneske!

Det er Dagens store Gaade:
Du gav Haan og Død og Tab;
han gav Kjærlighed og Naade,
rev Dig ud af Dødens Gab.

Naade, — Naade midt i Brøden!
— det er Frelserundrets Dyb.
Synden tog han med i Døden;
Naaden raktes Syndens Kryb!

Men kun Tro'en Dig forlener
Liv og Sejr til evig Tid.
Det er Hjertet, som han mener,
naar han siger: „kommer hid!“

Kjend Din Afmagt, svage Hjerte,
lyt til Naadens Klokkelyd!
Dø med ham i Fredagsmerte,
vaagn med ham i Søndagsfryd!

Zakarias Nielsen.

Lever vor gamle Gud virkelig endnu?

En lille Historie fortalt af Emanuel Henningsen.

Det var i Slutningen af Marts; Lærken havde allerede for en Maaned siden slaaet sin første jublende Trille hen over de øde Marker; nu var dens Sang imidlertid forstummet, thi atter laa Mark og Vang gjemt under Sneens hvide Klæde; Vinteren var paany vendt tilbage med bidende Kulde og skarpe Østenvinde, og alt tegnede til, at man dette Aar skulde have en „hvid Paaske". Inde i den store By havde man atter taget Pelsfrakkerne, de laadne Kraver og Mufferne frem, og Skoledrengene lagde igjen deres nedarvede Foragt for Lov og Politiforordninger for Dagen ved at omdanne Fortovets Fliser til spejlgatte Glidebaner.

Det var en saadan bidende kold Frostdag, at en gammel Mand med et Træben og et rigtigt Ben, bærende en Sæk paa Ryggen, begav sig ind i et af de smudsige Stræder, der endnu for faa Aar siden som en Pestbyld klæbede fast ved den smukke By. Her gik Lasten ikke med Slør; blottet og nøgen, opvækkende Forfærdelse eller smertelig Medlidenhed, traadte den En i Møde fra de usle og faldefærdige Rønner, hvis pestsvangre Uddunstninger man vovede at indaande. Man behøvede kun at gaa faa Skridt ind i Gyden for at overbevise sig om, at det næppe vilde være raadeligt at passere den ved Nattetid. Fra de mørke Forstuer lød der gjerne raa Latter, Eder, Skrig eller Lyden af Slagsmaal og ud gjennem de smudsige Ruder stirrede der Ansigter — udtærede, skumle, fordrukne eller sløve — som man ikke lettelig glemte, naar man en Gang havde set dem. Den gamle Mand med Træbenet steg møjsommelig og pustende op ad en skrøbelig Trappe, højt op under Taget, hvor Trappen blev til en Hønsestige og Opstigningen til et ekvilibristisk Kunststykke. Med megen Besværlighed lykkedes det ham at naa op til et Kvistværelse, hvorfra der lød en sagte Nynnen. Han standsede et Øjeblik for at puste ud, derpaa aabnede han Døren, der kun bestod af uhøvlede, slet sammenføjede Brædder, gjennem hvis Sprækker den isnende Trækvind havde fri Adgang. Der var en endnu ung Kone og tre smaa Børn inde i Værelset, hvis det uhyggelige Hul med nøgne Vægge og blottet for ethvert som helst Stykke Bohave ellers kunde fortjene dette Navn. En Bunke Halm laa udspredt i en Krog paa Gulvet, det var Sengen; en kold Kakkelovn stod i et Hjørne, ellers var der Intet derinde uden fire blege, pjaltede Væsener, Moderen og de tre Børn. Hun holdt det mindste Barn i sin Favn og søgte at varme det ved sit Bryst; de to andre laa sammenrullede paa Halmen.

„Naa, hvordan gaar det?" spurgte den gamle Mand og lod Sækken glide ned paa Gulvet.

„Som Du ser, Jep," svarede Konen tonløst, „med os er det vel snart forbi, tænker jeg."

„Aa Snak, Ane," sagde Jep opmuntrende, „lad nu bare ikke Modet falde; det kan Altsammen blive godt igjen. Vor gamle Gud lever dog endnu."

„Lever vor gamle Gud virkelig endnu," udbrød Ane bittert; „ja, da har han ikke ladet mig høre fra sig i lange Tider!"

„Naa, naa, Ane, det maa Du ikke sige. Ser Du, han har dog forskaffet Dig Penge til Husleje, for Du har jo faaet betalt den, hører jeg."

Konen lo; det var ingen munter Latter.

„Ja, Huslejen er betalt, men ved Du paa hvad Maade? Nej, det ved Du næppe, det var ved Hjælp af Bedrageri. Jeg henvendte mig til Fattigforstanderen; men han kunde ikke give mig mere end til Huslejen; vilde jeg have mere, skulde jeg sendes til mit Hjemsted, hvor alle Folk da vilde pege Fingre ad mig og haane mig og trampe mig i Støvet. „Før vil jeg dø," sagde jeg til ham. Pengene til Huslejen kunde jeg endda ikke faa, førend jeg havde et Bevis fra Værten for, at jeg skyldte ham dem, saa skrev jeg selv Beviset og skrev tyve Mark istedetfor fjorten og satte Værtens Navn under neden. Jeg fik da ogsaa Pengene og betalte Værten de fjorten Mark de øvrige har befriet Børnene og mig fra at sulte et Par Dage; men nu er det forbi."

„Det var slemt, meget slemt," sagde Jep og strøg sig om det graa Skjæg; „naar blot det ikke bliver opdaget! Naa, ja vor gamle Gud lever da endnu, og han leder det nok til det Bedste. Læg nu lidt i Kakkelovnen; jeg har bragt disse Par Tørv op til Dig, da jeg nok tænkte, Du ingen havde."

„Tak, gamle Jep," svarede Konen og borttørrede en Taare, der løb ned ad hendes Kind. „Du er en god Mand, og jeg ved ikke, hvorledes jeg skal gjengjælde Dig det, Du gjør imod mig. Jeg er vis paa, at Du nu selv maa fryse i Dit eget Kammer, for at vi kan faa lidt Varme. O, Jep, Du er den Eneste, som har vist mig Venskab i min Elendighed; gid jeg en Gang kunde gjengjælde Dig det!"

„Aa, er det nu Noget at snakke om," svarede Jep og stampede i Gulvet med Træbenet. „Jeg fryse! Jovist, ligesaa godt kunde mit Træben fryse!"

Kort efter flammede Tørvene i Kakkelovnen, og Børnene forlod deres Halmleje for at komme saa nær som mulig til Varmen. Jep klatrede atter ned ad Hønsestigen, og Ane hentede en Skaal Vand, trak sin Kjole af og svøbte den om det mindste Barn, hvis Pjalter hun nu gav sig til at vaske, for at hun kunde faa dem tørrede, medens der var Ild i Kakkelovnen. Næppe var hun færdig med dette Stykke Arbejde og havde hængt Tøjet til Tørring ved Ovnen, før hun hørte, at Nogen steg rask op ad Stigen, derpaa greb en Haand fat paa Dørklinken, og Døren gik op. En Politibetjent stod paa Tærskelen og lod sit Blik glide rundt i Værelset. Det varede en god Stund, før han talede, hans Øje gjennemløb atter og atter det tomme Rum og vandrede fra Pjalterne, der hang ved Kakkelovnen, hen til Moderen, der sad halvnøgen sammen=

knuget foran den og stirrede paa ham med et sløvt Blik.

„Er De Ane Hansen, den Kone, som forleden Dag fik Fattighjælp til Husleje?" spurgte han.

„Ja."

„De har begaaet Falsk, eller rettere sagt, De er anklaget derfor," vedblev han, og hans Øje begyndte atter sin Vandring om i Kammeret. „Hvad er det for en Pakke, De har paa Skjødet?"

„Det er mit Barn, det yngste. Jeg har vasket Klæderne."

Politibetjenten rømmede sig, som om der sad ham Noget i Halsen og klemte ham.

„Kan De ... hm ... følge med mig til Politikammeret, bare for en Ordens Skyld, forstaar De, for jeg haaber, at De ... hm ... ikke er skyldig."

„Jo, jeg er," svarede Ane sagte; „jeg har skrevet Brevet selv."

Betjenten lod ikke til at høre det, men vendte Ryggen til hende og trommede med Fingrene paa den frosne Rude.

„Hør," sagde han pludselig og vendte sig om, „De løber jo ikke Deres Vej; gjør De vel? Nej, men hør nu ... hm ... hm ... den forbandede Forkølelse ... De kan jo nok finde Vej derop i Eftermiddag. I Øjeblikket kan De vel ikke godt komme fra Børnene."

„Ja, jeg skal nok møde."

„Godt, det er jeg vis paa, at De vil," sagde Betjenten, „og her er en Ubetydelighed til Dem og Børnene ... hm ... ja, saa kommer De altsaa. Farvel."

Med disse Ord fjernede han sig, efterladende den fattige Kone forbavset med en Tremark i Haanden. Hvorhen vandrede hendes Tanker, medens hun med det sovende Barn paa Skjødet sad og stirrede ind i Ovnens flammende Ild? Tænkte hun maaske paa gamle Jep, der møjsommelig stolpede hen ad Gaden, spekulerende over, hvorvidt der vilde aabne sig en Udvej for ham til en Smule Middagsmad; thi hans Frokost gik nu op i Ild og Røg i hendes Kakkelovn? Eller tænkte hun paa Fængslet, ved Synet af hvilket hun ofte havde følt en ahnelsesfuld Gysen, naar hun gik det forbi? Nu var jo den Stund kommen, da Retfærdigheden havde bidt Mærke i hende, den Stund, hun saa længe med Skræk havde set nærme sig. Nej, hun tænkte ikke derpaa i dette Øjeblik; inde i Ovnens flammede Svælg fremsteg der Billeder, der satte hende tilbage til Fortidens lyse Dage og lod hende forglemme den bitre Nutid. Hun saa den lille, venlige Hytte bag Skoven, Barndomshjemmet, dukke frem. Sneen laa hen over Markerne; men oppe under Himlen klang Lærkens glade Trille som et Forbud om Vaaren. Oppe paa Bakken stod hun selv, spejdende imod Øst, hvor Morgensolen begyndte at farve Himlen rød. Det var jo Paaskemorgen, den Morgen, paa hvilken Solen ved sin Opgang danser af Glæde over, at Herren sejrede over Døden. Det Syn skulde hun dog se en Gang, derfor var hun staaet tidlig op. Havde Naboens Søn, der smuk og fin var kommen hjem paa Besøg fra den store By, om hvis Herligheder han vidste at fortælle saa meget, ikke sagt hende, at **den**, der saa Solen danse, skulde have Glæde og Lykke i det kommende Aar, og havde hans Øje ikke fortalt hende, at **han** ogsaa vilde give Møde! Der var en bange Forventning i hendes Hjerte, og alt som hun stod og lyttede til Lærkens glade Trille, klang det i hendes Indre:

O, lær mig lille Lærke, saa frejdig og fro
Som Du, før end Vinteren er omme,
At synge profetisk med jublende Tro
Om Fremtidens Vaar, som skal komme.

Vaaren var kommen med alle dens Forjættelser, Kjærlighedens Sommer var oprunden for hende — og Efteraarets barske Tid, med Skuffelsernes og Sorgernes mørke, sludfulde Dage ...

Politibetjenten var imidlertid traadt ind i sin Foresattes Kontor, hvor han fandt denne beskæftiget ved Skrivebordet.

„Naa, er De der, Johnsen; fik De Konen med?"

„Nej, Hr. Assessor," svarede Politibetjenten; „jeg fik hende ikke med; men hun kommer i Eftermiddag."

„Var hun da ikke hjemme, den Stakkel?"

„Jo, Hr. Assessor ... hm ... hm ... Assessoren undskylder, det er Forkølelse ... hm ... jo, hun var hjemme, men jeg havde ikke Hjerte til at tage hende med strax."

„Hvad var der da i Vejen, min kjære Johnsen?"

„Ja, ser De, Hr. Assessor, det var ikke hendes Fortvivlelse, der afholdt mig," sagde Johnsen og saa ned paa sine Støvler, „for hun var tilsyneladende rolig nok; men der var ingen Ting i Værelset uden hun og tre Børn og en Bunke Halm. Det yngste Barn havde hun svøbt ind i sin Kjole, medens dets Klæder bleve tørrede ved Kakkelovnen ... Klæder, nej det var Pjalter Altsammen! Hm ... hm ... Forkølelse, Hr Assessor."

„Det er en meget sørgelig Historie, Johnsen," udbrød Assessoren; „det gjør Deres Hjerte Ære, at De lod hende blive hos Børnene. Vi maa sandelig se at gjøre Noget for den stakkels Kone; skal vi ikke det, Johnsen?"

„Ja, jeg har tænkt paa at indgive en skriftlig Rapport om Sagen til et af Dagbladene, og maaske Assessoren vilde medgive mig et Par Ord til Redaktøren. Folk vil gjerne gjøre Godt, naar blot man viser dem Vej, og her kommer Hjælpen paa rette Sted ... hm ... Forkølelse, Hr. Assessor."

„Ja, ja, Johnsen," svarede Assessoren og klappede ham smilende paa Skulderen, „jeg kjender nok den Forkølelse; den gjør Deres Hjerte Ære, som sagt. Skriv De kun Rapporten, saa skal jeg paategne den med et Par Ord, og send saa Konen ind til mig, naar hun kommer."

Hen paa Eftermiddagen traadte Johnsen atter ind i Kontoret.

„Nu er Konen der ude," sagde han; „men der er en gammel Mand med hende, som absolut vil følge med. Han kalder sig Jep."

„Ja saa; aa, lad ham kun komme med da."

Kort efter aabnedes Døren, og de omtalte traadte ind. Ane var rolig og haabløs som tidligere, Jep's Ansigt var derimod rødt og bevæget, og hans Træben stampede ualmindelig haardt i Gulvet.

„Naa," sagde Assessoren venligt, „det var den kjedelige Historie med det falske Bevis. Ja, De har jo sagtens selv skrevet det?"

„Ja," svarede Ane sagte.

„Hm, det kunde jeg jo vide; men det var jo af Nød, ikke sandt?"

„Jo."

„Maa jeg snakke lidt med Hr. Assessoren," sagde Jep og purrede op i sit buskede Haar, „saa kan jeg maaske give Redelighed paa Tingen. Vor gamle Gud lever endnu."

„Tal I kun, Gamle," svarede Assessoren.

„Det var for syv Aar siden," svarede Jep, „at Ane, som nu staar der, kom her til Byen. Hun var baade en smuk og god Pige, og intet Menneske kunde sætte en Plet paa hendes Rygte; vor gamle Gud lever endnu, og han ved det. Da laa der en gammel Mand med et Træben oppe paa et Kvistkammer og kunde hverken leve eller dø; ja, han havde dog nok gjort det sidste, hvis ikke Ane havde været, for Ingen brød sig om ham, og Ingen saa til ham; men hun plejede ham, til han blev rask igjen; sandt for Dyden, det gjorde hun. Saa kom hendes Barndomsven og sledskede for hende. Han havde lokket hende bort fra Hjemmet og ind til Byen. Gamle Jep sagde: „Tro ham ikke"; men hun troede ham, for hun holdt af ham, og hun havde ingen anden Villie end hans; og saa bleve de

Egeløvædende Silkeorme og dens Kokons.
Knap naturlig Størrelse.

gifte. Aaret efter, da hun sad med to smaa Børn, rejste han fra hende til Amerika og lod hende blive tilbage i Nød og Elendighed. Hun kæmpede og kæmpede; men hun sank og sank; hun var kun et svagt Fruentimmer, og nu staar hun her. Dog, vor gamle Gud lever endnu."

Gamle Jep tav, og Assessoren sad en Stund fordybet i Tanker.

„Ja, ja, vi vil se, hvad vi kan gjøre," sagde han derpaa og aabnede en Skuffe i sit Skrivebord. „Se her, Gamle, tag denne Specie og lad ikke hende og Børnene lide Nød den første Dag, saa vil vi se, hvad vi kan gjøre. Ane kan gjerne gaa hjem indtil videre."

Et Par Dage efter stod Beretningen om den fattige Kones Nød og Elendighed at læse i Bladene. Der blev indsamlet Bidrag til hende, og de kom ind i rigelig Mængde. Ane blev idømt den mildeste Straf, Loven hjemlede; men rent fri kunde hun ikke slippe.

„Det er bare saadan for en Ordens Skyld," sagde Johnsen venligt til hende.

Da hendes Fængselsstraf var affonet, kom Jep og afhentede hende. Det var op ad Formiddagen; om Natten var der pludselig kommen Forandring i Vejret; den barske Østenvind var gaaet til Hvile, de blygraa Skyer vare forsvundne, og fra den rene blaa Himmel straalede Solen med en velgjørende Varme. Luften var mild og fuld af Forjættelser om et tidligt Foraar; Spurvene snakkede derom oppe paa Tagrenderne, og Lærken sang derom ude paa Landet.

Gamle Jep saa ualmindelig lun ud og stampede ualmindelig haardt i Brostenene med sit Træben, medens han ved Anes Side gik hen ad Gaden. Oppe fra det nærmeste Kirketaarn klang Klokkernes muntre Kimen ned til dem.

„Ved Du, hvad Dag det er i Dag?" spurgte Jep.

„Nej."

„Det er Paaskedag. Hør, hvor Klokkerne bringe Budskab om, at Herren lever, og Graven brast. Gid

Du ikke vilde kaste Vrag paa det Budskab, Ane; gid Du i Lykke og Glæde vilde tro som jeg: vor gamle Gud lever endnu, og han glemmer ingen af os!"

„Paaskedag," gjentog hun bittert, og hendes Tanker drog igjen Aar tilbage i Tiden; „mon Solen har danset i Dag igjen og forjættet Glæde og Lykke for dem, der har set det?"

„Det har den nok," svarede Jep troskyldig og vendte med Velbehag et Stykke Tobak i Munden. En barmhjertig Samaritan, ved Navn Johnsen, havde foræret ham en Cigar, og den benyttede han nu som Skraatobak.

„Vi gaa jo til den fejle Side," sagde Ane pludselig; „lad os hellere gaa hjem strax."

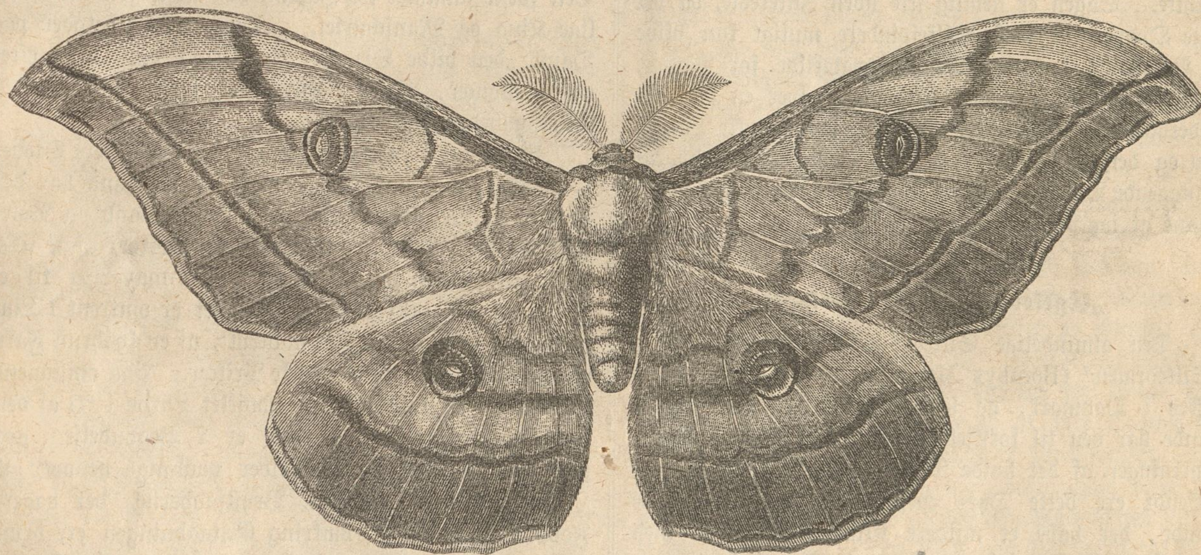
„Nej, dette er den rigtige Vej," svarede Jep med et polisk Blink i Øjet, Du er flyttet, skal jeg sige Dig."

Ane saa forvirret op paa ham; men fulgte stiltiende med. Efter kort Tids Forløb kom de til en lille, venlig Gade — det kan nu være det Samme, hvad den hed — og Jep blev staaende udenfor et Kjældervindue indenfor hvilket tre Barneansigter tittede frem.

„Mine Børn!" raabte Ane pludselig, vaagnende op af sin Sløvhed. Hun sprang ned ad Trappen og ind i Stuen, hvor hendes Børn vare under Opsigt af en ung Pige. De vare pænt og rent paaklædte.

„O, Jep," raabte hun og tog Børnene i sin Favn, „hvad skal det betyde, hvorledes er de kommen her?"

„Her er Dit Hjem," sagde Jep og purrede med en glædestraalende Mine op i sit graa Haar, „Alt, hvad Du ser her, er Dit, baade Bordene, Stolene og Sengene og Maskinrullen og Alting. Gode Mennesker har samlet ind til Dig og kjøbt det Altsammen, og i Morgen kommer der endnu nogle gode Damer her hen for at give Dig lidt Penge til at begynde Husholdningen med. Kan Du nu se, at vor gamle Gud lever endnu?"

Egeløvædende Sommerfugl.
Naturlig Størrelse.

„Ja, han lever," jublede den lykkelige Moder, medens Taknemmelighedens Taarer rullede ned ad hendes Kinder, „han lever, og han være evig takket og priset!"

Ja, saa er vor Historie forbi, for naar Enden er god er Alting godt. Næste Dag, da Johnsen kom, kort efter at Damerne havde besøgt Ane og modtaget hendes inderlige Tak, fandt han Jep i Færd med at prøve Rullen, medens han sang en brølende Melodi, noget lignende den, hvormed Matroserne hale Ankeret op. Johnsen klagede over Forkølelse; men gamle Jep sagde trøstende:

„Det gaar nok over, Hr. Betjent. Tro en gammel Mand med et Træben: vor gamle Gud lever endnu!"

Aa ja, skal vi ikke være enige om at tro det Samme!

Indenlandsk Silkeavl.

I de senere Aar er der i det nordlige Europa flere Steder gjort vellykkede Forsøg paa Silkeavl med en Slags store japanesiske Silkeorme, som trives udmærket i et mindre varmt Klima, i det de leve af Egeblade. For kort Tid siden er der udkommet en lille Bog, som omhandler disse mærkelige egeløvædende Silkeorme. En Bekjendt af nærv. Blads Udgiver, Hr. Materialist Cand. pharm. F. Bang i Kjøbenhavn gjorde 1873 det første Forsøg med Opdrættet af dem, og foranledigede Udg. til at faa udført sagkyndige Forsøg dermed. Efter hans Anmodning overtoges dette Hverv af Hr. Lærer ved Borgerskolen i Horsens

P. Nielsen, der nemlig er en af de faa private Mænd her i Landet, som i en Aarrække med særlig Forkjærlighed og Grundighed har kastet sig over Undersøgelse af de danske Sommerfugle, hvoraf han har tilvejebragt en særdeles smuk og anselig privat Samling, som han for en Del selv har udklækket af indsamlede Larver. Et større praktisk Forsøg var derfor hos ham i de rette Hænder, og den af ham sidste Sommer med stor Interesse ledede Udklækning af japanesiske Silkespindere havde det heldigste Udfald. Den nævnte lille Bog giver en interessant Beretning herom og indeholder Beskrivelse af de to Arter Silkeorme hvormed Forsøget gjordes, samt en udførlig Vejledning til deres Udklækning. Enhver, der har Lyst til i Sommer at foretage Forsøg hermed henvises derfor til den Side 184 omtalte lille Bog som faas i enhver Boglade; men for de af vore Læsere, som, uden at ville prøve Udklækning, dog kunde have Lyst til at høre lidt om Sagen, meddeles, efter Fleres Ønske, følgende, fra Hr. Nielsens Bog laante Stykke. Sagen er nemlig ikke uden Interesse, da det lette Opdræt af disse Silkespindere muligt kan blive af Betydning som en lille Indtægtskilde for Mange, og Udklækningen i ethvert Tilfælde afgiver en særdeles underholdende let Fritidssyssel, da den smukke Larves Liv og den kæmpestore prægtige Sommerfugl, hvoraf omstaaende Billede giver en Forestilling, er meget interessant at iagttage.

„Egeløvædende Sommerfugle.

Den almindelige Silkeavl med Morbærspinderen, „Silkeormen" (Bombyx Mori) har aldrig rigtig villet lykkes i Danmark, og selv i meget heldigere stillede Lande har den til forskjellige Tider lidt følelige Knæk. Dyrkningen af det hvide Morbærtræ, hvis Blade som bekjendt ere dette Dyrs eneste Føde, er ogsaa i de Lande, der have et mildere Klima, forbunden med betydelige Vanskeligheder. Det unge Træ skal gjennem en Række af Aar plejes med den største Omhyggelighed, inden det kan benyttes til Silkeavl, og er siden stadigt udsat for forskjellige Sygdomme, der altid udøve en uheldig Indflydelse paa Silkeormens Sundhed og dens Produkt. Men selv om Fødemidlerne i enhver Henseende ere gode, vil dog den næsten drivhusagtige Pleje, som Dyret fordrer, i betydelig Grad vanskeliggjøre Avlen. Den mindste Uagtsomhed, en for høj eller for lav Temperatur, Mangel paa tilstrækkelig ren Luft, Uregelmæssighed i Fodringen og meget Mere kan medføre de alvorligste Følger, og om ogsaa disse Misligheder undgaaes, er Larven dog endnu udsat for en Mængde forskjellige Sygdomme, blandt hvilke især de, der foraarsages ved Angreb af Snyltesvampe, have foraarsaget overordentlige Ødelæggelser. Man har derfor selv i Frankrig og andre Lande, der ellers egne sig bedst til den almindelige Silkeavl, havt sin Opmærksomhed henvendt paa at finde andre Insekter, hvis Spind kunde yde god Silke, uden at Avlen var forbunden med saa store Vanskeligheder. Blandt de mange Sommerfugle, som man i denne Hensigt har gjort Forsøg med, har en Slægt (Saturnia), hvortil en i vore Hedeegne temmelig almindelig Spinder, som kaldes Natpaafugleøjet, henhører, lovet de bedste Resultater, idet flere Arter af denne udbredte Slægt spinde en meget god Silke. De fleste Arter fordre imidlertid et varmt Klima og Foderplanter, som kun kunne trives under et saadant; men 2 Arter have i de sidste Aar vakt stor Opmærksomhed og allerede fundet en Del Udbredelse i Mellemevropa, fordi de fuldkomment taale et køligt tempereret Klima og æde Egeløv, ja endogsaa Bøgeløv. Det er Saturnia Yama-may, der i Tyskland almindelig kaldes Sommeregespinderen eller Sommermay (fordi den tilendebringer hele sit Liv udenfor Ægget om Sommeren), og Saturnia Pernyi, der kaldes Vinteregespinderen eller Vintermay (fordi den til sit Puppeliv i Kokonen ogsaa benytter Vinteren). Den første stammer fra Japan, den sidste fra det nordlige Kina og Manschuriet. „Yama-may" betyder paa Dansk „den vilde Orm". S. Pernyi har Navn efter en Missionær, Pater Perny, der først henledte Opmærksomheden paa den.

Saturnia Yama-may er især udbredt flere Steder i Østerrig; men ogsaa i Frankrig og Tyskland har den vundet en Del Udbredelse, og i Sydrusland og Polen anstiller man Forsøg med den. Til Italien afgik sidste Aar fra Japan en Sending Yama-may-Æg til en Værdi af 200,000 Dollars. Ægget er omtrent 1 Linie i Gjennemsnit, ganske lidt fladtrykt, af en lysbrun Farve og oversaaet med smaa mørke Prikker. Paa omstaaende Billede ses en fuldkomment udviklet Larve i $^3/_4$ af dens naturlige Størrelse. Larven er i Begyndelsen grøn med skarpttegnede sorte Striber paalangs henover alle Leddene, medens Hovedet, Brystfødderne, det bagerste Fodpar og et Parti omkring Gataabningen ere brune. Ved andet Hudskifte forsvinde de mørke Striber. Paa hver Side af Kroppen sidde 3 Rækker af stjerneformede Haarduske paa gule eller blaa kugleformede Ophøjninger. Efterhaanden bliver den grønne Hudfarve lysere, tilsidst bliver ogsaa Hovedet grønt, og Larven, der nu har en Længde af indtil $3^1/_2$ Tomme og en Tykkelse af $^3/_4$ Tomme, bliver paa begge Sider prydet med flere smukke Sølvpletter. Kokonen er meget større end Morbærspinderens, grøngul af Farve og giver en ren snehvid, stærk og glinsende Silke. Sommerfuglen bliver dobbelt saa stor som Afbildningen. Den naar med udbredte Vinger den anselige Størrelse af indtil 6 Tommers Brede og er særdeles smuk. Dens Farve er i Almindelighed guldgul, ofte blandet med Rødt og Orangefarve ud mod Ydersiden af Vingerne, nærved hvilken der findes en sammensmeltet sort, hvid og brun Linie. Overvingerne have fortil en graaagtig Bort, og omtrent paa Midten af hver Vinge findes en gjennemsigtig rød-, hvid-, gul- og sortrandet

Øjeplet. Forøvrigt varierer den meget i Farve og Tegning, saa at ikke et Exemplar er ganske som det andet. Hannen har som mange andre Natsommerfugle, store og brede fjederformede Følehorn, medens Hunnens Følehorn næsten nærme sig til at være traadformede.

Saturnia Pernyi ligner foregaaende Art; men Ægget er mørkere og temmelig ensfarvet. Larven er indtil første Hudskifte sort, senere bliver den grøn, men adskiller sig da fra Yama-may ved at være beklædt med en Masse af bleggule Kirtelhaar og ved, at Hovedet vedbliver at være brunt. Dette er desuden fra først af og til Indspindingen besat med stærke sorte Pletter. Pernyi er baade som Larve og som Kokon større end Yama-may. Saavel Kokonen som selve den rene Silke er lys chamoisgul. Den har i Evropa mange Steder fulgt den anden Art og er endog enkelte Steder bleven foretrukken for denne. Den kan have to Generationer, og Kokonen (men ikke Æggene) overvintrer. Pernyi-Tøjerne skulle udmærke sig ved deres fortrinlige Styrke og Varighed og have en ejendommelig for Øjet behagelig mat Glans.

Paa Verdensudstillingen i Wien vare talrige Tøjer af begge Arter udstillede, som fra alle Sider bleve fundne fortræffelige. Stofferne vare blevne producerede og vævede i Østerrig selv. Ogsaa i Berlin har man i den senere Tid begyndt at væve denne Silke, og Tøjerne ere bragte i Handelen. Det sachsiske Floretspinderi i Falkenau ved Chemnitz kjøber selv gjennembrudte Kokons, d. v. s. saadanne, af hvilke Sommerfuglen er brudt ud ved at sønderrive Traaden, medens man som bekjendt ellers forhindrer dette ved at dræbe Dyret i Kokonen, hvorved denne erholder en betydelig større Værdi.

Silkeavlen med disse 2 nye Arter fordrer kun faa særlige Apparater. Nogle Flasker til at sætte smaa Ege- eller Bøgegrene i og en større Kasse til Æglægning ere de vigtigste. Selve Fremgangsmaaden er ligesaa simpel. Frisk Luft og Solskin i Værelset samt Renlighed og tilstrækkelig Forsyning med Foder ere de væsentligste Betingelser for et heldigt Resultat. Beskjæftigelse hermed synes derfor paa mange Egne at kunne blive en passende Gjenstand for Husflid og at kunne yde en god Biindtægt, ja maaske endog under heldige Forhold med Hensyn til Foderforsyningen at kunne blive en selvstændig Erhvervskilde. Blev der mange Producenter af Kokons, maatte det kunne betale sig at anlægge Afhaspningsanstalter, hvor man lettere kunne afhænde Raastoffet end ved at sende det til Udlandet. I Japan afhaspe Kvinderne selv Silken, der ogsaa væsentligst er vunden under deres omhyggelige Pleje af Larverne."

Lidt om Beskæring af Frugttræer.

Af Kristian Larsen.

I det Haab, at en lille Anvisning til at beskære Frugttræer muligt kunde interessere en eller anden af vore Læsere, skal jeg herved meddele nogle vejledende Bemærkninger om denne Sag. Jeg har nemlig, just nu for Tiden, meget at bestille med Beskæring, og ved at se den stedmoderlige Behandling, som ofte bliver Frugttræerne til Del i Smaahaver, har jeg faaet den Tanke, at et lille Vink desangaaende dog maaske kunde gjøre Nytte hist og her. Da Husvennen imidlertid kun har en lille Plads at raade over, skal jeg fatte mig saa kort som muligt, og derfor kun omtale det Allernødvendigste, uden at komme ind paa den mere indviklede Beskæringsmaaders Omraade.

Formodentlig have ikke faa af Husvennens Læsere, ved den i Fjor Foraar i dette Blad (Side 179—81) meddelte Anvisning til at udføre Podning*), faaet Lyst til at forsøge sig i denne smukke og nyttige Kunst og Udfaldet er maaske blevet heldigt, saa at de smaa unge Poder nu staa med to eller tre Grene paa 1 til 2 Alens Længde; thi saa lange kan et Skud fra en paa en kraftig Stamme indpodet Kvist godt blive den første Sommer. Det gjælder nu om at faa dem tildannede med en smuk kraftig Krone, og det er derfor nu nødvendigt at beskære Skuddene, især hvis man vil have Træerne lavstammede. Lavstammede Træer passe nemlig bedst for Danmarks Klima og især for Jylland, hvor Vinden er mere barsk end paa Øerne. Beskæringen foretages bedst i Maanederne Februar og Marts, med en fuldstændigt skarpsleben Kniv. Man skærer Stykkerne af over et udadvendende Øje, saa der kun bliver 4 til 6 Tommer tilbage, det bedste er at føre Snittet kun 1/4 Tomme over Øjet og saa kort som muligt (intet langt Skraasnit) Snitfladen maa naturligvis være paa den Øjet modsatte Side af Grenen, man sætter Knivsbladet t. Ex. lige bagved Øjet paa den modsatte Side af Grenen, og ved at føre Kniven lidt skraat opad, medens man lader Tommelfingeren trykke imod Grenen lige under Øjet, vil den komme igjennem 1/4 Tomme over dette. Gaar nu alting sin regelmæssige Gang, og man har skaaret en ung Pode med 2 Grene paa denne Maade, saa har man den Fornøjelse næste Efteraar at se 4 til 6 kraftige Grene paa Træet, bredende sig smukt til alle Sider, altsaa en hel lille Krone. Næste Foraar skærer man atter disse Grene paa samme Vis som forrige Aar, med den Undtagelse, at man istedetfor 4 Tommer lader den beholde 9 til 12 Tm. Længde. Hænger en af Grenene for langt ud, beskærer man denne over et indadvendende Øje, og ved at

*) Udg. maa bede Læserne undskylde, at den sammesteds lovede Vejledning i Okulering blev opsat forrige Efteraar til det var for sent. Den vil komme inden dette Bind sluttes.

iagttage Øjnenes Stilling paa Kvisten har man det altid i sin Magt at lede Retningen af Grenenes Vært. Tredie Foraar har man nu en temmelig stor Krone, man afskærer dog atter omtrent den halve Længde af de sidste Aarsskud; desuden maa alle de Skud som gro ind imod Midten af Træet rent borttages. Endnu 2 til 4 Aar herefter, altsaa indtil 5 til 7 Aars Alderen bliver man ved at studse Toppen af alle saadanne Aarsskud som blive over 1 Fod lange, men efter den Tids Forløb, lader man Træet udfolde sig frit og borttager kun de overflødige Grene efter de samme Regler som gjælde for gamle Træer.

Har man podet Træet tæt ved Jorden, hvad der er det bedste, hvis det er en ung Stamme, og man ønsker et Frugttræ med en højere eller lavere Stamme, saa sørger man for at Podekvisten kan skyde et Skud lige i Vejret. Fremkomme flere Skud, kniber man disse af naar de ere et Par Tommer lange, og det ene tilbageblevne Skud vil da udvikle sig langt kraftigere, naar det bliver ene om Saften fra hele Træet. Vil det ikke gro lige i Vejret, hjælper man det tilrette med en Stok, hvortil det forsigtigt opbindes. Næste Foraar skærer man det af paa 12 til 18 Tommers Længde, jo tykkere det er, deslængere kan man lade det blive, men sørger for at det ligesom forrige Aar gaar lige tilvejrs med kun et Skud, og paa denne Maade kan man faa en Stamme, saa høj som man ønsker den. 1 til 2 Aar er nok til en Halvstamme og 3 til 4 Aar til en Højstamme. Er Højden naaet, skærer man det af i den attraaede Højde, og lader det frit udvikle saamange Grene som det vil, der da beskæres paa samme Maade, som gjælder for unge Poder. Højstammede Træer ere ikke tilraadelige her til Lands undtagen i ganske særegne Tilfælde.

Har man store gamle Træer til Beskæring, bruger man helst en lille Sav, som behændig kan haandteres inde mellem Grenene og begynder med at udtynde disse. Først tages alle halvt og helt fortørrede Grene bort, og saadanne, som have Skade enten af Kræftsygdomme eller gnaves ved at Vinden slider dem mod en anden Gren. Dernæst borttages saa mange af de svageste og daarligst udseende Grene, at de øvrige kraftige og sunde faa saa stor Plads at de ikke berøre hinanden Jeg har ofte skaaret omtrent Halvdelen bort af et Træs Grene, og dog faaet, om ikke saa mange Æbler i Tal, saa dog lige saa mange Skjæpper i Tal som forhen; men det har rigtignok været ganske anderledes store og smukke Frugter, som kunde sælges til højere Pris. Jo friere Adgang Sol og Luft har til Grenene, desbedre udvikle Frugterne sig paa disse, og desmere hærdes ogsaa Stilkene, hvilket igjen bevirker, at Frugterne sidde langt bedre fast i Stormen. Enhver Gren, der skæres bort, tages af tæt ved Hovedgrenen, hvorpaa den sidder, dog ikke saa tæt, at Saarets Overflade bliver større end den borttagne Grens Tykkelse. Paa store Træer er det for vidtløftigt at overstryge Saarene med Podevox eller lignende, men paa unge Træer er det gavnligt, hvis Saaret har en Tommes Gjennemsnit eller derover, at dække det med et eller andet, der kan forhindre Udtørring, som smeltet Harpix eller lignende. En Blanding af Komøg og Ler er i Mangel af andet tilstrækkeligt, men der maa da tillige bindes en Klud over, da det ellers let falder af. Saadanne større Saar paa unge Træer kunne undertiden, om end sjeldent, i Tidens Løb blive en Anledning til Sygdomme i Træet. Stenfrugt: Blomme- og Kirsebærtræer, ere meget udsatte for Gummiflod naar Veddet saares, hvorfor de beskæres saa lidt som muligt, eller slet ikke. Om Kræftsygdomme i Frugttræer vil jeg her bemærke, at de ere saagodt som uhelbredelige. Have de taget saameget Overhaand, at Træets Vært og Bæreevne formindskes i en større Grad, saa er det bedst at rydde Træet bort jo før jo hellere, kulegrave Jorden i en god Alens Dybde og i en større Omkreds, og atter plante et Træ af en anden Sort, helst en kraftigvoxende Sort. Er Jorden sur og vaad, maa der drænes, thi Kræft fremkommer tildels af for megen Fugtighed og Surhed i Jordbunden.

Man sørger altsaa ved Beskæringen for at de sundeste og kraftigste Grene blive tilbage, ligeligt fordelte over hele Træet i tilbørlig Afstand fra hinanden. Denne Kunst er ikke større end at enhver, som har Lyst og god Villie og et Par gode Øjne, kan udføre den. Aaret efter en saadan Beskæring vil der fremkomme en Mængde saakaldte Vanskud paa de Steder, hvor en Gren er skaaren bort, disse skæres da alle af, medmindre der skulde findes en Aabning i Træet som ønskes udfyldt, saa kan man ogsaa lade et Vanskud blive siddende paa et saadant Sted, det vil med Tiden, naar det beskæres efter samme Regel som unge Frugttræer, afgive en god Bæregren.

Jeg tør nu ikke lægge mere Beslag paa Pladsen i Husvennen for denne Gang om denne Sag, endskjøndt jeg gjerne vilde sige lidt om Beskæring af Pyramidetræer, hvortil der dog maaske kan blive lidt Plads en anden Gang. Kan denne lille Vejledning være til Nytte for Nogen skal det oprigtigt glæde mig, jeg holder selv meget af at sysle med Frugttræer og kunde nok ønske at bidrage mit til at vække Sansen for disses Opelskning og rigtige Behandling i vort kjære Fædreland.

Opløsning
paa Gaaden i Nr. 25: Kragetæer.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 3 Mk. (1 Kr.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Boghandler Rudolph Klein, lille Kjøbmagergade 56, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af R. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 27. | Søndagen d. 4. April. | Kjøbenhavn. 1875.

Hans Christian Andersen.

Af Bendix Hansen.

— „Det var saa dejligt ude paa Landet; det var Sommer, Kornet stod gult, Havren grøn, Høet var rejst i Stakke nede i de grønne Enge, og der gik Storken paa sine lange, røde Ben og snakkede ægyptisk, for det Sprog havde han lært af sin Moder. Rundt om Ager og Eng var der store Skove, og midt i Skoven dybe Søer; jo der var rigtig nok dejligt der ude paa Landet!" — Ja naar en Historie eller et Æventyr begynder saaledes, saa er man strax med, Øjnene straale, Munden smiler; thi man ved, at kun En kan fortælle saaledes, kun En kan i saa faa og simple Ord

Hans Christian Andersen.

give et klart og dejligt Billede, og denne ene er vor kjære, gode, gamle Æventyrdigter H. C. Andersen; det ved ethvert Barn. Og det der begynder saaledes? Ja det er Æventyret om „den grimme Ælling", der døjede Ondt, langt mere Ondt end en Ælling kan udholde og saa — blev en dejlig Svane; thi „det gjør ikke noget at være født i Andegaarden, naar man kun har ligget i et Svaneæg!" Og det er Digterens eget Livs Æventyr, fortalt paa hans ejendommelige Maade i korte klare Træk, og hans dejlige Bog „Mit Livs Æventyr", som jeg her vil fortælle lidt af, er ikke andet, end det samme Æventyr fortalt paa en anden Maade, men ikke mindre herligt og fortrinligt.

Han blev født i Odense den 2den April 1805. Hans Barndomshjem var en fattig lille Stue, indrettet til Skomagerværksted for Faderen og uden andre Prydelser end brogede Godtkjøbsbilleder paa Væggene! men Fader og Moder bøjede sig lyksalige ned over Vuggen og smilede til det lille Barn, der laa der, som en Velsignelse fra Himlen, som en lille Guds Engel, al deres Haab og Glæde i Verden. Det var, som blev det lysere og højere i den lille Stue, og som om Kræfterne voxede med Fremtidshaabet, og det var slet ikke underligt; thi usynlige for Menneskeøjne svævede Lysverdenens mægtige Aander omkring Vuggen og lagde deres Gaver paa den, de Gaver, som han siden gjennem Livets Kamp skulde finde og løfte til Velsignelse for mange; thi Aanderne gjøre ingen Forskjel paa Fattigmands Stue og Kongens Slot. Han blev en underlig Dreng, slet ikke som alle andre Børn. Dag efter Dag kunde han i lange Timer sidde stille alene derude i Gaarden med sin Moders Forklæde udspændt over sig som Telt og stirrende ind i den eneste Stikkelsbærbusk, der stod der. For andre var der ikke andet end nogle grønne Blade og Bær; men for ham var der en hel Verden; hvert Blad og Kvist, hvert Bær og Straa, de klare Solstraaler, den dybe Skygge, det flyvende Insekt, den krybende Orm, alt var for ham som levende Væsener, kjære Venner, som han forstod, og som forstode ham. Jo der var rigtignok meget at se i den Stikkelsbærbusk for dem, der havde klare Øjne, og det havde han. Andre Børn forstod han ikke ret at lege med; men saa havde han sine Dukker; dem syede han Klæder til og syslede med, naar han maatte blive inde, og da fik de ogsaa Liv og bleve hans Venner. En Festdag var det, naar Faderen tog ham med ud i Skoven. Da havde han saa travlt med den Herlighed der omgav ham, at han glemte alt andet. Imens sad hans Fader stille og grundede over sin bristede Ungdomsdrøm, at komme i Latinskole, lære noget og blive til noget i Verden. Det var ikke sket, fordi Ulykken havde ramt hans Forældre, der fra velhavende Bønderfolk vare blevne fattige Kjøbstadfolk, og ak, Faderen var bleven sindssvag. Derfor havde han været nødt til at opgive Bogen og tage fat paa Rispen og Sylen. Alt dette forstod den lille Hans Christian ikke ret; kun naar Faderen tog ham i Favn og kjærligt lagde sin Haand paa hans Hoved, mens han sagde stille og alvorligt: „Med Guds Hjælp skal Du blive til noget, min Dreng!" kun da fik han en uklar Følelse af, at noget trykkede hans Fader, og saa spørgende op til ham.

Moderen var dog hans bedste Ven; thi hun forstod ham bedre end alle andre Mennesker. Hun vidste, hvad saa mangen siden hen glemte, at han skulde udvikles i Mildhed og Kjærlighed, og da hun bragte ham hen til en „Læremor", der skulde give ham hans første Undervisning, sagde hun derfor, at hun ikke maatte slaa ham; thi saa skulde han strax i en anden Skole. Dette kunde gamle Læremor ikke lade være med; men saasnart Hans Christian havde faaet et Slag, rejste han sig og løb hjem, og Moderen holdt Ord; han kom i en anden Skole.

En Aften kom han i Theatret og saa Komedie. Det var Holbergs politiske Kandestøber oversat paa Tydsk og bearbejdet som Opera; men han forstod det alligevel meget godt paa sin Maade, og fra den Stund, aabnede der sig en ny Verden for ham; nu maatte hans Dukker spille Komedie, og det var mærkværdigt, som de kunde. Da han ikke oftere kunde komme paa Komedie, saa gjorde han sig saa gode Venner med Plakatbæreren, at han hver Dag fik en Plakat, og saa kunde han efter Stykkets Navn og Personer sidde og tænke sig hele Komedien.

Han sang ualmindeligt smukt, og han sang gjerne. Der blev lagt Mærke dertil, og han hørte at der blev sagt: „Han gjør nok en Gang sin Lykke med den Sangstemme!" Det grundede han over; thi han kunde ikke forstaa, hvordan det skulde gaa til. Da hørte han fortælle, at lige neden under Odense laa det store Kina med alle sine uendelige Rigdomme, og saa forstod han det. En mægtig kinesisk Prins kunde maaske høre og finde Behag i hans Sang, og saa kom han nok op af Jorden og gjorde hans Lykke. I den Tanke sang han højere; men der kom ingen kinesisk Prins.

Han kunde ikke alene fremsige udenad store Stykker af Komedier og andre Digterværker; men han kunde ogsaa selv skrive Komedier. Den første, han skrev, kaldte han „Abor og Elvira", men da Nabokonen, hvem han forelæste den, sagde, at den hellere maatte hedde „Aborre og Torsk" beklagede han sig derover til sin Moder, der trøstede ham med, at det skulde han ikke bryde sig om, for det sagde Nabokonen blot, fordi hendes Søn ikke kunde lave en saadan Komedie, og dermed var han tilfreds.

I en anden Komedie vilde han lade en Konge optræde; men da han ikke vidste, hvordan et saa ophøjet Menneske talte og forgjæves søgte Oplysning derom hos sin Moder, fandt han selv paa Raad og sammensatte efter en Ordbog med Oversættelser i fremmede Sprog Kongens Tale af danske, tydske, engelske og franske Ord. Det, mente han, var et kongeligt Sprog.

Drengen vakte Opmærksomhed. Flere af de finere Familier i Odense interesserede sig for ham og lode ham ofte komme til sig; men Gadedrengene vare efter ham og forfulgte ham med Raabet: „Komedieskriveren! der løber Komedieskriveren!" Som en vildsom, jaget Fugl skyndte han sig da hjem, krøb sammen i en Krog, græd og bad til den gode Gud.

Da han skulde konfirmeres, bleve hans afdøde Faders Klæder omsyede til ham, og — hvad der glædede ham mest — han fik for første Gang nye Støvler med Skafter. For at alle Folk skulde se disse, trak han dem udenom Benklæderne, og da han gik op ad Kirkegulvet knirkede Støvlerne, og det frydede ham ret; thi

nu kunde dog alle høre, at de virkelig vare ny; men da disse Tanker forstyrrede hans Andagt, bad han til Gud af sit ganske Hjerte om Forladelse derfor.

„Hvad skal der nu blive af Dig?" hed det.

„Kunde vi bare faa ham paa en Skriverstue her i Byen!" sagde den gamle, kjærlige Farmor, „det var dog noget fint, og det har Hans Christian Tanke til."

„Nej, han skal være Skræder!" sagde Moderen. „Kan han blive en Skræder som Dickmann, saa forlanger jeg ikke finere. Han boer i Korsgade, har store Ruder i Vinduerne og Svende paa Bordet; ja kunde Du bare blive en af dem."

Men det vilde Hans Christian ikke. Han havde talt sine Sparepenge; der var hele 13 Rigsdaler. Det var mange Penge, og det gav ham noget at tænke paa. Han vilde til Theatret, det store Theater i Kjøbenhavn.

„Og hvad skal der blive af Dig der?" spurgte Moderen.

„Jeg vil være berømt!" svarede han. „Man gaar først saa gruelig meget igjennem og saa — bliver man berømt!"

Derom vilde Moderen intet høre; men han græd og bad, som om det var en Livssag og lod hende ingen Ro. Da sendte hun Bud efter en klog Kone, der spaaede i Kort og Kaffegrums og efter omhyggelig Granskning, udbrød hun:

„Hendes Søn bliver en stor Mand; til Ære for ham skal en Gang Odense By blive illumineret!"

Moderen græd ved Tanken om denne Storhed, og saa fik han Lov til at rejse med sine 13 Rdlr.

Der var Uro i Kjøbenhavn i de Dage, der var store støjende Opløb i Gaderne; thi det var i Jødefejdens Tid; men derover undrede Hans Christian sig slet ikke; saaledes havde han just tænkt, at det maatte være.

Han havde et Anbefalingsbrev med til den bekjendte Danserinde Madam Schall, og til hende henvendte han sig da først. Førend han ringede paa, knælede han for hendes Dør og bad til Gud om Hjælp og Beskyttelse. Saa kom han ind og bad hende om at hjælpe ham til Theatret, og da hun spurgte, hvad han kunde udføre, trak han sine Støvler af, sang, dansede og spillede Komedie, saa hun troede, han var gal og sørgede for snarest muligt at faa ham paa Døren.

Hos Theaterchefen, til hvem han derpaa henvendte sig, fik han det Svar, at man kun antog dannede Mennesker.

Han drev nu omkring et Par Dage; men da hans Penge omtrent vare fortærede, og han forgjæves havde prøvet paa at finde sig tilrette som Snedkerlærling (han kunde ikke udholde Svendenes utugtige Snak) var der ikke andet for, end se at komme tilbage til Fyn snarest muligt.

I en ulykkelig Sindsstemning, halv fortvivlet, gik han omkring i Gaderne. Da faldt det ham pludseligt ind, at der var en italiensk Sanglærer ved det Kgl. Theater, som hed **Siboni**, og som den Skibbrudne klynger sig til et Halmstraa, klyngede han sig til dette Navn og opsøgte strax hans Bopæl. Nu traf det sig, at der just var stort Middagsselskab hos Siboni; der var den berømte Komponist **Weyse**, Digteren **Baggesen** og flere betydelige Mænd. Til Jomfruen, der aabnede Døren, fortalte Andersen ikke blot sit Ærinde, men hele sin Livshistorie, og hun gik ind og gjentog det for hele Selskabet, og saa kom han ind. Han maatte baade synge og fremsige Stykker af Digterværker, og alle hørte til med Opmærksomhed.

„Jeg forudsiger, at der en Gang bliver Noget af ham; men bliv nu ikke forfængelig, naar hele Publikum tiljubler Dig Bifald!" sagde Baggesen, og disse Ord gjorde Drengen godt.

Siboni lovede at tage sig af ham og uddanne hans Stemme og mente, at han nok en Gang kunde komme til at optræde paa det kgl. Theater.

Det var det første Lysglimt, og han gik bort med Taarer i Ojnene og Jubel i sit Hjerte.

Næste Dag gik han hen til Weyse, og han, der selv havde været en fattig Dreng, havde fattet hans Trang og benyttet sig af Ojeblikkets Stemning til at indsamle hos Selskabet til ham, og det blev en Sum af 70 Rdlr. Derfor fik Andersen nu den glædelige Efterretning, at han hver Maaned kunde hente 10 Rdlr.; Føden vilde Siboni give ham.

Nu øvede han sig i Sang og var lykkelig en Tid. Da ramtes han pludselig af en forfærdelig Ulykke: han mistede sin kjønne Sangstemme. Den var i Overgang; han havde i den Tid gaaet med hullede Støvler og vaade Fødder, og det var sagtens Aarsagen til, at den nu gik bort.

Men atter kom der Hjælp. Digteren **Guldberg**, **Weyse**, **Kuhlau** og flere toge sig af ham, lode ham faa nogen Undervisning og sørgede for, at han blev Elev ved Theatrets Kor og Danseskole; thi man haabede, at hans Stemme atter vilde komme.

Endnu var det kun Theatret, der vinkede ham; men da skete der en Begivenhed, der gav hans Tanker en ganske anden Retning og et Stød fremad mod hans ukjendte Maal.

Han havde stiftet Bekjendtskab med Digteren **Rahbek** og dennes elskelige Hustru **Kamma**, der boede paa „Bakkehuset" ved Frederiksberg. Rahbek brød sig ikke stort om ham; men Kamma, der havde en forunderlig Evne til at spore al aandelig Begavelse og trække den frem, tog sig af ham, og hørte med Opmærksomhed hans underlige umodne Forsøg i Digtekunsten, hvori han dristigt indflettede store Stykker af Ohlenschlæger og Ingemann. Nu hændte det sig en Dag, da han traf hende i Haven, at hun rakte ham en Haandfuld Roser, som hun bad ham bringe ind til en Dame, de begge kjendte, idet hun tilføjede: „Det vil vist glæde hende at modtage dem af en ung Digters Haand!"

Digter! Han en ung Digter! Det Ord slog ned i hans Sjæl og tændte som et Lyn. I dette Øjeblik klaredes det for ham, hvad han vilde: han vilde være Digter!

Strax tog han fat og skrev, ikke som før, blot som en Leg til Afvexling med Dukketheatret, som han endnu legede med, men i fuldt Alvor, med Haab og Tro ad den Vej at bryde sig en Bane og naa sit Maal.

Han indleverede en Komedie til det kgl. Theater; men fik den tilbage med den Bemærkning, at man ikke ønskede flere Arbejder, der som dette forraadte Mangel paa al elementær Dannelse, og samtidig afskedigedes han fra Theatrets Kor og Danseskole. Nu kunde dette dog ikke kue ham; thi han havde følt sit Kald og havde Tro paa det, og derfor skrev han strax et nyt Stykke og indleverede ogsaa dette.

Naturligvis blev det forkastet; men en af de Mænd, der var Medlem af Theatrets Bestyrelse, havde faaet Øje for, at det i al sin Umodenhed røbede en sjelden ejendommelig Begavelse, og havde derfor faaet Interesse for den unge Digter. Denne Mand var den ædle Konferentsraad Jonas Collin, en af Danmarks mest fortjente Mænd. Andersen blev nu kaldt op til Bestyrelsen, og der fik han det Svar, at om end Stykket blev forkastet, havde man dog fundet saa mange Guldkorn i det, at man haabede, at han en Gang vilde kunne naa til at skrive Komedier, som vare værdige til at opføres. Derfor havde Collin henvendt sig til Kongen og udvirket, at der blev udbetalt ham af Finantskassen en aarlig Sum, hvorfor han kunde faa Ophold og Undervisning paa Slagelse Latinskole.

Det var rigtignok en uventet Overraskelse; Fremtiden begyndte at dages, det Værste var overstaaet!

Med første Post afgik han til Slagelse. Collin var hans Formynder; men han blev ham som en kjærlig Fader. I Odense begyndte man at gjøre store Øjne, og hans Moder styrkedes i sin Tro paa den kloge Kones Spaadom.

For saa vidt var nu alt godt. Kampen mod de ydre uheldige Livsforhold var omtrent overstaaet; men stærkere og stærkere begyndte den aandelige Kamp for at naa frem til Klarhed og faa Lov til at strø den velsignelsesrige Sæd.

Det er jo saa i Verden, at den store aandelige Begavelse maa arbejde sig frem ved egen Hjælp i Modstrid med det allerede anerkjendte, fordi den kommer som noget ejendommeligt og nyt, der ikke kan dømmes efter andres Maal, men kun efter sit eget. I sin Higen efter Klarhed bliver den saa ikke kjærligt hjulpet frem, men møder Modstand og bliver misforstaaet, haanet og bespottet. Det er „Ærens Tornevej“.

I sin Skoletid sad han ikke ørkesløs og drømte; nej han arbejdede med Alvor og Iver for at erhverve sig den Dannelse og de Kundskaber, der kunde gjøre ham dygtig til hans store Kald, og han vandt ogsaa hurtigt fremad. At der boede noget ejendommelig stort, noget genialt, i ham, det saa og erkjendte alle; men hvad det var, det forstod ingen, ej en Gang han selv, og denne Uklarhed blev ham en Kilde til stadig Sorg og Pine. Hans Aandslivlighed, hans barnlige Aabenhed og Renhed, og fremfor alt hans varme Hjerte og sjælelige Følsomhed, der vare naturlige og sande Yttringer af hans Personlighed, blev saa grundig misforstaaet, at man mente, de vare Hindringer for hans Udvikling, og derfor trængte han til at hærdes.

„Han er for stor og aparte, og saa skal han nøsles!“ hedder det i „den grimme Ælling“, og nøslet blev han fra alle Kanter og paa mange Maader. Det regnede ned over ham med Rettelser og Spot, som ramte ham lige i Hjertet, bestandig foreholdtes ham hans Gjæld til sine Venner, alt hvad han gjorde, var slet, og han blev endog udskjældt for dum. Han havde Tro og Tillid til Menneskene, blev derfor mismodig og forknyt, tvivlede stundom paa sit Kald og sine Kræfter, og græd mangen Gang i Stilhed Sorgens bittre Taarer. Hans Moder havde fattet, at han burde behandles med Kjærlighed og Mildhed; thi hun havde fornummet hans dybe Trang; men hvordan han blev behandlet, det kunne vi høre i „den grimme Ælling“, hvor en af hans Venner taler, og saaledes talte de alle:

„Ja, forstaa vi Dig ikke, hvem skulde da forstaa Dig? Du vil dog vel ikke være klogere end Katten og Konen, for ikke at nævne mig! Skab Dig ikke Barn, og tak Du Din Skaber for alt det gode, man har gjort Dig! Er Du ikke kommen i en varm Stue og har en Omgang, Du kan lære noget af? Men Du er et Vrøvl, og det er ikke morsomt at omgaaes Dig. Mig kan Du tro; jeg mener Dig det godt; jeg siger Dig Ubehageligheder, og derpaa skal man kjende sine sande Venner.“

Og naar Vennerne vare saaledes, hvordan maatte saa ikke hans Fjender være! I sin Skoletid digtede han kun sjeldent og vandt heller ingen Hæder derved. Selv for det nu saa almindelig kjendte og yndede lille Digt, „Det døende Barn“ (Moder jeg er træt nu vil jeg sove osv.), maatte han høre ondt. Dog — som det er Vorherre, der sender de store Aander, saa er det og ham, der fører dem frem til Sejr.

Og fremad gik det. Han blev Student, begyndte at udsende sine prægtige Digterværker og vandt Anerkjendelse, ikke blot herhjemme, hvor mange endnu vedblev at spotte over ham, men især i fremmede Lande, i England og Tydskland. Det var først, da han kom paa Udenlandsrejse, at hans Begavelse ret brød frem, og det er slet ikke saa underligt; thi Livet og Naturen, det er den Kilde, som alle gode Digtere maa øse af. Som et Exempel paa, hvor onde Folk endnu vare imod ham, kan det anføres, at da han var kommen til Paris og længtes meget efter et kjærligt Ord hjemme fra, fik han endelig et tykt, stort, ufrankeret Brev, som fik hans Hjerte til at banke af glade Forventninger, og saa indeholdt det ikke andet end en kjøbenhavnsk

Avis med et hæsligt Smædedigt over ham; det var hjerteløst! Størst Lykke gjorde hans større Fortællinger: „Improvisatoren", „Kun en Spillemand", og „O. T."; men var han nu end en betydelig Digter, saa var han dog langt fra, hvad han siden skulde blive: hele Folkets Yndling; thi endnu havde han ikke ret fundet sig selv i sin ejendommelige Begavelse som Eventyrdigter; det var det dybeste i hans Sjæl, og det laa endnu og drømte og ventede efter at komme frem. Det skete først næsten ligesom ganske tilfældigt, idet Andersen udgav et Par Eventyr, og de, der lagde Mærk dertil, sagde, at det var et Tilbageskridt, han skulde holde sig til Romanerne; men da der nu en Gang var bleven aabnet for Strømmen, saa sprang den frem af sig selv og tumlede sig i en elskværdig Leg mellem Blomster og Græs i det straalende Solskin; den var saa uendelig dyb og klar og dog saa barnlig uskyldig og fuld af smittende Munterhed, at Unge og Gamle, Rige og Fattige standsede og lyttede med Smil paa Kind. Og langt, langt ud over Danmarks Grænser, langt ud i Verden, rundt omkring Jorden, slyngede sig Eventyrets blinkende Strøm, og inden Digteren anede det, var han kjendt og elsket saa vide om Jord, som ingen anden Digter. Og Tiderne bleve lyse, Konger og Fattigfolk hædrede ham! Nu forstod man hele hans mærkelige Personlighed: Just saaledes og ikke anderledes maatte han være, han som var „Eventyrets Konge". Han var uudtømmelig paa Eventyr og Historier, men han drog ogsaa ud paa lange Rejser for at hente dem; thi Jorden er stor og for ham, der kan lave et morsomt Eventyr om den mindste Pind, for ham var der saa uendelig meget dejligt at se, selv der, hvor Andre kun saa grønt i grønt lige som i Stikkelsbærbusken, kunde der for ham være en hel Verden.

Og den kloge Kones Spaadom gik i Opfyldelse: Han var nu bleven en stor Mand, og til Ære for ham blev Odense By illumineret, man udnævnte ham til Æresborger, gjorde en glimrende Fest for ham og alle Hjerter jublede ham imøde; men den Dag oplevede hans Moder ikke, hun var allerede for længe siden død.

„Man bliver bedre, naar man læser Andersens Eventyr og Historier", siger man, og er det Sandhed, at god Omgang gjør Mennesket bedre, saa faar ogsaa dette Ord Lov til at staa ved Magt; thi det er en god Aand, der møder os i disse Eventyr, det er Sandhedens, Skjønhedens og Storhedens Aand. Livets dybe Sandheder tegner han saa klart i det smaa, at vi tydeligt kunne se og mærke, at de arbejde trindt omkring os og i os, og derved hjælper han til at vække de slumrende Kræfter, klare Menneskelivet og bortjage den Nattetaage, der som et knugende Isdække lukker for Solen og Livet.

„Andersens Eventyr og Historier!" Ja hvem kjender ikke dem! Naar der kommer nye Læsebøger til den gamle forfaldne Skole derovre i Jylland, saa begynder Børnene strax at blade dem hurtigt igjennem. Af og til lyder et Jubelraab: „O, her er et Eventyr af Andersen!" — „Her er et igjen!" — „Og her er atter et!" Og det er umuligt for Læreren at faa Ro, umuligt at faa begyndt en adstadig Gjennemlæsning af Læsebogen, førend han har lovet at læse alt, hvad der er af Andersen. Og der gaar et Lysskjær hen over Lærerens Ansigt, mens han læser, og Lysskjæret straaler i Børnenes Ojne, stærkere og stærkere breder det sig. De glemmer alt, de leve kun i Eventyret. Nogle sidde stille og drømmende paa deres Plads, medens de dristige Drenge uvilkaarligt klattre op paa Bænke og Borde, og Pigerne liste sig langsomt hen imod Læreren, hvor de sidde og staa i broget Uorden; men alle leve i en Tanke, alle Hjerter slaa i et Slag! Hvilket lysende Solskin i den gamle, fattige Skole!

Og om Aftenen, naar Lampen er tændt og Ilden knittrer lystigt i Kakkelovnen, medens Stormen tuder i Skorstenen og slynger Sneen mod Ruden, tager Fader Bogen ned af Hylden og begynder at læse. Og hvilken Stilhed, hvilken Glæde og hjertelig Latter! Vinteren er glemt, der er Vaarliv derinde. Selv Niels, den dorske Niels, der ligger og snuer paa Slagbænken, løfter sig op og lytter med et bredt Smil. Og stakkels Mariane, som altid er saa sur og hellig, at hun ingen Glæde og Bøger kan taale, „fordi det er Ugudelighed", siger hun, selv hun smittes af Glæden og maa indrømme, at „der dog virkelig intet ondt er deri!"

Hundreder af Mile inde i Amerika, derude i det fjerne Vesten, som man kalder det, hvor den kjække Nybygger tømrer sig et Hus og arbejder for at skabe sig et Hjem, — fjernt, fjernt fra det velsignede Danmark — hvor Indianeren færdes og Bøflerne farer over Sletten, ogsaa derhen naaer den glimrende Strøm af Andersens Eventyr; der er den Banebryder. Den lille ensomme Nybyggerfamilie, Fader, Moder og Børnene samles om Søndagen i en festlig Kreds. Først tages Bibelen frem, og bagefter kommer Andersens Eventyr. Det er som en venlig Hilsen hjemmefra. Den kommer med godt Mod; den giver Haab og Tro til Fremtiden, den giver Kjærlighed til alt; man er ikke længere ene; hver Blomst, hvert Straa, hver lille Stjerne og flyvende Sky faar Røst og nikker smilende og opmuntrende til dem, og styrket tager man atter fat paa sit Arbejde.

Ja rundt om Jorden slynger sig den dybe glimrende Strøm! Til det brogede Kina, det vilde Arabien og det rige og dog saa fattige Indien. De engelske Missionærer, stærke i Troen, store i Opoffrelser, forkynde med utrættelig Iver det glade Budskab om Frelsen i Jesus Kristus; men de stakkels forblindede Hedninger fatte ikke Evangeliets Hemmeligheder, de have ikke en Gang Tid til at standse deres travle Færden og høre efter, og alt Arbejde synes spildt.

I deres Nød og Vaande gribes Missionærerne af en Tanke: de begynde at fortælle Andersens Æventyr og se! Store Skarer samles omkring dem, de lytte som Børn, de græde og smile som Børn, og nu faar de Øre og Hjerte for Evangeliet om Barnet i Krybben og Englenes Sang. Andersens Æventyr bane Vej for Evangeliet! Noget større og højere kan ikke udsiges om et Digterværk!

Og nu i Dag, den 2den April, da Husvennen udsendes over Danmarks Land til alle sine Venner, i Dag fejrer den gamle elskede Digter sin halvfjerdsindstyvende Fødselsdag. Vi tænke, han sidder derovre i Kjøbenhavn lykkelig og glad, som vi helst ville tænke os ham, skuende med Undren og Tak tilbage paa sit store Livsæventyr, der begyndte med en fattig lille Skomagersøn og nu er naaet til en verdensberømt Konferentsraad, for hvem elsket og kjendt er det samme, modtagende gode Venners Lykønskninger og Gaver. En Hædersgave fra hele Folket, fattige og rige, smaa og store, vil ogsaa blive bragt ham, idet der, som bekjendt, vil blive rejst en Billedstøtte af ham i Rosenborg Have og oprettet et Børnehjem, som skal bære hans Navn. Men alle vi smaa, vi som holde os til „Husvennen“, vi ville ogsaa i Dag igjennem dette Blad bringe ham vor inderligste Tak for alt, hvad godt og glædeligt han har skænket os og ønske ham Guds Velsignelse, Fred og Glæde paa sine gamle Dage, vor kjære, gode Digter!

Husflid.

I Forbindelse med den 13de Landmandsforsamlings Produktudstilling vil der i Viborg i de sidste Dage af Juni og de første af Juli finde en Husflidsudstilling med Præmiefordeling Sted, som sikkert vil blive af usædvanlig Interesse. Udstillingsstedet ligger ikke alene midt i Jylland, men tillige i Midten af en fra Arilds Tid meget husflittig Egn. Udstillingen vil derhos kunne vente en stor Tilslutning fra alle Landsdele, da der nu overalt er vakt en ikke ringe Interesse for Husflidssagens Fremme. Man tør da paa Forhaand haabe, at Husflidsafdelingen ved den 13de Landmandsforsamling vil blive den mest omfattende og fuldstændige, der hidtil er fremkommet i vort Land. Da det er af Vigtighed, at Husflidsdyrkere i Tide, inden Vinteren slutter, erindres om denne Udstilling, skulle vi allerede nu, efter Anmodning af „Dansk Husflidsselskab“, foreløbigt henlede vore Læseres Opmærksomhed paa, at Enhver, som vil deltage i Udstillingen, maa være betænkt paa at anmelde Udstillingsgjenstandene inden Udgangen af April. Enhver, hvem Husflidssagens Fremme ligger paa Sinde, bedes gjøre Sit til, at Udstillingen kan blive saa interessant og righoldig som muligt; idet den vil blive besøgt af Tusinder af Landboere fra alle Landets Egne, vil den kunne give et betydeligt Bidrag til, at Interessen for denne vigtige Sag udbreder sig mere og mere, og for at bidrage vort dertil meddele vi herved de særlige Bestemmelser som ere givne for Udstillingens Husflidsafdeling.

Udstilling af Husflidsprodukter i Viborg.

Hertil henregnes Gjenstande, der ere udførte som **Bierhverv** af Mænd eller Kvinder, hvis Hovedbeskjæftigelse er af en anden Art, eller af Børn eller gamle og svagelige Personer. For at Haandværkeres og Fabrikanters Produkter kunne udstilles under denne Hovedafdeling, maa en væsentlig Del af Fabrikatet være udført ved Husflid.

Anmeldelserne ske i 2 Exemplarer paa dertil trykte Blanketter, som kunne faaes frit hos de Mænd, der i hver Kjøbstad have paataget sig Landmandsforsamlingens Interesse. Disse Anmeldelser skulle være indkomne til Landmandsforsamlingens Sekretær inden 1ste Maj, og maa indeholde Oplysning om Udstillerens Alder og Livsstilling, om den eller de anmeldte Gjenstande ere tilvirkede af Udstilleren eller ved Medvirkning af Andre og da i hvilken Udstrækning, ligesom saavidt muligt Oplysning om, hvor lang Tid Udstilleren har anvendt paa Tilvirkningen, om Størrelsen af Udgifterne til Materialier og Hjælp ved Tilvirkningen, den daglige Arbejdsfortjeneste, Salgsprisen paa de udstillede Gjenstande og sluttelig om, hvor stor en Del af Aaret Forholdene tillade Udstilleren at anvende paa Husflidsarbejde.

Adressen for de Husflidsprodukter, som sendes til Udstillingen, er: „Til Komiteen for Udstillingen af Husflidsprodukter i Viborg“.

Gjenstandenes Indlevering til Komiteen skal være sket inden 23de Juni. Ved Husflidsprodukternes Indsendelse maa der samtidigt med disse sendes en til Komiteen stilet **skriftlig Erklæring** fra en paalidelig Mand angaaende Udstillerens Angivelser om hans Udstillingsprodukt, og i forekommende Tilfælde angaaende den Indflydelse, Udstilleren har havt paa Husflidens Udbredelse i sin Egn.

Bedømmelsen finder Sted den 28de Juni. Udfaldet af Bedømmelsen bekjendtgjøres paa Udstillingens første Dag ved paahængte Præmiesedler. Tiden for Præmieuddelingen vil nærmere blive bestemt.

Ved Bedømmelsen af de udstillede Gjenstande vil der være ikke blot at tage Hensyn til god og smuk Udførelse, men ogsaa til den Flid og Omtanke, der er udfoldet med Hensyn til Benyttelse af Tid og Materialier.

Som **Præmier** vil der blive uddelt indtil 5 Sølvmedailler og 5 Broncemedailler, men ved Siden deraf stilles der for indenlandske Husflidsprodukter et Beløb af 400 Kroner til Dommerkomiteens Raadighed til Opmuntringspræmier paa 40, 20 og 10 Kroner, til Uddeling efter Dommernes Skjøn.

Ved Opstillingen ville Sagerne blive ordnede efter følgende Klasser:

Klasse 1. Arbejder af Træ og Vidjer saasom Værktøjskafter, Skovle, Kornskuffer, Truge, Træsko, Skeer, Klemmer, Kurve, Spaansenge o. desl.

— 2. Arbejder af Siv og Straa, saasom Gulvmaatter, Sivsko, Tækkesimer, Straafletningsarbejder, Straahatte o. desl.

— 3. Arbejder af Affald, saasom Reb eller Tøjr af Haar, Børster, Listesko, Listetæpper, Kludetæpper o. desl.

— 4. Spundne og vævede Arbejder af Uld, Hør og Blaar, hjemmegjorte Tøjer saasom

Vadmel, Hvergarn, Gulvtæpper, Lærred, Dynevaar o. desl.

Klasse 5. Strikkede Arbejder af Uld eller Bomuld, hæklede, kniplede og filerede Sager, desuden alle Arter af Net, Garn o. desl.

— 6. Syede og broderede Arbejder (undtagen hvad der hører under Kl. 9).

— 7. Forskjellige Arbejder, saasom kunstige Blomster af Fjer, Papir, Fiskeskæl, Haararbejde o. desl.

— 8. Arbejder fra Haandgjerningsskoler for Drenge.

— 9. Arbejder fra Haandgjerningsskoler for Piger.

Bognyt.

Billed-ABC og Læsebog for Smaaborn af Emil Souter og P. A. Holm er Titlen paa en lille Bog, som vi ville tilraade Forældre at give deres Smaabørn i Haanden naar de skulle begynde at „lære at læse". Vi have en Masse yderst slette Abece'er, slet skrevne og ordnede og slet trykte og udstyrede. Denne Abece danner en smuk Modsætning til saadanne. Udstyrelsen er meget smuk, og Indholdet saa fortrinligt tiltalende barnligt og fædrelandsk, som man kan vente det af de to dygtige praktiske Skolemænd som have udgivet den.

Hans Jorgens og Abelones mærkværdige Hændelser i Kjøbenhavn.

Af Emanuel Henningsen.

1.

Nær Uldbjerg Hede laa et Hus
Helt godt i Læ for Vindens Sus,
Der ind fra Vesterhavet stryger
Med Regnens Plask og Sneens Byger.
Her levede et nøjsomt Liv
Hans Jørgen og hans gamle Viv
I mange Aar tilfreds og rolig;
Thi om end deres lille Bolig
Var simpel nok, og Brødet smaat,
Saa fandt de dog, at alt var godt.

Det var en dejlig Sommerdag,
Da Hedelærkens muntre Slag
Med Hjejlens Fløjten lod sig høre
Og frydede de Gamles Øre;
Nu Heden stod i Sommerdragt,
Udfoldende sin Blomsterpragt,
Blaat Havet laa bag Klit mod Norden
Og blaat var Vandet syd i Fjorden.
Ved Husets Dør Hans Jørgen sad
Og spiste paa sin Mellemmad,
Imens den travle Abelone
— Saa hed Hans Jørgens gamle Kone —
Ved Siden sad og Rokken drev,
Da kom med eet et Pengebrev,
Som var til Manden adresseret;
Han blev en Smule altereret;
Thi aldrig det sig fordum hændte,
At nogen Penge til ham sendte,
Men da de først fik fat paa Brevet,
De saa', det var af Sønnen skrevet.

Som Garder Jens — saa var hans Navn —
Var draget bort til Kjøbenhavn,
Endnu han ej var vendt tilbage;
Thi Lykken gav ham gode Dage,
Den skjænkte ham en Hustru sød
Og saa en Gaard ved Hillerød.
Nu skrev han, at de maatte tro,
Han havde hverken Rist og Ro
Før han dem begge saa i Gaarden,
Hvor Lykken var ham vel beskaaren.
„Lad se", saaledes lød hans Ord,
„I derfor snarest gaar om Bord
Og med „Diana" ta'er her øster
Til Kjøbenhavn, I jer forlyster
En halv Dags Tid i Kongens By
— Slet ingen er saa pæn i Thy —
Mod Aften I med Banen nør,*)
Der fører op til Helsingør,
Kan ta'e hertil; jer alt imens
Med Længsel venter
eders Jens."

„Hm, ja; hvad mener Du min Kone?"
Saa spurgte Hans sin Abelone.
Skal nu afsted vi gamle to,"
Hvad heller blive her i Ro?"
Da tørte hun lidt vaadt af Øjet
Og sagde: „Nej, hvis Du fornøjet
Mig nu vil se, min gamle Hans,
Saa lad os drage uden Lands
Og bitte Jens med Kone gjæste,
Jeg skjønner nok, det er det bedste.
Vi er jo gamle begge to
Og putter os vel knap**) til Ro,
Det kunde dog endnu mig hue
Vor bitte Jens en Gang at skue". —
— „Top", svared Hans, „det er et Ord,
I Morgen gange vi om Bord!"

Som sagt, saa gjort, en Morgenstund
Man Parret saa' i Aggersund
Og snart de „Ørnens" Dæk besteg,
Skjøndt ængstelig de begge keg
Til Skorstenspiben, hvor med Ilen
Vanddampen buldred i Ventilen.
Snart gled de rask ad Fjorden ned;
Sejladsen ganske godt de led;
Thi Farten var saa støt og rolig,
At snart med den de blev fortrolig.
Ved Aalborg standsed „Ørnen" brat,
Snart havde begge den forladt,
Sig givet i „Diana's" Favn,
Der færdig laa til Kjøbenhavn,
Og i den stille Sommernat
De damped over Kattegat.
Den næste Dag ved Morgengry
Da dukked frem den store By.
„Se saa, min gamle Abelone",

*) Nord paa.
**) Snart.

Hans Jørgen sagde til sin Kone,
„Nu er vi snart ved Rejsens Ende.
Hør, bitte Lone, se en Kjende
Paa dette hersens Batteri,
For Du maa vide, indeni,
Er der en farlig Hob Kanoner;
Se, det er Fæstningen Trekroner."
Mens saa de stod og saa' sig om,
De snart til Kvæsthusbroen kom,
Og undrende de nu fik Øje
Paa Bygninger, saa store, høje,
At de blev ganske angst derved,
At nogle skulde falde ned.
Dog snart de var med dem fortrolig
Og vandred op ad Gaden rolig;
De kunde ikke se sig mæt,
Skjøndt Foden snart blev øm og træt.
Tilsidst i Frederiksberg Allee
Et sælsomt Syn de fik at se:

Der kom en Herre farende
Paa Hjul, og uforvarende
Han stødte haardt til Abelone,
Saa højt hun skreg, den arme Kone.
Hans Jørgen iled til med Skræk;
Men Herren i et Nu var væk.
„Hvad var dog det?" hans Kone sagde,
Og angst sin ene Haand hun lagde
Paa Mandens Arm, men begge saa'
Den løjerlige Tingest gaa
Ned ad Alleen som et Lyn.
„Hm", svared Hans med rynket Bryn
Og stod imens saa smaat og grunded,
„Der er saa mange Ting opfundet
Som ingen af os tænker paa;
Saa meget kan jeg dog forstaa,
Alt eftersom hvad jeg har læst:
Det var en Telegraf til Hest".

Tiltrædende Holdere af Husvennen

gjøres opmærksom paa, at **Husvennens første Aargang** kan faas fuldstændig gjennem enhver Boghandel, heftet i smukt Billedomslag for 3 Kr. 33 Ø. (1 Rd. 4 Mk.) og indbundet i et let smagfuldt Bind med forgyldt rød Schirtingsryg for 4 Kr. (2 Rd.)

Enkelte Fjerdingaar af Aargangen (undtagen Jan. Fjerd. 1874 Nr. — 14—27 — der er udsolgt) faas gjennem enhver Boghandel for 80 Øre (2 Mk. 8 ß.)

Den udkomne første Halvdel af indeværende Bind kunne tiltrædende Holdere bestille baade gjennem **Boghandelen** og **Postkontorerne** (som ere **pligtige** at modtage Bestillinger naar de ledsages med Forudbetalingen: 1 Krone).

Enkelte manglende Numre af Bladet tilsendes paa Forlangende frit, naar de inden 3 Ugers Forløb fordres som udeblevne gjennem den Boghandel eller det Postkontor gjennem hvilke Bladet er bestilt. Manglende ældre end 3 Uger kunne ikke fordres erstattede gjennem Postvæsenet, og kun mod Betaling af 10 Øre pr. Nummer gjennem Boghandelen. Udbeder man sig alene manglende Numre tilsendt fra Udgiveren eller Hovedkommissionæren, bedes Beløbet for disse (10 Øre pr. Nr.) indsendt i Bestillingsbrevet i Frimærker, med Tillæg af et 4 Øre Frimærke til Forsendelsen.

Firkantet Nød.

Af 4 R, 2 T, 2 Æ og 1 Ø dannes tre Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Venstre og Højre, fra Oven og Neden giver Løsningen paa Gaaderne:

Paa Marken staar det første smukt
Med Blomsterpragt og rige Frugt.
I Skov og Have Numer tre
Man altid meget let kan se,
Og tæt ved Søens Bred det andet.
Hoffærdigt spejler sig i Vandet.

Brevvexling.

I Løbet af Foraaret (April og Maj) vil Udgiveren være paa en Rundrejse til Husflidsforeningerne paa Øerne. Breve ville stadigt i denne Tid komme ham i Hænde under sædvanlig Adresse, men blive mindre hurtigt besvarede, hvorfor Breve, som kræve Svar inden en bestemt Tid, bedes affendte tidligst muligt.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: **Rudolph Klein**, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. **Nr. 28.** | Søndagen d. 11. April. | Kjøbenhavn. **1875.**

Tigerdræberen.

Oversat fra Fransk af B. L.

„De skulde ikke tro", sagde Sir Hector en Aften til os, da han fortalte os Historier fra Ostindien, „hvor overmaade Lidet vi have vundet i virkelig og ligefrem Indflydelse paa disse saa forskjellige og mangfoldige Befolkninger, som vi sammenblande under Navn af indiske Folkeslag."

„Og dog har Englænderne jo i næsten et Aarhundrede havt Landet i Besiddelse."

„Unægtelig. Men vi befinde os dog bestandigt der som Erobrere Dagen efter en Erobring. Vort Herredømme er fast grundlagt, og lidt efter lidt have vi udstrakt det til næsten hele Halvøen. For øvrigt er det et Spørgsmaal, om vi ikke kunne skatte os lykkelige ved en skjøn Dag at føre samme Tilværelse som de andre erobrende Folkefærd, der ere komne til Bredderne af Ganges og Indus og have bosat sig der for at leve der, for at drive en overordentlig levende Handel der og for af denne at høste uvurderlige Rigdomme, medens vi dog maa gjøre Afkald paa ethvert Haab om at faa de Indfødte til at forstaa vore Sæder og Love og især at faa dem til at holde af os".

Paa disse Ord fulgte der en almindelig Tavshed, hvad der var saa meget mere mærkværdig, som vi Alle vare unge livlige Mennesker, der som en Følge deraf holdt af at disputere. Men for Øjeblikket havde Ingen af os Lyst til at indlede en Diskusion, thi vi længtes efter, at Sir Hector Fermouth skulde fortælle os nogle af sine Rejsehistorier og Rejseæventyr.

Sir Hector er det mest verdenskjendte af alle Mennesker. Uagtet han er en Englænder, som Navnet antyder, er han født og opdragen i Frankrig. Hvad Opdragelsen havde godt begyndt, have hans Rejser fuldendt. Som Officer i den ostindiske Armé kjender han fuldkomment nøje de vidtstrakte asiatiske af Solen bestraalede Egne, og han taler om Sligt som en Mand, der ved at drage Fordel af det han ser, og aldrig lader nogen Lejlighed undslippe til at lade sig belære.

Han fattede vor Tavshed og tog atter Ordet:

„Det er ikke saaledes paa Lykke og Fromme", sagde han til os, „at jeg nylig henkastede nogle almindelige Bemærkninger om vort Herredømme i Asien. De skulde danne Indledningen til den nye Historie, som jeg har lovet at fortælle Dem. Ved Hjælp af den vil De bedre forstaa denne Erindring fra mit æventyrlige Liv.

I 185—, den nøjagtige Datum gjør ikke Noget til Sagen", sagde han til os, „kommanderede jeg i et lille Kantonnement, som stod under Hovedkvarteret i Meirut. Jeg havde aldrig havt Aarsag til Andet end at være tilfreds med mine brune Krigere og jeg havde den fuldstændigste Tillid til dem, hvad enten de vare Mahumedanere eller Hinduere. Forøvrigt levede de i god Forstaaelse med hinanden indbyrdes, og et lille Antal Europæere var tilstrækkeligt til at overholde den samme gode Opførsel. I Henhold til de i det storslaaede asiatiske Liv nedarvede Sædvaner vrimlede der omkring vore Blokhuse en hel Hærskare af Tjenere. Vel var vor Tilværelse temmelig ensformig, men vi vidste dog at finde paa smukke og morsomme Adspredelser, især naar et lykkeligt Træf sendte os Besøgende. I disse

Egne af Ostindien er den Fornøjelse, man stedse har paa rede Haand, en Kamp med en Rudel Tigre, hvorved man fører Elefanter med sig som Hjælpere. Der er Intet, der kan sammenlignes med de rystende Skjæbnens Omvexlinger ved denne Slags Jagter, og ingen Evropæer formaar at gjøre sig en Forestilling derom, om han ogsaa har jaget Ulven og Vildsvinet paa den Maade, hvorpaa man jage disse Dyr i Frankrig, eller Bjørnen i de skovrige Bjergegne i Siebenbürgen, eller endelig Uroxen paa Polens og Ukraines Sletter. En Tigerjagt er en Glædesfest, som stedse efterlader store Minder i Sjælen.

Naa, en Dag modtoge vi Besøg af nogle Officerer, vore Landsmænd og Venner, som paa Vejen til at udføre deres Chefers Befalinger ikke vilde tage forbi os uden at tage Del i vort Maaltid og sove under vort Tag. Hvorledes de bleve modtagne, kan De vist godt forstaa, saa at det vil være overflødigt nærmere at omtale det.

De ankom saa meget mere belejlig, som der alt i nogen Tid havde været megen Tale om de Ødelæggelser, som nogle Tigre voldte i Omegnen, og vi vare Alle færdige at dø af Længsel efter at se disse stolte Dyr af Katteslægten, Jordklodens skjønneste Dyr paa aaben Mark. I vort Naboskab boede der to Rigmænd, forhenværende Bankierer i Kalkutta, som nøde Landlivet, og en Kjøbmand, der ligeledes havde trukket sig tilbage fra Forretningerne. I disse Nabobers Stalde levede til Overflod et Dusin Huselefanter, Dyr, der snarere tjente til Luxus og Bekvemmelighed end til Nytte. Men der gives næppe noget Væsen i hele Verden, der i en længere Tid og i en højere Grad bevarer sine Naturdrifter end Elefanten. Man behøvede kun at sætte dem paa Førten af Tigrene, og vi kunde være sikker paa, at de heltemodigt vilde opfylde deres Pligt. Vi levede paa den bedste Fod med vore Naboer; ingensinde var den gode Forstaaelse bleven forstyrret af den mindste Mislyd. Vi betænkte os altsaa ikke paa at bede dem om at turde benytte Dyrene i deres Stalde, og de stillede dem ogsaa til vor Raadighed med den Høflighed og Artighed ved en Tjenesteydelse, som man kun træffer i Indien.

Aftenen forinden den Dag, vi havde ønsket det, bleve Elefanterne optømmede og forsynede med Dækkener, ved Solens Nedgang førte for vor Dør, og den følgende Dag, en Time før Daggry, begave vi os paa Vej for at træffe sammen med vore Spejdere og Klappere, som nogle Kvartmil foran os havde maattet tilbringe Natten under aaben Himmel med at gjøre deres Forberedelser. Thi ligesom disse Hjælpere fra det Øjeblik af, at Kampen er aabnet, blive fuldstændig unyttige, saaledes ere de i høj Grad nødvendige forinden Jagten tager sin Begyndelse. Uden dem vilde man kun altfor ofte udsætte sig for ikke at træffe noget Vildt, og for Sligt kan man ikke udsætte sig paa slige Jagttog.

Det vilde være umuligt at beskrive Dem Skjønheden af en Foraarsmorgen i disse Egne af Ostindien. Hvem der har set denne Natur, i hvilken Ynden og Frugtbarheden stedse forene sig til Mægtighed og Storartethed, vil altid savne den og ikke formaa at omtale den uden med Henrykkelse og Beundring. De maa tro en Englænder, som langt hellere betragter Gjenstandene fra deres nyttige end fra deres maleriske Side. Uagtet den Tvivlesyge, man beskylder mig for, og, som desuden retfærdiggjøres ved de forskjellige Skuespil, der efterhaanden have tildraget sig for mine Øjne, saa formaar jeg dog ikke at tænke paa vort lille Kantonnement i Meirut uden Bevægelse.

Junglekrattet, som vi skyndte os at begive os ind i, dannede vistnok de mægtigste Buskadser, som kunne tænkes. Forestil Dem Græsplanter, Tjørnehækker, Buskværter, Planter, der sno sig paa Kryds og Tværs imellem hverandre og danne forvirrede Sammenslyngninger, hvor det ikke lykkes Mennesket at bryde sig Bane uden ved Anvendelsen af Jern og Ild; det er nu hvad Jordbunden angaar. Desuden skyde Træer, hvis Vækst ikke standses af Nogetsomhelst, overalt frem, hvor et Frøkorn er faldet; thi Jorden er allevegne frugtbar, og de Hvælvinger af Grønt, der over vore Hoveder danne de høje Toppe, ere forenede med hinanden ved utallige Linier, der sno sig hen i alle Retninger med en stor Bøjelighed og ved Hjælp af de mest solide Baand forene Boababtræet med Ambratræet, Plumerinen med Laurbærbusken. Det er med god Grund, naar man siger, at den ostindiske Jungle er uigjennemtrængelig for Mennesket, og det er det vilde Dyrs naturlige Hule, det Tilflugtssted, der passer bedst til dets Pels, gjennem hvilken ofte en Musketkugle end ikke formaar at trænge. Hvad Elefanten angaar, da bevæger den sig paa dette tornede og usikkre Terræn med samme Lethed og Hurtighed, som en Væddeløbshest i en aaben Egn. Alt, hvad der saarer og standser Menneskets ømfindlige Fod vil næppe nok ridse den benhaarde Overhud paa denne Skabelsens Kæmpe. End yderligere fjerner den med sin Snabel, der med Bøjelighed forener en forbavsende Styrke, alle mulige Plantehindringer, der forsøge at standse den, langt lettere og hurtigere end Mennesket formaar at gjøre det med den den skarpeste Øxe.

Uagtet de Elefanter, som vi bestege, kun vare lidet vante til at komme ud, vare de dog af en god Slags. Man behøvede kun at kaste et Blik paa dem for at begribe, at det var Dyr, der ikke lode sig ødelægge af det magelige Liv, som de førte hos Naboberne. Dette var os meget behageligt og lovede os en interessant Dag.

Vi saa Solen staa op i Sletten ved Fulta, der er berømt ved Sammenstødet mellem Englænderne og Franskmændene paa den Tid, da Sir Warren Hastings var Generalgouvernør i Ostindien.

Hele Sletten, hvor man ikke traf paa nogen Bolig i syv til otte Miles Omkreds, var bedækket med den storartede tropiske Vækstrigdom, som jeg nylig omtalte. Til Venstre opdagede vi i fire til fem engelske Miles Afstand Toppen af et stærkt skovbegroet Bjerg. I lige Afstand til Højre vidste vi, at vi havde en lille stillestaaende Sø, der var yndig som Alt, hvad der i dette hede Klima ikke er enten forfærdeligt eller ophøjet. Det var de vilde Dyrs naturlige Vandsted. Imellem Bjerget og Indsøen skulde Slaget staa. Indtil da kunde vor Fremrykning regnes for en Spadseretur. Fra nu af begyndte den alvorlige Del af Jagten.

Vi modtoge Beretningerne fra vore første Spejdere.

Disse Folk ere fødte paa Egnen og alt i lang Tid vante til at gjøre sig Regnskab for de allermindste Tilsyneladelser; de ere desuden lidenskabelig indtagne for disse Jagter, der yde dem et Skue, hvorefter de ere meget begjærlige; især ynde de at se Tigrens Kamp med Mennesket og fremfor Alt den imellem Elefanten og Tigren. De aflagde os nu den mest omhyggelige Beretning over deres natlige Jagttagelser.

Saafremt Klapperne samvittighedsfuldt opfyldte deres Pligt, maatte vi inden en Time have fire eller fem Tigre paa Halsen.

Vi vare fordelte til at tage imod dem saaledes som det sømmer sig ligeoverfor disse ædle Dyr.

Forøvrigt bare vore ostindiske Tjenere sig ad ligesom vi. En brændende Iver oplivede dem, hvad der klædte dem godt i deres østerlandske Dragter. Saaledes som vi vare grupperede i Junglen vilde vi have afgivet et herligt Emne til et Maleri for en Maler.

Et forfærdeligt Brøl, der faar en iskold Gysen til at gjennemfare hele Legemet, naar man hører det for første Gang, underrettede os om, at Tiden til filosofiske Betragtninger nu var forbi.

Det var Tigren, som fremtraadte paa Scenen og paa denne Maade forkyndte sin Nærværelse længe forinden vi kunde se den.

Opskræmt i det Øjeblik, da den søgte tilbage til sit Leje for at udhvile sig efter Anstrængelserne paa sin natlige Jagt, steg Tigren ned til Sletten, idet den lod den skringrende Lyd af sin skrækkelige Stemme give mangefold Gjenlyd.

Endelig skjelnede vi den i en Lysning. Den var virkelig stolt at se paa, saaledes som den stod der hovmodig beredt til Kampen med sine Poter støttet fast paa Jorden, urolig piskende sine Sider med Halen, med Snuden imod Vinden, trækkende utaalmodig Vejret gjennem Næseborene, medens den søgte at skjelne alle de Uddunstninger, som Vinden, der stod lige paa den, svanger med den stærke Vellugt fra den duftende Plantevækst, førte henimod den fra Sletten.

En anden Tiger, ligesaa smuk som den første, kom snart efter frem og stillede sig ved Siden af denne, hvorefter vi i nogle Øjeblikke betragtede dem.

For et øvet Øje var det en Han og en Hun, et Par, der var bleven forstyrret i sine Kjærlighedsvaner og sit ægteskabelige Samliv, og, som nu kom for at forsvare sit Rige, der var besat af uforskammede Fjender.

I nogle Øjeblikke syntes de os indbyrdes at holde Raad, hvorefter vi saa dem med en stolt Dristighed i Forening tage Retningen henimod os. Vi nærmede os det afgjørende Øjeblik: Enhver af os var beredt til at gjøre sin Nationalitet Ære.

Med Hensyn til vore Elefanter, da havde de ogsaa vejret deres evige Fjender. Paa Bevægelsen af deres brede Øren, der tale saa tydeligt for den der forstaar deres Sprog, paa Hævningen og Sænkningen af deres Snabel anede man Alt, hvad der rørte sig i deres store Hjerner, der næsten ere ligesaa kløgtige som Menneskets. Intet af Alt det, der tildrog sig indenfor Synskredsen kunde undgaa disse Dyr.

Vi rykkede bestandigt fremad med lyttende Øren og opmærksomme Øjne. Under vor Bevægelse forandrede Egnen ikke sin Natur. Vore Elefanter knuste Buskvæxterne under deres uhyre Fødder med en vild Kraft; Skyer af Fugle af enhver Størrelse og Farve flygtede med Klageskrig ved vor Nærværelse. Vi lagde ikke videre Mærke dertil.

Pludselig standsede vor Expedition aldeles brat. Mennesker og Dyr syntes ligesom fastnaglede til Stedet. Tigren var næppe sexhundrede Skridt fra os. Et af dens Brøl havde underrettet os derom, og dette Skrig havde været den mest bydende Befaling til at standse.

Bøsserne bleve strax ladte og Enhver gjorde Front imod Fjenden.

Havde ogsaa Tigren skjult sin Gang for os for at naa sikkert lige hen til os, var den ikke af den Slags Vildt der holdt sig længe skjult under det tætte Løvtag af Ambra- og Ankastræerne, som gave den Læ.

Et Skud, der var bleven affyret af den iblandt os, der var forrest, underrettede os om, at den var indenfor vore Vaabens Rækkeevne. Strax derpaa saa vi den styrte frem med en voldsom Heftighed over Buskadser og Buske for at angribe os fra Siden. I fire Spring, der dannede ligesom fire mægtige Buer af en bevægelig Bro, var den midt iblandt os, medens sanitidigt et andet Skud, der kom fra den modsatte Fløj, beviste, at vi bleve angrebne fra to Sider paa en Gang. Det var klart, Vildtet jagede Jægeren.

Det var ved denne Lejlighed vore Elefanter gjorde Underværker.

Ligesom om de ikke havde havt andet Hverv end at beskytte os ved at staa os bi i en af indiske Naturer saa søgt Kamp, puffede de dem af os, der vare tilfods, ind i Midten af en Kreds, som de selv dannede, og gave sig til at forfølge Tigren uden at bryde sig mere hverken om os eller vore Vaaben. Allevegne, hvor det

vilde Dyr viste sig, mødte det en Snabel, mere behændig og stærkere end en Haand og et Par vældige Hugtænder forfærdeligere end to skarptslebne Dolke.

Tigrene fordobledede deres Spring for at overvælde deres Modstandere og blænde dem ved deres Smidighed; forgjæves krøb de lig Slanger henad Jorden, og troede ved klogt beregnede Snoninger at kunne bryde sig Vej under Bugen paa de mægtige Dyr, der bare os; alle disse listige Bevægelser bleve strax opdagede og strandede ligeover for denne anselige Masse, som Intet formaaede at komme til Livs.

Vi vare imidlertid ikke komne her for at forblive ørkesløse Tilskuere ved en slig Kamp. Vor Utaalmodighed var saa meget desto større, som vi frygtede for at se Tigrene tage Flugten, og vi vidste heller ikke, om vore Elefanter i deres Kampiver vilde lystre deres Føreres Befalinger. Vel vilde vi bekæmpe Tigren paa Sletten, men det var ikke vor Agt at lade os føre lige ind i Bjergene.

Der fandtes iblandt os en Indier, der var velbekjendt i hele det militære Distrikt omkring Meirut. Han hed Nuncomar og frembød en ægte Type paa Afghanernes og Shikernes Kraft og Skjønhed forenet med Bengalesernes Ynde og Sorgløshed. Den samme Mand vilde være bleven meget forvirret, naar han skulde have sagt nøjagtigt paa hvad Sted, han havde set Dagens Lys; han bekjendte sig imidlertid til Brahminernes Religion og viste sig trofast knyttet til Sivas Dyrkelse. Denne Nuncomar havde vundet Europæernes Tillid ved den Lethed, hvormed han talte alle mulige Sprog, og ved den fine Aandrighed, som han anvendte ved Afviklinger af de mest forvirrede Forhold. Han nød ligeledes en høj Grad af Agtelse blandt sine Landsmænd og Troesfæller, hvilket han fremfor Alt skyldte sin vidunderlige Styrke og Fastheden af sin Karakter, som man vidste var uforsonlig, naar det drejede sig om at hævne en Fornærmelse.

Bengalsk Tiger.

Paa denne Dag fik han os Alle til at beundre sin Styrke, Smidighed og Mod, jeg burde snarere sige Dumdristighed. Medens vi endnu Alle vare mere eller mindre urolige over Jagtens uheldige Udfald, over at Bøsserne i vore Hænder vare magtesløse, over, at vi endogsaa ikke vovede at skyde for ikke at gjøre vore Elefanter tossede, saa vi pludselig Nuncomar kaste de Kashemirs- og Musselinstøjer, som han havde paa, fra sig og vise os for vore forbavsede

Blikke den indiske Bacchus's prægtige Overkrop. Huden havde Farven og Udseendet af antik Bronce.

Han beholdt kun et Par snevre Benklæder paa, der næppe naaede ham til Knæerne, han fremtog den bedste Dolk, han kunde finde blandt de Vaaben, han holdt i sin Haand, tog den imellem Tænderne og lod sig, uden at mæle et Ord, glide langs ned ad Elefanten, paa hvilken han havde ligget henstrakt ved Siden af os ligesom vi selv.

Hele denne Bevægelse var bleven saa hurtigt udført, at vi næppe havde Tid til at udstøde et Skrig, da vi saa ham gaa løs paa Tigren, som holdt sig i en tilbagetrukken Stilling, beredt til at springe bag en kæmpemæssig Stamme af et Banyan Figentræ. Nuncomar tabte den ikke af Syne og holdt den saa at sige fast i det han gik lige hen imod den med Dolken i Haanden. Alene de første Rodskud af Figentræet standsede den modige Indier. Ligesom om Tigren kun havde ventet paa dette Øjeblik, gjorde den et forbavsende Spring, og den Bue den herved beskrev i Luften fik os Alle til at gjennemisnes af Forfærdelse. Farten var beregnet paa, førend Dyret atter berørte Jorden, da at have slaaet Kløerne i det levende Kjød og knust Benene paa denne Mand af Bronce, der syntes at byde den Trods.

Med en Dygtighed, som Klownerne i Astleys Cirkus ingensinde ville opnaa, forenede Nuncomar en fuldstændig Bevidsthed om den Fare, for hvilken han frivillig havde udsat sig. Med Styrken forenede han en Smidighed, som, om fornødent, vilde kunne kappes med Tigrens. Han tog kun sin Tilflugt til den for at fjerne sig ubetydeligt fra det Sted, hvor han befandt sig, ved en Bevægelse, der havde megen Lighed med den, som Banderilleros sædvanlig udføre, naar Tyren er sluppen løs paa de spanske Cirkus'er. Ved den hastigt udførte Bevægelse var Tigren falden ned lige ved Siden af Indieren, som strax med sin Dolk skar Bugen op paa den og ramte Hjertet paa den tvers igjennem Indvoldene.

Alt dette tildrog sig med Lynets Hastighed og jeg anvender hundrede Gange mere Tid til at fortælle det end der behøvedes til at udføre det.

Vi havde set Tigren i Luften og nu saa vi den liggende livløs paa Jorden med Indvoldene hængende ud, og Strømme af mørkt, skummende og dampende Blod flyde ud af et bredt gabende Saar.

Dyret var blevet dræbt uden at give saa meget som et Skrig fra sig og dets Dødsrallen varede næppe tyve Sekunder. Dolken var bleven styret af en sikker Haand. Det var ikke første Gang, at den udførte en slig Heltegjerning, der gjorde os aldeles maalløse, førend Beundringen kunde lægge sig for Dagen i vore Udbrud.

Men Alt var ikke forbi dermed; det var vore Elefanter, der med en overordentlig Livlighed ilede Nuncomar til Hjælp, som gjorde os opmærksomme paa, at nye Afvexlinger, maaske mere rystende end de første, vare i færd med at foregaa.

Faren for dette Menneske, hvis Dristighed forvirrede vort regelbundne Mod, var virkelig større end nogensinde.

Den anden Tiger, der var varskoet af jeg ved ikke hvilken Naturdrift, havde gjort en lang Omvej under Buskadset for at komme sin Mage til Hjælp. Ingen af os havde lagt Mærke til denne Manøvre, og uden vore Elefanter vilde Nuncomar kunne være bleven overvældet ved Overraskelse i selvsamme Øjeblik, da vi lykønskede ham til hans Triumf. Men Elefanternes Næse er endnu finere end Tigrenes.

Medens Nuncomar støttede sin nøgne Krop til Stammen af et Figentræ og betragtede det truende Udseende, som hans Fjendes Gab endnu i Døden bevarede, var Offerets Kammerat lumskelig naaet næsten lige hen til Kamppladsen. Næppe nogle faa Alen af et uigjennemskueligt Terræn skilte den fra Indieren.

Tigren er kun en kæmpemæssig Kat, har man alt længe sagt. Nu vel! De har vist Alle, mine Herrer, set den uendelige Behændighed, som Katten lægger for Dagen i vore Huse, naar den vil bemægtige sig en Gjenstand, som den attraar. Kammeraten til den saa modigt af Nuncomar dræbte Tiger havde baaret sig ad paa en fuldstændig lignende Maade. Ad mange Veje og Omveje, der vare kløgtig beregnede til at vildlede al Aarvaagenhed, var den lydløst gledet lige hen til det attraaede Offer for dens hævngjerrige Lyster. Endnu en Anstrengelse og Nuncomar havde været om en Hals. Heldigvis vare Elefanterne aarvaagne, og især den, fra hvilken den dumdristige Indier havde ladet sig glide ned. Med samme Raskhed og Behændighed som en Væddeløbshest, der gjør en sidste Anstrengelse for at komme forbi en Rival, der er nærved at berøve den Prisen, styrtede Nuncomar sig tværs igjennem Tjørnehækken og den tætte Underskov, og ankom netop i rette Tid til at modtage Tigren, som endelig fornylig var kommen paa fri Mark ved et rasende Spring. Dyret blev helt gjennemboret og, uagtet det endnu bevægede sig et Øjeblik i de sidste Dødstrækninger, laa det snart paa det blodige Græs og gjorde det første Offer for Nuncomars Dolk Selskab.

Vi vare alle dybt bevægede. Nuncomar, Helten paa denne Jagt, nærmede sig den Elefant, hvem han skyldte sin Frelse og kjærtegnede den med Haanden paa Snabelen og Ørerne, med en uforlignelig Venlighed henvendte han adskillige Ord i det hindustanske Sprog til den. Ingen af os forstod dette Sprog, men det var os ikke vanskeligt at gjætte, at Nuncomar udtrykte sin Taknemmelighed for den.

Saaledes var Udfaldet af denne Jagt, paa hvilken der forøvrigt ikke hændes noget andet Mærkeligt, men det er uimodsigeligt en af de mest ejendommelige Erindringer fra mit Ophold i Ostindien." (Sluttes.)

Nissen og Hunden.

Af Bertrand.

Ens Død en Andens Brød!

Jens Skovfoged blev en gammel Mand, saa gammel, at han ikke selv kunde huske, hvor gammel han var, selv Præsten, som jo ellers skal vide Alt, kunde ikke udregne det, hvoraf Enhver kan se, at han maatte være grumme gammel, og da han nu ikke kunde blive ældre, saa døde han.

Ingen Børn havde han; men sin gamle Pige havde han indsat til Universalarving. Hun lod holde Auktion over det Meste, pakkede Resten sammen og holdt Flyttedag midt om Vinteren, og saa var Jens Skovfoged glemt.

Nu stod Skovhuset ene og forladt og sukkede over sin egen Elendighed, mens Rotter og Mus satte sig til Højbords derinde og førte Herreliv paa deres Maner. Det var en Forskjel paa gamle og nye Dage; men nye Dage blive hurtigt gamle, og det giver Forandring.

Det blev Foraar i Mark og Skov og allevegne, og endnu havde Ingen tænkt paa det gamle Hus; men en Morgen tidlig lød Støj og Sang ud derfra og gav Gjenlyd i Skoven; Haandværksfolk gik ud og ind, og snart fik Huset et andet Udseende. Vinduer og Døre bleve gjorte af Nyt og malede af Maleren selv, og da det Hele saaledes var bragt i Orden, flyttede den nye Skovfoged ind.

Hans Navn var slet og ret Ole; men alligevel var han en rask og munter Fyr, og snart kunde man baade se og høre, at Huset igjen havde faaet Beboere. Om Middagen laa hans Hund og solede sig udenfor Døren, medens den af og til gav et lille Bjæf for at øve sin Stemme, og om Aftenen, naar Solen sendte sine sidste Straaler hen over Trætoppene, hørte man en lystig Sang inde fra Stuen, eller ogsaa saa man Ole med Piben i Munden gaa omkring i Haven og se til sine Blomster.

Dette tog sig nu meget smukt og hyggeligt ud; men Ole fandt det dog kedeligt i Længden, og Folk forundrede sig derfor heller ikke over, at han en skjøn Dag gik hen og giftede sig, kun vare Alle nysgjerrige efter at vide med hvem, uden at tænke paa, at han vel som alle Andre giftede sig med sin Kjæreste.

Det er imidlertid afgjort, at Ole havde fanget Lykken; men Nogle paastod, at han var slumpet til den, hvorimod Andre, og til disse hørte han selv, mente, at han havde vist sig som en Mand og grebet Lykken, da den tilbød sig; og dog havde ingen af Parterne Ret; thi det Hele var Altsammen et Spil af Nissen.

Nissen levede i sine unge Dage ude i Skoven. Om Sommeren tænkte han kun paa sin Fornøjelse, stod tidlig op om Morgenen og hørte paa Fuglesangen, tog sig en dygtig Middagssøvn, og morede sig med om Aftenen at drive allehaande Spøg med Elverpigerne, som, naar hele Naturen var gaaet til Ro, listede sig ud paa Engene og opførte der deres luftige Dans.

Om Vinteren, naar Sneen laa som et skinnende hvidt Tæppe paa Jorden, var han ogsaa paa Færde, og især fandt han da en Fornøjelse i at skuffe baade Jægere og Hunde ved at skjule det opjagede Vildt for dem; men nu var han bleven gammel med Tiden og havde faaet et Skjæg saa langt og graat, at han for Skjægets Skyld gjerne kunde være Tipoldefader, saa det var ikke saa underligt, at han nu begyndte at længes efter Hus og Hjem og en varm Kakkelovnskrog om Vinteren.

Da Ole derfor fik Pladsen som Skovfoged, lagde Nissen strax sin Plan for Fremtiden, og han forstod da lidt efter lidt at gjøre det saa broget for Ole, at han i sin Fortvivlelse gik hen og giftede sig, og Nissen lo, saa Munden gik om til begge Ørene.

Nissen glædede sig over sin Sejr; men nu forvandlede han sig strax fra en besværlig Pusling til en tjenstvillig lille Fyr, der var paa Færde allevegne. Mens Ole var henne at fejre sit Bryllup, rumsterede han med Stole og Borde og brugte Støvekosten saa flink som den flinkeste Stuepige, og da Brudeparret kom kjørende, sad han oppe paa Toppen af Skorstenen og klappede i Hænderne og gjorde en saadan Blæst, at hele Huset — efter Oles og Nissens Mening — var som blæst, da Parret traadte derind.

Da Stine havde holdt sit Indtog i Huset, fik Alt snart et andet Udseende. Nissen kløede sig vel bag Øret over al den Velstand, hun gjorde; men han var ikke rigtig hjemme i dette Kapitel, saa han var nødt til at lade hende raade, dog snart kunde han atter tage en Haand i med, skjøndt han ogsaa undertiden kom galt afsted.

En Dag havde Stine lige taget Kaffekjedlen af Ilden og sat den paa Skorstenen, dette fik Nissen at se, og nu kunde han ikke styre sin Nysgjerrighed, han maatte have at se, hvad det var. Forsigtig lettede han op paa Laaget og prøvede paa at tage Knappen af for at kigge ned, men den lod sig slet ikke rokke, tilsidst blev han vred og tog fat af alle Kræfter; men saa gled Fødderne fra ham paa den blanke Kjedel, og han tumlede baglænds ned i Asken. En anden Dag, da Stine havde Fremmede, vilde han klare Kaffen for hende; men i Stedet for at helde den uklare Kaffe ned i Kjedlen igjen, smed han den ud i Rendestenen, og da Stine kom ud, mærkede hun til sin Forfærdelse at Kjedlen var næsten tom.

Dette var nu altsammen Lærepenge, Nissen maatte give, og snart blev han bedre husvant; men han mærkede tillige, at han ikke var ene om at frede om sit nye Hjem, han havde endog en farlig Medbejler i Flora, der ved sin Tjenesteiver forstod at gjøre sig bemærket ved enhver Lejlighed, dog blev Nissen slet ikke mis-

undelig, naar han saaledes selv maatte gjøre Arbejdet, medens Hunden tog imod alle Klap og Kjærtegn og ansaa sig for at være den Vigtigste og Eneste, der fortjente Paaskjønnelse.

I Begyndelsen var Flora helt optagen af sin egen Fortjeneste; men snart mærkede han, at En eller Anden, efter hans Mening uvedkommende blandede sig i Husets Sager, og da navnlig om Natten, og tog deraf Anledning til at være endnu mere paapassende.

En Aften, da den havde taget Nattevagt ude i Kjøkkenet, kom Nissen som sædvanlig, da Alt var roligt, for at se, om der var Noget at gjøre, Hunden mærkede strax Uraad; men da den ikke kunde opdage Noget, blev den rolig liggende og spejdede omkring til alle Sider. Nissen tog imidlertid strax fat paa Arbejdet, og da han var færdig lettede han lidt paa Huen for at tørre Sveden af Panden.

Nu er der jo nok Mange, der tro, at det er en Fabel med alle disse Nisser, som saaledes opholde sig i Husene; men det er enten, fordi de selv mangler Nissen i deres Hus, eller ogsaa fordi de aldrig have tænkt paa at se efter ham. I Almindelighed er han rigtignok usynlig; men er man saa heldig at faa Øje paa ham i det Øjeblik, da han tager sin Hue af, saa bliver han synlig og formaaer da ikke atter at gjøre sig usynlig før Sol staaer op.

I samme Nu som Nissen lettede paa Huen, fik Hunden Øje paa ham og foer ind paa ham med saadan Voldsomhed, at Bøtten, hvorpaa Nissen sad, trillede helt omkuld og vendte Bunden i Vejret, og Nissen kom til at ligge paa Ryggen under dem. Han kom imidlertid snart op igjen; men blev dog rolig siddende i sit Skjul, saa Hunden med en vred Knurren forgjæves gik og søgte omkring allevegne efter sin forsvundne Fjende; men nu kjendte den ham og søgte ved enhver Lejlighed at drille ham.

Nissen er imidlertid af den Slags Folk, der ikke lade sig drille uden at hævne sig, og Flora fik snart at føle, at den havde fundet sin Overmand.

Det var en stille Efteraarsnat, Maanen stirrede nysgjerrig ind gjennem Vinduerne; men Naturen havde mistet sin Ro, den sukkede ved Tanken om Vinteren og skyndte at drømme sit Liv om igjen, det Liv, der allerede var begyndt at svinde bort, og naar den havde drømt det tilende, begyndte den forfra igjen, og saaledes blev den ved.

Inde i Stuen laa lille Ole i sin Vugge. Han sov og drømte og smilede i Drømmen, altsammen paa en Gang, og imens stod Nissen og holdt Vagt over ham og saa helt fornøjet ud, og saasnart han rørte sig i Vuggen, begyndte den at gaa som af sig selv.

Flora laa paa sin Plads henne ved Døren og kunde ikke sove for al den Vuggen, som tilsidst begyndte at forekomme ham mistænkelig; men alt hvad han stirrede, kunde han dog intet Mistænkeligt opdage.

Omsider kom en Flue, som endnu ikke havde mærket Efteraarskulden, og begyndte at summe omkring Barnets Ansigt, som om den havde noget Ondt i Sinde. Nissen, der kjendte sine Pligter som Barnepige, greb derfor sin Hue for at jage den bort; men i samme Nu fik Flora Øje paa ham og satte ind paa ham med saa voldsomt et Spring, at Vuggen nær var væltet, og Nissen maatte flygte op paa Bordet, og derfra om bag Uhret, hvor den ikke kunde komme til ham; men over al denne Spektakel vaagnede begge Forældrene, og lille Ole gav sig til at græde. Ole Skovfoged blev vred paa Flora; han stod op og aabnede Døren og gav Hunden et Spark, saa den hylende sprang ud gjennem den aabne Dør. Siden den Tid fik den aldrig Lov til at sove inde i Stuen om Natten, men maatte søge Ly i et gammelt Hundehus omme bag Plankeværket.

Nissen havde nu faaet den Hævn over Flora, at den saaledes maatte ligge ude hver Nat; men han var endnu ikke tilfreds, han vilde ogsaa nyde Hævnen, imidlertid gik der nogen Tid, inden der atter tilbød sig en Lejlighed.

Det var en Aften i Julen. Hele Familien og Flora havde været i Byen og var kommen sent hjem. Da nu Nissen gjorde sin sædvanlige Ronde for at se, om Alt var i Orden, manglede der Træ i Brændekurven. Let som en Vind løb han nu bag Plankeværket til Brændestablen, og havde allerede grebet Øxen for at begynde; men nu fik han pludselig Øje paa Flora, som laa og sov nok saa lunt inde i sit Hus oven paa Dagens Anstrengelse. Nissen stod først og kløede sig lidt bag Øret, og derefter trak han Mundvigerne helt om til Ørerne, hvorpaa han listede sig hen og tog den gamle forrustede Jernlænke, som ikke havde været brugt i lang Tid, og med megen Forsigtighed fik han den lagt paa Hunden, som vedblev at sove og kun i Drømme af og til udstødte en vred Knurren.

Nissen tog nu fat paa det afbrudte Arbejde og slog i Træet, saa Stumperne fløj rundt omkring. Da han var færdig, satte han sig op paa Brændestabelen for at hvile sig lidt.

„Puh! Det var en varm Tur!" sagde han og tørrede sin Pande; men Flora var imidlertid bleven vækket ved al den Spektakel, Nissen gjorde, og i et Spring foer den nu ud af Huset efter ham, saalangt Lænken kunde naa og tumlede derpaa baglænds tilbage. Nissen trak forskrækket Fødderne til sig; men blev nu rolig siddende, da han saa, at Flora ikke kunde naa ham, og holdt en lang Formaningstale til den.

„Naa naa, lille Flora! ikke saa hidsig paa det, er det nu Noget at tage sig saa nær, vi have jo aldrig gjort hinanden Fortræd, lad os nu kjønt se at forliges om det. Ser Du, Du har nu faaet Dit eget Hus, det er allerede store Ting, det er mere end jeg kan sige; men nu vil jeg imidlertid godt nøjes med at indbilde mig, at det Hus der omme paa den anden Side af

Plankeværket er mit, saa kan Plankeværket jo være Skæl mellem os, og lad os saa i Fremtiden enes som gode gamle Venner; men husk paa, at Du ikke tager hele Julekagen uden at levne et godt Stykke til Din gode Ven; læg Du Dig nu kun rolig hen, og lad det saa være godt."

Flora var som rasende; tilsidst kunde den ikke andet end staa stille paa Bagbenene, idet den fægtede vildt med Forpoterne og udstødte hæse Hyl, som om den var inderlig bevæget over Nissens Tale.

Da galede Hanen inde i Hønsehuset. Nissen sprang ned fra sit ophøjede Sæde og smuttede om bag Plankeværket, og Flora løb hylende ind i sit eget Hus, med Halen mellem Benene, ret som om den fortrød den sluttede Overenskomst.

Nissen og Hunden.

Husflid.

Virkelyst.

Tjenestekarl Niels Hansen fra Lerchenfeldt (Kalundborg) indsendte til Husflidsselskabets Udstilling en lille net Samling forskjellige Arbejder. Af hans Vidnesbyrd fremgaar, at hans Moder, en fattig Husmandskone, lærte ham at strikke Strømper og Trøjer hvorved han som Vogterdreng ikke tjente saa faa Penge. I den senere Tid har han lagt sig efter at lave Vidiekurve, Sko af Straa og Siv, lidt Bogbinderi osv., og har ved dette Fritidsarbejde sparet fornødne Penge sammen til forrige Vinter at tage paa Højskolen for og til at lære Mejeriet forrige Sommer, i hvilken Tid han ingen Løn fik. Han har stadigt taget Præmie ved Egnens Husflidsudstilling og hvert Aar leveret bedre og bedre Arbejde.

Gaade.

For- og Endebogstaverne læste nedad danne Navne paa 2 af Østjyllands større Byer:

Et Stift og en By i Norge ved en stor Indsø.
En Stad ved Sortehavet.
En Flod i Mellemevropa.
En Del af Storbritannien.
Et Fyr ved den engelske Kyst.
En Stad i Belgien.
En stor Slette i Sydamerika.
En dansk Ø (men uden ø).

Kjældermænd.

Naar er Vejret poetisk og naar mathematisk?
Svar: Naar det rimer, og naar det regner.

Hvilket sødt Ord kan forvandles til pur Is ved at vendes om?
Svar: Sirup.

Opløsning

paa den firkantede Nød i Nr. 27:

Æ R T
R Ø R
T R Æ.

Brevvexling.

Nero. Naar Udg. tilbagesender indsendte Manuskripter, er det fordi de ikke findes passende for Bladet. At give Grunde for hvorfor, d. v. s. indlade sig paa en Kritik af hvad der ikke kan benyttes, kan Udg. kun ganske undtagelsesvis, da det vilde medføre en uoverkommelig og ørkesløs Brevvexling. Det som for Husvennen findes uanvendeligt, kan stundom være særdeles passende for en anden Læsekreds, men Husvennen tilbagesender selvfølgelig ikke Bidrag som ere gode og passende til Bladets Formaal.

J. H. i Dmb. Postkontorerne ere ubetinget pligtige at modtage Bestilling paa Kvartaler som ere afsluttede, eller nær Afslutning. Hele afsluttede Bind derimod maa helst bestilles i Boghandelen eller hos Udgiveren.

Ny tiltrædende Abonnenter gjøres i Anledning af flere Forespørgsler opmærksomme paa, at de udkomne Kvartaler (Oktbr. og Jan.) endnu kunne faas à 1 Kr. baade gjennem Postkontorerne og Boghandelen.

„sen". Tak! Ville tildels blive anvendte men først senere, da Forraadet i denne Retning er stort.

Martin S. i V.trup. Godt leveret af en svag Dreng midt paa Heden som aldrig har kunnet gaa i Skole! De mindst vanskelige skulle komme tilbage paa Tryk. Derfor venligst Tak.

„Hilarius". Deres geografiske Gaade indeholder for mange ukjendte Navne.

En Noddeknækker. Brugelig; Tak!

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

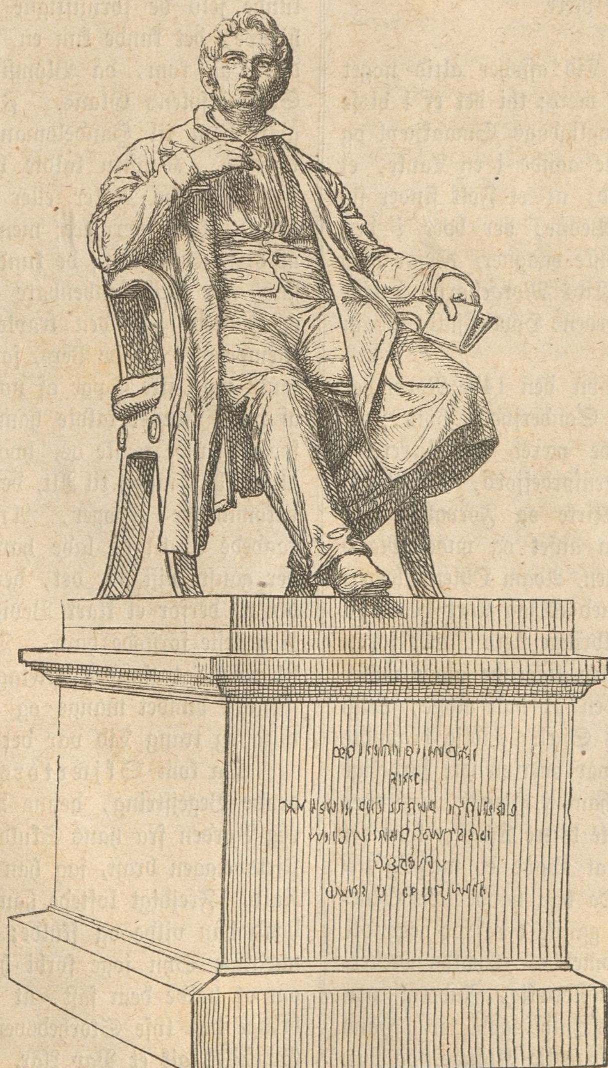
Husvennen
Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af H. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 29. | Søndagen d. 18. April. | Kjøbenhavn. 1875.

Adam Øhlenschlæger.

Af Bendix Hansen.

Der rørte sig rige og herlige Kræfter i vort Fædreland i Slutningen af forrige Aarhundrede; de arbejdede trofast, udfoldede en travl Virksomhed i de mest forskjellige Retninger og Forhold og satte sig Minder i Sang og Daad, som aldrig vilde glemmes; Frihedsstøtten ved Kjøbenhavn staar som Tegn derpaa. Det var betydningsfulde Forarbejder for den ny Tid. Efter Aarhundreders Søvn var det danske Folk ifærd med at vaagne og mande sig op, efter den lange og trange Vintertid mærkedes Vaardagens Komme, og Folkeaanden begyndte kraftigt at røre sig, hist og her som en mild og varmende Flamme. Dog var der allevegne en forunderlig Famlen. Man mærkede, at Luften var svanger med Noget, noget dejligt, stort, løftende; men hvad det var, der vilde og maatte komme, det var dækket af Fremtidens Slør; Vejen og Maalet laa skjult i en tæt Taage. Man følte, at man ikke alene var Menneske, at man ogsaa var noget for sig selv, at man var dorsk; men hvad det i Grunden var at være dorsk, det forstod Ingen tilfulde. Det var Digteren, der skulde kløve Taagen, klare det, der laa og drømte i Sjælens Dyb, og vise de famlende Kræfter Vejen og Maalet, og enkelte Digtere, som Evald, havde ogsaa ligesom uvilkaarligt i beaandede Øjeblikke grebet de rette Toner; men den forløsende Sang havde end ikke lydt; Ingen havde mægtet som Høvding at samle alle omkring sig og slaa til Jorden den Modstand, der kaldtes til Live, voxede med det nye Liv og beredte sig til en Kamp paa Liv og Død, som anede den, hvad det gjaldt. Derfra kom den Spredthed og Famlen i de unge Kræfters Arbejde.

Da kom det ny Aar-

Adam Øhlenschlægers Billedstøtte (af Bissen.)

hundrede. Det blev skudt ind i Norden ved det berømmelige Skjærtorsdagsslag paa Kjøbenhavns Red 1801. Danmark var daarligt forberedt til en Kamp paa Liv og Død med det mægtige England og dets stolte, sejrrige Flaade; men i Farens Øjeblik gjenfødtes Oldtidens Kæmpeaand.

De svinebundne Blokskibe bemandedes i Hast med frivillige Fiskere, Bønder, Haandværksfolk og Arbejdere, der bleve til Helte og kæmpede som vare de husvante til Søs, saa selv den berømte engelske Admiral Nelson maatte give dem det Lov: „Af de 105 Slag, jeg har deltaget i, har intet været saa haardnakket og frygteligt som dette. Franskmændene kæmpede tappert; men de havde ikke staaet en Time mod den Ild, som Danskerne holdt ud i fire“. Derfor sang ogsaa Øhlenschlæger om denne Kamp:

„Oldtids Kæmpehøje sjunke,
Danmarks Daad blev glemt paa Jorden,
Dag, som med en himmelsk Funke
Livnede du atter Norden.
Oldtids Kraft og Oldtids Ære
Skjænktes atter os med dig,
Derfor, store Dag du være
Evig uforglemmelig!“

En løftende og beaandet Tid afføder altid noget Stort og Nyt, og det maa saa være; thi det er i disse stolte Øjeblikke, da al den dagligdags Smaakjævl og Egenkjærlighed falder, og Alle aande i en Tanke, et Hjerteslag, Folk og Fædreland, at et Folk finder sig selv igjen; det Ædleste og Bedste, der boer i det, kommer frem, og Holger Danske vaagner, derfor blev Skjærtorsdagsslaget den nye Tids Morgengry, derfor fødte det Danmarks og hele Nordens Hovedskjald, Adam Gotlob Øhlenschlæger.

Han var født i Kjøbenhavn den 14de November 1779. Hans Fader var en Sønderjyde, hvis Forfædre i flere Slægtled havde været Skolelærere i Svansø mellem Slien og Ekernfördefjord, var bleven Organist ved Frederiksberg Kirke og Forvalter paa Frederiksberg Slot og var en anset og yndet Mand baade af Høje og Lave. Sønnen, Adam Øhlenschlæger, var en underlig stille Dreng med et saa stort Hang til Drømmerier, at han kunde tilbringe flere Timer foran de gamle Billeder i Slottet eller liggende alene under de løvrige Træer i Haven, uden at han vidste, hvad det var, der rørte sig i hans Sjæl. Tidlig begyndte han at læse, og da det især var overspændte sørgelige franske Romaner, der faldt ham i Hænde, og over hvilke han mangen Gang fældte bittre Taarer, kom det Gribende og Forfærdelige til at udøve en mægtig tiltrækkende Magt over ham. Da han havde lært Skuespillet at kjende, henreves han ganske deraf og begyndte paa egen Haand at spille Komedie. Evalds Mesterværker gjorde et dybt og uudsletteligt Indtryk paa ham, saa han snart blev hans Yndlingsdigter. Hans Moder var en from, stille og svagelig Kvinde, og hun døde, inden hun saa sin Søn blive til noget; men Faderen var en sund, ligefrem og livsglad Mand, og det var godt for Drengen. Et Held var det ogsaa, at han fik den ædle norske Digter Edvard Storm, Forfatteren til Zinklarsvisen, til Lærer; thi han gav ham en sundere Læsning end de blødsødne franske Romaner, han henviste ham til **Historien**. Øhlenschlæger elskede denne sin Ungdomsven og Lærer meget højt, og hans Død greb ham saa dybt, at da det blev nægtet Eleverne at faa fri for Skolen for at deltage i hans Begravelse, oprørtes Øhlenschlæger, saa han trodsede Forbuddet og trak hele Klassen med sig. Da han voxede til, vare hans Slægtninge og Venner meget raadvilde om, hvilken Livsstilling de skulde vælge for ham. Man skjønnede jo nok, at der var Kræfter i ham, men man syntes ikke, at der var noget, han særligt duede til. Dette var ganske naturligt; thi de store Gaver, Nornerne havde skjænket ham paa Vuggen, slumrede endnu i ham, og han følte dem blot som en mægtig uklar Trang. Det var spildt Umage at ville vælge ham en Livsstilling; thi for ham gjaldt det ene og alene om at finde sig selv i sit Kald, og dertil kunde selv de fornuftigste og bedst mente Raad ikke hjælpe, det kunde kun en stille aandelig Vœxt, indtil den Dag kom, da Blomsten sprang ud, straalende i Sommersolens Glans. Først prøvede man paa at gjøre ham til Handelsmand; men dette maatte strax opgives. Kunsten kaldte ham, og forgjæves forsøgte han at blive Maler eller Skuespiller. Vel var han her sit Kald nærmere; men han var ikke skabt til nogen af disse Kunstarter; de kunde ikke række ham den Tryllestav, der kunde aabenbare den Lysverden, han anede og skimtede bag den travle Virkelighed og de lukkede Kæmpehøje. I de Vers, som han skrev i stor Mængde, fandt man ikke Spor af nogen særlig Begavelse, ja en af hans Venner kaldte ham endog for „Vandmøllen“, saa vi kunde tænke os, hvordan de vare. Han duede altsaa lige meget til Alt, det vil sige: til Intet. Hans tilkommende Svoger, **Anders Sandø Ørsted**, raadede da til at lade ham studere Retsvidenskaberne, der ganske vist var det, der laa ham allerfjernest, og det er derfor et klart Bevis paa, hvor lidet selv hans Nærmeste forstode ham. Dog havde han allerede ved sit varme trofaste Hjertelag og sin livlige, glimrende Fantasi vundet mange og betydelige Venner; men en tung og trang Tid var det alligevel for ham.

Da kom **Skjærtorsdagsslaget**. I den glødende Begejstring, denne Begivenhed vakte hos ham, veg Byrden fra hans Skuldre og Taagen fra hans Øje; Fjeldvæggen brast, saa han klart kjendte sig selv og sit Kald. Frejdigt løftede han sit Øje; thi nu vidste han, hvad han vilde og skulde; Kræfterne gjærede i ham, mægtige Syn joge forbi hans Sjæl, det gjaldt blot om at holde dem fast, at finde det rette Sted til at bringe den lyse Storhedsverden frem til Virkeligheden. Saaledes gik et Par Aar.

Da kom til Danmark en saare mærkelig Mand. Det var Normanden Henrik Steffens. Han havde studeret i Kjøbenhavn, men var siden rejst til andre Lande og kom nu tilbage 1802 som en lærd Mand. Han holdt Forelæsninger i to Vintre, saa rejste han atter for stedse, fordi de Styrende, vare bange for hans beaandede Røst og derfor ikke havde Brug for ham; men han udrettede alligevel, hvad han skulde; thi Ungdommen flokkedes om ham, og Øhlenschlæger og Grundtvig, de to Mænd, der siden skulde blive Landets Ypperste, sluttede sig nær til ham og fik af ham det forløsende Ord. Øhlenschlæger siger, at Steffens kom til Norden som en ny Ansgar, og vist er det, at der var en livsvækkende Kraft i hans Ord, saa Dæmningen brast og Strømmen rullede mægtigt, frit og ustandseligt fremad. Øhlenschlæger, der den Gang havde en Bog under Pressen, gik hen til ham for at høre hans Mening. De talte sammen fra om Formiddagen Kl. 11 til om Natten Kl. 3, og hvor haardt end Øhlenschlæger stred for sin Ret til Digternavnet, den Ret, han ikke kunde opgive, erklærede dog Steffens, at intet af det, han hidtil havde skrevet, var noget sandt Digterværk, han maatte bringe anderledes fuldgyldige Beviser. Efter en kort, urolig og drømmende Slummer skrev Øhlenschlæger næste Morgen Digtet „Guldhornene", og da Steffens havde hørt dette, erklærede han ham for Nordens største Digter, og det var han fra dette Øjeblik. Hans tidligere Arbejder tilfredsstillede ham nu ikke længere, han lod Trykningen af sin Bog afbryde, og udgav derpaa 1803 et Bind Digte, hvori han for første Gang viste sig som den, han var, Nordens Hovedskjald, og som foruden „Guldhornene" indeholder Digte som „Hakon Jarls Død" og „Sankt Hansaften-Spil".

I „Guldhornene" besynger han de to prægtige Guldhorn, der bleve fundne i Nærheden af Møgeltønder og vare de herligste nordiske Oldsager, Nogen har kjendt. Da der var vakt en mægtig søgende Higen efter den glemte og derfor i Mulm og Nat sjunkne Oldtids Storhed, — siger Digteren — da susede det i Natten, Gravhøjen sukkede, og det tonede i Luften, medens de gamle Guder rørte sig i den halvdunkle Stjerneglans og talede til Nordens Folk:

„I, som raver iblinde,
skal finde
et ældgammelt Minde,
der skal komme og svinde!
Dets gyldne Sider
skal Præget bære
af de ældste Tider.
Af det kan I lære!
Med andagtsfuld Ære
I vor Gave belønne. —
Det skjønneste Skjønne,
en Mø,
skal Helligdommen finde!" —
Saa tale de og svinde.
Luftonerne døe!"

Da fandtes det første Guldhorn ligesom tilfældigt af en sorgløs ung Pige, og de gamle Tider gav et stærkt Lysglimt tilbage til de ny.

„En sagte Torden
dundrer!
Hele Norden
undrer!" —

Og de stimlede sammen, gravede og søgte, men ikke efter Oldtidsskatten, efter Guld, det røde glimrende Guld, og derfor fandt de intet andet end den sorte Muld. De forstode ikke Lysglimtet. Da svandt et Aarhundrede og i den vældige, brusende Nordenvind kom Guderne atter og forjættede en ny Aabenbaring:

„For de sjældne faa
som vor Gave forstaa,
som ej Jordlænker binde." —

For dem, der ære
— „Guddommens Straaler —
i det Mindste, i det Største,
som brændende tørste
efter Livets Liv." —

Og det andet Guldhorn findes. De vare en Helligdom. Ingen forstod ret at tyde de sælsomme Tegn og Mærker, hvormed de vare prydede, og derfor talte de manende til Folket om at søge tilbage til den Tid, der havde skabt dem; men man tog det Hellige forfængeligt, man saa ikke „det ærværdigt Høje" og beundrede kun Guldets Vægt og Finhed, Pengeværdien, og da de skulde tjene Forfængeligheden og Nysgjærrigheden, saa svandt de bort og kom aldrig tilbage. (Som bekjendt bleve de stjaalne og smeltede).

Det er jo en almen Sandhed, at Aandens Gaver maa tilegnes og forstaas aandeligt og komme lige saa lidt til deres Ret ved at være Gjenstand for en tom overfladisk Beundring som ved at vejes paa Guldvægt; men det har særlig Betydning for Øhlenschlæger og hans hele Virksomhed, at det er i denne Sandhed, fremstillet just paa denne ejendommelige nordiske Maade, at hans store Begavelse første Gang baner sig Vej til fuld Klarhed, saa dette Digt kommer til at staa som Indledning og Motto, man kunde næsten sige som Overskrift, til alle hans senere Arbejder. Det var Nordens Aand, der rakte Øhlenschlæger Digterharpen, saa han kunde løfte „Guldhornene" frem af Højens Gjem. Som „Guldhornene" maatte hans Digtning aandeligt tilegnes for at komme til sin Ret og blive Liv; thi Livet aandede i den, og ved blot at vække overfladisk Beundring og Forundring vilde den svinde og tabe sin Betydning. Der er i vore travle Tider Anledning nok til paany at fremdrage „Guldhornene" og minde om dets Varselsraab; thi i Reglen stifter man jo nu kun flygtigt Bekjendtskab med Digteren som en behagelig Tidsfordriv, og mangen Gang læser man

hellere en kortfattet Afhandling om ham, for saaledes hurtigt og nemt at lære ham saavidt at kjende, at man kan snakke med, end søger hen til hans Værkers livsstyrkende Væld.

Hans næste store Arbejde blev „Aladdin eller den vidunderlige Lampe". Det er et østerlandsk Eventyr, som han har omskabt til en nordisk Digtning, der i Rigdom af Skjønhedstræk og Dybde i Følelse og Tanke altid vil staa som et af den ny Tids Mesterværker. Det er Digtekunstens Drapa, og da Digtekunsten er Menneskeaandens herligste Blomst paa Jorden, omfatter det alt, hvad Menneskelivet ejer af Stort, Sandt og Skjønt og afspejler dets Vælde, Kamp og Sejr. Som den fattige Dreng Aladdin, der drev omkring og ikke duede til noget, havde Øhlenschlæger selv drevet raadvild for Vinde og Strømme. Som Aladdin havde Øhlenschlæger set den skjulte Verdens Herlighed og følt det som en Livstrang at bringe den frem for Dagens Lys ikke anende, at han just der, indesluttet og ene med sin Verden bag det stærke, kolde Fjeld, just hentede den Magt, der kunde sprænge alle Fjelde. Og som Aladdin blev Mand, saasnart han havde lært at bruge Lampen og da strax befalede over de mægtigste Aander, som om han kun var skabt til at befale, medens hans Moder sank forfærdet til Jorden, saaledes blev Øhlenschlæger en Mand, ja en Høvding i Aandernes Verden, da Harpen klang i hans Hænder og Venner og Frænder lyttede med Undren og bævende Hjerter. Ja Aladdin afspejler i meget Øhlenschlægers eget Liv, og det kan ikke være andet; thi ikke alene er han selv fuldt med i det, han synger, saa det er hans eget Liv og Aand der toner ud; men som det i Sandhed Store paa Jorden altid er af samme Aand, saa er og dets Vej til Aabenbaring og Sejr altid den samme: gjennem Nat til Dag, gjennem Mørke til Lys, gjennem Jorden til Himlen. Øhlenschlæger har selv følt og erkjendt dette, og han fortæller derfor i sine Erindringer, at den Gang han skrev Aladdins Vuggesang paa den døde Moders Grav, randt Taarerne ned ad hans Kinder; thi han tænkte paa sin egen Moder.

Her er Sangen:

„Visselulle nu Barnelil!
Sov nu sødt og sov nu længe,
Skjødt din Vugge stander stil',
Uden Dun og uden Gænge.

Hører Du den tunge Storm
Sukke ved, hvad jeg forliste?
Mærker Du den sultne Orm
Pikke paa Din Fyrrekiste?

Sov, Barnlille, ved min Sang!
Intet skal Din Glæde mangle.
Hører Du den muntre Klang
Hist i Taarnet af Din Rangle?

Nattergalen nærmer sig,
Fryde Dig dens blide Klukke?
Du har ofte vugget mig,
Nu skal jeg Dig atter vugge.

Hvis Dit Hjerte ej er Sten,
Mærk min Idræt, Moder kjære!
Her af denne Hyldegren
Vil jeg Dig en Fløjte skjære.

Ved dens Toner fryd Dit Sind!
— Hvor den klager svagt og ene,
Som en vildsom Nattevind
I de vaade Vintergrene!

Ak! nu maa jeg fra Dig gaa,
Det er koldt i Dine Arme,
Og jeg ejer ingen Vraa,
Hvor jeg mig igjen kan varme!

Visselulle da, Barnelil!
Sov nu sødt og sov nu længe,
Skjøndt Din Vugge stander stil',
Uden Dun og uden Gænge!"

Efter Aladdin vendte han tilbage til Norden og skrev „Thors Rejse til Jutunhjem", som han senere fortsatte i en hel Række Digte om „Nordens Guder", hvori han ligesom gjenføder hele den gamle Gudeverden. Til disse Digte slutter sig det mægtige Drama „Balders Død". Derpaa kom Sørgespillet „Hakon Jarl" med sine stærke nordiske Helte og deres Kamp paa Liv og Død for Kristendom og Hedenskab. Fra 1805—9 rejste han udenlands; men Hjemmet fulgte med ham, derom vidner ikke alene den godt kjendte Sang „Underlige Aftenlufte", som kan læses i enhver Sangbog, men ogsaa hans to Sørgespil „Palnatoke" og „Axel og Valborg".

Det er ikke Meningen her at omtale alle Øhlenschlægers Mesterværker, ja end ikke at nævne dem, og heller ikke vil jeg forsøge at afgjøre, i hvilken Digtart han udmærkede sig mest. Han har skrevet dejlige østerlandske Eventyr, kjærnefulde nordiske Sagafortællinger, yndige klangfulde Smaadigte, livfulde Heltedigte og storslaaede Sørgespil. Skulde jeg udpege nogle enkelte af hans Arbejder, da maatte de blive foruden „Aladdin", Sørgespillet „Hakon Jarl", som jeg sætter fremmest i Rækken, Heltedigtet „Helge" og Folkevisen „Asker Ryg". Det, der her har havt størst Betydning, er ganske vist hans Sørgespil, som derfor ogsaa ere bedst kjendte i vore Dage; men forresten skal man nødig sønderlemme hans Digtning og blot gjøre sig kjendt med en enkelt Art; Øhlenschlæger bør kjendes fuldt ud mere end nogen anden, og det lønner sig. Han var ikke en „folkelig" Digter i dette Ords indskrænkede Betydning, men han var det i den bedste, videste og

sandeste Betydning; thi ved hans Sang vaktes en hel Slægt af yngre udmærkede Digtere, der naaede længere ud blandt Folket og som hans Børn bragte hans Aand. Dog skal man ikke tro, at Øhlenschlægers Værker ere for høje for almindelige Folk og derfor kun egner sig for „de mere Dannede", det er en fuldstændig Misforstaaelse; enhver, der er vant til at læse, vil føle sig tiltalt og løftet af dem, især naar de blive godt forelæste. Det ved jeg af Erfaring.

I Øhlenschlægers Digtning fandt Nordens Folk sig selv igjen. Han løftede Taagen, saa Maalet og Vejen laa klar i Vaarsolens Glans; i hans Sang tonede den forløsende Magt, der kunde samle Folket og dets unge gjærende Kræfter. Han sang en ny Tid ind i Norden. Det danske Maal gjenfødte han, idet han gav os Ord for vore dybeste Følelser og Tanker, hvorfor der er en underlig Forskjel mellem Digte og Sange før og efter hans Tid; thi han hjalp sig ikke i en snæver Vending med Fransk eller Tydsk, han gik tilbage til Sprogets Moder, „den danske Tunge", og øste der af det rette Væld. Dette er ikke det Væsentligste ved hans Digtning; men det hænger nøje sammen dermed; thi det, der ret egentlig gav ham den store Betydning, var, at han knyttede den brustne Traad mellem Oldtid og Nutid og derved gav Livet sit eget rette Grundlag til at udvikles paa og Nøglen til dets Forstaaelse og Folkets Selvbevidsthed. Forresten bør det ikke glemmes, at da han havde aabnet Vejen, arbejdede Grundtvig trofast ved hans Side mod det samme Maal og for det samme Liv, om end deres Arbejde i meget var forskjelligt.

Øhlenschlæger er ikke alene dansk, han er nordisk. Mærkelig nok forstod han ikke dette selv ret førend meget sent. Da han skulde rejse udenlands, søgte han ikke mod Nord, men mod Syd til Tydskland og dets Stormænd, mellem hvilke han søgte Aandsfæller og Venner. Ja han gik endnu videre: Han bejlede til den tydske Digterkrans, idet han ikke alene oversatte sine bedste Værker paa Tydsk, men endog skrev enkelte først paa Tydsk, saaledes „Correggio", og det var ganske vist ikke alene for Indtægtens Skyld. Det var en Misforstaaelse, der maatte briste, og den brast. Den store tydske Digter Göthe, „Kongen i Digtningens Verden", som man har kaldt ham, modtog ham først venligt og beskyttende som en haabefuld ung Mand; men siden blev hans Venskab til Mistro; thi han taalte ingen Medbejlere, og der var Tegn til at Øhlenschlæger kunde blive farlig, og det var derfor mere end Udtrykket af et vrantent Lune, den Gang Göthe skrev i Anledning af Øhlenschlægers „Hakon Jarl": „Naar disse Nordboer have lært deres Isbjørne at danse paa Bagbenene, saa tro de, at have gjort noget Stort!" Det kan godt opfattes som hele Tydsklands Dom om den nordiske Skjald; thi det bærer Tydskernes ejendommelige Præg i deres hele Forhold til Norden, selv om de siden have søgt at „anneksere" ham sammen med gamle Fader Holberg. Derimod forstode Normænd og Svenskere ham ganske anderledes, hvilket han dog ikke ret erfarede førend han i Aaret 1829 for første Gang sejlede over Sundet til Sverig. Her modtoges han med en jublende Begejstring der fik sit ædleste og skjønneste Udtryk, da Sverigs ypperste Digter, Biskop Esajas Tegnér, Forfatteren til „Frithjofs Saga", kronede ham i Domkirken i Lund med Laurbærkransen som Nordens Digterkonge.

En ny Tid maa altid i sin Morgengry kæmpe sig frem; thi det Gamle slipper kun nødtvungent Herredømmet. Det er derfor naturligt, at Øhlenschlægers Fremtræden vakte en hidsig Kamp. Høvdingen for hans Modstandere var den begavede Digter Jens Baggesen, den gamle Tids dygtigste og aandrigeste Repræsentant. Med bidende Vid angreb han Øhlenschlæger, og i en ofte hjærteløs Kritik søgte han at nedsætte hans Værd og blotte hans Fejl; men de Unge sluttede Kreds om Øhlenschlæger, og derfor maatte han sejre; thi det er altid Ungdommens Fortrin og Ret. Dog maa det siges til Baggesens Ros, at ogsaa han sommetider overvældedes saaledes af Øhlenschlægers mægtige, hjertevarme Digtning, at han for en kort Stund glemte al sin Bitterhed. Man har ment, at det var til Gavn for Øhlenschlæger, at ogsaa Nogle dømte ham strengt og udpegede hans Fejl; men ellers er det dog ikke de rette Midler til at udvikle og styrke en stor aandelig Begavelse; den er en Blomst, der trænger til Solskin og milde Sommerdage og ikke til Nattefrost og Vinterstorme.

Endnu kun dette:

I Frederiksberg udenfor Kjøbenhavn laa den Gang et Sted, som kaldtes Bakkehuset. Der boede den bekjendte Digter Knud Lyne Rahbek (født 1760) med sin elskelige Hustru Kamma, en af de Kvinder, som aldrig ville glemmes i Danmark. I dette Hjem for alt Stort og Skjønt samledes alle Danmarks betydeligste Mænd, og her stiftede Øhlenschlæger Bekjendtskab med Kammas yngre Søster, Kristiane Heger, der siden blev hans gode og trofaste Hustru. Han elskede sit Hjem, sin Hustru og sine Børn med en sjelden trofast Hengivenhed; men Hjemmets Lykke fordunkledes desværre ofte af Næringssorger; thi han var en fattig Mand, og pinligt maatte det være for ham, den ædle og fortjenstfulde Sanger, tildels at maatte leve af høje Velynderes Gaver; det virker altid nedtrykkende paa en selvstændig Mand. Derfor maatte han ogsaa ofte, desværre alt for ofte, skrive Lejlighedssange, der næsten altid vare meget daarlige. Dertil duer en stor Digter sjeldent, hans Aand kan ikke være Trælkvinde, den maa være fri, saa han kan være fuldt med i alt det, han skriver, det ligger bedre for en lille Digter.

I sine sidste Dage var han dog en lykkelig gammel Mand med et godt Helbred og et ungdommeligt Sind,

hædret af Nordens Folk og Fyrster, Danmarks Glæde og Stolthed. Efter faa Dages Sygdom døde han i Kjøbenhavn den 20de Januar 1850 og blev begravet under stor Deltagelse paa Frederiksberg Kirkegaard ved Siden af sin forudgangne Hustru og Datter. I Lavrbærkransen paa hans Grav byggede en Sangfugl sin Rede, og i hans Aand, vakt ved hans Sang, toner endnu en frejdig og løftende Harpeklang ud over Danmarks Sletter og Nordens Fjelde, og end ruller Livsstrømmen frisk og kjæk fremad fra hans Kildespring. „Sejr og Frihed!" det var Grundtoner i hans Sang, og han hørte til de lykkelige faa, der se deres Livstanke bære fuldmodne Frugter inden Ojet lukkes; han saa dem begge lyse over sit Folk og Fædreland, og da bøjede han sit trætte Hoved og lagde sig til Hvile.

„Dog stille! Skjalden er ej død, han sover,
Som Vintermarken til en dejlig Vaar,
Som Nordens Aand i Tidens Vintervover,
Hvoraf paany han sejerrig opstaaer;
Thi han stod op i Adam Ohlenschlæger,
Besang sin Kæmpedaad og Heltedød,
Og tømte ud det store Braga-Bæger,
Saa Kæmpeløftet trindt i Nord gjenlød,
Han holder Ord, saa atter højt i Sky
Skal af hans Daad, som af hans Kvad gaa Ny".

(Grundtvig.)

Tigerdræberen.

Oversat fra Fransk af B. L.

(Sluttet.)

Efter denne Fortælling forbleve vi Alle tavse; ikke fordi Historien ikke havde interesseret os levende; vor fortsatte Tavshed beviste det Modsatte, og vor Fortæller kunde ikke lade sig skuffe heri et eneste Øjeblik; men hvis Historien havde været ude her, saa havde den øjensynlig ikke været fuldstændig. De døde Tigre tilfredsstillede ikke vor Nysgjerrighed. Vi trængte til en anden Oplysning.

Sir Hector forstod vor Tavshed og tog efter nogle Minutters Ophold atter Ordet for endnu en Gang at omtale Nuncomar.

„Efter at være komne tilbage til vore Kantonnementer, skiltes vi ad og Enhver begyndte forfra paa sin vante Levevis. Jeg havde tabt Nuncomar helt af Syne, sandt at sige brød jeg mig kun lidt om ham, uagtet jeg paa Bunden af mit Hjerte følte en levende og oprigtig Medfølelse for den smukke og modige Indier. Omskiftningerne i det militære Liv gjøre at vi Alle ere saaledes. Man lever som man bedst kan fra Dag til Dag og man tænker mindst muligt paa den næste Dag.

Der vare henrundne tre Aar siden denne store Jagt, jeg nylig fortalte Dem om, og jeg havde i den Tid ikke gjenset nogen af vore Kammerater. Jeg havde endogsaa forladt Distriktet Meirut, og der taltes om at sende mig ud for at rekrutere blandt Shikerne og Gurkas'erne, da jeg bad om en længere Orlov, der blev mig tilstaaet. Jeg havde i Sinde at overvære de store Brahminske Fester, som skulde finde Sted ved Pagoden i Wilnoor, der er den smukkeste og mest ansete i hele Ostindien. Det var der jeg skulde gjenfinde Nuncomar. Men hvor havde han ikke forandret sig og var sig selv ulig! Medens jeg med en Europæers Nysgjerrighed, der er begjerlig efter at lære at kjende de Sæder, der ere de i hans Fødeland helt modsatte, betragtede de lange Optog, som droge omkring den hellige Bygning med den Pragt, som Indierne lægge for Dagen ved Alt, hvad der vedrører deres Gudsdyrkelse, passerede en med Pjalter bedækket Indfødt mig forbi. Han betragtede mig fra Top til Taa, derpaa gik han ud af Rækken og satte sig sammen med flere af sine Troesfæller paa en Høj i Nærheden uden dog at tabe mig af Syne. Dette tildrog sig min Opmærksomhed; nu var Turen til mig at anstille Jagttagelser, og jeg troede at gjenkjende disse Ansigtstræk, der vare saa utrolig hurtigt ældede. Det var ham, det var Nuncomar, den smukke Indier fra vor Tigerjagt; i hans ødelagte Ansigt syntes der at ligge noget Ulykkeligt.

I det Øjeblik, da vi vare i Færd med at forlade Stedet, nærmede dette Menneske, der havde ventet med en uforstyrret Taalmodighed, sig os og henvendte sig til mig.

„Sir Hector," sagde han til mig, „gjenkjender De mig ikke? Og hvo kunde i Virkeligheden gjenkjende Nuncomar i det der i Dag er tilbage af det stakkels Menneske! Men hvad mig angaar, jeg vilde ikke formaa at glemme Dem. Hør da, hvad jeg har at sige Dem ... Jeg elskede Canida af mit ganske Hjerte, og jeg havde god Grund til at tro, at hun delte min Kjærlighed. En Dag kom der en Mand af Deres Nation med blonde Haar, blaa Ojne og hvid Hud; fra dette Øjeblik af overvældede Canida mig med en ilde Behandling; der var Intet der formaaede at faa Bugt med hendes onde Luner imod mig. Endelig overraskede jeg hende en Dag sammen med ham, som hun foretrak for mig; jeg dræbte dem begge To ligesom jeg dræbte Tigeren. Nu hader jeg alle Englændere med Undtagelse af Dem, Sir Hector, og maaske to af Deres Venner. Hvis De vil tro mig, saa flygt saa hurtigt som muligt fra dette Land, hvor der snart vil tildrage sig skrækkelige Ting."

Da Nuncomar havde sagt disse Ord, fjernede han sig og forsvandt blandt Mængden.

Jeg troede, at det stakkels Menneske var bleven gal, saaledes som Sligt undertiden hændes i Ostindien med Folk, der undertiden misbruge deres Styrke, og jeg antog de Ord, han havde sagt mig, for en Van-

vittigs Udtryk. Jeg tog ikke synderlig Notits deraf og fortsatte mit daglige Liv.

Da senere Sepoyernes Opstand udbrød, randt Nuncomars tilslørede Trusel mig i Hu. Jeg søgte Underretning om ham og erfarede, at denne Indier var en af de fornemste Førere for Oprøret, og, at han bekæmpede os med en vild Haardnakkethed. Han blev ikke lykkelig. Han blev tagen tilfange i en Fæstning, og han er En af dem, som vi, for at statuere et Exempel, have ladet omkomme ved at spænde dem for Mundingen af vore Kanoner.

George Bell.

Husflid.

Vævede Kludetæpper.

Nogle Syersker i Kjøbenhavn have i de senere Aar velvillig samlet og sendt min Hustru alle de Klude, som de klippe fra ved Tilskæring af Damedragter. De have været af mange forskjellige Slags og Farver. Man sorterer dem ikke, men blander dem tværtimod saa omhyggeligt som muligt, førend de benyttes. Af denne særdeles brogede Blanding tages saa lige for Haanden og klippes Strimler fra ½ til 2 à 2½ Tommer brede, eftersom Tøjerne ere svære eller lette (ɔ: tynde). Strimlerne blandes atter, og saa tager man heraf ligefor Haanden og syer dem sammen med nogle faa Sting; de bredere Strimler foldes sammen til samme Brede som de smalleste, hvorved efter Haanden fremkommer en Kludetraad, der, skjøndt sammensat af højst forskjellige Stoffer, paa det nærmeste er lige tyk overalt. De sammensyede Klude vindes saa fast paa Nøgler som muligt, dog maa det nøje overholdes, at der under Vindingen ikke sker nogen Snoning af Kludene. For Ordens og Oversigtens Skyld gjøres alle Nøglerne lige tunge, f. Ex. ½ Pund hvert. Disse Kludenøgler skulle benyttes til Islæt. Til Rendegarn kan bruges tvundet, i Brunspaan farvet, Garn af Skætteblaar, altsaa af de aller simpleste og mest værdiløse. Tøjet væves toskaftet ɔ: som Lærred (kan selvfølgelig ogsaa væves som Dynevaar om man vil) saa tæt som muligt. Hvor Islætten ved Spolingen maa skæres over, gjør man bedst i at sy Enderne sammen igjen under Vævningen, og hvis ikke dette, da maa Enderne i det mindste lægges saa nøjagtigt sammen, at det paagjældende Sted i Tøjet hverken fremviser Aabning eller Knude. Hvor tæt Rendegarnstraadene skulle være sammen i Tøjet er selvfølgelig afhængig saavel af deres som af Islættens Tykkelse, dog maa de ikke ligge hinanden nærmere, end at Islætten kan slaaes ganske tæt sammen. Af 21 Pund Rendegarn (groft) og 51 Pund Klude have vi faaet 75 Alen udmærket godt, smukt og kostbart Gulvtæppetøj, 1 Al. bredt. Det kan som andet Guldtæppetøj benyttes enten lagt løst paa Gulvet eller fastslaaet, med et tyndt Halmlag under.

I Væverløn har det kostet 8 ß. pr. Alen, og Rendegarnets Værdi er højt regnet, 3 Rd. 3 Mk., altsaa i alt Udgift = 9 Rd. 4 Mk. 8 ß., c. 19½ Kr. Tøjets virkelige Værdi er mindst mellem 120 og 150 Kroner. Naar man nu ser hen til, at Sammensyningen af Kludene godt kan udføres af Børn, og at et Barn med Lethed i sin Fritid kan sy 2 Pund sammen om Ugen, vil det let skjønnes, at dette Arbejde baade er en lønnende og tilfredsstillende Fritidssyssel for Børn. Sluttelig skal jeg gjøre opmærksom paa, at alle Slags Klude, som falde af i ethvert Hus, lige saa godt kunne benyttes som de nye Klude, der foran er omtalt.

M. J.

En blind Kones Arbejde.

Et smukt og fremragende Exempel paa, hvad en Blind kan udrette, afgiver Rebslager Andersens Kone i Odder (Aarhus), som siden sit 22 Aar har været aldeles blind i 13 Aar, og dog, foruden at passe sit Hus og Rebsalget, aarlig forarbejder 150 Pd. Uldgarn til Trøjer, Underbenklæder osv. og derved i betydelig Grad bidrager til Familiens Underhold. Hendes smukke Arbejde belønnedes med Præmie paa Husflidsselskabets Udstilling i Kjøbenhavn.

Husflidsudstillingen i Viborg.

De, der ville udstille, erindres om, at Anmeldelser maa indsendes i to ligelydende Exemplarer (udfyldt paa trykte Blanketter som faas frit i hver Kjøbstad hos de Mænd der have paataget sig at være Landmandsforsamlingens Agenter) inden Udgangen af April Maaned, til Landmandsforsamlingens Sekretær, Civilingeniør Hannemann (Schønbergsgade 15, Kjøbenhavn, Vesterbro), eller inden 25de April til Lærer Emil Sauter i Vindum over Bjerringbro, der, som „Dansk Husflidsselskabs Repræsentant ved Landmandsforsamlingen i Viborg“ vil varetage Husflidsafdelingens Tarv, og paa Forlangende meddele enhver nærmere Underretning til Vejledning for Udstillerne.

Foruden de i Nr. 27 nævnte Bestemmelser bemærkes, at hvis en Udstiller indsender Arbejder, som falder ind under forskjellige Klasser, og disse Arbejder ønskes udstillede i Samling, maa det udtrykkeligt bemærkes ved Indsendelsen, og vil der da saavidt muligt blive taget Hensyn dertil.

Hans Jørgens og Abelones mærkværdige Hændelser i Kjøbenhavn.

Af Emanuel Henningsen.

2.

Det lakked snart ad Middag hen,
Da sagde Hans, vor gamle Ven:
„Hør, Mo'er, nu gad jeg ellers vide,
Om ikke knap det var paa Tide,
At vi en Mellemmad os fik.
Hvad om vi til et Værtshus gik
Og tog os et Krus Øl til Maden?
Jeg tykkes, at vi her paa Gaden
Ej godt kan faa' vor Mad i Ro.“
Hans Kone svared: „Ja, min Tro,
Jeg tykkes ogsaa, det er Stunden,
Hvor ved vi ellers faar vor Unmen*;
Men hvor mon der et Værtshus er?“ —
„Jeg tror, der er et saadant her,“
Gjensvared Hans, „da har jeg mærket
Af Billedet paa Plankeværket;
Der ser man jo en Herre fin,
Som drikker Øl og Brændevin.

*) Middagsmad.

Kom, lad os kun gaa ind i Haven
Og faa' lidt styrkende for Maven."

Men just som de kom gaaende
Ad Gangen, blev de staaende
Med stor Forundring, da de saa'
En sølvblank Haveglobus staa
Opstillet der. Da sagde Hans:
„Sligt ser man
dog kun uden
Lands!
En saadan
Klump man
ingensinde
I hele Jylland
kunde finde;
Fra Thy og
lige op til
Skagen
Man næppe
kunde vise
Magen;
Men det for-
staar sig, om
man end
En Sølvklump
havde der
som den,
Saa var dog
ingen der
saa „tum-
pen"*)
At omgaas
skjødesløs
med Klum-
pen,
Og sætte den i
Haven hen,
Hvor hver en
Tyv kan
stjæle den".
„Nej, se," saa
raabte Ko-
nen nu,

„Det Ansigt der; hvad tykkes Du!
Det har saa lystig glade Miner,
Og lige ud til mig det griner...
Og fik'en Tand... nu maa jeg le!" —
„Men, Lone, kan Du ikke se,"
Hans Jørgen svared mild i Sinde,
„Det er Dig selv, som er der inde,
Du spejler Dig i Sølvet, Kone...
Aa, Herre Gud,
min bitte
Lone,
Naar nu jeg
saadan ser
Dig her,
Jeg mindes ret
vor Bryl-
lupsfærd,
Da var Du fro
og glad som
Fuglen
Og buttet, som
Du er i
Kuglen..."
For dette fine
Smigreri
Hun ikke lukte
Øret i,
Skjælmsk ru-
skede hun
Hans i
Manken
Og puffed ham
med Kurve-
hanken.
Saa gik de
gamle bort
fra „Søl-
vet"
At slukke deres
Tørst ved
Øllet.

Kjældermænd.

Hvad er det, man nødig vil have; men, naar man har faaet det, stræber man at vinde det, og, naar man har vundet det, har man det ikke mere?
Sv.: Proces.

Hvilken Fugl finder man i enhver Kugle?
Sv.: En Ugle.

Tiltrædende Holdere af Husvennen

gjøres opmærksomme paa, at den **udkomne Halvdel af indeværende Bind** (Oktbr. Kvartal 1874 og Jan. Kv. 75) kan bestilles baade gjennem **Boghandelen** og **Postkontorerne**, som ere **pligtige** at modtage Bestillinger naar de ledsages med Forudbetaling af 2 Kroner (i Nr. 27 stod ved en Trykfejl **1** Krone) eller 1 Krone for hvert enkelt Kvartal.

*) Tosset.

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 28: **Horsens — Randers.**

Hamar
Odessa
Rhinen
Skotland
Eddystone
Namur
Sams(ø).

Brevvexling.

Anton S. Tak for venl. Br. For vanskelige Navne. Kunne ikke bruges.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Hvordan Ole blev til noget.

Af Bendix Hansen.

Der var en Gang en Mand og en Kone, som havde en Søn, der hed Ole. Han var deres Stolthed og Glæde, og de troede, at der ikke gaves Mage til Dreng i hele Verden, og det var jo ogsaa rimeligt nok. Noget Ualmindeligt, noget Stort stak der i ham, mente de; men hvad det var, kunde de aldrig ret blive kloge paa, og derfor grundede de bestandigt derover.

„Det er ikke værd at tænke paa", sagde Degnen, og han var den klogeste Mand i hele Byen, „det kommer af sig selv ligesom Sult; naar Pæren er moden, saa falder den ned. Giv bare Tid!" Og saa gav de Tid.

Dygtig var han, det sagde Degnen ogsaa, og saa maatte det være sandt. Han sad øverst i Skolen og fik aldrig Skjænd, men altid Ros, skjøndt han aldrig læste i en Bog, naar han var hjemme; flittig var han ikke, men det behøvede han heller ikke, saa dygtig var han. Noget for Noget sagde hans Forældre, og saa maatte han en Gang om Ugen bringe Degnen en Kurv, der var tung paa Henvejen, men let paa Hjemvejen, og saaledes gik Ole fremad.

Han holdt meget af at lege, men helst legede han „at kjøre med fire". Da han var lille, kunde han nøjes med fire Støvler eller fire Stole satte sammen paa Gulvet og med en Tømme af Uldgarn, men da han blev større, lavede han Tømme af Sejlgarn og kjørte med fire af sine Kammerater, spændte for et Par gamle Plovhjul, og det var mærkværdigt, saadan han kunde slaa Knald med Pisken.

„Det er dog mageløst, hvad den Dreng kan hitte paa!" sagde Faderen.

„Og han er klogere end baade Fader og Moder, han driver det til Noget en Gang!" sagde Moderen.

„Han skal være Herredsfoged eller Borgermester eller saadan noget med blanke Knapper og Guldbaand om Huen!" sagde Faderen. „Kunde jeg en Gang faa ham at se saaledes, saa vilde jeg med Glæde lukke mine Øjne og sige, at jeg havde levet".

„Ja, det kan nu være godt nok"; tilføjede Moderen, „men han maa højere op, han skal kjøre med fire; for det stikker i ham, og før er jeg ikke tilfreds, før har han ikke naaet sin Bestemmelse her i Verden!"

Saa blev han konfirmeret.

„Hvad skal vi nu sætte ham til?" spurgte Degnen.

„Han skal lære at faa Guldbaand og blanke Knapper!" svarede Faderen.

„Og kjøre med fire!" tilføjede Moderen.

„Ja, det er en meget vanskelig Ting; det er svært!" sagde Degnen.

„Men han har Hoved!" svarede Faderen.

„Og han er en kjøn Dreng og har gode Klæder!" tilføjede Moderen.

„Ja, saa skal han studere", sagde Degnen, og derved blev det.

Men da der var gaaet nogle Aar, kom han hjem; han var falden igjennem.

„Det duer ikke at studere!" sagde han. „Man kan studere sig ihjel, og endda ikke naa til at blive noget. Jeg vil hurtigere frem!"

„Kjøre med fire! Ja Du har ret, min Søn!" sagde Moderen trøstende.

„Vi have taget fejl; men man maa finde sig i at give Lærepenge", sagde Faderen. „Man skal prøve sig frem, saa kommer det nok. Det er Sølv og Guld, der regjerer Verden; har man nok af det, saa har man nok af Alt, og det har Guldsmeden. Han skal være Guldsmed. Saa kan han lave Guldbaand og Sølvbaand, Guldkors og Sølvkors til at bære for paa, og Guldnøgle til at bære bag paa ligesom Greven, og saa behøver han ikke at vente, til Kongen giver ham den Slags Stads, og det giver Anseelse; han skal være Guldsmed!"

Saa kom han i Lære; men da nogle Aar var gaaet kom han atter hjem.

„Jeg vil ikke være indespærret, jeg vil ikke være Træl!" sagde han. „Jeg vil have Lov til at røre mig, jeg vil være Frimand. Jeg vil opad og fremad; thi jeg er skabt til noget bedre og højere!"

„Det er sikkert nok, min Dreng!" sagde Moderen.

„Ja bare vi vidste, hvad det er; jeg ved det ikke; men det kommer vel nok!" sagde Faderen.

„Jeg ved det!" sagde Moderen. „Jeg har vidst det længe; men jeg har baaret det hos mig selv; nu maa det frem. Han er skabt til Greve. Saa kan han kjøre med fire, saa kan han pynte sig med Sølvkors, Guldkors og Guldnøgle, og det er finere og større at kjøbe og bære disse Ting end at lave dem. Han skal hen paa Herregaarden hos Greven og læres op til Greve!"

„Du har sandelig Ret, Mo'er, Du var dog den klogeste!" sagde Faderen. „Vi faa ham vel nok anbragt paa Grevens Slot, og er han der, saa maa han selv arbejde sig fremad. Der er mange Folk, og store Herrer blive de Alle; men han naar kun frem til at blive Greve; for de have ikke alle Begavelsen, men den har vor Ole!"

Saa blev han sendt til Grevens Slot. Det laa nogle Mile borte, og Ole fik ikke Tid til at komme hjem paa Besøg, men ved Lejlighed sendte han Hilsen: „Det gik ham godt og han kom fremad og opad".

„Gudskelov for det; nu er han paa rette Vej!" sagde hans Forældre.

Hele Egnen var i Oprør; thi Kongen var kommen, Kongen var hos Greven paa Slottet. Da han vilde rejse, strømmede Folk fra alle Kanter hen til Landevejen for at se Kongen og hans Stads, og Oles Forældre vare med.

„Du skal faa at se, vi oplever noget mærkværdigt i Dag!" sagde Moderen. „Det bæres mig for, at vi faa vor Søn at se i al hans Pragt og Ophøjelse, maaske kjørende med fire".

„Og med Guldbaand. Det er meget muligt!" svarede Faderen.

„Det er maaske alene for hans Skyld, at Kongen er kommen herover!" blev hun ved. „Kan være, Greven har meldt ham, at han havde saadan et ualmindeligt Menneske i Lære hos sig, et Menneske, der var skabt til noget højere end Greve, til Prins, til Hertug eller, ja hvem ved, maaske til Konge. Om vi nu fik ham at se, kjørende med otte Heste for, siddende hos Kongen og med Guldkronen paa Hovedet! Jeg tror næppe jeg kunde bære det. Dygtig er han, dygtigere end Alle! O, om han nu skulde oplæres til Konge!"

„Fire og et Guldbaand, saa er jeg tilfreds!" sagde Faderen.

Vogntoget kom. Folk raabte Hurra, der var stor Stads. Det var Kongen og hans Følge. Kongen nikkede venligt til alle Sider; men han sad alene, og han var slet ikke saa stadselig, han havde hverken Krone eller Guldbaand; han saa ud, aldeles som et andet Menneske. Saa kom Grevens Vogn, og det var den skjønneste af dem Alle: Fire skinnende sorte Heste med Seletøj, der skinnede af Sølv, og det prægtigste af Alt var Kusken, der tronede højt paa Bukken i dejlige blaa og røde Klæder med Sølv- og Guldsnorer, og et bredt Guldbaand om Huen, og det glimrede i Solen som en Krone. Ja han var rigtignok den prægtigste af dem Alle.

„Herregud, nu har jeg aldrig i mine Livsens Dage set noget saa dejligt", sagde Oles Moder. „Han er vist den fornemste af dem Alle. Se, hvor fornøjet han ser sig omkring! Se hvor stolt han slaar Skrald med Pisken! Og se Fader, hvor han nikker til os to Stakler! Herre Du min Gud! Det er den største Glæde jeg har oplevet! Det er min egen Søn, min Ole!"

„Ja det er Ole!" sagde Faderen og hans Ansigt straalede omkap med Oles Guldbaand. „Saa naaede han dog at komme op at kjøre med fire og faa Guldbaand og Guldknapper og al den anden Stads og komme i Kongens Følge. Ja Gud ske Lov! Nu er han paa sin rette Plads, og det er en stor Lykke!"

Fra Australien.

Ude i det store Ocean og det indiske Hav ligger den mindste og sidst opdagede af de fem Verdensdele, Australien. Den bestaar af et stort Fastland, der kaldes Nyholland efter de første Opdagere (Hollænderne) eller Australlandet paa Grund af sin østlige Beliggenhed (Ordet: „austral" betyder østlig) samt af en overordentlig stor Mængde Øer, hvis Antal beløber sig til mange Tusinder og som ere spredte over et meget stort Rum. Størrelsen af disse Øer er meget forskjellig; nogle ere store (den største, Ny-Guinea er omtrent 11,000 Kvadratmile), men de fleste ere saa smaa, at Tusinder af dem tilsammen kun indtage et Fladerum af nogle faa Kvadratmile. Opdagelsen af denne Verdensdel skyldes Hollænderne, men det var

dog først den berømte engelske Sømand James Cook, som gjorde den nøjere bekjendt ved sine Rejser og Undersøgelser. Han gjorde tre Rejser til Avstralien (fra 1768—79) og paa den sidste Rejse blev han myrdet af de Indfødte paa Sandwichsøerne 1779. Den største Del af Avstralien er i Evropæernes Besiddelse, især i Englændernes, der eje hele Avstrallandet samt en Del større og mindre Øer. Foruden Englænderne have ogsaa Franskmændene, Hollænderne, Spanierne og de nordamerikanske Fristater Kolonier i Avstralien.

Antallet af de oprindelige Indvaanere i denne Verdensdel er overordentlig ringe. Aarsagerne hertil ere dels de mange øde Strækninger, der især findes i Avstrallandet, og dels Befolkningens raa og vilde Levemaade, Mangel paa Agerdyrkning og andre regelmæssige Næringsveje samt Krige og gjensidige Ødelæggelsestog. Der findes nu omtrent en Million af de oprindelige Beboere, og deres Antal formindskes Aar for Aar. Det gaar med dem som med Indianerne i Amerika, de kunne ikke taale at leve Side om Side med den hvide Mand, og derfor gaa de ustandselig deres Undergang i Møde. Indbyggerne kunne henføres tre Klasser: Alforaer eller Haraforaer, der bebo en Del af Avstrallandet samt Ny-Guinea, van Diemensland og flere andre Øer, Papuer eller Australnegre paa en Del af Ny-Guinea samt Ny-Britannien, Ny-Hebriderne og Ny-Kaledonien og Malajerne, der leve paa de nordlige Øer, Ny-Seland og Sydhavsøerne. De to første Stammer staa paa et meget lavt Kulturtrin, leve i en næsten dyrisk Raahed og ere i Reglen ikke modtagelige for nogen Dannelse. Malajerne, der i Modsætning til disse Stammer ere smukke, velskabte og stærke Mennesker, staa ogsaa over dem i aandelig Henseende og ere i høj Grad modtagelige for Dannelse; paa mange Steder have de med stor Lethed tilegnet sig i det Mindste det Udvortes af den evropæiske Kultur. Foruden de oprindelige Beboere findes der ogsaa en Mængde indvandrede Evropæere i Avstralien. Indvandringen var især stærk i Aaret 1851, da man opdagede udstrakte Guldlejer i Kolonien Viktoria paa Avstrallandet. Guldfeberen greb en Mængde Mennesker og førte dem over til Avstrallandet, hvor en stor Del af dem har bosat sig. De Indvandrede ernære sig især ved Agerdyrkning og Kvægavl, hvortil Avstrallandets udstrakte Sletter og Græsgange særlig egne sig, Faareavlen er især af stor Vigtighed. Det milde Klima, der hersker her, bidrager meget til at gjøre denne Verdensdel til et sundt og behageligt Opholdssted. Forskjellen mellem de forskjellige Aarstider er kun meget ringe.

Plante- og Dyreverdenen i Avstralien er just ikke rig paa forskjellige Arter, men derimod meget ejendommelig. De Træer, der danne Avstraliens Skove, udmærke sig ved deres tørre og stive Løv, Grenene skyde for det meste lige i Vejret og dele sig ikke meget, da Bladene tillige ofte ere stillede paa Kant, bevirkes herved at der ikke findes den stærke og behagelige Skygge som i de evropæiske Skove. Træerne staa ofte langt fra hinanden, og Skovbunden er derfor bedækket med en frodig Græsvæxt. Paa Stepperne i det Indre af Avstrallandet optræde Træerne ofte som et lavt Buskads, der kaldes Scrub, og som næsten er uigjennemtrængelige paa Grund af de mange Torne.

De mest fremtrædende og fremherskende Dyr af Avstraliens ejendommelige Dyreverden ere Pungdyrene, der have faaet Navn efter en Pung, der findes under Hunnens Bug, og som tjener til Gjemmested for Ungerne. Pungen understøttes af to langstrakte, flade Knokler, Pungbenene, der ogsaa findes hos Hannerne. Ungerne fødes meget ufuldbaarne og ubehjælpsomme, idet de baade ere nøgne, blinde og døve, naar de komme til Verden og næsten kun have en Antydning af Lemmer. De kunne derfor slet ikke hjælpe sig selv, men Moderen tager dem strax efter Fødselen med Munden og stikker den ene efter den anden ind i sin Pung, hvor de strax suge sig fast til Pattevorterne. De blive i Pungen indtil deres Sanseredskaber og Lemmer ere fuldt udviklede, hvilket hos flere Pungdyr varer 6—8 Maaneder. I det Ydre ere Pungdyrene meget forskjellige og frembyde kun faa karakteristiske Former, men for Resten ere de ligesom en Gjentagelse af de øvrige Pattedyr. Der findes saaledes baade Pungaber, Pungbjørne, Punggrævlinger, Pungulve, Pungmaare, Pungmus, Pungrotter osv. Med Undtagelse af nogle faa Arter i Sydamerika findes Pungdyrene ikke udenfor Avstralien. Det største af alle Pungdyrene er Kænguruen, der har en meget mærkelig Legemsbygning. Hele dens Bagkrop er af en overordentlig kraftig Bygning, og navnlig ere Baglemmerne ualmindelig stærkt udviklede, hvorimod Forkroppen, Forlemmerne og Hovedet ere særdeles svagt byggede. De forholdsvis korte Forlemmer benyttes næsten slet ikke under Bevægelsen, men bruges til at føre Føden, der bestaar af Plantedele, til Munden med, hvorimod de stærkt forlængede Baglemmer i Forening med den lange og kraftige Hale sætte de større Kænguruer i Stand til at gjøre umaadelig lange Spring. Under Springet lægges Forlemmerne tæt ind til Brystet; Halen, der benyttes som en Styrestang, strækkes lige bagud, og Kænguruen farer nu som en Pil gjennem Luften og gjør Spring paa 10—30 Fods Længde, idet den hæver sig 6—9 Fod fra Jorden. Det ene Spring følger umiddelbart efter det andet, og den flygtende Kænguru kan holde ud at springe saaledes flere Timer i Træk uden at hvile. Den sætter med Lethed over mindre Forhindringer som Buske osv.; der skal derfor en udmærket Hund til at indhente en flygtende Kænguru. Gangen, som man bedst kan iagttage, naar Kænguruerne græsse, er derimod en klodset og ubehjælpsom Humpen. Dyret stemmer Forpoterne mod Jorden og

En Kængurujagt.

skubber Baglemmerne ind imellem Forlemmerne, men for at kunne hæve de lange Baglemmer fra Jorden under denne Bevægelse, maa det støtte sig paa Halen. I denne ubekvemme Stilling forbliver Kænguruen heller ikke længere end højst nødvendigt. Selv naar den afbider sin Føde, sidder den paa Bagbenene og Halen, medens den lader Forlemmerne hænge slapt ned. Saasnart den har afbidt en eller anden Plante, hæver den igjen Forkroppen og indtager sin sædvanlige Stilling, hvilende paa Bagbenene og Halen som paa en Trefod. Den største Art Kænguru er omtrent 8 Fod lang, hvoraf Halen er 2¾ Fod; dens Vægt udgjør 150—220 Pund. Hunnen er omtrent en Trediedel mindre end Hannen, og Ungen er kun lidt over en Tomme lang, naar den kommer til Verden. Den tætte, glatte og bløde Pels har en graabrun Farve. — De af Læserne, der have Lyst til at stifte nærmere Bekjendtskab med dette mærkelige Dyr, ville vi henvise til den zoologiske Have ved Kjøbenhavn, hvor der findes flere smukke Kænguruer, som trives godt og befinde sig særdeles vel der.

Ligesom Avstraliens oprindelige Folkestammer mere og mere ere blevne trængte tilbage og udryddede af den fremrykkende hvide Mand, saaledes synes det ogsaa at gaa med mange af Dyrearterne. Fordum behøvede man ikke at gaa ret langt fra Melbourne for at se en Flok Kænguruer forfærdet tage Flugten med lange Spring, og høre den velbekjendte Klapren af deres massive Haler, naar de sætte sig i Bevægelse; men nu skal man rejse temmelig langt op i det Indre, og særligt lægge an paa det, for at nyde et saadant Skue. Enkelte Folk paa Avstrallandet leve til Dels af deres Bøsse, skjøndt dette Land er et meget slet Jagtrevier, men hyppigst dræbes Kænguruerne med Hunde, mere for Fornøjelsens Skyld. Paa lignende Maade som Ræven i England, jages de, indtil de af Træthed ikke kunne løbe mere; den Hund, der først nærmer sig den døende Kænguru, er selv dødsens, thi disse Dyr slaa med Bagbenene med en ganske overordentlig Færdighed og Kraft, og da Kløerne ere saa skarpe som Knive, kan man undertiden se en Hund aldeles opslænget. Foranstaaende Billede viser Læserne en saadan Jagt med Hunde efter Kænguruer. Til Venstre paa Billedet ses tre Kænguruer sætte affted i lange Spring for de forfølgende Hunde; disse ere ligesom Jægerne tæt i Hælene paa Kænguruerne, saa Jagten maa antages snart at være sin Ende nær.

Kænguruens Kjød er ganske velsmagende, især Halen; ligesom man undertiden i Kjøbenhavn ser Restavrationerne avertere ægte Skildpadde, saaledes bliver man i Melbourne ofte fristet ved Plakater i Hotel-Vinduerne, med Bekjendtgjørelser om, at man nu kan faa „ægte Kænguruhale-Suppe", og det kan ikke nægtes, at den smager godt.

Fuglenes Betydning for Planterne.

Af A. P. E. Toepfer.

Naar de milde Foraarsluftninger fortrænge den barske Vinter og vække Naturen af dens Dvale for at kalde den til nyt Liv, lokker Solens varmende og oplivende Straaler lidt efter lidt den ene Plante frem efter den anden af Jordens Skjød, og der begynder nu en ubeskrivelig Travlhed og Virksomhed overalt i Naturen. Det er ligesom Planterne længes efter at sprænge Vinterens Lænke, der længe har tynget dem saa haardt, idet de svulmende af Foraarslyst og Foraarslængsel kappes om hvem der først kan udfolde sine Blade og Blomster. Den nøgne Skov, Marken og Engen pynte sig med Grønt og et broget Tæppe af Blomster, for ret paa en festlig Maade at kunne byde den dejlige Vaar velkommen. Alle, der have Sans for Naturen, glæde sig hvert Aar ved at se den iklædt sin smukke Foraarsdragt, men hvor venligt og behageligt end det Indtryk er, som den gjør paa os, vilde den dog forekomme os død og trist, hvis den ikke paa samme Tid blev oplivet af Fuglene. De fleste Fugle besidde som bekjendt en herlig Evne til at kunne oplive Skov og Mark, og de bringe Poesi i Naturen ved deres Sang eller Kvidren, deres smukke Fjerdragt og deres livlige Væsen. Dette gjælder navnlig de fleste af de saakaldte Trækfugle, og først deres Tilbagekomst hertil gjør Foraaret ret til Foraar for os. Deres Ankomst gaar derfor heller ikke ubemærket hen, men bliver iagttaget med stor Opmærksomhed og strax meldt i Aviserne som en Begivenhed, der vil glæde og interessere Alle. Endnu inden Vinteren ret har sagt Farvel, indfinder Stæren sig allerede hos os og lader sine livlige Toner høre, snart efter lyder Lærkens Triller højt oppe i Luften og Solsortens melodiske Fløjten fra Buskene. Det gaar nu rask, Slag i Slag med Trækfuglenes Ankomst, og overalt i Naturen høre vi et utalligt Kor af Fuglestemmer jublende istemme Naturens Gjenopstandelsessang, en Sang, der uvilkaarligt stemmer vort Hjerte til Fred og Glæde, om det end er nok saa trykket af Sorg, saa at vi maa give Digteren Ret, naar han siger:

„Du, som har Sorg i Sinde,
Gak ud i Mark og Lund."

Allerede denne oplivende Betydning, som de fleste Fugle have i Naturen, maa bringe os til at betragte dem som Venner og paalægge os den Pligt at frede om dem, at de ret kunne befinde sig vel hos os. De have imidlertid ogsaa en anden Betydning, der er af langt større Vigtighed for os. Denne Betydning er ikke vanskelig at paavise, da den let vil kunne opdages, naar vi gjøre deres Næring til Gjenstand for en Undersøgelse. Vi komme da til det Resultat, at de

fleste Fugle leve af dyrisk Føde og især af de Dyr, der angribe og ødelægge Planterne. Heraf fremgaar det klart, at Fuglenes store og vigtige Betydning i Naturen maa være at beskytte Planterne mod de skadelige Dyr eller at holde deres Angreb paa Planterne indenfor visse Grænser.

Paa samme Tid som Planterne om Foraaret begynde at spire og udvikle sig, paa samme Tid begynder ogsaa en utallig Mængde Fjender deres skadelige Angreb paa dem. Det vilde derfor se galt ud for Planterne, hvis ikke Trækfuglene just paa denne Tid atter vendte tilbage til os og i Forening med mange af vore Standfugle begyndte deres nyttige Virksomhed, der kan betragtes som en Udryddelseskrig mod de skadelige Dyr. Man kalder derfor Fuglene med Rette for „Naturens Politi", da deres vigtigste Hverv er at holde et vaagent Øje med alle de Dyr, der true Planterne med Fordærvelse og Undergang og derved kunne bringe Forstyrrelse i Naturens Samfundsliv. For at kunne udføre denne Opgave paa en fyldestgjørende Maade ere Fuglene af Naturen udrustede med alle de Egenskaber, der kunne komme dem til Nytte ved denne Virksomhed. De ere i Besiddelse af en stor Bevægelighed og Hurtighed, der sætter dem i Stand til at forfølge og indhente de skadelige Dyr, som de ved Hjælp af deres skarpe Syn kunne opdage i lang Afstand. De flyve omkring og opsøge disse Dyr overalt, baade i Luften, paa Jorden og paa Planterne, og de findes altid i størst Mængde der, hvor denne deres Næring er rigeligst tilstede og hvor der derfor er mest Brug for deres Virksomhed. Hertil kommer endnu, at mange af de nyttige Fugle formere sig meget stærkt og have saa kraftige Fordøjelsesredskaber, at de daglig kunne fortære et Antal skadelige Dyr, som i Vægt endogsaa overgaar det dobbelte af hvad de selv veje.

Da Planterne have deres fleste og værste Fjender blandt Insekterne, følger det af sig selv, at de insektædende Fugle maa være af størst Vigtighed for dem. Det er derfor meget naturligt og aldeles overensstemmende med Fuglenes Betydning for Planterne, at de fleste Fugle leve af Insekter. Der findes insektædende Fugle i de fleste Ordener, som de inddeles i, men det største Antal af dem hører dog til de saakaldte Sangfugle eller Spurvefugle. Det første Navn har sin Oprindelse fra de særegne Sangmuskler, som disse Fugle ere forsynede med, det andet skriver sig fra den mest udbredte og almindelige her, Spurven. Sangstemmen er stærkest udviklet hos de egentlige Sangere, hvortil f. E. Nattergalen, Løvsangeren, Rørsangeren og Rødhalsen høre, der alle leve af Insekter og Larver. Af samme Næring leve ogsaa vore indenlandske Arter af Svaler, der næsten hele Dagen igjennem ere lige saa ivrigt beskjæftigede med at gjøre Jagt paa Insekterne i Luften som Natravnen om Natten er optaget af at jage efter de Insekter, der komme frem, naar det begynder at blive mørkt, f. Ex. Tusmørkesværmere og Natsværmere. De smaa livlige Mejser flagre og hoppe omkring paa Træerne, som de befri fra en Mangde skadelige Insekter, Larver og Insektæg, især Sommerfugleæg, af hvilke en eneste Mejse daglig kan æde over 10,000. De ere derfor af stor Betydning for Trævæxten og gjøre megen Nytte i Haver og Skove. Da disse nyttige Smaafugle formere sig meget stærkt, idet de fleste Arter af dem yngle to Gange om Aaret og hver Gang lægger 7—12 Æg, bør man søge at drage saa mange som muligt af dem til Haverne og Skovene. Dette kan let ske ved paa passende Steder at ophænge Mejsekasser, som de ere meget villige til at fæste Bolig i. Vore to mindste Fuglearter, Fuglekongen og Gjærdesmutten, gjøre Nytte paa samme Maade. En Naturforsker har iagttaget, at et Par Fuglekonger i Gjennemsnit hver Time bringe deres Unger 36 Gange Næring, og da denne udelukkende bestaar af Insekter og disses Larver eller Æg, bliver en Mængde skadelige Dyr daglig ødelagt ved deres Virksomhed. Træløberen og Spætmejsen færdes ligesom Mejserne mest i Træerne, paa hvis Stamme og Grene de bevæge sig omkring og nøje undersøge for at opdage de Insekter og Insektæg, der findes skjulte mellem Revnerne i Barken, hvorfra de hente dem frem ved Hjælp af deres spidse Næb og lange Tunge. Den livlige og smukke Stær lever især af Oldenborrer og andre skadelige Insekters Larver samt af Snegle. Den er derfor en velset Gjæst overalt, hvorom de mange udhængte Stærkasser noksom vidne. Skovskaden, Kornkragen, Ellekragen, Hærfuglen og Vendehalsen gjøre ligeledes megen Nytte ved at udrydde en Mængde skadelige Dyr, baade Insekter og Agersnegle. Det samme er vel ogsaa Tilfældet med den store Tornskade, den almindelige Skade, Ravnen og den graa Krage, men da disse ogsaa ofte forfølge og dræbe mange nyttige Smaafugle, bør man vel ikke ubetinget frede om dem, men snarere søge at indskrænke Antallet af dem, naar de optræde meget talrigt i en eller anden Egn. En Del af Sangfuglene leve især af Plantefrø, og de blive derfor ofte efterstræbte, fordi man tror, at de gjøre Skade paa Kulturplanterne. Det kan vel heller ikke benægtes, at de undertiden angribe disse Planter, men den Skade, som de gjøre dem, er som oftest af ringe Betydenhed og opvejes desuden langt af den Nytte, som de gjøre paa anden Maade. De Plantefrø, som de ernære sig af, hente de nemlig især fra Ukrudsplanterne; de hindre herved disse i at udbrede sig for stærkt og heri bestaar navnlig deres Nytte i Naturens Husholdning. Dernæst maa det ogsaa erindres, at alle disse planteædende Fugle altid opføde deres Unger med Insekter eller Larver, hvorved et meget stort Antal af disse tilintetgjøres. Som et Exempel paa en af disse planteædende Fugle vil jeg nævne Graaspurven, baade fordi den er den alminde-

ligste og derfor ogsaa den bedst kjendte af alle vore Smaafugle og fordi der næppe er nogen Fugl, der i den Grad er bleven hadet og forfulgt paa Grund af den Skade, som den undertiden gjør paa vore Frugttræer og andre Kulturplanter. Jeg vil derfor lægge et godt Ord ind for den og bede Læserne om at skaane den, da den kun gjør ringe Skade paa de dyrkede Planter, men megen Nytte ved at fortære Ukrudtsfrø og udrydde Insektlarver. En engelsk Naturforsker har iagttaget, at et Par Spurve hver Time bringe deres Unger 40 Gange Næring, der altid bestaar af Insektlarver. Da Ungerne ere meget graadige, kan man godt antage, at Forældrene maa bringe dem Næring 12 Timer hver Dag, og antager man tillige, at de hver Gang kun bringe en Larve hjem til Reden, bliver der dog altsaa daglig 480 Larver og hver Uge 3,360 Larver ved et eneste Par Spurves Virksomhed. Da Spurven er vor almindeligste Fugl, er det let at indse, hvor megen Nytte den gjør paa denne Maade. Det gaar især ud over en Slags Larver, der kaldes Bladviklere, fordi de rulle eller vikle Bladene sammen paa Buske og Træer og skjule sig i det derved dannede Hylster, og disse Larver kunne gjøre megen Skade paa Frugttræerne, naar de forekomme i Mængde. En saa nyttig Fugl som Spurven bør derfor ikke forfølges, om den end undertiden æder nogle af vore Kirsebær og andre Frugter, som vi jo desuden have forskjellige Midler til at holde den borte fra.

Mange af de planteædende Fugle have ogsaa en anden Betydning for Planterne, idet de spille en vigtig Rolle med Hensyn til Udbredelsen af disse ved at føre deres Frø fra et Sted til et andet. Dette gjælder navnlig de Planter, der have Bærfrugt. Fuglene nedsluge nemlig Bærrene, hvis ufordøjelige Frø gaa gjennem Maven uden at miste Spireevnen og føres bort med Gjødningen. Mange af Læserne ville vistnok have bemærket, at man meget ofte finder vildtvoxende Planter, f. Ex. Rønnetræer og Hyld højt oppe paa gamle Ruiner, og i Kronen af gamle Piletræer er det ikke sjeldent at se Ribs- og Stikkelsbærbuske samt andre Planter. Paa Ruinerne af Marmorkirken i Kjøbenhavn, Koldinghus og det gamle Kalø Slot vil man saaledes kunne finde en Mængde vildtvoxende Planter, hvis Tilstedeværelse ikke alene skyldes Vinden, som har ført de lette Frø med sig derop, men ogsaa Fuglene. Paa denne Maade spredes mange Planters Frø ikke blot over korte Strækninger, men ved Trækfuglenes Vandringer føres de ofte mange Mile bort fra deres oprindelige Voxested.

(Sluttes.)

Svalen.

Hvo kjender ikke Svalen? Længes vi ikke hvert Foraar efter at Svalen skal komme? Vel vide vi, at „een Svale gjør ingen Sommer", men den første Svale er dog et Sendebud om at der vil komme flere og naar der kommer flere, saa kommer Sommeren ogsaa. Den første Svale er som en Forpost for en Armee, der rykker os frem til Undsætning mod Vinterens Kulde og skarpe Vinde. Vi ønske hvert Aar den første Svale velkommen, vi vide, at den og dens Kammerater ville fange mange Tusinde Myg og Fluer, der ellers vilde plage os. Vi glæde os ved at se den med sine stærke, lange og spidse Vinger kløve Luften i lange kraftige Sving, snart højt oppe under Skyen, snart langs hen med Jorden, med en Fart og en Sikkerhed, der vækker vor Forundring. Og hvor glad bliver ikke Hver og Een i Huset fra den gamle Bedstefader til den lille Purk, der knap kan staa paa Benene endnu, naar Svalerne begynde at kline deres Rede under vort Tag. Svalen er, som Storken, velkommen saavel i Bondens Hytte som under Slottets høje Tinder; thi Svalen vil som Storken „gjerne bo,

hvor der er Fred og huslig Ro".

Vi følge dens huslige Liv, naar den har klinet sin Rede; vi se Hunnen af og til stikke Hovedet ud og se sig om i Verden, mens hun ligger i Barselseng med sine Æg, og Fatter føjter om efter Myg og Fluer til at traktere Mutter med under Rugningen. Og hvilken Larm og Kviddren og Pippen bliver der ikke, naar Ungerne faar sprængt Æggets Hylster og de Gamle kommer flyvende og bringe dem Mad. Det gaar til ganske som blandt Mennesker, hvor ogsaa Børnene flokkes om Moder eller Fader, naar det er Tid til at spise. Det er lystigt og morsomt at høre paa. Men snart begynde de smaa Svaler at drive Forretninger paa egen Haand og ernære sig selv og se — ja saa er vor korte Sommer forbi, saa siger Svalen os Farvel for at drage Syd paa, hvor Solen skinner varmt og

hvor Myggen tumler sig i Solstraalerne, mens der her hos os er koldt og barskt og ikke den mindste Flue kan holde det ud, men døer af Kulde. De glade lyse Sommerdage ere forbi naar Svalerne flyve bort, Vinteren kommer med Mørke, med Sne og Kulde. Men den, for hvem Haabet er lyst og Villien stærk, ham hjælper Erindringen om den svundne Sommer og Forventningen om den næste Vaar over Vinterens mørke Tid. Lad os vente og se hvad Svalen bringer os næste Vaar.

K. N.

Husflid.

Seletøj for Køer.

Husmand og Væver Rasmus Andersen i Vejstrup pr. Svendborg har opfundet et meget let og hensigtsmæssigt Seletøj til Køer, der bruges som Trækdyr. Han har som Bisyssel ved Siden af Væveriet forfærdiget ikke faa saadanne Sæt Seletøjer, der leveres for en Snes Kroner til to Køer, og har herved bidraget til, at flere og flere Husmænd dyrke deres Jord med deres Køer, til ikke liden Fordel for dem selv.

Hvad Fritidsarbejde kan kaste af sig.

Paa en Gaard, som vi dog ikke have Tilladelse til at nævne, er det opgivet, at en Kudsk ved at lave alle Slags Kurve, Vugger, Skeer osv., i sin Fritid gjennemsnitlig i 5 Aar har tjent fra 50—70 Rd. om Aaret, medens en flink Staldkarl sammesteds ved at lave Træsko i sin Fritid tjente fra 70—100 Rd. om Aaret. En anden Karl tjente 15—20 Rd. ved at udskære Skeer.

Bognyt.

Billeder af Nordens Historie ved Frederik Barfod, er Navnet paa en ny Bog, som udkom til Julen paa Gads Forlag, og som vi paa det bedste kunne anbefale til vore Læseres Opmærksomhed. Forfatterens højt ansete Navn, som folkelig historisk Fortæller, er Borgen for, at denne Samling Fortællinger, som han særligt har tilegnet Ungdommen, ere fortalte paa en saadan Maade, at det er en sand Fornøjelse at læse dem, og vi tro, at vore Læsere ikke ville fortryde at gjøre sig bekjendt med Samlingen, der indeholder ni livligt og udførligt fortalte Fortællinger, nemlig 1) Den hellige Ansgar; 2) Haakon Adelstensfostre; 3) Nial og Gunnar; 4) Torgny Lagmand; 5) Slaget ved Stiklestad; 6) Slaget paa Lyrskovhede; 7) Slaget paa Stanfordbro; 8) Knud den Hellige og 9) Erik den Hellige. Bogen udgjør 300 Sider i stort Format og koster 3 Kroner.

Smaating.

Hvor hurtigt man kjører paa Jernbanerne. Et Menneske, der med sædvanlige Skridt bevæger sig fremad, tilbagelægger i hver Sekund 4 Fod. En Hest kommer allerede en hel Del hurtigere fremad; den tilbagelægger 12 Fod i Sekunden. Et Rensdyr, som trækker en Slæde henover en glat Isflade, bringer det til 26 Fod i Sekunden, en Væddeløbshest til 43 Fod, og Stormen (i vor Del af Verden) til 48 Fod. Lyden bevæger sig med en Hurtighed af 1038 Fod, og en 24pundig Kanons Kugle farer afsted med en Hastighed af 1800 Fod i Sekunden. Et Lokomotiv, som tilbagelægger 4 til 5 Mile i en Time, vil hver Sekond befordre sin Byrde 33 Fod fremad, et Iltog endog 40—45 Fod. Paa det evropæiske Fastland er Lokomotivernes Hurtighed omtrent ens overalt; i England kjøres der hurtigere. Et Persontog løber der indtil 7 Mile, et Iltog indtil 10 Mile i Timen. Et Lokomotiv kommer altsaa 8—10 Gange hurtigere afsted, end en Mand kan gaa, 3—4 Gange saa hurtigt, som en god Hest kan løbe, omtrent 2 Gange hurtigere end et Rensdyr og kun ½ Gang langsommere end Stormen. Men Menneske, Hest og Rensdyr blive snart udmattede, medens Lokomotivet, efter at have tilbagelagt en lang Strækning, kan blive ved uden Ophold, forudsat det har tilstrækkeligt Forraad af Vand og Kul. Væddeløbsheste formaa ganske vist at holde Skridt med et Jernbanetog, men ikke længere end højst i 10 Minutter, og man maa vel huske paa, at medens Væddeløbshesten kun bærer en forholdsvis ringe Byrde, befordrer Lokomotivet uden at trættes Hundreder af Centner fra Sted til Sted.

Gaade.

For- og Endebogstaverne læste nedad giver Navne paa 2 af Evropas Kongeriger.

Et Havstræde ved Tyrkiet.
En Stad ved Volga.
En Stad ved Storebelt.
En Flække paa en dansk Ø.
En Stad ved Elben.
En af Evropas største Floder.
En Stad ved Vennern.

Brevvexling.

Kaninopdræt. Flere Abonnenter som have forespurgt om hvor der kan faas franske Harekaniner, henvises til Dansk Landbotidende, 9die Bind (faas i Boghandelen for 1 Kr. 50 Ø.) Side 569, hvor der anføres, at Hr. Grønthandler Chr. Sørensen i Horsens forsender 2 Maaneder gamle Harekaniner overalt i Landet. Prisen var sidste Efteraar 3 Rd. 1 Mk. Parret. — DHr. Kaninopdrættere gjøres med det samme opmærksomme paa, at Meddelelser om gjorte Erfaringer, saavelsom om Salgstilbud af Tillæg, til opgivne Priser, gjerne skal forundes Plads i Husvennen saavidt Pladsen tillader det.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 31. | Søndagen d. 2. Maj. | Kjøbenhavn. 1875.

Lidt Livsfilosofi.

Det var en dejlig Sommermorgen, Solen straalede klart fra den rene, blaa Himmel, Lærkerne kvidrede højt oppe i Luften, Duggen laa som Perler paa Græs og Blomster, og nede i Engen spankede Storken gravitetisk omkring paa sine lange Ben. Der gik to Daglejere henad Vejen, unge kraftige Mænd med barkede Hænder og stærke Arme, med Madtejnen paa Ryggen og Leen paa Skulderne. Det var Husmand Mads Pedersen og Indsidder Jens Provst.

„Det er dejligt Vejr i Dag," sagde Jens, idet han saa sig omkring med et fornøjet Blik, „det vil give Humør til Arbejdet."

„Det vil give Varme og Tørst," svarede Mads med et Suk, „det er dog ogsaa et træls Liv saadan Dag ud og Dag ind at slide og slæbe uden at komme nogen Vej. Jeg ved virkelig ikke, Jens, hvordan Du altid kan være glad. Jeg for min Part er led og kjed af det Hele; thi alt Slid og Slæb bringer os ikke videre, vi ere lige fattige alligevel."

„Ja, jeg er jo ogsaa en hel Del rigere end Du, Mads," sagde Jens Provst smilende.

„Er Du det," udbrød Mads halv stødt, „jeg havde ellers troet, at det var omvendt, for jeg har da et Hus og en Jordlod til en Ko."

„Ja, det er sandt nok, men saa Indbo og Klæder."

„Jeg kan knapt vide, hvad der gaar af Dig, Jens, saa stor Du er paa det! Dit Indbo er da ringere end mit, og hvad Klæder angaar, da tror jeg, at baade mine og min Kones ere saa gode som nogen Husmandsfamilie her i Byen; desuden maa Du huske paa, at jeg har en Gris."

„Du er dog et løjerligt Menneske," sagde Jens med en stille Latter, „før klagede Du over, at Du ingen Vej kunde komme, og nu paastaar Du, at ingen af Dine Ligemænd har det bedre end Du! Kan Du nu se, at Du ingen Ret har til at klage."

„Ja, men de fleste Mennesker har det dog bedre end vi, som hver Dag efter Skriftens Ord maa æde vort Brød i vort Ansigts Sved, og som maa være bange for den Tid, da Alderdoms Svaghed forbyder os at arbejde. Ere ikke alle Mennesker lige berettigede til at nyde det Gode her i Verden?"

„Det ved jeg ikke, Mads, jeg har aldrig forelagt vor Herre det Spørgsmaal endnu, og jeg tror heller ikke, at han vilde synes rigtig godt om det."

„Nej, Justitsraaden vilde nok snart grine Dig Huden fuld."

„Jeg mente ikke vor Arbejdsherre, men ham, som er over alle Herrer," sagde Jens. „Du kan da nok forstaa, at det er ham, som har beskaaret Enhver det Gods, han nyder i Verden, og tror Du ikke ogsaa, at han er lidt klogere end vi og bedst ved, hvad der tjener os til vort Gavn?"

„Ja, paa den Maade!"

„Ja, paa den Maade skal vi se Sagen. Hvis det havde været bedst for Dig at være født som Greve, saa var Du nok blevet det, det kan Du stole paa; men det er rigtignok et stort Spørgsmaal, om Du havde følt Dig lykkeligere for det. Husker Du, hvilket ulykkeligt Menneske vor gamle Greve var, han saa hele sin Slægt synke i Graven. Mon Du gjerne vilde have været i hans Sted?"

„Nej, Gud bevare mig!"

„Ja, ser vi det; men Du vilde dog gjerne have mange Penge, saa Du kunde lægge Spaden og Leen til Side og lade Dig opvarte. Ikke sandt? Kjender Du Historien om det vandrende Apothek?"

„Nej, jeg er ikke saa boglærd som Du."

„Naa, saa skal jeg fortælle Dig den da. Det vandrende Apothek var en uhyre rig Mand, der blev kaldt saaledes, fordi han tyldede Spandefulde af Medicin i sig. Han var nemlig aldrig rask og blev tilsidst saa tyk og fed, at han ikke kunde se sine egne Støvlenæser. Han sad hele Dagen igjennem i sin Lænestol, pustede og svedte og havde slet ingen Appetit til at spise noget af alle de gode Sager, der hver Dag fandtes paa hans Bord. Al hans Rigdom var ham til slet ingen Nytte. Endelig fik han da fat paa en klog Doktor, som kunde kurere ham, og ved Du, hvad Medicin han saa maatte bruge? Han maatte arbejde, Mads, arbejde til der ikke var en tør Trevl paa ham, og saa fik han endda kun Lov til at spise lidt af det allersimpleste Slags Mad. Det kurerede ham."

„Det var da morsomt."

„Ja, der kan Du se, Arbejdet er dog godt for noget. Tænk Dig, hvor den tykke Mand vilde have misundt os, hvis han havde set, hvor let vi i den brændende Solhede svinger vor Le, og med hvilken Appetit vi fortære vore drabelige Rugbrødsklundsinger. Ja, det er dog, som min gamle Provst sagde, at til Arbejdets Forbandelse er der knyttet Velsignelse, nemlig Sundhed og Tilfredshed."

„Det er meget sandt alt det; men Arbejdet skulde ogsaa betales ordentlig, saa at vi i vor Stand ogsaa kunde nyde Glæde og Fornøjelse, lige saa vel som rige Folk, for de er da ikke tykke Allesammen eller have mistet Appetiten."

„Ganske vist er Lønnen for vort Arbejde knap, men vist er det ogsaa, Mads, at Gud kan lægge sin Velsignelse i lidet, naar man bare ikke glemmer at bede ham derom. Husker Du, hvad Frelseren sagde om Fuglene, der ikke saa og ikke samle i Lade, og husker Du den forfærdelige Snestorm i Fjor, der rasede fem Dage i Træk? Da sagde Du til mig: „Nu faar da alle de stakkels Smaafugle deres Rest, for det er da ikke muligt for dem at komme ud og bjerge Føden"; men da Uvejret var forbi, kom baade Lærkerne, Graaspurvene og Stærene frem fra deres Smuthuller. Hvad mon de havde opholdt Livet med? Jeg ved det ikke; men jeg saa, at den kjære Gud ikke havde glemt dem. Derfor mener jeg, at det heller ikke skal have nogen Nød med os. Og hvad Glæde og Fornøjelse angaar, saa er det nok mest vor egen Skyld, hvis vi ikke have noget af det."

„Det tror jeg ikke," sagde Mads.

„Ikke det! Ja, ja, det skal vi nok komme overens om. Husker Du i vore Drengeaar, hvor glade vi vare, naar Juleaften nærmede sig? Navnlig husker jeg en Juleaften. Klokkerne kimede, Rimfrosten glimrede paa Træerne, og Tagene viste Tænder, som vi sagde. Nede paa Mosen var der spejlblank Is, og alle vi Drenge vare mødte dernede med Slæder og Skøjter. Aa, der var en Jubel og Latter, som var ganske mageløs. Om Aftenen vankede der Pebernødder og to Æbleskiver til Mands baade hos Dine og mine Forældre, og de gjorde os lige saa glade som de rige Børn, der stod om det prægtige Juletræ i Rigmandens Hus. Er det ikke sandt?"

„Jo, det er da vist nok."

„Husker Du saa sidste Jul, at vi tilfældigvis begge kom op paa Kirkebakken, som Drengene rutsede ned ad med deres Slæder, ligesom vi havde gjort, da vi vare Børn. Da fik vi pludselig Lyst til at prøve den Tur igjen, Du satte Dig op paa en Slæde og jeg paa en anden, og saa rutsede vi afsted til stor Fornøjelse for Drengene og for os selv."

„Ja, det kan jeg nok huske; men det var jo bare Barnagtigheder!"

„Meget rigtigt; men det er jo ogsaa Barnagtighederne jeg vil have fat i. En Gang her i Foraaret kom jeg hen hos Dig, og Du gik med mig ud paa Lodden, hvor Kornet stod saa smukt, at det var en Lyst. Dit Faar havde faaet to Lam, og Koen havde nylig kælvet. Da sagde Du pludselig til mig: „Hør, Jens, jeg er min Sandten saa fornøjet, at jeg kunde have Lyst til at bares med Dig ligesom i gamle Dage." — „Kom an," sagde jeg, og saa stod vi der og sloges som to rigtige Skoledrenge, indtil Du hug mig i Jorden. Kan Du saa huske, hvor vi brast i Latter, da Din Kone, som troede, at det var Alvor, kom hæseblæsende løbende og kastede sig imellem os."

„Aa, saadan Noget."

„Ja, saadan Noget. Tror Du, at det kunde more Dig i Dag, hvis vi lagde Værktøjet til Side og gav os til at bares lidt. Skal vi prøve derpaa?"

„Nej, lad os hellere lade være," sagde Mads smilende, „i Dag er jeg ikke rigtig oplagt."

„Oplagt — ja, der har vi Ordet, som jeg lurede paa. Ser Du, min Ven, ethvert Menneske kan have Fornøjelser, ja ethvert Menneske kan glæde sig ved Ubetydeligheder, ved Barnagtigheder, det kommer blot an paa at være „oplagt" dertil. Nu skal jeg sige Dig en Sætning, som jeg en Gang har læst, og som indeholder en mærkværdig Sandhed: „Vore Glæder stemples til Betydning af vort Sind." Det vil sige, at ligesom der af samme Stykke Papir kan stemples en Blanksværteetikette og en Hundrededalerseddel, saaledes kan vort eget Sind stemple en ringe Begivenhed til en ringe Ligegyldighed eller til en stor Glæde."

„Ja, det forstaar jeg nok; men hvor faar vi det glade Sind fra?"

„Det faar vi fra Gud," svarede Jens.

Emanuel Henningsen.

Møens Klint.

At Danmark er et smukt Land er saa ofte sagt og sandt er det. Men der er visse Naturskjønheder, som Danmark har stor Mangel paa og til disse hører Bjerge. Det ligger allerede i Navnet Danmark, thi i det oprindelige gamle nordiske Sprog betyder „dan" lav og „Mark" Skovland. Skovene ere siden den Tid Landet fik sit Navn tagne stærkt af, hvorimod Landets flade Form er bleven tilbage. Det er kun paa ganske enkelte Steder at Landet hæver sig til en nogenlunde anselig Højde og hvor megen Pris vi sætte paa Højder, kan man bedst se deraf, at man ofte valfarter langvejsfra for at nyde den vide Udsigt som disse f. Ex. Himmelbjerget, forskaffer os. Men er det en Sjældenhed her til Lands at se høje Banker eller Bjerge, saa er det endnu sjeldnere at træffe paa Klipper. Naar vi have nævnet Bulbjerg, Bornholm, Stevns og Møens Klint, saa have vi dem alle, og den, som ikke har set et af disse Steder, kan egentlig ikke sige, at han har set en rigtig stor Sten, thi alle vore andre Højder bestaa jo af Jord.

Af de fire Klippepartier, som vi ovenfor have nævnet indtager Møens Klint ubestridelig den første Plads ikke blot paa Grund af sin Størrelse, men, de andre ufortalt, i Særdeleshed paa Grund af sin maleriske Skjønhed og hele Ejendommelighed; vi ville derfor idag indbyde vore Læsere til med os at deltage i en lille Tour til Møens Klint. Vi ville ikke tale om selve Rejsen dertil; thi hvad enten vi bo paa Falster, Sjælland, Fyn eller Jylland kunne vi let blive enige om Rejsen. Vi sætte os blot ned i en bekvem Stol i vor Dagligstue, tager dette Numer af Husvennen i Haanden og lade vor Tanke springe over Land og Sø til Møen — vips, saa ere vi der.

Vi tænke os da, at vi en smuk Sommermorgen staar ved den nordligste Del af Møens Østkyst og se ud over Havet. Det er tidligt; Solen er endnu ikke staaet op; vi have rejst os fra vor varme Seng paa Liselund og ere gaaede ned til Stranden. Det er lidt koldt, thi en frisk Brise blæser ind til os fra Østersøen, hvis Bølger skummende vælte sig ind imod Stranden. Himlen begynder at gløde i Øst først ganske svagt, men hurtigt voxer det røde Skjær. Sangfuglene begynde at slaa deres Triller i Havens Træer; Havet, det

„sortladne Hav
de Danskes Vej til Roes og Magt"

farves rødt som Himlen, der spejler sig i hver Bølge og i hver Krusning; tilsidst blusser alt rødt og gult indtil Dagens Konge, Solen, hæver sit straalende Hoved over Vandspejlet og kalder Liv og Varme frem i hver en Vraa. En Solopgang her er nok værd at se; Solens Opgang er altid et opløftende Skue, men jeg tror ikke at den nogensteds gjør et mere overvældende Indtryk end ved det aabne Hav. Det røde Skjær forsvinder nu og igjennem et stærkt gult Lys gaar det over til Dagens fulde Klarhed. Vi maa nu give os paa Vejen, hvis det skal lykkes os inden Aften at gjennemvandre den lange Strækning fra Liselund til Store-Klints sydlige Ende. Vel er Vejen i det Hele vel kun en 9 til 10 Tusinde Alen, men den gaar saaledes op og ned og ud og ind, at det bliver meget længere, tilmed da vi skulle ned til Stranden og se Klinten baade ovenfra og nedenfra.

Som ovenfor omtalt begynde vi ved Liselund, som er et Lystanlæg eller med andre Ord en stor Lund eller Have med kunstige Ruiner, smaa Vandfald, et lille Kapel og flere andre slige Anlæg. Det er et udmærket dejligt Sted, hvor Kunsten og Naturen ere komne hinanden til Hjælp for at skabe et lille Paradis. Det er, som den øvrige Del af Kysten en Klint, og det regnes derfor ogsaa med til Lille-Klint; det er gjennemskaaret af en Kløft og frembyder mange smukke Udsigter. Lille-Klint maa man se først, thi uagtet Klinten her har en Højde af 100—200 Fod, staar den saa langt tilbage for Store-Klint i imponerende Mægtighed og vild Skjønhed, at det vilde være mindre interessant hvis man tog sidst til Lille-Klint. Vi ville derfor ikke opholde os for længe paa Lille-Klint vi længes for meget efter dens store Søster, som vi allerede fra Nonnebænken i Liselunds Have se paa Afstand. Endnu er her bart og vi vandre ad Stien langs Lille-Klint indtil vi nærme os Skoven; vi gaa over de saakaldte Slotsgavle, der rage indtil 300 Fod op over Havfladen, og nu viser der sig et vældigt skinnende Kridtfjeld, den første fremspringende Pynt paa Store-Klint. Dens Navn er Taleren og den har faaet det, fordi der her findes et mærkværdigt Ekko. Vi fortabe os i Beskuelsen af denne vældige 325 Fod høje Kridtblok; det er Klintens nordlige Forpost. Det er i højeste Grad interessant for den, der aldrig før har set Sligt, at følge med Øjet de uregelmæssige Linier, som Klippens vilde sønderrevne Form frembyder og den skjønne Afvexling i Farver, som fryder Øjet. Øverst oppe staa grønne frodige Træer med deres brune Stammer, det saftige Græs med Blomster i alle Farver; saa kommer Kridtstenen, snart blændende hvid som Sne, snart med en svag rødlig eller blaalig Tone. Hist og her findes sorte Lag af runde Flintestene og der dybt nede under os ruller det blaa Hav ind imod den gule Strandbred. Vi kunne gjennem en Kløft, som hedder Jydelejet, gjøre et lille Løb ned til Stranden og se Kæmpen nedenfra og det er et ikke mindre smukt Skue. Men vi maa videre; op igjen gjennem Jydelejet gaar det og naar vi ere komne op paa selve Taleren og staar i Skovkanten ved den stejle Klippeskrænt, kunne vi et Øjeblik nyde den storartede Udsigt. Til venstre se vi op ad Øresund til og er Vejret klart, kunne gode Øjne

se selve Kjøbenhavns Taarne herfra. Lige ud for os have vi Østersøen og til Højre Store-Klints andre fremspringende Pynter. Først komme vi nu til Hyldedalsklint, der er det højeste Sted paa hele Klinten, nemlig 410 Fod. Det vilde nok imidlertid blive altfor vidtløftigt om vi her skulde nævne alle de smukke og mærkelige Steder her findes, thi egentlig fortjener det altsammen at omtales og for hvert Skridt man gaar, opdager man nye Skjønheder. Men man maa ikke glemme at se sig for; det hænder nemlig ikke saa ganske sjeldent, at en Hugorm ligger og soler sig midt paa Stien og den holder ikke af at man træder paa den, lige saalidt som den gaar af Vejen for Folk. Hele Vejen er en Afvexlig af Pynter eller fremspringende Fjeldkanter og Kløfter eller, som de her kaldes „Fald", saasom Aalegaardsfaldet, Sandskredsfaldet, Sækkepibefaldet, Gukkenhulefaldet osv. Vi komme efterhaanden forbi alle disse Steder, vi maa hvert Øjeblik staa stille og beundre Klintens Skjønhed. Solen skinner varmt og dens Lys kastes tilbage af de hvide Klipper; det gjør tilsidst ondt i Øjnene. Til alt Held trækker der en sort Sky op og formørker Solen; det er ganske velgjørende, men pludselig mærke vi, at det er en Regnbyge, der kommer. Regnen styrter ned, vi

Møens Klint.

krybe i Læ under en Busk til det er forbi og Solen atter kommer frem; saa komme vi ogsaa frem og ad den nu sidtede Kridtsti vove vi os ud til Randen af Skrænten — men hvad er det: Vi kunne næsten Intet se for store Skyer af Damp, der vælte sig op ad Klippens Sider og en kort Tid indhyller Alt. Ah! det var Bygen; Regnen er falden paa Klinterne, der vare ophedede af Solen og nu fordamper Regnvandet, da Solen igjen er kommen frem og skinner med fornyet Kraft. Det var rart, den Byge kom, saa fik vi det Natursyn med.

Vi komme nu til et Sted, der for ikke længe siden var et af Klintens mest berømte Punkter, nemlig det Sted, hvor før Dronningestolen var — var, ja for den er der ikke mere: Juledag 1868 faldt dette store Fjeld ned i Havet; det var en Klump Kridt, der var 400 Alen lang, 50 Alen bred og 80 Alen tyk. Det faldt med Træer og Buske, der forresten endnu tildels stode oprejst efter Faldet. Længe laa de nedfaldne Masser som en Ø i Havet, men efterhaanden ere de skyllede bort og opløste; der kunde have været poleret meget Sølvtøj og skrevet med Brøvl med det

Kridt. Men det er nu ikke værd at vi komme i daarligt Humør ved disse sørgelige Tanker; thi vi komme nu til et Sted, som er Perlen paa hele Klinten, nemlig Maglevandsfaldet. Dette er den største Kløft paa Klinten og det Sted hvor man bedst kan gaa ned. Kløften selv er vildsom og fuld af Klippeblokke, men der har samlet sig Jord i den og den er stærkt bevoxet med Træer, Krat og en Mangfoldighed af Græsarter og andre Urter. En Bæk, der har sit Udspring i den øverste Del af Maglevandsfaldet styrter sig ned igjennem det; den bugter sig mellem Stene og Kridtblokke og hist og her danner den smaa Vandfald. Dens Vand er klart som Krystal og koldt, og det er denne Bæk, som man kan takke for den rige Plantevæxt, der findes i Maglevandsfaldet. En Sti løber ned gjennem Faldet og Ingen bør undlade at gaa ned ad den til Havet. Til begge Sider hæve sig mod Nord Maglevandsnakke og mod Syd Maglevandspynten. Det er ikke blandt Klintens højeste Steder, men det er saa overordentlig dejligt, da man her paa en Tid har de stolte vilde Klinter, den tavse Skov, det smilende Maglevandsfald med sine sladrende Bække og det vidtstrakte Hav med Rügen og Bornholm i det Fjerne. Naar vi ere komne ned til Stranden, finde vi en Mængde af runde sorte Flintestene, der ere hule og nogle af dem rasle som en Rangle, naar man ryster dem. Der findes tillige en stor Mængde Forsteninger af Sødyr og Snegle. Man skal imidlertid, hvis man ikke har meget god Tid, ikke begynde at søge efter disse Naturmærkværdigheder; thi er man først begyndt derpaa, er det vanskeligt at holde op igjen. — Siden vi nu ere her nede, ville vi gjøre en lille Vandring imod Syd og vi træffe da her Klinten udhulet forneden saa at Kridtmasserne hænge ud over os. Igjennem Kridtet her siver Kildevandet ud og drypper uafbrudt ned; derfor kaldes dette „Græderen". — Vi maa nu helst vende om og gaa op igjennem Maglevandsfaldet. Det er ikke mindre smukt end at gaa ned igjennem det, men det er anstrængende. Stien gaar i Zig Zag og derved bliver den mange Gange længere end om den gik i ret Linie. Tilsidst naa vi dog derop; undervejs have vi samlet os en lille Kost af de nydelige Blomster, som i saa stor Mængde voxe langs Maglevandet. Trætte ere vi, men vor Klintetur er nu snart sluttet. Forbi Sandfaldet komme vi til Sommerspiret, en høj spids fremspringende Kridtmasse, hvis øverste Del har Form som en Sukkertop. Vi kunne ikke komme ud til selve Sommerspiret, da det kun staar i Forbindelse med det Sted, hvor vi staar, ved en til begge Sider stejl og brat Kam, hvis Eg er saa skarp, at selv en Linedanser vilde bede sig fritaget for at gaa derud. For nogle Aar siden havde en Ørnefamilie indrettet sig et behageligt Hjem der. Ørnene holde af Ensomhed. Familien kunde ikke have truffet noget bedre Valg, thi paa Sommerspiret vilde den ikke blive overrendt af Fremmede. Forresten gaar der et Sagn om, at en Mand for en Del Aar siden har foretaget sig det halsbrækkende Arbejde at krybe derud. Naar vi se Sommerspiret, maa vi dog tvivle om at Sagnet taler sandt. Den Strækning af Klinten, som følger herefter længere imod Syd hedder Graaryg, fordi den er mindre hvid end det Øvrige; ogsaa Graaryg er smuk, men naar vi ere forbi den, ophører Skoven og vel fortsætter Klinten sig endnu et Stykke indtil den ender ved Fyrtaarnet, men hvad der er at se, kan ikke taale Sammenligning med det vi have set. Vi ville derfor opgive at gaa videre, og vende tilbage til Maglevandsfaldet, saa trætte, at vi snart ikke mere kunne flytte Benene. Aftenen falder paa og Himlen bliver noget overtrukken. Vi maa tænke paa Natteleje og henvende os paa en Gaard, der ligger lidt oppe i Landet. Gaardmanden har allerede Huset fuldt, men tilbyder os at vi kunne ligge i hans Lade, naar vi først ville aflevere vore Svovlstikker, Tobakspiber og Cigarer. Det gjøre vi og søge nu at indrette os i Halmen. Vi falde strax i Søvn, men have kun sovet et Par Timer, da Gaardmanden kommer og siger, at vi maa staa op, da et Tordenvejr nærmer sig. Uh ha! Men der er ikke Noget derved at gjøre, vi maa op og da vi komme ud af Laden, blændes vi strax af Lynene. Men sidde og kukkelure hos den gode Gaardmand i hans mørke Lade, det er der ingen Fornøjelse ved. I Hast Tøjet paa og afsted til Klinten! At se Klinten i Tordenvejr om Natten, det er prægtigt. Farlig er Vandringen; man maa have En med, som kjender Vejen. Det lykkes, vi naa derud. Men hvilket Syn. Blaa-violette Lyn oplyse i et Øjeblik de hvide spøgelseagtige Kridtfjelde og det mørke Hav og i samme Nu bliver Alt atter bælgmørkt. Synet gjentager sig atter og atter; det er helt eventyrligt, men det er et Syn af en saadan Storhed, at det aldrig vil udslettes af vor Erindring, om vi end blive nok saa gamle. Snart skyller Regnen ned, Lynene knittre og Tordenen ruller. Her se vi Gud i sin Storhed og os selv i vor Ringhed og Afmagt, vi føle hvorledes han i sin Vælde kan knuse os som Fnug. Men Uvejret trækker bort, Himlen bliver atter klar; Maanen oplyser nu med sine milde Straaler, den hvide Klint, og spejler sig i Havet der nu er bleven roligt igjen. Det er Naturens Fred, der vender tilbage; før maatte vi tænke paa Gud i hans Vælde, nu maa vi tænke paa ham i hans Mildhed. Derude i Horizonten lyner endnu det bortdragende Uvejr og med løftet Sind og Tak og Tro til Ham, der har skabt denne skjønne Verden, Ham, der svinger Lynet og der lader det mindste Straa voxe frem, tage vi Afsked med Møens Klint.

K. U.

Fuglenes Betydning for Planterne.

Af A. P. E. Toepfer.

(Sluttet.)

Da det vil blive for vidtløftigt her at nævne alle de Fugle, hvis Virksomhed er af Betydning for Planterne, vil jeg indskrænke mig til endnu kun at omtale nogle af de vigtigste af dem. Jeg vil da først nævne Gjøgen, hvis ejendommelige Ynglemaade jo rigtignok berøver mange nyttige insektædende Smaafugle Livet. Den kan som bekjendt ikke selv udruge sine Æg, da der forløber saa lang Tid mellem hvert Æg, som den lægger, at de først lagte vilde være fordærvede, inden den fik lagt det sidste, men den lægger dem enkeltvis i andre Fugles Reder. Disse Fugle udruge da dens Æg i Forening med deres egne, men det gaar herved ud over deres egen Yngel, som enten døer af Sult eller bliver kastet ud af Reden af den store Gjøgeunge, hvis Graadighed Plejeforældrene tilfredsstille paa deres egne Ungers Bekostning. Hvis man derfor alene tager Ynglemaaden i Betragtning, maa man henregne Gjøgen til de skadelige Fugle, men en Undersøgelse af dens Næring vil snart overbevise os om den store Nytte, som den gjør. Den lever nemlig næsten udelukkende af de skadelige Bombyx-Larver, som ingen anden Fugl tør binde an med paa Grund af de giftholdige Haar eller Børster, som disse ere beklædte med. Gjøgens kraftige Fordøjelsesredskaber ere derimod afpassede efter denne Næring, som den ingen Skade tager af, og som den næsten hele Dagen er beskjæftiget med at opsøge. Den bekjendte og dygtige Naturforsker Tschudi har iagttaget, at Gjøgen i det Mindste hver femte Minut æder en af disse Larver og paa en Dag mindst 170. Regner man, at Halvdelen af disse Larver ere Hunner, og at hver af disse vilde lægge 500 Æg, hvilket Antal ingenlunde er for stort, hindrer altsaa en eneste Gjøg paa en eneste Dag Udviklingen af 42,500 skadelige Insekter. Den gjør herved Planterne en uberegnelig Nytte, der fuldkommen opvejer den Skade, som den tilføjer Smaafuglenes Yngel ved sin ejendommelige Ynglemaade. — Spætterne, af hvilke vi have flere Arter her, anrette store Ødelæggelser blandt de Insekter og Larver, der opholde sig paa Træerne. Ved Hjælp af deres Klatrefødder og stive Støttehale bevæge de sig med stor Behændighed omkring paa Træernes Stamme og Grene, hvor de hist og her banke paa Barken eller slaa Hul paa den med deres stærke, kiledannede Næb. De Insekter, der leve under Barken blive opskræmmede ved denne Banken og komme frem af Smaahullerne eller Revnerne i den, men blive da strax et Offer for Spætten, der spidder dem paa sin Tunge, der er meget spids, hornagtig i Enden og besat med Modhager; da den tillige kan strækkes langt ud af Munden, er den et udmærket Redskab til at gribe Insekterne med. Spætterne gjør ogsaa Nytte paa anden Maade, idet de med deres Næb hugge Huller i gamle trøskede Træstammer for at skaffe sig en passende Bolig. Da de selv kun benytte en saadan Bolig en ganske kort Tid og derpaa forlade den og indrette sig en ny, tilvejebringes herved en Mængde bekvemme Steder, hvor de smaa insektædende Fugle kunne anbringe deres Rede. — Agerhønen, Vagtelen, Brokfuglen, Viben og Maagerne ere heller ikke uden Betydning for Planterne, da de fortære en stor Del Insekter, Larver og Agersnegle omkring paa Markerne. Selv mellem Rovfuglene findes der enkelte f. Ex. Musvaager, Hvepsevaagen, Rødfalken, Taarnfalken og Uglerne (med Undtagelse af den store Hornugle), der gjøre megen Nytte ved at fortære en stor Mængde af de for Planterne skadelige Dyr, især Insekter og Mus. Ved forskjellige Undersøgelser er det bleven godtgjort, at vor almindelige Musvaage daglig kan æde 40 Mus, men antage vi, at den kun æder 20 daglig, vil den dog i Løbet af et Aar kunne udrydde henved 7000 af disse skadelige Smaadyr foruden en stor Del Jordkrebs og Oldenborrelarver. Den engelske Naturforsker White iagttog i længere Tid et Par Slørugler og fandt, at de i Gjennemsnit hver femte Minut bragte en Mus hjem til Reden, altsaa 12 hver Time.

Denne kortfattede Skildring, i hvilken dog kun en Del af de vigtigste Fugle ere blevne omtalte, haaber jeg maa være i Stand til at give Læserne et klart Blik over Fuglenes store og vigtige Betydning for Planterne og derved ogsaa for os. Paa Grund af denne deres nyttige Virksomhed i Naturens Husholdning skulde man tro, at de ikke vare udsatte for Efterstræbelser fra vor Side, men desværre forholder det sig ikke saaledes, thi der er næppe nogen Dyreklasse, der i den Grad er bleven forfulgt og efterstræbt som just Fuglene. Det er derfor glædeligt, at der i den sidste Tid fra flere Sider er bleven arbejdet kraftigt paa at standse denne Forfølgelse, der er til stor Skade for os selv; thi for hver nyttig Fugl, der bliver dræbt, hindres Ødelæggelsen af Tusinder af de skadelige Dyr. Det er derfor Enhvers Pligt at gjøre sit til, at Forfølgelsen af de nyttige Fugle omsider kan aldeles ophøre.

Hvis vi ville drage den fulde Nytte af Fuglenes gavnlige Virksomhed for Planterne, er det imidlertid ikke tilstrækkeligt, at vi afholde os fra at efterstræbe dem, men vi maa tillige frede om dem og beskytte dem, for at de ret kunne befinde sig vel hos os. Dette kan ske paa mange Maader. Landmændene maa ikke være saa ivrige efter at rydde levende Hegn og enkeltstaaende Træer omkring paa deres Marker, da de herved gjøre sig mere Skade end Gavn. Hegnene ere nemlig gode Tilholdssteder for en Mængde nyttige Smaafugle, som derfra føre deres Udryddelseskrig mod de skadelige Dyr, og de enkeltstaaende Træer tjene Musvaagerne,

Taarnfalkene og Uglerne til Hvilesteder og Udkigsposter, hvorfra de ved Hjælp af deres skarpe Syn opdage Markmusene og slaa ned paa dem. Man bør især skaane de gamle hullede Træer, da mange nyttige Fugle have deres bedste Tilholdssteder i dem. Da der de fleste Steder er stor Mangel paa saadanne Træer, kan man erstatte dem ved at danne kunstige Redekasser af hule Grene, Vandrør eller Brædder. Størrelsen af Redekasserne maa være forskjellig, eftersom man f. Ex. vil have at Stære eller Mejser skulle benytte dem, og de maa fastgjøres paa passende Steder, f. Ex. paa Gavlen af Huse eller endnu hellere i Træer. Indgangen eller Flyvehullet paa dem, foran hvilket der maa anbringes en Pind, maa helst vende mod Øst. Ved disse Redekasser skaffe vi mange af vore nyttige Stamfugle eller Trækfugle bekvemme Ynglesteder, og den ringe Udgift, som er forbunden med Anskaffelsen af dem, vil rigelig blive erstattet ved Ødelæggelsen af de skadelige Dyr. Dernæst bør vi ogsaa beskytte de nyttige Fugle ved at efterstræbe deres Fjender, navnlig Rovfuglene med Undtagelse af dem, som jeg tidligere har nævnt.

En saadan Omsorg for de nyttige Fugle vil ikke blive upaaagtet fra deres Side, men medføre meget gavnlige Følger for os. De ville belønne os herfor ved deres livlige og muntre Sang og især ved deres gavnlige Virksomhed for vore Kulturplanter, der ikke kunne undvære Fuglenes Beskyttelse. Derfor retter jeg den indtrængende Opfordring til Alle:

„Skaan vore nyttige Fugle og fred om dem!“

Smaating.

Hvor mærkeligt! En Dame fra Hovedstaden besøgte en Gang sin Fætter, som ejede en Herregaard i Jylland, for at nyde Landlivet med alle dets Tillokkelser og for siden i fortrolig Kreds af Veninder at kunne fortælle om, „den Gang jeg var paa Landet“.

I de første Dage glæde hun sig især over Naturens Skjønhed, og en Gang, da hun var med Fætteren i Marken, saa hun i Frastand et Stykke Grønjord, hvorpaa den udkjørte Gjødning endnu stod i smaa Hobe. Strax udbrød hun i Lovtaler over, hvor smukt det dog saa ud med de brune Pletter i det Grønne. Fætteren smilede, og da Karlen i det samme kom kjørende med et Læs Gjødning, vaktes derved hendes Nysgjerrighed, saa hun vilde vide, hvad det egentlig var; men næppe havde Fætteren givet den vanskelige Forklaring, før hun forundret udbrød: „Men Gud! De Jyder forstaa da ogsaa at bruge alting!“

Hans Jørgens og Abelones mærkværdige Hændelser i Kjøbenhavn.

3.

I Skyggen af en mægtig Lind
De Gamle hvile fro i Sind,
Ej nogen er dem der til Hinder,
Mens Kurvens Indhold langsomt svinder
Med Godtøl gjennem deres Mund.
Vel sidder der bag Bordets Rund
En ældre, skjægget Officer;
Men han sig i det hele teer,
Som om han ikke var til Stede,
Af „Berlingske“ han har sin Glæde.
Da sagde Hans: „Det Øl var godt,
Nu ønsked sandelig jeg blot,
Det var betalt, for denne fine
Og hovne Kromands tvære Mine
Mig hover ikke allerbedst;
Han er jo klædt som til en Fest,
Ja, akkurat, som var han Præst.
Man næppe paa ham kalde tør...“
Det vared dog ej længe, før
At Fyren flot og brøsig mødte,
Og Hans en Kobberskilling stødte
Ærbødig tavs ad Bordet hen.
„Hvad nu? Hvad mener Du med den,
Min gamle Fyr; Du er nok øllet,
Her inde ta'er vi kun mod Søllet,
To halle Bay're er en Mark,
Forstaar Du det, min gamle Knark,“
Opvarteren saa mælte hoven,
Mens fornemt Blikket han fra oven
Lod glide paa dem begge ned.
Da blev vor Hans om Øret hed.
„En Mark for det!“ han helt betuttet
Udbrød, imedens han sig skutted.
„For saadan Slant*) en Mark Forlis!
Jeg aldrig hørte slig en Pris!“
Mens efter Marken han mon' famle,
Den anden sagde haanligt: „Gamle,
Det synes mig, det hele smager,
Som om Du var en lun Bedrager;
Pung ud lidt rask, hvis ikke vi
Skal kalde paa vort Politi.“
Da sprang Hans Jørgen op fra Bordet,
Med heftig Vrede tog han Ordet
Og raabte: „Hvad, en saadan Purk
Tør kalde mig en simpel Skurk;
Før han blev født, jeg Kongen tjente,
Og alle, som Hans Jørgen kjendte,
Da han ved femte Eskadron
Blev kaldt den stouteste Dragon,
Mig alle Tider respekterte
Og mig som ærlig æstimerte!
Og nu tør saadan Karl, som han,
Mig sige sligt! Tøv lidt, kom an!
Hvis ikke han er ræd og bæver
For et Par gamle, jydske Næver!“
Saa raabte Hans; den anden Gjæst,
Som hidtil Bladet havde læst,
Nu rejste sig og sagde: „Stille!“
Opvarteren han bød at „pille
Afsted“ — trods det han var saa fin —
Og hente flux en Flaske Vin.
„Hør Folkens“, sagde han og smiled,
Mens Tjeneren i Hast bortiled,
„Nu maa I hjælpe begge to
At tømme Flasken; thi, min Tro,
Jeg mærker, Hans, paa hvad I prater,
At vi er gamle Kammerater.“

*) Lille Taar.

Saa taled han saa venligt om
De gamle Dage; Flasken kom,
De klinked, drak, til den var tom.

Og da de skiltes, glad i Aanden
De Gamle trykked ham i Haanden.
Men, Tjeneren som Marken fik,

Nu takked pænt, og da de gik,
Han bøjer høfligt sig en' Alen.

„Se", sagde Hans, „det hjalp paa Ka'len,
At vi drak Vin med Generalen."

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 30: Danmark — England.

Dardanellerne
Astrakan
Nyborg
Marstal
Altona
Rhinen
Karlstad.

Brevvexling.

„Graabjørn". Bruger saa faa Digte og har saa mange indsendte liggende uden at vide naar der skal blive Plads for Optagelsen af de bedste.

Anders 13aaring. Tak. Enkelte benyttes mulig en Gang.

„Interup". Bestemt Nej! Udg. kan ikke, for at det kan glæde en Begynder at se sit Arbejde paa Tryk, indlade sig paa at optage noget mindre godt. Den Omstændighed at Husvennen holdes i over 6000 Huse og læses af mindst 50,000 Mennesker hver Uge, gjør Udgiveren det til en stræng og kjær Pligt kun at antage det fortrinligste af de mange Arbejder, der tilbydes.

V. L. C. Fs. og **C. W. H. i G.** Vaardigtene bestode ikke Prøven for det ubarmhjertige kritiske Øje.

„Blank Kaskæt.", Königinn o. m. A. Spar de 8 Ører en anden Gang. Gaadeløsere og Nøddeknækkere faar nøjes med deres gode Bevidsthed. Var det virkeligt morsomt eller nyttigt at faa hele Bagsiden af Bladet fyldt med Mærker og Navne som skulde være vittige, men oftest ere mere eller mindre taabelige?

C. Br. i Carlsm. Forbindl. Tak! Ses nok i Vib.

Marinus A. Anvisning til Bogbinderi og Forgyldning kommer i det først udkommende Dobbelthefte af Haandgjernings-bogen, som har været færdig til Trykning længe; men det er i Aar saa vanskeligt at faa noget trykt Arbejde færdigt, at jeg, skjøndt et af Hovedstadens største Trykkerier udfører det, meget maa bede Subskribenterne undskylde den noget langsomme Udgivelse. Heftet vil dog komme tidsnok til Dem med Hensyn til Udstillingen.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Fra Lindum.

Skildring fra Begyndelsen af dette Aarhundrede af Robert Schak.

Vammen Pastorat, der hører under Tjele Gods og bestaar af Byerne Vammen, Vigum og Lindum, ligger saa at sige, paa en Halvø, der gaar fra Vest til Øst i en god Mils Længde. Sydgrænsen dannes af Tjele-Langsø, som ved sit Afløb mod Øst staar i Forbindelse med Skals-Aa, der danner Halvøens Nordgrænse. Paa denne Side af Halvøen ligger Tjele Skov, en stor Bøgeskov, med en gjennemsnitlig Brede af en Fjerdingvej og en Længde af en Mil, og gaar, i omtrent en halv Mils Afstand parallel med Langsøen. Imellem Skoven og Søen ligge saa de nævnte Byer „i Rad“ med akkurat en halv Mils Afstand mellem hver; Vammen er den vestligste og Lindum den østligste.

Jeg vil nu først tage fat paa Skoven, for at vise, hvorledes de nævnte Byers Befolkning i denne Tid tog fat paa den; men jeg vil naturligvis ikke gjøre det paa samme Maade, ligesom nærværende Skildring, heller ikke paa nogen Maade skal tjene til Forklejnelse af Egnens nulevende Befolkning; thi jeg vilde nødig, at denne deraf skulde tage Anledning til Fornærmelse, saameget mere, som jeg selv baade paa Sværd- og Spindesiden nedstammer derfra. — Dette altsaa til Indledning.

Skoven var for disse Byers Befolkning — navnlig hvad Vigum og Lindum angaar — næsten at ligne ved en Guldgrube. Henimod Foraaret slap Bønderne nemlig deres Ungkvæg løs og drev det i Skoven, hvor det da selv sørgede for Føden hele Sommeren igjennem og langt ud paa Efteraaret, indtil det kom hjem „med Sneen paa Ryggen“. Det var derfor ikke saa underligt, at Folk da længtes saa stærkt efter at Kyndelmisse skulde komme, som det hedder fra samme Egn; „Haad vi endda ha't Kjølmis opaa Vagen, vi kund' aa faat den baar Fund te Jor'en!“ Men ikke alene Ungkvæget græssedes paa denne Maade, men ogsaa Hestene. Saasnart de vare fraspændte Ploven — Hjulploven, som bestandig var forspændt med fire Heste — dreves de i Skoven. Førend man saa den næste Dag kunde begynde Arbejdet, maatte Dreng og Karl tilsfods at oplede „Bæsterne“, hvilket som oftest tog det meste af Formiddagen.

Sommerbrugen af Skoven var Græsningen af Kreaturerne. Vinterbrugen kan jeg tildels skildre ved at fortælle følgende lille Begivenhed.

En smuk Efteraarsdag, tidlig om Morgenen, saaes baade fra Vigum og Lindum Mænd, Kvinder og Børn drivende store Flokke Svin med deres Yngel og tagende alle Retningen efter nogle Huse, som laa i Skovsiden norden for Lindum. Svinene gryntede, og Folkene passiarede og Latter, Tale og Svinegrynt lød imellem hinanden i skjønneste Samklang.

En fremmed Tilskuer kunde let formode, at der maatte være et stort Svinemarked i Nærheden; men dette var ikke Tilfældet, nej, der skulde „brændes Svin paa Skov“, hvilket næsten var at betragte som en Festdag; „ham selv“ (Kammerherren paa Tjele) kom nemlig ogsaa tilstede for at faa en Svinehjord „brændt“, og Bønderne vare altid glade ved, naar han kom til dem; thi foruden, at han gav dem Lov til at føde deres Svin i Skoven, hvor de levede hele Vinteren af

Olden, saa var han tillige „rund" med en Drikkeskilling, som gik til det lille Gilde, de altid fik, naar „Brændingen" var forbi, og kunde ogsaa godt tage sig en gemytlig Passiar med Bønderne, hvilket ogsaa skete ved denne Lejlighed.

Manden, som de samledes hos, stod for at brænde Svinene, hvilket skete ved med et gloende Jern at indbrænde et Mærke i Huden, hvorpaa enhver kunde kjende sine. Han var tillige den af Bønderne, som havde flest Svin paa Skov, hvorfor han ogsaa var vigtig og navnlig gjorde sig Umage med at være i Nærheden af „ham selv" for at føre Samtalen med ham; det var saa stort at kunne sige, naar han talte med andre: „saa'en sø'e Kammerherren te mæ" osv. Han var ogsaa den, der i Dag mest førte Samtalen, og da de vare færdige med at „brænde" Svinene, og disse vare jagede ind i Skoven, siger Kammerherren til ham: „Hør Jens, vi to ere nok dem, der have de fleste Svin paa Skov!"

„De æ vi!" sagde Jens og rettede sig.

„Synes Du ikke," vedblev Kammerherren, „at vi nu skulde have os et Gilde; thi det var da ikke saa farligt for os to, om vi ogsaa skulde give en Gris hver, vi have jo nok endda!"

Jens saa med en særdeles vigtig Mine omkring i Forsamlingen, som om han vilde sige: hørte I det? og efter at den røde Hue havde faaet et vældigt Skub tilbage og Skraaen var spyttet ud i Haanden og derpaa med Kraft kastet mod Jorden, rettede Jens sig endnu mere, og idet han traadte et Skridt nærmere til Kammerherren, sagde han med meget alvorlig Mine: „De va, Dælen faar fræ mæ, de san'nest Uer, der æ taald hier idav, de va som taald aa mi ejen Mund; aa saa møj æ vis, gi' Kammerherren en Gris, gi'r a — saa bandte han — en gammel So!"

„Det kan jeg forstaa Jens," sagde Kammerherren, „men hvad synes Du saa vi skulle have til dette Gilde; thi Hverdagssager skal det da ikke være!"

„Nej de ska væ Herr'sager!" svarede Jens „a sejer Risengryns Grød aa Flæskpannekagh!"

Kammerherren syntes ogsaa, at ringere kunde det ikke være; men efter nogen Snakken blev det naturligvis, som det plejede, at Kammerherren gav en Dalers Penge til Brændevin, hvorpaa han kjørte hjem, mens Bønderne sluttede Festen med en lille Svir.

Man vil af det foregaaende kunne se, at Forholdet mellem Godsejer og Fæstere der paa Godset ikke var saaledes, som Fæsteforholdene fra denne Tid ellers skildres; men jeg skal derhos bemærke, at der maaske næppe nogensteds i Landet har været mere humane Godsejere i denne Tid end netop paa Tjele Gods. Forfatteren til disse Linier kan huske f. Ex. et slaaende Træk om den Kjærlighed, Bønderne havde til deres Godsherre. Da nemlig den nuværende Kammerherres Fader døde, mindes jeg tydeligt, med hvilken Sorg dette Budskab modtoges paa Godset, men tillige med hvilken Glæde Bønderne modtoge Tilladelsen til at bære ham til det sidste Hvilested.

Jeg har nu omtalt den Nytte, Bønderne havde af Skoven baade Sommer og Vinter, hver af Tiderne for sig; og det vil maaske derfor undre Læserne, naar jeg endnu nævner en tredie Indtægtskilde, som gjældte hele Aaret, nemlig, Skovtyveri. Det var ikke sjeldent, at flere Vogne mødtes om Natten ved det samme Træ, som af de forskjellige Mænd var bestemt til at falde; der maatte jo saa akkorderes om, hvem af dem, der skulde have Træet, og traf det nu saa, at der ikke saa lige var et lignende Træ i Nærheden, saa kunde det endog hænde, at en saadan Akkord ikke fandt sin endelige Afslutning uden ved Slagsmaal. Man vil heraf se, at Tyverierne dreves efter en temmelig stor Maalestok. Det var derfor ikke underligt, at Bønderne med onde Øjne betragtede den unge kraftige Skovfoged, som endelig blev ansat, og som ved sin bestemte Optræden gav tilkjende, at det var hans Agt at standse Tyverierne, saavidt det stod i hans Magt; men han fik at fornemme, at det paa ingen Maade var en let Opgave at løse; thi vel trak de fleste sig ved hans Ansættelse tilbage fra „Forretningen", ligesom man nu heller ikke maa tro, at alle havde deltaget i den; men de, som vedbleve, vare deshaardere at faa Bugt med. Ja, Modstanden dreves endogsaa saavidt, at der gjordes Forsøg paa, om ikke at myrde, saa at lemlæste Skovfogden; men den virkelige Beskrivelse heraf vil fordre saa personlige Oplysninger, at Fortælleren foretrækker at tie dermed. Kun skal det bemærkes, at Skovfogden dog tilsidst gik af med Sejren, uden hvad saadant Smaatyveri angaar, som vist aldrig afskaffes.

Imidlertid maa Læserne nu paa ingen Maade af det foregaaende gjøre den Slutning, at nævnte Befolkning ellers havde saa ondt ved at skjelne mellem „Mit" og „Dit", som de havde med Hensyn til Skoven. Men jeg tror ogsaa, at det var i den Tid et meget almindeligt Begreb mellem Almuen over hele Landet, at Skovtyveri egentlig ikke regnedes som Tyveri. Tverimod tror jeg nok, at denne Egns Befolkning netop holdt strengt over Ejendomsretten, naturligvis Skovtyveri fraregnet, hvilket nedenstaaende lille Fortælling skal tjene til at oplyse.

En Efteraarsdag henimod Skumringen kom en „Sildmand" kjørende til Hvornum Vasehus, en Kro, som laa en god Fjerdingvej norden for Lindum paa den modsatte Side af Skoven; han havde været i Ribe efter et Læs Sild, og vilde nu bede nogle Timer i Kroen.

Inde i Kroen sade en 5—6 Personer og svirede; efter at Sildemanden var kommen ind, gave de sig i Snak med ham, og da han havde fortalt dem, at han var fra Læsten, hvortil han havde et Par Mil, og det var hans Agt at kjøre videre samme Aften, da han saa kunde være hjemme henad Morgenstunden, saa

begyndte strax den ene af Stamgjæsterne i Kroen, en Mand fra Lindum, at spørge ham, om han aldrig havde hørt Tale om Spøgeriet i Saxdal.

„Nej, det havde han da ikke."

„Jo, ser Du," vedblev den anden, „saasnart Du kommer Saxdal forbi og drejer om Enden af Skoven hen efter Vorningbro, saa har Du nok lagt Mærke til den store Bakke, som ligger et godt Bøsseskud paa Din højre Haand. Hør kun nu! For mange, mange Aar siden blev der en Mand henrettet, han blev lagt paa Stejle; men Dommeren havde nok dømt uretfærdigt, og derfor gaar der hver Nat Spøgeri paa det Sted. Jo!" føjede han til for at bekræfte det endnu mere, „a haa rele sjel baade høt' et aa set' et, de var en Aften a kam der forbi, aa liesom a gik aal bejst i mi ejen Tommerum, saa hører a mæ jet saaen en Skrasseleni Løvn', aa saa saa a lissaa tydbele et Hyvl, de kam trillen nier aa Bakken, aa aab i Skoven hørt a liesaa lovtele de saa: „Ak ve, ak ve, Do uretfærdige Dommere!" Do kan ejssen trov, a fek Bien aa gaa paa!"

Det var øjensynligt, at Sildmanden slet ikke var glad ved denne Fortælling; men desuagtet forsikkrede han, at han alligevel vilde kjøre Vejen; han havde kjørt den før om Natten og havde aldrig mærket til Spøgeri.

Han, der havde fortalt Spøgelsehistorien, og en Mand til sagde imidlertid Godnat og gik deres Vej.

Henad Sengetid kjørte Sildmanden videre den omtalte Vej. Men hvad sker. Pludselig, som han kom til Spøgelsebakken, synker Vognen i til den ene Side, og han væltede, saa Silbede trillede hen ad Jorden. „Hm, hm, ja det Spøgeri kan jeg forstaa," sagde Manden ærgerlig; men ikke nok hermed, da han staar og spænder Hestene fra Vognen for at ride til Lindum om Hjælp, hører han pludselig en Knasen i Løvet oppe paa Bakken, og til hans store Forbavselse ser han nu ogsaa virkelig noget komme rullende ned ad Bakken, ligesom han ogsaa hører Raabet deroppe fra, akkurat, ligesom Manden havde fortalt i Kroen. Det kan nok være, han fik travlt, og Hestene vare dyngvaade af Sved, da han kom op til Lindum, hvor Folk snart kom paa Benene og strax vare villige til at komme Manden til Hjælp.

Da de kom til Stedet, hvor Mærkværdigheden skete, fik man snart Øje paa Grunden til dette Spøgeri. I det ene Hjulspor var gravet saa stort et Hul, at Vognen absolut maatte vælte deri; Hjulet, der hørte til Spøgeriet, fandt man ogsaa, det viste sig senere at være taget af en Vogn oppe i Lindum, og ved at læsse Sildene paa Vognen igjen, viste det sig, at der manglede adskillige Øl. Læserne kunne nok slutte sig til, hvem Tyvene havde været, ligesom ogsaa hvem der havde udført Spøgeriet; men til Bevis paa, at denne Streg ikke vandt Bifald i Byen, tjener, at de Mænd, som vare med til at hjælpe Sildmanden, lagde sammen og gav ham saa mange Penge, at han fik sit Tab nogenlunde dækket; og da det senere opklaredes, hvem de to Gavtyve vare, bleve de almindeligt foragtede i hele Byen.

Hvornum Vasehus ligger ved den gamle Viborg—Hobro Landevej, der betaltes i hine Dage Bropenge for at komme over Skals-Aa, nu er denne Indtægtskilde forlængst forbi og til Egnens Hæder skal tjene, at en anden Uskik ogsaa nu saagodtsom er forbi, nemlig den slemme Nattesvir af Egnens Befolkning. Af de mange Begivenheder, som jeg har hørt fortælle om fra denne Kro, skal jeg kun til Slutning fremdrage følgende:

Til de faste Stamgjæster paa Kroen hørte to Mænd, jeg tror nok fra Lindum, den ene kaldtes almindelig Grisen, hvad hans rigtige Navn var, ved jeg ikke, og den anden vil jeg kalde Mads. De vare ellers gode Venner; men det skal være et stærkt Venskab, som ikke kan brydes, og endelig fik dette Venskab ogsaa den Skjæbne. Der hengik nu lang Tid, det vil sige en Uges Tid, inden de to svirede sammen; men endelig mødtes de en Aften igjen i Kroen, da der vare mange Folk samlede, og Mads var meget ivrig for at komme til at drikke Forlig med Grisen; dette stod da endelig heller ikke saa haardt, og „Halvpælen" gik nu saa flittig omkring, at det ikke varede ret længe, førend Grisen ikke „aarkede" mere, men faldt i Søvn paa Bænken. Nu fik Forsamlingen snart at kjende, hvorfor Mads havde været saa ivrig for at drikke Forlig; det var nemlig ikke for Venskabs Skyld; thi da Grisen nu sov, stod han frem og sang, til de Tilstedeværendes Morskab, en Vise, han selv havde digtet, og som skulde forestille en Gravsang til at synges over Grisen; Omkvædet i Slutningen af hvert Vers lød saaledes:

„Ø — ø — ø!
Ja no æ Grisen dø! —
Femten Svyn omkring hans Grav,
Di ska sjunge: av — av — av! —
Ø — ø — ø!
Ja no æ Grisen dø!"

Da Grisen hørte, hvordan han havde været til Spot, blev han meget „gram i Hu"; han maatte naturligvis have Hevn, og det fik han da omsider ogsaa. Mads havde et langt smalt Engskifte fra Skoven ud til Aaen, hvorpaa kunde avles godt et Par Læs Hø. En Tid efter, at Mads havde sjunget Grisens Gravsang, mødtes de igjen i Kroen, og der fik de da en Handel gjort om, at Grisen skulde give Mads 9 Mk. for det Hø, han kunde slaa med 3 Skaar langs ad bemeldte Eng; og det var efter Overenskomsten, at han maatte tage med sig hvilke to Karle, han vilde, og de maatte tage Skaarene saa brede, som de kunde. Næste Dag mødte Grisen med to Mand til for at slaa Hø, og, til Mads's store Forbavselse, havde de Leerne slaaede fast paa lange Lægter, saa Mads kunde nok indse, han var narret, da der til slige 3 Skaar, som kunde høstes

med saadanne Leer, vilde medgaa det meste af Engen. Han maatte nu give en Bøde for at faa Handelen gjort om igjen, og saa naturligvis tilmed betale et godt Drikkegilde i Kroen. — Saaledes fik Grisen Hevn.

Imidlertid gik det Aar for Aar tilbage med Mads, og det var ham ikke muligt at holde „Hjulet i Furen", som han udtrykte sig; thi han blev værre og værre til at sidde i Kroen; men jeg skal nu kun tilføje, hvorledes han paa en nem Maade blev helbredet for denne slemme Sygdom, saaledes at han atter blev istand til nogenlunde at holde „Hjulet i Furen".

En Gang havde Mads siddet i tre samfulde Nætter og Dage i Kroen og sviret med en Del Andre. Den fjerde Dag gik Konen ned for at se, hvordan han havde det. Da Svirebrødrene saa, hun kom, begyndte de for Alvor at gjøre Nar ad Mads „om han var en Mand, der stod under sin Kones Pisk", „det skulde bare deres Koner vove, at hente dem i Kroen, osv. osv." Men Mads bød dem med et meget-sigende Nik at tie stille, saa skulde de bare se, hvordan han skulde klare den Sag.

Gazellen.

Saasnart hun kom inden for Døren, begyndte Mads strax at raabe: „Ih, Gudav Ann! Do æ," saa bandte han, „den knøv'st aa bejst Kuen, der kan gaa i et Par slævbundet Træskov! kommer Do da rele for aa besøg Di Mand? kom saa herhen aa kys mæ, aa faa Dæ nøj aa sluk Di Tøst aapaa!"

Ved denne Tale havde Mads haabet at gjøre hende saa skamfuld, at hun skulde have gaaet sin Vej; men hvad sker! Ann kommer nok saa glad og tager ham om Halsen og kysser ham, sætter sig derpaa ved Siden af ham og tager Glasset for Munden og tømmer det; derpaa vender hun sig om til Kromanden og siger: „Læ vos faa en halv Pot! — skryv Mads for'et!"

Nu fik Mads et rungende „Hurra" af de andre Svirebrødre, fordi han havde saadan en Kone, og efter et Øjebliks Forløb, da Glasset atter var tømt, forlangte hun igjen en Omgang, som Mads skulde „skryves" for.

Det var øjensynligt, Mads begyndte at føle sig ilde tilmode, vel søgte han at holde gode Miner; men Latteren blev mere og mere tvungen, eftersom det forekom ham, at Sviren blev mere og mere kjendt paa hans Kone; thi uagtet hun kun havde nippet til Glasset, saa lod hun, som om hun lidt efter lidt blev mere og mere fuld, og tilsidst da hun vilde gaa over Gulvet, lod hun, som om hun var nær ved at falde. Mads havde ofte rost sig af, at han havde en ordentlig og pæn Kone — og dette var hun i Virkeligheden ogsaa —; men da han nu ikke vidste bedre, end hun var drukken, saa gjorde det ham rigtig ondt at se hende saadan — saa ondt, at han selv derover blev ædru —, og da nu Svirebrødrene højrøstet kaldte hende en „fordrukken So", saa var det mere, end han kunde taale, bleg af Ærgrelse over den ham overgaaede Skam, skyndte han sig at faa hende med sig hjem, hvortil hun strax var villig.

„Men hudden kund Do da hett paa aa gjø mæ den Skam, Ann?" sagde Mads til sin Kone, da de vare komne hjem, og hun lod, som om Rusen nu var gaaet over.

„De skal a saamænd sej Dæ Mads!" svarede hun, „No haar aa søgt aa hold sammel paa hva vi haar i saa manne Aar; men lig møj hjælper et, for a ka nok forstaa, at Do faar ingen Rov, inden vi kommer ud mæ Teggerpuesen begge tov, aa derfor vil a no følle mæ Dæ hver Gaang Do gaar i Kroven, aa hjælp Dæ aa faa den Smuel saat ovestyr, vi haa tebagh!"

Men det var sidste Gang Mads satte sig i Kroen saadan at Konen havde Behov at hente ham; og Følgerne udeblev da heller ikke; thi det viste sig, at Mads nu godt kunde holde „Hjulet i Furen", og blev siden en „estimeret" Mand.

Gazellen.

Blandt Drøvtyggernes store Familie er der ingen, der har en skjønnere samt mere slank og fin Legemsbygning end Gazellen. Enhver, som ser dette nydelige Dyr og faar Lejlighed til at iagttage dets lette og yndefulde Bevægelser, bliver strax indtaget af dets Skjønhed. Det er derfor ikke saa underligt, at de orientalske Digtere alle rede fra gammel Tid af saa ofte have besunget dette Dyr i deres Sange og hentet Billeder paa Skjønhed hos det, idet de snart fremhæve dets klare, livlige og dejlige Øjne og snart lovprise dets fine og smukke Legemsbygning eller dets lette Bevægelser. Det er dog ikke alene i Skjønhed, at Gazellen maa sættes saa højt, men ogsaa i mange andre Retninger. Den er et særdeles godt begavet Dyr med fortrinlige udviklede Sanser, og den er tillige baade klog og listig.

Gazellen er omtrent saa stor som vort Raadyr. Baade Hannen og Hunnen have Horn, som ere lyredannede og forsynede med Ringe; de ere i Reglen større hos Hannen end hos Hunnen. Ørerne ere temmelig lange, Halen derimod kort. Paa Ryggen er Gazellen rødbrun, men den mest fremherskende Farve er sandgul, hvilket bedst stemmer overens med Dyrets Omgivelser og forhindrer dets Fjender i at opdage det i lang Afstand. Den har nemlig hjemme i Nordafrikas sandede Egne, hvor det findes næsten overalt ligefra Berberiet til Arabien og fra Middelhavet til det indre Afrikas Stepper. Den færdes her enten enkeltvis eller i Flokke af forskjellig Størrelse, idet en Flok snart kun bestaar af nogle faa Individer og snart tæller indtil 50. I denne sin Hjemstavn er den udsat for mange Fjenders Efterstræbelser, af hvilke vi kun ville nævne Løven, Hyænen, Jakalen og den afrikanske Ulv. Mod disse Fjender har den intet andet Vaaben end sin Hurtighed, der vistnok overgaar ethvert andet Pattedyrs. Saasnart den tror sig i Fare, griber den strax Flugten, og bevæger sig da saa let og hurtigt, at den slet ikke synes at berøre Jorden; under sit Løb gjør den ofte Spring paa henved 6 Fods Højde og 20 Fods Længde. Hvor frygtsom end Gazellen er lige overfor Menneskene og Rovdyrene, er den dog hverken blottet for Mod eller Stridbarhed, hvilket bedst viser sig i de heftige Kampe indbyrdes mellem disse Dyr, især mellem Bukkene eller Hannerne i Parringstiden. Naar Gazellen fanges ung, kan den blive meget tam; den kan godt taale Fangenskab og forplanter sig i dette. Den er derfor ikke sjelden i de zoologiske Haver, hvor den om Sommeren færdes i det Fri, men paa de andre Aarstider maa holdes i et lunt Indelukke, da den ikke kan taale Kulden. Den lever udelukkende af Planteføde, og i sin Hjemstavn foretrækker den Bladene og Grenene af Mimosen fremfor al anden Næring.

I Skoven ved Aftenstid.

Gazellen er i sin Hjemstavn Gjenstand for en meget ivrig Jagt, som vi her ville beskrive lidt nøjere, idet vi benytte de Skildringer heraf, som findes i Brehm's „Pattedyrenes Liv". Den jages baade med Falke, Mynder og Jagtleoparder. Naar man benytter Falken ved Jagten, sprænger den Jæger, som har Falken paa sin Haand henimod Gazellen og slipper Fuglen løs. Denne stiger strax i Vejret, og naar den har faaet Øje paa Gazellen, slaar den som en Pil ned paa sit Offer og hugger sine Kløer i dens Hoved og Hals. Undertiden lykkes det Gazellen at afryste Falken, men denne slaar strax igjen ned paa den, saarer den den ene Gang efter den anden, og udmatter den herved saaledes, at Jægeren kan indhente den og overskjære dens Strube. I nogle Egne af Nordafrika skiftes velberedne Jægere til at forfølge Gazellen, idet de søge at fælde den ved at slynge tykke Knipler ind mellem dens Ben, hvorved et af disse let brækkes, og Dyret kan da tages med Hænderne. I det indre Afrika fanges Gazellen i særegne Snarer. Man opstiller nemlig i ringe Afstand fra hverandre paa Dyrets daglige Vej saakaldte „Tallerkener" og omgiver hver enkelt med en Løkke, til hvilken der er fæstet er tung Klods. Tallerkenen bestaar af et paa mange Steder gjennemboret Tøndebaand, hvori der tæt paa hverandre stikkes Pinde, hvis ubetydeligt nedadbøjede Spidser rettes ind mod det fælles Midtpunkt. Enhver Tallerken anbringes over en Fordybning i Sandet, som udfores med et bredt, sammenbøjet Stykke Bark for ikke at fyldes. Naar Gazellen træder paa Tallerkenen, synker den glatte Hov ned i Gruben, og den har nu Foden omgivet af en højst ubehagelig Krans, hvis Spidser foraarsage den en utaalelig Stikken. Den søger at befri sig ved Slag med Benene, men trækker netop derved Løkken sammen. I sin Skræk begynder den at løbe, men Klodsen, som følger med, opfylder den med den største Forfærdelse; den fremskynder da sit Løb, Klodsen kommer derved i stærkere og stærkere Bevægelse og slaar tilsidst et af Benene over. Naar Jægeren ser, at en Fælde har opfyldt sin Hensigt, bringer han en af sine Mynder paa Sporet eller følger selv de Mærker, som Klodsen har efterladt i Sandet.

Omstaaende Billede fremstiller en Flok Gazeller i deres Hjemstavn. De ere blevne forskrækkede over en Karavane, der drager igjennem Ørkenen til Højre paa Billedet, og have derfor taget Flugten til en Afstand, hvorfra de i Sikkerhed kunne tilfredsstille deres Nysgjerrighed.

A. P. E. Toepfer.

I Skoven ved Aftenstid.

Nu trækker Himlen sit røde Gardin
for Vestens straalende Rude,
og Vinden sig lister med hoppende Trin
saa let over Blomsternes Pude

Af Lejets Fængsel er Haren udbrudt
med sine Killinger søde,
og Gjærdsmutten med den vimsende Strut
nysgjerrig dem hopper i Møde.

Den lille Sangfugl sig pusler glad
nær Redens gyngende Kube;
snart toner i Skoven dens Aftenkvad
ud fra dens klangfulde Strube.
Og Skoven aabner sit tavse Bryst
for Sangens liflige Strømme
og gjemmer dem for at slynge dem tyst
i Nattens dejlige Drømme.

Jeg sidder og lytter til Sangen med
og selv i Drømme den synger;
det er, som den kommer med Trøst og Fred
og letter alt, hvad der tynger.
Den dæmper saa mildt den Uro, jeg bar
i Tankerne vilde og kaade,
den bringer mig Aftnens forsonende Svar
paa Dagens trykkende Gaade.

Saa tørrer jeg bort min Pandes Sved
og Afsked med Dagen tager;
begyndt i Kampe, men endt i Fred
nu stille den bort sig drager.
— Ja Kamp og Arbejd er Livets Høst;
men Fred er Maalet, som vinker!
Gud give mig Fredens Aftentrøst,
naar sidste Gang Solen blinker.

Zakarias Nielsen.

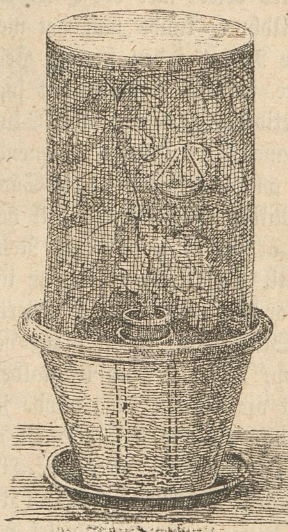
Udklækning af Sommerfugle.

Af P. Nielsen.

Blandt de mange forskjellige Dyr, som paa en smuk Foraars- eller Sommerdag oplive Naturen, er der næppe noget, som i højere Grad fængsler og glæder Øjet end de livlige Fugle, der med munter Kvidren hoppe fra Gren til Gren, og de spraglede Sommerfugle, der flagre fra Blomst til Blomst, medens de selv synes at være vingede Blomster. Men anstille vi en Sammenligning mellem disse yndige Væsener, idet vi betragte dem noget nærmere og følge deres hele Udvikling fra Ægget og til det fuldkomne Dyr, da maa vel utvivlsomt vor Sympathi være paa vore herlige fjedrede Sangeres Side, men vor største Beundring maa tilfalde Sommerfuglene med deres vidunderligt vexlende Liv, rigt paa omskiftende Vilkaar som paa afvexlende Former og Farver. Og dette Liv udvikler sig saa at sige lige for vore Øjne næsten over alt, hvorhen vi vende os i Skov og Mark; men vi forstaa det kun som oftest ikke rigtigt, fordi vi se det stykkevis, idet en Del af

Sommerfuglens Udvikling, navnlig Puppelivet, ofte foregaar temmelig skjult, i Jorden eller i Plantestængler. Om vi ogsaa tilfældigvis træffe Insektet paa alle de forskjellige Udviklingstrin, ere vi som oftest ikke istand til at vide, at det virkelig er det samme Dyr, der hver Gang møder os under en saa forskjellig Skikkelse. Mangen en opmærksom Naturven har maaske for at stifte nærmere Bekjendtskab med en af disse Skabninger taget en eller anden paafaldende smuk Sommerfuglelarve med sig hjem og prøvet paa at udklække den; men Forsøget er mislykket, og han har opgivet at gjentage det som noget alt for vanskeligt. Dette er det imidlertid ikke, naar man blot bærer sig rigtigt ad, og vi skulle her nærmere beskrive et ligesaa billigt som hensigtsmæssigt Apparat til Udklækning af næsten enhver Art Sommerfugle.

Man tager en temmelig stor Blomsterpotte og fylder den med Jord, som er sigtet eller paa anden Maade godt undersøgt for at forhindre, at et Rovinsekt eller lignende Dyr skulde skjule sig deri, og lægger ovenpaa Jorden et Lag fint Mos. I Jorden danner man et Hul, som naar omtrent til Bunden, og anbringer heri til Vandbeholder en smal temmelig lang Flaske (f. Ex. en firkantet Sennopsflaske) med tilstrækkelig vid Hals og saa høj, at den med sin Munding naar netop over Moslaget. Endnu bedre vil det være, før Jorden fyldes i Potten, at anbringe i Midten af den et af et Stykke sammenbøjet Blik- eller Zinkplade dannet Hylster, hvori Flasken stikkes ned, for at forhindre, at Jorden styrter sammen, naar man tager Flasken op for at forsyne den med frisk Vand. Derpaa tildanner man et lille cirkelrundt Brædt, hvis Gjennemsnit er lig Pottens paa den indvendige Side foroven, som helst maa være noget tykt og uhøvlet paa den ene Side, og kjøber et Stykke temmelig fint Staaltraadsvæv: „Tvist“, af det Slags, som Møllerne bruge til Sigter, lidt længere end Brædtets Omkreds og 9 til 12 Tommer bredt. Heraf danner man en Hætte, der ligner et omvendt almindeligt Olglas, saaledes at Brædtet med den uhøvlede Side nedad danner Endestykket foroven, og Staaltraadsvævet, der er temmelig gjennemsigtigt, Væggene. Denne Hætte sættes over Potten, for at Larverne ikke skulle krybe bort. Naar man finder Larven, maa man lægge Mærke til, paa hvilken Plante den sidder og æder, og tage et passende Stykke af denne med hjem tilligemed Larven. Planten stikkes ned i Flasken, som forsynes med Vand, og Aabningen tættes med nedstoppede Blade, eller lignende, for at forhindre, at Larven ved et Uheld skulde styrte ned og drukne. Denne er saaledes anbragt i et lyst Bur, der stilles paa et lyst og luftigt Sted, dog ikke gjerne helt udsat for de hede Solstraaler. Planten fornyes, saa ofte den begynder at visne, idet man stikker en frisk Kvist eller Stængel ved Siden af den gamle, som Larven saa selv kryber over fra. Har man Lejlighed dertil, bringer man helst flere Exemplarer af samme Larveart i Udklækningsapparatet, ja man kan ogsaa, naar dette er tilstrækkelig stort, have flere Arter sammen; men man vil da med mindre Sikkerhed kunne iagttage hver enkelt Arts Udvikling, hvorimod flere Exemplarer af samme Art ville lette Iagttagelsen, idet de enkelte Larver som oftest ville være paa et noget forskjelligt Udviklingstrin. Naar Larven er udvoxet, vil den efter sin Natur kunne forpuppe sig paa forskjellig Maade: ved at gaa ned i Jorden, som derfor maa holdes passende naturlig fugtig, ved at spinde sig ind i Mosset eller mellem Plantens Grene og Blade, ved at ophænge sig aldeles frit, eller endelig ved at danne sig et Hylster under Loftet, som netop derfor paa den inderste Side skal være ujævnt og helst tillige forsynet med smaa uhøvlede Lister, i hvis Hjørner adskillige Arter ville finde en velkommen Plads til deres Hylstre. De fleste Udklækninger under Glas eller Lignende strande ellers paa Forpupningen, som Larven ikke finder tilstrækkelige Betingelser til at fuldføre. Her vil denne Vanskelighed i de allerfleste Tilfælde være hævet, og næsten ingen Udklækning vil mislykkes, naar man iagttager en nogenlunde omhyggelig Pasning af Larven. Af dette simple Apparat, hvoraf hosstaaende er vedføjet en Afbildning, kan man derfor have megen Fornøjelse ved at følge Sommerfuglen paa dens mærkværdige Udvikling fra Egget til det fuldkomne Dyr; men ogsaa ved den Sag, der omtaltes i Nr. 26: Opklækning af egeløvædende Silkespindere, kan dette Udklækningsapparat komme til Nytte, især naar man driver denne Silkeavl efter en mindre Maalestok som Forsøg, hvilket altid vil være heldigst det første Aar, indtil man har erhvervet sig tilstrækkelig Erfaring til næste Aar at undgaa Begynderens Misgreb.

Ræverstreger.

To Støvere og to Mynder forfulgte en Ræv; men han havde allerede faaet et saa stort Forspring, at de sidste ikke kunde naa ham, før han var kommen til en i Nærheden liggende Gaard. Her søgte han op paa et Havedige, og derfra op paa en Tørvestak, der stod

tæt op til Stuehuset. Mynderne sprang forbi, men Støverne tog Foden og fulgte Flygtningen op paa Tørvestakken. Da han mærkede dette fortsætter han Turen op paa Huset og langs hen ad Mønningen. Her kommer han til en lav Skorstenspibe og maaske i den Tanke at her var en Rævegrav, springer han ned. En gammel Kone staar ved Arnestedet, og ser med Forskrækkelse Fyren komme plumpende ned lige foran hende. Men neppe havde hun søgt Skjul bag ved nogle Spande og Ballier, førend en Hund kommer samme Vej bag efter — og nok en. Men inden de sidste havde samlet sig efter Faldet, havde Mikkel allerede fundet Rendestenshullet og reddede lykkelig sit kostbare Liv. Denne Tildragelse skete i Fyen.

Et Efteraar, fortæller en ung Lærer, havde jeg kjøbt et udlevet Øg, som blev dræbt nær ved Gaarden, for at man, fra det ene Udhus, kunde naa det med en Ladning Hagl og „skyde Ræve“ i den flaaede Hest, som Mikkel i strenge Vintre sjeldent undlader at søge sig et Maaltid i ved Nattetider. Det var mod Slutningen af November Maaned, at min tilkommende Svoger og jeg bleve enige om at afse en Nats Søvn for om muligt at nappe Mikkel. Vi ventede til hen imod Morgenstunden, uden at der viste sig nogen Ræv, og bestemte os til at gaa til Ro. Vi vare komne ind havde sat os til Bordet for at nyde en lille Hjertestyrkning, da vi hørte et Skud faldt. Jeg vidste vel, at Fader, der var staaet op, var gaaet ud i Stalden, men at han brød sig noget om Ræven, det havde jeg ikke tænkt. I næste Øjeblik traadte han ind til os og fortalte nok saa lystig, at dersom vi havde Tid, kunde vi gaa ud og hente Fa'er Mikkel ind. At vi ikke betænkte os, følger af sig selv, men ved Aadselet var der ingen Ræv, og vi var næsten enige om, at Fader havde spillet os et Puds, da vi i den friske Sne fandt tydelige Blodspor. Stakkels Mikkel var altsaa saaret og det slemt. I en Fart fik vi Sultan — en Hund af Mynderacen — hentet, et nyt Skud i Bøssen og saa afsted. I Begyndelsen viste Sporet at den stakkels Ræv næsten havde slæbt sig frem; men snart blev Sporet renere, indtil han tilsidst var gaaet over i frit Løb. Efter et Kvarters Forløb vare vi Fyren paa Livet. Han havde forstukket sig i en Grøft, af hvilken Sultan snart fik ham drevet op, og der begyndte en Kamp saa rasende som om Mikkel ikke fejlede en Smule. Jeg bar Bøssen; men at skyde var næsten Umulighed, med mindre jeg vilde udsætte Hunden for Fare. Omsider lykkedes det dog Sultan at faa Fjenden kastet tiljords, og nu var det ude med ham. I Mangel af Jagttaske tog jeg i Rævens Bagben og kastede ham over Skulderen, og vi begave os paa Hjemvejen, lykkelige over at Expeditionen var løbet saa heldig af. Da vi havde gaaet nogle Minuter, giver det et Ryk i Rævens Bagben, og i samme Øjeblik tager Fyren mig saa venskabelig i Armen, at jeg nok skal huske hans Huggetænder en god Stund endnu. Det var Skam at nægte det, jeg smed Ræven og gav et vældigt Skrig af mig, men om det var af Smerte eller Overraskelse skal jeg lade være usagt. Vist er det, at Mikkel anden Gang fik Lov til at smøre Haser; og da Sultan var et godt Stykke forud, vilde han maaske have taget Afsked med os for stedse, dersom ikke min Svoger havde sendt ham en velrettet Ladning Hagl i Skroget, og denne Gang maatte han sande, at „alle gode Gange tre“.

Filip.

Firkantet Rød.

Af 4 A, 2 K, 2 M, 2 O, 2 R, 2 S, 1 F og 1 V dannes fire Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Oven og Venstre giver Løsningen paa Gaaderne:

Paa Renlighed det første tyder
det andet skarpt med Pile skyder,
det tredie er blødt som Sæde
det fjerde kan hver Kræmmer glæde.
Det tredie os Hvile byder
det fjerde Kræmmeren os yder.

Brevvexling.

Forvalter Klunt. — En ung Tos. — C. J. i Kd. Kan bruges, men Forraad haves alt rigeligt.

H. J. i L.by. Tak! Anbringes muligt ved Lejlighed.

Fr. Ld. i O. En kort politisk Oversigt, aldeles upartisk ønskes i Husvennen, skriver De. Kan af flere Grunde slet ikke lade sig gjøre. Bladet vil stedse holdes strengt lukket for al Politik, da det er bestemt til en uskyldig underholdende Læsning for Tilhængere af alle Partier. Selv om Udg. anvendte sin bedste og ærligste Flid paa at give en virkelig „ufarvet“ Oversigt fra Ind- og Udlandet, vilde den næppe blive fri for at misbilliges og for at blive kaldt partisk, baade fra „Højre“ og „Venstre“.

M. A. i Brd. Mangler ægte digterisk Flugt. Udg. modtager i Snesevis af saadanne jævnt gode Vers, som dog ikke befindes gode nok til Husvennens mange Læsere.

C. J. J. i Nb. Spøgelsehistorien kan ikke bruges, da den er altfor „lavet“.

Hr. P. Esk i S. p. G. Udg. paa langvarig Rejse og kan intet gjøre før sin Hjemkomst. Skylden ikke hans.

Jean F. Tak! De bedaarende Fluer skulle blive besørgede.

N. P. J. Soholdt. Kan næppe opfylde Ønsket.

M. J. Rigtigt! Det er en Trykfejl naar der i Artiklen om vævede Kludetæpper staar holdbare i Stedet for kostbare Gulvtæpper.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

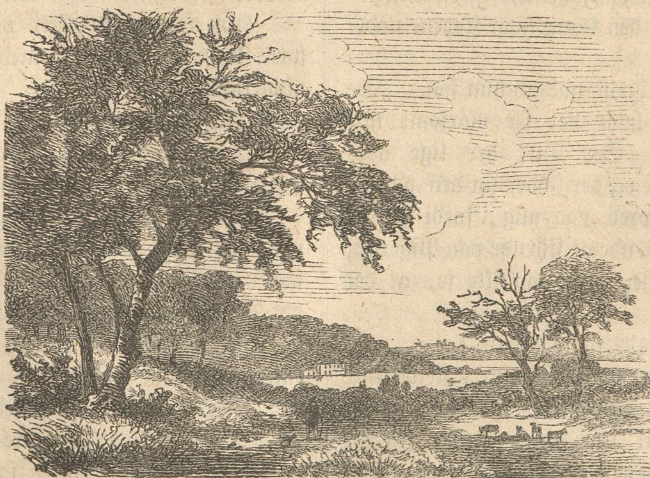
Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 33. | Søndagen d. 16. Maj. | Kjøbenhavn. 1875.

Vaar og Vinter.

Fortælling af Bendix Hansen.

Det var Vaar. Der var lyst og varmt, der var kvidrende Fugle og smilende Blomster, der var Liv og Jubel, Fred og Glæde allevegne; men ingensteds var der saa dejligt som nede ved den lille Vig, der skød sig ind mellem de grønne Skove og frugtbare Marker fra den dybe Fjord, og dernede gik Hagen fra Morgen til Aften og passede sine Køer og Faar. Køerne stode i Tøjr henne paa Kløvermarken, Faarene gik løse i Udkanten af Skoven, og der var ikke ret meget at bestille for ham; men han skulde alligevel blive derude; for der var saa langt hjem til Husbonds Gaard, at han ikke kunde gjøre anden Nytte mellem Flyttetiderne. Saa løb han da omkring og legede med sin Hund og lærte den Kunster, for den var jo hans eneste Legekammerat, og til Afverling ledte han efter Fuglereder i Buskene og efter smukke Stene nede ved Vandet; men mest opholdt han sig oppe paa Banken under det store Bøgetræ. Der laa han og stirrede drømmende op i det friske Løv, hvor Solstraalerne legede og Fuglene hoppede kvidrende fra Gren til Gren, eller han sad og saa ud over Vigen til den blanke Fjord, hvor Skibene med de hvide Sejl og de brogede Flag sejlede frem og tilbage. Det var kun et lille Stykke af Fjorden, han kunde se; men glad var han ved den; thi den var hans gamle kjære Barndomsven, den bragte ham en Hilsen fra Hjemmet, og han længtes meget efter sit Hjem, da det var den første Sommer, han var ude at tjene. Hist bag Næsset, men længere borte, helt ude hvor Fjorden mødtes med det store Hav, laa hans Hjem. Det var kun et lille fattigt Hus, men for ham var det dog det dejligste paa Jorden, og naar han sad her og stirrede ud til den blinkende Fjord, da kunde han saa klart forestille sig det. Han kunde se de hvide kalkede Mure og den rødmalede Dør, Fiskergarnet, der hængte til Tørring bag Huset, Fader, der sad i sin Baad langt ude paa det gyngende Hav, Moder, der syslede omkring inde i Huset og hans yngre Broder Peder, der vadede omkring i Havkanten med opsmøgede Buxer og ledte efter Krabber, Sneglehuse og Muslingskaller. Da kom der Taarer i Hagens Øjne, da bankede

Vaar.

hans Hjerte alle de Kjære imøde, og han glemte ganske al den Skjønhed, der omgav ham.

„Bare Næsset og Skoven ovre paa den anden Side af Vigen var borte, for saa kunde jeg vist se hjem!“ tænkte han ofte; men Næsset blev der, det vilde ikke vige for hans Ønsker, og Skoven hævede sig som en grøn Mur og spærrede ham Udsigten.

Derovre laa Søgaard. Det var en stor og smuk Gaard med rødt Teglstenstag og høje Vinduer, og den laa foran Skoven helt nede ved Vandet. Andre Huse kunde han ikke se, og derfor beskjæftigede den ofte hans Tanker. Hvem mon der boede der, og hvad mon de toge sig for? Ja det kunde han aldrig ret blive klog paa. De fiskede ikke, det fik han snart Rede paa; men sommetider lagde dog en Jolle ud derfra og sejlede snart til den ene Side snart til den anden, og hvad skulde det betyde? Der var kun to i Baaden, en lille Dame med en Parasol og Straahat og en Mand, der roede; — hvem mon det var?

En Dag, medens han laa og drømte under den store Bøg med Hunden i sine Arme, hørte han det rasle i Buskene. Han satte sig op, Hunden spidsede Øren og begyndte at knurre. Saa raslede det atter og pludselig stod en fremmed Pige foran ham.

Det var en dejlig lille Pige med røde Kinder og skinnende Øjne, og fin og fornem saa hun ud i sin blegrøde Kjole med det lille hvide Forklæde. I den ene Haand holdt hun sin Straahat og en sammenslaaet Parasol og i den anden en lille Buket af Lilliekonvaller; Haaret hængte i krøllede Lokker ned om hendes Hals og kjæk, glad og frejdig saa hun ud.

„Hvad hedder Du?“ spurgte hun, da hun havde staaet stille et Øjeblik og set paa ham.

„Jeg hedder Hagen?“ svarede han og tyssede paa Hunden.

„Hagen, Hagen!“ gjentog hun, „det er et kjønt Navn; det har jeg aldrig hørt før. Hvad bestiller Du her; plukker Du Blomster?“

„Nej, jeg passer Køerne og Faarene, jeg og Polly!“ svarede han og pegede henad den Kant, hvor Køerne stode.

Hun saa sig omkring.

„Nej, hvor her er dejligt!“ udbrød hun saa. „Se derovre ligger vort Hus; hvor det ser morsomt ud! Jeg kan se alle Vinduer! Ser Du, der lige over Døren, der er mit Værelse, og der sidder nu den gamle, ækle Jomfru Holm og er vred paa mig, fordi jeg er løbet min Vej, da hun var ude at skjænde paa Pigerne; men hun kan ikke se mig her, hun kan ikke se, at det er mig; kan hun vel?“

„Nej, det kan hun ikke!“ svarede han.

„Ja, for kunde hun det, saa kom hun ganske bestemt herover; men det kan hun heller ikke, for Rasmus og jeg tog Baaden, og jeg vil ikke hjem endnu, jeg vil blive lidt hos Dig!“ sagde hun og satte sig ned i Græsset foran ham.

„Jomfru Holm!“ gjentog Drengen. „Er hun saa slem!“

„Slem!“ svarede hun. „Ja Du kan tro, hun er slem! Hun er altid sur og arrig, og hele Dagen skjænder hun paa mig eller paa Pigerne, for hun passer jo Huset for Fader, og saa er hun min Lærerinde og forlanger, at jeg skal sidde hele Dagen og hænge over de kjedelige Lektier; men jeg læser ikke, jeg v i l ikke læse, jeg sidder bare og ser paa Bogen, og saa tænker jeg paa Skoven og Søen og Blomster og Fugle, og naar hun saa gaar ud til Pigerne, saa løber jeg min Vej og faar gamle Rasmus til at sejle med mig; men Du kan tro, at det er vanskeligt at slippe ud, for hun passer godt paa, og sommetider laaser hun Døren for mig og glemmer mig; uh det er en slem En, kan Du tro. Kjender Du gamle Rasmus? Nej, det gjør Du ikke; men Du skal lære ham at kjende; for han er saa god og rar. Han passer Haven, han giver mig Blomster og Jordbær og grønne Ærter, og han sejler med mig og leger med mig. Nu ligger han dernede ved Vandet og passer paa Baaden til jeg kommer; for han kan ikke holde ud, at løbe med mig omkring i Skoven!“

„Men faar Du da ikke Skjænd, naar Du kommer hjem!“ spurgte han.

„Jo, det gjør jeg rigtignok!“ svarede hun. „Saa bliver Jomfru Holm saa vred at hun kniber mig i Armen og river mig i Haaret, og det, kan Du tro, gjør ondt; men jeg løber alligevel, gjør jeg; for det er saa stygt, saa kjedeligt derhjemme. Gid jeg aldrig, aldrig skulde hjem mere; gid jeg altid kunde blive herovre hos Dig!“

Der blev Tavshed en Stund.

Drengen saa over til den smukke Gaard, der spejlede sig i det klare Vand, og derpaa betragtede han den lille fine Pige, der nu sad med bøjet Hoved, saa alvorlig og bedrøvet, og pillede sine Blomster itu.

„Har Du da ingen Fader og Moder eller en lille Broder Peder, som Du kan lege med?“ spurgte han.

Hun løftede Hovedet og saa paa ham med sine store klare blaa Øjne, medens hun svarede sagte og alvorligt:

„Nej, jeg har kun gamle Rasmus. Moder er død, da jeg var lille, og jeg kan ikke huske hende; men hun var god, og nu er hun oppe i Himmelen, — og Fader — Fader bryder sig aldrig om mig. Han er mest ude, og naar han er hjemme, saa kommer der altid saa mange stygge fremmede Mænd, saa spille de Kort om Penge, mange Penge, saa drikke de sig fulde, bander og skjænder, saa det er fælt at høre paa. Nej jeg har kun min gamle Rasmus!“

Der blev atter Tavshed.

„Da har jeg det bedre!“ udbrød han.

„Ja, det har Du!“ sagde hun. „Gaar Du her hver Dag ved Køerne og Faarene! Løber Du omkring

i Skoven og plukker Blomster og leger? Gjør Du det hver Dag?"

„Ja, hver Dag!" gjentog han. „Og saa ser jeg ud over Fjorden og tænker paa Fader og Moder og Broder Peder; for Du kan tro, jeg har et dejligt Hjem, o saa dejligt!"

„Du kan sagtens være glad; men Du er ogsaa en rar Dreng! Ved Du hvor der er kjønne Blomster og Fuglereder; for dem holder jeg saa meget af? sagde hun.

„Jeg ved ni Fuglereder; fire med Unger og to med blaa Æg. Du kan tro, de ere kjønne. Vil Du se dem."

„Aa ja! Aa ja!" jublede hun og var atter glad. „O, jeg holder saa meget af Fuglereder; men vi maa ikke gjøre dem Fortræd; for saa bliver de smaa Fugle bedrøvede.

Saa løb de omkring i Skoven og paa Marken for at se til alle Hagens Fuglereder, derpaa hjalp de hinanden at flytte Køerne, og det fandt hun saa overordentlig morsomt, især da den brogede Kvie, som var Hagens Stolthed, brølende kaldte ad hende, da hun gik fra den og ikke længere vilde klappe den, og tilsidst plukkede de Blomster, saa mange hendes lille Forklæde kunde rumme.

Hvor de begge vare glade! Alle deres Sorger vare glemte, alle Længsler forsvundne. Tiden gik uden at de mærkede det, og det var med Sorg, at de saa Solen synke bag Skoven. De vare nu blevne saa godt kjendte, saa gode Venner, at det gjorde ondt at skilles.

„Men jeg kommer igjen, Hagen, det kan Du stole paa!" sagde hun. „Jeg kommer saa snart jeg kan for at besøge Dig og lege med Dig; for det er saa dejligt!"

„Ja gjør det!" svarede han. „Kom snart; for jeg vil længes efter Dig. Jeg vil sidde hver Dag under Bøgen paa Bænken og tænke paa Dig. Jeg vil aldrig glemme Dig, Ane!"

Saa fulgte han hende ned til Stranden, og der stod gamle Rasmus og ventede.

„Naa kommer hun nu, lille Jomfru!" sagde han. „Ja nu maa vi skynde os, det er bleven sent. Har hun saa moret sig godt?"

„O, ja, saa dejligt!" svarede hun. „Ser Du, det er Hagen, ham traf jeg deroppe, han har vist mig fine Fuglereder og plukket Blomster til mig, og saa har han givet mig dette kjønne Ravhjerte, som han selv har lavet med sin Kniv. Ham skal Du holde af Rasmus, ligesom Du holder af mig, for ham holder jeg af, og ham vil vi besøge lige saa ofte, vi kan!"

„Ja, Du er en rar Dreng," sagde Rasmus. „Du skal have Tak, fordi Du har været saa god imod min lille Jomfru!" og saa nikkede han mildt og venligt til ham, medens han hjalp hende ud i Baaden.

Saa greb han Aarene og Baaden gled ud i det blanke Vand længere og længere bort fra Hagen, som blev staaende dernede ved Vandet og glemte at han skulde hjem med Køerne, ja glemte alt over sin lille Veninde. Hun nikkede og nikkede til ham, og hun blev ved dermed, indtil Baaden lagde til derovre ved det høje Hus; der forsvandt hun. Da sukkede han sagte, vendte sig, og gik langsomt op ad Banken og hen til sine Køer.

(Sluttes.)

Kaffetræet og Kaffen.

Af A. P. C. Toepfer.

En from Mand, der langt tilbage i Tiden var Forstander for et mahomedansk Kloster, bemærkede med Forbavselse en besynderlig Livlighed og Aarvaagenhed hos sine Geder, naar de om Aftenen vendte hjem til deres Stald. Da han ikke kunde forstaa Grunden hertil, besluttede han at iagttage dem om Dagen, og han saa da, at de med stor Begjærlighed aad Blade, Blomster og Frugter af en Plante, som han hidtil ikke havde lagt Mærke til, og fra denne Æde maatte deres paafaldende Livlighed og Aarvaagenhed have sin Oprindelse. Han tilberedte sig nu en Drik af denne Plantes Frugter, og da han fandt, at Drikken ogsaa havde en oplivende Virkning paa ham selv, anvendte han den med Held paa sine Munke for at holde dem aarvaagne, naar de om Natten skulde forrette deres Bønner i Klosteret. — Saaledes berettes der i en gammel Fortælling om Oprindelsen til Brugen af den Drik, som vi kalde Kaffe. Det er ikke godt at afgjøre, om denne Fortælling er sand eller blot opdigtet, men saa meget er dog vist og almindelig anerkjendt, at Nydelsen af Kaffen kan bidrage meget til at gjøre os livlige og aarvaagne.

Kaffen tilberedes som bekjendt af Frugterne af Kaffetræet, der hører til Krapfamilien (Rubiaceæ), af hvilken vi kun have meget faa Repræsentanter her, nemlig Skovmærke (ogsaa bekjendt under Navn af Bukar og Myrike), der kommer frem tidlig om Foraaret og bruges til de bekjendte vellugtende grønne Kranse, Ager-Blaastjerne, en temmelig almindelig Ukrudsplante med blaaagtige Blomster paa dyrkede Marker samt flere Arter Snerle med hvide eller gule Blomster, der voxe meget almindeligt langs Vejene. Det vildt voxende Kaffetræ bliver omtrent 20 Alen højt; i dyrket Tilstand lader man det ikke faa en saa stor Højde, men beskærer det for at det kan faa en bred Krone. Man opnaaer herved den dobbelte Fordel, at det bærer flere Frugter og at disse lettere kunne indsamles. Det er et smukt Træ med stedsegrønne Blade, der have megen Lighed med Laurbærblade. Blomsterne ere hvide og

deres Vellugt minder meget om Jasminens Duft. Det blomstrer hele Aaret rundt og har paa samme Tid baade Blomster, grønne umodne Frugter og purpurrøde modne Frugter, der i Form og Størrelse meget ligne Kirsebær. For- og Efteraaret er dog dets egentlige og rigeligste Blomstringstid, og paa disse to Aarstider finder ogsaa Indsamlingen af de bæragtige Frugter Sted. Hver Frugt indeholder to Frø, de saakaldte Kaffebønner, der ere hvælvede paa den ene Side og flade paa den anden samt omgivne af en kjødagtig Masse. Naar Kaffetræet er to Aar gammelt, begynder det allerede at bære Frugter, men den egentlige Høst begynder dog først med det tredie eller fjerde Aar, og i denne Alder kan et Træ aarlig give omtrent to Pund Kaffebønner. Efter Frugternes Indsamling fjerner man det tørre Kjød, der omgiver Frøene, enten ved at blødgjøre dem i Vand eller ved Hjælp af en Valse. Herefter tørres Bønnerne og man borttager derpaa den tynde Hud omkring disse ved Hjælp af Trækøller. I den senere Tid har man indrettet en Slags Møller, som baade kunne fjerne Kjødet og den tynde Hud fra Frøene eller Bønnerne. Efter denne Behandling ere disse færdige til at gaa over i Handelen. I raa Tilstand mangle Bønnerne aldeles de Egenskaber, der bringe os til at sætte saa megen Pris paa Kaffen, da disse først komme frem ved Ristningen. Denne bør foretages med Omhu og helst i et lukket Kar over en svag Ild indtil Bønnerne ere blevne brune. Naar Ilden er for stærk, blive Bønnerne let brændte i Stedet for ristede; de tabe da aldeles den fine Aroma, der udmærker Kaffen og som skyldes en flygtig Olie; Drikken faar en bitter Smag, som hidrører fra en Syre, Garvesyren, der fremkaldes ved Brændingen, ligesom den flygtige Olie, ved Ristningen. Naar Bønnerne ere ristede, maa de afkøles saa hastigt som muligt, og man maa helst hver Gang kun riste og male saa mange af dem, som man strax vil bruge, da en Del af deres fine Smag og Vellugt let taber sig, naar de skulle gjemmes i længere Tid. Den bedste Kaffe faar man fra Arabien, den saakaldte Mokka-Kaffe, og den simpleste fra Brasilien, men denne skal dog kunne blive næsten lige saa god som Mokka-Kaffen, naar de raa Bønner have været gjemte en halv Snes Aar. I Almindelighed er det kun Frugterne af Kaffetræet, som man bruger til at tilberede Kaffen af, men paa de indiske Øer benytter man ogsaa de unge Kviste, som ristes med de derpaa siddende Blade over en svag Ild. Den afskrællede Bark af de sidste Kviste samt Bladene bruges der til at tilberede en Slags The af, der skal være meget nærende og oplivende. Disse Egenskaber skyldes især et særegent Stof, Kaffeïn, som ogsaa findes i de brændte og malede Bønner, og som aldeles svarer til den saakaldte Theïn i Theen. Kaffen indeholder desuden ogsaa 13 pCt. af et meget nærende Stof, Glutin, som dog ikke kommer os til Gode, da det kun sparsomt opløses af kogende Vand, og derfor bliver kastet bort med Kaffegrumset. Naar man derfor vil drage den fulde Nytte af Kaffens nærende Stof, bør man drikke Grumset tilligemed Afkoget af Bønnerne, hvilket flere orientalske Folk gjøre.

En Kvist af Kaffetræet.

Da Kaffen just ikke er nogen billig Drik, søge mindre bemidlede Folk, der ikke ville give Afkald paa den, at gjøre den billigere ved at blande de malede Bønner med andre Stoffer. Som et saadant Surogat eller Tilsætning til Kaffebønnerne bruger man som oftest Rødderne af Løvetanden og Sikorien, hvilke Planter begge høre til Kurveblomsternes Familie. De ere begge, især den første, meget almindelige Ukrudsplanter her. Løvetanden, der er bedst kjendt under Navn af „Fandens Mælkebøtte“ eller „Fandens Kjærne-

mælk" har hule Blomster og blomstrer fra tidlig om Foraaret til henad Efteraaret. Sikorien har lyseblaa Blomster og blomstrer først i Juli Maaned. Disse Planter ere i andre Lande mange Steder Gjenstand for en vigtig Kultur, og Dyrkningen af dem i Forbindelse med deres videre Behandling paa særegne Fabrikker, hvor deres Rødder blive skaarne i Stykker, tørrede, ristede og malede, sysselsætter en Mængde Mennesker. Dyrkningen af disse Planter, som meget godt kunne trives hos os, og som kunde indbringe mangen Jordbruger en ikke ringe Indtægt, drives saa godt som aldeles ikke her, hvorfor vore Fabrikker maa forskrive Rødderne fra Udlandet.

Kaffetræets Hjemstavn er det abyssiniske Højland i Afrika, hvorfra det omtrent i Midten af det 15de Aarhundrede blev overført til Arabien, som man tidligere troede var dets egentlige Hjem. Da Kaffen senere blev en mere almindelig Drik, blev Dyrkningen af det udstrakt til mange andre Lande, og det blev ført baade mod Øst og Vest. Man har nu meget store Kaffe-Plantager i Ostindien, Vestindien og Brasilien.

I Kaffetræets egentlige Hjemstavn, Abyssinien, har man allerede fra Arilds Tid brugt dets Bønner til at tillave en Drik af, og i Persien skal man allerede 875 have kjendt denne Drik. Da Kaffetræet var bleven overført til Arabien, begyndte Kaffen snart at blive en almindelig Drik der og i de tilgrænsende Lande. Dette skete dog ikke uden en heftig Strid, da mange ivrige Mahomedanere paastode, at denne Drik stred mod Koranens Lære. Det lykkedes disse at opnaa et Forbud mod Brugen af Kaffen og der blev fastsat strenge Straffe for Overtrædelsen heraf, hvorfor alle Kaffehusene bleve lukkede. Kaffen udholdt imidlertid sejrrig denne Strid, og dens gode Egenskaber sloge efterhaanden alle dens Modstandere af Marken. Forbudet blev snart atter ophævet og Kaffehusene igjen aabnede, og nu udbredte Brugen af Kaffen sig overordentlig hurtig. I Midten af det 16de Aarhundrede kom den til Konstantinopel, hvor den ligesom overalt i Østerlandene altid nydes uden Tilsætning af Fløde og Sukker. 1652 aabnede en Græker det første Kaffehus i London, og 1672 aabnedes det første Kaffehus i Paris. Fra disse Lande udbredte Kaffen sig snart til de øvrige Lande i Evropa. Omtrent for 150 Aar siden trængte den herind, men var dog i lang Tid en sjelden Drik, som kun de Rige havde Raad til at nyde af og til. Siden den Tid er Brugen af den tiltaget saa stærkt, at der nu aarlig indføres over 20 Millioner Pund Bønner hertil. Kaffekjedlen damper nu daglig i enhver Hytte, og „Madam Brun" vinder bestandig flere og flere trofaste Velyndere og Tilbedere.

Det Billede, som ledsager denne lille Afhandling, viser Læserne en Gren af Kaffetræet. Figuren A forestiller en opskaaren Blomst, paa hvilken man ser 5 Kronblade og 5 Støvdragere, B betegner Bægeret, af hvilket Støvvejen rager i Vejret, G er Frugten, E samme aabnet paa langs for at vise de to Frø og deres indbyrdes Stilling, forneden ses Stilken samt Kjødet, der omgiver Frøene, F er Frøet (Kaffebønnen).

Lidt fra gamle Dage.

Smaabidrag til Danmarks indre Historie i det 17de og 18de Aarhundrede.

Af S. Jorgensen i Kistrup.

Det er bleven Skik og Brug at betragte den Tid, hvorved vi i det følgende agte at dvæle, som Trældommens Aarhundreder, navnlig for Bondestandens Vedkommende. Det har gaaet Forfatteren af dette ligesaa. Idet han søgte om nærmere Begrundelse af denne Paastand, syntes han, at Virkeligheden viste et noget andet Billede af Forholdene, end det, der var almindelig kjendt. Om hans Synsmaade er berettiget, skal han villig overlade til den fordomsfri Læser at afgjøre. Han skal afholde sig fra alle digteriske Udgydelser og løse Raisonnementer, idet han antager, at Læseren er enig med ham i, at saadanne burde være hjemløse i en historisk Fremstilling. Det er hans Haab, at Læseren ikke vil finde de nøgne Kjendsgjerninger aldeles uden Interesse. Kilderne ere det eneste i saa Henseende paalidelige, nemlig de gamle Thingbøger. Kan man ikke stole paa Øjenvidners beedigede Udsagn, haves aldeles ingen Hjemmel for historiske Efterretninger. Herredsthinget var af overordentlig stor Betydning for Bondens aandelige Udvikling, saalænge det bevaredes i sin oprindelige Form. Lad være, at denne Udvikling var noget ensidig, saa maatte Bondens umiddelbare Deltagelse i Retsplejen meget udvikle hans Selvfølelse. Det var ogsaa langtfra, at han betragtede sig som Træl. Han vidste godt, at han i Samfundet stod lavere end Adelsmanden, men havde man spurgt ham, om han vilde bytte med den „menige Adelsmand", havde han nok næppe svaret ja. Kirke- og Klostergodsets Fordeling havde gjort Adelen rig i det 16de Aarhundredets Begyndelse, men denne Rigdom blev ikke af lang Varighed. Adelen overvejede ikke, at denne Formue, den saa sig i Besiddelse af, ikke var fremkommen paa en sund Maade ved en gradvis Udvidelse af Landets Velstandskilder, men at den var fremkommen ved en Handling, der ikke kunde gjentages. Der udfoldedes en Luxus i alle Retninger, som det falder vanskeligt at gjøre sig noget Begreb om; dog, de mange Herregaarde, vi have fra dette Aarhundrede, kunne vel være et oplysende Fingerpeg i den Retning. Vi ville ikke fylde Pladsen med Exempler herpaa. Læseren kan blot prøve med det Spørgsmaal i Tanken: „Naar bleve Landets smukkeste Herregaarde opførte?" at gjennemblade Traps Danmarks

Beskrivelse. Han vil da forbavses over de umaadelige Summer, der i det 16de Aarhundrede anvendtes paa Opførelsen af Herresæder, saa at det kom til at svie til Efterkommerne og saa at kun de færreste af disse kom til at lukke deres Øjne under eget Tag.

Som Stamtræet voxede, blev Arven mindre; den skulde stedse deles mellem flere og flere. Kun een Mand — saavidt mig er bekjendt — havde Øje for den store, samlede Besiddelses Betydning. Det var den bekjendte kloge Kansler Johan Friis til Hesselager, der 1548 oprettede et Stamhus for sin ældste Brodersøn af sine vidtløftige Godser. Det var saa langt fra, at denne Tanke vandt Bifald hos hans Standsfæller, at tvertimod det af Kong Christian den 3die og Rigsraadet (1548) stadfæstede Stamhusbrev efter Kanslerens Død blev af Frederik den 2den dømt ugyldigt, trods den Artikel i Haandfæstningen, der udtrykkelig bød ham at holde den afdøde Konges Breve ved Magt. I den Grad havde den gamle Kansler forudilet sin Samtid. Følgen for Slægten blev den, at den i Løbet af næste Aarhundrede, mistede alle Godserne.

Medens den menige Adelsmand blev fattig, forgjældet og forarmet og kun havde ringe Indflydelse paa Statslivet, levede Bonden under forholdsvis gunstigere Vilkaar. Hans Afgifter som Fæstebonde vare taalelige. Hoveriet var ikke meget trykkende; det blev det først, da Jordegodserne faldt i Hænderne paa Spekulanter. Han havde i de fleste Sogne Ret til at vælge sin Præst. Den gamle Ret til at vælge en Herredsfoged af deres egen Midte, var vel allerede i det 16de Aarhundredes Begyndelse fratagen Bønderne, men indtil efter Enevoldsmagtens Indførelse, vedblev det at være lovkyndige Bønder, der sad i Dommersædet. Skriveren var ogsaa en Bonde. Det hørte langtfra til Sjældenhederne, at Bønderne kunde skrive og skrive smukt og godt. De mange offentlige Forretninger, han kunde komme til at tage Del i, gjorde det ligefrem nødvendigt for Bonden at være hjemme og godt hjemme i Skrivekunsten.

Vi skulle nu anføre nogle Exempler paa, at Bonden ikke betragtede sig som Træl ligeoverfor Adelsmanden eller dennes Tjenere, eller bar synderlig Respekt for Nogen. Den 24de Januar 1637 fremstod velbaarne Povel Skinkel paa Salling Herredsthing og erklærede, at den Trætte og Tiltale, han havde haft mod Niels Jørgensen og Jeppe Jørgensen, begge tjenende Christoffer Andersen i Sallinge, den afstod han i Dag for Godtfolks Forbøns Skyld, og skulde de være venlig og vel forligte og vise god Omgængelse mod hinanden og være ubevarede mod hverandre paa Veje og Stier.

Den 17de August 1637 udsteder Peder Pedersen, Gaardfæster og Skræder i Sandager under Lykkesholms Gods, den Forpligt paa Gudme Herredsthing, at han inden i Morgen Aften, før Sol gaar ned, vil rømme sin gode Herres, velbaarne Ejler Ovitzous Stavn, fordi han havde stjaalet 8 Kjærve Rug i Lykkesholms Rugmark. De falske Rygter, han havde udspredt om Jakob Jakobsen i Fjellerup, tilbagetog han og lovede, at han ej skulde findes som den, der skjældte eller udspredte onde Rygter om sit forrige Herskab eller dennes Folk, Store eller Smaa, og, hvis dette overbevistes ham, da vilde han af Ejler Ovitzou lade sig henføre i Kongens Jern paa Bremerholm. Denne Forpligt er undertegnet af Skræderen og fire Bønder.

Nævnte Peder Pedersen havde, som Thingvidnerne oplyste, en Høstaften, fulgt af sin Kone, redet ind i Lykkesholms Sandholts Mark, taget et Bundt Rugneg foran sig paa Hesten, medens Konen tog et mindre paa sin egen Ryg. Saaledes bleve de trufne Kl. 10 af en Karl fra Gaarden, der førte dem ud af Marken og overleverede dem til Ladefogden. Denne tog Rugen og lod Synderen gaa, til hans Husbond kom hjem. Af denne Frist benyttede Skræderen sig til at gaa til Selvejerbonden Oluf Lærke i Fjellerup, som han bad om at være hans Forbeder hos den naadige Herre for nogen Rug, han „havde fundet" i Lykkesholms Rugmark. Ydermere bad han ham forunde sig et Hus paa sin Grund. I den første Begjæring indvilligede Oluf Lærke, men hvad det sidste angik, kunde han intet love ham, inden han var fraskilt de gode Folks Gods.

Efter Forliget med Husbonden flyttede han ind i Oluf Lærkes Hus, og der synes han nu at have slaaet sig til Ro et Par Aars Tid, fortsat Professionen og saa nogenlunde holdt den udstædte Forpligt. Men 1639 brød det atter løs. Den 31te Januar nævnte Aar, fremstod Fuldmægtigen paa Lykkesholm og højlig klagede over Peder Pedersen Skræder i Fjellerup, hvorledes han forgangen Lørdag voldelig var indløben i Fruerstuen paa Lykkesholm og sammesteds med en dragen Kniv udjaget velbaarne Fru Anna Brahe af Fruerstuen. Dagen forud havde han, da hun kom kjørende gjennem Byen og vilde til Gaarden, faret ud efter hende med sit Pressejern i Haanden, skjældt hende for en „Horeunge" og alt det værste, der nævnes kunde. For saadan Gevalt og Skjælden gav han højlig Klage over Peder Skræder og var Dom begjærende, fordi han meget grovelig havde forbrudt sig mod sin givne Forpligt. Herredsfogden, Knud Hvid i Lørup, henviste Sagen til Landsthinget, eftersom den gjaldt Ære og Liv.

Som Bidrag til Peder Pedersens og Tidens Karakteristik kan det maaske fortjene at tilføjes, at da han blev sat ud af Gaarden, var han i Gjæld til Herskabet, hvorfor hans Bo blev skreven og vurderet; dette forhindrede ham imidlertid ikke fra at bortkjøre af Tøjet det stærkeste, han kunde; han fik endogsaa nogle af Naboerne til at laane sig Heste og Vogne og en Gaardmand i Sandager til at tage imod Tøjet. Da Vedkommende bleve sagsøgte for denne ulovlige Handling, undskyldte de sig med, at de ikke selv havde kjørt Vognene, og ej vidste, hvad de bleve brugte til. Den

Mand, der havde modtaget Tøjet, nægtede det ikke, men undskyldte sig med, at det ikke havde været sat i Skjul, men stod aabenlyst til Alles Eftersyn.

Det holdt i det Hele haardt at faa Bonden til at yde eller gjøre andet, end han selv vilde. Med sine Forpligtelser tog han det slet ikke saa nøje. Han betalte nødig sit Landgilde uden at blive søgt derfor, og naar Øvrigheden kom for at pante ham, satte han sig ofte til Modværge, saa en saadan Forretning kunde føre til blodig Kamp, der endte med Ulivssaar.

Den 14de Februar 1639 fremstod Thingstævnerne for Christen Nielsen paa Broholm og Hans Rasmussen i Ullerslev, som var Herredsfogdens Fuldmægtig sammesteds, paa Gudme Herredsthing, og de hjemlede med Ed og oprakte Fingre efter Recessen at have kaldet (ɔ: stævnet) Margrethe Peders i Aarslev, hendes Datter, Bodil Pedersdatter, hendes Sønner, Jens Pedersen, Thomas Pedersen og Peder Pedersen, alle med deres Lavværge, samt Niels Rasmussen i Aarslev og Peder Madsen, tjenendes der, mod Vidners Paahør og Gjensvar. Dernæst fremstod de stævnede Vidner og tilkjendegav, hvad der var dem bevidst om den store Gevalt og Overlast, der Fredagen næst før Jul var tilføjet Hans R. i Ullerslev og Christen Nielsen, velbaarne Hr. Landsdommers Tjener, af Peder Ibsen i Aarslev, hans Kone og Børn, samt de tvende indstævnede Karle. Af disse Vidnesbyrd fremgik det da, at da nævnte Mænd, Fredagen før Jul kom til Peder Ibsens Gaard for at udføre en Panteforretning, modtoges de i Porten af Manden og hans hele Husstand, samt de tvende indstævnede Karle, der anfaldt dem med Spyd, Køller og Stænger, saa det ikke var dem muligt at komme ind. De tvende Fuldmægtige tilligemed de to Vurderingsmænd gik da ud i Marken og drev Kvæget hjem for at faa det vurderet, og de forsøgte nu at komme ind i Gaarden ad en anden Vej, hvad der ogsaa lykkedes dem, men kun til liden Baade, thi da Chr. N. fremtog de lovlige Domme og Breve, efter hvilke Gjælden skulde betales, trængte de fra alle Sider ind paa ham og forsøgte at rive Brevene fra ham. De øvede ogsaa saa stor Vold med alle Slags „Gevær", med Stokkeslag og Stenkast, saa de tvende Fuldmægtige højlig nødsagedes til at drage deres Kaarder og værge deres eget Liv, efter at de dog først mange Gange havde opfordret dem til for Guds Skyld at lade slig ulovlig Handel fare. Peder Ibsen tog en Stang, som en „temmelig Slydestang" og foer dermed mod den ene Vurderingsmand, der stod ved Ledet for at gjenne Kvæget tilbage, og sagde til ham: „Staar Du der Din Skjælm"; han vilde have slaaet til ham, hvorfor han værgede sig med sin Kaarde, som dog ikke var dragen. I Kampens Hede blev Peder Ibsen saaret, saa han faldt til Jorden, hvorefter hans Kone raabte: „Døer han ikke af det, I have givet ham, skal han alligevel dø, for at I maa times en Ulykke!" De Fremmede begyndte nu Tilbagetoget, der affkares dem af Kvinderne. Margrethe Peders klagede meget over, at hun ej havde en Kniv hos sig, saa vilde hun stikke Chr. Nielsen i hjel, før han skulde komme ud af Porten.

Ved Synet over den tilføjede Skade, fandtes Chr. N. at have faaet et Spydstik i den ene Arm og et i det ene Ben, foruden mange blaa Slag. En af Vurderingsmændene var bleven saa ilde tilredt af Spydstik, Vognkjæppeslag og Stenkast, at han laa til Sengs, og hans Liv og Helbred svævede i Fare, og saaledes havde de Alle medbragt mere eller mindre haarde Mærker fra den varme Kamp. Peder Ibsen afgik ved Døden, om han nøjedes med de Vunder, han havde hentet i Kampen, eller hans Kone, som hendes Ord synes at antyde, havde gjort det af med ham, for at føre Betjenten i en Ulykke, blev ikke oplyst.

Ved Daggry.

Der kom fra Østen en Morgenvind,
den krusede Havets rødmende Kind;
den aandede sagte paa Bølgernes Hær:
„Vaagn op, se Morgenen alt er nær!"

Den suste igjennem den friske Lund
og vækkede Fuglene op af Blund:
„Flyv ud og forkynd med Jubelrøst,
at Dagen er kommen med Glans i Øst!"

Den strøg igjennem den stille By
til Taarnet, der peger med Kors mod Sky,
og brusede: „Meld nu med Klokkeklang,
at Solen er højt paa sin Himmelgang!"

Men over de Dødes Have den foer,
hvor Vedbenden sig om Gravene snor,
der sang den, og Røsten var kvægende blid:
„Sov sødelig, det er endnu ej Tid!"

P. H. S.

Hans Jørgens og Abelones mærkværdige Hændelser
i Kjøbenhavn.

Af Emanuel Henningsen.

4.

Nu styred atter vore to
Til Byen ind ad Vesterbro.
Varmt var det, før de kom til Staden

Men varmere det var paa Gaden,
„Hør, ved Du hvad, min Abelone,"
Hans Jørgen sagde til sin Kone,
„Jeg tror, vi begge staa os i
At se paa dem, der gaa forbi,
Mens selv vi staa i Ro og Mag,
For det er grumme hedt i Dag."
Mens saa de stod, der kom forbi
En Morian i Liberi;
Han strunk og stolt gik hen ad Gaden,
Som om han ejed hele Staden,
Med Guld og Sølv han var bedækket.
Da blev vor Lone helt forskrækket;
Hun var dog ellers ej forknyt,
Men nu hun hviskede: „Hans-Jørg, hyt
Dig for den Slemme, som der kommer;
Ham saa jeg vist den sidste Sommer
Paa Markedet i Skræm; han stod

Med Lænker lagt om Haand og Fod,
For han var fuld af vilde Sæder;
De sagde, han var Menneskæder." —
„Aa, denne her er vistnok tam,"
Gjensvared Hans, „se blot paa ham.
De spærred ham vel sagtens inde
Hvis ikke han var from i Sinde.
En Æder er han ikke, nej
Jeg i min Tro vist fejler ej,
Det er en ..."
Hvad det var, han vilde
Fortælle, kom nu lidt for silde;
Thi Negeren imod ham gik
Og sagde med et bistert Blik:
„Tror Du, at nu Du kan mig kjende?"
Hans ramled næsten over Ende
Ved disse Ord, der kom saa brat.
„Jeg troede", stammede han, „at De bare var en Abekat."

Smaating.

Kort og godt. To Brødre talte sammen paa den enes Gaard i Cincinnati. „Hvem havde Ejendommen før Du?" spurgte den ene. „Moggs" (Mandens Navn). „Hvorledes er Jorden?" „Bogs" (sumpig). „Og Luften da?" „Fogs" (taaget). „Har Du Kreature?" „Hogs" (Svin). „Hvoraf har Du bygget Husene?" „Logs" (Træstokke). „Har Du mange Naboer?" Den anden rystede paa Hovedet: „Frogs" (Frøer).

Velsmagende Maaltid. En Rejsende i et lille fransk Værtshus saa en Ugle, der saa meget tankefuld ud, og som hoppede omkring i Gaarden paa det eneste Ben, den havde. Et Par Dage efter sin Ankomst fik han „Vildt" til Middag, det var lille, men det smagte dog af Fugl. Dagen efter savnede han Uglen i Gaarden. „Hvor er Uglen bleven af", spurgte han Værten. „Herren fik jo lidt Vildt i Gaar", lød Svaret til den Rejsendes store Skræk. „Hvad, dræbte De Uglen til min Middagsmad?" spurgte han. „Jeg? dræbe den søde Ugle, min Herre! nej — den døde af sig selv".

Opløsning
paa den firkantede Nød i Nr. 32:

VASK
AMOR
SOFA
KRAM.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen.
Menigmands Billedblad
for
Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af A. C. Bom.

2. Aargang. | Søndagen d. 23. Maj. | Kjøbenhavn.
Nr. 34. | | 1875.

Vaar og Vinter.

Fortælling af Bendix Hansen.

(Sluttet.)

Det var en dejlig Vinterdag med klar Luft og stille, klingrende Frost. Sneen laa glimrende hvid paa de høje Banker nede ved Stranden, saa de syntes højere end ellers; Sneen hængte fast i de grønne lave Grantræer, der stode i Smaagrupper dernede under Bankerne, og selv det gamle Piletræ, der stod lige i Strandkanten og strakte sine nøgne Grene ud over Isen, var pyntet med Sne og Rimfrost, der funklede i Solen. Dernede havde Havet dannet en lille Bugt, som om det havde forsøgt at skabe en Fjord, men var bleven betænkelig over de høje Bakker og derfor havde ladet det blive ved Forsøget og først havde gjort Alvor af Fjorden paa den anden Side af Næsset, hvor den nu snoede sig milemidt ind i Landet. Ved Foden af den højeste Banke nær ved de lave Grantræer og det gamle Piletræ laa et lille Hus. Det laa ganske alene; men hvor der var roligt og fredeligt, hvor der var lyst og dejligt omkring det. Havet, der ellers vuggede sig tæt op til det, laa nu stille og frosset som en spejlblank Isflade; men langt, langt kunde man se ud over det, ud over Dybet, hvor ingen Magt kunde binde de mægtige altid urolige Bølger, ud til de fjerne Øer, der løftede sig saa klare mod den blaa Himmel i deres hvide Vinterdragt, skinnende i Sollyset. En Vej førte ned mellem Bankerne og snoede sig derpaa langs Stranden forbi det lille Hus; men der kom Ingen ad Vejen i Dag; thi det var Helligdag, det var Juledag. Det var som om Livet laa i Dvale under det skinnende Snedække, saa stille var der; men det gjorde det ikke; thi inde i det lille Fiskerhus rørte Livet sig varmt og rigt og frejdigt.

En gammel Mand med hvide Haar kom ud af Døren, gik et Par Skridt frem og blev saa staaende; han skyggede med Haanden for Øjnene og saa opmærksomt henad Vejen, medens han dampede paa sin lille Pibe. Nu aabnedes Døren atter, og hans Kone kom ud til ham. Hun lagde sin Haand paa hans Skulder og saa ogsaa fremad.

„Kan Du ikke se dem endnu?“ spurgte hun.

„Nej!“ svarede han; „men de kommer nok. Vejret har været godt hele Dagen, og han skrev jo, at de kom i Dag.

Vinter.

Du skal se, de kommer nok. Det kan gjerne være, at de allerede ere derovre bag Bankerne!"

„Ja, de kommer nok!" sagde hun. „Gid de vilde komme snart! Jeg længes saa meget efter dem; det er saa længe siden, vi have set dem!"

Og saa bleve de staaende i Taushed, hun med Haanden paa hans Skulder, og saa henad den Kant, hvorfra de ventede dem, der skulde komme.

Der var noget mildt, venligt og dejligt, man kunde næsten sige højtideligt, udbredt over disse to Gamle, som de der stode kjærligt sammen, optagne af samme Tanke, stirrende mod samme Maal, medens deres Hjerter bankede i fælles Kjærlighed og Forventning. De passede saa godt til det lyse og fredelige Landskab omkring dem og til den vide Udsigt med de klare Øer i det Fjerne.

Det var Hagen og hans Hustru, Ane.

Glade havde de leget sammen i Livets Vaar, trofast havde de med hinanden baaret Sommerens Byrder og Hede, og kjærligt holdt de sammen i deres stille, lyse Vintertid, medens de i Tro og Haab saa frem mod den evige Vaar, der lyste dem imøde fra det Fjerne.

De ventede deres Søn, Jens, med Hustru og Børn. Han var deres eneste Barn, deres Stolthed og Glæde. Tidlig havde han faaet Lyst til Søen, og da han var voxet til, havde han forladt dem og var rejst ud i Verden; men han var en god Dreng og en dygtig Dreng, derfor havde det altid gaaet ham godt. Nu var han Kaptajn paa et stort Skib og boede i Kjøbstaden, hvor han havde eget Hus og nok at leve af, og saa havde Vorherre velsignet ham med en god og kjærlig Hustru og to dejlige Børn, en Dreng og en Pige, der vare opkaldte efter hans gamle Fader og Moder og ret havde forstaaet at vinde deres Hjerter. Den meste Tid af Aaret var Jens paa Farten, og de saa ham sjeldent; men hver Jul kom han og hans Familie ud til hans gamle Hjem og blev der et Par Dage, og det var lyse Festdage for dem alle.

„Se saa, der har vi dem!" sagde Hagen og pegede fremad, og ud mellem Bankerne, ned imod Stranden og henimod det lille Hus fløj en Kane i susende Fart.

Hvor det lyste i de Gamles Ansigter! Hendes Øjne fyldtes med Glædestaarer og han tog sin Hue af og svingede den over Hovedet.

Fra Kanen svingede man atter med Huer og Tørklæder og raabte Hurra. Bjælkerne klang i den stille Luft, Hestene dampede og sloge op, saa Smaaknoldene fløj omkring.

„O, Gud ske Lov; Gud ske Lov!" sagde Ane, og saa holdt Kanen for Døren.

„Goddag Bedstemoder! Goddag Bedstefader og glædelig Jul!" lød det i Kor. „Hurra!" raabte den lille Dreng, der var klattret op paa Bagsædet. „Hurra! O hvor det er dejligt!"

Og saa trykkede de hinandens Hænder, og kyssede og kjærtegnede Børnene og snakkede alle paa en Gang.

Bedstefader tog Drengen og Bedstemoder den lille Pige og bar dem ind. Jens og hans Kone pakkede ud af Kanen, Rejsetøj, Kurve og Kasser, og saa kjørte den atter bort, og de samledes alle inde i den lille Stue. Hvor der var hyggeligt og rart derinde! Alt var saa rent og skinnende og saa pænt og smagfuldt; ja Bedstemoder forstod det; men hun havde jo ogsaa en Gang været en fin lille Jomfru og havde hørt hjemme i det skjønne Søgaard. Det var nu rigtignok mange Aar siden; men sligt glemmes aldrig ganske, — og Bedstefader! Ja han havde en Gang været en fattig lille Dreng; men Fattigdommen havde han overvundet ved sin stærke Villie og sine kraftige Arme, og nu kunde han evne at have det godt paa sine gamle Dage.

Bordet var dækket, da de kom, og nu sad de alle og spiste og drak, snakkede og lo.

Jens's Hustru havde bragt en dejlig Kage med, og Jens havde Vin; det kom nu frem til Dessert, og da alle Glas vare blevne fyldte, rejste Jens sig op.

„Nu ville vi tømme et Glas for vore kjære, gode, gamle Bedsteforældre", sagde han, „og takke dem for al den Glæde og Velsignelse, de have beredt os i Dag og mange Gange tidligere, lige saa længe jeg kan huske tilbage. Det var dejlige Tider, da jeg gik herhjemme og legede ved Stranden, og det er dejligt her endnu. Hvor jeg færdes i Verden, tænker jeg altid tilbage til mit Barndomshjem og mine kjære Forældre, hvis Tanker stedse følge mig. Tak for al Eders Kjærlighed til mig og mine. Gid I endnu maa leve sunde, glade og lykkelige i mange Aar. Bedsteforældrene leve!"

Og saa raabte de Hurra, saa det lød langt, langt ud over Isen og helt op over Bankerne, lige ind i den klare Himmel. Drengen var sprungen op paa Stolen, og han raabte endnu Hurra da de andre tav, og saa slyngede han begge sine Arme om Bedstefaders Hals og kyssede ham, medens den lille Pige klyngede sig tæt op til Bedstemoderen.

Og alle Ansigter lyste af Glæde og Bevægelse, men Ingens dog som de to Gamles.

Solen sank, Lysene tændtes, Børnene dansede og Bedstefader spillede paa sin gamle Violin.

Da listede Bedstemoder sig bort efterfulgt af Sønnekonen, og mens Dansen gik lystigst aabnedes pludselig Døren til Sovekammeret, og derinde stod et straalende Juletræ, som de to Gamle havde syslet med i flere Dage for at berede Børnene en Overraskelse. Og en Overraskelse blev det, ikke alene for Børnene, men ogsaa for de Gamle; thi nu kom man frem med Foræringer til dem, kostbare, skjønne og nyttige Ting, baade fra deres store og deres smaa Børn. Tilsidst tog de hinanden i Hænderne, sang og dansede allesammen omkring Træet.

Ja Julen var en dejlig Tid i det lille Fiskerhus ved Stranden.

Da Børnene vare bragte tilsengs, sad de Gamle og deres Børn endnu og talte sammen.

„Vi vilde saa gjerne, at I skulde flytte ind til os;" sagde Sønnen, „I ved hvor glade vi vilde være over Eder, og her bo I dog saa affides og ensomt!"

„Nej, min Dreng", svarede hans Fader, „vi to Gamle ville helst blive, hvor vi ere; ikke sandt Moder?"

„Jo!" svarede hun. „Her have vi kæmpet os frem, her have vi fundet vor Lykke, her er godt og velsignet, her ville vi blive, til Vorherre kalder os til et bedre Hjem! O, hvor underligt det dog gaar til i Verden. Hvem skulde have anet det for mange Aar siden, den Gang jeg flygtede med gamle Rasmus for at undgaa Jomfru Holm og hendes kjedelige Lektier! Stakkels Jomfru Holm, hun mente det sagtens godt; men hun forstod det ikke. Og den Gang jeg saa traf Dig derovre i Skoven med Din Hund, Dine Køer og Faar, Blomster og Fuglereder! Ja den Tid glemmer jeg aldrig. Mindst anede jeg da, at det skulde ende saa, at vi to skulde bo og bygge sammen og finde vor Lykke i det lille Hus ved Stranden, som Du saa ofte talte om!"

„Men Du syntes dog godt om mig, Mo'er!" sagde han, „Du syntes godt om mig, ligestrax vi traf sammen, ellers var Du og Rasmus nok ikke kommen saa ofte over Vigen for at besøge mig efter den Dag!"

„Syntes godt om Dig!" gjentog den gamle Kone og saa paa ham med et straalende Blik. „Ja, hvor kunde jeg andet! Du var den første, der ret forstod mig, hos Dig var jeg lykkelig og fri, og hjemme var der ikke godt at være. Jomfru Holm var kold, streng og saa forskrækkelig alvorlig, og Fader brød sig ikke stort om mig. Han tænkte paa andre Ting, paa Svir og Spil, — Stakkel! Han førte et vildt Liv, han var fortvivlet, fordi hans Gjæld voxede og voxede som en rivende Flod. Han forstod ikke at stride imod, og saa drev han bort i Strømmen. Ingen holdt ret af mig uden gamle Rasmus og Du; men Du glemte mig heller ikke!"

„Glemme Dig Mo'er! Glemme min lille fine Pige! Nej, nej!" sagde han. „Jeg tænkte bestandigt paa Dig, og da Vinteren kom, løb jeg, saa ofte jeg kunde faa Lejlighed dertil, den lange Vej fra mit Hjem til Søgaard og sneg mig omkring ved Dit Hjem bare for at faa Dig at se og tale et Par Ord med Dig, og naar det lykkedes mig, saa kan Du tro, jeg var glad. Mine Forældre vidste ikke noget derom, da jeg ikke turde fortælle dem min Hemmelighed, om den fine lille Jomfru!"

„Aa ja!" sagde hun, „det var lyse Tider; men den Gang saa min Fader døde og Kreditorerne toge Gaarden og Alt, hvad vi havde, da var jeg en fattig Pige og stod ene i Verden, ganske ene! det var en streng Tid, da lærte jeg Livets Alvor at kjende. Men jeg fandt dog Venner, jeg kom til Præstegaarden, og jeg kom nærmere til Dig."

„Og da jeg saa en skjønne Dag kom til Dig som Frier", fortsatte han, „hvad svarede Du saa? Jo Du vilde hellere end gjerne flytte ned til mig i Fiskerhuset ved Stranden og lære at røge Sild og Hornfisk. Det kan ellers nok være, at Folk gjorde store Ojne og der blev slaaet Allarm over den Ting; men Du vidste, hvad Du vilde og lod Dig ikke bevæge til at bryde Dit Ord; Du troede mig bedre end alle Dine andre Venner, selv Præstens, og Du satte Din Lid til Vorherre og Fremtiden, og det skal jeg aldrig glemme Dig saalænge jeg lever. Derfor blev Du mig dobbelt kjær og er det endnu. Jeg var stolt af Dig, og det havde jeg Grund til at være; for Du fandt Dig strax tilrette i vore smaa Forhold, og hjalp mig at arbejde frem Aar efter Aar, saa vi tilsidst blev velhavende Folk. Du er en god Kone, Mo'er, en rigtig god Kone, og det har Du altid været!"

Saa gik han hen til hende, bøjede sig ned og gav hende et Kys, og hun slyngede sine Arme om hans Hals, som vare de unge Kjærestefolk og ikke et Par gamle Bedsteforældre med hvide Haar og dybe Rynker.

„Men Du, Hagen!" sagde hun saa, „Du var ogsaa god. Du bar mig paa Hænderne. Du bar over med alle mine Mangler, Du værnede og hyggede om mig og vidste aldrig det Gode, Du skulde gjøre for mig. Du var flittig, sparsommelig og tilfreds og glad ved Alt, og det var ikke blot den Gang; men Du blev ved dermed lige til nu, og Du er endnu min gode, gamle, trofaste Hagen. Ja, hvor vi have levet godt og velsignet i de mange Aar der nu ere svundne! Jeg takker Gud for hver en Dag, ja hver en Time. Alt er lykkedes for os, Alt er lyst og herligt! Nej Børn, lad os to Gamle blive her. Det Hus kan vi ikke skilles fra, det hører med til vor Lykke. Her ville vi leve vor Vinter tilende, indtil den gode Gud en Gang fører os hjem til sig, hvor der er evig Vaar!"

Og de to Gamle kyssede atter hinanden, medens de Unge sad med bevægede Hjerter og tavst trykkede hinandens Hænder.

Og der var stille i den lille Stue, der var højtideligt som i Kirken en hellig Juledag.

Men inde i Sovekammeret laa Børnene og drømte om det dejlige Juletræ i det lille Hus, og de saa Engle med hvide Vinger dale ned fra Himlen i Lys og Klarhed, strøende Roser og Forglemmigejer ned over Bedstefaders og Bedstemoders Hytte, saa den straalede med de dejligste Blomster af en Glans og Pragt langt herligere end det dejligste Juletræ.

Og udenfor lyste Sneen, Stjernerne skinnende og vinkede saa mildt og venligt og spejlede sig i den blanke Isflade, og et glimrende Nordlys skød sine klare Straaler højt op over de hvide Banker.

Mormonerne i Utah.

Som bekjendt var det kun de to jødiske Stammer, der udgjorde Juda Rige, som efter den babyloniske Landflygtighed vendte tilbage til Kanaan. Der er derfor opstillet mange Gisninger om, hvor de øvrige ti Stammer ere blevne af. Uden Tvivl have de blandet sig med og ere gaaede op i det assyriske Folk, som de boede iblandt; men denne Forklaring var altfor naturlig og laa altfor nær for Haanden; man vilde have en mere romantisk, og en saadan fandt man ogsaa paa. Medens man ellers hos næsten alle Hedningefolk fandt Tro paa flere Guder, troede de røde Indianere i Nordamerika kun paa en Gud, „den store Aand", og af denne ene Omstændighed sluttede man, at de vare Efterkommere af de forsvundne ti Stammer, som altsaa skulle have gjennemvandret hele det ufremkommelige, af Bjerge og Ørkener opfyldte østlige Asien og være sejlede over det umaadelige, stille Hav — Jøderne, som aldrig have været Sømænd! Jøderne vare et fredeligt Hyrdefolk, og Indianerne ere et krigerisk Jægerfolk; heller ikke kunde man paavise nogen anden Lighed imellem dem, med Undtagelse af Flerkoneriet, der gjenfindes hos

Mormonerne paa Vandring.

mange af de Folk, som ikke ere Kristne; men ikke desto mindre var der mange Folk, der vilde tro paa denne Gisning, fordi den var interessant.

Saa var der en amerikansk Forfatter, som i Begyndelsen af dette Aarhundrede skrev en Roman, hvori en jødisk Profet, som han kaldte Mormon, fortalte om de ti Stammers mærkelige Hændelser paa deres Vej til Amerika og efter Ankomsten dertil. Han døde imidlertid, inden han kunde faa Bogen trykt, og Manuskriptet gik siden igjennem flere Hænder, indtil det kom til en vis Josef Smith, der benyttede det til at optræde som Profet for egen Regning.

Han fortalte, at Guds Engle havde aabenbaret ham, hvor denne ny Bibel, Mormons Bog, laa skjult i en Hule. Han havde da fundet den saaledes, som det var blevet ham sagt, og havde derefter oversat det gamle Haandskrift fra Hebraisk, et Sprog, hvoraf han i Virkeligheden ikke forstod et eneste Ord; thi han var saa langt fra at være lærd, at han næppe nok kunde læse og skrive. Han begyndte nu paa Grundlag af Mormons Bog og af stadige ny Aabenbaringer, som han foregav at modtage, at prædikede en ny Religion, som snart vandt adskillige Tilhængere.

Efter Josef Smiths Lære indtager Gud en Stilling i Himlen omtrent som Formanden i en Forening; thi foruden ham findes der endnu en Mængde Guder, nemlig alle de Mennesker, der her paa Jorden have vandret i Herren, det vil sige Mormonerne. De der-

imod, som vel have været gode Mennesker, men ikke naaet Fuldkommenheden (ikke været Mormoner), blive i den anden Verden kun Engle, hvis Bestilling det er at tjene Guderne. Naar de Troende i denne Verden kun i et og alt adlyde Profetens Befalinger, der ere ensbetydende med Guds Villie, saa kunne de ogsaa gjøre sikker Regning paa Guds Bistand, ikke som en Naade men som en Ret, de kunne kræve af ham, der jo i Grunden kun er deres Ligemand, og hvis Pligt det er at hjælpe dem. Og denne Lære have de den Frækhed at kalde kristelig!

Denne ubetingede Underkastelse under Profetens Villie gjorde imidlertid, at Amerikanerne, der ellers ere saa overordentlig taalsomme i religiøs Henseende, snart begyndte at se skævt til den ny Sekt. Det var en østerlandsk Despotisme, som ikke kunde taales i det fri Amerika. De begyndte derfor paa forskjellige Maader at plage og drille Mormonerne. Tilsidst blev Josef Smith fængslet som anklaget for Tyveri og Bedrageri; der er næppe nogen Tvivl om, at han var skyldig, men uheldigvis brød en Flok Banditter ind i Fængslet og dræbte ham, inden det kunde blive bevist, og derved var han med det samme gjort til en Martyr. Nu vilde Mormonerne ikke længere blive boende blandt „Hedningerne". Under Anførsel af Josef Smiths Efterfølger, den nuværende Profet, Brigham-Young, brøde de op fra deres hidtilværende Boliger i Illinois og droge ud til Utah i det fjerne Vesten, den Gang et øde og ubeboet Land, saa ufrugtbart, at Ingen havde fundet det værd at tage i Besiddelse. Ved Vintertid drog den første Mormonkaravane ad den Vej, som senere saa mange vildledte Mennesker have fulgt, førende deres nødvendigste Ejendele, Sædekorn og Agerdyrkningsredskaber, med sig paa Vogne, trukne af Oxer. 125 danske Mile maatte de gaa over snebedækte Sletter og Bjerge, gjennem et øde Land uden Veje, uden Mennesker, uden andre Levnetsmidler end dem, de førte med sig, og hvor de selv maatte slaa Broer eller bygge Færger til at sætte over Floderne. Mange bukkede under for Kulde og Anstrengelser; tilsidst gik der ingen Dag hen uden flere Begravelser; men Resten af Karavanen drog fremad med urokket Mod og med et Musikkorps i Spidsen, som spillede lystige Melodier.

Endelig naaede de det forjættede Land, det øde Utah. Her udstykkede Brigham-Young Jorden, afsatte Gaderne i den tilkommende Stad „det ny Jerusalem", og man begyndte strax at arbejde. Jorden her er lige saa frugtbar, som paa den jydske Hede, og fordrer saa megen Dyrkning for at give noget Udbytte, at en Mand i Utah kun kan bearbejde en Tiendedel af det Areal, som han kan holde under Ploven i den frugtbare Del af Amerika. Ved en utrættelig Flid og Udholdenhed er det dog lykkedes Mormonerne at besejre Naturens Karrighed og finde et jævnt, godt Udkomme i dette ufrugtbare Land. Man kan ikke andet end beundre deres Vindskibelighed.

Brigham-Youngs Medhjælpere i Styrelsen af Landets og Folkets Anliggender ere „de Ældste" og Biskopperne. Nogen særegen Præstestand findes ikke, enhver Mormon er Præst, og heller ikke Biskopperne leve af at være Biskopper, men maa desforuden passe deres Jord eller deres Haandværk.

Det ny Jerusalem, der nu er en stor og smuk By, indeholder et „Tabernakel" og et Theater, hvorpaa der spilles af Dilettanter, deriblandt Profetens egne Døtre, men højere Undervisningsanstalter findes der ikke. I Skolerne læres kun det nødvendigste, og det er god Politik af Profeten; thi hvis hans Undersaatter ikke vare ligesaa uvidende som han selv, vilde de næppe længe taale hans Herredømme.

Først efter Ankomsten til Utah, bekjendtgjorde Brigham-Young den Aabenbaring, at enhver Mand havde Lov til at have saa mange Koner, som han kunde ernære, og at ingen Mand kunde anses for rigtig hellig, naar han ikke havde mindst tre Koner. Hvad Ernæringen angaar, lægger den for øvrigt ikke store Vanskeligheder i Vejen, da de fleste Kvinder, foruden at passe Huset og Børnene tillige drive en eller anden Haandtering, hvormed de underholde sig selv. Som Bevis for Flerkoneriets Berettigelse anfører Young, at det findes hos de to Trediedele af Jordens Beboere, og de, som mene, at Flertallet altid har Ret, ville vanskelig kunne sige noget imod dette Argument.

Profeten foregik naturligvis selv sine Undersaatter med et godt Exempel; Antallet af hans Koner angives forskjelligt; nogle sige, at han har omtrent tyve, men det er tvivlsomt, om de alle ere medregnede i dette Antal. Mormonerne kunne nemlig indgaa Ægteskab baade for dette og det tilkommende Liv. En Kvinde kan endogsaa lade sig vie til en død Mand med en levende som Stedfortræder; mange ere paa denne Maade blevne viede til Josef Smith, Moses og Abraham med Brigham-Young eller en af hans „Hellige" som Stedfortræder, saaledes at de bære den Dødes Navn, og de Børn, de føde, anses for hans, ligesom de ogsaa i det andet Liv skulle være hans Undersaatter. Enhver Mormon skal nemlig i Himlen herske som en Konge over sine Koner og Børn.

At saadanne huslige Forhold maa være frygtelige for Kvinderne, er let at indse. De Rejsende, som have besøgt Utah, ere ogsaa enige om, at Kvinderne gjennemgaaende bære et Præg af Nedslagenhed og Livstræthed, som er sørgelig at se. Ingen Kvinde, der ikke er fuldstændig sløv eller blottet for al moralsk Følelse, kan undgaa at føle sig grænseløs ulykkelig, naar hun skal tvinges til at dele sin Mands Kjærlighed med andre Kvinder, hvis det ellers ikke er en Vanhelligelse af Ordet Kjærlighed at bruge det om den Følelse, som en Sultan kan nære for sit Harem. Imidlertid er det jo muligt, at de Kvinder, der ere fødte og opdragne i Utah, ved at indpræges disse afskylige Lærdomme fra Barnsben af kunne komme til at anse dem for rigtige,

hvor store Lidelser de end foraarsage dem selv; men det synes utænkeligt, at en ung Pige, der er opvoxet i Evropa eller det østlige Amerika og først senere er kommen til Mormonstaten, nogensinde skulde kunne betragte det som andet end en Skjændsel, der overgaar hende, naar hun vies til en allerede gift Mand som hans tredie eller fjerde Kone, eller naar hun som hans første Kone tvinges til at taale at andre Kvinder flytte ind i hans Hus i samme Egenskab. Nu, da den store Stillehavsbane er anlagt, der gaar tværs igjennem Amerika fra Kyst til Kyst og gjennemskjærer Utah, er det heller ikke saa sjeldent, at mormonske Kvinder flygte bort fra det Hjem, der er dem værre end et Fængsel, og selv tidligere var der dog en Del, der hellere vilde trodse den næsten sikre Hungersdød i Ørkenen end blive i deres Elendighed, og enkelte bleve som ved et halvt Mirakel frelste af Indianerne, af Guldgravertog, der gik til Kalifornien, eller af de forenede Staters Tropper, der holdt enkelte Forter besatte i denne øde Egn.

Fra Korsør.

En Rejseerindring af Emanuel Henningsen.

Det var i Sommeren 1870, at jeg en Morgenstund kom ud paa Kjøbenhavns Banegaard for at gaa med Toget til Korsør. Det var en trist Tid den Gang; thi med hver Dag, der kom og gik, svandt Haabet om glædelige Tidender fra Krigsskuepladsen paa Frankrigs Grændse mere og mere bort, og Folk i Almindelighed begyndte at faa Øjet op for, at vor Regjering dog havde handlet klogt og forsigtigt, da den havde sikret Danmark Neutralitet under det glubende Sammenstød mellem to af Evropas Stormagter. Paa Gaderne lød dog endnu bestandig Marseillaisens krigerske Toner, Lirekasserne spillede den, Drengene fløjtede den, i Tivoli blev den fordret da Capo af Balduin Dahls Orkester, og ud fra Sangerpavillonerne klang den i mere eller mindre skrigende Toner; men Begejstringen, som den vakte til Live, var mere ædruelig nu end for en Maaned siden, og Publikum sang ikke mere med; det indskrænkede sig til at stampe Takten med Stokke og Parasoller. Intet Under! Der kom jo Dag for Dag mere og mere nedslaaende Efterretninger, Efterretninger om forfærdelige Slagterier — Slag kunde man jo næsten ikke kalde dem — der vare saa meget mere knusende for Haabet, som de kom uventede for de Fleste.

Ude paa Banegaarden var der kun lidt Liv hin Morgen. Passagererne vare enten søvnige eller smittede af den Modløshedens og Skuffelsens Aand, der ligesom laa i Luften, og man hørte kun Avisdrengenes indtrængende Opfordringer til at kjøbe Morgenbladene med „de nyeste Efterretninger fra Krigen". De fandt imidlertid kun daarlig Afsætning paa deres Varer. „Thi", som en sjællandsk Proprietær sagde til mig, „man har s'gu Ærgrelser nok alligevel, og jeg for min Part gider ikke spolere min Morgen ved at læse om, at Preusserne igjen har slagtet saa og saa mange Franskmænd. Nej, om jeg gjør!" Det bandede han paa.

Paa Vejen til Banegaarden var jeg truffen sammen med en Bekjendt — lad mig kalde ham Krøjer — der skulde samme Vej, som jeg, og han var netop gaaet hen for at løse Billetter til os begge, da jeg blev opmærksom paa en ny Passager, der traadte ind i Ventesalen. Det var en Mand af et saa ejendommeligt Udseende, at han strax tiltrak sig min Opmærksomhed. Han var iført sorte Klæder af et nogenlunde moderne Snit; men der var en rustfarvet Lurvethed, der drog Tanken hen til Ølknejpen og Snustobak, udbredt over ham. Fra den meget aabentstaaende Vest traadte der en Krave fordringsfuldt frem, der trængte haardt til at vaskes og stives, og hans opstaaende Flipper (Fadermordere) vare utilbørlig smudsige og forkrøllede. Ikke des mindre glimrede der en gylden Brystnaal i hans Halstørklæde. Han var en Mand paa 50—55 Aar med graasprængt Knebelsbart og Fipskæg, tyndt Haar, kantede Ansigtstræk og dybtliggende graa Øjne, der spillede med en særegen Glans.

Det lod til, at mit Blik udøvede en magnetisk Virkning paa ham; thi, efterat han et Øjeblik havde set sig om, styrede han Kursen hen imod mig og bad om Tilladelse til at tænde sin Cigar ved min.

„Smukt Vejr i Dag," bemærkede han.

„Meget smukt."

„Ak, ja", vedblev han og gjorde med det samme en Bevægelse med Armene, som om han strakte sig efter en Krumslutning, „det gjør godt at komme ud at lufte sig lidt og føle, at det er dansk Luft, man indaander. Man aander saa frit her og føler sig saa vel til Pas ved at være uden for det tyske Paks Omraade... Jeg er Slesviger, min Herre, forhenværende kongelig Embedsmand".

„Nej, virkelig", udbrød jeg med en let fattelig Interesse.

„Ja, jeg var Toldkontrollør i Flensborg, da Krigen brød ud; men da jeg ikke vilde bryde min Ed og gaa med Oprørerne, fik jeg strax min Afsked. Det var ikke saa meget rart at miste en sikker Indtægt af 1200 Rd. om Aaret; men Gud ske Lov, jeg har nu omtrent samme aarlige Indtægt af mine Kommissionsforretninger."

Jeg kunde passende have bemærket, at med saadanne Indtægter kunde han nok have havt Raad til at tage en ren Flip paa; men i det Øjeblik forglemte jeg hans lurvede Udseende og saa kun i ham en Mand der havde havt Mod nok til at bringe Fædrelandet et Offer. Han var et meget aabenhjertigt Gemyt og fortalte mig adskillige karakteristiske Træk af de Forfølgelser og Drillerier, han saa vel som andre danskfindede Mænd havde været udsatte for af den tydske Befolkning. Nede mellem dem maatte man veje sine Ord

paa en Vægtskaal, hvis man vilde undgaa Brøvl; men her kunde man baade aande og tale frit uden at frygte for spejdende Øren. De Par Dage, han havde opholdt sig i Kjøbenhavn, havde derfor ogsaa været ham en Kilde til megen Glæde.

Imidlertid nærmede Tiden til Togets Afgang sig, og Dørene til Perronen bleve lukkede op. Jeg skyndte mig at opsøge min før nævnte Bekjendt, Krøjer, og steg med ham ind i en Vaggon, hvor kun faa Passagerer havde taget Plads. Lidt efter kom Slesvigerens Ansigt til Syne i Vaggonvinduet, og da han fik Øje paa mig, steg han ind og satte sig lige over for os. Ved en ren Tilfældighed lagde jeg Mærke til, at Krøjers Ansigt fik et Udtryk af Overraskelse, og næppe begyndte Slesvigeren at gjenoptage vor afbrudte Samtale, før han skyndte sig at tage Ordet, og de vare snart indviklede i en ivrig Samtale, der lidt efter lidt drejede sig hen paa Krigen og Danmarks Stilling til denne. Nu var det først, at Krøjer ret forbavsede mig; men et Puf, som han gav mig i Siden, underrettede mig om, at jeg helst maatte indskrænke mig til at tie stille.

„Man tror", sagde han halv hviskende og med en Skuldertrækken, der ynkede en saadan Tro, „at Danmark vil vedblive at være neutral. Jo vel! Nej, der forberedes i al Hemmelighed Begivenheder, som vil overraske den preussiske Ørn paa en temmelig ubehagelig Maade. Den Alliance, som for syv Aar siden var nær sin Afslutning mellem Danmark og Sverig-Norge, er allerede for fjorten Dage siden bragt i Stand. Den svenske Hær staar i Skaane, beredt til at føres over Sundet, og 3000 danske Soldater ligger i dette Øjeblik saaledes spredte i Jylland, at de kan samles paa to Dage og rykke ned i Slesvig. De agter Dem til Horsens, siger De? Nuvel, naar De kommer der, vil De se unge Bønderkarle i Tusindvis paa Gaden civilklædte, forstaar De. Uniformen er gjemt i deres Kvarter."

„Men Bladene har jo ikke bragt mindste Efterretning om alt det," indvendte Slesvigeren.

„Nej, da maatte Regjeringen jo have været gal, om den ikke havde paalagt dem Tavshed. Intet dansk Blad er upatriotisk nok til at forraade Hemmeligheden. Fortalte Bladene maaske noget om de to Spioner, som forleden Dag blev nappede i Kjøbenhavn? Hvor blev de af? Blev der gjort videre Brøvl ved Fyrene, da man først havde kiget dem i Papirerne? Inde bag Kastelsvolden faldt der samme Aften en halv Snes Skud. Var det maaske nogle Soldater, der skød til Skive, eller var det maaske to tydske Spioner, som... Nok sagt; jeg ved, hvad jeg ved."

Slesvigerens Ansigt forlængede sig, og jeg er vis paa, at mit ogsaa fik et Udtryk af Skræk; men Krøjer gned sig vel fornøjet i Hænderne.

„Jo," vedblev han hviskende, „vi vil have Krig... Krig paa Liv og Død; vi har meget at hævne... Ser De den endnu unge Mand der henne i Hjørnet; han ser saa dorsk og søvnig ud. Hvem er han? En skikkelig Snedkersvend, der rejser hjem for at besøge sin gamle Moder? Jovel! Nej, det er Kjøbenhavns dygtigste Opdagelsesbetjent, der er ude paa Spor efter en Kjeltring af en Spion, som i nogle Dage har gjennemsnuset Kjøbenhavn, og som skal være gaaet med Banen i Aftes. Hvad var det nu, han hed, Mes... Messer... nej, jeg kan ikke komme paa Navnet; men det kan nu ogsaa være det samme. Endnu i Morges fortalte min Onkel, Politidirektøren, mig, at man formodede, han var taget til Horsens, og kjender jeg Brun, Betjenten der henne, saa skal han nok finde Karlen. Maaske vil der saa igjen falde nogle Skud inde i Kasernen ved Aftenstid; men hvad, det er der jo ingen, som lægger Mærke til... Hvad er der i Vejen Højstærede; faar De ondt?"

„Nej, det har intet at betyde," svarede Slesvigeren, som med et var bleven ganske graableg; „det er en gammel Svaghed, jeg har en Gang imellem. Jeg tror, jeg vil prøve paa at sove lidt."

Han heldede sig op til Hjørnet af Kupeen og syntes snart at være sovet ind. Krøjer blinkende til mig med Øjnene og begyndte at tale om ligegyldige Ting. Da vi naaede til Korsør, sov Slesvigeren tilsyneladende trygt, og Krøjer gav mig et Vink om at lade ham uforstyrret, hvorefter vi begge forlod Vaggonen.

„Kom nu med ned til Havnen," sagde han. „Hvis jeg ikke fejler, er Komedien endnu ikke forbi."

„Jeg kan ikke tænke mig, hvad Opløsning den vil faa. Jeg kan i det Hele taget ikke forstaa, hvor De vilde hen med alle de Røverhistorier."

„Kom blot med, saa gaar der nok en Praas op for Dem."

Han førte mig hen til et af de i Havnen liggende Dampskibe; det var klar til Afgang, Dragere med Kufferter og Kasser paa Nakken travede frem og tilbage over Landgangsbroen, og Skibsklokken lod sin paamindende Klang høre. Vi stod der vel et Kvarters Tid og ventede, da saa vi med et, vor slesvigske Embedsmand foer over Broen og over paa Skibet, som om Pokker selv var ham i Hælene.

„Hollo!" raabte Krøjer. „De gaar paa et fejl Skib; dette gaar til Kiel, og De vilde jo til Nyborg og videre derfra til Horsens".

„Ja," svarede Slesvigeren; „men der laa Telegram til mig paa Jernbanegaarden... Forretninger, min Herre."

„Naa saadan... Farvel og lykkelig Rejse da".

„Farvel; jeg takker Dem for behageligt Selskab."

„Aa, ingen Aarsag," mumlede Krøjer halv højt.

Et Øjeblik efter blev Broen halet ind; Hjulene begyndte at plaske i Vandet, Skibet svingede langsomt om og fjernede sig fra Bolværket. Da raabte Krøjer igjen:

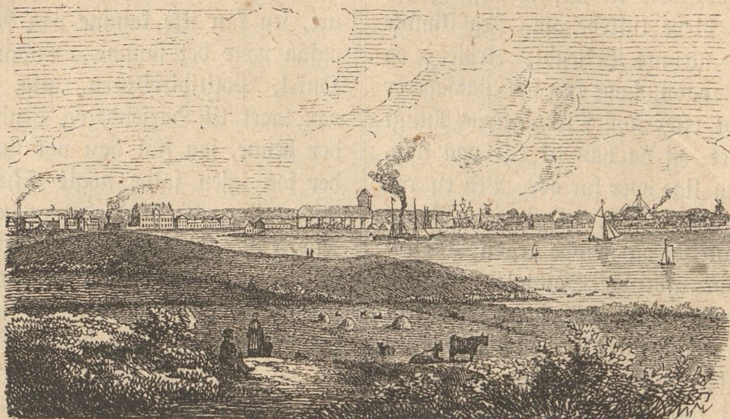
„Hallo, Højstærede!"

Slesvigeren kom tilbage og lænede sig over Rælingen.

„Jeg vil blot bede Dem," sagde Krøjer, „om De ikke vil gjøre mig den Tjeneste at hilse Messerroth fra mig, naar De igjen kommer til Tønder. Vi ere gamle Bekjendte, vi to."

Virkningen af disse Ord var forbavsende. Slesvigerens Ansigt blev askegraat og derefter mørkerødt, hans Øjne gnistrede af Vrede, og han strakte med rasende Forbitrelse sin knyttede Næve ud imod os Derpaa løb han i Hast hen til Skibets Kaptajn, gestikulerede ivrigt med Arme og Hænder og søgte aabenbart at faa ham til at standse Skibet; men Kaptajnen rystede paa Hovedet, og Damperen gled rask ud af Havnen, medens Krøjer lo, som han var besat.

„Der sejler Hr. Messerroth fra Tønder i egen høje Person, til Kiel af Frygt for at blive skudt i Horsens. Han afskediget Embedsmand! Jovel! Nej, den Fyr sidder endnu i sit Embede som — tydsk Spion. Jeg kjender godt Karlen fra gamle Dage, da jeg opholdt mig i Tønder. Han var en af de mest fuldblodige Wühlere i Byen, og det var vel bekjendt, at han havde været Spion under den sidste Krig. Det gotter mig, at han gik i Fælden; men der kan man dog se, at den gamle Ord om, at Slynglen frygter altid, endnu staar ved Magt. Historien om Telegrammet var naturligvis opdigtet."

Indsejlingen til Korsør.

Dermed gav han mig Haanden til Afsked, og vi skiltes for at fortsætte vor Rejse, hver ad sin Kant.

„Men denne Fortælling hedder jo „fra Korsør?"" siger Læserne nu maaske. „Hvor blev Korsør af?"

Den kan Du jo se paa Billedet, kjære Ven. Der sejler et Dampskib ud af Havnen; det kan saamæn gjerne være at det er det samme, som bortførte Messerroth.

Kaninavl.

I Henhold til den i Nr. 30 af Husvennen udstedte Opfordring angaaende Opdræt af franske Harekaniner tillader jeg mig at fremsætte nogle Erfaringer, som mulig kunde være Andre til Nytte.

Det er bleven baade skreven og sagt, at det ikke kunde gaa an at lade Han og Hun være i samme Rum, da „Hannen vilde æde Ungerne". Jeg skal dertil bemærke, at skjøndt dette ikke er en Umulighed, da det jo fra Tydskland berettes, at Hannerne stundom bide deres egne Unger ihjel, saa er denne Beskyldning dog meget tvivlsom. I min Kaninstald har jeg i 4 Rum Han og Hun gaaende sammen, og jeg har aldrig i nogen Maade mærket, at Hannen har vist sig uvenlig mod Ungerne. Der er tvertimod den væsentlige Fordel ved at lade Han og Hun gaa sammen, at man, naar Hunnen vel at mærke er i kraftig Foderstand, kan være temmelig vis paa, at den lader sig befrugte paany allerede Dagen efter at den har lagt Unger, hvad derimod vanskelig naas, naar Han og Hun ellers ere adskilte

Fra tydsk Kilde (Universitetsgartner Hochstetter i Tübingen) er det tilraadet at lade Hannerne og Hunnerne hver for sig gaa samlede om Vinteren for bedre at modstaa Kulden. Min Erfaring maa aldeles fraraade at lade Hannerne være sammen, da den stærkeste ubarmhjertig ødelægger de øvrige, og det hjælper ikke at fjerne denne; thi strax efter overtager den næststærkeste den stærkestes Rolle, saa det er mærkeligt at iagttage den uforsonlige Bidskhed, Hannerne af disse ellers fromme Dyr kunne vise.

Der er fra samme Mand givet Anvisning paa at lade en Del Hunner gaa sammen med en Han i et større Rum, hvor der saa maatte findes en Rede for hver Hum; men dette maa jeg ligeledes aldeles fraraade. Jeg prøvede at lade 3 Hunner og 1 Han gaa sammen; men da de ynglede (med omtrent 8 Dages Mellemrum) kunde jeg ikke forhindre, at Nr. 2 lagde sine Unger i Nr. 1s Rede, og Nr. 3 bar sig ligesaa ad, saa at baade Nr. 2's og Nr. 3's Unger gik tilgrunde, traadte i hjel af den førstes Unger. At bruge Kasser i fri Luft til Kaninboliger, kan jeg ikke heller andet end fraraade. Fugtighed og Træk, som i saadanne Kasser i vort ustadige Klima ikke kunne undgaas, have nemlig en yderst skadelig Indflydelse paa Kaninens Velbefindende og dermed paa dens Frugtbarhed og Ungernes Levedygtighed. Efter at være kommen til denne Erfaring har jeg indrettet mit Kaninhold i et Hus, hvor jeg har lagt Betongulv (hvad Enhver, naar man kjøber Cement, selv meget billigt kan gjøre) og afdelt det ved Brædeskillerum 1½ Al. høje, hvilke man billigst anskaffer ved at kjøbe Pakkasser af Manufakturhandlere. Naar man da forsyner disse Rum med rigelig og tør Strøelse, behøver man ikke at rense dem mer end 1 Gang om Maaneden, hvad meget indskrænker Arbejdet ved Kaninernes Pasning. Blandt Næringsmidlerne spiller Mælk en stor Rolle; det er forbavsende at se Forskjellen paa lige gamle Ungers Størrelse, eftersom deres Moder har faaet Mælk eller ej; men de drikke ikke meget; ½ Pot om Dagen til hver Hun er et godt Kvantum. Undertegnede har endnu nogle Par yngledygtige franske Harekaniner at undvære til 7 Kroner Stykket frit tilsendt en Jernbanestation, naar man snarest mulig melder sig, ligesom yngre 3 og 2 Maaneders Unger nu og fremdeles i Sommerens Løb kunne faas billig.

Nørre Nærum Skole over Odense den 24de April 1875.

Tejsen.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af R. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 35. | Søndagen d. 30. Maj. | Kjøbenhavn. 1875.

Tvillingbrødrene.

Af Bertrand.

Der var en forunderlig, højtidelig Stemning over hele Byen. Støjen og Larmen, som undertiden var nær ved at døve Ørerne, lød dæmpet og alvorlig, og dog var Luften saa klar og ren, at den mindste Lyd, hvad enten det var Fodgængerens rastløse Trin eller Skraldet af en Dør, som Trækvinden smældede i, tonede i Luften, der ligesom fastholdt den og lod den hele forvirrede Larm smelte sammen til en dæmpet, forventningsfuld Melodi, der efterhaanden tabte sig i det Fjerne og greb Sjælen med sin forunderlig dybe Harmoni.

Men hvad havde frembragt denne forventningsfulde Stemning? Var det de tætte Taager i Horizonten, der bebudede den barske Vinter, som allerede havde sendt Frosten, sin Forløber, eller var det maaske Overgangen fra Dag til Nat, fra Lys til Mørke, der havde viet denne Aften til sin Højtidsaften?

Da kom Klokkeren. De store Kirkenøgler bar han i Haanden, og hans Søn fulgte ham lige i Hælene med Hænderne dybt begravede i de store Buxelommer. Han sendte et længselsfuldt Blik hen ad Gaden, hvor en Flok Drenge vakte Opmærksomhed ved deres Støjen og Skrigen; men han havde andet at tage Vare paa. Som Klokkerens Søn maatte han tidlig hjælpe sin Fader i Embedet, for at han maaske en Gang i Tiden kunde blive hans Eftermand.

Ja dette var nu Faderens Tanker. Sønnen derimod fandt det under sin Værdighed at tænke saa langt ind i Fremtiden, og han havde gjerne givet Afkald paa sine Udsigter til det ansvarsfulde Embede, naar han til Gjengjæld kunde have faaet Lov til at søge sine Kammeraters Selskab, hvis høje Raab lød for hans Øre som en lokkende Melodi.

Nu stode de ved Kirkedøren. „Naa!“ sagde den Gamle og stak en af Nøglerne i Døren, og Sønnen stod og saa til med sur Mine; men skjøndt han havde aabnet Døren mange hundrede Gange, baade Helligdage og Søgnedage, baade for Unge og Gamle, ja endog en Gang for Kongen selv, saa vilde det dog ikke rigtig lykkes ham i Aften. „Se se!“ sagde han atter, og som om han først rigtig blev vaagen af sine dybe Tanker, trak han Nøglen ud og gav sig til at lede efter den rigtige i Knippet. Nu gik Døren op, og Fader og Søn forsvandt i Kirken.

Da blev der levende oppe i Taarnet, og Klokkerne, drevne af kyndige Hænder, sendte deres varslende Toner ud over By og Land, ja helt ud over Søen, hvor man saa enkelte Fiskerbaade skynde sig hjem, som gjaldt det om at naa Land, inden Solen, som atter viste sit straalende Ansigt, skjulte sig bag de rødmende Skyer.

Klokkeren kimede, og Sønnen kimede, saa Sveden sprang dem ud af Panden. Da toge de Pust, og nu tonede de ni Bedeslag ud i Luften, der søgte at fastholde dem saa længe som muligt, indtil de døde hen i Rummet, i Uendeligheden.

Fader og Søn kom ud af Kirken med samme Andagt som før; ja maaske var Klokkeren tillige lidt stolt; thi han havde kimet den hele By til Ro. Han havde forkyndt, at nu begyndte Julen, og paa hans

Befaling lod alle Arbejdet hvile, saa at man nu kun saa et enkelt Menneske paa Gaden. Han skyndte sig derfor ogsaa hjem og lod Sønnen lukke Døren efter sig.

Nu var altsaa Julen begyndt. Butikerne bleve lukkede, og efterhaanden samledes Familien for at festligholde Aftenen.

Klokken var hen ved sex, da Brødrene Petersen lukkede Butikken og derefter traadte ind i deres hyggelige Dagligstue, hvor Ilden i Kakkelovnen blussede dem muntert i Møde. De vare begge alvorlige, og deres Tanker dvælede ved sidste Juleaften, da deres Forældre endnu levede. Faderen var kort efter bleven syg og var død efter nogle Ugers Sygeleje, Moderen var død for et Par Maaneder siden, og derefter havde de i Forening overtaget Forretningen.

De vare Tvillingbrødre og tilsyneladende meget forskjellige. Peter, den Førstefødte, var rolig og besindig, Fritz derimod hidsig og opfarende; men i Hjertet vare de ens, og der var derfor et kjærligt Forhold mellem dem indbyrdes, idet Peters Ro og Besindighed altid sejrede over Broderens Vrede og Heftighed, der lagde sig lige saa hurtig, som den blussede op, og Peter kom derved til at udøve en ældre Broders Myndighed, hvortil Alderen dog ikke gav ham nogen synderlig Berettigelse.

Det var altsaa den første Juleaften, at de selv sade til Højbords; men skjøndt Husholdersken havde gjort, hvad hun kunde, for at give Aftenen et festligt Præg, saa manglede der dem dog noget. De holdt deres Festmaaltid i Stilhed, og da de efter Bordet havde tændt Cigaren, talte de lidt om Forretningen; men tilsidst gik Samtalen istaa, og hver for sig henfaldt de i Tanker, der hørte hjemme i Fortiden.

Da listede en lille Pige sig ind i Gangen. Forsigtig lukkede hun Døren efter sig, og efter at den Smule Varme, der fra Stuen var trængt ud paa Gangen, havde jaget en Kuldegysning gjennem hendes forfrosne Lemmer, sang hun med barnlig Røst:

„Det var midt i Julenat,
Hver en Stjerne glimted' mat;
Men med et der blev at skue
En saa klar paa Himlens Bue
Som en lille Stjernesol."

Hendes Stemme sitrede i Begyndelsen; men allerede ved de første Linier sang hun sig varm, og Ordene tonede klart og højtideligt ind i Stuen.

Brødrene bleve vækkede af deres Tanker, og den barnlige Stemme gjorde et underligt Indtryk paa dem, ja det syntes dem, som om Lampen pludselig brændte klarere. De saa paa hinanden, og Peter rejste sig for at aabne Døren og bede hende komme ind.

Frygtsom traadte hun ind og blev staaende med Ryggen mod Døren. Hvilken Forskjel paa den lune, hyggelige Stue og saa den kolde Aften ude paa Gaden; og atter kom hun til at gyse ved denne Sammenligning.

Fritz bad hende om at synge Psalmen igjen; men da hun kom til den sidste Linie, brast hun i Graad.

„Hvorfor græder Du?" sagde Peter og klappede hende venligt paa den taarevædede Kind, „hvorfor græder Du, min lille Ven?"

Hun saa paa ham med taarefyldte Øjne, og hele hendes barnlige Uskyld stod at læse i dette Blik. „Det ved jeg ikke," svarede hun, og en ny Taarestrøm randt ned ad hendes blege Kinder.

Han blev helt underligt tilmode ved dette Blik; det viste ham en uerfaren Sjæl, som var nær ved at bukke under i Livets Kamp. Hvor gjerne vilde han ikke hjelpe, bare han kunde; men han følte sig i dette Øjeblik saa uendelig magtesløs.

„Hvem har lært Dig at synge saa smukt?" spurgte han for at skjule sin Forlegenhed.

„Min Moder; men nu er hun død," og disse Ord var som et Suk, der kom fra hendes Hjertes Dyb, og som indeholdt hendes hele Livshistorie.

„Og saa har Din Fader sendt Dig ud at synge i Aften," fortsatte Fritz.

„Min Fader!" svarede hun og saa næsten vredt paa ham. Dette Ord, der for hende var et helligt Minde, som hun havde faaet i Arv af sin Moder, og som hun ikke taalte, at der blev sagt noget ondt om. „Min Fader! nej dette vilde Fader vist aldrig have gjort; men," vedblev hun mildere, „min Fader er død for mange Aar siden, den Gang var jeg ganske lille, jeg kan knap huske ham, og nu er jeg hos min Onkel."

Peter gav hende en Daler; men idet hun takkede ham, saa hun atter paa ham med dette forunderlige Blik, der helt forvirrede ham.

„Nu behøver Du da ikke at synge mere i Aften," sagde han, „nu kan Du vel nok gaa hjem og holde Jul for denne Gang?"

„Nej det tør jeg ikke, for saa bliver Onkel vred og jager mig ud igjen."

Stakkels Barn!" sukkede han og saa hen efter Broderen; „men sig mig en Gang, Du fik vel heller ikke Tid til at holde Juleaften, inden Du gik hjemme fra, Du har vel slet intet faaet at spise?"

„Nej!" svarede hun undselig og næppe hørligt.

Dette var dog mere end Fritz kunde taale. Han sprang op og ilede ud, og kort efter bragte Husholdersken paa en Bakke Levningerne fra deres rigelige Aftensmaaltid.

Marie, som vi med det samme ville kalde hende, lod sig frygtsom føre hen til Bordet, og hendes Ansigt fik et straalende Udtryk ved Synet af alle de lækre Sager, som hun strax gjettede vare bestemte for hende.

Begge Brødrene sad og betragtede hende, medens hun spiste. Der var Stilhed, men ikke denne øde Stilhed, og dog havde hver sine egne Tanker; men de mødtes i et og det samme.

Da hun var færdig, kunde hun ikke skjule en vis Forlegenhed. Hun takkede og rejste sig fra Bordet.

„Men hvor vil Du nu gaa hen?" spurgte Peter.

Hun saa spørgende paa ham og svarede med et bedrøvet Udtryk i Ansigtet: „Ud paa Gaden!"

„Vil Du ikke hellere vente lidt her, indtil Du atter tør gaa hjem?

„De vil vel ikke beholde mig," svarede hun og saa tvivlende fra den ene til den anden.

Jo hun maatte blive. Maden blev taget bort, og først nu begyndte den rigtige Juleaften.

Der blev leget og spillet Kort, hun gjorde Kunster i Kortene, og snart var det glemt, at hun var den forældreløse Pige fra Gaden. Brødrene kappedes om at more hende, og saaledes gik Aftenen, der tryllede Glæden frem i hendes Ansigt paa samme Tid, som den for Brødrene blev en virkelig Højtidsaften.

„Nu maa jeg nok til at gaa," sagde hun og blev paa en Gang alvorlig ved Tanken om, at det hele var at betragte som en smuk Drøm, der nu allerede havde Ende.

Hun sagde Farvel og takkede for deres Venlighed „Naar kommer Du igjen?" sagde Peter, idet hun gik.

„Det ved jeg ikke," svarede hun sagte og skyndte sig hen ad Gaden.

Da Peter atter kom ind, blev der igjen stille. Samtalen gik istaa; men derfor var den lille Marie ikke glemt, de tænkte begge paa hende.

Og det var atter Højtidsaften. Det gamle Aar skulde til at sige Farvel og rømme Pladsen for det nye. Klokkeren havde rigtignok ikke forkyndt det; men enhver vidste det nok alligevel fra Almanakken.

Brødrene Petersen sad igjen i deres hyggelige Dagligstue. De talte om det gamle Aar og byggede Luftkasteller for det nye. Da bankede det sagte og ubestemt paa Døren.

„Kom ind!" raabte Fritz; men der kom ingen. Da gik Peter hen, aabnede Døren og saa ud paa Gangen. Omsider opdagede han den lille Marie henne i en Krog, hvor hun vilde skjule sig, og dog var hun saa bange for, at han ikke skulde faa Øje paa hende.

„Naa, er Du der igjen!" sagde han og førte hende ind i Stuen. „Har Din Onkel atter i Aften jaget Dig ud at synge?"

„Ja!" svarede hun og saa ned.

„Da hørte jeg ikke, Du sang for os."

„Nej, jeg var bange, De ikke holdt af det; men er de ikke vred fordi jeg kommer igjen?" sagde hun og saa ængstelig hen efter Fritz.

„Nej, vist ikke!" sagde Peter smilende; „men lad os nu høre, hvorledes det gik Dig sidst, hvad sagde Din Onkel, da Du kom hjem?"

„Han truede mig til at fortælle, hvor jeg havde været, og saa kaldte han mig en slem Pige, der ikke duede til Noget, og vilde slaa mig; men saa løb jeg op paa mit Kammer og lukkede Døren i Laas; men da alt saa var bleven stille, kom jeg til at græde, fordi han havde sagt, at jeg ikke duede til noget, for jeg er bange for, at jeg heller ikke gjør det."

Taarerne kom hende i Øjnene ved de sidste Ord, og hun saa spørgende paa Peter; han klappede hende blidt paa Kinden og sagde: „Det tænker jeg ikke; men kom nu hen og varm Dig lidt, Du er jo helt forfrossen."

Snart var Sorgen glemt. Hun greb Øjeblikkets Nydelse med et Barns hele Begjerlighed og bragte Lys og Glæde ind til Brødrene, der ikke havde glemt, hvilken Tomhed hun efterlod forrige Gang.

Da hun atter skulde gaa, sagde Fritz: „Er Du nu glad ved, at Du igjen skal hjem til Din Onkel?"

„Det ved jeg ikke, hvor skulde jeg ellers være. Onkel siger, at hvis han ikke havde taget mig, saa skulde jeg have været paa Fattigvæsenet, og det havde vist været værre."

„Tror Du da, Din Onkel vil af med Dig igjen?"

„Det vil han vist nok, for han lader mig altid høre, at han har ingen Nytte af mig."

„Kunde Du da have Lyst til at blive hos os?"

„O ja!" udbrød hun, idet hun slog Hænderne sammen og traadte sig selv paa Foden af lutter Glæde. Men hun blev atter alvorlig, hun havde en ubevidst Følelse af, at denne Sag var lige saa vigtig for hende, som om det gjaldt Liv eller Død.

Hun maatte nu give Oplysning om et og andet, derpaa sagde hun Farvel og skyndte sig hjem. Det jublede i hende, skjøndt hun vidste ikke rigtig hvorfor; men hun kunde ikke andet end være glad, selv ikke, da Onkelen modtog hende paa sin sædvanlige ukjærlige Maade.

Da hun var gaaet, talte Brødrene om Sagen, og næste Dag gik Peter ud for at opsøge Onkelens Bopæl og ordne det fornødne med ham.

Onkelen boede i en af disse snevre, skumle Gyder, hvor Nød og Elendighed sidde til Huse, og hvor alt Ondt og Slet, der findes i en By, søger sig et Fristed, et Hjem. Disse Gyder se, om Solen skinner aldrig saa klart, stedse mørke og lyssky ud, og det er der en Sjeldenhed at se andet end pjaltede Kvinder og Børn eller berusede Mænd, der søge hjem til deres Familie efter at have forødt deres Dagløn i et eller andet Værtshus.

Efter nogen Søgen fik Peter endelig opspurgt, hvor han boede. Han skyndte sig op ad Trappen og bankede paa.

„Kom ind!" hørte han en raa Stemme svare; men da Peter havde aabnet Døren, og Onkelen fik Øje paa ham, blev han paa en Gang høflig og tog Piben af Munden af lutter Forundring.

„Er det ikke Dem, der har en lille Pige, som hedder Marie?"

„Jo det er," svarede han kort og saa paa Peter med et lurende Blik; men da han intet Ondt syntes at kunne opdage, gav han sig til i en ynkelig Tone at forklare, hvorledes han af Godhed for sin Søster havde taget Barnet til sig, og beklagede den daarlige Opdragelse, hun havde fra Hjemmet af; „men," føjede han til, „hun har da ikke været uartig mod Herren?"

„Nej, aldeles ikke," svarede Peter; „men efter Deres egne Ord synes det, som om hun kun er Dem til Byrde, og derfor kunde De vel ogsaa ønske at blive hende kvit. Jeg har nu netop Brug for saadan en Pige og vilde derfor nok tage mig af hende og sørge for hende i Et og Alt, ligesom denne Sag vel ikke har mange Vanskeligheder, eftersom hun er forældreløs."

„Saamænd, aah nej!" svarede han og strøg Haaret fra Panden, medens et honningsødt Smil spillede om hans Mund; „jeg har nu rigtignok klædt hende op og kostet ikke saa lidt paa hende i det Haab, at hun vel en Gang i Tiden skulde gjengjælde mig det; men dette faar altsammen at være for hendes salig Moders Skyld."

„Hvad dette angaar," svarede Peter, glad ved, at der ikke stillede sig større Vanskeligheder i Vejen, „da er jeg naturligvis villig til at holde Dem skadesløs."

„Tak, det er næsten for meget forlangt af Herren," og nu slog han pludselig om og roste Marie, og forestillede Peter, hvilken prægtig Pige hun tegnede til at blive, men glemte heller ikke at tillægge sig selv Æren for, at hun maaske en Gang i Tiden blev til noget.

Efter at have indhentet Maries Samtykke, hvad der vel kunde synes overflødigt i denne Sag, afgjorde han hendes Mellemværende med Onklen og tog Afsked; men Marie skyndte sig at pakke sit Tøj sammen, hvad der snart var gjort, og saa holdt hun Flyttedag den første Dag i det nye Aar.

Hvor fornøjet løb hun ikke hen ad Gaden efter at have taget Afsked med Onklens Hus; dog blev hun stille, efterhaanden som hun nærmede sig sit Fremtidshjem. I Dagligstuen blev hun modtaget af Brødrene, der tillige med Husholdersken søgte at gjøre hende det saa hjemligt som muligt, hvoraf Følgen blev, at hun inden Aften følte sig som hjemme i sine nye Omgivelser.

Tiden gik, der blev sørget for hende baade legemligt og aandeligt, og de gode Anlæg, som vare begyndte at spire frem under hendes Moders Vejledning, udfoldede sig rigt til stor Glæde for Brødrene, saa det mærkedes snart, at Onkelen havde Ret, da han mente, at hun med Tiden nok kunde blive til Noget.

Og Aarene randt. Den fattige lille Marie, der paa hin kolde Juleaften gik fra Dør til Dør for at synge sig varm, hun var nu bleven til en fuldt udviklet Kvinde, rigt udstyret af den moderlige Natur og med Aandens Rigdom i Hjertet. Den gamle Husholderske var død, og Marie havde overtaget hendes Gjerning i Huset, hvor hun blev betragtet som en Søster.

I Begyndelsen følte hun sig lidt ængstelig over for Fritz, naar hans Vrede blussede op; men snart lærte hun at formilde ham ved sin elskværdige Maade at tage Sagen paa, ja ved lutter smaa Opmærksomheder vandt hun ham ganske, saa hun altid kunde snakke ham til Rette, naar det ikke rigtig vilde lykkes Broderen.

(Sluttes.)

Theplanten og Theen.

Af A. P. C. Toepfer.

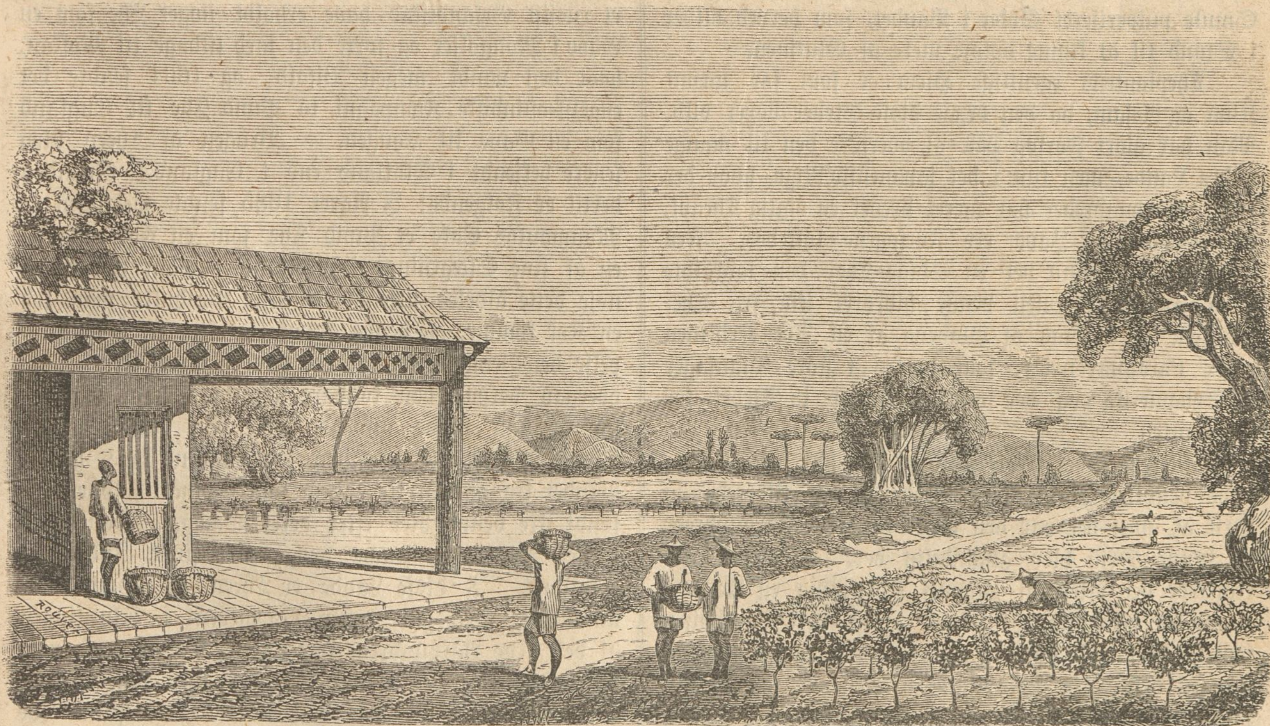

Theen eller rettere Thevandet er vistnok alle Læserne vel bekjendt, da jo herved betegnes en Drik, som nu nydes meget almindelig her i Landet. Strengt taget er dette Navn i Grunden et fælles Navn for alle de Drikke, som tilberedes ved at gyde kogende Vand paa tørrede Blade eller Blomster af forskjellige Planter; Læserne kjende saaledes uden Tvivl af Erfaring baade Hyldethe, Kamillethe og Salviethe, men naar vi i daglig Tale bruge Navnet The, menes der dog kun den Drik, som tilberedes af Theplantens Blade. Denne Plantes egentlige Hjem er en Del af Kina, som man længe troede var det eneste Sted, hvor den voxede vildt, indtil man for over 50 Aar siden ogsaa fandt den vildtvoxende i den Del af Bagindien, der kaldes Assam. Den vildtvoxende Theplante er et smukt Træ, der bliver henved 14 Fod højt, med mørke, stedsegrønne Blade og hvide vellugtende Blomster. Hosstaaende Afbildning af en Gren med Blade, Blomsterknopper og udsprungne Blomster vil bedst kunne bibringe Læserne et Begreb om, hvorledes disse Dele af denne Plante se ud. Theplanten formeres i dyrket Tilstand ved Frø, som gjemmes Vinteren over i fugtig Jord for at befordre Spiringen og udsaas i Marts i Rækker med et Mellemrum af 3—4 Fod. I det første Aar afskæres de unge Skud, og Beskæringen gjentages senere ofte, da den dyrkede Theplante ikke faar Lov til at blive højere end 3—6 Fod. Ved denne stadige Beskæring tvinger man den til at udbrede sig buskformig, hvorved man opnaar den dobbelte Fordel, at den faar flere Grene og Blade, samt letter Indsamlingen af de sidste. Naar Busken er 3 Aar gammel, kan man begynde at benytte Bladene. Indsamlingen af disse fortsættes hvert Aar, indtil Planten omtrent er 7 Aar; til denne Alder kan der aarlig høstes omtrent 500 Pd. The paa en Tønde Land. Efter det syvende Aar optages Planten og erstattes af en ny, hvis man bestandig vil sikre sig en god Høst, thi vel kan den gamle Plante endnu i mange Aar give et rigeligt Udbytte, men dens Blade levere ikke mere saa god The som tidligere. I Kina sker Indsamlingen af Bladene i Reglen tre Gange om Aaret, nemlig første Gang i Februar eller Marts, da de unge Skud afplukkes, der give den fineste The, anden

Gang i April og tredie Gang i Maj eller Juni; den sidste Indsamling giver den simpleste The. Andre Steder, hvor Theplanten dyrkes, indsamles Bladene lige fra Marts til November med 10 Dages Mellemrum mellem hver Indsamling. Læsernes Opmærksomhed henledes paa nedenstaaende Afbildning, der forestiller en Thehøst i Kina. Høsten er i fuld Gang; til højre paa Billedet ses nogle Arbejdere, som indsamle Bladene af Buskene i Kurve, disse bæres hen til det saakaldte Thehus, en stor Lade, der er afbildet til venstre. Her blive Bladene udbredte paa lave Hylder i tynde Lag for at tørres. Efter Tørringen tager hver Arbejder en Haand fuld Blade, trykker dem fast sammen mellem Hænderne og ruller dem paa et Bord. De sammenrullede Klumper af Theblade blive kastede sammen i en Bunke, hvor de snart begynde at gjære. Naar Bladene paa Grund af Gjæringen antage en rødlig Farve, lægges de i Jernpander, der sættes over Ilden; hver Jernpande bliver passet af en Arbejder,

En Gren af Theplanten.

som bestandig maa røre om mellem Bladene, for at de ikke skulle brænde paa eller svides under Ristningen. Derpaa rulles de samme Blade endnu en Gang sammen mellem Hænderne og tørres til Slutning paa en Jernrist over en svag Ild, hvorefter de ere færdige til at gaa over i Handelen. — Alle de forskjellige Sorter The, der forekomme i Handelen, hidrøre oprindelig fra en eneste Art Theplante (Thoa chinensis), af hvilken der ved forskjellig Dyrkningsmaade er frembragt forskjellige Afarter. Det er dog ikke alene Dyrkningsmaaden, der har Indflydelse paa Theens Beskaffenhed, men ogsaa Theplantagernes Beliggenhed, Klimaet, Tiden, paa hvilken Bladene indsamles, samt den forskjellige Maade hvorpaa disse tørres. Man kan saaledes efter Behag faa grøn eller sort The af den samme Plante, da dette alene afhænger af den forskjellige Tørringsmaade. Naar man vil have grøn The, ristes Bladene strax efter Indsamlingen og tørres derpaa hurtigt efter først at være blevne rullede. Vil man

Thehøst i Kina.

derimod have sort The, dyppes Bladene strax efter Indsamlingen i kogende Vand eller lægges paa en Jernrist, der holdes over kogende Vand, hvis Damp gjennemtrænger Bladene, som derefter tørres langsomt

under Luftens Paavirkning, ristes og tørres atter over en svag Ild. I det nordlige og indre Asien bruges den saakaldte Murstensthe, der saaledes bestaar af daarlige Theblade og Stilke, blandede med Oxe- eller Faareblod. Denne Blanding bliver presset i Former og tørret i Ovne til faste Kager. Af disse tillaves en meget nærende Drik eller Ret ved at tage et Stykke af Kagen, som stødes til Pulver og koges sammen med Mælk, Fedt og Mel.

De frisk afplukkede Blade af Theplanten mangle aldeles den Vellugt og Velsmag, som udmærker de tørrede og ristede Blade. Disse Egenskaber fremkaldes nemlig først ved de kemiske Forandringer, der under Ristningen foregaa i selve Bladenes Stof. De Stoffer, der forekomme i Theen, ere de samme, som findes i Kaffen, nemlig Theïn (der svarer til Kaffeïnen i Kaffen) en flygtig Olie, Garvesyre samt Glutin. Theens Velsmag og Vellugt samt dens styrkende og oplivende Indvirkning paa os hidrører især fra den flygtige Olie og Theïnen. Naar man lader Theen koge eller trække for længe, fordamper den flygtige Olie, og med denne mister Theen sin Vellugt og behagelige Smag, medens den stramme Garvesyre bliver fremherskende. Theens nærende Stof er Glutinen, hvoraf det kogende Vand kun er i Stand til at uddrage en meget ringe Del; det meste bliver tilbage i Bladene, som vi kaste bort. Hvis man derfor vil drage den fulde Nytte af dette nærende Stof, maa man enten nyde Bladene med eller ogsaa komme en ubetydelig Smule pulveriseret Soda i Vandet, som herved bliver i Stand til at kunne opløse mere af Glutinen.

Theplantens egentlige Hjem er som før nævnt Kina og Assam, da den begge disse Steder vorer vild. Man har gjort Forsøg paa at overføre den til mange andre Lande, men kun i det japanesiske Rige, hvor der i flere Aarhundreder har været drevet en vigtig Theavl, paa Ceylon og Java ere Forsøgene lykkedes. Fra Brasilien faar man vel en Slags The, den saakaldte Paraguaythe, men denne hidrører ikke fra Theplanten. Den faas af Bladene af en Art Kristtorn (Ilex Paraguayensis), som dyrkes i store Plantager i Sydamerika og der aldeles træder i Stedet for Theplanten.

Allerede i det tredie Aarhundrede skal man i Kina have benyttet Theplantens Blade til at tilberede en Drik af, men det var dog først i det sjette Aarhundrede at denne Drik blev almindelig der. Paa den Tid regjerede der efter en gammel Fortælling en Kejser i Kina, der bestandig var plaget af en stærk Hovedpine, som Middel mod hvilken en Læge eller Præst raadede ham at drikke The. Kuren hjalp Kejseren, og da han fandt Behag i Drikken, blev den indført ved Hoffet, og herfra udbredte den sig snart til hele Folket. I Begyndelsen af det niende Aarhundrede omtales Brugen af Theen i Japan, og da man ogsaa her fandt Behag i den, indførtes der Theplanter fra Kina, som trivedes særdeles godt der. Japaneserne have et gammelt Sagn om Theplantens Oprindelse. En buddhistisk Helgen, Darma, ankom fra Kina til Japan i den Hensigt at udbrede sin Lære i dette Land. For at styrke sig i sit Hverv og for at give sin Religion Anseelse, gjorde han det Løfte at tilbringe Nat og Dag under uafbrudte Andagtsøvelser, men Søvnen overrumplede ham omsider. Da han nu vaagnede, afskar han, af Fortrydelse over og til Bod for det brudte Løfte, sine Øjenlaage og kastede dem paa Jorden. Af disse opvoxede en forhen aldeles ukjendt Plante, hvis Blade han spiste. Han fandt sig styrket herved og bedre i Stand til at modstaa Søvnen, hvorfor han anbefalede sine Disciple Brugen af denne Plante. Baade i Kina og Japan har Theen i flere Aarhundreder været en Nationaldrik, som nydes af Høje og Lave, Rige og Fattige. Man kommer Theblade i en Kop, skjænker kogende Vand derpaa og nyder Afkoget af Bladene uden nogen Tilsætning. Theen drikkes i disse Lande til enhver Tid paa Dagen og ved alle Maaltider; den bydes strax enhver Gjæst og sælges overalt paa Gader og ved Veje. Det hører der med til en god Opdragelse at kunne tillave en velsmagende Kop The og byde den omkring med Anstand, hvilket derfor læres af Lærere, ligesom man i Evropa lærer at danse, ride og fægte. — I Evropa lærte man først Theen at kjende i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. 1610 indførte nogle hollandske Kjøbmænd den i Holland; 1638 skal et russisk Gesandtskab have erholdt noget The som en Gave i Mongoliet og førte den med tilbage til Moskau, hvor den vandt megen Bifald, og 1664 sendte det engelsk-ostindiske Kompagni to Pund The til England som en Gave til Kongen. — Brugen af Theen blev senere bekjendt i Skotland end i England. Grunden dertil er Følgende: I Aaret 1685 sendte Hertugen af Monmouths Enke et Pund The som en Foræring til en af sine Slægtninge i Skotland. Man undersøgte nøje dette aldeles ukjendte kinesiske Produkt; man lod en Kok komme, og denne fremsatte efter en lang Prøvelse den Bemærkning, at det var en tørret Urt. Man overgav derpaa den kostbare Plante i hans Hænder, for at han kunde anvende den paa bedste Maade. Denne Mester i Kogekunsten lod Bladene koge, hældte Vandet fra og anrettede dem som Spinat. Gjæsterne fandt ikke denne Ret efter deres Smag. Theen kom i slet Rygte og kunde længe ikke finde Indpas i Skotland. I disse Lande er Theen en langt mere almindelig Drik end Kaffen. Omtrent i Slutningen af det 17de Aarhundrede kom Theen til Danmark, men den fandt ikke saa mange Velyndere her som Kaffen. Der indføres hvert Aar omtrent 800,000 Pund The hertil.

Rævestreger.

Ved en Landsbykirke nogle Mil fra Kristiania, i Norge, blev Menigheden, just som den en Søndag var forsamlet til Gudstjeneste Vidne til følgende Puds, som Ræven spillede sin Arvefjende, Ulven. Denne kom jagende med en Ræv ned ad et Bjerg ikke ret langt borte, og da han halede stærkt ind paa Stakkelen, vare Kirkefolkene enige i, at han ufejlbarligt vilde naa ham, inden han kunne frelse sig i Skoven, som laa paa det modstaaende Bjerg, paa den anden Side af Dalene — Mikkel var af anden Mening; thi han havde en Skjelm bag Ørene. Igjennem Dalen, der adskilte Bjergene løb en temmelig bred Elv, som da var tilfrossen, paa en eneste Vaage nær, der bestandig holdes aaben af en Vandhvirvel. Didhen stræber Ræven og giver sig til at løbe rundt om Vaagen, Ulven bag efter. Men her havde den Første Fordelen; thi baade var han, som mindre, hurtigere til at sno sig om Vandhullet, og, da han ikke var Fjerdeparten saa tung, kunde han dertil vove sig længere paa Isen ud mod Vandet, og gjøre Kredsene snevrere. Endelig skete, hvad man snart begyndte at forudse. Efter nogle forgjæves Rundarer, vilde Graaben saa gjerne gjøre sine Cirkler snevrere; men snart brast Isen og han plumpede i Vaagen; Ræven benyttede det gunstige Øjeblik, og havde frelst sig i Skoven inden dens Fjende kom op af sit kolde Bad.

Men ihvor snu Mikkel end er, hænder det ham dog ogsaa stundom, at han gaar „fejl i By". En Mand ude paa Hedeegnen havde bygget sig en Faarefold, der benyttedes til at sætte Faarene i, naar de tøjredes i Udmarken, og det traf ind med Uvejr om Natten. Der var blevet et Hul paa den ene Væg, og for dette var der hængt et Kalveskind paa den indvendige Side af Væggen for at forhindre Faarene i at slippe ud. En Morgen, da Røgteren kom og aabnede Døren til Folden, havde han nær tabt baade Næse og Mund af Forbauselse — den skinbarlige Mikkel gik inde mellem Faarene. Den var naturligvis kommen derind gjennem den omtalte Aabning i Væggen, men kunde ikke komme ud igjen. Rimeligvis maa den have indset i hvilken betænkelig Stilling den var kommen; thi alle Faarene vare uskadte. De stod i en Klynge og trykkede sig op til Væggen i den inderste Krog. Ræven gjorde det ene frugtesløse Spring mod Kalveskindet efter det andet, og Røgteren stod indenfor Døren og grinede. Da han omsider syntes, det kunde være nok med at se paa dette i hans Øjne kostelige Skuespil, tog han sin Tøjrekølle, og med nogle velrettede Slag knuste han Mester Mikkels Pandeskal. (Illp.)

Filip.

Kaninavl.

Jeg har hørt Mange ytre, at de nok kunde have Lyst til holde Kaniner, men vare bange for at anskaffe dem, da de havde læst saa meget om det vanskelige ved at passe dem paa den rigtige Maade. Efter min Erfaring gives der imidlertid intet Dyr, der er billigere eller lettere at holde end Kaninen. Et luftigt og tørt Opholdssted uden Gjennemtræk er rigtignok en absolut Nødvendighed, men, at det skulde skade Dyrene at faa Foderet i vaad Tilstand, tror jeg ikke er Tilfældet. Ligeledes tror jeg, at man helst maa lade være med at give dem Vand at drikke, da de let kunne faa for meget, derimod giver jeg de Kaniner, der have Unger 1 Pægel Mælk daglig, medens Ungerne patte. 1 Par to Uger gamle Kaniner leverer jeg til en Pris af 5 Kroner (deraf 3 Kr. 33 Øre for en Hun) et Par 2 Maaneder gamle Unger til 6 Kr. (4 Kr. for Hunnen) og det følger af sig selv, at jo ældre Dyrene ere, desto dyrere ere de. Skulle de sendes bort maa Forsendelsen selvfølgelig ske paa Kjøberens Regning.

Horsens Tugthus den 26de April 1875.

Axel Emil Mazanti.

Hans Jørgens og Abelones mærkværdige Hændelser i Kjøbenhavn.

Af Emanuel Henningsen.

5.

De atter trissed trætte om
Til de paa Østergade kom.
Der saa de nu en stor Butik,
Som mægtig fængsled deres Blik;
Thi hele Vindvet var et Glar,
Og indenfor til Syne var
En mægtig Hoben Pelsværksager,
Ophængt paa store gyldne Knager.
En Stund de stod og den betragted,
Og til det andet Vindve agted
De just at gaa, da pludselig
Den gamle Lone gav et Skrig
Og tabte Kurven ned paa Gaden,
Saa ud paa Fliserne faldt Maden.
„Aa, løb, Hans Jørgen, gjør omkring,
Der inde staar et Dyr paa Spring!"
Saa skreg hun, løb af alle Kræfter
Ad Gaden ned, og Hans bag efter;
Dog først han samled Kurven op,
Skjøndt Skrækken rystede hans Krop,
Og Pærerne han i fik proppet.
De aned ej, mens bort de hopped,
At Tigeren kun var udstoppet.
„Aa!" sagde Lone, „saadan Gru
Jeg har dog aldrig følt endnu!" —
„Ja", svared Hans, „det var en farlig
Begivenhed, og uforsvarlig

Det er, at Dyret saadan staar
I Vindvet, hvor forbi man gaar.

Et saadant Dyr kan let sig liste
Paa en, og hvis jeg bare vidste,

Hvor Byens Sognefoged bor,
Saa gik jeg strax, det vist jeg tror,

Paa Stunden hen til denne Mand
Og klaged Dyrets Ejer an!"

Gaade.

Hensvævende let
Med luftige Net
Indhyller jeg Lunde og Enge;
Jeg kommer fra Jord,
Men mod Stjernernes Kor
Bestandig jeg opad vil trænge.

Mit Hoved bortkast,
Da faar Du i Hast
Et Navn som i Norden vil mindes.
I Sangen om to
Til Døden fuldtro
Der Navnet ogsaa kan findes.

Smaating.

Taknemlighed. Den amerikanske General Butler sagde en Gang: Begrav mig og sæt paa mit Minde følgende simple Inskription: „Her hviler en Mand, der reddede sine Soldaters Liv ved Fort Fischer." Et Blad gav følgende Forklaring: „Kjender De mig ikke igjen?" spurgte en Soldat sin forrige Chef. — „Nej, min Ven, det gjør jeg ikke." — „Aa Sir, og De reddede dog mit Liv en Gang." — „Hvorledes det?" — „Ja, Sir, jeg tjente under Dem i Bataillen ved Brigtton og da De løb Deres Vej i Begyndelsen af Slaget, sprang jeg bag efter — ellers var jeg sagtens bleven dræbt. Derfor Gud velsigne Dem, mit Livs Redningsmand".

Brevvexling.

Holger H. i H. Jo gjerne.

J. Th. Gb. i R. Venligst Tak for det kjærkomne Brev.

H. K. H. i A. Sæterbesøget modtaget vel sent. Kommer dog snart.

En af „Adas" Venner paa Karise Folkehojskole. Tak! Vil til Dels blive anvendt.

J. P. L.grd i Y. Venligst Tak! Deres gode Forventninger skulle ikke blive skuffede.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 36. | Søndagen d. 6. Juni. | Kjøbenhavn. 1875.

Tvillingbrødrene.

Af Bertrand.

(Sluttet.)

Det var en rigtig lummer Dag i Forsommeren, trykkende varmt ude og trykkende varmt inde. Ingen anstrengte sig mere, end han var nødt til. Den tykke Spækhøker slumrede blidt bag sin Disk, mens Sveden haglede ned ad hans runde Ansigt. Butiksdrengen stak sig en Gang imellem med en Knappenaal for at holde Øjnene aabne, at ikke Principalen gjennem Kighullet i Kontordøren skulde gribe ham i en Pligtforsømmelse. Tilsidst var dette ikke tilstrækkeligt, og nu satte han sig paa en tom Tønde bag Disken og lod Tankerne vandre hjem til sin Moder og Sødskende i Landsbyen; men deri laa netop det farlige; thi snart forekom det ham, at Tankerne bleve til Virkelighed. Han tumlede sig hjemme blandt Kammeraterne og legede med dem ude ved Gadekjæret; nu var han ude at sejle i et Trug, og det gik nok saa lystigt. Kammeraternes Jubel inde fra Land gjorde ham stor, og nu vilde han rigtig vise sit Mod; han stod oprejst i Truget, svingede med Huen og skulde lige til at raabe Hurra, da tabte han Ligevægten og — tumlede om bag Disken, og den tomme Tønde trillede hen ad Gulvet. Han foer op, gned sine Øjne og kastede et spejdende Blik hen til Kontordøren; men alt forblev roligt, og et Smil gled hen over hans Ansigt.

Brødrene Petersen havde ogsaa fundet det for varmt paa Kontoret og sad nu inde i Havestuen ved den aabne Dør. Et helt Flor af Roser slyngede sig om Dør og Vinduer og udbredte en behagelig Vellugt; men Kølighed var der lige saa lidt som andre Steder.

Peter gjennemlæste Aviserne, medens Fritz sad og opgjorde et Regnskab; men hvad enten det nu var Varmens Skyld, eller fordi hans Tanker hvert Øjeblik satte ham en Streg i Regningen, nok er det, han kunde ikke faa Tallene til at stemme.

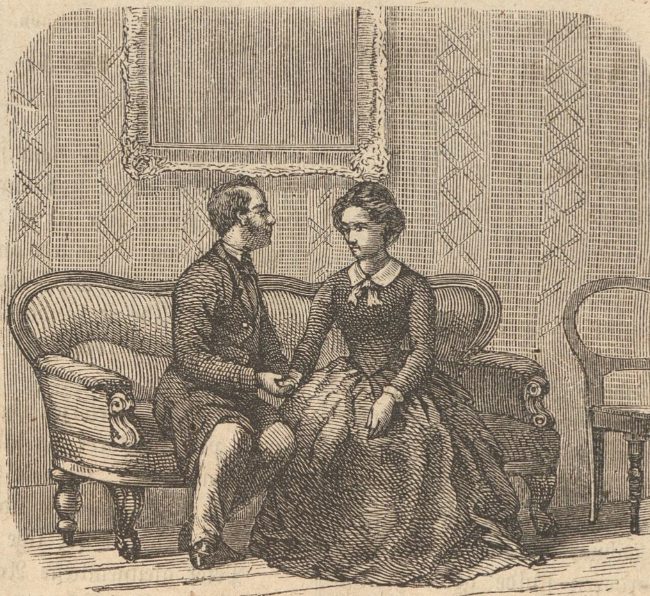
Han tog fat med forøget Anstrengelse, saa Sveden sprang ham ud af Panden, og var nu lige ved at faa Bugt med det; men da blev han afbrudt af Broderen, som smilende oplæste et „Ægteskabstilbud" og føjede

til: „Kunde Du ikke have Lyst til at reflektere derpaa?"

Ærgerlig over Afbrydelsen og maaske ærgerlig af en anden Grund, svarede han: „Er Du maaske kjed af vort Kompagniskab og søger en passende Lejlighed til at faa mig bort? Hvis Du er kjed af at være sammen med mig, saa kan Du jo selv reflektere derpaa."

„Det, ved Du jo meget godt, ikke var Meningen," svarede Peter lidt krænket; men han maatte dog smile over Broderens Heftighed. Denne smilede tilsidst ogsaa, og derpaa tav de begge, ingen af dem havde Lyst til at fortsætte Striden.

I Horizonten trængte den ene Skymasse sig spejdende frem oven over den anden som for at vælge det belejlige Øjeblik til en Overraskelse. Da formørkedes Himlen, og et vældigt Tordenbrag rullede gjennem Luften. Brødrene Petersen flyttede atter ind i Kontoret, og den Sløvhed, der som en Troldom havde lagt sig over den hele By, var pludselig hævet.

Peter tænkte intet videre ved Broderens Ord; men siden, da han sad hensunken i sine egne Tanker, vendte de pludselig tilbage i hans Erindring. Det syntes ham nu paafaldende, at Fritz var bleven saa heftig over denne intetsigende Spøg, og han blev helt urolig; thi idet han følte Dybden af sin Kjærlighed til Marie, kunde han ikke frigjøre sig for den Tanke, at Fritz's Følelser maaske vare af samme Beskaffenhed som hans egne.

Han gjennemgik i Tanken Fritz's Forhold overfor Marie; men nu saa han med andre Øjne, og Skinsygen lod ham se Ytringer af Følelser, hvor han forhen intet havde set, og saa i næste Øjeblik fik det hele atter et Uskyldighedens Præg, og han var nær ved at le af sig selv.

Saaledes svingede Tankerne frem og tilbage, og han blev inderlig bedrøvet ved Tanken om, hvad Marie vilde gjøre, dersom hun saa, at hun var Gjenstand for begge Brødrenes Kjærlighed. Han besluttede nu at iagttage saavel Marie som Broderen og at begrave sin Kjærlighed dybt i sit Hjerte, hvis dette skulde være nødvendigt for Maries Lykke.

Om Aftenen var Fritz rigtig i straalende Humør. Han lo og spøgte uafladelig og viste Marie saa mange smaa Opmærksomheder, som hun smilende tog imod; forresten var hun den samme, som hun plejede at være.

Peter søgte at skjule sin Forstemthed; men det vilde ikke rigtig lykkes, ligesom hans Tanker heller ikke lod ham have Ro et Øjeblik, men derimod lod ham ane, hvad han saa meget frygtede. Han kunde ikke deltage i deres Spøg og var tilmode som en overflødig Trediemand.

Marie mærkede strax, at han var forstemt, og af og til saa hun spørgende paa ham, men hver Gang saa han til Siden; det var ham, som læste hun, hvad der boede i hans Hjerte, og han til Svar saa Medlidenhed i hendes Blik. Tilsidst blev det ham utaaleligt, og han besluttede at gaa sin Vej.

Da han gik hen mod Døren, saa hun bedrøvet efter ham; hun følte, at det var vist for hendes Skyld, han gik, og vilde just bede ham blive; men da lagde Fritz atter Beslag paa hendes Opmærksomhed, hun blev derfor siddende og drog et dybt Suk, da han lukkede Døren.

„Hvad mon der fejler Deres Broder i Aften?" spurgte hun Fritz.

„Aa, han gaar vel i Giftetanker," svarede denne leende; „men det gaar saamænd over til i Morgen, er jeg vis paa."

Marie blev lidt alvorlig ved Fritz's Spøg, og hun var meget adspredt den øvrige Del af Aftenen.

Saaledes henrandt nogle Dage. For Marie lykkedes det at skjule sine Følelser, især over for Fritz, der intet mærkede; derimod var det vanskeligere for Peter at skjule, hvad der boede i hans Hjerte, navnlig over for Marie, og det var dog dette, han fremfor alt ønskede. Omsider blev denne Uvished ham utaalelig, og en Dag, da Marie var alene i Dagligstuen, traadte han ind til hende.

Hun sad hensunken i dybe Tanker og rødmede let, da hun saa ham. Ogsaa han var forlegen; men nu maatte det ske. Han satte sig hos hende som en Ven; men „hvad Hjertet er fuldt af, løber Munden over med", og nu skildrede han hende sin Kjærlighed med den mest glimrende Veltalenhed.

Ubevidst greb han hendes Haand og holdt den mellem begge sine. Hun lod ham beholde den, og varmt strømmede Ordene fra hans Læber, saa sjeldent eller aldrig er der bleven holdt en længere Friertale.

I Begyndelsen saa hun hen for sig; men da han greb hendes Haand, hævede hun Blikket og lod Øjet give det „ja", som Læberne ikke udtalte for ej at afbryde ham.

Efter at have nydt Øjeblikkets Lykke, sagde Marie: „Men Fritz . . ." Mere fik hun ikke sagt; thi en Sky gled over hans Pande, og han saa forskende paa hende; men da hun saa ham smilende ind i Øjet, forsvandt Skyen atter, og han fortsatte selv: „Ja jeg skal nok fortælle ham det, men ikke i Dag, lad os vente til i Morgen."

Hvor jublede det i hans Bryst. Han havde knap Ro til at sidde ved sit Arbejde. Her skrev han et galt Tal, og der slog han en Blækklat; Drengen lod han gaa i Byen med halv Besked, og Regningerne kvitterede han inden han sendte dem bort. Tilsidst blev det ham for trangt inde; han lukkede Kontoret en hel Time før han plejede, og skyndte sig ud, helt ud af Byen. Først i Guds fri Natur syntes der ham at være Plads til al den Lykke, han følte, først der kunde han atter aande frit.

Han vendte nu atter om; men jo nærmere han kom hjem, desto roligere blev han, og tilsidst følte han sig helt beklemt ved Tanken om, at han havde lovet at fortælle det til Fritz.

Men „i Morgen" kom og gik, og endnu havde Broderen intet erfaret om hans Lykke.

Og atter var det Højtid. Maanen havde været lidt sent paa Vej og derved givet Naturen Tid til at smykke sig til Festen. Skoven havde skyndt sig at springe ud, og de milde Søndenvinde havde ført Luftens Sangerkor tilbage.

Klokkeren stod atter oppe i Taarnet; men i Dag havde han kastet Frakken. Sveden dryppede ned fra hans Næse; men han mærkede det ikke, han tænkte kun paa Udøvelsen af sin Pligt.

Da de første Toner fra Klokken naaede Skoven, tav alle Fuglene af Forundring; men snart stemmede de i med, og Luften gav Gjenlyd af Naturens Jubel. Det lille Føl nede paa Engen vilde ogsaa være med, det slog bag ud, galopperede dernæst hen til Moderen og trykkede sig tæt op til hende, det kunde ikke synge som Fuglene, skjøndt det følte sig saa uendelig glad og tilfreds. Der var Jubel overalt, og paa denne Jubel byggede Aanden Bro mellem Himmel og Jord.

Og Pintsemorgen oprandt. Langsomt steg Solen op over den glimrende Havflade; Fuglene hilsede den med Sang, Blomsten med en Dugperle i Øjet og Græsstraaet med Perlen paa Læben. Dette var Naturens Højtidsdragt, ren og klar som Solstraalerne selv.

Saaledes oprandt Pintsefesten, Aandens Højtid. Nogle fattede, at det var Højtid, andre ikke, fordi de ikke vilde fatte det.

Op paa Formiddagen strømmede Folk gjennem Gaderne hen til Kirken. Alle vare de pyntede og alle med Smil om Munden. Gudstjenesten begyndte; men endnu vedblev Menigheden at strømme til, og hver Gang Døren aabnedes, bruste Orgelets Toner og Menighedens Sang med forøget Styrke og fyldte hele Rummet udenfor, som om Pladsen havde været den for trang under Kirkens Hvælving.

Hen ad Eftermiddagen bleve Brødrene enige om en lille Sejltur paa Fjorden; Fritz vilde have Marie med, men hun undskyldte sig og blev hjemme.

De havde deres smukke lille Lystbaad liggende nede ved Havnen. Snart var alt bragt i Orden, Baaden gjort løs, Sejlet oppe, og nu fløj den for en frisk Vind hen over Bølgerne. Peter sad forude og stirrede tankefuld ned i Vandet, og Fritz passede Sejl og Roer.

Naar man rejser til Søes, da føler man sig saa underlig tilmode. Det er, som dannede Skibet en lille Verden for sig, og al Forskjel mellem de enkelte i Rejseselskabet udjævnes umærkelig, hvor stor den end kan være under de daglige Forhold. Man føler sig hendraget til hverandre og bliver paa en Gang saa fortrolig og meddelsom, ja man udtaler ofte Tanker, som ellers bestandig vilde have ligget skjulte dybt i vort Hjerte. Er det maaske, fordi alle føle sig ligestillede her, hvor der kun er en Planke mellem Liv og Død? Jeg ved det ikke.

Det var just ingen Sørejse, Brødrene foretog sig; men dog paakom der Peter en lignende Følelse. Han følte, at han gjorde Uret ved saaledes at fortie sin Hemmelighed for Broderen, og han besluttede med det samme at fortælle ham alt. Han drog et dybt Suk og saa hen efter Fritz. Denne sad saa rolig og passede Baaden og forberedte just en dristig Vending, da Peter begyndte.

Da han havde hørt Nyheden, stirrede han med Forbavselse paa Peter, som kunde han ikke tro, hvad han havde hørt; men der sad Peter med et Smil om Munden, og Øjet forraadte den Lykke, der boede i Hjertet. Dette var mere end Fritz fandt i sin Orden. Han sprang op, slap Roret og raabte: „Men hvad siger Du! — med Marie! — men . . ."

Mere fik han ikke sagt. Da Roret blev givet fri, drejede Baaden fra Vinden; i det samme kom der et Vindstød inde fra Land, og dette i Forbindelse med den Bevægelse, Fritz frembragte, da han sprang op, forstyrrede Ligevægten. Baaden kæntrede, og begge Brødrene styrtede over Bord tillige med Sejl og Stænger.

Det kolde Bad bragte Fritz til Besindelse, og han saa sig hurtig om efter Broderen. Denne gjorde en sidste Anstrengelse for at holde sig oppe, og Kræfterne begyndte allerede at svigte ham. I en Fart var Fritz hos ham, greb ham om Livet og svømmede til Land med ham.

Der stod Broderen bleg og vaklende, lige undsluppen Dødens kolde Favn. „Tak!" sagde han mat,

da Fritz, kjærligt støttende ham, ledte ham op paa Strandbredden; „uden Dig havde nu alt været forbi, baade for mig — og for Marie.."

„Gud ske Lov for Din Frelse, kjæreste, bedste Broder!" udbrød Fritz, rørt over Broderens medtagne Udseende. „Ja Du skal faa hende," vedblev han heftigt bevæget, „gid I maa blive lykkelige."

Det var mørke Dage for Fritz. Fra den samme Stund Kjærligheden rigtig vaagnede i hans Hjerte, skulde han bekæmpe den, og Kjærligheden er en Stormagt, den lader sig ikke overvinde og vanskelig betvinge. Han saa hver Dag Broderens Lykke; men den Glæde, han følte derover, var blandet med en uudsigelig Smerte, og naar han maatte synes glad for ikke at forstyrre de andres Glæde, knugede Smerten ofte hans Bryst, som vilde den kvæle ham, og han var i saadanne Øjeblikke ikke i Stand til at fremtvinge et Ord.

Denne indre Kamp tærede paa Kræfterne; han følte sig syg, og Livskraften begyndte at svinde. Der maatte ske en Forandring, hvis han ikke skulde gaa rent til Grunde.

Brylluppet fejredes i al Stilhed, og medens det lykkelige Par foretog en lille Bryllupsrejse, traf Fritz, efter Aftale med Broderen, Forberedelser til at forlade det fædrene Hus. Det unge Par var vendt hjem, og Øjeblikket var kommen, da han skulde tage Afsked, den Afsked, han saa længe havde længtes efter, men som dog nu forekom ham saa tung, skjøndt han vidste, at dette Hjem altid vilde staa ham aabent. Det var et Farvel til Fortiden, der indeholdt hans skjønneste Haab, det Haab, som var bristet ved Broderens Lykke.

Han kastede sig med Iver ind i Forretningslivet, afgjorde Handelsanliggender for andre Kjøbmænd, foretog Handelsrejser og drev af og til Spekulationer paa egen Haand. Der var kommen en saadan Foretagelsesaand over ham, som efter Haanden gjorde han træt. Naar han sad alene i Vognen, der rullede hen ad Vejen og førte ham fra By til By, vendte hans Tanker atter tilbage til Fortiden; han blev da bitter i Sindet og vilde gaa i Rette med Skjæbnen. I saadanne Øjeblikke kunde han endog misunde sin Broder hans stille Lykke i Hjemmet, og atter maatte han begynde Kampen forfra, Kampen mod sit eget Hjerte.

Han begyndte atter at længes efter Forandring; det urolige Rejseliv tiltalte ham ikke mere. Han var kjendt overalt her hjemme; men da han nu besluttede selv at begynde en Forretning, valgte han netop at komme saa langt fra Hjemmet som muligt; hvorfor vidste han ikke; men der var noget usynligt, han vilde flygte fra, noget ubestemt, han vilde lade tilbage. Var det Resterne af hans Kjærlighed, der ikke lod ham have Ro, der drev ham bort?

Og atter vaagnede hans gamle Virkelyst. Han indlod sig paa Foretagender, der for andre syntes umulige, men bleve mulige for ham. Han udfordrede Lykken; men bestandig stod den han bi, og Vanskeligheder, der helt kunde betage andre Modet, vare for ham en Spore til forøget Anstrengelse.

I alle disse Aar kom han sjeldent i Broderens Hus; og naar det en Gang imellem skete, da vare Besøgene saa korte som muligt; men alligevel stod de i stadig Forbindelse med hinanden, og førte Brevvexling om deres Handelsanliggender. Som oftest indeholdt Peters Brev da altid en Hilsen fra Marie, hvorimod det var meget sjeldent, at Fritz omtalte hende i sine Breve; men naar det saa en enkelt Gang skete, da straalede hendes Øjne dobbelt, en saadan Hilsen indeholdt for hende en Velsignelse; thi hun var ofte inderlig bedrøvet over, at hun var bleven den ufrivillige Aarsag til, at han saaledes havde forladt sit rolige Hjem.

Det kunde dog mærkes af Fritz's Breve, at der med Tiden kom mere Ro i hans Sind, og baade Peter og Marie haabede og glædede sig til den Tid, da Broderen atter vilde føle sig hjemme hos dem som i gamle Dage.

Lang Tid er gaaet, siden Begyndelsen af vor Fortælling, og i alle disse Aar er Ungdommen bleven gammel og en ny Ungdom imidlertid voxet op. For mange har det været Sorgens Aar, for andre Glædens; men Glæden og Sorgen maale hver med sin Alen; den første maaler med sin korte Alen, den anden med sin lange, og alligevel følges de broderlig ad Aaret rundt, for atter at begynde forfra; saaledes er nu Livets Gang.

En stille Sommerdag træffe vi atter Peter og Fritz i den gamle hyggelige Dagligstue, siddende i fortrolig Samtale. Marie sidder med sit Arbejde ved Vinduet, og Børnene tumle sig støjende inde i den anden Stue.

Der er foregaaet en stor Forandring med Fritz. Endnu er der Kraft i Armene og Ild i Øjet; men Panden er furet, et Mærke, som den indvortes Kamp

har efterladt, og mellem det sorte Haar titter hvert Øjeblik et hvidt Haar frem; ogsaa paa Peter og Marie har Tiden sat sit Mærke; men Kjærligheden forynger dem, og de leve deres Ungdom om igjen i deres Børn, der hvert Øjeblik forstyrre Samtalen; thi altid er der noget, som Onklen skal vide eller se.

Det er Pintsedag, og Kirkeklokken kalder til Gudstjeneste; men ikke alene for Kirkegængere, ogsaa for den, som fejrer Højtiden hjemme, lyder Klokkens kaldende Røst, den kalder kjære gamle Minder frem. Samtalen føres hen paa hin lykkelige og dog saa ulykkelige Pintse; men der er kommen Fred og Ro i Fritz's Sind, og han kan nu tale spøgende om denne Tid.

Da kom Fritz, Husets yngste Søn, løbende ind, beklagede sig for Onkelen over den Uret, hans Sødskende vilde tilføje ham, og forlangte med Heftighed, at han skulde følge med ham og skaffe ham Ret.

Onkel Fritz hørte rolig paa ham, og da han havde talt ud, strøg han ham kjærlig over Haaret og sagde: „Du har nok arvet Din Onkels Sind, mon hans Lykke ogsaa skal blive Din?"

Marie saa paa ham med et baade spørgende og

En norsk Fjeldsæter.

bebrejdende Blik, og da deres Øjne mødtes, rejste han sig og sagde: „Nej saaledes var det ikke ment," og idet han greb hendes Haand, vedblev han: „Der var en Tid, da han vilde gaa i Rette med Skjæbnen og klagede over min Lykke; men jeg var blind; thi har jeg Grund til at klage over Lykken, da den har skjænket mig en saadan Søster!"

Besøg paa en norsk Sæter.

Rejseerindring af H. K. A. Hovmøller.

Til Sæters! Til Sæters!
Der synker Solen ned.
Skyggerne blive saa dunkle og lange,
Fremad vi gaa med lystige Sange.
En to! En to!
Hold Takten! rask afsted.

Se Sætren! Se Sætren!
Hurra! her vil vi bo,
Marschen er endt, derinde os venter
Hundrede Løjer og dejlige Jenter
Holdt! Holdt!
Her slaar vi os til Ro.

(P. C. Riis.)

Paa en stor gammel Gaard i Sel oppe i Gudbrandsdalen kom jeg til at ytre min Lyst til at se Sæterlivet oppe paa Fjældene, da jeg havde hørt, at de Gudbrandsdalske Sætre vare de bedste i Norge. „Ja," sagde Manden, „Du kan jo komme op paa vores Sæter, deroppe paa Høvringen, og saa kan Du blive der saalænge, som Du synes om. Du Simon," sagde han til en af sine Sønner, „følg Danskeren op paa Høvringen."

Saa begyndte jeg da paa min Fjeldtur. Det var ikke ret langt fra Gaarden før Fjeldvejen begyndte at snegle opad. Det gik nu dygtig i Siksak, og jeg tænkte næsten aldrig den bratte lange Vej eller Sti skulde faa Ende. Jeg maatte sætte mig flere Gange for at puste, og med det samme at nyde det storartede Syn, som foldede sig ud for mit Øje, idet Dalen med dens Skove, Huse og Gaarde laa dybt under mig. Dalen svømmede, som i Soltaage, Elven bugtede sig yndig frem i mangfoldige Svingninger og spillede og glimtede, som om det var et Uhyre af en Sølvorm, der slyngede sig fremad. Folk i bare Buxer og Skjorter færdedes nede paa Engen i Bunden af Dalen, de tog sig ud saa bitte smaa, som Dukker. Det var herligt at skue ned over de gamle solbrændte Gaarde, som laa strøede der nede mellem frodige Marker og grønne Enge, lysegrønne Birkeskove og de mørkegrønne alvorlige Granskove, som stræbe opad Fjeldskraaningen. Solen brænder, ja næsten steger Ryggen, idet man kravler opad de bratte Fjeldveje med Solen bag ved sig. Tidt kastede jeg Øjet op for at se, om snart Fjeldvejen vilde føre ind over Fjeldene, og naar jeg spurgte den unge 13 Aars Gut, om vi ikke snart vare paa Fjeldet, sagde han: „Aa, der er endnu et Stykke" eller han svarede mig i skurrende Tone: „Kvar sejer Du?" Som jeg nærmede mig mer og mer Højden af Aasen, blev Fyrren og Granen lavere og sjeldnere, saa blev dens Plads indtagen af Birken og Enerbuske, og nu var jeg da endelig oppe paa Fjeldet. O hvor det luftede velgjørende her, og her kunde jeg se ind over Fjeldmarkerne med Lyng, enkelte forkrøblede Fjeldbirke, store Moser (Myrer) med frodig Græsvært. I Baggrunden ses Klipper og Fjeldtoppe med den hvide Sneklædning. Naar jeg vendte mig om mod Dalen, da er der ikke Andet at øjne af den end som en stor Fure eller Revne, den ligger gjemt der dybt nede. Foran ligger Høvringens 30 Sætre, med smaa Græsmarker og mellem Krat, Lyng og Stene og bag dem ses de høje Toppe af de mange kegledannede „Rondekampe", som ligge i en Gruppe med prægtige storartede Omgivelser. Man vil, ved at se paa det smukke Billede af en norsk Højfjeldssæter, som vi bringe med ud til vore Læsere i Dag, let danne sig en Forestilling om, hvor mægtig Fjeldpartierne højner sig op bag hinanden med den hvide Kappe paa Skulderne.

Se paa Sæterhuset med de gamle Alen tykke Bjælkevægge, om end de staa lidt skjæve, staa de dog sikkert. Græsset voxer frodigt paa hele Taget, og hvor glad bliver ikke Fjeldturisten, naar han træt efter en anstrengende Fjeldtur øjner den blaa Røg stige op af den stygge Skorsten, som sat af store Kampstene kigger skævt op af Tagets ene Side, især dobbelt glad hvis han er saa heldig at blive modtaget af en snild, vakker Jente, som med et Smil rækker ham den store Træballe med den vederkvægende Mælk i og indbyder ham til at udhvile sig.

Simon førte mig hen mod en af de nærmeste og og største Sætre. Jeg traadte ind. En ung fyldig, vakker Jente stod ved det blussende Baal, hun vendte sig om ved min Indtrædelse, besvarede min Hilsen og bød Haanden til Velkomst. Det var Marit, Datteren fra Gaarden, jeg først gjæstede, Overbudejen[1]) der paa Sæteren. Der var foruden hende en Tjenestejente.

Jeg blev vist ind i et stort Kammer, det var en Spærrestue[2]) med Skorsten i det ene Hjørne, Seng, Bord og Skamler. Der raadede Renlighed og Orden overalt. Gulvet var bestrøet med Ener og Granbar (Grannaale), som krydrede Stuen med Vellugt. Fjeldblomster, satte i Vand, stod i Kopper i Vinduet og paa Bordet. Jeg blev højlig forundret; nok havde jeg hørt de Gudbrandsdalske Sætre rose for Renlighed; men saadan Skjønhedssans havde jeg ikke ventet at finde her oppe paa de høje vilde Fjelde. Snart blussede et dygtigt Baal inde i den store Stue, som skal være til min Raadighed saa længe jeg bliver paa Fjeldet, ellers er det Marits Kammer.

Her paa Sæteren har man henimod et Halvthundrede Køer og Kvier. Der hører 5 Huse til Sæteren, de 4 benyttes til Kvier, Grise og Geder. Det beboede Hus er inddelt i 3 Rum. Det første inden for Døren er Kjøkkenet, til Venstre Gjæsteværelset, hvor Jenten sidder i Fristunder, syer, strikker eller læser, og hvor hun har sin Seng. Til Højre er Mælkeboden. Lad os kikke lidt ind i den. Den har ingen Vinduer, men kun smaa Lufthuller og er dygtig kølig. Paa Hylder højt oppe under Taget staa Oste i lange Rader, baade hvid Ost, Gedemælks- og Myse-Ost. Lavere nede staa vældige store Trækar og Bøtter fulde af Mælk, saa renskurede og hvide, og det er alt

---

[1]) Budeje betyder Kvægrøgterske (og Malkepige).
[2]) Uden Loft, saa at man kan se Tagets indre Side lige op til Mønningen.

hvad Øjet falder paa. Paa Jorden staa hele Smørstokke i Truge og Bøtter.

Marit er dog en prægtig Jente, skjøndt hun ikke er mere end 23 Aar har hun alt i 8 Somre før været paa Sæteren. Hun siger, at hun er saa glad ved Livet heroppe, og at hun hver Vinter længes efter den lyse friske Sommer, da Blomster springer frem af Jorden, Bækkene risle og Køerne kan komme op paa Fjeldene. Da føler hun sig først rigtig glad, som et Barn, glad ved at nyde alt det store opløftende, som ikke findes i Dalens trange Dyb. Hun er en ualmindelig begavet Kvinde, som har et sundt Syn paa Livet. Det var ikke nogen tillært Bydannelse, men naturlig, hjemligt Skjønhedssyn og Sans, som hun besad. Hvor gjerne gik hun ikke og smaasyslede med Fjeldblomsterne, naar hun havde været ude fra Sæteren og jeg skulde da have de allervakreste paa mit Bord. Der var stor Rigdom paa Forglemmigejer, hele Græsmarker vare som oversaaede med de venlige smaa blaa Kjærminder. Og da jeg var saa heldig at være paa Sæteren en Søndag, da kunde jeg rigtig glæde mig ved Livet deroppe. Ja da kunde jeg faa snakket en Del med de prægtige Sæterjenter, som vare saa glade ved at en Dansker saadan var kommen op paa Høvringen, og da vi saa gik derude paa Fjeldene og glædede os ved alt i den ophøjede Natur, saa plukkede de Blomster, som de ordnede med Smag, dem skulde jeg have, ja de pyntede min Hat med en hel Krans af Kjærminder og andre vakre Blomster. Ja saa skulde jeg da ind at smage paa Mælken hos **Kari** paa Lavegaards Sæter, som er en stor 2 Stokværk høj Sæter, et Slags Gjæstgivergaard for Rejsende om Sommeren, og dem kommer her mange af, især Englændere for at fiske og jage efter Rensdyr, og saa maatte jeg ind med den raske **Rønnog** for at drikke af hendes Mælk, og saadan bad flere Jenter mig om blot at se indenfor i Sæteren. De vare alt for gode mod mig, for det var næsten bare Fløde, som jeg skulde drikke, jeg blev ikke fri med at drikke en Gang. „Nej,“ sagde de, „drik noget mere. Du kan gjerne være tørst.“

Husflid.

En fremragende Virksomhed.

Husmand **R. Andersen, Glud**, paa Sødinge Mark er et fremragende Exempel paa hvad en Mand i smaa Omstændigheder kan virke, naar god Villie, fast Udholdenhed og naturlige Anlæg ere forenede. Han har opdraget en Flok af 11 Børn og har desuagtet, ved Familiens forenede Virksomhed, arbejdet sig frem fra Fattigdom til at kunne kaldes velhavende, og er ligesaa hæderlig som retskaffen og agtværdig. Det er hans Tænksomhed i Forening med utrættelig Flid der har bragt ham frem, og det ikke alene i Husflidsretning, idet han har modtaget 30 Rd. Præmie for ypperlig Dyrkning af Husmandslodder, fra Fyens Stifts patriotiske Selskab et Landmandsuhr og fra det kgl. Landhusholdningsselskab dets 4de Sølvbæger.

Skjønt vi tidligere i Korthed have havt Lejlighed til at omtale denne Husflidsmand her i Bladet (forr. Aargang S. 24) vil det sikkert have sin Interesse for Læserne at høre følgende, fra paalidelig Kilde modtagne, nærmere Meddelelser om hans Liv.

Ordsproget siger: hvad man i Ungdommen nemmer, man ikke i Alderdommen glemmer, og hans Liv er en god Stadfæstelse af dettes Sandhed. Som andre fattige Børn kom han ud at tjene i sit 14de Aar. Hans Husbond (Gaardm. Niels Hansen i Ore) havde baade Lyst og Dygtighed til at lave alt Trætøj, som brugtes ved Avlsbruget og i Huset, og ved at se paa dette, fik han ogsaa Lyst til at prøve sine Kræfter i denne Retning. Den brave Mand glemte ikke at opmuntre og undervise ham, og gav ham tillige Materialierne, han skulde bruge. Han øvede sig i den ledige Tid baade Vinter og Sommer med forskjellige Ting, som i Begyndelsen mest var Agerdyrkningsredskaber: Skovle, Grebe, River, Slaa- og Mejeredskaber; senere tog han fat paa andre Ting, og efterhaanden, naar han troede at have faaet nogenlunde Færdighed i det, som han hidtil havde øvet sig paa, bandt han Kurve og Bikuber, lavede Strygespaaner og øvede sig saa meget med at lave Træsko, at han snart kunde forfærdige sine egne; saaledes blev han ved saa længe han var i Tjeneste hos andre. 1840 giftede han sig og fik hos sin Fader 1 Skp. Land i Fæste, hvorimod han selv skulde bygge sin Bolig derpaa. Hans Penge vare saa faa, at han ikke paa en Gang kunde kjøbe de nødvendige Materialier til et Hus selv af allersimpleste Slags, men maatte af og til gaa i Dagleje for at faa de nødvendige Penge. Arbejdet gjorde han selv altsammen paa Vinduerne nær, saa her kom hans Øvelse i Træarbejde ham først rigtig til Gode, da han ellers intet Hus havde faaet rejst; thi saa simpelt, som han byggede, havde næppe nogen Haandværker paataget sig Arbejdet — Huset blev kun assureret for 100 Rd. Nu begyndte han at forsøge paa, om det kunde bringe dagligt Brød til Huse at lave de forskjellige Ting, han hidtil havde gjort i sin Fritid, eller om han skulde vedblive at arbejde for andre. Han tænkte, at Træsko maatte være det hovedsagelige, men indsaa strax, at den Gjerning var han mindst øvet i, da han kun havde lavet sine egne og næppe vidste, hvor han skulde begynde eller ende. Han tog da tre Dages Undervisning hos en Tømmermand (som var al den Lære han fik hos andre i al hans Tid siden) og saa tog han fat paa Gjerningen. Afsætningen var kun liden, saa han maatte tage flere Ting med. — Skeer, Skuffer, Truge og Skovle — som han for Størstedelen solgte i Kjøbstæderne. Med Tiden formerede hans Familie sig, og da dette fordrede større Indtægter, maatte han prøve noget mere og især se efter, hvad der gav bedst Fortjeneste. Han lavede sig derfor en Drejebænk, saa godt han kunde, i den Tro, at den vilde give bedre Indtægt. Nu kunde han lave Strygespaaner, Træfade, Haner osv., der fandt god Afsætning og til bedre Priser, hvilket igjen hjalp paa Indtægterne. At dreje Træfade var ham for svært, hvorfor han uden for Huset byggede en lille Vindmølle til at trække Drejebænken, og naar Vinden var føjelig, lavede han Træfade; han satte desuden en lille Kværn til, hvorpaa han malede Malt, Boghvede og Havregryn. Ved den Erfaring han fik

ved at bygge Møllen lærte han, hvordan Armene skulde stilles for at fange Vinden; han benyttede sig heraf og gav sig til at lave Mosemøller, og da hertil maatte haves Pumperedskaber, som vare for dyre til dette Brug alene, tog han fat paa at bore Pumper. Drejebænken benyttede han ogsaa til flere Smaatings Udførelse, hvoraf den vigtigste blev Slibning af Barberknive, Saxe og Træskomændenes Værktøjer, der skulde slibes hule indvendig; desuden lavede han Skruesnit til Drejere og skar for Snedkere Skruer til Høvlebænke, Skruestikker, Tvinger, Ostepresser o. lign., og saaledes har det vedblivende gaaet og gaar endnu, og det har givet ham rigeligt Brød til ham og Familie — som foruden ham selv og hans Kone bestaar af elleve levende Børn, hvoraf det yngste nylig er konfirmeret. De to ældste Sønner arbejdede hos ham, til de selv satte Bo, og leve af samme Gjerning; den yngste er hos ham endnu. Han har ligeledes oplært mange unge Mennesker i den Gjerning, de ønskede at virke. I 1861 kjøbte han 9 Skpr. Land til Huset for 625 Rd. og 5 Aar efter atter 9 Skpr. Land for 325 Rd.; han har endvidere bygget til Huset flere Gange og senere ombygget det gamle — han kan nu have et Par Køer paa sin Lod — og kan paa rette Maade kalde det sit eget, da han ikke skylder noget paa det. Den Gjerning, han i de sidste Aar har udrettet mest ved, er Forfærdigelsen af Strygespaaner og Slibning af Barberknive. I det forløbne Aar har han lavet og solgt 14,000 Stkr. Strygespaan og sleben c. 400 Knive og Saxe; dog har han ogsaa lavet en Del af andre Ting.

En saadan Mands 34aarige lykkelige Husflidsvirksomhed, som denne lille Skildring kun giver en svag Oversigt over, er det bedste Bevis for, at Husflidstanken er sund og rigtig — og at der gjøres en stor Synd mod Nutidens flinke Ungdom med ikke at opmuntre og støtte dem i lignende Retning i de unge Dage.

Kaninavl.

Den i Kjøbenhavn bestaaende Forening til Kaninavlens Fremme tæller nu 750 Medlemmer spredte over hele Landet. Foreningens Agent, Hr. Lorentz Petersen, Vesterbro, paatager sig Kjøb og Salg for Foreningens Medlemmer. Indmeldelse i Foreningen sker gjennem Formanden, forhenv. Konditor Bolt, Frederiksberg Allegade 19, eller hos dens Kasserer og Regnskabsfører, cand. pharm. Materialist F. Bang, Nørrebrogade, Kjøbenhavn.

Foreningen i Odense til den forædlede Kaninavls Fremme modtager Bestillinger paa unge Dyr, tillagte her paa ægte Harekaniner, som ere indkjøbte fra de bedste Kaninanstalter i Udlandet. Prisen er 4 Kr. pr. Par for 6 Uger gamle Dyr.

Breve og Bestillinger tilstilles Foreningen under Brevadresse: N. Münster, Odense.

Smaating.

En juridisk Student havde skrevet hjem til sin Fader, at han navnlig i den sidste Tid med stor Iver havde kastet sig over Studierne, saa han læste Jura fra den tidlige Morgen indtil langt ud paa Natten. Faderen, der tvivlede lidt om Paalideligheden heraf, rejste kort efter til Kjøbenhavn og kom ind til Sønnen henimod Middag og traf ham liggende i god Ro og Mag i Sengen med en Pibe i Munden. Faderen blev vred og udbrød: „Naa saa det kalder Du at studere Jura fra den tidlige Morgen!“ „Ja det gjør jeg rigtignok,“ var Svaret; „thi saasnart som jeg vaagner, begynder en Proces hos mig mellem Kjødet og Aanden, om jeg skal staa op eller blive liggende.“ „Naa og saa sejrer vel altid Kjødet?“ „Nej det gjør Aanden, men Processen varer rigtignok gjerne til henimod Kl. 12.“

Opløsning

paa Gaaden i Nr. 35: Taage.

Brevvexling.

N. S. Til Øvelse i at læse Svensk anbefales „Hammeriks svenske Læsestykker“ samt „Svensk Læsebog indeholdende Prøver paa svensk Prosa og Poesi, tilligemed en kortfattet svensk Sproglære, Ordbog og Literäturhistorie“, udg. af C. J. Lénstrøm, paa Gyldendalske Forlag. Kbh. Som et fortrinligt prisbilligt Ugeblad, særdeles tjenligt til Øvelse i at læse Svensk, indeholdende underholdende og belærende Læsning med Billeder, samt Meddelelse af Ugens Nyt i Sverig og Udlandet, anbefales „Allehanda för Folket“. Udgives i Ørebro og koster kun 1 Kr. 50 Ø. for en hel Aargang, som kan bestilles paa ethvert dansk Postkontor. Det er glædeligt, at der blandt danske Landboere viser sig Lyst til at lære Svensk, som slet ikke er vanskeligt at læse, hvortil kommer, at den dertil anvendte Tid vil bringe en dansk megen Glæde og Tilfredsstillelse.

Sørensen i E—g. Venl. Tak. En længere Fortælling kommer snart.

Hans. Tak! ville en Gang blive brugte.

Anders S. i Gr. — Edvard og **Flere.** De ret nette Digte henlagte „af Mangel paa Plads“ (til poetiske Forsøg!).

Gadedreng i V. — H. P. H. Ubrugeligt.

En Lejrkæmpe. „De manges Ønsker“ forekommet, da næste Nr. vil bringe Skildringer og Billeder fra Lejren ved Hald.

Flere Brevskrivere, som ikke have faaet Svar paa Breve af mindre vigtigt Indhold bedes undskylde Udg. som paa en 5 Ugers lang anstrengende Husflidsrejse kun har kunnet holde den nødvendige Brevvexling gaaende. Det samme vil blive Tilfældet i de næste Maaneder, da flere Rejser og Flytning vil lægge stærkt Beslag paa Udgiverens Tid indtil Høst.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

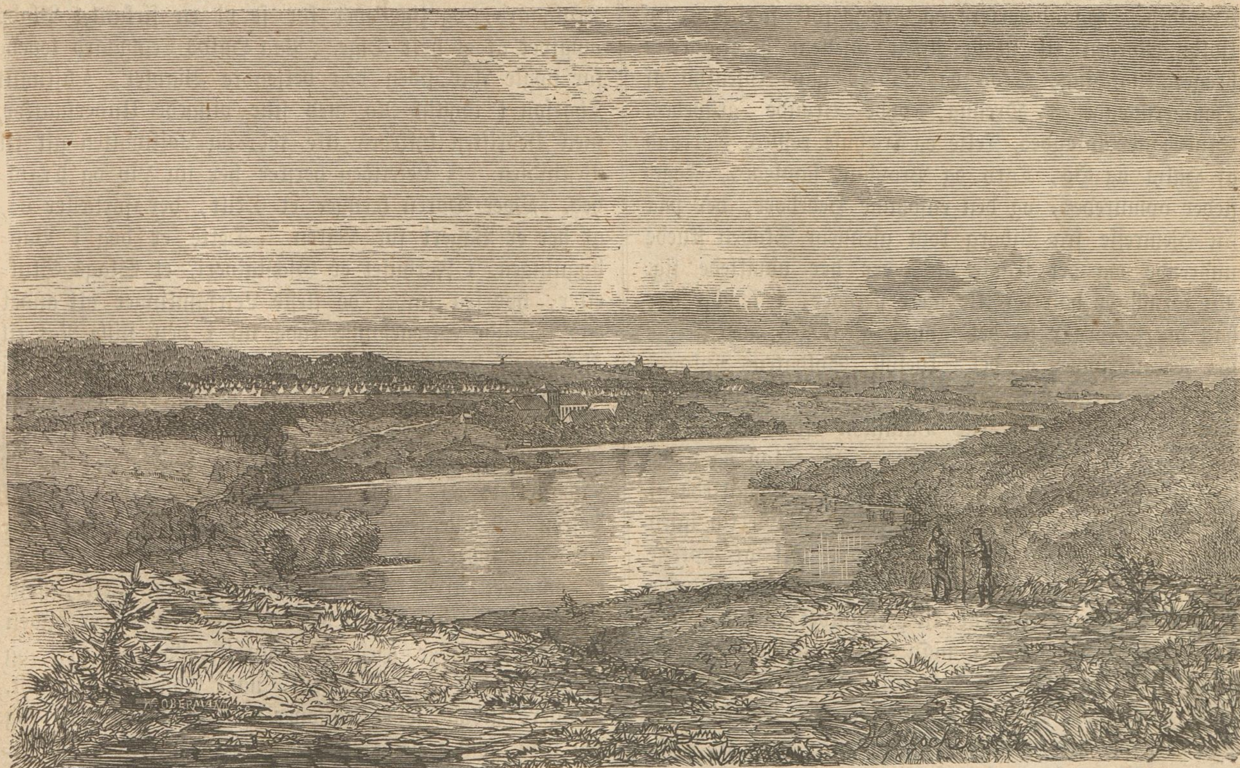

2. Aargang. | Søndagen d. 13. Juni. | Kjøbenhavn.

Nr. 37. | | 1875.

Et Besøg i Lejren ved Hald.

Af Emil Sauter.

Lejren ved Hald, set fra Dollerup Banker; tegnet af H. Fischer.

Omtrent en Milsvej sydvest for Viborg ligger den gamle Herregaard Hald i en Egn, der er velbekjendt saavel for sin Skjønhed som for sine historiske Minder. Midt i Hedeegnen ligger den omgivet af Skov og Sø som en Slags Oase i Ørkenen, og allerede ældgamle Sagn minde om Aage og Ebbe, Longobardernes Anfører, der droge ud herfra, ligesom Historien fra Ridder Niels Bugges til Minister Guldbergs Tid (1340—1808) melder om mangen Begivenhed, der har tildraget sig her og i Omegnen. Digteren St. St. Blicher har herfra hentet Stof til en af sine Noveller „Jøderne paa Hald", men det er dog først i den nyere Tid siden 1868, da den første Lejrsamling blev afholdt ved Hald, at den almindelige Opmærksomhed er bleven henledet paa dette Sted, og det er af Lejrsamlingerne ved Hald, der aarlig siden nævnte Aar saa godt som uden Forandring ere blevne fortsatte, at vi her ville levere vore Læsere en lille Skildring, da der næppe i nogen By, hvor Husvennen har Læsere; ikke findes en eller anden, der har deltaget i Lejrsamlingen, haabe vi, at denne lille Skildring overalt vil vække venlige gamle Minder.

Det var som nævnt i det med Hensyn til Hede og Tørke mærkværdige Aar 1868, man første Gang holdt Lejrøvelser ved Hald. Nordvest for Viborg paa Ravnstrup Hede havde man et Par Aar før afholdt en mindre Troppesamling, men her var Terrænet ikke tilfredsstillende, derfor valgte man Hald. Fra tidlig om Foraaret var her altsaa et ualmindeligt Liv og Travlhed. Haandværkere og Arbejdsfolk færdedes fra tidlig Morgen til sildig Aften imellem hverandre i broget Blanding, Skov og Banker gave Gjenlyd af Tømmermændenes Øxehug, dybe Brønde gravedes, Skydebaner anlagdes, Telte og Træhuse rejstes, Forraad af Halm og Hø, Tørv og Proviant samledes, Kogesteder opmuredes, og den ensomme Hedeboer, der paa sin Hjemrejse fra Viborg kom gjennem Skoven stuede undrende paa det travle Liv, der her udviklede sig. Nu forundrer han sig ikke mere herover, i 7 Aar har han hvert Foraar set det samme gjentages med ganske faa Forandringer, og det Skuespil, Soldatens Ankomst til Lejren frembyder, er ogsaa omtrent det ene Aar som det andet. Den ene Bataillon efter den anden ankommer fra Garnisonsstederne. I Støv og Solhede marchere de herhen, og ikke faa ere udmattede af Rejsen, naar de komme. Snart ere de imidlertid igjen paa Benene; hver Bataillon hjælper til at oprejse Teltene for den efterfølgende Bataillon paa den afstukne Lejrplads, hvor Bræderne til Teltgulvet alt iforvejen ere anbragte, saa flytter man ind i Lejligheden, og enhver søger at gjøre sig det saa bekvemt som muligt. Oppe i den store Lade ved Hovedgaarden er Fouragemagasin; og her udleveres Halm eller Tang til Soldaternes Madratser. Her ser man da Hundreder, ja Tusinder af Soldater ligge paa Vejen og paa Markerne og stoppe deres Sengklæder; disse bæres hen i Teltene, og saa strækker man sig og lader som man var hjemme. Snart er alt i Orden, og alle Mand samlede, Vagtposten udstilles, Kommandoraab lyde og den stille Skov gjenlyder af Hornsignaler, medens Hedebankerne rystes af Geværenes Knalden og Kanonernes Drøn.

Ville vi bese det stærke Røre derude, og i Sandhed, det er nok et Besøg værd, maa vi helst vælge Viborg som Udgangspunkt. I Lejrtiden holdes her Kapervogne ligesom ved Kjøbenhavn i Kildetiden, og de gamle Historier med Lokkeferdinand, med overfyldte Vogne og Kudske, der næsten ride paa Vognstangen gjentages her, navnlig om Søndagene og paa Lejrens Festdage. Vejen er god og fører os mellem et smukt Lystanlæg, der tilhører Viborg Kommune tilhøjre og Viborg Sø, Jernbanen og en af afdøde Plantør Riegels anlagt Planteskole tilvenstre i sydvest forbi Gaardene Øster- og Sønder-Teglgaard ad Koldingvejen. Hvor Jernbanen til Struer-Holstebro overskærer denne Vej er Jernbanetelegrafen sat i Forbindelse med en Felttelegraf, og naar vi følge dens røde Traad, der bæres af smækre Stænger, fører den os lige ud til Lejren. Hald Skov se vi strax lige for os; til Siderne begrænses Udsigten af mørke ensfarvede Lyngbakker. Vejen gaar over Heden, og tilhøjre er anlagt en Plantage af Naaletræer, medens en Hedestrækning tilvenstre viser sig at være Artilleriets Øvelsesplads. Af Bygninger passere vi kun en tilvenstre, den saakaldte Halds Teglgaard, og lige over for se vi en firkantet Plads omgivet af et højt Dige. Paa Halds Teglgaard levede for nogle Aar siden den bekjendte Biavler, Løjtnant Thorson i idyllisk Ro med sine vingede Undersaatter, men Bedriften lykkedes ikke ret, og Løjtnanten gik til Vestindien. I Lejrtiden hersker her nu Liv og Travlhed. Over Døren hænger et Skilt, der fortæller os, at her er Bageri for Lejren. Dette er dog i Bagbygningen, i Forhuset er Gjæstgiveri, et Slags Slukefter, hvorfra under de fleste Lejrsamlinger alt andet end lokkende Sirenesange lyde ud i den stille Nat til Besøgeren, der vender hjem fra Lejren. Snart ere vi nu ved Indgangen til Skoven; her afløses den tynde Telegraftraad af en tykkere, og følge vi denne, naa vi snart en firkantet Plads tilhøjre i Skoven; her er Kavalleriets og Artilleriets Lejrplads. Denne Del af Lejren er unægtelig den smukkeste. Langs med den ene Side løber Vejen, hvorpaa vi staa, og hele Pladsen er omgivet af Skov. Mellem de hvide Telte, som ligge i rette Linier, staa Hestene i Rækker under aaben Himmel. Hver Hest har sin Krybbe af Træ og Sejldug, der slaas sammen, naar Foderet er opædt. Længere tilbage se vi Kanoner og Munitionsvogne, og ved dem, som i det Hele taget inde i Lejren ere Vagtposter opstillede af Artilleri og Dragoner, medens de

ydre Poster ved Snoren, der omspænde Lejrpladsen, ere besatte med Infanterister, som have et stort Vagttelt omtrent midtvejs ved Vejen. Ved Vejen ere store Træbygninger opførte til Fouragemagasiner, og der har man travlt med at dreje Hakkelsemaskinen og udlevere Rationer til Hestene. Ligeledes findes her enkelte Træhuse, hvis Tag naar helt ned til Jorden, det er Værksteder, hvor man ser et uvant Syn, idet Smede arbejde i det Frie med Ambolt og Blæsebælg uden for Træhytten. Men vi maa længere frem og have snart Skoven paa begge Sider. Uden for Lejrlinien lidt oven for Rytterilejren ere en Del Telte opslaaede, hvor Officerer, der besøge Lejren, have deres Kvarter; „Fremmedlegionen" have Soldaterne døbt dette Sted. Lidt længere frem i Skoven tilvenstre passere vi Officersmesse Nr. 1 og komme nu snart til Stedet, hvor Skoven tilvenstre ophører og den store Slette begynder, der strækker sig fra Landevejen ned mod Hald Sø og ind mod Herregaarden i sydøst. Paa denne Slette ligger Infanterilejren. Den ville vi nu se at faa et Overblik over, men først ville vi vende os tilhøjre, hvor Skoven vedblivende strækker sig langs Vejen, og hvor der findes forskjellige Udsalg af Øl og andre Drikkevarer, Tobaks- og Cigar-Udsalg, en Boghandel med Lejebibliothek osv. Til Venstre langs Vejen er Lejrlinen spændt indenfor Grøften. Indenfor denne tør vi ikke komme uden Lejrkommandantens Tilladelse eller uden at være ledsagede af en Soldat; siden ville vi kigge derind, men det bedste Overblik over Lejren faar man dog ved at betragte Lejrbyen fra Landevejen. I lange Rækker eller Gader ligge de hvide Telte i rette Vinkler med Vejen. Hver Bataillon har sine Teltrækker med Compagnigaden imellem, medens Skjællet mellem de forskjellige Batailloner dannes af bredere Gader. Et Stykke til Venstre fra Lejren ved Vejen, der fører ad Non Mølle til, se vi et større Brædehus og nogle Telte med Genferkonventionens lille røde Kors i hvidt Felt, det er Lazarettet, hvor de mere alvorlige Sygdomme behandles, medens de lettere Tilfælde behandles i de saakaldte Infirmeritelte, som vi se mellem Bataillonsteltene. Derpaa kommer Ingeniørafdelingens Lejr, og nu begynder den egentlige Infanterilejr. Nærmest Vejen findes Telte for en Brigadegeneral med hans Stab og større Træbygninger, indrettede til Skrivestuer, Pakhus, Værksteder osv. Derpaa kommer for hver Bataillon et Telt med Dannebrogsfane udenfor, og her har Bataillonskommandøren sit Opholdssted, medens der paa den ene Side heraf findes et Telt for Adjudanten og paa den anden Side et for Intendanten. Foran Bataillonskommandørens Telt findes en større Plads, Bataillonens Allarmplads, og paa den anden Side denne Plads bo Kompagnikommandørerne. Saa begynde de lange Teltgader med Telte for Løjtnanterne, Underofficererne og derefter for de Menige. Imellem Teltrækkerne findes de saakaldte „Geværkapeller", der bestaa af en paa to Stolper anbragt Tværbjælke med et Trætag over. Her ophænges om Natten de lette sirlige Remingtonbøsser, som ret ere Soldaternes Kjæledægger, og som de pudse og kjæle for med ualmindelig Omhu. Ved Enden af hver Bataillons Gaderække findes større Marketendertelte, ud for dem ere Borde og Bænke anbragte i lange Rækker, og allerydderst findes der murede Kogesteder, hvor Soldaten selv tilbereder sin Naturalforplejning. Ere vi gaaede lidt længere frem ad Landevejen, bemærke vi et Par større Træbygninger omtrent midtvejs i Lejren; de to Rader Pæle til at sætte Geværer ved, Fourchetter, vise os at det er en Vagt, og det store Kongeflag, der paa en høj Flagstang vajer uden for, betegner det som Hovedvagten. I samme Bygning findes Lejrens Arrest, thi som Livet overalt har sine mørke Sider, har Lejren ogsaa sit mørke Hul. Men... Hm!... saa haabe vi de tage til takke med Lejligheden, som den er, som Arrestforvareren sagde, da han lukkede Nr. 0 ind i mørk Arrest.

Tæt ved Hovedvagten er Lejrkommandantens Bolig og længere tilbage Parkpladsen for Trænet. Forinden vi naa Hovedvagten paa venstre Side have vi passeret Telegrafteltet og Felttrykkeriet, der ligge i Skoven til Højre, og i Nærheden deraf er der en ret smuk Plads med høje Træer omgiven af tættere Skov. Her har den øverstkommanderende General, Divisionsgeneralen, og hans Stab deres Telte, ligesom her findes Officersmesse Nr. 2. Bænke ere anbragte under Træerne, og her musicerer Brigademusikken hver Dag. Lidt længer frem gaar Vejen ned til Hald, med Lejrtelte til begge Sider, tilhøjre er en Vagt, længere tilbage 1 Brigadegenerals Telt og Officersmesse Nr. 3. Gaa vi lidt længer frem, overse vi til begge Sider den lange Række Kogesteder, der danne Lejrens bageste Linie, og foran dem er de lange Rækker Borde og Bænke, hvor Mandskabet holder Maaltid. Et nysgjerrigt Øje vil maaske bag Kogestederne opdage en Række firkantede Jordvolde med en Aabning paa Midten, og vi fortælle ham da, at disse Indelukker i Soldatersproget kaldes Pindene, medens de omkringliggende magre Sandmarkers frodige Grøde kan fortælle lidt om Bestemmelsen af de uundværlige „Pinde".

For at faa et samlet Overblik over Lejren og dens Omegn, gaa vi ned mod Herregaarden Hald, der med sit høje Midtparti ligger lige for os. De spidse Stene „Kindtænderne", ere forhenværende Grænsesten fra den kongelige Vildtbane, som her en Gang har været. Vi dreje til Venstre, komme forbi Avlsgaarden og Lejrslagteriet og faa nu snart Søen og det ældste Hald paa venstre Side, medens vi paa højre Side passere det nyopbyggede Traktørsted „Bækkelund". Ved Siden heraf findes en forfalden Vandmølle, og have vi Tid

til at dreje af paa Stien til Højre ved den, kommer vi ind i en henrivende Skovdal med høje Skrænter hvor Træerne hælde sig ud over et lille Vandløb, der snor sig gjennem Dalen, og hvor der er saa smukt og idyllisk, at man vist kun faa Steder i vort Fædreland træffer noget smukkere. Paa Bakkerne ved Bækkelund ere Borde og Bænke anbragte og herfra har man en smuk Udsigt over Søen og Bøgeskoven paa Indreøen, der lige over for skyde sig ud. Men henne mod syd se vi de høje Dollerup Banker og paa den nærmeste af disse, Ravnsbjerg, maa vi op. Opstigningen er besværlig, men Udsigten der oppe fra lønner Møjen. Foran os se vi, som foranstaaende Billede viser, ud over Søen og til Højre ligger Bøgeskoven paa Indreøen. I Skovpartiet til Venstre ligger Bækkelund og det firkantede Voldsted der lige over for ved Søen, er Stedet, hvor det ældste Hald, Ages og Ebbes Hald efter Sagnet laa. Lidt længere fremme se vi Herregaarden Hald med Have, og bag denne have vi til Venstre en smuk samlet Udsigt over Lejens hvide Telte. Lade vi Øjet følge Søen, møder det en fremspringende Pynt, der skyder sig ud i den, og her kan man øjne Ruinerne af det andet Hald, Ridder Niels Bugges Hald; lidt længere frem fører en af Militæret anlagt Bro over Søen til Skydebanerne og ved Søens yderste Bred skimter man Taget af Non Mølle og Birgittelyst Kro, der i Lejrtiden besøges stærkt, og hvor et Sangerselskab i hver Samling underholder Publikum med sine Præstationer. Længst mod Nord ser man Viborg med Vejrmøllen, Domkirkens 2 Taarne, hvis forgyldte Kors lue i Solskinnet og Søndresogns Kirkes smækkre firkantede Taarn. Den mørke Hedestrækning til Højre for Viborg er Taphede, hvor i Aaret 1334 Slaget stod mellem Grev Gert, den kullede Greve, og Prins Otto, Kong Kristoffers Søn. Gaa vi lidt længer tilbage, se vi paa den anden Side Søen, Almind Kirke og Almind Banker, og vende vi os om og gaa lidt fremad, se vi et vildt Bakkeparti, fra hvilket vi ere skilte ved en dyb Dal, og paa hvis anden Side vi faa Øje paa Dollerup Kirke, medens Finderup Kirke, hvor Erik Glipping Aar 1286 blev myrdet af Marsk Stig, ligger langt ude til Højre.

Ved Kogestederne.

Paa Tilbagevejen til Lejren kunne vi gaa en Tur gjennem Haven ved Hald, der i Terrasser hæver sig smukt op fra Søen, og hvor der navnlig paa et Sted, hvor man ad Stentrapper kommer op til et Slags Lysthus, der dannes af 4 store Lindetræer, har en smuk Udsigt over Søen. Haven er anlagt af Generalmajor Gregers Daa, der byggede det tredie Hald, men snart efter faldt i Slaget ved Gadebusch 1712, og det nuværende Hald, det fjerde Hald, er indrettet som det nu er af Minister Ove Høgh Guldberg, der kjøbte Gaarden i 1802, døde her 1808 og ligger begravet paa Finderup Kirkegaard.

Haarklipningsscene.

Men vi maa igjen op til Lejren, og nu ville vi give os Tid til at bese den lidt indenfor Snoren. Kigge vi ind i Teltene, ville vi finde at de højere Officerer have et Par Værelser, Løjtnanterne og Oversergenterne ere i Regelen 2 om et Telt. Midt i Teltet findes en Knagerække og et Par Senge; et Bord og et Vaskebord udgjøre Resten af Møblementet, medens der i Gulvet er en Lem, der fører ned til en lille Kjælder, hvor Spise- og Drikkevarer kunne opbevares. Medens Beboerne af disse Telte søge at udpynte deres Lejligheder paa bedst mulig Maade for at faa dem hyggelige, ere Mandskabets Telte omtrent ens. Hvert af dem beboes i Regelen af 12 Mand. Straasækkene lægges i 2 Rader

med en Gang i Midten, og her hvile Jenserne deres trætte Lemmer. Indsvøbte i deres Tæpper strække de sig her nok saa behageligt, og medens de ere enige i at fordømme Heden og Støvet, lukker Søvnen snart de trætte Øjne, og fører Tanken til de Kjære i Hjemmet. Alle Gulvene i disse Telte ere ogsaa af Brædder, og hver Aften stilles en med Vand fyldt Spand midt i Teltet for at optage Uddunstningerne. Stundom vækkes man paa en mindre behagelig Maade, ved at en Tordenskylle sender et Styrtebad ind over de Sovende; men det er kun ved Regnens Begyndelse, senere regner Teltet tæt, Jens ryster sig, vender sig om paa den anden Side og slumrer ind igjen.

Lejrkomedie.

Livet her er lidt ensformigt, især i Førstningen. De første 14 Dage anvendes i Regelen til Skydeøvelser i den nærmeste Omegn navnlig paa Skydebanerne ved Almind Bakker. Kl. 4 blæses Reveillen og fra Hovedvagten trækker et Musikkorps gjennem Lejren blæsende alle Slags muntre Melodier. Op af Lejet maa Mandskabet nu i en Fart, man slaas om at gjøre Toilette ved Vandspanden, Madratserne stilles op langs med Teltets Vægge, Gulvet fejes, der børstes, bankes og pudses, og saa blander man sig i Sværmen, der belejrer Marketenderteltene. Det lønner sig for en Tilskuer at betragte Lejren i en saadan tidlig Morgentime. Som en Flok Bier sværme Jenserne imellem hverandre, uden at synes at have noget bestemt Maal. Hele Sværmen samles dog foran Marketenderens Bord, Vittigheder regne ned og omsider erobrer en efter en anden sig en Kop Kaffe; saa Oppakningen paa, Gevær i Haanden og til Allarmpladsen, hvorfra der omtrent Kl. 6 marcheres ud til Øvelserne paa de forskjellige Steder. Skulde en gemytlig Soldat fortælle os en saadan Morgenscene, vilde han vel afmale den saaledes: „Efter at vi havde ligget fra Kl. 10—4 som en Flok asskallede Tanglopper, og efterat vi havde slaaet baade Retræten og Reveillen med Tænderne, foregik Toilettet, idet Landets Sønner med Haandklæderne om Halsen trækkes tilvands og foretage Vaskningen i alle Slags højst yndefulde Stillinger, hvoriblandt nævnes den, hvor 12 Mand staa paa Hovedet i en Spand. Saa kvidrer den muntre Soldat sin Morgensang „paa en Pind“ og efter at have indtaget noget, der er en Mellemting mellem Java og Mokkakaffe drage vi stolte i Leding.“ Naa! afsted gaar det og ved Middagstid vender man træt, støvet og sulten tilbage til Lejren. Suppen dufter og Ærterne hoppe lystigt i Kjedlen; og her beredes man aldrig nogen Overraskelse. Ligesom det i den gamle Sang hedder „Gummi arabikum“ og „Gummi elastikum“ i 27 Vers, der efter Behag kunne udstrækkes til 127 Vers, er Omkvædet her stadigt Ærter og Suppe og Suppe og Ærter. Et Aar afverledes, idet der serveredes, med Ærtepølse, men denne Ret, der egentlig er af tysk Oprindelse, viste sig ikke passende for danske Maver, og de fleste Ærtepølser afsluttede deres Tilværelse i Marketenderens Svinetønde. En anden Afverling er „Klipfisk med Kantøfler“; men denne Ret er stundom af en saadan Beskaffenhed, at Jenserne bruge den til at kaste efter hverandre, ligesom Nordens Kæmper i gamle Dage gjorde med Kjødbenene. Imidlertid er Jens træt og sulten og Middagsmaden nydes i al Gemytlighed. Er en bange for at Ærterne skulle ligge ham for tungt i Maven, giver Naboen ham det venskabelige Raad at tage sig en Bitter hos Marketenderen, idet han meget alvorlig fortæller ham, at gule Ærter og Bitter er Fjender, at Ærterne intet i Verden ere

Soldaterløjer.

saa bange for som en god Bitter, og at det allerklogeste er at tage to, saa ligge Ærterne ganske stille mellem dem og tør ikke røre sig af Stedet. Middagsmaden nydes ved de lange Borde bag Lejren, Salt er det eneste Krydderi Soldaten har med sig. „Plat de menage“ behøves ikke, det øvrige Krydderi strør sig af sig selv over Maden og siger alvorlig til Beskueren: „Af Støv er Du vorden“. Desuden krydres Maden stundom af Komfurrøg, men altid af en bundløs Appetit. Betragt Jens, naar han hugger ind, der luer en stille Ild i hans Øje, der antyder, at han vil gjøre sit yderste, for at ingen i hans Sektion skal tage Luven fra ham. Naar saa „Slaget er endt“ gaar han hen i sin stille Bolig og tager sig en „Madrœsøvelse“. Saa kommer Eftermiddagsøvelse, Pudsning, Tappenstreg og Hvile. Onsdag Eftermiddag har Mandskabet Frihed og saa samles man udenfor Divisionsgeneralens Telt, om man ikke er saa heldig at faa Tilladelse til at gjøre en lille Afstikker til Viborg eller Omegn. Udenfor Overgeneralens Telt spiller Brigademusiken og her samles fine Herrer og Damer og vadmelsklædte Bønder, der dels lytte til den smukke Musik, dels tale med Soldaterne, hvoraf ikke faa have Bekjendte i Egnen.

Efter at Skydeøvelserne ere sluttede bliver her mere Afvexling og nu er man bedre kjendt med hinanden, saa at Gemytligheden bliver mere fremherskende. De større samlede Øvelser begynde, og dem er det nok værd at se paa. Soldaterne deles i 2 Brigader, hvoraf den ene forestiller Fjenden. Bakker og Dale, Skovpartier og Heder er der nok af. Man avancerer og retirerer, skyder og gjør under Hurraraab lystige Bajonetangreb. Artilleriet svinger over Heden op paa en eller anden Lyngbakke; med Lynets Fart protses der af, og nu blander Kanonernes Torden sig med Bøssernes Knalden. Pludselig viser Rytteriet sig. Som en Stormvind fare det frem og trækker sig ligesaa rask tilbage igjen. En af Parterne maa vige, Benene indvikles i den høje Lyng, her gaar en Mand omkuld, hist styrter en Hest med sin Rytter, men snart er man oppe igjen. Solen brænder, og dens Varme i Forening med det tætte Støv giver alle Ansigter en mørkebrun Farve. Bliver nogen liggende og kan ikke følge med, bliver han sanket op af Ambulancen og kjørt hjem paa en af de Vogne, der stadig følge med Brigaden. I Almindelighed er vedkommende dog kun overvældet af Hede og kommer sig snart igjen; mere betænkelige Tilfælde indtræffer meget sjeldent. Er der endelig et Øjebliks Hvil, da styrter man til Marketendervognene, Brødposerne komme frem, og Jens faar sig en Bid Brød og en Dram; det har han selv med i sin Pose, men ved Marketendervognene maa han slaas med sine Kammerater om at faa fat i en Slurk Øl; thi Feltflasken, der var fyldt, da Toget gik hjemmefra, er snart tømt, og her er det vanskeligt at faa noget til at komme i den. Du Bonde, der gaar hjemme og kan tage Dig en Slurk af Ølkruset, hver Gang Du mærker, at Tørsten begynder, eller Du Kjøbstadmand, der har Pumpen udenfor Din Gaard, Du gjør Dig intet Begreb om, hvad det vil sige at marschere om her paa Heden i nogle og tyve Graders Varme, uden at kunne faa lidt at lædske sig paa. Du aner ikke med hvilken Længsel der tænkes paa de vandrige Egne der hjemme; her falder det kun i enkeltes Lod, at finde en klar Bæk eller en større Vandpyt. Tungen klæber sig fast til Ganen, man sukker og marscherer videre. Dog der henne er jo en Gaard eller to, der maa da findes Vand. En Snes Mand styrte afsted i dette glade Haab, men o bedrøvelige Skuffelse! her er intet Vand, Bønderne her paa Egnen drikke aldrig. Saa siger den trætte, tørstige Soldat, der ikke kjender Forholdene; men Tingen er, at man her er daarlig forsynet med dybere Brønde. Bonden drikker næsten aldrig ublandet Vand, det, mener han, er usundt, og det Vand, han bruger til Madlavning, Ølbrygning osv., tager Hedeboen i Reglen af samme Hul, hvoraf hans Kreaturer drikke, og alle saadanne smaa Vandhuller ere udtørrede om Sommeren, saa at Vandet maa hentes langvejs fra. Naar saa en Snes tørstige Soldater storme en Gaard er alt Drikkeligt snart opbrugt; Øl, Mælk, Vand, alt gaar med i et Øjeblik, selv den sorte Kaffekjedel der ude paa Skorstenen maa afgive den sidste Rest af sit grumsede Indhold, saa styrter man afsted, men kommer en anden Deling strax efter til Gaardene, undrer man sig storlig over, at man ikke kan faa en Drik Vand. Med ægte jydsk Snildhed forstaar Bonden i Omegnen i de senere Aar at skaffe sig en lille Fortjeneste af at stille Soldatens Hunger og Tørst, og ikke faa Koner og Piger møde med Mælk og Mælkevand, der dog i Reglen snart er opdrukken. Men saa have de andre Rariteter at byde Soldaten, naar der holdes Hvil. Rødgrød falbydes og nydes, men Soldatervittigheden lader den være fuld af Svedsker og Rosiner; ligeledes kan man faa Pandekager, gode til mer end en Ting, siger Soldaten, det man ikke spiser kan man bruge til at forsaale sine Støvler med.

I Reglen gaa Manøvrerne af uden Uheld. En Soldat bliver en Gang bidt i Haanden af en Hugorm, og nu faar man en almindelig Skræk for disse Dyr. En Afdeling Soldater retirerer ned ad en Bakke; pludselig skriger en af Mandskabet højt. Han mærker, at der er noget overkomplet i hans Permissioner, og dette noget maa naturligvis være en Hugorm. Fyren tør ikke selv røre sig, at Slangen ikke skal bide. Hans Kammerater staa tvivlraadige, indtil endelig en modig Fyr med sin Sabelbajonet splitter Benklæderne, og ud farer en Lyngkvist, der har snoet sig om Stakkelens Ben! Almindelig Munterhed; men Synderen maa træde i Geled igjen og marschere hjem med sin defekte Bedækning.

Thi endelig gives der da Signal til Hjemmarschen. Naar man kommer ud af Lyngen paa Hedevejene, er det om muligt endnu værre end inde i Lyngen, da Vejene ere sandede, og en tæt Støv indhyller de forskjellige Afdelinger. Den tilstopper Næse og Ører, svier i Øjnene og gjør Haar og Skæg stive, men alligevel trasker Soldaten troligt fremad, og muntrer sig af og til med en lystig Sang. Stil Dig en Gang der, hvor Vejen, der kommer fra Hald, skæres af Viborgvejen. Her løber en Vej til Højre ind i Skoven, medens en anden gaar lige ud. Her vil Du ret kunne betragte Soldaterne, naar de drage ind i Lejren. Lidt skjødesløst hænger Bøssen ned ad Nakken, og der er vel ogsaa Aabninger i Geledderne, men saasnart man øjner Lejren lyder et langtrukket Hornsignal efterfulgt af Fløjtesignaler, og nu er enhver Mand paa sin Plads. „Geværet i Hvil" og saa marscherer man gjennem Lejren med faste sikre Skridt. Med flyvende Faner og klingende Spil gaar det til Bataillonens Allarmplads, Fanemarschen blæses, Fanen bæres til Kommandørens Telt, og nu er man hjemme igjen. Allerførst maa det værste Støv afbankes og afvaskes. Længselsfuld stirrer man mod den dejlige, klare Sø der nedenfor Lejren og ønsker at forfriske det ophedede Legeme ved et kølende Bad. Men stop, „den gaar ikke!" Du maa nok bade Dig, men kun paa Kommando. Hald Sø er i Regelen meget dyb og Bunden usikker, en Artillerist druknede der ude det første Aar her var Lejrsamling, og saadanne Ulykkestilfælde maa forhindres. Saa sukker man og faar endelig fat i Vandspanden, derfra maa man hen til en af Brøndene; af dem er der flere, og i dem alle er der rigeligt og godt Vand, Feltflasken fyldes, man vederkvæger sig ret med en Slurk af det rene kolde Vand, og saa gaar det til Middagsbordet. Her er det helt gemytligt at se hele den lange Række Borde besat med sultne Soldater. Vaabenfrakken er taget af og Bajstrøjen eller den hvide Lærredstrøje taget paa, Støvlerne staa hjemme i Teltet og Fødderne stikke i Morgensko hos de finere, i Sivsko, hvoraf her findes en forbausende Mængde, hos den almindelige Soldat. Man gjør sig det ret mageligt, medens man raaber paa Kokken, at han skal komme frem med Retterne, og ve ham, naar han ikke har Maden færdig i rette Tid, naar Ærterne ere svedne eller Grynene ligge paa Bunden af Suppen, mangen Stikpille maa han døje, men i Regelen har han et tykt Skind og muntert Sind, saa alle Vittigheder prælle af uden at efterlade noget Spor paa ham. At være Kok er slet ingen nem Sag. Medens de andre ere til Øvelse, maa han hente Naturalforpleiningen og vil se man se ham i Arbejde, maa man en Formiddag gaa ned bag den lange Række Kogesteder. Ilden blusser lystigt i de murede Komfurer, der ryger lidt med visse Vinde, og i Regnvejr er det ikke saa rart at faa Ild i Brænde eller Tørv, men det er Vanskeligheder, som Kokken ved at overvinde. Saa tager han og hans Hjælpere fat paa at hugge Kjødet i Stykker, og paa at skrælle Kartofler, den eneste Rodfrugt, her benyttes. En saadan Kartoffelskrælningsscene er aftegnet i foranstaaende Billede, man gjør sig det saa mageligt som muligt og efterhaanden naaes en vis Færdighed i dette uvante Arbejde, ligesom i at røre i en Gryde. Ogsaa finere Retter kan man lave, og i Underofficersmesserne faar man sig tidt om Aftenen en rigtig god Bøf med Kartofler, naar Messens Kokke have kunnet faa et Stykke skært Kjød tilovers. Underofficererne have det Fortrin, at de spise i Telte, medens Soldaten spiser i det Frie, men Retterne ere omtrent ens. Efter Maaltidet faar Soldaten en Lur eller en Pibe, og saa tager man fat igjen. Der skal børstes og pudses, stilles til Lønning osv. osv. og saa bliver det Aften.

En saadan Aftenstund, naar Arbejdet hviler, er det ogsaa værd at se sig om der nede mellem Bordene. I det Frie maa man her foretage alt, hvad man ellers faar i Stand inden fire Vægge. En Barber er her i Lejren, og han har nok saa net Messingskiltet hængende uden for sit Telt; men han har nok at gjøre med at pudse og studse Officerskorpset, Soldaten maa selv gjøre denne Gjerning, og det gaar glat, da han for det meste er vant dertil hjemme fra. Det lille Spejl stilles paa Bordet, Sæben skummer i koldt Vand, man sæber sig ind og skraber løs, bare Kammeraterne lader en have Ro; men undertiden væltes Spejlet og Vandkoppen, og naar man har det halve Ansigt barberet, er det tidt vanskeligt at faa denne nyttige Operation foretaget med den anden Halvdel. De værste Spilopmagere ere naturligvis de, der lade Skjæget gro og saaledes slippe for at bruge Kniven, og flere og flere gaa efter Haanden over til at optage denne Mode. Men saa skal Haar og Skjæg klippes og her ere alle lige stillede. Til alt Held findes gjerne ved hver Deling en eller anden fingernem Soldat, der kan paatage sig dette Arbejde og ham faar man saa fat i. En Stol er en ukjendt Luxusartikel i Lejren, men en Tønde faar man nemt fat paa hos Marketenderen og saa gaar Klipningen for sig. En Kammerat kommer, som vi se paa Billedet, gjerne til, smider sig i Græsset rygende paa sin Pibe, og saa kan man under Arbejdet faa sig en Passiar, der bringer Fyren under Saxen til at glemme, at den burde slibes. Kan en liste sig til at vælte Tønden eller give den paa Jorden liggende et dygtigt Dask paa Bagsiden af Maven, gjør han det gjerne, saa tager man sig et lille Grin, Saxen kommer igjen i Gang og snart staar Jens pudset og pæn. Brevskrivningen tager en Del af Soldatens Tid, de derhjemme skulle jo vide, hvordan det gaar, men denne Skrivning er for mange et besværligt Arbejde. Papir kan man faa hos Marketenderen, og Blæk har man i en Flaske, saa skriver man da ved de lange Borde, medens Naboen maaske spiser Aftensmad, eller med

Piben i Munden forstyrrer den Skrivende ved allehaande Spørgsmaal, alt medens Vinden rykker Papiret fra et Sted til et andet, saa man ordentlig maa kæmpe for at faa sit Brev færdigt. De daarlige Skribenter overlade derfor heller Forretningen til dem, der føre en let Pen, og saadanne tjene mangen en halv Bayer ved Brevskriveri. Hist og her samler man sig i større Grupper, og en eller anden Sang lyder smukt i den stille Aften. I Almindelighed hører man en Forsanger synge en eller anden Lejrvise f. Ex. den meget populære

„En 10,000 Fodfolk bevæbnede er
Med disse her nye Bagladegevær,
Og hvis at en Tydsker os kommer for nær,
Saa griber vi strax til vort blinkende Sværd".

og saa falder Koret ind med „Sing dudelej, dudelej, dulelalala. Denne Vise er „digtet af mig, Peder Rasmussen, 19 Bataillon, 2 Kompagni Nr. 271" og af den Slags Viser har man flere. Bedre Viser ere desværre kun lidt søgte. Men foruden denne enstemmige Sang have flere Batailloner faaet Sangforeninger igang, hvor man synger tre- og firstemmige Sange og synger dem godt. Soldaterne glæde sig ret ved at høre en god Sang, og man ser dem stedse lyttende i store Grupper, hvor Sangen lyder. Ogsaa Officererne have forsøgt at oprette Sangforeninger, og de, der have kjendt Lejren fra dens Begyndelse, ville erindre en saadan Forening af Officerer, der det første Lejraar sang særdeles smukt næsten hver Aften ved Officersmesse 3, hvilken et vittigt Hoved derfor ogsaa døbte „Aftensang", et Navn, Messen endnu har. De andre 2 Officersmesser skulde da ogsaa have Navne og saa benævnedes da som Sidestykke til det Navn, man havde givet Nr. 3, Messe Nr. 1, der søges af Rytteriets og Artilleriets Officerer, og hvor man er tidligt paa Færde, „Froprædiken", medens Messe Nr. 2, der ligger umiddelbart ved Overgeneralens Telt, og hvor det gaar lidt fint til, kaldes „Højmesse".

Om Søndagen har man hele Dagen fri, kun Vagtmandskabet er den Dag til Tjeneste, ligesom Kokke og Oppassere naturligvis maa gjøre deres Gjerning. Lejren har sin Feltpræst og Degn, og der afholdes hver Søndag Gudstjeneste i Lejren. I det første Lejraar var man noget uheldigt stillet ved denne Gudstjeneste. Den halve Styrke stillede hver Søndag Morgen med fuld Oppakning. Et Musikkorps gik i Spidsen, saa kom den kommanderende General med sin Stab og saa Soldaterne. Det gik dengang ad Non Mølle til; paa en Slette, der skraanede lidt nedad, var her Prædikestolen rejst, der kommanderedes „Gevær ved Fod!" og i den brændende Solhede med den fulde Oppakning hørte man da Prædikenen. Den danske Bonde er i det Hele taget religiøs, og hjemme hører han gjerne en Prædiken, men her blev Kirkeparaden en Plage, og derfor har man heldigvis forladt det den Gang fulgte System. Drejer man ved Indgangen til Infanterilejren til Højre, kommer man ad en ny gjennem Skoven anlagt Vej til en temmelig stor Plads omgiven af skyggefulde Træer. Her er Prædikestolen nu rejst. Kun Musikken, der blæser Salmemelodien er beordret herhen, ellers er al Kirkegang frivillig, og det talrige Besøg, der dog stedse er ved enhver Gudstjeneste, taler tydeligt for den nuværende Ordnings Hensigtsmæssighed, ligesom man stedse har været særdeles heldig i Valget af Feltpræsterne.

En mindre Del af Mandskabet faar om Søndagen Tilladelse til at fjerne sig fra Lejren og benytter da Tiden til Udflugter til Hjemmet, om det er saa nær, eller til Viborg eller andre seværdige Punkter i Egnen. De Andre benytte Søndagen til mindre Udflugter i den smukke Omegn, til Brevskrivning, Samtale med de Besøgende eller til Hvile. Som alt tidligere omtalt, musiceres der om Søndagen i Lejren paa forskjellige Steder, og om Aftenen moter man sig saa godt man kan. Man faar sig en Dans med Pigerne fra Omegnen eller laver sig en selv, man holder Kraftprøver og gymnastiske Øvelser, og er der ret gemytlige Gutter tilstede, faar man i en Fart improviseret et Slags Theater og laver Forestillinger. Første Bataillon har undertiden arrangeret Dyrehavsløjer, der have været bekjendtgjorte i Omegnens Aviser, og man har altid kunnet glæde sig ved et talrigt og taknemmeligt Publikum. I Almindelighed kan man hjælpe sig uden Forberedelser. Ved hver Bataillon har man gjerne vittige Hoveder. Et Par saadanne faa fat i civile Klæder og udklæde sig i dem. Soldaterne danne en Kreds og i Midten er Scenen. En Dame maa man have, og der findes gjerne en eller anden Soldat, der kan spille denne Rolle. De af Læserne, der have besøgt Lejren, ville maaske erindre en Soldat, der gik under Navnet „Balladen" og som gav fortrinlige Dameroller. Paa omstaaende Billede se vi her en saadan Soldaterkommedie. En af Mandskabet er udklædt som velnæret Bondemand en anden som en tyk Bondepige, halv fin foroven med moderne Straahat. Samtalen maa improviseres paa selve Stedet og der falder undertiden drøje Vittigheder, men det gaar som Kjæp i et Hjul, og her er jo nok at tale om. Befalingsmændene, Reglementet, Øvelserne, Madlavningen, Marketenderne osv. give Stof. Selv Politiken kommer undertiden under Behandling, og et Øjeblik efter, at man har fortalt, at Soldater ere Nikkedukker, der se til Højre og til Venstre paa Kommando, og at Soldaten derfor har en politisk Samvittighed, der er ligesaa hvid og ren som hans saakaldte hvide Tøj, for ikke at tale om hans Haandklæde efter 4 Ugers Brug, kan man ved de drøje Hug, der gives til Situationen forvisse sig om, at Taleren ikke er saa helt blind for, hvad der foregaar udenfor Lejren. Gaar Talen istaa, suffleres Skuespillerne af de omstaaende Kammerater, enhver Vittighed beklappes, og alt ender

i Fryd og Glæde. Nærme besøgende Civillister, navnlig Damer, sig en saadan Gruppe, aabner man med største Beredvillighed Kredsen, at de kunne faa første Plads, men saa passer man ogsaa gjerne paa, at de ikke knibe ud, naar Manden kommer med „Tallerkningen", og det indsamlede Beløb omsættes strax hos „Marketutten" til fælles Vederkvægelse.

En anden Afvexling i Livet i Lejren danne Lejrfesterne og blandt dem indtager 6te Juli Festen, Aarsdagen for Fredericiaslaget, første Rang. Allerede flere Dage før Festen, kan man se Soldater i Færd med at omdanne Pladsen foran Divisionsgeneralens Telt til Festplads, hvor Hovedfesten skal holdes. Smagfulde Guirlander ophænges mellem Træerne, Flagdekorationer, Vaabentrofæer, Buster af Kongen og Kronprindsen og Vaabenskjolde med Navne paa berømte Krigere eller Slagdage anbringes rundtom, og saavel denne Plads, som de Æreporte og andre Arrangementer, der ere udførte, naar Kongen har besøgt Lejren, vidne om en Smag og Skjønhedssans, der gjør Soldaten stor Ære. Lange Borde dækkes paa Festpladsen, og her samles da henad Eftermiddagen hele Lejrens Officerskorps, der paa den Dag ere Overgeneralens Gjæster. Man gaar til Bords, Generalen udbringer Kongens Skaal, Kanonerne tordne, Brigademusikken blæser Fanfaren og saavel denne, som de øvrige Skaaler, hvoraf der i Regelen udbringes mange, ledsages med livlige Hurraraab, saavel fra Officerer og Soldater, som fra de mange Gjæster, der den Dag besøge Lejren, og som flokke sig sammen paa Vejen udenfor Festpladsen for at høre og se. Naar Generalen har hævet Taffelet, spadsere Officererne omkring paa Festpladsen med de Besøgende, Musikken spiller hele Aftenen og et Bal improviseres let. Falder saa Mørket paa, oplyses Festpladsen med kulørte Lamper, man samler sig om de fyldte Boller ved Bordene, Sang og Tale lyder, Raketter og bengalsk Ild afbrændes, og paa de fjerne Almind Banker paa den anden Side Søen tændes paa et givet Signal tre mægtige Bauner, der lyse smukt ud i den stille Aften.

Dette er nu den finere Del af Festen, men vil man gaa ned bag ved Lejrteltene, hvor Mandskabet er samlet om Bordene, gaar det om muligt endnu mere gemytligt til. Ogsaa her musiceres af flere Musikkorpser, ogsaa her er en Sværm af Besøgende og Liv og Lystighed. Rom og Sukker uddeles til Soldaterne, hver Mand faar en halv Pægel, men er det ikke nok, har Marketenderen jo mere. Kokkene tillave Punschen og snart bænkes hver Sektion om sin Blikbolle. Det kniber med Drikkekar, en Sektion har erobret alle Marketenderens Glas og ser med Ringeagt hen til Nabosektionen, der maa drikke af Kopper, her er man dog meget fornøjet ved at have faaet fat i Overkopper, Sektionen ved Siden af maa hjælpe sig med Underkopper, men ogsaa dette tjener til at forhøje Munterheden. Næsten ved hvert Bord staar en Taler, Nationalsange og Hurraraab lyde, og de Besøgende indbydes med stor Gjæstfrihed til at smage Kanonpunschen. Ved saadanne Lejligheder plejer man at arrangere større Optog. Man faar fat i en Marketenderhest eller allerhelst i Æselet fra Hald. Dette taalmodige Dyr, som vist enhver Lejrbesøgende har set, og som til daglig Brug bærer Mælk fra Malkepladsen til Gaarden, indtager paa saadanne Aftener Hæderspladsen, og har spillet en Rolle i mange af de ved Lejren arrangerede Optog. Dyret udpyntes, saa godt man formaar, op paa dets Ryg placeres en Soldat kostumeret som General eller helst, som paa omstaaende Billede, som en Kejser af „Guds Naade", med Sværd, Pikkelhue, Stjerne paa Brystet af Halm ligesom de store Epauletter og med den uundværlige Flaske i Haanden. I Regelen gaar Toget ud fra Ingeniørafdelingen i Lejrens ene Ende; efter Kejseren følger en Deling Ingeniører med Hakker, Spader og andre Redskaber hvorpaa de hamre og gjøre et gruligt Spektakel, og derefter følger en Skare Soldater bærende alle Slags mulige og umulige Sager og Dragter. Fra ethvert Bord man passerer lyder en stormende Jubel medens Musikkorpserne blæse Fanfarer og Æselet gaar sin rolige Gang. Saa hitter man paa andre Løjer, forklædte Tyroler Ferdinander med deres brunøjede Dætter, trække hist og her Folk til deres Borde, Dansen gaar lystig i det Grønne og saa gaar Tappenstregen med Musik gjennem hele Lejren. Naar saa Retræten blæses af Brigademusikken oppe ved Generalens Telt bydes der Farvel, og de Besøgende strømme ud af Lejren for at slaas om at komme til at kjøre ad Viborg til med Kapervognene, og naar Kanonskuddet runger fra Artillerilejren, maa alt gaa til Hvile; men træffer man paa Hjemvejen at komme forbi Non Mølle til Birgittelyst Kro, vil man se, at en eller anden Soldat eller Officer har fundet Lejlighed til at knibe ud for endnu at faa sig et lille Glas og lytte til Sangerselskabet der. Andre Fester afholdes Istedslagets Aarsdag, som og naar Generalen før Lejrsamlingens Slutning giver Afskedsfest for Officererne og Punsch til Mandskabet, eller naar Kongen, Kronprindsen eller Krigsministeren besøger Lejren.

I 1868 besøgte Kongen Lejren og blev der i flere Dage. Kongeteltet rejstes da paa en Bakke i Skoven ligefor Hovedvagten, hvor man havde en fortryllende Udsigt over Søen, Skoven og Lejren. Senere har han et Par Gange besøgt Lejren og er modtaget med stor Jubel, men har ikke havt et længere Ophold der. Kronprindsen har ogsaa flere Gange aflagt Lejren Besøg og var i 1874 øverstkommanderende General i Lejren, hvor hans elskværdige Maade at omgaas Soldaterne paa gjorde ham almindelig afholdt.

En eller anden Gang, stundom naar Natten er saa mørk, at man efter Skildvagternes Forklaring kan staa op ad Mørket og sove, og naar alt er Ro og

Hvile, lyder pludselig Hornets: Da, da, da, da! Da, da, da, da! gjennem Lejren. Det er Generalmarschen, der blæses, og alle Mand maa i Tøjet og til Allarmpladsen i en Fart, saa rykkes der ud til Natmanøvre, og saa gaar man hjem og hviler sig igjen. En større Feltmanøvre med Bivouak under aaben Himmel foretages i Reglen henad Lejrøvelsernes Slutning og efter et Par Dages Fraværelse, hilser man da igjen med Glæde de hvide Telte, der ere blevne Soldaten et andet Hjem. Mod Slutningen af Lejrtiden afholdes den store Kongerevu. Uden for Lejren mod vest strækker sig en stor Hede, begrænset af lyngklæde Banker, det er Finderup Hede, og her afholdes i Regelen Revuen. Naar her er opstillet en 10,000 Mand yde de et i Sandhed storartet Skue. Hver Brigade er opstillet i 2 Geledder, der strække sig over en Fjerdingvej i Længden medens Rytteriet og Artilleriet med sine Kanoner holder bagved paa højre Fløj. Kongen eller den kommanderende General med Stab ride langs ned med Linierne under Musikkens Fanfarer og Troppernes Hurraraab. Senere passere Tropperne Revumarsch og opstille sig saa kolonnevis med Artilleriet og Rytteriet bagved; Generalen rider atter gjennem Rækkerne, og dermed er Revuen endt. Tropperne marschere syngende tilbage til Lejren og følges af Tusinder af Tilskuere, som Dagen har lokket derhen, og som til Hest, til Fods og til Vogns under Revuen have besat alle Højdepunkter.

Efterhaanden marscherer saa en Bataillon efter en anden fra Lejren til sit Garnisonssted. Aftenen før Afmarschen er der gjerne et lystigt Liv, blandet med et storartet Bombardement af alle Slags ubrugelige Sager, som man ikke vil slæbe med hjem. I en i Fjor i Lejren udkommende Avis, Soldatens Fryd til Fire, der indeholdt ret gode og vittigt skrevne Artikler, og som fandt rivende Afsætning, saa man i Slutningsnummeret et Avertissement, hvor „Ham, de ved nok" frabad sig alle personlige Opmærksomheder med brugte Sivsko og deslige i Anledning af Afrejsen fra Lejren. Ve navnlig den Marketender, som har snydt Soldaten med tynd Kaffe og „tykke" Priser. Han maa sørge for at gjemme Glas og Kopper godt for de bevingede udslæbte Sivsko, der som en grov Afskedsregn styrter ind i hans Telt. Og sidste Aften opgjøres jo undertiden smaa Mellemværender, men altid paa den besindige, godmodige og gemytlige Maade, der er et Karaktertræk hos den danske Nation. Saa marscherer man til Garnisonsstedet, afleverer og vender tilbage til Hjemmet. Mangen Strabads har man maaske gjennemgaaet, dog det glemmes let, men mangt et Venskabsbaand er knyttet, mangt et gammelt Bekjendtskab fornyet, som lader Lejrsamlingen staa som et smukt og venligt Minde for Deltageren.

I Lejren nedtages Teltene, alt efterses og indelukkes i Træhusene. Fra Garnisonen i Viborg afgives en Deling Soldater, der hver Dag afløses, til Vagttjeneste i Lejren, og her hvor alt før var Liv og Bevægelse, og hvor det mylrede af Mennesker, møder man nu kun en enlig Vagtpost. Skoven gjenlyder ikke mere af Musikkens Klang eller af Skuddenes Drøn. Harer og Raadyr have igjen vovet sig frem af deres Skjul og smutte nysgjerrige over Vejen mellem Barakkerne, og Stilheden afbrydes kun af Hedelærkens Sang. Ruinerne spejle sig i den blanke Sø, og Stormen ryster Træernes gulnede Kroner. Men skal engang Luren gjalde til Kamp, da ville vi haabe, at Lejrsamlingerne her paa dette skjønne Sted, hvor Fortidens Minder tale til os, ikke har været uden Frugt, og at den danske Soldat, hærdet og styrket ved Øvelserne her, har lært at faa Tillid til sine Officerer og sit Vaaben, og med Kjærlighed til Konge og Fædreland, frejdig som hans Forfædre, vil gaa i Kampen og komme hjem med Ære og Sejr.

Gud velsigne Danmark!

Smaating.

Nytten af Glemsomhed. En Handelsmand i Filadelfia, som handlede med alle mulige Ting, kom en Aften i Tanker om, at han havde solgt en Sadel paa Kredit, uden at kunne erindre til hvem. For at hjælpe sig ud af denne Forlegenhed satte han en Sadel paa Regningen til hver af sine Kunder i den Tro, at de, som ingen havde faaet, nok skulde melde sig. Tiden til Regningernes Afgjørelse kom, Pengene strømmede ind, og — o Under! — to og tredive Personer betalte den manglende Sadel, fordi de havde glemt at prøve de dem tilsendte Regningers Rigtighed.

Firkantet Nød.

Af 4 S, 2 A, 2 L, 2 R, 2 Æ, 1 E, 1 G, 1 O og 1 T dannes fire Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Venstre og Oven giver Løsningen paa Gaaderne:

Det første findes i Mark og Skov
Og yndigt det Jorden beklæder;
Det andet har vundet den skjønne Lov
Blandt Blomster det allermest glæder;
Det tredie jeg som det dovneste tror
Dig mest bekjendt monne være;
Til Maade det fjerde i Mad og i Ord
Til megen Forfriskning kan være.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 38. | Søndagen d. 20. Juni. | Kjøbenhavn. 1875.

Niels Ebbesen.

Af Zakarias Nielsen.

Hvo kjender ej disse Fornedrelsens Træk,
som mørkner vor herlige Sage,
om Avind og Gridskhed og Magtsyge fræk,
om Tidernes Usselhed, Brøst og Bræk
i anden Kristoffers Dage.!

Ved Mened han Vej til Tronen sig brød,
beruset af Kongedrømmen;
men Stormandsvælden mod Tronen sig skød
lig svulmende Bølger, og snart den flød
som søndret Vraggods med Strømmen.

Men fremmede Høvdinger Tøjlerne tog
og kjørte i Ring med de Danske.
Og Troner oprejstes i hver en Krog;
snart tolkede Nævekløgt Gridskhedens Sprog
og snart den staalhaarde Handske.

Men midt i de magtsyge Herrers Flok
een saa man med Vælde sig hæve,
— en Kæmpe, forvoven og stærk vel nok,
men hjerteløs, haard som Sten og Stok,
og det var den kullede Greve.

Ved Mildhed paa Skrømt og ved „velmente" Slag
han svang sig til Høvdingestade;
sligt drømte han næppe, da fattig og svag
han sad under Kornloftets luftige Tag
der nede i Rendsborger Gade.

Saa listig han bejled til Riddernes Smil
for Smaakravlets Harme at lamme.
Paa Buen laa færdig den dræbende Pil,
og saa han sit Maal, da fløj den med Il
fra Strængen og vidste at ramme.

Fra Borg og til Kulsvierhytte der lød
Veklager saa onde og bitre.
Naar kjendte vel Danmark slig Tort og Nød?
Af magtesløs Harme og Graad for Brød
det følte sit Hjerte sitre.

Selv Danmarks Stormænd følte saa vel
Fornedrelsens knusende Byrde.
Ak, hvor var nu Lovbogens Ret og Skjel?
Nu saa de, de havde spændt Ben for sig selv,
da Tronen de hjalp til at styrte.

Og Bønderne sukked: „Gud vide maa, hvem
der hjælpe os skal i vor Vaade!"
Hvad hjalp det, at Leen og Køllen kom frem;
som Hunde de blev af de Tyske gjent hjem!
Der var hverken Ynk eller Naade.

Da rejste sig Jyden omsider med Harm
og stævned mod Voldsmandens Lejre.
Fortvivlelsen skænkede Kræfter hans Arm

og mørkned hans Bryn og gjorde ham varm;
nu vilde han dø eller sejre!

Men nu skulde Dansken i Lænker og Bolt
helt bastes og trykkes i Sandet!
— I Randers Grev Gert sit Indtog holdt,
og lejede Voldsmænd, der myrdede koldt,
han havde i Arbejd paa Landet.

Snart Luerne hvirvled af Vaaninger frem
— naar Skufferne først vare tomme. —
Selv Klostrets og Kirkens viede Hjem
blev skændet, og Guldet, de havde i Gjem,
det vandred i Ransmandens Lomme.

Da ramtes med et af Gjengjældelsens Braad
hans Hjerte, som pinte de Danske.
Omsider de gjærende Ønsker og Raad
fik Luft i en højbaaren Riddersmands Daad,
da vaagnede Danmark først ganske!

Niels Ebbesen, Herre til Nørringris,
var Manden, som Stordaaden voved.
Trods Faren for Hjemmets og Livets Forlis
han retted sit Værge paa Oldkæmpers Vis
mod Voldsmandens kullede Hoved.

Ved Stævnet, som holdtes nær Randers By
Niels Ebbesen aabent ham vared:
„Du byder, at ud jeg af Lande skal fly,
Du truer med Galgen mig, stolt og kry;
Du kunde Din Trusel dog sparet!

Thi vid, at jeg kommer igjen, Grev Gert,
Du det til Minde Dig kalde!
Og va'r Dig, om Du Dit Liv har kjært,
og ej det Dig lyster at føle, hvor svært
mit Nødværge snarlig skal falde!"

En Foraarsmorgen — saa er det fortalt —
Niels Ebbesen Greven mon gjæste.
— Et Brag i Hallens Hvælvinger gjaldt,
og Døren ramled, og Naglerne faldt
af Karmens Egetræsfæste.

Frem tren den Ridder med Skaren sin
til Væggens høje Alkove.
— Da blegned et Aasyn som Sengens Lin;
snart Rædslens Gys, snart Bestikkelsens Grin
stod malt i dets Folder grove.

„O hør Du, Hr. Ridder, saa strunk og strag,
Dit Sværd i Balgen Du gjemme!
Sæt mig, om Du vil, under Fængslets Tag;
men spar mig mit Liv, vi vil fra i Dag
al Fjendskab og Trætte forglemme!"

Men fuldt var Maalet til Randen nær,
ej Udflugter Medynk kan vække.
For Sværdet, som lyned ved Faklens Skær,
den kullede Greve trods Bøn og Begjær
sin haarde Hals maatte strække.

Ud drog af Gaarde den Ridder god,
lod klemte med Taarnets Klokke.
Med Sværdet, som drypped af Grevens Blod,
han Vej sig banede Fod for Fod
i Tyskernes harmfulde Flokke.

Se det var hans Daad! — Højt Jubelen lød
fra Borg og til Kulsvierhuset.
Nu tændtes de blegnede Kinder i Glød,
nu løftes den Livskraft, der laa som død,
nu rejstes Ruinen af Gruset!

De lejede Stridsmænd nu raadvilde staa,
og Hærværket maatte de stoppe.
Det Hoved var væk, som de stolede paa,
som udruged Planer, som hørte og saa
for en halv Snes Tusinde Kroppe.

Vel segnede Helten, som uforsagt
paa Valen kæmpede siden;
men Folkerejsningens Sæd var lagt,
den fik ved hans Blod kun end stærkere Magt,
det kjendtes i Atterdagstiden.

Hans Færd skal fjendtlige Haan og Spark
ej i vore Øjne fordunkle;
den var en Stordaad paa Ærens Mark,
den gav vor Histories mørkeste Ark
et Solblink, som stedse skal funkle.

Besøg paa en norsk Sæter.

Rejseerindring af S. K. A. Sovmøller.

(Sluttet.)

Om Søndagen vare en Del Jenter samlede om mig, de havde da nogen Frihed og skulde ikke „yste Ost eller kine Smør". Jeg fortalte dem da om de danske Piger, som i Sommermaanederne gjæstede Højskolerne og hvor glade de blev ved hvad de der hørte og lærte. „Men hvem skal saa passe Køerne paa Fjældene om Sommeren?" spurgte en af Jenterne. Saa maatte jeg til at gjøre Rede for, at vi i Danmark ingen Fjelde havde og altsaa heller ingen Sætre, at vort Kvæg stod tøjret hele Sommeren. Nej det syntes de

slet ikke om, naar vi vare saa snilde og lærte saa meget godt dernede og saa endda vilde saadan fængsle den kjære „Kua". Og da jeg saa fortalte, at vi tøjrede baade Faarene, ja selv Gæssene, da var de nær ved at forandre den gode Tro og Mening, som de før havde havt om os Danske.

Jeg bad dem at synge for mig nogle af deres Sæterviser. Nej de kunde ikke synge, saa det var værd at høre, sagde de. „Nej," sagde hun, som jeg henvendte mig til, „jeg er daarlig til at synge, men Kari, hun har et vakkert Maal til at synge hun," men Kari hun kunde da heller ikke stort, men Rønnog og Rondine og Gunhild de kunde synge, og efter megen Snakken frem og tilbage, Leen og Seen til hinanden, sang de Edvard Storms Vise om Hjemrejsen fra Sæteren: „Os ha gjort, kva gjeres skulle, yste Ost og kinne Smør."

Jeg vilde da ogsaa gjerne høre nogle Æventyr eller gamle Sagn og fortalte selv nogle Smaaæventyr fra Danmark for at faa dem paa Glid. „Ja," sagde de saa, „vi kjende nok nogle, men det er mest om Huldren og Nøkken og Troldgubben, og saa fortalte de om Huldren, der boede oppe paa Fjeldene. Hun sang saa vakkert, dog var det som oftest vemodigt og længselsfuldt. Hun vilde synge og lokke Gutterne ind i Fjeldet til sig, hvor de da blev Huldre eller Bergtagne, og blev der ikke ringet tre Torsdags-Kvæld i Træk med Kirkeklokken, ja saa maatte de, som var indtagne i Fjeldet, blive der altid. Huldren var saa vakker at se fortil, saa ingen Kvinde var vakrere af Aasyn, men bagtil stak der en Kohale frem under Skjørterne, hvilket hun altid søgte at skjule uden dog at det vilde lykkes hende. Om Vinteren boede hun ofte i Sæterhusene. Jenterne fortalte om Guri, om Gunhild og flere, som havde set Huldren efter Solnedgang. Nøkken sad i Elvene og spillede paa en Guldharpe, og man kunde se ham, naar det var Maaneskin, da tindrede Guldharpen og hans Sang og Harpeslaat lød højt over Elven og Fossens Brusen; dog var ogsaa hans Sang længselsfuld, og ham skulde Jenterne vare sig for, han vilde lokke dem med sin falske forførende Sang og sit Spil ind i Elvens stride Vande til sig, for at de der skulde leve og bo hos ham. Det lød saa underligt for mig at høre heroppe om Nøkken og Huldren. Det var næsten, som om jeg selv hørte og saa dem, og intet Under, at slige Sagn leve paa saadanne Steder.

Det var saa højtidsfuldt, saa opløftende, at det for mig var, som en af de bedste Søndage jeg havde oplevet. Da jeg gik dernede i den snævre dybe Dal med de ludende lodrette Fjeldvægge oppe over mig, med den brusende Elv under mig og med den stikkende hede Sol, som faldt lige ned over mig og ophedede Fjeldvæggene, saa der var en kvælende trykkende Luft, da følte jeg Dalens Tyngde og Tryk, jeg syntes som jeg bar noget af Fjeldene, og kom der ligesom Tyngsel, noget nedtrykkende over Sindet. Men da jeg kom herop paa Fjeldets Vidder og havde lagt Dalen bag mig, ja da følte jeg mig fri glad som Fuglen, der slog sine klare Triller henover mit Hoved. Jeg boer i den friske, oplivende Fjeldluft; Dalens Hede og Fjeldets Tyngsel laa nu langt under mine Fødder. Alt heroppe frydede sig, som om Allskabningen ogsaa her holdt Helligdag. Køer, Heste, Faar og Geder gik, som i Paradistiden, fredelig mellem hinanden; rakte jeg Haanden ud, kom de hen til mig og slikkede Haanden og lod sig klappe. Klokker og Bjælder klang rundt om fra, Luften var saa ren, at Lyden bares langt ud over Fjeldmarkerne.

Solen spillede paa Fjeldkanterne, den vilde sænke sig ned bag Fjeldene; men først kastede den et Hav af Guld ud omkring paa Fjeldmarkerne, og da Solen dalede, saa jeg ikke længer saa dens Guldskive, da lyste den omkring paa Fjeldtoppene, hvor Sneen rødmede i jomfruelig Ynde, da den modtog Solens sidste Straalekys. Fjeldtoppene kastede store Skygger, som hvert Øjeblik forandrede Skikkelse. Ja tilsidst, længe efter at jeg saa Solen svinde bag Fjeldranden, saa jeg den endnu lyse og tindre paa de højeste Fjeldtoppe, og tilsidst var den kun at se som en Guldknap paa Toppen. Klokken var da over 10 Aften før det sidste Solglimt forlod Fjeldets Top.

Og som jeg stod og frydede mig over Solen, som kastede Guld paa Snetinderne, da traadte Sæterjenterne frem fra de 30 Sætre lidt udenfor Huset. De havde skinnende hvide Linnedærmer, rød Trøje eller Bul og korte mørke Skjørter med brede rød- og grønfarvede Borter forneden og tog sig rigtig godt ud i denne klædelige Dragt. Sunde rødmussede stode de der, og halv syngende og halv talende lokkede de og kaldte paa Køerne. Først begyndte de med en underlig Lok eller Trille, og saa gik det løs paa Køernes Navne, og det var helt forunderligt at høre de mange Jenter kalde paa en Gang. Det var noget saa mærkeligt; jeg havde nok før hørt Jenterne lokke Køerne ved Navne, men aldrig saa syngende, med den forunderlige klangfulde Højfjeldstone. De skal ogsaa være de bedste og mærkeligste Fjeldtriller, her paa Høvringen, som høres paa Norges Fjelde. Det gjør ikke saa meget med Rimet i denne lokkende Kalden paa Køerne, blot at Ordene kunne passe paa Køernes Navne og passe til Melodien. Jeg husker ikke Ordene saa nøje, men saaledes omtrent lød det for mig:

Kom naa Morlig,
Kom naa Blomros,
Kom Guldøre,
Kom Spelien,
Kom naa Brandros,
Kom naa Torros,

Kom naa Kyre,
Kom naa Klare,
Kom naa alle hejm aat me (hjem til mig).

Saa komme Køerne hjemad mod Sæterne, og Jenterne stille sig med en Spand, hvori er Stykker Fladbrød og Salt. Jo nærmere de kommer hjem, des raskere gaar det med dem, den ene Ko vil først til Jenten og den anden ogsaa, og det er et herligt Syn at se hende staa der omlejret saa tæt af Køerne, som alle vender Hovedet ind mod hende, saa hun knap kan røre sig. De fik da hver lidt Salt og et Stykke Fladbrød, og saa klappede hun hver Ko og tiltalte den saa venlig: „Aa Stakkar min; Du søta Kua; Du Vennen min." Saa følger de hende ind i Stalden, hvor hun da sidder og smaasnakker nok saa venlig med den hun malker.

Det var lysteligt at færdes ude tidligt om Morgenen, naar Fuglene slog deres klare Triller og Køerne brølede langt ude paa Fjeldmarkerne. Bjælderne klingede og Gederne gjorde deres Krumspring; nogle af dem vare klavrede op paa Sætertagene og gik deroppe og aad af det frodige lange Græs, som der voxer, ja der voxer ogsaa smaa alenhøje Birketræer paa Taget flere Steder. — Køerne bissede, 3 kom sættende lige ind i Kjøkkenet og op i Skorstenen, hvor de nær havde væltet Ostekjedlen.

Der kom en stor Flok Køer op fra Dalen, jeg gik imod dem for at slutte mig til Toget. Det var min Ven Student Rømke med sin røde gudbrandsdalske Toplue, han var med til at føre Køerne op paa Fjeldet. Foran gik en gammel 70 aarig Kone, som sang og lokkede ad Køerne. Den Gamle, hun var saa glad ved Sæterlivet, at hun endnu maatte med til Sæters paa sine gamle Dage.

Rømke og jeg gik os en drøj Tur; vi kravlede op i Sneen, paa løse Stene og paa Klippeblokke, saa Smaastene ramlede ned om os. Endelig kom vi derop, og det var paa Farmo-Kampen, 5000 Fod højt. Herfra nød vi et storartet Skue, idet vi kunde se langt videre ud over de fjerne Fjeldtoppe, som vi saa taarnede sig op Fjeld ved Fjeld, højere og højere i forunderlige Former, i Vest og Nord med blaalige Tinder og Kamme. De langt fjernede smeltede sammen med Himlen. Udover disse Fjelde og mellem dem laa hele Snemarker, som funklede i Sølv- og Guld-Farveglans. De laa ind mod Valders og Lom. **Ronderne**, som skal være henved 8000 Fod høje, er en Gruppe af høje spidse Fjeldtoppe med hele Snemarker op i Siderne og ligge henved en Mil herfra, skjøndt det synes, som om de kun ligge en Fjerdingvej borte. Der søge Skytterne ofte efter Rensdyr, da de her gjæste Egnen omkring Ronderne i store Flokke for at søge efter Rensdyrmos[1]).

[1]) Se Asbjørnsens Skildring: Rensdyrjagt, S. 76 forrige Aargang.

Jeg var saa heldig at faa flere af dem at se deroppe paa Fjeldene. Neden for os laa en stor Flademark bevoxet med Lyng, enkelte forkrøblede Fjeldbirke og længer ude laa Sætrene med deres indhegnede Pladser, Søer og Græsmarker, hvor Køer, Heste og Geder gik i fortrolig broget Blanding spredte langt ud, saa vidt Øjet kunde række.

I fire Dage havde jeg nu været paa Høvringen og rigtig nydt det frie og skjønne Fjeldliv, og der er ingen Steder jeg hellere vil færdes end deroppe i den friske Fjeldluft, naar Dalen er kvalm og tung. Jeg fik ikke Lov at yde noget Vederlag for mit lange Ophold paa Sæteren, (hvor man lever godt ved Rømmegrød (Flødegrød) og Fjeldørreder, som Jenterne fanger oppe i Fjeldsøerne) og jeg fik saa mange Indbydelser af Høvringens vakre Jenter til at gjæste dem en anden Sommer igjen paa deres Sætre.

Saa gik Rømke og jeg da ned ad Fjeldet, men jeg kastede tidt et Blik tilbage til de Steder, hvor jeg havde oplevet saa mange skjønne Timer.

Hans Jørgens og Abelones mærkværdige Hændelser i Kjøbenhavn.

Af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

6.

Alt Solen gled mod Vesten ned
De gamle gjorde sig bered
At vandre ud til Banegaarden
Og faa Billetterne i Orden.
Dog før til Slut de naa saa vidt
De endnu skal opleve lidt;
Det skal dog ikke bringe Smerte
Men Glæde til de gamles Hjerte.
Paa Vejen ligger til alt Held
Et meget stort og smukt Hotel.
Vor Hans til Stavning rører Tungen
Og læser langsomt Navnet: „Kongen
Af Danmark", vender sig til Lone
Og siger: „Her i Huset, Kone,
Bor Kongen selv, aa Herre Gud,
Gid blot han vilde komme ud,
At vi kan se ham, før vi rejser!"
Da kommer netop ud og knejser
I Galla fin Hotellets Sveitzer.
Ved dette Syn Hans Jørgen blev,
— Hvad senere han tidt beskrev —
Som om han slaaet var for Munden,
Skjøndt hjertensglad han var i Grunden.
„For det var Kongen selv, der stod,
Det var ham selv vor Konge god,"
Fortalte Hans, „og tænk, hvad hændte,
Han baade mig og Lone kjendte;
Saa snart vi hilste paa ham ret:
„Guds Fred, god Dag, Hr. Majestæt!"
Saa kjendte han os begge to
Og sagde mildt, idet han lo:

„Jeg syntes nok, at det var jer!
Saa I har gjæstet Staden her!
Kom inden for og tag lidt Hvile,
Før atter I fra Byen ile."
Saa førte Kongen selv os ned
I sin private Lejlighed
Og tog fra Hængeskabets Gjem
En dejlig „Gammelrommer" frem
Og skjænked i for mig og Lone.
At nogen Tid han gik med Krone,
Det skulde ingen sagt ham paa.
Lidt efter maatte vi jo gaa;
Men han var venlig til det sidste,
Og jeg og Abelone priste
Hans Majestæt, for han var en
Huldsalig Mand og helt gemen."

Hvad der endnu er at fortælle
Om disse Gamle, skal jeg melde
Nu kort og godt.

Mod Aften lød
Damppibens Lyd ved Hillerød,
Og da de ud steg af Vaggonen,
De unge Folk stod paa Perronen
Og vented paa dem. Gamle Lone
Blev strax forliebt i Jens's Kone,
Selv Hans behøved kun et Blik

Fra hendes Øjne, dermed gik
Hans Hjerte fløjten strax paa Stunden.
Den gamle Skjælm! et Kys paa Munden
Fra Svigerdatteren han tog
Derpaa de fra Stationen drog
Og havned snart i Jens's Gaard;
Der fandt de Gamle blide Kaar,
Der leve de endnu i Ro
Og Glæde hos de Unge to.
Tidt vil de vel Besøget ende
Og atter hjem til Uldbjerg vende;
Men hver Gang sligt paa Tale kom
Trak Sønnen frem en Pung, der tom
Og mager i en Skuffe hvilte,
Og sagde, snildt imens han smilte:
„Saa maa en Ko til Marked gaa,
At I kan Rejsepenge faa,
For Penge har jeg netop ikke."
Da verlede de gamle Blikke,
„Nej," svared de som med en Mund,
„Saa tøve vi en bitte Stund."
Den Stund er bleven nu til Aar,
En bitte Bels[1]) paa Gulvet gaar,
Og Gammelfa'er og Gammelmo'er[2])
Vist aldrig rejser, det jeg tror.

[1]) Dreng. [2]) Bedstefader og Bedstemoder.

En klog Præst.

Om en Pastor Balslev der for mange, mange Aar siden var Præst i Haarslev paa Fyen, fortæller man, at ingen kunde bedrage ham. En Gang, da han var bortrejst, undlod Hyrdedrengen at vande Køerne; men da Præsten kom hjem midt om Natten, gik han strax ud og vakte Drengen og befalede ham at gaa ud og vande.

En anden Gang vilde en fattig Mand, der tærskede Korn hos Præsten, stjæle 2 Skpr. Rug. Om Aftenen, da han var færdig med sit Arbejde, satte han Sækken med de 2 Skpr. Rug i Lolugen, som vendte ud til Toften, og da han saa havde spist sin Nadvere, gik han ud af Gaarden, som han plejede, og listede sig derpaa om bag Laden og aabnede Lugen, som han havde ladet staa paa Klem; men da han saa fik fat paa Sækken, kunde han hverken slippe eller rokke den, hvorfor han maatte blive staaende som lænket til den hele den lange Vinternat.

Om Morgenen da Avlskarlen kom op og saa hvor forfrossen og elendig den stakkels Tærsker stod der ved Lolugen og holdt paa Sækken blev han meget forbavset.

„Nej, hvad gaar der af Dig, Per! Hvorfor staar Du her?“ sagde han.

„Aa ja, aa ja!“ svarede Per. „Her har jeg maattet staa hele Natten. Jeg kan ikke komme løs; kom og hjælp mig.“

Avlskarlen forsøgte nu at hjælpe Per løs; men det var forgjæves alt det han sled i Sækken, den stod fast, og Per stod fast.

„Ja det mægter nok hverken Du eller jeg at løse!“ sagde han saa. „Det bliver nok bedst, jeg henter Præsten!“

„Aa ja, der er nok ikke andet for!“ svarede Per, forknyt og saa hentede Avlskarlen Præsten.

„Staar Du her!“ sagde han.

„Ja, her staar jeg!“ sagde Per skamfuld og bedrøvet, rystende af Kulde og Skræk.

„Du kunde have bedet mig om et Par Skjæpper Rug, Per!“ blev Præsten ved, „og saa havde jeg givet Dig dem med villig Haand; men hvorfor vilde Du forsøge at stjæle, Du veed da nok, at hverken Du eller nogen anden mægter at bedrage mig. Du er bleven haardt straffet for Din Utroskab; men Du er fattig og trænger til Hjælp, og derfor vil jeg alligevel skjænke Dig de 2 Skpr. Rug. Tag dem saa i Guds Navn!“

Saa var Per løst. Han løftede Sækken paa Nakken og gik bort under mange hjertelige Taksigelser, og han prøvede aldrig oftere at stjæle.

B. H.

Kaninavl.

Af „Husvennen Nr. 30“ ser jeg, at Bladet er villig til at optage Meddelelser om Kaninavl; hvorfor jeg indsender følgende:

I et Par Aar har jeg været Kaninopdrætter og har nu efter de Erfaringer jeg paa det Omraade har indvundet forskaffet mig en sjælden god Samling af Tillægsdyr, som dels ere indførte fra bekjendte Opdrættere i Würtemberg og Frankrig, dels opdrættet af mig selv, der haves baade „Normandiere“ og „Leporider“. Som Følge heraf ser jeg mig i Stand til i Løbet af Sommeren at have omtrent 4 à 500 Unger i forskjellige Aldere med Garanti for, at de ere gode. Prisen er fra 4 Kr. til 10 Kr. for Dyr i en Alder af forholdsvis 2 til 6 Maaneder.

I de Skrifter der foreligge, er der tvende Sygdomme, der temmelig ofte forekommer som ikke, saavidt mig bekjendt, ere omtalte.

Kastning af Unger 4 à 5 Dage før Tiden og Øreflod. Da mit Kaninhus er stort, lunt, lyst og godt ventileret, varede det længe inden jeg kunde begribe Aarsagen, men en Dag gjorde en Ven, der er Dyrlæge, mig opmærksom paa, at et af Moderdyrene slikkede sin egen Urin, og føjede han til: „hos Svin foraarsager det Dødelighed hos Fosteret“, han raadede mig til at strø godt med tørt Sand, hvilket hjalp. Mod Øreflod anvendte han en Zinkopløsning med lidt Tilsætning af Gummi, en Theskefuld 3 Gange daglig. Efter flere gjentagne Forsøg viste det sig, at være sikre Midler mod Sygdommen. I min første Stald, der var temmelig mørk, bleve Dyrene befængte med Lopper, men ved Anvendelse af Annisafkog og Insektpulver, hvormed jeg overstænkede og overstrøede Kaninerne forsvandt denne Plage. — Som Kraftfoder anvender jeg Raps- og Hørfrø-Kager blandet med Bygklid eller Svinemel. Mine Dyr trives udmærket derved.

Kare Skole ved Randers, den 16de Maj.

J. Kornerup.

Husflid.

Tøjklemmer

er en Husholdningsgjenstand, som ingen Husmoder paa nogen Maade kan undvære. Har hun sin Vask ude, og det blæser en lille Smule, saa vil Huset gjenlyde af Jeremiader fra Loft til Kjælder, og Mutter er da paa ingen Maade god at komme nær, hvis hun da ej har gode Klemmer paa sit Tøj.

Man har Tøjklemmer af forskjellig Form. De simpleste bestaa af to sammenbundne Smaapinde eller af en Pind med en indsavet, tilspidset Kløft. Disse ere vel brugbare, men blæser det lidt stærkt, flyver let baade Tøj og Klemmer af Snoren. Man har derfor ogsaa mere snildt indrettede Klemmer til at gribe om Snoren og sammenholdte ved en Spiralfjeder; men

disse ere lidt vanskeligere at lave og derfor betydeligt dyrere. — Undertegnede har opfundet en særdeles hensigtsmæssig Klemme, som han, uden at tage Patent paa, herved forærer til alle Husvennens Læsere, da den kan afgive en nyttig og let Husflidssyssel.

Klemmen maa laves af nogenlunde fast Træ (t. Ex. Bøg), være 4—5 Tom. lang og omtrent 3/4 Tom. tyk og bred. Først bores Hullet a, der skal omslutte Snoren, dernæst saves med en smalbladet Sav saavel Kløften i som Aabningen c, hvis Sider virke som Fjedre og som derfor maa have fornøden Kraft til at holde Kjæberne sammen om Snoren og være spændige nok til, at Klemmen kan aftages og paasættes. Med Rasp og Kniv kan Klemmen nu afpudses hvorved Overhullet tilspidses lidt udad for at lette Klemmens Aftagen. En anden ogsaa ganske hensigtsmæssig Klemme, som jeg har forfærdiget efter samme Princip, ses i Fig. 2 og forstaas let uden Beskrivelse.

Man kan let en Vinteraften forfærdige et Halvthundrede saadanne Klemmer.

Gjettrup Skole i Thy, den 10de Marts 1875.

S. Kr. Overgaard.

Smaating.

Duellanten. En Franskmand som kun nogle faa Uger iforvejen var landet i New-Orleans i „Sydstaterne", Nordamerika, traadte ind i et Værtshus for at faa en Forfriskning.

„Opvarter!" raabte han, „et Glas Øl!"

Opvarteren skjænkede Øllet op, men i det Øjeblik da Franskmanden vilde tage Glasset, tog en Ubekjendt det og drak det ud i et Drag.

„Jeg har ikke den Ære at kjende Dem", sagde Franskmanden hvem den Fremmedes Frækhed overraskede meget.

„Jeg kjender vistnok heller ikke Dem!" sagde den Ubekjendte.

„Saa søger De altsaa Klammeri!"

„Det skulde gjøre mig ondt at lade Dem i Tvivl derom, De er mig modbydelig det er tydeligt".

„Se Dem for!" sagde Franskmanden rolig og med faderlig Tone. „Jeg er et Menneske som lever af sit Arbejde; jeg fornærmer Ingen, men jeg er heller ikke vant til at lade mig fornærme. For denne Gang tilgiver jeg Dem. Opvarter et Glas Øl til!"

Spektakkelmageren, som kun havde svart med en haanlig Latter, ventede til det andet Glas var skjænket op, da snappede han ogsaa dette. Drak en Slurk deraf og kastede det øvrige paa Gulvet.

I højeste Grad forbittret, vilde Franskmanden styrte sig løs paa ham; men et Vidne til Optrinet holdt ham tilbage og hviskede til ham:

„Hold inde! ellers er De fortabt! Myrder han Dem ikke paa Stedet, saa dræber han Dem senere i en Tvekamp, thi han er den farligste Duellant i hele Lousiane. I at skyde med Bøsse eller Pistol, i at haantere Kaarden saavelsom Sablen og Dolken er der Ingen der kan maale sig med ham. Han har allerede dræbt to og tredive og saaret over tresinstyve".

„Hvad De siger, kølner min Vrede!" sagde Franskmanden.

„Ikke sandt det er forfærdeligt?"

„Tvertimod, det beroliger mig fuldkomment".

Efter disse hurtigt vexlende Ord nærmede Franskmanden sig Spektakkelmageren som betragtede ham med spottende Blikke og sagde til ham:

„Min Herre jeg er i Dag ved godt Lune, og vil ikke gjerne fordærve dette. De har berøvet mig to Glas Øl, det er nok. Jeg haaber, at min Overbærelse vil bevæge Dem til at fortryde Deres Tølperagtighed og til en anstændigere Opførsel. — Opvarter et Glas Øl endnu!" Opvarteren skjænkede sittrende Øllet, som ufejlbarlig maatte hidføre en Ulykke. I Virkeligheden stod det neppe paa Bordet, førend Amerikaneren allerede havde grebet og kastet det rasende hen ad Gulvet.

Hurtigere end Tigeren der styrter sig paa sit Bytte kastede Franskmanden sig nu over sin Modstander, og bibragte ham med Hænder og Fødder frygtelige Slag og Stød i Ansigtet, Brystet og Siderne. Ufredstifteren fik ikke engang Tid til at forsvare sig, han tumlede om og sank da afmægtig ned. Ansigtet var frygtelig vansiret og overalt bedækket med Blod. Først da han laa bevidstløs paa Gulvet, ophørte Sejrherren med Tugtelsen. Derpaa trak han rolig en Brevtaske frem tog et Kort ud af samme befæstede det paa den Afmægtiges Bryst og sagde til de Tilstedeværende:

„Er her en eller anden Ven af dette Menneske saa beder jeg at sige ham at han kan træffe mig fra Klokken otte til elleve i min Bopæl. — Opvarter endnu et Glas Øl!"

Denne Gang gjorde Ingen ham Drikken stridig, hvortil han efter den havte Anstrengelse var dobbelt trængende. Han drak rolig Øllet betalte alle sine Glas og forlod med høflig Hilsen Selskabet, der næsten var bleven stum af Forbavselse.

Da man hævede den Bedøvede op, fandt man at to af hans Ribben vare brækkede og at et Næveslag havde uddrevet hans ene Øje. Paa Kortet læste man følgende:

Lucian Petit

Fægtemester fra Paris

meddeler Undervisning i Fægtning, Boxning i Førelsen af Kampstokkene. Undervisningen billig.

Omtrent sex Uger efter dette Optrin blev Fægtemester Petits Dør hurtigt revet op og et Menneske stormede ind.

„Kjender De mig!" spurgte han med en af Vrede dirrende Stemme.

„Fuldkommen!" svarede Hr. Petit. „Hvad ønsker De?"

„Jeg kommer for at dræbe Dem!" sagde Amerikaneren, som først nu igjen var blevet helbredet for sine Saar, men endnu bestandig bar Spor af disse. „Jeg tilstaar at jeg har fornærmet Dem, derfor overlader jeg Dem Valget af Vaaben. Men skynd Dem, thi jeg maa se Dem død. Derfor er det mig ligegyldig om jeg slaar Dem Tindingen ind med Kampstokken, eller løber Dem min Kaarde gjennem Livet!"

„Lader os tale lidet mere fornuftigt", sagde Fægtemesteren rolig „og i Særdeleshed uden Vrede. Følger De mit Raad, saa lade vi den Sag være afgjort. De drak mit Øl derfor fik De Deres Prygl, det er altsaa i sin Orden, jeg bryder mig ligesaa lidt om at dræbe Dem i Dag som paa den Dag at slaa Dem Ribbenene

ind, det er nu min Forretning og gjør mig derfor ingen Fornøjelse. Er det Dem imidlertid meget magtpaaliggende at forstyrre min Ro og at twinge mig til Kamppladsen, saa bliver De der! det sværger jeg Dem til!"

„Elendige Praler — Læs engang her den tro Liste over fire og tredive Personer, som jeg har dræbt i Duel og otte og halvfjerds, som jeg har saaret og spørg Dem da om jeg er den Mand, der skulde frygte for en Petit" (betyder lille).

„De vil da altsaa absolut slaas".

„Forunderlige Spørgsmaal".

„Nuvel saa kom da, jeg vælger Kaarden", sagde Fægtemesteren.

„Deres Sekundanter".

„Deres".

Fremad.

Duellen tog sin Begyndelse. Kreolen førte Kaarden meget behændigt, men der manglede ham i dette Øjeblik den Koldblodighed, som er aldeles nødvendig i Duel. Efter nogle Manøvre blev han af sin Modstander let saaret i Armen. Synet af Blod gjorde ham rasende.

„Hør nu", sagde Fægtemesteren koldblodig, „De er saaret og dermed er Æren sket fyldest. Lad det nu være nok".

„Nej, paa Liv og Død!" skreg Kreolen heftigt. Paa Liv og Død".

„Naar De da absolut vil, saa lad gaa!" raabte Petit og faa Øjeblikke efter gjennemborede hans Kaarde Modstanderens Bryst.

Lucian Petits Berømmelse var ved denne Tugtelse af den Frygtede med et grundet; fra alle Sider strømmede Elever til ham, saa at han næppe kunde faa Tid til at meddele alle dem Undervisning som kom. Han blev hurtigt en holden Mand; men aldrig søgte Nogen senere Klammeri i hans Nærværelse.

Til Husvennens Læsere.

„Husvennen" har, ved Udgivelsen af næste Nr., sluttet sit tredie Halvaar, og i de 1½ Aar dette Blad har bestaaet har det vundet en saa stor Udbredelse, at det nu trykkes i Oplag paa **7,000 Exemplarer**.

Det er noget temmelig enestaaende for et Blad af denne Art at vinde saa stor Udbredelse i en saa kort Tid, og naar man sammenholder denne ualmindelige Fremgang med den almindelige hædrende og anerkjendende Omtale der er blevet Husvennen til Del i den danske Presse, baade af Højre- og Venstreblade, synes det at være Vidnesbyrd om, at jeg har været heldig med Ledelsen af Bladet, saaledes at Læserne ere blevne tilfredsstillede. Den store Mængde Breve med Tak og Anerkjendelse, som indløbe fra Læsere af Bladet, ere ogsaa et kjært Vidnesbyrd om at dets Fremkomst og Udvikling har været til megen Glæde og Tilfredsstillelse for Alle. At Husvennen ogsaa ærligt stræber at give det Bedste til Læserne den formaar, baade af Alvor og Gammen, vil et Blik paa det rige Indhold i Læsning og Billeder af de foregaaende Fjerdingaar let overbevise Enhver om. I samme Grad som Holderantallet er steget, er navnlig Udstyrelsen ved fortrinlige Billeder blevet bedre og bedre. Flere dygtige Tegnere ere allerede knyttede til Bladet, og det er vist en Glæde for alle Læserne at det er lykkedes at samle en sjelden dygtig Kreds fortrinlige danske, i bedste Forstand folkelige Forfattere, om Husvennen i **Dhr. Thyregod, „Knud Skytte"** (J. Nielsen), **Beatus Dodt, Bendix Hansen, Emanuel Henningsen, Fr. Winkel Horn, Zakarias Nielsen, Mads Hansen** o. Fl. Husvennen har mange smukke Fortællinger liggende til Optagelse fra dem alle og kan saaledes med Sikkerhed borge Læserne for et fortrinligt Indhold i den kommende Tid. En Mængde kostbare Billeder ligge ligeledes færdige i Trykkeriet til fremtidigt Brug, og ingen Udgift spares for at Husvennen ogsaa i denne Retning kan byde det bedste. Blandt de kommende Billeder vil der hvert Fjerdingaar blive leveret Holderne gratis et stort smukt Tillægsbillede af fædrelandsk eller bibelsk Indhold, som sikkert vil vække Glæde.

Men saadanne fortrinlige Billeder og et Indhold af bedste Sort er **meget kostbart** at tilvejebringe. Kun ved et **overmaade stort Antal Holdere** kan der leveres noget udmærket. Læserne og Udgiveren danner nemlig som et Interessentskab, hvis Formaal er fælles, og enhver Læser, som ved at anbefale Bladet bidrager til dets større Udbredelse, bidrager samtidigt sit til, at Indholdet kan blive bedre. Enhver Læser, som dette kommer i Hænde, beder jeg derfor venligst virke lidt til, at Husvennen vinder større og større Udbredelse i deres Omgivelser, ved at anbefale den til Slægt og Venner, som et i Sandhed godt Folkeblad med et rent, sædeligt, underholdende og belærende Indhold, der snart i enhver Familie vil gjøre Bladet til en **sand Husven**.

Hver Aargang vil danne et samlet Hele med Titelblad og Indholdsliste, og vil indbundet udgjøre en **fortræffelig Familiebog**, som i mange Aar vil kunne være til Glæde for Unge og Gamle. Enhver Landboer erindres derfor om at det vil være mod egen Interesse at afsige Bladet i Sommertiden, men det er i endnu højere Grad mod Husvennens Interesse, da det, om ret mange Landboere falde fra om Sommeren, vil gjøre et meget føleligt Skaar i mine Bestræbelser for at udstyre Bladet rigtigt godt.

Hvert Nr. afsendes fra Kjøbenhavn bestemt Torsdag Aften og vil derfor være alle Holderne i omtrent hele Danmark i Hænde om Søndagen, saa at det overalt vil afgive en velkommen **Søndagslæsning**.

Husvennen bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, samt i alle Boglader, for 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt og Bestillinger for næste Kvartal bedes indsendte snarest.

N. C. Rom.

Hermed følger Tillægsbilledet: **Niels Ebbesen fælder Grev Gert.**

Næste Kvartals Tillægsbillede bliver et Sidestykke hertil: Niels Ebbesen og Svend Trøst ved den affastede Bro.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. **Hvert Fjerdingaar** medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: **Rudolph Klein**, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af R. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 39. | Søndagen d. 27. Juni. | Kjøbenhavn. 1875.

Viborg.

Af Emil Sauter.

I Slutningen af denne Maaned afholdes den 13de danske Landmandsforsamling, og den afholdes denne Gang i Viborg og henleder den almindelige Opmærksomhed paa denne Jyllands gamle Hovedstad. Vi antage derfor, at Læserne gjerne ville høre lidt om denne By og om dens Historie.

Denne ældgamle Byes Storhed og historiske Glans tilhører fortrinsvis Oldtiden og Middelalderen; men selv for den nuværende Slægt, som kan mindes den Tid, da man længtes efter de djærve Ord fra Viborg Stænderhus, har Viborgs Navn en mere historisk Klang end flere jydske Stæder, der nu langt have overfløjet den i Størrelse. Endnu har Erindringen vel heller ikke ganske tabt sig, om hvad Viborg betydede ved sine Snapsting og som Landsdommernes Sæde lige til dette Aarhundredes Begyndelse; men Byens egentlige Glansperiode var dog for Indførelsen af Reformation og Enevælde.

Viborg er beliggende paa den høje Landryg, der gaar fra Syd til Nord gjennem Jylland op imod Limfjorden og er tildels bygget paa en Bakke, der skraaner ned mod Øst og Syd. Byen begrænses paa den østlige Side af en c. 1200 Alen lang og 400 Alen bred Sø, Viborg Sø, der har Tilløb nordfra og Afløb mod Sydøst til Nørre- eller Skjern-Aa. Søen er iøvrigt delt i 2 mindre Søer, Nørre- og Sønder-Sø, og Skjællet mellem disse Søer dannes af en bred Dæmning, hvorover Hovedlandevejen fører ad Randers til. Gaar man et Stykke ad denne Vej, har man den smukkeste Udsigt over den gamle, minderige By, der fra Bakkekammen spejler sig i den blanke Sø, medens Domkirkens mægtige Bygninger rage højt op over de lave Huse. Kommer man saa ind i Byen, forbavses man over de mange Helgenbenævnelser paa Gaderne, der endnu have holdt sig fra den katholske Tid, (St. Mathias-, St. Mogens-, St. Mikkels-, St. Ibsgade) osv. Gaderne stige, undertiden meget stejlt, op mod Torvet, og Domkirken, et af de højeste Punkter er over 50 Alen over Søen. Det er ogsaa ejendommeligt for Viborg, at man, naar man kigger ind ad en Port, ikke saa sjeldent ser flere Trappetrin føre op til Haven bag Gaarden, ligesom man overraskes af de smukke Udsigter, som hist og her inde i Byen aabne sig over Søen til den modsatte Bred. Ejendommelig er ogsaa Byens store Omfang. Den indtager et Fladeindhold af 1,850,000 □ Alen eller omtrent 132 Tdr. Land, og er saaledes næst Kjøbenhavn og Frederits den omfangsrigeste By i Landet; men indenfor dens Omkreds, der angives til 7—8000 Alen ligge flere ubebyggede Pladser, bestaaende dels af betydelige Haver, dels af Markjorder.

Byens gamle Navn Viborg, d. e. det hellige Bjerg, minder om, at den i vore Fædres hedenske Tid var Hovedofferstedet for Jylland, og derved tillige Jyllands Hovedthingsted, hvor Kongevalgene gik for sig, senere Kongehyldinger, der holdt sig lige til Enevældens Indførelse, da enhver Levning af Kongens Valg ved Folket naturligvis maatte forsvinde.

Naar Viborg er opstaaet, vides ikke. En ældre

Historieskriver meddeler rigtignok, at den blev bygget 193 Aar efter Syndfloden; men det faar man tage for, hvad man vil. At den smukke Bakke ved de fiskerige Søer dog tidlig har været beboet og allerede af det første Urfolk her i Landet, kan sluttes af Egnens Rigdom paa Høje, der fortrinsvis indeholde Sten og Broncesager. Fortællingen om, at allerede Kong Dan blev hyldet paa Dannerlyngen — den brede Slette søndenfor Byen — ligesom ogsaa det, at Stedet for Fengos Brodermord og Amlets Hævn af Sagnet henlægges til Viborg, tyder paa Byens høje Ælde. Ogsaa som Handelsstad var Viborg tidlig bekjendt, eftersom der berettes, at to Islændere Gisle Sursøn og Vestejn Aar 965 kom til Viborg for Handelens Skyld og der bleve omvendte til Kristendommen. Ogsaa om Svend Tveskæg fortælles der, at han indfandt sig med Palnatoke for at lade sig hylde til Konge paa Viborg Thing, medens Faderen, Harald Blaatand endnu levede. Det berettes derhos, at da Harald Blaatand var beskæftiget med at lade slæbe en stor Sten til sin Moder Thyras Grav i Jellinge, spurgte en Vejfarende, om han nogensinde havde set noget, der var større end denne Sten, drages afsted, svarede denne: „jeg saa i Gaar paa Viborg Thing Din Søn trække til sig hele Danmarks Rige, hvilket endda var større."

Under Knud den Store skal Mønt være præget i Viborg, ligesom der allerede da stiftedes et Kloster, Hardeknud; Svend Estridsen, Harald Hejn og Valdemar den Første have ogsaa præget Mønt her.

Da Viborg i Oldtiden og Middelalderen var Jyllands og tildels hele Landets politiske Midtpunkt, blev denne By det Sted, hvor Konger og Tronarvinger idelig tyede hen i deres indbyrdes Stridigheder, idet de søgte det frie Folks, senere Adelens, Understøttelse; mange vigtige Afgjørelser have derfor i hine Tider fundet Sted i Viborg, og derfor har Byen ogsaa som en Magnet trukket Valpladse i sin Nærhed.

Paa Viborg Thing var det at Erik Ejegod tog Afsked med sit Folk, inden han drog til det hellige Land, og hvor Folket under Suk og Taarer bød ham at give en Trediedel af deres Ejendom for at løse ham fra hans Løfte, et Tilbud, han som bekjendt ikke lod sig bevæge til at modtage.

Da Erik Lam havde nedlagt Kronen 1147, gav et stridigt Kongevalg Anledning til en tiaarig Borgerkrig, hvis Historie for en Del er knyttet til Viborg Byes Historie. Jyderne valgte nemlig som sædvanlig i Viborg Knud Magnussen til Konge, medens Sjællænderne paa Isøre Ting toge Svend Eriksen til Konge. Sjællænderne havde i Begyndelsen Overmagten, og Svend drog i 1151 om Foraaret til Jylland, hvor han fik Borgerne i Viborg til at slutte sig til ham, og ved deres Hjælp vandt han et Slag udenfor Byen over Knud. Svend lod nu Byen omgive med Volde og gav den adskillige Privilegier, og da Knud om Efteraaret kom tilbage med saksiske Tropper, blev han atter slaaet ved Viborg. Næste Aar sluttedes ligeledes i Viborg et af den tyske Kejser fremtvunget Forlig mellem de to Konger, hvorved Svend maatte afstaa en Del af Riget til Knud. Da Knud Lavards Søn Valdemar, der først havde været paa Svends Parti, gik over til Knud Magnussen, lode de sig begge hylde til Konger i Viborg, og da Valdemar 1157 var undsluppet fra Niddingsgilbet i Roskilde, hvor Knud blev myrdet, drog han ligeledes til Viborg Ting, fremviste sine Saar og anklagede Svend for Troløshed. Jyderne flokkede sig om ham, og da Svend drog efter ham, kom det til et Slag paa Gradehede, en god Mil sønden for Viborg. Her sejrede Valdemar, Svend flygtede, forvildede sig i Mosen og blev dræbt, som der siges af en Bonde. I eller ved den saakaldte Gradekirke, hvoraf endnu Spor findes en halv Mil fra Valpladsen, blev han begravet, dog skulle siden hans Levninger være optagne og hensatte i Viborg Domkirke. Siden Valdemar den Stores Tid blev det Skik, at Kongerne i levende Live valgte deres Sønner til Tronfølger; men Viborg vedblev dog at være Stedet, hvor Danmarks Konger lode sig hylde for Nørrejyllands Vedkommende. Erik Glipping, der besteg Danmarks Trone kun 10 Aar gammel blev kronet Juledag 1259 i Viborg Domkirke og 27 Aar senere fandt han her sin Grav. Han blev som bekjendt myrdet St. Cæcilie Nat den 22de November i Finderup Kirkelade af den mægtige Marsk Stig, hvem han havde tilføjet en blodig Fornærmelse, og de øvrige Sammensvorne. Hans Lig blev ført til Viborg og hensat bag Alteret over Kryptkirken, hvorfra Munkenes Vaadesang hver Morgen lød for den myrdede Konges Sjælero til 1630. Hans Søn og Efterfølger Erik Menved opholdt sig ofte i Viborg og efter at have dæmpet et jydsk Bondeoprør i 1313, lod han opføre det befæstede Viborg Slot paa en Høj Borgevold, der nu er beplantet, og hvor man endnu kan finde Levninger af Slotsgraven. Naar dette Slot er gaaet tilgrunde, vides ikke bestemt, det omtales sidste Gang 1483; men forøvrigt skal Viborg allerede i ældre Tider have havt et Slot.

„Danmarks sletteste Konge" Kristoffer den Anden blev taget til Konge i Viborg 1320 og maatte her underskrive den haarde Haandfæstning, der udstedtes som Betingelse for en KongesValg. Paa Taphede tæt ved Viborg blev Kristoffers Søn Prins Otto slaaet og taget til Fange af Grev Gert, og Ottos Broder, Valdemar Atterdag, der efter at Grev Gert var dræbt af Niels Ebbesen blev Danmarks Konge, hyldedes i Viborg den 24de Juni 1340.

Stifteren af det Oldenborgske Kongehus, Kristian den Første blev hyldet i Viborg den 28de September 1448, og endelig var det en Forsamling i Viborg, der gav Anledning til, at Kristian den Anden flygtede fra Danmark, idet de jydske Biskopper og nogle verdslige

Rigsraader her bleve enige om at opsige Kongen Huldskab og Troskab og den 20de Januar 1523 udstedte det bekjendte Opsigelsesbrev, der blev overbragt Kongen i Vejle af Landsdommer Mogens Munk. Et Par Maaneder efter, den 26de Marts 1523, blev Frederik den Første hyldet paa Viborg Landsthing, ved hvilken Lejlighed Byens Borgere maatte se paa, at de Love, Kristian den Anden havde udgivet til Beskyttelse for Borger- og Bondestanden, bleve opbrændte paa Viborg Thing „som skadelige og stridende mod gode Sæder."

Medens Lejres og Jellinges Betydning faldt med Hedenskabet og Vikingelivet, holdt Viborg sig og endnu i Middelalderen kunde det svare til sit gamle Navn, det hellige Bjerg, forsaavidt der tænkes paa Byens mange hellige Bygninger. Svend Estridsen grundede her 1065 et af de 5 jydske Bispedømmer (Slesvig, Ribe, Aarhus, Viborg og Børglum Stift) og allerede samtidigt med det første Kloster opførtes en „Mariekirke"; men senere (omtrent 1128) nedreves den, og i dens Sted kom den smukke Domkirke, der ved sin skjønne Bygningsstil og sin Kryptkirke, den eneste i det nuværende Danmark, var en af vore mærkeligste Bygninger. Omkring Domkirken grupperede sig 16 (efter Andre 22) andre Kirker og 6 (eller 10) Klostre. Af disse findes dog endnu kun Domkirken og Søndresogns eller Sortebrødre Kirke; Graabrødre eller Nørresogns Kirke er nedbrændt i Begyndelsen af dette Aarhundrede. At en saa anselig By som Viborg ogsaa havde flere Gilder eller Calenter er naturligt, der nævnes saaledes St. Knuds, de 11,000 Jomfruers, St. Kjelds, St. Annas, St. Birgittes o. fl. Af mærkelige katholske Biskopper levede her Biskop Eskil, en Tilhænger af Kong Niels Svendsen, hans Eftermand Svend, en Broder til Erkebisp Asser i Lund, den fromme Biskop Gunner, bekjendt for sin Delagtighed i Kong Valdemar den Stores jydske Lov og endelig den sidste katholske Biskop den stridbare og hensynsløse Jørgen Friis, hvis Forsøg paa at opretholde Katholicismens faldefærdige Bygning strandede paa Viborg Borgeres kraftige Modstand.

Thi som Viborg var Hedenskabets Hovedsæde i Jylland i Oldtiden og den katholske Kulturs i Middelalderen, saaledes skulde den ogsaa blive Vuggen for den forbedrede Kirkelære i vort Fædreland. Det var i Viborg at Hans Tavsen, Bondesønnen fra Fyen, 1526 første Gang prædikede Luthers Lære. Som Munk i Antvorskov Kloster var han paa en Rejse i Tyskland bleven kjendt med Luthers Lære, og da han ved sin Tilbagekomst til Antvorskov fandtes smittet af „lutherske Kjætterier" blev han sendt til Viborg for at helbredes. Her kom han i det daværende Johanniter Kloster, hvis Prior, Peder Jensen, lod ham kaste i Fængsel. Det rygtedes imidlertid snart i Byen at en Munk var fængslet, fordi han talte mod Pave og Gejstlighed, Borgerne flokkedes foran Fængslet, og fra dettes Vinduer forkyndte Hans Tavsen dem Luthers Lære. Han blev vel hensat i et andet Fængsel, men den dygtige og lærde Munk vidste snart at indynde sig hos Prioren, saa at han ikke alene fik sin Frihed men ogsaa Tilladelse til at prædike i Klosterkirken. Denne Tilladelse benyttede han vel i Førstningen med Forsigtighed, men da det ikke længe lykkedes ham at lægge Baand paa sine reformatoriske Bestræbelser, forlod han kort efter Klosteret og søgte Tilhold hos en af Byens Borgere. Da Frederik den Første netop opholdt sig i Jylland, udvirkede Tavsens Tilhængere ikke blot at Kongen, der saa skjævt til de katholske Biskopper, gav Tavsen et Beskærmelsesbrev, men ogsaa udnævnte ham til sin Kapellan og gav ham Tilladelse til at prædike den lutherske Lære i Viborg. Hans Tavsen var altsaa nu den første lutherske Præst i Danmark, men Biskoppen Jørgen Friis forbød ham Adgang til alle Stiftets Kirker. Hans Tavsen lod sig dog ikke forknytte. Han besteg en stor Ligsten paa Graabrødrekirkegaard og prædikede her for Borgerne, og da Biskoppens bevæbnede Svende vilde drive dem bort, hentede de Vaaben i de nærmeste Huse og dreve Bispens Folk paa Flugt. Da Lutheranerne i 1527 paa Rigsdagen i Odense havde faaet Religionsfrihed, taalte Borgerne i Viborg ikke længere, at Bispen holdt Kirken lukket for Tavsen. De brøde Kirkedøren i Graabrødrekirke op med Magt, og Tavsen prædikede nu her, til han jog Graabrødrene helt ud af Kirken. Jørgen Friis begyndte nu at frygte for sin egen Sikkerhed og drog til Hald Slot, som han havde ladet befæste, og hvor han havde opført et stort rundt Fangetaarn, hvoraf der endnu findes mærkelige Levninger, og hvori han havde tænkt at indeslutte Hans Tavsen. Det gik dog ikke, som han havde ventet; thi da Reformationen var anerkjendt ved Herredagen i Kjøbenhavn 1536, droge Viborg Borgere bevæbnede mod Hald, og Toget gjaldt deres gamle Fjende Jørgen Friis. Da Biskoppen blev underrettet om Borgernes Komme, drog han dem imøde i Spidsen for sine Svende, det kom til Kamp, men Borgerne sejrede og puttede nu Biskoppen i det Fangetaarn paa Hald, som han havde bestemt for Tavsen; og Reformationen var fuldført.

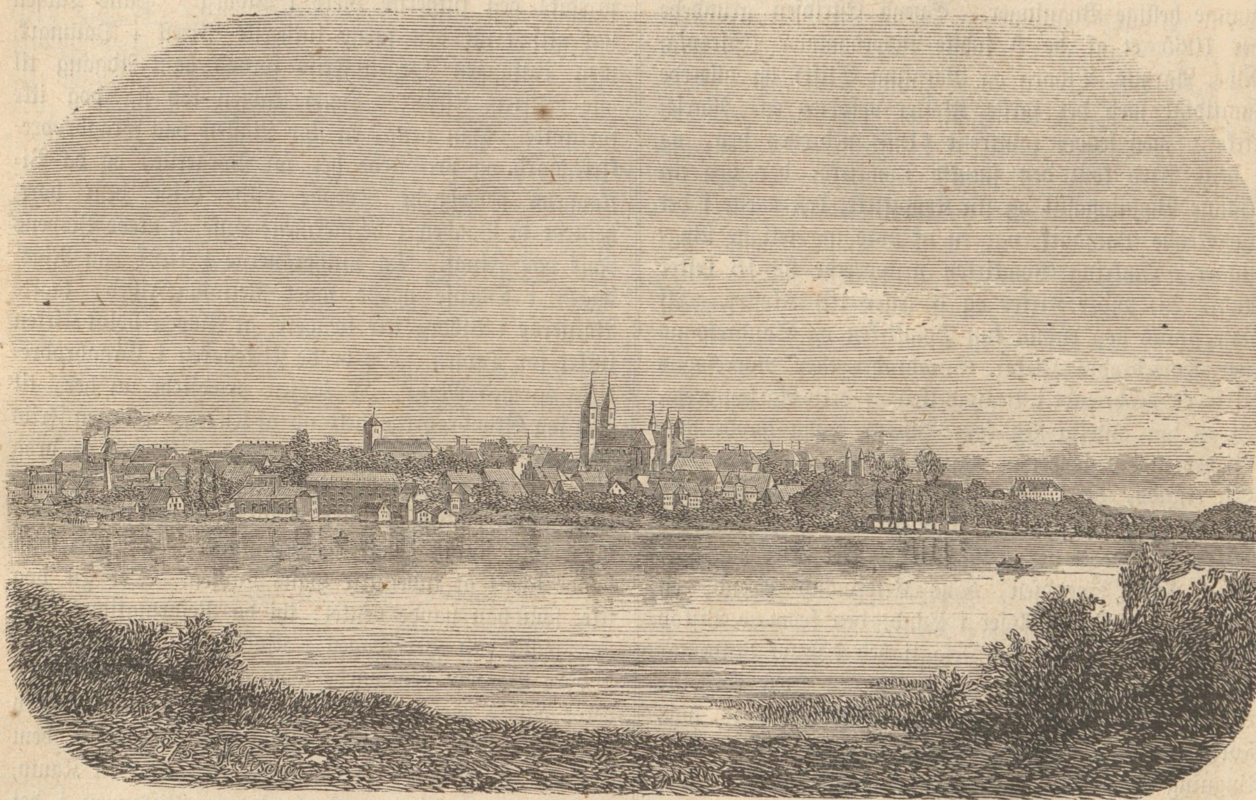
Lidt Nord for Domkirken paa den tidligere Graabrødrekirkegaard, der nu er beplantet, findes „Tavsens Minde". Paa Forsiden af et 3½ Alen højt Monument af Sandsten, findes i et Basrelief af hvidt Marmor et Billede af Tavsen fremstillet med opslagen Bibel. Billedet er hugget af Freund og under det staar: 2 Thim. 2, 9. („Guds Ord er ikke bundet".) Paa Bagsiden staar: „Hans Tausen til Minde sat i Frederik den 6tes Dage ved Kongens og Folkets Gaver. Oprejst paa Reformationsfesten 1836". Desuden findes de fire Evangelisters Emblemer, nemlig Oxen, Engelen, Løven og Ørnen, ligesom og en Svane og en Delfin, formodentlig til Erindring om Luther og Reformationen

paa Støttens Sider. Foran Støtten ligger den store Ligsten, hvorfra Hans Tavsen prædikede paa Kirkegaarden efterat Kirken var bleven lukket for ham. Stenen laa den Gang i et Hjørne af Kirkegaarden som Ligsten over Væbner Johan Nielsen af Aunsbjerg død 1442 og Hustru Helene Munk. Senere solgtes den ved en Auktion for 16 Rd., kom som Ligsten til Hinge Kirkegaard, og fik en ny Indskrift. Denne har dog ogsaa maattet vige, og nu findes indhugget i fire Rundkredse:

„Paa denne Sten Hans Tausen først i 1528
(fejlagtig for 1526)
i Viborg prædikede Luthers Lære, —
En Vej af den her lagdes sidst —
Ansaa det Pligt anmeldt at være".

Under Grevens Fejde har Viborg Bys Borgere, der aldrig plejede at staa tilbage ved saadanne Lejligheder, sandsynligvis deltaget i Jydernes Rejsning ved Skipper Clement og hyldet Kong Kristian den Anden; men i alt Fald var det i Viborg, at Clement og hans Tilhænger Jens Hvass til Kaas i Salling bleve henrettede paa Gammeltorv, det lille Torv vest for Domkirken, 1536.

I Tidsrummet fra Reformationen til Enevoldsmagtens Indførelse opholdt Kongerne sig ofte i Viborg, de udvalgte Tronfølgere hyldedes i Viborg — i Anledning

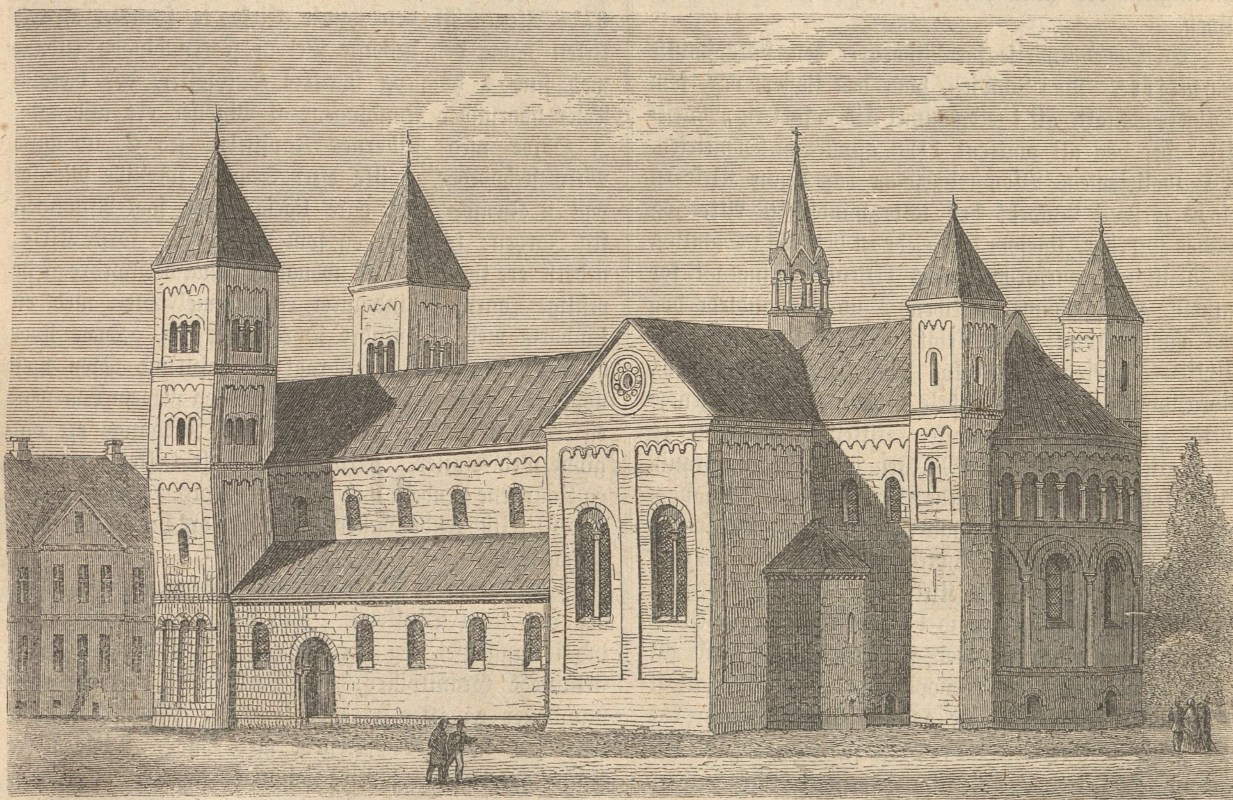
Viborg, set fra Øst. Tegnet af H. Fischer.

af Kristian den 4des Hylding fik Byen sit store Torv (Nytorv) forhen St. Hans Kirkegaard — og den mægtige jydske Adel havde i denne Periode sine Samlinger her. Man holdt ikke alene aarlige Sammenkomster for at forhandle om Standens Tarv og Privilegiernes Opretholdelse og for at bilægge opstaaede Tvistigheder; men ogsaa en stor Del adelige Bilagere eller Bryllupper holdtes her og til saadanne Forsamlinger havde man sin egen Gaard „Adelens Gaard". Mange Adelsmænd havde ogsaa Ejendomme i Byen, hvor de opholdt sig sædvanlig paa Snapsthings og Landsthings Tider. Snapsthinget eller som det fra først af kaldtes Snapslandsthinget, var Benævnelsen paa det første og fornemste Landsthing efter Jul og den dermed forbundne Pengeomsætning. Navnet Snapsthing udleder man som en Forkortning af den latinske Benævnelse „Sessio novi anni prima", og det holdtes, som anført først paa Aaret. Da Herremændene imidlertid vanskeligt kunne faa deres Korn og Penge omsatte saa tidligt paa Aaret, blev Terminen senere skilt fra Landsthingets første Holdelse og efter flere Forandringer henlagt til Juni Maaned. Snapsthinget var af største Betydning for Viborg, idet en stor Del af Borgerne levede af at beværte og herbergere den Mængde Fremmede, der i Dagene fra 13de til 29de Juni kom til Viborg. Ikke alene Jyderne, men Folk af alle Nationer og Klasser, Pengemænd og Handelsmænd, Kunstnere og Haandværkere kom i de Dage til Viborg, og det var et almindeligt

Mundheld den Gang: „Ses vi ikke før, ses vi til Viborg Snapsthing". Den store 3 Etagers Gaard paa Østsiden af Byens Nytorv er oprindelig opført til Snapsthingsgjæster, og i Klubben, den lange lave Bygning paa Torvets Sydside, spilledes den Gang højt Hasardspil (Pharao, Baret) medens Stadsmusikanten med sine Musici hver Aften var i fuld Virksomhed i den store Sal ved Siden af Spilleværelserne.

En Talemaade fra den Tid var ogsaa at „man rejste til Snapsthing med „den rige Mand", holdt saa den „store Nadver" og vendte hjem som „det fortabte Faar" (sigter til Evangelierne 1—2 og 3 Søndag efter Trinitatis) og vist er det, at mangen ulykkelig Spiller eller ruineret Pengemand, der ikke kunde faa sine Sager ordnede ved Snapsthinget druknede sin Sorg i Søen. I 1805 da Landsoverretten afløste det gamle Landsthing aftog efterhaanden Snapsthinget og kun et lille Marked i Juni Maaned, Snapsthings- eller St. Hans Marked er en Levning af den fordums Herlighed.

Efter Enevældens Indførelse gik det tilbage med Viborg. Allerede før havde Byen været hjemsøgt af forskjellige Ulykker. Et Par betydelige Ildebrande den 16de Maj 1567 og den 28de April 1615 lagde store Partier af Byen i Aske og forarmede mange Familier, og saa kom Krigen. 1627 havde de kejserlige Tropper Hovedkvarter i Byen; 1644—45 var den besat af

Viborg Domkirke, efter Ombygningen.

Svenskerne under Horn og Vrangel og 1657—58 blev den igjen trykket først ved Svenskernes Besøg og senere ved vore „Venner", Brandenborgere, Polakker og Kejserlige, der i Udsugelser næppe gave Svenskerne noget efter. 1660 holdt Adelen sit sidste Møde i Viborg, og at dens Møder ophørte var et føleligt Tab for Byen; saa kom igjen en Ildebrand den 18de April 1667 og endelig den store Ildebrand den 25de Juni 1726. Denne Brand udbrød Kl. 4 om Eftermiddagen hos en Handlende paa Hjultorvet og standsede først Natten mellem den 26de og 27de Juni efter at have lagt den større Halvdel af Byen i Aske tilligemed 2 Kirker, Domkirken og Sortebrødrekirke, Bispegaarden, Raadstuen og en Fløj af Hospitalet og gjort over 200 Familier husvilde. Skjøndt Byen fik betydelig Hjælp, forvandt den dog først efter lang Tids Forløb denne Ulykke, hvoraf der endnu findes Spor i flere øde Tomter og højtliggende Huse, der ere byggede ovenpaa de sammenstyrtede Ruiner; men skjøndt Byen saaledes sank i Anseelse, Velstand og Magt, lykkedes det den atter at hæve sig. Landoverretten havde som alt omtalt sit Sæde i Byen og ikke faa Embedsmænd droges til den, ogsaa er den som Stiftshovedstad Sædet for Amtmand og Biskop, ligesom den har sin Latinskole. Betydende for Byen var ogsaa Stænderforsamlingerne, der her havde deres Møder. Den første Stænderforsamling aabnedes den 10de April 1836 og den syvende og sidste sluttedes den 23de Juni 1848. Lidt Nord for Dom-

Kirken laa Stænderhuset, en temmelig lang toetages Bygning, hvor Forsamlingerne holdtes, men denne Bygning nedreves for et Par Aar siden og Stænderforsamlingerne høre nu til Viborgs Erindringer. I 1719 var Viborg sunket ned til et Indbyggerantal af lidt over 2,000, men ved Folketællingen i 1870 var det steget til over det tredobbelte nemlig 6,422, medens det endnu i 1860 kun var 4,861. Man ser saaledes, at Byen i de seneste Aar er gaaet betydeligt fremad, og som Grunde kunne anføres, dels de tilgrænsende betydelige Hedestrækningers Opdyrkning, men navnlig, at Byen har faaet en let Forbindelse med Omverdenen ved Jernbaneanlægene, ligesom dens Garnison og Lejrsamlingerne ved Hald have bidraget meget til at hæve Byen.

En Hovedprydelse for Viborg er den store smukke Domkirke. Paa Pladsen, hvor den ligger, var, som tidligere omtalt, alt i ældgammel Tid opført en „Mariekirke" der dog alt omtrent 1128 afløstes af Domkirken. I Katholicismens Blomstringsdage var denne Kirke en af de første i Landet; den talte mindst 16 Altre og mange Kapeller, ligesom den ejede en betydelig Samling af Relikvier. Reformationens bekjendte Ringeagt for katholske Helligdomme og Tidens Tand mishandlede dog den gamle berømte Kirke slemt, og dertil kom forskjellige Ulykker. Allerede 1501 slog Lynet ned i Kirken og afbrændte saa godt som hele Bygningen, der gjenopførtes i en aldeles forvansket Skikkelse. Taarnene og Forpartiet opmuredes af Mursten istedetfor af Granit, Bjælkeloftet afløstes af murede Hvælvinger og Indgangsdøren mellem Taarnene tilmuredes, idet saavel Rummet mellem Taarnene, som Krypten forvandledes til Gravkapeller. 1567 hjemsøgtes Kirken atter af en Ildebrand; men ved den store Ildebrand 1726 ødelagdes hele Kirken aldeles, og de sidste Minder fra den katholske Tid gik tabte. Kirken blev vel gjenopbygget, men af daarligt Materiale og istedetfor de smukke Spir fik Taarnene lave blytakte Kalotter. Da Professor Nebelong m. Fl. underkastede Kirken et nøjagtigt Eftersyn i 1856, fandtes den saa brøstfældig, at man maatte lukke den i Aaret 1862. Kirken fandt dog varme Talsmænd for en Ombygning i Høyen, Monrad og Hall ligesom i den utrættelige Stiftsprovst Welding; Frederik den 7de der i 1861 ved et Besøg i Viborg forvissede sig om Kirkens Brøst, støttede Sagen, Rigsdagen understøttede Foretagendet og dels herved, dels ved Bidrag, der indkom ved en almindelig Subskription over hele Landet, lykkedes det at føre Sagen igjennem. I 1863 begyndtes Nedrivningen af Kirken, og Arbejdet fortsattes uforstyrret under Krigen 1864. Grundstenen til Alteret lagdes den 3die December 1869 af Kong Christian den Niende, og i Efteraaret 1866 stode Korets og Korsets Mure fuldstændigt rejste. Derefter er Kirkebygningen skreden fremad og nu staar Viborg Domkirke i sin tidligere skjønne Basilikastil. Kirken er opført af Granit, dels mangefarvet fra Jylland og dels ensartet fra Uddevalla. Kampestenene danne dog kun Murenes Yderside, deres Kjærne er af brændte Sten. Den gjenopførte Domkirke er en regelmæssig Korskirke med Hovedskib og 2 Sideskibe, hvortil i Vest slutter sig to Taarne og mellem dem en Forhal; over Korsets Midtkuppel hæver sig et Spir og derpaa kommer Koret med Runding og 2 Taarne samt op mod Skibet 2 Kapeller. Domkirkens Længde er udvendig 111 Alen, dens Brede i Korset 49 Alen, i Skibet 36 Alen; den indvendige Længde er, Forhallen fraregnet, 95½ Alen og Hovedskibets flade Loft er omtrent 26 Alen over Gulvet. Kirkens udvendige Højde til Tagryggen er 35 Alen. Spiret over Korset hæver sig 53½ Alen, de tvende Taarne mod Vest 67½ Alen. Af den gamle Kirke er foruden Kryptkirken ogsaa den nederste Del af Korrundingen tilbage med sine 4 høje og smækre Halvsøjler, der bære 3 Buer hvorunder Rundingens 3 Vinduer ere anbragte. I Højde med Pillernes Kapitæler ses 2 udhugne Menneskehoveder, hvilke efter Sagnet forestille Maalet paa 2 Kæmper, der vare ligesaa høje som Afstanden fra Jorden: 14 Alen, og som byggede den første Kirke; nederst ere tvende Løver udhugne. Paa det nordre af de vestlige Taarne er indmuret en gammel Sten med en Lindorm med et mindre Dyr under sig. Over hver af Sideindgangene er anbragt en halvrund Sten med udhugne Løver og over Hovedindgangen mellem Taarnene en Dørsten af rigt Arbejde; alle 3 Indgange ere omgivne med Søjler. Kirken er overalt tækket med Bly, og Taarnene prydede med forgyldte Kors. Korrundingen med sit fritstaaende Galleri hører til vort Lands skjønneste Prydelser.

Indvendig er Kirken hvælvet undtagen Hovedskibet, der har fladt Bjælkeloft. Fra Forhallen træder man ind i Langhuset, og overser hele Midtskibet med de 6 firkantede Granitpiller, paa hver Side forenede med Rundbuer og atter bærende 6 lavere Piller, der ligeledes ere indbyrdes forenede med Buer. Disse sidste danne her ligesom i Ribe Domkirke skjønne Triforiums-Gallerier. Alt er her Granit lige op til Loftet. Midtskibet oplyses af Højkirkens Vinduer, der ere anbragte over Gallerierne oppe ved Loftet og af et prægtigt Rundvindue, om hvilket Orgelet anbringes, i Portalen. Loftet i Hovedskibet er prydet med Malerier, som efter Arkitekt Storchs Udkast ere udførte i middelalderlig Stil af Maleren F. C. Lund. Nærmest Orgelet ses Moses og David, derefter følger Billeder af: Marie Bebudelse, Marie og Elisabeth, Kristi Fødsel, Kristi Fremstilling i Templet og Kristi Daab. Paa Siderne findes Billeder af de 12 smaa Profeter og oppe ved Koret Billeder af de 4 store Profeter. Paa Korloftets Dekoration arbejdes iaar. Fra Koret føre 2 snoede Opgange i de mindre Taarne op til det aabne Galleri, hvorfra der er en smuk Udsigt over Byen og Søen. Fra Koret fører ogsaa en bred Trappe ned i Kirken og paa Siderne

føre 2 Nedgange ned i Kryptkirken under Koret. Denne halvt underjordiske Kirke staar urørt fra ældre Tider. 10 Halvsøjler og 6 hele, fritstaaende Søjler (de 2 midterste af Porfyr) bære 12 Krydshvælvinger over den 22 Alen lange, 13⅓ Alen brede og 6⅑ Alen høje Kirke; ved hver Side er et lille Kapel. I en underjordisk Gravhvælving under Forhallen og de vestlige Taarne og i et Kapel oppe i Kirken findes en Del Kister, hvori Medlemmer af den Juelske, Kraghske og Sehestedske Familie hvile. Generalmajor Daa, der faldt i Slaget ved Gadebusch og hans Hustru hvile nu i det lille Kapel ved Korets søndre Side i to særdeles smukt restaurerede Kobberkister. Blandt Kirkens Prydelser skal endnu nævnes den syvarmede Lysekrone, en Efterligning af Guld-Lysestagen i Jerusalems Tempel. Den staar nu i Kryptkirken, men vil senere blive opstillet i Midterskibet. Nogle Levninger fra Erik Glippings Grav, der nu bevares i oldnordisk Museum, saasom Rester af Blykisten, Sølv-Hostieæsken, Læderstykker og Stenen af Kongens Ring, skulle formentlig atter hensættes bag Alteret, hvor de før havde Plads. Man venter at kunne tage Kirken i Brug i Efteraaret 1876.

Udenfor Domkirken er Gammeltorv, og paa dettes Sydside findes det gamle Raadhus, der er forsynet med et Spir og ligefor Domkirken ligger Latinskolen. Bag Domkirken findes Bispegaarden og Nord for den ligger det nye smukke Thing- og Arresthus. Paa Pladsen foran dette, den forhenværende Stænderplads, stod før et Monument for Digteren St. St. Blicher; nu er det herflyttet til Anlæget ved Borgevold. Broncebusten staar paa en ret anselig Granitblok, hvor man læser Digterens bekjendte Strofer:

„Min Fødestavn er Lyngens brune Land,
Min Barndoms Sol har smilt paa mørken Hede,
Min spæde Fod har traadt den gule Sand,
Blandt sorte Høje boer min Ungdoms Glæde".

Monumentet afsløredes 1866 af Ploug. Foruden Søndresogn Kirke vil man lægge Mærke til Straffeanstaltens anselige Bygninger. Nu er denne nedlagt, og Bygningerne skulle indrettes til Sindssygeanstalt. Sønden for Byen ad Aarhus-Kolding Vejen findes et smukt Anlæg med Spadseregange og Udsigt over Søen til Asmildkloster, forhen et Augustiner-Nonnekloster, i hvis Nærhed Biskop Gunner boede. I Haven her findes et Udklækningsapparat for laxartede Fisk. Nord for Byen ligger Kirkegaarden og ved Siden af den Exercerplads med et anseligt Exercerhus og Depotbygningen for Militæret. Paa denne Plads bygges Træhuse til Kreaturer og Redskaber ved det forestaaende Landmandsmøde. Produkt og Husflidsudstillingen faar Plads i Exercerhuset; Fiskeriudstilling og Biavl i Depotbygningen. Her vil man altsaa i Samling træffe hele Udstillingen ved Mødet med Undtagelse af Mejerifrembringelser, der faa Lokale i den forhenværende Straffeanstalt. Som Slutning skal anføres, at den 13de danske Landmandsforsamling synes at have fundet betydelig Tilslutning, idet der er anmeldt over 600 Hingste, Hopper, Tyre, Stude og Køer, foruden Faar og Svin. Ogsaa Husfliden, der før kun har været svagt repræsenteret ved Landmandsforsamlingerne, har her faaet en glædelig Tilslutning, idet der af cirka 300 Udstillere er anmeldt omtrent 3000 forskjellige Husflidsgjenstande.

Husflid.

Paa hvert Nummer af „Husvennen" staar der jo, at det er for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid. Jeg tænker derfor, at det ikke vilde være Dem ukjærkomment at modtage følgende lille Skildring i Bladet, hvor Sandheden nøje er fulgt helt igjennem. Jeg, og mange med mig, har glædet mig ved at læse disse smaa Husflidsskildringer i „Husvennen". Jeg er vis paa, at det vilde forbavse Enhver, der vilde aflægge et Besøg i det Husflidshjem, som følgende Linier skildrer. Jeg kunde have stor Lyst til at nævne Mandens Navn, saa det kunde blive kjendt i en videre Kreds, men mod hans udtrykkelige Villie vil jeg ikke gjøre det.

L—d.

Besøg i et Husflidshjem.

Skildring af L—d.

Overalt i Danmark, hvor det vaagnende Folkeliv ret har slaaet Rod, tales og skrives der meget, ja saare meget, om Hjemmets Betydning for den opvoxende Slægt. Og jeg skulde tage meget fejl, om ikke Husfliden blandt de Goder som Hjemmet kan yde, burde nævnes mellem det forreste. Hvor den ret har funden Indpas, der mærker man strax den stille bramfri Maade, hvorpaa alt bliver udført. Den vil ogsaa bidrage sit til at stemme mod den Selskabelighedens og Forlystelsernes Strøm, der paa sine Steder truer med at døsiggjøre den danske Bondestand. Husfliden som den i Almindelighed yttrer sig, har vi her i vor kjære lille Husven faaet mange gode Skildringer af, saa derpaa skal jeg ikke indlade mig. Derimod vilde jeg gjerne, hvis jeg kunde faa Held til det, fortælle Læseren lidt om et Husflidshjem her i min Fødeegn, hvor jeg er vis paa at Beskueren, naar han har set sig om, nok skal udbryde: „nej det havde jeg dog ikke tænkt kunde lade sig gjøre!" Navnlig er det smukt Smede- og Snedkerarbejde, som Manden, uden nogensinde at have staaet i Lære hos en Mester, næsten med Kunstnerhaand kan udføre.

Hans Læremester har været hans Lyst og Iver og dernæst er han af Naturen udrustet med et skarpt Øie og en sikker Haand. Har Du Lyst kjære Læser, saa aflægge vi i Fællesskab et lille Besøg hos ham. Forudsættende at vi skal „over Vand" tage vi med en Damper til Svendborg. Da vi næppe har Penge i Lommen til at leje os en Vogn for til vor Rejses Maal, saa faar vi tage tiltakke med Apostlenes Heste, da det heller ikke er saa meget langt. 1¼ Mil nordvest for Svendborg ligger Landsbyen S—g, der maa vi hen. Vi kunde følge Landevejen, vi kan ogsaa gaa ad en Gangsti gjennem den nærliggende Granskov;

men da vi nu en Gang er kommen paa Eventyr saa foretrække vi at følge den for et halvt Aarstid siden afstukne Odense-Svendborg Jernbane. Man er netop i disse Dage i fuld Gang med Jordarbejdet. Det er Søndagmorgen, Kl. er næppe 8, da vi naar vor Rejses Maal, det er en smuk ny Gaard, til hvis Opbygning for 13 Aar siden, Manden selv har strøget og brændt alle Stenene. Da vi træffe ham udenfor Ladeporten, kunne vi ligesaagodt gaa derind først og se os om. Det første Øjet møder er et Par Kaste- og Rensemaskiner, Mandens eget smukt udførte Arbejde. Ved Laden er tilbygget to Hestegange, den ene til at trække Tærskemaskinen; den anden til Hakkelsemaskinen og desuden en lille, af Manden opfunden, Maskine til at rive Roer paa. Det vilde blive en Vidtløftighed ved hver ny Del at gjentage, at Manden selv var Mester for det; jeg vil hellere indskrænke mig til kun at fortælle om de Sager, som er selvlavede, hvis det iøvrigt kan kaldes at indskrænke sig; thi tog man først det selvlavede bort, blev det i Sandhed en nøgen Gaard. Krybber og Hække i Kostalden ligeledes eget Værk. Paa gjentagen Opfordring gaa vi „indenfor". Muntre Raab lyde os i Møde inde fra Dagligstuen, en 3—4 Smaabørn ere ivrig beskjæftigede med at lave Huse af Stole, Skamler, gamle Træskoer o. a. m. De maa kappes om, hvem der først kan bringe Mo'er det salvelsesfulde Budskab „a' dæ' æ' Fremm' eje!" (at der er Fremmede inde). Den gamle, danske ligefremme Gjæstfrihed, har rigtig her sit Sæde. Imens vi tage til os af de gode Bonderetter som blive satte paa Bordet, betragte vi Stuen. Et stort egemalet Skab tiltrække sig strax vor Opmærksomhed. Paa vore Spørgsmaal forklarer R. H. (saaledes hedder Manden) os, at han har lavet det til at sætte Mælken i om Vinteren; hvorimod det om Sommeren, naar Hylderne tages ud bruges som Klædeskab. Men vi maa videre omkring. Mellemstuen fortjener særlig at nævnes. Egemalede Fyldingspaneler beklæde Udvæggen; men hvad der vækker størst Beundring er de smukke og smagfulde Billedrammer som vi beklage ikke at kunne give en Tegning af. Det er ogsaa gode danske Billeder man har og blandt dem kan da nævnes Husvennens Tillægsbilleder. Fint forarbejdede Møbler pryder alle Stuerne. Vinduer og Døre i hele Gaarden har R. H. til med megen Møje, selv arbejdet ud, saa mangen Snedker kunde have godt af at se lidt om der. Vi maa nu ud og se det Sted hvor alt er forfærdiget, nemlig Huggehuset. Det er et Værksted hvor intet Stykke Værktøj mangler til nogetsomhelst Møbelarbejde. Henne ved Drejeladet gjør vi Bekjendtskab med R. H.s ældste Søn, som er i Færd med at dreje Garnvinder. Et Par staar færdige. Paa Anmodning af Faderen viser han os en Del Tegninger, som han i sin Fritid har udført. Jeg spurgte Manden hvor han havde kjøbt alle de Jern til de Snese af Høvle og jeg forbavsedes ved at høre, at han selv havde smedet dem. Vi spørge da forundrende om han ogsaa har en Smedie og da det bekræftes, maa vi naturligvis se den. Den har en Plads i det ene Hjørne af Haven og er en Bindingsværksbygning tækket med Tagpap. Til venstre for Indgangen staar en Plov, som han nylig har faaet færdig. Det meste herinde er ogsaa R. H.s Arbejde, selv Blæsebælgen. Ved Sydsiden staar Filebænken og Støbebordet og paa dette sidste ligger et Sæt nydeligt forarbejdede Kaneklokker med en udmærket Klang. Enhver der ved hvor vanskeligt det er at støbe Kaneklokker, kan ikke noksom forundres, hvorledes vor Vært, uden at have lært det, kan gjøre det. Bødker er han ogsaa. En Spand, som han har oppe i Smedien at beslaa, vidner om Dygtighed ogsaa i den Retning.

Medens vi saaledes har efterset det nævnte og meget mere, hele Gaarden over, glider Tiden og det bliver Tid at tage Afsked, efter ret en fornøjelig Dag. Med mange Ønsker om at komme snart igjen hilse vi Farvel til den gjæstfri Familie.

Der er sagt af en Stormand her i Danmark, at den ægte Storhed aabenbarer sig blandt andet deri at man regner andre for hvad de ere. Det kan man i Sandhed sige er Tilfældet i dette stille Husflidshjem. Man fælder her ingen ublide Domme; nej langt heller fremdrages det gode ved dette og hint. Ved Sligt et Besøg fyldes Hjertet ret af den Glæde, som det giver at høre til „de Stille i Landet" og man føler hvor lykkeligt dette vilde blive blot der fandtes mange saadanne Husflidshjem trindt om.

Kaninavl.

Unge franske Harekaniner, ægte Normanner, Vædderkaniner (lap. belier), Kinesiske Kaniner samt Krydsninger faas for 4 Kroner Parret hos Lærer J. P. Dreyer i Bramdrup ved Kolding.

Opløsning

paa den firkantede Nød i Nr. 37:

G R Æ S
R O S A
Æ S E L
S A L T.

Brevvexling.

R. S. Derom kan „Hv." ingen Oplysninger naa at give i „rette Tid".

Anders K. Kan ikke bruges.

L. E. Dersom det kan lade sig gjøre: Ja.

Til samtlige Abonnenter. For at Udgiveren i rette Tid kan bestemme Oplagets Størrelse i næste Fjerdingaar, for at Postvæsenet ikke for meget skal ulejliges med Efterbestillinger, og endelig for at Læserne ikke skulle komme til at savne et eller flere Numre i rette Tid ved Kvartalsskiftet, bedes de ærede **Postabonnenter** om at indsende Bestilling med Betaling for næste Fjerdingaar snarest efter Modtagelsen af nærværende Nr. Postkontorerne ere ikke forpligtede til at minde Abonnenterne om Bladets Bestilling.

Subskription gjennem **Boghandelen** betragtes derimod i Reglen som bindende for en Aargang, naar ingen Affigelse af Bladet finder Sted inden hvert Kvartals Slutning.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: **Rudolph Klein**, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 40. | Søndagen d. 4. Juli. | Kjøbenhavn. 1875.

Et opsnappet Brev.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

Jakob Villumsen var hans Navn og Ane Nielsdatter hendes.

„De to passe slet ikke sammen," sagde Folk, „for han er en lystig Svend, fuld af Spøg og Spas, og hun er næsten ikke til at slaa et Ord eller Smil af med en Vognkjep; desuden er hun jo en simpel Husmandsdatter. Nej saa passer Anna meget bedre til ham, for hun er et Pigebarn, der er Liv i, og hun har da nogle Skillinger. Det værste er, at hun er saa løs paa Traaden; men hun stillede sig vel nok, naar hun blev gift."

Ja, Folk forstaa sig altid saa godt paa, hvem der passer for hinanden.

Jakobs Fader havde i sin Tid været Skolemester, men havde ved at gifte sig med en ung Gaardmandsenke faaet Gaard og Grund. Han havde altid været anset for at være en meget lærd Mand, og var derfor lige til sin Død bleven betragtet som en Pryd for Byen. Nu var han borte, og saa kom det an paa, om Jakob kunde hævde Faderens Ry. „Ja Jakob er ogsaa godt lært," sagde Folk; „hans Fader herfede jo med ham baade tidlig og silde, for det var jo altid Villums Mundheld: „Det bedste, man kan give sine Børn, er en god Lærdom.""

Jakob var kun 19 Aar gammel, da han blev Mand i Gaarden. Hans Moder var meget syegelig og kunde derfor slet ikke tage sig af noget hverken ude eller inde; men en voxen Datter forestod den indvendige Gjerning, og den udvendige skulde Jakob nok klare. Han var en smuk, rank Karl med lyse Øjne, lyst Haar og et lyst Hoved. Ja, der var noget lyst ved hele hans Person. „Han er dog saa kjøn!" hviskede Byens Piger til hverandre. „Han er en rigtig Gut," sagde Karlene, og alle, baade Piger og Karle, vare enige om, at naar han ikke var med i deres Lag, saa var der intet Sving i det. Hans Ansigt var som skabt til at vække Liv og Lune. Det var ligesom Frejdighed, Vid og Overgivenhed legede i alle dets Træk. Og han kunde faa Folk til at briste ud i Latter, blot ved at sige „Goddag" eller „Sin'godt" eller lignende; der var et eget overgivent Tonefald i hans Tale, saa at alt, hvad han sagde, selv om det ikke i og for sig var vittigt eller morsomt, blev begge Dele ved den Maade, det blev sagt paa, og ved det ejendommelige, lunefulde Minespil, som fulgte Ordene paa Vej. Men bagved dette tilsyneladende lette og legende Væsen laa en ædel og ægte Barnesjæl, og det var maaske, naar det kom til Stykket, dog egentlig dens Blink, som lyste ud af hans Aasyn, og som virkede saa indtagende paa hans Omgivelser.

Og nu hans Forhold til Ane, Husmandsdatteren fra Nabobyen, hende, som ikke en Gang Vognkjeppen kunde bide paa! Ja, læs et Brev, som han skrev til hende i deres første Forlovelsesdage.

„Min kjæreste Kjæreste!

Ja jeg har da ingen andre Kjærester end Dig, saa Du skal ikke blive bange, fordi jeg kalder Dig min „kjæreste" Kjæreste. Folk sige jo rigtignok, at Anna har en hel Del Kjærlighed staaende i første „Prioritet" hos mig, men den staar da saa i alt

Fald uopsigelig paa Livstid, saa der en ingen Fare for, at hun skal „rungenere" mig, hvad det angaar.

Jeg vilde ellers sige Dig, at siden jeg fik at vide, at Du holder af mig, er jeg bleven saa glad, saa glad! og det er dog saa morsomt at være glad. Jeg ved nok, at Du gaar mere roligt med Glæden end jeg, men Du har ogsaa bedre Plads til den inde i Dit store, dybe Hjerte end jeg har i mit. — Det er ellers underligt med mig i denne Tid, for det er ligesom der var et Par store, brune Øjne, der saa mig ind i Ansigtet hele Dagen igjennem, og saa ved jeg hverken ud eller ind; for jeg bliver rent borte i dem. Jeg har aldrig set saadan nogle Øjne før hos noget Menneske. De ere saa alvorlige og dog lyse de saa mildt; de ligne to Stjerner — men det er sandt: Stjernerne ere ikke brune, ja, ja saa ere de klare og skinnende, og det ere de Øjne ogsaa, som jeg taler om. Og saa gaar jeg ogsaa hele Dagen og tænker paa en kjøn, lille Mund, et Par røde Kinder og en høj, smuk Pande, omgiven med det dejligste, sorte krusede Haar! Og saa staar der lige med et en høj, rank Mø for mig og siger — nej, hun siger ingen Ting; hun ser blot paa mig, ser saa kjærligt og lyksaligt paa mig, og hendes Hjerte banker, saa jeg kan høre dets Slag. Da synger hele Verden omkring mig, og jeg synger selv med, synger højt om Kjærlighed og Lykke. — Ja, kan Du nu gjætte hendes Navn; det første Bogstav er: Ane Nielsdatter. Hun har gjort mig til det lykkeligste Menneske paa Jorden; bare hun ogsaa er det lykkeligste Menneske, saa er jeg endnu lykkeligere. Og saa Farvel for denne Gang.

Din trofaste

Jakob."

Anes Fader var, skjøndt Husmand, ret velstaaende. Han havde et godt lille Stykke Jord og holdt derpaa en Ko og et Par Faar. Han var Enkemand, og Datteren maatte derfor være hjemme og holde Hus for ham. Hun var en meget stille Pige med et ægte kvindeligt Væsen. Paa hende passede Ordsproget om det stille Vand; thi hendes Sjæl var baade dyb og rig; men hun havde noget stærkt — for at undgaa Ordet „heftigt" — i sin Natur. Man skjønnede strax, naar man saa hendes Ansigt, at hun var en Kvinde med Karakter, men tillige med Hjerte.

Jakob og Ane elskede hinanden ret af Hjertens Grund. Det var kun sjelden, de havde Lejlighed til at se og tale med hinanden, men deres Kjærlighed blev kun derved saa meget rigere, idet Længselen lagde sin Inderlighed og Poesi ind i deres Forbindelse. — Jo, de passede meget godt sammen, Folk kunde være ganske rolige.

Men hvem var saa Anna, det livlige Pigebarn, som man mente passede bedre for Jakob? Hun var Datter af en mindre Gaardmand, som boede tæt ved Siden af Anes Fader. Hun var Sypige, var dygtig til sit Arbejde, men rendte fra det ti Gange om Dagen. Hun var usædvanlig smuk, meget smukkere end Ane eller nogen anden Pige i Byen, men hun var „let paa Traaden" eller for at tale rent ud: hun var en ustadig, letsindig Tøjte, som var Kjæreste med hveranden Karl i Sognet, og som til enhver Tid var paa Farten, snart til den ene, snart til den anden Fornøjelse. Hun havde lært Skrædersyning i Kjøbstaden og under sit Ophold der havde hun faaet skrabet lidt Affald af den finere Dannelse til sig, havde læst en Del overspændte, letfærdige Romaner og havde spillet Heltinderollen i mangt et Dansebodseventyr. Da hun vendte tilbage til den jævne, rolige Landsby, var hun bleven en hel Dame med fine Manerer og med en vis overlegen Flothed. I Begyndelsen gjorde de unge Karle lidt Nar ad hende, men snart syntes de, at det klædte hende altsammen saa rafft, og hun samlede lidt efter lidt en hel Flok af Tilbedere omkring sig. Jakob kunde hun aldrig faa fat paa, og han var i Grunden den eneste, hun havde noget tilovers for. Hun havde altid holdt af ham, men i Mangel af det bedste, tager man det næst bedste, det tredie bedste osv. Dog havde hun under alle sine Forbindelser Jakob i Tanke og haabede en Gang at havne i hans Arme; men saa fik hun at høre, at han var bleven forlovet med Ane, og den Nyhed satte ondt Blod. „Gaar hun ikke hen og tager ham fra mig lige for Næsen af mig, den Husmandstøs! Men bi lidt! Endnu har hun ikke sejret! Fra denne Stund slipper jeg alle de andre, og styrer min Gang lige løs paa ham alene. Kom nu alle i hjælpende Aander, som vrimle i Romanverdenen! Læg Kjærligheds-runer paa Vejen mellem ham og mig og hild ham i Garnet, jeg spænder ud for hans Fod!" Saadan omtrent vare hendes Tanker, om hun just ikke udtalte dem med de samme Ord.

Anna traf ikke saa sjeldent sammen med Jakob, da hun nemlig kom meget ud iblandt Folk, ja opholdt sig endog ofte i flere Dage i Jakobs Hjem, naar man der havde Arbejde til hende. Hun søgte, saa ofte Lejlighed gaves, at nærme sig ham i Fortrolighed og brugte sin Skjønhed og sit paatagne Uskyldighedspræg som Lokkemidler. Jakob havde frit Sprog over for hende; han spøgede ofte med hende, og dette gav Anledning til, at den Snak kom ud iblandt Folk, at han nok egentlig syntes bedre om den raske, smukke Sypige end om den tilbageholdne Husmandsdatter.

En Aften, da Solen var lige ved at gaa ned, stod Anna uden for sine Forældres Gadeport og glanede. En lille fremmed Dreng nærmede sig hende og spurgte, hvor Niels Andersen — det var Anes Fader — boede.

„Hvad skulde Du ham?"

„Jeg har et Brev til ham."

„Hvem har givet Dig det?" „Lad mig se det!"

Drengen tog det frem og gav hende det. En styg

Trækning viste sig om hendes Mund, idet hun læste Udskriften: „Til Pigen Ane Nielsdatter, ...by."

„Det Brev skal jeg nok besørge," sagde hun, og Drengen gik da nok saa glad hjem igjen.

Anna gik ind i Haven, satte sig ind i Lysthuset og begyndte at overveje, hvorledes hun skulde bære sig ad med dette Brev. Noget ondt havde hun i Sinde, det vilde man kunne have set med et halvt Øje.

„Hvor jeg dog kan harme mig over, at hun skal foretrækkes for mig! Er jeg ikke ligesaa god som hun og maaske lidt til! Jeg har havt Bejlere i Snesevis, og jeg har sluppet dem alle — hun har aldrig havt andre end ham, men ham holder hun fast paa med begge Hænder, og ham er det netop jeg vil have. — Hvad mon han nu skriver her i Brevet? Gid jeg dog vidste det!"

Hun kiggede ind i Enden af Brevet, men kunde intet se. Hun lod Hænderne synke ned paa Skjødet og sad et Øjeblik og saa hen for sig. Da fik hun et Indfald, gik rask ind i Stuen, tog en Penneknív og skrabede en lille Streg ud af Skriften paa Brevet, hvor efter hun med en Pen føjede et Par Bogstaver til. „Ja der staar jo „Til Pigen Anna Nielsdatter" — det er mit Navn, saa maa jeg da have Lov til at læse Brevet", sagde hun ved sig selv, efter at hun havde siddet og set en Stund paa den forfalskede Udskrift. Hun brækkede nu Brevet og læste:

„Min kjæreste Pige!

Jeg lader Dig herved vide, at jeg kommer med til Ballet i B... Skov paa Søndag Eftermiddag, og jeg haaber ganske bestemt, at Du ogsaa vil se at komme. Jeg skal møde Dig ved Stenten, som Du nok kjender; men jeg tør vel ikke vente Dig førend hen ad Aften. Hvis der ikke kommer andre med fra jer By, skal jeg nok følge Dig hjem om Natten, om jeg ogsaa derved kommer til at gaa en Mils Omvej; men Din Broder, som jo har saa god Lyst til at danse kommer vel nok med. Jeg tænker næsten ogsaa, at et vist Pigebarn, som bor nærved Dig, vil indfinde sig. Hun er vist ikke fri for at gjøre sig lidt Haab om mig, og Folk sige jo ogsaa, at jeg skal være lidt forlovet med hende, men naar jeg kan faa saadan en sød, velsignet og dejlig Pige som Dig, saa maatte jeg være en Tosse, om jeg tog hende eller nogen anden.

Lad mig nu se, Du endelig kommer paa Søndag Aften, saa skal vi rigtig more os sammen. Jeg længes ogsaa saa meget efter at se Dig og holde lidt af Dig.

Din tro
Jakob."

„Det skal blive Løgn!" tænkte Anna, idet hun lukkede Brevet sammen og gjemte det inde paa Brystet. Hendes Legeme rystede, og hun var bleven ganske hvid i Ansigtet. Misundelsens og Skinsygens Kræfter arbejdede sig mere og mere op i hendes Hjerte. Aldrig havde nogen Medbejlerske formaaet at tage Prisen fra hende, og skulde nu denne Husmandsdatter virkelig saa aldeles skubbe hende i Skygge — det var næsten mere, end der var til at udholde!

(Fortsættes.)

Mejemaskinen.

Af J. S. Greve.

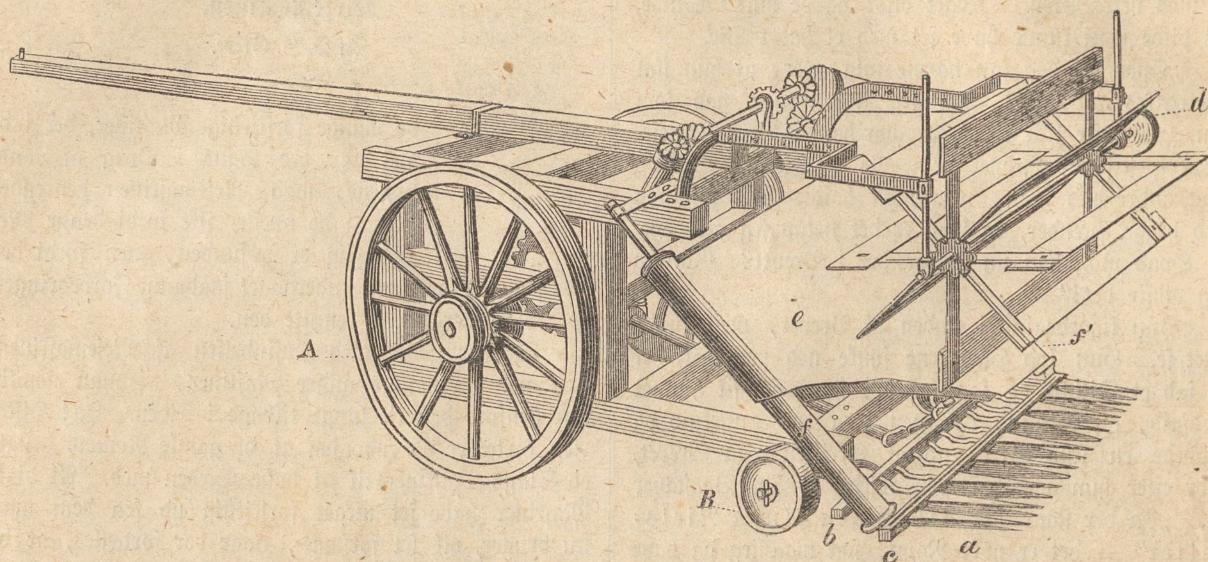
Af de mange forskjellige Maskiner, der i de sidste Aar ere tagne i Brug af Landmændene, maa Mejemaskinen henregnes til en af de nyeste, ikke fordi denne Maskine nylig er opfunden, men fordi den i de seneste Tider have undergaaet saadanne Forbedringer, at det betaler sig at benytte den.

Det er gaaet med Opfindelsen af Mejemaskinen, som med saa mange andre Maskiner, at man nemlig kan henføre den til langt tilbage i Tiden. Ja! Historien fortæller os endogsaa at de gamle Romere brugte et Slags Maskiner til at høste Sæden med. At disse Maskiner have set meget forskjellig ud fra dem man nu bruger, vil let forstaas, naar der fortælles, at de Gamles Maskiner bestod af en Art meget store Rørstager, forsynede med 2 Hjul og med en Række Tænder foran Maskinen, som idet denne ved Hjælp af Heste eller Øxer bevægedes fremad imod Sæden, afskar, eller maaske snarere, afrev denne.

Mange Tider gik nu hen uden at man finder Mejemaskinen omtalt indtil i Slutningen af forrige Aarhundrede, et Tidspunkt, da mange nye Forbedringer begyndte at faa Indpas i Landbruget samtidig med at man ogsaa anskaffede sig bedre og hensigtsmæssigere Redskaber. Paa denne Tid opfandt nemlig en Engelskmand en Mejemaskine, som dog ikke var praktisk brugbar nok til at finde Udbredelse. Imidlertid, Vinket til at faa Mejeredet afløst med en Maskine var givet, og mange, fornemmelig Engelskmænd, syslede med at opfinde en virkelig brugbar Mejemaskine. Dette lykkedes ogsaa omsider, men mærkelig nok ikke for nogen Fabrikant og ej heller for nogen Landmand, men derimod for en Præst i Skotland ved Navn Patrik Bell. 1826 bragte han saaledes en Maskine frem for Offentligheden, der i det Væsentligste saa ud som hosstaaende Tegning. Det vil her ses, at Maskinen bevæges paa to store Hjul A, samt et mindre B. Sæden afskæres af en Række Saxblade a, der omtrent have Form som Bladene paa en Faaresax, kun at de ere skarpe paa begge Sider. Naar Maskinen bevæges, sættes disse Saxblade ved Hjælp af forskjellige Tandhjul og Drev ogsaa i Bevægelse, og føres Maskinen da ind imod Sæden afklippes denne, idet Vinden d, som ogsaa gaar rundt, hjælper til at holde Sæden an imod Skæreapparatet. Den afklippede Sæd falder strax ind paa

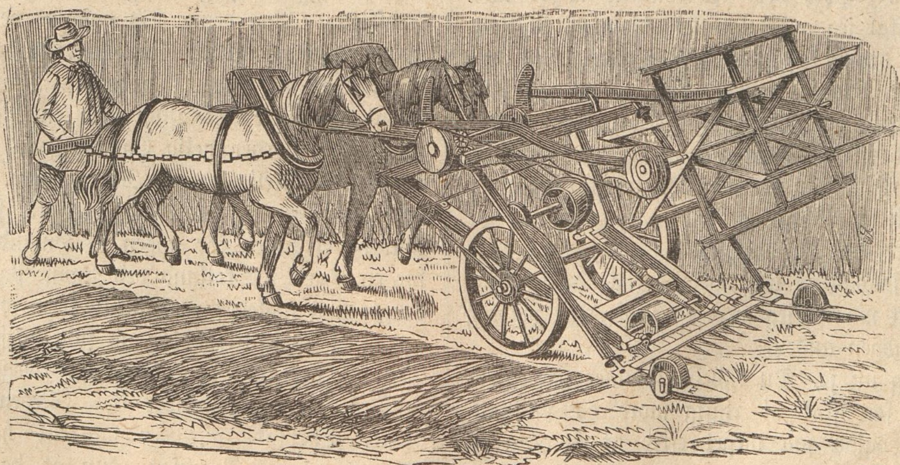
et Klæde e, som ved Maskinens Bevægelse bestandig føres rundt om to Valser ff, og herved føres Sæden da ud til Siden, hvor den lægges som om den var mejet fra Skaar.

Nu skulde man have ventet, at Mejemaskinen ret maatte være kommen i Gang, men tvertimod, naar undtages en kort Tid, hvor nogle faa Maskiner vare i Brug, hørtes der atter i en Snes Aar Intet til Mejemaskinen. Det var først ved den store Industriudstilling, der i 1851 afholdtes i London, at Meje-

Patrick Bell's Mejemaskine.

maskinen atter lagde Beslag paa Landmændenes Opmærksomhed, idet der da var udstillet flere Maskiner fra Nordamerika, og som ved Siden af Bells Maskine ere betydelig forbedrede. Det er temmelig sandsynligt at Nordamerikanerne ere blevne kjendte med Bygningen af Bells Maskine og at den hos dem, som Følge af den store Opkomst Landet da var kommen i og af den Mængde Arbejdskraft der herved behøvedes, hurtig er bleven et nyttigt Redskab for dem og efterhaanden bleven saaledes udviklet og forbedret som den saas ved Udstillingen. Fra den Tid fik Mejemaskinen endogsaa stadig Plads hos de europæiske Landmænd, først blandt Skotter og Engelskmænd. Her toge Fabrikanterne nu fat af al Iver paa Forfærdigelsen af Mejemaskiner. En opfandt en Forbedring og En en anden og paa denne Maade udvikledes den efterhaanden mere og mere, saa den som bekjendt ogsaa fandt Indgang her i Landet, og om den end i Førstningen tidt er gaaet istaa, ja er ligefrem kastet bort som ubrugeligt Gods, saa har den dog alligevel lidt efter lidt hævdet sin Plads saaledes, at den nu i de sidste Par Aar er bleven almindelig i flere Egne.

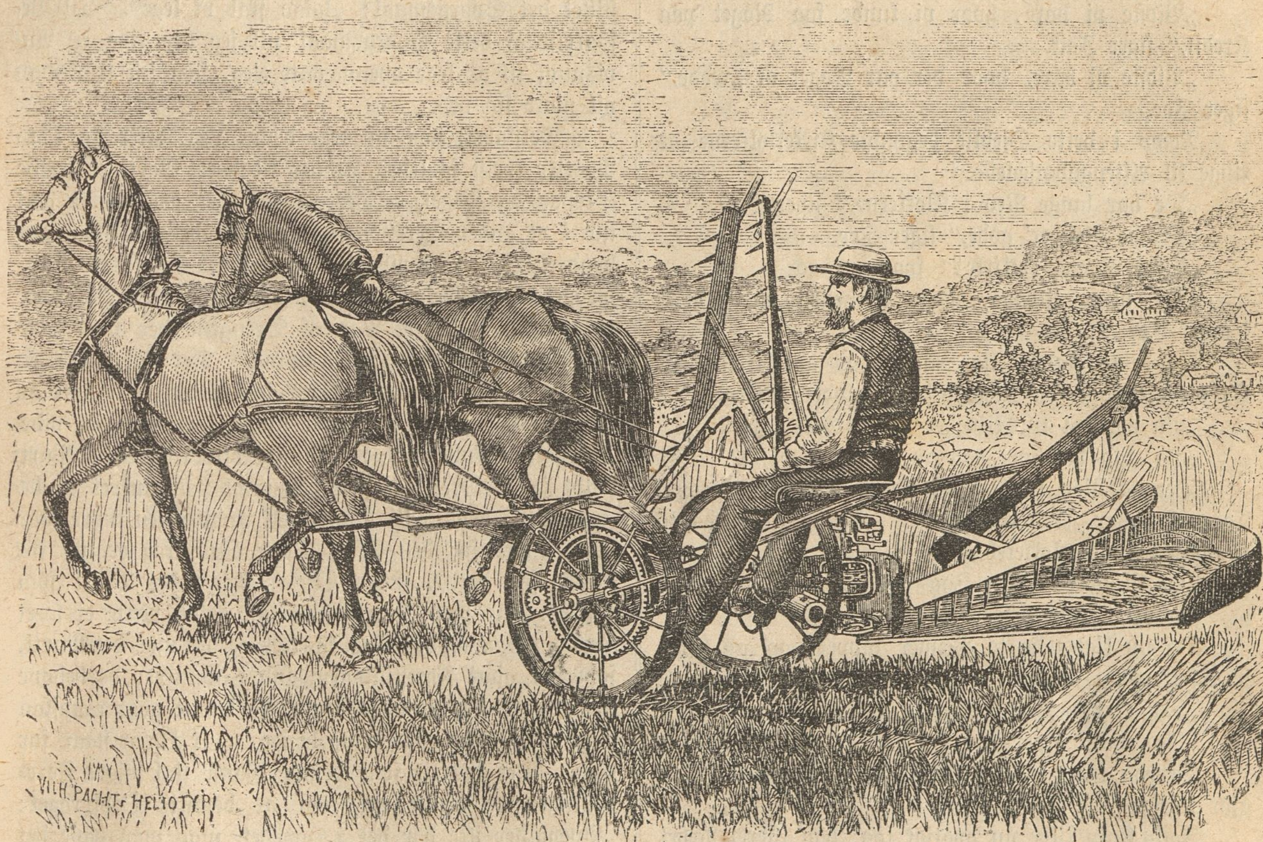
Mejemaskine fra 1851.

Vi kunne ikke her indlade os paa at beskrive de forskjellige Konstruktioner af de temmelig talrige nyere Maskiner, men ville indskrænke os til at paapege de to Hovedarter de kunne inddeles i, nemlig selvaflæggende og ikke selvaflæggende.

Ved en selvaflæggende Maskine findes anbragt et Apparat, hvorved Sæden samtidig med at den afmejes

bringes ud af Maskinen enten i Skaar, saaledes som ved den omtalte Bellske Maskine, eller i Bunker af Størrelse som Neg. Ved de ikke selvaflæggende Maskiner maa en Mand ved Hjælp af en Rive bringe Sæden ud af Maskinen, men da der altsaa skal denne Mand mere til at betjene Maskinen er selvfølgelig de selvaflæggende Maskiner at foretrække. Foranstaaende Tegning viser en af de nyeste selvaflæggende amerikanske Maskiner.

Den store Efterspørgsel, som der i de senere Aar har været efter Mejemaskiner, har udviklet en levende Kappestrid mellem Fabrikanterne for at levere hver især de sindrigste, letteste og bedst arbejdende Maskiner, saa at disse i de allersidste Aar have naaet en høj Grad af Fuldkommenhed. Blandt disse har den amerikanske „Williams Høstemaskine" som vi nedenstaaende give en Tegning af, som den tager sig ud i fuld Virksomhed, vist sig særdeles god. Ved den offentlige Konkurrenceprøve som, i August forrige Aar, paa det kongelige Landhusholdnings Selskabs Foranstaltning foretoges med Mejemaskiner, paa Benzonsdal ved Kjøbenhavn, var Williams den bedste. Hr. M. W. Meyer i Kolding har erhvervet Ret til Eneudsalg af denne Maskine for hele Evropa.

Williams selvaflæggende Mejemaskine.

Det „nyeste Nyt" paa dette Omraade er dog en Meje- og Bindemaskine, som efter Dbl. skal være opfundet i Nordamerika af G. Norton i Connektikut. Det er en Maskine som paa en tilfredsstillende Maade mejer og binder Kornet. Efter Mejningen føres nemlig Sæden af Maskinen hen paa et Bord, hvor den snøres sammen til et Neg af en Snor, som haspes af en Rulle, og ved et Bindeapparat knyttes i en fast Dobbeltknude. Naar Neget er bundet, føres det af en Art Fork ud til Siden og lægges af paa Jorden.

Nu skulde man ikke synes at Landmændene med Billighed kunde forlange mere! Red.

Et Matroseventyr.

Engelsk Molbohistorie

I en lille Søstad boede to gamle Matroser, Jack og Joe. De vare fine Venner og ejede i Fællesskab en Baad og et Garn, hvormed de drev Fiskefangst.

Jack og Joe vare et Par djærve, solbrændte Ulke, der begge i lige høj Grad elskede Flasken og forøvrigt vare saa uadskillelige Kammerater og saa enige i deres Anskuelser, at der aldrig var et ondt Ord imellem dem, og hvad den Ene vilde, det vilde den Anden ogsaa.

„Jeg kjender den bedste Maade, hvorpaa man kan koge Makrel, Sild og Tunger," siger Jack en Gang til sin Kammerat.

„Det forstaar jeg ogsaa! Og jeg ved, hvorledes man bedst kan sælge dem," siger Joe.

„Det ved jeg ogsaa," svarer Jack. „Og jeg ved, hvorledes man bedst kan fange dem."

„Jeg med," siger Joe. „Men hvad nytter det os Altsammen, naar vi ikke kan faa bedre Tovværk til vort Garn?"

„Naar vi havde Tid, kunde vi selv slaa os Noget," siger Jack.

„Havde vi Penge, kunde vi kjøbe os Noget," siger Joe.

„Vidste vi bare, hvor vi kunde faa Noget paa Kredit," siger Jack.

„Vidste vi bare, hvor der var Noget at „redde," siger Joe.

Netop i dette Øjeblik begyndte Kirkeklokkerne at ringe til Aftengudstjeneste.

„De har lange Reb i Klokkerne," siger Jack.

„Og de Reb er' gode," siger Joe.

„Skal vi gaa i Kirke?" spørger Jack.

„Og blive tilbage, naar Tjenesten er forbi?" spørger Joe.

Og de to Uadskillelige vandre op ad Kirkebakken. De blive tilbage, da Menigheden forlader Kirken.

„Nu maa vi til Arbejdet," siger Jack.

„Ja, lad det bare gaa an," siger Joe.

Derpaa stige begge Matroserne endrægtigen op i Taarnet, hvor Klokkerne hænge. Og der se de da to prægtige, lange Klokkereb.

„Et til hver!" siger Jack

Ja vel!" raaber Joe.

Og nu klatre de to Venner tappert op ad hvert sit Klokkereb.

„Jeg er oppe," siger Jack.

„Jeg med," siger Joe.

Derpaa tager Jack sin Kniv op af Lommen. Joe gjør ligesaa.

Jacks Kniv kiler nu dygtigt løs; han skærer Rebet over oven over sit Hoved og styrter ned paa Kirkens Stengulv, hvor han brækker et Ben og forvrider en Arm.

„Aa! Aa!" jamrer Jack fra Dybet, „hvem tænkte vel paa det!"

„Hvor kunde Du dog være saa fjollet!" raaber Joe der oppe fra. „Du skulde have gjort som jeg."

Med disse Ord skærer han Rebet over tæt under sine Fødder; Rebet falder, og nu hænger han henvist il sin Armkraft der oppe.

„Aa!" skriger Joe oppe i Højheden, „hvem tænkte vel paa det!"

„Herre je, hvor kunde Du dog være saa fjollet! „stønner Jack. „Nu kan Du have den Fornøjelse at hænge der oppe til i Morgen tidlig."

Og saaledes skete det, og Joes Arme bleve saa stive, at han ikke kunde røre dem en hel Uge efter.

Det var en skrækkelig Nat for de to Uadskillelige. De raabte, stønnede, jamrede, bad og tordnede i en forfærdelig Duet, lige til det blev Dag. Da blev Jack bragt paa Hospitalet, og Joe fik frit Logi paa Raadstuen.

Ordsprogsleg.

Meddelt ved Knud Gyldenstjerne.

Naar Ungdommen er samlet, bliver der saa tidt stillet det Spørgsmaal: „hvad skal vi lege". Til Besvarelse af dette Spørgsmaal vil jeg her give en Anvisning til at lege ovennævnte Leg, som jeg tror man vil more sig ved.

Selskabet, som vil lege denne Leg, deler sig i to Partier (helst saaledes, at der til hvert Parti er baade Drenge og Piger). Derpaa skal det ene Parti gaa ind i et andet Værelse, medens de Andre raadslaa, om hvad Ordsprog de ville vælge. Hvis nu f. Ex. Ordsproget: „en liden Tue kan vælte et stort Læs", bliver valgt, saa er der et Par af Drengene der maa give en Fremstilling af dette Ordsprog. Det skal være en lille og en stor Dreng. Naar saa alting er klappet og klart og Drengene, der skulle gjøre Forestillingen, vide, hvordan de skulle bære sig ad, saa bliver det andet Parti kaldt ind. Drengene gaa hen midt paa Gulvet og begynder at brydes og bliver ved, indtil den store maa bukke under for den lille. Dette Ordsprog er lidt for nemt, for der er snart En af det andet Parti som raaber: „ja, men en lille Tue kan ogsaa vælte et stort Læs". Saa er den Nød knækket og nu maa det Parti, som har gjort Forestillingen, ind i Kamret; de behøve slet ikke at staa ledige derinde, de kunne godt raadslaa om hvad Ordsprog de ville bruge, naar Turen staar for dem. Det Parti, som denne Gang skal gjøre Forestillingen er blevet enig om at benytte Ordsproget: „Hvem der ikke har det i Hovedet, maa man have det i Benene". En af det Parti der skal fremstille dette Ordsprog faar Hat og Overfrakke paa og en Stok i Haanden og en Pakke under Armen; saa gaar han ud. Det andet Parti bliver saa kaldt ind. Lidt efter kommer han ind. (Det skal forestille, som han kommer i Besøg). Han hilser „God Aften". Det Parti, som han hører til, siger saa: „læg Frakken og vær's'god sæt Dig ned, det var godt Du kom hen og se til os". De byde ham Kaffe (eller Mad) og fortælle, at de netop have Fremmede. De ville have ham til at blive hos dem, men det vil han ikke, han siger, at han har lovet at komme snart hjem. Med det samme laver han sig til at gaa og byder „Farvel". Men han har ikke gaaet ret langt, inden han kommer tilbage igjen og siger, at

han havde vist glemt sin Pakke. Den findes og han gaar igjen, men kommer snart hæsblæsende tilbage og spørger efter sin Stok. Jo den var der ogsaa. „Det er da ogsaa kjedeligt" siger han „havde jeg bare husket, at jeg havde en Stok med, da jeg kom, saa kunde jeg have sparet at gaa det Stykke Vej". Nu staar der kun tilbage, at det andet Parti skal gjætte hvad det er for et Ordsprog.

Et andet Ordsprog, man kan bruge, er: „hvad vil Spurv i Tranedans". Naar man skal fremstille det Ordsprog, skal den mindste af Partiet — for at det skal passe med Hensyn til Spurv og Trane — gaa ud; inden han gaar ud, maa han naturligvis vide rigtig, hvordan han skal bære sig ad (spille sin Rolle). Alle de andre i Partiet skulle saa (naar det andet Parti er kaldt ind) gaa hen midt paa Gulvet og danse rundt Alle i en Kreds. Naar de have danset lidt, kommer der en lille En ind, han gaar strax hen og vil ind i Kredsen og være med at danse. Men det vilde de Andre ikke vide noget af at sige, de begynde at skubbe til ham og sætte ham tilsidst ud af Døren.

Saa er den Forestilling forbi, og det andet Parti skal saa gjætte, hvad det er for et Ordsprog. Det hænder somme Tider, at det Parti som skal gjætte Ordsproget, maa give tabt og ikke kan gjætte det, saa maa man jo have Medlidenhed med dem og sige det. Saaledes kan det f. Ex. gaa med Ordsproget: „Hvad nytter det Koen malker, naar den spilder Mælken". En tre—fire af Drengene gaar hen og tager hver sin Pige; det skal være deres Kvinder. Alle Mændene (Drengene) gaar nu ud. Det andet Parti bliver saa kaldt ind. Kvinderne (Pigerne) begynde at fortælle om at iaften er det Lørdag Aften, saa faar deres Mænd Lønning, og hvad andet Kvinderne kan finde paa at tale om. Imidlertid komme Mændene og de fortælle da hvormeget hver især har tjent i den Uge. De kunne jo saa sige 6, 7, 8 Rd. ligesom de vil. Kvinderne blive jo glade, da de høre, hvormeget Mændene have tjent, og de begynde at regne op hvormeget de trænge til baade af Bønner, Sukker, Brød, Mel og Gryn o. s. v. Mændene maa da paa Kroen og kjøbe ind af alle Slags og paa Møllen skulle de ogsaa kjøbe: Brød, Mel og Gryn. Det varer noget længe, inden de komme igjen, og da de endelig komme, saa ere de alle dygtig berusede, næsten alle de Penge de have tjent i hele Ugen have de givet ud. Et Par af dem har lidt Bønner og Sukker med, de Andre have ingenting; paa Møllen har ingen af dem været, jo det var en kjøn Redelighed. Man kan nok tænke, at Kvinderne ikke synes saa godt om Mændene nu og de klage ogsaa og spørge Mændene hvad de nu skulle leve af hele Ugen. Det Parti som denne Gang skal finde Ordsproget har jo staaet og set paa alt dette, og brudt Hovedet med hvad for et Ordsprog det dog kan være. Endelig er der en af Kvinderne der siger: „Ja hvad kan det ogsaa hjælpe, at Mændene tjener godt, naar de ødelægge det Altsammen bagefter". En af dem, som skal gjætte Ordsproget, synes nok at have hørt et Ordsprog som passer omtrent sammen med hvad Kvinden sagde, og han fandt da ogsaa ud, at det var: „Hvad kan det nytte at Koen malker," o. s. v. Saa har det Parti udspillet sin Rolle og maa da ud i Kamret medens det andet Parti gjør Forberedelser til en Fremstilling af et andet Ordsprog. Saadan bliver Legen ved at gaa. For at man rigtig skal forstaa, hvordan man skal fremstille Ordsprogene, vil jeg endnu meddele Anvisning til at benytte et Par af dem.

Hvis Partiet ikke kan gjætte et Ordsprog, kan man ogsaa nok lette dem Gjætningen ved ligesom at give dem Ordene i Munden uden dog at sige selve Ordsproget.

Nu tror jeg nok, at man har forstaaet, hvordan denne Leg skal gaa for sig; naar blot der er En i hvert Parti, som kjender Legen, saa kan man godt begynde at lege, for efterhaanden komme de Andre nok med, og saa er der En der har et, og en Anden et andet Ordsprog, man kan benytte og saa kan det sagtens gaa. Endnu vil jeg til Slutning optegne nogle af de mange Ordsprog man kan bruge til Legen, f. Ex.: Gjort Gjerning staar ikke til at ændre; af liden Gnist kommer tidt stor Ild; kjøb ikke Katten i Sækken; den ved bedst hvor Skoen trykker, som har den paa; naar Katten er borte spille Musene paa Bordet; man lærer saalænge lever; naar man slaar mellem en Flok Hunde, piber den, man rammer; lige for lige, naar Venskab skal holdes; naar Krybben er tom, bides Hestene; Nød lærer nøgen Kone at spinde; den Hund, som gjøer, bider ikke; naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest; en Sko passer ikke alle Fødder. Høflighed koster ingen Penge; Ærlighed varer længst; selvgjort er velgjort; Krukken gaar saalænge til Vands, at den kommer hankeløs hjem.

Rævestreger.

Det skete i Vinter ved en af Limfjordsstæderne, at en Ræv kom drivende i Land paa en Isflage. Nogle Arbejdere, som vare i Nærheden, bleve opmærksomme derpaa, og da Isstykket havde naaet Land, gik en af dem ud og tog Mikkel, der laa udstrakt paa Isen, som om den var ganske død. Da de havde set lidt paa den og skiftevis havt den mellem Hænder, tog den ene Arbejder den ved Halen og slængte den over Skulderen, hvorpaa de fulgtes ad op i Byen i den Hensigt at trække Bælgen af den, som jo skulde blive delt. Men som de allerbedst gik, kom Mikkel pludselig i Tanker om, at nu vilde den ikke spille død længer. Med et Sæt frigjorde den sig og tog Flugten ad Marken til,

og den var allerede langt borte og i Sikkerhed, førend Arbejderen og hans Kammerater rigtig kunne komme efter, hvor skammelig de vare blevne narrede — af en død Ræv.

Det er en bekjendt Sag, at den fangne Mikkel nedværdiges til at staa bundet som Lænkehund. Som tjenestegjørende Gaardvagt har Ræven ikke alene ingen Fortrin for Hunden, men den staar endog langt under denne. Vel lader den undertiden høre noget, som kan ligne en Bjæffen, men baade er det svagere end en almindelig Lænkehunds Gjøen og dertil meget sjeldnere. Jeg kjender to Tilfælde, hvor Ræven har været lagt i Lænke. Paa det ene Sted, en Mølle i Nærheden af Ribe, kunde man næsten altid se ham liggende i sit Hus med Hovedet paa Forpoterne spejdende ud i Gaardsrummet; kom et Menneske for nær, kunde han gjøre et hurtigt og let Udfald, men trak sig strax tilbage. Forstyrrelse holdt han ikke af, med mindre det var Fjerkræ, som kom indenfor hans Enemærker; dem taalte han, indtil de havde naaet hans Trug; men da vare de dødsens. — Paa det andet Sted, en Bondegaard i det slesvigske, viste Mikkel sig som en rigtig udspekuleret Gavtyv. Kjødføde var hans bedste Kost — hvilket ikke var saa sært — Mælk kunde han ogsaa nok bruge, men Brød eller Vælling holdt han ikke af. For saa at bedre lidt paa disse Maaltider, fandt han paa at sprede en Del af dem omkring i Lænken, hvorpaa han med sit frommeste Ansigt lagde sig paa Lur med Hovedet ud af sit Hul. Resten kan man tænke sig til; men vist er det, og at det gjentoges ofte og lige saa ofte endte med et blodigt Nederlag mellem Høns og Ænder er lige saa vist.

Filip.

Smaating.

Ogsaa en Maalstræver. En Forfatter, der nærede et indgroet Had til fremmede Ord, skrev en Gang til en Bekjendt i Kjøbenhavn. Dennes Adresse var: Candidatus theologiæ Worm junior, Frederiksbergs Alle Nr. 7. Dette kom nu i Oversættelse til at lyde saaledes: Gudskundskabs Vindpaalægger Orm hin unge Frederiksbjerg Trærad, Talmærke 7.

En Rigsdagsmand havde sat sig den Opgave at virke for Modersmaalets Udvikling ved at saa fjernet alle fremmede og øvrige uheldige Udtryk og Vendinger. Paa hans Rejse ind til Kjøbenhavn sad han i Jernbanevognen og udbredte sig over dette sit Yndlingsthema. „Foruden de mange fremmede Ord," sagde han, „gives der ogsaa en hel Del, der have ganske den samme Betydning som andre; de er overflødige og bør som saadanne afskaffes. Der er f. Ex. de to Ord „at sende" og „at skikke", som jo er et og det samme." En af hans Medrejsende tog Ordet og sagde: „Det er dog et Spørgsmaal, om det er ganske det samme; De er saaledes unægtelig af Deres Valgkreds sendt til Rigsdagen, skulde det derfor saa lige være afgjort, at De var skikket dertil?"

Femkantet Nød.

Af 6 E, 5 N, 4 A, 3 D, 2 L, 2 V, 2 R og 1 I dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Oven og Venstre giver Løsningen paa Gaaderne:

Mit første er en Kampplads, hvor man tidt saa Blodet flyde.
Mit andet er et Redskab, som til Høst vil Nytte yde.
Mit tredie var en Digter stor,
Som leved fattig her i Nord.
Mit fjerde er en Plante lille;
Ved den Du ikke vel tør pille.
Mit femte er en Fugl min Ven,
Du lider godt at spise den.

Brevvexling.

L. E. Jo. Skrivebøger med danske Billedomslag indb. 4 Ark linieret Papir faas à 1 Kr. 25 Øre Dusinet hos M. Sørensen i Lemvig.

„Knud Gyldenstjerne." Skulde mange Læsere, som De mener, ønske lidt om at lave godt Smør, og en saadan kort Anvisning modtages fra en kyndig Fagmand, vil Husvennen gjerne modtage den.

R.n. Angaaende Affætning henvises til Dansk Husflidsselskabs Prøvelager, Vimmelskaftet 36, Kbh.; men udsavede Gjenstande ere i Reglen et aldeles uafsætteligt Produkt.

En Kaninavler. Franske Harekaniner kunne nu, efter Meddelelse fra Hr. Inspektør Mazanti faaes fra Horsens Tugthus til følgende Priser: Et Par 6 Uger gamle Unger 10 Mk. (deraf 1 Rd. for Hunnen). — 2—3 Maaneder gamle Unger henholdsvis 2 Rd. og 15 Mk. Parret (deraf 5 Mk og 10 Mk. for Hunnen). — Eftersom Ungerne blive ældre stiger ogsaa Prisen med 1 Rd. pr. Maaned. En drægtig Hun sælges for 5 Rd.

Efter at Udgiveren fra 1ste Juli har taget sin Afsked som offentlig ansat Skolelærer, for udelukkende at anvende sin Tid og sine Kræfter til Husvennens Udgivelse og Husflidssagens Fremme, flytter han i Begyndelsen af denne Maaned til Kjøbenhavn, hvor hans Adresse fra 15de Juli fremtidig er

Redaktør N. C. Rom.
Bylovsvej 8 a.
Kjøbenhavn
Vesterbro.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Et opsnappet Brev.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Da Søndag Eftermiddag kom, iførte Anna sig al sin mest pralende Stads og gik til Skovbal. Dansen var allerede i fuld Gang, da hun kom, og hun traf snart Jakob, der udbrød:

„Ih se da! Du er ogsaa kommen til Skovbal, Anna!"

„Du havde maaske ikke ventet mig?" spurgte hun.

„Jo, hvorfor ikke. Jo flere kjønne Piger, des bedre."

„Ja, men jeg hører ikke til de kjønne."

„Nej det er jo ogsaa sandt. Naar jeg nu rigtig ser paa Dig, saa er det dog gruelig, hvor Du er grim."

Anna rettede sig og saa mildt paa Jakob; hun vidste nok, at han mente det modsatte af, hvad han sagde.

„Er der ingen flere Piger med fra jer By?" spurgte Jakob lidt efter.

„Nej, jeg tror det ikke."

„Ja, er der ikke endnu, saa kommer der nok."

„Du skal da ikke vente paa Ane, for hun kommer ikke; hun bryder sig ikke om den Kommers."

„Hvoraf ved Du det?"

„Hun havde sagt i Gaar til vor Pige, at der blev vist ikke meget ved det Bal, og desuden holdt hun sig for god til at rende til Skovbal hver anden Stund."

„Ja, ja — lad nu Ane være Ane for den Gang Kom og lad os to faa en Hopsa; vi have da danset sammen før."

Musikken spillede op. Raab og Latter lød tilligemed Hornenes Klang dybt ind i Skoven. Solen, som skjulte sig bag Trætoppene, kastede nu og da en Straale ind mellem Løvet og belyste det hoppende, myldrende og brogede Selskab. Pigernes Gyldenstykkesnakker glinsede i Solskjæret; alles Ansigter vare blussende røde, og Smil var der i Øjnene.

Anna var kommen ind imellem et Par Arme, som hun nok gad dvæle i. „Hold fast! hold fast!" tænkte hun. „Ja i Aften maa det ske, om nogensinde. Han skal tages med Storm, om ikke paa anden Maade."

Da Jakob havde endt den første Dans med Anna, slap han hende og blandede sig ind i Selskabet. Snart traf han en, snart en anden Bekjendt, som han ikke før havde hilst paa, og alle bleve de glade ved at se ham. En slog med sin flade Næve et rigtig Velkomstslag paa hans Skulder; en anden ruskede ham i Kraven og raabte: „Det kan jeg lide, Jakob Villumsen, gamle Svend!" Pigerne hviskede: „Der er han!" og han sendte Smil omkring til dem allesammen; de fik lige meget alle, thi han holdt lige meget af dem alle; men hun, som han holdt mest af, var ikke iblandt dem. Naar hun kom, saa skulde de se Jakob Villumsen.

Hver Gang en ny Dans begyndte, traf det altid saa mærkeligt, at Anna var kommen til at staa ved Jakobs Side. Naar han saa vendte sig om for at tage en Dame, saa hun op paa ham med et Par Øjne som raabte: „Tag mig!" og atter og atter: „Tag mig!" Ja saa tog han ogsaa som oftest hende,

for hun var den smukkeste og letteste af dem alle. Han var lidt underligt til Mode, hver Gang han svingede sig med hende, og hun heldede sig kjælent op ad ham. Han begyndte at føle nogle smaa fine Stik af en vis urolig Følelse der inde. Han kunde ikke saadan rigtig klare for sig, hvad det egentlig var; men han kom pludselig til at tænke: „Hvis nu Ane kom og saa dette her...!" og i samme Djeblik slap han Anna og borede sig ud igjennem Trængslen, ud i det Fri. Nu lettede det! Den friske Aftenvind strøg let forbi ham og svalede hans hede Kinder, og snart havde han helt gjenvundet Ligevægten i Sindet.

Det begyndte at mørknes. Jakob stak tværs over ind imellem Træerne hen til Stenten i Udkanten af Skoven. Han kastede et langt Blik hen over Marken, men der var ingen at se. Han satte sig ned ved en Busk og begyndte at samtale med sig selv: „Skulde hun virkelig ikke komme?" — „Jovist kommer hun; jeg skrev jo, at jeg var her ved Stenten for at tage imod hende." — „Ja men Anna siger jo, at..." — Aa, hun siger saa meget, man kan ikke tro uden det halve deraf." Saadan blev han ved en Stund, og Enden paa Samtalen blev, at han følte sig ganske overbevist om, at Ane nok vilde møde. „Men hun kan ikke komme hjemme fra, før hun har malket og syslet, saa det er ikke saa underligt, at hun ikke er kommen endnu," tænkte han. „Hvor jeg skal svinge hende, min dejlige, ranke Pige! Hun er dog den bedste af dem alle — allesammen! O, hvor varmt jeg skal omfavne hende og, idet jeg iler til Dansen med hende, synge:

„Kom, min Pige! lad os sammen træde
ind i Dansens Led!
Hvor der findes Lystighed og Glæde
der maa vi to med.
Kom og støt Dig ved min Arm, min kjære.
Jeg skal holde for os begge ud!
Om man bød mig al Verdens Guld og Ære,
tog jeg før en Dans med Dig, min Brud!"

Mens han nynnede dette Vers, rakte han Armene favnende frem, som om hans Elskede stod for ham. Hans Sang blev pludselig afbrudt, idet han hørte Fodtrin bag Buskene tæt ved sig. Han rejste sig hurtig op og — der stod Anna foran ham, blussende og forpustet!

„Jakob!" udbrød hun, „Du maa ikke blive vred paa mig... jeg saa, Du gik... jeg vilde..."

„Men, Anna! Hvad gaar der af Dig?"

„Der var noget — jeg vilde sige Dig; — men Du bryder Dig ikke om — at høre det."

Jeg synes, at Du er saa underlig i Dag, Anna!"

„Ja, det er fordi..."

Hun fuldførte Sætningen med Djnene, idet hun samlede al den Uimodstaaelighed, hun kunde opbyde og saa hen paa Jakob. Hvis han i dette Djeblik havde tænkt paa Ordene: „Og led os ikke udi Fristelse," da havde han løbet sin Vej, men hans Tanke blev ligesom borte i den Lidenskabelighed, som lyste hende ud af Djnene. Dette smukke, blussende Pigeansigt, disse lokkende Former og denne fristende Ensomhed! — alt forenede sig om at fange og blænde ham.

„Anna! Anna! hvad vil Du mig?" spurgte han ivrigt og greb hende i Armen.

Den Ophidselse og Lidenskabelighed, som hun havde arbejdet sig op i, naaede i dette Djeblik Højdepunktet. Hun kastede sig om Halsen paa ham og udbrød: „Dersom Du vidste, Jakob, hvor meget jeg holder af Dig!"

Jakob blev saa overrasket og grebet af hendes heftige Følelsesudbrud, at han uden at betænke, hvad han gjorde, slyngede sine Arme omkring hende, klemte hende op til sig og trykkede et Kys paa hendes Læber.

I det samme sprang et Par raske unge Karle over Stenten, og uagtet Jakob hurtig løb til Side og gjemte sig bag Buskene, blev han dog set af de kommende. Den ene af disse var Anes Broder, Knud. Han standsede forbavset og udbrød: „Hvad! — Jakob! — Naa saadan! — naa saadan!" Derpaa gik han langsomt hen imod Dansepladsen med sin Kammerat, men hans Danselyst var bleven betydelig kølnet ved hvad, han havde set.

Anna indfandt sig snart igjen ved Ballet, og glad og oprømt ved de Forhaabninger, som den nys oplevede Scene havde givet hende Anledning til, svingede hun sig lystigt med de unge Karle.

„Du er nok bleven godt kjendt med Villums Jakob", sagde Knud til hende, da hun en Gang kom og stillede sig ved hans Side.

„Ham har jeg været godt kjendt med saa længe; det er ikke saa nyt," svarede hun rask. Og i sit stille Sind tænkte hun: „Gaa hjem og sig al Ting til Din Søster! Sig, at han har omfavnet mig og kysset mig! Sig hende det paa en saa eftertrykkelig Maade, at hun river Baandet, som knyttede dem sammen, i Hundrede, Tusinde Stykker!"

„Jeg troede ikke, at Jakob holdt flere Kjærester paa en Gang, saadan som visse andre gjør," sagde Knud med undertrykt Harme, idet han gik bort fra hende. „Den Taske!" føjede han til, men det hørte ingen.

Jakob saa man ikke mere ved Dansen. „Hun kommer altsaa ikke, da hun ikke fulgte med Knud," tænkte han, da han havde faaet samlet sig lidt efter den nylig havte Rus. „Godt, at hun blev borte! Gud! hvordan har jeg baaret mig ad!" — Han vandrede dybt ind i Skoven, lagde sig ned i Græsset og støttede Hovedet paa den ene Haand. Tankerne kom bølgende i store Skarer ind paa ham; hans Hjerte bankede, og hans Hoved var helt fortumlet. Det var første Gang, han havde grebet sig selv i noget util-

ladeligt af den Art. Hans Forhold til Ane havde altid været grundet paa den fuldeste Troskab, men nu var det pludselig, som han var bleven aldeles uværdig til hendes Kjærlighed. „Hvor kunde jeg forglemme mig selv i den Grad!" tænkte han. „Hvordan havde jeg dog fat paa det, jeg Daare, som dog holder saa usigelig meget af Ane, og som aldrig har brudt mig om den anden! Hvad vil hun tænke om mig, naar hun faar det at vide, og jeg maa slaa Øjnene skamfuldt til Jorden."

Han rejste sig efter en Times Tids Forløb, nærmede sig atter Danseepladsen, for om muligt at faa fat paa Knud, hvem han syntes at have saa meget at sige, men det lykkedes ikke at faa ham i Tale. „Der er ikke noget ved den Sag at gjøre i Aften," tænkte Jakob og begav sig paa Hjemvejen. Han sov ikke mange Minuter den Nat.

Den næste Morgen fik Ane al Ting at vide af sin Broder. Hun vilde ikke paa nogen Maade tro, hvad han fortalte, ja hun lo i Begyndelsen af den hele Historie; men da Broderen under stærk Ophidselse vedblev at forsikre helligt og dyrt, at hvert Ord, han havde sagt, var Sandhed, begyndte hun at blive urolig. Og da Knud var gaaet, og hun var bleven alene, tog den vaagnende Uro efter Haanden saadan Magt over hende, at hun snart hverken vidste ud eller ind. Hendes Hjerte, som var saa fuldt af Kjærlighed til Jakob, og som altid havde hvilet i den fuldeste Tryghed med Hensyn til hans Forhold til hende, begyndte at ræddes for, at en anden havde stjaalet sig ind imellem dem. „Nej det er umuligt!" tænkte hun, „han kan umuligt være nogen Bedrager! Han holder af mig, jeg ved det! Og dog — hvad skal jeg tro! Min Broder vilde og kunde ikke lyve for mig i dette Stykke. Hvordan skal jeg dog faa Klarhed over denne Sag!"

Hun sad i flere Timer paa den samme Plads, hældede Hovedet ned paa begge Hænder og alt imellem løb en Taare ned over hendes Kind. Kjærlighed og Uro kæmpede voldsomt i hendes Bryst; de vare begge stærke, og ingen af dem vilde give efter, og ingen kunde sejre. Da brød omsider det „stærke" i hendes Natur frem. „Jeg maa have Vished," sagde hun og rejste sig, „selv om jeg maa hente den hos hende, som maaske fortjener mit Had! Denne Uvished tager Livet af mig!"

Med disse Ord løb hun ned over Haven og hen til Annas Hjem. Hendes Kinder glødede, og hendes Blik foer rundt i Stuen, idet hun traadte ind. Der var ingen inde, — jo, inden for Sengetæppet laa Anna og sov. Balstadsen var spredt omkring paa Stole og Bænke; støvet og forjasket saa det altsammen ud. Dér stak et Brev op af Lommen paa Kjolen, som laa paa en Stol tæt ved Døren, hvor Ane stod. Hun trak det frem og læste Udskriften: „Til Pigen Anna Nielsdatter ...by." — „Du forbarmende Gud!" udbrød hun halv højt, det er jo fra ham. Det sortnede for hendes Øjne, men en trodsende Følelse steg i det samme op i hende. „Vished! Vished!" lød det inde i hendes Sjæl, „om den saa dræber mig paa Stedet!" Hun aabnede Brevet i et nu og slugte dets Indhold med Øjnene:

„Min kjæreste Pige!

Jeg lader Dig herved vide, at jeg kommer med til Ballet i B... Skov paa Søndag, og jeg haaber ganske bestemt osv. osv."

„Ja, nu har jeg faaet Vished!" udbrød hun da hun havde læst Brevet til Ende. Ligbleg tumlede hun ud ad Døren og ilede hjem.

Sent om Aftenen bankede en Mand paa Gadeporten til Jakob Villumsens Gaard. Jakob sprang ud af Sengen, kastede lidt Tøj om sig i en Fart og ilede ned og lukkede op. Det var Anes Fader.

„Jeg har et Brev til Dig fra Ane," begyndte han.

„Tak, hvordan har hun det? spurgte Jakob ivrigt.

„... og saa vilde jeg sige Dig Tak for den Tid, Du har leget Kjæreste med hende," fortsatte Niels uden at agte paa Jakobs Spørgsmaal. „Nu skal Du ikke holde hende for Nar længere! Vi have faaet nok af Dit Venskab for den Gang!"

Med disse Ord vendte han sig og gik. Det var kort Besked, og Brevet, han havde bragt var ogsaa kort; det indeholdt kun nogle faa daarligt skrevne Ord, men disse vare saa meget des mere indholdsvangre. — I 21 Aar derefter var al Forbindelse afbrudt mellem Jakob Villumsen og Ane Nielsdatter.

(Sluttes.)

Rom.

Hvad er en gammel By? Vi sige, at Viborg er en gammel By, Roskilde ligeledes, og vi kunne deri have Ret, idet vi da sammenligne disse Byers Ælde med andre danske Byers. Men gaa vi udenfor Danmarks Grændser, da finde vi i Evropa Byer, der ere ganske anderledes gamle, og i Sammenligning med hvilke vore ældste Byer kun ere ganske unge Børn. Det kommer af, at vi have været sent paa Færde i Verdenshistorien; Danmark er et gammelt Rige, javel — men det er dog højt regnet kun omtrent 1,000 Aar gammelt, og dengang, da det blev til, fandtes der Lande, hvor Kristendommens Lys allerede længe havde skinnet, og Lande, der allerede før Kristendommens Tid vare meget vidt fremme i Kundskaber og Oplysning, Videnskaber og Kunster. Dette gjælder især om de Lande, der ligge ved Middelhavet, og da frem for alle Italien. Men man kan ikke tænke paa Italien, uden

ogsaa at tænke paa dens ældgamle Hovedstad, Rom, denne ærværdige Stad, der nu har været til i 2,628 Aar og trods alle Tidens Omskiftelser endnu er Verdens mest mærkværdige By. Den har snart staaet paa Magtens højeste Tinde, som i Oldtiden, da den beherskede den hele den Gang bekjendte Verden med sit Jernscepter, snart har den været nedsunken i den dybeste Fornedrelse, som da de barbariske Folkeslag under Folkevandringen plyndrede dens Skatte, brændte dens Templer og Slotte og mishandlede dens Indbyggere. Snart har den, som under dygtige og kraftige Paver, kuet Evropas mægtigste Fyrster, da Banstraalen fra Rom kunde naa med usvækket Kraft til de fjerneste Lande, da Kejsere og Konger valfartede til Rom for at forsikkre de mægtige Paver om deres Underdanighed og sønlige Lydighed og som Sindbillede derpaa kyssede hans Fod og holdt Stigbøjlen for ham, naar han steg tilhest. Snart har den været et Mønster paa rene Sæder og streng Tugt, som i Republikkens Dage, snart var den Hjem for en Fordærvelse og Usædelighed, der var saa udskejende, at vi næsten ikke kunne tro det muligt, naar vi høre derom. Snart var den Sædet for Digter-, Maler-, Billedhugger- og Bygningskunsten, saaledes som ingen anden By har været det, snart har dens Befolkning været nedsunken i den tykkeste Uvidenhed og aandelige Fattigdom. Snart har den været en By paa 2,000,000

Rom.

Indbyggere og snart har den kun havt 20,000, men til alle Tider har Rom dog været i en vis Forstand Verdens Hovedstad.

Det er os ikke muligt paa dette Sted at give en Oversigt over Roms Historie, dertil er den altfor indholdsrig. Ingen By har oplevet saameget som Rom, og ingen By har havt en saa indgribende Indflydelse paa Verdenshistoriens Gang som den. Men inden vi begynde paa at omtale Rom selv og hvorledes den ser ud, ville vi dog kaste et flygtigt Blik tilbage paa dens Historie.

Dens Levnet (for at bruge en Benævnelse hentet fra Mennesket) falder i 3 Hovedafsnit. Det første er Republikkens Tid fra Romulus og Remus anlagde Byen i Aaret 754 før Kristi Fødsel og til den berømte Cæsars Tid eller omtrent samtidigt med Kristus. I dette Afsnit kjæmpede Rom sig fremad; det laa bestandigt i Krig, og igjennem dette lange Tidsrum lykkedes det Romerne ved Tapperhed, Snildhed og Udholdenhed gjennem mange store Farer at kæmpe sig op til at beherske Verden. Hertil hjalp dem de strenge, rene Sæder og den Borgerdyd og Fædrelandskjærlighed, som i saa høj Grad udmærkede dem. Men da de først vare komne saa vidt, at Intet kunde modstaa dem, da alle

Verdens Skatte og Rigdomme samledes i den før saa tarvelige, krigerske Hovedstad, saa begyndte det at gaa tilbage med de udmærkede Egenskaber. Folket forfaldt til Leddiggang, Blødagtighed, Pragtsyge og alle de Laster, som følge hermed. Regjeringsformen forandredes fra Republik til Kejserdømme, og Folkets politiske Magt svandt ind til Intet. Nogle af Kejserne vare udmærkede Mænd, hvorved det blev muligt endnu i nogle 100 Aar at vedligeholde den romerske Stats Magt, men andre af dem vare sande Uhyrer af Vellyst, Grusomhed og al Slags Slethed. Dette er det andet Afsnit, Kejsertiden. Da de barbariske Folkeslag fra Nord og Øst udbredte sig over Europa og de halvvilde Skarer strømmede ned over Italien, blev Rom den ene Gang efter den anden erobret, afbrændt og plyndret. Dens stolte Marmorbygninger styrtedes i Grus, Statuer og Malerier sønderfloges, Bøger og Skrifter opbrændtes, Guld og Sølv røvedes, og Befolkningen dræbtes og mishandledes eller udvandrede. Rom sank ned til at være uden al Magt og verdslig Betydning. Hermed endte det andet Afsnit, ikke med et Slag, men efterhaanden, thi ligesom Rom ikke blev bygget paa en Dag saaledes

Den afrikanske Struds.

En Strudsrytter.

kunde den heller ikke ødelægges paa en Dag. Men stor var Ødelæggelsen, det kunne vi bedst se af de storartede Rester, som endnu ere tilbage.

Folkevandringen hørte op og Folkene kom atter til Ro i Europa. Men samtidig med Tilintetgjørelsen af Roms gamle Verdensherredømme, ja allerede før den, var Grunden lagt til dens andet Herredømme, og denne Grund var Kristendommen. Vel var Kristus født og lærte i Jødeland og derfor er dette Land Kristendommens Vugge, men først i Rom naaede den sin Udvikling, der voxede den op til sin fulde Kraft. Det varede ikke længe, førend den romerske Biskop, Sanct Peters Efterfølger, anerkjendtes som hele Kristendommens Overhoved, og snart naaede Pavens Krumstav fra Ægypten til Norges yderste Klipper, fra Spanien til det sorte Hav; ja efter Amerikas Opdagelse færdedes endog Pavens Soldater, de driftige Munke, i Mexikos Bjerge og i Brasiliens Urskove. Og ikke blot var det i gejstlig Henseende at Rom beherskede Verden for anden Gang, men den blev under forstandige Pavers Beskyttelse til Kunstens Hjem, hvor Kunstnere fra alle Verdens Kanter, saaledes som endnu den Dag idag,

flokkedes, for at lære af dens store Mestre. Nye Pragtbygninger af uhyre Størrelse og sjelden Skjønhed rejste sig af det gamle Roms Ruiner, og de prydedes med den mest blomstrende Kunst Frembringelser. Dette er det tredie Afsnit i Roms Historie.

Nu i vore Dage synes det fjerde Afsnit at begynde. Pavens Magt har tabt sig, om han maaske endnu er stærkere end de Fleste tro; Rom er nu Hovedstaden i det nye Kongerige Italien, men hvad den i denne Egenskab vil udrette, det ved endnu Ingen.

(Fortsættes.)

Strudsen.

Efter flere Forfattere ved A. P. C. Toepfer.

I de afrikanske Ørkener, paa Stepperne og Sletterne, hvor den majestætiske Løve gaar paa Rov, hvor de store Kolosser af tykhudede Dyr færdes, hvor den smukke Giraf afgnaver Akasiernes og Mimosernes højt siddende Løv, og hvor store Hjorder af slanke Antiloper muntre sværme om, har ogsaa den største af de nulevende Fugle, **Strudsen**, sit Hjem. Denne Fugl har en meget kraftig Legemsbygning, et lille Hoved og en lang, for største Delen nøgen Hals samt høje og stærke Ben, der kun paa Laarene ere bevoxede med enkelte Børster, men ellers ere aldeles nøgne. Hver Fod har kun to Tæer, der ere forsynede med korte, hovagtige Kløer; bag hver Taa findes der en tyk Trædepude, hvorved Foden bliver saa bred, at den ikke let synker ned i Sandet, hvilket vilde besværliggjøre Strudsens Bevægelse. Vingerne ere temmelig store, men aldeles uskikkede til at flyve med, da de i Stedet for Svingfjer bære lange, slappe, hængende Fjer, Halen er lang og bestaar af lignende Fjer. Paa Kroppen findes en tæt Beklædning af slappe, krusede Fjer. Hannen er kulsort med blændende hvide Vinge- og Halefjer, højrød Hals og kjødfarvede Laar, samt gult Næb. Hunnen er brungraa med skidenhvide Vinge- og Halefjer. En fuldvoxen Han kan blive over 8 Fod høj og opnaar en Vægt af 150 Pund. Hunnen er en Del mindre.

I Yngletiden lever Strudsen i smaa Familier, der bestaa af en Han og to eller tre Hunner. Disse sidste lægge deres Æg i den samme Rede, som er meget simpel og blot bestaar af et Hul, der skrabes i Sandet, og som ofte indeholder over 40 Æg. I Almindelighed er det kun Hannen der ruger, da denne, som den stærkeste, bedre end Hunnen kan forsvare Æggene mod Angreb. Æggene ruges regelmæssigt om Natten, men forlades som oftest om Dagen og tildækkes med Sand; Rugningen overlades da til den stærke Solvarme. De ere de største af alle Fugleæg og have en smuk oval Form; Skallen, der er glinsende, samt meget haard og tyk, er hvidgul med Tegninger, der minde om Marmor. Hvert Æg bliver omtrent saa stort som et Barnehoved og vejer 3 Pund eller lige saameget som 24 Hønseæg; Blommen er særdeles velsmagende. Efter en Rugetid af henved 7 Uger krybe Ungerne frem af Æggene; de ere ikke beklædte med Fjer, men med hornagtige Smaapigge, der stridte ud til alle Sider, og som først efter to Maaneders Forløb afløses af en graa Fjerdragt. Ungerne kunne strax efter at være komne ud af Æggene løbe rask omkring og tage Næring til sig. Omkring Reden ligger der altid nogle Æg, der skulle tjene Ungerne til Føde, indtil deres Maver er i Stand til at fordøje Ørkenens eller Steppens haarde Foder. Hannen overtager nu en Moders Pligter, idet den leder og beskytter Ungerne, som Hunnen næsten slet ikke bryder sig om. De voxne Strudses Næring bestaar især af Plantestoffer, men ogsaa af Insekter og smaa Hvirveldyr.

Strudsen er som før nævnt ikke i Stand til at flyve, men den har et Par meget kraftige Bevægelsesredskaber i sine Ben, som kunne føre den afsted med en Hurtighed, der endog overgaar Væddeløbshestens. Under Løbet slaar den i Luften med Vingerne og fremskynder derved dette. Dens store Legemsstyrke sætter den i Stand til at bære tunge Gjenstande paa sin Ryg og bevæge sig hurtigt med dem. Naturforskeren Adamson saa i Senegal en tam Struds, som bar to smaa Negere. Den løb af alle Kræfter afsted med dem og i Løbet af ganske kort Tid red Drengene Landsbyen to Gange rundt paa den. For at prøve dens Kræfter lod Adamson senere to voxne Negere sætte sig op paa Ryggen af den; i Begyndelsen løb den langsomt, men da der blev drevet paa den, bredte den sine Vinger ud som Sejl og løb afsted med en saadan Hurtighed, at den næppe syntes at berøre Jorden under Løbet. Paa medfølgende Billede ses to afrikanske Strudse, af hvilke den ene bærer en voxen Neger, den anden en Negerkvinde med en Dreng, i Baggrunden ses en Teltlejr under en Gruppe Daddelpalmer.

Da Strudsen er meget let at tæmme, er der flere Gange fremkommet Forslag om at optage den blandt vore Husdyr i de Lande, hvor Klimaet tillader det. Den æder rigtignok meget, men den er ikke kræsen og tager til Takke med Alt, hvad man giver den. I Afrika holdes den flere Steder som Husdyr, og man er der meget tilfreds med den Fordel, som man har af den. Dens smukke, lange og krusede Vinge- og Halefjer have fra Oltiden af været benyttede som Pynt til Hjælme og Hatte, hvilken Brug har vedligeholdt sig til vore Dage. De ere saa kostbare, at et Skind med alle Fjerene paa i Nordafrika betales med 100 spanske Dalere. Da baade Kjødet, Skindet og Æggene kunne bruges, har en Struds en ikke ringe Værdi. I Syd- og Mellemafrika bruger man Æggene som Skaale og omgiver dem med en tynd Vidiefletning.

Paa Grund af de kostbare Fjer ere Strudsene blevne efterstræbte i mange Aarhundreder, og de ere nu langt fra saa talrige og almindelige i Afrika, som de tidligere have været. Det er navnlig Hannen, som man forfølger. Beduinerne i Nordafrika betragte Strudsjagten som en stor Fornøjelse og jage den paa deres hurtige Heste, idet de enten vedblive at forfølge den, indtil den styrter om af Træthed, eller ogsaa omringe den paa alle Sider; de gjøre da Kredsen om den bestandig mere snæver, indtil de tilsidst komme den saa nær, at de let kunne dræbe den med et Slag. Derpaa flaar Jægerne Strudsen med stor Forsigtighed for at Fjerene ikke skulle blive tilsmudsede af Blodet, krænger Skindet og bruger det som en Sæk til at gjemme de kostbare Fjer i. Buskmændene i Sydamerika benytte sig af en List for at fange Strudsen. Naar en af dem vil paa Strudsejagt, laver han sig en Slags Sadel af Straa og bedækker den med Fjer, saa at den saameget som muligt kommer til at ligne Fuglens Krop, udstopper dernæst en lang Strudsehals og Hoved og stikker en Stok ind i det. Derpaa tager han Sadelen paa sine Skuldre, tager den udstoppede Hals i den højre Haand og Buen med de giftige Pile i den venstre. under denne Maske forstaar han fortræffelig at agere Struds. Han lader, som om han roligt gnaver i Buskene, drejer Hovedet til alle Sider, som om han forsigtigt spejdede efter noget, ryster Fjerene, gaar eller gallopperer, indtil han endelig kommer Strudsene paa Skudvidde, og saasnart hans susende Pil har truffen en af dem, og de øvrige løbe bort, skynder han sig at løbe med. Men undertiden hændes det, at en særdeles klog Hanstruds ikke vil tro paa Sagen og forfølger den Paatrængende, som da hurtigt maa flygte og derhos bestandig søge at holde sig under Vinden; thi hvis Lugten forraader ham, bliver der intet andet tilovers for ham, end at kaste Sadelen bort for ikke at blive opvartet med slemme Fodspark og Vingeslag.

Til Strudsene eller Løbefuglene høre ogsaa Nandusen i Sydamerika, Kasuaren i Ostindien, Emuen paa Nyholland og Kiwien paa Nyseland; Pladsen tillader os ikke at omtale disse nærmere her. De have alle tre Tæer paa hvert Ben og ere mindre end den afrikanske Struds.

Menneskets Kamp med de vilde Dyr.

Det er en bekjendt Sag, at Mennesket lige fra dets første Optræden her paa Jorden bestandig har ligget i Kamp med de vilde Dyr. I nogle Lande, som f. E. her i vort Fædreland, er denne Kamp allerede for mange Aar siden endt med alle de farlige vilde Dyrs Udryddelse, men i de fleste Lande raser den endnu. Denne langvarige Kamp, som altsaa endnu langt fra er til Ende, kræver mange flere Ofre af Menneskeliv, end man aner og er meget mere blodig end mangt et Felttog. For at overbevise Læserne herom, ville vi anføre en udførlig og aldeles paalidelig Beretning om den Ødelæggelse, som de vilde Dyr i de sidste 6 Aar have anrettet paa Menneskeliv i Provinsen Bengalen i Forindien. I dette Tidsrum blev der alene i denne Provins dræbt

4,208 Mennesker af Tigre,
1,581 — af andre Kattearter,
105 — af Bjørne og
8,210 — af Elefanter, Ulve og andre vilde Dyr.

Af vilde Dyr blev der i den samme Tid i Bengalen dræbt:

7,278 Tigre,
5,668 andre Kattearter,
167 Bjørne,
1,338 Ulve og
4,100 Elefanter, Vildsvin og andre vilde Dyr.

I denne Kamp have altsaa i en eneste Provins omtrent 14,000 Mennesker og 18,000 vilde Dyr mistet Livet i et Tidsrum af 6 Aar. Det maa tillige erindres, at disse Optegnelser kun ere en Samling af de stedlige Opgivelser eller Indberetninger fra Øvrighederne, og at udentvivl mange Mennesker og mange vilde Dyr have mistet Livet uden at Øvrigheden har erfaret det. I Bengalen er det især Tigeren, der foraarsager de fleste Tab af Menneskeliv, hvorfor den engelske Regjering har begyndt en systematisk Udryddelseskrig mod denne „Menneskeæder". Den har ansat særegne Tigerdræbere, som forgifte, dræbe eller fange dette frygtelige Rovdyr overalt, hvor de kunne opspore det. Paa denne Maade mener man efterhaanden at kunne gjøre en Ende paa dens Ødelæggelser. Naar Tigerdræberne benytte Gift i denne Kamp, anvende de som oftest Strychnin, men man har endnu ikke erfaret hvormeget der behøves heraf for at dræbe en Tiger, da denne strax efter at være bleven forgiftet trækker sig tilbage til de sumpige og uigjennemtrængelige Kratskove, hvor den døer.

Hunden.

Det er det ikke at fortælle noget nyt om dette med saamange ypperlige Egenskaber udrustede Dyr, da der allerede er talt og skrevet saameget derom; men det sker dog, at det ligesom vender en ny Side ud ad, der nok kan være saa karakteristisk, at den fortjener Omtale. I mit Hjem havde vi saaledes en Hønsehund, et prægtigt Dyr og saa godmodigt, at det næppe gjorde en Kat Fortræd — i det Mindste ikke Husets. Frigg, saa hed Hunden, havde i lang Tid været ene residerende

i Gaarden, og det var derfor ikke saa underligt, at den følte sig lidt tilsidesat, da Moder fik anskaffet en lille Køterhvalp, som skulde gjælde for Stuehund; men det mærkeligste var, at den før saa kjælne og godlidende Frigg med hver Dag blev mere og mere dvalsk, saa at det tilsidst saa ud, som om den formelig tragtede den lille efter Livet. Da kastede Frigg et Kuld Hvalpe, og den et halvt Aar gamle Køterhvalp gav sig til at die den; men fra den Tid af betragtede den Hvalpen som sin egen. Det er forresten ret underligt, at mange — maaske alle — Hønsehunde kaste hverandet Kuld Hvalpe, og at de, naar det sker, lide meget af Mælken, vil ogsaa kunne forstaas af følgende: Paa en Gaard tæt ved mit Hjem havde en So lagt Grise; men Moderen var vred og vilde æde Ungerne, hvorfor disse toges fra hende og anbragtes i en stor Kurv. Samtidig havde Hunden i Gaarden — ogsaa en Hønsehund — kastet et Kuld Unger, og man ser den Mærkelighed, at Hunden gaar op i Kurven til Grisene — 7 i Tallet — og lader dem die sig. Dette gjentoges flere Gange, og Hunden vaagede over Grisene som over sine egne Unger, ja den forlod dem ikke en Gang, da de pinte Blodet ud af Dievorterne paa den; men naturligvis, da Folkene mærkede det, blev Hunden bunden.

Filip.

Smaating.

En ejendommelig Modeartikel. En Franskmand ved Navn Alfons Benedikt var rejst til Amerika for at prøve Lykken, som i Fædrelandet bestandig havde vendt ham Ryggen. Men ogsaa i den ny Verden forblev den lunefuld imod ham; tyve Gange havde han faaet sig en lille Formue samlet, og tyve Gange var den gaaet tabt for ham igjen. Da traf han i Ny-Granada en Jøde, der tilbød ham sin Hjælp. Benedikt skulde da afkjøbe ham hans hele Vareforraad, rigtignok med betydelige Renter; thi for Varer til en Værdi af 10,000 Franks skulde han udstede en Forskrivning paa 25,000 Franks. Kun den haarde Nød drev ham til at gaa ind paa denne aageragtige Forretning; men da han blandt Varerne fandt alene for 500 Franks Brevoblater, gjorde han et betænkeligt Ansigt. Hvorledes skulde han blandt Indianerne finde Kjøbere til dem? Jøden trak paa Skulderen og sagde haanligt, at det var godt at have et velassorteret Varelager; for Resten kunde Handelen ikke afsluttes, hvis en eneste Artikel blev tilbagevist. Benedikt gjorde gode Miner til slet Spil og afrejste til Dalen ved Popayan, hvor der holdes et stort aarligt Marked, som bliver stærkt besøgt af Indianerstammerne. Rejsen dertil løb heldigt af; Franskmanden udbredte sine Varer, og snart indfandt sig talrige Kjøbere. En Høvding besaa Oblaterne med stor Opmærksomhed, lukkede derpaa Æsken forsigtigt til igjen, stak den til sig og betalte den godt med Guldstøv. Efter den første fulgte snart andre, som spurgte efter Oblaterne, og i kort Tid blev Efterspørgslen saa stærk, at Benedikt forhøjede Prisen til det tidobbelte, uden at dette afskrækkede Kjøberne, som tvertimod bestandig indfandt sig i større Mængde. Ved Markedets Slutning var hele Forraadet udsolgt til enorme Priser og Benedikt en rig Mand. Men med Forbavselse saa han, at Indianerne havde overklæbet Ansigtet og Kroppen med de skinnende røde, gule og grønne Oblater og vare nok saa stolte af at besidde denne Prydelse. Det forunderlige Salg er nu forklaret: Oblaterne vare blevne en ny Modeartikel. —

En Mand kom hen til Præsten og vilde have sin lille Datter døbt den næste Søndag. „Hvad skal hun hedde?" spurgte Præsten. „Vi tager Navnet efter Almanakken," svarede Manden, „hun skal have det Navn, der staar paa den Dag hun skal døbes og det er Setrin." Præsten kunde ikke tro at det Navn stod i Almanaken, men ved nøjere Eftersyn forholdt det sig rigtig nok, der stod nemlig: **S**(øndag) **e**(fter) **Trin**(itatis).

Geografisk Gaade.

For- og Endebogstaverne læste fra oven og nedad giver Navnene paa to fynske Kjøbstæder:

En finsk Stad.
En dansk Ø.
En bornholmsk By.
En tydsk Flod.
En fransk Stad.
En sjællandsk Kjøbstad.

Opløsning

paa den firkantede Nød i Nr. 27:

A R E N A
R I V E N
E V A L D
N E L D E
A N D E N

Efter at Udgiveren fra 1ste Juli har taget sin Afsked som offentlig ansat Skolelærer, for udelukkende at anvende sin Tid og sine Kræfter til Husvennens Udgivelse og Husflidssagens Fremme, flytter han i Begyndelsen af denne Maaned til Kjøbenhavn, hvor hans Adresse fra 15de Juli fremtidig er

Redaktør N. C. Rom.

Bylovsvej 8 a.
Kjøbenhavn
Vesterbro.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 42. | Søndagen d. 18. Juli. | Kjøbenhavn. 1875.

Et opsnappet Brev.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Sluttet.)

„Tiden læger alle Saar", siger Ordsproget, men det er ikke sandt. Der gives Saar, som aldrig læges, det følte baade Jakob og Ane. Vel rakte Tiden sin formildende Balsam til begges Hjerter, saa at de stærke heftige Følelser ligesom sagtnede hen i stille Sorg, men aldrig formaaede Tiden at borttage det smertefulde, som hvilede over Minderne eller at døve den underlige, urolige Længsel, som søgte og søgte uden at finde.

Ane var i Aarenes Løb bleven endnu mere stille og ordknap end forhen. Alt gik ellers sin sædvanlige, jævne Gang i hendes tarvelige, stille Hjem. Aar ud og Aar ind havde hun skuret de samme Gryder og Kjedler. Sommer efter Sommer havde hun med Mælkespanden paa Hovedet vandret de samme daglige Ture ud paa Marken for at malke Koen. Stille havde hun syslet og stille havde hun sørget. Hendes Fader var som oftest borte paa Arbejde og hun havde derfor sjeldent Lejlighed til at tale med Nogen, thi der kom næsten aldrig nogen Fremmed til hende, ligesom hun heller ikke kom til Andre. Ved dette ensomme og ensformige Liv var hendes Tankeomraade ligesom blevet indsnevret inden bestemte, trange Grænser; ingen nye Ideer, ingen nye Interesser bragte Afvexling ind i hendes Liv; Jakob og atter Jakob var den Gjenstand, hvorom hendes Tanker kredsede Dag ud og Dag ind. Han stod for hende, smuk og livsglad, naar hendes Hjerte var mildt bevæget stemt, og han stod for hende i de urolige, bitre Øjeblikke, naar hendes Sind gjennemrystedes af Skuffelsens Smerte. Bort havde hun vendt sig fra ham en Gang, og bort vendte hun sig hver Gang hendes Tanker opsøgte ham paa Utroskabens Vej. Men forunderligt! hendes Hjerte kunde aldrig helt vende sig bort fra ham; det var og blev hos ham, enten han var værdig til det eller ikke. Ja, havde han været utro — hun var tro!

Han utro? Havde hun kjendt den Misforstaaelse, som var Aarsag i deres Adskillelse, havde hun set ind i hans Hjerte, set og hørt, hvor ofte han havde fortrudt det ene, ene Fejltrin; havde hun vidst, hvor trofast hans Kjærlighed havde vaaget over hende i de mange Aar — ja da skulde hun have udbrudt: „Nej, her er et Hjerte, i hvis Kjærlighed ikke findes Svig". Men hun saa og hørte ham ikke; Broen imellem dem var brudt af.

Aar havde føjet sig til Aar. Jakob var nu en Karl paa de 41. Hans Moder var forlængst død, ellers vare ingen synderlige Forandringer indtraadte i hans Hjem; men med ham selv var foregaaet en stor Forandring, idet han i Aarenes Løb var bleven ligesaa alvorlig og tilbageholdende, som han i sine tidligere Dage havde været lystig og snaksom. Han passede sin Dont i Hjemmet, var venlig og tjenstvillig mod Alle, som trængte til hans Hjælp, og naar Nogen kom for at besøge ham, vare de altid velkomne, men han tog aldrig selv ud, naar undtages, at han en Gang imellem kjørte til Kjøbstaden. Ligesom Ane holdt han sig paa sine egne Enemærker. Ane! — „Ja Gud ved, hvordan Ane har det?" tænkte han ofte endnu. „Hun har vel

nok rent glemt mig nu, men jeg glemmer aldrig hende! Ak, hvor har jeg bittert maatte bøde for det ubesindige Øjeblik, da jeg lod mig rive hen af et falskt Kvindehjerte! Det Favntag maatte jeg betale med mit Livs Lykke!"

„Nej, hun var for god til mig", tænkte han ogsaa undertiden. „Jeg havde beruset mig i Lykken, om jeg havde faaet hende, og maaske draget hende med ned i den Misforstaaelse, at jordisk Lykke og Nydelse er Livets egentlige Formaal. Det var Guds Villie, at jeg skulde vandre min Vej alene, for at jeg derved kunde lære at kjende Livet fra den alvorlige Side, som jeg i mine yngre Dage aldrig havde Øje for. Og Gud har visseligen ogsaa sørget for, at hun har det bedre, som hun har det".

Saadan vejede han det skete, snart paa Kjærlighedens, snart paa Fornuftens Vægtskaal, og efterhaanden som Aarene randt, syntes den savnede ligesom at komme længere og længere bort fra ham, indtil Tidens Fartøj bar hende ind og ligesom skjulte hende i fjerne Strandes Taager.

Ude bag Jakobs Lod laa et lille Sted med en Snes Tdr. Land; her havde Anes Broder, Knud, som i en længere Aarrække havde tjent der paa Stedet, og som omsider var bleven gift med Datteren, havt sit Hjem i et Par Aar. Han og Jakob talte vel undertiden sammen, men Minderne fra de gamle Dage bleve aldrig bragte paa Bane. En Dag vovede dog Jakob at henlede Samtalen paa Ane.

„Hvordan har egentlig Din Søster det?" spurgte han.

„Hun har det vel godt", svarede Knud. „Det er rigtignok en Stund, siden jeg var hjemme; men hun er da rask, saavidt jeg ved".

„Er hun glad og fornøjet?"

„Nej, det har hun aldrig været siden den Tid, Du ved nok".

„Jeg har tænkt meget paa hende i alle de mange Aar, som ere forløbne, siden vore Veje skiltes".

„Ja saamænd, men Du bar Dig jo galt ad".

„Det gjorde jeg; men hvad — jeg var ung og ubesindig, det var min Fejl, og Ane var — ja gid hun havde villet høre, hvad jeg havde at sige til min Undskyldning, men hun tog Sagen saa ivrigt".

„Hvad skal man sige til det! Det var nu ikke saaledes tilskikket Jer, at I skulde have hinanden den Gang".

„Den Gang", gjentog Jakob for sig selv og saa hen paa Knud. „Mon der da kunde være Haab endnu?"

Der blev ikke talt mere om den Sag den Dag, men de tænkte begge saa meget des mere over den.

Endnu samme Aften gik Knud hjem til sin Søster og bad hende om at komme over og hjælpe ham lidt med Høstarbejdet. Hun blev meget forbavset over hans Ærinde: „Jeg kommer jo aldrig nogen Steder, jeg kjender jo Ingen..., jeg... nej, hvor kan Du dog falde paa at forlange det?" udbrød hun. Men han vedblev at tigge hende saalænge derom, at hun endelig maatte love at komme en Dags Tid.

„Det kunde dog være!" tænkte Knud, da han gik hjem om Aftenen. „Det gjælder bare om at faa Ane vænnet til at komme over hos mig en Gang imellem, saa vil Jakob nok faa Nys derom, og saa vil det være en let Sag at give dem Lejlighed til at tales ved, og saa..."

Om Natten drømte Knud om Bryllup, om Puns, Dans og Kommers; det var altsammen noget han sværmede for.

Et Par Dage efter gik Jakob Villumsen ude i sin Mark og saa paa sine Høstfolk. Han deltog ikke selv i Arbejdet paa Grund af at han havde forstuvet det ene Haandled. Han holdt en Stok i Haanden og en lille, kort Pibe hang i Munden. Paa Hovedet bar han en rød, strikket Hue med en Dusk i Toppen og var ellers iført den paa Egnen almindelige Sommerdragt: hvide Lærredsbenklæder, en stribet Hvergarnsvest med gule Knapper og en tynd, ulden Nattrøje.

Da han havde set lidt paa Folkene, gik han længere ud i Marken og naaede omsider Pilegjærdet, som dannede Skjellet mellem hans og Knuds Marker.

„Det er svært saamange Kvindfolk, Knud har i Arbejde i Dag", sagde han ved sig selv, idet han saa hen efter Naboens Høstfolk. „Hvad mon det er for en høj, rank Pige eller Kone, der gaar der og river? — Hvad for noget! — Ane! — Mon det skulde —? — Hm!"

Han bøjede Pilegrenene til Siden for bedre at kunne se. „Jo, det er hende! — Hm!"

Han tørrede Sveden, som løb ned ad hans Pande og Kinder, bort med det ene Ærme og trak Vejret dybt et Par Gange.

„Saa skulde jeg dog endnu en Gang faa hende at se! Mon hun rent har glemt mig? Eller mon hun endnu maaske mindes mig, men gjemmer Mindet om mig mellem bitre Tanker? Gud ved, hvad hun vilde sige, om jeg gik hen og hilste paa hende. Hun har dog en Gang holdt af mig — hm!"

Tankerne foer afsted med ham tilbage over de længst henrundne Dage. Minderne mylrede op i Tusindvis om ham; snart trak de Brynene sammen paa ham, snart klappede de hans Kind saa mildt og blødt. De mange Aars halvt tilbagetrængte Følelser kom farende med al deres samlede Kraft. Hans Hjerte havde ikke i mange Aar været i en saadan Bevægelse.

Efter at have staaet en Timestid og set afvexlende hen efter Ane og ned for sig, hævede han med et Blikket op mod Himlen og mumlede nogle Ord. „Ja i Guds Navn", sagde han derpaa højt, „det faar gaa, som det vil, jeg maa tale med Ane".

Han sprang ind over Gjærdet og styrede sin Gang hen efter Knud, som stod og stak Neg op paa Høstvognen til sin Kone. Ane gik lidt længere henne paa Ageren og rev „Slod", hvor „Hovene" havde staaet, som allerede vare hjemkjørte. Det gav et stærkt Sæt i hende, da hun fik Øje paa Jakob, men hun vendte sig hurtigt om, saa at Ingen mærkede noget.

„Guds Fred og Gud hjælpe Jer!" sagde Jakob, da han naaede hen til Knud.

„Tak!" svarede denne og hivede i det samme et Neg op paa Vognen. „Naa, det kan jeg lide Nabo, at Du kommer hen og ser til os".

De talte nu en Stund sammen om Vejret, om Sæden, Græsningen o. lign., men Jakob havde hele Tiden sit Blik rettet hen efter Ane. Endelig sagde han: „Det er nok Ane, der gaar der henne?"

„Ja, det er. Hun har saamænd aldrig været her ovre før i Dag, og hun havde vel heller ikke kommet i Dag, dersom jeg ikke havde overhængt hende om at hjælpe mig lidt i denne travle Tid".

„Hun ser ung ud endnu".

„Aa ja, men hun er jo da heller ikke mere end — lad mig se — 38 Aar".

„Jeg tror dog, jeg faar gaa hen og hilse paa hende, førend jeg gaar".

„Ja saamænd! I have jo kjendt hinanden før".

Jakob gik nu hen til Ane. Hans Trin vare lidt usikkre og hans Hjerte bankede voldsomt. Ane vendte Ryggen til ham endnu, men da han naaede helt hen til hende, drejede hun sig om til Siden, vendende Blikket mod Jorden.

„God Dag, Ane!"

„God Dag!"

„Hm! — Det er mange Aar siden, vi talte sammen".

„Ja!"

„Hvordan har Du havt det i al den Tid?"

„Aa jo!"

„Vi have en Gang holdt meget af hinanden".

Ane tav og lod Haanden glide op og ned ad Rivestangen.

„...og vi kunde have levet lykkelig sammen i alle de Aar, vi have været adskilte", fortsatte han.

„Du gik Din Vej, saa maatte jeg gaa min", svarede Ane med rystende Stemme.

„Ja, vore Veje bleve adskilte. Jeg har sørget meget over, at det skete. Er Du vred paa mig endnu, Ane?"

Hun vedblev at vende Blikket mod Jorden, hendes Læber tav, men i hendes Hjerte lød det: „Nej, jeg kan ikke mere være vred paa Dig". Hun mærkede i dette Øjeblik mere end nogensinde i de svundne Dage, at hun med Liv og Sjæl tilhørte ham. Hendes Kinder blussede, hvorved hendes ellers noget blege Ansigt fik et Udtryk af ungdommelig Skjønhed; hendes Bryst bevægede sig hurtigt og vidnede om en indre stærk Brydning. Jakob nærmede sig hende endnu et Skridt og fortsatte:

„Jeg fortrød det lige strax, men hvad jeg gjorde, var ikke gjort i Utroskab mod Dig. Jeg gjorde det ikke med Overlæg".

Ane følte, at hun maatte sige noget. „Hvorfor giftede Du Dig ikke med Anna?" spurgte hun uden ret at have lagt Mærke til hans sidste Ord.

„Med Anna?"

„Du holdt jo af hende".

„Nej, Dig holdt jeg af, Ane, og ingen Anden! Hende, som Du nævnede, havde jeg aldrig førend hin Dag i Skoven talt til om Kjærlighed eller Venskab, ejheller havde jeg givet hende Anledning til at tro om mig, at jeg havde noget lil overs for hende. Hun overlistede mig ved sin ukvindelige Opførsel — og, jeg tilstaar det, jeg var svag nok i Øjeblikket til at lade mig bedaare af hende. Da jeg kom ret til min Samling, stødte jeg hende fra mig, og siden hin Stund har jeg foragtet hende; hun nærmede sig til mig endnu en Gang kort Tid efter, men jeg gav hende den Modtagelse, som hun fortjente, og da lod hun mig i Fred for Eftertiden. Saa fik hun fat paa Prangeren og rejste bort med ham, og siden har jeg hverken hørt eller set noget til hende".

„Du havde dog selv sat hende Stevne ved Stenten".

„Hvor kan Du sige det?"

„Du skrev jo til hende derom".

„Hvem har dog bildt Dig det ind?"

„Jeg har selv set Brevet i Annas Hjem".

„Brevet? Et Brev fra mig?"

„Ja!"

„Du lod hende vide, at Du kom til Skovbal i B...Skov, og bad hende møde Dig ved Stenten, hvor Du jo ogsaa, som Du selv tilstaar, traf sammen med hende om Aftenen. Brevet var saa fuldt af Kjærlighed og søde Ord til hende, hvorimod Du omtalte mig paa en haanlig og tilsidesættende Maade".

„Men Ane! hvad er det, Du der fortæller! Gud fri mig, hvordan hænger dette sammen? Det Brev, Du taler om, var jo til Dig! Har Anna...?"

„Der stod uden paa: „Til Pigen Anna Nielsdatter, ...by. Husk Dig om, Jakob, og dølg Intet for mig, jeg ved Alt".

„Saa sandt, som jeg er en Synder for Gud, jeg har aldrig i mit Liv skrevet endog blot to Ord til Anna. Du skal tro, hvad jeg siger Ane, Du maa ikke antage mig for en Løgner; thi gjør Du det, da bringer Du mig til Fortvivlelse! Jeg forstaar ikke, hvordan det hænger sammen med dette Brev! Vist og sandt er det, at det var skrevet og bestemt til Dig. Anna maa have opsnappet det paa Vejen, forfalsket Udskriften og læst dets Indhold. Du gode Gud, hvilken Ulykkesgjerning har hun ikke der gjort sig skyldig i! Kunde Du ikke forstaa, da Du læste Brevet, at det maatte være til Dig! Kunde Du ikke se og føle, at alle de kjærlige Ord, det indeholdt, vare til Dig, og at det var hende, jeg talte tilsidesættende om?"

„Kan jeg ogsaa stole paa, at det hænger saadan sammen, Jakob? Er det Sandhed?"

„Ane, Ane...!"

„Jo, jeg tror det! Jakob! Du kan ikke bedrage mig!"

Idet Ane udtalte disse Ord hævede hun for første Gang sit Blik og saa Jakob ind i Øjnene med al den Inderlighed hendes Hjerte ejede. Hvilken Kjærlighed, Længsel og Trofasthed laa der ikke i dette Blik. Nu gjenkjendte først Jakob ret sin Ungdoms Elskede. Det var de samme brune, klare Øjne, som han for 21 Aar siden saa ofte havde fordybet sig i med sin hele Sjæl. Han udbrød:

„Nu holder Du af mig igjen, Ane! Jeg kan se det paa Dig!"

Ane svarede bevæget: „Ja jeg har holdt af Dig i alle de henrundne Aar. Jeg kunde ikke slippe Dig, skjøndt..."

„Gud velsigne Dig Ane for al Din Kjærlighed og Overbærenhed! Du er meget bedre end jeg".

Idet Jakob udtalte disse Ord greb han Anes Haand. Det var ikke Ungdommens Fyrighed og Begejstring der gjorde dette Haandtryk saa trofast og varmt, skjøndt der baade hos ham og hende var blevet noget af begge Dele tilbage, nej det var den ægte, stærke og prøvede Kjærlighed, der holder fast, hvor den har faaet fat.

De talte endnu en Stund sammen. Knud og hans Kone saavel som deres Pige, der ogsaa havde været tilstede, og som hele Tiden havde set nysgjerrig hen efter de to gamle Kjærestefolk, vare kjørte hjem. „Det gaar nok", tænkte Knud; „bare han vilde blive staaende derude hos hende en god Stund endnu".

Jakob og Ane havde mange, mange Ting at tale om, men mest drejede sig deres Samtale om det ulykkelige Brev.

„Nu er det først jeg ret kan forstaa de haarde Ord, Du skrev til mig, Ane, da Du gjorde det forbi imellem os", sagde Jakob. „Husker Du dem, Ane? Jeg husker dem. Nu ser Du da, at jeg ikke var saa slem, som Du troede, om jeg end havde fejlet.

Ane svarede: „Ja havde jeg vidst det, jeg nu ved, da havde jeg aldrig slaaet op med Dig; thi det Fejltrin, Du havde gjort, kunde jeg vel let have tilgivet Dig. Nu er det for mig, som om hele Skylden ligger paa mig. Jeg var haard og uretfærdig mod Dig, jeg burde have hørt mig bedre for hos Dig selv, førend jeg dømte saa strengt. Du maa tilgive mig, Jakob, jeg har feilet mere end Du; men her efter skal intet i Verden skille mig fra Dig. Tak fordi Du holdt fast paa mig!"

Jakob Villumsen og hans Kone, Ane Nielsdatter, ere døde for ikke faa Aar siden; men deres Navne ere endnu i friskt Minde i Byen, hvor de boede. Og længe vil man mindes deres usædvanligt kjærlige Samliv, deres Tjenstvillighed og Opofrelse over for andre og deres retsindige, kristelige Vandel i det Hele. Gaarden, som de boede i, har længe været i andre Folks Hænder; men endnu nævnes den ofte som Jakob Villumsens Gaard, og over den gamle Gadeport staar endnu, indgraveret med store Bogstaver: I. V. S. — A. N. D. — Anno 1829. I det Aar var Porten formodentlig bleven lavet, og det Aarstal fortjente nok at mindes af Jakob og Ane, thi det var netop i det Aar, de bleve ægteviede.

Rom.

(Fortsat.)

Rom ligger ved Floden Tiberen paa en temmelig flad Slette, der paa de 3 Sider omgives af de skjønne Sabiner- og Albanerbjerge; paa den fjerde Side begrænses Sletten af Middelhavet. Denne Slette kaldes Campagnen og er nu ganske øde og udyrket, kun bevoxet med Græs og Krat, hvori færdes meget store Flokke af Bøfler, der tilhøre og ernære Bønderne. Men i gamle Dage var denne Slette rig og frugtbar, da

havde de fornemme Romere her deres Landsteder og Vinhaver. Man ser endnu i Campagnen mange Rester af store Bygninger, ligesom den ogsaa gjennemkrydses af de gamle Vandledninger, der, hvilende paa milelange Rækker af murede Buer, føre Kildevandet fra Bjergene ind til Rom. Over denne Slette maa man passere, for at naa Rom, og naar man har kjørt der en Time eller saa omtrent, ser man efterhaanden Roms mange Kupler og Taarne dukke op. Da der i Rom findes ikke mindre end 356 egentlige Kirker, foruden smaa Kapeller, og hver af disse Kirker har i det Mindste en Kuppel eller et Taarn, saa har jeg nok Ret til at sige, at der er mange. Op over det Hele rager højt mod Sky den berømte Peterskirke, Verdens største Bygning. Om denne skal jeg en anden Gang fortælle, og vi ville da ved samme Lejlighed give en Afbildning af den.

Man nærmer sig med den største Ærefrygt til denne gamle Stad; de svundne Slægters Historie drager forbi Tankerne, og man opfyldes af spændt Forventning ved Tanken om, at man skal se og vandre paa de Steder, hvor saa store og mærkelige Begivenheder ere foregaaede. Nærme vi os en stille Aften til Rom, naar Solen er i Færd med at gaa ned, naar dens sidste Straaler

Vestatemplet i Rom.

forgylder Himmel og Jord, naar Klangen fra de utallige Kirkeklokker gjennembæver Luften, da gribes Sindet af en højtidelig og alvorlig Stemning, men fremfor Alt vender Tanken sig til Ham, som fra Evighed til Evighed styrer Menneskeslægtens Skæbne og som ad de uransageligste Veje leder Alt til det Bedste. Og i denne Stemning ville vi holde vort Indtog i Rom.

Vi nærme os Byen fra Nord. Over den gamle Bro, Ponte molle, hvor Kejser Constantin den Store vandt det Slag, som gav Anledning til Kristendommens Indførelse som Statsreligion, rulle vi henad Vejen forbi Vinhaver og pragtfulde Landsteder. Lige udenfor Roms nordligste Port, Porta del Popolo (Folkets Port), ligger den store Villa Borghese med sine mange Grotter, Springvand og Smaabygninger, med sine skyggefulde Alleer af Laurbær- og Myrthetræer, sine ranke Cypresser og underlige Pinier. Vi kjøre forbi den og ind ad Porten. Her findes strax en stor rund Plads, Piazza del Popolo, omgivet af Mure, der bære Marmorbilledstøtter og Søjler og hvoraf der vælter store Springvand ud i skinnende Marmorkummer. Midt paa Pladsen knejser en ægyptisk Obelisk omgivet af 4 Sfinxer, der spye Vand ud i 4 Kummmer. Fra denne Plads føre 3 snorlige, lange Gader ind i den tæt bebyggede Del

af Rom. Vi vælge den midterste, den berømte Corso, der er saa lang, at man bruger $^3/_4$ Time for at gaa rafst igjennem den i dens hele Længde ind til Midten af Byen. Dette er Roms Hovedgade, her spadsere de stolte Romere ad de lange, flisebelagte Fortouge og her kjøre de fornemme Damer med deres pyntede Ammer. Her findes de fleste Butikker og Kaffeer, Vexellerere og al anden Trafik. Det er altid en livlig Gade, men især i Karnevals- eller Fastelavnstiden, da her foregaar allehaande Løjer, ja endogsaa et Væddeløb af halvvilde Heste, der som rasende, uden Rytter, fare afsted gjennem Gaden til Fornøjelse for den talrige Mængde. Her spanker den elegante Officer med sin raslende Sabel og klirrende Sporer, her vralter den tykke, smudsige Munk med sit skaldede Hoved og bare Fødder afsted, tiggende om Penge eller Varer hos de Handlende, her rider Bonden fra Campagnen paa sin lille Hest, med sin Landse i Haanden, sin spidse Hat paa Hovedet og sine lange Lædergamascher paa Benene. Her møder man de dejlige sorthaarede Romerinder, med deres klædelige Dragt og deres smaa Pattebørn, der ere indpakkede i et underligt Futeral af hvidt Tøj. Her kommer den tunge Arbejdsvogn, trukken af store, tykke, gule Bøfler med deres lange Horn, hist kommer en Flok Geder, der skulle malkes. Her rider en Præst i sin sorte Sløjkjole og med en trekantet bred Hat afsted paa sit lille muntre Æsel. Her er en Afvexling og et Liv, som er meget morsom at se paa.

Den lange Corso ender med en Plads, Piazza di Venezia og tæt ved denne findes det berømte Capitolium, der til alle Tider har været Roms Midtpunkt. I den ældste Tid var Capitolium en Fæstning, hvortil dens Beliggenhed paa en høj Bakke eller lille Bjerg gjorde den vel skikket, senere var her Sædet for den øverste Gudsdyrkelse. Nu er den ombannet ganske, idet der dels er anlagt nogle snevre Gader, dels en Kirke og endelig en firkantet Plads omgivet af 3 Paladser, hvoraf det ene er Byens Raadhus. Ligesom Capitolium er Byens historisk mærkeligste Sted, saaledes er den endnu det interessanteste, fordi man derfra paa en Gang kan overse baade det gamle og nye Rom. Byen bestaar nemlig af to Hoveddele; det nordligere eller nyere Rom, der er tæt bebygget og det gamle eller sydlige Rom, hvor der findes forholdsvis faa Gader og Bygninger, men til Gjengjæld de fleste Ruiner af oldtidens vældige Bygninger spredte om imellem Vinhaver og Landsteder. Hist og her i det gamle Rom findes ogsaa Kirker og Klostre. Staar man paa Capitolium og ser ud imod Syd over det gamle Rom, ser man strax nedenfor det saakaldte Forum eller Byens gamle Hovedtorv med sine mange Rester af Marmor-Templer, Søjler og Triumfbuer, men det er altsammen mere eller mindre ødelagt af Fjendehaand og af den store Magt, som kaldes Tiden. Derude for den modsatte Ende af Forum hæver sig de vældige Rester af Colosæum, som i gamle Dage var et Slags Theater, der kunde rumme 87,000 Tilskuere. Skjøndt mange af Roms yngre Bygninger, ja hele Paladser ere opførte af Sten, der ere røvede fra Colosæum, er det endnu en af Verdens største Bygninger. Det bliver meget for vidtløftigt her at opregne alle Roms Ruiner, men til Gjengjæld hører den til de bedst bevarede og smukkeste. Der er et ganske ejendommeligt Trylleri ved at vandre om mellem disse halvt ødelagte Minder om Fortids Storhed, at sætte sig paa en omstyrtet Søjle og betragte disse stolte Mure, hvor nu Vedbenden slynger sig og de vevre grønne Firben smutte om. Stille og tyst er her, Lyden af Byens Larm naar ikke herud; man kan i lang Tid hver Dag gaa herud, man bliver ikke kjed deraf, thi her er Nok at se og tænke paa.

Men vi maa heller ikke forsømme det nyere Rom, hvor der endnu lever Mennesker. Den er ikke mindre interessant at se paa. Næsten alle Gaderne ere temmelig snevre og krumme og Husene høje. Men her findes en Mængde større eller mindre Pladser og Torve, der alle ere prydede med Billedstøtter eller Obelisker og Springvand. Der findes i Rom en aldeles utrolig Mængde Springvand, og det er ikke Springvand, som dem vi ere vante til at se her, med en enkelt lille tynd Straale, det er Springvand, der give Vand i Tøndevis hvert Minut, ja, der er nogle Springvand f. Ex. Aqua Paoli og Fontana Trevi, der ere saa store at man kan høre deres Brusen flere Gader borte, længe førend man kan se dem. Denne store Rigdom paa rindende, klart og koldt Kildevand bidrager saa overordentlig meget til at give Roms Gader og Torve deres ejendommelige Hyggelighed og Skjønhed. Som jeg ovenfor har sagt, myldrer Rom af Kirker, man træffer dem i enhver Gade og de staa altid aabne og der er altid Gudstjeneste i dem, men især om Aftenen ere de fulde af Mennesker, thi en god Katholik maa i det Mindste en Gang om Dagen i Kirke. Kirkerne ere for en Del meget store og pragtfulde. Den største af alle Kirker er Peterskirken, men af den ville vi i et senere Numer give en Beskrivelse med Afbildninger, da den nok fortjener en særlig Omtale. Endvidere er der i Rom en Mængde Paladser eller mindre Slotte, der tilhøre de rige adelige Familier og som ere mere eller mindre pragtfulde. Kongen af Italien, Victor Emanuel beboer et stort Slot, der hedder Quirinalet, medens Paven boer i Vatikanet, som er det største Slot i Verden; det indeholder 11,000 Værelser og 22 Gaarde. I dets vældige Sale er der store og kostbare Samlinger af Billedstøtter og andre Kunstværker fra Oldtiden ligesom ogsaa der findes en stor Mængde udmærkede Malerier, hvoriblandt mange af Verdens mest berømte Maler, den unge og smukke Rafael.

(Sluttes.)

Smaa Gjæster i vore Haver.

Af Dyrlæge F. L. A. Larsen.

Mange større Stæder have nu zoologiske Haver, hvori man har Lejlighed til at betragte en Mængde forskjellige Arter af vilde Dyr. Vi Kjøbstads- og Landbeboere derimod have kun Lejlighed til hvert andet eller tredie Aar, at se et omrejsende Menageri, i hvis snevre Bure de forsultne vilde Dyr just ikke tage sig videre fordelagtigt ud.

Dog have vi herfor en Erstatning — og det en ganske tiltrækkende — i vore Haver, om de end kun ere smaa; thi enhver nok saa tarvelig Have fremstiller jo en Dyrehave i det Smaa, der er langt rigere i Indhold end et almindeligt Menageri. Til Betragtning og til opmærksom Jagttagelse af mange Dyrs Levemaade og Liv give vore Haver os mere Lejlighed end slige kunstige Anstalter; ja vore Haver vise os endog Dyrekampe og Jagt.

Vore Haver vise os Jagter og Ødelæggelseskrige, der udfordre en Listighed og Udholdenhed, som overgaar Jægerens. Iblandt Havegjæsterne, der uden Tilladelse indkvartere sig paa vor Ejendom, ere ikke faa, som vi ej kunne give Husret, fordi de volde os megen Skade og Ulejlighed, idet en Del af dem som ødelæggende Hærskarer true med at fortære Havens Frugter. Der fordres temmelig megen Kundskab til at kunne skjelne mellem disse Dyr, hvoraf Mange ere vore Venner, Mange vore Fjender, saaledes at vi kunne frede hine, men ødelægge disse.

I et flygtigt Overblik ville vi fremstille de almindelige Arter af den brogede Flok, der paa en af de omtalte Maader plejer at gjæste vore Haver. Muligt derved kunde opvækkes lidt Interesse til Jagttagelse af Dyrelivet i det Smaa, en underholdende og lærerig Beskjæftigelse, der sikkert vil være et behageligt Tidsfordriv for mange ledige Timer, og hvor beundrer man Skaberen mere end ved Betragtningen af Skabningen og Forskningen af den?

Vi ville begynde med Pattedyrene, blandt hvilke især Muldvarpen er vigtig. Endskjøndt den ikke lever af Planteføde, beskadiger den dog mange Planter ved sin Oproden af Jorden, de saakaldte „Muldvarpeskud", af den Grund er den en ilde set Gjæst af de fleste Haveejere og efterstræbes af dem, uagtet den gjør væsentlig Nytte ved at fortære en Mængde Larver af skadelige Insekter. Den holder ikke Vintersøvn, og da dens Graadighed er saa stor, at den daglig fortærer ligesaa Meget, som den selv vejer, saa vil man deraf indse, at den maa fortære en betydelig Mængde Orme, Larver og Insekter.

Der findes flere Arter Markmus, der, om de end, som Navnet antyder holde sig mest til Marken, undertiden kunne skade Haverne meget, naar de findes i Mængde, da de grave Huller, hvorhen de slæbe Frø, Rødder, Løg og Knolde. Undertiden findes Spidsmus i Haverne, men de leve af Orme og Insekter og anrette ikke videre Skade. Heldigvis holdes Musene i Skranke af Kattene, der betragte Haven som et godt Jagtdistrikt. I de større Haver indkvarterer Pindsvinet sig undertiden; det søger sig et Skjul under Trærødder eller tætte Buske, sover næsten hele Dagen, ligeledes hele Vinteren, saa det kun nyder Livet i Sommernætterne. Ved at ødelægge Orme, Insekter og disses Larver gavner det noget; men det søger ogsaa gjerne Frugter og knoldede Rødder, og foraarsager derved en Del Skade; det er meget bekjærligt efter Kjød, hvorfor det angriber og dræber mindre Dyr. I Haver, der ere indhegnede med Stengjærder, finder man ofte den lille Væsel eller Bruden, der gjør en Del Nytte ved at fortære Mus. Harerne indfinde sig undertiden om Efteraaret og Vinteren, det er fornemlig Kaalen de søge efter. Flagermusene ere nyttige Gjæster i vore Haver; de holde sig stille hele Dagen i hule Træer og Revner, hvor de hænge fast ved Tommelen, der er lille og kroget; de komme frem i Skumringen og ere hele Natten ivrigt beskjæftigede med at fange Insekter; om Vinteren ligge de i Dvale.

Blandt Fuglene træffe vi forskjellige mere eller mindre velkomne Gjæster i vore Haver; blandt de mindre velkomne nævne vi først: Hønsene, som ved deres Skraben i Jorden forstyrre Planterne og ødelægge Bedene; Duerne, der opsamle det nedlagte Frø, disse Dyr kunne dog let holdes borte fra Haven. De øvrige Fugle ere derimod mere velkomne ligefra Ænderne, der søge efter Regnorme og Snegle, til de livlige og selskabelige Stærer, der leve af Insekter og Orme og om Efteraaret af Bær; om de end tilligemed Skaderne rane nogle Bær, saa gjøre de dog megen Nytte ved at efterstræbe Insekterne. Man ønsker dog helst, at en Sanger skal tage Ophold i Haven, da den oplivar ved sin Sang og gjør sig yndet ved sit fortrolige Væsen; vi frede derfor gjerne om disse nyttige Smaafugle, der forskaffe os mange fornøjelige Timer. Hvo som ret vil kjende disse fortrinlige Insektjægere, dette gode Havepoliti, han betragte blot en Timestid, hvor ofte Forældrene bringe Ungerne en Larve eller et Insekt, og han vil da indse den store Nytte, som de gjøre ved at ødelægge en Mængde skadelige Insekter. Spurvene, der hades og forfølges saa ofte, gjøre væsentlig Nytte, navnlig i den Tid de have Unger; man har beregnet, at et Par Spurve i Rugetiden og medens Ungerne ligge i Reden, dagligt henter henved 500 Orme, Insekter og Larver.

Som oftest efterstræbes Fuglene, endog de mindre og nyttige, af Haveejerne, saaledes Mejserne, Græssmutter, Finker, Rødkjælker, Gjærdesmutter og andre Sangfugle; men flere Steder har man gjort den Erfaring, at ved Udryddelsen af disse Fugle, have

Insekter, Larver og andet Smaakryb taget Overhaand, saa at man med Længsel har ønsket sig Fuglene tilbage og har maattet gjøre Anstalter for igjen at faa dem indførte. I større Haver træffer man ofte Ugler, de have almindeligen været hadede; men de gjøre dog ikke ringe Nytte ved at fortære en Del Mus.

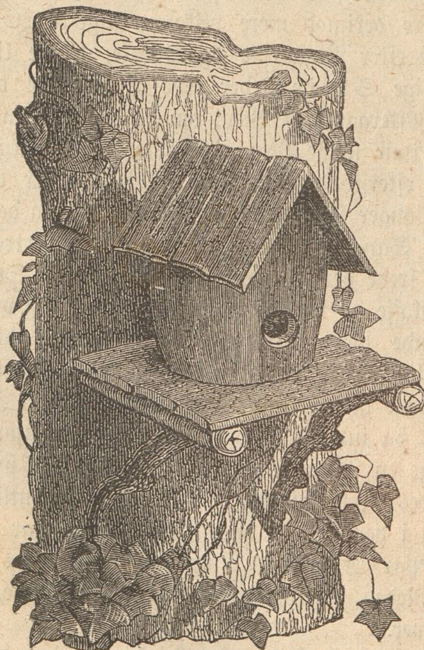
I næsten alle nogenlunde store Haver træffer man flere Arter af Krybdyrene, vi nævne her Nogle, der ved at fortære Smaakryb gjøre en Del Nytte. Langs Diger og i Buskadser træffes ofte det vevre og livlige Firben, der behændigt smutter mellem Løv og Græs; det træffes ogsaa under Trærødder og i hule Træer, og lever af Insekter, som det lister sig paa og snapper.

Den almindelige Snog fortærer Mus, Frøer og andre Smaadyr og gjør derved en Del Nytte, men bliver oftest hadet, da man i Almindelighed har en vis Modbydelighed for al Slags Kryb, selv om det undertiden gjør Nytte. Den hæslige Tudse er et nyttigt Dyr, idet den lever af Insekter; i England er dens Nytte saa velkjendt, at man har indført og fredet den i flere Haver og Drivhuse. Man antager, at den fortærer og gnaver paa Jordbærrerne, og den findes ogsaa hyppigt i Jordbærbedene; men den søger vistnok hertil, fordi den her paa den bekvemmeste Maade kan fange mange Insekter, som søge hertil.

(Fortsættes.)

Husflid.

Fuglekasser.

Enhver, der i den smukke Sommertid ser Smaafuglene færdes muntre og kvidrende om vore Boliger, vil sikkert ofte have glædet sig over dem, og ethvert Barn ved desuden, at mange af Smaafuglene, navnlig Stærene, gjøre os megen Nytte ved at udrydde en uhyre Masse skadelige Insekter. Man søger derfor flere og flere Steder at drage de insektædende Fugle til sig ved at bygge dem passende Reder, som heftes op paa Huse og Træer, helst paa de sidste. Naar man i Løbet af Sommeren ophænger saadanne Fuglebo, ville de smaa Sangere blive fortrolige med dem, og næste Foraar tidlig opslaa deres Bolig i dem. Man maa helst vælge en Plads, der har Morgensol og Middagsskygge, og undgaa at give Fuglekasserne stærke Farver; helst maa de være simpelt graa, brune eller grønne, da Fuglene saa snarest blive fortrolige med dem. Vi bringe i Dag Afbildning af en Stærkasse i Form af en lille Fjerding (hvortil kan bruges en vel udvandet Anchovistønde) forsynet med Tag og opstillet paa en lille Hylde paa en Træstamme. Flyvehullet maa være lidt over to Tommer bredt. En Slyngplante, som paa Tegningen, gjør Reden mere tiltrækkende for Fuglen og smukkere for Øjet.

Smaating.

En ung Mand skulde have Bryllup, og Vielsen skulde foregaa hjemme i Huset. At han har været en stærk Tobaksrøger, viser følgende Træk. Han beholdt Piben i Munden saalænge som muligt, og, da endelig selve Vielsen skulde ske, satte han den bag ved sig. Aldrig saasnart havde Præsten endt denne Handling, før Brudgommen greb Piben, og, da han mærkede, der var Ild i den endnu, udbrød glad: „jo, den holdt sig dog!"

Opløsning

paa den geografiske Gaade i Nr. 41: Assens — Odense.

Aabo.
Sjælland.
Svanike.
Elben.
Nantes.
Slagelse.

Efter at Udgiveren fra 1ste Juli har taget sin Afsked som offentlig ansat Skolelærer, for udelukkende at anvende sin Tid og sine Kræfter til Husvennens Udgivelse og Husflidssagens Fremme, flytter han i Begyndelsen af denne Maaned til Kjøbenhavn, hvor hans Adresse fra 15de Juli fremtidig er

Redaktør N. C. Rom.

Bylowsvej 8 a.
Kjøbenhavn
Vesterbro.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen.
Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af N. C. Rom.
2. Aargang. Nr. 43. | Søndagen d. 25. Juli. | Kjøbenhavn. 1875.

List imod List.

Fortælling af Beatus Dodt.

Hvor Esromkanalen, der sætter Esromsø i det nordlige Sjælland i Forbindelse med Øresund, udmunder, ligger Dronningemøllen. En Ejendom som ikke bærer sit Navn forgjæves, saa sandt, som man i Almindelighed med Ordet Dronning forbinder noget mere end almindeligt, Noget der er skjønnere, bedre og herligere end alt Andet. Alt er her forenet som kan fryde en dygtig Landmands Øje og bringe en driftig og virksom Mands Hjerte til at banke af Lyst. Paa de vidtløftige med frodigt Græs bedækkede Enge tumler sig det velnærede Kvæg kaadt og overgivent som en Følge af det rigelige Foder, der paa Grund af den kraftige Jordbund og den aldrig manglende Fugtighed stedse paany skyder frem yppigt og fyldigt, og paa de velgødede Agre bølger den kraftige Sæd, hvis tunge Vipper bøje sig mod Jorden. Fra Morgen til Aften og fra Aften til Morgen høres Mølleværkets Klapren og Vandets Brusen, idet det i altid uformindsket Mængde skummer hen over det mægtige Vandhjul, der stønnende og bragende drives rundt uden Hvile og uden Rast. Gaarden holder stedse fuld af Vogne, og medens Møllegjæsterne sidde i Stuen, bænkede om det lange Bord med Ølkruset foran sig og Piben i Munden, færdes de raske Møllersvende ved Af- og Paaladningen af Vognene, idet af og til en munter Skjemt og en glad Latter vidner om, at der er Lyst til Arbejdet, hvor strengt det end kan være, og Glæde over det.

Rundt om Gaarden breder sig Haven, hvis mangfoldige Frugttræer bugne af Frugt, og hvis Blomster fylde Luften med Vellugt og Menneskets Sind med Glæde. Saa langt Øjet række, breder sig det smilende, blaa Øresund, over hvilket i det Fjerne Kullens mørke Masse hæver sig, kronet med det hvide Fyrtaarn, som skal lede Sejlerne og vise dem Vej paa deres natlige Fart.

Møller Bang, som ejede Møllen paa hin Tid, hvorom her er Tale, elskede ogsaa denne sin Ejendom næsten ligesaa højt, som han elskede sin Datter Ulrikke, hvilket vilde sige noget, eftersom hun var hans eneste Barn og dertil saa smuk, saa livsglad, saa from og god, at Enhver, ja selv den koldeste af alle Stivstikkere maatte føle sig bevæget og glad ved Synet af hende; mange var det derfor ogsaa af de unge Mennesker der paa Egnen, som havde brændt sig paa Ilden og derfor nu hang med Vingerne, mange var det, som havde fæstet Blikket først og fremmest paa Møllerens Datter og dernæst paa Møllen og Alt, hvad dertil hørte, thi begge Dele skulde jo følges ad. Vi vide nu imidlertid nok, at er der end Mange, som tro sig kaldede, saa er der dog kun faa Udvalgte, og her i dette Tilfælde kunde der jo kun være En. Denne Ene, var imidlertid ogsaa tilfulde den Kjærlighed værd, som den unge Pige havde skjænket ham; thi Enhver paa hele Egnen erkjendte villig, at Herman Nielsen paa Kassegaarden, som Faderens Gaard kaldtes, var den flinkeste, dygtigste og mest behjertede blandt sine Kammerater. Selv Møller Bang, der selvfølgelig ikke var saa lidt kræsen med Hensyn til det Valg, Datteren traf, da det jo var ham, som skulde give Gods og Ejendom til, medens

hin slap med at give Hjertet og den højre Haand, — selv han syntes i lang Tid at være næsten ligesaa forelsket i det unge Menneske som Ulrikke.

Den allerbedste af Møllerens store Merskumspiber med Sølvbeslag var ikke for god for det unge Menneske, naar han kom der i Besøg, og ofte gjorde han den egenhændig ren med et Halmstraa, for at den ikke, som han sagde, skulde være fornaglet eller hæs i Fløjten, ja han blæste endogsaa i den, saa han blev ganske mørkerød, medens Taarerne løb ham ned ad Kinderne, hvorpaa han stoppede den med den aller fineste Petum optimum eller „blaa Mand", der var at faa hos Kjøbmand Unna i Helsingør. Saa passiarede han med ham om Gaardens Drift, om Helbrak og Halvbrak, om langbenet og kortbenet Kvæg, om Svinehold og Griseavl, om Møllen og om hvorledes der burde forholdes med Toldkoppen; men naar Talen kom paa denne kildne Sag, saa skete det altid i en saa lav og hviskende Tone, at Ulrikke, der med blussende Kinder og glædestraalende Øjne sad og hørte til, ikke kunde opfange et eneste Ord. Nu Herre Gud, hvert Haandværk har sin Hemmelighed, hvorfor skulde saa ikke Mølleriet have sin? Lad saa end være at den undertiden faldet lidt dyr. Kort sagt, Mølleren satte det unge Menneske saa nøjagtigt ind i alle Forretningerne, at Overdragelsen kunde ske, hvilket Øjeblik det skulde være, og alle Folkene paa Gaarden beredte sig allerede i Sind og Skind til et rigtig fornøjeligt Bryllup.

Hvor længe var Adam i Paradis? siger man imidlertid for et gammelt Ord. Længe var det ikke, men dog længe nok til at baade han og Eva havde lært at skatte Lyksaligheden, som de der havde nydt og nu længtes inderlig tilbage derefter. Siden hin Tid er det bleven Mode, at deres Efterkommere ogsaa efter længere eller kortere Tids Forløb maa flytte ud af det lille Paradis, som de maaske efter lang Tids Søgen og Leden endelig have fundet, og de mange Taarer, som fældes, og de tunge Suk, som udstødes, vidne tilfulde om, hvor tung og bitter Adskillelsen kan være.

At Herman og Ulrikke, hvor tilbøjlige de end, saavelsom alle Andre, kunde være til iøvrigt at følge Moden gjennem Tyndt og Tykt, i dette Stykke dog helst havde undladt det, derom kan der ikke tvivles, men Et er at gjerne ville, et Andet at kunne, og hvad dette angik, saa strakte deres egne Kræfter ikke til, maaske mest som en Følge af, at de ikke kjendte den Mand med en Slæde, som var kommen ivejen, ja, det vil sige, Manden kjendte de godt nok; men hvad Slæden var, derom havde de intet Begreb.

Midt i Glæden og de lyse Forhaabninger om en lykkelig Fremtid, hvori de Unge vuggede sig, begyndte den Gamle at blive mere og mere betænkelig. Fra Herman Nielsen trak han sig lidt efter lidt tilbage, og det stod snart klart for Ulrikke, at hendes Fader ønskede at afbryde den alt saa godt som afsluttede Forbindelse. Det var en tung Tid for den unge Pige, og endnu tungere og smerteligere skulde den blive, da hendes Fader endelig efter nogen Tids Forløb paa en Maade, der noksom vidnede om, hvormeget han led derved, underrettede hende om, at den paa Egnen stationerede Strandrider havde friet til hende, samt at hun, ved at give ham sit Ja, derved vilde frelse Faderen fra en overhængende Fare, ja fra fuldstændig Ruin. Hvilken tvingende Forpligtelse det var, som bandt ham til Strandrider Jensen, hvilken ulykkelig Omstændighed det var, der havde gjort ham saa afhængig af et Menneske, som paa Grund af sit Levnet kun nød liden Anseelse, at han kunde tvinge ham til at gjøre den ulykkelig, som han elskede højst af Alt, derom vilde Mølleren intet oplyse; men netop denne Hemmelighedsfuldhed overbeviste Ulrikke om, at Faren var saa meget større, som den maatte være forbunden med Skam og Vanære. Nogen endelig Beslutning formaaede hun dog endnu ikke at fatte; thi hvormeget hun end følte sig tilskyndet til at offre Alt for Faderens Frelse, saa kunde hun dog ikke overvinde sit Hjertes Modstand og den Modbydelighed, hun følte for den lumske, glattungede og fejge Strandrider.

Paa samme Tid, som denne Uvejrssky trak op paa de unge Menneskers Himmel, rugede en anden over hele Landet, der, om den end ikke fremtvang Graad og Tændersgnidsel, dog bragte mangt et Hjerte til at sukke.

Som den store Napoleons trofaste Allierede havde vor Regjering ifølge hans Magtbud maattet indføre den saakaldte Kontinentalspærring. Det vil sige, at for at tvinge hans Dødsfjender Englænderne og ødelægge deres Handel, maatte ingen af de Lande i Evropa, som afhang af ham, indføre oversøiske Varer; Kaffe, The og Sukker vare saaledes forbudne Frugter, som maaske netop af den Grund fristede alle vore især ældre Evadøttre i en endnu højere Grad end ellers, og under mange Suk og bittre Klager steg Røgen af brændte Ærter og Byg, som skulde træde i Stedet for den manglende Kaffe, op mod Himlen nedkaldende dennes Straf og Hevn over den Formastelige, ved hvis Bud saa mange vansmægtende Læber og Hjerter bleve berøvede hin styrkende og oplivende Drik.

Hvor mild og god nu end ellers gamle Frederik den Sjette kunde være, saa var han ikke til at spøge med, hvor det kom an paa et givet Ord eller Løfte. Dette holdt han ubrødeligt, selv om han derved maatte offre saavel sine egne som sit Lands Interesser, og han taalte ikke, at man ad nogensomhelst Omvej søgte at slippe derfra paa en lidt lempelig Maade.

Anderledes var det imidlertid med hans Ministre. Disse saa hvormeget Landet led under Forbudet, samt dernæst, hvor lidet samvittighedsfulde de andre Nationer vare i Overholdelsen deraf, af hvilke Grunde de trykkede et Øje til for Overtrædelserne, ligesom de ogsaa lode deres underordnede Embedsmænd gjøre det Samme,

kun at dette skete med pæn Hensynsfuldhed, saaledes at Ingen, hverken Smuglerne eller Toldvæsenet rente hus i Armene paa hinanden eller bragte Regjeringen i Forlegenhed ved at vise altfor stor Samdrægtighed.

Paa denne Tid havde gamle Møller Bang faaet i Kommission fra en Grosserer i Kjøbenhavn at tage sig af et betydeligt Kvantum Kaffe, som skulde indsmugles paa Kysten og om muligt at indlægge det i sit Pakhus, indtil det med Sikkerhed kunde bringes til Kjøbenhavn.

Fra Møllerens Side var der Intet ivejen, han paatog sig med Glæde Kommissionen og efterat have trykket Strandrider Jensens Øjne til med et rigtig godt forgyldt Plaster, blev Kaffen bragt i Land i Ly af Nattens Mørke.

Forsaavidt syntes nu Alt at være godt; men ikke desto mindre var der dog en Omstændighed, som enkelte af de Delagtige forgjæves grundede over, uden dog at kunne faa Rede derpaa.

Da nemlig Kaffen var bragt i Land og lige i det Øjeblik Mølleren vilde træde ind af sin Husdør, saas Strandrideren pludselig at træde til. En kort Tid talte de hviskende med hinanden, men derpaa traadte de ind i Stuen, her havde de en lang og ofte højrøstet Samtale med hinanden, hvorpaa de endelig skiltes. Fra dette Øjeblik var imidlertid Møller Bang, som man siger, ikke sig selv, og fra dette Øjeblik skrev sig hans forandrede Bestemmelse, der truede med at forstyrre hans Datters hele fremtidige Lykke.

En Sommeraften, medens Solen var i Færd med at skjule sig bag de dybe Skove i Vest, idet dens Straaler bragte de høje, blanke Ruder i Fyrtaarnet paa Nakkehoved til at glimre og flimre som flammede et Ildhav indenfor, og medens den lune, milde Vind legede med Øresundets Bølger, der perlende og hvislende løb ind over Strandbredens hvide Sand, havde en Del af Møllerens Folk lejret sig paa den grønne Skrænt ved Kanalen, hvor de nu efter Dagens Arbejde nøde Hvilen, idet de hengav sig til Indtrykket af de skjønne, fredelige Omgivelser.

Karlene, der sad noget affides, lode Røgen af deres Tobakspiber stige op i den stille Luft følgende med deres Øjne de blaa, lette Ringe, indtil de forsvandt i Aftenens Dæmring, idet En eller Anden af dem dog af og til sendte en høirøstet Skjemt over til Pigerne, som da stansede deres ivrige Passiaren for med Renter at give den tilbage.

Midt imellem begge Lejre sad paa et Træstød en ung velvoxen Karl, ivrigt flettende paa en Kurv, hvis hvide Vidier nu skinnede røde i den nedgaaende Sol. Hans brunede af Sundhed bugnende Kinder blussede af Iver, og fra hans mørke, krøllede Haar løb af og til en Sveddraabe ned over hans Ansigt, men hvor rask hans Fingre end gik, saa tog han dog ivrig Del i Skjemten, der begyndte at blive mere almindelig, og alt som han gav sit Besyv med i Laget, lyste Skjelmen ud af hans brune, spillende Øjne.

„Naa Lars Villingerød", raabte Møllersvenden, der stod paa Gangbroen og lænede sig mod Rækværket, idet han af og til betragtede sit eget Billede, der spejlede sig i Vandet: „Naa Lars, Du fletter nok paa den Kurv, som formodentlig Inger Bryggerspige vil give Dig, saa har Du dog idetmindste en lille Fortjeneste ud af Frieriet, om Du saa ikke har Andet".

„Aa, den Ulejlighed kan han spare sig", svarede den unge Pige, skal han have en Kurv, er jeg Pige for at binde den selv. Nej Niels", vedblev hun, „jeg tænker Enkekonen i Munkerup har bestilt den, og saa kan Du jo gjøre Plads til den i Dit Kammer".

En almindelig Latter besvarede denne Hentydning til Møllersvendens lidt vanskelige Frieri til en rig Gaardmandsenke.

„Ja kig nu ned i Vandet Niels", raabte Lars Villingerød, „saa skal Du se, at Dit Billede ser akkurat lige saa flaut ud, som Du selv, ved den Bet, Du der fik. Nej, Inger har god Tid paa Svar, saa det er ikke altid sundt at komme der og bide Skeer i Stykker".

„Du taler maaske af bedrøvelig Erfaring", svarede Møllersvenden lidt mut.

„Nej, jeg skal nok vare mig, Niels, og jeg ser da ogsaa langt hellere, at hun kysser mig, end at hun bider mig".

„Da skal Du se Dig for, Lars", indvendte hun, „det Sidste kunde let blive en Følge af det Første, dersom Du skulde forsøge derpaa".

„Jøses Kors", raabte en af Karlene med en forskrækket Mine, „ja var det gaaet saaledes til, saa var vist Næse og Mund forlængst bidt af Lars".

„Mener Du, Anders Søborg?" svarede den unge Pige. „Men saa kan Du da trøste Dig ved, at er der end maaske Ingen, som vil bide Dig, saa er der da ganske vist heller Ingen, som vil kysse Dig".

„Skulde det være sandt, Inger?" udbrød hin med et saa godt paataget Udtryk af Forskrækkelse, at Alle brast i Latter. „Men", vedblev han, „førend jeg gaar hen og hænger mig af Sorg og Bedrøvelse, saa vil jeg dog først gjøre et Forsøg".

Ved disse Ord rejste han sig, og efter at have tørret sig om Munden med Skjorteærmet, nærmede han sig Pigerne.

„Ja prøv paa at komme herhen", raabtes der fra disse, „saa kradse vi Øjnene ud paa Dig".

„Og saa kan Du ikke se at stoppe Dine Strømper, hvor Hælene ganske undselige kigge igjennem", mente Lars Villingerød.

„Herre Gud de Stakler", svarede hin i en sørgmodig Tone, „det er saamænd ikke første Gang de har været i den Forlegenhed".

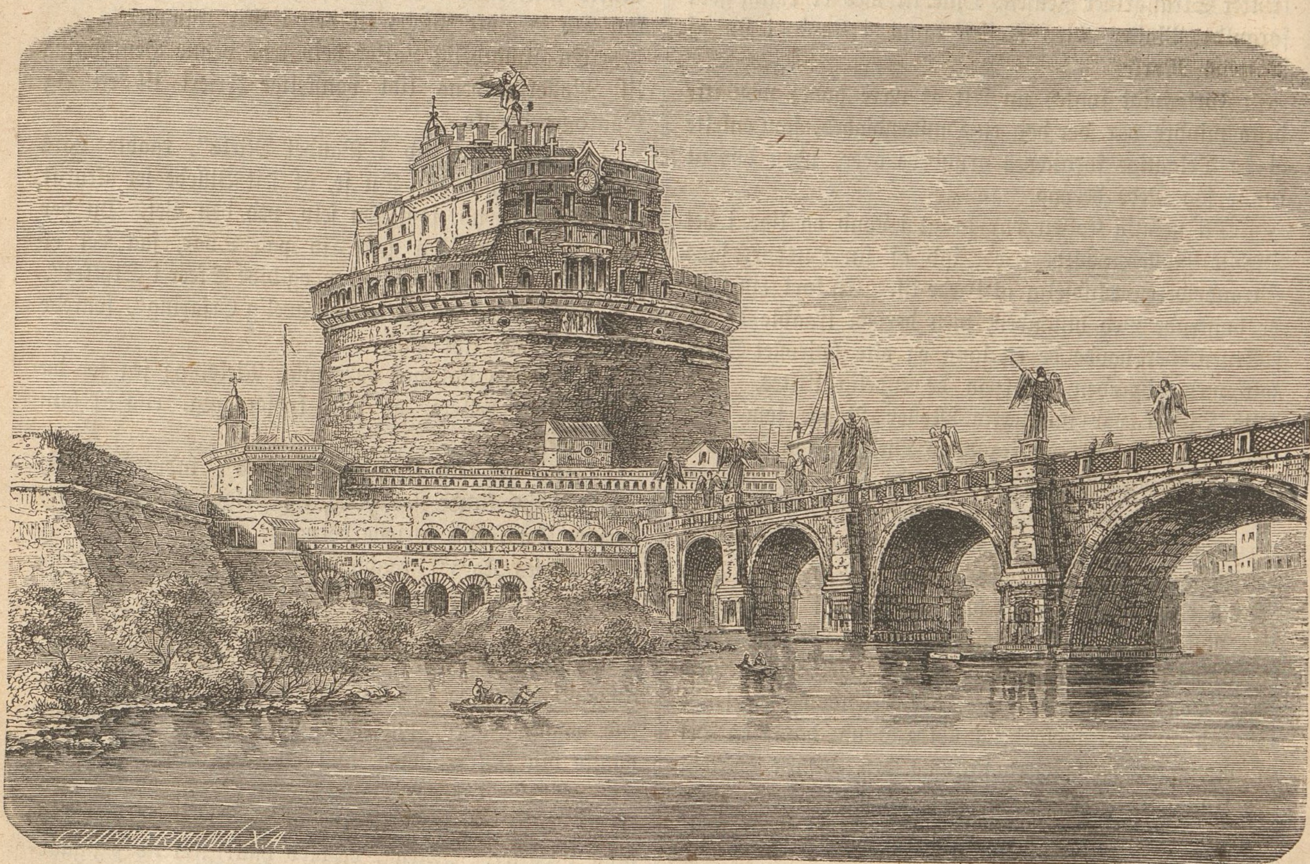
„Nej", raabte Lars, „og det Samme kan Du nok sige om Tæerne".

„Det kunde jeg nok, Lars, dersom det kun bare sømmede sig; men jeg skal sige Dig, det er en Privatsag mellem dem og Tøflerne, hvor de skjule sig, det er iøvrigt ikke Alt man skal tale om, som Manden sagde, da de skjældte ham for Tyv, lad os derfor hellere faa en Vise", og nu sang han, saa det lød vidt ud i den stille Aften:

Min Flaske den er tom, den maa fyldes,
den maa fyldes med Mjød og Brændevin,
den maa fyldes, nej lad vær'
den maa fyldes, nej lad vær'
den maa fyldes med Mjød og Brændevin.

„Nej føj, raabte en af Pigerne, „den er ligesaa uvaaren, som Dine hullede Strømper".

„Ja saa maa vi stikke en anden Tønde an, som Kromanden i Gilleleje siger", raabte Lars Villingerød, hvorpaa han med dyb og kraftig Stemme begyndte, idet de Andre stemmede i med:

Fæstningen Engelsborg.

I ingen af Verdens Riger,
det maa jeg bekjende for sand,
der findes saa dejlige Piger
som ud i Dannemarks Land.

Thi røde som Roser de ere,
og hvide som Lilien fin,
derfor jeg dem holder i Ære,
den mest dog, som jeg kalder min".

(Fortsættes.)

Rom.

(Sluttet.)

Ikke langt fra Vatikanet ligger Fæstningen Engelsborg, som findes afbildet paa hosstaaende Billede. Den var oprindelig bestemt til Gravkapel for Kejser Hadrian, der døde Aar 138 efter Kristi Fødsel, men som forresten ikke er bleven begravet der. Bygningen har helt været beklædt med Marmor og prydet med Billedstøtter af Mennesker og Dyr, men al denne

Pragt er nu forsvunden. Nu er den en Fæstning med Kaserner og Bastioner. Paa dens Top staar en kjæmpemæssig Broncefigur, der forestiller Engelen Michael. Læseren vil forbavses ved at høre, at denne Bygnings Omkreds er 576 Fod. Den prægtige Bro, der fører over Tiberen til Engelsborg, og som benyttes den Dag i Dag er bygget af samme Kejser Hadrian og fuldendtes i Aaret 136; den er altsaa nu 1738 Aar gammel, en ganske smuk Alder.

Romerne selv er et venligt og høfligt Folkefærd. Mændene ere i Almindelighed ret smukke, med sort krøllet Haar og mørke Øjne. Deres Holdning er rank og deres Gang stolt og værdig; de ere i Almindelighed alvorlige og taale ingen Haan eller Forurettelse, hvorimod de vise megen Glæde, naar man siger dem Artigheder. Kvinderne ere næsten altid udmærket smukke; de ere kraftige og bredskuldrede og forholdsvis af større og kraftigere Legemsbygning end Mændene. Deres Haar er blaalig sort og deres Hudfarve noget brunlig. Pigerne ere tidligt voxne; jeg talte en Gang med en stor stærk Pige, som jeg vilde anset for 20 Aar, men hun var kun 12 og hendes lille Søster, som hun kaldte hende, var kun 9 Aar og lige saa stor og udviklet som en dansk Pige paa 17—18 Aar. Man læser ofte om, at Kniven sidder løs i Skeden hos Romerne. Men det tror jeg dog ikke er ganske sandt. Det hænder ganske vist af og til at En dræber en Anden ved Knivstik, men det sker kun i Hidsighed og mest i Skinsyge i Kjærlighedsanliggender. Derimod ser man yderst sjeldent disse hæslige Slagsmaal med Næverne, Træsko eller Ølflasker, som ere saa hyppige hos den slettere Del af Befolkningen her. Men Romerne bruge heller ingen Brændevin og en fuld Romer har jeg aldrig set.

Kæmpevandliljer: Victoria regia.

Jeg kunde gjerne blive ved at skrive og skrive om Rom, men Alt maa have en Ende. Det er vel derfor bedst at holde op og bede Læseren om at gjemme Resten af sin Interesse til jeg skal fortælle om Peterskirken.

K. N.

En Kæmpeblomst.

De fleste af Husvennens Læsere kjende uden Tvivl de prægtige Vandplanter vi kalde Aakander, med deres flade svømmende Blade og store hvide Blomster. Det er en saadan Aakande vort Billede i Dag fremstiller, men rigtignok af en sand Kæmpestørrelse, da den uden Tvivl er den største Blomst paa Jorden — eller om man vil paa Vandet. Bladene maale nemlig over en Favn i Tvermaal — altsaa omtrent en halv Snes Alen i Omkreds — og Blomsterne ere en Fod i Tvermaal; de ere af den fineste hvide Farve med en rødlig kjødfarvet Midte og udbrede en herlig Duft. Bladene ere mørkegrønne paa Overfladen og have en 3—5 Tommer høj opstaaende Rand, lysgrøn indvendig og lys karmosinrød udvendig Undersiden af Bladene har en stærk Purpurfarve. De ere saa store og stærke, at de kunne bære et stort Barn uden at synke under Vandets Overflade.

Den engelske Rejsende, som første Gang saa denne Kæmpevandlillje paa en af Sydamerikas Floder i det hede Klima, kaldte den, til Ære for Englands Dronning, for Victoria regia. Denne herlige Plante er senere bragt til Europa, og med stor Bekostning opelsket i

store Vandbeholdere i varme Værthuse, saaledes ogsaa for adskillige Aar tilbage i Kjøbenhavn.

Denne Plante er ikke blot smuk, men ogsaa nyttig, da de Indfødte i dens Hjemsted i Sydamerika anvender dens Frø, som indeholder et fint Melstof, til Mad og fint Bagværk. Da hver Frøbeholder er af et Barnehoveds Størrelse er der ikke saa lidt Føde deri, og Beboerne kalde ogsaa Planten Mays de l'aqua, hvilket paa Dansk betyder Vandmajs.

Smaa Gjæster i vore Haver.

Af Dyrlæge F. L. A. Larsen.

(Sluttet.)

Den største og mest brogede Masse findes dog blandt Insekterne, og mange af disse ere uvelkomne Gjæster. De virke i Stilhed; ved deres Lidenhed, skjulte Opholdssteder, Hurtighed, List og Rænker undrage de sig det uøvede Blik, saa de ere vanskelige at faa Ram paa. De udgjøre en hel Hær af utrætteligt arbejdende Haandværkere, forsynede med det rigeste Udvalg af Værktøj; man finder hos dem Spader, Hakker, Save, Rasper, Bor, Tænger, Saxe og Knive af mangfoldig Art, der er mange Slags Haandværkere blandt dem, og Alle besidde de et Mod, en Udholdenhed, Styrke og Finhed i Sanserne, som sætte dem i Stand til fuldkomment at løse deres Opgave. Med en saadan Udrustning spiller Insektverdenen en af de vigtigste Roller i Naturens Husholdning.

Dersom disse Gjæster uhindrede kunde følge deres Instinkter, vilde det se meget slemt ud for vore Haver; men her som overalt i Naturen, er der sørget for Ligevægt. Ved Siden af de Planteædende staa andre Insekter, der uafladeligt føre Ødelæggelseskrig imod hine og besidde endnu mere Listighed, Udholdenhed og finere Sanser. Mange af disse ere udrustede med fine, bedøvende og ætsende Vædsker, med de fineste Gifte; ved alt dette ere de i Stand til at overvinde de Planteædende. Træffer det et Aar, at Planteæderne findes i meget stort Antal, saa finde vi samtidigt en større Mængde af deres Fjender, end i et sædvanligt Aar; saaledes vedligeholdes stedse en Ligevægt.

Sankt Hansormen, der sværmer om Aftenen i Sommertiden, som en grøn, gylden Stjerne, det er dog mest den vingeløse Hun som lyser, da den vingede Han kun giver et ganske svagt Skær, og de honningsugende Bier og Humler glæde sig ved en venlig Modtagelse af Havens Ejer; ligesaa ere flere brogede Dagsommerfugle, den prægtige Gulbasse med sit gulgrønne Metalskær, Rosenbillerne, Mariehønsene og selv Oldenborrene til Glæde for Børnene, der gjøre ivrigt Jagt efter disse Smaadyr.

Det Antal Fjender, Havedyrkeren har at kjæmpe med, er meget anseligt; thi kaster man et Blik paa Insekternes System, vil man finde, at i næsten hver Orden findes flere eller færre Familier, der ere skadelige; der gives næppe en eneste af vore dyrkede Planter, uden at den blandt Insekternes talrige Familier har en eller anden Hovedfjende, til hvilken den maa afgive Næring paa sit Livs Bekostning; flere af vore større Træer have over 100 Insekter, som umiddelbart eller middelbart leve af dem. I denne Kamp mellem Planterne og Insekterne, bukke altid de Første under; thi de kunne kun yde passiv Modstand. Insekterne derimod ere, som ovenfor sagt, udrustede med mange Redskaber og optræde tillige i saa store Mængder, at al Dyrkning vilde blive umulig, hvis Mennesket ikke, paa samme Tid han i sin egen Interesse frembringer Dyrkningens Produkter og derved ogsaa et tilsvarende Antal Fjender, tillige med Bestemthed træder op mod disse, ved alle mulige til Raadighed staaende Midler bestræber sig for at holde dem indenfor visse Grænser og saaledes understøtter sine Medforbundne iblandt de ikke planteædende Insekter.

I Billernes Orden findes mange slemme Havefjender; mange Snudebiller ere skadelige, idet Nogle ødelægge Frugttræernes Knopper, Andre beskadige deres Blade og atter Andre deres Frugter. Et slet Rygte have Jordlopperne, der især beskadige Planter af de Korsblomstredes Familie og Hindbærbillen (Byturus), der besætter Hindbærfrugterne med hæslige Maddiker. Til Lykke tillader Havens i Almindelighed ringe Udstrækning, at man kan tage Forholdsregler mod disse skadelige Gjæsters altfor store Udbredelse. De Biller, der fortærer Knopperne, kan man indskrænke betydeligt, naar man ryster Frugttræerne paa den Tid de udfolde Knopperne, ved at lægge nogle Lagener under Træerne, kan man da opsamle de skadelige Insekter og dræbe dem. Billerne paa Roser, Lillier og Asparges kunne Børn let indsamle. De forskjellige Slags Jordlopper ere derimod vanskelige at udrydde; det er smaa, springende Insekter, der vanskeligt lade sig fange med Haanden. Alle de forskjellige Beskyttelsesmidler, man har anvendt mod dem, have vist sig utilstrækkelige og med Hensyn til det nyeste Middel, nemlig Stænkning med Benzin, hvis Lugt de skulle afsky, maa Tiden og Forsøg afgjøre, om det er bedre end de øvrige anbefalede.

Mod Sommerfuglene kan man bedre beskytte sig. Frostsommerfuglene ere smaa, graa, brune og grønagtige Sommerfugle, der ses at sværme om i December og først paa Foraaret, ofte medens Sneen ligger paa Jorden, gjøre Frugttræerne stor Skade; de kunne holdes borte fra Træerne ved at bestryge disse med en bred Ring af Tjære, hvilket gjentages flere Gange om Foraaret og Sommeren for at holde Ringen klæbrig; herved forhindres den vingeløse Hun fra at

krybe op paa Grenene for at lægge Æg. De skadelige Larver af Kaalsommerfuglen, de saakaldte Kaalorme, kunne indsamles og ødelægges. Blandt Natsværmerne eller Natsommerfuglene ere de smaa Larver af Bladviklerne og Spinderne skadelige ved at angribe Træernes og Buskenes Blade.

Blandt de øvrige Insekter findes mange Rovinsekter, der leve paa de Planteædendes Bekostning; virksomme i saa Henseende ere de saakaldte Ichneumoner, som lægge deres Æg i andre Insekters Larver, især Sommerfuglenes og saaledes bidrage til at udrydde de skadelige Insekters Tal. Løbebillerne, der ligeledes ere Rovinsekter, gjøre ogsaa Nytte ved at efterstræbe og ødelægge mange skadelige Insekter; de bevæge sig fortrinsvis paa Jorden, som oftest ved Løb, men Nogle hos hvilke det bageste Fodpar er stærkt udviklet, ogsaa ved Spring; derimod flyve de daarligt, flere af dem kunne endog slet ikke flyve, idet de mangle de hindede Vinger; de høre til de talrigste og mest udbredte Biller. Torbisterne, hvoraf vi ofte træffe nogle i vore Haver, ere mindre skadelige, de nære sig af raadnende Plantedele og dyrisk Affald.

En slem Plage ere Græshopper og Jordkrebs; denne Sidste er et temmeligt stort Insekt med Forben, der ligne Muldvarpens; den benytter disse til at grave sig frem under Jorden. Hvor den findes i Mængde, er den til stort Besvær, og den er temmelig vanskelig at udrydde, dens Hovedfjende er Muldvarpen; den nærer sig af Planterødder og ved at søndergnave disse, ødelægger den mange Planter. Baade de store og smaa Græshopper gjøre stor Skade, hvor de findes i Mængde. De ere som alle planteædende Insekter selskabelige Dyr, der i stor Mængde opfylde vore Haver, Enge, Skove og Marker. Æggene lægges om Foraaret, og først henad Sommeren naa de udkrøbne Unger den fuldkomne Størrelse og Udvikling. I vore Haver træffe vi hyppigst Skovgræshopperne; de have lange Følehorn, og Hunnen er forsynet med en lang fremragende Læggebraad til at lægge Æggene med, af Almuen kaldes de i Almindelighed: Sabelgræshoppen, fordi Læggebraaden har en vis Lighed med en Sabel. Oldenborrerne, der undertiden komme i uhyre Masser, ere en sand Landeplage for Haverne. Larven lever 4 Aar i Jorden, hvor den om Sommeren gjør megen Skade ved at gnave Planternes Rødder; men om Vinteren ligger den som i Dvale uden at tage Næring til sig; Puppetilstanden varer kun nogle Maaneder; om Foraaret kommer det fuldt udviklede Insekt frem, og det bliver meget besværligt, da det nærer sig af Træernes og Planternes Blade, ofte ses Bladene at være aldeles afgnavede, naar Oldenborrerne indfinde sig i store Masser. Man har med mere eller mindre heldigt Udfald forsøgt mange Midler for at indskrænke dem; bedst vilde det maaske være at ødelægge Larverne, der findes i Jorden, ved at omgrave Haven. Barkbiller gjøre ofte Skade paa Træerne, dog ere de værst imod Skovtræerne; de ere smaa Dyr, der bore et rundt Hul i Barken, udhule derpaa mellem Barken og Splinten en Gang, fra hvilken igjen udgaar mindre Gange til Siderne; i disse sidste lægge de deres Æg; de udkrøbne Maddiker gjennemgnave Træet videre, ligeledes gjøre Træbukkene stor Skade paa Træerne ved at søndergnave Træet.

Blandt de tovingede Insekter findes adskillige Arter, der ere skadelige, saaledes: Kaalfluen (Anthomyia brassicæ), der ødelægger Kaalplanterne, Løgfluen (Anth. ceparum), en anden Flueart (Ortalis) lægger sine Æg i Kirsebærrene og gjør dem uspiselige. Gavnlige ere Blomsterfluerne (Syrphi), hvis Larver ligne Snegle og fortære Bladlus, hvorfor de ofte benævnes Bladlusløver. Andre ere nyttige f. Ex. de saakaldte Snyltefluer: Gjøgefluer (Tachinæ), hvis Larver leve i Sommerfuglelarver.

At værge sig mod alle disse Fjender er meget besværligt, ja næsten umuligt. En omhyggelig Haveejer maa derfor saavidt muligt lære at kjende Æg, Larver og Pupper af skadelige Havefjender, for nogenlunde at kunne indskrænke deres Antal.

Ribs- og Stikkelsbærbuskene beskadiges ofte af visse Bladhvepser, hvis Larver ligne Sommerfuglenes, men have et større Antal Fødder, de kunne tildels indsamles og derved indskrænkes. Vanskeligere er det at fjerne Hindbærbuskenes Besøgere, der efterlade en afskyelig Slim paa Bærrene og gjøre de yppigste Frugter uspiselige; denne Slim hidrører fra Blomstertæger, der have taget midlertidigt Ophold paa Bærrene, medens de jage andre Insekter. Tægerne ere Insekter med en bred, flad Krop, de have 4 Vinger, hvoraf de forreste ere læderagtige og lagte korsvis over hinanden. Deres Levemaade er forskjellig, Nogle suge Planter, Andre leve af Insekter, de ere egentlig ikke skadelige for Haverne, men dog ubehagelige Gjæster, da Alt hvad Tægerne krybe henover, faar en ubehagelig Lugt og Smag, hvilket man let mærker naar man spiser et Bær, som et saadant Dyr nyligt er krøbet henover. Det saakaldte „Troldspyt", som saa ofte ses paa Plantestænglerne, tjener til Beskyttelse for Larverne af Skumcicaderne. Myrerne ere ofte til Besvær, hvor de findes i store Mængder, idet de sidde paa Frugter og Blomster og gnave deri; et godt Middel mod dem er Salmiakspiritus. Edderkopperne, der vel egentlig ikke ere Insekter, men dog staa disse nær, gjøre Nytte ved i deres Spind at fange mange skadelige Insekter, ligeledes Rovedderkopperne, der ej spinde Væv, men løbe hurtig om og gribe deres Bytte, der bestaar i smaa Insekter. Ørentvisterne ere skadelige, de leve af alleslags Frugter og gjøre ofte megen Fortræd i Haverne. Det er Natdyr, Bagkroppen ender i en Tang; som fuldt udviklet Insekt har Ørentvisten 4 Vinger, som dog kun anvendes om Natten; om Dagen sidder

den skjult under Stene eller i hule Plantestængler og Revner. Hunnen lægger sine Æg paa fugtige Steder i en lille Dynge og ruger paa samme Maade som Hønen; de udkrøbne Unger holde sig ogsaa lang Tid i Moderens Nærhed og søge Skjul hos hende.

Bladlus og Skjoldlus ere meget vanskelige at udrydde; mange Planter angribes af dem og gaa tilgrunde. Nogle findes paa Hyldetræet, Andre paa Rosenbuske, Æbletræer og mange andre Planter. Skjoldlusene, hvis brunlige eller graagrønne, fladt hvælvede Rygskjold for den flygtige Iagttager ser ud som Smaastykker af Plantebarken, sidde stadigt paa samme Plet, men suge bestandigt af Plantens Saft; Moderdyret døer over Æggene, som Rygskjoldet tjener til Rede eller Dække for; de ere især skadelige for Drivhusplanterne; Bladlusene forstyrre Plantens Udvikling, saa den enten bortdøer eller udarter, de affondre en sød Saft, der søges af Myrerne. Ved Stænkning med Kulstøv eller stærkt Tobaksafkog indskrænkes deres Antal noget; men det vilde langtfra være tilstrækkeligt, hvis Naturen ikke havde ansat nogle Bladlusødelæggere, der vare Opgaven mere voxen end Mennesket. Saadanne ere dels insektædende Fugle, dels andre Insekter, navnlig den blandt Almuen bekjendte: „Mariehøne", der ogsaa kaldes „Agerhøne", „Vor Herres Høne" o. lign. Navne; den smukke, lille, røde Bille med sorte Punkter anse neppe Mange for at være et graadigt Rovdyr. Skjoldlusene udryddes ved at afvadskes eller affkrabes.

Naar man om Foraaret omgraver Haven finder man flere Slags mangeføddede, brune eller graa Skolopendre og Tusindben, hvoraf nogle i Mørket have et fosforagtigt Skær, de leve af Insekter og halvraadne Plantestoffer; endvidere finder man de graa Bænkebidere, ogsaa kaldet „Kjælderæsler", og flere Steder af Almuen kaldes: „Skrukketrolde", det er hæslige, mangefødede Dyr, der skjule sig under Stene. Ligeledes træffes ofte i Jorden de skinnende, røde Jordmidder, der ere smaa temmelig vevre Dyr.

Bløddyr og Orme findes ogsaa i Haven, f. Ex. Havesneglene med deres smukke Sneglehuse; de kunne imidlertid tildels ødelægges ved at give nogle Ænder Gjæstefrihed i Haven for nogle Dage. Regnorme findes ofte i stor Mængde i Jorden, især hvor den er fed og løs; efter Regnvejr komme de frem for Dagens Lys, de nære sig af forraadnede Ting, Muldvarpen fortærer en Mængde af dem. I det Vand vi opbevare til vore Havers Vanding, findes ogsaa en rig Dyreverden, af mange forskjellige Arter, men de fleste af disse Dyr have kun en ringe Størrelse, og mange ere endog usynlige for Øjet.

Vi have saaledes fundet Repræsentanter for de fleste Dyreklasser i vore Haver, hvilket stadfæster, hvad maaske i Begyndelsen syntes at være urimeligt: „at enhver lille Have, tillige er en zoologisk Have". Enhver, der har Lyst og Tid til Iagttagelse, vil tilvisse finde rigt Stof for mange ledige Timer ved at betragte Dyrelivet i sin Have. Den Læser derimod, som ved Synet af alle disse ubudne Gjæster er bleven bange for Udbyttet af sin Have, han imødese kun trøstig Sommeren og Høsten; thi om der ogsaa indfinder sig mange Madspisere, da blive dog Alle mætte uden at gjøre Mennesket altfor stort Afbræk i Afgrøden. Mod de faraoniske Utøjplager beskytter os jo den Alt udjævnende Natur, der, ligesom Hedningernes Gud Saturn, frembringer et stort Afkom, for atter hurtigt at fortære det.

Smaating.

Ved en Præsentation paa Rekrutskolen i Odense spurgte Generalen en af Mandskabet: „Hvad har De at iagttage, naar De er Patrouillefører?" Han svarede: „Jeg skal paase, at Mandskabet holder Trit, Kjæft og Retning."

Da Højskoleforstander ....s var Elev paa Seminariet, skulde han en Gang forklare et Sted hos Profeten Malakias. Da han var færdig, spurgte Forstanderen: „men hvad menes der egenlig med det Udtryk, der stod, „at slaa Jorden med Band?"" ...s betænkte sig noget, derpaa svarede han: „Jo, det er et Billede, som Profeten har taget fra Pavedømmets Tid."

I det syttende Aarhundrede læste man følgende Titler paa kristelige Opbyggelsesskrifter:

„Himmelens Provianthusnøgle", „De 13 himmelske Politiforordninger", „Troens Bestandighed og Tommelfinger", „En from Kristens Nathue, sammensyet med kraftige Sprog af den hellige Skrift", „Rachels Barselseng", „Kathekétisk Mælk", „Aandelige Byreseler".

Efter at Udgiveren fra 1ste Juli har taget sin Afsked som offentlig ansat Skolelærer, for udelukkende at anvende sin Tid og sine Kræfter til Husvennens Udgivelse og Husflidssagens Fremme, flytter han i Begyndelsen af denne Maaned til Kjøbenhavn, hvor hans Adresse fra 15de Juli fremtidig er

Redaktør N. C. Rom.

Bylovsvej 8 a.
Kjøbenhavn
Vesterbro.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

List imod List.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Sluttet.)

Ved disse Ord nikkede han over til Inger, som rødmende og skjult besvarede hans Hilsen. Her standsede imidlertid Sangen pludselig, idet nemlig Mølleren og Strandrider Jensen kom gaaende med hinanden ud af Gaarden. Denne der var en høj, tynd Mand med et gustent Ansigt, hvori et Par lurende Øjne ligesom skjulte sig bag en lang, spids Næse, gik med en triumferende, stolt Mine ved Siden af hin, der med et Udtryk af Græmmelse og Smerte stirrede frem for sig.

„Da kan jeg ikke vide, hvad pænt Jomfruen ser ved den langbenede Posekigger", sagde Anders til Lars, „siden hun kunde faa Sind til at vælge ham".

„Naa saa Du er ikke klogere, end at Du tror paa den Snak", udbrød Lars. „Nej, Du kan bande paa, Anders Søborg, at hun tager ham ligesaa lidt, som Husbond tager ham til Svigersøn".

„Ja, da er det da sikkert nok, at Mandens Søn fra Kassegaarden ikke kommer her mere, og at Strandrideren render her hver Dag og kaster saa forlibte Blikke til Jomfruen, som en Rotte til en gammel Ost", svarede Anders.

„Men fordi den gjør det, er det ikke sagt, at den faar den", svarede hin. „Ja", vedblev han, „jeg har ogsaa nok hørt Noget derom, og ser jo ogsaa, hvad der foregaar; men der maa stikke noget Andet under. Muligvis har Mølleren en Skjelm bag Øret og søger at fange Strandrideren i en eller anden Henseende; men Du kan stole paa, at naar det er lykkedes ham, saa lader han ham løbe, som man gjør ved en Hund, man har skaaret Halen af".

„Ja, saa kommer det an paa, hvem der er klogest, og jeg siger kun: Lim Strandrideren paa en Pandekage, han kan spise den selv; thi han er langtfra saa dum, som han løber avet om til".

Lidt efter brød Selskabet op for at gaa tilsengs, og idet nu Lars Villingerød kom forbi Møllersvenden, som endnu stod paa Gangbroen, hvor han, idet han lænede sig mod Rækværket, strakte Benene langt fra sig, saa gav han et kraftigt Skup til disse, saa Svenden med et Svup og under et højt Skrig satte sig paa Plankerne.

„Det kom uventet, som Tyven sagde, da de greb ham", raabte Lars leende. „Du kan ellers være glad over, at Du ikke er af Glas, ellers var Du nok gaaet i Stykker".

„Ja havde det været Dig", svarede Svenden, idet han rejste sig og gned sig med den flade Haand, „saa var der nok ikke bleven hel Stump af Dig; men der skal mere til for at gjøre det af med en Møllersvend. Du skal ellers tage Dig iagt Lars", raabte han derpaa til denne, „gjemt er ikke glemt".

„Nej, jeg tænker nok, at Omheden skal minde Dig, selv om Du gjemmer det bag to Par Buxer", svarede denne.

Lidt efter stod han og Inger sammen ved Laden. Han havde grebet hendes Haand, og medens han nu holdt den i sin, sagde han med en fornøjet Mine;

„Jeg fik da solgt alle Kurvene til Kjøbmanden i Helsingør og Bestilling paa flere".

„Jøsses! saa er Du jo bleven en rig Karl, Lars, og kan vel snart spørge, hvad en Herregaard koster".

„Naa, gaar det end ikke saa rask, saa lirker det dog fremad, som Jyden sagde, der kjørte med Stude", svarede han i en glad Tone.

„Ja, og Du slider haardt for det, Lars, og under Dig selv hverken Hvile eller Fornøjelse", sagde hun, idet hun kjærligt betragtede ham.

„Hver Skilling jeg fortjener ved hvad jeg udretter i min Fritid, fører os jo nærmere til Maalet Inger, og Gud skal vide, jeg forlanger ingen bedre Løn for mit Arbejde, end at se Dig tilfreds og lykkelig. Jeg talte imorges med Svend derhenne i Vangehuset; han vil nok sælge det, naar jeg kan udbetale tohundrede Daler og Mølleren saa vil gaa i Kavtion for de andre to".

„Og hvor mange har Du da?" spurgte hun, idet hun kastede et forventningsfuldt Blik paa ham.

„Omtrent hundrede og tredive, saa mangler der rigtignok halvfjerds; men de kommer vel", svarede han fortrøstningsfuldt.

„Det tænker jeg ogsaa", svarede hun med et lykkeligt Smil, „for jeg har da hundrede Daler, og naar Du giver skikkelige Renter, saa vil jeg jo nok laane Dig dem. Moster vil saa ogsaa give mig en fuldt opredt Seng og Farbroder vil lave mig Baljer og Spande".

„Nej Jøsses da Inger!" udbrød han blussende rød af Glæde, „hvem skulde have troet, at Du var saa rig; ja saa har det ingen Nød, og imorgen taler jeg med Mølleren, han vil nok gjøre det for os".

„Det er en tung Tid for Husbond", svarede hun rystende paa Hovedet, „og han har saa Meget at tænke paa, at vi vel gjorde bedst i at vente til der, om Gud vil, kommer bedre Tider for ham".

„Han ser rigtignok forknyt og nedslaaet ud, og Jomfruen da ogsaa, kan jeg tænke; men jeg kan da aldrig tro, at det er Sandhed, hvad man siger, at det er af Græmmelse over, at hun bliver nødsaget til at ægte Strandrideren".

„Ja da forholder det sig dog saaledes alligevel", svarede Inger, „Gud bedre det".

„Det kan jeg da aldrig forstaa", udbrød Lars. „Hvad skulde det være for en Trolddom, at Strandrideren er i Besiddelse af, og hvormed han kan tvinge dem til at indvillige i Noget, der maa være saa haardt imod deres Villie".

„Den bestaar i, at det staar i hans Magt, at gjøre Husbond til en fattig Mand, ja maaske at drive ham fra Hus og Hjem, hvad Dag han vil. Det er en tung Sag at have ladet sig komme Noget til Skylde, der skulde være en Hemmelighed for Alverden og saa have en Skurk til Medvider".

„En ren Samvittighed er bedre end en fyldt Pung, jeg ved det nok Inger; men Husbond har da altid gaaet og gjældt for en ærlig Mand, og at han ogsaa er det derpaa tør jeg sætte mit Hoved mod en Kaalstok".

„Ja visselig er han en ærlig og brav Mand; men ikke destomindre har han handlet imod Kongens Lov og derved er det, at Strandrideren har faaet Haand i Hanke med ham".

„Jeg tror, jeg kunde vride Halsen om paa den visne Strandrøver", udbrød Lars, idet han harmfuldt stampede i Jorden, „Hvorledes gik det til?" vedblev han.

„Ja, jeg skulde maaske helst tie med det; men hvad der ligger mig saa tungt paa Sinde, som dette, vil jeg dog ikke i Længden kunne holde skjult for Dig. Du ved jo nok dengang den store Ladning Kaffe blev smuglet i Land?"

„Jøsses, ja det skulde jeg mene", bekræftede han. Jeg var jo selv ombord og hjalp med at losse, og jeg hørte ogsaa bagefter, at Strandrideren var kommen tilstede en lille Postdag forsilde, og at Husbond saa af Glæde over, at Alt var lykkedes, tog ham ind med og skjænkede ham et Glas Vin".

„Ja Gud bedre os for Glæde der var og for Vin der blev skjænket", svarede Inger. „Nej, Husbond havde givet Strandrideren to hundrede Daler for at han skulde gaa afvejen og holde sig borte fra det Sted af Kysten, hvor Kaffen skulde bringes i Land".

„Det gjorde han da ogsaa; thi vi arbejdede jo i god Ro; se det er jo dog, hvad man kunde kalde kjeltringeagtig Ærlighed", indvendte Lars.

„Ja, Gud naade os, Lars, nej en saadan Skurk lader det ikke være nok med at svige sin Ed og Pligt mod Kongen; men han forraader ogsaa den, til hvem han har solgt sig. Da Alt var bragt lykkeligt i Land, og det store Kornpakhus dernede var fuldt af Kaffe fra Gulv til Loft, kom Strandrideren til Husbond og sagde ham, at den Gjerning, han i Nat havde været Formand for, gjaldt Tugthuset, og han, nemlig Strandrideren, skulde sørge for, at dette blev ham sikkert nok, dersom Husbond ikke affandt sig med ham, enten ved at give ham Jomfru Ulrikke til ægte, eller udbetale ham den indsmuglede Kaffes Værdi. Alt hvad Husbond end sagde, og hvormeget han end foreholdt ham, at han havde modtaget sin Løn, hjalp ikke, Strandrideren svor paa ikke at have modtaget en Skilling, hvilket han jo heller ikke, som han sagde, ifølge sin Embedsstilling kunde. Han forsikkrede dernæst Husbond, at han havde sine Folk parat, saaledes, at dersom denne ikke gik ind paa hans Forslag, da skulde de strax omringe Pakhuset og lægge Beslag paa Varerne i Kongens Navn".

„Nej sikken nedrig Kjeltring dog!" udbrød Lars i en forbittret Tone.

„Ja, Du maa sige det Lars. Hvad skulde nu Husbond gjøre. Hans Ære og Velfærd stod paa Spil, og da han saa indsaa, at hverken Løn eller Bøn hjalp, saa maatte han underskrive det Gjældsbevis, som Strandrideren forelagde ham. For nu at frelse sin Fader har saa Jomfru Ulrikke givet Afkald paa al Lykke og Glæde i denne Verden, og dersom der ikke sker et Mirakel, saa vil Strandrideren inden en Maaneds Forløb være Husbonds Svigersøn og vel snart derefter Herre her i Møllen".

„Saa maa vi se at faa et Mirakkel istand", udbrød Lars efter en kort Betænkning. „Blind Høne kan ogsaa finde et Korn, og hvem ved om der ikke, naar jeg lægger mit Hoved i Blød, kan komme Noget ud deraf".

„Ja, det er kruset nok dertil", svarede hun, idet hun kjærligt lod sine Fingre glide igjennem hans krøllede Haar. „Men det er ikke let at tænke, hvorledes Du skulde kunde frelse Jomfruen. Beviset for at Husbond er ham en Kapital skyldig har Strandrideren, og han skal nok passe paa det".

„Men er Du vis paa, at det ogsaa virkelig forholder sig saaledes?" spurgte Lars pludselig, som var en Tanke opstaaet hos ham.

„Jeg blev uset Vidne til hele Samtalen, og ikke et eneste Ord undgik mig".

„Ja kunde jeg frelse Husbond og Jomfruen og narre den Skurk der bedrog dem, saa skulde jeg, lad det saa koste, hvad det vilde".

„Men vogt Dig vel, ihvad Du saa end faar i Sinde", udbrød Inger i en bekymret Tone, „og husk paa, at den, som vil fange en Ræv, skal staa tidlig op og endda resikere at blive bidt".

„Du skal ikke frygte, Inger, jeg skal nok hytte mit Skind; men naar jeg betænker, hvor lykkelig jeg er ved at besidde Dig og ved Tanken om den Fremtid, der venter os, saa kan jeg ikke Andet end føle den største Medlidenhed med Jomfru Ulrikke".

Fra det Øjeblik Lars ved sin Kjæreste havde bragt i Erfaring, hvori det Mellemværende bestod, som hans Husbond havde med Strandrideren, var hele hans Id og Stræben henvendt paa at udspionere denne. Sjelden tilbragte han nogen Nat i sin Seng; men uden at hans Medtjenere mærkede det, forlod han sit Leje, saa snare han havde overtydet sig om, at de vare faldne i Søvn.

Han havde fattet en bestemt Plan, hvorefter han gik frem, og som han haabede skulde føre ham til Maalet. Udførelsen deraf kostede ham rigtignok den største Overvindelse; thi aaben og redelig, som han var i al sin Gjerning, var det ham bittert imod, at skulle belure en Anden og udspionere hans Handlinger; men Overbevisningen om, at han med Hensyn til Strandrideren ikke vilde kunne komme nogen Vej uden ved at bruge de samme Vaaben, som denne var saa dreven i at benytte, samt at man, naar man vil fange Ræve, maa bruge Rævelist, overvandt tilsidst alle hans Betænkeligheder. Strandrideren havde paa en lumsk og underfundig Maade ført hans Husbond bag Lyset. Nu vel! saa vilde han forsøge, om han ikke, ved at øve Gjengjæld kunde frelse hin.

Som en Følge af den Plan, han havde lagt, listede han sig som sagt bort, naar han mærkede, at hans Medtjenere vare faldne i Søvn, og begav sig, idet han forsigtig listede sig frem langs Grøfter og Gjærder hen til Strandriderens Bolig. Her afventede han i et sikkert Skjul, indtil denne kom hjem, hvorpaa han listede sig frem, og ved derpaa med en Kats Behændighed at bestige Murfoden kunde han igjennem de i Vinduesskodderne udskaarne Hjerter observere Alt, hvad Strandrideren foretog sig, efter at han havde tændt Lys.

Han saa, hvorledes han syslede omkring i Stuen, hvorledes han tilberedte sin The og omhyggeligt maalte og vejede hvert Stykke Sukker, han kom deri, for at der ikke skulde gaa formeget til; han saa ham derefter aabne Kister og Skabe og Stykke for Stykke at fremtage sine ny Klæder, hvilke han, efter at have betragtet dem fra alle Sider, pyntet og glattet paa dem, atter lagde hen; han saa ham stille sig for Spejlet, hvor han prøvede paa at lægge sit Ansigt i de frommeste Folder og give sine Øjne det mest forelskede Udtryk, hvorpaa han i sirlige og pæne Ord talte Kjærlighedens ømme Sprog, medens han gjentagne Gange nævnede Ulrikkes Navn, og han saa tilsidst, hvorledes han aabnede sin Skrivepult, og med et Udtryk, der vidnede om en hel anden Slags Kjærlighed, lod Indholdet af den ene lille Guldrulle efter den anden glide igjennem sine Fingre, medens han af og til med et forskrækket, mistænksomt Blik saa sig om i Stuen, som frygtede han nogen Uvedkommendes Tilstedeværelse, hvorpaa han atter med et saligt Smil vendte sig til det, hvorved hans Hjerte hængte. Men mange, mange Nætter maatte Lars tilbringe paa sin Post, før han endelig engang, af et skjult Rum i Pulten, saa ham fremtage Møllerens Forskrivning, og, efter omhyggelig at have gjennemlæst det, atter henlægge det paa sin Plads. Nu havde han naaet sin Hensigt, den første Del af hans Plan var lykkedes, og han vilde nu strax skride til Udførelsen af den anden. Forinden han forlod sin Post kunde han imidlertid ikke styre sin Lyst til at indjage Strandrideren en Forskrækkelse, og idet han nu slog et højt, skingrende Blad med Tungen, saa han denne fare forfærdet og væltende Stolen op, og derpaa ligbleg se sig om i Stuen, medens Lars sagte listede sig bort.

En Dag, da han var beskjæftiget nede ved Stranden med at læsse Tang, kom Strandrideren ridende forbi, og da han var ham nær nok, gjorde han et Tegn til ham om at holde.

„Vil De ikke", sagde han derpaa i en hviskende

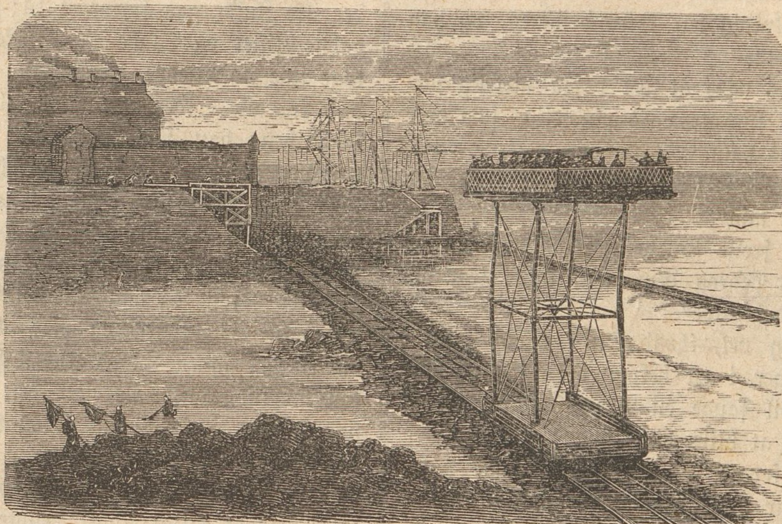
Tone, idet han forsigtig saa sig omkring, „vil De ikke i Nat Klokken to møde mig ved Villingebæk, jeg har Noget at tale med Dem om".

„Hvorom handler det sig?" spurgte hin.

„Tys, tys Hr. Strandrider", svarede hin, „rid bare til og lad Ingen se, at jeg taler med Dem".

Strandrideren nikkede og satte sin Hest i Gang, idet han nu følte sig overbevist om, at det drejede sig om Opdagelsen af et Smugleri.

Til aftalt Tid mødtes Begge paa det bestemte Sted, og her meddelte nu Lars Strandrideren, at der den næste Nat i Nærheden af Gilleleje skulde indsmugles et betydeligt Kvantum svensk Lærred. Han var selv, som han foregav, antaget til Hjælp derved og skulde, ved at give et Signal paa Kysten, underrette Smuglerne om, naar det belejlige Øjeblik var kommen. Han var en fattig Karl, udlod han sig derpaa med, som til Undskyldning for sit Forræderi, og havde haardt nødig, hvad han kunde fortjene, saameget mere, som det var hans Agt med det Første at gifte sig med Inger. „Strandrideren vidste jo selv", tilføjede han, „hvad det vilde sige at være forelsket, og hvor bevægelig og desperat man kunde være tilmode under saadanne Omstændigheder".

Jernbane paa Havbunden.

Strandrideren gjorde herved en indrømmende Gebærde, hvorpaa han nikkede polisk.

„Naa", begyndte han derpaa, „hvad forlanger Du saa for Din Part?"

„Lykkes det ikke", svarede hin, „saa forlanger jeg ikke en Skilling; men kunde gjerne bide Næsen af mig selv oven i Kjøbet af bare Ærgrelse, lykkes det derimod, ja, saa vil jeg overlade det til Hr. Strandriderens gode Villie og den Taknemlighed De vil føle over den Tjeneste, jeg har gjort Dem, selv at bestemme Belønningen".

„Og den skal ikke blive ringe, Lars, det kan Du bande paa".

„Det haaber jeg, Hr. Strandrider, det kommer kun an paa, om De siger det Samme, naar vi har fanget Ræven", tilføjede han med et dulgt Smil.

„Derpaa kan Du lide, Du skal nok blive tilfreds", forsikkrede Strandrideren. Efter nu nøjagtig at have aftalt, hvorledes Alt skulde gaa til, skiltes de endelig ad, for den næste Nat hver at indtage sin Post.

Det var en mørk og stille Nat, da Strandrideren kom til det aftalte Sted, hvor han henstrakt i en Grøft ventede paa det aftalte Signal. Fra den nære Strand hørte han Vandets Skvulpen, idet en sagte Dønning brød sig mod Bredden, og af og til lød Skriget af en Ugle eller er Maage; men forresten var Alt tyst og stille. Fra Nakkehoveds Fyr skinnede Lyset ud i den mørke Nat, og idet det spejlede sig i Havfladen, blussede det snart stærkere, snart svagere, snart lyst og skinnende, snart dunkelt og hendøende, som i Menneskets Bryst. Time gik nu efter Time, uden at det aftalte Tegn fra Lars blev givet. Hvert Øjeblik forekom det rigtignok Strandrideren, at han hørte Aareslag i det Fjerne som af en sig nærmende Baad eller at han saa Lygten, som Lars skulde holde i Vejret til Tegn for Smuglerne; men snart viste sig begge Dele at være Skuffelse eller Følger af hans ophidsede Indbildningskraft, og atter hengav han sig til den fortærende Venten. Natten led imidlertid frem; en graa Dæmring begyndte at udbrede sig over Sverrigs Kyst; Kullen begyndte mere og mere at træde frem af Mørket, og idet nu en kold, isnende Vind strøg hen over Landet, begyndte et rødt Lys at brede sig mere og mere, indtil endelig Solen, rød og straalende, steg frem, og idet Luften ligesom fyldtes af en purpurfarvet Glans, skinnede pludselig Alt, Skov og Sø, By og Land, i det glødende Lys. Men idet Livet nu begyndte at vaagne ved den kommende Dag, slukkedes Haabet for Strandrideren. Intet havde rørt sig den hele udslagne Nat, og forfrossen, gjennemblødt af Duggen og ærgerlig over den spilte Nat, begav han sig endelig paa Hjemvejen. I Nærheden af Møllen mødte han Lars Villingerød, der var i Færd med at ride Hestene tilvands.

„Den Umage kunde vi have sparet os", sagde Strandrideren til ham i en vranten Tone.

„Ja det siger De Hr. Strandrider; men det siger jeg langtfra", svarede Lars. „Jeg mener", rettede

han sig hastigt, „vare Smuglerne virkelig komne og vi ikke havde været der, saa tvivler jeg om, at de havde banket paa hos Dem, for at melde deres Ankomst".

„Nu, ja", svarede Strandrideren, idet han fortsatte sin Gang, „naar Du nu faar Underretning igjen, kom saa til mig". Hermed skiltes de, medens Lars nikkede efter ham med et Udtryk, som vilde han sige: Derefter kan Du vente længe.

En Timestid efter, da han ved at gaa over Gaarden saa Møller Bang sidde alene inde i Stuen ved Kaffebordet, gik han ind til ham.

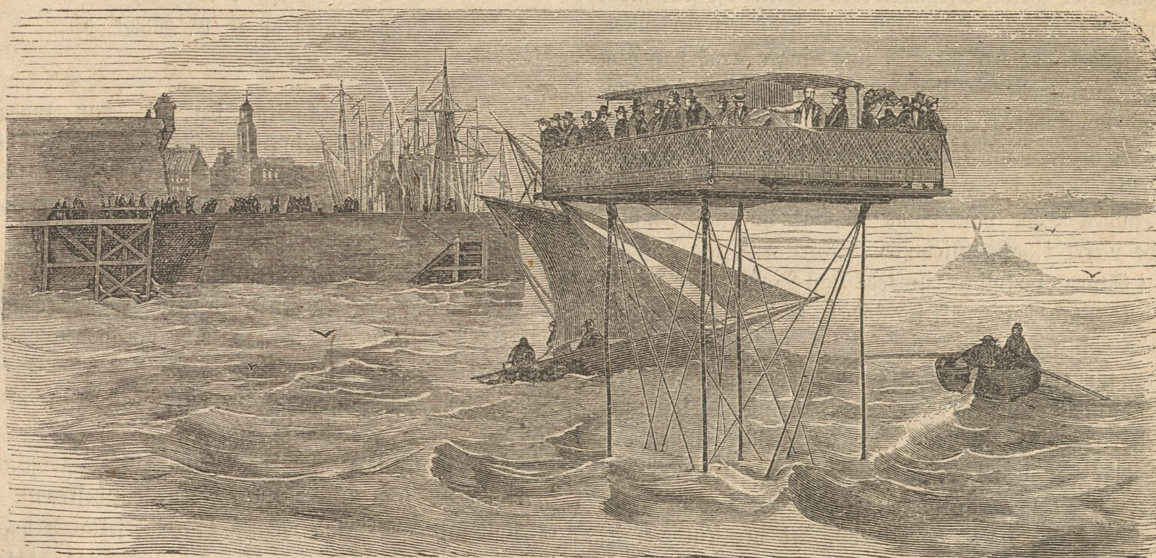
„Naa Lars", spurgte denne, „hvad har Du saa paa Sinde?"

„Ja, naar det skulde ud Altsammen, saa er jeg bange for, det blev mere end Husbond havde Taalmodighed til at høre paa; men her har jeg et Papir, som jeg tænkte, at Husbond havde mere Brug for end jeg".

„Et Papir", gjentog Mølleren forundret, idet han greb det. Derpaa foldede han det langsomt ud; men idet han derefter havde kastet et Blik paa det, foer han i Vejret med et Udtryk af den højeste Forbavselse. „Men sig mig i Herrens Navn, Lars, hvorledes er Du kommen til det?" udbrød han derpaa, medens hans Stemme sittrede af Bevægelse.

„Aa Husbond", svarede Lars, „det vilde jeg helst beholde for mig selv, som Hanen sagde, da Ræven snappede efter dens Hoved, Spørgsmaalet er kun om Strandrideren er kommen i Besiddelse deraf med Ret eller med Uret".

„Med Uret, Lars, ja med Uret, saa sandt som han ved List og Svig førte mig bag Lyset paa samme Tid, som han sveg sin Pligt mod sine Foresatte".

Jernbanefart gjennem Havet.

„Ja saa er jo Alt i sin Orden, Husbond, som Fanden sagde, da han satte sig mellem to Prokuratorer. Falsk slaar sin egen Mand paa Hals, og er det just ikke behageligt for en ærlig Karl at skulle gaa paa Rævekløer, saa er det dog bedre end at se en brav Mand og en retskaffen Pige blive Offre for en Kjeltringestreg. Naar nu Husbond brænder Dokumentet, saa er den Sag ude af Verden, og vi kunne atter komme til at se et glad Smil paa Jomfru Ulrikkes Ansigt og at høre en munter Skjemt af Husbonds Mund, som saa ofte før".

„Og jeg kjøber Vangehuset til Dig og skjænker Dig fem Tønder Land oven i Kjøbet", raabte Mølleren rækkende Lars Haanden, saa tænker jeg, at Du og Inger vil dele vor Glæde".

„Det ville vi Husbond, og det af taknemmelige Hjerter", udbrød hin med blussende Kinder, „og jeg tænker", vedblev han, „at kunde Strandrideren se, hvor lykkelig jeg er, da vilde det være ligesom en lille Smule Balsam paa hans Saar".

„Jeg tvivler om det, Lars, men tror meget mere, at det vil virke som Edder og Forgift deri, kjender jeg ham ret".

Nogle Dage efter, da det var bleven almindelig bekjendt, at Herman Nielsen fra Kassegaarden og Ulrikke Bang vare blevne forlovede, og at deres Bryllup med det allerførste skulde staa i Dronningemøllen tilligemed Lars og Ingers, kom Strandrideren ind til Bang, der sad og røg sin Aftenpibe, medens Folkene sang og morede sig udenfor og Herman og Ulrikke gik op og ned med hinanden i Haven.

„Jeg hører", begyndte Strandrideren med et Ansigt saa arrigt, som havde han spist Laaland og nu vilde give sig ifærd med Falster, „jeg hører, at De har givet

Deres Datters Haand til Herman Nielsen og at Dagen til deres Bryllup allerede er bestemt, da nu saaledes den ene Del af vor Aftale fra Deres Side er brudt, saa er jeg kommen for at fordre mig den Kapital udbetalt, som De er mig skyldig".

„Hvad jeg er Dem skyldig", gjentog Mølleren, „ja De ved jo vel bedst selv, hvilken Ret og Fordring De har paa mig, og hvormeget der bliver tilbage deraf, naar al anvendt Falskhed og Svig bliver dragen fra".

„Jeg holder mig til hvad der er skrevet", raabte Strandrideren rasende, „og jeg skal vel vide at gjøre min Fordring gjældende".

„Derom tvivler jeg ikke", svarede Mølleren rolig, „her vil det imidlertid komme an paa at bevise, at De har nogen, indtil De gjør det, vil jeg anse os for at være kvit".

Ude af sig selv af Vrede og under Trusler og Forbandelser forlod Strandrideren Møllen og stod snart efter i sit Hjem. Her greb han strax efter Beviset, men, som havde han brændt sine Fingre, trak han dem ligesaa hurtig tilbage, idet han fandt det Rum i Tegnebogen, hvori det skulde have ligget, tomt. Forgjæves søgte og ledte han, forgjæves vendte han op og ned paa Alt, Beviset var og blev borte, uden at der paa den anden Side var Spor til, at nogen Fremmed havde været i hans Gjemmer. Forstyrret saa han sig om i Stuen, fortvivlet flyttede han Møbel efter Møbel fra dets Plads, men Alt forgjæves, og da Dagen gryede kastede han sig endelig modløs og udmattet paa sin Seng, for derefter atter at begynde med friske Kræfter, og endnu da Fløjters og Klarinetters lystige Klang lød muntert ved det dobbelte Bryllup i Møllen, endnu, da Tiden var gaaet og Lars og Inger flyttet ind i deres ny Hjem, fortsatte han sin Leden for at finde det, der skulde skaffe ham Hevn, det der skulde skaffe ham Oprejsning for den Ægrelse han havde ved at se Hermans og Ulrikkes Lykke.

Jernbane paa Havbunden.

Husvennen bringer i Dag Billeder af en Jernbane, der ikke udmærker sig ved at være meget storartet, men ved at være ganske enestaaende.

Stæderne St. Malo og St. Servan i Frankrig ligge lige over for hinanden, ved Mundingen af en Flod, blot skilte ved en smal Havarm, som danner Indløbet til Byernes Havn. Der er saa stærk Ebbe og Flod paa dette Sted, at Forskjellen paa Vandets Højde udgjør over 20 Alen, og Havbunden flere Timer ad Gangen ligger tør to Gange hvert Døgn. Dette har altid gjort Forbindelsen mellem Byerne meget usikker og vanskelig. Nu er denne Ubehagelighed overvunden ved den ejendommelige Vogn, som Billederne vise. En sikker Jernbane er anlagt paa Havbunden fra den ene Bred til den anden. Paa en svær Jernvogn med smaa Hjul er anbragt et 16 Alen højt Jernstativ, som bærer en Slags Bro, omgivet af Gitre, med Tag over, hvor Folk kunne opholde sig paa Overfarten. Dette Gulv er i Højde med begge Havnes Bolværker, saa at man lige kan gaa ind paa det. En paa Bredden staaende Dampmaskine trækker, ved Hjælp af en Kjæde, det løjerlige Tog frem og tilbage, og det Hele er indrettet saaledes, at det høje Stillads ikke kan vælte ved heftige Vindstød eller Bølgekast. Paa det første af medfølgende Billeder ser man Toget passere Havbunden under Ebben, og paa det andet hvorledes man sikkert kjører gjennem Bølgerne i Flodtiden, en Fart, der kun koster en halv Snes Øre.

En norsk Pilegrim.

Rejseerindring af A. P. Wivel. †

For 35 Aar siden foretog jeg mig som tyveaarig Vildmand en Vandring fra Skien til Helsingborg. De fleste Erindringer fra denne Rejse har Tiden udslettet; en af dem, der endnu har frisk Farve, skal jeg her søge at fremdrage.

Fra Kristiansfand, hvor jeg først satte Foden paa norsk Grund, havde jeg ved en prægtig Indenskærssejlads naaet Skiensfjord og gled langsomt op ad denne, indtil jeg ved Solnedgang traadte paa Land i selve Skien, Telemarkens Hovedstad, maaske den mest særegne af alle Norges Byer.

Jeg søgte det første det bedste Værtshus og fandt snart et, der stod mig an. Paa en Klippeskrænt, med et Vandfald ved Siden og en lodret Fjeldvæg bagved, laa et gammelt Bjælkehus, stoppet med Mos og tækket med Spaaner. Jeg hørte munter Tummel indenfor, traadte ind og var i samme Stund omringet af en hel Flok raske Telemarksboere, der tog mig i Krydsforhør angaaende mit Navn, Ærinde, Alder, Hjem og mangfoldige andre Ting; og først da jeg, forhaabenlig tilfredsstillende, havde klaret for mig, blev jeg befunden ikke at være en „Fant" (Landstryger), fik en Velkomstdrik rakt og Plads i Lavet.

Jeg førte nogle Bogfortegnelser med mig, som jeg tog frem for at vise, at jeg havde lovligt Ærinde, og gjorde Selskabet bekjendt med, at jeg rejste som Affending fra en kjøbenhavnsk Boghandler og godt kunde modtage Bestilling, hvis der var en eller anden Bog, som Nogen særlig maatte ønske. Det var „Sandhed med Modifikation", men Usandhed var det ikke, og jeg lovede ikke Mere, end jeg kunde have holdt, hvis jeg var bleven taget paa Ordet, skjøndt det var bedre som det gik: at jeg blev fri for at sende Ordre fra et fremmed Land til min Ven, Hr. Sæby i Gothersgaden, der maaske vilde haft Ondt

ved at efterkomme den paa tilfredsstillende Maade, skjøndt han tilvisse havde Bøger nok, baade paa Loftet og alle Hylderne.

Naa, der blev snakket og drukket. Det lod til, at man fandt Behag i min Maade at være paa, og jeg blev snart enig med Nine Gunløgson og Kristen Thorlejfson om en Plads paa deres Baad op ad Nordsjø og Langefjord til Tind, hvorfra jeg ad den nylig afstukne, men endnu kun enkelte Steder paabegyndte store Vej over Mæhris nok kunde naa Kongsberg paa en Dag, som den er i Norge ved St. Hansdags Tider.

Hr. Sæbys Kataloger vare allerede skudte tilside, og Fladbrød med tilhørende Smør og Ost, Fisk i forskjellige Tilsyneladelser og mægtige Ølkander og Brændevinsskaale fyldte Bordet, da en af dem, der havde set mig forelægge mit Kram og hørt mig nævne en Del Bogtitler, men siden havde fjernet sig, kom tilbage, ledsaget af en Mand, der øjensynlig blev behandlet med særlige Hensyn af det øvrige Selskab og strax tildrog sig min udelte Opmærksomhed. Hvad han hed, det fik jeg aldrig at vide. Hvordan han saa ud, det er let fortalt. Ganske som en af de hundrede andre stolte Natursønner, der have de odelsfrie norske Fjelde til Hjem. Kun hans Ojne vilde jeg beskrive — og det kan jeg ikke. Han nærmede sig Bordet, hvor jeg sad. Hans Ord til mig fulgtes med Opmærksomhed af en lyttende Tilhørerkreds. I et Sprog, som jeg havde ondt ved at forstaa og først kunde besvare ved Hjælp af Værtindens Søn, der kunde oversætte mine Ord i Bygdemaalet, gjorde han mig de sædvanlige indledende Spørgsmaal og rykkede derpaa frem med sit Ærinde, der øjensynlig laa ham paa Hjerte. Han meldte da, at han vidste, at der et Sted i Tydskland levede en Skrædder, som haade gjort en Rejse til Jerusalem og rundt omkring i det hellige Land og udgivet en Beskrivelse over denne Rejse, som var oversat paa Norsk, og som han gjerne vilde have hvad den end skulde koste; men han havde spurgt om den baade i Kristiania og i Drammen uden at have faaet den ønskede Oplysning, fordi han ikke vidste Skrædderens Navn. Kunde jeg sige ham det, „skulde jeg være hans Ven". Heldigvis kjendte jeg Bogen: Borsums Rejse i det hellige Land. Jeg havde selv læst eller i alt Fald gjennembladet den og kunde altsaa give meget kjærkomne Meddelelser om Indholdet. Glæden var stor. Jeg skrev Titlen op og gav nøjagtig Anvisning paa, hvordan Bogen kunde forskrives gjennem hvilkensomhelst Boghandel. Det var jo den letteste Sag af Verden, men blev dog anset for et mærkeligt Held og et Varsel om, at Alt iøvrigt nok vilde gaa efter Onske for den flinke Telemarksdøl. Jeg bemærkede imidlertid, at der var Bøger der gave en langt fuldstændigere Besked baade om Landet og om Rejsen, end denne; men han indvendte, at saadan en jevn Mands Ord kunde han forstaa. De Lærdes Bøger kunde være gode nok, men ikke for ham; og jeg maatte give ham Ret. „Men Du vil da vel ikke rejse til Jerusalem?" faldt det mig ind at spørge. „Jo netop er det det jeg vil!" svarede han med en Inderlighed i Ord og Oje, der strax betog mig enhver Tvivl.

Han bød mig træde tilside. Vi gik udenfor, langs med Fossen, som skummede hen under Vinduerne. „Ser Du," forklarede han, „jeg er Odelsbonde paa" — han nævnte et Navn, som jeg ikke kunde forstaa. „Jeg har Penge nok, og bryder mig i alt Fald ikke om at faa flere paa den Maade, der altid er den nemmeste (ved Giftermaal). Men hvad jeg har, er mit, og jeg bruger det, som jeg selv bedst synes. En 5 à 600 Specier kommer det ikke an paa; men jeg har nu en Gang sat mig for at se Vorherres Land, og Han selv vil nok hjelpe mig saa det lykkes. Nu kommer Kronprinsen (senere Kong Oskar den Første) til Christiania; saa vil jeg tale med ham, og saasnart det er besørget, rejser jeg til England, og derfra ved jeg, at man kan komme hele Verden rundt." Jeg spurgte, om han mente, at Kronprinsen vilde give ham Hjælp til Rejsen, men dette Spørgsmaal fornærmede ham. „Har jeg ikke sagt Dig, at jeg selv kan og vil betale hver Skilling. Jeg tager ikke Hjælp af Nogen, ikke en Gang af en Prins, for det behøver jeg ikke; men Kronprinsen af Sverrig og Norge er kjendt over al Verden, og han giver mig nok Breve med til sine gode Venner, og det kan hjælpe bedre end Penge."

Vi bleve virkelige Venner, vi To, som indtil Navnet vare ukjendte for hinanden. Maaske var det en ubevidst Pilgrimsaand, der den Gang, og mange Gange senere, drev mig ud i Verden uden Maal og Med. Hvor stor og lykkelig var da ikke han, der strax var bleven sig Kaldet bevidst og havde Mod og Kraft til at følge det. „Lad os være Venner, vi To," udbrød jeg. „Naar jeg kommer til Vorherres Land og By, skal jeg huske Dig," sagde han og trykkede min Haand med Inderlighed. „Jeg skal aldrig glemme Dig," tilraabte jeg ham, medens jeg skyndte mig for at naa mit bortdragende Rejseselskab.

Om han har naaet sit Maal, ved jeg ikke — kun ved jeg, at en saadan Pilgrim altid naaer sit Jerusalem. Jeg glemmer aldrig denne St. Olaf i Bondekofte. — Naar jeg nu efter 35 Aars Forløb og efter at have lagt den Pen tilside, hvormed man skriver „Historier," atter har grebet den for at tilbyde Husvennen dette lille Stykke, har jeg kun et Ord at anbefale det med: Det er bogstavelig sandt.

Husflid.

Fuglebo.

Som Sidestykke til den Side 338 omtalte Stærkasse, bringer vi i Dag Afbildning af en lille Fuglerede, opsat i Kløften mellem to Trægrene. Den bestaar af en tyk barket Grenestump som er kløvet midtad, udhulet

tilstrækkeligt og atter sammennaglet. Forsynet med Flyvehul og anbragt paa et af flækkede Grene dannet Flyvebrædt, danner den en udmærket Fuglerede.

Billedgaader.
(Rebus.)

Ligesom man kan fremsætte en dunkel Tale eller en Gaade i Ord, saaledes kan man ogsaa fremsætte den i Billeder og Tegn. Saadanne Billedgaader, eller, som de med et fremmed Navn kaldes: „Rebus", have været en kjendt Spøg i flere Aarhundreder. Forsaavidt man betragter disse Gaader som en Slags Skrift, naaer Alderen langt højere op i Tiden, da Billedskriften, den ældste Skrift Menneskene have brugt, er over tre Aartusinder gammel. Medens endnu Kinesernes Skrift i „lige Linie" nedstammer fra Billedskriften, og den Dag i Dag endnu kun bruger Ordtegn, have alle andre kultiverede Folkeslag forladt disse for Aartusinder siden for at gaa over til Bogstavskriften. Kun paa den højeste Oldtids Mindesmærker, navnlig i Ægypten, finder man Vidnesbyrd om Fortidens Skrift i de deri indhuggede „Hiereoglyfer", en Billedskrift hvis Udtydning og Løsning har brudt Nutidens lærde Hoveder og har lagt Beslag paa dens Skarpsindighed og Udholdenhed i langt højere Grad end „Husvennens" Læsere have nogen Anelse om, naar de, som vi haabe, mangen god Gang i Fremtiden more sig med at „lægge Hovederne i Blød" for at knække Nødderne i de kommende Billedgaader. Da de fleste Læsere imidlertid ere ukjendte med Tydningen af disse og altsaa ikke ville forstaa den Slags Spøg, skulle vi, for at ikke Forstanden for tidlig skal gaa i Staa, paa Forhaand afsløre nogle af de Underfundigheder som de ville skjule, men som de

Gj d

paa at Læserne skulle komme efter. De her fremsatte to Grupper Tegn har Læserne allerede gjættet vil sige „gj øre" og „d ring", men da gjøre staar **for** (foran) dring, læses det „gjøre Fordring". At finde de forskjellige smaa Forholdsord som ved Tegnenes og Bogstavernes forskjellige Stilling til hinanden, underforstaas, er noget af det morsomme ved Billedgaaden. Ofte kan det være ganske ligefrem, som

d. v. s. en i d (de) eller „en Ide", stundom mere indviklet, som f. Ex.:

hvor et Lighedstegn =, der læses lig er anbragt over et 1; en staar altsaa **under** lig, og læses ligefrem en underlig; men da Tegnene staar **i** d betyder det altsaa „en underlig Ide".

Stundom kan Ordet udtrykkes med at et Tegn eller en Figur udfører en eller anden Gjerning — gaar, løber, skriver o. s. v. — som i følgende:

V

1 g 1

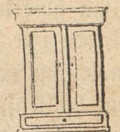
hvor V And siger Vand; et der **løber** bliver altsaa tilsammen Vandet løber; dette staar over en g en d. e. Engen, saa det hele bliver „Vandet løber over Engen".

Disse Vink faar være nok for Begynderen, og naar vi ydermere give det Raad, at opskrive Navnene paa de anvendte Tegn og Bogstaver, saa haabe vi at de kommende Billedgaader ikke ville frembyde

u

= e

Vanskeligheder men at Læserne snart ville finde, at og saa de tanke-øvende Billedgaader i

 v l n l Mor

Udgiverens Adresse er: *Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.*

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Fader og Søn.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Vesterpaa og ligesom fremskydende under Jyllands høje Sandryg ligger en bred Lerknude, som paa tre Sider omgives af Moser og Vandløb. Den brede Flade ovenpaa har vistnok engang været stor Skov; thi om Skrænterne staar endnu en Rand af Enebær, Esp og Egepurrer, og flere Boliger i Nærheden bære Navne, som tyde paa Skovbund. I en senere Tid er imidlertid Strøget pletvis omgjort til Agerland, hvorvel det ikke er mange Aar siden, at den overvejende Del var Lynghede. I sin Tid var der mangen fattig Familie, der slog sig ned paa den saakaldte Bregnholtsbakke, og Adskillige afvandt den ret gode Jordbund et taaleligt Velvære.

Der var dog Andre, som vedblev at være lige fattige, ja, som nedsank i Nød og Smuds. Saaledes var der navnlig en Husstand, hvor Haab og Mod snart svandt hen, og saagodt som enhver god Stræben ophørte, medens Kiv og Kjævl blev daglig Brug mellem Mand og Kone, der henholdsvis trøstede sig over de skuffede Haab ved Brændevin og Bysladder. Parret havde ikke mange Børn; men en af dem hed Klavs, og hvis man af Frugten kan slutte sig til Dyden i Træet, maa man tro, at der hos Fader og Moder har været noget Godt og Dygtigt, som i Tidernes Pinagtighed uset var gaaet til Grunde.

Dette skal dog ikke forstaas, som Klavs var en fin og ædel Blomst, der voxede paa en Mødding; han var tvertimod en vild og uregjerlig Dreng, der var ilsindet og lidenskabelig blandt sine Jævnlige og end ikke altid gjorde tilbørlig Forskjel paa Mit og Dit. I Skolen, hvor han kun sjeldent kom, var han sjusket og uvoren, men han var overordenlig lærenem, naar han engang var i det Hjørne; han havde et godt Hoved, en rap Tunge og et Par snilde Hænder. Da han stod paa Kirkegulvet og skulde gjøre Rede for sin Børnelærdom og gjentage sit Daabsløfte, blev han ikke Præsten et Svar skyldigt, men baade Præst og Menighed havde en uhyggelig Følelse af, at de rask udtalte Sandheder ikke kom ham indenfor Tænderne, og at Løftet ikke var stort Andet end et Mundsvejr. Han var ikke som de Øvrige vemodig og højtideligt stemt, men stod, som det Hele ikke videre kom ham ved. Dette var dog ikke saa underligt, Aldrig var der bedet en Bøn ved hans Vugge, og aldrig havde hans Moders Røst talt til Barnehjertet om en Gud, til hvem Mennesket i dets Svaghed kan støtte sig trygt og fast.

Uagtet al sin Viden var han daarligt udrustet til selvstændigt at træde ud i Verden og møde dens Fristelser og Farer. Han kom i Grovsmedlære hos en Landsbysmed, og han var meget nem til at lære Haandværket; af Klogskab, om ikke af andre Grunde, forsagede han ogsaa sin tidligere Uærlighed. Men Mesteren var en skikkelig, enfoldig Mand, som ikke forstod at lede denne urolige Aand, og oven i Kjøbet tidt blev holdt for Nar af den vittige Dreng. Samme Skjæbne overgik flere, og Klavs var meget ilde lidt af sine jævne agtværdige Omgivelser. Men den opvoxende Yngling havde et højt Hjerte og stærke Lidenskaber. Med en dyb Følelse af et eget indre Værd forenede han Trang

til ydre Godkjendelse, og da denne ikke blev ham til Del, tog han sig for at jage efter den Slags Ære, der kan vindes ad Skjændselens Vej. Hvor de vilde Lidenskaber løslades, kunde han være en af de Første.

I Ungdoms Overilelse indlod han sig i et Ægteskab, der snart viste sig uheldigt. Konen var en aandsfattig Stakkel uden ydre Fortrin og indre Dybde. Hjemmet ydede ham kun ringe Tilfredsstillelse, og den søgte han saa andetsteds, søgte den i Svir og Sværm, i Kroer og Kipper; der lød dog af og til et vittigt Indfald, en blodig Spot, og det var ham en Aandsnæring fremfor Jammerklagerne og Bebrejdelserne i hans Hjem, hvor Smalhans var Kjøkkenmester, og hvor den i sit Hus og sin Færd uordentlige Kone vidste, at hendes Mand kunde skaffe Brødet, naar han vilde, medens hun ikke forstod, at der var Noget i ham, der ikke kunde leve af Brød alene. Han blev da ligefrem forfalden. Ingen Mester vilde give ham Arbejde. Med lidt usselt Værktøj tog han sig for at arbejde paa egen Haand, men det var kun engang i Ny og Næ, saa det havde ingen Art. Efter Konens Ønske blev Ægteskabet ophævet; men det var ikke noget godt Vidnesbyrd for hende, at hun lod den ødelagte Mand beholde deres eneste Barn, og at hun havde et usømmeligt Hastværk med at forlove sig paany.

Klavs satte sin lille Søn i Pleje og betalte meget ordentligt for ham, men forøvrigt blev han ved at tumle paa den Vej, han havde slaaet ind paa. Han blev mere bitter i sine Ord mod Samfundet, og han trodsede det almindelige Omdømme paa en Maade, der syntes altfor meget lagt an paa at falde i Øjnene til, at det skulde være naturligt. I enkelte Øjeblikke følte han vistnok Samvittighedsnag; men det var ogsaa kun i Øjeblikke; thi imellem ham og hæderlige Folk var der rejst en uoverstigelig Mur af Ringeagt og Kulde.

En Sommerdag laa han og sov sin Rus ud i en Landevejsgrøft, da der kom en fremmed Bondemand gaaende hen ad Vejen. Manden standsede, pirrede ved den Sovende med sin Kjæp og sagde: „Du har nok faaet Mere, end jeg har skjænket for Dig!" Da vaagnede Klavs og sagde med tykt Mæle og som halvt i Søvne:

„Hvi ser Du kold og stolt og vred
med Strenghed paa den Faldne ned?
Hans Sjæl Du frelse skal og trøste".

Manden gav sig til at le og sagde: „Ja, Du er nok faldet slemt ned. Hvem er Du ellers".

„Jeg er Klavs Smed. Hvem er Du?"

„Ja syntes jeg ikke nok, jeg kunde kjende Smedehænderne. Og jeg gaar just og søger om en Smed. Jeg er Markus fra Stenmøllen, om Du ved, hvor det er".

„Ja, det er fem eller sex Mile borte. Du kan godt faa mig med Dig hjem som Smed. Jeg er baade led og kjed af denne her Egn".

„Du duer vist ikke ret meget til Dit Haandværk".

„Det kunne vi snakke om, naar Du har prøvet mig i to Dage".

Markus betænkte sig et Øjeblik, derpaa sagde han: „Hør! Du vil vel ikke stjæle?"

„Nej, men jeg vil drikke mig fuld engang imellem".

„Ja, saa! Kun engang imellem. Jeg er ræd for, at det gaar vel tidt paa, siden Du er saa daarligt klædt. Endda er Du en ung Mand, der kan et godt Haandværk og bilder Dig ind, at Du er dygtig til det! Fy for Fanden! Saa maa Du være en daarlig Karl".

„Hør, min Ven!" sagde Klavs og lagde sig ned igjen. „Der gaar Vejen, og naar Du kommer et Stykke frem, maa Du uden Fortrydelse udøse Dine Grovheder mod Dig selv!"

„Ja, rejs Dig saa og følg med! Du vil jo smede for mig?"

„Det er vist ikke værd. Det kunde blive ubehageligt".

„Nu, følg saa med histop til Kroen, at vi kunne faa en Draabe at drikke sammen!"

Slig Indbydelse sagde Klavs sjeldent Nej til, og desuden var der i Bondens Ansigt noget paa engang lunt og godmodigt, der tiltrak ham. Han fulgte med. I Kroen nød Markus en Dram og en Taar Øl; men han blev ved at skjænke for Klavs. Denne sagde: „Vil Du ikke drikke med, saa vil jeg ikke have mere".

„Som Du vil! Jeg drikker efter min egen Lyst og ikke efter Andres".

„Du er vist en sær Karl!" sagde Klavs.

„Det har der Flere sagt om mig", svarede Markus.

Det blev nu omtalt, at Sidstnævnte i sin Mølle havde et Slags Hammerværk, som af de Omboende holdtes for et stort Under, men som i Virkeligheden ikke havde meget at betyde, da Ejeren, der ikke var sagkyndig, havde ladet det anlægge efter sit eget Paafund. Det fremgik derhos, at Markus i sit Værksted sjeldent havde haft andre end pjaltede og forfaldne Folk, og at han havde en vis Forkjærlighed for saadanne. Paa en ejendommelig og morsom Maade fortalte Manden om denne og hin, som det var lykkedes at faa gjort et skikkeligt Menneske af, og om Andre, der ikke havde villet gjøre godt. Klavs kom til at synes godt om den opvakte Møller, og der var noget Eventyrligt i, saaledes uden videre at forsvinde fra sin Fødeegn og pludselig dukke op i andre Forhold. Han brød op paa staaende Fod og fulgte med til Stenmøllen for at gjøre Prøvestykke.

Dette faldt tilfredsstillende ud, og Klavs blev. Det var en betydelig Forandring for ham at være velforsynet med Værktøj, og oven i Kjøbet med Vandkraft og dertil hørende Indretninger, som han aldrig havde set Mage til. Hans kløgtige Hoved udfandt snart, at

Indretningerne kunde forbedres meget; Mølleren havde Forstand til at skjønne Rigtigheden af hans Fingerpeg og Villie og Evne til at tage dem til Følge. Smeden havde faaet Virkerum for sin Begavelse, og Markus vidste at skatte denne. Men Sidstnævnte havde derhos et særegent Greb paa at omgaas Folk. Han spejdede efter det oprindeligt Menneskelige i enhver Sjæl, han kom i Berørelse med, og hvor han fandt noget Godt søgte han at løfte det frem, at det kunde faa Hæderspladsen i Vedkommendes egen Bevidsthed. I Møllerens Hus og Færd raadede en stille Kristendom; men den stilledes ikke op til Beskuelse for Alle og Enhver, og den medførte ikke Ringeagt for et kraftigt og godt Menneskeliv. De fleste Mennesker kunne løftes, naar man kan finde det rette Haandtag, og Markus Møllers Tankegang indeholdt en lignende Slutning; medens han i den Retning havde et godt Greb paa at finde hvad han søgte. Det blev ikke vanskeligt at opdage, at Klavs i sin tilbagetrængte Æresfølelse havde et saadant Haandtag. „Du er for god til at være Folks Nar!" med det Ord udrettede Markus mere hos Smeden, end han kunde opnaaet ved en lang Præken. En anden Opfordring laa i Møllerens Væsen. Den rige, ansete og dygtige Møller omgikkes Smeden som sin Jævnbyrdige og raadspurgte hans Kløgt baade aabenbart og i Enrum, hvorved den næsten helt fortabte Mands Værd hævedes i hans egne Øjne, han drog sig til Minde sine gode Anlæg, fredede og fremmede dem, og fik Bevidstheden om, at han dog ikke var falden dybere, end at han kunde rejse sig igjen. Hans fuldkomne Omvendelse var ikke et Øjebliks Sag; Fristelserne ejede endnu Magt, men det skred dog forunderligt raskt fremad, og Markus smilte saa lunt i Skjægget. Hvor mangt et Stykke knortet Træ han end havde sanket op og faaet nogenlunde Skik paa, var der dog intet Stykke, der i Begavelse og i andre fremtrædende Egenskaber kunde maale sig med den Mand, der nu snart blev hans Værkmester og fortrolige Ven.

Det var i Møllen, at Klavs første Gang lærte at kjende et smukt og godt Husliv; thi hvor han før var kommen i Berørelse med et saadant, havde Vedkommende skyndt sig med ligesom at tilsløre det for hans vanhellige Blikke. Han saa sig forundret omkring i Førstningen, naar han sad i Møllerens Stue og hørte den fornuftige Mand skiftevis tage Del i sine Børns Barnesnak og skifte et ømt, et alvorligt eller et kristeligt Ord med sin Kone. En Meningsforskjel mellem Ægtefolkene endtes med venlig Eftergivenhed og mild Paaskjønnelse deraf, og ikke som i hans fordums Hjem med Blæst og Bitterhed og saarende Ord. Det var vel ikke fri for, at der hos den ensomme Mand vaktes Længsel efter huslig Lykke; men meget af, hvad han nu hørte og saa bragte ham ogsaa til at fatte og skatte mangt et godt Ord af hans Børnelærdom, som i sin Tid var gledet ham let ind i Hukommelsen uden at gjøre Indtryk paa hans Hjerte.

Der gik Aaringer hen, og Hammerværket udvidedes efterhaanden ved Klavses Kløgt og Møllerens Penge, saa det blev et meget betydeligt Værksted. Klavs var paa en Maade Lodtager i Værket, saa hans Indtægt stod i Forhold til det vorende Udbytte. Han var nu fintklædt og havde et selvfølende Væsen, og sin rappe Tunge havde han tæmmet og afvant fra Raahed og smudsig Spot. Nu satte han sin Ære i pyntelig Færd, i kløgtig Virksomhed og alvorlig Pligtopfyldelse. Med Hensyn til sin fraskilte Kone, der atter var gift, var der Intet for ham at gjøre; men han havde Faderpligter mod sin Søn, som han søgte at opfylde. Sønnen hed Iver, og Faderen fik ham snart i sin Nærhed og sørgede omhyggeligt for hans Velvære og Belæring. Drengen var baade lærvillig og lærenem, men var ellers vild og selvraadig, han vilde ingenlunde arte sig som Møllerens Børn, og Klavs havde kanske heller intet godt Greb paa at behandle en Natur, der syntes ret egnet til at gjenkalde i Mindet hans egne Forvildelsesdage. Han viste Strenghed nok, kanske for megen, men det virkede ikke noget godt. Der kom en Dag, da den næsten vorne Knøs, der omtrent var udlært som Smed, stod foran sin Fader og opregnede haanende en Række af dennes Bedrifter, som Manden troede udslettet ved mange Aars hæderlige Færd. Klavs bød sin Søn at forlade sig for stedse, og trodsigt vendte Iver sig bort og gik, medens Manden bøjede sig ned over Ambolten og græd.

Iver havde plejet Omgang med sin Moder, hvilket Klavs ikke troede at burde forbyde, skjøndt det ikke var med hans gode Villie. Moderen var maaske ikke uden Skyld i det Skete, og Sønnen tog Ophold hos hende. Hendes andet Ægteskab var ogsaa uheldigt, og hun selv var hverken en god eller en klog Kvinde. Det var næppe Kjærligheden, der bragte hende til at drage Sønnen til sig; men hun ventede sig timelig Fordel af hans vaagnende Dygtighed. Dette Haab blev dog ikke i nogen væsentlig Grad opfyldt; thi nu vandrede Sønnen ad sin Faders Ungdomsveje.

Faderen elskede sin Søn og vilde saa gjerne i ham have set sin Alderdoms Støtte og Glæde, og nu var han fortabt. Fortabt! Hvor haardt dog dette Ord rammer et Faderhjerte, naar det lyder om Sønnen! Og Iver var dog ikke helt sin Fader op ad Dage; thi han var mere voldsom og opfarende, men mindre snild og kløgtig. Klavs vidste intet Raad til Sønnens Oprejsning; men saa kom han til at tænke paa, at der er en Herre, som hverken mangler Magt eller Midler. Manden havde nu i mange Aar ført, hvad man sædvanlig kalder et kristeligt Liv; men det var først den dybe Sorg, der bragte ham i et nært Forhold til Gud. I Sorgen og Angsten lærte han at bede, og Manden, der ikke havde vaaget eller bedet ved sit Barns Vugge, tilbragte nu mangen en søvnløs Nat med Suk og Bøn for sig selv, for sin Søn, ja ogsaa for sin Hustru, som

han nu indsaa, at han i altfor mange Stykker ikke havde handlet rettelig imod. Klavs havde i mange Aar været et dygtigt og godt Menneske; nu blev han en ydmyg Kristen.

Atter gik lange Tider hen. Smeden var bleven gammel før Tiden, hans ranke Skikkelse var bøjet og hans Haar var bleven graat og tyndt. Hans Ven, Markus, var død, han selv var mod en lempelig aarlig Afgift bleven raadig over Hammerværket, i det Ydre var han en velstaaende og højtagtet Mand; men i hans Indre nagede Sorgen. Han havde ophørt at spørge efter sin Søn, da han kun fik onde Tidender at høre om ham; men fastere og fastere stolede han paa Herrens Magt til at frelse Syndere, og der levede endnu et kjært og godt Haab i hans Hjerte.

En Dag, da Klavs Smed vaagnede af sin Middagssøvn, blev det sagt ham, at en pjaltet Krøbling havde indfundet sig i Værkstedet og bedet om at faa ham i Tale. Det blev sagt at Mesteren sov, og der blev buden Krøblingen en Almisse, som han dog ikke vilde modtage. Han sagde, at han vilde vente udenfor, til Mesteren vaagnede, saa var han gaaet ud og havde vanket frem og tilbage bag Piletræerne ved Engkanten. Klavs saa ud ad Vinduet, en let Gysen foer over ham ved i Frastand at se den Fremmede, der saa nødlidende og bleg ud og manglede den ene Haand. Manden havde gjennem Vinduet gjenkjendt sin Søn, og nu gik han ud til ham. Det var over ti Aar, siden de to sidst stode Ansigt til Ansigt; men nu var den Unges Trods brudt, han havde prøvet sig selv og prøvet Verden, tumlet sig i Synd og Sorg. Sidst havde han haft Arbejde i et Maskinværksted, hvor han ved et Uheld havde faaet sin venstre Haand knust, saa han maatte miste den. Den tunge Ulykke havde vakt ham til Eftertanke, og som den forlorne Søn i Evangeliet vendte han tilbage til sin Fader. Dog kun i Enrum vilde han mødes med denne, og fik han da et afvisende Ord vilde han ukjendt følge den eneste Udvej, han endnu vidste, og tigge sit Brød paa Landevejen. Faderen modtog ham med kjærlig Glæde. „Er Dit Sind retvendt“, sagde han, „eller det kan blive det, saa gjør det ikke Noget, at Du har en Haand for lidt, for jeg kan endnu arbejde for os Begge“.

Den dybt ydmygede Søn lod sig nu villigt lede af den ad saamange Veje prøvede Fader, og denne fik nu fuld Bestyrkelse i sin Tillid til, at Gud har baade Magt og Villie til at føre en Synder paa den rette Vej, naar Synderen selv, om end sent, vil høre Kaldet og bøje sig under Tugtelsen. Endnu slumrede der gode Kræfter paa Bunden af Ivers Sjæl, og under Samlivet med Faderen vaktes de til Virksomhed. Under deres fortrolige Samværen blev det ogsaa ofte omtalt imellem dem, at det, menneskelig taget, var Markus de skyldte deres Stilling, og at det var som et Guds Sendebud han kom ad Landevejen og ikke gik haanligt forbi den berusede Smed, der laa og sov i Grøften, men menneskekjærligt tog ham med sig for at prøve at gjøre vel imod ham. De Ord, som Klavs først i drukken Trods henvendte til den velklædte Mand, der stod og pirrede ham vaagen *med sin Kjæp*, disse Ord fik nu for ham selv en dybere, inderligere Betydning og ikke alene overfor sin Søn, men ogsaa overfor Andre, gjentog han i sine Tanker Ordene:

„Hvi ser Du kold og
stolt og vred
med Strenghed til den
Faldne ned?
Hans Sjæl Du frelse
skal og trøste!“

Fra Kjøbenhavns Grønttorv.

Amagermo'er.

„Ama'ermo'r
gi' mig Gulleroer!“
„Næ saagu vil jeg ej,
vil Du gaa Din Vej!“

Hvem har ikke hørt dette gamle kjøbenhavnske Rim, som røber Gadedrengens længselsfulde Lyst til „Gulleroer“ og Amagermo'ers ubønhørlige Svar paa Lækkermundens dristige Begjæring. Men hvem er Amager-

mo'er? Ja de fleste Læsere som ikke har været i Kjøbenhavn har vel en Anelse om, at hun er fra Amager, men vide ikke, at Amagerinden først bliver „Amagermo'er", naar hun kommer ind i Kjøbenhavn for at falbyde sine Grønsager. Har hun da ikke sin bekjendte ejendommelige Amagerdragt paa, bliver hendes Afsætning kun ringe, hvorfor nok adskillige gode Sjællænderinder, der leve af Urte- og Frugthandel, daglig iklæde sig Amagerdragten, saalænge de falbyde deres Varer.

For den Fremmede er det et smukt og livligt Syn om Sommeren at se de lange tætsluttede Rækker Vogne og Grøntkurve, som bedækker Højbroplads i Kjøbenhavn hver Formiddag, og se Tjenestepigerne og Husmødrene gaa omkring og kjøbslaa med de Hundreder Amagere og Amagerinder, der gamle og unge alle se saa tækkelige og renlige ud. Husvennen bringer netop i Dag Billedet af et Parti fra Grønttorvet, nær Kanalen, hvorpaa man ser „Amagermo'er" med sine Urtekurve, samtalende med en af „Fiskemadammerne", en rask Fiskerkone fra Taarbæk, hvorfra mange af disse hver Morgen valfarte ind med deres velfyldte Fiskekurve for at tage Stade ved Kanalen paa Højbroplads, vexlende muntre Svar eller saftige Grovheder, efter Omstændighederne, med deres Kunder.

Til Venstre se vi en Amager, ved sin Grøntvogn og i Baggrunden, hinsides Kanalen, det mægtige Kristiansborg Slot, som tavst og alvorligt dagligt ser ned paa det travle Hverdagsliv, der rører sig omkring dets vældige Murmasser.

En australsk Kvægrytter.

Fra Australien.

Af Robert Watt.

Der gives mange andre Leveveje i Australien, end netop at grave Guld: de Masser af Heste, Kvæg og Faar, der aarligt sendes fra det Indre til de store Markeder i Kyststæderne, beskjæftiger en Mængde Folk. At rejse med disse forskjellige Flokke anses som

noget af det haardeste Arbejde i Kolonien; men det har, som alt Andet, ogsaa sine Tillokkelser, især for Enhver, der holder af at tilbringe sit Liv i Skovene. Jeg kjender Adskillige, der levede under ganske andre Forhold, før de kom til dette fjerne Land og toge fat paa dette Liv, men som nu ikke vilde ombytte det med nogen anden Levevej, som langt foretrække en Kvæg-Rytters (Stockriders) eventyrlige Tilværelse for en rolig Beskjæftigelse i en By.

Det er en Fornøjelse at se de Flokke af halvvildt Kvæg, der saaledes sendes paa Rejser fra en eller anden Squatters (stor Landejendomsbesidders) Hjem, undertiden paa en Vejlængde af flere hundrede engelske Mil; det er ikke nogen let Sag at være Vogter over en saadan Flok. Det overdrages sædvanligvis en enkelt Mand at besørge Flokken bragt ned i Byen for en bestemt Pris pr. Hoved, og han antager da saamange Hjælpere, som han anser for fornødent. Alle Vogterne ere tilhest og forsynede med en Pisk, der meget ligner en Kanepisk. Mange have bragt det til en forunderlig Færdighed i at bruge den. Snerten er fra 6 til 7 Alen lang, af Ko- eller Kænguruhud, medens Skaftet kun er 3 Kvarter langt. Jeg har set øvede Kvægryttere stikke en Skilling i Jorden og nappe den op med et Knald med en saadan Pisk, eller flænge et Stykke Skind af en Studs Ryg, netop paa det Sted, de betegnede.

I Dage og Uger gaar Rejsen fremad, bestandigt galloppere Vogterne omkring, bandende og raabende, for at holde Kvæget sammen, der altid gjør Forsøg paa at vende tilbage til Fødestedet. Man har Exempler paa, at Oxer eller Køer, der ere slupne bort fra en Flok, have fundet hjem paa Afstande af 800 eller 1000 engelske Mil. De gaa uafbrudt Nat og Dag i en lige Linie og lade sig hverken standse af Bjerge eller Floder, men styre en bestemt Kaas; de tilbagelægge forbavsende Strækninger i kort Tid, ved deres jævne, stadige Gang. En af de store Vanskeligheder ved Kvægtransporten ligesom i alle andre Forhold i Australien, er den fuldstændige Vandmangel, som hersker paa mange Steder. Floderne, der næsten alle ere smaa og usejlbare, udtørres undertiden i den tørre Aarstid paa milelange Strækninger. Naar derfor en Flok Kvæg, maaske paa flere tusinde Stykker, har vandret en hel Dag uden Vand og endelig kommer til en Flod eller Dam, maa Vogterne galloppere tværs igjennem den for at skjære den i mindre Dele, da Dyrene ellers vilde dræbe hverandre ved alle samtidigt at fare løs paa Vandet. „The old mans plains“ i Ny-Syd-Wales, en Strækning af 70 engelske Mil, vilde være aldeles blottet for Vand, hvis der ikke nu var gravet en Brønd midt paa Sletten; to Gange forsøgtes det forgjæves, Vandet var salt eller idetmindste brak, men endelig fandt man godt Vand. I det Indre findes flere Vandhuller med Brakvand, og en Flod, der løber tæt forbi Melbourne, „The Saltwater river“, har aldeles salt Vand.

Henad Solnedgang drives Kvæget sammen og rundt omkring det antændes Baalet; da det sjeldent, eller saa godt som aldrig, gaar udenfor denne magiske Lyskreds, maa Ilden vedligeholdes hele Natten og Folkene skiftes derfor til at holde Vagt. Efter en Dags Ridt er det temmelig haardt at sove under et Træ, med et Dækken over sig, undertiden med sin Hests Tømme om Armen, for strax at være rede, naar der gjøres Anskrig; men naar Regnen styrter ned, Baalene udslukkes og Kvæget hele Tiden forsøger paa at bryde igjennem og løbe bort, bliver Arbejdet rent fortvivlet. De stakkels udmattede Heste dreje Halerne mod Vinden, og der staa de, med deres ligesaa elendige Ryttere, medens den kolde Regn pisker ned hele Natten og maaske endog forhindrer dem fra at gjøre Ild paa næste Morgen, for at koge en Kjedel Vand til The. Adskillige Danske kunne levere Bidrag til en Kvægrytters Liv; en fyensk Godsejer tumler sig for Tiden paa Sletterne i det Indre, og en ung Kjøbenhavner, der er meget populær i Australien, har i tre Aar levet paa denne Maade; Moreno-Sletten kan vidne om de Strabadser, han gjennemgaar.

Ørkenrytterens Liv ligner meget Sømandens; han trodser Farer og Anstrængelser paa Havet, som de i Ørkenen. Det er derfor heller ikke forunderligt, at den, der har overstaaet en saadan besværlig Rejse og befinder sig i det muntre Melbourne eller en anden By, ødelægger sine Penge med samme Letsindighed, som en Sømand, der kommer i Land. — Et af de interessanteste Syn paa en saadan Rejse er, naar Kvæget maa over en Flod, f. Ex. Floden Murray, der løber paa Grænsen af Kolonien Ny-Syd-Wales og Kolonien Viktoria, og er den største i hele Australien. Næsten hele Kvægtransporten gaar denne Vej. I Viktoria, der fornemmelig er optaget af Guldminerne, findes ingen store Kvæg- eller Faarestationer, og det er først paa den anden Side af bemeldte Flod, at man træffer paa slige kæmpemæssige Landejendomme. De fleste Transporter gaa over Floden paa et bestemt Sted, hvor der som Følge deraf har dannet sig et Par Smaabyer, hver paa sin Side af Floden, i en Fjerdingvejs Afstand fra hinanden. Disse Byers Indbyggere leve udelukkende af Færdselen; de have en Telegrafstation, hvorved det strax bliver bekjendt i Melbourne, naar en Flok Kvæg passerer der. Echuca i Viktoria og Moama i Ny-Syd-Wales kæmpe med hinanden om Overherredømmet. Echuca har en Flaadebro for Gaaende og Ridende, den øvrige Færdsel sker paa Færger, undtagen Overførselen af Kvæget, der maa svømme over.

Det bliver forinden drevet sammen i en stor Indhegning, der igjen leder ud til en mindre og saa

fremdeles, til det kommer i den sidste, hvis ene Side vender umiddelbart ud til Floden. Ved Raaben, Pisken og Bombarderen med Stene eller deslige faar man Kvæget trængt lige hen til Skrænten, thi Flodbanken bliver altid meer eller mindre brat ved et saadant Færgested, paa Grund af de Tusinder af Høveder der aarligt passere; den forskrækkede Flok trykker sig saa saa tæt sammen som muligt, og tilsidst falder en eller flere Oxer i Vandet med et lydeligt Pladsk, forsvinde og komme igjen snøftende op. Dette er det vigtigste Øjeblik for Folkene. Nogle løbe Storm med Piskene imod Resten af Flokken; for at faa Flere i Floden; medens de Andre ved Raab og Stenkast forhindre den eller de i Vandet komne fra at svømme ind til Bredden igjen. Snart er der en hel Mængde i Vandet, og Flokken begynder nu at svømme over ad den modsatte Bred, idet den hele Tiden holder sig saa tæt sammen som muligt og danner ligesom en Flaade af hornede Hoveder. Paa den anden Side vente et Par Vogtere tilhest, for at modtage Svømmerne, og atter sætte dem i Gang. — Ved et bekjendt Færgested ved Floden Edwards holdtes en afrettet Oxe, der svømmede frem og tilbage med Kvægflokken; thi naar blot En er i Vandet og styrer over mod den anden Bred, følge de andre hurtigt efter; Stakkelen druknede for nogle Aar siden. Efter sex Gange at have svømmet over Floden, blev den indviklet i Færgeflaadens Tove og opgav Aanden i Udøvelsen af sin Pligt, før der kunde ydes Hjælp. Dens Tab beklages af mange og Aviserne omtalte den, som om den havde været en fortjent Borger af Staten.

Arbejdsklassens Kaar i det 16de Aarhundrede og i vore Dage.

Ved H—rd.

Den sidste danske Erkebiskop T. Bille har efterladt en Regnskabsbog fra 1534, der findes i Gehejmearkivet, og som giver et godt Indblik i Forholdene paa den Tid. Da Priserne paa mange Gjenstande toge sig fabelagtig ud ved Siden af Nutidens, skal her meddeles et lille Uddrag.*)

Erkebiskoppen havde 12 Adelsmænd i sin Tjeneste: Jørgen Urne fik 52 ℔ til Mikkelsdag og 60 ℔ til Paaske, med Julegave og Rideklæder ialt 142 ℔. Det var ganske vist en lille Løn for en Adelsmand; men man maa erindre, at en Td. Byg dengang kun kostede 12 ß danske; herefter kom hans Løn altsaa paa 189 1/3 Td. Byg eller omtrent 1100 Rd. efter Nutidens Priser. (I det Følgende vil jeg for Bekvemheds Skyld sætte 1 Td. Byg til 6 Rdl). Jørgen Daa fik 32 ℔ og 30 ℔; de Andre mindst Halvdelen. Skriverne fik 20—36 ℔ aarlig. Sangerne ialt 98 ℔ 15 ß. Efter dem kommer Tyendet: Lavrids Ridesvend 7 1/2 ℔; Anders Kjældersvend 5 ℔; Anders Brygger 4 ℔; Stuekonen 1 ℔ 6 1/2 ß og om Paasken tillige 2 1/2 ℔, „for hun toer Dugene"; Svinemanden 1 ℔; Niels Portner 3 ℔ 2 ß; 2 Fiskere hver 7 1/2 ℔, ialt til Mikkelsdag (halvaarlig) 96 ℔ 2 1/2 ß".

En Færgebaad fra Kjøbenhavn til Landskrona 3 ß (2 Skp. Byg = 9 ℔). En Vogn fra Landskrona til Andelev 8 ß (4 Rdl).

35 Par Sko til Drengene (Karlene) kostede 35 ß, 1 Par til Tyge Lunge 10 ß (5 Rdl). Hvilken Forskjel! Men han var ogsaa Adelsmand. 3 Par Støvler til „min Herres Naade" og Drengene (Karlene) 2 ℔ 4 ß. Jakob Buntmager i Kjøbenhavn fik en Gang 80 ℔ for Maarskind, som „min Herres Naade" kjøbte af ham. Fra 10 August til 6 September fik Niels Murmester 11 Hvid (1 ß = 3 Hvid) om Dagen. 2 Kalkslagere over 7 Hvid. I vor Tid vilde det omtrent være 10 ℔ og 6 ℔. Henrik Tømmermand fik 5 ß om Dagen og kunde altsaa tjene 1 Td. Byg i 2 1/2 Dag, „men han var ogsaa Høvidsmand paa det Spir over Fadeburet" (Formand for Arbejderne der), omtrent 2 Rdl daglig.

En Gang fik Lasse „den svenske Dreng (Karl), min Herres Naade tjen(er) 34 ℔ for en brun Hest eller 250 Rdl efter Nutiden". Strids- og Luxusheste vare meget dyrere: en kostede saaledes 64 ℔ (450 Rdl). Hamp 18 1/4 ℔ Lpd. 1 Alen grovt Lærred 1 3/5 ß (5 ℔).

Husholdningen. 1 Par unge Høns 3 ß (9 ℔). 3 ferske Gjedder 30 ß (16 1/2 Rdl). Rasmus paa Borreby fik en Gang 5 ß (15 ℔) for 8 store Torsk og St Hans Aften 8 ß (4 Rdl) for 2 Torsk. En Gang gav man 3 1/2 ß (10 ℔) for 1 fersk Torsk. Karine kjøbte en tydsk Lerpotte for 2 ß (6 ℔). 1 Pd. Jern kostede 5 ß (15 ℔).

I en anden Regnskabsbog fra 1558 staar anført, at Peder Rud har kjøbt paa Borg hos Sterk Johan i Holbæk; Priserne paa de enkelte Gjenstande vare: 1 Pd. Sukker 8, 12, 14 eller 16 ß. Bygprisen var dengang 35 ß (9 ℔ 9 ß). Det bedste Sukker kostede altsaa pr. Pd. næsten ligesaa meget som 4 Skpr. Byg eller 3 Rdl nu. Ris 2 2/3 à 3 ß (3 ℔). 1 Lod Muskat 3 ß. 1 Pd. Safran 8 Td. Byg. Nu koster det 32 Rdl. 1 Pd. Kanel 32 ß, næsten 1 Td. Byg. 1 Pd. Ingefær 40 ß, over 1 Td. Byg. 1 Lod Kardemomme 4 ß (4 ℔). 1 Pd. Kommen 10 ß (10 ℔). 1 Pd. Allun 4 ß (4 ℔), nu 8 ß. 12 Lod Nelliker 27 ß (27 ℔). 1 Pd. Peber 28—32 ß (28 ℔). 1 Pd. Svovl 3 ß (3 ℔). 1 Pd. Krudt 4 ℔ (10 Rdl 4 ℔). 100 Søm 4—5 ß (5 ℔). 1 Pot Brændevin 12 ß

*) C. E. Secher: „For Ide og Virkelighed" 1872 Januarheftet.

(12 ℔). 1 Pot Vin 3 ß (3 ℔). 1 Par Knive og Gafler 2⅔ ß (2⅔ ℔).

Det vil altsaa ses, at enkelte Gjenstande vare uforholdsmæssige dyre eller billige. Men i det Hele taget holdt Dagløn og Fornødenheder dog omtrent Skridt med hinanden. Arbejderen var derfor ikke saa uheldig stillet, som han blev det senere, da Bygpriserne steg, medens Daglønnen blev uforandret. Paa en vis Maade kan man endog sige, at Arbejderen i vor Tid lever under mere ugunstige Lønningsvilkaar, eftersom han nu gjør større Fordringer til Livet og kræver Nydelser, han den Gang ikke kjendte.

Smaating.

Kinesisk. Kejseren af Kina er ved flere Lejligheder bleven betænkt med Gaver af den engelske Regjering i Kongens Navn. Men Valget af disse har bestandig havt Vanskeligheder, eller ogsaa har der ved Overrækkelsen indfunden sig en eller anden uovervindelig Forhindring. Den sidste Gave under Georg III var en kinesisk Stadsvogn; en saadan havde Kejseren selv ønsket sig. En med ædle Metaller ødselt udstyret Vogn blev altsaa gjort og afsendt, omhyggeligt indpakket Stykke for Stykke, og ledsaget af en Sagkyndig, som skulde sammensætte Pragtstykket paa Stedet og for Reparationstilfælde gjøre den kinesiske Overhofvognbygningsdirektør bekjendt med Kjøretøjets Konstruktion. Da Vognen var ankommen til Kanton, sammensat og opstillet, indfandt sig paa Kejserens udtrykkelige Befaling en høj Mandarin for at tage Gaven i Ojesyn. Mandarinen besaa Vognen uden at udtale et eneste hverken rosende eller dadlende Ord og spurgte endelig, pegende paa Kuskebukken: „Hvad skal dette høje, udækkede og med kostbare Tæpper behængte Sæde være til?"

„Der skal den sidde, som styrer Hestene!" sagde den engelske Befuldmægtigede.

„Men det gjør Kejseren ikke!" svarede Kineseren studsende.

„O, for Kejseren er der Plads inde i Vognen", smilte Englænderen, idet han pegede paa de prægtige Hynder.

Harmfuld udbrød Kineseren:

„Mener Du, at vor hæderkronede Herre, Himlens Søn og Solens Tilbeder, skal sidde lavere end hans laveste Slave? Er Det Din Hensigt, at jeg skulde miste mit Hoved, siden Du vil gjøre mig til Overbringer af en saadan skjendig, forargerlig Vogn?"

Mandarinen aflagde Beretning, og Vognen blev tilbagevist i ingenlunde smigrende Udtryk og ankom lykkelig igjen til London.

Firkantet Nød.

Af 4 S, 4 T, 3 M, 2 A, 2 E, 2 I, 2 N, 2 P, 1 G, 1 L, 1 O og 1 Æ, dannes 5 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Venstre til Højre og fra Oven og Nedad giver Løsningen paa Gaaderne:

Er det første lille
ligger det end stille
sætter det dog store Ting i Brand;
andet kan Du finde
hvor i Hjertet inde
Kjærligheden knytter Mand til Mand;
tredie Navn er fremmed
kun i Tyrkehjemmet
tør det kaldes Lærdom sund og sand;
fjerde Navn Du gjætter
naar Du Foden sætter
ret saa haardt mod Jorden som Du kan;
og hvor Toner lyder
som Dit Hjerte fryder
femte aldrig glemmes bør og kan.

Brevvexling.

„**En Møllersvend**" takkes for de indsendte Bemærkninger, som alle ganske billiges af Udg.

„**En Sonderjyde.**" Pladsen tillader desværre ikke at give en tilfredsstillende Anvisning til Tobaksdyrkning (og Behandling) i Husvennen.

F. M. i Trondhjem. Forb. Tak!

En ung dansk Pige. Venligst Tak, men for mangelfulde Rim!

En Harekaninopdrætter. Mon der vilde vindes stort ved at kalde Harekaniner for Kaninharer? Naar Navnet afkortes, vil Dyret oftere blive kaldt Hare naar det heder Harekanin end naar det kaldes Kaninhare. Navnet Husharer vilde ganske vist i daglig Tale blive til Husarer, som „ingen vil spise." Blotkaninstegen smager godt overvindes snart Uvillien mod denne for ukjendte Føde.

A. R. i H-r. Forb. Tak for „Smaabillederne."

J. Kr. i J. De manglende Nr. sendte pr. Post. Undersøgelse skal blive foretaget om hvor Uordenen, som De paataler, har sit Sæde, for at den kan blive hævet. De og Enhver Holder, som forgjæves strax skriftligt har anmeldt manglende Nr. paa det Postkontor eller Brevsamlingssted hvor Bladet er betalt, kan fordre at Postvæsenet skaffer Dem de Blade De har betalt. Naar dette ikke sker, behøver Sagen blot at anmeldes for Udgiveren, der til enhver Tid strax skal drage Omsorg for at Uordenen bliver paatalt hos det overordnede Postvæsen og rettet. Det bemærkes gjentagende udtrykkeligt, at Udgiveren i intet som helst Tilfælde har Skyld i at der mangler Numre. Postvæsenet opgiver hvormange Exemplarer der er bestilt i hele Landet, og dette Antal leveres nøjagtigt af paa Avispostkontoret i Kjøbenhavn hver Torsdag Eftermiddag, hvorfra Bladet fordeles til alle Postkontorerne i det Antal hver har indmeldt og betalt, og det er da vedkommende Postkontorers Pligt at paase at det modtagne Antal er rigtigt, samt at hvert Exemplar rigtigt tilstilles hver Abonnent. Det bemærkes endnu, at naar manglende Nr. ere forlangte inden 2 à 3 Uger, har Udgiveren altid uden Vanskelighed, og uden Betaling ladet det manglende udlevere til vedkommende Postkontor der har forlangt det.

Udgiverens Adresse er: *Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.*

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 46. | Søndagen d. 15. August. | Kjøbenhavn. 1875.

Bratte Omvexlinger.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

I.

Jeg var bleven udnævnt til Toldinspektør i N. Jeg husker endnu saa tydelig, som var det i Gaar, at min Kollega og gode Ven, Toldassistent Lund, kom ind i Kontoret og saa saa besynderlig ud i Ansigtet, halvt glad og halvt bedrøvet.

„Jeg lykønsker Dig hjertelig, kjære Ven", sagde han og rakte mig Haanden.

„I hvad Anledning?" spurgte jeg lidt forundret.

„Hvad", raabte Lund overrasket, „ved Du det ikke?"

„Hvilket?"

„At Din Udnævnelse som Toldinspektør i N. staar bekjendtgjort i Berlingeren?"

„Er det sandt, Lund!"

„Paa Ære, er det sandt", sagde Lund og søgte ved en snild Manøvre at undgaa mit Favntag; men det lykkedes ham dog ikke. Han maatte, hvor meget han end strittede imod, deltage i den Festdans, jeg opførte midt paa Gulvet, indtil vi begge pustende og stønnende af Anstrengelse sank ned hver paa sin Stol. I det samme saa vi, at Toldkammerkarlen stod i Døren til Kontoret med Øjnene opspilede i et Anfald af forstenet Forbavselse, hvilket Syn i Forbindelse med Visheden om, at han havde været Vidne til vor tavse, men ivrige Dans, bragte os til at briste i Latter. Karlen gjorde en forskrækket Mine til at slaa Døren i for os; han ansaa os aabenbart for lidende under et forbigaaende Vanvid.

„Hvad vil Du, Klavs?" spurgte Lund.

„Der æ jen Herr', som spør' etter jen Pakk", sagde Klavs, forsigtig holdende Haanden paa Dørlaasen, for at han øjeblikkelig kunde spærre os inde, hvis det skulde vise sig at være nødvendigt.

„Det er godt, Klavs; nu skal jeg komme strax".

Da Døren havde lukket sig efter ham, greb Lund min Haand og sagde paa den ham egne melankolske Maade, idet han saa mig i Øjet med et trofast Blik:

„Jeg kan godt forstaa Din Glæde, kjære Ven, og det er mig overmaade kjært, at det var mig, som bragte Dig Budskabet om Din Forflyttelse. Du ved, at jeg mener det alvorligt, naar jeg siger Dig, at jeg glæder mig ved Dit Held; men Du vil heller ikke misforstaa mig, naar Du ser, at det paa samme Tid gjør mig lidt forstemt. Jeg haaber, at Du ikke vil anse det for at være altfor egenkjærligt".

„Du kjære, gode Menneske", sagde jeg og lagde min Arm om hans Skulder, „jeg vilde før anse Dig for en Menneskeæder. Du ved, Lund, at jeg er Din Ven, og at der i de Aar, vi her have arbejdet sammen, aldrig har været et ondt Ord mellem os. Hvis Du derfor skulde tro, at jeg med ublandet Glæde skulde drage herfra, saa tager Du fejl. Hvilke Mennesker jeg saa end kommer til at leve sammen med, en Ven, der kan fortrænge Dig, faar jeg dog aldrig".

„Det glæder mig meget, kjære Ven", svarede Lund og rystede min Haand med begge fine, „det glæder mig overordentlig!"

Og det gjorde det; det er jeg vis paa. Vi havde nu i fem Aar arbejdet sammen, og der var ikke hengaaet en Dag i al denne Tid, uden at han jo havde

vist mig, hvor hjertelig kjær jeg var ham. Han var et underlig tilbageholdent Menneske, fordringsløs og opofrende til det Yderste, med et til Melankoli tilbøjeligt Sind og begavet med en mærkelig Mistro til sig selv og sine saavel aandelige som legemlige Evner. Naar man engang havde vundet hans Hjerte, mistede man det aldrig, og det var da umuligt ikke at holde af ham igjen; hans fordringsløse Hengivenhed vilde have bøjet det haardeste Hjerte, hans retskafne, ædle Tænkemaade, erhvervede ham Enhvers Agtelse.

Jeg skyndte mig hjem, saa snart jeg havde overbevist mig om Rigtigheden af min Udnævnelse. De toppede Stene, som dannede Fortovets Brolægning og som plejede at forvolde mine Fødder utrolige Pinsler, syntes mig i Dag bløde og behagelige, medens jeg skyndsomt ilede hen over dem, og jeg stod snart uden for vor lille hyggelige Bolig og ringede paa Dørklokken. Hurtige og lette Trin kom hen ad Gangen, og Døren blev lukket op. Det var Amalie, min nittenaarige Svigerinde, som stod foran mig. Hun var i Almindelighed en drilagtig, lille Trold, og jeg kunde derfor ikke modstaa den Fristelse at forskrække hende lidt. Jeg satte derfor et frygtelig muggent og trist Ansigt op.

„Hvad, er det Dig, Villiam", sagde hun. „Kommer Du allerede fra Kontoret?"

„Som Du ser", svarede jeg gnavent.

„Har Du Tandpine, stakkels Villiam?" spurgte den lille Hex med forstilt Deltagelse. „Du ser meget ilde ud; jeg tror saa Skam, Din ene Kind er ganske hoven, for jeg ved da, at Du ikke bruger Skraatobak".

„Ja, vent Du kun", tænkte jeg og hængte min Hat op paa Knagen. „Jeg har ikke Tandpine", sagde jeg; „men jeg har haft en stor Ærgrelse. Vi maa med det Første rejse fra Byen".

„Rejse fra Byen!" gjentog hun forundret.

„Ja", vedblev jeg, „der bliver ikke Andet for, da jeg nu har mistet mit Embede".

„Mistet Dit Embede!" raabte hun forskrækket og slog Hænderne sammen. Derpaa kastede hun sig om min Hals og sagde hulkende: „O, kjære Villiam; tilgiv mig, at jeg kunde drille Dig i saadan et Ojeblik; jeg vidste jo ikke, hvad der var sket. Min Gud, mistet Dit Embede! Stakkels Elise, hvor hun vil blive bedrøvet! Men tab dog ikke Modet, kjære Villiam; vi skal nok finde paa Udveje".

Hun kyssede mig gjentagne Gange, og jeg stod forbløffet, ret som en Dosmer. Jeg skammede mig som en Hund.

„Nej, hør nu, kjære Amalie", sagde jeg endelig og tog hende om Livet, „det er jo ikke andet end noget rent Sludder af mig. Jeg har faaet Toldinspektør-Embedet i N., og jeg vilde blot hævne mig lidt paa Dig. Men Amalie dog, græd ikke saaledes".

Hun rev sig løs fra mig og betragtede mig med et alvorligt, bebrejdende Blik.

„Lyver Du nu ikke igjen?" spurgte hun.

„Nej, paa Ære, det er sandt", svarede jeg ivrigt. „Jeg kom hjem for at fortælle Eder det".

Amalie værdigede mig intet Svar, men drejede sig om og gik majestætisk op ad Trappen til sit Værelse.

„Saa, nu fik jeg da lavet det saa godt", tænkte jeg, medens jeg gik ind i Dagligstuen. Her sad min Kone ved sit Sybord, medens vore to Rollinger, Esse og Adide (Eskil og Mathilde), legede sammen paa Tæppet.

„Naa, Elise", sagde jeg, „nu er Du da Toldinspektørfrue".

„Hvorledes det, min Ven?" spurgte hun.

„Jeg er udnævnt som Toldinspektør i N."

„Og det siger Du saa roligt", raabte Elise og foer mig om Halsen, „nej, Villiam, hvilken Glæde! Hvor fik Du dog det at vide?"

„Lund fortalte mig det, og derpaa saa jeg selv min Udnævnelse i Bladet".

„Nej, hvor det var mageløs dejligt! Nu ere altsaa vore Forhaabninger opfyldte. Men, Villiam, hvor kan Du dog være saa rolig? Jeg er saa umaadelig glad".

„Aa, jeg fik et Styrtebad ude i Forstuen", sagde jeg og fortalte derpaa, hvorledes jeg havde narret Amalie.

„Det var heller ikke smukt gjort", svarede min Kone bebrejdende, „men Du kan være rolig for, at hun snart bliver god igjen. Aa, hvor det dog var dejligt! At tænke sig, at Du skulde være saa heldig!"

Esse og Adide havde set paa os med sær Forundring, og da vi nu satte os i Sofaen og lagde gyldne Planer for Fremtiden, kom den Første meget alvorlig hen til mig og spurgte:

„Har Du nu faaet Raad til at kjøbe Dig en ny Hat, Fa'er?"

Aa, hvor vi lo! Jeg husker endnu, hvor lykkelige vi vare, og hvorledes vi pludrede om Kap med Børnene, hvorledes Adide paa sin Moders Opfordring rakte mig en stumpet Haand og sagde: „Graler Spettør!", hvorledes Amalie efter et lille Kvarters Forløb kom ned med fugtig straalende Ojne og skiftevis omfavnede og kyssede os alle sammen, hvorledes vor Tjenestepige, Maren, stod i Døren til Kjøkkenet med et Ansigt, der glinsede af en Blanding af Smør og Fornøjelse, hvorledes Lund kom ind ad Døren og trykkede os Alle i Haanden, kyssede Børnene, der stak Hænderne ned i hans Frakkelommer og hentede gaadefulde Kræmmerhuse frem, som de tilegnede sig uden videre Forhandlinger, og hvorledes det gode Menneske derpaa klinede sig op i en Krog, hvorfra han sendte melankolske Blikke hen til Amalie og af og til foer frem for at trykke min Haand. Jeg mindes, kort sagt, at vi

bare os ad paa samme taabelige Maade, som Mennesker i Almindelighed pleje at te sig, naar de modtage en uventet, stor Glæde i Form af en tripleret Indtægt og en sorgfri Fremtid.

„Du kan tænke Dig, Amalie", sagde min Kone, „der er en dejlig stor Beboelseslejlighed, der følger med Embedet, og Kontoret er i samme Bygning".

„Er der ogsaa Beboelseslejlighed?"

„Ja", sagde jeg, „og jeg er vis paa, at der er et lille, hyggeligt Værelse, som kan passe til min lille Svigerinde. Ikke sandt, Elise, nu vil vi ikke tiere høre Tale om, at Amalie skal tage ud som Lærerinde. Har hun villet tage til Takke med at være hos os i vort hidtilværende tarvelige Hjem, saa skal hun ogsaa blive nødt til at opmuntre vort ny Hus".

„Ja, det skal hun naturligvis", svarede min Kone med Værdighed. „Som ældste Søster er jeg jo hendes naturlige Formynder og har Ret til at bestemme hendes Opholdssted, indtil .... ja, Du forstaar mig jo nok, Villiam".

Jeg nikkede smilende, medens Lund og Amalie af en eller anden Grund rødmede og slog Øjnene ned.

„Jeg", sagde Lund pludselig og foer paa ny frem af sin Krog for at trykke mig i Haanden, „jeg kan ikke noksom lykønske Dig, kjære Ven. Jeg haaber, Du er forvisset om, at det er ærligt ment".

Drak vi Kaffe eller Chokolade den Formiddag? Jeg husker det ikke; jeg ved blot, at vi drak enten det ene eller det andet, og at Lund faldt i Tanker over nogle Kommenskringler — saa var det vel Kaffe da — om hvilke der blev sagt, at Amalie selv havde bagt dem.

Det var en otte Dages Tid efter, at jeg steg i Land fra Dampskibet paa Havnebroen i N. Efter at jeg havde ladet mit Rejsetøj bringe hen paa en Gjæstgivergaard, begav jeg mig hen til Toldkontoret for at tage dette og Beboelseslejligheden i Øjesyn og gjøre mig bekjendt med Personalet. Jeg naaede snart hen til Bygningen, et smukt, to Etager højt Hus, hvis Forside vendte ud imod Havnen, og hvorfra der var en smuk Udsigt ud over den blaa Strand. Paa en grønmalet Havebænk, der stod op til Huset, sad der en gammel, hvidhaaret Mand med en falmet Guldtresse om Kasketten, uordentlig paaklædt og med et sløvt Udtryk i det furede Ansigt.

„Maa jeg spørge Dem", sagde jeg og hilste, „om Toldkontoret ikke er her".

„Jo, det er", svarede den Gamle.

„Maaske De, min Herre, er ansat ved Toldvæsenet?"

„Har været .... har været", svarede han og virrede underlig omtaaget med sit graa Hoved. „Jeg er gamle Toldinspektør Brink; ja, jeg er .. gamle Brink".

„Det glæder mig at gjøre Deres Bekjendtskab", sagde jeg og rakte ham min Haand, som han næppe berørte. „Jeg er den nys udnævnte Toldinspektør, Villiam Skouv, og altsaa, som jeg kan tænke, Deres Eftermand".

Han saa paa mig med et glansløst Blik og mumlede noget, som jeg ikke forstod.

„Flytter De ind nu.... ind nu?" spurgte han derpaa og rejste sig møjsommelig op fra Bænken.

„Nej, det er ikke min Hensigt", svarede jeg, „jeg tænker først at komme hertil med min Familie om tre Uger. Jeg ønskede imidlertid at gjøre mig bekjendt med Personalet og Beboelseslejligheden".

„Om tre Uger", gjentog han paa den samme aandsfraværende Maade, som han bestandig havde talet paa. „Naa, om tre Uger.... Personalet, siger De. Ja, vil De følge med".

Han steg langsomt op ad Trappen og aabnede en Dør, paa hvilken der var fastheftet en anløben Messingtavle med Indskriften „Kontor". Vi traadte ind i Værelset, hvor vi fandt en ældre og en yngre Mand beskjæftigede ved deres Pulte.

„Den ny Toldinspektør", sagde den gamle, forestillende mig. „Ønsker at gjøre sig bekjendt med Personalet.... ak, ja".

Derefter forlod han atter Værelset med sin underlige, slæbende Gang.

„Det glæder mig at kunne byde Dem velkommen", sagde den Ældste, en høj, før Mand med graasprængt Haar og et rødmusset, sundt Ansigt, „det er Hr. Assistent Bjerring, og jeg er Kontrollør Anker".

Vi gav hinanden Haanden og satte os ned.

„Det er maaske Deres Hensigt at blive her med det samme", sagde Anker, „i saa Fald vil jeg bede Dem tage til Takke med et Værelse hos mig et Par Dage, da Beboelseslejligheden kan trænge til at rengjøres og efterses".

Jeg takkede ham for hans Venlighed, og underrettede ham om, at jeg først ventede at kunne komme til Byen med min Familie om nogle Uger.

„De har altsaa Familie; det glæder mig", sagde Anker, „ja, det glæder mig hjertelig. Her har i mange Aar været et sørgeligt Hus, og vor gamle Brink er meget at beklage. Vi gjorde os Umage nok for at skaffe ham en lille Pension i Betragtning af hans lange Embedstid; men det lykkedes os ikke".

„Hvorledes", udbrød jeg ubehagelig overrasket, „er han afskediget uden Pension!"

„Ja, Hr. Skouv; jeg troede, De vidste det. Det er en meget sørgelig Historie; der var en skrækkelig Uorden i hans Regnskaber, Kassemangel og sligt. Det gjør os alle sammen ondt for ham, Stakkel, han er jo affældig og aandssløv, som De jo nok har kunnet mærke. Og Sønnen — han har kun den ene Søn og er Enkemand — Sønnen, ser De, er Skyld i det Hele. De ved, Bjerring, at jeg tidt sagde: Det gaar galt med den Knægt; Faderen ødelægger ham af bare Overbærenhed".

„Det sagde De, og sandt var det", sagde Bjerring med et Nik".

„Ja, det var det. Sønnen studerede til juridisk Examen, ser De, og brugte mange Penge, og stakkels Brink kunde ikke nægte ham noget. Han led tilsidst Nød for Sønnens Skyld, forsikrer jeg Dem, og saa kom... Uordenen og det Andet".

„Hvad blev der af Sønnen?" spurgte jeg fuld af Medlidenhed med den gamle Mand.

„Det er meget sørgeligt", svarede Anker med et fugtigt Blik paa mig, „han skrev falske Vexler og blev dømt, og han knuste den Gamles Hjerte. Han er kun et Vrag nu, et sandt Vrag, er gamle Brink".

„Nu", vedblev han paa sin ligefremme, hjertelige Maade, da han saa, hvor stærkt et Indtryk hans Fortælling gjorde paa mig, „lad os nu ikke strax gjøre Dem Deres nye Embede trist. Den gamle Brink skal ikke lide Nød, forsikrer jeg Dem; vi skal tage ham under Armene og understøtte ham. Folk her i Byen lider godt gamle Brink, og de vil ikke lade ham lide Nød. Vi har samlet ind til ham, ser De, og lejet ham en lille Lejlighed, som han kan flytte ind i, saa snart han vil; men han vil helst blive i sin gamle Bopæl saa længe som muligt. Han har kun et lille Værelse her i Huset med en Seng og nogle faa Møbler, det andet er solgt".

„Det glæder mig, at der bliver sørget for ham", sagde jeg, „og det vil være mig meget kjært at meddele min Skjærv til Betryggelsen af hans Fremtid".

„Tak, tak; jeg vidste, at De vilde gjøre det", svarede Anker. „Har De nu Lyst til at tage Lejligheden i Ojesyn, saa skal jeg vise Dem omkring".

Jeg modtog med Glæde hans Tilbud, og vi begyndte vor Vandring gjennem de øde og tomme Værelser, hvor Støvet laa i Bunker, og Spindelvævet hang som store Sørgegardiner i Krogene. Anker saa rimeligvis paa mit Ansigt, at jeg følte mig lidt uhyggelig til Mode derved; thi han tog strax igjen til Orde:

„Ja, her ser ikke rigtig godt ud; men Støv og Spindelvæv, ser De, kan gjøre den bedste Bolig uhyggelig, og denne er virkelig en ypperlig Bolig, forsikkrer jeg Dem. Lad Gulvet først blive skuret, Vinduer og Døre vaskede af, og Ruderne polerede, saa skal De se! Der er næppe Mage til Bolig i hele Byen".

„Tør jeg gjøre Dem et Spørgsmaal uden at synes indiskret?" spurgte jeg tøvende. Han smilede og nikkede.

„Spørg kun", svarede han, „vi kjender jo hinanden, vi to; spørg kun".

„Nuvel", sagde jeg, „De har da vel ikke søgt dette Embede?"

„Nej, jeg har ikke", svarede Anker. „Ser De, Hr. Skouv, jeg har andre Planer! I min lille Fødeby B. er der et Toldforvalterembede, som ikke løber fra mig; det venter jeg paa. Det er ganske vist mindre end dette med Hensyn til Indtægter; men det siger Intet, da jeg selv har lidt Formue, og desuden vilde det al Tid være stort nok for saadan en gammel Pebersvend som mig. Toldforvalteren i B., min gode, gamle Ven Svendsen, er i de sidste Aar bleven meget svag og affældig — Gud give han ikke var det! — og jeg har lovet ham, at jeg vil løse ham af, naar han tager sin Afsked eller bliver kaldt bort. Han har en Datter, som ogsaa er svag, noget i Vejen med Ryggen, og, ser De, hende vilde jeg gjerne arve; hun er en vakker Pige. Jeg har bedet min gamle Ven om at holde ud endnu et Aar, saa vil jeg se at komme derhen, og saa flytte vi Alle sammen".

Den Glæde, hvormed Anker udviklede sine Fremtidsplaner for mig, vakte min fulde Sympathi.

„Det er mig hjertelig kjært, at De ikke er bleven til Side sat for saadan en ung Dreng, som mig", sagde jeg; „men der havde forhaabentlig heller ikke været nogen Fare for sligt, hvis De havde søgt Embedet".

„Ja, det er dog ikke saa ganske vist", svarede Anker med et polisk Blik; „en Bog, som „Om Tolden i Danmark" kunde vel nok tynge en Snes Aar i Vægtskaalen".

Havde den gamle Herre med det graasprængte Haar og Solskinsansigtet ikke allerede fuldstændigt vundet mit Hjerte, saa vilde han have gjort det ved en saa smigrende Hentydning til den Bog, mit første Arbejde, der havde set Lyset Aaret i Forvejen. Vi saa paa hinanden og lo, som om han havde sagt en stor Vittighed.

„Her, i dette lille Værelse", vedblev Anker og pegede paa en lukket Dør ved Enden af Korridoren, „bor gamle Brink for Øjeblikket; det er kun lille, halvandet Fag med Vindu ud til Gaarden. Det er vel ikke værd at forstyrre ham, Stakkel, og De har maaske heller ikke noget imod, at han bebor det, til De selv flytter ind?"

„Nej, ikke det mindste".

Efter at vi endnu en god Stund havde talet sammen, og Anker havde lovet at lade alt sætte i Stand til vor Ankomst, beredte jeg mig til at tage Afsked. Vi stod netop paa Trappen og vexlede endnu et Par Ord, da Brink pludselig paa en spøgelsesagtig Maade kom frem bag os og sagde paa sin underlige sløve aandsfraværende Maade:

„Om tre Uger, sagde De,... om tre Uger?"

„Ja, det vil omtrent blive til den Tid, at jeg kommer med min Familie", svarede jeg. „Iøvrigt vil jeg senere tillade mig at underrette Hr. Anker om den bestemte Dag".

„Meget godt", sagde Brink. Hans rystende Haand berørte atter min uden Tryk, uden Liv og han gik paa ny tilbage til sit Værelse. Jeg hørte ham sukke, da han lukkede Døren.

(Fortsættes.)

Trollhættan.

Det er nogle Aar siden at min Vej, paa en herlig Rejse gjennem Norge og Sverrig, førte mig forbi dette Nordens, maaske Evropas, største Vandfald. Paa en prægtig Sommerdag var jeg paa et Damskib gaaet Kanalvejen ned gjennem Vermland og midt ned over det mægtige Ferskvandshav Venern, Evropas tredie største Indsø. Denne dejlige Dag bragte Minder fra den store smukke Natur, der aldrig glemmes. Om Aftenen naaede vi Venersborg ved Sydenden af den mægtige Sø. I den klare Midsommersnat gled Damperen gjennem Kanalen, som Gøtaelv danner til Trollhættan og hertil naaede vi ved Midnatstid.

Efter at have indtaget en god Hjertestyrkning i det store Hotel, hvor Tusinder Rejsende fra alle Lande samles hvert Aar, gik Turen snart i den dæmrende halvmørke Nat, mod Faldet. Der behøvedes ingen Vejviser for at finde det; en dyb drønende, uophørlig tordnende Larm, der kunde høres milevidt i den stille Nat, var Vejleder nok. Trollhættan er ikke et men flere Vandfald, som i en halv Fjerdingvejs Længde styrte fra Klippe til Klippe. Længe gik jeg i den fængslende Dal langs Faldene, fra det ene til det andet, lyttende til den mægtige Naturrøst. Det var som en eneste dyb Orgeltone i et uhyre Gudshus, og Stjernerne blinkede fra det høje Tag; det var som forenede Mildhed og Vælde sig i et inderlig dybt Favntag, der frembragte en glad højtidelig Stemning hos Tilskueren. Endelig løsrev jeg mig fra de mindre Fald og gik opefter til Hovedfaldet, det højeste og bratteste. Her har Naturen kastet to vældige Granitblokke midt i Faldet, saa det deles i to Arme. Den øverste, Guløe, er (som man ser paa Billedet) bevoxet med Naaletræer og utilgjængeligt, den nedre, Topø, er mindre, og ved en Hængebro forbundet med Bredden. Dagen gryede, da jeg stod paa denne lille Klippeø, midt i den fraadende, tordnende Vandhvirvel. Glat, grønlig gjennemsigtig skyder den uhyre Vandmasse ned over Klippekrænten, stedse i samme Form, paa samme Sted; man skulde tro det var en uhyre grønlighvid Glasmasse, der var stivnet i sin blødt afrundede Nedgliden, dersom ikke Bundens Ujevnhed hist og her frembragte boblende og stedse vexlende skumhvide Malstrømme, og om ikke den uhyre Vandstraale nedenfor Øen knustes i et kogende snehvidt Skum, der uophørligt overſprøjter Klippen. Atter samler den opløste Vandmasse sig efter sit tunge Fald, drejer sig som forvildet i kredsende Strømninger i forholdsvis Ro, men saa gaar det atter nedad den stejle ujevne Flodbund i et langt kogende og skummende vildt Fald, „Helvedesfaldet“ (som vi se gjengivet i Tegningens Forgrund). Tavs, fortryllet af det mægtige Naturunder, har jeg tankeløs og dog saa stemningsfuld siddet længe paa Klippens Kant, stirrende ind i de vilde Bover,

Vandfaldet Trollhættan.

som her saaledes i Aartusinder har prædiket om Herrens Kraft og Storhed og om Menneskets legemlige Svaghed ved Siden af Naturens Vælde. Det er klar Dag, da jeg atter formaar at løsrive Øjet fra Dybet. Stjernerne ere borte og oper Klippeskrænten hinsides Faldet ler den dejlige lysblaa Himmel i den aarle Morgenstund, medens lette Skyer rødme for den opgaaende Sol. Den dejlige Nat ved Trollhættan er endt.

Udg.

Stjernehimlen.

Af Pauline Worm.

Naar Dagslyset svinder, og ingen Skyer dække Himlen, staar den som oversaaet med tindrende Stjerner. Ikke blot paa Solens og Maanens Veje, i Øst, Syd og Vest, højt oppe og lavt nede, men ogsaa der, hvor Sol og Maane aldrig vise sig under vor Himmelegn: lige i Nord lige over vort Hoved komme Stjernerne frem, først nogle enkelte, saa flere, saa atter flere; det er, som om der i den største af alle Kirker blev tændt Lys til Aftengudstjeneste. Meget sløvt og meget jordisk maa det Sind være, der aldrig er blevet løftet, blevet stemt til Andagt ved Synet af Stjernehimlen, aldrig har følt, hvad en af vore Digtere*) synger:

Naar Alting gaar til Hvile,
Hvad Livet kaldte frem,
Naar alle Taager ile
Til deres dunkle Hjem;
Naar Dagens Lys sig fjerne,
Mens af hver Sky forladt
Den evig faste Stjerne
Staar paa den stille Nat:

Da synker hen i Dvale
Hver Drøm, vi stige saa;
Den store Sandheds Tale
Vi kan igjen forstaa;
Vi kan igjen fornemme
Den Kraft, vi bæres af,
Den skjulte Aandestemme,
Hvis Røst os Tanker gav.

At en saadan Stemning som vækkes, uden at man kjender nogen Stjernes eller noget Stjernebilledes Navn, er lige saa vist, som at man uden at være fortrolig med Plantelæren kan glæde sig over de forskjellige Træers Skjønhed, de forskjellige Blomsters Duft og Farvepragt; lige saa vist, som at man ikke behøver at kjende en Egn med dens Kirker og Herregaarde for at stige op paa en Høj og finde Udsigten over dem alle meget smuk; lige saa vist, som at man ikke er nødt til at vide Besked om Nationernes Flag og Skibenes Bygning for at kalde det et stolt og festligt Syn, naar Sundet vrimler af store og smaa Sejlere, hver med sit Flag oppe. Men den, der hver Dag gik gjennem en Skov, en Mark eller en Have uden nogensinde at spørge efter, hvad Urterne, Kornsorterne og Træerne hed; den, der hver Dag fra sit Vindue havde Udsigt til et Par Landsbykirker, men var bleven gammel uden at vide deres Navne, den, der boede ved Havnen, men aldrig havde søgt Underretning om, hvori en Jagt er forskjellig fra en Skonnert og en Fregat fra en Galease, eller hvilket Folk det er, der fører et blaat Flag med gult Kors, og hvem de forskjellige trefarvede Flag tilhøre — ham vilde vi dog kalde temmelig sløv og tankeløs; et nogenlunde livligt og vaagent Menneske vil dog i Regelen helst vide, hvad det er, han ser. Stjernerne se vi Alle, Aar efter Aar hver eneste Aften, naar Vejret er klart, og jeg har derfor tænkt mig, at Husvennens Læsere ikke vilde have noget imod af og til at faa lidt Underretning om **Stjernehimlen**, en Smule Vejledning til at finde nogle Stjernebilleder og enkelte Stjerner, som de tildels kjende af Navn efter Almanaken.

Denne Bog giver hvert Aar en Liste over **Planeterne**, Jordens Sødskende, de Verdener, der ligesom vor egen faa Lys og Varme fra Solen. De ere ikke faa i Tallet; men en af dem er Solen saa nær, at den taber sig i Morgen- og Aftenrøden; to andre ere derimod saa langt borte, at det Lys, de laane fra Solen, ikke gjør dem synlige for vort blotte Øje, og en hel Del andre, der dog ere baade Solen og Jorden nærmere end de to store og stærktlysende Planeter **Jupiter** og **Saturn**, ere for smaa til uden Kikkert at kunne ses fra vor Jord. Af alle Planeterne bliver det derfor kun de to største, allerede her nævnte, og Jordens to Naboer, **Venus** og **Mars**, det lønner Umagen at spejde efter; men da disse Stjerner ere Planeter ɔ: Vandringsstjerner — da de gaa fra et Stjernebillede til et andet, saa kan man ikke **en** Gang for alle, men kun Aar for Aar give Anvisning til at finde dem. Det er det, der sker i Almanaken; den nævner de Stjernebilleder eller Stjernegrupper, hvori Planeterne staa. **Stjernebillederne** maa vi altsaa kjende først.

Et Stjernebillede er en Samling af saakaldte Fixstjerner (faste Stjerner), der danne en bestemt Figur, som en Gang for alle kan aftegnes paa et Stjernekort. Hvert Stjernebillede har til en bestemt Tid af Aaret ved et bestemt Klokkeslæt en bestemt Plads paa Himlen; men vil man søge det til forskjellige Tider af Aaret ved samme Time, eller til forskjellige Tider af en og samme Nat, da har det flyttet sig, og det kan hændes, at det er helt borte. For at vide, hvor denne eller hin Fixstjerne til denne eller hin Tid skal søges, maa

*) Frederik Paludan-Müller.

man først sættes ind i de Forhold, der angaa Stjernehimlens daglige Bevægelse rundt om Jorden: eller rundt om Nordpolens Issepunkt.

Vi vide, at endnu ingen Sømand er trængt frem lige til Jordens Nordpol; men de Stjernekyndige forstaa alligevel, at hvis man kunde komme derhen, hvis man kunde stille sig just paa det Sted, der under Jordens daglige Omdrejning ligger stille, og hvis man kunde blive staaende der en hel menneskelig Levetid, ja — flere hundrede Aar, saa vilde man i al denne Tid ikke se noget Stjernebillede staa op eller gaa ned, komme højere eller gaa lavere; man vilde kun se Solen, Maanen og Planeterne staa op: Solen en Gang om Aaret, Maanen en Gang om Maaneden, Saturn en Gang hvert 29de eller 30te, Jupiter en Gang hvert 12te og Mars en Gang omtrent hvert 2det Aar; man vilde se disse 5 Himmellegemer bevæge sig i en Bue over Himlen, komme hver Gang omtrent lige højt, alle gaa gjennem de samme Stjernebilleder (Fiskene, Vædderen, Tyren, Tvillingerne, Krebsen og Løven) og alle gaa ned paa et Punkt, modsat det, hvorfra de vare staaede op, men saaledes, at Saturn til denne Vandring behøvede omtrent 15, Jupiter 6 og Mars 1 Aar, Solen 6 Maaneder og Maanen 14 Dage. Planeten Venus vilde man undertiden faa at se som Forbud paa Solens Komme, og undertiden vilde den dvæle paa Himlen noget efter Solens Nedgang; men iøvrigt vilde den være oppe og nede med Solen.

Det er en Selvfølge, at Stjernekigeren ved Nordpolen lige saa vanskeligt som hans Kaldsfæller i mildere Egne kunde røgte sin Gjerning ved Solens Lys; men vi lade ham betragte Himlen i den lange Vinternat, der varer fra den 23de Sept. til den 21de Marts. Aldeles lige over hans Hoved staar ingen Stjerne; men der er en, der bevæger sig om hans Issepunkt i en ganske lille Kreds, og uden om den gaa alle de andre i større og større Kredse en Gang rundt i Løbet af 23 Timer 56 Minuter, hver af dem i uforandret Afstand og alle ret om eller højre om ɔ: i den Retning, hvori Viseren paa et Uhr bevæger sig eller hvori et dansende Par svinger rundt, naar Dansen ikke er forkert Vals. Saaledes ser det ud. I Virkeligheden er det, som bekjendt, Jorden, der drejer sig i modsat Retning rundt om sig selv, og saa langsomt forandrende Stillingen af sin Axe, at det er, som om denne aldeles ubevægelig pegede mod et og samme Punkt af Stjernehimlen, det, i hvis nærmeste Nærhed Polarstjernen staar.

Men de Stjerner, som Nordpolens tænkte Beboer har lige over sit Hoved, staa lavere og lavere, jo sydligere man kommer, og har man passeret Linien — er man kommen over paa Jordens sydlige Halvkugle: forsvinde de en for en; til Gjengjæld har Sydhimlen sine egne Stjerner, der ikke ses fra Nordpolen. Under Linien (Ækvator) rækker Blikket fra Nordpol til Sydpol; man ser der alle Stjernerne, men kun den halve Flok ad Gangen, og man ser dem alle staa op og gaa ned. For ethvert Punkt paa den nordlige Halvkugle er en Del af den sydlige Himmel altid skjult, og for ethvert Punkt paa den sydlige Halvkugle, en Del af den nordlige Himmel. Her i Danmark, hvor vi bo langt fra Nordpolen, men dog endnu længere fra Jordens Midtlinie, ser man mod Nord altid de samme Stjerner — men de dreje sig i Kredse, staa undertiden lavt, undertiden højt, snart lige i Nord, snart nordvestligt, snart nordøstligt — mod Syd derimod forskjellige, der staa op i Øst og gaa ned i Vest ligesom Sol og Maane.

Ved man dette forud, da bliver det lettere at finde de enkelte Stjernebilleder, som vi efterhaanden ville drage frem for Læserne.

Husflid.

Husfliden og Landbruget.

For nogle Aar siden besøgte Udgiveren Gaarden Norslund, syd for Aarhus, og kom der stadigt til at tænke paa, hvor falskt man i Reglen dømmer, naar man paastaar, at Husfliden skader Landbruget. Paa denne veldrevne Gaard skulde man i alt Fald ikke kunne se, at Forpagteren, Hr. N. Jacobsen var nogen Husflidsmand; men kom man ind i Stuen, fik man snart Syn for Sagen, idet elektriske Ringeapparater og mange andre fysiske Apparater, alle udførte som Fritidssysel af Værten, fotografiske Apparater osv. vidnede baade om megen Flid og mekanisk Begavelse. I Værtens eget Værelse fandt jeg en rig Samling Smaaværktøj, og en Del Smaastykker af Jern og Metal i ejendommelige Former helt og halvt færdige. Ved Forespørgsel erfarede jeg at det var til et Prøvekjærningsapparat, som Hr. Jacobsen havde udtænkt, og nu en Tidlang havde anvendt sin knappe Fritid paa at udføre selv, lige til alle Enkeltheder.

Forsøget lykkedes senere udmærket for ham; og det smukke lille Apparat, som jeg saa det nu i Sommer fremstillet ved Landmandsforsamlingen i Viborg, hvor det prisbelønnedes med Sølvmedajlle, var mig der et nyt Vidnesbyrd om, hvorledes den Tænksomhed og Snille, som Husflidsøvelsen udvikler, kan komme Landbruget til Gode, ofte ad uventede Veje.

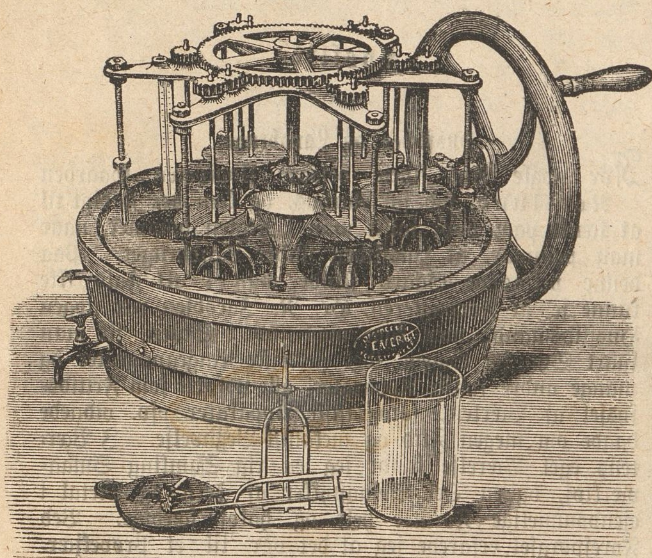
N. Jacobsens Prøvekjærneapparat er et Kar, der ligner en Mælkebøtte, i hvilket der foruden Bunden er anbragt et Dække, hvorpaa Maskineriet findes. I Dækket er udskaaret 6 runde Huller, hvori 6 Prøvekjærningslas sættes; disse staa paa Karrets Bund og fastgjøres i Apparatet ved hver sit Laag, hvis tvende gaffelformige Udskæringer omfatte 2 Jernstænger med Skruegange og Møttringer, hvormed Laaget fastskrues paa Glasset og fastholder samme.

I hvert Kjærneglas er anbragt to Metal-Kjærnestave, der løbe modsat hinanden, hvorved det er muligt at kjærne i et rundt Glas, der kan holdes fuldstændigt rent og Forsøgene saaledes ikke udsat for skadelig Indvirkning af fremmed Syre. Kjærnestavene staa ved smaa Muffer i Forbindelse med Hjulene, der meddele disse samme Hastighed.

Rummet i Karret mellem Glassene fyldes under Brugen med Vand, der hældes paa Tragten, hvilket meddeler sin Varme til alle Prøverne, hvorved det bliver muligt at give disse en nøjagtig samme Varme og saaledes syrne og kjærne dem ens. Varmen i det mellem Kjærneglassene værende Vand reguleres ved at hælde varmt eller koldt Vand paa Tragten, der staar i Forbindelse med en Rørledning, som fordeler det paahældte Vand ens mellem alle Glassene. Det Vand, der flyder for meget i Apparatet bortledes fra samme ved et dertil anbragt Rør, og Karret tømmes ved at aabne Hanen. I Apparatet er anbragt et Thermometer, der viser den Varmegrad, alle Prøverne have.

Ved Hjælp af dette Apparat er Landmanden i Stand til selv med megen Nøjagtighed at foretage en Mængde Forsøg, der have værdifuld Nytte ved enhver Gaards Mejerivæsen.

Da man med Apparatet paa en Gang kan undersøge 6 Prøver og behandle disse fuldstændig ens, lige fra Prøverne ere udtagne, indtil Smørret er paa Vægtskaalen, kan man hurtig og billig udfinde de Køer, der give det største og fineste Produkt for at anvende dem til Avlsdyr, ligesom man ogsaa ved Hjælp af Apparatet til enhver Tid kan udfinde Kjærningsbetingelserne for det største og fineste Udbytte samt have et værdifuldt Støttepunkt for Foderblandingens hensigtssvarende Sammensætning.

N. Jacobsens Prøvekjærningsapparat.

Det er Opfinderens Haab at hans Opfindelse vil blive en Spore til yderligere Udvikling af vort Mejerivæsen idet Apparatet sætter Landmanden i Stand til let og billig at bedømme Koen efter dens virkelige Værdi. Vel er Udgiften til Anskaffelsen deraf ikke lille, men saa koster selve Forsøget kun Arbejdet, og da det jo ikke benyttes hver Dag, kan Flere slaa sig sammen om et. Det vil navnlig faa stor Betydning ved Tillæg og Opdræt af Mejerikøer, da fed Mælk har vist sig hos Opfinderen som Race- eller rettere Stammeegenskab. Det er derfor ikke usandsynligt at man ligefrem ad denne Vej vil faa sit Smørudbytte meget forøget. Hr. Jacobsen har nemlig en Ko, der i dens bedste Tid iaar gav 174 Kvint Smør daglig og en Datter af den har som Kvie i flere Maaneder givet mellem 105 og 110 Kvint daglig.

Fabrikationen af Apparatet har Opfinderen fra Juli Maaneds Begyndelse overdraget Symaskinefabrikant A. Nielsen i Aarhus. Det vil derfor nu blive udført med den nødvendige Akkuratesse og saaledes, at det ene Apparat bliver aldeles nøjagtigt som det andet. Prisen for det solide og smukt forarbejdede Apparat er 100 Kroner.

Billedgaade.

Firkantet Nød.

Af 4 G, 3 L, 2 A, 2 E, 2 T, 1 N, 1 U og 1 V, dannes 4 Ord som skrevne under hinanden og læste fra Oven og Nedad og fra Venstre til Højre giver Løsningen paa Gaaderne:

Det første aldrig sove maa,
det andet glemmer ingen;
det tredie har Ruder smaa
det fjerde er jeg sikker paa
er ikke selve Tingen.

Opløsninger:

paa Billedgaaden i Nr. 44:

Husvennen bringer Morskab.

paa den femkantede Nød i Nr. 45:

G N I S T.
N Æ S T E.
I S L A M.
S T A M P.
T E M P O.

Brevvexling.

M. S. Enhver Holder, som hos Udgiveren udbeder sig sendt manglende ikke modtagne Numre, faar disse uden Betaling, men bedes indsende et 4 Øre Frimærke til Forsendelsen. Numre som ere bortkomne for Holderne som udbedes tilsendt fra Udgiveren betales med 10 Øre Numret, som kan indsendes i Frimærker.

Hans K. i L. De naturhistoriske Stykker i Bladet ledsages altid saavidt muligt med gode Afbildninger; men Udgiveren saa sig undtagelsesvis ikke i Stand til at tilvejebringe saadanne til Skildringen af Insekterne.

Næste Nummer vil blive dobbelt og intet Nr. vil derfor udkomme til den 29de August.

Indhold.

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rum.

2. Aargang. Nr. 47-48. | Søndagen d. 22. August. | Kjøbenhavn. 1875.

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig.

Af Bendix Hansen (tildels efter Barfod).

Det er den vanskeligste Opgave, der er bleven stillet mig af Husvennen, dette, at give en kort og dog fyldig Skildring af Grundtvigs Liv og Gjerning; det er en Opgave, som jeg ganske vist ikke mægter at løse tilfredsstillende; thi ikke alene omfatter Grundtvigs Liv to fulde, stærkt bevægede Menneskealdere; men hans Begavelse var saa alsidig, hans Gjerning gik i saa mange forskjellige Retninger og hans Indgriben var paa ethvert Punkt saa mægtig og betydelig, at det er saare vanskeligt, ja umuligt, at sammenfatte det altsammen i en kort Skildring. Dertil kommer endnu, at man ikke, som f. Ex. hos Ingemann, kan forbigaa hans Livshistorie og holde sig til hans Værker; thi hans Liv er hans Gjerning. Han var Præst, Digter og Videnskabsmand, stor og usædvanlig i hver af disse Egenskaber; men Præsten, Digteren og Videnskabsmanden kunne ikke adskilles, de smelte sammen i en stor og stærk Personlighed, i en stor og mægtig Livsgjerning. Det, der samler al denne Spredthed, den Livskjærne, hvorfra alle de mægtige Lysstraaler skøde ud, er Sandheden; thi han var en Sandhedskæmpe i Ordets bedste Betydning; det var ikke den Sandhed, som leger kifligt i Digterens Sange og lyser ud af de bildende Kunsters Former, skjønt ogsaa han elskede den; heller ikke

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig.

Videnskabens Sandhed, eller Fornuftens og Tænkningens i tykke Bøger nedlagte Resultater, der desværre ofte kun vare de Lærde til egen Ros, men liden Glæde, og de Studerende til Plage, nej Sandheden som Liv, det var hans Opgave.

Det var en Tusmørke Tid i Danmark og hele Norden, Dagen var i Frembrud; men end var den ikke kommen; de høje Bjergtoppe begyndte at gløde i Morgensolen, men over de lave Dale, hvor Folket færdedes, hvilede endnu den tunge, klamre Nattetaage, Vankundighedens og Trældommens sløvende Tryk. Følelsen af eget Værd, egen Dygtighed og Selvstændighed var svag og uklar, og derfor saa man mod Syd til Tyskland som det forjættede Land, hvorfra Livsstrømmen skulde komme med alt menneskeligt stort og godt. Derfor var Tysk paa Moden, og det var ikke alene tysk Sprog, det var hele det tyske Aandsliv, der den Gang stod i sin rigeste Blomstring. Store Digtere havde Tyskland fostret, og deres Sang tonede ud over hele Evropa og fandt især en mægtig Gjenklang i Danmark; men værre var det, at det Land, der havde frembragt en Morten Luther, nu havde faaet kloge, snilde og dybsindige Tænkere, der ved at granske over, veje og maale paa Fornuftens Vægtskaal, Kristendom og Bibel, var kommen til ganske at fornægte Kristendommens Sandhed; thi derved tabte Livet sin rette og sande Grundvold og Kilde. Man vilde ikke tro, man vilde blot forstaa, Moralen blev sat istedetfor Trosordet; man var bleven alt for klog. Det var Vantroen, Rationalismen, og den udbredte sig stærkt til alle Sider. Dog vilde man nok beholde Kristendommen som en Slags udvortes Klædebon gavnlig til at skjule Nøgenheden — „var der en Gud til, saa var det jo dumt at lægge sig ud med ham“, som den store franske Gudsfornægter Voltaire sagde — og gavnlig til ved Moral, Pligter, Dyd og gode Gjerninger at holde sammen, og holde i Ave den store udannede Mængde.

I en saadan Tid voxte Grundtvig op. Som Ohlenslæger var han Vidne til det stolte Skjærtorsdagsslag, og som han fik han da Tro paa, at der slumrede ædle Kræfter i det danske Folk. Som Ohlenslæger hørte han Steffens aandrige og beaandede Taler og henreves af dem. Saa traadte Ohlenslæger frem og vakte det første Røre af nordisk Liv. Der var noget nyt i hans Digtning, og det ny bestod deri, at det var noget af Folkets eget Liv, af det, der laa og drømte i Sjælens Dyb, der brød frem til Klarhed; men havde Ohlenslæger staaet alene, var Grundtvig ikke traadt frem ved hans Side i Livets Gjerning, hvad saa? Ja, da maatte Livet have udviklet sig blot i digterisk Retning uden at blive til fuld Sandhed. Dette kan man nok skjønne, fordi adskillige „Tidens Tegn“ har henpeget derpaa. Vel kan ingen i Danmark nulevende ganske sige sig fri for Grundtvigs mægtige Indflydelse, selv om han ikke føler den, men den Del af Folket, som førte Kampen mod ham eller stillede sig mod ham, havde et stærkt Hang til et æstetisk Drømmeliv, under hvilket man blot sværmede for de store Idealer og klagede over Dagens Byrde og Hede, som Idealernes Modsætning. Det var et underligt Dobbeltliv. Digtningens, Kunstens og Tænkningens store Resultater avlede et glimrende, nydende og kritiserende Aandsliv, med hvilket det daglige Livs tørre Prosa slet ikke kunde forenes. Men alt sandt, skjønt og stort skal ikke blot være en glimrende Søndagsklædning, en Nydelse, det skal bidrage til at give Livet Fylde, forædle det, gjenføde det og blive til Sandhed i Liv og Gjerning, selv den mest prosaiske. Det var den Tanke, der efterhaanden klaredes i Grundtvig; men selv om man optog det sande menneskelige og folkelige, saa kunde det dog ikke naa til at blive fuld Sandhed, førend det dybeste og højeste, det der danner Grundlaget for Livet baade her og hisset, det kristelige, kom med. Saa blev da hans Liv en Kamp for Sandheden imod Usandheden i alle dens Skikkelser.

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig blev født i Udby Præstegaard ved Vordingborg den 8de September 1783. Fra lille af var det bleven bestemt af hans Forældre, at han skulde være Præst, og med dette Maal for Øje meddelte hans fromme og stærke Moder ham den første Børnelærdom uden at lade sig afskrække af, at han lod til at være meget tungnem. Da han var 9 Aar blev han sendt over til Tyregod i Jylland, for at indvies i Videnskabelighedens Begyndelsesgrunde af sine ældre Brødres tidligere Lærer, Pastor L. Feld. Latinen kunde ikke fængsle den livlige Dreng; det kunde derimod „Hvitfeldts Krønike“, „Holbergs Komedier“ og „Tusind og en Nat“, samt andre Skrifter, som tilfældigt faldt ham i Hænderne; desuden færdedes han vidt omkring i den brune Hede og søgte gjerne ud imellem Bønderne. 1798 kom han i Aarhus Latinskole, og 1800 blev han Student med bedste Karakter. Ganske vist var han allerede den Gang et begavet ungt Menneske; men hans stærke aandelige Interesser vare endnu ikke vakte, hans Barnetro laa i Dvale, og han fulgte med Tidens stærke, aandsløse Strømning. „Da jeg kom til Kjøbenhavn og blev Student, var der ikke Tanke hos mig om en Gang at sætte min Fod i en Kirke, undtagen da jeg paa Svogerskabs Vegne var med at følge Bispinde Balles Lig over i Fruekirke“, siger han, og da han uden selv at føle Kald dertil, men efter Forældrenes Ønske nu skulde studere til Præst, besøgte han ikke Professorernes Forelæsninger, „undtagen en enkelt Gang for Løjer den gamle Spotter Hornemans“, men nøjedes med at lade sig undervise af dygtige Manuduktører (Privatlærere) og tog theologisk Examen 1803, og „saaledes var min saakaldte akademiske Løbebane endt uden Aand og Tro“. Tiden var aandløs; men han var det visselig ikke, og det var derfor naturligt, at han flyede de aandløse

Kirker og Høresale. Slaget i Kongedybet og Steffens Foredrag over to Begivenheder, der greb ham dybt; men medens de hos Øhlenslæger strax tændte Ild, maatte den Sæd, de lagde i Grundtvig, have Tid til at spire og bære Frugter. Nu tog han først for Alvor fat paa Nordens Oldtidshistorie, blev opmærksom paa de store Skatte, der gjemtes i de islandske Sagaer og fik Lyst til at studere Islandsk; men han fik ikke Lejlighed til at følge denne Lyst; thi 1805 maatte han rejse til Langeland som Huslærer hos Kaptain Steensen Leth paa Egelykke. Det var et dannet Hus, han kom i, og især var den unge Fru Leth en aandrig Kvinde, men det var, som almindelig i de Tider, tysk Dannelse, der fandtes her, og derved fik Grundtvig Lejlighed til at lære at kjende de store tyske Digteres og Tænkeres Værker og Tyskheden i sin skjønneste Skikkelse uden dog at blændes af den. Han læste, skrev og arbejdede strengt, oprettede et Læseselskab og prædikede jevnligt i Bødstrup Kirke, men aldeles i Tidens Aand prædikede „saa dejligt om Blomster og Fugle" og, som han selv siger, „jeg prædikede frit om Dyd og Oplysning, og da jeg gjerne lod mig høre og gjerne blev hørt, prædikede jeg rask mod Kingos Salmebog, mod alskens Overtro og andre Laster".

„Tungen jeg voved at røre
kjæk i det hellige Hus,
kildred det kløende Øre,
saaede Avner i Grus".

Hans Ophold paa Egelykke blev en Vækkelsestid; den kom over ham som en knugende Sorg, Kræfterne begyndte at røres og gjære i ham, og hans stærke ejendommelige Begavelse brød frem. For ikke at gaa tilgrunde i Sjælekampen arbejdede han med rastløs Flid, fordybede sig i Nordens Oldtidshistorie og skrev „Nordens Mytologi eller Udsigt over Eddalæren for dannede Mænd som ej selv ere Mytologer". Hvor dybt han i denne Tid var grebet, ser man bedst af Digtet „Ungdomsstemning", hvori det hedder:

„Alt udi tredie Sommer
vandrer jeg sorgfuld paa Ø;
mellem de liflige Blommer
lærte mit Hjerte at dø.
Sært, at endnu mig for Øje
Solen nedglider i Hav:
at den ej hist fra det høje
straalende ser paa min Grav!
— Dog Du, som bygger deroppe
højt over Stjærnernes Toppe,
Dig være Ære og Pris!
Tak, for Du saared mit Hjerte!
Tak, for Du sendte mig Smerte!
Tak! thi Du gjorde mig vis. —
— Naadig lod Gud sig forbarme
over mig usle og arme:
han mig det lærte ved Smerte,
at jeg dog havde et Hjerte,
at jeg til Klogskab og Vid
satte som Daare min Tid.
Aanden oplukked sit Øje,
saa jeg paa Afgrundens Kant,
stirred saa fast og saa nøje
rundt om en Frelser og fandt —
fandt, hvor det faldt,
Gud overalt:
fandt ham i Digterens Sang,
fandt ham i Vismandens Ord,
fandt ham i Myther fra Nord,
fandt ham i Tidernes Gang;
synligst og vissest den dog
fandt ham i Bøgernes Bog".

Ved at læse disse af Digtet løsrevne Brudstykker vil man skjønne, at var det end en usynlig Kamp, han maatte udkæmpe, saa var det dog en dyb og mægtig Kamp, der trængte op, hvad der laa dybest gjemt i Sjælen og satte stærke Kræfter i Bevægelse. Digtet kaldes en „Ungdomsstemning"; men det er ikke lifligt og legende som Ungdomstiden plejer at være, det er dybt klagende og alvorligt, og denne Alvor hviler fra nu af over ham; thi han, som saa dybere end til Tidens glimrende Overflade, han, som følte Kald til at rive Sløret tilside og vise Tomheden og kun kunde gjøre det i Smerte, han havde tilvisse en alvorlig Gjerning at udrette. Det er umuligt i en saa kortfattet Skildring at omtale Enkelthederne i Grundtvigs store og spredte Virksomhed, og jeg vil derfor nøjes med en kort Oversigt over det betydeligste. Som K. J. Brandt siger, lader Grundtvigs hele Virksomhed sig samle i 3 smaa Paragrafer: 1. Aand er en Magt. 2. Aand aabenbarer sig i Ordet. 3. Aand virker kun i Frihed. Det er de tre store Sandheder Grundtvig kæmpede for gjennem hele sit lange Liv, og han begyndte da først med dette, at „Aand er en Magt", at „Aand" er noget virkeligt og ikke noget tænkt, ikke noget vi Mennesker opfinder og tillægger dette Navn, men noget eller rettere nogen, der har Tilværelse udenfor os og ikke alene er virkelig, men er virksom, saa han bruger os, i Stedet for at vi skulle tilvejebringe ham, med et Ord, at Aand er en Magt"*). Der var Grund nok til at kæmpe for dette; thi Tiden var aandløs, var den end nok saa aandrig, og derfor var den ogsaa letsindig og sang med Glasset i Haanden: „Om hundred Aar er alting glemt", og som Brandt siger: „jeg turde næsten udsætte Præmier for hvert Spor af Aand, der vil kunne opdages i selv de bedre Pintse-Prædikener fra Tiden 1803—23". Men Grundtvig vidste, hvad Aand var, og det gav ham Kræfter til at føre Kampen mod de mange.

Under Trængselstiden 1807, da Kjøbenhavn bom-

*) Efter K. J. Brandt.

barberedes, og Flaaden røvedes af Engelskmændene, grebes han dybt af sit Fædrelands Smerte. Da hørte han, hvorledes Kjøbenhavnerne letsindigen morede sig, som tænkte de ikke paa andet, og sang „Fryd Dig ved Livet i Dine Dages Vaar! Pluk Glædens Rose, før den forgaar!" medens Landet vaandede sig i Sorg og Smerte, og i ædel Harme skrev han Digtet „Maskeradeballet i Danmark 1808, et Syn". Det var en stærk Anklage imod Kjøbenhavns Letsindighed og ganske upaaagtet blev det ikke. Større Opmærksomhed vakte dog hans „Optrin af Kæmpelivets Undergang i Norden", storslaaede Digtninger i dramatisk Form, med dybe Tanker og en mægtig Klang, men ikke egnet til at opføres paa noget Theater, hvorfor de stilles i Skygge af Øhlenslægers Mesterværker.

Grundtvig følte sig stærkt bunden til Kjøbenhavn, denne By elskede han, den ønskede han at ofre alle sine Kræfter, der vilde han leve og dø; men han maatte opgive sine glimrende Fremtidsdrømme; thi hans gamle Fader trængte til ham som Kapellan, hvis han ikke skulde nødes til at nedlægge sit Embede. Grundtvig skammede sig ved at svigte sin Fader og opgav sine store Udsigter for at blive Kapellan i sin Fødeby.

Først skulde han dog holde sin Examens-Prædiken, Dimisprædiken, og nu optraadte han atter som den store Anklager og klagede over Tidens aandløse Kristendom i sin Prædiken: „Hvorfor er Herrens Ord forsvundet af hans Hus". Han prædikede i den tomme Kirke, og den beskikkede Censor gav ham Karakteren egregie (ↄ: udmærket): men et saa mægtigt, beaandet Ord midt i den aandløse Tid kunde ikke forstumme inde i den tomme Kirke og falde virkningsløst til Jorden. Han lod strax sin Prædiken trykke, ikke fordi han selv ansaa den for noget udmærket, men snarere „fordi unge Forfattere hellere gjemme Smaating i Literaturen end i Pulten". Den fløj hurtig ud over Hovedstaden, ud over hele Landet, ja endog helt ned til Tyskland, vakte Harme og Røre allevegne og hist og her en venlig Gjenklang. Den var som en uudslukkelig Ildgnist, der tændte i lys Lue selv de mest dorske og døde, og Grundtvig var selv aldeles forbavset over dette Ords Virkning. Hele Kjøbenhavns Præsteskab følte sig ramt og indgav i Forening til Kancelliet en Klage over „den frække unge Kandidat, der saaledes havde vovet at blotte Tidens Brøst, som de mente netop var dens Dyd". Kancelliet vidste ikke ret hvad det skulde gjøre, da det dog vilde være alt for mærkværdigt, at sætte Grundtvig under Tiltale for en Prædiken, som dets egen Censor havde givet Karakteren udmærket, og saa nøjedes det med efter Biskop Münters Raad at tildele ham en skarp og alvorlig Tilrettevisning, fordi han mod givet Løfte havde ladet Prædiken trykke — et Løfte han aldrig havde givet, og som aldrig var krævet.

et er, som man vel kan tænke, en mærkelig Prædiken fra Begyndelsen til Enden, især naar man betragter den i Forhold til Tiden. „Hvi er Herrens Ord forsvundet af hans Hus?" spørger han, og Svaret lyder da først, fordi der høres „helt ofte forfængelig Snak om alskens Smaating paa Jord og, kommer det højt, da brammende Ord og kløgtige Taler, men idel Lærdomme, som kun ere Menneskenes Bud. Herrens Ord er forsvundet af hans Hus; thi, naar det og lyder, er det ikke det, som høres, ikke det, som udlægges og indskærpes; det maa lade sig forvende og bruge hos den Enfoldige at styrke Menneskers Mening". — „Fordi Ordets Tjenere, trods Apostelen, mene, at de kunne lægge en anden og bedre Grundvold end den, at Jesus er Kristus, derfor er det ej længer ham, som forkyndes". — „Troen kommer af Hørelsen, og Guds Ord er det, som skal høres! Lader os mandigen svinge dette Ordets kraftige Sværd mod Synd og mod Vantro uden at agte paa Tidens letsindige Spot, uden at frygte for deres Medynk, som tro sig at være kloge! Lad os med den Følelse, som kan gjennemgløde Hjerterne, forkynde Folket det trøstende Evangelium og, selv stirrende mod Himlen, hvortil Herren opfoer, stræbe at vinde Borgere for hans Naades Rige!"

I denne Prædiken var det kristelige traadt klart og mægtigt frem i Grundtvig, men dog gjærede det endnu stærkt i hans Sjæl; thi var han, der anklagede, Tidens Vantro, var han selv en Kristen? og havde han sine Synders Forladelse? „Ja det var Spørgsmaal der faldt mig som Stene, ja som Klipper paa Hjertet. Da lukkede jeg alle Bøgerne, lod alle stolte Planer fare og skyndte mig hjem til min gamle Fader".

1812 udkom „Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng", et i Formen underligt Arbejde, da det paa nogle Steder var meget kortfattet og paa andre særdeles udførligt. Det var atter en Anklage mod Tiden, særligt mod den historiske Videnskabelighed; thi heri hævdede han med Alvor og Kraft, hvad allerede Steffens havde peget paa og i Modsætning til Datidens rationalistiske Historikere, at Kristus var Historiens Midtpunkt. Med et sligt Syn paa Historien maatte han naturligvis ikke alene komme i Modstrid med mange andre lærde Mænd, men ogsaa komme til at dømme forskjelligt og dømme strengt over mange af Fortidens og Datidens navnkundige Mænd. Dette vakte Forargelse, forøgede hans Modstanderes Tal, og vakte en stærk Kamp imod ham. Flere betydelige Mænd skreve imod ham, saaledes H. C. Ørsted i Skriftet: „Imod den store Anklager"; men Grundtvig blev ikke Nogen Svar skyldig. Som vi allerede have set er den Benævnelse, Ørsted her bruger om Grundtvig, idet han kalder ham „den store Anklager" ikke ganske uberettiget, om end Ørsted som hans Modstander bruger Navnet som Haansord; thi Grundtvig optraadte jo anklagende overfor Tidens Vildfarelser, men ikke i Hovmod; thi han anklagede ogsaa sig selv og ved Siden af hans stærke Anklager gaar altid en dyb, klagende Tone.

Efter sin Faders Død 1813 kom han atter til Kjøbenhavn. Det var ham ikke muligt at faa Embede der, ja der fandtes end ikke i hele Kjøbenhavn den Præst, der turde og vilde give ham Lov til at prædike i sin Kirke; men bort fra Kjøbenhavn vilde han ikke, og han fik da Lov til at prædike saa ofte han vilde i Frederiksberg, hvor Præsten selv helst vilde være fri. Da Danmarks Fjender i Vinteren 1813—14 droge ind i Holsten for at tvinge os til at afstaa Norge til Sverrig, gik der en stærk Bevægelse igjennem det danske Folk. En ung Student, den siden som Sønderjydernes trofaste Forkæmper saa bekjendte og højtagtede Etatsraad Flor, skrev en Opfordring til Studenterne om at drage ud mod Fjenden og kæmpe til sidste Mand og Studenterne afholdt da et Møde. De vare enige om, at de burde gjøre, hvad de mægtede, og de fleste vilde helst drage ud som en egen Afdeling; men deri var Grundtvig Flors Modstander; thi han vilde, at de troende Studenter skulde sprede sig over Landet og rejse hele Folket til en Kamp paa Liv og Død. I Opraabet stod der, at det Folk, der har Tro paa sig selv, kan ikke gaa under; dette, paastod Grundtvig var urigtigt, „thi Folket skulde ikke tro paa sig selv, men paa den evige Gud". — „Gaar I den Vej, som I synes at have valgt, da siger jeg: farer vel! men ved Himlen I farer ilde!" Saaledes sluttede han, og da man vilde have Flor til at svare, sagde han: „Nej, for Grundtvig har i Grunden Ret".

Han udgav nu en stor Mængde Arbejder, fik en aarlig Understøttelse af Kong Frederik den 6te, og oversatte Saxos „Danmarks Kongekrønike" og Snorre Sturlesons „Norges Kongekrønike", samt det gothiske Heltedigt „Bjovulfs Drapa", Arbejder hvorved han indlagte sig en Fortjeneste, der alene havde været nok til at gjøre ham til en af sit Lands navnkundigste Mænd. Hvor mange Fjender han end havde, saa havde han dog en Ven i Kongen, og uden at han havde indgivet Ansøgning derom, kaldte han ham 1821 til Præst i Præstø. Grundtvig modtog dette Embede, men længtes haardt efter at komme tilbage til Kjøbenhavn, og da Kongen fik dette at vide, kaldte han ham allerede 1822 til Kapellan ved Frelserskirke paa Kristianshavn.

Aar 1824 er et Vendepunkt i Grundtvigs Liv. Det er ligesom den stærke omklagende og klagende Røst dæmpes, der kommer noget nyt noget lyst og frejdigt til, og dette Lyse og Frejdige faar Røst i det dejlige Digt „Nyaarsmorgen", hvor han ser Nattesynerne svinde, Mørket vige og det dejlige, straalende Dagslys bryde frem og forjætte en herlig Sommer.

„Ja, Lyst til at sjunge jeg har nu om alt,
hvad Ore og Tunge jeg værd haver kaldt:
om Moses, om Mimer, om Himmel og Jord,
om alt hvad sig rimer med Aand og med Ord,
om Lys fra det Høje, om Glimt i vort Øje,
om Gnisten i Staal og i Flint".

Nu er det dette, at „Aand aabenbarer sig i Ordet", Grundtvigs Virksomhed væsentlig samler sig om, saavel i det kirkelige som i det folkelige.

Han blev Medudgiver og Medarbejder af „Theologisk Maanedsskrift", og da han deri frejdigt og klart udtalte sine Anskuelser, der i meget afveg fra, ja gik stik imod det, der var almindelig anerkjendt, vakte han derved en Kirkekamp, der har været til uberegnelig Gavn for Kristenlivet i Norden. Hans ivrigste Modstander var Professor H. N. Clausen, imod hvem han skrev „Kirkens Gjenmæle". Kampen kunne vi ikke her dvæle ved, da den vilde tage altfor megen Plads, og jeg skal derfor indskrænke mig til at paapege, hvad der var det ny, Grundtvig førte frem under denne Kamp. Naar et Menneske, der er bekymret for sin Sjæls Frelse spørger: „Hvad skal jeg gjøre for at blive salig?" da vil Svaret stedse lyde: „Du skal tro!" Men saa følger strax Spørgsmaalet: „Hvad skal jeg tro?" Grundtvigs Modstandere, Skrifttheologerne, som han kaldte dem, svarede da: „Det kan Du læse Dig til i Bibelen!" men dette Svar fandt Grundtvig ikke tilfredsstillende; thi Nogle kunde ikke læse, Faa fik hele Bibelen læst igjennem, og der var meget, som de slet ikke fattede, saa de ofte ved at søge Troen alene i Læsning bleve helt forvirrede, og desuden var det ham paafaldende, at alle Vranglærdomme i Almindelighed støttede sig til Bibelens Ord. Dertil kom endnu, at Skrifttheologerne selv gjorde Bibelen usikker; thi de stredes stærkt om, hvorvidt den var rigtig oversat, de stredes om, hvorvidt dette eller hint Stykke af den var ægte eller ej, og de stredes endmere om, hvorledes den skulde fortolkes eller forklares. Det blev altsaa en Tro, der hvilede paa Videnskaberne, en Tro for de Lærde, men ikke for de Umyndige, Ulærde og Enfoldige. „Men", siger Grundtvig, „saa vist Jesus Kristus var Gudfaders enbaarne Søn, saa vist maatte der ogsaa i Kirken findes et langt gyldigere og stærkere Vidnesbyrd om den ægte, oprindelige, kristne Tro, end Bogstavskriften paa nogen Maade kunde være for Kvinder og Børn og alle de Ulærde. Da jeg nu i denne Retning uafladelig grublede, læste og skrev under Bøn og Paakaldelse, ja, da slog det mig i et velsignet Øjeblik, at det mageløse Vidnesbyrd, jeg saa møjsommelig ledte om i hele Aandens Verden, det gjenlød som en Himmelrøst hele Tiden i Kristenheden i den apostoliske Trosbekjendelse ved Daaben. Hermed var for mig Lyset tændt og Loddet kastet; thi at „Vandbadet i Ordet", altsaa Daabsordet, er den kristelige Livskilde, det havde Luther jo strax lært mig, og at han, som selv havde indstiftet Daaben til et Gjenfødelsens og Fornyelsens Bad i den Helligaand, ogsaa selv havde bestemt, paa hvilken Tro, der maatte døbes, naar man ved „Tro og Daab" vilde være sin Salighed vis, det saa jeg strax, er saa aabenbar unegteligt, at hvem der ikke vil lade Trosordet ved Daaben gjælde som et Ord til os af Herrens egen

Mund, maa enten fornegte Herren som Daabens Indstifter eller fornegte Daaben som Livskilden, og derved stille sig selv udenfor den kristne Menighed". Fastholdt man dette, at Daabsordet er Trosordet, da kunde man trøstig læse Bibelen som en Forklaring deraf, uden at falde over alle de mange Anstødsstén, Skriftttheologerne fandt i den; thi den gamle Menighed havde vedkjendt sig Indholdet. Under denne Strid med Professor Clausen blev Grundtvig idømt en Bøde af 100 Rd. og livsvarig Censur (1826), saa alt hvad han senere skrev ikke maatte trykkes, inden det havde faaet dertil beskikkede Myndigheders Paategning: „Maa trykkes".

Saa nedlagde han sit Embede. Hans Stilling var kun lidet lystelig; thi nu sad han der med Familie og uden anden fast Indtægt end de 600 Rd., som Kongen havde ladet ham beholde som Snorres og Saxos Oversætter. Da var det, at en af hans yngre formuende Venner, Præsten Gunni Busck, traadte hjælpende til og understøttede ham med Penge for at kjøbe „Lovsang til Guds Hus"; thi han følte sig især henreven af Grundtvigs dejlige Salmer. Han arbejdede ogsaa flittigt som han plejede, og udgav en Mængde betydningsfulde Arbejder, Salmer, Prædikener og historiske Skrifter. Underligt nok holdt Kongen endnu bestandig Haand over ham, og da han tilbød ham Hjælp og Grundtvig afslog det, men yttrede Lyst til at rejse til England for der at studere den gamle angelsaxiske Literatur, understøttede han ham til at gjøre 3 Englandsrejser (1829—31). Det var ogsaa i denne Tid at han klarede, hvad der staar i nært Forhold til hans Opfattelse af Daabsordet, at Troen kommer derved at man hører, og at det levende Ord, som høres, er det Ord, der tales ud af Hjertet, baaren af Aanden, i Modsætning til det døde Ord i Bøgerne og de kunstige højlærde Prædikener, hvor Hjertet ikke ligger paa Tungen, ligesom ogsaa Højskoletanken, den folkelige Oplysning ved Ord og Aand, udviklede sig.

Skjønt der ikke kan drages nogen bestemt Grænse, kunne vi dog her begynde det 3die Afsnit af Grundtvigs Liv, dette, hvori hans Virksomhed samles om: „Aand virker kun i Frihed."

Det var i de Dage, da Frihedstankerne begyndte at røre sig, og Frihedskæmperne begyndte at vækkes. Der er en forunderlig Forskjel mellem Grundtvigs og de andre Frihedskæmpers Frihedsideer. Grunden dertil er vistnok denne, at de andre fik deres Frihedsbegreb fra Frankrig som en Fordring, en folkelig Indretning, en Forfatning (Konstitution), medens Grundtvig fik sit fra England som en væsentlig aandelig og personlig Frihed bygget paa Folkeejendommeligheden og udviklende sig paa og med denne. Derfor gaar han snart videre end de andre, snart langtfra saa vidt. Han arbejder især for Talefrihed, Trykkefrihed, Forsamlingsfrihed, Troesfrihed og Sognebaandsløsning, medens de andre arbejder for politisk Frihed. I Indledningen til sin store Mytologi, hvori han mesterligt afslører og forklarer Nordens Folks Barndomsdrømme som Forjættelse om og Maalet for Manddomslivets Gjerning, synger han allerede 1832:

„Frihed for alt hvad der stammer fra Aand,
som ikke ændres men arges ved Baand."

1839 kaldtes han til Præst ved Vartou. Det var under vanskelige Forhold, han atter indtraadte i Statskirken; thi Biskop Mynter vilde have Alterbogen forandret, og Barnedaab gjort til en tvungen Sag, og dertil kunde Grundtvig ikke tie; men da Frederik den 6te døde, faldt Alterbogsagen bort. Han arbejdede nu stærkere end forhen paa folkelig Oplysning, hvorved han forstod en Oplysning, der ikke var grundet paa lærd, klassisk, Dannelse, men paa Nordens egen Historie og Modersmaal, en Oplysning ikke alene for Forstanden, men ogsaa for Hjertet, og da mange yngre og dygtige Mænd nu begyndte at flokkes omkring ham og arbejde for at virkeliggjøre hans Tanker, blev Følgen af hans klare og sikre Blik paa Folkets Trang ogsaa i Henseende til Oplysning, alle de Højskoler, Friskoler og hele den folkelige Løftelse, der nu røres trindt omkring til Held og Velsignelse for hele Folket.

Han var en Folkets Mand i god Forstand. Han havde stor Tro til det danske Folk, særlig til Almuen, og det var ogsaa som dennes Repræsentant han valgtes som Medlem af den grundlovgivende Rigsdag i Præstø Amts 4de Valgkreds. Bondevennerne opstillede mod ham en Bonde, Sognefoged Jens Jensen fra Udby, hans Konfirmand fra den Tid han var Kapellan hos sin Fader, og det var med mange og store Betænkeligheder, han stillede sig; thi han, som altid frejdigt havde paastaaet „at Sjællands Bønder vare ej Gæs, om de end vare graa", han kunde mindst af alle være bekjendt at vrages af Bønderne. Da Valgdagen kom, lod det til, at der kun var liden Stemning for hans Valg. Jens Jensen holdt sin Tale meget kvikt; men da han kom til Slutningen, udtalte han, at det gjorde ham ondt at staa som Modkandidat til sin tidligere Lærer og Præst, hvem han skyldte saa saare meget; Minderne vaagnene, Kjærligheden fik Magt, og saa endte han med at opfordre alle Vælgerne til at gjøre som han og stemme paa Grundtvig; thi han trak sig tilbage for ham, og saa blev Grundtvig valgt saa godt som enstemmigt.

Det er en Selvfølge at Grundtvig, da det folkelige Røre før 1848 begyndte at faa Kræfter i Sønderjylland, hvor man vilde afkaste Tyskhedens og Tyskernes Aandstyrani og have Lov til at tale Dansk og være Dansk, af al Kraft støttede Danskhedens Kamp og den vaagnende Folkebevidsthed baade ved mægtige Taler, som paa Skamlingsbanken 1844, og ved Sange og Skrifter. Og da Frihedens Dag stundede til, og Kong Frederik kaldte sit Folk til Kamp imod Tyskernes

Skarer, klang atter den gamle Digters Harpe frejdigt og opmuntrende til Kamp for Fædrelandets Ret. Med usvækket Aandskraft vedblev han endnu længe at arbejde imellem os, samlende flere og flere Venner omkring sig. 1861 gjorde Kongen ham til Biskop, 1865 var det ham, der sammen med Clausen bød Sønderjyderne velkommen til Kjøbenhavn, og under Grundlovskampen 1866 lod han sig vælge til Landsthingsmand for at kæmpe for den uforandrede Junigrundlov, og lige til sin Død prædikede han om Søndagen i Vartov, hvor altid en stor Menighed samledes omkring ham.

Endnu ville vi minde, at han som Salmedigter er en af de ypperste, Norden har ejet, hvorfor han ogsaa har havt afgjørende Indflydelse paa Menighedens Salmesang. Desuden har han skrevet en Mængde dejlige bibelhistoriske Sange og Digte, af hvilke mange ligesom hans Salmer ere almindelig bekjendte. Det første Digt af denne Art var „Dejlig er den Himmel blaa" et Digt, der viser, at han ogsaa forstod at synge barnligt for Børn. Lige saa kjendte ere hans fædrelandshistoriske Digte og af hans Sange ere der jo flere, som ere blevne sande Folkesange, som „Modersmaal er en himmelsk Lyd", „Langt højere Bjerge", „Fædreneland ved din dejlige Strand" og mange flere. Skulde jeg anbefale „Husvennens" Læsere, hvoraf flere maaske kun kjender lidet til Grundtvig, et enkelt lille Digterværk, da vilde det ubetinget blive „Paaskelillien", et Digt, som jeg er vis paa Ældre saavel som Yngre ville lytte til med Glæde og Løftelse.

Som Vidnesbyrd om, at Grundtvigs Virksomhed har havt stor Indflydelse paa og Betydning for Livet ogsaa udenfor hans Venners og Disciples Kreds, maa jeg endnu tilføje efterfølgende Stykke af hans kirkelige Modstander, Dr. Kalkars Tale ved hans Jubilæum 1861. — „Det maa være mig tilladt at udtale som min Overbevisning", sagde Dr. Kalkar, „at der ikke lever mange Præster i Danmark, som forstaa at være Kristi Tjenere og Husholdere over hans Naadegaver, uden at de mægtigen have fornummet Indvirkningen af Deres mægtige Aand, og uden at de have faaet et Stød fremad af Dem, hvad enten det være i inderlig Samklang, eller De fremkaldte en Modstand, som ikke lod os have Ro, førend vi havde klaret os Tidens Opgave og vort Stade i den." —

Grundtvig, der længe havde været legemlig svag om end ikke syg, hensov stille uden forudgaaet Sygdom den 5te September 1872, et Par Dage førend sin 89de Aarsdag, paa sit Landsted „Store Tuborg" ved Kjøbenhavn. Efter hans eget Ønske kom han til at hvile ved Siden af sin 2den Hustru (han var 3 Gange gift) i Hofjægermesters Carlsens Familiebegravelse ved „Gammelkjøgegaard." Hans Jordefærd, der foregik den 11te September fra Vor Frelsers Kirke i Kjøbenhavn havde samlet Tusinder af Deltagere Høje og Lave, Rige og Fattige, deriblandt omtrent Fjerdedelen af Danmarks Præster (2—300) og mange Normænd og Svenskere. Under Salmesang bevægede det store Tog sig gjennem Kjøbenhavns Gader. Da det naaede til Vartov, standsede man, Kirkedøren stod aaben, Orgelet spillede: „Krist stod op af Døde", og snart lød Sangen mægtig og gribende fra hele den uoverskuelige Menneskemængde, saavel fra Deltagere som Tilskuere i de overfyldte Vinduer; det var som et eneste mægtigt Kor fra Gader og Huse, alle sang med; noget der aldrig før er hørt og set i Kjøbenhavn. Danmarks og Nordens bedste Mænd talte ved hans Grav, og Skjaldene sang til hans Ære, saa det var vitterligt, at „en Høvding var falden i Israel", Danmark havde i Grundtvig mistet sin Tids største Mand. Vi ville slutte disse spredte og fattige Træk af hans bevægede, daadrige Liv, med den Sang Grundtvigs trofaste og hengivne Ven, Præsten og Digteren K. Hostrup, skrev til hans Jordefærd.

„Kimer, I Klokker! nu sluktes en Sol over Mulde,
Længe den kæmped mod Mørket med Straalerne fulde,
Sildig den sank
Stor i sin Nedgang og blank
Æren er Guds i det Høje!

Kimer, I Klokker! dog ikke til Suk for den Døde,
Aftenens Guld over Graven vil Morgenens møde;
Kimer til Dag!
Lyset har vundet sin Sag.
Æren er Guds i det Høje!

Dagen den signede, som han har prist, mens det skumred,
Lyse nu over hans Støv, naar det længe har slumret,
Fatte hans Værk,
Voxe sig solklar og stærk!
Æren er Guds i det Høje!

Kimer, I Klokker! om Herren som skjænked ham Kraften,
Kimer om Guldet fra Himlen, som gyldned hans Aften.
Kimer for Jord:
Sejer og Fred i Guds Ord!
Æren er Guds i det Høje!

Bratte Omvexlinger.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

Om Aftenen besøgte Anker mig paa Gjæstgivergaarden, og jeg tilbragte et Par behagelige Timer i hans Selskab. Næste Morgen, da Dampskibets Klokke ringede tredie Gang, saa jeg Ankers høje Skikkelse springe hen over Havnebroen, saa let som en Ynglings. Vi fik kun Tid til at trykke hinandens Hænder, Landings-

broen blev halet ind, Hjulene plaskede i Vandet, og midt i Larmen hørte jeg Ankers Røst:

„Hils Deres lille Frue og Svigerinden og Smaabasserne; Lund ogsaa! Aa, Død og Pine, nu havde jeg nær forglemt det Vigtigste!"

En omfangsrig Pakke i graat Papir, som han forsigtig havde holdt under Armen, foer igjennem Luften og havde nær revet Hatten af mig. Det lykkedes mig dog at gribe den i Flugten, og jeg holdt den triumferende i Vejret, medens Anker vedblev at nikke og vinke til mig, indtil vi kom hinanden af Syne.

Naa, hvor var der en Udspørgen og Fortællen, da jeg kom hjem. Jeg gled saa let som muligt hen over Skildringen af min beklagelsesværdige Formand; men Anker kunde jeg ikke blive kjed af at beskrive, og de Andre kunde ikke blive kjede af at høre mig fortælle om ham.

„Jeg ved ikke ret, hvad der fra første Øjeblik af drog mig saa forunderlig til ham", sagde jeg til sidst, „jeg tror næsten, det var hans Lighed i Karakter og Væsen med Dig, Lund. Han er virkelig som en ældre Udgave af Dig".

„Tak, kjære Ven", udbrød Lund, „det er meget venligt af Dig at sige det... Han var ugift, siger Du?"

„Ja, han kaldte sig selv en gammel Pebersvend. Men, hvor blev hans Pakke af; den har jeg rent glemt! En stor Pakke i graat Papir, Amalie; har Du ikke set den?"

„Jo, den ligger inde paa Dit Skrivebord", sagde Amalie og løb ind efter den.

Pakken blev aabnet med spændt Forventning og aabenbarede en saadan Rigdom af Dukker, Sprællemænd, Soldater, Piske og Fløjter, ikke at tale om Masser af Sukkergodt, at Esse og Adide brød ud i Jubelraab.

„Ved Gud", udbrød min Kone, „hvis Anker var her, vilde jeg virkelig give ham et Kys; det er vist og sandt! Og vil Du se, der er en lille Pakke med Udskrift til Amalie!"

„Til mig", sagde Amalie ivrig; „lad mig dog faa den, Elise; jeg forgaar af Nysgjerrighed!"

Hun viklede Papiret af, og en lille, rød Æske kom til Syne. Den indeholdt et lille, fint udarbejdet Guldanker til at benytte som Brystnaal.

„Ved Gud", sagde Amalie med straalende Øjne, „nu kysser jeg ham ogsaa! Kan Elise gjøre det, saa kan jeg vel ogsaa, skulde jeg tro. Vil De se, Hr. Lund; et nydeligt, lille Anker, og han selv hedder Anker! Er det ikke mageløst?"

„Det... det er meget smukt", sagde Lund, som stak Hænderne dybt ned i sine Lommer og saa meget højtidelig ud.

De følgende Dage afgav vort Hus kun et maadeligt Skue. Der blev pakket ind og pakket ud, flyttet om og vendt op og ned paa al Ting. Jeg klagede gudsjammeligt og førte i flere Dage en heftig Tirajllørkamp med Amalie, der spottede over mine „fine Fornemmelser" og absolut vilde tiltvinge sig Hals- og Haandsret over mit Værelse, indtil vi endelig ved min Kones Mægling sluttede en Vaabenstilstand paa fjorten Dage. En af de sidste Aftener, vi vare i vort gamle Hjem, kom Lund hen til mig i en mere nedtrykt Stemning end sædvanlig.

„Hvorfor er Du saa tavs, Gamle?" spurgte jeg.

„Jeg tænker paa", svarede han og stirrede efter den opstigende Røg af sin Cigar, „jeg tænker paa — og Du maa ikke tro, at det er med Misundelse — hvor lykkelig Du i Grunden er, kjære Ven, og at Du fortjener at være det. Jo, sandelig gjør Du saa, Du behøver ikke at ryste paa Hovedet. Du har en elskelig Hustru og to velsignede Børn..."

„En sød Svigerinde", indskjød jeg smilende.

„Ogsaa det", sagde Lund rødmende, „en... en sød Svigerinde og en allerede god Ven, der venter paa Dig i Dit ny Hjem".

„Ja, men Du glemmer, Lund, at jeg maa lade min bedste Ven blive her tilbage, og det vil blive et føleligt Savn for mig",

„Tak, fordi Du mener det, kjære Ven", sagde Lund. „Jeg er imidlertid kun lidet skikket til at udfylde den Plads, Dit Venskab giver mig; jeg er for trist og kjedelig. Der er en vis Tunghed over mig, som jeg ikke kan ryste af, en gammelmandsagtig Sathed, som ikke passer sig for min Alder".

„Naar jeg skal være oprigtig, saa har Du Ret i noget af det, Du siger. Du er hverken trist eller kjedelig; men ganske vist er der en underlig Tunghed over Dig til visse Tider, og Du ser paa Livet med et vist melankolsk, forknyt Blik, der hverken stemmer med Din Alder eller Stilling i Verden. Sig mig, Lund, vort oprigtige Venskab synes at berettige mig til at forelægge Dig dette Spørgsmaal, er der noget mørkt Punkt fra fordums Tid, der kaster sin Skygge hen over Dit Liv?"

„Der er et saadant Punkt", svarede Lund langsomt og lagde ligesom undskyldende sin Haand paa min Arm; „jeg har ikke villet plage Dig med Fortællingen derom, fordi det var til ingen Nytte... Mine tidligste Erindringer viser mig et kjærligt Faderansigt, der straalede ved Synet af mig. Hvornaar det forsvandt, ved jeg ikke, kun saa meget ved jeg, at min Moder forlod sin Mand og tog mig med sig, og jeg saa aldrig min Fader siden. Jeg kjender ikke Grunden til denne Adskillelse; men jeg frygter for, at det var min stakkels Moder, som havde Skylden. Hun havde en lille Formue, og vi kunde have levet temmelig sorgfrit; men hun forbittrede desværre sig selv Livet. Hun havde en heftig, lidenskabelig Karakter, kjære Ven, og hvorvel jeg tror, at hun elskede mig, saa var der dog noget,

maaske en Erindring, der undertiden gjorde hende bitter imod mig. Jeg tror, at mit Barndomsliv ikke var meget lykkeligt, dog Gud velsigne hende, stakkels Moder, hun var selv saa ulykkelig. Da jeg voxede op og var bleven konfirmeret, blev jeg sat til Toldvæsenet. Et Par Aar derefter døde min Moder; jeg kom til hende da hun laa paa det sidste, og hun kunde ikke mere tale. Hun pegede paa en Ring, hun bar paa Fingren, saa var hun død. Jeg gjemmer Ringen endnu, en ganske almindelig Forlovelsesring, i hvilken der staar indgravet „Harald A."

„Fik Du da aldrig nogen Oplysning om Din Fader? Var der ingen Papirer?"

„Nej, ingen saadanne Papirer, som kunde give Oplysning om ham. Min Moder havde antaget Navnet Lund; det har næppe været min Faders. Hans Navn var rimeligvis Harald A.; men hvad betyder A?"

„Det er en højst mærkelig Historie; men ved Du hvad, min Ven, Du skulde dog ikke lade Din Barndom forbittre Din Manddom. Husk paa, at Du er ung og rask, og at hele Verden staar Dig aaben. Kast Fortiden fra Dig og hold Dig til Nutiden".

„Det er det, jeg ikke al Tid kan", svarede Lund, idet han rakte mig Haanden til Afsked, „og det er det, der trykker mig. Jeg kan ikke glemme det kjærlige Faderansigt, jeg saa i min spæde Barndom. Hvor er han nu? Er han levende eller død? Lever han i Rigdom og Overflod eller i Usselhed og Armod? Vær over med mig, kjære Ven, jeg kan ikke ryste det af mig".

Endelig oprandt hin Sommerdag, da Damperen laa stønnende og pustende nede ved Broen, snoende en lang, sort Midgaardsorm op af sin Skorsten. Vort Gods var bragt om Bord, Dampen buldrede larmende op gjennem den aabnede Ventil, og Klokken kimede sin skarpe, paamindende Melodi.

„Farvel, kjære Ven", sagde Lund og trykkede bevæget min Haand. „Farvel, kjære Frue; tusind Tak for Deres venlige Overbærenhed med saadan en Muler, som jeg har været; Gud være med Dem og de smaa! Farvel, Frøken Amalie!"

„Farvel, Hr. Lund", svarede Amalie og holdt hans Haand mellem begge fine Hænder. „Har jeg nogensinde været uvenlig imod Dem, saa glem det".

„Uvenlig! Aldrig", udbrød Lund og blev rød. „Gud velsigne Dem, Frøken Amalie. Farvel, alle sammen, farvel!"

„Om et Fjerdingaar besøger Du os altsaa!" raabte jeg oppe fra Hjulkassen. „Glem det nu bare ikke!"

Lund nikkede og vinkede, hvorefter han mere løb end gik op til Byen. Amalie stod ved min Side og saa efter ham; hun var meget bleg og trak hurtig Sløret for sit Ansigt, da jeg vendte mig om til hende.

„Ser Du, hvor Lund længes efter sin Formiddagskaffe", sagde jeg spøgende, skjøndt jeg jo ikke var saa ganske vel tilmode.

„Fy, hvor det var afskyeligt sagt", svarede Amalie heftigt og gik hurtig ned ad Trappen.

For at komme ud af Havnen maatte Damskibet beskrive en Bue og da det derefter stod ud efter, kunde vi endnu en Gang lade Blikket gaa tilbage til vort gamle Hjem.

„Se, se!" raabte Elise og pegede over mod Huset.

Nu var Grunden til Lunds hurtige Forsvinden os klar, thi ud af Amalies forrige Kammervinduer viftede et Dannebrogsflag os en Hilsen til Afsked. Jeg saa mig om efter Amalie; hun stod atter oppe paa Hjulkassen med Lorgnetten for Ojet vinkende og vinkende i det uendelige.

„Der er ogsaa noget at se", sagde jeg til min Kone og pegede paa Amalie.

„Det bliver nok godt", svarede hun smilende.

Fremad, fremad! Hjulene plaske i det skummende Vand, Maskinen puster og stønner, Midgaardsormen vælter sig i Luften i fantastiske Vridninger. Fremad, fremad! Byen, vor kjære, lille By forsvinder i Horisonten, dukker ned i Bølgerne; Ojet, der er træt af at stirre, vender sig til Siden, ser efter den enlige Maage, der med skarpe Skrig farer hen over Vandfladen, sender et Blik til den lille Jagt, der gynger op og ned med søsygeagtig Lystighed i Dampskibets Kjølvand, og blændes af Solstraalernes Regnbuespil i Skumstøtten ved Hjulet. Fremad, fremad! Ud i den vide Verden at søge Lykken!

Hen paa Eftermiddagen begyndte vor Fremtidsby at hæve sig op af Havet, og jeg gjorde min Kone opmærksom derpaa.

„Blot jeg havde en Kikkert", sagde Amalie.

„Hvad vilde Du med den?"

„Jeg vilde naturligvis se, om jeg ikke kunde opdage vort Hjem."

„Her er min", sagde jeg, „jeg tog den op af Kufferten for Din Skyld."

„Men hvorfor gav Du mig den da ikke, da vi sejlede bort fra vort gamle Hjem," udbrød Amalie ærgerligt og vendte sig derpaa rødmende bort, da hun saa, at jeg smilede listigt. „Her ser jeg et toetages Hus med et stort Dannebrogsflag foran; jeg er vis paa, det er vort Hjem. Du kan tro, Elise, at Hr. Anker modtager os nok paa Broen."

Denne Forudsætning viste sig at være rigtig; der stod han og svingede Hatten over sit Hoved, sund, rødmusset og fuld af Solskin. Vi vinkede til hinanden og tilraabte hinanden aldeles uhørlige Hilsener og nikkede og smilede, som om vi fuldkommen havde forstaaet dem, og som om vi i det mindste havde kjendt hinanden i en Snes Aar. Saa laa vi da endelig stille ved Landgangsstedet, Hjulene holdt op at plaske, Maskinen standsede sin asthmaiske Stønnen.

„Velkommen, mine kjære Venner," raabte Anker

og forsøgte at trænge sig hen til Landgangsbroen; men førend han naaede den, var Amalie over den og greb hans Haand.

„Tak for Ankeret," sagde hun og blev staaende rødmende og forlegen foran ham.

„Ved Gud," raabte Anker fornøjet, „det er Frøken Amalie, det tør jeg bande paa, hvis det behøves.

(Fortsættes.)

Husflid.

Børstenbinderi.

(Efter Meddelelse fra Inspektør D. Juhl af Udg.)

Materialet.

Det er ret mærkeligt, at det bedste Materiale til Børster, hvormed vi holde vore Klæder osv. rene, netop faaes af det urenligste Dyr: Svinet, hvis stive Haar kaldes **Børster**. Som bekjendt ere de længste og stiveste Børster, saaledes som de findes paa Svinets Ryg, de bedste: disse blive sjældnere, efter Haanden som det gamle danske Svin fortrænges af den engelske, børstefattige Race. Lange, stive Rygbørster indføres derfor til Brug, og betales med indtil 10 Kroner Pundet. Til stive Kardæsker og Haarbørster ere disse omtrent uundværlige, men til mange Slags finere og blødere Børster kan man godt anvende det lange, børsteagtige Haar, som findes paa Svinets Sider. Naar man tager Børsterne af det slagtede Svin, maa man derfor foreløbig helst sortere dem i to Bunker, de stiveste Rygbørster for sig og de kortere og blødere Sidebørster for sig.

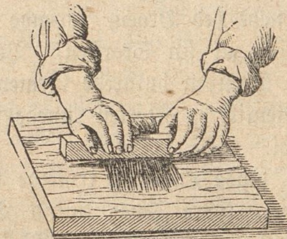
Alle Børsterne ere mere eller mindre krumme, og maa helst rettest, førend de anvendes, da de dels ere bedre at forarbejde og tillige faa et smukkere Udseende. Dette foretages paa følgende Maade: Man tager to smaa Haandfulde Børster, vender den ene og lægger dem begge sammen, saa den ene Bunkes Rodende ligger til den andens Topende. Det samlede Bundt omvikles fast med Sejlgarn, og den derved dannede lige, valseformede Pølse gjennemkoges nu en kort Tid i Vand. I sammenbunden Tilstand tørres den derpaa i Solen, eller paa en passende varm Kakkelovn, opløses, lægges i rette Orden med Rodenderne til samme Side, og Børsterne ere nu ganske lige. Paa den i det følgende omtalte Jernkam renses de for iblandet Uld og Urenhed. Naar de ere kæmmede, kunne de til finere Arbejde vaskes ganske rene og temmelig hvide i Sæbevand og endnu yderligere bleges ved at sprede dem i et tyndt Lag paa et Brædt og i længere Tid under jævnlig Befugtning udsætte dem for Solens Skin. Den fuldkomneste Hvidhed og en smuk Silkeglans erholder Børsterne ved efter Vaskning i Sæbevand at lægges en eller to Dage i Svovlsyrlingvand, afvaskes i Sæbevand, skylles i rent Vand og udsættes for Sollyset bedækkede med en Glasplade.

Har man forskjellige Længder blandede, tager man dem op i smaa Bundter og støder Rodenderne saa længe mod Bordet, at de alle ere lige. Med Fingrene, eller ved Hjælp af en Kniv, trækker man da alle de i Topenden af Bundtet fremragende Børster ud, som Fig. 1 viser, og vedbliver hermed, indtil man har faaet Børsterne sorterede i de forskjellige ønskede Længder.

Fig. 1.

Har man faaet blandet Børsterne med Rod og Topende til begge Sider, skulle de vendes. At plukke de enkelte Børster fra hinanden, vilde blive uoverkommeligt, og man har derfor fundet paa følgende snilde Fremgangsmaade.

De blandede Børster bredes ud i et tyndt Lag paa tvers af et umalet Brædt (saa at hver Børste ligger paa tvers af Træets Aarer). En lille kantet Træliste sættes tvers over Midten af Børstelaget og skydes nu med et let Tryk lidt frem og tilbage efter Børsternes Længde, som Fig. 2 viser. Herved forskydes disse til begge Sider, og altid i den Retning, at Rodenden gaar udad til begge Sider, saa at tilsidst kun Topenderne ligge sammen mod hinanden. Begge Lag tages nu fra hinanden, den ene Bunke vendes, og naar de lægges sammen, har man alle Rodenderne af Børsterne nøje til samme Ende i Bundtet.

Fig. 2.

Hestehaar af Hale og Manke anvendes ogsaa meget til blødere Børster. De hvide ere mest søgte og kostbarest, og til de blødeste Børster anvendes altid Mankehaar. Hvis Hestehaarene ere for smudsige, renses de paa den Maade, at man tager et Bundt i Rodenden og pisker det godt igjennem i lunkent, svagt Sæbevand. Vil man have de hvide Hestehaar rigtig farveløse, lægges de vaskede Haar i Kalkvand, og efter at de ere piskede heri, skylles de fuldstændigt af i et Par Hold rent Vand, hvoraf det sidste er tilsat noget slemmet Kridt. Man har nu de saakaldte „Kridthaar", som ere snehvide og smukt klare. De vaskede Haar opbindes nu i

lige runde Pølser, beviklede med Baand, og tørres ved jævn Varme eller i Solen.

Foruden Børster og Haar anvendes i de senere Aar flere **Plantestoffer** til Børstenbinderarbejde, nemlig

Piassava, der bestaar af en sydamerikansk Palmearts seje, fiskebensagtige, brune Bladripper. Den kjøbes bedst i renset Tilstand (heglet fri for Skal og Urenhed) i Baller paa 60—80 Pund. Den gode Piassava har lange, smidige, faste Trevler af en rundagtig Form.

Para kaldes en lignende brunlig, straaagtig Plantetrevl. Den er langt bedre til Børstenbinderarbejde (dog med Undtagelse af Gadekoste) end Piassava, og skjelnes fra denne ved, at den faaes i kortere Bundter, da Trevlerne kun ere omtrent en Alen lange, samt ved at den har større Smidighed og fladere Trevler, som ere noget lysere end Piasava.

Kokostrevler ere lysbrune Trevler af Kokosnøddens Hylster: de kjøbes i smaa Bundter af Længde som Mankehaar, men ere betydeligt grovere end Hestehaar.

Fiber ere gulhvide, hestehaaragtige Trevler eller Taver, som grov, strid Hamp. Kokostrevler og Fiber bruges meget ofte farvede sorte. Til 10 Pund bruges et Par Pund Brunspaan, som koges i en Spand Vand, sies gjennem et grovt Klæde og tilsættes $^1/_4$ Pund Vitriol, opløst i Vand. I den lunkede, sorte Farvesuppe lægges Trevlerne i løst sammenbundne Smaabundter i 12 a 24 Timer, eller indtil de have den ønskede Farve, hvorpaa de optages, skylles og tørres.

Risrodder ere svovlgule, krusede Rodtrevler af Risplanten af 6—10 Tommers Længde. En finere Slags af dette Materiale kjøbes under Navn af **Grenelle**.

Traad. Til Binding af Børsterne bruges Traad, der kan være af **Hamp, Jern** eller **Messing**. Jerntraad anvendes hyppigst og kjøbes bedst glødet hos en Naalemager (af Nr. 25, 27 eller 29). Gløder man det selv, maa den lægges op i smaa Ringe, der lægges paa en jævn Trækulild, indtil den er ensformigt godt kirsebærrød. Bliver Traaden lyserød eller hvidglødende, forbrændes den, bliver skør og springer under Arbejdet. Af Messingtraad bruges Nr. 30.

Børstetræerne ere i Reglen firkantede Smaabræder af Bøg, Birk og Ahorntræ af forskjellig Længde, Brede og Tykkelse med afrundede Ender. Ved Tildannelsen maa man helst have den Børste for Øje, som man ønsker at forfærdige, men man maa altid sørge for, at Længde, Brede og Tykkelse bliver nøjagtig ens paa hele Træstykket.

Redskaberne.

Arbejdsbord. Børstenbinderne have et til dette Brug særligt indrettet Bord, men til Husflidsbrug vil man kunne anvende et simpelt, lavt Brædebord, blot det staar godt fast, og man kan anbringe et gjennemboret, tommestort Hul paa Forkanten af Bordpladen. Kan man, som Fig. 3 viser, $^1/_2$ Alen fra Kanten anbringe et $^1/_4$ Al. højt Brædt paa Kant langs Midten af Bordet, da er dette opstaaende Brædt meget nyttigt til at støde Børsterne op i Rodenden paa, medens man arbejder.

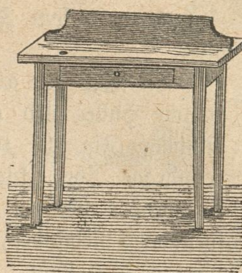

Fig. 3.

I det nævnte Hul anbringes en

Træpind (Fig. 4 *b*), hvorpaa Traaden er opvundet, som *a* viser, samt en

Kam til at klare Børsterne paa. Denne forfærdiges bedst, som Fig. 5, af et smalt, uboret Børstetræ, midt i hvilket man med $^3/_4$ Tommes Afstand bores en lige Række af 10—15 Huller, og derigjennem bagfra opdrives glatte, femtommers Søm *d d*. De rettes alle lodret op, og denne Kam fæstes til Bordet med et Par Skuer *c c* i Enderne af Træet, som Fig. 5 viser.

Fig. 4.

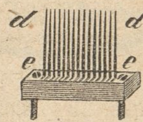

Fig. 5.

Børstebor til Boring af Hullerne maa haves i forskjellige Størrelser, lige fra $^1/_{12}$″ til fine Klædebørster, indtil $^1/_3$″ til Gadekoste. Kan man ikke faa dem at kjøbe, kunne de dannes af almindelige smaa Druebor (Svingbor) ved at tilslibe Enderne paa disse noget spidsere, saa at der dannes et kegleformigt Hul. Ved Boringen standses, naar lige Spidsen af Boret er kommet gjennem Træet efter Linien *a b* Fig. 6 og *c d* Fig. 7.

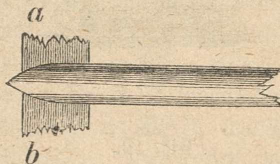

Fig. 6.

Fig. 7.

En stor Sax til Afklipning af Børsterne, naar de ere satte i Træet.

Træmaal til Afklipningen, bestaaende af lige, brede Trælister af $^3/_4$, 1, $1^1/_8$ og $1^1/_4$ Tommes Brede.

Til Piasavakoste (Gadekoste) fordres i Stedet for Sax og Maal en Kniv af 3″ Brede og 10″ Længde, fastskruet med Eggen opad paa Siden af en $^3/_4$ Alen høj Træblok. Paa denne afhugges Piasavaen i passende Længde, idet man lægger den paa Eggen og slaar

Fig. 8.

paa den med en Kølle (Afhuggeren) som Fig. 8 viser.

En **Syl** til at opromme Huller med og en **Niptang** (Fig. 9) til at fremdrage de knækkede Traadender med ere ogsaa fornødne Redskaber, foruden en god **Kniv**.

Et **Rillejern** til at skære Render bagpaa Børstetræet kan undværes, men maa haves, naar man vil forfærdige

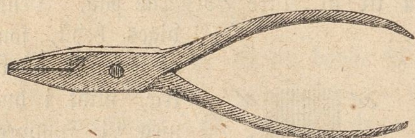

Fig. 9.

en større Mængde Børster. Det dannes som en Baandkniv, der, som Fig. 10 viser, har en trekantet og en

Fig. 10.

rund fremhævet Eg paa Midten, eller ved et baandknivformet Haandgreb, der, som Fig. 11 viser, i en Rende midtpaa kan fastskrues et trekantet Rillejern *a*, der fast-

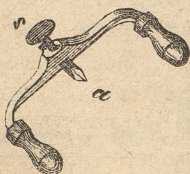

Fig. 11.

Fig. 12.

hold af Skruen *s*. Det trekantede Skærestaal ses i større større Maalestok i Fig. 12, hvor man ser den udfilede Egg ved *a*.

Børstetræets Boring.

Naar man vil forfærdige Børstetræerne selv, er Boringen den vanskeligste Opgave. Man maa helst paa et Stykke Papir af Børstetræets Størrelse optrække lige saa mange Linier paa langs, i indbyrdes lige stor Afstand, som man vil have Børsterader. Paa en af de yderste Linier afmaaler man da med en Passer Afstanden mellem Hullerne, og drager fra disse Punkter skraa Tverlinier tvers over Børsten, saa at Skæringspunkterne paa Længdelinierne staa i „Forbundt", d. v. s. hvert Punkt lige midt for to andre i Siderаden. Alle Skæringspunkterne gjennemstikkes med en grov Syl. Naar dette Papir lægges fast paa Børstetræet og overfares med en i Kønrøg dyppes lille Børste eller Pensel, vil der for hvert Hul afmærkes en sort Prik i regelmæssig Afstand. Man regulerer nu disse Punkter i lige Afstand i Rækkerne, der gaa om de afrundede Ender, og og kan nu bore et Hul i hvert Mærke. Ved Boringen bemærkes, at den inderste Række bores først lige ret op og den næste Række lidt mere skraa udad og saaledes fremdeles til den sidste Række, som endnu maa staa mere udad end de foregaaende. Derved faar den yderste Børsterade et svagt Fald udad, som antydes ved Fig. 13, der viser en Børste, set fra Enden. Med en Kniv eller et Gedefodsjern, (som det bruges til Træskærerarbejde) eller med Rillejernet (Fig. 9 og 10) opskæres da tilsidst en Række Riller bagpaa Træet over alle Hullerne, i en fortløbende Rende, som Fig. 14 viser, hvorved Traaden faar et passende Leje i **en** Længde alle Raderne rundt.

Fig. 13.

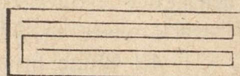

Fig. 14.

Børstens Trækning.

Ved Børstens Trækning gjælder det at vælge netop de rette Materialier til den Slags Børster, man vil forfærdige, hvorfor vi først skulle give en lille Vejledning hertil.

Svinebørster anvendes de stiveste Ender til Kardæsker og Haarbørster samt Bøttebonere og prima Klædebørster, de affkaarne Topender kunne bruges til fortrinlige Gulvskrupper. De mindre stive Svinebørster bruges til simple Klædebørster, Gulvskrupper og bedste Støvekoste. De bløde til simplere Støvekoste, Vognbørster, Blankbørster o. lign.

Hestehaar anvendes som Stedfortræder til simplere Klædebørster, Blankbørster, Skaftbørster og lignende. De bløde Mankehaar til Hattebørster og gode Bordbørster.

Piasava bruges til Gadekoste, simple Kardæsker, Tæppekoste, Skurebørster, Karskrupper og lignende.

Para bruges blandet med Fiber til Gulvskrupper, Vaskebørster, Sæbebørster, Fodbørster osv.

Fiber anvendes som et ret godt Stof i Stedet for simp-

leste Sort Børster. Til Børster, der komme i Vand, maa det blandes stærkt med Svinebørster eller med Para, da de ellers lægge sig ved at bruges vaade, som til Gulv- og Vinduesvaskning.

Materialet afhugges i den fornødne Længde (lidt mere end dobbelt saa langt som Børsten og Børstetræets Højde) og lægges til Rette i en opstødt Bunke til Brug. Det rillede Børstetræ tages frem, hvorefter man begynder ved Hullet *a* og fortsætter til Hullet *b*, Figur 15.

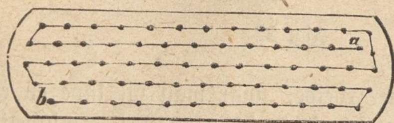

Fig. 15.

Man fæster nu Pinden, hvorpaa Traaden er opviklet, i sit Hul i Bordet, stikker Traaden gjennem det første Hul i Børstetræet, tager et passende lille Bundt Børster og vikler Traadenden om Midten og snoer Traaden fast derom, hvorpaa man med Traaden trækker Bundtet stramt an mod Hullet, saa det lægger sig dobbelt og drages ind deri til Bunds. Den første Dukke sidder nu fast, som ses paa den begyndte Blanksværtebørste Fig. 16. Man bøjer Traaden sammen i en Løkke, stikker den igjennem i det næste Hul, udvider Løkken med Fingrene paa venstre Haand, som Fig. 17 viser, indsætter atter et passende lille Bundt paa Midten, drager atter Børstetræet stramt an ved at trække det udad fra Pinden, og den næste Tot klemmes dobbelt ind til Bunds i sit Hul. Paa denne simple Maade fortsætter man Hul for Hul, indtil man har fyldt en Rad. Man lægger da en lille Træliste, af den Brede, Børsterne skulle staa frem, paa Kant foran Børsteraden, og ved Hjælp af Kniven ved at hugge med Trækøllen (som Fig. 8 viser) eller med en stor, skarp Sax klipper man nøjagtigt efter Linealen alle fremstaaende Ender af Børsterne, saa de blive lige lange, som Fig. 18 viser. Dette gjentager man, hver Gang man har en Rad trukken, til Børsten er færdig. Den Højde, Børsterne afklippes i, er for de forskjellige Sorter helst følgende:

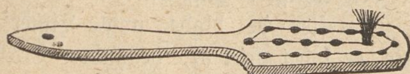

Fig. 16.

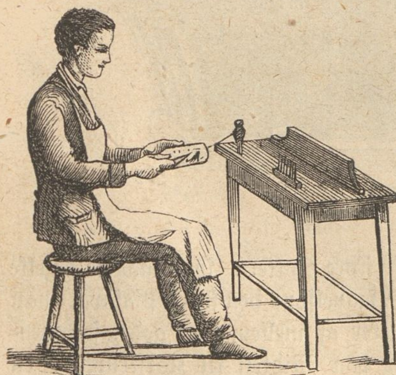

Fig. 17.

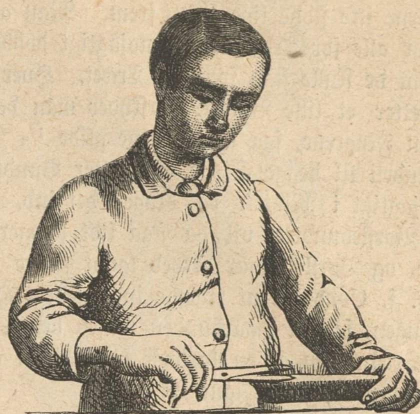

Fig. 18.

Skobørster, Skurebørster, Gulvskrupper:	$^3/_4$ Tomme.
Kardæsker til Heste	$^5/_8$ —
Klædebørster af mindre og mere stive Børster	1 a $1^1/_8$ —
Kokardæsker af Para, brede Blankbørster og Hattebørster	$1^1/_4$ —
Gadekoste af Piasava	$6^1/_2$ a 7 —

Man maa altsaa have Lister af nævnte forskjellige Breder til Børsternes Affkæring, dog tages stadigt Hensyn til Materialet, som benyttes; hvis man skal lave en stiv Børste af blødt Materiale, laves den kortere, end det angivne Maal, da den færdige Børste derved bliver stivere; men den faar ikke saa smukt et Udseende og er ikke at anbefale som Handelsvare.

Som almindelige Bemærkninger ved Arbejdets Udførelse erindres, at man for det meste begynder paa de midterste Rader, som paa Klædebørster ofte trækkes af sorte Hestehaar, og slutter med de yderste Rader, som gjerne fyldes med hvide og smukke Svinebørster. Ethvert Hul fyldes med et passende Bundt, saa at det lige netop kan trækkes ind; er det for lille, bliver Børsten tynd og slet, og ved Brug falde Haarene ud, og er det for stort, springer Traaden med Inddragningen. Piasava og Para, saavelsom Fiber, Kokostrevler og Risrødder, maa altid holdes fugtede under Inddragningen, da de saa ere smidigere.

Naar Trækningen er fuldendt godt, skal alle de inddragne Børstebundters Hoveder være trukne til Bunds tæt op til Bagsiden af Træet, saa de kunne ses ens langt fremme i de indsnævrede Huller, og Traaden maa ligge stram og klar i de Riller, der forbinde Hullerne paa Træets Bagside.

De stiveste Børster, som Hestekardæsker og Haarbørster, skulle, for at blive saa skarpe som muligt, ikke alene dannes af de stiveste Børsters Rodender, men

tillige „trækkes patent“, d. e. paa en saadan Maade, at Børsteenderne ikke sidde lige langt frem. Man afskærer dem derfor alle før Trækningen, nøjagtigt dobbelt saa lange, som de skulle staa frem af Træet. Hver Gang man indsætter et lille Bundt, forskyder man det først lidt mellem Fingrene, saa at Enderne glide $^1/_8$ Tomme forbi hinanden til begge Sider, indsætter Bundtet ved Løkken nøjagtigt i Midten og drager det ind. Nogle Ender af Børstebundtet vil da staa lidt længere frem end andre, og Børsten faar derved langt større Skarphed, d. v. s. Evne til at trænge ind mellem Haarene under Brugen, saa at Haarbunden renses bedre. Man begynder Trækningen af en Kardæsk fra Midten og fortsætter rundt udad, som Figur 19 viser.

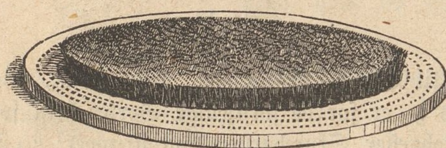

Fig. 19

Naar Børsterne ere trukne, skulle de finere Sorter, som Klædebørster, Haarbørster, Kardæsker osv., „fineres“, idet man dækker den raa, uskønne Bagside med en tynd Spaan af fint Træ, som Mahogni, Nøddetræ, Palisander o. lign., hvilken paalimes, afpudses og poleres smukt. Fremgangsmaaden herved er forklaret i Haandgjerningsbogens 1ste Del, Side 46—49 og 84—88. Kun bemærkes, at man helst maa limstryge baade Børstens Bagside (lidt rigeligt, saa Rillerne fyldes) og Fineen, der maa fugtes lidt forinden paa den udvendige Side, for ikke at kaste sig. Naar den er paalagt og trykket eller gnedet fast overalt, fastholder man nemmest Fineen, indtil den er fasttørret, ved rundtom at anbringe en halv Snes smaa Træklemmer af Bøgetræ med et lille, svalehaleformigt indskaaret Hak i Siden (Fig. 20 *a*), som fastklemmes om Børstekanten med en lille Kile af Træ, som Fig. 21 viser, hvor *a* angiver Klemmen, der med Kilen *b* er fastklemt over Børstens Rand.

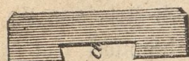

Fig. 20.

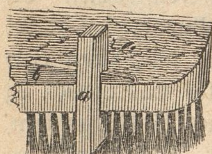

Fig. 21.

Forskjellige Børsteformer.

Efter den højst forskjellige Anvendelse gives der selvfølgeligt højst forskjellige Former og Størrelser af Børster, ligefra den fineste Tandbørste til den største Gadekost. Det vilde blive for vidtløftigt blot at =mo tale eller beskrive dem her, og hidsættes blot Tegning af en enkelt Børsteform, en Bordbørste (Krummebørste) med udskaaret og indlagt Børstetræ, Fig. 22, for at vise, at man ofte paa denne Maade kan forfærdige smukt

Fig. 22.

udført Børstenbinderarbejde, naar man vil lave en enkelt Børste. Vil man forfærdige mange almindelige Børster, staar man sig bedst ved at kjøbe de færdigborede Træer fra Kjøbenhavn, hvor de tilvirkes fabrikmæssigt.

Gadekoste af Piasava.

Disse trækkes med stærkt Sejlgarn paa samme Maade som en Børste. Piasavaen kæmmes og afhugges med en Kølle paa den tidligere Huggekniv i 14 à 15 Tommers Længde, hvorefter de blødes nogle Timer i Vand. Naar dette er løbet godt af, begynder Trækningen, hvorunder det er meget vigtigt at sørge for, at Hullerne blive fuldstændigt fyldte. Naar en Rad er trukket, afhugges den over den faste Kniv, efter et $6^1/_2$ à 7 Tommer bredt Maal, som Fig. 8 viser. Man vedbliver saaledes, idet man passer, at Traaden kommer til at gaa udenom (og ikke tversover) Hullet til Skaftet, indtil Gadekosten er færdig, som Fig. 23 viser. De

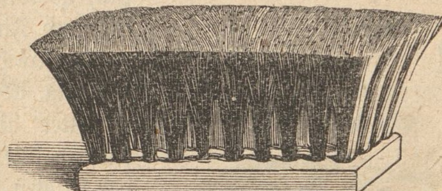

Fig 23.

enkelte for tørre eller skøre Totter, som maatte knække under Indtrækningen, saavelsom den skøre Piasava, man stundom kan finde Lokker af mellem den gode, sammenbindes med en Snor paa Midten til Kærskrupper, en Haandfuld Piasava i hver.

Gadekostene forsynes ovenpaa med en paanaglet Dækspaan til at beskytte Traaden. **Gulvskrupper** paaslaaes som bekjendt en Dækplade af ejendommelig trekantet Form, hvori Hullet til Skaftet er skraat indboret. Dette Dæktræ nagles paa med 1—$1^1/_4$ Tommers Søm i hvert Hjørne nedenfra i Gulvskruppen.

Vegarbejde.

Støvekoste forfærdiges paa en fra det foran beskrevne Børstenbinderarbejde meget forskjellig Maade,

idet Hullerne ikke bores helt igjennem Træet, og Børsterne sættes fast med Beg i Stedet for med Traad.

Træet gives i Reglen sin Form paa Drejebænken. Den ene Side høvles af det runde Skaftstykke, hvor Børsterne skulle indsættes. Heri bores flere Rækker Huller, kun halvt igjennem Træet, idet man i Reglen gjør de inderste Rækker noget større og fjernere fra hinanden, og den yderste Række mindre, men tættere sammen i meget skraa Retning udad. Man faar da med mindst Arbejde det smukkeste Resultat.

Bindematerialet er almindeligt Beg, som smeltes i en lille Kasserolle, og ved at have en lille Lampe staaende under denne, holdes Beget i en passende flydende Tilstand. Naar det har den rette Varme, er Overfladen spejlblank. Naar Beget har været smeltet ofte, bliver det for sprødt, og man tilsætter da lidt Tælle; kom man for meget i, kan lidt tilsat Harpix atter give større Fasthed.

Ved „Begarbejdet" lægger man de velopstødte Børster i en Bunke paa Bordet til Venstre, med Roden til Højre. Ved Hjælp af en Knivspids, der stikkes ind i Bunken, tager man en passende stor Dukke frem, støder den ganske lige i Rodenden og plukker enkelte muligt fremragende Børster ud, da de senere ville sinke Arbejdet. Man dypper nu Rodenderne 1/4 Tomme ned i det varme Beg og stryger det overflødige af paa en midt over Kasserollen anbragt Jerntraad. Paa den i Bordet faste Pind har man oprullet stærk Hampetraad. Med den venstre Haand holder man Bundtet, strammer med højre Haand Traaden og vikler den fire Gange om den begede Ende, tæt ud til denne, som Fig 24 *a b* viser. Man drejer nu Rodenden ind mod sig, krydser i det samme Traadene og trykker den i Pinden fæstede stramme Ende *a* over og gjennem Rodenden af Bundtet, idet man stadig fastholder den anden Ende *b* med Haanden (Fig. 25).

Fig. 24.

Fig. 25.

Ved dette ejendommelige Kast ere begge Traadender fæstede, saa at man kan skære dem tæt af, uden at de løsne. Den viklede Ende dyppes atter i Beget op over øverste Traadvinding med den ene Haand, medens man med den anden fatter Træet med Skaftet ind mod Kroppen. Dukken stikkes rask til Bunds i sit bestemte Hul (man begynder med andet Midthul), og medens den fastholdes med Fingrene i samme Stilling, vrides Skaftet en hel Gang rundt, indtil man atter har Skaftenden ind mod sig, som Fig. 26 tydeligt viser, hvorefter man endnu en Gang giver den nedsatte Tot et Tryk for at faa den bedre til at sprede. Først nu slipper man Dukken, som Beget er stivnet om i Hullet, saa at Børsterne beholde den spredte Stilling, de have

Fig. 26.

erholdt i dette ved Vridningen. Ellers vil hver Tot Børster staa lige op, saa at Støvkosten ikke faar det fyldige, struttende Udseende, den bør have. Det bemærkes endnu, at dersom man kun beger Dukken en Gang, efter at den er ombundet med Traad, ville de midterste Børster ikke blive tilstrækkeligt omgivne af Beg i Rodenden, og snart falde ud. Man maa derfor dyppe baade før og efter Ombindingen. Man sætter i Reglen Midtrækken fuld af graa (hvide og sorte blandede), ringere Børster, og den udvendige Kant med bedre og stivere hvide Børster. Naar Kosten er sat færdig, pudses de enkelte fremstaaende Spidser af Børsterne, idet man med venstre Haand samler Børsterne; først i den ene Ende og saa i den anden, saa Spidserne nærme sig hinanden midt over Kosten, og klippes de fremragende Spidser af. Derpaa beklipper man Midten efter er Skøn lige højt med Enderne, men vogter sig for at klippe mere af end højst nødvendigt.

Slutteligt males Træet enten rødt eller grønt, hvilket hurtigst sker med følgende Lakfarve, der tørres paa faa Minuter.

Man kjøber 1/2 Pot Spiritus, der holder 15 Grader, 25 Kvint Schellak og 10 Kvint Harpix. De to sidste Dele stødes fint og kommes paa Flasken, hvori Spiritussen er, denne rystes jævnlig i Løbet af 1—2 Timer, indtil det Hele danner en jævn, opløst Masse, der maa have en Tykkelse som god Oliefarve. Denne Lak opbevares paa en vel tilproppet Flaske og røres ud

i en Skaal med lidt revet Mønnie, naar man vil male rødt, eller med lidt engelsk Grønt, naar man vil have Støvekosten grøn. Afrevet med lidt fint Sandpapir og malet nok en Gang faar Støvekostens Skaft smuk Glans.

Bognyt.

„**Haandgjerningsbog for Ungdommen**" af Husvennens Udgiver er midt i f. M. udkommet med 5te og 6te Hefte, indeholdende udførlig Vejledning til Paparbejde og Bogbinderarbejde, med 76 smukt udførte forklarende Billeder. Det er Udgiverens Haab i dette Værk at byde den danske Ungdom en fortrinlig Vejledning til Fritidssyssel, samtidig med at levere en fuldstændig Husflidshaandbog. Som Prøve paa Bogens Indhold i denne Retning, bringer Husvennen i Dag et Afsnit om Børstenbinderi. Haandgjerningsbog for Ungdommen vil indeholde lignende Anvisninger til allehaande Haandgjerning oplyst med omtrent 500 Billeder. Den udkommer i Hefter paa 3 Ark à 50 Øre og kan bestilles i enhver Boglade. Prisen for den samlede Bog vil blive mellem 4 og 5 Kroner.

Smaating.

De nygræske Grædekoner. De nygræske Grædekoner træde helt lystige og muntre ind i det dem anviste Ligværelse; derpaa strides de først en Tid med Slægtningerne om Prisen paa deres Klagesange, tømme dernæst nogle Krukker Vin, og endelig tager Komedien sin Begyndelse. En dump Stønnen blandet med dyb Hulken danner ligesom Forspillet. Efterhaanden bliver Graaden højere og stærkere, og snart synes disse Kvinder at være aldeles ude af sig selv af Smerte og lidenskabelig Sorg. Under Strømme af Taarer forkradse de deres Ansigt, udrive hele Haandfulde (falsk) Haar, vælte sig omkring paa Gulvet osv. Derpaa følger Litaniet og endelig den højtidelige Ligsang, hvori enhver af disse Kvinder synger sin egen Strofe. Saaledes gaar det en halv Time eller længere, i Forhold til den betingede Pris, indtil Begravelsen skal finde Sted. De følge da under gjentagne Klageskrig med til Graven; men næppe er Kisten sat i Jorden, før de øjeblikkelig rende tilbage til Sørgehuset, sætte sig til et godt besat Aftensbord og blive da de mest overgivne Bakkantinder, som tænkes kan.

Da en lille Dreng for første Gang kom i Skole, vilde Læreren høre, om han kunde sit Fadervor. Drengen begyndte: „Fader vor Du som er i Himmerig„. „I Himmelen er det" afbrød Læreren ham. „Himmerig", sagde Drengen atter. „Nej i Himmelen". „Ja saa maa han være flyttet".

Firkantet Nød.

Af 4 E, 3 R, 2 K, 2 N, 2 Æ, 1 B, 1 D og 1 V, dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Oven og Nedad og fra Venstre til Højre giver Løsningen paa Gaaderne:

Naar Du det første færdig faar,
Du muligvis det andet naar,
hvis første godt mon være;
det tredie er Fuglens Bo,
det fjerde, ja det maa Du tro,
Du helst bør undgaa, Kjære!

Opløsninger

paa Billedgaaden i Nr. 46: En Drivert.

paa „den firkantede Nød" i Nr. 46:

V A G T.
A L L E.
G L U G.
T E G N.

Til Læserne.

Udgiveren antager, at det i den travle Høsttid ikke vil være Bladets Læsere ukjært at modtage et Dobbeltnummer hvoraf den ene Halvdel indeholder en Vejledning til Børstebinding, som til Vinteren kan afgive en velkommen Vejledning til dette Arbejde.

I næste Uge udkommer altsaa intet Nr. af Husvennen.

Brevvexling.

DHrr. Chr. H.nn i R. og N. J. i V. pr. Støvring. Deres Klage over forgæves Henvendelse til Postexpeditionen om at erholde udeblevne Numre indsendt til Undersøgelse gjennem Avispostkontoret, for at De kunne faa komplet hvad De har betalt og lignende Uorden ved Expeditionen kan blive forebygget i Fremtiden.

Enhver Klage som kommer Udgiveren i Hænde over at manglende Numre forgæves strax er blevet affordret vedkommende Postkontor indsendes strax til det overordnede Postkontor for omhyggeligt at blive undersøgte. Men Udgiveren maa henlede Holdernes Opmærksomhed paa, at Anmeldelsen om udeblevne Numre bør indsendes skriftligt og strax (senest inden 3 Uger) til det Postkontor hvor Bladet er betalt, for med Rette at kunne klage over forgjæves Henvendelse om manglende Nr.

Billedgaade (Rebus).

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. H[illegible]t Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

2. Aargang. Nr. 49. | Søndagen d. 5. September. | Kjøbenhavn. 1875.

Bratte Omvexlinger.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

Snart efter vare vi alle samlede og i en livlig Passiar med Anker, hvis Ansigt straalede af Velvillie og Munterhed.

„Nu maa Damerne og Smaabasserne strax kjøre hen til Gjæstgivergaarden", sagde han, „her er Vognen. Ja, der hjælper ingen Indvendinger, Frøken Amalie; De maa finde Dem i Skæbnen. Hvil Dem saa lidt ud; om en Times Tid skal vi sende Bud efter dem alle; men vi ville først have flyttet nogle af Møblerne ind. Hvad hedder Pigen der ... naa Maren; ja, hun kan vel tage med os og hjælpe lidt til. Nu farvel saalænge!"

Vognen rullede af Sted, og vi gave os i Færd med at faa Møbler og Kasser pakkede paa en Del Arbejdsvogne, som Anker havde ladet møde ved Broen. Derpaa begav vi os i Forvejen til Toldinspektørboligen.

„Hvor megen Tak er jeg og min Familie Dem ikke skyldig", sagde jeg til Anker paa Vejen. „Hvor trist vilde det ikke have været for os, hvis vi ikke havde havt Dem til at modtage os og hjælpe os til Rette".

„Nej, De er mig slet ingen Tak skyldig", svarede han, „det er mig en sand Glæde at kunne være Dem til Nytte, og vil De og Deres betragte mig som en gammel Ven af Huset, er jeg fuldt belønnet".

Jeg dvæler og dvæler ved disse smaa Samtaler og ønsker næsten at kunne trække dem ud i det uendelige, for at den mørke, rædselsfulde Skygge, der lurer bag ved Solskinnet, kan blive trængt tilbage saa længe som muligt. Dog, den trænger sig frem i min Erindring, mørk, kold og isnende, fyldende min Sjæl med uhyggelig Augst; thi jeg nærmer mig nu til det Livsafsnit, ved Tanken om hvilket min Haand skjælver, ved Tanken om hvilket mit Øje ængsteligt farer hen til de dunkle Kroge i Stuen.

Kort efter at vi vare komne til mit fremtidige Hjem, rullede den første Vognladning Møbler ind i Gaarden, og de andre Vogne fulgte snart bagefter. Det varede heller ikke længe, før vi havde faaet en Del af Møblerne ind i Værelserne, hvor der nu var rent og pænt. Da kom jeg i Følge med Anker forbi Døren til det Værelse, som Brink havde beboet, og spurgte:

„Er Hr. Brink flyttet?"

„Ja, han er", svarede Anker, „han flyttede hen i sin ny Lejlighed i Aftes og lod til at være meget tilfreds efter Omstændighederne. Vil De ikke kaste et Blik ind i Værelset med det samme?"

Med disse Ord gik jeg videre, medens jeg aabnede Døren og traadte ind. Men i det samme udstødte jeg et forfærdet Skrig; thi i en Strikke, der var fastgjort i Loftet, hang han, den ulykkelige, gamle Brink, med voldsomt fortrukket Ansigt, med den sorte, ophovnede Tunge ude af Munden, med de frygteligt fremstaaende, brustne Øjne vidt aabne og det hvide Haar hængende ned om Panden. Saaledes hang han, som jeg senere saa ofte saa ham hænge, død og kold med en væltet Stol ved sine livløse Fødder.

„Til Hjælp!" skreg jeg i Forfærdelse, idet jeg med krampagtig Hurtighed rejste Stolen og sprang op paa den, medens jeg med fortvivlet Hast aabnede min Lommekniv og skar løs paa Strikken, holdende det livløse Legeme omslynget. „For Guds Skyld til Hjælp!"

Strikken brast under Kniven, den Døde styrtede ned og trak mig med sig; jeg havde i Øjeblikket ikke Kræfter nok til at holde ham oppe. Det gav et dundrende Stød i hele Huset, syntes det mig; det susede og brusede for mine Øren; jeg formaaede kun at udstøde endnu et Skrig, derpaa tabte jeg Bevidstheden.

Da jeg atter kom til mig selv, laa jeg inde i Dagligstuen paa en Sofa. Jeg havde en knugende Følelse af, at der var hændet mig noget frygteligt; men jeg vidste ikke, hvad det var.

„Hvad var det?" spurgte jeg forvirret og ængstelig.

„Gamle Brink", svarede Anker.

Det gav et Sæt i mig; thi den hele Begivenhed stod tydelig og klar for mig i samme Nu.

„Er han virkelig død?"

„Stendød! Han har gjort det i Aftes, det er der ingen Tvivl om", sagde Anker. „Men se nu at fatte Dem; det gaar ikke an, at Damerne faa at vide, hvad der er sket, i alt Fald ikke strax. Føler De Smerte noget Sted?"

„Jeg har noget Hovedpine; jeg har vel sagtens slaaet mig lidt i Faldet, dog det har mindre at betyde. Sig mig, kjære Anker, hvad skulle vi gjøre?"

„Jeg har sendt Bud efter Byfogden og Doktor Blicher, for at Liget saa snart som muligt kan blive bragt bort. De kommer vist nok om et Øjeblik".

Han havde næppe udtalt, før de omtalte traadte ind. Jeg rejste mig svinglende op fra Sofaen og fulgte med dem for at afgive min Forklaring. Forretningen var snart til Ende; der var ikke Spor af Liv tilbage i den Ulykkelige, og Liget blev af et Par Arbejdsfolk baaret om i den Lejlighed, der var lejet til Brink.

Hvor maatte jeg ikke være glad for Anker og hans Hjælp. Jeg følte mig saa svag og forvirret som et Barn og var ikke i Stand til at foretage mig noget, dertil kom, at jeg havde en ulidelig Hovedpine.

„De maa, min Sjæl, ikke gaa hen og blive syg", sagde Anker, „det kan De, som en ung, stærk Mand ikke være bekjendt, forsikkrer jeg Dem. Det var ganske vist en uhyggelig og højst bedrøvelig Historie; men, ser De, Mænd, som De og jeg, maa ikke lade sig slaa i Gulvet af Omstændighederne. Vi maa virkelig vise Damerne et muntert Ansigt".

Han fik mig overtalt til at lægge mig lidt paa Sofaen igjen, sendte Bud efter en Flaske Eau de Cologne, gjennemvædede et Tørklæde dermed og lagde det med en Kvindes Omhyggelighed til Rette paa min Pande. Hvor var han dog godhjertet, venlig og utrættelig. Snart lød hans Stemme ude i Gaarden snart inde i Sideværelserne, og hver Gang, jeg hørte den, følte jeg et Velbehag og en Beroligelse, som jeg ikke formaar at beskrive. Der hengik saaledes en halv Times Tid; den skrækkelige Hamren og Banken i mit Hoved begyndte at blive svagere, og jeg var netop i Begreb med at rejse mig fra Sofaen, da Døren aabnedes, og Amalie traadte ind.

„Jo, Du er mig en net Mand", udbrød hun. „Der sidder Du i al Magelighed og lader os vente en Evighed. Men Gud, Villiam, hvorledes er det, Du ser ud? Du er jo saa bleg som et Lig!"

„Hvor er Elise?"

„Et halvt hundrede Skridt bag efter med Børnene. Sig mig det hurtigt; er Du alvorligt syg?"

„Nej, det har mindre at betyde; men hør, Amalie, Du er en stærk Pige; Du maa hjælpe til at skjule det et Par Dage for Elise. Da jeg kom, fandt jeg Brink død i et af Værelserne; han havde dræbt sig selv".

„Skrækkeligt!" udbrød Amalie og slog forfærdet Hænderne sammen.

„Ja, det er meget sørgeligt; men, kjære Amalie, lad Dig nu ikke mærke med noget. Liget er bragt bort herfra. Tys, der kommer Elise".

Min Kone blev meget bedrøvet ved Synet af mit blege Ansigt, men det lykkedes mig at berolige hende, og snart vare alle Hænder i travl Bevægelse med at pakke ud og flytte ind. Det var sent ud paa Aftenen, da vi bleve færdige med at opstille Møblerne og vendte tilbage til Gjæstgivergaarden for at overnatte der. Anker fulgte os derned.

„Det er en mageløs elskværdig Mand", sagde Amalie, da han havde forladt os uden at ville høre Tale om nogen Tak. „Det er for mig, som om jeg har kjendt ham i lang Tid. Aa, hvor han dog er en velsignet gammel Herre, og hvor jeg allerede holder af ham!"

„Ja, jeg med", sagde min Kone.

De følgende Dage havde vi alle nok at bestille, Damerne med at flytte om og gjøre Værelserne hyggelige, jeg med at sætte mig ind i Forretningerne, hvilket ikke faldt mig saa ganske let, da jeg stadig var plaget med en stærk Hovedpine. Dag for Dag levede Anker sig mere og mere sammen med os, og naar som helst han lod sig se hos os, bragte han Solskin med sig. Esse og Adide rodede i hans Lommer, ligesom de fordum havde rodet i Lunds, og de bemægtigede sig uhindret alt, hvad de forefandt i dem; min Kone smilede over hele Ansigtet, naar hans høje Skikkelse med det rødmussede, venlige Aasyn traadte ind ad Døren, og Amalie, som aabenbart var hans Kjæledægge saa vel som Børnene, begyndte da i Reglen et af sine smaa Angreb, dog med en vis Forsigtighed, som om hun var bange for at saare ham.

Da var det en Morgen, netop som jeg var traadt ind i Kontoret, at jeg saa den første Gang, Skyggen,

der bredte sig klam og isnende over min Sjæl. Jeg havde aabnet min Pult og taget mine Papirer frem for at begynde mit Arbejde, da saa jeg ham henne i det halvmørke Hjørne hængende i en Strikke under Loftet, med det samme rædsomt fortrukne Ansigt, den samme sorte, ophovnede Tunge, de samme stive, brustne Øjne og med det hvide Haar ned om Panden. Der hang han, gamle Brink, ligesom hin Dag, da jeg kom ind i hans forrige Værelse, og ligesom den Gang opfyldte hans Skikkelse mig med vanvittig Skræk. Jeg foer hen til ham, jeg greb min Kniv for atter at skjære ham ned; men jeg tog i den tomme Luft og skar gjennem den tomme Luft, der var intet at tage fat paa og intet at skjære i, og dog hang han der foran mig med de frygtelige, døde Øjne fæstede paa mig. Haaret rejste sig paa mit Hoved, jeg stirrede paa ham uden at fatte, uden at forstaa, uden at kunne udstøde et Skrig, forstenet af Rædsel.

I denne Tilstand blev jeg funden af Anker, som traadte ind i Kontoret. Han greb mig under Armene og trykkede mig ned paa en Stol; han talede mildt og beroligende til mig; men jeg forstod ikke, hvad han sagde. Atter og atter søgte mit Blik hen til den frygtelige Skikkelse i Hjørnet, atter og atter lod Rædslen sit iskolde Styrtebad strømme ned over mit Legeme, der skjælvede som i Feber. Da drejede han med et Stolen, hvorpaa jeg sad, om imod Vinduet, igjennem hvilket Morgensolen kastede sine skraa Lysstraaler, og han holdt fast paa mig, saa at jeg ikke kunde vende mig om. Lidt efter lidt vendte min Bevidsthed tilbage, lidt efter lidt kjendte jeg hans bekymrede Ansigt der bøjede sig ned over mig, og jeg begyndte at forstaa hans Ord.

„Hvad er det, stakkels Ven", spurgte han. „Nej, se nu blot paa mig og vend ikke Blikket hist hen. De faar sandelig ikke Lov dertil, forsikkrer jeg Dem. Sig mig nu, hvad der er i Vejen med Dem".

„Jeg har set ham", svarede jeg og aandede dybt.

„Hvem?"

„Brink", svarede jeg og søgte atter at kaste et Blik bag ved mig, hvilket blev forhindret af Anker. „Jeg saa ham hænge der i Krogen, ligesom jeg saa ham hænge i hans Værelse. Jeg vilde gribe ham og skjære ham ned; men der var Intet".

Jeg gjorde paa ny en kraftig Anstrengelse for at dreje Hovedet, men til ingen Nytte.

„Naa, naa, rolig blot", sagde Anker, „vi ere jo kraftige Mænd, vi to; vi vil ikke lade os kue af saadanne Smaating. De er da vel ikke overtroisk og troer paa Spøgelser?"

„Nej, men..."

„Nu, saa er alt saa vidt godt. Tror De nu, at De kan høre roligt paa mig, saa skal jeg forklare Dem det Hele, forsikkrer jeg Dem".

„Ja; men jeg vilde gjerne se, om han er der endnu", sagde jeg gysende.

„Nej, vist ikke; det er jo netop det, De ikke maa", udbrød Anker bestemt; „jeg skulde mene, at vi ere Mænd, vi to, og ikke svage Kvinder. Har De aldrig hørt omtale noget, som man kalder Hallucinationer?"

„Jo, Sansebedrag", svarede jeg og opbød al min Villiestyrke for ikke at se mig tilbage, den rædselsfulde Skikkelse udøvede allerede den Gang et uhyggeligt Herredømme over mig. „Men jeg saa ham jo tydelig".

„Jeg tror Dem, jeg er ganske overbevist derom, forsikkrer jeg Dem", sagde Anker rolig; „jeg kjender den Ting af Erfaring, og jeg skal forklare Dem, hvorledes det forholder sig. De ved utvivlsomt, hvorledes enhver Gjenstand, som opfattes ved Hjælp af Synet, afspejler sig paa Bagsiden af Øjet og bringes ved Synsnerverne til Hjernen og Sjælens Bevidsthed".

„Ja, ganske vist".

„Ser De, kjære Ven, hvis nu en Telegrafist i Kjøbenhavn telegraferede en eller anden ligegyldig Ting her til Byen, og vor Telegrafbestyrer faldt paa at bekjendtgjøre, at Telegrammet indeholdt Beretningen om en eller anden forfærdelig Ulykke. Vilde man da ikke tro ham, eftersom han jo er os bekjendt som en paalidelig og sanddru Mand?"

„Jo, det vilde man vel nok", sagde jeg noget roligere, „men jeg indser ikke rigtig..."

„Hvad det har at gjøre hermed", afbrød Anker mig. „Jo, ser De, kjære Ven, lad os nu antage, at Øjet med Tilbehør er Telegrafisten i Kjøbenhavn, Synsnerven er Telegraftraaden, Hjernen er Telegrafbestyreren i vor By, og Sjælen er Publikum. Forstaar De nu? Øjet telegraferer til Hjernen: „Der henne i den Krog staar der et Bord, en Stol eller ingen Ting" — det er sandt. Men Hjernen siger derpaa til Sjælen: „Der telegraferes til mig, at der i den Krog hænger en død Mand, gamle Brink, med en Strikke om Halsen og saa videre". Hvad saa? Ja, saa tror Sjælen ubetinget paa sin ellers meget paalidelige Tjeners Ord, og saa ser, eller rettere tror man at se, hvad Hjernen har fortalt; man er aldeles overbevist, forsikkrer jeg Dem. Ser De, saaledes er det gaaet til, at De saa gamle Brink i Krogen, skjønt han naturligvis ikke var der". (Sluttes.)

Bæveren.

Af A. P. C. Toepfer.

Mange af Pattedyrene grave eller indrette sig paa anden Maade passende Boliger, der dog i Sammenligning med Fuglenes ofte meget kunstfærdige Reder, kun ere simple. I denne Retning staa Pattedyrene

i Almindelighed langt tilbage for Fuglene, idet kun faa af dem vise nogen Kunstdrift ved Opførelsen af deres Bolig. De fleste Exempler herpaa finde vi i Gnavernes store Familie, af hvis mange Medlemmer vi nylig have omtalt et, nemlig Præriehunden, for Læserne og gjort dem bekjendt med dens Bolig. Denne Gang føre vi et andet Medlem af den samme Familie, Bæveren, frem for Læserne, da dette Dyr baade med Hensyn til Opførelsen af sin Bolig og i flere andre Retninger er et af de mest interessante og mærkeligste Pattedyr. Bæveren er en af de største af alle Gnaverne. Hos Hannen er Kroppen omtrent 3 Fod lang, Halens Længde er 1 Fod, Skulderhøjden 11 Tommer og Vægten henved 50 Pund. Hovedet er bredt bagtil og ender med en afstumpet Snude, Ørerne ere korte og smaa, Øjnene ligeledes smaa, Halsen er kort og tyk, Kroppen plump og stærk samt betydelig tykkere bagtil end fortil, Benene ere korte og kraftige. Baglemmerne ere som i Almindelighed hos Gnaverne længere end Forlemmerne. Tæerne paa Baglemmerne ere forenede ved en Svømmehud, og disse Lemmer danne herved et Par kraftige Aarer; desuden har Bæveren ogsaa et kraftigt Svømmeredskab i sin flade skælbeklædte Hale, som Læserne tydelig kunne se paa medfølgende Billede. Bæveren kan derfor bevæge sig raskt, behændigt og sikkert i Vandet, idet den svømmer med Baglemmerne og styrer med Halen, hvis vrikkende Bevægelse ogsaa er i Stand til at fremskynde Farten; paa Landet bevæger den sig derimod daarligt og ubehjælpsomt. Forlemmernes Tæer ere fri, og disse Lemmer ere vel skikkede til at gribe fat paa Træstammer og Grene med. I Almindelighed er Pelsen mørkebrun paa Ryggen og lysere under Bugen; den bestaar af tætte, silkeagtige Uldhaar og lange, stive og glinsende Dækhaar. Pelsen har altid staaet i høj Pris, hvorfor Bæveren bliver stærkt forfulgt, især i Nordamerika, hvor man enten skyder den eller fanger den i Fælder. Efter at have flaaet det dræbte Dyr, piller man Dækhaarene af Pelsen og lader kun Uldhaarene blive tilbage. I denne Tilstand har Pelsen en Værdi af henved 20 Rd. De afpillede Dækhaar (omtrent $1^1/_2$ Pund af hvert Skind) have den samme Værdi og bruges til de saakaldte Kastorhatte eller spindes og væves til Handsker og Tøjer eller benyttes til Garn. Under Bugen findes to Kjertler, der afsondre den saakaldte Bævergæl, der er meget kostbar og tidligere brugtes meget i Lægevidenskaben som Middel mod Krampe. Kjødet er velsmagende og Halen gjælder især for en Lækkerbidsken.

Bæveren har en meget stor Udbredelseskreds, da den baade findes i den nordlige Del af Asien, i Nordamerika samt i Nord- og Mellemevropa. Tidligere har den været meget mere almindelig end nu, navnlig her i Evropa, hvor den næsten er bleven aldeles udryddet i de fleste Lande. Langt tilbage i Tiden fandtes den f. Ex. ogsaa her i Landet, da man i Moserne har fundet en Mængde af dens Knokler samt Levninger af dens Bolig. Den er nu temmelig sjelden i Evropa og findes endnu kun nogle faa Steder i Tyskland, Østerrig, Rusland samt Norge og Sverig, men som oftest kun enkeltvis eller parvis. I den senere Tid er man begyndt at frede om den her i Evropa; dette er f. Ex. Tilfældet i Norge: Nejsserdalen og ved Næs Jernværk samt enkelte Steder i Tyskland. I det nordlige Sverig fandtes endnu for omtrent 40 Aar siden hele Bæverkolonier, men disse ere formodentlig senere gaaede til til Grunde. Den forekommer nu i størst Mængde langs med de store Floder i Sibirien samt ved Floderne og Søerne i Nordamerika, da den i disse Egne kan leve mest uforstyrret. Bæveren er nemlig et meget sky og frygtsomt Dyr, og den foretrækker derfor øde og ubefolkede Egne. Overalt gaar den dog sin Undergang i Møde, da dens kostbare Pels, Haar og Bævergæl, friste Menneskets Havesyge og udsætter den for en stærk Forfølgelse.

Gnavernes store Færdighed i at grave er hos Bæveren udviklet til en mærkelig Byggedrift, som der ikke findes Mage til hos noget andet Pattedyr. Denne Byggedrift viser sig dog kun der, hvor Bæverne leve sammen i større Samfund, altsaa i øde og ubefolkede Egne. I alle befolkede Lande, hvor den kun lever enkeltvis eller parvis, graver den blot en underjordisk Gang eller Hule til Bolig, men bygger hverken Hytter eller Byer. Bæverne foretrække altid Bredderne af Floder eller Indsøer i skovrige Egne, hvor der er rigelig Næring for dem; denne bestaar af Barken af unge Grene, især af Ellen, Pilen, Birken og Aspen. Naar de have fundet et saadant passende Opholdssted begynde de strax paa deres kunstige Bygningsarbejder. Først opføre de en Dæmning tværs over Vandet, for at dette hele Aaret igjennem bestandig kan have en saadan Højde, at det i det mindste staar 4 Fod over Indgangen til Boligen, saa at Isdækket om Vinteren aldrig kan komme til at ligge saa lavt, at Ind- og Udgangen spærres. Dæmningen opføres af større eller mindre Grene samt Jord og Ler og har sædvanlig Form af en Bue, for bedre at kunne modstaa Strømmens Styrke. Af den samme Grund gjøres den Side, der vender mod Strømmen skraa, medens den modsatte Side sædvanlig er lodret. Forneden har den en Gjennemsnitsbrede af 10—16 Fod, men bliver smallere opefter og er sædvanlig 2 Fod bred. Bæverne begynde Arbejdet paa Dæmningen med at ramme Pæle, der bestaa af tykke Grene, ned i Vandet i Huller, som de have gravet med Forbenene. Disse Grene faa de fra Træerne højere oppe ved Floden, saa at de af Strømmen kunne føres til Bestemmelsesstedet. Ved dette Arbejde benytte de sig af deres skarpe, mejseldannede Fortænder, der ere et saa udmærket Redskab for dem ved deres Skovhugst, at de ikke ere bange for at binde an med Træer, som ere en Alen i Tværmaal. Et Par Bævere tage fat

paa at fælde et saadant Træ, og ved Hjælp af Fortænderne afgnave de den ene store Splint efter den anden rundt omkring den nederste Del af Stammen, indtil Træet omsider falder. Derpaa afgnaves Grenene i passende Stykker, som saa ved Hjælp af Forlemmerne eller Tænderne slæbes til Vandet og enten med Strømmen føres til Bygningsstedet, eller ogsaa svømme Bæverne selv derhen med det, idet de holde det mellem Forlemmerne. Efter at Pælene ere anbragte dybt nede i Grunden af Floden tæt ved Siden af hverandre, flettes der tynde og bøjelige Grene mellem dem med Forbenene; alle Mellemrummene fyldes med Ler, som Bæverne hente ved Flodbredden og bære bort i Munden eller mellem Forlemmerne. Efter nogle Naturforskeres Paastand bruger Bæveren sin flade Hale til at banke Leret fast med i Mellemrummene, ved hvilket Arbejde ogsaa Baglemmerne maa gjøre Tjeneste. Paa denne Maade bliver Dæmningen efterhaanden saa fast og stærk, at den kan modstaa Strømmens Styrke, og man kan trygt gaa ovenpaa den. Bæverne holde desuden altid et vaagent Øje med den, og alle Beskadigelser paa den blive strax udbedrede. Hele dette Værk udføres saa smukt og solidt, at det ser ud som om det var gjort af Menneskehænder.

Bæveren elsker Vandet i høj Grad og befinder sig langt bedre i dette end paa det tørre Land. Den opfører derfor altid sin kunstige Bolig i Vandet eller ved Bredden af dette. Boligen har Form af en Høstak eller en gammeldags Bagerovn. Den er omtrent 7 Fod høj, 10—12 Fod i Tværmaal og har meget tykke Vægge, især ved Grunden. Boligen opføres af samme Materialier som Dæmningen, altsaa især af afbarkede Grene, der kastes uordentligt imellem hverandre eller flettes sammen, og Mellemrummene fyldes med Sand og Ler. Væggene have en saadan Fasthed, at man kan gaa paa dem, og deres Tykkelse forøges efterhaanden derved, at Dyrene kaste de Grene, som de have gnavet Barken af ved deres Maaltider, uden paa Boligen. Om Efteraaret overtrække de Boligen med et Lag Dynd, der ved Frosten bliver saa haardt som en Sten. En saadan Bolig eller Hytte bestaar kun af et Kammer, der altid har et net og renligt Udseende; Loftet er hvælvet, Væggene aldeles glatte, og Gulvet, der bestaar af Ler, fast og haardt; langs med Væggen rede Beboerne deres Leje af Græs. Dette Kammer tjener til Opholdssted for hele Familien, der bestaar af Hannen, Hunnen og to Kuld Unger, ialt omtrent 12 Individer; thi Ungerne blive hos de Gamle, indtil de have opnaaet en Alder af 3 Aar. Enhver Hytte har en Udgang, der udmunder i Vandet. Ved Siden af Udgangen findes der et Forraadskammer, der tjener til Gjemmested for de Grene, hvis Bark om Vinteren skulle tjene til Næring for Familien. Bæverne ligge nemlig ikke i Dvale om Vinteren, men da Sne og Is paa denne Aarstid ofte hindre dem i at skaffe sig den fornødne Næring, maa de i Tide sørge for at samle et Forraad heraf, der kan holde ud til Foraaret.

Bævere.

Disse storartede og kunstfærdige Arbejder, som Bæverne udføre, fordre mange Dyrs forenede Kræfter. Bævernes Selskabeligheds-drift bringer dem derfor til at slutte sig sammen i Samfund, hvis Medlemmer fordele Arbejdet mellem sig paa samme Maade som Arbejderne hos Bierne og Myrerne. Medfølgende Billede forestiller et saadant Samfund eller en Koloni af Bævere. I Forgrunden af Billedet se Læserne to Bævere, der ere beskjæftigede med at afgnave Grenene paa en Træstamme, som de have fældet; under dette Arbejde gribe de fat om Grenene med Forlemmerne, medens de gnave dem igjennem med deres skarpe Fortænder. I Baggrunden ses en Samling af deres Hytter eller Boliger.

Bæveren har været kjendt af Menneskene fra de ældste Tider af, og Opmærksomheden blev tidlig henvendt paa den paa Grund af dens Kunstfærdighed og Bygningsarbejder. Man har meget gamle Beretninger om dette Dyr, men disse indeholde ofte forskjellige Fabler og Vildfarelser. Olaus Magnus, der var Biskop i Upsala, udgav 1520 en Beskrivelse af den, hvori han blandt andet fortæller, at Bæverne paa en sælsom Maade føre de fældede Træstammer til deres Kolonier. De kaste nemlig en gammel, arrig Bæver, som skyer

de andres Selskab, om paa Ryggen, læsse Tømmeret som paa en Vogn imellem dens For- og Bagfødder, slæbe den til deres Byggeplads, læsse det af og trække denne levende Slæde frem og tilbage, indtil deres Hytter ere færdige. Denne Fremstilling er naturligvis en Fabel.

Bæverne ere lette at tæmme og blive deres Herrer meget hengivne. Af alle de Exempler paa tamme Bævere, som man har, ville vi her kun nævne et. En Mand ved Navn Broderip fik 1825 en Bæver fra Kanada. Den var meget ung, lille og uldhaaret, og var den eneste, der levede af sex, som samtidig indskibedes, og den ankom til Broderip i en meget ynkelig Tilstand. Ved en god Behandling fik den dog snart sin Helbred igjen, og kjærlig Omhu gjorde den tam. Naar den kaldtes ved Navn gav den et lille Skrig fra sig og kom til sin Herre. Tæppet foran Kakkelovnen var dens Yndlingsopholdssted, og der strakte den sig mageligt. Inden den havde været en Uge i sin ny Bolig, viste den tydeligt sit Instinkt til at bygge. Den slæbte store Koste med Skaft paa hen i en Krog af Værelset, lagde dem overkors, og fyldte Rummet mellem dem med Kurve, Bøger, Pinde, Støvler kort sagt Alt, hvad den kunde faa fat paa. Da Arbejdet voxede op, støttede den sig paa sin Hale, som holdt den udmærket oppe, og ofte satte den sig saaledes paa Bagbenene og betragtede sit Værk. Naar den havde stablet nok op i den ene Ende af Værelset — i Reglen stedse den samme — begyndte den at bedække Rummet mellem Benene paa en Dragkiste, der var saa højt hævet over Gulvet, at den kunde ligge derunder. Hertil anvendte den Græstørv og Pinde og i Mellemrummene kom den smaa Stykker Kul, Hø, Klude eller hvad den kunde finde. Denne Bygning syntes at skulle tjene som Bolig, den forrige at træde i Stedet for Dæmningen. Naar Boligen var færdig, slæbte den Bomuld, Klude og lignende Ting ind til en Rede, hvorefter den krøb derind og kæmmede sin Pels med Bagbenene. Den bar aldrig noget paa Halen, som den holdt af at dyppe i Vand, skjøndt den ikke holdt af at komme helt i Vandet. Naar Halen blev holdt fugtig, brød den sig aldrig om at drikke, men var denne tør, blev den varm, og Dyret syntes at lide, medens det uophørligt vilde drikke. Brød og Mælk udgjorde dens fornemste Føde, men det var en stor Under af saftige Frugter og Rødder.

Bidrag til Ulvenes Historie i Jylland.

Af A. Peter Gaardboe.

Man hører undertiden Tale om, at der ogsaa „i gamle Dage" har været Ulve her i Landet, men da der haves saa faa for Almenheden bekjendte Oplysninger herom, betragtes de mundtlig overleverede Efterretninger om dette Rovdyrs tidligere Forekomst her tillands nu mere som Sagn end Virkelighed, og turde følgende Meddelelse derfor vist være af Interesse i denne Henseende.

Ved i 1868, i Anledning af et forehavende historisk-topografisk Arbejde, at gjennemgaa Reversalen over Aalborg Bispearkiv (fra 1546 til 1806), fandt jeg der følgende Reskript af Kristian den 5te om Ulvejagten: „Vor Bevaagenhed tilforn. Eftersom for Os allerunderdanigst er bleven andraget, hvorledes Tid efter anden adskillige Klagemaal fra de paa Landet boende i vort Land Nørrejylland skal være indkommen over den store Skade, som dennem paa deres Qvæg og Bæster af Ulven skal være tilføjet, til hvilket at hindre Vi allernaadigst have anbefalet Vores Jægermester Zeplin at føre Ulvejagten efter Vores den 8de December 1688 allernaadigst udgangne Jagtforordning, da paa det alle og enhver af vore Undersaatter kunne desbedre vide sig efter samme Vores Jagtforordning saavel ved Ulvejagtens Befordring, som ellers i andre Maader allerunderdanigst at rette, er Vores allernaadigste Villie og Befaling, at Du strax dertil Anordning gjør, at at bemeldte Vores Jagtforordning vorder herefter en Gang hvert Aar af alle Prædikestole i Kirkerne udi det Dig (Biskoppen) allernaadigst betraadte Stift, naar Prædiken er tilende, tydeligen oplæst og forkyndt. Dermed sker Vor Villie. Befalende Dig Gud. Skrevet paa Vort Slot Kjøbenhavn, den 19de December 1693. Under Vor kongelige Haand og Segl. Christian".

Heraf fremgaar, at Ulvene for henved 200 Aar siden maa have været meget talrige i Jylland, og følgende Brudstykker af Forordningen af 18de April 1732 (som gjentager og tildels forandrer Forordningen af 8de December 1688) vise, at der endnu af Regjeringen maatte tages kraftige Forholdsregler mod dette skadelige Rovdyr. „§ 31. Paa det Ulvene i Jylland kan ødelægges, maa dertil efter Overjægermesterens skriftlige Ordre egne Jagter, saa tidt behøves, paa de til Ulvejagt tjenligste Steder anrettes. Dog skal det ei ske paa de Tider, naar Bonden har at bestille med sin Sæd eller Høst. § 36. Med alt foreskrevne Ulvejagten angaaende, skal Amtmændene have god Tilsyn, og ei uden lovlig Forfald være fraværende, medens Jagten holdes. § 37. Her foruden skal hvert Steds Øvrighed efter Anordning befale Natmændene under høieste Straf at føre alle Ludere og Aadseler til de anviste Steder, og ei tage deres Hunde med sig paa saadanne Steder, eller begaa nogen Hinder eller Listighed ved Luderen, saa at Ulven deraf skal faa Vinden og sky for at komme. § 38. Hvo som nogen Ulv kan fange eller døde paa Proprietærs Grund og Eiendom, enten i Enemærket eller paa Fællet, skal den næste Tingdag bringe den til det Herreds- eller Birketing, hvor han den har faaet, hvor Ulven skal aftages og Raden ved Tinget ophænges, og skal Herredsskriveren

det i Tingbogen indføre, og give den, som har bragt Ulven, skriftlig Attest uden Betaling, hvorefter samme Herreds eller Birks Bønder skal give ham 4 Rd. for hver gammel Ulv og 1 Rd. for hver ung, hvilke Penge Herreds- eller Birkefogden tilligemed Skriveren udi Tingmændenes Overværelse strax skal ligne og paalægge Bønderne i Proportion efter Hartkorn til ham at betale, og skal den, som Ulven bragte, selv desuden beholde Bælgen; det samme skal Skovrideren og andre kongelige faste Betjente og nyde, som dem i Kongens Vildtbane skyde, hvor ingen uden dem maa skyde, men alle maa uden Bøsse Ungerne opsøge og fange, og da nyde, som før er meldt, for hver ung Ulv 1 Rd. § 35. Af hvert Amt skal 12 Personer forordnes, som af Jægermesteren informeres at omgaaes med Jagttøiet, og at staa for Lapperne*), hvilke skal følge Jagten saalænge den i det Amt varer, paa det de desbedre kan iagttage hvis Ulve, som i Driften ere, og ikke lade de fleste undslippe, og nyder hver af disse Personer, saalænge de bruges, maanedlig 2 Rd. til deres Underholdning af Amtstuerne".

Naar man nu af det Foranførte med Sikkerhed kan slutte, at Ulvene endnu 1732 have været talrige i Jylland, og man med Vished ved, at de vare udryddede omtrent i Midten af samme Aarhundrede, maa man vel forundre sig over, at dette skete i et saa kort Tidsrum, men dette maa vel tilskrives dels en kraftig Villie hos Befolkningen, dels bedre Skydevaaben og Skovenes Forsvinden. Den sidste Ulv, som med historisk Vished vides at være bleven skudt i Jylland, blev nedlagt af en Justitsraad de Lichtenberg i en af Frisenborg Skove den 12te Januar 1769. En Mand fra Jerup i Elling Sogn ved Frederikshavn skød 1730 en Ulv i Kragskov Skov, og som skulde være den sidste, der blev set i dette Sogn. Ogsaa ved man med Sikkerhed, at der her i Sognet (Raabjerg) vare Ulve for omtrent 120 Aar siden. Af Matrikulen fra 1662 over Uggerby Sogn ved Hjørring, af hvilken Meddeleren har en Udskrift, ses af Navnet paa en Mark („Ulvegravsagre") i den sydlige Del af Sognet, at Faldgruber ogsaa ere blevne afbenyttede til Ulvefangst i det nordlige Vendsyssel.

For at vise hvilken Plage Ulvene i hin Tid maa have foraarsaget Landboerne, anføres efter Biskop Bircherods Dagbøger, at Ulvene en Nat i Juni 1695 havde ihjelbidt 5 Heste for en Bonde i Vendsyssel, og at „de arme Bønder" lede stor Skade ved dette farlige Rovdyr, som da ogsaa havde ødelagt næsten alle Hjorte og Raadyr i samme Provins. Af de samme Dagbøger ses, at der i Vinteren 1705 blev holdt „en lystig Ulvejagt" i Vendsyssel.

Af Hr. Lærer Petersen i Bolle i Dronninglund Sogn (født i Salling) er mig velvillig meddelt en historisk Oplysning om, at i Slutningen af forrige Aarhundrede 2 Ulve endnu huserede i Nærheden af Landsbyen Hvidberg i Skive-Egnen, hvor de ofte ihjelbede Faar. Endelig blev den ene skudt der og den anden forjaget længere syd paa, hvor den af Skytten paa Estvadgaard blev skudt i Nærheden af Gaarden ved Aadselet af et Føl, og skulle disse 2 Ulve være de sidste, som bleve sete i denne Egn.

*) Lapperne ere større Stykker Lærred, bemalede med allehaande Karrikaturer i afstikkende Farver, som ved Klapjagter efter Ulve udspændes, for at skræmme Ulvene fra at gjennembryde Linien. I Tyskland bruges Indkredsning (Krusen) alene med Lapper, efterat den inderste Plads en Tid i Forvejen har været belagt med Ludere (Lokkemad).

En løjerlig Tvivl.

Ole staar ved sin Kones Baare,
Den Stakkel fælder en bitter Taare,
Saa siger Præsten med venligt Sind:
„Nu maa Du fatte Dig, sølle Skind;
Det er jo vel haardt at miste de Kjære;
Men det maa nu en Gang saadan være;
En Gang skal vi ogsaa i samme Gænge!" —
— „Ja, bare, Hr. Pastor, vi leve saa længe".

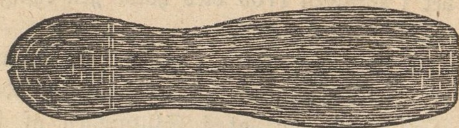
E. H.

Husflid.

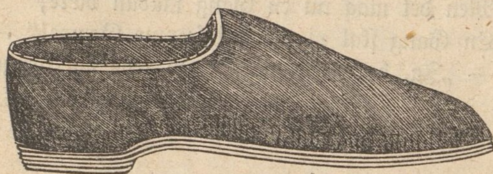
Kludesko.

Det har glædet mig i Husvennens Nr. 18 at se Ønsket om en Forklaring over at lave „Kludesko" komme frem, ligesom det altid glæder mig at se en eller anden praktisk lille Haandgjerning blive draget frem for Almenheden for at blive til Gavn og Glæde, Tidsfordriv og en lille Fortjeneste for en og anden. Skjønt jeg ikke er Læserinde, som Husvennen ønskede sin Forklaring fra, ligesaa lidt, som jeg er Mester i at lave „Kludesko", da jeg aldrig har befattet mig med Skrædder- eller Skomagerprofession og aldrig har lavet et eneste Par Sko, saa vil Husvennens Læsere nok undskylde, at jeg ligefuldt tager mig den Frihed at komme med en Forklaring. Jeg maa ærlig tilstaa, at det ikke er mine egne Retter jeg fremsætter for de ærede Læsere; men det jeg byder, har jeg referenter talt tvystjaalet, ikke fra Morgenposten, som Vessel sagde, men fra en Høker Jens Simonsen i Hesselballe, der lavede en stor Del af disse Sko.

Jeg besøgte stundom denne Høker og det morede og glædede mig meget at se, hvorledes han af de ofte elendigste Klude kunde sammensætte de dejligste Sko. Med Hensyn til hans Fremgangsmaade, da maalte han først Foden, hvortil Skoene skulde laves, og saa tilskar han Saalerne efter et Mønster, hvoraf han havde et ikke lidet Forraad; han tilskar 5, 6 eller 7 saadanne Saaler efter Tøjets Tykkelse, lagde disse ovenpaa hverandre og syede saa disse sammen med Seglgarn, derefter tilskar han ligeledes efter Mønstre Overtøjet i to Stykker, et over Foden og et andet omkring Hælen, forenede disse og syede dem sammen, kantede dem med kulørte

ofte røde Baand paa Overkanten, dernæst syede han Overtøjet fast til Saalerne ved at lægge Overtøjets Kant ovenpaa Saalerne (ikke paa Siderne) og bøje Kanten udad, saa bleve Saalerne svedne paa Kanten med et gloende Jern for at faa „Fryndserne“ bort; sluttelig bleve Saalerne paa Bunden oversmurte med Beg. Det bemærkes, at Overtøjet maa være stærkt og helst smukt. Naar det øverste og det underste Lag af Saalerne ere hele, kan de mellemliggende godt være af simpelt Stof og Stykker, der øges og ries sammen. Jeg maa saa, inden jeg slutter disse Linier, bede en og anden at tage fat paa at lave saadanne Sko, og jeg tør forsikkre, hvad jeg har set, at der kan tjenes ikke faa Skillinger ved nævnte Forretning. Ligeledes maa jeg raade Enhver, der ikke godt kan holde Fødderne varme, til at forskaffe sig saadanne Sko, og Enhver, der har gamle Klude, til at anvende dem til saa hensigtsmæssigt og behageligt Fodtøj, der nok kan laves for omtrent 50 Øre Parret.

K.

Smaating.

Da Lic. R. skulde disputere for Licentiatgraden var hans Fader iblandt Censorerne. Hans Opgave var Treenigheden. Søren Kjerkegaard var blandt Tilhørerne, og, da han kom hjem, spurgte man ham, hvad han syntes om R.'s Disputats over Treenigheden. „Ja“, sagde han, „Faderen og Sønnen var tilstede, men Aanden mærkede man rigtignok intet til“.

Blandt de mange, som i sin Tid spottede og gjorde Nar ad Søren Kjerkegaard var en Hørkræmmer Søndergaard. Kjerkegaard gik tidt med usædvanlig korte Benklæder, og derover lavede Hørkræmmeren en Gang følgende Gaade, som han forelagde ham:

Det første er af Sten, det andet ligesaa;
Det hele har to Ben med korte Buxer paa.

Strax svarede Kjerkegaard: „Men hvad tror De det er:

Det første er en Synder, det andet er en Gaard;
Det hele er en Flynder, som sælger Hør og Blaar“.

Gaade.

Hvis Du det Hele læse vil,
— Der bruges ej megen Tid dertil —
Da ser Du det er kun et lille Ord,
Men dog det bruges om meget paa Jord;
Ja selv i Luften, i Havets Bæger,
Det bruges om alt hvad sig hurtig bevæger.
Men læses jeg omvendt, da vil Du finde,
Hvis ellers Du har Din Bibel inde,
At jeg som en Høvding i Israel leved'
I Dommernes Bog er min Færd beskrevet.
Der mer kunde siges for Gaaden at lette,
Dog, det er nok, Du alt kan den gjætte;
Men kan Du det ej, da tænk kun atter,
Saa tror jeg forvist, at Du Gaaden fatter.

Firkantet Nød.

Af 7 N, 4 E, 3 O, 2 D, 2 I, 2 R, 2 T, 2 U og 1 L, dannes 5 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Oven og Nedad og fra Venstre til Højre giver Løsningen paa Gaaderne:

Hvor første brugtes, det kunde hænde,
det Dødsbud bragte til fjerne Fjende;
det andet knytted tre Brødre sammen
som Fjendskab skilte igjen med Skammen;
det tredie er en Oltids Gud;
hvor Rosen voxer paa grønne Skud
der mangler fjerde nok heller ej,
ved femte slipper selv længste Vej.

Opløsninger:

paa Billedgaaden i Nr. 48:
En slem Skorstensild,

paa den firkantede Nød i Nr. 48:

V Æ R K.
Æ R E N.
R E D E.
K N E B.

Brevvexling.

Anders S. i G. Kom for sent.

„Knud Gyldenstjerne“. Deres Ønske alt imødekommet til Dels i f. Nr. Hornskearbejde kommer i Haandgjerningsbogen.

Chr. M. i O. ved R. Naar Bindet er sluttet skal De faa det oversendte.

H. R. Kan ikke bruges.

H. P. E. i R. Tak for Tilbudet, men er alt for rigeligt forsynet i Forhold til det ringe Forbrug.

J. M. Hg. Tak for den brændte Kaffe, som snart skal leveres Husvennens Kaffesøstre.

Bernt Thorud i R. Modtaget. Venligst Tak!

Udgiverens Adresse er: *Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.*

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Bratte Omvexlinger.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

„Det er jo et begyndende Vanvid", udbrød jeg forfærdet.

„Nej, vist ej", svarede Anker, „det har næppe videre at betyde, og Doktoren vil forhaabentlig snart bringe Orden i Tingene. Jeg har selv været angreben af Hallucinationer og er dog, Gud være lovet, ikke Spor af vanvittig. Tror De nu, at De har Ro nok til at kaste et Blik hen i Krogen og sige til Dem selv, at det De muligvis ser, er noget helt Nonsens, noget Løgn og Sludder?"

„Lad mig prøve derpaa", sagde jeg og vendte mig om. Skjønt hans Ord havde virket beroligende paa mig, og jeg var fast besluttet paa ikke at lade mig overrumple af Forfærdelse, saaledes som første Gang, saa foer der dog igjen en isnende Rædsel igjennem mig, da jeg atter saa det modbydelige Syn; thi han hang der endnu i sin rædsomme Stilling, med sine vansirede Træk.

„Jeg kan se paa Dem, at han er der endnu", sagde Anker og lagde Haanden paa min Skulder. „Nu skal jeg gaa derhen og stille mig bag hans Skikkelse".

Han gik derhen; jeg gyste, da jeg saa, hvorledes han Hoved banede sig Vej gjennem Skikkelsens Bryst.

„Staar jeg nu bagved?" spurgte han og vendte sig om imod mig.

Jeg nikkede tavs.

„Ser De mig tydelig, eller skjuler Skikkelsen mig for Dem?"

„Jeg ser den foran Dem; men jeg ser ogsaa Dem".

„Se nu", vedblev Anker og strakte sine Hænder op i Luften, hvorefter han langsomt førte dem frem og tilbage, „bevæger Skikkelsen sig nu?"

„Nej, nej!" raabte jeg. „Hold op, jeg kan ikke udholde at se det. Deres Hænder bore sig ind i hans Legeme".

„Naa, rolig blot", sagde Anker og kom hen til mig. „Lad os gaa over i Dagligstuen, og saa maa vi have Bud efter Doktor Blicher".

Han tog min Arm under sin og trak mig ud af Værelset; jeg fulgte villieløs med ham, heftende mit Blik paa den uhyggelige Skikkelse, indtil Døren lukkede sig efter os.

Jeg vil glide let hen over den Sygdom, som bragte mig nær Affindighed. Al Hvile fra Arbejdet, al Bevægelse i fri Luft, al Medicin og alt andet, der blev mig foreskrevet, var til ingen Nytte. Jeg saa ham Dag og Nat, jeg saa ham i Kontoret, i Dagligstuen, i Sovekamret; alle Vegne fra stirrede hans brustne Øjne mig i Møde, saa at jeg undertiden kunde springe op i Fortvivlelse og slaa efter ham med min knyttede Haand; Slaget ramte da den tomme Luft. Den frygtelige Skikkelse begyndte at bevæge sig, at sprælde med Benene, at fægte med Armene som i Dødskampens Kvaler. Det fortrukne Ansigt fortrak sig endnu gyseligere; jeg kunde fare op med et Skrig af Forfærdelse, naar vi sad ved Aftensbordet, naar jeg vaagnede op af min Middagssøvn, eller naar jeg kastede mig hvile-

løs frem og tilbage paa mit Leje. Jeg kunde være fri for Synet en Time, en halv Dag, næste Minut hang min Plageaand foran mig i sin frygtelige Sprældemandsdans.

„Det gaar nok over igjen, forsikrer jeg Dem", sagde Anker Dag for Dag til mig; „det stammer altsammen fra det Slag, De fik i Hovedet, da De styrtede ned fra Stolen med Brinks Lig. Det vil jævne sig igjen. Vi ere jo kraftige Mænd, vi to, og ser De, saalænge det kun er Syns-Hallucinationer, har det mindre at betyde. De føler jo ikke hans Legeme, naar De saadan uvilkaarligt har søgt at skyde det bort".

Nej, den Rædsel var jeg dog hidtil bleven forskaanet for; min Følelses-Sans var endnu ikke angreben. Men vi vare ikke kraftige Mænd, vi to; thi jeg var en Skygge, et skjælvende Gjenfærd af mig selv.

Det var en Aften, at Anker og jeg sad inde paa Kontoret og talede sammen om det, hvorom alle mine Tanker nu drejede sig, om Hallucinationer. Jeg havde ikke havt noget Anfald den hele Dag og befandt mig forholdsvis vel.

„De fortalte mig en Gang, at De havde havt samme Sygdom", sagde jeg; „vil De ikke fortælle mig lidt derom?"

Anker sad en Stund tavs og saa frem for sig med et fugtigt Blik, derpaa sagde han langsomt:

„Jeg havde en Gang et saadant Anfald for mange Aar siden. Jeg havde havt en stor Sorg, mistet min Hustru og min Søn..."

„Hustru og Søn!" raabte jeg overrasket.

„Ja, min Ven", sagde Anker med et svagt Smil, „jeg har ikke altid været en gammel Pebersvend som nu. Den Gang var jeg ung og meget lykkelig; men det skulde ikke vedblive at være saaledes. Jeg mistede min Hustru, som jeg elskede, og min lille Dreng, som jeg forgudede. Hun forlod mig med Barnet... ikke ved Døden, men af egen fri Villie; det hører ikke her hen at fortælle, hvorfor hun gjorde det. Da blev jeg syg og ulykkelig, og under denne min Sygdom var det, at jeg havde disse forunderlige Syner. Jeg saa hende og Drengen staa ved min Seng, jeg saa dem begge saa tydelig, som jeg ser Dem; men det var kun et Sansebedrag, der lidt efter lidt forsvandt, eftersom min Sundhed vendte tilbage... Men jeg plager Dem med disse gamle Historier".

„Nej, ingenlunde", udbrød jeg ivrig; thi en pludselig Tanke rørte sig i mig. „Sig mig, hvad blev der af hende og Barnet?"

„Jeg søgte og søgte", vedblev Anker, „men det var forgjæves; jeg fandt dem aldrig. Den eneste Oplysning, jeg fik, var, at min Hustru havde hævet sin private Formue, der stod i en Laanebank i Kjøbenhavn".

„Hvad var Drengens Fornavn og hvad er Deres?" spurgte jeg i spændt Forventning.

„Drengen hed Poul", svarede Anker med et forundret Blik paa mig, „og mit Navn er Harald".

Jeg sprang op, som dreven af en Fjeder; jeg aabnede mine Arme for at falde ham om Halsen og meddele ham den Tanke, der var bleven til Visshed hos mig — da sprældede atter min frygtelige Plageaand ved Siden af mig, med sit rædselsfulde Ansigt, med de gruelige Øjne fæstede paa mig. Jeg udstødte et Skrig og slog til Armen, der dinglede ved Siden af mig; men denne Gang mødte min Haand Modstand, det var, som om jeg slog til et virkeligt Legeme; den Dødes Arme gjorde en Bevægelse i Vejret og faldt tungt tilbage; jeg følte, jeg hørte det klaskende Slag af den kolde Haand i mit Ansigt og faldt med et Udbrud af Rædsel tilbage mod Kakkelovnen. Hundrede tusinde Vogne buldrede forbi ude paa Gaden, sendende hundrede Millioner Gnister op i Luften, Kontoret vaklede op og ned i Søgang, Gulvet blev til Loft, Loftet til Gulv — saa blev alt stille og mørkt...

Jeg sejlede nede paa Nilen, Orkenens brændende Vind tørrede Tungen i min Mund, Kamelen løb med opløftet Hoved og gispende Næsebor forbi mig paa Flodbredden, indhyllet i en Sandsøjle, Krokodillen hævede sin skjoldbedækkede Pande op over Vandfladen og stirrede paa mig med glasagtige, brustne Øjne. Nej, det var jo ikke Nilen, det var en Bugt i Grønland, hvor Isbjergene hævede de glinsende Toppe op mod Himlen og ludede ud over min lille Kajak, Hvalen sprøjtede Vandstraalen op af sine Blæsehuller, isnende Vandstraaler, som faldt paa mit Hoved og kjølede dets brændende Pine; Luften var gjennemsigtig blaa og højt oppe over mig saa jeg et mildt, bedrøvet Ansigt, der betragtede mig med et kjærligt Blik... Paa Amerikas umaadelige Prairier stod det mandshøje Græs og hviskede sine Hemmeligheder, det ene Straa til det andet; store, spraglede Slanger snoede sig gjennem det, store Dyr med flammende Øjne bøjede sig over den klare Bæk for at slukke deres brændende Tørst; oppe paa Højen laa jeg bunden og bastet, vansmægtende efter en Draabe til at læske mig ved, da bøjede en Indianerkvinde sig over mig og saa paa mig, o, saa mildt og kjærligt. Hun holdt en udhulet Kokusnød til mine Læber...

„Elise!"

„Her er jeg, kjære Villiam".

„Lund!"

„Skal jeg skrive efter Lund?"

Hu, hvor Nordenvinden brusede med Orgelklang ind under Domkirkens Buer; Olaf den Helliges Kiste stod oppe ved Højalteret, han selv steg ned derfra i sin hvide Dragt og rørte ved mig med sin kolde Haand. Klokkerne kimede oppe i Taarnet, Gravstenene løftedes op, og frem kom den blege Dødningeskare, de ranglende Benrade under Jordeklæderne; men oppe fra Alterbilledet straalede en Engels milde Aasyn...

„Lund ... Lund“.

„Jeg staar hos Dig, stakkels Ven“.

„Harald ... Harald A....“

Der sad Sfinxen paa Toppen af Bjerget med sit gaadefulde Blik, med sit stive Stenansigt, med sine krumme Løveklør. „Hvem gaar om Morgenen paa fire, om Middagen paa to og om Aftenen paa tre?“ Hvem, hvem, hvem? Jeg ved det jo godt; men Navnet kan jeg ikke huske. Vend Dit stive, kolde Blik bort fra mig, Du frygtelige Udyr; jeg ved det jo godt; men Navnet kan jeg ikke huske! Ha, Du vil styrte mig ned i Afgrunden; kom, en Kamp med Bryst imod Bryst; vi ere stærke Mænd, vi to!...

„Anker“.

„Her er jeg, kjære Skouv“.

„Lund ... Lund“.

„Jeg er her ogsaa, stakkels Ven... Du lægger vore Hænder sammen?“

„Fader ... og Søn“.

I Indien staar det mægtige Stentempel udhugget i Bjerget; Hvælvingen bæres af Elefanter, mejslede af Granit. Hængekøjen er spændt ud mellem Pillerne og gynges sagte frem og tilbage, frem og tilbage. O, hvor er der køligt, hvor er der stille; Bølgerne skvulpe op mod Stranden og synge en blid og rolig Vuggevise; mine trætte Øjne lukke sig. Saa kom da, Du kjærlige Gud, Søvnens Gud, hvis Øje ser saa mildt ned paa mig, tag mig i Din Favn, læg mit Hoved op til Dit Bryst...

Saa vendte jeg da hjem fra min Vandring i fremmede Egne, træt af Rejsen og forvirret af alt, hvad jeg havde set.

„Elise“, hviskede jeg mat.

„Her er jeg, min egen Ven“, sagde min Kone, og det milde Ansigt oppe fra Grønland, Indianerkvindens Ansigt fra Amerikas Prairier, Engelens Ansigt fra Alterbilledet, Søvngudens Ansigt fra Indiens Klippetempel bøjede sig atter over mig og forenede sig i min elskede Hustrus Aasyn.

„Kys mig, Elise“.

Hun gjorde det; der faldt en brændende Taare ned paa min Pande, og jeg følte dens Varme med en underlig vemodsblandet Glæde.

„Var Lund her ikke, Elise?“

„Jo, han staar her ved Siden, bag Gardinet“.

„Han er Ankers Søn, Elise. Ved han det?“

„Han ved det, kjære Villiam. O, Villiam, jeg er saa glad“.

„Saa, saa, kjære Frue“, sagde Doktor Blichers Røst bag Sengegardinet, „nu maa De virkelig ikke lade ham tale mere. Han skal sove, skal han“.

Elise bøjede sig igjen over mig og kyssede mig, derpaa trak hun Gardinerne sammen og satte sig inden for dem i det dæmpede Lys og tog mine Hænder mellem sine.

„Børnene?“ hviskede jeg sagte, i Stilhed glædende mig over at kunne narre min strenge Doktor.

Elise nikkede smilende og lagde Fingeren paa Munden. Jeg saa glad paa min kjærlige Hustrus lykkelige Ansigt, indtil mine Øjne bleve tunge, og jeg faldt i Søvn.

„Jeg er sulten, Elise“, vare de første Ord, jeg sagde, da jeg igjen vaagnede og fandt hende siddende paa samme Plads inden for Gardinerne. Disse bleve nu trukne til Side og Doktor Blicher kom til Syne.

„Saa De er sulten, stakkels Mand“, sagde Doktoren og følte min Puls“, „ja, saa komme vi vel til at give Dem lidt at spise. Ganske tynd Bouillon, kjære Frue...“

„Men ikke altfor tynd, Elise“.

„En Smule ristet Franskbrød og en lille Skive Duebryst“, vedblev Doktoren uden at lade sig forstyrre af min Afbrydelse.

„Lad mig nu se dem allesammen“, sagde jeg, nu er jeg rask nok dertil“.

Doktoren følte endnu en Gang min Puls, derpaa gik han hen og aabnede Døren til Dagligstuen. Saa kom de da allesammen listende paa Tæerne, som om det først og fremmest gjaldt om, at jeg ikke skulde høre dem komme, og alle saa de paa mig med smilende Ansigt og fugtigt glinsende Øjne. Amalie løftede mine Smaabørn i Vejret, for at de kunde kysse mig, og gav mig derpaa selv et Kys. Anker og Lund — eller rettere Poul Anker — stod med Armen om hinandens Skulder og nikkede til mig og trykkede mine Hænder.

Jeg tog Pouls og Amalies Hænder og lagde dem sammen, i Stilhed morende mig over, hvilket Ansigt de vilde sætte op; men de rødmede kun og smilede til hinanden, og Poul sagde undskyldende:

„Vi have fundet hinanden, kjære Ven. Jeg er bange for, at jeg har været meget egenkjærlig, da jeg, før Du blev rask...“

„Du kjære, gode Menneske“, udbrød jeg glad. „Nej, aldrig i Verden. Gud velsigne Eder begge to!“

Tre Uger efter spadserede jeg støttet til Ankers Arm nede i vor lille Have. Sommeren var endnu ikke forbi, det havde nylig regnet, og Buske og Træer stod saa friske og grønne som midt om Foraaret.

„Ser De, kjære Ven“, sagde Anker, og hans Ansigt straalede af Glæde, „det var Kakkelovnen, der reddede Dem. Det var et skrækkeligt Slag, De fik i Hovedet ved at falde mod den, og Blodet strømmede hen ad Gulvet, saa at jeg et Øjeblik frygtede for, at De var død; men det reddede Dem alligevel. „Det er et Slag, som maa bringe den værste Hjerne i Lave igjen“, sagde Doktoren til mig, „overstaar han det, er han med det samme helbredet“. Og det slog meget rigtig til; thi De kan være rolig for, at de slemme Syner aldrig vende tilbage“.

„Hvor underlig er det i Grunden ikke“, sagde jeg,

„at netop den Sygdom skulde føre Dem og Deres Søn sammen. Var jeg vedbleven at være rask, havde De maaske aldrig tænkt paa at fortælle mig det, der gav mig Visheb om, at Poul var Deres Søn".

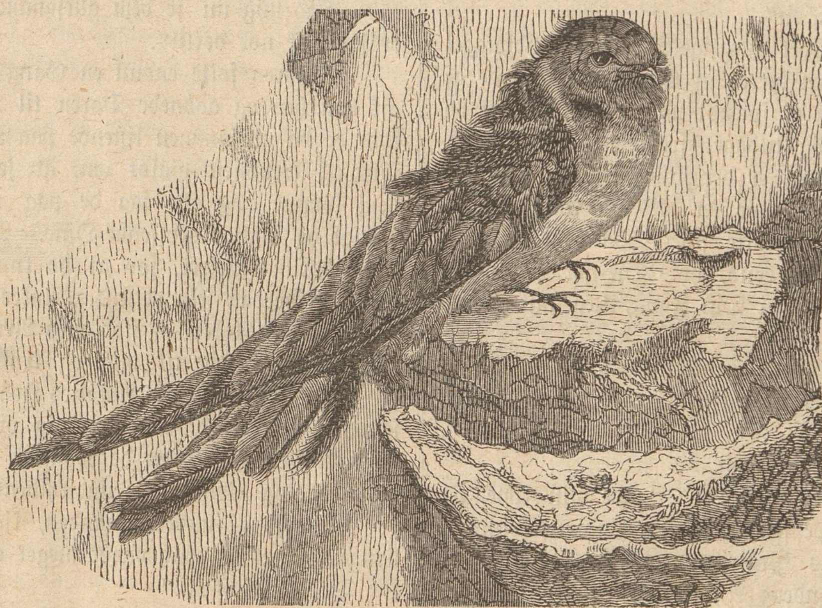
„Sandt, sandt", svarede Anker. „Gud har under Tiden sine egne, forunderlige Veje... Naar vi nu blot kunde faa det ordnet saaledes, at Bjerring og Poul bytte Plads. Bjerring er villig dertil, da Pouls Embede har lidt større Indtægter. Det eneste, der trykker mig, er mit Løfte til min gamle Ven, Svendsen".

Det varede imidlertid ikke længe, før Anker blev befriet fra det Tryk; thi Svendsens Datter blev imod al Forventning gift med en Toldassistent, og Faderen saa nu selvfølgelig helst, at Svigersønnen blev hans Eftermand. Hvad Poul og Bjerring angik, da kom Byttet meget rigtig i Stand, og kort Tid efter, at jeg havde gjenvunden min Sundhed ankom han til N.

Samme Efteraar stod hans og Amalies Bryllup hos os, og sjelden var der i N. Kirke bleven viet et lykkeligere og mere elskværdigt Brudepar. Hvad Anker angaar, da forstod han udmærket at dele sine Besøg mellem dem og os, og naar som helst han lod sig til Syne bragte han Solskin med sig. Aldrig fik jeg at vide, og aldrig spurgte jeg om, hvad der havde foranlediget det sørgelige Brud mellem ham og hans Hustru; men at det var hende, som havde Skylden, er jeg overbevist om; thi Anker omtalte hende aldrig senere for mig, hvilket han visselig ellers vilde have gjort.

Spiselige Fuglereder.

Blandt de mange Besynderligheder som møde Europæerne i „det himmelske Rige", som Kineserne benævne deres Fædreland, kan Suppe paa Svalereder nævnes, som den, der ved første Betragtning vækker mest Undren. Sagen er imidlertid ikke saa besynderlig, da Reden ikke bestaar af Jord, som hos os, men af en Slags Slim, som ligner Husblas, der hos os vindes ved Kogning af Fiskeblærer og lign. Den „spiselige Fuglerede" tilhører nemlig en lille ostindisk Havsvale „Salanganen", hvoraf „Husvennen" i Dag bringer et smukt Billede, som den, ikke større end en Gjerdesmutte, sidder højt oppe paa en Klippekant, lige over sin lille klare Rede. Denne er opklæbet af den omtalte husblasagtige Slim, der er størknet i Luften til en hornagtig Masse. Trods Redestedernes Utilgængelighed, faar Fuglen dog ikke Lov at være i Fred, da Kineserne ere saa gale efter Rederne og betale Pundet med 30 Rd. Da man finder angivet, at alene den store kinesiske Stad Kanton indfører 30,000 Pd. aarlig, kan man forstaa, hvor eftersiræbt denne Svalerede er, og at den med Livsfare opsøges af Beboerne paa de ostindiske Øer, ligesom Indsamlingen af Edderdun paa Færøerne, hvorfor Fugleredesamleren fra Barnsben maa være vant til denne Idræt, og besidde en stor Kraft og Smidighed. Salanganen bygger tre Gange om Aaret, men uden Betænkelighed kaster Samleren Æg og Unger i Havet, fra de Reder hans begjærlige Haand kan naa paa den livsfarlige Vandring og Nedhissen i Tov paa Fugleklipperne. Rederne renses omhyggeligt, tillaves i Kina med meget fine Kryderier og fortæres af rige Folk som en overmaade stor Lækkerhed — dyr er den i det Mindste.

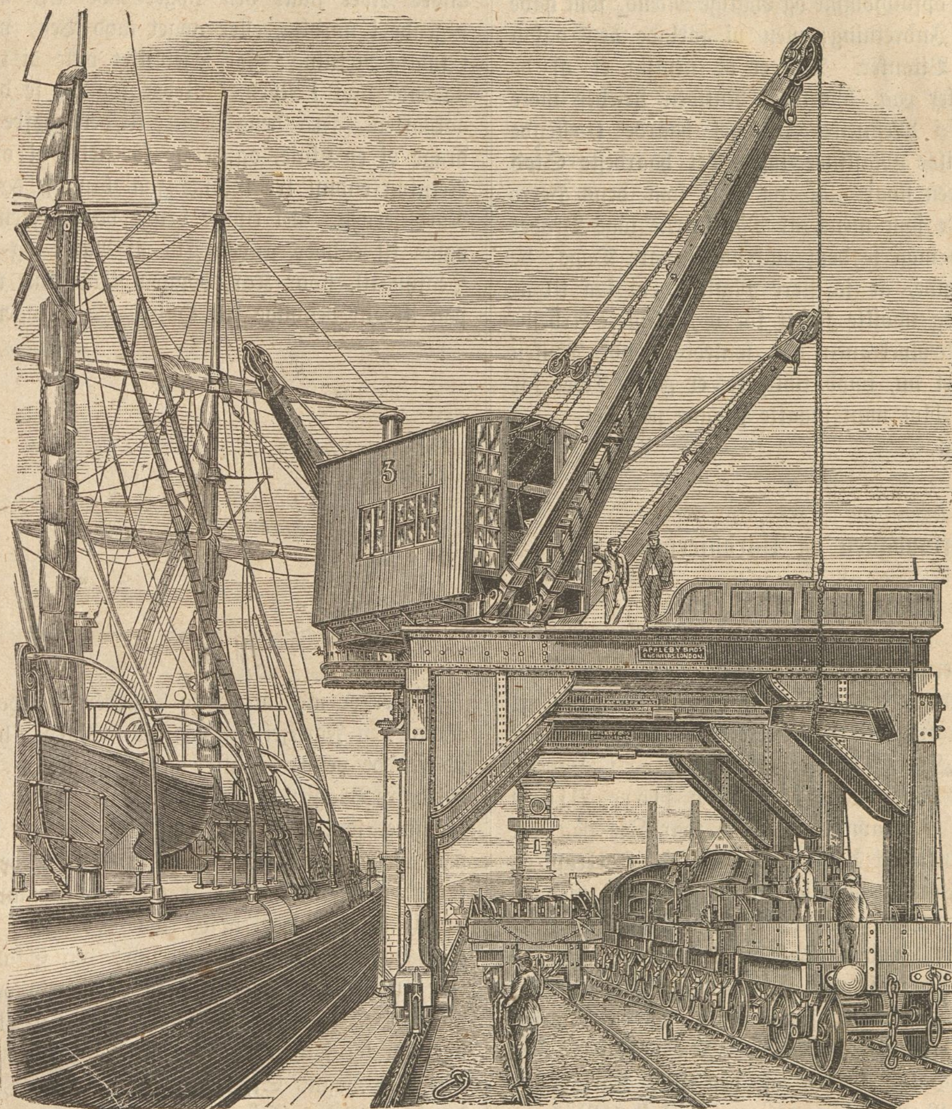
Spiselige Fuglereder.

En engelsk Kæmpekran.

Naar man læser i Aviserne om umaadelige Kanoner, uhyre Dampmaskiner og Dampkjedler, tre Kvarter tykke Pantserplader og andre Gjenstande af en uhyre Vægt, grunder man vist ofte lidt over, ikke hvor-

ledes man faar dem befordret, thi man har jo Jernbaner og Dampskibe, men over hvorledes man faar disse Masser hævet og læsset, ladet og losset. Husvennens Billede i nærværende Nr. vil derfor forhaabentlig være mangen tænkende Læser velkomment, idet man deraf faar en Forestilling om, hvorledes en af Nutidens Jernkæmper ser ud, der tager det største Lokomotiv „med en Finger" i Nakken, løfter det op og sætter det ombord i et Skib saa let som vi flytte en Syæske.

Vi staa ved et engelsk Havnebolværk, en Kaj, belagt med svære Jernbanespor. Et stort Skruedampskib af Jern har lagt til og skal indtage sin Ladning af Jernbaneskinner og de svære Dele til en stor Jernbro. Kranen se vi holdende nede paa Kajens anden Ende, men med et forbavses vi ved at se hele det uhyre Stillads med sine lange Arme komme langsomt spadserende op til Skibet, hvor det holder stille. Vi se nu, at hele Stilladset, sammennittet af svære Jernplader fra øverst til nederst, staar paa Hjul og ved Dampkraft kan kjøres frem og tilbage paa de svære Skinner vi før bemærkede. Stilladset bære en stor Platform, som en Bro, hvorpaa Kranens Fangearme ere anbragte med et lille Maskinhus, hvori Kæmpens blodløse Hjerte slaar sine dampende Slag. Dampmaskinen gjør nemlig hele Arbejdet. Et Vogntog er nu kjørt hen under Kranen og Ladningen skal begynde. Kranens ene Arm drejes hen over den første Vogn, Kjeden rasler ned og Krogen hages i Kjeden, der er slaaet om en svær Jernbjælke. Hurtigt hæver den sig lodret op, hele Maskinhuset drejer sig om sin Axel en Trediedel Gang rundt og Jernbjælken, som nu svæver lige over Skibets Luge, nedlades tyst og sikkert paa sit Sted.

En engelsk Kæmpekran.

Arbejde, som ellers vilde kræve Hundreder, ja Tusinder Mænds forenede Kræfter, og var forbundet med største Fare for Liv og Lemmer, udføres nu her ved to Mands Hjælp, idet Maskinen er saa sindrig indrettet, at nogle faa Bevægelser med nogle Vægtstænger og Haner bringer den til at gaa frem og tilbage, dreje sig rundt, hejse op og fire ned, hurtigt eller langsomt, alt efter Ønske.

Vi forlade Kranen med oprigtig Beundring for de udmærkede opfindsomme og dygtige Mænd, som have udtænkt dens Indretning; men vi forlade den ogsaa med adskillige Bitanker. Den er os nemlig et af de mange Exempler paa, hvorledes Nutiden stræber mere og mere at fri Mennesket fra det haarde trællende Slid. De snilde Maskiner tager det haardeste Stød af og Arbejderen staar glad og stolt som dens Herre og Mester. De som mene, at Maskinerne tage Brødet fra Arbejderne maa se dem omkring i vore Dage; de ville overalt finde, at jo flere Maskiner vi faa til at trælle for os og udvikle Kraft for os, jo mere Arbejde bliver der. Kæmpekranen har saaledes vendt Tanken hen paa, at det nu, imod tidligere, er gode Tider for Arbejderen — blot man maatte skjønne paa det.

Karlsvognen og Nordstjernen.

Af Pauline Worm.

De fleste Stjernebilleders Navne ere mere vildledende end vejledende. Der skal f. Ex. en meget stærk Indbildningskraft til i „Vædderen" at se Billedet af en Vædder, i „Tyren" Billedet af en Tyr og i „Løven" Billedet af en Løve; dog svarer den store Bjørn nogenlunde til sit Navn: naar man faar Øje paa alle de smaa Stjerner der danne dens Hoved, Forkrop og Fødder, har Figuren virkelig en fjern Lighed med en Bjørneskikkelse. Bedst kjendte ere imidlertid syv klare Stjerner i dens Lænd og Hale under Navn af Karlsvognen eller den store Karlsvogn; thi der er ogsaa en lille, som udgjør en Del af en Bjørns, den lille Bjørns Skikkelse. I Spidsen af den lille Bjørns Hale, Enden af den lille Karlsvogns Stang, staar Nordstjernen, ogsaa kaldet Polarstjernen.

Her i Danmark staar den temmelig højt. Betragte vi den nordlige Del af Himlen fra Helsingør, Nordspidsen af Samsø, Skanderborg, Midten af Ringkjøbing Fjord eller et andet Punkt der ligger i lige Linie med disse Steder, da se vi Nordstjernen i en Højde af 56 Grader; det er: vi dele i Tanken den Vej, Øjet har at følge fra det nordligste Punkt i Synskredsen op til vort Issepunkt; vi dele denne Vej i 90 lige store Dele, og naar da Blikket, bevægende sig fra Synsgrænsen opad, har tilbagelagt 56 af disse 90 Afsnit, saa finder det Nordstjernen.

Men at ramme dette Maal ved et blot og bart Skjøn er naturligvis umuligt; vi maa have en paalideligere Vejviser og vælge hertil den store Bjørn. Enhver kjender Karlsvognen. Den staar altid paa den nordlige Himmel, undertiden lige i Nord og da enten temmelig lavt med hældende Stang eller meget højt og da i en Stilling, som om den var væltet. Til andre Tider staar den noget mod Øst med Stangen pegende i nordlig, eller noget mod Vest, med Stangen i sydlig Retning; for Øjeblikket ville vi tænke os den staaende lavt i Nord, saaledes som vi se den en Efteraarsaften. Fra dens venstre til dens højre Baghjul *a b* drage vi en Linie, og denne fortsætte vi opad i samme Retning endnu tre Gange saa langt, da træffer den Nordstjernen. Vi kunne bruge denne Fremgangsmaade ogsaa til enhver anden Tid af Aaret og Natten uden Hensyn til, hvor Karlsvognen staar, kun maa vi passe paa ikke at begynde fra Højre. Stillingen er denne:

Der er mellem de to Billeder foruden Størrelsen endnu den Forskjel, at den lille Bjørn, hvis Ben gaa ud fra de venstre Hjul, og hvis Hoved staar mellem det højre Baghjul og Dragens Hale, bærer sin Hale opad krummet som en Hund, hvilket ikke er Tilfældet med den store; fremdeles, at de to Vogne vende Stangen i modsat Retning, saa at man, hvis man kunde flyve op til dem, vilde gribe om Stangen af den store Karlsvogn med venstre Haand, om Stangen af den lille med højre; endelig maa vi mærke os, at medens alle syv Stjerner i den store Vogn ere klare nok til, at man let faar Øje paa dem, gjælder dette ikke om den lille Vogns Stjerner; her ere begge Forhjulene og de to inderste Stjerner i Stangen meget smaa og matte; klarere lyser Polarstjernen og de to Baghjul, men dog ikke med samme Styrke som Stjernerne i den store Karlsvogn.

Opfattes de to Billeder som Bjørne, da bevæger den lille sig baglænds, hvorimod den store ser fremad under sin daglige Omdrejning; opfattes de derimod som Vogne, da kjører den lille rundt i sin snævre Kreds med Stangen forrest, den store derimod rygger. Saaledes maatte man i det mindste fremstille Forholdet, dersom de begge befandt sig i nogen Afstand fra Nord-

polen og altsaa havde Plads at bevæge sig paa; men dette gjælder egentlig kun om den store Bjørn; den lille er med sin Halespids, Polarstjernen, saa nær ved Himlens Nordpol, at den kan betragtes, som om den stod i selve det Punkt, der under Stjernernes Omdrejning er Midtpunktet; følgelig drejer sig den lille Bjørn om sin Hale, den lille Karlsvogn om sin Stang. Nordstjernen bliver for alle den nordlige Halvkugles Beboere „Himmelhvælvingens Kjærne", „Himlens Kongestol", hvorom alle saakaldte faste*) Stjerner (Fixstjerner) svinge rundt i 23 Timer 56 Minuter, hvilket Tidsrum vi kalde en Stjernedag. En Soldag er fulde 24 Timer, en Maanedag ikke saa lidt længere, og deraf kommer det, at vi se Maanens Plads mellem Stjernerne betydelig forandret fra den ene Aften til den anden. Kunde vi se Stjernerne samtidig med Solen, da vilde Forandringen i dens Stilling ikke være saa øjnefaldende; thi den Stjerne, der idag naar sin Højdestand (kulminerer) samtidig med Solen, vil imorgen kun komme 4 Minuter forud, iovermorgen 8 Minuter, Dagen derefter 12 og saa fremdeles; men disse 4 Minuter hver Dag udgjøre for en Tid af 30 Dage en Forskjel af 2 Timer. Man drager derfor paa et Stjernekort ikke blot nogle Kredse (Parallelcirkler) i forskjellig Afstand omkring Nordstjernen, men man drager tillige 12 Linier ud fra den i forskjellige Retninger, og hver af dem rammer et Punkt, hvori Solen staar i det Øjeblik, da en astronomisk Maaned begynder. De astronomiske Maaneder falder imidlertid ikke sammen med de borgerlige; de begynde paa Solhværvs- og Jævndøgnsdagene samt i de 8 Maaneder, hvor der hverken indtræffer Solhværv eller Jævndøgn, paa en Dag af omtrent samme Datum. Hvert af de 12 Længdesnit paa Himlen bruger altsaa henved 2 Timer til at gaa igjennem et Steds Middagslinie; et Stjernebillede, der strækker sig tværs igjennem flere Længdebelter, bruger mere end 2 Timer, saaledes Dragen 10, den store Bjørn 6.

Afstanden mellem den store Bjørn og Nordstjernen er stor nok til, at medens Nordstjernen staar tæt ved Nordpolens Issepunkt, gaar den store Bjørn hver Dag eller Nat, naar den kommer højst paa Himlen, tæt forbi, ja tildels gjennem vort Issepunkt her i Danmark — ɔ: vi have dette Stjernebillede en Tid af Dagen eller Natten næsten lige over vore Hoveder, og da det paa Himlen indtager en meget større Plads — saavel i Bredde som i Længde — end vort lille Fædreland paa Jorden, saa gjælder denne Bemærkning ethvert Sted i Danmark. Af det Foregaaende kunne Læserne imidlertid slutte, at man for at finde Karlsvognen saa højt oppe maa søge den til forskjellige Timer af Natten paa de forskjellige Tider af Aaret, og at man til en Aarstid slet ikke kan finde den der, eftersom den kun kommer der ved Dagen. Denne Tid er Sommeren og den første Del af Efteraaret; mod Aarets Slutning staar den store Bjørn højt i Morgentimerne, i Begyndelsen af det nye Aar midt om Natten, længere hen paa Foraaret kort Tid efter Solens Nedgang. Ved Midnatstid kulminerer nemlig i Tiden fra:

20de Jan. til 17de Febr. Den store Bjørns Hoved.
18de Febr. til 19de Marts. Karlsvognens Hjul.
20de Marts til 19de April. Karlsvognens Stang.

Ligesom Bjørnen er et nordligt Dyr, ere altsaa den store og den lille Bjørn nordlige Stjernebilleder; men dog er det ikke Nordboer, der have givet dem Navn af Bjørne. Grækerne, for hvem Alt i Naturen havde en Sjæl, for hvem Blomster, Træer, Fugle, ja selv den hæslige Edderkop vare forvandlede Mennesker, befolkede ogsaa Himlen med levende Skikkelser, og om de to Bjørne fortalte de følgende Sagn:

Kallisto, Datter af en arkadisk Fyrste, var elsket af Zeus, den øverste af de græske Guder, (Romernes Jupiter) og fødte ham en Søn. Hera, Zeus's Hustru, forvandlede i sin Vrede herover Kallisto til en Hunbjørn og hendes Barn til en Bjørneunge; men da Heras Had ikke dermed var mættet, satte Zeus dem begge paa Himlen for at unddrage dem for hendes Efterstræbelser. Hendes Amme, Thetys, Havets Dronning, delte imidlertid sin Fosterdatters Forbitrelse mod Barnet og dets Moder; hun vilde ikke give dem Hvile i sit Skjød; de maatte evigt uden Ro vandre om paa Himlen; — den store og den lille Bjørn staa rigtignok lavere i Grækenland end i Norden; men de gaa alligevel ikke ned under dets Synsgrænse.

Navnet Karlsvogn er derimod nordisk; dog skriver det sig ikke, som man kunde tro, fra en af de mange svenske Konger af Navnet Karl, skjøndt nyere Digtere have vist Tilbøjelighed til at tillægge Karl den Tolvte „hin Vogn med den gyldne Stang og med Hjulspigerne smeddede af Guld." — „Du var paa Jorden jævn og pragtløs", siger en Digter til Heltekongen; „men nu staar Din Vogn som en Stjerneflok." Navnet er imidlertid meget ældre; det stammer fra Hedenold, og „Karlsvogn" betyder „Kæmpevogn"; thi „Kæmpe, stærk eller kraftig Mand" er den oprindelige Betydning af Ordet Karl; man siger jo endnu: en Kraftkarl. Den lille Vogn hed i gamle Dage Kvindevognen; vore hedenske Fædre have rimeligvis tænkt sig disse Vogne som tilhørende Kæmperne hos Thor og Kvinderne hos Freja; eller de have i et Billede fra Stjernehimlen fremstillet den Tanke, at Kvinden bevæger sig i Hjemmets snævre Kreds, Manden i en meget videre men dog egentlig — om hende; Manden kan stige højere men ogsaa synke dybere end Kvinden, saaledes som Karlsvognen snart staar over snart under „Kvindevognen". Omvendt var det i det græske Sagn Kvinden,

*) Man betragtede i gamle Dage den blaa Himmel som en fast Hvælving (Firmament), hvorpaa Fixstjernerne sadde.

der bevægede sig om et mandligt Midtpunkt; men her var det ikke Mand og Hustru — det var Moder og Søn.

Nordstjernen er i den nordiske Digtekunst bleven Sindbilledet for Nordens Folkeaand. Den synker ikke, den viger ikke sit Sæde, hedder det; i den svenske Nordstjerneorden staar et latinsk Valgsprog, som betyder: „den ved ikke af Nedgang."

Om Stjernen er dette Ord sandt; — maatte det ogsaa være Sandhed, naar det siges om Aanden og Kraften!

Torup Landboskole

for vordende Husmænd

modtager et nyt Hold Elever til 1ste November. — Skolens Formaal er at lære Eleverne at dyrke en mindre Jordlod paa en formaalstjenlig Maade; ogsaa undervises de i Havedyrkning, og om Vinteren gives der dem Lejlighed til at øve sig i nyttig Husflidsgjerning. Ved Siden deraf undervises der i Læsning, Regning, Skrivning, Modersmaalets skriftlige Brug, Fædrelandshistorie, Jordbeskrivelse, Agerdyrkningskemi, Jords Opmaaling m. m. Et Kursus ved Skolen gjennemgaaes i et Aar fra 1ste November til 1ste November. I Maanederne November, April og Oktober undervises daglig 3 Timer, i December, Januar, Februar og Marts daglig 4 Timer, og i Aarets øvrige Maaneder daglig 2 Timer, alt foruden den Vejledning, der ydes ved praktiske Arbejders Udførelse. Iøvrigt skulle Eleverne være pligtige til at deltage i alle de Arbejder, der kunne forefalde ved Jordbrug, Havedyrkning og Husflid. Eleverne faa Kost, Bolig, Lys og Varme paa Skolen, og enhver Elev yder herfor et Vederlag af 100 Kroner Eleverne antages ikke gjerne i en yngre Alder en 18 Aar; i ethvert Tilfælde maa de kunne deltage i de almindelig forefaldende Landbrugsarbejder. — Til Skolen hører en Ejendom paa nogle og tyve Tønder Land g. M., Hartkorn omtrent 2 Tdr. 3 Tdr. Land dyrkes for sig selv, og, saavidt det kan ske, alene med Spaden. Til Efteraaret og næste Foraar anlægges en Have, hvis Størrelse bliver omtrent 2 Tdr. Land.

Torup over Ulstrup Station ved Randers.

P. Nielsen.

Husflid.

Fuglekasser.

Ved de i Nr. 42 og 44 meddelte Tegninger af Fuglekasser, var der af Tegneren begaaet en Fejl, som ikke lod sig rette, og som Udgiveren glemte at gjøre opmærksom paa: Flyvehullet er nemlig anbragt for neden i Stedet for for oven. Dette havde Tegneren anset for en temmelig ligegyldig Sag enten det kom for oven eller for neden, men at Fuglene ikke ere af den Mening, viser følgende velvillige Meddelelse fra en af Husvennens Læsere:

„I Foraaret meget tidlig (i Slutningen af Februar) opslog jeg en Del Fuglekasser i en lille Lund. Disse Fuglekasser, hvoraf nogle vare til Stære og andre til mindre Fuglesorter, vare forskjellige fra hverandre derved, at Hælvten havde Flyvehullet forneden (som paa omskrevne Billeder betegnet), medens den anden Halvpart havde Flyvehullet foroven. Hen paa Sommeren viste det sig imidlertid, at ikke en eneste af de Kasser, hvorpaa Flyvehullet var anbragt forneden blev beboet, medens alle de øvrige bleve beboede, hvad enten de vare opslaaede i Udkanten af Skoven eller i Tykningen af samme. Det synes altsaa heraf at fremgaa, at de Kasser ere at fortrække, som have Flyvehullet anbragt foroven".

Smaating.

En Skipperhistorie. „Naa Sørensen! Hvorledes ser det saa ud oppe ved Spitsbergen!"

„Ja, ser Du! Der er Taagen saa tyk, at vi slog Søm i den og hængte vore Klæder paa".

Gaade.

Jeg findes paa Skuffer paa Skabe og Kister,
Og er uundværlig for Kapitalister;
Jeg er, som Du ser en nyttig Ting
Men vender Du mig en Gang omkring
Ej Nytten mindre blev som jeg øved,
Skjøndt stadigt jeg brugt bliver traadt i Støvet.

Opløsninger

paa Gaaden i Nr. 49: Ile, omvendt Eli.

paa „den firkantede Nød" i Nr. 49:

L U N T E.
U N I O N.
N I O R D.
T O R N E.
E N D E N.

Brevvexling.

B. M. i V. takkes, men Formen forbyder Anvendelse.

H—rd. Tak! Mg. Venligst Gjenhilsen!

Udgiverens Adresse er: *Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.*

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

Udgivet af A. C. Rom.

2. Aargang. Nr. 51-52. | Søndagen d. 19. September. | Kjøbenhavn. 1875.

Bernhard Severin Ingemann.

Af Bendix Hansen.

Iblandt den Skare af udmærkede Digtere, der vaktes ved Øhlenslægers Sang, er ingen bleven det danske Folk kjærere end Ingemann; thi ingen har grebet det dybere og faaet Hjertets Strenge til at tone klarere, ingen har faaet større Betydning for dets Vært i sand Folkelighed, og er Folkets Dom over dets Digtere afgjørende, saa er han ubetinget den største i denne Digterskare.

I Øhlenslæger kom et nyt Liv til Gjennembrud, og derfor kom han pludselig og mægtig som et Lyn, der tændte Hjerter i Brand, medens Ingemann udvikledes stille og kun vandt jævnt fremad som en trofast Arbejder i det nye Folkelivs Tjeneste, og først da hans betydningsfuldeste Gjerning var gjort med hans historiske Digte og Romaner, kom det Værk, der gav fuld Forstaaelse af den Aand, der talte igjennem ham og havde gjort ham til Sanger af „Holger Danske". Man har givet ham Hædersnavnet „Hjerteskjalden", og det fortjener han med Rette, fordi hans Sang toner ud fra et fuldt og varmt Hjerte og atter naar til Hjerte; men jeg tror dog, at det var nok saa betegnende, om man kaldte ham „Holger Danskes Sanger"; man vil snart skjønne hvorfor.

Idet Øhlenslæger og Grundtvig fremmede Old-

tidens Heltelív i al sin Storhed og Kraft, var det Maalet, at den ny Slægt skulde optage dette Liv i sig, som sin aandelige Arv og Eje, gjenføde det og der igjennem vinde Klarhed og Kraft og blive et i Sandhed godt og dygtigt Folk. Dog skulde man ikke opgive Kristendommen og atter blive Hedninger som hine Oldtidshelte, nej tvertimod: ved at optage det menneskelige og folkelige skulde det kristelige naa at blive fuld Sandhed som Liv. Det var Grundtvigs store Livsopgave at klare dette, og fandt han end, især i Begyndelsen, mange Modstandere, der ikke alene erklærede denne store Tanke for en Drøm, en Umulighed, men ogsaa frygtede den som Vejen til al Kristenlivs Undergang, har Tiden og Udviklingen dog vist, at han havde Ret. Trods hans store og mangesidige Begavelse og hans uopslidelige Arbejdskraft, trængte han dog til en Hjælper, der kunde naa ud til hele Folket, og en saadan Hjælper fik han i Ingemann; thi mellem Oldtiden og Nutiden laa den lange dunkle Middelalder, mellem det nordisk menneskelige og det kristelige laa det folkelige, og der fik Ingemann sin Plads; var det Brages og Thors Aand, der hvilede over Ohlenslæger og Grundtvig, saa var det Holger Danskes Aand, der hvilede over ham.

I Oldtiden var der kun et Folk og et Sprog, den danske Tunge, i Norden; nu var der tre, rigtignok med en hel Del tilfælles, som Børn af samme Hjem og Moder. I de henfarne Tider havde Nordens trende Broderfolk ikke alene bygget sig hver sit Hjem, indrettet sig forskjelligt og samlet sig egne Minder og Erfaringer, men de havde endog glemt Broderskabet og som bitre Fjender opslidt hverandres Kræfter i blodige Kampe, om end enkelte fremsynede Personligheder som Dronning Margrete havde følt og forstaaet, at saa burde det ikke være. Da kom Ohlenslæger og vakte Fællestanken og med den hele det skandinaviske Røre, med sine Studenter- og Folkemøder, Taler og Sange, og dette har, hvad man saa end siger, visseligen været til Velsignelse; thi Kjærlighed mellem Brødre er godt og naturligt, medens Had og Kamp er en Ulykke. Men det var ikke nok, at vi blot følte os som Nordboere, som nordiske, det var en Drøm, en stor og dejlig Drøm, men en Misforstaaelse, der fulgtes af Skuffelser; thi hvert af Nordens Broderfolk maatte føle sig som et selvstændigt Folk tillige, om man ikke vilde fornægte Tidernes Magt og den historiske Udvikling. Vi maatte være Danske om vi vilde være os selv og leve vort eget Liv; thi vi vare Danske, og det var dette, der brød frem til Klarhed i og ved Ingemanns Sang. I Kraft af det nordiske var han en Dansker og gav Folkeaanden Skikkelse og Mæle, saa Holger Danske atter stod lyslevende for os, og dog staar det Nordiske for ham som Danskhedens store endelige Maal.

Medens Ohlenslæger til sine Digtninger om Oldtiden havde et rigt Kildevæld i de gamle Sagaer, valgte Ingemann Middelalderens Riddertid, hvis historiske Kilder ere meget sparsomme og fattige; men det Mørke, der hviler over denne Tidsalder, oplyses dog glimtevis af de gamle Riddervisер og Folkesange, der som en ledende Guldtraad slynger sig gjennem den, og dem har Ingemann forstaaet at bruge som ingen anden. Det er ikke tørre Aarstal og Navne, men klare Skikkelser, dybe Stemninger, Drømme, Anelser og Længsler, stærke gribende Længsler efter Forløsning, forbundne med stille, klagende og dog mægtige Toner. Man behøver blot at mindes Sangene om „Niels Ebbesen", „Dronning Dagmars Død" og „Hr. Oluf han rider saa vide om Land", der alle ere godt kjendte. Alt dette, og hvad mere der kunde findes til at belyse Tiden, har Ingemann optaget i sin bløde, varme Sjæl og digtet ud deraf, saa han atter har fremtryllet Tiden lyslevende for os i al sin Ynde og Raahed, Kraft og Skrøbelighed, tro indtil de mindste Enkeltheder mod det historiske, og just derved skabt en sand Historie. Hvorfor har han da valgt denne Tid? Det var ganske vist ikke alene, fordi han følte sig særligt tiltalt af den Tids Kæmpeviser; men fordi Tiden, stor i sit Fald og stor i sin Oprejsning, afspejlede en Livssandhed, pegede paa et Maal og viste Vejen til det gjennem dyrekjøbt Erfaring. Hans Syn paa Tiden stod klart fra Begyndelsen, han vidste, hvad han vilde og udtaler det strax i sit første Arbejde i den Retning, Digtet „Valdemar den Store og hans Mænd".

„Stig op af Graven, Du Slægt, som døde!
Forkynd Dit Fald og afmal Din Brøde!
Advar os for Udslettelsens Dom
Og vis os, hvorfra Din Frelse kom!
Men I, som lyste i Tider dunkle,
Som klare Nordlys ved Midnat funkle!
I store Aander, som over Jord
Med Frelsens evige Banner foer,
Der Herren mægtig sin Haand udstrakte
Og Folkeaanden til Liv gjenvakte!
Lys atter for os fra natlig Tid,
I Aandekæmper i Herrens Strid!
Og blunder atter i Blødheds Drømme
Mit Fødeland ved de dybe Strømme,
Hvad heller raser i blinde Lyst
Forvildet Slægt mod sit eget Bryst,
Da ryster Sjælen og vækker Aanden,
Og styrker Hjertet og ruster Haanden
Til Dansk og stor og til herlig Id
Til Danmarks Frelse i Nødens Tid!"

Dette er den Tidens Tanke, han vil lægge sit Folk paa Hjerte og det ikke blot som et Varselsraab, men som en styrkende Vækkelse af Kræfterne, som en Rustning til Strid for alt, hvad der er danskt, stort og herligt, ja „til Danmarks Frelse i Nødens Tid". Og denne Tanke blev mere end en smuk Drøm; thi den tog Skikkelse, som af vort eget Kjød og Blod, kan

man fristes til at sige, i hans historiske Skildringer, og disse trængte ind i Folket som en vækkende, styrkende og løftende Magt, der gjorde sit til, at Fædrelandskjærligheden kom op over alt andet og frelste Danmark i Nødens Tid under Kampen for Sønderjylland 1848—50, og siden den Tid og indtil vore Dage, have de arbejdet sig dybere og dybere ind i Folket, især i de Unge, med tiltagende Magt og Velsignelse.

I Digtet „Valdemar den Store og hans Mænd" skildrer han først Landet i sin forfærdelige Opløsningstilstand. I blind Lyst raser den forvildede Slægt mod sit eget Bryst i blodige Borgerkrige, og, da Ravnene samles, hvor Aadslet ligger, sønderslides Folk og Land som et værgeløst Bytte af de graadige vendiske Røvere, hvis Frækhed er uden Grænser. Vistnok er der mange gode Kræfter tilstede som en Mulighed for Frelsen; men de ere spredte og skjulte som enkelte Blomster i det herskende, frodige Ukrudt, og derfor mægte de saa godt som intet. Da kommer Valdemar den Store med Tvillingbrødrene Axel (Bisp Absalon) og Asbjørn Snare som en Frelser i Nødens Tid. Om ham flokkes de gode Kræfter og efterhaanden hele Folket, og saa gaar det fremad til Storhed og Sejr.

I Romanen „Valdemar Sejr" naar Tiden sin største Højde. Fremmede Folk og Lande undertvinges, og i Kampen for Korset maa selv de vilde Estlænder strække Vaaben i det blodige Slag ved Volmar, hvor Dannebrog daler ned fra Himlen som et Hædersmærke og fører frem til Sejr. Men strax følger en hurtig Dalen. Sejrens Glans havde blændet Folket, man kæmpede ikke længere i Sandhed for Korset og Landets Frelse, men for egen Ære, Storhed og Fordel, man kæmpede i Egenkjærlighed, og det var en Forbrydelse. Ved et svigefuldt Overfald paa Lyø kom den store Valdemar Sejr i en af sine tyske Vasallers Vold og maatte friste stor Ydmygelse i sit Fangenskab. De erobrede Lande faldt fra, Lykken havde forladt de danske Vaaben, og snart var Danmark atter trængt tilbage indenfor sine naturlige Grænser, uden fremmede Lande som Prydelse. Vel saa Kongen nu, gjort klog af Ulykken, at der gik en anden Vej til Folkets Storhed, og det fik sit Udtryk i hans berømte Love: thi „med Lov skal Land bygges", blev fra nu af hans ledende Tanke. Dog, han døde inden Folket havde lært at fatte ham; det higede endnu efter Hævn og den tabte Sejrsglans, og derfor blev det værre og værre.

I „Erik Menveds Barndom" er Opløsningen atter i fuld Gang. Man ser det; men i sin Forblindelse tillægger man den svage og uduelige Konge, Erik Glipping, hele Skylden og søger Frelse i en forfærdelig Forbrydelse, Kongemordet i Finnerup Lade, det fjerde Kongemord efter Valdemar Sejrs Død, og giver derved et stærkt Stød til Opløsningens Fremgang; thi en Forbrydelse avler flere. Forgjæves arbejder endnu gode danske Mænd paa Landets Frelse, forgjæves søge de at standse den rullende Flod, forgjæves søge de at opdrage en ny Valdemar Sejr i Erik Menved.

Saa følger Kong Eriks Kamp mod de Fredløse i „Kong Erik og de Fredløse", hvor Forbrydelsens Sæd bærer sine onde Frugter. Kong Erik er bleven blændet af Valdemartidens Storhed og Glans uden at have fattet dens Aand og desværre! uden at være begavet med dens Daadskraft. Istedetfor at opdrage ham til sit Lands Frelser, noget hvortil ingen kan opdrages, har man gjort ham til en forfængelig og pragtsyg Herre, der ved sine glimrende Ridderspil og sin storartede Hofholdning forøger Landets Fattigdom og derved bidrager end mere til dets Undergang. Han fører en Fortvivlelseskamp, der faar Lighed med en Borgerkrig, mod de Fredløse; men denne Kamp aabenbarer intet stort, da den væsentlig er en Kamp for personlig Hævn over sin Faders Mordere.

Under hans Broder Kristoffer fuldendes Opløsningen, og i „Prins Otto af Danmark" er det mørk Folkenat. Nedsunken i den dybeste Forsmædelse, pisket til Blods, træller Folket under tyske Tyranner, hvis Høvding, Grev Gert, i Gru og Afsky nævnes som kullede Greve. Da viste det sig, at en højere Styrer holdt Haand over Danmark, idet det for Menneskeforstand ufattelig skete, at Holger Danske pludselig sprang frem som et Lyn i Tidens Mørke med en Stordaad, der, som altid er Tilfældet med det største paa Jorden, saa ud som en Dumhed, idet Niels Ebbesøn til Nørreris med en Haandsfuld Folk rejste sig mod Grevens Tusinder, brød ind i Randers og fældede den kullede Greve. Og Gud ske Lov! Folket var Frelsen værd. Under Trængslerne var det modnet til Enighed og Fædrelandskjærlighed, saa Lynet tændte Hjerterne og selv den fattige Kulsvierkvinde, der ikkun havde to Leve (Brød), rakte Niels Ebbesen det ene; thi „han slog den kullede Greve". Frivilligt forlode danske Mænd Hjem og Arne og alt, hvad de havde kjært, og flokkedes om Frelserens Banner til Kamp for det, der nu var dem det kjæreste paa Jord, for Fædrelandet. Ja han faldt; men hans Aand levede og førte frem til Sejr. Saa kom Valdemar Atterdag og fuldendte Værket, idet han møjsommelig atter samlede Stumperne og Stykkerne af det adsplittede Land til et Hele, og da blev det „atter Dag".

Dog, hermed standser Ingemann ikke. For at være i Sandhed dansk, maa man være nordisk. Det var den store Tanke, som fødtes af Tiden, og Valdemar Atterdags kloge Datter, Dronning Margrete, gjorde den, som det syntes, en kort Tid til fuld Virkelighed ved Kalmarunionen, og derfor faar denne Række af historiske Skildringer sin rette og naturlige Afslutning i Digtet: „Dronning Margrete".

Dette er i Korthed Tanken i Ingemanns historiske Digte og Romaner, og den er udført med en Sandhed, Kjærlighed og et Liv, som alle gribes af og som gjør

disse Bøger til en frugtbar og tiltrækkende Læsning for Høje og Lave, Unge og Gamle, ja for hele Folket.

Kort efter „Dronning Margrete" fulgte det herlige Digt „Holger Danske", vistnok Ingemanns ypperste Værk. Deri har han givet den danske Folkeaand sit fuldeste Udtryk og sin klareste Skikkelse.

I sit Udspring er Holger Danske, som det bør være, en nordisk Aand; thi det er jo den samme Tanke og Forestilling der tager Skikkelse i ham som fordum i Thor og til Dels i Stærkodder, den frelsende, sejrrige Heltekraft, der vier sig til Kamp for Lyset og Sandhedens Rige imod Mørkets Magter, Jætter og Trolde, Maurer og Hedninger. Han er et Billede af Folket selv, af det dybeste og bedste, der boer i det, præget med dets hele Ejendommelighed, og derfor tillige Folkets Ideal. Det har maaske været denne Folkelivstro, hvoraf hele den nordiske Gudelære i Tidernes Morgen er fremvoxet sammen med Folket selv. Da Kristendommen trængte frem i Norden som en Fjende af den gamle Tro og det gamle Liv, mægtede den kun efter lange Tiders Arbejde at fortrænge Thor som Gud; men at udrydde den Forestilling, der havde givet ham Skikkelse, var umuligt; thi det vilde have været at dræbe Folkehjertet og dermed Folket selv. Dog med Skikkelsen var ogsaa Folkelivets Ideal trængt bort, og kun gjennem Aarhundreders Kampe, tunge Drømme og Længsler kunde Folkeaanden atter stige frem i en fornyet Skikkelse, skabt af den selv, og dette skete først samtidig med den katholske Kirkes Undergang i Danmark ved Reformationen. Første Gang Holger Danskes Navn findes optegnet i Danmark er i det 13de Aarhundrede (i de esromske Analer) og da kaldes han Odgejr, hvilket betyder Spydsod, og da Orvarod betyder det samme, har man sammenlignet denne Oldtidshelts Saga med Holger Danskes og fundet en mærkelig Lighed, uden at man dog derfor tør gjøre dem til en og samme Person. Rørte hans Aand sig end saa mægtigt i Middelalderen, at den, som vi have set i Ingemanns Digtning kunde frelse Landet paa Afgrundens Rand, saa var Forestillingen om ham, som den frelsende Folkeaand, dog endnu ikke klaret, og derfor var han som forsvunden, og hans Navn bevaredes kun i et Par Kæmpeviser, uden at man vidste, at det var ham, man længtes imod. Hvor var han da i hele den lange Middelalder? Ja det ved Sagnet nu meget godt: han sad der nede under Kronborg og drømte med Haand under Kind og Skægget voxet fast i Stenbordet og kom kun i den yderste Nød sit Folk til Hjælp, for saa atter at forsvinde ukjendt og sporløst i sin dybe Kjælder. Saaledes kan det vel være nu, efter at han er kommen tilbage; men jeg anser det for mere rimeligt, at han i Middelalderen har fulgt med Nordboerne, de Danske, ud i Verden for at øve Stordaad, skabe sig en ny Saga og vinde sig en ny Hæderskrans til at vende hjem med. Vi har et Sagn om en Skare Danske (Nordboer), der udvandrede til Frankrig, hvor de fik Navn af Normanner, og det Hjem de tilkæmpede sig Normandiet, som det endnu hedder. Med dem, tænker jeg, Holger Danske er faret ud i Verden; thi at de kjendte og mindedes ham, ved vi deraf, at da de senere droge over til England og erobrede dette Land, styrkede de sig til Kampen ved om Aftenen førend det afgjørende Slag ved Hasting 1066 at synge Sangene om Holger Danske. Siden udmærkede disse Normanner sig i Kristenhedens Kamp mod Muhamedanerne, Maurer og Tyrker, og vare Sjælen i Korstogene til det hellige Lands Befrielse fra de Vantro. Fra det erobrede Jerusalem stundede maaske enkelte videre ind i Østens ukjendte Eventyrlande, hvor man troede, at Paradiset laa. Man maa huske paa, at man den Gang ikke kjendte Jordkloden som nu, at Amerika og Avstralien vare uopdagede, Asien og Afrika næsten ganske ukjendte, og Jordens Form og Grænser ufattelige, og at man derfor kunde finde Plads nok paa Jorden til alle sine glimrende Drømmeverdener og haabe at naa dem her. Men man naaede ikke Paradiset, hverken i Jerusalem eller i Østen, man naaede kun ind i den mægtige, glimrende og ligesom fortryllende katholske Kirke, hvor Jomfru Marie som Himmeldronningen blev Riddertidens uklare og dog blændende Ideal og affødte dens forunderlige Sværmeri for Kvinden. Og der levede man et Drømmeliv, indtil den sagte Rislen af Kilden, der udspringer af Livets Væld, atter vakte Minderne og Heltekraften under Reformationen. Alt dette afspejles i Danskernes Liv i Middelalderen, men fuldere og klarere i Normannernes, og derfor er det ogsaa, jeg tror, at han fulgte med dem paa Tog. Fra Normannernes Land, Frankerige, vendte han ogsaa tilbage til os; thi da den lærde Kristen Pedersen under Kristjern den Anden rejste til Paris for at hente en Afskrift af Saxos Danmarkshistorie, der ene opbevaredes der, fandt han ogsaa Sagnet om Holger Danske, tog ham med hjem og fremstillede ham for sit Folk i en Bog 1515. Og Danskerne toge imod ham, som en kjær og længe savnet Ven. De kjendte ham strax igjen og „Holger Danskes Krønike" blev læst og læst igjen som ingen anden Folkebog lige indtil vore Dage.

Da blev Ingemann beaandet af ham og udsang hans Liv og Kamp, hans Minder og Drømme, Længsler og Haab i en Række dejlige Sange i Digtet „Holger Danske", og først da forstode vi ham tilfulde og fandt os selv i ham igjen som den danske Folkeaand.

„Vær hilset, mit gamle Fædreland!
Du kjender mig vel ej ganske?
Engang jeg var en navnkundig Mand;
De kaldte mig Holger Danske.

Med mig drev Lykken et underligt Spil:
Hvert Barn mit Navn skulde kjende;

Dog Mænd skulde tro, den Mand var ej til,
Hvis Ny foer til Verdens Ende.

Mit Liv blev givet et sælsomt Kaar:
Det aldrig i Verden ophører,
Og Død kan jeg synes i Tusind Aar,
Men dog i Løndom mig rører.

Du ved det, Landsmand! jeg er ej død:
Med Kraft jeg kommer tilbage;
Jeg er Din fuldtro Hjælper i Nød
Paa Danemarks gamle Dage".

Saaledes lyder hans Hilsen til det vaagnende Folk, og derpaa fortæller han om sine Barndoms Minder og Drømme i Nordens svundne Oldtid. Saa drog han ud i Verden, blev Kristen og vandt Heltenavn hos Kejser Karl den Store i Kampen mod de Vantro; men det var ikke alene Armens Kraft, der gjorde ham stor, det var ligesaa meget hans trofaste Hjerte og hans stærke Villie. Da han i Hidsighed havde dræbt Kejserens Søn, som var givet i hans Varetægt og var ham saare kjær, angrede det ham saa dybt, at han rolig fandt sig i det lange og trange Fangenskab, skjønt han kunde sparke Muren ud og gaa bort, hvad Øjeblik, han vilde. Efter et kort Besøg i Hjemmet, hvor det stærke vilde Hedningeliv ikke lystede ham, foer han som Pilegrim mod Syd til det hellige Land.

„Østerlide! Østerlide!
Det var vore Drømmes Land.
Naar vi red ved Bjergets Side,
Naar vi sang ved Havets Rand —
Østerlide! Østerlide!
Klang det over Bjerg og Strand.

Paradiset! Paradiset!
Land, hvor Liv og Sol oprandt!
Sjælens Vugge, højt lovpriset
Guddomshave, som forsvandt!
Paradiset! Paradiset!
Vejen til dets Port jeg fandt".

Ja til Paradiset vilde han, dette var hans Livshaab og Maal; men han fandt det ikke i det hellige Land, han fandt kun den lukkede Port, og saa stævnede han trøstigt videre ind i Østens ukjendte Lande.

„Jeg lo, naar Stymperne sukked;
I Vejr jeg al Tvivl slog hen:
Blev Paradisporten lukket,
Hun kan vel aabnes igjen!"

sang han i Tillid til sin Tro og Styrke. Han fandt kjære, længe savnede Venner dernede i det vidunderlige Indieland, hvilede hos dem og foer paa Tog med dem, men Paradiset! Paradiset ledte han forgjæves efter paa Jorden. Da vendte han sine Øjne mod det Høje og sang sin dejlige Sang om Livet;

„Jeg saa kun tilbage. Mig Livets Lyst bortklang;
Da toned mig i Sjælen saa trøstelig en Sang:
Se frem, men ej tilbage! Hvad Hjertet attraaer
Maaske dog en Gang under Solen Du naar.

Lad Bølger bortrulle! lad Løvet flagre hen!
Rask bruser dog Strømmen, frisk Skoven staar igjen.
Lad Solen formørkes og Maanen tage af!
Dog Sol og Maane stiger fuldkarsk over Hav.

Lad rulle det Svundne i Tidernes Elv!
Det Liv, der ej bortfarer, er Sjælen dog selv.
Har Sjælens Liv ej Ende, saa er der ingen Død,
Og vi er dog saa godt som i Paradiset fød.

Der springer en Kilde ved Livstræets Rod:
I Verdenshavet strømmer Udødeligheds Flod;
Og Havet ej ældes, og Jordens grønne Ø
Hver Sommer staar forynget i livsgrønne Sø.

En Draabe kun af Kilden, hvor først den udsprang!
En Blomst kun af Grenen, hvor Livets Æbler hang!
Og Haaret aldrig graaner, og Sindet bli'er ej tungt;
Men Hjertet gløder evig lyksaligt og ungt.

Hvor Livskilden springer, didhen staar min Hu.
Hvor Livstræet blomstred, der blomstrer det endnu.
Se frem, men ej tilbage! Hvad Sjælen attraar
Maaske dog en Gang under Solen Du naar.

Men naar under Solen ej Sjælen hvad den vil —
Saar er der andre Sole og andre Stjerner til.
Og slukkes alle Sole og Stjerner en Gang —
Dog Livskilden springer, hvor evig den sprang".

Saa fast var hans Tro, saa ren var hans Drøm, saa langt rækkede hans Haab. Da aabnedes den lukkede Port, og han saa et Glimt, men ogsaa kun et Glimt af Paradisets ufattelige Herlighed, og saa var Fjældet atter lukket, og han havnede i Luftsynernes Land, Avalun, hos Feen Morgana, og der, i det tomme Glimrende, som han troede var virkeligt, tabte han Minderne og levede et usandt Drømmeliv, indtil han vaktes af Livskildens Rislen og tabte Glemselens Krone.

Aarhundreder bortfløj; jeg mærked ej dertil;
Da stod jeg en Kvæld ved en Kilde.
Jeg lytted' til Vovernes underlige Spil:
De hvisked saa venlige milde.

Jeg bøjed mit Hoved; jeg aned dog et Savn;
— End bar jeg Forglemmelsens Krone:
Jeg husked end ikke mit gamle danske Navn —
Sært rørte mig Bølgernes Tone.

Det var mig som de hviskede om, hvad jeg havde glemt.
— Min Guldkrans var trillet i Voven —
Brat vaagned hvert Minde, som var i Sjælen gjemt,
Om Danmark og Isefjordsskoven.

Da svandt Tryllelandet som en Taage, og han vendte atter hjem til sit Fædreland for at hjælpe sit Folk og synge det sine Sange.

I denne korte Redegjørelse for Indholdet i Ingemanns „Holger Danske“, har jeg særlig dvælet ved hans Higen med og Drømme om Paradiset, fordi det forekommer mig som det dybeste i hele det skjønne Digt.

Hvad er Drømme? Drømme er intet! svarer Enhver, der ikke vil beskyldes for Overtro, og for saa vidt det gjælder om Nattedrømme, faar Svaret Lov til at staa ved Magt; men der gives andre Drømme end disse, der gives fuldvaagne Livsdrømme, som Menneskets og Folkenes Barndomsdrømme. De ere forskjellige hos de forskjellige Folk og Mennesker; thi de avles af de særegne Kræfter, der endnu ligger i ørkesløs Slummer og vente paa at tages i Brug i Livets Tjeneste. I farverige Billeder forjætte de, hvad Fremtiden kan bringe og sætte et Livsmaal, der svarer til de Kræfter, der have født dem. Men der er noget dobbelt i disse Drømme, thi Mennesket er skabt af Jord og Aand, der er noget, som blot gjælder dette Jordliv og noget, som peger ud derover, om end begge Dele kunne smelte sammen, som den nære By og den fjernere Stad, ligesom i Profeternes Forjættelser. Udvikles Kræfterne, som de bør, og bruges de, som de skulle, da bærer deres Stræben hen imod Drømmenes Maal, og kun den, der har tabt dette af Syne, haster forvildet af Sted og jager fra et til andet uden at finde Ro og Tilfredshed paa sin Vej. Dette har Ingemann skildret i „Holger Danske“. Som en tro Afspejling af sit Folks Sjæleliv, har Holger Danske tabt sit Jordelivs Barndomsdrøm og higer derfor med al sin Magt mod Evighedsdrømmen, Paradiset, som han, i Følelsen af et jordisk Maals Nødvendighed, tror at finde paa Jorden. Kun i et enkelt Øjeblik, i Sangen om Livet, vinder han fuld Klarhed og sætter Maalet lige ind i Evigheden; men kan det ikke naas her, da er Menneskekraften overflødig og Jordlivet med, og derfor havner han i Avalun. Just saaledes var Tilstanden i Middelalderen. Enkelte, der havde vundet den samme Klarhed som Holger, forsagede dette Liv og begravede sig i Klostrene, medens Folket bestandig higede frem mod sit eneste Maal, Paradiset, med en Længsel, der aldrig kunde stilles, fordi de i den katholske Kirke aldrig ret kunde mødes med det levende Guds Ord og Aand. Dette er Grunden til disse længselsfulde og sørgmodige Toner, der røre os saa sært i de gamle Folkesange. Det er en Livstrang der græder, fordi den ikke kan bryde frem og sætte Blomster. Ja den katholske Kirke blev et Avalun, et glimrende, usandt Drømmerige, hvor Kræfterne laa i Dvale, og Feen Morgana, der kastede Glans ud over det, var en misforstaaet Opfattelse af den ydmyge sig selvfornægtende og tilbagetrædende Jomfru Marie. Da kom Morten Luther, og Livskildens Rislen vakte atter de fortryllede Sjæle. Folkeaanden kom igjen, og gjennem lange Tiders Arbejde naaede den først at komme til fuld Klarhed i dette Aarhundrede.

En stor Del af „Holger Danskes“ Sange ere blevne sande Folkesange, dog fremfor alle „Holger Danskes Mærke“:

„I alle de Riger og Lande,
Hvorhen jeg i Verden for,
Jeg fægted med aaben Pande
For hvad jeg for Alvor tror“;

thi den er jo nu bleven det Mærke, hvorunder Dansken drager til Kamp for alt hvad Elskeligt, Stort og Godt, han kjender paa Jord og tror paa. Det er et godt Tidernes Tegn, at den er bleven vor Opsang og har faaet Hjertets Strenge til at klinge, saa at vi aldrig blive kjede af at gjentage den; det vidner om, at vi have fattet Holger Danskes Aand.

Det maa ikke glemmes, at Ingemanns Digning har flere Sider, end den historisk folkelige, og skjønt denne Afhandling truer med at blive længere end den burde være, maa det dog være mig tilladt, ogsaa at pege paa de andre.

Næst efter Grundtvig er der ingen Nutidsdigter, der har større Fortjenester af den danske Salmesang end han, og det passer godt; thi han er en Kristen, en barnlig troende Holger Danske. Alle han Salmer aande en barnlig ren Tro og en mild Hjertevarme, og dog er der en forunderlig Dybde i deres tiltalende Billedrigdom. Derfor er han ogsaa bleven Børnenes Salmedigter og næsten den eneste. Hans Salmer tone i alle Landets Skoler, derfra tone de ind i Husene og ud fra Kirkerne og bærer stille Fred og Opløftelse, ja Jubel og Lovsang med allevegne. Jeg vil kun nævne: „Nu ringe alle Klokker mod Sky“, Dagen gaar med raske Fjed“, „Fred hviler over Land og By“ og „Nu titte de til hinanden de fagre Blomster smaa“; men jeg kunde fristes til at nævne mange flere, ja dem alle; thi alle ere de mig kjære.

Han har skrevet en stor Mængde Fortællinger, af hvilke de bedst kjendte vistnok ere den ypperlige Nutidsroman „Landsbybørnene“ og den lystige „Kristen Bloks Ungdomsstreger“. I flere af sine udmærkede Eventyrfortællinger, saasom „Huldregaven“, „De Underjordiske“, „Sphinxen“ og „Det høje Spil“, afslører han dybe Livssandheder. „Kunnuk og Naja“ er et prægtigt Billede af Livet i Grønland.

I det fortrinlige Digt „Ahasverus eller Blade af Jerusalems Skomagers Lommebog“, der i

Formen har noget tilfælles med „Holger Danske", giver han en sand og i sin Sandhed gribende Skildring af den undertrykte, forpinte og landflygtige Jødedoms Kamp for Tilværelsen. Han har ogsaa skrevet Sørgespil, der en Tid vare meget yndede, især „Blanka", men de bleve langt overgaaede af Ohlenslægers og ere derfor nu ere mindre kjendte, end de fortjene.

Ingemann er født i Torkildstrup paa Falster den 28de Maj 1789. Han mistede sin Fader, da han var 11 Aar og kom saa i Slagelse Skole, hvorfra han afgik som Student til Kjøbenhavn. Under Engelskmændenes Overfald paa Kjøbenhavn deltog han med de andre Studenter i Forsvaret under Bombardementet. 1811—12—13 udkom hans første Digte, der gjorde megen Lykke, og i hvilke han aabenbarede sig som en blød, from og sværmerisk Natur, maaske lidt for blød for vor Tid, men hjertegreben af Kjærlighed til Hjem og Fædreland. Efter en hel Række Digte, Salmer og Sange skrev han sin „Rejselyre", en Rejsebeskrivelse i Digte fra hans Udenlandsrejse 1818 - 19. 1824 udkom „Valdemar den Store og hans Mænd", der fortsattes med de bekjendte historiske Romaner og afsluttedes 1836 med „Dronning Margrete", og allerede Aaret efter udkom „Holger Danske". Han var bleven ansat som Lærer ved Sorø Akademi, og der, i de yndige Omgivelser, henlevede han sine Dage i stille Fred og Lykke med sin højtelskede, trofaste Hustru, men under uafbrudt Virksomhed. Fra 1842 til 49 var han Akademiets Direktør.

Hans Liv var stille og jævnt, saa derom er ikke stort at melde. Vel har han gjennemgaaet en indre Gjæring og Kamp; men Strømmens Brusen i det Dybe fremkaldte ingen mægtige Bølger paa Overfladen og vakte derfor heller ingen Digterfejde. Selv var han en stille, venlig Personlighed, elskelig som faa og saa lidet fremtrædende, at man endog fortæller, at han aldrig har holdt en Tale. Skjønt han var elsket af hele det danske Folk og læst og beundret ogsaa i Udlandet, drog han dog ikke omkring for at samle Hæderskranse, og gik saaledes fri for den larmende ofte overfladiske Ros, medens han sad hjemme og i Stilhed samlede Hjerterne omkring sig, saa han vandt Kjendingsnavnet „Hjerteskjalden". Men Folket følte Trang til at vise ham sin Hyldest, og derfor overrakte de danske Kvinder ham paa hans 70 aarige Fødselsdag et kosteligt Drikkehorn af Sølv prydet med Figurer fra hans historiske Arbejder. Det gjemmes nu paa Rosenborg.

Han døde den 24de Februar 1862 i Sorø, hvor han havde henlevet sine bedste og lykkeligste Aar, og der blev han ogsaa begravet. Kort før sin Død havde han skrevet sit sidste Digt om „den hemmelighedsfulde Port", hvori der klinger en lys anende Forudfølelse af det, der vilde komme, naar Porten aabnedes for ham ind til det i Lys straalende Livstræ og den evige Juleglæde.

„Paa denne Verdens Grænsemur
Lønporten til en ny Natur
paa skjulte Søjle hænger.
Hvert Ojeblik, som Pulsen slaar,
en Sjæl igjennem Porten gaar,
og ingen ser den længer.

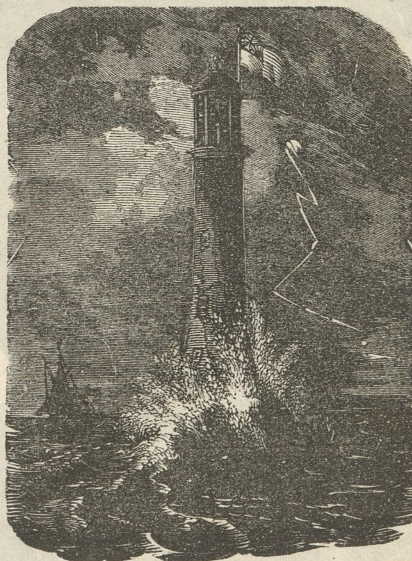
Hvert Fodtrin gaar mod Muren frem,
og altid Porten staar paa Klem,
dens Hængsler altid knirke.
Gravmørke strømmer fra den ud;
dog gjennem Mørket sender Gud
en Straale fra sin Kirke.

Den Straale kun til Ojet naar,
hvor Sjæle-Børneskaren staar,
som Juleaften hjemme,
og stirrer trøst paa lukte Dør
Der, hvad de aldrig skue før,
til herligst Stund skal gjemme.

Gik Fader alt ad Døren ind,
gik Moder ind med Slør om Kind,
gik Søster selv og Broder —
forsvandt de alle uden Lyd,
de smaa dog ved, der bliver Fryd
hos Fader og hos Moder.

Og aabnes Døren helt til sidst,
saa ved de, Jesusbarnet vist
har bragt dem Julegave —
saa se de — hvad de tro'de før —
vidunderlig bag aabne Dør
staar Juletræets Have.

Fyret paa Eddystone.

At Menneskeslægten i de sidste Aarhundreders Løb har gjort store Fremskridt i en Mængde forskjellige Retninger „er sagt saa tidt og vi ved det saa godt" at det næsten nu er kjedeligt at høre det tiere. Naar

Fyrtaarnet paa Eddystone i Kanalen.

vi alligevel idag erindrer vore Læsere om denne Sætning ved at fortælle Lidt om det berømte Fyrtaarn paa Eddystone, som findes afbildet paa hosstaaende Billede, saa tør vi vel forudsætte at maaske ikke mange dog vide synderligt om, hvilke Fremskridt der ere gjorte med Hensyn til Fyrene i Tidernes Løb.

Saa længe Menneskene have færdedes paa Havet, have de haft den værste Fjende i Mørket. Der kan være Farer nok ved høj lys Dag, naar det er ondt Vejr og vanskelige Farvande, men saa kan man dog se sig for og faa et Begreb om, hvor man er; man kan undgaa Landjorden og Klipper, der rage op over Havet; men naar Nattens Mørke omhyller Alt, voxer Farerne paa Søen hundredefold, naar Stormen tuder og Bølgerne taarne sig omkring Skibet, da vilde man være uden Vejledning, og det vilde komme an paa et Lykketræf, om man kunde undgaa at støde paa Grund eller at Skibet knustes mod de stenhaarde Klipper. Fyrtaarne ere derfor en gammel Opfindelse, og at man i Oldtiden, den Gang da Kulturen næsten ene fandtes i Landene omkring Middelhavet, lagde stor Vægt paa at tilvejebringe gode Fyrtaarne, derom have vi mange Beretninger. To Fyrtaarne vare i hin Tid saa berømte, at de henregnedes til Verdens syv Underværker. Det ene var Fyrtaarnet paa Øen Pharos ved Alexandria ved Nilens vestlige Munding. De gamle Forfattere skildre det som en pragtfuld og mægtig Bygning paa hvis øverste Top der om Aftenen tændtes et stort Baal til Vejledning for de Søfarende, der søgte til Alexandrias Havn. Det andet var den berømte Kolos paa Øen Rhodos ved Lilleasiens sydlige Kyst. Det var bygget af Kobber i Form af en Billedstøtte af Guden Apollo, som hosstaaende Billede viser, og af en saa uhyre Størrelse, at den stod med den ene Fod paa den ene og den anden paa den anden Side af Indløbet til Havnen; saa at Skibene sejlede ind mellem Kolossens Ben som igjennem en vældig Port. Den ene Arm holdt den højt i Vejret og bar i Haanden en Skaal, hvori Blusset brændte. Den styrtede i Middelalderen i Havet. Saaledes forgaar Verdens Storhed og Herlighed.

Da senere ved Folkevandringen og gjennem Middelalderen Kulturen gik tilbage, havde man hverken Raad eller Lyst til at bygge slige Fyrtaarne. Man indskrænkede sig til paa visse Steder at tænde Baal paa Strandbredden i mørke Nætter. Senere gjorde man sig den Ulejlighed at indrette Fyrene med lidt mere Omhu. Man opstillede af Pæle og Bjælker en Vippe, omtrent som en Brøndvippe. Paa den ene Ende af Vippen hængte man en stor Jernkurv som fyldtes med Brænde, Tjære og lign.; men dette Baal udkrævede megen Pasning og Enhver kan indse, at det var en meget ufuldkommen Indretning. Efter Haanden har man indset Nødvendigheden af at anbringe Blusset i en dertil indrettet Bygning eller Taarn som en stor Lygte eller Lampe, og her i Danmark findes nu til Dags mange fortrinlige Fyr. Enkelte af vore Læsere have maaske nok set, hvor smukt og formaalstjenligt alt i de nyere og større Fyr her i Landet er indrettet.

Som Kongen for Nutidens Fyrtaarne kunne vi nævne Fyret paa Eddystone. I Kanalen mellem England og Frankrig ligger der en lille Klippe, som har kostet mangen brav Sømand Livet; thi utallige Skibe ere i mørke Nætter knuste mod dens haarde Sider. Man besluttede sig derfor i Begyndelsen af forrige Aarhundrede til at bygge et Fyrtaarn paa denne Klippe, hvis Navn er Eddystone; man tog raskt fat paa Værket, og i Aaret 1703 stod det færdigt, ventende paa den første alvorlige Storm; den kom men den skyllede Fyrtaarnet bort som et Korthus, saa at der ikke blev en Sten tilbage deraf. Man tabte Modet og der hengik mange Aar inden man atter tænkte paa at bygge Fyrtaarn paa Eddystone. Men Strandingerne voxede i Antal, alt eftersom Skibsfarten udviklede sig. Englænderne opgive nødigt en Plan, som de anse for nyttig, og man byggede et nyt Fyrtaarn paa Eddystone i Aarene 1756—60. Det blev bygget af svære Granitblokke, der blev forbundne med stærke Jernankre, og Bygmesteren var saa sikker paa sit Værks Godhed, at han tilbød at møde den første stærke Storm i Taarnet. Og Værket gjorde ham ikke tilskamme, thi endnu den Dag i Dag staar Eddystone Fyrtaarn fast paa sin Klippegrund og har i over hundrede Aar trodset Stormene, skjøndt Bølgerne mange Gange sprøjte helt op over dets øverste Top. Dets klare stærke Blus lyser endnu i denne Aften, da Du læser dette, som en frelsende Stjerne for de Skarer af Skibe, der tilbagelægge den sidste Del af deres

møjsommelige Vandring over det store Hav og nu søge ind til den sikre Havn.

En gavmild Præst.

Der var en Gang en Præst i Skjern, der mere end de fleste Præster havde lagt sig Johannes Døberens Formaning paa Sinde: Den som har to Kjortler, skal dele med den, som ingen har, og den som har Mad, skal gjøre ligesaa.

Et Efteraar, da Faarene vare blevne klippede, overlagde Præstekonen og deres Datter med hinanden, at de vilde overraske „Fa'er" med en god Vinterfrakke; thi han havde kun Præstekjolen, og denne var næsten opslidt og for tynd til at modstaa Vinterens Kulde. De kjøbte da hos en Garver nogle Kalvehaar til at karte i Ulden, Tøjet som skulde ligne Kalmuk, blev farvet mørkegrønt og kradset, og kom meget fortræffelig til at svare til Hensigten; men „Fa'er" maatte aldeles ikke vide noget om Konens og Datterens Bestemmelse, førend Tøjet var færdig og Skrædderen kom i Huset og skulde have Maal til Frakken. Præsten var glad ved Frakken, men især var han glad ved at erfare sin Kones og Datters fromme Sindelag og kjærlige Hensigt, saavelsom med at have set paa deres flittige Hænder, der for Resten aldrig laa over Kors i Skjødet, uden at han havde vidst hvad de travlede for.

Det var ikke første Gang Præstekonen og hendes Datter havde arbejdet for at skaffe „Fa'er" en Frakke paa Kroppen, men da havde han altid vidst Besked derom, og han havde ogsaa handlet ligedan hver Gang, han fik en Kjole mere end Præstekjolen, han gav den bort til den første Trængende han saa, eller til den Første, der bad ham derom. Han led mange Bebrejdelser af Sognebeboerne for sin Gavmildhed; de mente, at han ogsaa gav til Uværdige, der forødte deres Gods med Skamme, og saaledes blev han medskyldig i deres Synd. Hans Kone og Datter, der ellers vare gavmilde nok i Kjøkkenet, var noget af samme Mening, og mente, at man da ikke behøvede at trække Klæderne af Kroppen og give bort; men, trøstede de hinanden med, Fader bliver nok klogere, og vi ville prøve det endnu en Gang. Præsten havde en anden Mening, om Ansvarlighed, han troede kun at have Ansvar for at se den Trængendes Nød uden at bidrage til Lindring og ikke for, hvorledes Nyderen anvendte Gaven, hvilket Ansvar han troede at hvile paa Modtageren, og han havde heller ikke øjensynligt Bevis for, at de virkelig havde misbrugt hans Gaver.

Præstens ny Frakke var nu bleven færdig, og da han fik den paa, vilde han tage sig en lille Fodtur over til Tarm. Paa denne Rejse skulde han over den lange Skjernbro og med en Vase (det er en Dæmning) over et bredt Kjær, hvor der var flere mindre Vandløb med Broer over, for at komme over disse Vandløb maatte man ind i Kroen, som laa ved den store Bro, for at betale Bropenge, men som Sognets Præst, kunde han gaa uhindret bort og betale, naar han kom tilbage. Medens Præsten var borte, var en rig Herremand fra Lønborggaard kommen fra Ringkjøbing og bedede i Kroen ved Skjernbro. Medens han sad i Kromandens Sal og nød en Forfriskning tilligemed Kromandens vittige Underholdning, kom Præsten igjen, sindig gaaende tilbage ad „Vasen". Da de fik Øje paa ham, begyndte Kromanden at fortælle om hans — som han mente — tossede Gavmildhed. Nu har hans vakre Kone og Datter atter givet ham en ny Frakke paa Kroppen sagde han, men jeg tør vædde, at hvis den fattige Haandværks-Rejsende, der sidder nede i Skjænkestuen vilde bede ham om en Frakke, saa fik han uden videre Betænkning Præstens ny og eneste Frakke, og han tog igjen den gamle tynde Præstekjole paa." „Det maa der sættes et Forsøg paa," sagde Herremanden, der godt kjendte Præsten og havde hørt om hans Gavmildhed. Han bad Værten om at tage imod Præsten og lede ham ind i Salen, medens han gik ned i Krostuen, at gjøre Aftale med Haandværkssvenden. Denne gik nu ud fra Kroen og sagte henad Vejen, hvor Præsten snart kom bagefter, og idet han hinkende paa begge Ben, der af Frost og Rejse vare daarlige, naaede Præsten ham snart. „Deres Højærværdighed," sagde han, „De ser min Elendighed, mine Klæder kan knap skjule det bare Legeme, og om kort Tid maa jeg ligge ved Landevejen, død af Hunger og Kulde; Deres Velærværdighed vil vel ikke være saa medlidende imod en saadan Stakkel, at forære mig en gammel Frakke, der kunde skjule min Nøgenhed, og beskytte mig mod Vinterens haarde Kulde og Frost?" Præsten saa paa den Elendige og betænkte sig ikke længe, men svarede Haandværkssvenden: „Jeg ser Din Nød! men nogen gammel Frakke har jeg ikke, kun denne jeg gaar i, men følg med mig til Præstegaarden, saa skal Du faa den." Haandværkssvenden lod sig ikke dette sige to Gange, han gik med, og da de kom i Gangen, trak Præsten sin Frakke af, leverede den til den Rejsende, tog Præstekjolen paa og gik stille ind til sin Familie.

Præsten og den omtalte Herremand havde hver en Søn, der begge havde været paa samme Latinskole, og havde været gode Kammerater. De vare nu færdige der, og Præstens Søn skulde videre, hvorimod Herremandens Søn skulde til Landvæsenet, og ikke følge sin Kammerat til Kjøbenhavn, for at studere. Tiden var kommen at Præstens Søn skulde rejse, men der var aldeles ingen Penge i Kassen til Rejsen, endsige til at opholde ham med i Kjøbenhavn, og intet Raad at udfinde. Om Aftenen fildig, som Præstens Søn skulde rejse om Morgenen, kom en Mand og bankede

paa Døren; det var Gangposten, og blandt de Breve og Papirer han medbragte, fandtes en Anvisning paa hundrede Rigsdaler, at afhente paa Ringkjøbing Postkontor. Nu kunde Præstesønnen overkomme Rejsen til Kjøbenhavn; hvorledes det vilde gaa siden, lod man staa i Guds Haand, og dette Haab beskæmmes aldrig. Saasnart han var kommen til Kjøbenhavn, op i sit Logi, laa der en Anvisning til ham, hvorpaa han hos en vis Grosserer hvert Aar kunde hæve fire hundrede Rigsdaler i den Tid han studerede.

Hvem denne Gudsengel var, der hjalp i Nødens Stund, fik Præsten aldrig at vide, men fik fuldkommen Lejlighed til at sande Ordet: „Giver, saa skal Eder gives."

J. Hansen.

Lidt om Kaffens Brænding.

Ordet „Kaffe" faar Manges Tænder til at løbe i Vand; den er ganske vist ogsaa en oplivende og styrkende Drik. Man lægger især Mærke dertil om Vinteren, naar det er rigtig koldt, hvor oplivende er da ikke en god Kop Kaffe. For at faa en rigtig god Kop Kaffe maa Bønnerne være omhyggelig brændte; thi det har kun lidt at sige, at de ere af fineste Sort, naar den største Omhyggelighed ikke er iagttaget ved Brændingen.

Der er mange Maader at brænde Kaffe paa; Nogle brænde Bønnerne for mørke, Andre for lyse; kun de Færreste brænde dem tilpas.

Naar Kaffebønnerne skal være rigtig brændte, skal Farven være lysebrun. Naar Bønnerne ere saaledes at man kan brække dem over paa tvært, da ere de gjennembrændte.

Ved Brændingen maa man give nøje Agt paa en Ting, nemlig at Bønnerne ikke komme til at svede; thi derved gaar den Olie tabt, som giver Kaffen sin Velsmag.

At Kaffen svinder ved Brændingen er en bekjendt Sag; thi under Brændingen bortdamper al den Fugtighed, som findes i Bønnerne, og selvfølgeligt maa de tabe i Vægt.

Almindelig Rio-Kaffe svinder 17 til 17½ pCt.; altsaa 17 til 17½ Kvint paa hvert Pund.

Java-Kaffe, især den gule, taaler ikke for stærk Varme under Brændingen; heller ikke maa den brændes slet saa meget som Rio. Den maa højst svinde 17 pCt.

Til Brændingen af Kaffe benytter man helst en Tromle, der indvendig er forsynet med en Snegl, der gaar rundt idet man drejer Tromlen, og saaledes forhindrer at Bønnerne bliver liggende paa Bunden og forbrændes. Man kan ogsaa bruge en almindelig Jerngryde, men denne er ikke formaalstjenlig, da den ikke kan tildækkes medens man rører i Bønnerne.

J. Milling.

Græsarterne og deres Betydning for Mennesket.

Af A. P. E. Toepfer.

Af alle de forskjellige Plantefamilier er der ingen, der har en saa stor Betydning og Vigtighed for os som Græsserne. At denne Paastand er rigtig, ville Læserne vistnok indrømme, naar de erindre, at til denne Plantefamilie høre ikke alene alle de Kornarter, Rug, Hvede, Byg og Havre, som dyrkes i det middelvarme Jordbælte, men ogsaa flere af de tropiske Landes vigtigste Brødplanter, som Risen og Majsen, hvilken sidste dog ogsaa kan trives i et middelvarmt Klima.

Græssernes store Familie omfatter henved 5000 forskjellige Arter, der paa faa Udtagelser nær alle ere urteagtige Planter, som i Reglen ikke opnaa nogen betydelig Højde. De ere i Almindelighed lette at skjelne fra alle andre Planter, men derimod ere de forskjellige Græsarter ofte vanskelige at kjende fra hverandre paa Grund af deres store Lighed. Stængelen er paa faa Undtagelser nær et hult Straa, hvis Hulhed dog ikke strækker sig gjennem hele dets Længde, men afbrydes af de saakaldte Knæ. Fra hvert Knæ udgaar der et langt smalt og baandformigt Blad, hvis nederste Del omfatter Straaet og danner en Skede omkring det, som er aaben fortil. De uanselige Blomster ere samlede i Smaaax, og disse danne enten et sammensat Ax, naar de sidde i regelmæssige Rader paa en leddet fælles Axe (f. Ex. hos Rug, Hvede og Byg), eller en Top, naar de bæres af Stilke, som ofte ere grenede. Frugten er nødagtig og meget rig paa Melstof. Græsserne have en overordentlig stor Udbredelse; de findes i alle Verdensdele og i alle Lande, baade i de kolde, middelvarme og tropiske; de kunne voxe i en Højde af 10—13,000 Fod over Havet i de tropiske Lande og trives overalt lige til Finmarkens, Sibiriens og Grønlands Snemarker. I de middelvarme Lande voxe de selskabeligt og danne den langt overvejende Del af Plantevæxten paa Engene og Græsmarkerne. Kun i de tropiske Lande findes der enkelte træagtige Græsarter, f. Ex. Bambusrøret, der kunne opnaa en betydelig Højde og se ud som Træer.

Naturen har begavet denne meget udbredte Familie med en sjelden Fylde af nærende Stof, og heri ligger den store Vigtighed og Betydning, som disse Planter have for os, da jo som bekjendt vore vigtigste Brødplanter høre til Græsarterne. Næringsstoffet findes i Frugterne, der som før nævnt ere meget rige paa Melstof; det er kun denne Del af Planten, som vi benytte til Føde eller til at tilberede forskjellige Drikkevarer af, f. Ex. Øl og Brændevin. Græsserne tjene dog ikke alene til Føde for os, men de ere tillige af stor Vigtighed som Foderurter for vore Husdyr og mange andre Dyr, der ikke alene æde Frugterne, men ogsaa Stængelen og Bladene. Græsserne danne derfor

Grundlaget baade for Agerdyrkningen og Kvægavlen, der beskjæftiger mange Millioner Mennesker og i mange Lande, f. Ex. i vort Fædreland, ere den vigtigste Indtægtskilde. Af disse to Næringsveje er Agerdyrkningen den yngste, men ubetinget den vigtigste. Før Menneskene begyndte at dyrke Jorden, ernærede de sig ved Jagt, Fiskeri eller som Nomader, der uden at have nogen fast Bolig droge omkring med deres Hjorder fra det ene Sted til det andet. Med Overgangen fra Nomadefolk til Agerdyrkere begynder et overordentlig vigtigt Tidspunkt i Menneskeslægtens Udviklingshistorie. Det var nemlig Agerdyrkningen, som fremkaldte Kulturlivets første nødvendige Trin: Grundejendom og faste Boliger. Det omflakkende Liv hørte nu op, da Agerdyrkeren nødvendigvis maatte bosætte sig paa den Jord, han vilde dyrke. Den ene Bolig rejste sig ved Siden af den anden, og Menneskene begyndte at leve i større eller mindre ordnede Samfund. Med det faste Hjem udviklede sig ogsaa Kjærligheden til Fædrejorden og Fædrelandet, hvilken Følelse saa ofte har begejstret ethvert godt Menneskets Hjerte og bragt det til at gjøre store Offre og udføre mangen ædel Handling. Efterhaanden forøgedes og fortættedes Befolkningen; Arbejdet blev mere og mere delt, der udviklede sig nye Næringsveje, og Samfundet begyndte at adskille sig i forskjellige Stænder. Dog den indskrænkede Plads, som vi have at raade over her, tillader os ikke videre at fremstille Menneskenes gradvise Fremskridt paa Kulturens Vej, som Agerdyrkningen har givet de første Stød til, og de store Omvæltninger, som den har foraarsaget. Disse Omvæltninger indskrænke sig ikke alene til Mennesket, men omfatte hele Jorden, Dyre- og Planteverdenen. At mange Egne paa Jorden have skiftet Udseende paa Grund af Agerdyrkningen vil vistnok være Læserne vel bekjendt, og for at paavise dette behøve vi ikke at gaa langt bort, men kunne blot kaste et Blik tilbage paa vort Fædrelands Udseende i Oldtiden. Den største Del Landet var dengang bedækket med store Skove og Moradser, der efterhaanden bleve ryddede og maatte give Plads for Agre og Enge. Saaledes, som det er gaaet her, er det ogsaa gaaet i mange andre Lande rundt omkring paa Jorden, og saaledes gaar det endnu den Dag i Dag ovre i Amerika og Avstralien. Agerdyrkningen griber bestandig mere og mere om sig, og søger at vinde en større Plads; for dens Skyld udtørres Indsøer og Fjorde og Strækninger af Havet indvindes, hvilket vi jo i vore Dage have Exempler nok paa i de mange Udtørrings- og Landvindingsarbejder, som der foretages baade her og i andre Lande. Agerdyrkningens Udvikling og Udbredelse har ligeledes fremkaldt store Forandringer eller Omvæltninger i Dyreverdenen og Jordens oprindelige Plantedække. At Dyreverdenen har forandret sig af denne Grund, have vi det bedste Exempel paa i vort eget Fædreland. Hvor ere alle de forskjellige Arter vilde Dyr blevne af, som der i Oldtiden var fuldt op af i vore store Skove, hvor de havde deres Hjem og Tilholdssted? Deres Tilværelse her var nøje knyttet til Skovene, derfor maatte de ogsaa forsvinde eller udryddes med disse, da de besværliggjorde Agerdyrkningens Fremskridt. Ogsaa i en anden Retning har Agerdyrkningen grebet ind i Dyreverdenen, idet den gav Anledning til, at Mennesket knyttede nogle af Dyrene, nemlig Husdyrene, endnu nøjere til sig, end det allerede havde gjort under sit Nomadeliv, fordi de paa en eller anden Maade kunde være ham til Nytte ved Dyrkningen af Jorden. Forandringerne i Planteverdenen lade sig ligeledes let paavise. Store Skovstrækninger ere som ovenfor nævnt blevne ryddede, Moradser udtørrede og Heder opdyrkede; de Træer og andre Planter, som voxede der, have maattet vige Pladsen for Kornarterne eller andre Kulturplanter. Agerdyrkningen vil ikke vide noget af den fri Plantevæxt paa den Jord, som den lægger Beslag paa, men forbeholder den udelukkende til Kulturplanterne. Alle andre Planter, der indfinde sig paa den dyrkede Jord, blive betragtede som paatrængende Snyltegjæster, der vises bort og efterstræbes paa alle Maader.

Alle disse store og gjennemgribende Forandringer har Agerdyrkningen givet Anledning til, og da den hovedsagelig beskjæftiger sig med Dyrkningen af de Græsarter, som danne Grundlaget for den, ere vi derfor berettigede til at omtale disse Forandringer, naar vi ville søge at skildre Græssernes Betydning og Vigtighed for Mennesket.

Vi kjende hverken Tiden, da Agerdyrkningen blev opfunden, eller det Land, som kan tilegne sig Æren af at have været dens første Hjemsted, ja vi have ikke engang noget Sagn, som giver os nogen sandsynlig Oplysning herom. Vi vide kun, at Agerdyrkningen er en Opfindelse, som maa være bleven gjort længe før den historiske Tid begyndte. Vi kjende lige saa lidet Opfinderen af denne vigtige Næringsvej; de gamle Sagn give os kun den Oplysning herom, at det var Guderne, som lærte Menneskene at dyrke Jorden. For ikke mange Aar siden var vor Kundskab om Kornarternes oprindelige Hjemsted lige saa ringe. Saa langt som de ældste Sagn gaa tilbage i Tiden, have Menneskene nemlig ikke kjendt Kornarterne som vildtvoxende, men kun som dyrkede Planter. Botanikerne gjennemsøgte forgjæves Jordens forskjellige Egne for at faa Spørgsmaalet om Kornarternes Hjemsted besvaret, men de fandt dem ingen Steder vildtvoxende. Nyere Undersøgelser, ved hvilke forskjellige Videnskaber have rakt hverandre Haanden, have omsider løst denne Gaade. Efter disse ligesaa omfattende som omhyggelige Undersøgelser, er man kommen til det Resultat, at Rugen og Havren oprindelig have hjemme i Donaulandene, Bygarterne i Persien, Hveden i Lilleasien og Landene mellem det røde og det kaspiske Hav, Risen og Durraen i Indien og Majsen i Amerika.

Græsarternes vigtigste Betydning er som før nævnt, at de tjene til Næring for os selv og vore Husdyr, men de ere ogsaa i andre Retninger af ikke ringe Vigtighed for os. Straaet finder saaledes en mangesidig Anvendelse i det praktiske Liv; man bruger det f. Ex. til Maatter, Straahatte, Kurve, til at lave Papir af, og en Mængde andre Ting. Til Græsserne høre ogsaa Sukkerrøret, som forsyner os med Sukker, Sirup og Rom, Bambusrøret, der anvendes paa saa mangfoldige Maader i de varme Lande, hvor det har hjemme, samt Hjælmrøret og Marehalmen, der have meget lange underjordiske Stængler og fine Trævlerøder, som ere særdeles vel skikkede til at binde eller sammenholde det bevægelige og farlige Flyvesand, og derfor i stor Mængde plantes paa Klitterne langs Jyllands Vestkyst.

Der kunde vel endnu være adskilligt at bemærke om denne store og vigtige Plantefamilie, men da vi allerede have gjort saa store Fordringer til den ringe Plads, som Husvennen har at raade over, ville vi standse her. Det, som vi have anført, maa ogsaa være tilstrækkeligt til at give et klart Billede om Familiens store Betydning for os. Vi sige derfor Farvel til Læserne med Løfte om engang senere at omtale en eller anden af de vigtigste Græsarter.

Kaninavl.

Som det vel er de fleste af Husvennens Læsere bekjendt, drives Kaninavlen flere Steder i Udlandet efter en meget stor Maalestok. Dette er især Tilfældet i Frankrig, England og Belgien og tildels i Spanien og Italien. I de sidste Aar er Opmærksomheden ogsaa bleven henvendt paa denne Sag her hjemme i vort Fædreland, og det var meget at ønske, at Kaninavlen maatte vinde mange Venner, thi der gives næppe noget Bierhverv, der er mere lønnende end Kaninavl. Kaninen hører nemlig til de Dyr, der ere bekjendte for deres overordentlige Frugtbarhed; at en Kanin lægger 50—60 Unger om Aaret er ikke ualmindeligt. Dertil kommer, at Kaninen om Sommeren væsentlig kan leve af al Slags Grønt fra Mark og Have. Ukrud som Løvetand, Bynke, Svinemelde, Regnfang, Agerkaal, Agersennop, Følfod, vild Kørvel (i daglig Tale kaldet Skarntyde), ja selv Blade af Træer, æder den gjerne. — Dog maa undtages Giftplanter og Brændenælde.

Hvormange Ukrudsplanter skyde ikke frodig op hvert Aar i Haver, ved Veje og paa Diger, som her kunde finde en nyttig Anvendelse?

Kaninens Kjød er meget velsmagende, sundt og kraftigt og kan anvendes paa mange Maader i Husholdningen, blandt andet til Steg, Suppe og Ragout; men man bør da en fjorten Dage, før man vil slagte Kaninen, fede den ved at sætte den saa vidt muligt i et mørkt Rum og give den lidt Byggrut, Hvedeklid og kogte Kartofler ved Siden af Grønt eller Hø. Kaninen bør helst slagtes paa den Maade, at man giver den et stærkt Slag med Kanten af Haanden bag Ørerne og lader saaledes Blodet blive i. Slagtet paa denne Maade har Kjødet en blegrød Farve og i Udseende Lighed med Kalvekjød.

Skindene betales i Udlandet med indtil 1⅓ Krone. Her hjemme er endnu ingen Handel med dem, men den Tid vil vel nok komme, da Kaninskind blive regnede blandt danske Udførselsartikler.

De Kaninskind, som jeg hidtil har faaet tilovers, har jeg ladet Børnene i Husflidsskolen anvende til Muffer, Muffediser, Kraver m. m. Paa Husflidsudstillingen i Aar i Viborg var saaledes blandt Skolens Arbejder fremstillet et Tæppe, hvortil var benyttet et Kaninskind.

Kaninens Nytte og Betydning vil saaledes nok være indlysende for mange, og den taabelige Fordom mod at spise Kaninkjød, som ikke faa her hjemme i Fædreland lide af, skal nok svinde mere og mere bort. Jeg nærer det Haab, at stedse flere og flere, særlig blandt vore mindre Landbrugere, Husmænd og Arbejdere paa Landet — hvem Kaninavlen især skulde komme til Gode — vil forsøge denne nyttige og indbringende Avl. Ethvert mindre Rum i Udhuset, som blot ikke er fugtigt eller har Gjennemtræk, kan benyttes til Stald, og den daglige Fodring, der om Sommeren væsentlig bestaar af Grønt, kan godt besørges af Konen eller større Børn. Dog maa jeg bemærke, at vil man holde de større franske Kaniner, bør man mindst en Gang om Dagen give dem et Kraftfoder. Som saadant kan jeg anbefale:

1 Del Byggrut,
2 Dele Hvedeklid,
4 Dele kogte Kartofler,

der udmases, blandes sammen og overhældes med kogende Vand, saa at det hele bliver til en tyk Vælling. Naar det er tilstrækkeligt afkølet, giver man det til Kaninerne, der æde det med Begjærlighed og trives udmærket derefter. Denne Fodring bruges i Belgien, og Belgierne have drevet det til for Tiden at besidde de vægtigste Kaniner — de saakaldte belgiske Kæmpekaniner.

Som en vigtig Betingelse for at drive Kaninavl med Fordel er Valget af Tillægsdyr, først og fremmest at disse ere af en god Race, dernæst at de ere sunde og kraftige. Man kan ikke nok have Opmærksomheden henvendt herpaa. Den, der ved Indkjøbet af sine Tillægsdyr, alene fæster Øjet paa den billige Pris, kommer i Regelen i Virkeligheden til at kjøbe for dyrt.

Med Hensyn til de forskjellige Kaniner kan man ikke vente, at den, som ikke har beskjæftiget sig med Kaninavl, skal have nogen Mening derom, men selv

blandt Kaninavlere finder man ofte Uklarhed og Uvidenhed.

Ofte hører man Folk tale om „Harekaniner", som om dette var en bestemt Race; Kjøbere forlange Harekaniner, Kaninavlere udbyde til Salg „Harekaniner". Men „Harekaniner" er netop et Fællesnavn for alle større Kaniner, der i det ydre have mere eller mindre Lighed med Haren, men som i Værdi eller Godhed ere meget forskjellige. Eller man hører Betegnelsen „franske Kaniner", men dette er lige saa ubestemt, thi herved forstaas de forskjellige Kaninracer, som tillægges i Frankrig. Alle de mange Kaninracer og Afarter, der nu findes, kan man henføre til 3 oprindelige Racer:

Den vilde Kanin,
Vædderkaninen (lapin bélier),
Angorakaninen.

Fra den vilde Kanin nedstammer:

1. Den almindelige Huskanin.

Ved kraftig Fodring samt ved stedse at udtage de bedst udviklede Dyr til Tillægsdyr, har Franskmændene erholdt:

2. Den almindelige franske Kanin (lapin ordinaire),

der bliver indtil 5—6 Pd. og holdes meget almindelig i Frankrig.

3. Hegnkaninen (lapin de garenne)

er den tæmmede vilde Kanin. Den indfanges aarlig, holdes i Indhegninger i Frankrig og bliver 6—7 Pd.

4. Vædderkaninen (lapin bélier)

stammer fra Afrika og er den største af alle Kaninracer, idet den kan blive indtil 12 Pd.; i enkelte Tilfælde endnu vægtigere. Den kjendes let paa sine meget lange nedhængende Øren. Alle andre Kaniner have nemlig Ørene mere eller mindre opretstaaende.

5. Normannen (lapin de normadé)

er fremkommen ved Krydsning mellem Vædderkaninen og Hegnkaninen. Den tillægges navnlig i Normandiet i Frankrig og bliver 7—8 Pd. vægtig.

6. Krydsningen

er fremstaaet ved atter at krydse Normannen med Vædderkaninen, den opnaar i Regelen en Vægt af 8—10 Pd. og har længere og bredere Øren end Normannen, som oftest holdes de tillige lidt spredte.

7. Angorakaninen

stammer fra Lilleasien, den er hvid med lange bløde Haar og holdes kun for Haarenes og Skindets Skyld, da Kjødet har en ubehagelig Smag.

Foruden disse anførte Racer forekommer ogsaa

8. Sølvkaninen,

der væsentlig holdes for Skindets Skyld.

9. Den kinesiske Kanin,

der har et velsmagende Kjød og et smukt Skind, men er lidt mindre end Normannen.

10. Den engelske Kanin,

fremstaaet ved Krydsning mellem Vædderkaninen og den kinesiske Kanin,

11. Den belgiske Kæmpekanin,

der er en Afart af Vædderkaninen samt

12. Leporiden.

Denne er en Krydsning mellem Kaninen og den almindelige Hare.

I Slutningen af forrige Aarhundrede skete det første Forsøg i Italien, og disse Forsøg ere i de sidste 20 Aar fortsatte i Frankrig og Tyskland. Hvorvidt Leporiden vil faa nogen Betydning, er et stort Spørgsmaal, idet man paastaar, at den i Løbet af nogle faa Led udarter, ja slet ikke forplanter sig mere. Saa meget er imidlertid vist, at der drives storartede Bedragerier med Leporiden, og at en meget stor Del af de Kaniner, der forhandles under dette Navn, ikke har det mindste at gjøre med virkelige Leporider. Man har nemlig ikke noget sikkert ydre Kjendetegn paa denne Race, men ved at slagte af Afkommet kan man først faa sikker Visshed, idet den ægte Leporides Kjød maa være mørkt som Harens. Vil man derfor lægge Vind paa denne Race, maa man helst tiltrække den selv. Man bør da sætte en Harekilling (helst en Han) paa 4 à 5 Uger sammen med en eller flere Kaninunger (Hunner) af samme Alder og lade dem opvoxe til Parringstiden. Sætter man større Dyr sammen, opstaar i Regelen en saadan Kamp, at den ene eller mangen Gang begge Parter ligge døde paa Pladsen.

For den, der agter at begynde Kaninavl, bliver det et vigtigt Spørgsmaal: Hvilken Kaninrace bør jeg vælge?

Efter mine Erfaringer saavelsom efter Samraad med flere Kaninavlere, maa jeg tilraade særlig at lægge Vind paa Krydsningen.

Denne Kanin, nærmer sig i Størrelse den ægte Vædderkanin, men har i Haardførhed mere tilfælles med Hegnkaninen.

Flere af mine Moderdyr veje saaledes indtil c. 11 Pd., og ikke faa af dem lægge 8—12 Unger i hvert Læg.

Idet jeg til Slutning tillader mig at bemærke, at saavel unge Dyr af Normanner, Krydsninger, Vædderkaniner og kinesiske Kaniner som Moderdyr med eller uden Unger kunne erholdes hos mig i et Udvalg af flere Hundrede, vil jeg udtale det Ønske, at den Tid ikke maa være fjern, da de fleste Husmænd i vort Fædreland maa have deres egne smaa Kaningaarde, som de kunne sysle med i deres Fritid, og som saavel ved Udførsel som ved Slagtning til Husholdningen maa give et godt Bidrag til at erhverve det daglige Brød.

Bramdrup ved Kolding, den 29de Juli 1875.

J. P. Dreyer.

Husflid.

Kursus i Hjemmefarving.

Det er en Kjendsgjerning, at Hjemmefarving i en ikke ringe Grad bidrager til den kvindelige Husflids Fremme paa Landet. Det er ofte forbavsende at se Fremskridtene deri, i de Hjem, hvor Husmoderen forstaar denne Syssel, som leder til forøget Spinden og Tilvirkning af gode holdbare Stoffer til Hjemmebrug, som naar de presses og overskæres endog kunne afgive Stoffer til de pæneste Højtidsdragter.

For et halvt Aarhundrede siden kjendte den danske Landbostand væsentligst kun hjemmelavede og hjemmefarvede daglige Klædningsstykker — lige fra den krapfarvede røde „Lue" som den jydske Bonde bar og til den store røde Lomme de jydske Husmødre da bare uden paa deres Skørter. Husmødrene forstode da fra Arilds Tid at farve billigt og ægte, og forsaavidt ikke Materialierne vare Bark, Mos o. lgn. som indsamledes paa Stedet, kjøbtes de indførte fornødne Farvevarer gjerne paa Apotheket, for at man kunde være sikker paa gode Varer. Fremgangsmaaden ved Farvningen gik da ved mundtlig Overlevering og ved Opskriften fra Slægt til Slægt.

Samtidigt med Farveriets Opblomstren som Haandværk, udviklede der sig derfor en livlig Fabrikation og Handel med Pakfarver, efter Haanden som den gamle Hjemmefarvning gik i Glemmebogen for det nyere og bekvemmere. Disse Farvevarers Navn fremkom ved, at Farvemidlerne til en bestemt Farve, og en vis Vægt Garn, solgtes afpassede i Smaapakker samlede i en større „Pakke" med Brugsanvisning. Ofte er dog Resultatet kun slet og „uægte" ved Benyttelsen af Pakfarven, hvilket ikke altid har sin Grund i at Fabrikanter, formedelst uredelig Vindesyge eller Ukyndighed, anvende de billigste og sletteste Farvevarer, men hyppigst i, at Farvevarerne have henligget for lang Tid sammenpakkede. Naar dette sker, fornemmelig paa fugtige eller varme Steder, indtræder der meget ofte en Opløsning eller en Gjæring af de sammenpakkede Stoffer der skulle udføre den smukke og ægte Farving. Men herved forandres disse Stoffers kemiske Bestanddele, som kun ved at virke paa Garnet i en bestemt Rækkefølge og paa en bestemt, hinanden modvirkende Maade, frembringer den bestemte Farve. Denne fremkommer altsaa ikke eller bliver uægte, naar Pakfarverne ofte ved lang Henliggen hos Forhandleren ere fordærvede. Forhandleren kan i Reglen intet gjøre til at forebygge dette, da han i Reglen er aldeles uvidende om, hvilke Stoffer Pakfarverne indeholde, og ikke kjender deres Egenskaber.

Intet skader den kvindelige Husflids Udvikling mere end saadanne slette Pakfarver. Husmødrene taber Lysten til at lave Tøj, naar Farvningen mislykkes. Det var derfor meget ønskeligt, om de Mange, som nu forhandle Pakfarver, selv vilde tilegne sig fuldstændig Kundskab om disses Bestanddele og Sammensætning for alle Farver, saa at de kunde holde Farvestofferne paa Lager og udveje dem friske og kraftige for hvert enkelt Forbrug.

Lejligheden til at erhverve sig saadan Kundskab, er hidtil endnu ikke forekommet i vort Land, da de Enkelte, som have sat dem grundigt ind i denne Sag, altid have bevaret deres Kundskaber deri, som en indbringende Hemmelighed ved deres Forretning. Det er derfor Udgiveren kjært at kunne meddele, at der nu for første Gang tilbyder sig Lejlighed til paa en forholdsvis meget billig og bekvem Maade at erholde en grundig og fuldkommen Undervisning i Hjemmefarveriet, idet den særdeles velanbefalede og i dette Fag særlig dygtige Kjøbmand L. P. Sindahl, der i 20 Aar med ualmindelig Interesse har studeret Hjemmefarvetilvirkningen, og drevet Handel dermed i Vendsyssel, efter at være overgaaet til anden Virksomhed, er villig til, i Husflidens Interesse at overlade sine dyrekjøbte Erfaringer og Kundskaber til det almindelige Bedste.

Efter Manges Opfordring og Samraad med Udgiveren, har han nemlig bestemt sig til at afholde Kursus for Landhandlere og Skolelærere, saavelsom for husflittige Kvinder, som i deres Egn eller By kunde ønske at bidrage til Husflidens Fremme ved at forhandle Farvevarer og kunne ønske at gjøre sig en Indtægt ved at undervise Egnens Beboere i Hjemmefarvning. I et 8 Dages Kursus giver han grundig Undervisning i Kjendskab til Farvevarer, i at sammenblande og tillave alle til Farving nødvendige Stoffer, samt praktisk Vejledning i at farve hvilkensomhelst Nuance efter 220 Prøvefarver i alle Kulører, mod en Betaling af 50 Kroner af hver Elev. Kursus ville blive afholdte (saafremt i det mindste 100 Elever tegne sig) i Løbet af Vinteren, i den nærmeste Kjøbstad af den Landsdel, hvor mindst 30 Deltagere melde sig, og hvorom i sin Tid nærmere Bekjendtgjørelse vil ske gjennem dette Blad.

Udgiveren har selvfølgelig forvisset sig om, forinden han bragte denne Sag frem, at det ikke er en almindelig Humbug, der bydes, men at Hr. Sindahl i alle Maader er en agtværdig og i nævnte Retning sjælden kundskabsrig Mand, der paa det samvittighedsfuldeste vil udføre det Hverv, han paatager sig. Vi kunne derfor trygt anbefale Handlende paa Landet, Handelsbetjente, ja enhver begavet Husmoder eller Kvinde, til at benytte Lejligheden til at erhverve en Kundskab, som i Fremtiden vil kunne bringe baade dem og Andre megen Fordel, og efter hvad der foreligger, vil sikkert ingen Elev efter endt Kursus have Grund til Misfornøjelse.

Der er ingen Tvivl om, at Kursus, som nævnte, i høj Grad vil bidrage til at fremme den kvindelige Husflid med Hensyn til holdbar og smagfuld Tøjtilvirkning, ja vil, saa underlig det end lyder, give Farverne endnu mere at bestille, skjønt mere Tøj end forhen vil blive farvet hjemme. I en Landsby hvor der er adskillige dygtige Husmødre, som farve selv, er der nemlig altid et større Antal, som ikke kunne eller vilde gjøre dette, men dog ikke ved Lejlighed ville staa tilbage, naar det gjælder om at fremvise Prøver paa Dygtighed med Fremstillingen af hjemmelavet Tøj — det de ellers næppe lagde Flid paa — som er farvet hos Farveren, der i det Hele jo er saa nøje knyttet til den kvindelige Husflids Bevaring og Udvikling. Men denne bidrager atter mere end man aner, til at hindre en daarlig Pyntesyge og en usund Flothed i at gribe om sig, og til at bevare god gammel Sæd og Skik i det landlige Husliv, saaledes som den finder sit Udtryk i Nøjsomhed og Tarvelighed.

De som ønske at deltage i det nævnte Kursus, bedes snarest indmelde sig til Udgiveren, eller til Hr. Sindahl (Adr. Udholm pr. Aalborg). Ved Indmeldelsen maa 20 Kroner af Betalingen forudbetales, hvilke tilbagesendes om der ikke i paagjældende Landsdel bliver anmeldt tilstrækkeligt Antal Deltagere.

Forskjellige Lakker og Bejtse.

Meddelt af L. J. Sindahl.

Træsko Lakfernis.

I en dertil lavet Blikkjedel, der er 10 Tom. høj og 7 Tom. bred, kommes en Pot 16° Sprit og 75 Kvint groft stødt Schellak, som efter at være opløst tilsættes 75 Kvint fint pulveriseret brun Harpix og ½ Pd. fineste svenske Kønrøg; det Hele sættes derefter i Bad i en Gryde Vand paa Ilden — har man saa stor en Vandgryde i sit Komfur, at Blikkjedlen kan staa deri omgiven af Vand, er saadant allerbedst — og bringes langsomt i Kog, medens der flittigt røres i Kjedlen med en Træstikke; den tages saa af og tilsættes i varm Tilstand ¾ Pot Sprit, hvori er udrørt ¼ Pd. svensk Kønrøg; det hele omrøres godt og er saa færdig til Paahældning paa Flasker og til Brug.

Gamle Træsko som afpudses med denne Fernis, der giver en smuk varig Glans, maa først afvaskes og tørres omhyggeligt før Paastrygningen. Ny Træsko, der maa paastryges to Gange, oversmøres først med Kønrøg, der er opløst i lidt Brændevin og tilsat Vand samt lidt grøn Sæbe, hvilket sidste forhindrer Smitte.

Strygelak

til Brug for hvidt Træarbejde med eller uden Overstrygning først af Skedevandsbejtse.

I en stærk Flaske sammenrystes 30 Kvint stødt Schellak, 3 Kvint Terpentin (venetiansk) og 5 Kvint Mastiks med ¼ Pot 16° Spiritus.

Landkortlak

eller for Kobberstik, Paparbejder osv.

I en Flaske kommes 30 Kvint stødt Sandarak, 12 Kvint Mastiks, 3 Kvint smaat skaaret Gummi-Kopal og 2 Kvint Kamfer i ¼ Pot stærkt Vinaand; det tilbindes med Blære og sættes i varmt Sand. Efter nogle Minuters Forløb gjennemstikkes Blæren med en Knappenaal og staar saa hen nogle Dage under flittig Omrystning. Før den bruges maa den helst sies gjennem en fin Klud.

Politur.

12 Kvint stødt Schellak opløses i ¼ Pot Spiritus ved Sammenrystning i en Flaske, der hensættes i Solvarme.

Skedevandsbejtse.

½ Pd. Alo, 2 Pd. Skedevand og 2 Pd. Brøndvand koges i en glaceret Jerngryde eller Lerpotte, som mindst maa være dobbelt saa stor som Indholdet, indtil det bruser op, tages da af Ilden og tilsættes forsigtigt 2 Pd. Vand, hensættes et Par Dage, hvorefter det sies gjennem en Klud og er færdig til Brug.

Smaating.

Fornøjelse. Fører enhver ikke dette Ord i Munden? Et Menneske ser mig med Fornøjelse, tilskriver mig med Fornøjelse, træffer mig med Fornøjelse, hører mig med Fornøjelse, og saa er jeg ham maaske endda aldeles ligegyldig. Spørger man ham, saa har han havt den Fornøjelse at spise til Middag hos denne eller hin og har kjedet sig grundigt. Man indbyder ham til et Besøg; „med største Fornøjelse!" — svarer han — og bliver borte. Roser man nogen, og beder ham at høre opmærksomt efter, saa svarer han, at hans Fornøjelse grænser til Henrykkelse, og forbander maaske dog den, som man taler om. Betyder Fornøjelsen altsaa ikke her: Kjedsomhed, Ligegyldighed, Trang, Had og Avind? Man har den Ære at skrive til de Store, og skriver med Fornøjelse til fine Ligemænd, til Laverestillede skriver man uden Fornøjelse og uden Ære. For Resten mon man ikke ofte foragter den, til hvem man har den Ære at skrive? Gaber man ikke ofte af Kjedsomhed over det Brev, som man underskriver „med Fornøjelse"? Sand Agtelse og sand Fornøjelse finder og vedligeholder man ofte hos dem, til hvem man skriver uden Fornøjelse og uden Ære.

Husvennens Opbevaring og Indbinding.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares, rene og glatte, ville Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor indholdsrig Bog, der ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning i ethvert Hjem, baade for Gamle og Unge.

Billige stærke og nette Mapper, eller løse Bind, til at bevare de løse Numre i, faaes hos Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Badstuestræde 5 i Kjøbenhavn for ½ Krone Stykket (ved skriftlig Bestilling ledsaget af 56 Øre i Frimærker frit tilsendt med Posten overalt i Danmark.)

Samme Sted indbindes de udkomne Aargange i meget stærke og smukke Bind med forgyldt Læderryg for 1 Krone 66 Øre Stykket. Manglende Numre tillægges, forsaavidt Forraad haves, for 10 Øre Stykket.

Til Læserne.

For at rumme hvad der er bestemt til at optages i anden Aargang, maa Bladet atter denne Gang udgaa i et Dobbeltnummer, som saaledes afslutter andet Bind. Desuagtet vil Holderne til næste Søndag modtage et Extranummer gratis, med et Sendebrev til Læserne, Titelblad og Indholdsfortegnelse til det hermed afsluttede Bind, og med Anbefalingssedler for Husvennen, som Læserne bedes benytte til at fremme Bladets Udbredelse.

Udgiverens Adresse er: *Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.*

Husvennen udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone (3 Mk.) Fjerdingaaret frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Billede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.